

**PÁRHUZAMOS PROGRAMAKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS
A GAZDASÁGTUDOMÁNY KÉPZÉSI TERÜLETEN
2014/2015**

A MAB 2016/1/VII. SZ. HATÁROZATA

AKKREDITÁCIÓS JELENTÉS

2016. január 29.

Tartalomjegyzék

A Látogató Bizottság névsora	8
Összefoglaló a gazdaságtudomány képzési terület párhuzamos akkreditációjának tapasztalatairól	10
A KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI SZAKOK PÁRHUZAMOS ÉRTÉKELÉSE	21
Minőségértékelés a közgazdaságtudományi szakok országos helyzetéről.....	21
Alkalmazott közgazdaságtan alapképzési szak	25
Budapesti Corvinus Egyetem.....	25
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	28
Eötvös Loránd Tudományegyetem	32
Pannon Egyetem	34
Pécsi Tudományegyetem	37
Gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés alapképzési szak.....	40
Budapesti Corvinus Egyetem.....	40
Pécsi Tudományegyetem	43
Szent István Egyetem.....	44
Közgazdasági elemző mesterképzési szak	46
Budapesti Corvinus Egyetem.....	46
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	49
Közép-európai Egyetem.....	52
Eötvös Loránd Tudományegyetem	55
Pannon Egyetem	58
Pécsi Tudományegyetem	61
Gazdaság-matematikai elemző mesterképzési szak	64
Budapesti Corvinus Egyetem.....	64
Közszolgálati alapképzési szak.....	67
Budapesti Corvinus Egyetem.....	67
Budapesti Metropolitan Egyetem.....	70
Debreceni Egyetem.....	73
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola.....	74
Károly Róbert Főiskola.....	75
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	76
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	77
Széchenyi István Egyetem	81
Közgazdálkodás és közpolitika mesterképzési szak	84
Budapesti Corvinus Egyetem.....	84
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	87
Szegedi Tudományegyetem	90

A GAZDÁLKODÁS- ÉS SZERVEZÉSTUDOMÁNYI SZAKOK PÁRHUZAMOS ÉRTÉKELÉSE.....	93
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: emberi erőforrások alapképzési szak	93
Emberi erőforrások alapképzési szak.....	98
Budapesti Corvinus Egyetem.....	98
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	102
Eszterházy Károly Főiskola	105
Károly Róbert Főiskola.....	109
Pannon Egyetem	112
Pécsi Tudományegyetem	115
Szent István Egyetem.....	118
Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	121
Zsigmond Király Főiskola	124
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak	127
Gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak.....	130
Budapesti Corvinus Egyetem.....	130
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	134
Budapesti Metropolitan Egyetem.....	139
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	143
Debreceni Egyetem.....	147
Dunaujvárosi Egyetem.....	151
Edutus Főiskola.....	156
Eötvös József Főiskola.....	161
Eszterházy Károly Főiskola	165
Gábor Dénes Főiskola.....	168
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola.....	174
Károly Róbert Főiskola.....	179
Kodolányi János Főiskola	182
Miskolci Egyetem	187
Nyíregyházi Egyetem.....	190
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	195
Óbudai Egyetem.....	198
Pannon Egyetem	202
Pécsi Tudományegyetem	205
Széchenyi István Egyetem	208
Szegedi Tudományegyetem	212
Szent István Egyetem.....	217
Tomori Pál Főiskola.....	222
Zsigmond Király Főiskola	226
Minőségértékelés a <i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak országos helyzetéről	230
<i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak	236
Budapesti Corvinus Egyetem.....	236
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	239
Debreceni Egyetem.....	243
Miskolci Egyetem	246
Pannon Egyetem	250

Pécsi Tudományegyetem	253
Szegedi Tudományegyetem	256
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: regionális és környezeti gazdaságtan mesterképzési szak.....	257
Regionális és környezeti gazdaságtan mesterképzési szak	259
Budapesti Corvinus Egyetem.....	259
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	263
Kaposvári Egyetem.....	267
Miskolci Egyetem	270
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	273
Pécsi Tudományegyetem	276
Széchenyi István Egyetem	280
Szegedi Tudományegyetem	283
Szent István Egyetem.....	287
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: vállalkozásfejlesztés mesterképzési szak.....	290
Vállalkozásfejlesztés mesterképzési szak	292
Budapesti Corvinus Egyetem.....	292
Debreceni Egyetem.....	295
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola.....	299
Károly Róbert Főiskola.....	303
Miskolci Egyetem	306
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	309
Óbudai Egyetem.....	312
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: vezetés és szervezés mesterképzési szak	315
Vezetés és szervezés mesterképzési szak.....	323
Budapesti Corvinus Egyetem.....	323
Budapesti Metropolitan Egyetem.....	327
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	332
Debreceni Egyetem.....	336
Károly Róbert Főiskola.....	339
Miskolci Egyetem	342
Nyugat-magyarország Egyetem	346
Pannon Egyetem	349
Pécsi Tudományegyetem	352
Széchenyi István Egyetem	355
Szent István Egyetem.....	360
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: kereskedelem és marketing alapképzési szak	363
Kereskedelem és marketing alapképzési szak	365
Budapesti Corvinus Egyetem.....	365
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	368
Budapesti Metropolitan Egyetem.....	374
Debreceni Egyetem.....	378
Edutus Főiskola.....	381
Kaposvári Egyetem.....	389
Károly Róbert Főiskola.....	394

Miskolci Egyetem	398
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	403
Óbudai Egyetem.....	407
Pécsi Tudományegyetem	411
Széchenyi István Egyetem	415
Szegedi Tudományegyetem	419
Szent István Egyetem.....	423
Szolnoki Főiskola.....	427
Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	431
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: logisztikai menedzsment mesterképzési szak.....	436
<i>Logisztikai menedzsment mesterképzési szak</i>	438
Budapesti Corvinus Egyetem.....	438
Debreceni Egyetem.....	441
Miskolci Egyetem	444
Pannon Egyetem	448
Széchenyi István Egyetem	452
Szent István Egyetem.....	456
Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: marketing mesterképzési szak.....	460
<i>Marketing mesterképzési szak.....</i>	462
Budapesti Corvinus Egyetem.....	462
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	465
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	469
Edutus Főiskola.....	474
Miskolci Egyetem	480
Pécsi Tudományegyetem	485
Széchenyi István Egyetem	489
Szegedi Tudományegyetem	494
Szent István Egyetem.....	498
Minőségértékelés a szakok országos helyzetéről: turizmus-vendéglátás alapképzési szak, turizmus-menedzsment mesterképzési szak	502
<i>Turizmus-vendéglátás alapképzési szak</i>	504
Budapesti Corvinus Egyetem.....	504
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	507
Budapesti Metropolitan Egyetem.....	512
Debreceni Egyetem.....	516
Edutus Főiskola.....	519
Eszterházy Károly Főiskola	523
Károly Róbert Főiskola.....	528
Kodolányi János Főiskola	531
Miskolci Egyetem	536
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	539
Pannon Egyetem	543
Pécsi Tudományegyetem	548
Szent István Egyetem.....	552
Szolnoki Főiskola.....	556

Turizmus-menedzsment mesterképzési szak	561
Budapesti Corvinus Egyetem.....	561
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	562
Budapesti Metropolitan Egyetem.....	565
Károly Róbert Főiskola.....	568
Pannon Egyetem	571
Pécsi Tudományegyetem	575
Üzleti szakoktató alapképzési szak	578
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	578
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	582
Minőségértékelés a szakok országos helyzetéről: nemzetközi gazdálkodás alapképzési szak, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterképzési szak	583
Nemzetközi gazdálkodás alapképzési szak	587
Budapesti Corvinus Egyetem.....	587
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	590
Budapesti Metropolitan Egyetem.....	594
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	599
Debreceni Egyetem.....	603
Edutus Főiskola.....	606
Miskolci Egyetem	610
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	614
Pannon Egyetem	619
Szolnoki Főiskola.....	622
Tomori Pál Főiskola.....	626
Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	631
Zsigmond Király Főiskola	634
Nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterképzési szak	637
Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem	637
Budapesti Corvinus Egyetem.....	640
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	643
Debreceni Egyetem.....	647
Miskolci Egyetem	651
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	655
Pannon Egyetem	658
Széchenyi István Egyetem	661
Szegedi Tudományegyetem	664
Szent István Egyetem.....	669
Zsigmond Király Főiskola	672
Minőségértékelés a szakok országos helyzetéről: pénzügy és számvitel alapképzési szak, pénzügy mesterképzési szak, számvitel mesterképzési szak, biztosítási és pénzügyi matematika mesterképzési szak	675
Pénzügy és számvitel alapképzési szak	678
Budapesti Corvinus Egyetem.....	678
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	682
Debreceni Egyetem.....	687

IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola.....	690
Kaposvári Egyetem.....	691
Károly Róbert Főiskola.....	695
Miskolci Egyetem.....	699
Nemzeti Közszolgálati Egyetem.....	704
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	705
Pannon Egyetem.....	709
Pécsi Tudományegyetem.....	713
Szegedi Tudományegyetem.....	717
Szent István Egyetem.....	720
Szolnoki Főiskola.....	725
Tomori Pál Főiskola.....	728
Zsigmond Király Főiskola.....	733
Pénzügy mesterképzési szak.....	737
Budapesti Corvinus Egyetem.....	737
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	741
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	745
Kaposvári Egyetem.....	749
Pécsi Tudományegyetem.....	753
Szegedi Tudományegyetem.....	757
Szent István Egyetem.....	760
Számvitel mesterképzési szak.....	763
Budapesti Corvinus Egyetem.....	763
Budapesti Gazdasági Egyetem.....	767
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem.....	771
Debreceni Egyetem.....	775
Miskolci Egyetem.....	778
Nyugat-magyarországi Egyetem.....	782
Pannon Egyetem.....	786
Biztosítási és pénzügyi matematika mesterképzési szak.....	790
Budapesti Corvinus Egyetem – Eötvös Loránd Tudományegyetem.....	790
Nem értékelt képzések (nincs végzett évfolyam).....	795
Melléklet: A gazdaságtudomány képzési területen folyó képzések és akkreditációs minősítésük.....	796

A Látogató Bizottság névsora

Közgazdaságtudomány részLB

Elnök

Kovács Árpád	PhD, egyetemi tanár	Szegedi Tudományegyetem
Tagok		
Báger Gusztáv	CSc, professor emeritus	Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Hajdu Ottó	DSc, egyetemi docens	Budapesti Corvinus Egyetem
Kőrösi Gábor	DSc, egyetemi tanár	Közép-európai Egyetem
Paul Marer	PhD, visiting professor	Közép-európai Egyetem
Mellár Tamás	DSc, egyetemi tanár	Pécsi Tudományegyetem
Mihályi Péter	DSc, egyetemi tanár	Pannon Egyetem
Pete Péter	PhD, egyetemi tanár	Eötvös Loránd Tudományegyetem, IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola
Kőmíves Péter Miklós hallgató (HÖÖK delegált)	doktorandusz	Debreceni Egyetem
Szabó Gábor hallgató (HÖÖK delegált)		Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Gazdálkodás-és szervezéstudomány I. részLB

Elnök

Temesi József	CSc, professor emeritus	Budapesti Corvinus Egyetem
Bakacsi Gyula társelnök	CSc, egyetemi tanár	Semmelweis Egyetem
Tagok		
Csath Magdolna	DSc, professor emerita	Szent István Egyetem
Dobák Miklós	CSc, egyetemi tanár	Budapesti Corvinus Egyetem
Gaál Zoltán	CSc, egyetemi tanár	Pannon Egyetem
Gadócziné Fekete Éva	CSc, egyetemi tanár	Miskolci Egyetem
Inzelt Annamária	DSc, igazgató	Pénzügykutató Zrt.
Kerekes Sándor	DSc, egyetemi tanár	Kaposvári Egyetem
Kocziszky György	CSc, egyetemi tanár	Miskolci Egyetem
Koltai Tamás	CSc, egyetemi tanár	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Lengyel Imre	Dsc, egyetemi tanár	Szegedi Tudományegyetem
Noszkay Erzsébet	CSc, professor emerita	Budapest Metropolitan Egyetem
Poór József	DSc, egyetemi tanár	Szent István Egyetem
Popp József	DSc, egyetemi tanár	Debreceni Egyetem
Szanyi Miklós	DSc, egyetemi tanár	Budapesti Gazdasági Egyetem
Székely Csaba	DSc, egyetemi tanár	Nyugat-magyarországi egyetem
Szerb László	DSc, egyetemi tanár	Pécsi Tudományegyetem
Szlávik János	DSc, egyetemi tanár	Eszterházy Károly Főiskola
Vörös József	MTA lev. tag, egyetemi tanár	Pécsi Tudományegyetem
Balogh Judit hallgató (HÖÖK delegált)		Debreceni Egyetem
Pász Mátyás hallgató (HÖÖK delegált)		Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Gazdálkodás-és szervezéstudomány II. részLB

Elnök

Berács József	DSc, egyetemi tanár	Kecskeméti Főiskola
Tagok		
Czeglédi József	CSc, ny. egyetemi docens	Pannon Egyetem
Hetesi Ezsébet	PhD, egyetemi tanár	Szegedi Tudományegyetem
Józsa László	CSc, egyetemi tanár	Széchenyi István Egyetem
Kandikó József	CSc, egyetemi tanár	Edutus Főiskola
Kárpáti László	PhD, egyetemi docens	Budapesti Gazdasági Egyetem
Könyves Erika	PhD, egyetemi docens	Debreceni Egyetem

Lehota József	DSc, egyetemi tanár	Szent István Egyetem
Michalkó Gábor	DSc, egyetemi tanár	Budapesti Corvinus Egyetem
Nemes Andrea	PhD, egyetemi docens	Budapesti Corvinus Egyetem
Piskóti István	CSc, egyetemi tanár	Miskolci Egyetem
Totth Gedeon	CSc, főiskolai tanár	Budapesti Gazdasági Egyetem
Törőcsik Mária	CSc, egyetemi tanár	Pécsi Tudományegyetem
Lengyel Diána hallgató (HÖÖK delegált)		Széchenyi István Egyetem
Tóth Barbara hallgató (HÖÖK delegált)		Széchenyi István Egyetem

Gazdálkodás-és szervezéstudomány III. részLB

Elnök

Török Ádám	MTA r. tag, egyetemi tanár	Pannon Egyetem
Tagok		
Deli-Gray Zsuzsanna	PhD, egyetemi docens	ESSCA Magyarország Alapítvány
Erdey László	PhD, egyetemi docens	Debreceni Egyetem
Halmai Péter	DSc, egyetemi tanár	Pannon Egyetem
Julius Horvath	PhD, egyetemi tanár	Közép-európai Egyetem
Losoncz Miklós	DSc, egyetemi tanár	Budapesti Műszaki és Közgazdaságtudományi Egyetem
Muraközy László	DSc, egyetemi tanár	Szent István Egyetem
Palánkai Tibor	CSc, professor emeritus	Budapesti Corvinus Egyetem
Rácz Margit	CSc, ny. főiskolai tanár	Szolnoki Főiskola
Sipos Zoltán	CSc, főiskolai tanár	Zsigmond Király Főiskola
Makkai Bianka hallgató (HOÖK delegált)		Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Németh Gergő hallgató (HOÖK delegált)		Széchenyi István Egyetem

Gazdálkodás-és szervezéstudomány IV. részLB

Elnök

Bélyácz Iván	MTA r.tag, egyetemi tanár	Pécsi Tudományegyetem
Tagok		
Barabás Béla	PhD, ny. egyetemi docens	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Botos Katalin	DSc, professor emerita	Szegedi Tudományegyetem Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Dimény Erzsébet	CSc, egyetemi docens	Pannon Egyetem
Kovács György	PhD, egyetemi docens	Szegedi Tudományegyetem
Lakatos Vilmos	CSc, főiskolai tanár	Szolnoki Főiskola
Lukács János	CSc, egyetemi docens	Budapesti Corvinus Egyetem
Ormos Mihály	PhD, egyetemi tanár	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Pál Tibor	PhD, egyetemi docens	Miskolci Egyetem
Száz János	CSc, egyetemi tanár	Budapesti Corvinus Egyetem
Sztanó Imre	ny. főiskolai docens	Budapesti Gazdasági Egyetem
Tarafás Imre	DSc, egyetemi tanár	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Bács Bence András hallgató (HOÖK delegált)		Debreceni Egyetem
Bognár István Ádám hallgató (HOÖK delegált)		Debreceni Egyetem

MAB koordináló referens: Négyesi Judit

MAB referensek:

Adamkó Zsuzsa
Dávid Zsófia
Karanyicz Tímea
Szabó Andrea

Összefoglaló
a gazdaságtudomány képzési terület párhuzamos akkreditációjának tapasztalatairól

1. Bevezető

A gazdaságtudomány képzési terület két képzési ágban kínál alap- és mesterszakokat. Összefoglalónkban **alap- és mesterszinten együtt mutatjuk be a gazdálkodástudományi és a közgazdaságtudományi szakok elemzését.** Több érv is alátámasztja ezt a tárgyalásmódot. Egyrészt a két képzési ág alapképzéseinél erős az egymásra épülés: a gazdálkodástudomány lényeges módon támaszkodik a közgazdasági alaptárgyakra, másrészt a közgazdaságtudományi képzésnek is erős a vállalatgazdaságtani megalapozása. Az intézmények karai, tanszékei több évtizedes hagyományokat követve, ugyancsak együtt kezelik a két képzési ágat. Másrészt a Bologna-típusú képzéseknek a mesterszakok felvételi feltételeiben megfelelő linearitása összeköti a két szintet, indokolva azok együttes tárgyalását.

Ugyanakkor vannak természetesen fontos különbségek is. A két képzési ág eltérő küldetésű. A gazdálkodástudományi szakok tömeges igényt elégítenek ki, nagyrészt a vállalati szférát megcélözva. Ezek **a szakok a legnépszerűbbek közé tartoznak a magyar felsőoktatásban.** Az Oktatási Hivatal hivatalos adatai szerint az alapszakos hallgatók 24,4%-a (2009), illetve 22,5%-a (2012) tanult a gazdálkodástudományi képzési ág hét szakján. A 11 mesterszakon hasonló a helyzet: 22,6%, illetve 20,1%. (Megjegyezzük, hogy a kezdő dátum a párhuzamos akkreditáció által vizsgált periódus induló éve, azonban az OH e jelentés megírásának időpontjában csak 2012-ig publikált szakokra bontott országos adatokat.) A közgazdaságtudományi képzések – főleg a mesterszakokon – leginkább a tudományos utánpótlás és a magas szintű államigazgatási, intézményi elemzői igény kielégítését szolgálják. Részarányuk az országos hallgatói körben csekély, a 3 alapszakon 0,7%, a 3 mesterszakon 0,1%.

A 2009 és 2012 között rendelkezésre álló, szakokra bontott adatok az 1. és 2. táblázatban láthatók.

1. táblázat: A gazdaságtudományi alapszakok országos létszámadatai 2009-2012 (OH statisztika)

	2009	2010	2011	2012
Gazdálkodástudomány¹				
gazdálkodási és menedzsment	19 288	18 885	18 005	15 993
pénzügy és számvitel	9483	9646	9543	8883
kereskedelem és marketing	7898	7660	7776	7215
nemzetközi gazdálkodás	4300	4778	4936	4943
turizmus-vendéglátás	11 188	11 206	10 861	9790
emberi erőforrások	2085	1931	2029	1741
Összes gazdálkodási alapszakos	54 242	54 106	53 150	48 565
<i>Alapszakok országos összes</i>	<i>220 743</i>	<i>223 984</i>	<i>226 466</i>	<i>215 585</i>
<i>Részesedés</i>	<i>24,6%</i>	<i>24,2%</i>	<i>23,5%</i>	<i>22,5%</i>
Közgazdaságtudomány				
alkalmazott közgazdaságtan	748	800	859	903
gazdaságelemzés ²	152	141	138	119
közszolgálati ²	745	674	596	492
Összes közgazdasági alapszakos	1645	1615	1593	1514
<i>Részesedés</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,7%</i>	<i>0,7%</i>

¹ A táblázat nem tartalmazza az ugyancsak ide tartozó üzleti szakoktató alapszak létszámadatait.

² A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

2. táblázat: A gazdaságtudományi mesterszakok országos létszámadatai 2009-2012 (OH statisztika)

	2009	2010	2011	2012
Gazdálkodástudomány				
biztosítási és pénzügyi matematika	69	155	216	220
logisztikai menedzsment ³	55	232	445	578
marketing	613	980	1177	972
MBA	386	386	549	491
nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	549	747	851	752
pénzügy	405	819	1081	1194
regionális és környezeti gazdaságtan	143	263	387	352
számvitel	231	480	706	704
turizmus-menedzsment	220	310	317	274
vállalkozásfejlesztés	812	914	969	820
vezetés és szervezés	954	1336	1685	1823
Összes gazdálkodási mesterszakos	4437	6622	8383	8180
<i>Mesterszakok országos összes</i>	<i>19 614</i>	<i>32 361</i>	<i>40 239</i>	<i>40 657</i>
<i>Részesedés</i>	<i>22,6</i>	<i>20,5</i>	<i>20,8</i>	<i>20,1</i>
Közgazdaságtudomány				
közgazdasági elemző	122	166	177	257
közgazdálkodás és közpolitika	131	192	198	181
gazdaság-matematikai elemző ⁴	9	8	10	17
Összes közgazdasági mesterszakos	262	366	385	455
<i>Részesedés</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>

A párhuzamos programakkreditációban összesen **31 intézmény (16 egyetem és 15 főiskola⁵) 196 képzését értékeltük.** Értékelés nélkül vontta meg a MAB **további 13 képzés** akkreditációját, mert a vonatkozó szak(ok)on az intézményben több éve nem folyik képzés, vagy el sem indult a képzés, vagy az intézmény jelezte, hogy felhagy a képzéssel, és kérte, hogy a MAB ne értékelje a képzést.

A szakok diszciplináris megosztásával a MAB *öt látogatói csoportot* létesített, és 2015. január és november között ezekben a csoportokban *72 szakértőt* kért fel az értékelésekben való közreműködésre. Ez az összefoglaló az öt látogató bizottsági csoport elnökeinek jelentései és az egyes képzési határozatok alapján foglalja össze a tapasztalatokat.

Mielőtt ezekre rátérnénk, nézzük meg az értékelések összefoglaló táblázatait. A *3. táblázatban* azt látjuk, hogy a vizsgált *93 gazdálkodástudományi alapszakos képzésből* 50 kapott öt éves akkreditációt közbeeső monitoring vizsgálat nélkül. Ez a szám tartalmazza azokat a képzéseket is, ahol intézkedési terv beadása szükséges 2016. március 31-ig, egyes esetekben 2016. december 31-ig. 40 alapszakos képzésnél monitoring vizsgálatra lesz szükség, és mindössze 3 képzés lett nem akkreditált. A *11 közgazdasági alapképzésben* 5, 4 és 2 a megfelelő számok. **Mindkét képzési ágban közel azonos lett az öt évre akkreditált és a monitoring vizsgálatra utalt szakok száma.** Az elutasítás összességében 6%-os.

3. táblázat: Az alapszakok értékelése

	akkreditált	monitoring	nem akkreditált	összes	főiskola kínálja
Gazdálkodástudomány					
emberi erőforrások	3	6	0	9	5
gazdálkodási és menedzsment	16	8	1	25	14
kereskedelem és marketing	9	7	1	17	6
nemzetközi gazdálkodás	5	7	1	13	7
pénzügy és számvitel	8	6	0	14	5
turizmus-vendéglátás	9	5	0	14	7
üzleti szakoktató	0	1	0	1	1
Összes	50	40	3	93	45

³ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

⁴ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés* szaknévvel, osztatlan mesterképzésként indítható.

⁵ Főiskolaként vettük figyelembe a Budapesti Gazdasági Főiskolát, a Budapesti Metropolitan Főiskolát, a Dunaújvárosi Főiskolát és a Nyíregyházi Főiskolát, amelyeknek a nevében a „főiskola” „egyetemre” változott az Nftv. 2016. január 1-jétől hatályos módosítása szerint.

	<i>akkreditált</i>	<i>monitoring</i>	<i>nem akkreditált</i>	<i>összes</i>	<i>főiskola kínálja</i>
Közgazdaságtudomány					
alkalmazott közgazdaságtan	3	2	0	5	0
gazdaságelemzés	2	0	0	2	0
közszolgálati	0	2	2	4	1
Összes	5	4	2	11	1

A 4. táblázat szerint a gazdálkodástudományi ágon a vizsgált 82 mesterszak 40%-ánál lesz monitoring vizsgálat, és mindössze 2 szak nem akkreditált. A közgazdaságtudományi ágon mind a 10 mesterszak 5 éves akkreditációt kapott, és csak 4 esetben szükséges monitoring vizsgálat.

4. táblázat: A mesterszakok értékelése

	<i>akkreditált</i>	<i>monitoring</i>	<i>nem akkreditált</i>	<i>összes</i>	<i>főiskola kínálja</i>
Gazdálkodástudomány					
biztosítási és pénzügyi matematika	1	0	0	1	0
logisztikai menedzsment	5	1	0	6	0
marketing	5	4	1	10	2
MBA	3	3	0 ⁶	6	0
nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	6	5	0	11	1
pénzügy	4	3	0	7	1
regionális és környezeti gazdaságtan	3	6	0	9	0
számvitel	4	3	0	7	1
turizmus menedzsment	2	3	0	5	3
vállalkozásfejlesztés	7	0	0	7	2
vezetés és szervezés	9	3	1	13	2
Összes gazdálkodási mesterszak	49	31	2	82	12
Közgazdaságtudomány					
közgazdasági elemző	5	1	0 ⁶	6	0
közgazdálkodás és közpolitika	1	2	0	3	0
gazdaság-matematikai elemző	0	1	0	1	0
Összes közgazdasági mesterszak	6	4	0	10	0

Intézményi szinten a működtetett képzések számában nagy a szórás: egy-egy képzést folytat 7 intézmény, kettőt három. A másik véglet a Budapesti Corvinus Egyetem 22 képzéssel, majd három másik egyetem következik (Miskolci Egyetem, Pannon Egyetem, Pécsi Tudományegyetem) 13-13 képzéssel. A táblázatokban az is látható (az utolsó oszlopban), hogy összesen 46 alapszakot (44%) és 12 mesterszakot (13%) működtet főiskola.

2. A szabályozás és a külső környezet hatása a képzési terület általános helyzetére

Az intézményi önértékelések háttérében egyértelműen megjelenik a vizsgált periódus külső körülményeinek, elsősorban a felvételi létszámváltozásoknak a hatása, ám explicit módon csak a kapacitásvizsgálat és a hallgatói-oktatói létszámok fejezeteiben találunk konkrét számokat és elemzéseket, valamint – általános megfogalmazásban – a SWOT-elemzések foglalkoznak a külső hatásokkal. A változások hordereje azonban olyan mértékű, hogy külön fejezetet érdemel összefoglalónkban.

Már előljáróban leszögezhetjük, hogy a képzési terület jelenének és jövőjének legfontosabb befolyásoló tényezője **a hallgatói felvételi jelentkezések és létszámok drasztikus csökkenése** az alapszakokon. Erre vonatkozóan naprakész felvi.hu adataink vannak, ezért néhány átfogó statisztikával kezdjük a tárgyalást, majd ezek után térünk ki a párhuzamos akkreditáció során szerzett intézményi tapasztalatokra.

Kezdjük az alapszakokkal. A három felvételi eljárás (általános felvételi, pótfelvételi és keresztféléves felvételi) közül a keresztféléves felvételi kihasználása az alapszakokra nem jellemző. A pótfelvételen mintegy 10% növekményre tesznek szert az egyes alapszakok, de ezt külön nem láttuk érdemesnek megjeleníteni, hanem a hozzáadtuk a reguláris felvételi létszámához. Az 5. táblázat adatai így keletkeztek. A továbbiakban **a 2009 és 2014 közötti adatokat elemezzük** (ez volt az akkreditációs értékelés időtávja), de referenciaként már a 2015-ös adatok is rendelkezésre állnak, ezért a táblázatokban azokat is közöljük.

⁶ Egy egyetem magyar nyelvű képzése akkreditált, az angol nyelvű képzés nem akkreditált.

5. táblázat: A gazdaságtudományi alapszakok felvételi számai 2009-2015 (felvi.hu adatok)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
emberi erőforrások	731	637	814	482	704	823	704
gazdálkodási és menedzsment	5744	5352	5022	3129	3182	3208	2757
kereskedelem és marketing	2567	2261	2697	1854	1793	1702	1643
nemzetközi gazdálkodás	1616	1779	1627	1278	1211	1111	1147
pénzügy és számvitel	3040	2870	2601	1792	1681	1582	1531
turizmus-vendéglátás	4065	3412	3207	2523	2318	1937	1784
Összes gazdálkodási alapszak	17 763	16 311	15 968	11 058	10 889	10 363	9566
alkalmazott közgazdaságtan	269	284	268	289	148	108	119
gazdaságelemzés	72	70	64	63	43	55	58
közszolgálati	243	185	153	92	16	0	18
Összes közgazdasági alapszak	584	539	485	444	207	163	195

Mint látjuk, a legnagyobb létszámú gazdaságtudományi alapszakoknál **2009-ről 2014-re a felvettek száma gyakorlatilag a felére esett vissza**: gazdálkodási és menedzsment: 5744 – 3208 (56%), pénzügy és számvitel: 3040 – 1582 (52%), turizmus-vendéglátás: 4065 – 1935 (48%). A nemzetközi gazdálkodás: 1616 -1111 (69%) és a kereskedelem és marketing: 2567 – 1702 (66%) visszaesése kisebb arányú, a kis létszámú emberi erőforrások szak létszáma: 731 – 822, alacsony értéken stagnál. Összességében 2009 és 2014 felvételi számai: 17763 – 10360 (58%), 42%-os visszaesést mutatnak!

A képzési formára és a finanszírozási formára vonatkozó szakokra bontott adatokat a terjedelem korlátai miatt nem tudjuk közölni, azonban ezek is rendelkezésre állnak. A számok alapján összességében **a nappali képzésre felvettek száma kisebb mértékben csökkent**, mint az esti-levelező képzésre felvetteké: a nappali létszámok 10932-ről 7192-re estek vissza (66%), az esti-levelező létszámok 6831-ről 3168-ra (46%). A belső arány 62:38-ról 69:31-re változott.

2009-ben 6697 hallgatót vettek fel államilag finanszírozott helyre, ez az összes felvett hallgató 38%-ának, illetve nappali tagozatra felvettek 61%-ának felel meg. 2012-ben 120(!), **2014-ben 1052 felvett hallgató volt államilag finanszírozott**, ez **az összes felvett alapszakos hallgató 10%-a**, a nappali tagozatos hallgatók 15%-a.

A közgazdaságtudományi alapszakok szintén mutatják a csökkenő trendet, közülük a közszolgálati alapszakot a megszűnés szélére is sodorta ez a helyzet. Az alkalmazott közgazdaságtan szakra vették fel a legtöbb hallgatót, ám itt is 40-50%-os a visszaesés.

Az intézmények az évezred első évtizedének magas létszámaira (amely 2005/2006-ban tetőzött) **építették ki kapacitásaikat**, amikor az esti-levelező képzések iránti kereslet is a csúcson volt. Ugyan 2011-2012-ben megtapasztalhatták a drasztikus változásokat, ám az intézmények többsége nem alakított ki adaptív válasz-stratégiákat – legalábbis ez egyáltalán nem, vagy kevéssé tükröződik az önértékelésekben. Ez azért is fontos lett volna, mert a fenti számok által jellemzett általános helyzet nem egyformán érintette az intézményeket.

Az akkreditációs anyagokból is kiolvasható, a látogatások pedig megerősítették, hogy a leghamarabb és legsúlyosabban azokat a magán (alapítványi) főiskolákat és kis állami főiskolákat érintette a létszámok erőteljes csökkenése, amelyek fő (gyakran egyetlen) profilja a *gazdálkodástudományi* képzés, néhány szakkal. Ezeket a megszűnés veszélye fenyegette-fenyegeti, néhányan közülük már nagyobb intézményekbe olvadtak be, vagy folyik ennek az előkészítése. Más, kisebb intézmények egyes szakokat szüneteltetnek, vagy végleg lemondtak róluk. (Egyes nemleges akkreditációs döntések mögött is meghúzódik már az, hogy az intézmény vezetése jelezte, hogy nem kívánja folytatni a szakon a képzést.) Megfigyelhető egy Budapest – vidék hatás is: a vidéki intézményeket a negatív trend jobban érinti. Az esti-levelező képzések majdnem mindenütt kifutnak, a kihelyezett tagozatok közül a nem életképesek bezárnak. Ez a folyamat spontán működik: a magán intézményeknél erős a piac szerepe, míg az állami intézményeknél ez csak korlátozottan érvényesül. Egyelőre az utóbbi látható a nagy, többkarú egyetemeken esetében, ahol a bajok könnyebben megoldhatók vagy elodázhatók keresztfinanszírozással.

Nagyon kevés intézmény tudta kisebb vérvesztéssel átvészelni ezt az időszakot. Az okok változatosak. A *Budapesti Corvinus Egyetem* és a *Budapesti Gazdasági Egyetem* fővárosi elhelyezkedésük, márkanevük, szakmai reputációjuk segítette. Debrecen két gazdálkodási profilú karának összevonásában látta a megoldást. Több intézmény elindította a szakok és a kihelyezett tagozatok konszolidációját, de a végeredmény még nem látható.

A 2015-ös reguláris felvételi számai nagyjából a 2014-es értékekkel egyezők, ám ez még nem jelenti feltétlenül azt, hogy a továbbiakban is így marad. Valószínűsíthető, hogy a finanszírozás változásának hatása nem érvényesül tovább az eddigi mértékben, ám **a negatív demográfiai trend egy hosszabb periódusra újabb csökkenést vetít előre**.

A mesterszakokra áttérve a *6. táblázat* adatai szerint azok több szempontból másként viselkednek, mint az alapszakok. Ebben a táblázatban a keresztféléves felvételi adatok külön szerepelnek, mivel – a 7 féléves alapszakok okán – **jellemzővé váltak a keresztféléves mesterszak indítások**. Itt **megmaradt az állami finanszírozású helyek magas részaránya**, s ennek köszönhetően a felvett létszámok stabilizálódtak, **nem érvényesül a drasztikus csökkenés**. Figyelembe kell azonban vennünk azt, hogy az összes mesterszakos létszám csak mintegy 15%-a az alapszakos tömegnek (lásd az *1. táblázatot*), vagyis az eltartó képessége azzal nem összemérhető.

Ugyanakkor az egyes szakokon belül erőteljes átrendeződés figyelhető meg, s ez néhány szakot negatívan érint. A 11 *gazdálkodástudományi* mesterszak közül kettőnél látunk 2012-vel kezdődő nagymértékű csökkenő tendenciát, ezek a *regionális és környezeti gazdaságtan*, valamint a *turizmus-menedzsment*. A 3 *közgazdaságtudományi* mesterszak közül az egyik meg is szűnik: a gazdaságelemzés alapszaból és a gazdaságmatematikai elemző mesterszaból egy új, integrált szak létesült.

6. táblázat: A gazdaságtudományi mesterszakok felvételi számai 2009-2015 (felvi.hu adatok)

K=keresztféléves

	2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015
	Á+P	K	Á+P	K	Á+P	K	Á+P	K	Á+P	K	Á+P	K	Á+P
biztosítási és pénzügyi matematika	36	0	53	0	55	0	50	0	56	0	50	0	40
logisztikai menedzsment	61	44	164	111	200	117	207	94	191	170	231	190	272
marketing	296	382	353	294	306	228	211	174	184	160	318	201	321
MBA	219	20	227	43	196	47	222	22	186	32	218	25	139
nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	310	116	313	115	262	92	214	43	206	49	176	32	206
pénzügy	363	107	430	151	429	134	471	167	430	190	384	230	370
regionális és környezeti gazdaságtan	105	101	91	108	132	94	49	71	32	40	55	16	21
számvitel	143	151	224	141	249	94	253	136	200	144	235	153	214
turizmus-menedzsment	205	14	143	40	126	10	101	9	79	14	56	20	62
vállalkozásfejlesztés	455	208	292	219	243	205	182	189	260	163	256	199	263
vezetés és szervezés	510	297	601	303	619	317	590	257	519	280	562	307	540
Összes gazdálkodási mesterszak	2703	1440	2891	1525	2817	1338	2550	1162	2343	1242	2541	1373	2448
gazdaságmatematikai elemző	9	0	0	0	10	0	10	0	0	0	0	0	0
közgazdasági elemző	65	7	66	3	63	5	115	1	88	3	89	0	66
közgazdálkodás és közpolitika	100	26	87	5	90	9	63	0	29	0	63	0	44
Összes közgazdasági mesterszak	174	33	153	8	163	14	188	1	117	3	152	0	110

Az önértékelésekből is jól látható tény az, hogy a gazdaságtudományi szakokon országos szinten nagy mértékű a kapacitásfőlösleg, s ez néhány kivételtől eltekintve minden intézményt drasztikus módon érint. Amikor tehát az oktatási formákról és az oktatókról lesz szó az akkreditációs értékelésekben, ezt a helyzetet feltétlenül figyelembe kell venni.

A negatív külső hatások között meg kell említenünk még – az intézményi elemzések által is alátámasztva – a gazdasági válság hatását. A válság a helyi iparral, az üzleti szférával való kapcsolatokra is rányomta a bélyegét.

Mivel tény az, hogy a kapacitások jó része kihasználatlan, elkerülhetetlen a leépítés, a „visszabontás”. Kérdés azonban, hogy vajon mi fogja ezt a folyamatot irányítani? A magánintézmények esetében a piac kikényszeríti a megoldást. Az állami intézményeknél is működik a piaci szelekció, azonban itt oktatáspolitikai és regionális érvek mentén a fenntartó szerepe is jelentős. Az önértékelésekben és a látogatások során nyilvánvaló volt, hogy **a közeljövő legfontosabb kérdése a létszámcsökkenésre adott intézményi és a szabályozásban megnyilvánuló állami stratégia**. Ajánlatos lenne olyan fenntartói-intézményi fórumot létrehozni, ahol az érdekek egyeztetése megtörténhet, és a legkevesebb veszteséggel alakítható ki egy redukált struktúra.

A külső körülmények hatásai állandóan jelen voltak az önértékelésekben és a látogató bizottsági munkában. Bár a párhuzamos akkreditáció formális követelmények hiányában nem tudott módszeresen foglalkozni ezekkel, **a stratégiai tervezés, a fenntarthatóság tervezése és a kockázatelemzés** körében születtek javaslatok intézményi szinten.

3. A párhuzamos akkreditáció tapasztalatai: az intézményi erősségek

Voltak olyan területek, ahol mind az önértékelések, mind a látogatások pozitív képet mutattak. **Az infrastruktúra** minden vizsgált intézménynél **megfelelő színvonalú**. Pályázatokból származó forrásokból, célzott állami segítséggel, önerőből az intézmények döntő többsége sokat tett az infrastruktúra fejlesztése érdekében. A látogatások során találtunk kiemelkedő oktatási körülményeket, ugyanígy szerényebben ellátott intézményeket is, az átlag azonban kifejezetten megnyugtató képet sugallt. Az egyetemek – különösen a nagy egyetemek – esetében az infrastruktúra nemcsak jó, hanem általában európai mércével is legalább átlagos.

A tanulmányi adminisztráció gépesítése megoldott, s magát az oktatást is célprogramok, oktatási platformok segítik (pl. Moodle). Érdemes lenne viszont az intézményeknek abba az irányba elmozdulniuk, hogy az intranetes felületek

használatát fokozatosan kötelezővé tegyék, a még meglévő tanári ellenállást leküzdve. Ez annál is inkább fontos lenne, mert a kisebb főiskoláknál a könyvtárak állománya több esetben kifejezetten szerény volt.

Az intézmények nagy súlyt fektetnek arra, hogy **az oktatási folyamat szervezett és jól szabályozott** legyen. Ezen belül a diplomavédések szabályozottsága különösen fontos és mindenütt megfelelő. A részletekben intézményi sajátosságok, illetve az intézményen belül a szakok speciális követelményei is megjelennek. Az alapképzést folytató intézményekben a szakmai gyakorlat különösen nagy figyelmet érdemel. A bizottságok egyértelműen pozitív tapasztalatokról számoltak be az egész szemesztert kitevő **szakmai gyakorlat szervesülésétől** a képzési rendszerben.

A minőségfejlesztési és -biztosítási folyamat formális követelményeit az összes vizsgált képzés esetében nagyrészt vagy mindenben teljesítik. **A belső és rendszeres minőségbiztosítás kellően szabályozott**, és a végrehajtást minőségügyi koordinációs bizottságok segítik. Ez a folyamat általában központilag szervezett. A **hallgatói elégedettségmérések** rendszeresek, és többnyire hasznosulnak is. Szinte minden vizsgált szakon él valamilyen nyilvános formában (például az év oktatója címmel) az oktatók hallgatók általi elismerése. Egységes a gyakorlat abban, hogy az oktatók munkáját szakmai szempontból a kari vezetés minősíti. **Az oktatói minőséget illetően erősen kétséges azonban, hogy azt a felsőoktatási minőségbiztosítás jelenlegi bürokratikus rendszere megfelelően tudná mérni.**

A képzéshez használt **tantervek, ismeretkörök** (alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag) összességükben **megfelelnek a KKK-ban található kompetencia-követelményeknek**. Kielégítő az elmélet és a gyakorlat oktatási folyamatokban kialakított aránya, továbbá az oktatás nemzetközi sztenderdjeinek történő megfelelés is, azonban ezekben már aránylag nagy az intézményi szórás. Különösen a mesterképzéseken, és különösen a nagyobb egyetemeken (de egyéb intézményekben is) kezdik belátni a tesztrendszerű vizsgáztatás hátrányait, és lassacskán előtérbe kerülnek a kifejtő („esszéjellegű”) írásbeli, sőt a szóbeli vizsgák is. Ugyancsak terjed a prezentációkon és a csoportmunkán alapuló számonkérés. Mindez nagyon jó irány, de azt is látni kell, hogy a hallgatói létszámok csökkenése szükségessé, egyben lehetségessé is teszi a tömegoktatásra jellemző számonkérési formák visszaszorítását.

4. Gyakran megjelenő problémák, fejlesztendő területek

A már bemutatott aggasztó létszámcsökkenési trendhez **két másik nyugtalanító probléma** csatlakozik, ám ezek már – elvileg – intézményi hatáskörben is kezelhetők. Az egyik probléma a **lemorzsolódás**. Az önértékelésekhez kiegészítő információkat kértünk be az intézményektől ennek mértékéről. Mint az intézményi adatok tanúskodnak róla, az egyik lemorzsolódási tényezőt az jelenti, hogy a felvett hallgatók nagy százaléka (8-12%) **egyáltalán nem iratkozik be**.

Ha a beiratkozottakat tekintjük, akkor közülük összességében a nappali tagozaton mintegy 15-30%, az esti-levelező tagozaton pedig 20-40% körül van a **lemorzsolódás**. A FIR adatbázisnak megküldött intézményi adatok szerint az okok változatosak. A tanulmányi meg nem felelés tagozattól függően játszik kisebb vagy nagyobb szerepet. Magas a más szakra történő átlépések aránya. Ugyancsak magas arányú a tanulmányok önkéntes elhatározásból történő abbahagyása, ahol az egyik tényező – különösen az önfinanszírozás általánossá válásával – a fizetőképesség vagy -hajlandóság hiánya.

Az alapszakok lemorzsolódási adatait (minden képzési forma, őszi beiratkozás) a *7. táblázat*, a mesterszakok lemorzsolódási adatait (minden képzési forma, őszi és tavaszi beiratkozás) a *8. táblázat* mutatja. Mindkét táblázatban a legutolsó oszlop az az induló év, amelyiknél már az első végzésekre vonatkozóan is vannak adatok. *Az adatokat az Oktatási Hivatal bocsátotta rendelkezésünkre.*

7. táblázat: Alapszakok lemorzsolódási adatai az induló évben beiratkozottak %-ában

	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Gazdaságtudományi alapszakok			
emberi erőforrások	38,9%	21,6%	35,0%
gazdálkodási és menedzsment	36,1%	36,9%	31,0%
kereskedelem és marketing	41,1%	33,3%	32,5%
nemzetközi gazdálkodás	27,7%	20,9%	27,7%
pénzügy és számvitel	31,4%	15,2%	25,4%
turizmus-vendéglátás	30,7%	25,6%	27,7%
üzleti szakoktató	26,7%	23,2%	20,5%
	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Közgazdaságtudományi alapszakok			
alkalmazott közgazdaságtan	35,1%	25,9%	20,0%
gazdaságelemzés	43,5%	34,5%	29,8%
közszolgálati	26,7%	40,1%	25,2%

8. táblázat: Mesterszakok lemorzsolódási adatai az induló évben beiratkozottak %-ában

	2009/10 ősz	2009/10 tavasz	2010/11 ősz	2010/11 tavasz	2011/12 ősz	2011/12 tavasz	2012/13 ősz	2012/13 tavasz
Gazdaságtudományi mesterszakok								
biztosítási és pénzügyi matematika	16,7%	-	21,6%	-	22,2%	-	22,2%	-
logisztikai menedzsment	25,5%	20,5%	23,2%	21,2%	18,5%	19,6%	18,5%	13,0%
marketing	21,4%	20,4%	28,3%	16,0%	20,6%	11,4%	20,6%	7,9%
Master of Business Administration (MBA)	33,8%	33,3%	29,8%	30,4%	22,2%	23,9%	22,2%	21,7%
nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	21,9%	7,8%	15,8%	18,3%	17,5%	9,7%	17,5%	12,0%
pénzügy	23,0%	13,0%	19,9%	9,5%	19,1%	12,3%	19,1%	8,8%
regionális és környezeti gazdaságtan	26,5%	12,2%	22,4%	13,1%	19,7%	19,4%	19,7%	10,4%
számvitel	24,8%	7,4%	29,2%	9,9%	26,1%	8,6%	26,1%	9,8%
turizmus-menedzsment*	23,5%	50,0%	22,7%	18,4%	15,8%	10,0%	15,8%	0,0%
vállalkozásfejlesztés	30,9%	20,0%	23,4%	20,8%	18,5%	11,2%	18,5%	12,2%
vezetés és szervezés	26,2%	15,1%	26,8%	13,0%	21,9%	14,8%	21,9%	14,2%
Közgazdaságtudományi mesterszakok								
gazdaság-matematikai elemző	11,1%	-	-	-	30,0%	-	30,0%	-
közgazdálkodás és közpolitika*	16,0%	11,5%	20,9%	0,0%	20,9%	12,5%	20,9%	-
közgazdasági elemző*	14,3%	14,3%	15,2%	0,0%	16,0%	16,7%	16,0%	50,0%*

*a tavaszi félévek adatai 10 fő alatti belépőre vonatkoznak

A be nem iratkozott és lemorzsolódott hallgatók a felvett létszámot tovább apasztják, s ezzel a ténylegesen az intézményben tanuló hallgatók száma a jelentkezéseknél-felvételeknél látottaknál is nagyobb mértékben fogy. A kapacitások kihasználását segítő ellentétes tendenciáról alig beszélhetünk: a nemzetközi (csere)hallgatók létszáma az összlétszámhoz képest alacsony. Sőt: a külföldi képzések magyar hallgatókat elszívó hatása még ezt a pozitív hozadékat is eltünteti.

Ha az intézményi kapacitásokat összességében tekintjük, akkor természetesen a felsőfokú szakképzés, a továbbképzés, a vezetőképzés felfutása javíthatna a helyzeten, de a statisztikák ezeken a területeken is csökkenést mutatnak.

A képzések végső célja a diplomaadás. Az elmúlt évtized másik súlyos problémája éppen a **végzés elhúzóda vagy elmaradása**: ez (az önértékelések statisztikái szerint) a hallgatók mintegy 25-50%-át érinti, magasabb az esti-levelező tagozaton, alacsonyabb a nappali tagozaton. Nagy részben – de nem kizárólag – a nyelvvizsga-követelmény az ok. Mind az állami irányító szervek, mind az intézmények felismerték a problémát, országos és helyi akciók indultak, ám eredményük még kevéssé látható.

Pozitívumként említettük a KKK formális betartását. Emellett azonban megjelennek **negatív jelenségek a tantervekben**. A bizottságok ezek közül két elemre világítottak rá több intézménynél is:

- elbillenő szaktárgyi struktúrák (azt tanítjuk, amire oktatónk van),
- elaprózottság, túl sok tárgy, túl sok vizsga – kis kreditértékű tárgyak.

Külön sajátosságként jelent meg az ún. „ÉS szakok” kiegyensúlyozatlansága. Mít jelentett ez? Mint ahogyan arra a kötet szakelemzése is részletesebben is kitérnek, egyes alap- és mesterszakok több ágazat vagy tudományos részterület összevont ismereteire épülnek (pl. kereskedelem és marketing, regionális és környezeti gazdaságtan, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás, turizmus-vendéglátás), ám kevés intézménynek sikerült az összetevők kiegyensúlyozott megalapozása és a ráépülő szakstruktúra harmonizálása. Felvetődik a szakok újragondolásának javaslata is.

Az oktatásban, számonkérésben gyakran előfordult az

- elavult ismeretek, tankönyvek jelenléte,
- hagyományos oktatási formák túlsúlya (főleg alapszakokon).

Az akkreditációs eljárás lényeges részét képezte az oktatói megfelelés vizsgálata. A MAB – általában százalékokban, arányokban kifejezett – követelményeinek való formális megfelelés mellett a bizottságok több olyan hiányosságra hívták fel a figyelmet, amelyek minőségi szempontból relevánsak. Elsősorban a mesterszakoknál jelentek meg több intézmény esetében a **szakfelelősök tudományos háttérével és teljesítményével szemben megfogalmazott aggályok**.

Az önértékelésben megadott tények és az MTMT adatai alapján a szak szempontjából irreleváns tudományos háttérű, olykor „súlytalan” szakfelelősök végzik többé-kevésbé sikeresen a szak menedzselését, ám kétséges eredményekkel a minőségbiztosítás és a fejlesztés komplex feladatait.

Ha a teljes oktatói kar tudományos teljesítményét nézzük, akkor általános tapasztalat a **kiegyensúlyozatlanság a tanári kar egészét tekintve**: kevesen sokat és sokan keveset publikálnak, a jelentős nemzetközi publikációk száma csekély, és azok is koncentrálnak. A látogató bizottsági tagok vitáiban felmerült ugyanakkor az is, hogy **a tudományos teljesítmény megítélése árnyaltabb megközelítést igényel**. A *gazdálkodási* szakok, ezen belül az alapszakok oktatóit (intézményi körét) más mércével kellene mérnünk, mint a mesterszakok, illetve a közgazdasági szakok oktatóit. A viták kiterjedtek arra az általánosságban szinte mindenütt tapasztalt tényre is, hogy az oktatók nem a szak profiljába tartozó publikációkkal rendelkeznek, sőt, még a tárgyfelelősöknél is megfigyelhető ez a fajta inkompatibilitás, az adott tantárgyat tekintve.

Végül, az oktatói állomány egészét elemezve hangsúlyosan jelent meg a **közép-korosztály hiánya**, ez hosszabb távon a minőséget veszélyeztető tényező.

A felsorolt területeken tapasztalt hiányosságok – hacsak nem párosultak a formális követelmények megsértésével – csak akkor vezettek az akkreditáció megtagadására, ha halmozottan és súlyos mértékben fordultak elő, de **sűrűn adtak okot monitoringvizsgálatra**, mint ahogyan azt a 3. és 4. táblázat számai mutatják.

A vizsgálat során felszínre került néhány olyan probléma is, mely a fentiekhez képest **kisebb jelentőségű, de negatívan hat a képzés minőségére**, és sok intézményben előfordul. Ilyenek például:

- a felvett hallgatók előképzettsége hiányos és egyenetlen (emiatt általános jelenséggé vált a „szintre-hozás” különböző eszközökkel történő támogatása);
- egyes intézmények csak úgy tudják a kis létszámú szakokat életben tartani, hogy nagymértékű a szakok közötti tantervi átfedés;
- a nappali tagozatos hallgatók nagy hányada rész- vagy teljes állásban dolgozik, ez főleg mesterszakon jelenti azt, hogy sok a hiányzás a jelenléteket igénylő oktatási formákban;
- a szakok és a munkáltatói környezet kapcsolata esetleges, leginkább a szakmai gyakorlat jelent köteléket, ám a közös kutatás kevés, vagy projekt-alapú, időleges;
- a végzettekről kevés az adat, egyelőre a DPR nem tud szakspecifikus elemzéseket szolgáltatni;
- az idegen nyelven folyó képzésekben az oktatók nyelvtudása esetenként kérdéses;
- az idegen nyelven folyó képzések akkreditációja nem megnyugtatóan rendezett.

Érdemes megemlíteni, hogy a szak gazdálkodásának, a szervezeti megoldásoknak és a döntéshozatali mechanizmusoknak a megítélése nem volt a vizsgálatok fókuszában, azonban – főleg a minőségbiztosítási dokumentumokon keresztül és áttételes módon (azaz végeredményüket tekintve) – az **infrastruktúra, a humán erőforrás politika és az oktatásszervezés** egyes kérdései a bizottságok látókörébe kerültek, és ezeken a területeken is születtek javaslatok.

5. Az egyes szakokról

A 6 vizsgált *közgazdaságtudományi* szakon a már megtörtént változásokon túl adminisztratív beavatkozást nem javasolunk.

Az elméleti és alkalmazott közgazdaságtani területen a *közgazdaságtudományi* alapszakok közül az *alkalmazott közgazdaságtan* szak, a mesterszakok közül pedig a *közgazdasági elemző* szak túlélése egyértelműen biztosított mind szakmailag, mind pedig a jelentkezőket tekintve. A *gazdaságelemzés* szak 3 éves változata megszűnt, s a 2 éves mesterformában ugyancsak megszűnő *gazdaságmatematikai elemző* mesterszakokkal együtt osztatlan ötéves mesterszakká vált *gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés* néven.

A közgazdálkodási és közpolitikai területen a *közszolgálati* alapszak akkreditációi élnek ugyan, de a szak hallgatói bázisa csekély. A *közgazdálkodás és közpolitika* mesterszak szintén jelentkezők hiányával küzd, ám fennmaradása esélyesebb, mint az alapszaké.

A *gazdálkodástudományi* területen öt alapszak létjogosultsága stabil, a bizottságok azonban egyértelműen túlzottnak tartják a meghirdetett képzések számát. Mint ahogyan a pénzügyi és számviteli képzések összefoglalójában olvasható: ennyire sok intézményben és szakon nyilvánvalóan nem lehetséges azonosan magas színvonalú szakos képzést folytatni, így az intézmények közötti színvonalbeli egyenetlenség az ára a nagyon sok helyen folyó képzésnek (14 alapszakos, 7-7 mesterszakos képzés). Hasonlóképpen fogalmaz a nemzetközi képzések összefoglalója: egyértelmű túlzás, hogy 17 intézményben kellett elvégezni az ilyen szakok akkreditációs vizsgálatát, hiszen ennyi helyen nem lehetnek meg a képzés magas szintű tudományos erőforrásai.

Ennek ellenére a *gazdálkodási* alapszakok esetében az a vélemény alakult ki a bizottságokban, hogy a **képzések számát adminisztratív eszközökkel nem érdemes csökkenteni**, hiszen több esetben már most sem indultak el az akkreditált képzések, és az intézményi önértékelések szerint sok esetben legalábbis erősen kérdéses, hogy az adott intézmény fenn tudja, fenn kívánja-e tartani bizonyos alapképzéseit.

Az *emberi erőforrások* alapszak kivételt képez. Itt a többi szakhoz képest összességében sokkal kisebb az érdeklődés a képzések iránt, és az sem biztos, hogy a szakmai tartalom önálló szak fenntartását igényli. A szak újragondolása javasolt.

A *gazdálkodási* mesterszakok közül a *vezetés és szervezés*, a *vállalkozásfejlesztés*, a *logisztikai menedzsment*, a *marketing*, a *pénzügy*, a *számvitel*, a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szakok népszerűsége, munkaerőpiaci relevanciája egyértelmű – ezeknél a szakoknál is a kereslet változására történő egyedi intézményi reagálások mutathatnak legfeljebb eltérést. A *biztosítási és pénzügyi matematika* szak egyetlen képzése magas szintű speciális igényt elégít ki, jelentkezői háttere biztosított.

A *turizmus-menedzsment* mesterszak vonzereje kicsi, a nemzetközi példák azt sugallják, hogy ezt a nagyon speciális mesterszakot kevés intézmény tudja csak megfelelő szinten művelni. A *regionális és környezeti gazdaságtan* szak szintén a veszélyeztetett szakok közé tartozik: miközben tudományos és oktatói háttere megvan, piaci vonzereje csekély.

Az *MBA* szak esetében a bizottság a KKK megújítását javasolja a nemzetközi követelményeknek megfelelően. Jelenleg nehéz különbséget tenni a vezetés és szervezés, valamint az *MBA* mesterszakok között. A bizottság javaslata szerint a KKK-t többek között úgy kell átalakítani, hogy megfeleljen a nemzetközi gyakorlatban megfigyelhető problémaorientált megközelítésnek és interaktív oktatásmódszertannak, kötelező követelménnyé váljon a több éves vezetői tapasztalat, s ennek megfelelően a tananyagok felsővezetői generalista perspektívában készüljenek.

6. Átfogó javaslatok

Az egyes képzésekre vonatkozó határozatokban megfogalmazott egyedi javaslatokon túl a párhuzamos akkreditációs folyamat általánosítható tanulságokkal is szolgált. Összefoglalónkban számos olyan tényt és tapasztalatot feltártunk, amelyek a *gazdaságtudomány* képzési területen működő intézmények egyes csoportjait vagy azok egészét érintve további elemzések tárgyát képezhetik, és változásokat indukálhatnak. Célszerű, ha ezekkel a kérdésekkel a *gazdaságtudomány* képzési terület különböző szakmai bizottságai vagy döntéshozó testületei foglalkoznak a továbbiakban, és azokat a javaslatokat, amelyek meghaladják kompetenciájukat, továbbítják a fenntartó felé. Mint már jeleztük, a változtatás néhány területen a felsőoktatás irányítóinak hatásköre: a létszámcsökkenés hatásainak kezelése a felvételi rendszeren keresztül, a képzési és kimeneti követelmények frissítése, az oktatói követelmények törvényi meghatározása, a szaklista változtatása. Ez utóbbit illetően a párhuzamos akkreditáció konklúziója az volt, hogy a *gazdaságtudományi* területen **nem a szakok számának központi csökkentése hozhat minőségi változást**, hiszen a hallgatói létszámhoz és a többi képzési terület szakjainak számához képest a 10 alapszak és 14 mesterszak nem tekinthető soknak.

Ugyanakkor **az intézmények** számára erősen ajánlott a **képzési területi portfóliók felülvizsgálata**. Országos szinten ez a **képzések számának csökkenését** hozhatja. Tévesnek látszik az a múltbeli törekvés, amelyik a kialakult tendenciákat az oktatási kínálat választékának bővítésével, az oktatási helyszínek további diverzifikációjával kívánja megfordítani. A felülvizsgálati folyamat az önértékelések tanúsága szerint több helyen már elkezdődött, és nagy valószínűséggel oda vezet, hogy a 2016-2017-es időszakban – az intézkedési tervek nyomán, a monitoring vizsgálatok idejére – egyes intézmények jelenleg akkreditált képzései közül akár mintegy 20-30 kifut, és az intézmények a megmaradó képzések minőségi kínálatára koncentrálnak. A fenntartó és az intézmény megbeszélése alapján, a konzisztóriumok bevonásával hozandó döntések a *gazdaságtudományi* felsőoktatás egészében emelhetik a hatékonyságot, és növelhetik a minőséget.

Intézményi hatáskörben is végrehajtható, de kormányzati támogatással könnyebben megoldható az, hogy hatékonyabb ösztönzési rendszerek működjenek az oktatók tudományos teljesítményének javítása érdekében. Az ilyen rendszereknek fontos elemei a publikációs és nemzetközi konferencia részvételt támogató pénzügyi alapok, a kötelező kutatói év, vagy a helyi iparral történő kutatási együttműködések ösztönzése.

Európára és a világra kitekintve nyitásra lenne szükség az intézmények nemzetköziesítésében is. A hallgatói mobilitás további támogatásán túl fontos lépés lenne az oktatói álláshelyek megnyitása, a külföldi oktatók számának növelése.

Felmerül a kérdés, hogy a párhuzamos akkreditációs eljárás során feltárt problémáknak a kezelésében **mi a MAB szerepe?** Minőségértékelési tevékenységének eredményeként a MAB törvényi feladata a képzés akkreditálása vagy az akkreditáció megvonása; az utóbbi esetben a képzés működési engedélyének a visszavonását javasolja az Oktatási Hivatalnak. Egyértelmű, hogy nem veheti át a fenntartótól a politikai feladatokat és felelősséget, minimális mértékben tud az akadémiai-kutatási minőségbiztosításon túl megfogalmazott szempontokat figyelembe venni. Az oktatás tartalmához és kimenetéhez kapcsolódó minőségi szttenderdek ellenőrzését végezve minden más elemet (legyen az szervezeti, pénzügyi vagy technikai) ennek alárendelten értékeli.

Viszont az akkreditációs eljárás alkalmas arra, hogy a MAB jelzéseket adjon, ha vizsgálatai közben azt látja, hogy az adott képzés-képzési ág jelentkezési-bekerülési problémákkal küzd; a végzeteknek foglalkoztatási gondjai vannak; valamely intézménynek gazdasági nehézségei vannak; aránytalan szerepre tett szert valamely képzési területen vagy földrajzi régióban. Ezek a jelzések az akkreditációs határozatok javaslati részében fogalmazódtak meg.

A párhuzamos programakkreditáció a 2009 utáni helyzetet vizsgálta, de valójában a többszintű Bologna-típusú képzési rendszer 2005-ben történt bevezetése óta az első átfogó értékelést adja a gazdaságtudomány képzési területről. A cél természetesen nem az volt, hogy az új képzési rendszer eredményességét vizsgálja, egy akkreditációs típusú vizsgálat csak korlátozott mértékben tud a rendszer egészére vonatkozó következtetéseket levonni. Az viszont látható, hogy a mintegy tíz évvel ezelőtt az új rendszernek megfelelően megváltozott – és azóta többször módosított – **akkreditációs követelmények átfogó frissítése** is napirendre tűzhető: időszerű lenne egyes elavult elemek törlése, új elemek beemelése. Például:

- az oktatók terhelési mutatóinak táblázatait érdemes lenne egyszerűsíteni, könnyebben elemezhető és egyértelmű mutatókba sűríteni
- megfontolandó lenne az intézmények nemzetköziesítési teljesítményének hangsúlyosabb beemelése a vizsgálatba, megfelelő mutatókkal
- javasolt az MTMT-adatbázis formális felhasználása, különösen a szakfelelősök esetében
- az akkreditációs adatszolgáltatást összhangba kell hozni a FIR számára beküldött adatokkal, a táblázatoknak ezekre az adatokra kell épülnie
- érdemes beemelni a vizsgálatba az intézményi honlapokat is

Végül a bizottsági munka tapasztalatai alapján javasoljuk, hogy a **párhuzamos akkreditáció önértékelési útmutatója** legyen egyértelmű és célirányos. Konkrétan:

- a kapacitás, a hallgatói és oktatói létszám, az infrastruktúra és a minőségbiztosítás fejezeteiben **kizárólag a szakra vonatkozó tisztított adatok** jelenjenek meg (a FIR-rel összhangban);
- az oktatásra, a minőségbiztosításra vonatkozó és egyéb **szakfüggetlen** szabályozást nem kell a szak-önértékelésekben megjeleníteni, hanem egyetlen (intézményi) mellékletben mutassák be azokat;
- **online mellékletben** hozzáférhetővé kell tenni az összes tantárgyi leírást (legutolsó változatban) és legalább a szakfelelősök MTMT-összefoglaló táblázatait;
- az intézményi vezetés a párhuzamos programakkreditáció számára – a tapasztalataink alapján eléggé gyenge, általánosságokat tartalmazó SWOT elemzések helyett – készítsen **portfólióelemzést, fenntarthatósági elemzést és kockázatelemzést**.

A KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI SZAKOK PÁRHUZAMOS ÉRTÉKELÉSE

Minőségértékelés a közgazdaságtudományi szakok országos helyzetéről

A=akkreditált (11)
AM=monitorvizsgálat (8)
NA= nem akkreditált (2)

intézmény /szak	alkalmazott közgazdaságtan BA	gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés BA ⁷	közgazdasági elemző MA	gazdaság-matematikai elemző MA ⁸	közszolgálati BA ¹	közgazdálkodás és közpolitika MA	képzések összesen
BCE	A	A	A	AM	NA	A	6
BKF (MET)					NA		1
BME	A		A				2
CEU			A				1
ELTE	A		A				2
NYME						AM	1
PE	AM		AM (angol NA)				2
PPKE					AM		1
PTE	AM		A				2
SZE					AM		1
SZIE		A (2016-ig)					1
SZTE						AM	1
Összesen 12 intézm.	5	2	6	1	4	3	21 képzés

A párhuzamos akkreditáció során 6 szakon 12 felsőoktatási intézményben (11 egyetem, 1 főiskola) 21 képzés értékelésre került sor⁹. A képzések alapvetően két csoportba tartoznak:

- 14 elméleti és alkalmazott közgazdaságtani (7 alapképzés, 7 mesterképzés) és
- 7 közgazdálkodási és közpolitikai (4 alapképzés és 3 mesterképzés).

Az akkreditációs követelmények teljesítésének értékelése azt eredményezte, hogy a MAB által meghatározott kizáró feltételek figyelembevétel alapján – monitoring és korlátozás nélkül – a 21 vizsgált képzésből 10 esetben indokolt az 5 éves akkreditáció megadása.

Ebből az elméleti és alkalmazott közgazdasági képzések száma 9 (BCE alkalmazott közgazdaságtan alapszak, gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés alapszak, közgazdasági elemző mesterszak, BME és ELTE alkalmazott közgazdaságtan alapszakok, közgazdasági elemző mesterszakok, CEU és PTE közgazdasági elemző mesterszakok); közgazdálkodási és közpolitikai pedig 1 (BCE közgazdálkodás és közpolitika mesterszak), ami azt jelzi, hogy az elméleti és alkalmazott közgazdasági képzések alkalmassági aránya kiemelkedő.

Egy esetben (SZIE gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés alapszak) az akkreditáció 2016. december 31-ig hatályos.

Az ideiglenes, monitoringvizsgálathoz kötött akkreditáció 8 képzés esetében adható meg azzal a megjegyzéssel, hogy ebben a vonatkozásban alapvetően a hallgatói érdeklődés alakulását indokolt figyelembe venni, s ennek alapján az sem zárható ki, hogy több képzést az elkövetkező években a nem akkreditálható kategóriába kell majd átsorolni. Ebből az elméleti és alkalmazott közgazdaságtani képzések száma 4 (BCE gazdaság-matematikai elemző mesterszak, PE alkalmazott közgazdaságtan alapszak, közgazdasági elemző mesterszak [itt az angol nyelvű képzés akkreditációját megvonja a MAB, mert nem folyik angol nyelvű képzés a szakon], PTE alkalmazott közgazdaságtan alapszak), a közgazdálkodási és közpolitikai képzéseké 4 (NYME és SZTE közgazdálkodás és közpolitika mesterszakok, PPKE és SZE közszolgálati alapszakok).

⁷ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

⁸ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés szaknévvel, osztatlan mesterképzésként indítható.

⁹ Értékelés nélkül vonja meg a MAB az akkreditációt további 5 szak esetében: ÁVF – közszolgálati BA, DE – közszolgálati BA, KRF – közszolgálati BA, NYME – közszolgálati BA, PTE – gazdaság-matematikai elemző. Az akkreditáció megvonásának oka: az intézmény több éve nem folytat képzést a szakon.

A jelenlegi feltételek alapján 2 képzés nem akkreditálható, illetve ott a képzést kifuttatják. Mindkettő közgazdálkodási és közpolitikai szak (BCE és BKF (MET) *közszolgálati* alapszakok).

A jelenlegi, párhuzamos akkreditációs eljárás nem vont le más következtetést, mint amelyekre a korábbi, a szakok indításával, illetve közbenő akkreditációjával kapcsolatos MAB eljárások jutottak: a 11 egyetem és 1 főiskola szervezeti keretében működő 21 képzés a *képzési követelmények* alapján összhangban van a magyar szakrendszerrel, és működésük illeszkedik a nemzetközi gyakorlatba és trendekbe.

A fenti két csoport szerinti, hasonló irányultságú *közgazdász* képzések – természetesen a különböző országokban használatos egyedi elnevezésekkel, de közeleső szakmai tartalommal – jelen vannak az európai felsőoktatási gyakorlatban. Az *elméleti és alkalmazott közgazdaságtani* képzések esetében nagyfokú a hasonlóság. A *közgazdálkodási és közpolitikai* csoportot illetően azonban ez nem lehet teljes, tekintve, hogy az oktatásban a magyar sajátosságok hangsúlyosan, esetenként a honi gyakorlat részletező, esettanulmányyszerű bemutatása által domináns módon jelennek meg az oktatási tartalomban.

Határozott a törekvés a szakok életében a MAB által előírt követelmények – legalábbis formai – teljesítésére, tekintet nélkül arra, hogy ennek milyen oktatói kapacitáskihasználási következményei vannak, illetve lesznek. Mint ezt később részletezzük, a hallgatói érdeklődés néhol drámai csökkenése, a jelentkezés, a bemeneti követelmények tapasztalható egyenlenségei mindkét csoportban valószínűsítik, hogy a képzés várhatóan hosszabb távon a jelenlegi arányban nem lesz fenntartható. Ez a gond elsősorban a Budapesten kívüli képzési helyek vonatkozásában tapasztalható.

Szembevetendő, hogy a két szakmai csoport terjedelme, oktatási profilokon belüli aránya ma már – a hallgatói érdeklődés csökkenésével – nem fejez ki valós képzési igényeket, jóllehet jelentős oktatási kapacitás-lekötést igényel mindkettő. Tévesnek látszik az a törekvés, ami a kialakult tendenciákat az oktatási kínálat választékának bővítésével, az oktatási helyszínek további diverzifikációval, oktatási konglomerációkat teremtve kívánja megfordítani.

Feltűnő jelenség, hogy az alapszakokon a második és harmadik évfolyam hallgatóinak 30-40%-a, a mesterszakokon 50-80%-a a későbbi diplomaszerezés irányultságának megfelelő munkakörben **dolgozik**, jelentős részük főállásban, teljes munkaidőben. A vizsgált felsőoktatási intézmények spontán módon, többé-kevésbé vállaltan, órarendjük alakításával, a tantárgyi követelmények – főként a beszámoltatás eljárási, technikai – módosításával alkalmazkodnak a kialakult helyzethez. Mindennek következtében a mesterképzéseken nappali munkarendben is nemritkán *kvázi* levelező oktatás folyik.

Indokolt ezért, hogy az érintett szakok képzési helyeit működtető felsőoktatási intézmények

- végezzenek értékelő és szelekciós munkát a KKK figyelembe vételével;
- fordítsanak megfelelő figyelmet – elsősorban a mesterszakok vonatkozásában – a bemeneti és szakmai képzési követelmények jobb összhangjára, indokolt esetben javaslatot téve a KKK-k célszerű módosítására is;
- valósuljon meg a párhuzamosan működő szakokat érintően a minőségi alapú szelekció, illetve profilváltás, ami alapján az érintett felsőoktatási intézmények stratégiája és portfóliója jobban meg tud felelni a valós hallgatói érdeklődésnek és igényeknek;
- tegyenek javaslatot a szakokon folyó nappali képzésben kialakult helyzet kezelésével összefüggő, egyértelmű szabályozásra.

A képzéshez használt tantervek, ismeretkörök az előírt követelményeknek (alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag) és általában is megfelelnek a KKK-ban található kompetenciakövetelményeknek. Összességében kielégítő az elmélet és a gyakorlat oktatási folyamatokban kialakított aránya, továbbá az oktatás nemzetközi sztenderdjeinek történő megfelelés is.

A szakfelelős, a specializációk és a tantárgyak felelősei mind a szakmai, mind a formai követelményeknek megfelelnek. A tudományos fokozatuk is általában megfelel a MAB előírásainak, kivételt jelent azonban, hogy több esetben – elsősorban a *matematikai* tárgyakkal kapcsolatban – a tudományos minősítésben elmaradás mutatkozik. A **szakfelelősök** között számos akadémiai doktor, sőt akadémikus található; e magas elismertségű, minősítésű oktatói körre azonban jellemző a fokozatos **korosodás**. A **tantárgyfelelősök** vonatkozásában több esetben **hiányzik a tudományos fokozat**. Előfordul az is, hogy a tantárgyfelelősök egy hányada **nem vesz részt** az általuk gondozott egyes tantárgyak oktatásában, továbbá – az akkreditáció szempontból egyébként megfelelő – tantárgyfelelősök egy részének kreditterhelése **megaladja** a MAB által maximálisnak tartott szintet.

Összhang van az oktatás tartalmi irányultsága és az oktatói kör kutatói, szakmai publikációs tevékenysége között, azonban a publikációs aktivitás minőségi színvonalának és mennyiségének mutatói a különböző képzőhelyeken meglehetősen eltérnek egymástól. Jelentős aktivitás azokon a – elsősorban Budapesten kívüli – karokon tapasztalható, ahol az oktatói utánpótlás szempontjai az adott karok stratégiájában jobban előtérben állnak.

Az oktatás tananyagellátása összefügg a szakkönyv- és tankönyvkiadás helyzetével, másrészt az internet adta lehetőségek terjedésével. Mind szűkebb az a lehetőség, hogy a különböző szakokon a vezető oktatók könyv, folyóiratcikk formájában megjelent összefoglaló munkái alapján haladjon az oktatás, helyette egyre inkább az elektronikus beszerezhető szakirodalom forrásai kerülnek előtérbe, amelyet az aktuális rész oktatási anyagába

illeszteni. Ez a változás elsősorban azoknál a nem „klasszikus” tárgyaknál tapasztalható, ahol a szakirodalmi háttér naprakésztsége az oktatás minőségének egyik fontos feltétele.

Az oktatói kreditterhelés a különböző képzéseknél eltérően alakul, összefüggésben a személyi feltételek rendelkezésre állásával, illetve a képzőhelyek különböző oktatás-stratégiai megfontolásaival, pl. azzal, hogy az adott egyetem/főiskola kára milyen jelentőséget tulajdonít az utánpótlásról történő gondoskodásnak. Ebből a szempontból a különböző képzéseknél között jelentős különbségek vannak. Ahol erre nagyobb figyelmet fordítanak, ott a vezető oktatók kreditterhelése is alacsony.

Nagymértékben befolyásolja az oktatói terheléseket és magát a képzési folyamat hatékonyságát, hogy az értékelt időszakban a képzésben résztvevő hallgatók összetételének, felkészültségének és előképzettségének markáns változása következett be, és így – elsősorban a mesterszinten – feszültségek keletkeznek. Az oktatásban jelenséggé vált a „szintrehozással” járó oktatási feladatok megoldása. Ezzel függ össze, hogy általános az ún. rugalmas modulok, irányok alkalmazása az oktatási folyamatban.

Az idegen nyelvű oktatás feltételei tekintetében jelentős a fejlődés a vizsgált időszakban, ami lehetővé teszi idegen nyelvű kurzusok indítását. A nyelvi, előadói szint fejlesztését többnyire az adott karok vezetése is érezhetően támogatja. Itt esetenként hiányosság, hogy az idegen nyelvű képzésben résztvevő **tantárgyfelelősök** egy része **nem rendelkezik tudományos fokozattal**.

Az infrastrukturális feltételek vonatkozásában az érintett felsőoktatási intézményeknél jelentős a fejlődés. Eléri, sőt esetenként meghaladja a nemzetközi szintet is. Az információs technológia, az oktatási segédeszközök és elektronikus szolgáltatásokat nyújtó korszerű könyvtárak használata, támogatása már széleskörű, ami segít abban, hogy a már említett személyes hallgatói jelenléttel, az óralátogatás hiányosságaival kapcsolatban fellépő nagyobb ismeretátadási problémák mérséklődjenek.

2009-2014 között, ami lényegileg lefedi a vizsgált időszakot, az *alkalmazott közgazdaságtan, a gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés, a közszolgálati alap-, a közgazdasági elemző, a közgazdálkodás és közpolitika és a gazdaságmatematikai elemző* mesterszakokon összesen 1665 diplomát adtak ki az önértékelésekből összegzett adatok szerint.

Az Oktatási Hivatal statisztikája szerint – a vizsgált időszak közepén – 2012-ben 1376 hallgató vett részt egyidejűleg, összesen a vonatkozó képzésekben. Frissebb és könnyen összesíthető, az átfedéseket kiszűrő adatok – részben éppen a vizsgált területen folyó képzések „konglomerátum jellegének”, az átjelentkezéseknek, a felsőoktatási intézmények közötti hallgatói mozgásoknak tulajdoníthatóan – nem állnak rendelkezésre. Ezzel együtt az önértékelések és a helyszíni tájékozódások tapasztalataiból a tendenciákra megbízhatóan lehet következtetni, amelyek egyaránt azt mutatják, hogy a kiadott diplomák száma a vizsgált körben évről évre csökken, különösen a Budapesten kívüli képzőhelyeken. Hasonló, még erőteljesebben mérséklődő tendenciát mutat, ha a vonatkozó képzések összes egyidejű hallgatói létszámát vesszük alapul. Több képzőhely van, ahol az oktatásnak ma már nincs utánpótlása, hiszen „kifutó” évfolyamok vannak.

Az oktatásban résztvevő hallgatói létszám zsugorodásának tendenciája mind a 14 elméleti és alkalmazott közgazdaságtani és mind a 7 közgazdálkodási és közpolitikai képzésre jellemző, nagyobb mértékű gondot jelezve a Budapesten kívüli alapképzés vonatkozásában. Az általános tendencián belül azonban nagyok a különbségek: vannak képzőhelyek, amelyek stabilizálni tudták helyzetüket; van, ahol az az egyetem „brand-je” még az érdeklődés növekedése és magasabb szintű bemeneti követelmények számára is hajtóerőt jelent; míg más, jelentős múlttal, szakmai, kutatási bázissal rendelkező képzőhelyek jutottak – érdeklődés hiányában – a szakok leépítésének sorsára. A képzőhely – formális és informális, hazai és külföldi – brand-értéke közvetve, a hallgatók jó elhelyezkedési lehetőségei, illetve külföldi képzőhelyekre jutásának lehetőségei által előnytelenül érintik a mesterszakok iránti érdeklődést.

Az intézményi kapacitások, a hallgatói létszám alakulása vonatkozásában megfigyelhető az a tendencia, hogy – a csökkenő hallgatói létszámokkal összefüggésben – egy-egy képzés specializációjában nagy, illetve növekvő oktatói kör vesz részt, ami – túl az oktatásfinanszírozás hatékonysági kérdésein – megnehezíti az oktatásban az egységes elvárás szint, a minőségi követelmények érvényesítését.

A minőségi oktatás céljának elérését akadályozza az óralátogatás fegyelmének gyorsuló lazulása is, ami alapvetően azzal függ össze – mint más vonatkozásban már szó esett róla –, hogy **általánossá vált** a nappali képzésben résztvevők **munkavállalása**.

A fent említett jelenség kettős hatással jár. Egyrészt növekszik a tantárgyi követelmények teljesítése számonkérésében az írásbeliség (tesztek, házi dolgozatok, stb.) aránya a szóbeli vizsgákhoz képest. Másrészt a hallgatók által benyújtott szakdolgozatok gyakorlatorientáltsága a munkahelyi tapasztalatok hatására is javult, jóllehet színvonaluk változó.

Az általános végzési, lemorzsolódási arányok lényegében nem változnak, ha az átjelentkezéseket és év-halasztásokat nem vesszük itt figyelembe.

A vizsgált körben nem jellemző, hogy hallgatók anyagi okokból hagyják el a felsőoktatást. A hallgatók párhuzamos munkavállalása és a diákhitel rendszere jelentős mértékben hozzájárul a fizetős képzések vállalhatóságához. Nem lehet kimutatni egyértelmű összefüggést az érdeklődés hiánya és a felsőoktatás állami finanszírozásának változása között. Tény azonban, hogy a munkával párhuzamos tanulás – még a munkahelyek és a képző intézmények segítő és alkalmazkodó hozzáállása mellett is – nagyobb terhet ró a hallgatókra.

A nyelvvizsga-követelmények teljesítésében folyamatos javulás mutatkozik. Bár az érdeklődés csökkenésével (kevesebb hallgató) értelemszerűen évről évre számszerűen mérséklődik a kiadott diplomák száma, a képzés befejezésekor nyelvvizsgával rendelkezők aránya javul.

Általános tapasztalat, hogy a mindennapi operatív minőségbiztosítási feladatokat a szakfelelősök maguk látják el, és csak kivételesen delegálják más oktatókhoz. Eredményes az a gyakorlat is, hogy ők képviselik a szakokat a kari tanácsokban.

A belső és rendszeres minőségbiztosítás általában kellően szabályozott, és a végrehajtást minőségügyi koordinációs bizottságok segítik.

Egységes a gyakorlat abban, hogy az oktatók munkáját szakmai szempontból a kari vezetés minősíti.

Az oktatók hallgatói véleményezésére többnyire rendszeresen sor kerül, minden vizsgált szakon él az oktatók hallgatók általi elismerésének valamilyen nyilvános formában történő (például az év oktatója cím megszavazása) elismerése.

Mivel a képzések önértékelései és a helyszíni látogatások alapján olyan tapasztalat adódott, hogy a minőségfejlesztési rendszer kiépült, a minőségfejlesztés további lépéseit egyrészt az oktatási program és a vizsgakövetelmények jobb összhangjában, másrészt a tantárgyak félévi arányosabb eloszlásában, azok egymásra épülése által történő kiegyensúlyozottabbá tételében célszerű megvalósítani.

Az önértékelések és a szakonként végrehajtott helyszíni látogatások egyértelműen a hallgatói érdeklődés csökkenését mutatják, elsősorban az alapszakokon.

Meg kell azonban jegyezni, hogy ahol nincs saját képzést megvalósító alapszak vagy olyan más társadalomtudományi irányultságú, versenyképes képzés, ott a mesterszak távlati fenntartása is – utánpótlás hiányában – előbb-utóbb kritikussá válhat, függetlenül attól, hogy – esetenként – a minőségi oktatói feltételek, a KKK követelmények teljesítése adott, és ilyen szempontból a szakon folyó képzés akkreditálható.

Kiemelendő azonban, hogy a felsőoktatási stratégia bizonyos elemeinek megvalósulása tapasztalható a vizsgált szakok tekintetében is. Ugyanis e területen is mind egyértelműbb a felsőoktatásban való hallgatói részvétel mellett az egyidejű, gyakorlati, szakirányú munkavégzés. A spontán módon kialakult helyzet nyomán oldódnak a nappali és a levelező képzés közti különbségek, ami a képzési formák átgondolására ösztönöz.

A MAB-nak az önértékeléseken és a látogatások tapasztalatain alapuló, a jelentésekben kifejtett véleménye szerint – hallgatói érdeklődés hiányában – a következő két képzés megszüntetése indokolt:

Budapesti Corvinus Egyetem *közszolgálati* alapszak és

Budapesti Metropolitan Egyetem *közszolgálati* alapszak.

Alkalmazott közgazdaságtan alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>alkalmazott közgazdaságtan</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/59.</p> <p>angol¹⁰ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/1/1. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű képzést folytatnak a szakon magyar és angol nyelven. Két diplomát adó közös képzést folytatnak a Bambergi Egyetemmel 2011 óta. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya alkalmas arra, hogy az átlagos, illetve az átlagosnál jobb képességekkel rendelkező hallgatók megszerezzék a KKK-ban felsorolt kompetenciákat.

A tananyagok és a szakirodalom korszerű. Szemben sok más egyetem gyakorlatával, itt alapelve, hogy a nemzetközi szaktereknek megfelelő külföldi tankönyveket – illetve azok magyar fordítását – használják. Ez részben azzal is összefügg, hogy a külföldi (erasmusos) hallgatók számára ez különösen fontos.

Pozitív tényként említendő, hogy a szakon két féléven át oktatnak *ökonometriát*. Ez nem mindenütt általános gyakorlat.

Személyi feltételek

A magyar nyelvű képzés szakfelelőse, Szabó-Bakos Eszter a Makroökonómiai Tanszék nagy oktatói és oktatásszervezési tapasztalattal rendelkező docense. Majd' 20 éves pályafutása során – sajnálatos módon – komolyan értékelhető tudományos publikációja sem magyar, sem idegen nyelven nem született. A pályája kezdetén – társszerzőkkel – több egyetemi jegyzetet írt. Ugyanakkor van ok feltételezni, hogy oktatói és oktatásszervezési munkáját eredményesen végzi – erre utalhat az a tény, hogy 2009-ben elnyerte egyetemén „Az év oktatója” díjat. Az angol nyelvű képzés felelőse *Megyeri Krisztina*.

A tantárgyfelelősök, illetve a szak oktatói összességükben megfelelőek, néhányuk intézményi kreditterhelése magas. A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta, továbbra is vannak azonban olyan **tantárgyfelelősök, akik nem vesznek részt** a szakon folyó képzésben sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével. A szakon oktató tanárok valós óraterhelése – az önértékelés alapján - összességében reálisnak és elfogadhatónak tűnik. A képzés 22 tantárgyát 58 oktató oktatja. Az oktatók idegennyelv-tudása megfelelő.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó kutatások, szakmai műhelyek színvonala kimagasló. Különösen erős a tudományos háttér a módszertani alaptárgyak (pl. *statisztika, matematika*) terén. Nagy értéke az itt folyó oktatásnak, hogy az alapszakos hallgatóknak is van módjuk nagynevű, idősebb hazai és külföldi szaktekintélyekkel való találkozásra a karon számos alkalommal szervezett vendégprofesszori előadásokon.

Infrastrukturális feltételek

Az intézmény adottságai miatt a szak oktatói munkájához kimagasló színvonalú infrastrukturális háttér kapcsolódik.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett hallgatói létszám 2009-2013 között évente 120-150 fő volt. Öt év átlagában a felvett hallgatók száma évente 130 körül alakult. Ez a hallgatói létszám az intézmény személyi és tárgyi képzési kapacitásának megfelel.

¹⁰ Az angol nyelvű képzés 2014 szeptemberében indult. Tekintettel arra, hogy még nincsenek végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, önálló és csoportfeladatok, egyéni konzultációs lehetőségek) megfelelőek. A tanulással kapcsolatos módszertani segítségnyújtás megvalósul. Jó módszerük a megfelelő kompetencia kifejlesztésére pl. idegen nyelvű olvasás elvárása a tanulás során. Általános probléma ugyanakkor, hogy a harmadik félévtől kezdve a hallgatók jelentős része heti 24-30-40 órás terhelésben dolgozik is. A munkaidő gyakran kötetlen, ami viszont azt is eredményezi, hogy a diák csak „virtuálisan” van jelen az órán, valójában a laptopján a munkahelyének dolgozik.

Az intézmény – és ezen belül a képzés – versenyelőnye, hogy a választható tantárgyak kínálata rendkívül széles. Az I. évben 21, a II. évben 63, a III. évben 74 tantárgy közül választhatnak a hallgatók.

Jó, hogy a szakon – nagy tapasztalattal rendelkező oktatók bevonásával – évek óta működik a szakdolgozat írását előkészítő/segítő diploma proszeminárium.

A hallgatók körében népszerű az Erasmus ösztöndíj. Általában túljelentkezés van: csak a legjobb hallgatóknak sikerül, hogy akkor és oda menjenek, ahová első helyen jelentkeztek. Ez szorosan összefügg azzal, hogy a BCE diákjai általában az országos szintet jóval meghaladó idegen nyelvi kompetenciákkal rendelkeznek.

Értékelés és ellenőrzés

Az elméleti anyag számonkérése (kollokviumok megoszlása félévenként, jellege: szóbeli, írásbeli, illetve az utóbbi esetben a teszt vagy esszé jelleg) megfelelő. Különös gondot fordítanak a folyamatos számonkérésre (pl. házi feladatok, beadandók, félévente 3 zárthelyi dolgozat).

A szakdolgozati témaválasztás gyakorlata megfelelő. A hallgatók elegendő segítséget kapnak a témaválasztáshoz. A záróvizsga eredménye 50%-os súllyal szerepel az oklevél minősítésében. A már végzett hallgatók ezt túlzottnak tartják, mert így külső bíráló esetleg túlzottan szigorú vagy igazságtalannak érzett értékelése a három évi tanulmányi munka összértékelését nagyon le tudja rontani.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatói létszámadatok alapján (felvettek és diplomát szerzők aránya, lemorzsolódás) a képzés kiemelkedően eredményes. A túljelentkezés több mint háromszoros. Az állami finanszírozásban felvettek száma 5 év alatt 77-ről 17-re esett ugyan, de ellensúlyozta ezt az önköltséges hallgatók részéről megnyilvánuló érdeklődés. A 2012-ben felvett – csúcshoz számító – 140 önköltséges hallgatóval szemben azonban 2013-ban már csak 91 önköltséges hallgatót tudtak felvenni, és e szám körül látszik stabilizálódni a felvettek száma. Ezt az intézményben a külső körülmények változásának tulajdonítják (emelt szintű matematika érettségi kötelezővé tétele, finanszírozás). A kiadott diplomák száma évente 86 körül ingadozik. Szemben sok más intézménnyel, a nyelvvizsga hiányában diplomát nem szerzők aránya elenyésző. A hallgatók közül sokan a BCE-n folytatják mesterfokú tanulmányaikat.

Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatása (*tudományelmélet, kutatómódszertan, könyvtárhasználat, e-learning* stb.) kiemelkedő, miképpen a szakon folyó tehetséggondozás is. A hallgatók eredményesen vesznek részt a TDK-versenyeken. Külön említendő, hogy a BCE-n nagy hagyománya van a szakkollégiumi rendszernek, ami a legfontosabb építőköve az egyetemi szintű, intézményesített tehetséggondozásnak. Azzal, hogy ma már több szakkollégium is működik, szakmai-politikai értelemben is megvalósul a párhuzamosság, az eszmék és elméletek jó értelemben vett rivalizálása. Ezen túlmenően az is unikális, hogy az egyetemen 43 diákszervezet működik.

A hallgatók elhelyezkedése, munkaerőpiaci beválása kimagasló – köszönhetően a „Corvinus” *brand*-nek. Ennek jelentőségével a hallgatók már a jelentkezéskor tisztában vannak. Így alakul ki egy pozitív visszacsatolás: Kimagaslóan jó a Corvinus *brand* → a legjobb diákok jelentkeznek → csak magas pontszámmal lehet bekerülni → a munkaerőpiac örömmel fogadja a Corvinuson végzett diákokat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős szakmai hatásköre megfelelő, a képzés szakmai tartalmáért felel. Folyamatosan ellenőrzi a tanterv célnak való megfelelését, az ismeretanyag relevanciáját a Szaktantervi Bizottsággal együtt. A változtatásokat a Kari Tanács hagyja jóvá.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét

Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek. A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis korrekt. A képzés erőssége a jól definiált cél, a nemzetközi szttenderdeket leképző erőtéljes elméleti képzés. Az erősségek között több helyen feltűnő „egyedülálló” jelző megfelel a valóságnak. A gyengeségek között szerepel a túlzottan nagy szemináriumi csoportlétszám (40 fő), aminek az oka az oktatói kar leterheltsége és a finanszírozási források hiánya. Amennyiben a hallgatók óralátogatása nem 100%-os, akkor ez nem tekinthető súlyos problémának. Az előrelépési lehetőségek között említik a elektronikus tananyagok fejlesztését, digitális platformok felkutatását és használatát. A veszélyek között szerepel a legjobb oktatók megtartásának, fiatal oktatók bevonásának nehézsége, az üzleti szféra elszívó hatásának ellensúlyozása, esetenként lehetetlensége. Ez bizonyára valós probléma.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeinek vonatkozásában törekedjenek a MAB bírálati szempontjainak való megfelelésre.
2. Tartsák szem előtt, hogy a több nyelven folyó képzésnek is csak egy szakfelelőse lehet.
3. Kérjék a MAB-tól az angol nyelvű képzés akkreditálását.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>alkalmazott közgazdaságtan</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/130.	2016/1/VII/1/2. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak csak teljes idejű (nappali) formában folyik Budapesten. A tanterv nagyrészt összhangban van a KKK előírásaival, a tananyag megfelel a magyar sztenderdnek. Az alapozó ismeretek 85 kreditet tesznek ki, és a gazdaságtani és módszertani, valamint a társadalomtudományi alapismereteket együtt tartalmazzák. Hiányzik a KKK-ban nevesített *EU* ismeretkör külön tantárgyként való megjelenítése, bár a nemzetközi politika részben lefedi azt. A szakmai törzsanyag 77 kredit értékű, amelyből 3x10 kredit projektfeladat megoldásáért jár, ezek erősítik a képzés gyakorlati jellegét és segítik a hallgatókat a szakdolgozatra való felkészítésben. A hatodik félévben két projektfeladat szerepeltetése ugyanakkor túlzásnak tűnik, a másodikat már nehéz tartalommal megtölteni. A *menedzsment alapjai* és a *marketing alapjai* alapozó ismeretként, illetve törzsanyagként való oktatása felesleges. A differenciált szakmai ismeretek 3 blokkba csoportosítja a kötelezően választható, egyenként három kredit értékű tantárgyakat, amelyek közül 6 kredit értékű tárgyat kell teljesíteni. A hallgatók 12 kredit értékben szabadon választhatnak tantárgyakat az egyetem képzési kínálatából.

Hangsúlyt fektetnek a tananyagfejlesztésre, több tankönyvet az elmúlt évtizedben írtak.

A *Hallgatói Önkormányzat* minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat, és az esetlegesen felmerülő problémákat a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Meyer Dietmar a makrogazdaságtan elismert szakembere, teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár, lassan három évtizedes oktatói tapasztalattal. A szakon 10 kredit értékű tantárgy felelőse, a Gazdálkodás- és szervezéstudományi doktori iskola vezetője. A szakon oktatók (67 fő) túlnyomó többsége (60 fő) AT, 44-en rendelkeznek tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősök (33 fő) kivétel nélkül rendelkeznek tudományos minősítéssel. A szakon belül az óraterhelés általában nem túl magas, de vannak túlterhelt oktatók, akiknek az összes heti óraszám meghaladja a 12 órát.

Tudományos háttér

A BME gazdasági jellegű képzéseinek oktatói szorosan együttműködnek. A nem *közgazdasági* tárgyakat (*matematikától szociológiáig*) az egyetem megfelelő tanszékének oktatói tanítják. Oktatási szinten így megfelelő a munkamegosztás. A szak gazdája a Közgazdaságtan Tanszék, ahol olyan kutatóműhely működik, amelynek munkájába a hallgatókat is bevonják. A tanszék oktatóinak többsége leginkább tananyagot, tankönyvet publikál, kevés ugyanakkor a valódi tudományos publikáció, különösen nemzetközi publikáció.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek teljességgel megfelelnek a szak oktatási igényeinek. A kar épülete modern, minden szükséges technikai eszközzel felszerelt. A tantermek képzésekhez rendelése az egyetemen központilag irányított. A számítástechnikai infrastruktúra az egyetemen (hallgatói számítógép központ) és a karon is megfelelő.

A hallgatói szolgáltatások színvonala megfelelő. A könyvtár (BME OMIKK) az ország egyik legnagyobb könyvtára, amelyben külön Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. A hallgatók elektronikusan is hozzáférhetnek a jegyzetekhez, és a hallgatói beszélgetés során kiderült, hogy szívesebben töltik le a jegyzeteket elektronikusan, mint hogy felkeressék a könyvtárat.

A *testnevelés* a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

A szak felvételi keretszámát 2009 óta egyszer sem tudták kitölteni, de az igazi problémát az elmúlt két tanév jelenti: a 2013/14-es tanév a korábbi 40 feletti létszám helyett 13 hallgatóval indult, a 2014/15-es tanévben pedig nem sikerült elindítani a képzést. Ez különösen azért gond, mert a képzés személyi és tárgyi kapacitásai lehetővé tették volna akár a 80 fős keret kitöltését is. A jelentkezők száma jelentősen meghaladja a felvetteket, a kar stratégiája ugyanis, hogy jó színvonalú, homogén évfolyamok kialakításával segíti a minőségi képzést. A szakot hosszabb távon ellehetetleníti, ha a jövőben sem sikerül a szakra felvenni megfelelő számú hallgatót.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az alapozó tárgyakban dominál az előadás, ennek megfelelően többségük vizsgával zárul. A szakmai törzsanyag tárgyainál — különösen a 3. évben — nagy a gyakorlatok száma, ennek megfelelően ezeknél nagyjából megegyezik a kollokvium és gyakorlati jegy aránya. A projektfeladatok segítik az írásbeli és a szóbeli kompetenciák elsajátítását, valamint a prezentációs technikák megtanulását is. A látogatott előadások magas színvonalúak voltak. Az *Erasmus* program keretében sok diák vesz részt külföldi részképzésen. A felsőbb évesek jelentős része ír TDK dolgozatot, ami alapképzési szakon kimondottan magas, és ez jelzi az intenzív kapcsolatot a diákokkal. A módszertani segítségnyújtás intézményesítve van tantárgyak formájában, de mód van a tanórán kívül is a rendszeres kapcsolattartásra az oktatókkal.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyetemen egységes *Tanulmányi és Vizsgaszabályzat* van, az értékelés és ellenőrzés konkrét tárgyakra való lebontása a *Képzési Kódex* alapján történik. A tantárgyi adatlapok tartalmazzák a tantárgy teljesítésének követelményeit és a számonkérés módját.

A viszonylag kis létszám következtében nem okoz problémát a szóbeli kollokvium. A terhelés egyenletesen oszlik el a félévek között. A szakdolgozati témaválasztáshoz a tanszék komoly segítséget nyújt, minden félévben meghirdetnek témákat, de a hallgatók saját maguk is kezdeményezhetnek. A hallgatókat kutatómódszertani tárgy is segíti a megírásban. A szakdolgozatnál fontos szempont, hogy megfelelő formában elkészített önálló munka legyen; két opponens bírálja, és plágiumvizsgálaton is átmegy. A záróvizsga lefedi a képzés fő területeit. A záróvizsga egy szóbeli, komplex tételsorra épülő vizsgából és a szakdolgozat megvédéséből áll.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt tanévben kétszáz hallgatót vettek fel a képzésre, ugyanebben az időszakban 130-an szereztek abszolutóriumot. A hallgatók jelentős része ugyanakkor három évnél tovább jár a szakra, részben mert az Erasmus program keretében külföldön is tanulnak, részben mert sokan dolgoznak az egyetem mellett. A lemorzsolódás összességében nem jelentős (valószínűleg 30% alatt marad), és a hallgatóknak csak egy viszonylag kis része (15%) nem kap diplomát a nyelvvizsga hiánya miatt. A hallgatóknak két féléven át heti négy óra nyelvi képzést biztosítanak, és a kötelezően, illetve szabadon választható tárgyak között is vehetnek fel idegen nyelven tárgyakat. A BME Nyelvvizsga Központ nyelvvizsga lehetőséget is biztosít. Az elmúlt öt évben 110 diplomát adtak ki, 20-an nem kaptak diplomát nyelvvizsga hiánya miatt.

A hallgatók mintegy harmada ír TDK dolgozatot, amit a tanszék egy önálló kutatóműhely kialakításával is segít. A tehetséges hallgatóknak publikációs lehetőséget is biztosítanak. A kis létszámra tekintettel közvetlen, jó oktató-hallgató viszony jellemzi a szakot.

A mesterképzésre kevesen jelentkeznek, a végzés után viszonylag sok hallgató munkába áll: az abszolutórium megszerzésekor a hallgatók közel felének volt főállású munkahelye, ami jelzi, hogy a hallgatók végzés után könnyen találnak képzettségüknek megfelelő munkát, jónak nevezhető fizetéssel (a 2013-ban a frissen végzettek nettó fizetése közel 250e Ft).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Közgazdaságtan Tanszék vezetője, a szak felelőse, aki 2006-2009 között a kar dékánhelyettese volt, emellett a BME GTK doktori iskolájának vezetője. A szakfelelős munkáját a közgazdaságtudományi szakbizottság támogatja, amelynek az érintett tanszékek vezetői, a kari vezetés és a hallgatók képviselői is tagjai. A karon belül

megfelelő az együttműködés a különböző tanszékek között. A *Kari Tanácsban* a tanszékvezetők és az intézetigazgatók szavazati joggal rendelkező tagok, így a szak felelőse is.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételet képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel. A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

Az oktatás minősítésében a hallgatók is szerepet kapnak az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) kitöltésén keresztül. A kitöltöttség minden félévben 30% körül mozog, melyet a jövőben növelni szeretnének.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak indítását támogató 2005-ös MAB határozat szerint: „*A kérelemben bemutatott tanterv, tantárgyi program összességében eleget tesz az alapképzési szak kimeneti és képzési követelményeinek, és az intézményben alapvetően megvannak a szak indításához szükséges személyi és tárgyi feltételek. A tantervben nem kellene, különösen nem az első félévben, a Marketing alapjai, a Menedzsment alapjai kötelező tantárgyak. Hiányos a valószínűségszámítás és az operációkutatás oktatása, de a statisztika oktatása is hagy maga után kívánni valót.*” A mostani értékelés során megállapítható: a tantervben továbbra is az első félévben szerepelnek a *menedzsment alapjai* és a *marketing alapjai* tárgyak, és kérdéses, hogy a két félévnyi *matematika* elég-e a szakhoz szükséges ismeretek elsajátításához. A *statisztikai* ismereteket a *gazdaságstatisztika* és az *ökonometria*, valamint a *projektfeladatok* lefedik.

Az oktatók túlnyomó többsége — a tanársegédeket kivéve — rendelkezik tudományos fokozattal. A Kari Tanács határozata rögzíti a docensi kinevezés tudományos és oktatási követelményeit. Követelmény kettő, idegen nyelvű, a *Web of Science* adatbázisban megfelelő szerzői súllyal szereplő folyóiratcikk publikálása. Oktatási teljesítménye legyen meghatározó, legalább 4 óra/hét (két tantárgy), képes idegen nyelvű előadás tartására és a hallgatók szerint az oktatók közül a legjobb egyharmadba tartozik.

A szak oktatói között viszonylag sok az idősebb oktató, a jelenlegi egyetemi fizetések mellett nehéz az utánpótlás biztosítása, de a kar doktori iskolájában végzettek közül nagyrészt biztosítható az utánpótlás. A szak oktatóinak óraterhelése egyes esetekben meglehetősen magas, ami akadályozza az érdemi kutató munkának; az oktatók egy részének csak tananyagfejlesztésre marad ideje, kutatásra, publikálásra nem.

A szak folyamatos monitorozása és fejlesztése elsődlegesen a szakfelelős és a szakbizottság feladata. A tantárgyai adatlapokat a tanszékek évente felülvizsgálják, ennek során a HÖK is véleményt nyilváníthat.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszerek (TÉR) figyelembe veszi az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. A szakok és a kar vezetése is rendszeresen értékeli a szakon oktatott tantárgyak eredményességét. A kar vezetése elfogadhatónak a 75%-os teljesítést tekinti.

A BME-n régóta jól szervezeten követik a végzettek további pályáját, így erről több évre visszamenőleg meglehetősen részletes adatok állnak rendelkezésre. A szakon végzettek közül sokan dolgoznak. A továbbtanulók a gazdasági képzések széles körét lefedték.

A szakra csak magas pontszámmal lehet bejutni, így a felvett hallgatók tudásszintje általában megfelel a képzés követelményeinek, ugyanakkor az önköltséges hallgatók között vannak gyengébb előképzettségűek is.

A szak nyilvánvaló problémája a jelentkezők számának drasztikus csökkentése. Próbálják népszerűsíteni a szakot a középiskolások között, de eddig ez nem járt látható eredménnyel. Ennek nyilvánvaló oka az állami finanszírozás megváltozása: a probléma nem BME-specifikus.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak jövője a képzés jelenlegi állami finanszírozása mellett kétséges, a mostani feltételek mellett nem várható a jelentkezők számának lényeges emelkedése, ami azért kár, mert jelenleg minden lényeges feltétel adott egy jó minőségű képzéshez. A magas felvételi ponthatár, a kis létszám és az oktatók magas minősítettsége, elkötelezettsége garantálja a képzés színvonalát, amit a jó elhelyezkedési mutatók is igazolnak. A képzés jól szervezett, a szükséges feladatokat

magas szinten végzik. Az oktatás infrastrukturális feltételei kiválóak. Elvben lehetne a szak hosszabb távú problémája az oktatógárda elöregedése, az oktatói utánpótlás nehézsége: a jelenlegi közalkalmazotti bértábla alapján egy doktori iskolát végzett kezdő oktató fizetése lényegesen alacsonyabb, mint a szakon alapképzésben diplomát szerzett hallgatóké. A gyakorlatban azonban az oktatásfinanszírozás jelen politikája ellehetetleníti a szakot, mire ez, vagyis az oktatói utánpótlás problémája a képzés érdemi korlátjává válna.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak marketingje, a szakról való tájékoztatás további javítása.
2. Oktatók (nemzetközi) publikációs-kutatási tevékenységének javítása.

Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>alkalmazott közgazdaságtan</i> alapképzési szak	2016/1/VII/1/3. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/18.	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A teljes idejű, magyar nyelvű képzés jól kialakított, minden szempontból megfelel a KKK-ban foglaltaknak és a szakmai elvárásoknak. A tanterv gondosan kimunkált, a tananyagok korszerűek, magas színvonalú oktatást tesznek lehetővé. A képzés elemei biztosítják az általános és a szakmai kompetenciák elsajátítását. Az oktatás által lefedett ismeretkörök nemcsak a hazai előírásoknak felelnek meg, hanem teljesítik a nemzetközi standardokat is. A tananyag kialakítása jól átgondolt, szilárd elméleti és módszertani bázist nyújt a hallgatók számára. Fontos kiemelni: gondoskodtak arról, hogy magas színvonalú külföldi tananyagok (pl. Mankiw, Williamson tankönyvei) magyar fordításban álljanak az első- és másodéves hallgatók rendelkezésére.

A felkínált 58 tárgyból 38-at kell teljesíteni. A gyakorlati ismeretek minimálisan 60 kredités értékét megadja a tanterv.

A képzés jó alapot nyújt a hallgatók számára a *közgazdasági elemző* mesterszak felvételére is.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Pete Péter PhD, egyetemi tanár minden szempontból megfelel az előírásoknak: képzettsége, tudományos háttere, szakmai-oktatói tapasztalata kiemelkedő. A 35 tantárgyfelelős mind minősített, és az adott tárgyak egyértelműen a kompetenciájukba tartoznak. Kredit- és óraterhelésük, az AT/AE/V oktatók aránya az előírásoknak megfelel, egyes tantárgyak felelősei azonban vendégoktatók, ami a MAB előírásaival **nincs összhangban**.

Tudományos háttér

A képzés oktatási követelményeinek jól megfelel az oktatói gárda tudományos munkássága. A szak oktatói rendszeresen publikálnak tekintélyes nemzetközi és magyar folyóiratokban, aktív kapcsolatot tartanak fenn szakmai műhelyekkel, kutatóintézetekkel. Nagyon jelentős az együttműködés az MTA Közgazdaságtudományi Intézetével (MTA KRTK KTI) és a Közép-európai Egyetemmel (CEU) is.

Infrastrukturális feltételek

Az ELTE TáTK-n folyó *alkalmazott közgazdaságtan* alapképzés hallgatói infrastrukturális feltételei kiemelkedően jók. Korszerű, jól felszerelt előadó- és szemináriumi termeik vannak. Magas színvonalú számítógépes ellátottság és nagysebességű hálózati kapcsolat áll rendelkezésre a hatékony belső kommunikáció és az internetes munka kiszolgálására. Rendelkezésre állnak a legfontosabb statisztikai-ökonometriai szoftverek, és 20 fős hallgatói számítógépes laboratórium is üzemel. A könyvtárban igen gazdag az angol nyelvű szakirodalom, a kötelező és ajánlott irodalmak könnyen elérhetőek a diákok számára, az olvasóterem is jól ellátott a legkorszerűbb számítástechnikai eszközökkel, ugyanakkor a könyvtár honlapja szerint „a fejlődő állomány, a családias légkör feledtetik a kedvezőtlen elhelyezésből származó kényelmetlenségeket”.

Az oktatók elhelyezése is kedvezőtlen, három oktatónak jut egy szoba, a tanszéken mindössze három nyomtató és hat projektor áll rendelkezésre, a karbantartás problémát jelent.

A képzési létszám és kapacitás

2009-2011 között a tervezett felvételi keretszám 30-70 fő volt, évi átlagban 60 hallgatót vettek fel. 2012-től évente 20-50 fő lett a tervezett hallgatói létszám; 2012-ben 45, majd 2013-ban 26 hallgató kezdte meg tanulmányait a szakon, az intézmény *gazdaságtudományi* képzési területi kapacitásának megfelelően. A képzési létszám jelentős növelésének nincsenek meg a feltételei, de az intézmény nem is tervezi ezt, és tegyük hozzá, nincsen ilyen keresleti nyomás sem.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tananyagok színvonala megfelel a legjobb nyugat-európai és USA-beli képzések tananyagainak. Az előadások és a szemináriumok aránya teljesíti az előírásokat és nem tér el a hazai átlagtól. Ugyanakkor viszont – eltérően a hazai gyakorlattól – a képzés során az ELTE TáTK képzésében nagy hangsúlyt fektetnek az önálló és kiscsoportos munkára. A hallgatóközpontú oktatás során kihasználják a kis képzési létszámból adódó előnyöket. A hallgatók sok házi feladatot is kapnak. A házi feladatok és az önálló munkák ellenőrzésében az oktatók munkáját demonstrátorok segítik.

Értékelés és ellenőrzés

A tananyag számonkérését illetően megfelelő a szóbeli és az írásbeli vizsgák aránya. A kis létszámból következően nem domináns az írásbeli vizsgáztatás. A kollokviumok és gyakorlati jegyek mellett az intézmény kiemelt figyelmet fordít a folyamatos, félévközi számonkérésre is. A tárgy végső jegye komplex módon, a különböző oktatási –számonkérési módszerek alkalmazásával áll össze.

A záróvizsga írásbeli (szakdolgozat) és szóbeli részből áll. A szakdolgozatok egy részének áttekintése alapján az állapítható meg, hogy a témaválasztások aktuálisak, a kidolgozások magas színvonalúak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Évente 27-30 diplomát adnak ki, a felvett hallgatók nagy többsége – figyelembe véve a külföldi részképzés vagy egyéb ok miatti halasztást is – elvégzi a képzést.

A végzett diákok számára nem jelent problémát az elhelyezkedés, könnyen tudnak megfelelő munkahelyet találni. A képzés erősségét mutatja, hogy az alapszakon végzettek nagy többsége mesterszakon folytatta tovább tanulmányait, 55%-uk külföldi akkreditációjú mesterszakon (pl. New York University, London School of Economics közgazdasági mesterszakjai).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzést a kar Közgazdaságtudományi Tanszéke felügyeli. A tanszék vezetője egyben a képzés szakfelelőse is, felel a képzés egészéért. A képzés tantárgyait 6 területbe sorolták, egy-egy területért egy vagy több tantárgyfelelős felel. A hatáskörök kiosztása hatékonyabb képzést biztosít.

A képzési folyamat követése és folyamatos ellenőrzése biztosított, a diákok visszajelzéseit is figyelembe veszik.

A végzettek és a társintézmények pozitív visszajelzései, valamint a végzés utáni könnyű továbbtanulási, elhelyezkedési lehetőség ugyancsak azt bizonyítja, hogy a képzés minőségi színvonala megfelelő.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon működik a Minőségirányítási Bizottság, és a képzésnek saját minőségbiztosítása is van. Ennek egyik kulcseleme az oktatók, a kurzusok és a demonstrátorok hallgatói véleményezése. A kérdőívet név nélkül tölthetik ki a hallgatók a Coospace rendszerben. Egy adott évfolyam értékeléseit olyan oktató tekinti át, aki az adott időszakban nem oktatott azon az évfolyamon. Tanszéki értekezleten számol be a hallgatók véleményeiről (amelyeket grafikonon is összegez), jelzi az esetleges problémákat, amelyek nyomán – szükség esetén – változtatnak a kurzuson. Az értékelések átlaga általában 4 felett van, a hallgatók a MAB-nak is egyértelműen pozitívan nyilatkoztak a képzésről.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízisben, a gyenge pontok vonatkozásában érdemes kiemelni a képzés tradíciójának hiányát, emiatt a külső ismertség hiányát. Az ismeretterjesztő kampány, reklám költséges lenne. Nagy gond az is, hogy nehéz fenntartani a képzés színvonalát, megtartani a kiváló oktatói gárdát, mert esetenként még hazai kutatóintézeti fizetéssel sem tudnak versenyezni, külföldi oktatási/kutatási állás konkurenciájáról nem is beszélve. Ugyanakkor a képzésnek vitathatatlanul éppen az a legnagyobb erőssége, hogy konzisztens képzési struktúrát tudott kialakítani és magas szakmai színvonalú oktatói gárdája van, ami ennek mentén célirányosan tud működni. A lehetőségek között reálisnak tűnik az angol nyelvű képzés indítása, az oktatók magas szintű angol tudása alapján (többen már most is angol nyelven tartanak órát, amelyet az erasmusos vendégdiákok is látogatnak).

A legnagyobb veszély az egész felsőoktatást érintő kiszámíthatatlan szabályozási környezet.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeinek vonatkozásában törekedjenek a MAB bírálati szempontjainak való megfelelésre.
2. Az indítani tervezett angol nyelvű képzést akkreditáltassák a MAB-bal a külföldi hallgatók jobb elérése érdekében.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
alkalmazott közgazdaságtan alapképzési szak működő képzés értékelése: 2013/8/VII/2. sz. MAB határozat	2016/1/VII/1/4. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT)) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A 2013/14-es tanévtől nem folyik képzés.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A szakon csak teljes idejű képzés folyik.

A tanterv és a tárgystruktúra teljes egészében megfelel a KKK-nak. A törzstárgyak tananyaga, az oktatás színvonala és szemlélete a nemcsak a MAB elvárásainak felel meg, hanem a nyugati egyetemek standard programjaival való összehasonlítást is állja. A képzés tantervében megfelelő súllyal szerepelnek az analitikus közgazdaságtan elméleti struktúrái és a modern kvantitatív, statisztikai és ökonometriai technikák. A tantárgylistán felkínált 40 tantárgyat azonban mind fel kell venni ahhoz, hogy valaki a szakot elvégezhesse. A kötelező tantárgylistában nagyszámú üzleti, a közgazdaságtanhoz nem tartozó tárgy van (pl. a *felelősségvállalás üzleti aspektusai*).

Személyi feltételek

A szakfelelős Mihályi Péter. A képzés az indulásakor a tantárgyi specifikumok miatt erősen támaszkodott a részidőben foglalkoztatott, illetve óraadó – jelentős részben Budapestről lejáró – oktatókra. A pozíciók leépítése ezért ezt a képzést a többinél súlyosabban érintette.

Az oktatói MAB elvárások formailag teljesítettek, ugyanakkor egy *közgazdaságtudományi* irányú szakhoz képest szokatlanul sok az *üzleti* képzettségű, még inkább a *műszaki menedzser* szakmájú oktatók aránya. Egyes fiatal oktatók feltűnően nagy óraszámokban oktatnak, ami szintén az oktatói erőforrások hiányára utal.

Tudományos háttér

A szakon oktatók tudományos teljesítménye megfelel az elvárásoknak, ugyanakkor különösen a fiatalabb oktatók igen magas óraterhelése aligha teszi lehetővé, hogy a publikációkra kellő időt és energiát tudjanak fordítani.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastruktúra a magas szintű oktatás igényeinek megfelel. A hallgatók a Neptun rendszer működésében találtak kifogásolni valót, különös tekintettel a vizsgára való jelentkezések idején tapasztalható túlterheltségre.

A képzési létszám és kapacitás

A képzési kapacitás a kar egészének alig egy százaléka, 55 fő. A 2009-2013-ig tartó időszakban a hallgatói létszám rendkívül alacsony (9, 11, 19, 14 fő). 2013-tól már nem sikerült új hallgatót felvenni, de a rendszerben ma is 30 hallgató van, mert az előírt képzési időt a legtöbbben túllépik.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az oktatás formái – előadás, gyakorlatok – nem térnek el más intézmények gyakorlatától.

A szak oktatói figyelemmel kísérik mind a magyar, mind pedig a nemzetközi szakirodalmat, s a legújabb kutatási

eredményeket folyamatosan, szemeszterről szemeszterre építik be előadásaik és szemináriumaik anyagába. Az előadások anyagai a Moodle rendszeren keresztül elérhetőek.

Gondot fordítanak a módszertani képzésre, a 4. félévben kötelező *a problémamegoldás gyakorlata* tantárgy. A tárgy ismeretköreinek birtokában a hallgatók képesek lesznek megfogalmazni a problémát, kiválasztani a kutatási módszert, adatokat összegyűjteni, elemezni és bemutatni.

Értékelés és ellenőrzés

Az alacsony csoportlétszámok lehetővé teszik a folyamatos, évközi számonkérést. A szakdolgozati előírások kellő súlyt helyeznek a formalizált gazdaságelméletben való jártasság demonstrálására és a modern kvantitatív módszerek alkalmazására. E kritériumok a szakdolgozatokban teljesülnek is. Ezek a dolgozatok bizonyítják, hogy a végzettek képesek a nivós közgazdasági elemzésre.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az egyszerre felvehető szakmai tárgyak szűk köre szerepet játszik abban, hogy a hallgatók az előírt kreditszámot nehezen tudják időre teljesíteni. Az önértékelés szerint is ez a legfőbb oka annak, hogy a hallgatóknak alig több mint egyharmada szerez a mintatanterv szerint előírt képzési idő alatt diplomát. Az évente felvettek létszáma 2013-ig évente 10-20 fő között mozgott. Ezt követően az érdeklődés radikálisan csökkent, első helyen mindössze 1-4 fő jelentkezett, ezért a szakot már nem sikerült elindítani. Összesen 30 hallgató szerzett diplomát a 2010 és 2014 közötti időszakban (10, 6, 4, 7, 3).

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálsorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent azon hallgatók átlagos álláskereső ideje (és ezen idő szórása is). A 2008-ban abszolvált hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlagosan 5,8 hónapot töltöttek álláskeresőssel (5,5 hónap szórással), a 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közszférában): a 2008-ban abszolváltak 68%-a, a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzés hagyományosan a Közgazdaságtan Tanszék gondozásában működött, ennek vezetője volt a szakfelelős. A tanszéknek huzamosabb ideje nincs vezetője, a szakfelelősi pozíciót rövid ideje a Pénzügytan Tanszék vezetője tölti be. Az utóbbi tudományos munkássága minden feltételt kielégít, mégis szerencsésebb volna, ha a szak felügyelete a közvetlenebb rálátással bíró Közgazdaságtan Tanszéken lenne. A szakmai színvonal tartós biztosítása ugyanakkor nehezen képzelhető el anélkül, hogy a Közgazdaságtan Tanszék létszámát magas szakmai színvonalat képviselő közgazdász oktatókkal meg ne erősítsék.

Az *alkalmazott közgazdaságtan* alapképzés a kar többi szakjához képest meglehetősen hátul szerepel a prioritási listán. A kar hagyományos *mérnök-menedzser* jellegű képzéseivel közelebb álló, jobban igazodó képzések nagyobb figyelmet kapnak. Az oktatói létszámhiány, illetve a Közgazdaságtan Tanszék vezetésével kapcsolatos problémák is ennek jelei. Önmagában a hallgatói jelentkezések lanyhulása természetesen nem ennek tudható be, az viszont igen, hogy a már évek óta érzékelhető jelenség orvoslására a kar vezetése nem tesz semmilyen speciális intézkedést. A potenciális érdeklődők tájékoztatásának, illetve a diákok szakra való toborzásának a hagyományos, a többi szak esetében is alkalmazott módszerei ugyanakkor a képzés életben tartásához már nem lesznek elegendőek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszerek és folyamatok intézményi, illetve kari szinten szervezettek, kielégítően működnek. A karon a folyamatok végrehajtásának ellenőrzése a kari Minőségbiztosítási Bizottság feladata. A szakvezetés folyamatos kapcsolatot tart a szak hallgatóival. A szakterületi bizottság folyamatosan áttekinti a tapasztalatokat. A szakfelelős rendszeresen ellenőrzi az órákat, illetve a tananyagokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés az erősségek között emeli ki, hogy az oktatás szerkezetét az elméleti és gyakorlati oktatás kiegyensúlyozott aránya jellemzi. A végzett hallgatók viszonylag rövid időn belül el tudnak helyezkedni. Biztosított a "megszakítás" nélküli képzés lehetősége, vagyis a továbblépés a *közgazdasági elemző* mesterszakra.

A gyengésegek között jelenik meg, hogy a tehetségesebb hallgatók a Budapesti Corvinus Egyetemet választják. Nehézség az is, hogy az *alkalmazott közgazdaságtan* elnevezés keveset mond az erre a képzésre jelentkező érettségiző diák, illetve a szüleik számára, így meglehetősen véletlenszerű, hogy ki milyen felkészültséggel és milyen elvárásokkal nyer felvételt a szakra. Problémát okoz az oktatói létszám csökkenése, valamint az oktatói utánpótlás hiánya is.

A képzés szempontjából kedvező lehetőség, hogy folyamatos az igény a nyelveket tárgyalóképes szinten beszélő gazdasági szakemberek iránt, és folyamatosan nő az igény a modern kihívásoknak megfelelő készségekkel rendelkező végzősök iránt. A vállalati, kutatási, oktatói kapcsolatok terén potenciális lehetőségeket kínálnak a nagy multinacionális cégekkel aláírt egyetemi keretmegállapodások.

Az önértékelés a veszélyek között említi, hogy az államilag támogatott helyek hiányában a potenciális hallgatókat elszívhatják más, támogatott képzési területek, vagy azok az intézmények, amelyek magasabb támogatott keretszámot kaptak. Újabban komoly veszélyt jelent, hogy a legeslegjobb hallgatók eleve külföldön kezdik meg tanulmányaikat. A növekvő oktatási és adminisztratív terhek mellett csökken a kutatásra, tananyagfejlesztésre fordítható idő mennyisége. A tervezés szempontjából különösen nagy gondot okoz a küszöbön álló jogszabályi változások miatti bizonytalan jövőkép.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A kar vezetésének az érintett tanszékek – mindenekelőtt a Közgazdaságtan Tanszék – munkatársaival karöltve át kellene tekintenie a szak helyzetét és a szak fenntartásával kapcsolatos prioritásait annak fényében, hogy a szak fennmaradása csak az eddiginél nagyobb figyelem és erőfeszítés, valamint anyagi erőforrások odairányítása esetén valósítható meg. Az áttekintés során e szak és a *közgazdasági elemző* mesterszak problémáját együttesen célszerű kezelni.
2. Amennyiben a képzés fenntartása mellett döntenek, akkor mindenekelőtt a jelentkezők számának növelése érdekében az eddiginél jóval intenzívebb tájékoztatási és kampány-erőfeszítéseket kell tenni a potenciális jelentkezők körében. Az *alkalmazott közgazdaságtan* és a *közgazdasági elemző* képzéseket kiemelten célszerű reklámozni, ellenkező esetben a kar többi szakja el fogja szívni a potenciális jelentkezőket. Az alacsony érdeklődés részben a képzés objektív nehézségével magyarázható, másfelől viszont már néhány fő idecsábítása elegendő lenne, hiszen a szak terv szerint is kis létszámmal, de elitképzésben működne. A hallgatók idevonzására ezért célzottabb, speciális eszközök kidolgozása volna kívánatos.
3. Az oktatói állomány új erővel való megerősítése szükséges.
4. Fontos feladat a tanszékvezetés problémájának megoldása.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>alkalmazott közgazdaságtan</i> alapképzési szak</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/4. sz. MAB határozat</p>	<p>2016/1/VII/1/5. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A 2013/14-es tanévtől kezdve a szak nem indult. Jelenleg a szakot az egyetem nem hirdeti.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A magyar nyelven folytatott nappali képzés tanterve, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához. Az oktatásban egyrészt használnak a nemzetközi sztenderdekből származó, angol nyelvből magyarra fordított tankönyveket (pl. a *mikroökonómia* oktatás során), másrészt használják az oktató professzorok által írt, a magyar gazdasági viszonyoknak jobban megfelelő könyveket, jegyzeteket is. Jelenleg a Közgazdaságtudományi Kar vezetése részéről elvárás, hogy az alapszakon oktató tanárok tankönyveket írjanak.

Személyi feltételek

A szakfelelős (Varga Attila) és a tantárgyfelelősök megfelelősége (szakmai és formai), az AT/AE/V oktatók aránya, a teljes oktatói kör kompetenciája, az oktatói kreditterhelése megfelel a MAB elvárásoknak. Az önértékelésben megadott információk valóságok. Kari szinten komoly problémát jelent, hogy az 1970-es alapító generáció már nyugdíjba vonult, a később felvettek viszont még nem érték el a professzori szintig.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó kutatások, szakmai műhelyek, eredmények, publikációs és kutatási aktivitás igen magas szintű. Elmondható, hogy ezen a szakon az oktatás színvonala kiemelkedő. Az alapszak oktatói és diákjai – értelemszerűen – leginkább a *közgazdasági elemző* mesterképzés oktatóival és diákjaival működnek együtt.

Infrastrukturális feltételek

A Pécsi Tudományegyetem egyike az ország legjobban felszerelt felsőoktatási intézményeinek. A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája kiváló, megfelel a modern kor követelményeinek. A képzés a Közgazdaságtudományi Kar épületében folyik, melynek felújítására 2003-ban került sor. Emellett az Állam- és Jogtudományi Karral közösen használt termeik is vannak. A kar épületeiben wifi rendszer támogatja a digitális kommunikációt.

A PTE KTK kiemelkedő színvonalú, imponáló könyvtárral rendelkezik a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont önálló szintjén. A könyvállomány évente mintegy 5000 kötettel bővül, a könyvtárban elérhető folyóiratok száma 152. A könyvtárban a Világbank kiadványainak speciális gyűjteménye is megtalálható. A könyvtárat a hallgatók napi szinten használják, visszajelzésük róla egyértelműen pozitív.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett hallgatói létszám megfelelő volt az elmúlt öt tanévben (2009-2014): 30-50 fő, ezt az intézményi, kari képzési kapacitás lehetővé tette. A felvett hallgatók száma azonban elmaradt a tervezettől, a felvételi keretszámot 43% - 78%-ra tudták kitölteni. 2013-ban már nem indították a képzést.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, önálló és csoportfeladatok, egyéni konzultációs lehetőségek) megfelelnek a hazai, általános sztenderdeknek.

Értékelés és ellenőrzés

Az elméleti anyag számonkérése (kollokviumok félévenkénti megoszlása, jellege: szóbeli, írásbeli, illetve az utóbbi esetben a teszt vagy esszé jelleg), a záróvizsga jellege megfelelő.

A szakdolgozatok, illetve az arra adott érdemjegyek reálisak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2009-ben, 2010-ben és 2011-ben a felvett hallgatók száma bízatonak tűnhetett (13, 20 és 39 hallgató – államilag támogatott és önköltséges összesen), ezt követően azonban a helyzet gyorsan romlott. A 2012/13-as tanévben a felvett létszám 31 főre, majd 2013/14-ben, illetve 2014/2015-ben 0-ra csökkent. Ez a csökkenés, valamint a tény, hogy a 2015/16-os tanévre már meg sem hirdették az alapszakot, előrevetíti a szak megszűnését. A szak már nem szerepel a kínálatban a karnak elsősorban a potenciális hallgatók számára készült *pecsiko.gaz.hu* honlapján sem.

Több oktató egybecsengő véleménye szerint a probléma további forrása, hogy az „*alkalmazott közgazdaságtan*” elnevezést a szülők nem értik. A ponthatárok is magasak. Ezért nem is nagyon pártfogolják, hogy a gyerekek ezt a szakot válasszák.

A tehetséggondozás alapvetően kari szinten szervezett. A TDK-mozgalom élénk, bár szakra lebontott adatok nem állnak rendelkezésre. A karon 11 diákszervezet működik. Ezek közül a hallgatók hatot kiemelkedően hasznosnak tartanak. Többen többször említették a Janus Pannonius Szakkollégiumot és a Simonyi Summer School-t.

A hallgatók elhelyezkedéséről is csak kari szinten állnak rendelkezésre megfelelő információk. Tekintettel a kis létszámra, ez módszertanilag is csak ezen a magasabb aggregáltsági szinten mérhető megbízhatóan.

A lemorzsolódás, illetve a mintatantervtől eltérő haladás – eltekintve a nyelvvizsga megszerzése miatti többlet-időtől – mennyisége nem jelentős. A vizsgált időszakban 103 hallgató felvételére került sor, és 82 diplomát adtak ki. A nyelvvizsga hiánya a hallgatók 15-20%-a esetében vezet oda, hogy nem tudják időben, teljes mértékben lezárni a hallgatói jogviszonyukat. A kar dékánjának véleménye szerint a lemorzsolódás nem tekinthető problémának. Éppen ellenkezőleg: azt mutatja, hogy az oktatás komoly minőségi követelmények szerint folyik, aminek – értelemszerűen – nem is felel meg az összes felvett diák. Gyakori, hogy a hallgatók a 4. félév után szakot módosítanak. Arra is van példa, hogy a hallgató 2-3 elvégzett szemeszter után újrafelvételzik, és elismerteti a korábbi vizsgáit. Így a lemorzsolódott hallgató sem „igazi” lemorzsolódó.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot gondozó szervezeti egység(ek) irányítása és együttműködése példamutató. A szakfelelős és helyettese egyaránt nagy elkötelezettséggel küzd az eredményes oktatásért. A kar érdekérvényesítő képessége az egyetemen belül kifejezetten jó, nagyobb, mint amennyi pusztán a létszám-arányos összevetésből következne.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pécsi Tudományegyetemen kari szintű minőségbiztosítási rendszer működik (MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti). Felelőse a dékán és a kinevezett minőségügyi vezető.

Az oktatók teljesítményét a kar vezetősége és a hallgatók értékelik. A vezetőségi értékelés a Teljesítményértékelési Rendszer (TÉR) segítségével, valamint óralátogatással történik. A tapasztalatokról személyes visszajelzést nyújtanak. A hallgatók az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése (OMHV) rendszerben értékelik az oktatók munkáját, majd a záróvizsgát követően is kitöltenek egy elégedettségi kérdőívet. Az eredmények a tárgyak folyamatos fejlesztésének az alapjául szolgálnak.

A szakkal kapcsolatban korábban elmarasztaló, bíráló MAB határozat nem született. Ugyanakkor az önértékelés meggyőző módon mutatja be, hogy a 2011-es kari akkreditáció nyomán milyen intézkedések születtek (tanrendek átalakítása, professor emeritusi rendszer kibővítése, egyéni kutatási keretek biztosítása). A helyszíni vizsgálat az önértékelésben szereplő információkat alátámasztotta.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés kari szintű SWOT analízist tartalmaz. Erősségeik között szerepel többek között a modern infrastruktúra,

saját folyóirataik, könyv- és jegyzetkiadójuk, saját tananyagaik, az oktatók magas minősítettsége, valamint a sikeres szakkollégium és a nagyarányú OTDK részvétel. Gyengéséggént említik a kisebb kutatási aktivitást, a hallgatók eltérő felkészültségi szintjét, a generációváltást, a régiós vonzáskörzetet, valamint az alacsony nemzetközi mobilitást.

A finanszírozási rendszer változása és az egyetem gazdasági helyzetének kedvezőtlen állapota következtében csökkent a piaci versenyképesség. Emiatt szükségesnek látják a kar bevételi struktúrájának átalakítását, saját bevételek és pályázatok segítségével a jövedelmek kiegészítését. Az *alkalmazott közgazdaságtan* alapszak tekintetében a fennmaradás és fenntarthatóság biztosítása a fő feladat.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A jelenleginél szélesebb körben használják az oktatásban a sztenderd, nemzetközileg is elismert tankönyveket.
2. Az alapképzés során célszerű lenne az *ökonometria* tantárgy bevezetése az *alkalmazott statisztikai elemzések* mellett.

Gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés</i> alapképzési szak <i>gazdaságmatematika; pénzügy-matematika</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/83.	2016/1/VII/1/6. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A magyar nyelvű, teljes idejű képzés¹¹ tantervében – a szabadon választható tárgyak nélkül – 48 tantárgyat kínálnak fel, ezek közül 34-et kell teljesíteni. A *gazdaságmatematika* és a *pénzügy-matematika* specializációkat a 2014/15-ös tanévtől indították. Kreditkiméretük (23-23 kredit) nem éri el a KKK-ban előírt minimálisan 27 kreditet. A MAB-nak bemutatott tantervben (ami nem egyezik meg a képzés honlapján elérhető tantervvel) a kollokviumok száma szembeötlően magas, csak 3 tárgy zárul gyakorlati jeggyel; van olyan félév, amelynek a végén 10 kollokviumot kell letenni.

A tanterv ugyanakkor elmélyült szakmai ismereteket biztosít. Az egyes tárgyak anyagai nemcsak az alapképzéshez szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket tartalmazzák, hanem néhány tárgy esetében szinte mesterszintűek. A szakmai törzsanyag mellett a differenciált szakmai ismeretek (specializációk) egy részének elsajátításával is a mesterképzésre készülhet fel a hallgató. A tantárgyak tartalma nem igényel jelentős fejlesztést, változtatást, egyrészt mert átgondoltan állították össze, másrészt mert a tárgyak nagy része alapozó jellegű, klasszikus tananyaggal, amely megfelel a nemzetközi sztenderdeknek.

Személyi feltételek

A szakfelelős és a *gazdaságmatematika* specializáció felelőse, Csekő Imre PhD, egyetemi docens, valamint Száz János CSc, egyetemi tanár, a *pénzügy-matematika* specializáció felelőse kiemelkedő szakemberek, egyetemi oktatók-kutatók.

A képzésben résztvevő oktatók száma 71, közülük 36 tárgyfelelős. A minősített oktatók száma – a hiánypótlásként megadott adatokat is figyelembe véve – 46. A képzésben részt vevő oktatók számát és az AT/AE/V arányt illető adatok eltérőek a különböző táblázatokban. Az összesítő tábla szerint megfelelő lenne az AT/AE arány, és túlon túl sok a képzésben a vendégoktató; a részletes kimutatás azonban nem 71 oktatót sorol fel, hanem 65-öt, köztük 40 AT (egy másik táblázatban 39 AT), 20 AE és 5 vendégoktató. Ily módon a képzés valójában a MAB által előírt AT:AE = legalább 3:1 aránynak **nem tesz eleget**.

A képzésben 15 egyetemi tanár, 19 docens és 13 adjunktus/tanárségéd oktat. Az *algebra* **tantárgy felelőségének nincs tudományos fokozata**. A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta, továbbra is vannak azonban olyan tantárgyfelelősök, akik sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével **nem vesznek részt** a képzésben.

Tudományos háttér

A szakon a tantárgyak többségét a Matematikai Közgazdaságtan és Gazdaságelemzés Tanszék, a Matematika Tanszék, az Operációkutatás és Aktuáriustudományok Tanszék, valamint a Befektetések és Vállalati Pénzügy Tanszék munkatársai oktatják. Mind a négy műhely élen jár tudományterületük hazai fejlesztésében, munkatársaik között az akadémiai élet neves képviselői is megtalálhatók. E tudományos háttér messze meghaladja az elvárható minimális szintet.

Infrastrukturális feltételek

A szak oktatása a BCE előadóiban és szemináriumi termeiben történik, ahol alapértelmezés szerint rendelkezésre áll a központi számítógép, az internetes hálózat és projektor. Az egyetem (adott campusán) 10 nagyobb kapacitású

¹¹ A felsőoktatásban szerzhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

számítástechnikai labor áll a hallgatók rendelkezésre átlagosan 25 számítógéppel termenként. Az egyetemi hálózatba mintegy 3000 számítógépet kapcsoltak be, amiből 2000 darab jut a szaknak otthont adó területre. A hallgatói laborokban és könyvtárban ebből mintegy 700 gép áll a hallgatók rendelkezésére. A fentiekén túl a kollégiumokban is található több mint 500 PC, melyek üzemeltetéséről a tulajdonosok gondoskodnak. Az egyetem egész területén elérhető az ingyenes WIFI szolgáltatás.

A BCE Központi Könyvtárában, illetve a fentebb említett tanszékek szakkönyvtáraiban bőséges szakirodalom érhető el.

A képzési létszám és kapacitás

A Budapesti Corvinus Egyetem több ezres *gazdaságtudományi* képzési területi kapacitása lehetővé tette/teszi a tervezett 60 fős hallgatói létszámot. E létszám 80%-os feltöltöttséggel teljesült. A szak nappali képzésben egyedül a BCE-n fut az országban.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az oktatás előadások és gyakorlatok (szemináriumok) formájában történik. A szak kis létszámú, így az oktatók és hallgatók kapcsolata szoros, interaktivitásra ad lehetőséget. A hallgatók házi feladatokat kapnak, kiselőadásokat, szóbeli prezentációkat kell tartaniuk.

Értékelés és ellenőrzés

A félévközi értékelés alapvetően a zárthelyi dolgozatok eredménye alapján történik. Több tárgynál (hetenként) beadandó házi feladat is elvárt. A vizsgák jelentős része szóbeli vizsga. Mindezekén túl a hallgatónak *közgazdasági, matematika* és *pénzügyi* szigorlatokon – több, egymásra épülő féléves tárgy ismeretanyagát számon kérő vizsgán – is meg kell felelnie. A szigorlatok átlaga beleszámít a diplomamainosításbe. Eddig a szakon a képzés komplex vizsgával zárult, a hallgatói visszajelzések azonban arra mutatnak, hogy erre ebben a formában nincs szükség, inkább kontraproduktív, mint hasznos.

A szakdolgozatot a hallgatók a szakszemináriumot tartó oktató vezetésével írják. A témaválasztás és a szakszeminárium-vezető választása nem korlátozott. A szakdolgozati témavezetőknek doktori fokozattal kell rendelkezniük, és rendszeresen kell konzultálniuk a diákjaikkal. A diplomamunkát záróvizsga keretében, szóban kell megvédeni. A záróvizsga tárgya a diplomamunka témája és az ahhoz kapcsolódó tárgyak ismeretanyaga, bírálója a záróvizsga bizottság, amelynek tagjai a szak egyetemi tanárai, docensei és egy külső bíráló, aki legalább egyetemi docens. A témavezetőt és a dolgozatot bíráló opponenst minden alkalommal meghívják a záróvizsgára. A szakdolgozathoz kapcsolódó kérdésekre adott válaszokból lehet következtetni a hallgató szakmai felkészültségére, a dolgozat témájánál szélesebb körű ismereteire.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Miközben jelentősen visszaesett az állami finanszírozásban bekerültek száma – a 2009-es 45-ről 2014-ben 22-re –, az önköltséges első éves hallgatók száma 11-ről 31-re nőtt. Így a vizsgált időszakban némi hullámvölgy után újra stabilizálódott a hallgatói létszám a szakon. Az önköltséges hallgatók számának növekedésével azonban a lemorzsolódás növekszik, a kiadott diplomák száma egyetlen évben sem volt 31-nél több, 2014-ben csak 22 diplomát adtak ki. A lemorzsolódás az utóbbi időben mintegy 40-50%-os, ez részben átjelentkezést jelent, részben pedig a tanulmányok megszakítását. Ennek egyik feltételezhető oka az, hogy a hallgatók nem alkottak elég pontos képet a szak követelményrendszeréről, többeket sokként ért mindaz, amit az első évben tapasztaltak.

Még nem ítéltető meg, elég hatékony lesz-e a lemorzsolódás csökkentésére a szak nevének a módosulása *gazdaságelemzésről gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzésre*.

A tehetséggondozás egyik fő színtere a kari kutatószemináriumok rendszere, a TDK és a demonstrátori munka. A demonstrátori rendszer keretében a legjobb hallgatókat igyekeznek bevonni az oktatói-kutatói munkába is.

E szakra is jellemző, hogy a hallgatók jelentős hányada vállal munkát már a képzés ideje alatt. Ugyanakkor a hallgatók nagy többsége mesterképzésben kíván továbbtanulni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős feladata a mindennapi operatív teendők ellátása, esetenként delegálása más oktatókhoz. Ő szervezi a záróvizsgákat, ő képviseli a szakot a Kari Tanácsban. A szakon folyó oktatás tartalmi kérdéseiről az oktatásban szorosan együttműködő négy tanszék vezetőiből és tanszékenként egy-egy tagból álló Szaktantervi Bizottság felel. A bizottság a szak szellemi gazdája, operatív tantervi változtatások, új tárgyak indításának ügyének megtagyaloja.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek.

A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis megállapításai elfogadhatók. Fontos korlátozó feltételnek tartják, hogy az elit középiskolák végzős diákjainak nagy százaléka külföldön folytatja a tanulmányait, ez által a legfelkészültebb potenciális hallgatókat vesztik el. Erősségük a magas túljelentkezés, a *közgazdasági ismeretek matematikai és statisztikai, ökonometriai* megalapozása. Gyengeségük az oktatói korfa torzulása, az oktatói gárda elöregedése, az oktatók túlterheltsége (sok esetben másodállást kell vállalniuk a nem kielégítő bérezés miatt). Veszélyeztetni a képzés jövőjét a nemzetközi verseny. Más dimenzióban veszély az is, hogy a szak viszonylag kis szaknak számít az intézményben, és – noha a szakmai megítélésük igen kedvező –, nem tudják mindenben érvényesíteni a szempontjaikat.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeit illetően törekedjenek a MAB bírálati szempontjainak való megfelelésre.
2. A képzés oktatói csapatának mérete – 65 vagy 71 fő vesz részt az oktatásban – a képzés méretéhez képest hatalmas, egy-egy évfolyam létszámánál is nagyobb. Félő, hogy ilyen tömegben nehéz a szakkal kapcsolatos egységes elvárási szintet, oktatási kultúrát, minőségi követelményeket stb. az ezeket közvetítő oktatói gárdába „átvinni”.
3. A tantervet kiegyensúlyozottabbá kell tenni a tantárgyak félévek közötti elosztása vonatkozásában, figyelemmel a tantárgyak egymásra épülésére is.
4. Ha a komplex vizsga eltörlése mellett döntenek, azt a Tanulmányi és Vizsgaszabályzattal összhangba kell hozni.
5. A toborzás során több gondot kell fordítani a jövőbeli hallgatók tájékoztatására, az új osztatlan képzés részletes bemutatására.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés</i> ¹² alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/134.	2016/1/VII/1/26. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT) A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény több éve nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.

¹² A felsőoktatásban szerorzhető képezítések jegyzékéről és új képezítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gödöllő	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2008/6/IX/3/4.	2016/1/VII/1/7. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2016. december 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A részidejű (levelező), kifutó képzés¹³ tanterve, a tantárgyak egymásra épülése alapvetően megfelel az elvárhatónak. A tantárgyak kreditkímérete 3-6 kredit, a legtöbb tantárgy 5 kredites. Alapszintű képzés lévén, a tananyag nagy része sztenderdnek mondható. A *gazdaságstatisztika* tantárgy jegyzetét a Központi Statisztikai Hivatallal folytatott oktatási együttműködésnek köszönhetően fejlesztették, aktualizálták.

Személyi feltételek

A képzés 39 tárgyát 38 oktató oktatja, közülük 30 tantárgyfelelős. Az oktatók túlnyomó többsége AT, tudományos minősítéssel 33-an rendelkeznek. Az előléptetés komoly publikációs követelményekhez kötött.

A szakfelelős 2013 végéig Szűcs István DSc, egyetemi tanár volt, jelenleg professor emeritus, őt Ugródsy György PhD, egyetemi docens váltotta fel. Végzettsége, tudományos fokozata megfelelő, fontos módszertani tantárgyai összhangban vannak a publikációs tevékenységével, alkalmas a szakfelelősi teendők ellátására.

Az oktatók egy része heti 16, 18, sőt 20 órát tanít. Elgondolni is nehéz, mekkorára nőne az óraterhelésük, ha a képzés teljes idejű munkarendben működne, ám a pénzügyi helyzet nem ad módot még külső óraadók meghívására sem.

Tudományos háttér

A karon belül szoros a kutatási együttműködés a különböző szakok oktatói között (a *gazdaságtudományi* képzési területen 6 alap- és 6 mesterszakon folyik képzés). A kar erősen ösztönzi a publikálást, azonban a magas óraterhelés miatt ennek eredménye nagyon vegyes.

Kiemelendő az elmúlt két évben a természeti erőforrások közgazdasági értékeléséről a KSH-val közösen folytatott TÁMOP kutatás, amelynek eredményeit közös, magyar és angol nyelvű kiadványban publikálták.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek az intézményben jó színvonalon adóttak. A számítógéphez, internethez való hozzáférés biztosított. A tananyagok általában elérhetők a könyvtárban; egyébként a könyvtár *közgazdaságtudományi* gyűjteményének bővítése indokolt.

A képzési létszám és kapacitás

Az évente tervezett 20-50, illetve a fölvetett 12-17 hallgató a több száz fős képzési területi kapacitásnak a töredékét képviseli – viszont a rendelkezésre álló személyi kapacitás aligha tenne lehetővé nagyobb hallgatói létszámot. A 2013/14-es tanévben már nem indították el a képzést.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Részidejű képzés lévén, a kurzusok legtöbbször előadás. Az alacsony létszám következtében az előadásokon személyes kapcsolat lehetett a hallgatókkal, akiknek bőséges konzultációs lehetőséget is biztosítottak. Gyakorlati képzést nem nyújtanak – ugyanakkor folyamatosan figyelmet fordítanak a tananyag gyakorlatorientáltságára, lehetőséget adtak a KSH-n működő kihelyezett tanszék munkatársai szemináriumi előadás-sorozatának a látogatására.

¹³ A felsőoktatásban szerzhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés formája túlnyomórészt írásbeli vizsga.

A záróvizsga elvben lefedi a képzés legfontosabb területeit, azonban az eddig záróvizsgát tett hallgatók alacsony száma (6) miatt ezt összevonták más szak záróvizsgájával. A szak oktatói témajegyzéket adtak a hallgatóknak a diplomamunkához, a diákok ebből választhattak. A témajegyzék meglehetősen szűk. Ez részben tükrözi az alacsony hallgatói létszámot; ennél nagyobb probléma az, hogy az ajánlott témák egy része nehezebben hozható összefüggésbe a képzésben tanultakkal.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A végzett hallgatók száma (6 fő) nem haladja meg a felvett hallgatók összlétszámának (58 fő) 10%-át. A lemorzsolódás magas volt (13 fő, több mint 20%), ezen túl a hallgatók egy része – esetleg már többször is – évet halasztott. Több évet halasztó hallgató egyéni tantervvel folytatja a tanulmányait. Számos hallgató tervezi, hogy megírja a diplomamunkáját, ám 2015 tavaszán a 11 harmadéves hallgató közül, akik megszerezték az abszolutóriumot, 2 adta be azt.

Kivételként volt olyan hallgató is, aki TDK pályamunkát írt.

A végzetek közül senki sem tanult tovább mesterképzésben. A hallgatók túlnyomó többsége folyamatosan, általában a végzettségének megfelelő teljes állásban dolgozott/dolgozik a tanulmányai alatt (ezért végezték részidőben az egyetemet).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak korábbi felelőse, Szücs István 2014-ben nyugdíjba ment. Szerepét a kar oktatási dékánhelyettese vette át, aki a szak több fontos módszertani tárgyát is tanítja. A képzés általános és fejlesztési feladatainak ellátása tehát megfelelő kézben lenne, ha a képzés képes lenne tovább működni. Az oktatás adminisztratív szervezését a kar Oktatásszervezési Csoportja végzi.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon Minőségügyi és Minőségbiztosítási Bizottság működik, kari szabályozások készítését irányítja, felméréseket indít, és megkezdte az átfogó minőségbiztosítási stratégia kidolgozását.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Teljes idejű képzésben, nappali munkarendben sosem tudták elindítani a képzést, mert nem jelentkezett rá hallgató. A gazdaságossági mutatók által megkövetelt 20 fős létszámot még a részidejű képzésben sem sikerült elérni. Mivel a képzés nem működtethető gazdaságosan, utoljára 2012-ben hirdették meg a képzést, majd felmenő rendszerben kivezetik azt az intézmény képzési portfóliójából. Jelenleg 39 hallgató van a képzésben, többségük valamilyen okból halasztott.

A szak meghirdetésekor feltehetőleg csak a meglévő oktatási kapacitással számoltak, nem mérték fel kellően a potenciális keresletet. Az állami szabályozás változásai – ahogy az a C-SWOT analízisben is korlátként szerepel – végképp ellehetetlenítették a képzést. Ugyanakkor a C-SWOT analízisben tévedés az *üzleti* képzési ági alapszakok állami támogatott keretszámának radikális csökkentését korlátként feltüntetni, mert a *gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés* alapszak a *közgazdasági* képzési ághoz tartozik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt több, a szak fővonalához illeszkedő szakdolgozati témát meghirdetni azoknak, akik még nem végeztek érdemi munkát a szakdolgozatukon.
2. Vegyék fontolóra a könyvtár *közgazdaságtudományi* gyűjteményének a fejlesztését, még akkor is, ha a képzést kifuttatják.
3. Az oktatók igen magas óraszámokban oktatnak. Vannak, akik a kívánatos óraszám három- négyszeresének megfelelő heti óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami hosszú távon nem fenntartható. Ez a jelenség nemcsak ennek a szaknak, de a kar többi képzésének is problémája, tehát kari szinten célszerű a megoldása is.

Közgazdasági elemző mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>közgazdasági elemző</i> mesterképzési szak <i>bank- és közpénzügyek; makrogazdasági elemző;</i> <i>piacelemző</i> szakirányok</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/1/XI/2/14.</p>	<p>2016/1/VII/1/20. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon csak teljes idejű, magyar nyelvű képzés folyik. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátíttatásához.

A *bank- és közpénzügyek* specializációt 2011 óta indították, a *piacelemző* specializáció egyszer, a 2012/2013-as tanévben indult el. Az intézmény tájékoztatása szerint a jövőben megszüntetik, de a felvi.hu-n a jelentés készítésekor, 2015 májusában meghirdették. Ugyanakkor a képzés honlapján ez volt olvasható: „a szakon jelenleg négy szakirány közül lehet választani a képzés második félévétől (*bank- és közpénzügyek, makrogazdasági elemző, munkaerőpiaci elemző, piacelemző*), a hallgatói létszámtól függően egy évfolyamon általában 2-3 szakirány indul.”

A tananyagok és a szakirodalomak korszerűek Alapelve, hogy a nemzetközi sztenderdeknek megfelelő külföldi tankönyveket, illetve azok magyar fordítását használják. Ez részben azzal is összefügg, hogy az idegen nyelvű tananyag az erasmusos hallgatók számára különösen fontos.

Személyi feltételek

A szakfelelősnek, Sugár András egyetemi docensnek több évi tapasztalata van a szakfelelősséggel járó adminisztratív feladatok ellátásában. Alapvetően statisztikai-módszertani kérdésekkel foglalkozik, ebben a témakörben vannak – zömmel csak magyar folyóiratokban – publikációi. A jövőben igyekezzen erősíteni a publikációs tevékenységét e területeken túlmenően is. A *bank- és közpénzügyek* specializáció felelőse Bánfi Tamás, a *makrogazdasági elemző* specializáció felelőse Szabó-Bakos Eszter, a *piacelemző* specializációé pedig Szakadát László. A specializációfelelősök rendelkeznek a szükséges szakmai háttérrel, felkészültségük és tudományos outputjuk alapján mérve egyértelműen megfelelnek az elvárásoknak. A tantárgyfelelősök, illetve a szak oktatói összességükben szintén megfelelőek. A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta, továbbra is vannak azonban olyan **tantárgyfelelősök**, akik sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével **nem vesznek részt** a képzésben, néhány **tantárgy felelősének pedig nincs tudományos fokozata**. Néhány esetben **vendégoktatót** tüntetnek fel **tantárgyfelelősként**, ez a 'vendégoktató' fogalmának a félreértéséből is adódhat.

A 26 felkínált tantárgyból 21-et kell teljesíteni, a szakon oktató tanárok száma 36. Ez elfogadható, de más egyetemekhez képest inkább alacsony. A szakon oktató tanárok valós óraterhelése összességében reális és elfogadható.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó kutatások, szakmai műhelyek színvonala kimagasló. Különösen erős a tudományos háttér a módszertani alaptárgyak (pl. *statisztika, matematika*) terén.

Nagy értéke az itt folyó oktatásnak, hogy az alapszakos hallgatóknak is van módjuk nagynevű, idősebb hazai és külföldi szaktekintélyekkel való találkozásra a karon számos alkalommal szervezett vendégprofesszori előadásokon.

Infrastrukturális feltételek

Az intézmény adottságai miatt a szak oktatói munkájához kimagasló színvonalú infrastrukturális háttér kapcsolódik.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves felvételi keretszám 30-120 között ingadozott. Ezt az intézmény képzési területi kapacitása bőségesen lehetővé tette, a keretszámot azonban egyetlen évben sem tudták feltölteni: 22-55 hallgatót vettek fel évenként.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, önálló és csoportfeladatok, egyéni konzultációs lehetőségek) megfelelőek. A tanulással kapcsolatos módszertani segítségnyújtás megvalósul. Jó módszerük a megfelelő kompetencia kifejlesztésére pl. idegen nyelvű olvasás elvárása a tanulás során. Általános probléma ugyanakkor, hogy a harmadik félévtől kezdve a hallgatók jelentős része heti 24-30-40 órás terhelésben dolgozik is. A munkaidő gyakran kötetlen, ami viszont azt is eredményezi, hogy a diákok csak „virtuálisan” van jelen az órán, valójában a laptopján a munkahelyének dolgozik. A hallgatók beszámolója szerint az oktatás rendje igazodik a hallgatók „szabadidejéhez”: az órákat hétfőre vagy péntekre csoportosítják össze, és elterjedt gyakorlat az is, hogy a kurzusok 17 óra után kezdődnek.

Az intézmény – és ezen belül a képzés – versenylőnye, hogy a választható tantárgyak kínálata rendkívül széles. Az I. évben 119, a II. évben 125 tantárgy közül választhatnak a hallgatók.

A hallgatók körében népszerű az Erasmus ösztöndíj. Általában túljelentkezés van: csak a legjobb hallgatóknak sikerül, hogy akkor és oda menjenek, ahová első helyen jelentkeztek. Ez szorosan összefügg azzal, hogy a BCE diákjai általában az országos szintet jóval meghaladó idegen nyelvi kompetenciákkal rendelkeznek.

Értékelés és ellenőrzés

Az elméleti anyag számonkérése (kollokviumok megoszlása félévenként, jellegük: szóbeli, írásbeli, illetve az utóbbi esetben a teszt- vagy esszé-jelleg) megfelelő. Különös gondot fordítanak a folyamatos számonkérésre (pl. házi feladatok, beadandók, félévente 3 zárthelyi dolgozat).

A szakdolgozati témaválasztás gyakorlata megfelelő. A hallgatók elegendő segítséget kapnak a témaválasztáshoz. A záróvizsga eredménye 50%-os súllyal szerepel az oklevél minősítésében. A már végzett hallgatók ezt túlzottnak tartják, mert így külső bíráló esetleg túlzottan szigorú vagy igazságtalannak érzett értékelése a két évi tanulmányi munka összértékelését nagyon le tudja rontani.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatói létszámadatok alapján (felvettek és diplomát szerzők aránya, lemorzsolódás) a képzés eredményes. 2009-ben, a képzés indításakor 22 hallgatót vettek fel. Az induló létszám 2012-ig folyamatosan emelkedett, ekkor 55-öt ért el, majd a 2013/14-es tanévben 31-re csökkent. A vizsgált időszakban 46 diplomát adtak ki. A nyelvvizsga hiányában közvetlenül a záróvizsga után diplomát nem szerzők aránya elenyésző (7).

A hallgatók közül viszonylag kevesen folytatják tanulmányaikat az egyetem doktori iskolájában, sok végzett mesterszakos hallgató külföldi elitegyetemekre tud menni PhD fokozatot szerezni.

Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatása (*tudományelmélet, kutatómódszertan, könyvtárhasználat, e-learning* stb.) kiemelkedő, miképpen a szakon folyó tehetséggondozás is. Jó, hogy a szakon – nagy tapasztalattal rendelkező oktatók bevonásával – évek óta működnek kutatószemináriumok. A hallgatók eredményesen vesznek részt a TDK-versenyeken.

Külön említendő, hogy a BCE-n nagy hagyománya van a szakkollégiumi rendszernek, ami a legfontosabb építőköve az egyetemi szintű, intézményesített tehetséggondozásnak. Azzal, hogy ma már több szakkollégium is működik, szakmai-politikai értelemben is megvalósul a párhuzamosság, az eszmék és elméletek jó értelemben vett rivalizálása. Ezen túlmenően az is unikális, hogy az egyetemen 43 diákszervezet működik.

A hallgatók elhelyezkedése, munkaerőpiaci bevétele kimagasló – köszönhetően a „Corvinus” brandnek. Ennek jelentőségével a hallgatók már a jelentkezéskor tisztában vannak. Így alakul ki egy pozitív visszacsatolás: Kimagaslóan jó a Corvinus brand → a legjobb diákok jelentkeznek → csak magas pontszámmal lehet bekerülni → a munkaerőpiac örömmel fogadja a Corvinuson végzett diákokat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős folyamatosan ellenőrzi a tanterv céljának való megfelelését, az ismeretanyag relevanciáját a Szaktantervi bizottsággal együtt. A változtatásokat a Kari Tanács hagyja jóvá.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek.

A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben.

Az oktatás minőségére kedvezőtlen hatással lehet a tanórák hétfő/péntek késő délutánra való csoportosítása, bár a hallgatók ezt kedvezőnek tartják.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis korrekt. A képzés *erőssége* a jól definiált cél, stabil és mély közgazdasági fogalomrendszer, módszertani eszközkészlet biztosítása mind a tudományos közéletben, mind a gazdaságpolitikai irányításban és/vagy az üzleti szektorban való részvételhez. Vannak olyan (a képzés szempontjából is fontos) területek, ahol a szak mögött álló tanszékek az országban egyedülálló és nemzetközileg is jelentős eredményeket értek el. A *gyengeségek* között szerepel az oktatók túlzott oktatási terhelése. Az előrelépési lehetőségek között említik az *angol* nyelvű képzés beindítását, illetve az *ökonometriai* blokk létrehozását. A *veszélyek* között szerepel a legjobb oktatók megtartásának, fiatal oktatók bevonásának nehézsége, az üzleti szféra elszívó hatásának ellensúlyozása, esetenként lehetetlensége. Ez bizonyára valós probléma.

Minőségfejlesztési javaslat, ajánlás

1. A képzés személyi feltételeit illetően törekedjenek a MAB bírálati szempontjainak való megfelelésre.
2. Tárják fel, hogyan lehetne ellensúlyozni a piac elszívó hatását a képzés ideje alatt, annak érdekében, hogy a hallgatók minél kisebb hányada dolgozzon a képzéssel párhuzamosan.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közgazdasági elemző</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/72.	2016/1/VII/1/21. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés csak teljes idejű (nappali) formában folyik. A tanterv összhangban van a KKK előírásaival, a főbb tanulmányi területek és a szabadon választható tárgyak az előírt kredittartományban vannak. Az alapozó és szakmai törzsanyag 54 kreditet, a differenciált szakmai anyag 44 kreditet tesz ki. A szabadon választható tárgyak kreditértéke (10) megfelel a KKK által előírt minimumnak, a diplomamunkához rendelt kreditérték az előírásnak megfelelően 12 kredit. A gyakorlati ismeretek aránya a KKK-ban megjelölt 20%-nál magasabb, 26%. A 25 kötelező tárgy mindegyike hetente kettő (előadás vagy szeminárium) vagy négy órában (előadás és szeminárium) kerül oktatásra, ugyanakkor a tárgyak és ennek megfelelően a hallgatói óraterhelés négy félév közötti elosztása nem egyenletes (8, 7, 4 és 6 tantárgy). A harmadik félév így csak 20 kreditet tesz ki, ami azt jelenti, hogy majdnem minden szabadon választható tárgyat ebben a félévben kell felvenni.

A tananyag megfelel a magyar sztenderdeknek, hangsúlyt fektetnek a tananyagfejlesztésre, több tankönyvet az elmúlt évtizedben írtak.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Meyer Dietmar a *makrogazdaságtan* elismert szakembere, teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár, lassan három évtizedes oktatói tapasztalattal. A mesterszak mellett az *alkalmazott közgazdaságtan* alapszak felelőse is. A szakon egy 3 kredit értékű, kötelezően választható tantárgy felelőse, a Gazdálkodás- és szervezéstudományi doktori iskola vezetője.

A szak 27 oktatójából 25-en tudományos fokozattal rendelkeznek, az oktatók túlnyomó többsége (21 fő) AT. A tantárgyfelelősök kivétel nélkül rendelkeznek tudományos minősítéssel, a 25 tantárgyból mindössze 3 felelőse AE, a többi AT. A szakon belül az átlagos óraterhelés nem túl magas, de vannak túlterhelt oktatók, akiknek az összes heti óraszám meghaladja a 12 órát. Két oktató intézményi terhelése 34 kredit, ami valószínűleg már jelentősen korlátozza a kutatási tevékenységre fordítható időt, különösen, ha egyéb beosztásaikat is figyelembe vesszük. Az oktatók közül 12-en 55 évesnél idősebbek, ami jelzés a vezetésnek arra nézve, hogy az utánpótlás kérdéséről mielőbb gondoskodni kell.

Tudományos háttér

A BME gazdasági jellegű képzéseinek oktatói szorosan együttműködnek. Oktatási szinten így megfelelő a munkamegosztás. A szak gazdája a Közgazdaságtan Tanszék, ahol olyan kutatóműhely működik, amelynek munkájába a hallgatókat is bevonják. A szak oktatóinak publikációs tevékenysége vegyes, csak egy viszonylag szűkebb körüknek van jelentős nemzetközi publikációja.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek általában megfelelnek a szak oktatási igényeinek. A kar épülete modern, minden szükséges technikai eszközzel felszerelt. A tantermek képzésekhez rendelése az egyetemen központilag irányított. A számítástechnikai infrastruktúra az egyetemen (hallgatói számítógép központ) és a karon is megfelelő.

A hallgatói szolgáltatások színvonala megfelelő. A BME (OMIKK) könyvtár ugyan hatalmas gyűjteménnyel rendelkezik, de ezen belül viszonylag kevés a *közgazdasági* folyóirat, ez korlátja lehet a kutatómunkának. A kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. A hallgatók elektronikusan is hozzáférhetnek a jegyzetekhez, és a hallgatói beszélgetés során kiderült, hogy szívesebben töltik le a jegyzeteket elektronikusan, mint hogy felkeressék a könyvtárat.

A *testnevelés* a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít. Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A *Hallgatói Önkormányzat* számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

A szakra a felvételi keretnek 2009 óta rendszeresen csak harmadát-negyedét tudják felvenni (6-13 diák évente). Ez lényegesen kisebb, mint a szak tényleges potenciálja; ilyen alacsony diákszám már rontja a szak hatékonyságát, mert a potenciális választható *közgazdasági* szaktárgyak közül csak alig néhányat tudnak indítani. A mesterszakra más intézményekben vagy az egyetem más karán végzett alapszakos hallgatók is jelentkeznek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Ilyen kis létszámnál a szakspecifikus tárgyaknál nincs igazi jelentősége az előadás és a gyakorlat megkülönböztetésének. Nagyon sok tárgynál követelmény az évközi egyéni munka házi dolgozat vagy kiselőadás formájában. Az órákon a kis létszámnak köszönhetően gyakran alakul ki szakmai vita, beszélgetés, ami segíti a tananyag mélyebb megértését és az hallgatók érvelési technikájának, problémamegoldó képességének, kritikus szemléletének kialakítását is. A diákok megfelelő konzultációs lehetőséget kapnak; részt vehetnek, és többen részt is vesznek a tanszék kutatóműhelyének munkájában. Több diák volt külföldi részképzésen az Erasmus program keretében. A tananyagok egy részét az oktatók írják, de az alapszakoknál külföldi – idegen nyelvű – irodalmak is feldolgozásra kerülnek. A hallgatók több lehetőséget igényelnének idegen nyelvű tárgyak hallgatására.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyetemen egységes Tanulmányi és Vizsgaszabályzat van, az értékelés és ellenőrzés konkrét tárgyakra való lebontása a Képzési Kódex alapján történik. A tantárgyi adatlapok tartalmazzák a tantárgy teljesítésének követelményeit és a számonkérés módját.

A viszonylag kis létszám következtében nem okoz problémát a szóbeli kollokvium. Az óra- és vizsgaterhelés azonban nem egyenletesen oszlik el a félévek között (ld. fent). A diplomamunka témaválasztásához a szak oktatói hirdetnek témákat, a diákok ezek közül választhatnak, de lehetőség van saját téma kezdeményezésére is. A záróvizsga lefedi a képzés fő területeit. A hallgatók komplex szóbeli vizsgát tesznek, majd megvédik diplomamunkájukat.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

Az átlagos hallgatói létszám évfolyamonként 10 fő. A hallgatók egy része két évnél hosszabb idő alatt fejezi be a tanulmányait, részben a külföldi képzések következtében, részben, mert sokan viszonylag sokat dolgoznak az egyetem mellett. Négy év alatt 21 beiratkozott hallgatóból 17 jutott el az abszolutóriumig, 15 diplomát adtak ki, a lemorzsolódás mértéke nem túl magas (29%).

A hallgatók közel fele ír TDK dolgozatot, amit a tanszék egy önálló kutatóműhely kialakításával is segít. Többen OTDK-n is jól szerepeltek. A szak hallgatói érdemi segítséget kapnak a kutatáshoz az oktatóktól – a kis létszám következtében mindenki szem előtt van. A tehetséges hallgatóknak publikációs lehetőséget is biztosítanak. A BME-n általában, és a karon belül is működnek a tehetség gondozás csatornái.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Közgazdaságtan Tanszék vezetője, a szak felelőse, aki 2006-2009 között a kar dékánhelyettese volt, emellett a BME GTK doktori iskolájának vezetője. A szakfelelős munkáját a közgazdaságtudományi szakbizottság támogatja, amelynek az érintett tanszékek vezetői a dékáni vezetés és a hallgatók képviselői is tagjai. A karon belül megfelelő az együttműködés a különböző tanszékek között. A Kari Tanácsban a tanszékvezetők és az intézetigazgatók szavazati joggal rendelkező tagok, így a szak felelőse is.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételt képez ez alól a

Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében a Kari Tanácsban.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

Az oktatás minőségében a hallgatók is szerepet kapnak az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) kitöltésén keresztül. A kitöltöttség minden félévben 30% körül mozog, melyet a jövőben növelni szeretnének.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az oktatók túlnyomó többsége rendelkezik tudományos fokozattal. A Kari Tanács határozata rögzíti a docensi kinevezés tudományos és oktatási követelményeit. Követelmény kettő, idegen nyelvű, a *Web of Science* adatbázisban szereplő folyóiratcikk publikálása, melyek összes szerzői súlya legalább 100%-nyi. A jelölt oktatási teljesítménye legyen meghatározó, legalább 4 óra/hét (két tantárgy), képes legyen idegen nyelvű előadás tartására és a hallgatók szerint az oktatók közül a legjobb egyharmadba tartozzon.

A szak oktatóinak többsége elmúlt 50 éves. Ez egyrészt jelzi, hogy tapasztalt, nagy tudású oktatógárda készíti fel a hallgatókat, ugyanakkor jelzi az oktatói utánpótlás nehézségeit is. A szak oktatóinak óraterhelése esetenként meglehetősen magas, ami akadály a érdemi kutató munkának; az oktatók egy részének csak tananyagfejlesztésre marad ideje, kevés a tudományos publikáció, különösen a nemzetközi publikáció.

A szak folyamatos monitorozása és fejlesztése elsődlegesen a szakfelelős és a szakbizottság feladata. A Hallgatói Önkormányzat minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat, és az esetlegesen felmerülő problémákat a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszerek (TÉR) figyelembe veszik az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében, és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. A szakok és a kar vezetése is rendszeresen értékeli a szakon oktatott tantárgyak eredményességét. A kar vezetése elfogadhatónak a 75%-os teljesítést tekinti.

A szakra csak magas pontszámmal lehet bejutni, így a felvett hallgatók tudásszintje elvben megfelel a képzés követelményeinek, mégis az, hogy a hallgatók sok helyről jönnek, heterogénné teszi az előképzettségüket, és az első félévben komoly energiát kell fektetni a hiánypótlásra. Végzőskor a hallgatók 90%-ának volt már munkahelye. Ez egyben azt is jelzi, hogy viszonylag kevesen folytatják tanulmányaikat doktori szinten.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A képzés jól szervezett, a szükséges feladatokat magas szinten végzik. Az oktatás infrastrukturális feltételei általában nagyon jók. A szak oktatóinak többsége komoly szakmai tapasztalattal rendelkezik. A szak hosszabb távú problémája az oktatógárda elöregedése, az oktatói utánpótlás nehézsége: a jelenlegi közalkalmazotti bértábla alapján egy doktori iskolát végzett kezdő oktató fizetése lényegesen alacsonyabb, mint a szakon diplomát szerzett hallgatóké. Az oktatók egy részének túl magas az óraterhelése; ennek egyik oka a szak alacsony hallgatói létszámából adódó finanszírozási kényszer.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A hallgatói létszám növelése érdekében további intézkedések szükségesek.
2. Lépéseket kell tenni az oktatói utánpótlás biztosítására.
3. Nemzetközi publikációk számának növelése.
4. A szak marketingje, a szakról való tájékoztatás további javítása.

Közép-európai Egyetem	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>közgazdasági elemző</i> mesterképzési szak <i>gazdaságmélet és gazdaságelemzés;</i> <i>globális piacok gazdaságpolitikája</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2006/8/X/37.</p>	<p>2016/1/VII/1/22. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A kizárólag angol nyelven, teljes idejű formában folyó képzés eleget tesz a KKK-ban foglaltaknak és a szakmai elvárásoknak. A KKK nem nevesít specializációt, ugyanakkor a *gazdaságmélet és gazdaságelemzés*, illetve a *globális piacok gazdaságpolitikája* specializációk tantárgyi struktúrája kellőképpen elkülönül, a specializációk elfogadhatók. A főbb tanulmányi területek és a szabadon választható tárgyak az előírt kredittartományban vannak. A tanterv jól átgondolt, szilárd elméleti és módszertani bázist nyújt, majd erre az alapra építve megfelelő specializációkat biztosít az elméleti és gyakorlati orientációjú hallgatók számára. A tantárgyleírások gondosan kimunkáltak, a tananyagok korszerűek, magas színvonalú oktatást tesznek lehetővé. Az oktatás által lefedett ismeretkörök nemcsak a hazai előírásoknak felelnek meg, hanem teljesítik a nemzetközi standardokat is. Az idegen nyelven való tanulás, szövegértés, írás, olvasás és beszéd alapelvárás; a készség szintű tudást külön tárgy segíti (*English Academic Writing* az 1. szemeszterben az alapozó tárgyak között). A gyakorlati ismeretek aránya 31%, teljesíti a KKK legalább 20%-os kívánalmát.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *globális piacok gazdaságpolitikája* specializáció felelőse, Julius Horvath PhD, egyetemi tanár minden szempontból megfelel az előírásoknak: képzettsége, tudományos háttere, szakmai, oktatói tapasztalata kiemelkedő. Kézdi Gábor PhD, egyetemi docens, a *gazdaságmélet és gazdaságelemzés* szakirány felelőse, továbbá a tárgyfelelősök mind minősítettek, és a tantárgyaik egyértelműen a kompetenciájukba tartoznak. Az oktatók heti óraterhelése a szakon legfeljebb 4, a legmagasabb heti intézményi óraterhelés 8. A képzés során összesen felveendő legalább 20 tantárgyat 42 oktató oktatja.

A személyi feltételek területén némi problémát okoz, hogy számos **vendégoktatót** vonnak be a képzésbe, **tantárgyfelelősként** is, oktatói kreditterhelésük a szakon esetenként **megaladja** a MAB által maximálisnak tartott 8 kreditet. A magas vendégoktatói arány egyrészt a „főállásúak” alkalmi helyettesítéséből (amikor azok nemzetközi kutatási pályázati munkájukat végzik), másrészt pedig abból adódik, hogy az intézmény törekszik arra, hogy nemzetközi szaktekinélyeket vonjon be időlegesen az oktatásba.

A MAB bírálati szempontjainak az sem felel meg, hogy a tantárgyfelelősök egy része – bár ellenőrzi, tanácsaival rendszeresen segíti az oktató munkáját, segíti a tantárgyfejlesztést, – az oktatásban ténylegesen **nem vesz részt** sem előadás tartásával, sem szeminárium vezetésével.

Tudományos háttér

A szakhoz igen jól illeszkedik az oktatói gárda tudományos munkássága. Olyan tudományos műhelyek alakultak ki a Közép-európai Egyetemen (CEU), amelyek nemzetközi szinten is elismerést vívtak ki. Az oktatók közül Kondor Péter, Koren Miklós, Kőszegi Botond, Mátyás László, Szeidl Ádám számos komoly pozitív visszhangot kiváltó, A-kategóriás publikációval büszkélkedhet.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei irigylésre méltóan jók. Az oktatók rendelkezésére állnak a legkorszerűbb technikai berendezések és minden fontos szoftver is. Az előadó- és a szemináriumi termek jól felszereltek, biztosítottak az internetet elérő számítógépek, a projektorok. Két tanteremben videokonferenciát is lehet tartani. A Közgazdaságtan Tanszék működését egy öt főből álló irodai stáb segíti. A 150 fős Auditoriumban konferenciákat, vendégprofesszori előadásokat és szemináriumokat tartanak. Az oktatás és kutatás infrastrukturális feltételei nemzetközi szinten is megfelelnek az elvárásoknak.

A könyvtárban igen gazdag az angol nyelvű szakirodalom kínálata, a kötelező és ajánlott irodalmak könnyen elérhetőek a diákok számára. Az olvasótermekben is elérhetőek a legkorszerűbb számítástechnikai eszközök.

A képzési létszám és kapacitás

A *közgazdasági elemző* mesterszakra évente 45-50 főt iskoláznak be; ez a keretlétszám teljesen megfelel az intézmény személyi és tárgyi kapacitásának, nagyon kedvező hallgató/oktató arányt eredményez. A budapesti belvárosi campus azonban 2015-2019 között teljesen átépítik. A 2015 elején indult jelentős fejlesztés és bővítés – amelynek eredményeképpen az intézménynek Budapest több pontján levő oktatási részlegeit egy helyre költöztetik, és több, nagyobb oktatási helyiséget, kiszolgáló egységet alakítanak ki – már 2017-től lehetővé teszi a hallgatói létszám növelését.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és a szemináriumok aránya megfelel az előírásoknak, és nem tér el a hazai átlagtól. Ugyanakkor viszont – eltérően a hazai gyakorlattól – a képzés során a CEU képzésében nagy hangsúlyt fektetnek az önálló és kiscsoportos munkára. A hallgatók nagyon sok házi feladatot kapnak, ami az óralátogatásokon túl napi 3-4 órás leterhelést jelent számukra. Az intézmény az oktatás során kihasználja a kis képzési létszámból adódó előnyöket, sok az egyéni konzultáció és a személyre szabott segítségnyújtás a lemaradó hallgatóknak.

A tapasztalatok szerint bevált, jó megoldást jelent a CEU (évente) három szemeszteres képzési rendszere. Ebben a rendszerben koncentráltabban lehet tanítani az egymással szoros kapcsolatban lévő elméleti és módszertani tárgyakat.

A végzett hallgatók magasnak tartották az oktatás hatékonyságát, jónak tartották a csoportmunkát és a házi feladatok módszerét.

Ugyancsak jó megoldásnak tűnik az őszi szemeszter előtti 4 hetes felzárkózási kurzus beiktatása, ami lehetővé teszi a hallgatók számára a korábbi képzési hiányosságaik pótlását.

Értékelés és ellenőrzés

A szóbeli és az írásbeli vizsgák aránya megfelelő. A kis létszámból következően nem domináns az írásbeli vizsgáztatás. A hallgatók az első szemeszter végén a piacképes tudás megalapozásaként három alapozó tárgyból évközi rostavizsgát tesznek (*makro-mikroökonómia, matematika, ökonometria*). A kollokviumok és a záróvizsga mellett az intézmény kiemelt figyelmet fordít a folyamatos, félévközi számonkérésre, különböző eszközökkel értékelik a hallgatók felkészültségét: házi feladatok, tesztek, házi dolgozatok, szemináriumi jegyek alapján. Valószínűleg a három szemeszteres képzési rendszer sajátossága, hogy igen rövidek a vizsgaidőszakok (legalábbis a hazai gyakorlathoz képest). A tanulmányok lezárásaként a hallgatók záróvizsga letételével, diplomadolgozat benyújtásával és annak megvédésével adnak számot tudásukról. A szakdolgozatban megkövetelik, hogy ne pusztán leíró jellegű legyen a dolgozat, hanem a hallgató adjon számot a gyakorlati tudásáról és a *közgazdaságtan* adott területén szerzett kutatási tapasztalatairól is. A szakdolgozatok szűrőpróba szerinti áttekintése alapján az állapítható meg, hogy a témaválasztások aktuálisak, kidolgozásuk magas színvonalú, gyakran születnek a szakdolgozatokból tudományos publikációk.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A szakon csak önköltséges képzés folyik, a jelentkezők – az önköltséget kiváltandó – külföldi ösztöndíjakra pályázhatnak. 2009-2013 között folyamatosan nőtt a jelentkezők száma, a külföldi hallgatókkal együtt több mint 500 főre, míg 2013-ban a költségtérítés bevezetése visszavetette a jelentkezők számát 190-re. 2014-ben újra 300 felett volt az összes követelményt teljesítő jelentkezők száma.

Az intézmény tapasztalatai szerint a mesterképzésre jelentkező hallgatók tudásszintjei komoly szóródást mutatnak, elsősorban az absztrakciós és a probléma-megoldási készség vonatkozásában. A felvételre jelentkező hallgatók a felvétel során komoly szűrőkön mennek keresztül: a *gazdaságelmélet és gazdaságelemzés* specializációra jelentkezőknek pl. a felvételnél szigorú írásbeli vizsgán kell számot adniuk matematikai előképzettségükről, felkészültségükről. Az előképzettségi, felvételi vizsga az intézménytől és a hallgatótól is komoly anyagi erőfeszítést, jelentős időráfordítást követel meg, ám ez biztosítja a képzés színvonalas elvégzéséhez a megfelelő matematikai felkészültségű hallgatókat, és ez már önmagában biztosítékot ad a minőségi képzésre.

Az évente 40-45 felvett hallgató lemorzsolódása minimális: évente 33-38 diplomát adnak ki. A végzett diákok nagy számban helyezkednek el multinacionális vállalatoknál, az oktatás és kutatás területén és a kormányzati szektorban. Az alapos kiválasztási eljárásnak is köszönhetően a legkiválóbb hallgatók kutatóintézeteknél, a doktori képzésben, külföldi ösztöndíjasként folytatják karrierjüket, melyhez a CEU képzés magas minőségű alapokat szolgáltat. A képzés erősségét az is mutatja, hogy akik PhD-képzés keretében folytatják tovább tanulmányaikat, azok közül többen nyertek felvételt a legjobb külföldi egyetemekre (Berkeley, Yale, Boston, Princeton, Toulouse).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a teljes képzést menedzseli. Az irányításával évente frissítik a tantárgyleírásokat, a tananyagokat akár még sűrűbben is. A tananyagok tekintetében elvárja az oktatóktól a „frontier research” oktatását, a szakirodalom naprakész figyelemmel kísérését. A szakfelelős munkáját eseti bizottságok segítik meghatározott feladatok és aktuális kérdések, problémák megoldásával. Ilyenek pl.: hallgatói felvételi kérelmek értékelése, jelölés hallgatói díjra (legjobb szakdolgozat díj, Vidovic díj). Az adminisztratív személyzet foglalkozik a diákok ügyeivel, a kurzusok ütemezésével és napi pénzügyi kérdésekkel.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A végzett hallgatók és a munkáltatók pozitív visszajelzései, valamint az elhelyezkedési statisztikák arra utalnak, hogy a minőségbiztosítás és a minőségfejlesztés területén a CEU *közgazdasági elemző* képzése élenjáró. A képzés szakspecifikus minőségbiztosítási megoldásai magas színvonalúak. Az intézmény eleget tesz az amerikai akkreditációs követelményeknek is és ebből következően az ottani minőségi előírásoknak is.

A hallgatók a világ legkülönbözőbb országaiból jelentkeznek a képzésre, eltérő képzettségi, felkészültségi szinten. Ezen eltérések kiegyenlítését már a képzés megindítása előtt felkészítő tanfolyamokkal segítik, melyek elemeit a minőségbiztosítási rendszer határozza meg.

A minőségbiztosítási kézikönyv alapján a program minőségét és eredményeit a tantervi részletekig lemenően évente felülvizsgálják, értékelik. Ennek keretében meghatározzák a specializációkat, a tervezett hallgatói létszámot, értékelik a tananyagfejlesztések eredményeit stb.

A tanszék „főállású” oktatóit nemzetközi jelentkezői körből választják ki, az álláslehetőségeket az American Economic Association honlapján teszik közzé.

A minőségbiztosítás fontos elemeként a kar minden állandó tagjának évente jelentést kell készítenie a munkájáról és az elért eredményeiről. Ebben ki kell térnie nemzetközi kutatási projekt(ek)ben való részvételére, aktuális kutatási tevékenységére és jövőbeli terveire, valamint arra, hogy a szakterületén elért kutatási eredményeit milyen formában és módon építi be a tananyagba.

Az intézmény az oktatók munkájának minőségértékelésében támaszkodik a hallgatói visszacsatolásokra is.

A hallgatói visszajelzések egyértelműen pozitívak voltak. A végzés utáni könnyű elhelyezkedési lehetőség ugyancsak azt bizonyítja, hogy a képzés minőségi színvonala megfelelő.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízisben kiemelik, hogy a magas színvonalú képzés miatt egyre nehezebbé válik a beiskolázás, mert az alapképzésben végzettek (eleve a középiskolások) matematikai ismeretei egyre alacsonyabb színvonalúak. Problémaként azonosítják még, hogy az intézmény relatíve kis méretéből következően nem könnyen valósítható meg az oktatók specializációja. A Közgazdaságtan Tanszék oktatói létszáma nemzetközi összehasonlításban is szűkösen értékelhető. Emiatt is működnek közre külső oktatók, vendégprofesszorok a képzésben, akik viszont a tanszéki kutatási projekteknél kevésbé vállalnak szerepet.

A képzésnek vitathatatlanul a legnagyobb erőssége az igen magas szakmai színvonalú oktatói gárda. S ráadásul ennek az oktatói karnak az átlagéletkora nem magas, tehát hosszabb távon is garanciát nyújthat a kiemelkedő színvonalú oktatásra (nyilvánvalóan akkor, ha az intézménynél tudják őket tartani). A képzést a szakterületükön kiemelkedő teljesítményt nyújtó vendégprofesszorok meghívása színesíti és erősíti. Magas színvonalú a rendszeres nemzetközi szintű konferenciaszervezés, szakmai megbeszélések, konzultációk szervezése. A képzés erősségei közé tartoznak a kiemelkedő teljesítményű diákok is, különösen a *gazdaságelmélet és gazdaságelemzés* specializációban.

Az angol nyelvű képzés lehetőséget ad arra, hogy az oktatókat és a hallgatókat a világ minden tájáról toborozzák. Ez illeszkedik a felsőoktatás nemzetköziesedésének a trendjébe, biztosíthatja azt, hogy nemzetközi szinten működjön az oktatás és a kutatás.

Veszély, fenyegetettség az intézmény számára, hogy egyre nehezebb kiemelkedő hallgatókat felvenni, miközben fenn kívánják tartani a képzés magas színvonalát (lásd fentebb). Ezt a fenyegetettséget erősítik a demográfiai trendek, illetve a felsőoktatási intézmények között a közeljövőben várható kiélezett verseny, és az is, hogy az intézményben nem folyik alapképzés (amit egyébként nem is akarnak bevezetni). Erre a problémára megoldást találhatnak a toborzási stratégia megerősítése, újragondolása révén.

Minőségfejlesztési javaslat, ajánlás

1. A képzés személyi feltételeinek vonatkozásában törekedjenek a MAB bírálati szempontjainak való megfelelésre.
2. Fontolják meg több oktató alkalmazását, ha 2017-től várhatóan nő a hallgatói létszám.

Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közgazdasági elemző</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2010/8/XIV/40.	2016/1/VII/1/23. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A teljes idejű, magyar nyelvű képzés jól megfelel a KKK-ban foglaltaknak és a szakmai elvárásoknak. A tanterv gondosan kimunkált, a tananyagok korszerűek, magas színvonalú oktatást tesznek lehetővé. A főbb tanulmányi területek és a szabadon választható tárgyak az előírt kredittartományban vannak. A gyakorlati ismeretek aránya meghaladja a KKK-ban előírt minimális 20%-os mértéket. Az oktatás által lefedett ismeretkörök nemcsak a hazai előírásoknak felelnek meg, hanem teljesítik a nemzetközi standardokat is.

A tananyag kialakítása jól átgondolt, szilárd elméleti és módszertani bázist nyújt a hallgatók számára. Ez az alap mind az elméleti, mind a gyakorlati szempontokat kielégíti. A felkínált 30 tárgyból 21-et kell teljesíteni.

Személyi feltételek

A szakfelelős Pete Péter PhD, egyetemi tanár minden szempontból megfelel az előírásoknak: képzettsége, tudományos háttere, szakmai-oktatói tapasztalata kiemelkedő. A 22 tantárgyfelelős mind minősített és az adott tárgyak egyértelműen a kompetenciájukba tartoznak. A személyi feltételek területén egyedül az okozhat némi problémát, hogy egyes tantárgyak **felelősei vendégoktatók**, továbbá – szemben a MAB bírálati szempontjai szerinti legfeljebb 1/3 aránnyal – a 17 AT oktató több mint 2/3-ának az intézményi kreditterhelése meghaladja a MAB által maximálisnak tartott 25 kreditet. Ez a magas arány valószínűleg abból a kényszerből származik, hogy túl kicsi a kar. Ugyanakkor az oktatók valós heti óraterhelése legfeljebb 12.

Tudományos háttér

A képzéshez igen jól illeszkedik az oktatói gárda tudományos munkássága. A szak oktatói rendszeresen publikálnak tekintélyes nemzetközi és magyar folyóiratokban, aktív kapcsolatot tartanak fenn szakmai műhelyekkel, kutatóintézetekkel. Nagyon jelentős az együttműködés az MTA Közgazdaságtudományi Intézetével (MTA KRTK KTI) és a Közép-európai Egyetemmel (CEU) is.

Infrastrukturális feltételek

Az ELTE TáTK-n folyó *közgazdasági elemző* mesterképzés hallgatói infrastrukturális feltételei kiemelkedően jók. Korszerű, jól felszerelt előadó- és szemináriumi termeik vannak. Magas színvonalú számítógépes ellátottság és nagysebességű hálózati kapcsolat áll rendelkezésre a hatékony belső kommunikáció és az internetes munka kiszolgálására. Rendelkezésre állnak a legfontosabb statisztikai-ökonometriai szoftverek, és 20 fős hallgatói számítógépes laboratórium is üzemel. A könyvtárban igen gazdag az angol nyelvű szakirodalom, a kötelező és ajánlott irodalmak könnyen elérhetőek a diákok számára, az olvasóterem is jól ellátott a legkorszerűbb számítástechnikai eszközökkel, ugyanakkor a könyvtár honlapja szerint „a fejlődő állomány, a családias légkör feledtetik a kedvezőtlen elhelyezésből származó kényelmetlenségeket”.

Az oktatók elhelyezése is kedvezőtlen, három oktatónak jut egy szoba, a tanszéken mindössze három nyomtató és hat projektor áll rendelkezésre, a karbantartás problémát jelent.

A képzési létszám és kapacitás

A 2012 óta folyó képzésre évente 16-19 főt iskoláztak be (a 2014-es tanévben ennél kisebb volt az induló létszám), ez a keretlétszám teljesen megfelel az intézmény személyi és tárgyi képzési kapacitásának. (A tervezett hallgatói létszám évente 20-30 fő.) A képzési létszám jelentős növelésének nincsenek meg a feltételei, de az intézmény nem is tervezi ezt, és tegyük hozzá, nincs ilyen keresleti nyomás sem.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tananyagok színvonala megfelel a legjobb nyugat-európai és USA-beli képzések tananyagainak. Az előadások és a szemináriumok aránya az előírások szerinti. Ugyanakkor viszont – eltérően a hazai gyakorlattól – a képzés során az ELTE TáTK képzésében nagy hangsúlyt fektetnek az önálló és kiscsoportos munkára. A hallgatók sok házi feladatot kapnak, évközi dolgozatokat kell készíteniük, kiselőadásokon kell beszámolniuk az önálló, nagyobb lélegzetű feladatok csoportos megoldásáról. A házi feladatok és az önálló munkák ellenőrzésében az oktatók munkáját demonstrátorok segítik.

Az intézmény a hallgatóközpontú oktatás során kihasználja a kis képzési létszámból adódó előnyöket, a diáknak sok egyéni konzultációra van lehetősége, elsősorban a szakdolgozat elkészítéséhez kapcsolódóan.

Értékelés és ellenőrzés

A tananyag számonkérését illetően megfelelő a szóbeli és az írásbeli vizsgák aránya. A kis létszámból következően nem domináns az írásbeli vizsgáztatás. A kollokviumok és gyakorlati jegyek mellett az intézmény kiemelt figyelmet fordít a folyamatos, félévközi számonkérésre is. A tárgy végső jegye komplex módon, a különböző oktatási –számonkérési módszerek alkalmazásával áll össze.

A záróvizsga írásbeli (szakdolgozat) és szóbeli részből áll. A szakdolgozatok szűrőpróba szerinti áttekintése alapján az állapítható meg, hogy a témaválasztások aktuálisak, a kidolgozások magas színvonalúak, gyakran születnek belőlük tudományos publikációk.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzésben levő 35 felsőbb éves hallgató közül eddig heten végeztek, a többi hallgató – főként külföldi részképzés miatt – várhatóan 2015-ben szerez diplomát. A lemorzsolódási arány minimális, ezt az intézmény a magas színvonalú hallgatói bázisnak tulajdonítja. A képzés hatékonyságát mutatja, hogy az első végzett évfolyam hallgatói a végzés után három hónapon belül mindannyian elhelyezkedtek, jóval a szakterületre jellemző átlag feletti kezdő fizetéssel. Munkahelyeik között vannak versenyszférabeli cégek (pl. KPMG, Magyar Telekom Zrt.), de közszférabeli intézmények is (pl. MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézet, Magyar Nemzeti Bank). A végzett hallgatók egy része *közgazdaságtudományi* doktori képzésen folytatta tanulmányait.

A hallgatók többsége nem az ELTE *alkalmazott közgazdaságtan* alapképzéséről érkezik, jelentős hányaduk más gazdaságtudományi alapszakon vagy akár más képzési területen (például *matematikából*) szerezte első diplomáját. Az oktatók tapasztalatai szerint a hallgatók sokszínű háttere inkább segíti, mint hátráltatja a képzési folyamatot.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzést a kar Közgazdaságtudományi Tanszéke felügyeli. A tanszék vezetője egyben a képzés szakfelelőse is, felel a képzés egészéért. A képzés tantárgyait 6 területbe sorolták, egy-egy területért egy vagy több tantárgyfelelős felel. A hatáskörök kiosztása hatékonyabb képzést biztosít.

A képzési folyamat követése és folyamatos ellenőrzése biztosított, a diákok visszajelzéseit is figyelembe veszik.

A munkavállalók és a társintézmények pozitív visszajelzései, valamint a végzés utáni könnyű elhelyezkedési lehetőség ugyancsak azt bizonyítja, hogy a képzés minőségi színvonala megfelelő.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon működik a Minőségirányítási Bizottság, és a képzésnek saját minőségbiztosítása is van. Ennek egyik kulcseleme az oktatók, a kurzusok és a demonstrátorok hallgatói véleményezése. A kérdőívet név nélkül tölthetik ki a hallgatók a Coospace rendszerben. Egy adott évfolyam értékeléseit olyan oktató tekinti át, aki az adott időszakban nem oktatott azon az évfolyamon. Tanszéki értekezleten számol be a hallgatók véleményeiről (amelyeket grafikonon is összegez), jelzi az esetleges problémákat, amelyek nyomán – szükség esetén – változtatnak a kurzuson. Az értékelések átlaga általában 4 felett van, a hallgatók a MAB-nak is egyértelműen pozitívan nyilatkoztak a képzésről.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízisben, a gyenge pontok vonatkozásában érdemes kiemelni a képzés tradíciójának hiányát, emiatt a külső ismertség hiányát. Az ismeretterjesztő kampány, reklám költséges lenne. Nagy gond az is, hogy nehéz fenntartani a képzés színvonalát, megtartani a kiváló oktatói gárdát, mert esetenként még hazai kutatóintézeti fizetéssel sem tudnak versenyezni, külföldi oktatási/kutatási állás konkurenciájáról nem is beszélve. Ugyanakkor a képzésnek vitathatatlanul éppen az a legnagyobb erőssége, hogy konzisztens képzési struktúrát tudott kialakítani és magas szakmai színvonalú oktatói gárdája van, ami ennek mentén célirányosan tud működni. A lehetőségek között reálisnak tűnik az angol nyelvű

képzés indítása, az oktatók magas szintű angol tudása alapján (többen már most is angol nyelven tartanak órát, amelyet az erasmusos vendégdiákok is látogatnak).

A legnagyobb veszély az egész felsőoktatást érintő kiszámíthatatlan szabályozási környezet.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeinek vonatkozásában törekedjenek a MAB bírálati szempontjainak való megfelelésre.
2. Az indítani tervezett angol nyelvű képzést akkreditáltassák a külföldi hallgatók jobb elérése érdekében.
3. Az ELTE-n belül erősítsék a szak ismertségét, kiemelve az eredményeket.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>közgazdasági elemző</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/68. angol nyelvű képzés MAB határozata: 2008/9/X/33.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/1/24. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) az angol nyelvű képzés NA (NEM AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- az alacsony hallgatói létszám
- 2014-től nem indult magyar nyelvű képzés
- 2012-től nem indult angol nyelvű képzés

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés teljes idejű munkarendben, magyar és angol nyelven folyik, de 2012-től nem indult angol nyelven. Így a MAB az angol nyelvű képzés minőségét nem tudja megítélni.

A tanterv megfelel a KKK-nak és a MAB minőségi elvárásainak. Megfelel továbbá az Európában és az USA-ban szokásos standard *közgazdaságtan* mesterszak elvárásainak is. Nagy hangsúllyal szerepelnek benne az *analitikus közgazdaságtan* elméleti struktúrái és a modern *kvantitatív, statisztikai és ökonometriai* technikák. Az elvégzendő hűsz tantárgy lefedi a modern közgazdaságtan alapjait, és az oktatott *kvantitatív* eljárások felkészítik a hallgatókat arra, hogy az elméleti modellekből levonható megállapításokat adatbázisok felhasználásával empirikusan teszteljék.

A tananyagban az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, és a tananyagok kellőképpen friss szakirodalomra támaszkodnak.

Személyi feltételek

A szakfelelős Mihályi Péter. A képzés az indulásakor a tantárgyi specifikumok miatt erősen támaszkodott a részidőben foglalkoztatott, illetve óraadó – jelentős részben Budapestről lejáró – oktatókra. A pozíciók leépítése ezért ezt a képzést vélhetőleg a többinél súlyosabban érintette.

Az oktatói MAB elvárások formailag teljesítettek, ugyanakkor a szakon oktatók majd fele matematikus, matematikatanár, műszaki menedzser és hasonló, a *közgazdaságtudomány* számára fontos, de annak testéhez közvetlenül nem tartozó szakmát művelő oktató. A legfontosabb szaktárgyakat a *közgazdasági* szakmában ismert nevű oktatók tanítják, akik ugyanakkor tipikusan más tanszékek vezetői, számos egyéb irányú elfoglaltsággal.

A képzés elméletileg angol nyelven is folyik, és az oktatók felkészültek a tárgyak tanítására angol nyelven.

Tudományos háttér

A szakon oktatók tudományos teljesítménye megfelel az elvárásoknak, ugyanakkor különösen a fiatalabb oktatók igen magas óraterhelése aligha teszi lehetővé, hogy a publikációkra kellő időt és energiát tudjanak fordítani.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastruktúra a magas szintű oktatás igényeinek megfelel. A hallgatók a Neptun rendszer működésében találtak kifogásolni valót, különös tekintettel a vizsgára való jelentkezések idején tapasztalható túlterheltségre.

A képzési létszám és kapacitás

A karon belül a *közgazdasági elemző* mesterszak hagyományosan kis szak, a tervezett éves képzési kapacitás a kari

egésznek kevesebb mint egy százaléka, 30 fő. Ezt a szintet azonban csak 2010-2012-ban érték el, akkor is csak a külföldi hallgatókat is beleszámítva. 2014-ben a képzést már nem tudták elindítani.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az oktatás formái – előadás, gyakorlatok – nem térnek el más intézmények gyakorlatától.

A diplomamunkák készítésének módszertani támogatása a *kutatásmódszertan* c. tantárgy keretében történik. Itt a szakirodalmi kutatások, illetve a disszeminációs, prezentációs technikák mellett elsősorban a kvalitatív és kvantitatív kutatási módszerek alkalmazása kerül hangsúlyosan tárgyalásra. A hallgatók ezeket a módszereket az egyetemen készített kutatási adatbázisokon próbálhatják ki.

A szak oktatói figyelemmel kísérik mind a magyar, mind pedig a nemzetközi szakirodalmat, s a legújabb kutatási eredményeket folyamatosan, szemeszterről szemeszterre építik be előadásaik és szemináriumaik anyagába. Az előadások anyagai a Moodle rendszeren keresztül elérhetőek.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés eszközei közt sok a folyamatos, évközi számonkérés alapján történő értékelés. Tekintettel az igen alacsony csoportlétszámokra, ez harmonizál az oktatás stílusával.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatói érdeklődés a szakra 2011-ig volt jelentős, ettől az évtől kezdve azonban radikálisan csökkent, annak ellenére, hogy a mesterszakon az államilag támogatott helyek megmaradtak. A hallgatói létszám jelenleg 10 fő. 2014-ben már nem indult el a képzés. A kiadott diplomák száma a felvett hallgatók létszámához képest nagyon alacsony. A magyar nyelvű képzésben 2009 és 2014 között felvett 50 hallgatóból 2014-ig csak 18 hallgató szerzett diplomát (0, 1, 9, 2, 6 fő). Ez az arány akkor is feltűnő, ha figyelembe vesszük, hogy ez a szak a hallgatótól a kar többi szakjához képest több időráfordítást igényel, továbbá hogy a kar hallgatóinak elsöprő többsége dolgozik a tanulás mellett. Az angol nyelvű képzésre 2009-11 között 5 hallgató nyert felvételt, 2014-ig 4-en szereztek diplomát. A vizsgált időszakban a magyar nyelvű képzésben 15, az angol nyelvű képzésben 1 hallgató a záróvizsga után közvetlenül még nem kapott diplomát a nyelvvizsga hiánya miatt.

A képzés a kar más szakjaihoz képest a vezetés számára alacsonyabb prioritást képvisel, ami a negatív külső feltételekkel együtt a képzés gyors megszűnéséhez vezethet. Az is igaz azonban, hogy a *közgazdasági elemző* szak meglehetősen nehéz, matematikaiigényes, és az absztrakt elméleti struktúrákban való jártasság megszerzése a többi szaknál nagyobb erőfeszítést kíván.

A hallgatói meritési bázis jórészt az *alkalmazott közgazdaságtan* alapszak végzettjeiből áll, ezek elmaradása a mesterképzési szak fenntartását is esélytelenné teszi. E tendencia megfordítására egy integrált stratégia elfogadása és végrehajtása javasolt.

A diákokért folytatott versenyben a *közgazdasági elemző* szak nem kap kiemelt figyelmet, a hallgatói vélemények szerint inkább észrevétlen marad.

Az *angol* nyelvű képzésre leginkább a fejlődő országokból toborzott, igen kis számban beiratkozó – 2009-2012 között 5 – diák előképzettsége csak korlátozottan felelt meg a szak igényeinek, sokuk esetében a tanulási készség is kérdéses volt. Négyen szereztek diplomát. A programot a külföldiek tartózkodási engedélyével kapcsolatos problémák miatt szüneteltetik.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálat sorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent azon hallgatók átlagos álláskereső ideje (és ezen idő szórása is). A 2008-ban abszolvált hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlagosan 5,8 hónapot töltöttek álláskeresőssel (5,5 hónap szórással), a 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közszférában): a 2008-ban abszolváltak 68%-a, a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak hagyományosan a Közgazdaságtan Tanszék gondozásában működött, ennek vezetője volt a szakfelelős. A tanszéknek huzamosabb ideje nincs vezetője, a szakfelelősi pozíciót rövid ideje a Pénzügytan Tanszék vezetője tölti be.

Az utóbbi tudományos munkássága minden feltételt kielégít, mégis szerencsésebb volna, ha a szak felügyelete a közvetlenebb rálátással bíró Közgazdaságtan Tanszéken lenne. A szakmai színvonal tartós biztosítása ugyanakkor nehezen képzelhető el anélkül, hogy a Közgazdaságtan Tanszék létszámát magas szakmai színvonalat képviselő közgazdász oktatókkal meg ne erősítsék.

A *közgazdasági elemző* mesterképzés a kar többi szakjához képest meglehetősen hátul szerepel a prioritási listán, és ezt nem magyarázza pusztán az *üzleti* szakokhoz képest alacsony hallgatói létszáma. Az alacsony hallgatói létszám az indulástól fogva adottság, míg a háttérbe szorulás inkább az utóbbi időszak terméke. A kar hagyományos *mérnök-menedzser* jellegű képzéseihez közelebb álló, jobban igazodó képzések nagyobb figyelmet kapnak. Az oktatói létszámhiány, illetve a Közgazdaságtan Tanszék vezetésével kapcsolatos problémák is ennek jelei. Önmagában a hallgatói jelentkezések lanygulása természetesen nem ennek tudható be, az viszont igen, hogy a már évek óta érzékelhető jelenség orvoslására a kar vezetése nem tesz semmilyen speciális intézkedést. A potenciális érdeklődők tájékoztatásának, illetve a diákok szakra való toborzásának a hagyományos, a többi szak esetében is alkalmazott módszerei ugyanakkor a képzés életben tartásához már nem lesznek elegendők.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszerek és folyamatok intézményi, illetve kari szinten szervezettek, kielégítően működnek. A karon a folyamatok végrehajtásának ellenőrzése a kari Minőségbiztosítási Bizottság feladata. A szakvezetés folyamatos kapcsolatot tart a szak hallgatóival. A szakterületi bizottság folyamatosan áttekinti a tapasztalatokat. A szakfelelős rendszeresen ellenőrzi az órákat, illetve a tananyagokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A képzést a tanterve, a képzési program alkalmassá tenné arra, hogy kiváló, a *közgazdasági elemzésre* felkészítő program legyen. A hallgatói érdeklődés jelenlegi hiánya a képzést létében veszélyezteti. A helyzet fennmaradása az oktató munkatársakra is rossz hatással van. Ezek a körülmények a képzés rövid időn belüli megszűnését eredményezhetik.

A C-SWOT analízisben erősségként jelölik meg a fejlett infrastruktúrát, ami megfelel a valóságnak. A gyengeségek között reálisan látják a nem kielégítő kommunikációt, ami a külső körülmények mellett oka lehet az alacsony hallgatói létszámnak.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A kar vezetésének az érintett tanszékek – mindenekelőtt a Közgazdaságtan Tanszék – munkatársaival karöltve át kellene tekintenie a szak helyzetét és a szak fenntartásával kapcsolatos prioritásait annak fényében, hogy a szak fennmaradása csak az eddiginél nagyobb figyelem és erőfeszítés, valamint anyagi erőforrások odairányítása esetén valósítható meg. Az áttekintés során e szak és az ennek alapozó képzéseként is szolgáló *alkalmazott közgazdaságtan* alapszak problémáját együttesen célszerű kezelni.
2. Amennyiben a képzés fenntartása mellett döntenek, akkor mindenekelőtt a jelentkezések számának növelése érdekében az eddiginél jóval intenzívebb tájékoztatási és kampány-erőfeszítéseket kell tenni a potenciális jelentkezők körében. Az *alkalmazott közgazdaságtan* és a *közgazdasági elemző* képzéseket kiemelten célszerű reklámozni, ellenkező esetben a kar többi szakja el fogja szívni a potenciális jelentkezőket. Az alacsony érdeklődés részben a képzés objektív nehézségével magyarázható, másfelől viszont már néhány fő idecsábítása elegendő lenne, hiszen a szak terv szerint is kis létszámmal, de elitképzésben működne. A hallgatók idevonzására ezért célzottabb, speciális eszközök kidolgozása volna kívánatos.
3. Az oktatói állomány új erővel való megerősítése szükséges.
4. Fontos feladat a tanszékvezetés problémájának megoldása.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közgazdasági elemző</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2008/4/VII/3/28.	2016/1/VII/1/25. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon magyar nyelvű képzés folyik nappali munkarendben. Az önértékelésben bemutatott tanterv nehezen áttekinthető, az egyetem honlapján elérhető aktuális tanterv a differenciált, kötelezően választható szakmai ismeretek körében csak kötelező tárgyakat tartalmaz. Az alapozó ismereteket és a szakmai törzssanyagot 9 (3-6 kredit) tárgy tartalmazza, 51 kredittel. 12 (3-6 kredit) tantárgyat kínálnak a differenciált szakmai ismeretek között összesen 45 kredit értékben. A szakdolgozatért járó kreditek száma 12. A szabadon választható tárgyak 12 kreditjét 10 (3 kredit) tantárgy közül 4-et választva lehet megszerezni.

A tanterv alkalmas a megfelelő kompetenciák átadására.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Varga Attila DSc, egyetemi tanár a gazdaságelemzés/modellzés és különösen a regionális és innovációs gazdaságtan területén nemzetközileg is magasan elismert szakmai munkát végez; a Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola vezetője.

A 27 felveendő tantárgynak 18 felelőse van, a tantárgyfelelősök felkészültsége, tudományos munkásságuk és oktatásuk eredményessége megfelel a követelményeknek. Egy tantárgyfelelős intézményi kreditterhelése meghaladja a MAB által maximálisnak tartott 35 kreditet.

Kari szinten komoly problémát jelent, hogy az 1970-es alapító generáció már nyugdíjba vonult, a később felvettek viszont még nem érték el a professzori szintig.

Tudományos háttér

A vizsgált mesterszak tudományos háttere kiemelkedően jó.

A szak oktatói a kar Közgazdasági és Regionális Tudományok Intézetében folyó kutatásokban vesznek részt. Ezen kutatások eredményei és tapasztalatai a tananyagok részét képezik. A kutatási projektek között EU keretprogramokban megvalósult kutatások, OTKA és TÁMOP kutatások találhatók. A képzés háttérét adó kutatás folyik az MTA-PTE Innováció Gazdasági Növekedés Kutatócsoportban is. Egyelőre informális keretek között zajlik az ágens alapú makroökonómiai modellek fejlesztése és alkalmazása, a képzés oktatói mellett számos PhD hallgató részvételével.

Infrastrukturális feltételek

A Pécsi Tudományegyetem egyike az ország legjobban felszerelt felsőoktatási intézményeinek. A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája kiváló, megfelel a modern kor követelményeinek. A képzés a Közgazdaságtudományi Kar épületében folyik, melynek felújítására 2003-ban került sor. Emellett az Állam- és Jogtudományi Karral közösen használt termeik is vannak. A kar épületeiben wifi rendszer támogatja a digitális kommunikációt.

A PTE KTK kiemelkedő színvonalú, imponáló könyvtárral rendelkezik a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont önálló szintjén. A könyvállomány évente mintegy 5000 kötettel bővül, a könyvtárban elérhető folyóiratok száma 152. A könyvtárban a Világbank kiadványainak speciális gyűjteménye is megtalálható. A könyvtárat a hallgatók napi szinten használják, visszajelzésük róla egyértelműen pozitív.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett éves felvételi keretszám 35-50 között ingadozott, ezt az intézmény képzési kapacitása lehetővé tette. A felvettek száma azonban a tervezett felvételi keretnek mindössze 20-30%-a, 2010-ben nem is indult a képzés.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az alacsony hallgatói létszámból kifolyólag a tanárok több időt tudnak fordítani egy-egy diákra, melyet mindkét részcsoport értékelt. Ez tükröződik a diplomadolgozatok magas színvonalában is.

Nagy hangsúlyt fektetnek a gyakorlati képzésre. A *gazdasági elemzés és előrejelzés* tantárgy keretében számos gyakorlati szakembert hívnak meg a szakma praktikus oldalának a megismertetésére. Kötelező szakmai gyakorlat nincs a képzésben, ám a diplomamunka 12 kreditjéből 2 kredit egy hónapos szakmai gyakorlat teljesítésével vagy a karon folyó kutatási projektbe való bekapcsolódással szerezhető meg, illetve a *kutatásmódszertan* tantárgy teljesítésével.

Értékelés és ellenőrzés

A tanterv szerint az alapozó és a szakmai törzsanyag, valamint a differenciált szakmai ismeretek összes tárgya kollokviummal zárul. Mindössze két szabadon választható tantárgy, illetve a szakmai gyakorlat számonkérése gyakorlati jegy.

A szakdolgozatok témalistáját folyamatosan frissítik. Főként aktuális gazdaságpolitikai témákat dolgoznak fel, de gazdaságtörténeti témák is fellelhetők a szakdolgozatok között. A hallgatók sok esetben az alapszakon írt diplomájuk témáját folytatják a mesterszakon, de akad olyan is, aki teljesen más témát dolgoz fel. Az ún. szakdolgozati konzultációs lap kitöltése mutatja, milyen alaposan foglalkoznak az oktatók a dolgozatot író diákok képzésével és ellenőrzésével.

A Közgazdaságtudományi Karon 3 záróvizsga időszak van: december második felében, január utolsó hetében és június utolsó hetében. A záróvizsga a szakdolgozat megvédését tartalmazza. A szakdolgozatot két bíráló értékeli, a bírálatokat a védelem előtt a hallgatók kézhez kapják. A záróvizsgán a vizsgabizottság feltesz a hallgatónak egy vagy több kérdést a bírálók által írásban rögzített 2-2 kérdésből. A válasz kidolgozására a hallgató felkészülési időt kap. Prezentáció keretében mutatja be a szakdolgozatot, majd a záróvizsga elején megadott kérdésekre ad választ.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A *közgazdasági elemző* mesterképzésre mindössze 50 hallgatót vettek fel a 2009-2014 közötti időszakban – 2009-ben 17, 2011-ben és 2013-ban 10-10, 2012-ben 13 hallgatóval indult a képzés. 28 diplomát adtak ki, közülük 6 diplomát később, a második nyelvvizsga letétele után. Az intézményben úgy látják, hogy a lemorzsolódás mértéke nem tekinthető túlzottnak, a lemorzsolódás inkább a számonkérés minőségének egyfajta jelzése.

Tapasztalataik szerint az *alkalmazott közgazdaságtan* alapképzés a *közgazdasági elemző* mesterszak legfőbb beiskolázási csatornája. Az alapképzés hallgatói létszáma egyre csökkent, 2013-tól már nem vettek fel hallgatót: ez megkérdőjelezi mindkét képzés hosszabb távú fenntarthatóságát.

A vizsgált szak hallgatóinak számos lehetőségük van a tudásuk elmélyítésére. Támogatja a tehetséggondozást többek között a Továbbképző és Pályázatíró Központ, a kar Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központja (pl. a 14 hetes Vállalkozásfejlesztési Program, melynek keretében mentor segítségével üzleti projekteken dolgoznak a hallgatók), valamint a Kompetencia és Tehetségfejlesztő Központ. Az oktatók rendszeresen tartanak szemináriumokat, melyek a hallgatók számára is nyitottak. A Janus Pannonius Szakkollégium szakmai műhelye a TDK dolgozatok, illetve az önálló kutatások kibontakozásának színtere.

A tehetséges hallgatók a kar két doktori iskolájába léphetnek tovább (Gazdálkodástani Doktori Iskola, Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola). A *közgazdasági elemző* szak hallgatóinak már a mesterképzés alatt lehetőségük van bekapcsolódni a doktori iskolák kutatásaiba.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

Intézményi sajátosság, hogy a szakfelelős, Varga Attila mellett egy ún. szakvezető, Sebestyén Tamás adjunktus is szerepet kap a szak menedzselésében. (Az önértékelésben – feltehetőleg tévesen – AE-ként, részfoglalkozásuként jelölték meg.) A szakfelelős a szak szakmai, stratégiai irányítója. Ebben a tevékenységében a fő fókusz a tanrenddel, a bevont oktatói körrel, ezzel összhangban a megcélzott hallgatói körrel kapcsolatos kérdések jelentik, kiegészítve a hallgatók elhelyezkedését segítő folyamatok menedzselésével (pl. a hallgató kijánálása elemző munkakörbe stb.). A szakvezető a szak operatív felelőse, a szak mindennapi működésével kapcsolatos teendőkre fókuszál, és közvetlen kapcsolatot tart a szak hallgatóival.

A vizsgált mesterszakért a KTK Közgazdasági és Regionális Tudományok Intézete felel. A kar érdekérvényesítő képessége az egyetemen belül kifejezetten jó, nagyobb, mint amennyi pusztán a létszám-arányos összevetésből következne.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pécsi Tudományegyetemen kari szintű minőségbiztosítási rendszer működik (MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti). Felelőse a dékán és a kinevezett minőségügyi vezető.

Az oktatók teljesítményét a kar vezetősége és a hallgatók értékelik. A vezetőségi értékelés a Teljesítményértékelési Rendszer (TÉR) segítségével, valamint óralátogatással történik. A tapasztalatokról személyes visszajelzést nyújtanak. A hallgatók az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése (OMHV) rendszerben értékelik az oktatók munkáját, majd a záróvizsgát követően is kitöltnek egy elégedettség kérdőívet. Az eredmények a tárgyak folyamatos fejlesztésének az alapjául szolgálnak.

A szakkal kapcsolatban korábban elmarasztaló, bíráló MAB határozat nem született. Ugyanakkor az önértékelés meggyőző módon mutatja be, hogy a 2011-es kari akkreditáció nyomán milyen intézkedések születtek (tanrendek átalakítása, professor emeritusi rendszer kibővítése, egyéni kutatási keretek biztosítása). A helyszíni vizsgálat az önértékelésben szereplő információkat alátámasztotta.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés kari szintű SWOT analízist tartalmaz. Erősségeik között szerepel többek között a modern infrastruktúra, saját folyóirataik, könyv- és jegyzetkiadójuk, saját tananyagaik, az oktatók magas minősítettsége, valamint a sikeres szakkollégium és a nagyarányú OTDK részvétel. Gyengeségként említik a kisebb kutatási aktivitást, a hallgatók eltérő felkészültségi szintjét, a generációváltást, a régiós vonzáskörzetet, valamint az alacsony nemzetközi mobilitást.

A finanszírozási rendszer változása és az egyetem gazdasági helyzetének kedvezőtlen állapota következtében csökkent a piaci versenyképesség. Emiatt szükségesnek látják a kar bevételi struktúrájának átalakítását, saját bevételek és pályázatok segítségével a jövedelmek kiegészítését.

A *közgazdasági elemző* képzés megmaradásához – véleményük szerint - az *alkalmazott közgazdaságtan* alapszak fennmaradása és fenntarthatóságának a biztosítása a fő feladat.

A képzés összefoglaló értékelése: a képzés minősége, a tanárok felkészültsége összességében megfelelő. Az együttműködés, az egyetemhez való lojalitás mind az oktatók, mind a hallgatók tekintetében kiemelendő.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Kérdéses, hogy ilyen kis létszámmal és az *alkalmazott közgazdaságtan* alapszak indítása nélkül a képzést ajánlatos-e fenntartani.

Gazdaság-matematikai elemző mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINÓSÍTÉS
<i>gazdaság-matematikai elemző</i> mesterképzési szak <i>közgazdasági modellező specializáció</i> szakindítási MAB határozat: 2008/2/X/4/3.	2016/1/VII/1/16. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a tanterv több ponton eltér a KKK-tól,
- van olyan tantárgyfelelős, aki nem vesz részt a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű, magyar nyelvű képzés¹⁴ folyik. A tanterv több ponton nem felel meg a KKK-nak. A specializáció megnevezése eltér a KKK-ban szereplő *gazdaságmodellezéstől*; az alapozó ismeretekhez a KKK szerint rendelhető 10-20 kredittel szemben a tantervben 29 kreditet rendelnek, miközben az alapozó ismeretek közé tartozó 3 kredites *haladó elmélet*történet a szakmai törzsanyagba került. A szakmai törzsanyaghoz rendelt 43 kredit nem éri el az előírt 45-55 kredites sávot, ugyanakkor több, az alapozó ismeretekhez sorolt tantárgy valójában a szakmai törzsanyaghoz tartozik (pl. a *nemkooperatív játékelmélet*, a *variációs számítás és optimális irányítások*, az *egyensúlyelmélet mikroökonómiaja*). A teljesítendő kreditek összege a tanterv szerint – a KKK-val ellentétben – nem 120, hanem 129. A szabadon választhatók nélkül 19 felveendő tantárgy számonkérése kizárólag kollokvium, a 2. félév végén 8 vizsgát kell letenni.

Személyi feltételek

A szakfelelős és a specializáció felelőse, Csekő Imre PhD, egyetemi docens, kiemelkedő szakember, egyetemi oktató-kutató. A képzésben résztvevő oktatók száma 29, közülük 19 tantárgyfelelős. A minősített oktatók száma 22. A képzésben 9 egyetemi tanár, 7 egyetemi docens és 5 adjunktus oktat. A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta, továbbra is van azonban olyan tantárgyfelelős, aki sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével nem vesz részt a képzésben.

Tudományos háttér

A szakon a tantárgyak többségét a Matematikai Közgazdaságtan és Gazdaságelemzés Tanszék, a Matematika Tanszék, valamint az Operációkutatás és Aktuáriustudományok Tanszék munkatársai oktatják. Mind a három műhely élen jár tudományterületük hazai fejlesztésében, munkatársaik között az akadémiai élet neves képviselői is megtalálhatók. E tudományos háttér meghaladja az elvárható minimális szintet.

Infrastrukturális feltételek

A szak oktatása a BCE előadóiban és szemináriumi termeiben történik, ahol alapértelmezés szerint rendelkezésre áll a központi számítógép, az internetes hálózat és projektor. Az egyetem (adott campusán) 10 nagyobb kapacitású számítástechnikai labor áll a hallgatók rendelkezésére átlagosan 25 számítógéppel termenként. Az egyetemi hálózatba mintegy 3000 számítógépet kapcsolnak be, amiből 2000 darab jut a szaknak otthont adó területre. A hallgatói laborokban és könyvtárban ebből mintegy 700 gép áll a hallgatók rendelkezésére. A fentiekén túl a kollégiumokban is található több

¹⁴ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés* szaknévvel, osztatlan mesterképzésként indítható.

mint 500 PC, melyek üzemeltetéséről a tulajdonosok gondoskodnak. Az egyetem egész területén elérhető az ingyenes wifi szolgáltatás.

A BCE Központi Könyvtárában, illetve a fentebb említett tanszékek szakkönyvtáraiban gazdag szakirodalom érhető el.

A képzési létszám és kapacitás

Az intézmény képzési területi kapacitása bőségesen lehetővé tette a tervezett éves hallgatói létszámot, 2012-ig 30 főt, majd 15 főt. Bár a szakon képzés csak a BCE-n folyik az országban, a keretszámot egyetlen évben sem tudták feltölteni. 2009-ben 9, 2011-ben és 2012-ben 10-10 első éves hallgatóval indult a képzés, 2010-ben, 2013-ban és 2014-ben nem indították el.

A tervezett és a megvalósult hallgatói létszám közötti feszültséget a kapacitások átstrukturálásával igyekeztek enyhíteni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szak kis létszámú, így az oktatók és hallgatók kapcsolata szoros, interaktivitásra ad lehetőséget. Az alacsony hallgatói létszámok miatt az oktatás lényegében szemináriumok formájában folyik. A hallgatók házi feladatokat kapnak, kiselőadásokat, szóbeli prezentációkat kell tartaniuk. Hivatalos gyakorlati képzés nincs, ami a szak jellegének és a nemzetközi szokásoknak megfelel.

Értékelés és ellenőrzés

A félév során változatos számonkérési módszereket alkalmaznak: (hetenkénti) házi feladatok, számítógépes feladatok megoldása, kiselőadások, szóbeli prezentációk, házi dolgozatok (esszék, illetve problémamegoldások), egyénileg beadandó elemzések, (hetenkénti) röpdolgozatok stb. A kollokviumok többsége szóbeli vizsga.

A szakdolgozatot a hallgatók a szakszemináriumot tartó oktató vezetésével írják. A témaválasztás és a szakszeminárium-vezető választása nem korlátozott. A szakdolgozati témavezetőknek doktori fokozattal kell rendelkezniük, és rendszeresen kell konzultálniuk a diákjaikkal. A diplomamunkát záróvizsga keretében, szóban kell megvédeni. A záróvizsga tárgya a diplomamunka témája és az ahhoz kapcsolódó tárgyak ismeretanyaga, bírálója a záróvizsga bizottság, amelynek tagjai a szak egyetemi tanárai, docensei és egy külső bíráló, aki legalább egyetemi docens. A témavezetőt és a dolgozatot bíráló két opponenst minden alkalommal meghívják a záróvizsgára. A szakdolgozathoz kapcsolódó kérdésekre adott válaszokból lehet következtetni a hallgató szakmai felkészültségére, a dolgozat témájánál szélesebb körű ismereteire.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés igen szerény létszámok mellett működik. 2009-2013 között 29 hallgató nyert felvételt, köztük 4 önköltséges hallgató. 12 diploma kiadására került sor. A lemorzsolódás 40-50%-os, ez részben más szakra való átjelentkezést jelent, részben pedig a tanulmányok megszakítását. Ennek egyik feltételezhető oka az, hogy a hallgatók nem alkottak elég pontos képet a szak követelményrendszeréről, többeket sokként ért mindaz, amit az első évben tapasztaltak. A nyelvvizsga hiánya nem akadályozza a diploma kiadását: a hallgatók már nyelvvizsgával kezdik a képzést.

A tehetséggondozás egyik fő színtere a kari kutatószemináriumok rendszere, a TDK és a demonstrátori munka. A demonstrátori rendszer keretében a legjobb hallgatókat igyekeznek bevonni az oktatói-kutatói munkába is.

A végzettek jelentős aránya tanul tovább a PhD fokozatért.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős feladata a mindennapi operatív teendők ellátása, esetenként delegálása más oktatókhoz. Ő szervezi a záróvizsgákat, ő képviseli a szakot a Kari Tanácsban. A szakon folyó oktatás tartalmi kérdéseiről az oktatásban szorosan együttműködő három tanszék vezetőiből és tanszékenként egy-egy tagból álló Szaktantervi Bizottság felel. A bizottság a szak szellemi gazdája, operatív tantervi változtatások, új tárgyak indításának ügyének megtárgyalója.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek.

A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis megállapításai elfogadhatók. Fontos korlátozó feltételnek tartják, hogy az elit középiskolák végzős diákjainak nagy százaléka külföldön folytatja a tanulmányait, ez által a legfelkészültebb potenciális hallgatókat veszítik el. *Erősségük a közgazdasági ismeretek matematikai és statisztikai, ökonometriai megalapozása. Gyengeségük az oktatói korfa torzulása, az oktatói gárda elöregedése, az oktatók túlterheltsége (sok esetben másodállást kell vállalniuk a nem kielégítő bérezés miatt). Veszélyezteteti a képzés jövőjét a nemzetközi verseny. Más dimenzióban veszély az is, hogy a szak viszonylag kis szaknak számít az intézményben, és – noha a szakmai megítélésük igen kedvező –, nem tudják mindenben érvényesíteni a szempontjaikat.*

Minőségfejlesztési javaslat, ajánlás

1. A képzés további folytatása esetén a toborzás során több gondot kell fordítani a jövőbeli hallgatók tájékoztatására, az új osztatlan képzés részletes bemutatására.

Közzszolgálati alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közzszolgálati</i> alapképzési szak <i>közzszolgálati és programelemző;</i> <i>humánpolitikai elemző specializációk</i> szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/137.	2016/1/VII/1/9. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű, magyar nyelvű képzés¹⁵ folyik, két – *közzszolgálati és programelemző* és *humánpolitikai elemző* – specializációval. A tanterv, az előírt tanulmányi területek (alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag), ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat kialakított aránya megfelel a KKK-nak, lehetővé teszi a KKK-ban felsorolt kompetenciák átadását.

A tantárgyak szerkezete, moduláris felépítése biztosítja a szükséges elméleti alapok és készségek kifejlesztése mellett a választott szakterülethez kapcsolódó hatékony fejlesztést is. A tananyagok és a szakirodalmak korszerűek. A tananyagok megfelelnek a nemzetközi sztenderdeknek, a releváns külföldi tankönyvek színvonalának. A jól megalapozott képzés perspektivikus lenne, ha volna megfelelő számú hallgatója.

Személyi feltételek

A szak felelőse Hajnal György PhD, egyetemi tanár, a Közgazdálkodás és Közpolitika Tanszék vezetője. A *közzszolgálati-program elemző* specializáció felelőse Gajdusчек György egyetemi tanár, a *humánpolitikai elemző* specializáció felelőse pedig Nagy Gyula egyetemi docens. A szakfelelős és a specializációfelelősök, a tantárgyfelelősök, illetve a szak oktatói összességükben megfelelnek a követelményeknek.

A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korigálta, továbbra is vannak azonban olyan tantárgyfelelősök, akik sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével nem vesznek részt a képzésben.

Tudományos háttér

A Közgazdálkodás és Közpolitika Tanszék az alapítása óta meghatározó szellemi műhelye a *közösségi szolgáltatások*, a *közigazgatás- és a közpolitika-elemzés* területének. A tanszék nagyfokú nemzetközi tudományos aktivitása és széleskörű beágyazottsága a tudományterület legnagyobb európai és világszervezetei éves konferenciáinak vendégül látásától a vendégprofesszori és díszdoktori megbízásokon keresztül két European Science Fund COST projektben (CRIPO és LocRef), valamint a COCOPS projektben való konzorciumi partnerségig terjed. Az alapkutatások mellett a tanszék munkatársai eredményes szakértői munkát végeznek a kormányzat részére is, kiterjedve a hazai programokra és az uniós projektekre egyaránt. Szoros személyes és munkakapcsolatban állnak a Nemzeti Közzszolgálati Egyetemmel, a tanszék két vezető munkatársa oktat, illetve PhD kutatást vezet az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolájában.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatási és kutatási tevékenységhez, a szak oktatóinak munkájához a BCE kiemelkedő színvonalú infrastrukturális háttérrel biztosít.

A képzési létszám és kapacitás

A meghirdetett éves 40 fős felvételi keretet az intézmény képzési kapacitása lehetővé tette. 2009-ben és 2010-ben a képzés 32, illetve 42 első éves hallgatóval indult, azóta azonban nem indult el.

¹⁵ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, továbbá a csoport- és önálló feladatok megoldása, az egyéni konzultációs lehetőségek) teljes mértékben megfelelnek a legjobb hazai és a magas nemzetközi sztenderdeknek. Széleskörűen használnak fel angol nyelvű tananyagokat, cikkeket, tanulmányokat mind a tantermi oktatásban, mind pedig – és különösen – a szakszemináriumi / TDK-kutatómunkában. Az oktatásban hangsúlyt fektetnek arra is, hogy a hallgatók gyakorlati készsége fejlődjön, ezért a tananyagok nagymértékben tartalmaznak gyakorlati elemeket (esettanulmányokat, szituációkat, értékeléseket).

A diplomamunka elkészítéséhez kapcsolódóan az utolsó két félévben a hallgatónak 12, illetve 6 kreditesszakszemináriumon kell részt vennie, ami – bár nem heti megjelenést, de – konzultációs munkát jelent. A szakszeminárium célja, hogy elősegítse a tanult elméletek, valamint a szakdolgozat megírásához szükséges elemzési technikák és módszerek alkalmazását.

2013 óta a tananyagfejlesztés fontos fóruma a képzés Nemzetközi Tanácsadó Testülete, amely rendszeresen felülvizsgálja a curriculumokat.

A külföldi vendégprofesszorok hosszabb-rövidebb látogatásai, előadásai és koncentrált kurzusai is egyaránt segítik az oktatók munkáját és a hallgatók sokoldalú felkészítését.

Értékelés és ellenőrzés

Az évközi teljesítményértékeléssel elérhető, hogy a hallgatók visszacsatolást kapnak arról, milyen előrehaladást értek el az elsajátítandó tudáselemek és készségek vonatkozásában.

A záróvizsgára bocsátás feltétele a hallgató legalább 3.00 szaktárgyi átlaga. A záróvizsga két része időben elkülönül: egyrészt ún. komplex vizsga, másrészt a szakdolgozat megvédése bizottság előtt. Az oklevél kiadásának feltétele a záróvizsga letétele és a nyelvvizsga megléte.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Noha a korábbi években jelentős számú hallgatót vonzott a szak, a jelentkezők számának csökkenése miatt utoljára 2010-ben tudták indítani a képzést. A 2009-2014 között kiadott diplomák számából (121) arra lehet következtetni, hogy a képzésben alig maradt néhány hallgató. Minimális azoknak a hallgatóknak a száma (9), akik a nyelvvizsga hiánya miatt nem kaptak diplomát közvetlenül a záróvizsga után.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős folyamatos és magas szintű tevékenysége meghatározó szerepet játszik a képzés menedzselésében. A specializációfelelősök folyamatosan gyűjtik és rendszerezik a specializációval kapcsolatos releváns információkat, és felhasználásuk alapján tesznek javaslatot az indokolt tartalmi, illetve didaktikai módosításokra.

A hallgatók – több fórumon is – sokoldalúan és rendszeresen segítik a szak tartalmi és didaktikai, valamint oktatásszervezési munkájának fejlesztését, a felmerülő gyengeségek kiküszöbölését.

A képzés tartalmi-szakmai nyomon követésében fontos véleményező, orientáló szerepe van a 3 tagú, az egyetem díszdoktoraiból, a szakterület európai kiválóságaiból álló Nemzetközi Tanácsadó Testületnek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek.

A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben, a szakfelelős, illetve a kar vezetése érdemi visszajelzést kap minden évben abból a hallgatói véleményfelmérésnek az eredményéből, amelyet „Az Év Oktatója” kiválasztására szerveznek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise részben megfelelő értékelést tükröz, a szöveg azonban megegyezik a *közgazdálkodás és közpolitika* mesterképzés önértékelésének a szövegével, annak előrelépési lehetőségei az alapképzésben nem relevánsak.

Az *erősségek* között indokoltan szerepel a kimagasló minőségű oktatói és kutatói állomány, a sokoldalú oktatási és tudományos kapcsolat a külföldi egyetemekkel és intézményekkel, valamint a hallgatók magas szintű idegennyelvtudása. A *gyengeségek* között szerepel a magas oktatási leterheltség, valamint az, hogy csak szűkös pénzügyi lehetőségek vannak a folyamatos tananyagfejlesztés és az oktatók nemzetközi konferenciákon és kutatásokban való részvétele számára.

A szak számára kockázatot jelent az a körülmény, hogy csökken a közsféra szakember-kereslete a végzett hallgatók iránt. A kialakult helyzet okai az intézményben folyó képzés jellegétől, minőségétől függetlennek tűnnek. Az elmúlt években a *közgazdasági* szakterületen az átlagosnál erőteljesebb volt a jelentkezések csökkenése. Korábban a teljes idejű képzésben a hallgatóknak nagyjából fele állami támogatásban részesült, így a képzést jelentősen sújtotta az állami támogatás elvesztése. A képzés sorsa szempontjából talán a legtöbb hátrányt okozó körülmény az volt, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hasonló nevű és célú – ám nem a *gazdaságtudományi* képzési területhez sorolt – képzést indított a kormányzati és önkormányzati szakapparátusban dolgozó hivatalnokoknak, mégpedig nemcsak önköltség-mentesen, hanem a jelentkezőknek ösztöndíjat kínálva. Ezzel a Budapesti Corvinus Egyetem képzése már nem tud versenyezni, és valójában semmiféle eszköze sincs e hátrány ellensúlyozására.

Mára a fenti helyzetből fakadóan az összes többi intézményben korábban indított *közszolgálati* alapképzés az érdeklődés hiánya miatt szünetelteti működését, vagyis a diákok hiánya valójában nem negatív kritika az itt folyó képzés minőségét illetően.

Ugyanakkor a helyzet megváltozására nemcsak rövid, hanem középtávon sem látszik semmi esély. Ha pedig nincsenek, és várhatóan nem is lesznek hallgatók, akkor a képzés látszatfenntartásának nincs értelme.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt a képzés kifutásáig a szakon más tanszékekről rendszeresen oktatók és a tanszéki oktatók tananyagainak ismételt felülvizsgálata annak érdekében, hogy azok összehangoltsága javuljon.

Budapesti Metropolitan Egyetem Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közszolgálati</i> alapképzési szak <i>közszolgálati kommunikáció;</i> <i>európai közmenedzsment</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/3/6. (a <i>Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskolán</i>)	2016/1/VII/1/10. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)

Minőségértékelés

A szaknak¹⁶ öt éve nincs hallgatója, ezért nem akkreditálható. A kialakult helyzet az intézmény számára befolyásolhatatlan, külső okok következménye.

A minőségértékelés ebben a helyzetben a képzési potenciál ismertetésére korlátozódhat csak, az önértékelésre, abban a tantervi hálóra és az intézményi vezetőkkel, más szakokon tanító oktatókkal, vezetőkkel, más szak diákjaival való konzultációra támaszkodik.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A főbb ismeretkörök a KKK előírásainak megfelelnek: a gazdaságtani és módszertani alapozó ismeretek 63 kreditet, a társadalomtudományi alapismeretek 21 kreditet tesznek ki. A szakmai törzsanyag a szakdolgozattal együtt 58 kredit. Az önértékelés adatlapján két – a szak KKK-jában nevesített – specializációt tüntetett fel az intézmény, ugyanakkor a képzés aktuális tantervében csak az egyik specializáció (*közszolgálati kommunikáció*) tárgyait, kreditjeit és tanóraszámait szerepeltette: 29 kredit értékben. 9 kredit értékben lehet szabadon tárgyakat felvenni.

A tantervi hálóban szereplő kurzusok az elvárásoknak és a kimeneti követelményeknek nagyjából megfelelnek. Ezekből a kurzusokból természetesen most csak azok futnak, amelyek más szakokon is kötelezőek vagy ajánlhatóak. A tantervi háló 40 kötelező kurzust (és 44 oktatót) sorol fel. Egyes kurzusok (*makroökonómia, vállalatgazdaságtan, Public Relations, Public Affairs*) magas (7) kreditponttal értékelték, ugyanakkor az így felértékelt kurzusok a tárgyleírások fényében kifejezetten standardnak tűntek, vagyis nem kiugróan nehezek.

Az előírt tananyagok általában korrektek, szakmai színvonaluk megfelel az elvárhatónak, bár a kötelező tankönyvek és irodalmak több kurzus esetében meglehetősen régiek, ezek felülvizsgálata indokolt.

Az önértékelésben az intézmény az alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag, és a specializáció tárgyait jelölte meg a kialakítandó kompetenciák, a képzésben nyerhető tudás, ismeretek és képességek forrásanyagaként. A tárgyak jelentős részében az előadások és gyakorlatok kombinált alkalmazása segítheti a tananyag elsajátítását.

Az intézmény erősen gyakorlatias, főleg az üzleti élet munkaerőpiaci igényeit kiszolgálni igyekvő felfogásban képez. Ennek megfelelően az „akadémiai” jellegű előrehaladás, továbbtanulás elősegítése nem szerepel a prioritások között, vélelmezhetően ez a felfogás jellemezné a *közszolgálati* szakot is, ha jelenleg folyna képzés, ám a szaknak évek óta nincs hallgatója.

Személyi feltételek

A szak felelőse Vass László, ő egyben a specializációk felelőse is, teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT), főiskolai tanár, az intézmény rektora. A szak jelentős részben az ő személyére épül, már a Bologna-rendszer kialakítása idején is aktívan részt vett a szakok általános koncepciójának kidolgozásában. Ez a szakfelelős saját szakterülete, amiben érdemi publikációs tevékenysége is van, a szaknak karaktert adó specifikus, mindenekelőtt a *közigazgatás* tágabb témakörébe tartozó tárgyaknak ő a felelőse, s ezeket más intézményekben is régóta tanítja. Nem szerencsés, hogy mindkét specializációnak a szakfelelős a felelőse.

A szak többi oktatója a formális előírásoknak megfelel, ám a szakfelelőshöz mérhető szakmai ismertségű tanár nincs a programban. A 44 oktatóból 34 AT, 7 AE és 3 vendégoktató (V), 26 oktató rendelkezik tudományos fokozattal. A szak

¹⁶ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

40 tantárgyából csupán ötnek a felelőse AE, a többi AT. Az alapozó tárgyak (*matematika, statisztika, informatika*) oktatói között azonban számosan középiskolai tanári végzettséggel rendelkeznek.

Az oktatói terhelés intézményi szinten meglehetősen magas több oktató esetében.

Tudományos háttér

Az intézményben folyó tudományos kutatásokat jellemzően a vállalati partnerek megrendeléseiből, illetve pályázati, fenntartói támogatásból finanszíroznak. Sok visszatérő partneri megrendelés van. Rendszeresen szerveznek tudományos konferenciákat. A MET elismert résztvevője a Nemzeti Közszolgálati Egyetem keretében működő köztisztviselői továbbképzési rendszernek. Akadémiai jellegű tudományos tevékenység ugyanakkor nem igazán érhető tetten. Egy sikeres *közszolgálati* képzésnek ez nem jelenti korlátját, a szakfelelős tudományos háttere elegendő volna.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek minden tekintetben biztosítottak egy sikeres szak működtetéséhez, különös tekintettel arra, hogy a *közszolgálati* szak a tervek szerint is viszonylag kis létszámú, évfolyamonként legfeljebb 40-50 főre volt tervezve, és ezt a létszámot az aktív működés során sem érte el. Egy több mint háromezer főt oktató intézményben egy ilyen kis szak elhelyezése nem jelenthet gondot. A tantermek kényelmesek, világosak, kellően felszereltek. A számítástechnikai háttér korszerű. Minden oktatási helyiségben számítógép és projektor található, a közösségi tereken internetes elérés és számítógéppark érhető el. A könyvtár kellőképpen felszerelt, és kényelmes elérhetőséget biztosít a digitális anyagok, valamint az adatbázisok elérésére.

Az intézmény más szakjain tanuló diákokkal való beszélgetés alapján a hallgatók mind ezekkel, mond a képzések adminisztratív kiszolgálói háttérével (tanulmányi osztály, hallgatói ügyek intézése stb.) elégedettek voltak.

A képzési létszám és kapacitás

A képzési kapacitás az utóbbi években 50 (2010-ben 100) fő volt. Hallgatót a szakra utoljára 2009-ben tudtak felvenni, összesen 29 főt. Azóta a jelentkezésekben megnyilvánuló érdeklődés folyamatosan és rohamosan csökkent, 2012 óta első helyen már csak ketten, és összesen is alig húszas nagyságrendben jelentkeztek. 2010-től kezdve ezért a képzést már nem tudták elindítani.

Az érdeklődés hiánya jórészt az intézményen kívüli tényezőknek tudható be. Ezek közül a szak esélyeit többféle módon is rontó, a felsőoktatást érintő ellentmondásos kormányzati lépések voltak a legfontosabbak. Az elmúlt években a közgazdasági szakterületen az átlagnál gyorsabb volt a jelentkezések csökkenése, és a Bologna-rendszerben a *közszolgálati* képzés elvileg a közgazdasági területhez tartozik. A főiskolát nagyon sújtotta az államilag finanszírozott alapképzéses helyeinek a teljes elvesztése: a 2009-ben utoljára felvettek háromnegyede még államilag finanszírozott hallgató volt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tantervi háló szerint a gyakorlati ismeretek óraszámja valamennyi ismeretkör vonatkozásában közel 46%, mellyel összhangban van a gyakorlati jegyek aránya. Tekintettel arra, hogy a szak pillanatnyilag nem működik, a többi szempont nem értékelhető.

Értékelés és ellenőrzés

Szakmai gyakorlat nem tartozik a szakhoz. A számonkérés módja a tanterv szerint hagyományos, a kollokviumok és gyakorlati jegyek aránya megfelelő. A hallgatóknak az intézményi szinten szabályozott Hallgatói Követelményrendszer szerinti egymásra épülő követelményeket kell teljesítenie az oklevél megszerzéséhez. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből, illetve szóbeli és írásbeli vizsgarészekből áll. A szakdolgozati témát a záróvizsga tervezett letételét megelőzően két félévvel kell bejelenteni.

A többi szempont az adott helyzetben nem értékelhető.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés teljes idejű nappali képzésben utoljára 2009-ben indult el, akkor 21 állami finanszírozású és 8 önköltséges hallgató felvételére került sor. Azóta nem vettek fel hallgatót. A vizsgált időszakban (2009-2014) összesen 48 hallgató kapta meg diplomáját a szakon.

A 2010-ig felvett hallgatók túlnyomó többsége – sokuk egy-két év csúszással – a szakot elvégezte. A rendszerben már csak két fő van. A végzettek durván fele helyezkedett el a közszférában, a többiek a magán-szférában. A végzettekről szisztematikus információ, nyomon követés nincs.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak főbb tárgyait a Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Karon működő Gazdaságtudományi Intézet gondozza. A társadalomtudományi tárgyakat a Társadalomtudományok és Nemzetközi Tanulmányok Intézete gondozza. Az intézményi szabályok alapján a szak indításáról a fenntartó dönt, ezt követően a szakkal kapcsolatos döntések meghozatalában az intézetek mellett különböző főiskolai testületek vesznek részt: Stratégiai Értekezlet, Menedzsment Meeting, Vezetői Értekezlet, Szakfejlesztési Platform. A szakfelelős feladata a koordináció mellett a tervezés, a mintatanterv gondozása, a szak éves értékelése, az OHV értékelése, a hallgatói kérelmek elbírálása, a szakkal kapcsolatos információk feladatok ellátása és a szak képviselése. A szakfelelős munkáját a szaktitkár segíti.

Tekintettel arra, hogy szak felelőse a rektor maga, akinek szakterülete és személyes ambíciói miatt is a szak menedzselése, az intézményen belül pozíciója megfelelő volna, a probléma nem itt van.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az intézményben jól szervezett és le szabályozott központi minőségirányítási rendszer működik, amelyet az Akkreditációs és Minőségirányítási Iroda fog össze. A követett eljárások a rendszeresen felülvizsgált Minőségbiztosítási Kézikönyvben vannak rögzítve. Ennek része az oktatók elismerése (Legjobb Oktató Díj), a különböző területek *best practice* eljárásainak fórumokon való ismertetése éppúgy, mint az oktatók hallgatói véleményezésére használt kérdőívek. Az utóbbiak kitöltési aránya meglehetősen magas, a hallgatók közel fele kitölti a kérdőíveket. A minőségbiztosítási rendszer kifejezetten emlékeztet egy multinacionális vállalatéra, érezhetően él, és az intézményen belül igencsak komolyan vett intézmény.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak potenciáljára vonatkozó összefoglaló értékelés pozitív, a szak probléma nélkül akkreditálható volna, ha volna hallgatója. Az intézmény *erőssége*: a gyakorlatorientált, a munkaerőpiac igényeit figyelembe vevő képzés a szakra is igaz (lenne). A jó színvonalú infrastruktúra, a minőségbiztosítás szervezettsége és a kiterjedt kapcsolatrendszer szintén segíthetné a szak színvonalas működését. A szakkal kapcsolatos veszélyek elsősorban az oktatáspolitikai döntésekből adódnak, amelyek következménye a hallgatói jelentkezések lenullázódása. Hiányossága az analízisnek, hogy a *gyengeségek* között csupán két tényezőt jelöl meg (a bizonytalan felsőoktatási környezetet és a kutatási finanszírozás hiányát), amelyek azonban döntően külső, az intézménytől független korlátok, nem a főiskola hatáskörébe tartoznak.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>köszolgálati</i>¹⁷ alapképzési szak <i>közintézményi gazdálkodás, nemzetközi szervezetek specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/138.</p>	<p>2016/1/VII/1/11. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény több éve nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

¹⁷ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p data-bbox="331 264 531 331"><i>közszolgálati</i>¹⁸ alapképzési szak</p> <p data-bbox="108 405 639 465">szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/3/7. (a jogelőd Általános Vállalkozási Főiskolán)</p>	<p data-bbox="903 259 1358 286">2016/1/VII/1/8. sz. MAB HATÁROZAT</p> <p data-bbox="970 309 1289 336">NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p data-bbox="794 358 1469 454">A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény több éve nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

¹⁸ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>közszolgálati</i>¹⁹ alapképzési szak <i>közigazgatási gazdálkodás, közintézményi gazdálkodás specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/93.</p>	<p>2016/1/VII/1/12. sz. MAB HATÁROZAT</p> <p>NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény több éve nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

¹⁹ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>közszolgálati</i>²⁰ alapképzési szak <i>közszolgálati menedzser, európai közszolgálati szervező specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/135.</p>	<p>2016/1/VII/1/13. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény több éve nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

²⁰ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közszolgálati</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2010/8/XIV/19.	2016/1/VII/1/14. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A képzés az utóbbi két évben nem indult.
- A tanterv újragondolása szükséges a jogszabályi előírásoknak megfelelően.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés²¹ tartalma

A szakon a képzés csak teljes idejű (nappali) formában folyik a budapesti campuson. A tanterv csak részben van összhangban a KKK előírásaival. A gazdaságtani és módszertani alapismeretek 64 kreditet, a társadalomtudományi alapismeretek 21 kreditet tesznek ki. A szakmai törzsanyag 95 kredit értékben tartalmazza a KKK-ban meghatározott ismeretköröket. A 180 kredit ugyanakkor nem egyenletesen oszlik el a hat félév között. Az első és az utolsó félév kredit száma alacsonyabb 30-nál (24 és 19). Az utolsó félév 19 kreditje a szabadon választható kreditek (9 kredit) felvétele esetén még elérheti a törvényi minimumot, az első félévben azonban erre nincs lehetőség. A harmadik és a negyedik félév terhelése túlságosan magas: 34 és 36 kredit, ami a magas óraszámban is megjelenik.

A tanterv elaprózott, hat félév alatt 52 kötelező tárgyat kell teljesíteni. A szabadon választható tantárgyak (6) viszont annyira szűkösek, hogy nincs igazán komoly választék a diákok számára. Javasoljuk, hogy az egyetem többi szakán oktatott tárgyaiból bővítsék a választható tárgyak körét. Célszerű lenne jobban meghatározni, hogy melyik alapozó tantárgyra milyen más tárgyak épülnek, és ezen irányvonalakat a gyakorlatban is megtartani. Problémák merültek fel a *gazdasági matematika/matematikai statisztika* oktatásával kapcsolatban: a *gazdasági matematikába* egy félévre túl nagy anyag lett betervezve, a *matematikai statisztika* pedig nem illeszkedik szervesen a kurzusba.

A tananyagok megfelelnek a magyar sztenderdnek.

A diákok úgy vélik, nincsenek eléggé felkészítve a szakdolgozat-írásra. (A tavaly beadott 6 szakdolgozat többnyire nagyon jó, de a megfelelő szervezett felkészítés hiánya a témavezetőkre rakott feleslegesen nagy terhet, és ez esetleges nagyobb létszámnál már nem reális.) Célszerű lenne legalább egy 5. féléves kutatómódszertani tárgyat beállítása.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kőrösi István teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi docens, tapasztalt oktató, több mint 30 éves egyetemi oktatói múlttal, a koordinációs feladatait jól látja el. A szak oktatói mindannyian rendelkeznek tudományos minősítéssel, a 31 oktatóból 26 AT, 5 AE, az 58 tantárgyból 48 felelőse AT, 10 tantárgyfelelős pedig AE. A szak oktatói köre szakmailag kompetens. Mivel jelenleg csak harmadéves diákok tanulnak a szakon, a tényleges óraterhelés nem ítéhető meg reálisan, de így is vannak olyan oktatók, akiknek a heti óraterhelése 15-16 óra. Az intézményi kredit-terhelés több oktató esetében magasabb 35 kreditnél.

²¹ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

Tudományos háttér

A szakhoz két tudományos műhely kapcsolódik az egyetemen: a *közszolgálati* és a *nemzetközi gazdaságelméleti* műhely, amelyekben a szak vezető oktatóinak egy része aktív kutatómunkát folytat. A szak oktatóinak publikációs tevékenysége egyenetlen, de a fenti műhelyek munkájában aktív tagok számos cikket, könyvrészletet publikáltak, részben idegen nyelven. Az egyik fiatal oktató, Györffy Dóra nemzetközileg is elismert folyóiratokban is publikál. A szak oktatóinak egy jelentős része más szakok vezető oktatója, így a szakot sikeresen integrálták az egyetem szakstruktúrájába. A szak oktatói két karról (a Bölcsész- és Társadalomtudományi Karról, valamint a Jog- és Államtudományi Karról) rekrutálódnak, így a szak mintegy hidat képez a két karon folyó oktatás között.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei általában adottak; a szak a 2014-15-ös tanévben még a BTK-n működött, a Sophianeum épületében, de a következő tanévtől – amennyiben sikerül első évfolyamot indítani – a JÁK gondozásába kerül át, így a képzés helye is megváltozik. A szükséges termek, számítógépek mindkét karon rendelkezésre állnak. A könyvtári ellátottsággal az a probléma, hogy amikor a szak beköltözött Budapestre, a könyvtár Piliscsabán maradt, így a diákok inkább más, nem feltétlenül szakkönyvtárat használnak, bár a JÁK könyvtára részben kielégíti a szükségleteket.

A hallgatók számára az interneten elérhető jegyzetek is rendelkezésre állnak.

Az egyetemnek nincs saját kollégiuma, de szerződésben állnak több kollégiummal, és segítenek a hallgatóknak a szálláskeresésben.

A képzési létszám és kapacitás

A szak 2011-ben 10 fővel indult, 2012-ben 12 hallgatót tudtak felvenni, ami a szak 10-20 közé tervezett létszámának alsó határán volt. Azóta a képzést az alacsony jelentkezés következtében nem tudták indítani. Ebben az egyetem változást remél annak következtében, hogy a szakot a Bölcsész- és Társadalomtudományi Karról a Jog- és Államtudományi Karra helyezték át; 2015-ben lehet annyi jelentkező, amennyivel újra lehet indítani a képzést, de ez mindenképp az oktatás folytonosságának megtörését jelenti, mivel akkor végeznek a korábban felvett diákok. A személyi és tárgyi feltételek adottak egy, az eddiginél lényegesen nagyobb létszámú szakhoz (20-30 fő) is.

Az elmúlt két év szakindítási problémájában jelentős szerepe volt az állandóan változó és a szak szemszögéből negatív kormánydöntéseknek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szak alacsony létszáma miatt nincs éles határ az előadások és a szemináriumok között, ez inkább abban nyilvánul meg, hogy kollokviummal vagy gyakorlati jeggyel zárul-e a félév. A hallgatók rendszeresen tartanak kiselőadásokat, szoros kapcsolat van a hallgatók, és a szak oktatói között.

A látogatott órák mind színvonalban, mind a diákok szereplésében nagyon jók voltak. A kis hallgatói létszám egyik előnye a szokottnál erősebb együttműködés a diákok és az oktatók között.

A diploma megszerzéséhez felsőfokú vagy szaknyelvi középfokú nyelvvizsga szükséges, ehhez azonban a kar kevés segítséget nyújt. Célszerű lenne a szabadon választható tárgyak között szaknyelvi kurzusokat is felkínálni.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés részletes szabályait az egyetemi Tanulmányi és Vizsgaszabályzat központilag rögzíti. Az előadások/szemináriumok, és ennek megfelelően a kollokvium/gyakorlati jegy megoszlás egyenlőtlen a tantárgycsoportok között: a 21 kredites társadalmi alapismeretek blokkban csak előadás van, és ennek megfelelően csak kollokvium. Részben ennek következtében a kollokviumok időbeli eloszlása aránytalan, az első félévben 8 kollokvium van. Érdemes lenne a sok két kredites tárgyat kicsit átrendezni, hogy kevesebb, de nagyobb kreditszámot érő vizsga legyen. A többi tantárgyblokkban megfelelő a gyakorlatok aránya. A szakspecifikus tárgyakban az előadások kiscsoportos foglalkozások, így valójában ott is érdemi interakció van az oktató és a hallgatók közt, gyakoriak a kiselőadások, projektfeladatok. A záróvizsga lefedi a szak legfontosabb területeit. Eddig egyetlen évfolyam hat diákja védte meg a szakdolgozatát, így csak nagyon korlátozott tapasztalat gyűlt össze a záróvizsgával kapcsolatban. A szakdolgozati témák a diákok és az oktatók közti kommunikációban alakulnak ki, a benyújtott hat szakdolgozat meglehetősen széles kört fedett le. Ezeket átnézve a színvonal a megfelelő és a kitűnő között mozgott. A hallgatók ugyanakkor hiányolják a szakdolgozati felkészítést, és nehezményezik, hogy a szakdolgozatért a KKK értelmében nem jár kredit.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A 2011-ben felvett 10 hallgatóból 6 fejezte be a képzést, a 2012-ben kezdett évfolyam 12 hallgatójából — jelen információk alapján — várhatóan 8-an végeznek 2015-ben. Ez a két évfolyam átlagában 36%-os lemorzsolódás, de javuló tendenciával.

A tavaly végzetek többsége a képzettségének megfelelő munkahelyen dolgozik. Ketten kapcsolódó mesterképzésen tanulnak tovább. Az idén végző 8 diákból 7 úgy tervezi, hogy tovább tanul mesterszinten. Ehhez képest *kutatás-módszertani* ismereteket igazából csak a diplomamunka készítése közben, a témavezetőktől szerezhettek a hallgatók.

A tehetséggondozást a BTK SODALITAS tehetségprogramja és a Közgazdasági Tanszék Hallgatói Kiválóság Program biztosítja.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak két kar és két tanszék (intézet) közös irányítása alatt áll. Korábban a Bölcsész- és Társadalomtudományi, 2015 szeptembertől a Jog- és Államtudományi Kar keretében hirdetik meg a szakot. A két intézet (BTK Nemzetközi és Politikatudományi Intézet és a JÁK Heller Farkas Közgazdaságtudományi Intézet) és a két kar látszólag jól együttműködik, de a tény, hogy lassan reagáltak a jelentkezések visszaesésére, nem feltétlenül támasztja ezt alá. Annyiban most tisztább lesz a helyzet, hogy a szakfelelős intézete a jogi karhoz tartozik, így a szak érdekeit jobban tudja majd képviselni. A szak karváltása mindenestre látszólag közös egyetértéssel történt. A szak helyzetét nehezzé teszi az is, hogy ez az egyetem egyetlen *gazdaságtudományi* képzési területéhez tartozó képzése.

Az általánosan jellemző jó diák-tanár kapcsolatok ellenére eddig nem volt megoldva, hogy a néhány visszatérő problémát a diákok hogyan közölgék „hivatalosan” a szak vezetőivel, vagy annak biztosítása, hogy a problémát mikor és hogyan oldja meg a kar. (Példa: a *matematika-statisztika* oktatás alkalmazási gyengesége, nyelvi képzés bevezetése.) Ennek talán a szak alacsony diáklétszáma és két kar közti megosztottsága volt a fő oka.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az oktatók mindegyikének van megfelelő tudományos minősítése, döntő többségük AT. A felvett hallgatók viszonylag magas pontszámmal jutottak be. Mivel a képzés a vizsgált időszakban indult be, intenzív tananyag-fejlesztés jellemezte. Alapképzés lévén alapvetően sztenderd tankönyvekre építettek, ezt egészítették ki további információkkal.

A szak indulásakor az órák egy része Piliscsabán, másik része Budapesten volt, ami okozott problémákat. Azóta a képzés Budapestre költözött, ahol a feltételek — a könyvtár kivételével — adottak. A hallgatók és a szak vezető oktatói között — a kis létszámnak is köszönhetően — állandó a kapcsolat, a hallgatók úgy érzik, megkapják a megfelelő támogatást, és figyelembe veszik igényeiket. Képzés-specifikus OMHV a kis létszám miatt nem készül, de a más szakokon is oktatók hallgatói véleményezését az egyetem és a kar elvégzi.

A hallgatók formális követése még nincs megoldva — ez rendeződik majd a jogi karon —, de a végzett hallgatók mindegyikével van kapcsolat; mindannyian a hasznosítják valamilyen formában a szakon szerzett ismereteket, vagy munkában, vagy tanulásban.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak legfontosabb korlátja a közelmúltban az volt, hogy az állami finanszírozás visszavétele miatt megszűnt a jelentkezés. Ez az összes hasonló képzést lehetetlenné tette, nemcsak a PPKE *közszolgálati* szakját. Erre belső intézményi változtatással, a szak újrapozicionálásával reagálnak, és a 2015 tavaszán ismert jelentkezési adatok alapján remélhető a szak újraindulása. Az állami finanszírozás és szabályozás folyamatos változása különösen veszélyes egy olyan szak számára, amelynek még nincs hagyománya.

A szak *erőssége*: a sokszínű, jól képzett és elkötelezett oktatógárda, amely megfelelő körülmények között tanítja a hallgatókat, ugyanakkor a sokszínűség kockázata, hogy túlságosan széttagolttá válik a képzés; így egy kicsit túl sok a 2 kredit tárgy; célszerű az új tárgyak, témakörök beillesztésénél figyelni arra, hogy ne legyen feleslegesen sok tárgy, és ennek következtében túl sok kollokvium.

Kockázat, hogy két kar közösen menedzseli a szakot. Eddig ezt sikerült megoldani, de vezethet a szak normál működését zavaró feszültségekhez.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a tanterv újragondolása: a tantárgyak számának csökkentése és a kreditek félévek közötti elosztásának kiegyenlítése.
2. Célszerű a *matematikai* és *matematikai statisztikai* tárgyak újragondolása. Ezek együttes súlya (25 kredit) elég, de a tapasztalatok szerint tartalmilag sem a mesterszintű tanulmányokra nem készít fel kellően, sem a többi tárgyhoz nem kapcsolódik szorosan.
3. Érdemes lenne a 4. és/vagy az 5. félévben egy *kutatásmódszertani* tárgyat beállítani, ahol a hallgatók projektgyakorlatokon keresztül sajátíthatják el az egyéni és csoportos kutatómunka eszköztárát. Az első félév módszertani szemináriuma ehhez láthatóan nem elégséges.
4. Jobban lehetne meghatározni, hogy melyik alapozó tantárgyra milyen más tárgyak épülnek, és ezen irányvonalakat a gyakorlatban is megtartani.
5. A szabadon választható tárgyak körét bővíteni kell a törvény előírásainak megfelelően. Célszerű lenne a nyelvvizsgát elősegítő nyelvi-szaknyelvi órák beiktatása.

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közszolgálati</i> alapképzési szak <i>helyi kormányzás</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/136.	2016/1/VII/1/15. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A hallgatói létszámcsökkenés kérdésessé teszi a képzés fenntarthatóságát.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Karán akkreditált *közszolgálati* alapszakon teljes idejű és részzidejű képzés²² folyik. Erősen támaszkodnak az MTA Regionális Kutatások Központjával való szoros kapcsolatra, a szaktárgyak oktatóinak jelentős része ehhez az intézményhez kötődik. Ennek megfelelően a képzés specifikuma a *regionális, területfejlesztési, helyi közigazgatási* kérdésekre való szakosodás, amivel a hasonló képzések között egyedi, fontos lehet, ha megfelelő számú hallgató van a képzésben.

A tantervi háló tantárgyi struktúrája alkalmas a képzési és kimeneti követelmények teljesítésére. A hallgatók elegendő kvantitatív módszert (*statisztikát*) is tanulnak. A *regionális, területfejlesztési és közigazgatási* jellegű tárgyakat jelentős részben éppen az ilyen kutatásokban aktívan résztvevők oktatják. A *közgazdasági* alaptárgyak tananyagai azonban érdemi felülvizsgálatra szorulnak. Amíg például a *közösségi gazdaságtant* világhírű tankönyvből tanítják, más tantárgyak kötelező anyaga régi, tíz évet is jóval meghaladó kiadású (ilyen pl. a *mikroökonómia*), illetve a tanárnak más felsőoktatási intézményekben ismeretlen saját jegyzetei képezik a kizárólagos kötelező tananyagot (a *makroökonómia* esetében). Felsőbb évfolyamos, inkább gyakorlatorientált szaktárgyaknál nem probléma, sőt kívánatos, hogy az oktató a saját kutatási eredményeivel is megismertesse a hallgatókat. A bevezető *közgazdasági* alaptárgyak anyaga azonban standard, és a hazai oktatásban is az utóbbi évekre kifejezetten egységes alapvetések alakultak ki. Ezek esetében nem szerencsés, ha az oktató személye és szubjektív ízlése nyomot hagy a kurzus tananyagán. (Mióután a képzésben a jelentés készítésének az idején csak felsőbb éves hallgatók voltak, e tárgyakat ebben a képzésben nem oktatták.)

A szak tanterve szakmai gyakorlati félévet nem ír elő, de a hallgatóknak kötelező kéthetes szakmai gyakorlaton kell részt venniük, ami igen hasznos.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Somlyódy Péter PhD, egyetemi docens a *regionális tudományok, közigazgatás* stb. területén érdemi kutatásokat végzett, e tantárgyak tanításában huzamos gyakorlattal bír, jogász végzettségű oktató. Szakterületének megfelelően csak a felsőbb évfolyamokon oktat. A *helyi kormányzás* specializáció felelőse, Reisinger Adrienn PhD, egyetemi adjunktus, továbbá a *regionális és a közigazgatási* tárgyak oktatóinak kompetenciája nem kérdéses.

A felkínált 54 tantárgyból 43-at kell a hallgatóknak felvenni, ami kellően bőséges választási lehetőséget biztosít a hallgatók számára a kötelező alap- és szaktárgyakon túli ismeretbővítésre. A hosszú tárgylistának megfelelően a programban szokatlanul sok (58) oktató, a kar oktatóinak többsége szerepel. A 38 tantárgyfelelős mind minősített. Egyes oktatók intézményi kreditterhelése különösen magas.

²² A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után nem indítható.

A képzés célja *közigazgatási* szakemberek képzése, ám a KKK szerint a *közgazdaságtudomány*nak megfelelő súllyal kell szerepelnie benne. A képzés ez irányú megerősítése és a szakfelelőst segítő, a *közgazdaságtudományban* jártas oktató bizonnyal javítaná a képzés minőségét.

Tudományos háttér

A szaktárgyak oktatói aktívan szerepelnek tudományos kutatási projekteken, ezt az MTA RKK-val való kapcsolat különösen élénkíti.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatás új vagy felújított épületekben, egy tömbben, a célnak kiválóan megfelelő előadókban és szemináriumi termekben folyik. Ugyanakkor a szemináriumi termek hangszigetelése gyenge, a szomszéd teremben folyó oktatás zavaróan áthallatszik.

A számítástechnikai háttér, oktatók és hallgatók számára hozzáférhető internetkapcsolat és az oktatáshoz szükséges segédeszközök rendelkezésre állnak.

A képzési létszám és kapacitás

Az 8 az utóbbi években a kapacitásának megfelelően, illetve valamivel az alatt vett fel hallgatókat. Mind a teljes idejű, mind a részidejű képzés iránt 2011-ig igen élénk érdeklődés mutatkozott, bár a 30 fős tervezett hallgatói létszámot ekkor sem tudták teljesen kitölteni. Ebben az időszakban nappalira 20-25, részidejű képzésre 15 hallgatót tudtak felvenni. Az érdeklődés ezután radikálisan csökkent, 2012-től a részidős, 2013-tól a nappali tagozaton is, olyannyira, hogy a képzést nem tudták elindítani.

A kialakult helyzet okai az intézményben folyó képzés jellegétől, minőségétől függetlenül tűnnek. Az elmúlt években a *közgazdasági* szakterületen az átlagosnál erőteljesebb volt a jelentkezések csökkenése. Korábban a teljes idejű képzésben a hallgatóknak nagyjából fele állami támogatásban részesült, így a képzést jelentősen sújtotta az állami támogatás elvesztése. A levelező hallgatók zöme korábban önköltséges volt, az ő esetükben viszont mára a jobb pozíciót remélő helyi közigazgatási tisztviselők számára csökkent a diploma értéke. A képzés sorsa szempontjából talán a legtöbb hátrányt okozó körülmény az volt, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hasonló nevű és célú – ám nem a *gazdaságtudományi* képzési területhez sorolt – képzést indított a kormányzati és önkormányzati szakapparátusban dolgozó hivatalnokoknak, mégpedig nemcsak önköltség-mentesen, hanem a jelentkezőknek ösztöndíjat kínálva. Ezzel a Széchenyi István Egyetem képzése már nem tud versenyezni, és valójában semmiféle eszköze sincs a hátrány ellensúlyozására.

Mára a fenti helyzetből fakadóan az összes többi intézményben korábban indított *közszolgálati* alapképzés az érdeklődés hiánya miatt szünetelteti működését, vagyis a diákok hiánya valójában nem negatív kritika az itt folyó képzés minőségét illetően.

Ugyanakkor a helyzet megváltozására nemcsak rövid, hanem középtávon sem látszik semmi esély.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és a szemináriumok aránya megfelelő. A tanulást számos elektronikus jegyzet segíti az ún. Virtuális Karon.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés eljárásait a kari szabályzatok tartalmazzák, e téren a képzésnek nincsenek specifikus igényei és sajátosságai. Az egyes tantárgyakra vonatkozó értékelési, vizsgáztatási követelményeket a <http://neptun.sze.hu/> honlapon elérhető tantárgyi programokban határozzák meg.

A képzésben dominánsak a kollokviumok, a 37 kollokvium mellett mindössze 3 tantárgyból kell gyakorlati jegyet szerezni. A záróvizsga komplex szóbeli vizsgából, majd annak sikeressége esetén a szakdolgozat megvédéséből áll. A komplex vizsga tételsora a képzés során elsajátított 16 tantárgy tananyagára épül, tantárgyanként 1-3 vizsgatétellel. Két tételt kell kifejtetni.

A komplex vizsgát egy-egy félévben 1-2 hallgató nem tudja teljesíteni.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Míg 2009-ben a teljes idejű képzésben 13 államilag finanszírozott és ugyanannyi önköltséges hallgató kezdte meg az első évet, 2012-ben már csak 5, illetve 4 első éves hallgatójuk volt, és 2013-ben már nem tudták a képzést elindítani.

Évente 8-12 diplomát adtak ki. A részidejű képzésben 2009-2011 között évente 11-15 önköltséges hallgatót vettek fel, 2012 óta nem indult a képzés, évente 2-4 diploma kiadására került sor. A felvett hallgatói összlétszám 8%-a nem iratkozik be a képzésre – a megoszlás: a költségtérítéses hallgatók 11%-a, az államilag támogatott hallgatók 4%-a. Az összes felvett hallgató 26%-a lemorzsolódik, további 26%-a nem a képzési időn belül végez, átlagosan 3 félévvel haladnak túl a képzési időn. Az eddig felvett hallgatók 37%-a szerzett oklevelet.

A lemorzsolódási arány javítása érdekében 2015-től éves monitoringot terveznek bevezetni, amelynek keretében a szakfelelős a tanév lezárása után jelentést készít: a szak hallgatóinak előrehaladását elemezve, a lemorzsolódás, „túlcsúszás” indokait megvizsgálva javaslatot tesz egy intézkedési tervre.

A továbbtanulás megalapozását, a tehetséggondozási tevékenységet értékelve megállapítható, hogy a tantárgyak alapján a képzés felkészíti a hallgatókat a mesterképzésben való részvételre. A karon működik a Kautz Gyula Szakkollégium, amely szintén a szakmai élet színtere, és jó lehetőség azoknak a hallgatóknak, akik az iskolapadban hallottakon felül szeretnének további, a szakjukhoz köthető tudásra szert tenni. A szakkollégium előadásokat és konferenciákat rendez, általában havonta egy alkalommal hívnak meg a vállalati szférából vezetőket, szaktekintélyeket előadni különböző témákban.

A karon készült TDK dolgozatok száma magas, a 2014-15-ös tanévben közel 50 dolgozat született (a MAB nem tudta megállapítani, hogy ezek közül hány kötődött a *közszolgálati* alapképzéshez).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon megfelelően szabályozott minőségbiztosítási rendszerek működnek, amelyek az összes képzésre egyaránt vonatkoznak. A minőségirányítással kapcsolatos szabályok és értékelések elkészítésénél nagy hangsúlyt kap a hallgatói részvétel. AZ OMHV intézményi szinten szervezett, de megjegyzendő, hogy a válaszadási arány alacsony, a hallgatóknak csupán csekély száma fogalmaz meg véleményt.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak képzési terve, a kar oktatóinak felkészültsége alkalmas egy jó minőségű *közszolgálati* szak fenntartására. Mi több, a helyi specialitás, a *regionális tudományokra* való alapozás a felsőoktatási paletta fontos elemévé tehetné.

A C-SWOT elemzésben a fő veszélyként a hallgatói létszám csökkenését azonosítják. Számos lehetőséget, stratégiai elemet vázolnak fel – pl. új szakirányok, marketingtevékenység középiskolákban stb. –, a hallgatói érdeklődés hiánya miatt mégis a szak megszűnése valószínűsíthető. A hallgatói érdeklődés hiánya az intézmény által nem befolyásolható, külsődleges tényezőknek tudható be, amelyek valamennyi felsőoktatási intézmény azonos szakját ugyanígy érintik. Miután a képzés fennmaradását vagy a valószínűbb "elhalását" az intézmény erőfeszítései nem befolyásolják, a képzés minőségére vonatkozó értékelő megjegyzések nyomán természetesen csak akkor kell javítani a képzést, ha az – a külső körülmények megváltozásával – megmarad.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Vizsgálják felül az alapozó *közgazdasági* tárgyak tananyagait.
2. A képzést megerősítendő, vonjanak be a *közgazdaságtudományban* jártas oktatót a képzésbe.

Közgazdálkodás és közpolitika mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINÓSÍTÉS
<i>közgazdálkodás és közpolitika</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/4/10. angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte	2016/1/VII/1/17. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű képzés folyik magyar és angol nyelven. Részidejű, levelező képzés utoljára a 2009/10-es tanévben indult. Két diplomát adó közös képzést folytatnak a hollandiai Radboud Egyetemen és a szlovéniai Ljubljana Egyetemen 2010 óta; a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetemen 2013 óta.

A képzésben a következő modulokat alakították ki: *közpolitikai elemző, közintézményi menedzsment, egészség-gazdaságtan, versenypolitika és piacszabályozás*. A modulok nagyobb fokú alkalmazkodást tesznek lehetővé a hallgatói igényekhez, különösen a nemzetközi érdeklődés kielégítése szempontjából.

A tanterv, az előírt tanulmányi területek (alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag), ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat kialakított aránya megfelel a KKK-nak, lehetővé teszi a KKK-ban felsorolt kompetenciák átadását. A tananyagok és a szakirodalom korszerű. A tananyagok megfelelnek a nemzetközi sztenderdeknek, a releváns külföldi tankönyvek színvonalának.

A vizsgált időszakban a képzésbe belépő hallgatók összetételének megváltozása miatt feszültség keletkezett a hallgatók előképzettsége és a képzés egyes tartalmi jellemzői, *közgazdász* alapképzettségre való épülése között. Ezt észlelve módosították a felzárkóztató tárgyak rendszerét. A munkaerőpiaci elvárásokra reagálva nagyobb hangsúlyt fektetnek az európai és nemzetközi témákra, illetve a transzferábilis készségek kialakítására. Bővítették a modulok kínálatát is.

Személyi feltételek

A szak felelőse Hajnal György PhD, egyetemi tanár, a Közgazdálkodás és Közpolitika Tanszék vezetője. A szakfelelős és a specializációfelelősök, a tantárgyfelelősök, illetve a szak oktatói összességükben megfelelnek a követelményeknek. Az angol nyelvű képzés oktatóinak idegennyelv-tudása megfelelő.

A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta, továbbra is vannak azonban olyan tantárgyfelelősök, akik sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével **nem vesznek részt** a képzésben; más **tárgy felelőse vendégoktató** (az intézmény más képzésének tantervében ugyanő AE-ként szerepel). Van olyan **vendégoktató tantárgyfelelős, akinek nincs tudományos fokozata.**²³

Tudományos háttér

A Közgazdálkodás és Közpolitika Tanszék az alapítása óta meghatározó szellemi műhelye a *közösségi szolgáltatások, a közigazgatás- és a közpolitika-elemzés* területének. A tanszék nagyfokú nemzetközi tudományos aktivitása és széleskörű beágyazottsága a tudományterület legnagyobb európai és világszervezetei éves konferenciáinak vendégül látásától a vendégprofesszori és díszdoktori megbízásokon keresztül két European Science Fund COST projektben (CRIPO és LocRef), valamint a COCOPS projektben való konzorciumi partnerségig terjed. Az alap kutatások mellett a tanszék munkatársai eredményes szakértői munkát végeznek a kormányzat részére is, kiterjedve a hazai programokra és az uniós projektekre egyaránt. Szoros személyes és munkakapcsolatban állnak a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, a tanszék két vezető munkatársa oktató, illetve PhD kutatást vezet az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolájában.

²³ A jelentés elkészülte után jelezte az intézmény, hogy a tantárgyfelelősök most már részt vesznek az általuk gondozott tantárgyak oktatásában, és egyes tantárgyfelelősök lecserélésével a szak eleget tesz a MAB személyi feltételeinek.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatási és kutatási tevékenységhez, a szak oktatóinak munkájához a BCE kiemelkedő színvonalú infrastrukturális háttérrel biztosít.

A képzési létszám és kapacitás

A meghirdetett éves felvételi keret a vizsgált időszakban 30-40 között ingadozott. ezt az intézmény képzési kapacitása lehetővé tette. A felvételi keretet többnyire nem tudták kitölteni, a felvett hallgatók száma 2009-től (35 fő) folyamatosan csökkent 2013-ig (15 fő), majd – tantervi és szervezési változások, illetve ezeknek a korábnál hatékonyabb kommunikációja eredményeként újra nőtt, 2014-ben mintegy 45 első éves hallgató felvételére került sor.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tananyagok áttekintése, az oktatókkal és a hallgatókkal folytatott konzultációk alapján megállapítást nyert, hogy a tudásátadás módjai (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, továbbá a csoportos és önálló feladatok megoldása, az egyéni konzultációs lehetőségek) teljes mértékben megfelelnek a legjobb hazai és a magas nemzetközi sztenderdeknek.

Az egymásra épülő tárgyakból álló tananyag felépítése elősegíti a választott szakterülethez kapcsolódó specifikusabb ismeretanyag (például az ún. modulanyagok) hatékony elsajátítását. A képzés széleskörűen támaszkodik a tudományterület élvonalát megjelenítő idegen (elsősorban angol) nyelvű tananyagok feldolgozására. Hangsúlyt fektetnek arra is, hogy a hallgatók gyakorlati készsége fejlődjön, ezért a tananyagok nagymértékben tartalmaznak gyakorlati elemeket (esettanulmányokat, szituációkat, értékeléseket).

A diplomamunka elkészítéséhez kapcsolódóan az utolsó két félévben a hallgatónak 12, illetve 6 kreditet szakszemináriumon kell részt vennie, ami – bár nem heti megjelenést, de – konzultációs munkát jelent. . A szakszeminárium célja, hogy elősegítse a releváns kutatási/elemezési kérdés megfogalmazását, a tanult elméletek, valamint a szakdolgozat megírásához szükséges elemzési technikák és módszerek alkalmazását.

2013 óta a tananyagfejlesztés fontos fóruma a képzés Nemzetközi Tanácsadó Testülete, amely rendszeresen felülvizsgálja a curriculumokat.

A külföldi vendégprofesszorok hosszabb-rövidebb látogatásai, előadásai és koncentrált kurzusai egyaránt segítik az oktatók munkáját és a hallgatók sokoldalú felkészítését.

A képzés szempontjából kiemelkedő jelentőségű a hallgatók magas színvonalú idegennyelv-tudása, az angol nyelvű előadásokon a magyar nyelvű képzés több hallgatója részt vesz.

Értékelés és ellenőrzés

Az évközi teljesítményértékeléssel elérhető, hogy a hallgatók visszacsatolást kapnak arról, milyen előrehaladást értek el az elsajátítandó tudáselemek és készségek vonatkozásában.

A záróvizsgára bocsátás feltétele a hallgató legalább 3.00 szaktárgyi átlaga. A záróvizsga két része időben elkülönül: egyrészt ún. komplex vizsga, másrészt a szakdolgozat megvédése bizottság előtt. Az oklevél kiadásának feltétele a záróvizsga letétele és két nyelvvizsga megléte.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésre 2009-2013 között 138 hallgatót vettek fel, ugyanebben az időszakban 68 diplomát adtak ki. A legtöbb hallgató a mintatantervhez képest egy-két évvel később szerzi meg a diplomát, főként a két nyelvvizsga hiánya, illetve munkahelyi-pénzkeresési okok miatt. Részidejű, levelező képzést utoljára a 2009/10-es tanévben indítottak 15 elsőéves hallgatóval. A kiadott diplomák számából (21) ítélve a levelező képzésben már nincsenek hallgatók.

Az angol nyelvű képzés a 2011/12-es tanévben indult 4 önköltséges hallgatóval. A 2012/13-as tanévben ismét 4, majd a 2013/14-es tanévben 2 első éves hallgatót vettek fel. Az angol nyelvű képzésben 7 diplomát adtak ki.

A hallgatók tehetséggondozását hatékonyan segíti a demonstrátorok részvétele a tanszéki munkában: segítenek az oktatóknak a dolgozatok, házi feladatok javításában, a vizsgafelügyelésben és az alapszakon szemináriumok tartásában. A tanórákon kívül fontos szakmai segítséget jelent a hallgatók számára az egyetemen működő szakkollégiumok munkájába és a kari kutatószemináriumok rendszerébe való bekapcsolódás.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős folyamatos és magas szintű tevékenysége meghatározó szerepet játszik a képzés menedzselésében.

A hallgatók – több fórumon is – sokoldalúan és rendszeresen segítik a szak tartalmi és didaktikai, valamint oktatásszervezési munkájának fejlesztését, a felmerülő gyengeségek kiküszöbölését.

A képzés tartalmi-szakmai nyomon követésében fontos véleményező, orientáló szerepe van a 3-tagú, az egyetem díszdoktoraiból, a szakterület európai kiválóságaiból álló Nemzetközi Tanácsadó Testületnek. Az EAPAA (*European Association for Public Administration Accreditation*) a képzést 2012-ben 7 évre akkreditálta, így az annak a mintegy kéttucatnyi programnak lett a része, amelyek Európában meg tudták szerezni ezt a minősítést.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek. A végzős hallgatók munkaerőpiaci helyzetét félévente, a záróvizsga-időszakban méri fel a Minőségügyi Iroda, a felmérés eredményeivel az adott évfolyamról a diplomás pályakövetés keretében szerzett információk árnyalhatók.

A tanszék a szakhoz kapcsolódó diákszervezet (KDSZ - Közgazdászok a Közpolitikában), a tanszéki értekezlet és a hallgatókkal való rendszeres találkozás fórumait is felhasználja a minőségbiztosítási rendszer működésének keretében. A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben, a szakfelelős, illetve a kar vezetése érdemi visszajelzést kap minden évben abból a hallgatói véleményfelmérésnek az eredményéből, amelyet „Az Év Oktatója” kiválasztására szerveznek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise megfelelő értékelést tükröz. Az *erőségek* között indokoltan szerepel a kimagasló minőségű oktatói és kutatói állomány, a sokoldalú oktatási és tudományos kapcsolat a külföldi egyetemekkel és intézményekkel, valamint a hallgatók magas szintű idegennyelv-tudása. A *gyengeségek* között szerepel a magas oktatási leterheltség, valamint az, hogy csak szűkös pénzügyi lehetőségek vannak a folyamatos tananyagfejlesztés és az oktatók nemzetközi konferenciákon és kutatásokban való részvétele számára.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeit illetően törekedjenek a MAB bírálati szempontjainak való megfelelésre.
2. Javasolt a szakon más tanszékekről rendszeresen oktatók és a tanszéki oktatók tananyagainak ismételt felülvizsgálata annak érdekében, hogy azok összehangoltsága javuljon.
3. A szak iránti hallgatói kereslet további növelése érdekében indokolt új lehetőségek feltárása a közigazgatási intézményekkel való szorosabb együttműködés keretében.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>közgazdálkodás és közpolitika</i> mesterképzési szak <i>közintézményi menedzsment</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/4/11.</p> <p><i>egészségügyi ágazati szakértő</i> szakirány indítási MAB határozat: 2008/2/X/3/27.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/1/18. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A tananyagok nem korszerűek.
- Hiányoznak a közpolitika területéhez kapcsolódó publikációk.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon 2011 óta csak részidejű képzés folyik. A 2007-ben kelt szakindítási MAB határozat csak a *közintézményi menedzsment* szakirányt (specializációt) támogatta. Az *egészségügyi ágazati szakértő* szakirány indítását 2008-ban a MAB támogatta, de a szakirányon a képzés nem indult el.

A képzés tanterve formai szempontból megfelel a KKK-nek, de a szakmai elvárásoknak nem. A tananyagok nem korszerűek, így nem teszik lehetővé a magas színvonalú oktatást. A *közösségi gazdaságtan* tankönyve 2000-es kiadású. A *makroökönómia* tantárgy esetében is célszerű lenne egy mesterszakhoz illő tankönyvre támaszkodni úgy, ahogy az a *mikroökönómia* tantárgy esetében meg is valósul. Az oktatás által lefedett ismeretkörök a hazai előírásoknak ugyan megfelelnek.

Személyi feltételek

A szakfelelős és a specializáció felelőse, Gilányi Zsolt képzettsége, tudományos háttere, szakmai-oktatói tapasztalata megfelelő. A tárgyfelelősök minősített oktatók. A 17 oktató közül mindössze 1 fő részfoglalkoztatású, vendégoktató nincs. Az oktatók átlagos óraterhelése a szokásoshoz képest alacsony. A 21 tantárgyat 17 oktató tanítja.

Tudományos háttér

A tudományos háttér biztosítása tekintetében fontos momentum, hogy nincs egyetlen közgazdaságtudományok doktora, MTA doktora sem az oktatók között, nem alakultak ki tudományos műhelyek, kutatóközpontok. A szakfelelősön túl a szak oktatói közül többen is rendelkeznek érdemi publikációkkal, bár ezek inkább a *gazdaságpolitika* és nem a *közpolitika* területéről valók.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális ellátottság megfelelő, az előadó és szemináriumi termek modernnek, jól felszereltek. A számítástechnikai eszközökhöz, szoftverekhez és adatbázisokhoz való hozzáférés mind az oktatók, mind a hallgatók számára biztosított.

A könyvtár főként a magyar nyelvű szakirodalomra koncentrál, de a kötelező és ajánlott irodalmak elérhetőek a diákok számára.

A képzési létszám és kapacitás

A szak keretlétszáma 30-30 fő volt a teljes- és részidejű képzésben egyaránt. A teljes idejű képzésnél ez a keretszám a 2012/13-as tanévben lecsökkent 15 főre, de az intézmény ezt sem tudta jelentkezőkkel feltölteni. A részidejű képzésnél

pedig a kezdeti lendület után jelentősen csökkent a jelentkezők száma. A 2013/14-es évben mindössze 7 elsőhelyes jelentkezőjük volt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon csak levelező képzés folyik, ezért a kontaktórák száma ehhez igazodik. A csekély óraszám és a nagy anyag miatt előadások keretében folyik az oktatás, ám az alacsony létszámok miatt konzultációra, a tanár közvetlen elérésére ezeken belül lehetőség van.

Értékelés és ellenőrzés

A tananyag számonkérésében megfelelő a szóbeli és az írásbeli vizsgák aránya. Szakmai gyakorlat nem tartozik a programhoz. A szakdolgozatok témaválasztásai esetlegesen, többnyire helyi vagy partikuláris témákra koncentrálnak. A kidolgozások nem különösen igényesek.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Képzés csak levelező formában folyik, ezért a TDK-tehetséggondozás hagyományos kérdései itt nem merülnek fel. Az alacsony létszámú végzett hallgatók elhelyezkedése a helyi munkaerőpiacon megoldott.

A nappali képzésben a felvettek és a diplomát szerzők száma az elmúlt öt évben egyaránt 10 fő, vagyis a nappali képzésben nem maradt hallgató. A nappali képzés a 2011/12-es tanévtől megszűnt. Költséghatékony újraindítása nem is várható.

A részidejű képzésre 2010-2015-ig 118 hallgató nyert felvételt, 45 hallgató szerzett diplomát (6, 4, 18, 17 fő). Az oktatói és hallgatói kurzusértékelő lapok segítségével végzett felmérések szerint a hallgatóknak átlagosan 85 %-a teljesíti a felvett kurzusokat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős egyben intézetigazgató. A képzés létre a veszélyek nem belülről, hanem a jelentkezések hiánya miatt kívülről leselkednek. Az oktatási folyamat végigkövetése és folyamatos ellenőrzése biztosított.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás intézményei kari, illetve egyetemi szinten működnek. Az intézmény az oktatók munkájának minőségértékelésében a hallgatói visszacsatolásokra is támaszkodik.

A csökkenő érdeklődés és a gyenge színvonalú szakdolgozatok arra utalnak, hogy vannak problémák a minőségbiztosítás tekintetében. Az intézményi kapcsolatok erősítésére a kar a KSH-val kötött együttműködési szerződést.

A hallgatói visszajelzések egyértelműen pozitívak a szakon folyó oktatómunkáról. A diákok nagyra értékelik a kar családi légkörét, a személyes tanár-diák kapcsolatot.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az erősségnek könyvelhető el, hogy a Soproni Universitas létrejöttével a Közgazdaságtudományi Kar önálló campusa maximálisan biztosítja a megfelelő, magas szintű infrastrukturális háttérrel.

A gyengeségként jelölik meg, hogy a képzésben korábban részt vevő oktatók (köztük MTA doktora) elérték a nyugdíjas kort, ami lényegesen leszűkítette az oktatásban való részvételük lehetőségét. A saját nevelésű fiatal oktatók egy része a rövid idő alatt még nem fejlődött arra a szintre, hogy is részt vehessenek a nagy tapasztalatot szükségessé tevő mesterképzésekben és a tudományos továbbképzésben.

Jól látják a veszélyeket, hogy a piacon a mesterszakok iránt a kereslet erősen megcsappan.. Az alapképzésben nyújtott átfogó, horizontális ismeretek elegendőnek bizonyulnak a mai munkavállalói környezetben, így a mélyebb, vertikális ismeretek iránti igény lecsökkent.

A másik jelentős probléma a nagyon alacsony számú oktatói gárda, amelynek nincs számottevő, országos szinten látható kutatói tevékenysége. A KSH-val való együttműködés, amelyre a jövőt alapozni kívánják a kar vezetői, nemigen járható út, hiszen az új partner nem oktatási intézmény, ezért a piacképes oktatás megteremtésében nem fog tudni számottevően segíteni.

Összegezve a kar oktatóinak felkészültsége és az egyéb feltételek megléte alapján a szak potenciálisan megfelelő volna közigazgatási szakemberek képzésére. A jelentkezők hiánya semmilyen módon nincs kapcsolatban a szakon folyó oktatás minőségével, ez teljes egészében külső okoknak tudható be.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Erősíteni kell a képzés közgazdaságtudományi, közgazdálkodási, közpolitikai jellegét.
2. Szükséges néhány tantárgy anyagának a korszerűsítése.
3. Erősíteni szükséges a képzés tartalmához jobban igazodó publikációs tevékenységet.
4. Ajánlatos a képzés népszerűsítése a hallgatói létszám növekedése érdekében.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>közgazdálkodás és közpolitika</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/78.	2016/1/VII/1/19. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- az oktatók kreditterhelése meghaladja a MAB által maximálisnak tartott szintet.
- van olyan tantárgyfelelős, aki nem vesz részt tantárgyának oktatásában

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A szakon teljes idejű, nappali képzés folyik magyar nyelven. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya alkalmas arra, hogy az átlagos, illetve az átlagosnál jobb képességekkel rendelkező hallgatók megszerezzék a KKK-ban felsorolt kompetenciákat.

A képzés tartalma

A szakon 2008-ban kezdődött a levelező képzés, 2009-ben a nappali képzés. Levelező képzés 2010 után már nem indult, mert a „küldő” intézmények lelkesedése csökkent a szak iránt. Korábban általános gyakorlat volt, hogy a már dolgozó, de csak alapszakos diplomával rendelkező munkatársak továbbtanulását a munkáltató a jövőbeni előléptetés feltételeként deklarálta, s egyben támogatta is.

A mesterszak indításakor az intézmény eredeti elképzelése az volt, hogy ez a szak jelenti a *pénzügy és számvitel* alapszak természetes folytatását, mivel *pénzügy* szakon mesterképzés akkor még nem volt.

Specializációk nincsenek a képzésben, de vannak ún. modulok. Ez a megoldás rugalmasabb alkalmazkodást tesz lehetővé.

A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához. A tananyagok és a szakirodalom korszerű. Alapelve, hogy a nemzetközi szttenderdeknek megfelelő külföldi tankönyveket – illetve azok magyar fordítását – használják..

Személyi feltételek

A szak jelenlegi felelőse, Voszka Éva DSc, egyetemi tanár a tudományos teljesítménye, illetve a sokéves oktatói tapasztalata alapján megfelel az elvárásoknak. A tantárgyfelelősök és a szak oktatói összességükben megfelelőek. Az oktatók intézményi kreditterhelése a MAB által maximálisan elfogadott 25, illetve – egyharmaduk esetében – a 35 kreditet kis mértékben meghaladja. Egy tantárgyfelelős esetében feltételezhető, hogy tantárgya oktatásában nem vesz részt. A többi tantárgyfelelős ténylegesen részt vesz tantárgyának oktatásában.

A szakon folyó oktatás legnagyobb értéke abban rejlik, hogy az oktatást zömmel olyanok végzik, akik személyes életpályájuk során hosszú éveket, évtizedeket töltöttek a gazdaságpolitika, illetve a közpolitikák végrehajtásáért felelős munkahelyeken.

A szakon 24 tantárgy felvétele kötelező, a képzésben 29 oktató vesz részt. Ez az elfogadhatóság határán van. Ilyen kevés oktatóval nehéz biztosítani azt, hogy a diákok széles spektrumból válasszanak maguknak tantárgyakat, sokféle oktatóval és oktatói módszerrel találkozzanak. Továbbá nehezíti az oktatás megszervezését is (pl. váratlan helyettesítések).

Nyilván ezzel függ össze a kötelezően választható tárgyak alacsony száma is: az *ágazati politikák* modulban 6 tantárgyból 4-et, a *közintézményi menedzsment* modulban 4 tantárgyból 1-et, a *multidiszciplináris ismeretek* modulban pedig 7 tantárgyból 3-at kell választani. Több oktató alkalmazása – természetesen – nagyobb anyagi teher is lenne a kar számára.

Tudományos háttér

Tekintettel az SZTE intézményi adottságaira (kutatóegyetem), a képzéshez kapcsolódó kutatások, szakmai műhelyek színvonala jó. Perspektivikusan sokat jelent majd az egyetem és a kar szempontjából az Eli-Alps Lézeres Kutatóközpont beindulása is. Már eddig is folytak olyan társadalomtudományi projektek, amelyek az Eli várható tovaggyűrűző hatását vizsgálták – várható, hogy az efféle projektek folytatódni fognak.

A kar vezetése jelentős – 3-400 ezer Ft-os – jutalommal honorálja a nemzetközi rangú publikációkat. Ez komoly ösztönző erő.

Infrastrukturális feltételek

Az intézmény adottságai miatt – amelyről fentebb már említést tettünk – a szak oktatói munkájához kimagasló színvonalú infrastrukturális háttér kapcsolódik. Az oktatás két, egymáshoz közel eső épületben folyik. Mindkét épület modern technikai feltételekkel rendelkezik. Emellett rendelkezésre áll még a *József Attila Tanulmányi és Információs Központ* is, ahol lehetőség van évfolyamszintű előadások megtartására is.

A *Szegedi Tudományegyetem* központi könyvtárának ellátottsága és felszereltsége magas színvonalú. Több mint 1,5 milliós könyvvállománnyal és csaknem 2000 külföldi és magyar folyóirattal rendelkezik. Digitális állománya egyre növekszik. További tanulmányi segédanyagokhoz, tájékoztatókhoz a hallgatók a *CooSpace* rendszeren (internet alapú zárt elektronikus keretrendszer) keresztül tudnak hozzájutni.

A tanulmányi ügyek adminisztrációja az ETR rendszeren keresztül történik. Emellett pedig bevezetésre került az ún. MODULO rendszer, melynek segítségével a hallgatók tanulmányi ügyeiket elektronikusan is tudják intézni.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált mesterszakon nappali tagozaton az éves tervezett felvehető kapacitás 50 fő, ennek általában harmadát-negyedét tudják kitölteni. A tervezett éves hallgatói létszámot az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi. Levelező tagozaton a képzést utoljára 2010-ben indították, azt megelőzően a 40-50 főben meghatározott éves tervezett kapacitás kihasználtsága 50% felett volt.

Alapvetően megváltozott a szak helyzete azzal, hogy 2012-ben elindult a *pénzügy* mesterszak. Ennek nyomán a *közgazdálkodás és közpolitika* mesterszak vonzása lényegesen csökkent. Erre válaszként a kar vezetése 2014-ben beindította a *vállalkozásfejlesztés* mesterszakot, ami a vizsgált szak perspektíváját még tovább rontotta. Ezt az ellentmondást – természetesen – a kari vezetés is ismeri.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, önálló és csoportfeladatok, egyéni konzultációs lehetőségek) megfelelőek. A tanulással kapcsolatos módszertani segítségnyújtás, a kompetenciák kifejlesztésének módszerei (pl. idegen nyelvű olvasás elvárása a tanulás során stb.) szintén megvalósul.

A hallgatók körében népszerű az Erasmus ösztöndíj, általában túljelentkezés van. Ez szorosan összefügg azzal, hogy a SZTE diákjai általában az országos szintet jóval meghaladó idegen nyelvi kompetenciákkal rendelkeznek.

Értékelés és ellenőrzés

Az elméleti anyag számonkérése (kollokviumok megoszlása félévenként, jellege: szóbeli, írásbeli, illetve az utóbbi esetben a teszt vagy esszé jelleg) megfelelő. A szakon különös gondot fordítanak a folyamatos számonkérésre (pl. házi feladatok, beadandók).

Ezen a szakon a gyakorlati ismeretek jelentősége az átlagosnál nagyobb. A szakdolgozati témaválasztás gyakorlata megfelelő. A hallgatók elegendő segítséget kapnak a témaválasztáshoz.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésre 2009-2013 között 69 (14, 13, 17, 17, 8) elsőéves hallgatót vettek fel, a kiadott diplomák száma 40. A nyelvvizsga hiánya miatt mindössze ketten kaptak később diplomát. Tipikus, hogy a hallgatók csúsznak egy-egy

félévet, nem tudják időben befejezni a tanulmányaikat. A szak leadása, elhagyása kb. az esetek ötödében jellemző, a többség, kb. 70% előbb vagy utóbb befejezi a szakot.

Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatása (*tudományelmélet, kutatómódszertan, könyvtárhasználat, e-learning* stb.) kiemelkedő, miképpen a szakon folyó tehetséggondozás is. A hallgatók eredményesen vesznek részt a TDK-versenyeken.

A hallgatók közül viszonylag kevesen folytatják tanulmányaikat az egyetem doktori iskolájában, sok végzett mesterszakos hallgató külföldi elit-egyetemekre tud menni PhD fokozatot szerezni.

A szakon alacsony (kb. 20%-os) a tanulás mellett dolgozó hallgatók aránya. Ez azzal is összefügghet, hogy a kis létszámú szakon feltűnik egy-egy diák távolléte is.

A Gazdaságtudományi Kar végzettjeinek 50-60%-a a végzés után is a térségben marad, a többiek a fővárosba, illetve külföldre mennek. Általában a végzősök több mint 90%-a két hónappal a végzés után már elhelyezkedik. Tekintettel a *közgazdálkodás és közpolitika* mesterképzésben végzettek alacsony számára, szak-szinten nem lehet, illetve valószínűleg nem érdemes szervezett formában nyomon követni az egyes alumni diákok sorsát.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

Intézményi sajátosság, hogy a szakfelelős mellett ún. képzésfelelős is működik. A szakfelelős a szakmai felügyeletet látja el, a képzési és kimeneti követelményekben előírt kompetenciák képzésben való megjelenését biztosítja, a képzésfelelős pedig a szakkal kapcsolatos operatív feladatokat végzi. A szak- és a képzésfelelős ügyel a képzés tartalmának frissítésére, a szak oktatói háttérének folyamatos biztosítására, a képzésnek a felvételi tájékoztatóban való meghirdetésére és a képzés lezárásához kapcsolódó folyamatokra.

A szak- és képzésfelelős mellett az intézetek felelnek a szak keretében oktatott kurzusok és ismeretanyag megfeleléséért.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási folyamatok részben intézményi, részben kari szinten szervezettek. Van egyetemi Minőségpolitikai Bizottság és kari Minőségbiztosítási Bizottság. A rendszerek és folyamatok megfelelően működnek, de súlyos hiányosság, hogy az oktatók hallgatói véleményezésének tekintetében sem a szakfelelős, sem a kar vezetése nem kap érdemi visszajelzést az egyes oktatók munkájáról.

Ennivalójában kari, sőt egyetemi szintű probléma, amelynek megoldásán dolgoznak az illetékes szervezetek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise korrekt. Az erősségek között szerepel az oktatók szakmai rangja. Az oktatók véleménye szerint erőssége a karnak – és így a szaknak is –, hogy a város és a régió nem tud anyagilag versenyképes ajánlatokkal oktatókat elcsábítani. A gyengeségek között szerepel a nemzetközi tudományos jelenlét korlátozottsága.

A szak létét is veszélyeztető körülmények közül a legfontosabb, hogy a közszféra munkaerő-felszívó képessége folyamatosan csökken.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Tovább kell vizsgálni, hogy mi módon emelhető a hallgatói létszám, illetve várható-e a szak iránti hallgatói kereslet visszaállása a korábbi évek szintjére.
2. Az oktatói kreditterhelések csökkentése

A GAZDÁLKODÁS- ÉS SZERVEZÉSTUDOMÁNYI SZAKOK PÁRHUZAMOS ÉRTÉKELÉSE

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: emberi erőforrások alapképzési szak

A=akkreditált (3)

AM=monitorvizsgálat (6)

intézmény/szak	emberi erőforrások BA
BCE	AM
BGE	AM
EKF	A
KRF	AM
PE	A
PTE	AM
SZIE	A
WSÜF	AM
ZSKF	AM

A szak párhuzamos akkreditációjában **9 intézmény volt érintett**: Budapesten 4 intézmény (Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Gazdasági Egyetem, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola, Zsigmond Király Főiskola), a keleti országrészben 3 intézmény (Eszterházy Károly Főiskola, Károly Róbert Főiskola, Szent István Egyetem), míg a nyugati országrészben 2 intézmény (Pannon Egyetem, Pécsi Tudományegyetem) adott helyet a képzésnek. A képzések a Dél-Alföldi Régió kivételével lefedik az ország teljes területét. A szakot 4 egyetem és 5 főiskola hirdeti. 3 képzést a MAB 5 évre akkreditál, 6 esetben pedig az ötéves akkreditáció feltétele közbülső monitorvizsgálat.

Az *emberi erőforrás* szak a gazdálkodási alapszakok közül a legkisebb: a felvett hallgatói létszám az összes gazdálkodási alapszak (6) közül 2009 és 2015 között 4,1-7,9 % közötti arányban részesedett (a pótfelvételi és a keresztféléves felvételi létszámkereteket is figyelembe véve – a felvi.hu adatai alapján). Az abszolút számokban kifejezett felvételi létszám 482 és 823 között hullámzott.

A szak alulreprezentáltságát némileg ellensúlyozza az a tény, hogy a befogadó mesterszakok között legnépszerűbb *vezetés és szervezés* szaknak az *emberi erőforrás menedzsment és szervezettefejlesztés* a legnépszerűbb, legtöbb intézmény (8/11) által meghirdetett specializációja.

Az akkreditációs vizsgálat kiemelten áttekintett aspektusa a **képzési és kimeneti követelményeknek történő megfelelés**. Az LB jelentések tanúsága szerint ennél az alapszaknál feltűnően sok volt a KKK-tól való kisebb nagyobb eltérés – 4 LB jelentés mutatott rá hiányosságokra (BCE, BGE, KRF, WSÜF) – az eltérések jellegüket tekintve igen széles skálán szóródtak: a szakmai törzsanyag minimálisan elvárt alatti kredit értéke; a levelező tagozaton a KKK-tól eltérő félévszám; a szétaprózott tantárgyi struktúra.

A 9 intézmény közül 7 nappali és levelező képzést egyaránt indított a szakon – a BGE viszont csak nappali, a PTE csak levelező képzést indított.

A felvételi keretszámok tekintetében a szakot meghirdető 9 intézmény a nappali képzésben 430-550 fős, a részidős képzésben 400-475 fős kapacitást tervezett. A tényleges felvételi tényt számok tanúsága szerint a tárgyidőszakban a nappalis felvételi kereteket átlag 65%-osan, míg a részidős felvételi kereteket 76%-osan sikerült kitölteni. Ez jobb, mint a legtöbb szak összehasonlítható felvételi létszámkeret-kihasználása. A felvettek felvételi keretszámhoz viszonyított aránya ugyanakkor meglehetősen széles tartományban szóródik intézményenként.

A tárgyidőszakban a felvett nappalis hallgatók 40%-a, a részidős képzésekre felvett hallgatók 18,6%-a tudta megszerezni a diplomát – ez igen alacsony arány, még akkor is, ha ezzel a szak nem „lóg ki” más szakok diplomázási arányszámai közül. Az egyes intézmények közötti szóródás itt is jelentős. (a részletes tényadatokat lásd a melléklet 1. sz. táblázatában).

A KKK nem nevesít a szakhoz kötődően specializációt. A szakot hirdető intézmények 2/3-a nem hirdetett specializációt, hárman igen:

- Budapesti Corvinus Egyetem: *közmenedzsment és munkapszichológia* specializációkat;
- Wekerle Sándor Üzleti Főiskola: *társadalombiztosítás és mediátor* specializációkat;
- Zsigmond Király Főiskola: *HR szakértő* specializációt.

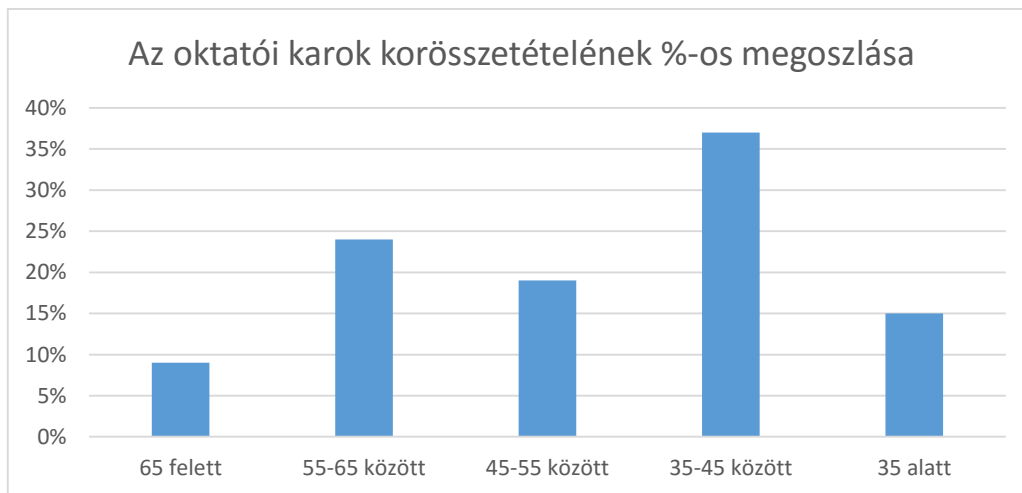
A képzés személyi feltételei mindenütt megfelelőek, a szakfelelősök a követelményeknek eleget tesznek. A 9 szakfelelős közül:

- beosztásukat tekintve: 2 főiskolai tanár, 4 egyetemi docens, 3 főiskolai docens;
- tudományos fokozatukat tekintve: 1 CSc, 8 PhD
- doktori iskolákban való szerepvállalásukat tekintve: 1 törzstag, 1 témavezető, 1 oktató (6 nem DI tag)
- a szakfelelősöknek együttesen 2,5 védett PhD hallgatójuk, továbbá 1,5 jelenleg vezetett PhD hallgatójuk van – ez nem vall aktív tudományos utánpótlás nevelő aktivitásra;
- a szakfelelősök tudományometriai mutatói – talán két kivételtől eltekintve – szerények: tudományos közleményeik száma átlagosan 27; átlagos Hirsch indexük 2; átlagos idézettségük 15.

Erősnek mondhatóak a szakon tanító oktatói kör paraméterei, jó a diszciplináris megfelelésük is:

- 69%-uk rendelkezik tudományos fokozattal (66% CSc/PhD, 3% DSc)
- FOI-hoz való viszonyukat tekintve 87%-uk AT, 8%-uk AE és mindössze 5%V oktató.
- 16%-uk tanár (7% egyetemi, 9% főiskolai), 41%-uk docens (23% egyetemi, 9% főiskolai), 27%-uk adjunktus vagy tanársegéd, és 15% egyéb. (A részletes tényadatokat lásd a melléklet 2. sz. táblázatában).

Sajátosan kétmódusú az oktatói kör kor szerinti megoszlása is: egyik módusza a 35-45 közötti korosztály felett van (37%), a másik az 55-65 közötti korosztály felett (24%), ami a hosszabb távú vezető oktató utánpótlás szempontjából megnyugtatónak tűnik. (A részletes tényadatokat lásd a melléklet 3. sz. táblázatában).

Általános problémának tekinthető az oktatók **magas kreditterhelése** (rendre igen magas óraszámban oktatnak). Az intézmények tudományos háttere összességében elfogadhatónak mondható, általában **a szakterületnek megfelelőek a tudományos műhelyek**, kutatási projektekkal, pályázatokkal, élő vállalati kapcsolatokkal.

Idegen nyelven a szakot egyik intézmény sem hirdette meg.

Az oktatási infrastruktúra jellemzően megfelel a követelményeknek.

A minőségbiztosítás a vizsgált szakok esetében megfelelő. A DPR-t általánosan működtetik, szakspecifikus eredmények ugyanakkor még nem nagyon érzékelhetőek.

Az egyes LB jelentésekben megfogalmazódó következtetések, illetve a szak fejlesztésére irányuló javaslatok közül általános érvényűen a következők emelhetők ki:

1. Mindenképpen növelni szükséges a rendes időben diplomázók létszamarányát, különösen a levelező képzésben! Csökkenteni szükséges a hallgatói lemorzsolódást.
2. Vállalati kapcsolatok fejlesztésével növelni szükséges a képzés gyakorlatiasságát, problémaorientáltságát. A gyakorlatorientáltság jelenjen meg a tananyagok fejlesztésében is.
3. Szükségesnek látszik az oktatói létszám növelése, a hallgatói létszám-kapacitásokhoz való igazítása, az átlagos óraterhelés mérséklése.
4. Annak ellenére, hogy az oktatók túlterheltsége általános jellemző, nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni a publikációs aktivitás növelésére és a tudományos teljesítmények MTMT-ben való megjelenítésére. Ki kell dolgozni az ezt támogató intézményi kereteket és ösztönzőket.
5. Fejlesztendő a hallgatók idegennyelv-tudása, illetve az idegen nyelvű képzési elemek (idegen nyelvű szakirodalom megadása, idegen nyelven hirdetett tárgyak, előadások) aránya.
6. Az oktatói korfa arra figyelmeztet, hogy fokozott figyelemmel szükséges a középkorosztályt erősíteni.

I.sz. táblázat: Felvételi keretszámok, beiskolázási számok és végzettek intézményenként

		2009/2010				2010/2011				2011/2012				2012/2013				2013/2014				Tárgyidőszak (5 tanév)						Kiadott diploma			
		Nappali		Részidős		Nappali		Részidős		Nappali		Részidős		Nappali		Részidős		Nappali		Részidős		Nappali			Részidős			Nappali		Részidős	
		keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	keret-szám	felvett	%	keret-szám	felvett	%	fő	felvettek %-ában	fő	felvettek %-ában		
	ÖSSZESEN	473	294	475	450	473	262	445	411	553	346	445	344	433	291	400	187	453	365	395	259	2385	1558	65%	2160	1651	76%	626	40,18%	401	18,56%
			62%		95%		55%		92%		63%		77%		67%		47%		81%		66%	477	312	65%	432	330,2		125,2		80,2	
1	Budapesti Corvinus Egyetem			80	71			80	54	40	60	80	68	40	103	80	46	80	129	80	77	160	292	183%	400	316	79%	1	0,34%	71	22,47%
2	Budapesti Gazdasági Egyetem	228	148			228	143			198	164			148	88			148	139			950	682	72%	0	0		273	40,03%		
3	Eszterházy Károly Főiskola	50	19	65	23	50	19	65	30	50	14	65	27	50	14	50	0	50	11	50	10	250	77	31%	295	90	31%	50	64,94%	22	24,44%
4	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	50	10	50	29	50	3	50	26	50	16	50	27	50	0	50	0	50	0	50	0	250	29	12%	250	82	33%	50	172,41%	40	48,78%
5	Pannon Egyetem, Veszprém	55	42	80	55	55	30	80	62	55	52	80	73	55	30	60	31	55	34	50	21	275	188	68%	350	242	69%	112	59,57%	49	20,25%
6	Pécsi Tudományegyetem																			15	13	0	0		15	13	87%			1	7,69%
7	Szent István Egyetem, Gödöllő	70	51	100	101	70	67	70	91	140	28	70	42	70	46	60	36	50	29	50	23	400	221	55%	350	293	84%	78	35,29%	124	42,32%
8	Wekerle Sándor Üzleti Főiskola			80	44			80	74			80	58			80	42			80	80	0	0		400	298	75%			23	7,72%
9	Zsigmond Király Főiskola	20	24	20	127	20	0	20	74	20	12	20	49	20	10	20	32	20	23	20	35	100	69	69%	100	317	317%	62	89,86%	71	22,40%

2.sz. táblázat: A szakfelelősök jellemzői

		neve	be- osztás	tud fokozat	tudományág, tudományterület	Doktori Iskola	Eddig vezetett PhD. hallgató	Ebből: Védett PhD. hallgató	Hirsch index	Tudományos közlemény összesen	IX. oszt. nemzet-közi listás	IX. oszt. hazai listás	egyéb nközi	egyéb hazai	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	Idézetek tud. közl. összesen	Idegen nyelvű hivatk. össz.
	ÖSSZESEN						4	2,5	2,1	27	3	7	4	9	4	2	3	5	4	4	7	3	4	15	6			
1	Budapesti Corvinus Egyetem	Bódis Lajos	e.doc.	PhD	szociológia				1	30		12			2		2				13	7	6	3	0			
2	Budapesti Gazdasági Egyetem	Csillag Sára	f.doc.	PhD	Gazdálkodás- és szervezéstudományok				1	45		15	7	4	5	2	3				8	1	7	4	3			
3	Eszterházy Károly Főiskola	Kádek István	f.tan.	PhD	neveléstudomány - közgazdasági oktatás módszertana				0	22				9			5		5	5		5	0	0				
4	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	Réthy István	f.tan.	PhD	nevelés- és sporttudományok				0	6				4						2	1	1	0	0				
5	Pannon Egyetem, Veszprém	Balogh Ágnes	e.doc.	PhD	Gazdálkodás- és szervezéstudományok	oktató			2	14	4	2					5		5	3	2	1	8	0				
6	Pécsi Tudományegyetem	Nemeskéri Zsolt	e.doc.	PhD	Közgazdaságtudományok	törzstag	1	1	5	62		3	2	17	7	1	6	7	4	3	11	3	8	48	24			
7	Szent István Egyetem, Gödöllő	Fehér János	e.doc.	PhD	Gazdálkodás- és szervezéstudományok	témavezető	3	1,5	7	27	2	1		13	1		1	1		1	9	6	3	52	17			
8	Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	Túri Viktória	f.doc.	PhD	Pszichológia				1	11			3	8											2	0		
9	Zsigmond Király Főiskola	Borbély Szilvia	f.doc.	CSc	Közgazdaságtudományok																							

nincs adat az MTMT-ban

Forrás: doktori.hu, MTMT

3. sz. táblázat: Az oktatói karok jellemzői intézményenként

		Képzésben résztevő	tantárgy- felelős	Tud. Fokozat		FOI			Munkaröri beosztás					
				PhD / Csc	DSc	AT	AE	V	ts /adj	f. doc	e. doc	f. tan	e. tan	egyéb
	ÖSSZESEN	477	248	316	14	414	36	22	131	84	112	44	33	73
		100%	52%	66%	3%	87%	8%	5%	27%	18%	23%	9%	7%	15%
1	Budapesti Corvinus Egyetem	53	27	35	2	39	5	9	16		21		7	9
2	Budapesti Gazdasági Egyetem	98	38	54	0	91	5	2	27	30	11	13	1	16
3	Eszterházy Károly Főiskola	57	29	32	4	48	3	1	12	18	2	12	4	9
4	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	28	20	20	0	24	3	1	5	8	5	2	2	6
5	Pannon Egyetem, Veszprém	57	26	37	3	50	5	2	20		18		6	13
6	Pécsi Tudományegyetem	54	28	40	4	47	6	1	25		18		6	5
7	Szent István Egyetem, Gödöllő	58	27	40	1	55	1	2	18		27		5	8
8	Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	42	27	32		36	3	3	8	23		10	1	0
9	Zsigmond Király Főiskola	30	26	26		24	5	1		5	10	7	1	7

Forrás: Önértékelések

4. sz. táblázat: Az oktatói karok korcsoportok szerinti megoszlása

		Képzésben résztevő oktatók	Oktatók születési év szerint				
			1950 előtt	1950- 1959	1960- 1969	1970- 1979	1980 után
	ÖSSZESEN	469	43	114	90	174	72
		100%	9%	24%	19%	37%	15%
1	Budapesti Corvinus Egyetem	45	7	10	13	10	5
2	Budapesti Gazdasági Egyetem	98	3	30	23	35	7
3	Eszterházy Károly Főiskola	57	3	15	9	23	7
4	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	28	1	3	4	18	2
5	Pannon Egyetem, Veszprém	57	1	10	10	28	8
6	Pécsi Tudományegyetem	54	5	12	12	15	10
7	Szent István Egyetem, Gödöllő	58	5	11	9	24	9
8	Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	42	6	16	5	15	0
9	Zsigmond Király Főiskola	30	12	7	5	6	24

Forrás: Önértékelések

Emberi erőforrások alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar ²⁴	AKKREDITÁCIÓS MINÓSÍTÉS
<p><i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak <i>munkapszichológia</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/65.</p>	<p>2016/1/VII/2/1. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a tanterv több ponton eltér a KKK-tól
- egyes tantárgyfelelősök nem vesznek részt a képzésben

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon magyar nyelvű teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzés folyik. A *közmenedzsment* specializációt meghirdetik, de nem indították.

Mind a MAB-nak bemutatott, mind pedig az egyetem honlapján elérhető tanterv eltér a KKK-tól. A *közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek* közül hiányzik a *nemzetközi gazdaságtan*, a *marketing* és a *szaknyelv*. Az utóbbit a választható tárgyak között említik. A *társadalomtudományi alapismeretek* közül hiányzik a *filozófia*, a *politológia*, a *gazdaságtörténet*, a *demográfia* és az *EU ismeretek*. A *szakmai törzsanyag* kreditértéke mindössze 35, holott a KKK minimálisan 70 kreditet ír elő. Nem szerepel benne *területfejlesztés*, *oktatáspolitikai*, *munkavédelem és ergonómia*, *regionális munkaerő-gazdálkodás*, *projektvezetés*, *operációkutatás*. Nem állapítható meg, hogy a hiányzó ismeretek közül melyeket kínálják más tárgy keretében. A levelező képzés tanterve nem felel meg a nappali képzés tantervének, de kevésbé tér el a KKK-tól, mint a nappali képzés tanterve: csak a levelező képzés tantervében szerepel *környezet-gazdaságtan*, *kompetencia- és ösztönzésmentesmenedzsment*, *üzleti kommunikáció és tárgyalástechnika*. A specializációkhoz a KKK szerint minimálisan 27 kreditet kell rendelni, ám a tanterv – specializációnként 2-3 tárggyal – csak 12 kreditet rendel hozzá. A tantervben csak kötelező tárgyak szerepelnek, kötelezően választhatók nem. A szakdolgozathoz 18 kreditet rendelnek, holott a KKK szerint a szakdolgozat kritériumkövetelmény kredit nélkül (az egyetem honlapján elérhető tanterv szerint az 5-6. félévekben szakszemináriumon való részvétel kreditértéke 18). A nappali képzés tanterve szerint 31 kreditet szabadon választható tárgyak teljesítésével kell megszerezni.

A szakon általános *közgazdasági* és *menedzsment* jellegű képzést adnak, és specifikus területen fejlesztenek kompetenciákat. A *közgazdasági* és *menedzsment* alaptárgyak oktatásánál alaptankönyvekre, továbbá az egyetem kiadójának Bologna-tankönyvsorozatában megjelent menedzsment tankönyvekre támaszkodnak. A *munkaerőpiaci* és *emberierőforrás-menedzsment* szaktárgyak tananyagának megújításával kísérleteznek, a kiforrott szakterületek bevált tananyagából kiindulva. A szaktárgyak esetében a szakot gondozó Emberi Erőforrások Tanszék részvételével végzett tananyagfejlesztési program, valamint a tananyagként való használatra alkalmas kutatási TÁMOP és egyéb programok termékei is rendelkezésükre állnak.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Bódis Lajos egyetemi docens, közgazdász-szociológus, PhD fokozatát *szociológiából* szerezte. A *munkapszichológia* specializáció felelőse, Bodnár Éva ugyancsak egyetemi docens, pszichológus, PhD fokozatát

²⁴ 2015 júliusától a Gazdálkodástudományi Kar hirdeti meg a szakot.

pszichológiából szerezte. A képzés 29 tantárgyát 53 oktató oktatja, köztük 27 tantárgyfelelős. Tudományos fokozata/címe 37 oktátónak van. A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta, továbbra is van azonban olyan tantárgyfelelős, aki sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével nem vesz részt a képzésben. A *szervezeti magatartás* tantárgy felelőse vendégoktató (az intézmény más képzésének tantervében ugyanő AE-ként szerepel). Az AT/AE/V oktatói arány és az oktatók valós óraterhelése megfelelő.

Az oktatók legnagyobb létszámú csoportja az egyetemi docenseké, ami jól mutatja a fiatalítás elkerülhetetlenségét. Alátámasztja ezt, hogy a kötelező szaktárgyak jelentős részének felelőseit nyugdíjazták vagy rövid időn belül nyugdíjazni fogják. Fiatal oktatók csekély számban vannak jelen a szak oktatói között.

Tudományos háttér

Az Emberi Erőforrások Tanszék munkatársainak több közös kutatási projektjük volt az MTA Közgazdaságtudományi Intézetével, közös műhelytanulmány-sorozatot is megjelentetnek.

Az oktatók tudományos publikációs tevékenysége aktív és folyamatos.

Infrastrukturális feltételek

Az intézmény adottságai miatt a szak oktatói munkájához kimagasló színvonalú infrastrukturális háttér kapcsolódik.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali képzést 2009-ben és 2010-ben nem indították; 2011-ben és 2012-ben a tervezett felvételi keretszám 40 fő volt, majd ezt 80-ra emelték. A felvett hallgatók létszáma minden évben jóval meghaladta a tervezettet. A levelező képzésben a felvételi keretszám minden évben 80 fő volt, a felvettek száma nem érte el a tervezettet.

Az intézmény képzési területi kapacitása ezeket a hallgatói létszámokat bőven lehetővé teszi.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A bemutatott tanterv közel ugyanannyi előadást irányoz elő a 6 félév során, mint ahány szemináriumot. Gyakorlati félév – a KKK-val megegyezően – nincs, ugyanakkor még a teljes idejű képzés hallgatóinak többsége is – részmunkaidőben – dolgozik. Ez a helyzet feszültségeket okoz az órarend betartásánál, ugyanakkor a tantárgyakhoz kapcsolódó műhelymunkákban, esetmegbeszélésekben, egyéni és csoportos feladatmegoldásban kihasználható a vállalati tapasztalatszerzés előnye.

Nagy hangsúlyt helyeznek az ismeretek alkalmazni tudására. A továbblépést segíthetik a képzés *tanulás- és kutatómódszertan* és *bevezetés a munkaerőpiacok empirikus elemzésébe* tantárgyai.

Az előírt kompetenciák elsajátítását változatos oktatási módszerekkel segítik. A „nagy” előadások a tantárgyak többségét jellemzik, de számítógépes laborfoglalkozások, kiselőadások, prezentációk, házi dolgozatok, hetenkénti cikk-ismertetések is alkalmazásra kerülnek. Az 5-6. félévekben a szakszeminárium a tanulmányokat szintetizáló és önálló hallgatói munkát jelentő oktatási forma. Az első szakszemináriumi félév végén a hallgatónak lehetősége van a szakdolgozathoz kapcsolódó írásos és szóbeli prezentációra, amelyet workshopon vitathat meg a szakszeminárium-vezetővel és a többi diákkal.

A kompetenciaterületek fejlesztéséről rendelkezésükre álló visszajelzések alapján úgy látják, hogy javítandó a tények és összefüggések mérlegelésén alapuló *döntéshozás*, az érintett szakterületek – főleg a közgazdaságtan – megközelítésmódja szerinti következetes *érvelés*, az írásbeli és szóbeli szakmai *kommunikáció*, az eredményes csoportmunkához szükséges *képességek*.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés módjai megegyeznek az általánosan elterjedtekkel, bár véleményük szerint a kialakult és az adott kapacitásokat tekintve hatékony számonkérési formák – főleg az írásbeli kollokviumok, gyakran feleletválasztós tesztek – pedagógiai szempontból sok esetben nem optimálisak, túlzottan specializált tudást kérnek számon, kevés, a gyakorlati problémamegoldáshoz hasonló feladatot tartalmaznak, szinte teljesen nélkülözik a gyakorlatban egyre fontosabb csoportmunkát. Ezzel együtt a szakon a számonkérés megújításának fókuszpontja a záróvizsga. Átalakították a komplex vizsga módszerét az ismeretek integrálása, az abban való jártasság hatékonyabb ellenőrzése érdekében: a hallgató a vizsga előtt néhány nappal két összetett kérdést kap a szakdolgozati témája alapján, amelyeket otthon kidolgozhat. A workshopsszerű záróvizsgán 5-8 hallgató egyszerre, egymás után mutatja be a dolgozatot, válaszol a szakdolgozat bírálója által javasolt, a vizsgabizottság által helyben feltett kérdésekre, majd a vizsgázó csoport tagjainak lehetőségük van egymástól is kérdezni.

A szakdolgozatot csak egy bíráló értékeli, a szakszeminárium-vezetőtől különböző egyetemi oktató vagy az egyetemi körülményeket jól ismerő külső szakember. Az egy értékelésből származó hibalehetőségeket a záróvizsga-bizottság korrigálja, amelynek a munkájában részt vesz a szakszeminárium-vezető.

A hallgatók döntő többsége *szervezeti menedzsment* témakörökben ír dolgozatot, kisebbségben vannak a *munkaerőpiaci elemzések*, különösen a *közgazdaságtani* megközelítésmód és modellek alkalmazása. A szakdolgozatok minőségét illetően az oktatók véleménye szerint fejlesztendő a logikailag következetes kifejtés a szakirodalmi feldolgozásban és a saját megállapításoknál, a források jellegének megkülönböztetése és kritikus kezelése, az empirikus vizsgálat megalapozottsága (mintanagyság, mintavétel módja, adatgyűjtés módszeressége kvantitatív és kvalitatív vizsgálatban egyaránt), a szabatos és egyben olvasmányos stílus.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2009/10-ben és 2010/11-ben nem indították a nappali képzést, azóta 292 hallgatót vettek fel (2011/12: 60; 2012/13: 103; 2013/14: 129 hallgató). A vizsgált időszakban kiadott 23 diplomát a 2007/2008-as tanévben felvettek kapták (egy közülük záróvizsgát tett 2010-ben, de a nyelvvizsga hiánya miatt később kapta meg a diplomát). Levelező képzésre a vizsgált időszakban 316 hallgatót vettek fel (2009/10: 71; 2010/11: 54; 2011/12: 68; 2012/13: 46; 2013/14: 77 hallgató), 71 diploma kiadására került sor.

A tapasztalatok alapján a végzős hallgatók jelentős része szándékozik továbbtanulni, de sok esetben nem rögtön az alapszakos diploma megszerzése után. A hallgatók másik jelentős része egyelőre konkrétan nem tervez továbbtanulást, mivel okkal számít arra, hogy a végzettségével el tud helyezkedni. A levelező képzésben átlagosan néhány évvel idősebb, esetleg már (nem közgazdasági vagy menedzsment) diplomával rendelkezők vesznek részt, akik jellemzően dolgoznak, növekvő számban külföldön.

A szakszemináriumok meghirdetése során felhívják a hallgatók figyelmét a párhuzamosan induló kutatószemináriumokra, az év közben tartott workshopon is motiválják a hallgatókat TDK-dolgozat készítésére.

A tehetséggondozás fő elemei kari, illetve egyetemi szinten szervezettek: ide tartozik a demonstrátorok, kutatószemináriumok, szakkollégiumok, diákszervezetek rendszere.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak fő sajátossága miatt – interdiszciplináris módon foglalkozik a *munkaerőpiac* és a *munkaszervezet* kérdéseivel – folyamatos koordinációra van szükség a szak koncepcionális döntéseinél, a tárgyak összehangolásánál és az operatív feladatokban is. Az oktatók szervezetileg három karhoz tartoznak (Közgazdaságtudományi, Gazdálkodástudományi, Társadalomtudományi). A szakfelelős munkáját, aki elsősorban felelős a koncepcionális és gyakorlati összehangolásért, nagyban segíti, hogy a szakért felelős Emberi Erőforrások Tanszék maga is interdiszciplináris jellegű, a munkamegosztás és a koordináció nagyjából leképezi a szak koncepcióját.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek.

A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben.

A képzés minőségfejlesztésének eddigi fókuszai a *közgazdaságtani*, illetve a *vezetéstudományi* tárgycsoport tárgyainak jobb egymásra épülése, a módszertani tapasztalatoknak az érintett oktatók közötti megosztása, a szakszeminárium követelményeinek egységesítése, a hallgatók módszeresebb támogatásának megszervezése volt. Használják a felméréseknek mind a kvantitatív, mind a kvalitatív (hallgatói és oktatói visszajelzések és egyeztetések tapasztalatai) adatait.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis nyílt, részletes és alapos. Mély elemzésről tanúskodik az a következtetés, amely szerint kedvezőtlenül befolyásolhatja a szakra jelentkező hallgatók összetételét a *munkaerő-gazdálkodás* mint vezetési terület ambivalens megítélése a magyarországi *üzleti* és *közszolgálati* szervezeteknél. További külső korlát, hogy a

körülmények szorításában a diákok kényszerűen munkát vállalnak a képzés ideje alatt, még úgy is, ha a végzett munka nem nyújt perspektívát, és a munkavégzés feltételei rosszak.

Erőssége a képzésnek, hogy – noha *emberi erőforrás tanácsadó* mesterképzés nincs az egyetemen –, az interdiszciplináris képzésben végzettek választhatják az egyetemnek másik mesterképzését. A C-SWOT analízis készítői szerint ugyanakkor a képzés gyengesége a *közgazdasági* gondolkodásmód és eszközök elsajátításának megoldatlansága. Ennek megoldása fejlesztési lehetőség, javíthatna a *munkaerő-gazdálkodás* mint vállalatvezetési szakterület ambivalens megítélésén is. Az oktatói korfa fiatalításának szükségessége az egész egyetemet jellemzi.

Jelenleg nem segíti elő a képzést a karon érezhető negatív légkör, ami a korlátos erőforrásokért folytatott karközi versenyből és valószínűleg az egyetem jövője, fennmaradása körüli bizonytalanságokból adódik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés tanterve átdolgozandó a KKK-nak megfelelően; a képzés személyi feltételeit hozzák összhangba a MAB elvárásaival.
2. Fontolják meg egyes tárgyak oktatását angol nyelven.
3. Az ismertető cikkek között szerepeltessenek külföldi (angol nyelvű) anyagokat.

Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak	<p>2016/1/VII/2/2. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történo benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>
működő képzés értékelése: 2008/1/XII. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- egyes tantárgyfelelősök nem vesznek részt a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali tagozaton, 2085 összóraszámom, a Pénzügyi és Számviteli Karon (PSZK) folyik. A képzés tartalma megfelelő az *emberi erőforrások* alapképzési szak KKK-jában felsorolt kompetenciák elsajátításához, ugyanakkor magán viseli a kari sajátosságokat. Az alapozó tantárgyak: módszertani alapozó modul és az üzleti alapozó modul 79 kreditértékben (KKK szerint minimum 80 kredit) a kar minden képzésén egységes, az *emberi erőforrások* alapképzési (56 kredit), valamint specializációs modulja (34 kredit) viszont kellően szakspecifikusak. A társadalomtudományi alapismeretek egyes témái a kötelezően/szabodon választhatóak között szerepelnek. A szabadon választhatók – a főiskola alapszakjain szintén egységesen – 11 kredit értékben választhatóak három modul tárgyából.

Néhány tantárgy elnevezése kifogásolható pontatlanságuk miatt: *humán informatika*, *humán ellenőrzés és kontrolling* a *humán erőforrás* helyett, illetőleg az *Erasmus* tantárgy, amelyet legalább lábjegyzetben magyarázni kellett volna. A tananyag és a szakirodalom korszerű, a tankönyvek egy része saját szerzőségű.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Csillag Sára teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT) főiskolai docens (a Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Karán is oktat, de a főiskolának adott kizárólagossági nyilatkozatot), akit oktatói múltja és publikációs alkalmassá tesznek az alapképzési szak vezetésére. Az *emberi erőforrás menedzsment* területén a 10 éves oktatói múltja mellett már eddig is több kutatási feladatban vett részt, több hazai és nemzetközi tudományos konferencia előadója volt, és díjjakkal, elismerésekkel is rendelkezik az adott szakterületen.

A képzésben 98 oktató vesz részt, közülük 38 tantárgyfelelős. Az oktatók nagy része (több mint 90%-a) a főiskolához tartozását és munkaviszonyát tekintve AT, és 55%-uk rendelkezik tudományos fokozattal. Valamennyi tantárgyfelelős minősített, de jelentős részük nem vesz részt a tantárgya oktatásában, tekintettel arra, hogy az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. A főiskola szerint – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

Az óraterhelések a szakot tekintve (a magas oktatói létszámra tekintettel) nem számottevőek, viszont néhány oktató intézményi óraterhelése nagyon magas (egy oktatonál 32 óra/hét).

Tudományos háttér

A tudományos háttérrel több OTKA, illetve nemzetközi projekt segíti, a tudományos publikációk volumene és minősége megfelelőnek ítélnélhető, de a hazai közgazdászok képzésében egy ennyire jelentős szerepet játszó intézmény esetében a nemzetközi láthatóságot növelni lehetne (megjelenések a nemzetközi, minősített folyóiratokban). A karok, ezen belül a szak jövőjét alapvetően a tudományos publikációk volumene és minősége határozza meg. Az utóbbira célszerű nagyobb hangsúlyt fektetni: a konferencia-előadásokon és tankönyveken kívül alig lehet minősített lapokban megjelenő publikációkat találni. (Nehezíti a kérdés megítélését, hogy csak a kar egészére vonatkozóan lehetett publikációs számokat közölni a közös tantárgyak jelentős száma miatt.)

Infrastrukturális feltételek

A PSZK megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkezik. A tantermek, számítástechnikai laborok megfelelő számban és méretben állnak rendelkezésre, kihasználtságuk magas. A könyvtári ellátottság a *gazdálkodás- és szervezéstudományok* területén megfelelő. A könyvtár megtekintése lehetőséget adott a szakspecifikus szakirodalom rendelkezésre állásának megismerésére. A kancellár nyilatkozott az infrastruktúra további fejlesztéséről.

A képzési létszám és kapacitás

Az *emberi erőforrások* szakra felvett hallgatók száma az utóbbi 5 évben 88 és 164 között ingadozott, és csak kismértékű csökkenés volt tapasztalható az elmúlt években (a 2012/13-as évet kivéve). A finanszírozási környezetnek megfelelően jelentősen megváltozott ugyanakkor az államilag finanszírozott és az önköltséges hallgatók aránya. A 2012-es mélypontot követően úgy tűnik, hogy a szak a fizetős hallgatóknak köszönhetően gazdaságosan fenntartható. Az intézményi kapacitások megfelelőek, bár az oktatók kissé túlterheltek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzési folyamat hagyományosan követi a magyar gyakorlatot, az ismeretek átadása előadások és gyakorlatok keretében történik, az önértékelés szerint szétválasztva, vagyis úgy tűnik, szeminarizálásra nincs szó. A szak egyrészt országosan ismert forrásokat használ, másrészt az intézet gondozásában készült anyagokat használják. A PSZK és a BGE az oktatási anyagok modernizálása érdekében több nemzetközi projektet indított, melyek célja e-learninges oktatási anyagok készítése. (pl. az Európai Bizottság által támogatott LLP Program – Leonardo da Vinci Innováció Transzfer – az ENELFA, Entrepreneurship by E-Learning For Adults címmel).

Az oktatók és a hallgatók egyaránt felvetették azt a problémát, hogy az *emberi erőforrások* alapképzési szak talán az egyetlen gyakorlatigényes alapképzés, amelynél nincs 12 hetes (egy szemeszteres) vállalati gyakorlat, csak 4 hetes a 2. és 3. év között. A hallgatók szerint a hosszabb gyakorlati képzés nagymértékben megkönnyítené munkába állásukat.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési és ellenőrzési módszerek, eljárások fő szabályait a főiskola Tanulmányi és vizsgaszabályzata tartalmazza. A szabályzat megtalálható a honlapon, de a beiratkozó hallgatók — számos egyéb információ, tájékoztatás mellett — a beiratkozáskor nyomtatásban is megkapják.

A záróvizsga tartalma és tematikája megfelelő, a szakdolgozati témaválasztás a hosszú éveken keresztül kialakult jó gyakorlat szerint történik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma 135 és 150 között mozog (a 2012/13-as tanévet kivéve), évente átlagosan 55 fő kap diplomát a szakon. Kevesen végeznek a mintatanterv szerint, és évente a hallgatók 10-30%-a nyelvvizsga hiány miatt nem kap diplomát.

A tehetséggondozás rendszere kidolgozott, a TDK tevékenység mellett esettanulmány versenyek, kiscsoportos tanulás, demonstrátori rendszer és nemzetközi projekteken való részvétel lehetősége is rendelkezésre áll a hallgatókkal való kiemelt foglalkozás céljaira. A főiskola és a kar ösztöndíjrendszerrel is támogatja a legtehetségesebb és legszorgalmasabb hallgatókat.

A hallgatók 15%-a már a tanulmányai végzése közben dolgozik, és a végzettek jelentős hányada a szakterületén el tud helyezkedni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a Menedzsment és Emberi Erőforrások Intézete Emberi Erőforrások Intézeti Tanszékének főiskolai docense, a szakterületének megfelelő feladatot lát el. A kar vezetésével jó az együttműködés. A szakfelelős az alap- és mesterképzési szak tartalmaért, a teljes képzési folyamatért felelős, koordinálja és szervezi a szakkal kapcsolatos feladatokat.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségügyi tevékenységének első irányítási rendszere az EU-s ENQA/2005 ESG sztenderdjei alapján 2005-ben kezdte meg működését. A minőségfejlesztési tevékenységek eredményeképpen a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi díj elismerésben részesült. 2012-re elkészült egy MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer is, amelyet egy külső független cég évente auditál. A főiskolán belül a PSZK hozott létre elsőként ISO tanúsítványon alapuló rendszert. A Minőségirányítási Kézikönyv megfogalmazta az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, továbbá létrejött a minőségügy főiskolai és kari szintű struktúrája, élén a Minőségirányítási és Értékelési Bizottsággal, valamint a Minőségügyi Irodával. Az éves minőségügyi tevékenység mérésére kidolgozták és bevezették az EFQM Kiválósági Modelljének megfelelő 9 kritériumot tartalmazó önértékelési rendszert.

A módszertani alapozó modulokhoz kapcsolódó hallgatói tudásszint felmérés alapján a hallgatók egy részének a Módszertani Tanszék által szervezett felzárkóztató kurzusokon van lehetőségük részt venni.

Az oktatók alkalmazásának, kinevezésének feltételei az előírt kari követelményeknek és a kapcsolódó jogszabályoknak megfelelően történnek. Hallgatói oldalról az oktatói teljesítmények rendszeresen, félévente a Neptun rendszerén keresztül kerülnek kiértékelésre, bár ezen értékelési eredmények visszacsatolása az oktatók felé az eredmények közlésén nem lép túl. Az ettől az évtől bevezetett oktatói önértékelési rendszer alapján pedig az oktatók szakmai és módszertani fejlődése is biztosítottnak látszik.

A kiemelt tantárgyak esetében a hallgatói körben kérdőíves felmérés alapján kerül kiértékelésre a tananyag és az előadások, szemináriumok színvonala. A kérdőíves felméréseknek, a kor szakmai elvárásainak és a szakma tudományos eredményeinek figyelembe vételével a kötelezően előírt tankönyveket frissítik, és az oktatás módszertan is rendszeresen fejlesztésre kerül.

A DPR-t a főiskola 2011-ben vezette be egy TÁMOP projekt keretében. A főiskola minden évben elkészíti az ezzel kapcsolatos felméréseket. A fő eredmények megtalálhatók a főiskola honlapján. Az egyes szakok rendszeresen kiértékelik a DPR eredményeket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelésben levő C-SWOT elemzés nem minden tekintetben átgondolt, mivel *lehetőségként* jelölnek meg inkább a gyengeségből adódó belső feladatokat (pl. a TDK aktivitás növelése, a nemzetközi mobilitás ösztönzése, oktatás- és tananyagfejlesztés, az oktatók kompetenciájának fejlesztése stb.), továbbá *veszélyként* néhány belső tényezőt (hallgatói közömbösség, oktatói leterheltség, nem megfelelő tankönyvek stb.) Mindez nem csökkenti azokat az eredményeket, amelyeket a szak az utóbbi években elért, és amelyek az *erőségek* között kerültek felsorolásra a C-SWOT elemzésben. A fiatal, dinamikus oktatók és az intenzív vállalati kapcsolatok a jövőt illetően is fontos képzési helyként határozzák meg a főiskolát az ország felsőoktatási palettáján.

A szak jövőjét illetően *lehetőségként* merült fel az általánosabb informatikai képzés helyett specialisták (a speciális HR informatikai programok ismerőinek) képzése, illetve a képzés angol nyelvű indítása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában.
2. Az oktatói óraterhelések az utóbbi években jelentősen megnövekedtek, ami elsősorban a tudományos kutatómunka és a publikációk megjelentetése elől vonja el az energiákat. Az oktatói létszám növelése vagy a hallgatói létszám kapacitásokhoz való igazítása lehet erre a megfelelő válasz.
3. Segíteni kell az oktatók intenzívebb publikációs tevékenységét.
4. A lemorzsolódás csökkentése és az időben történő diplomázás érdekében további intézkedések szükségesek.
5. A tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását kérik a MAB-tól.
6. Szükséges az alapozó tárgyak összkreditértékét minimum 80-ra emelni.

Eszterházy Károly Főiskola Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak <i>szellemi tőke menedzsment a szervezetekben</i> <i>(mikrogazdasági aspektusok)</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/133.	2016/1/VII/2/3. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés teljes idejű, nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik az intézményben magyar nyelven. A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 20 (2-3-4-5 kredit) tárgy tartalmazza, 81 kredittel (a gazdaságmatematikai, szintre hozó *elemi gazdasági számítások* tárgy kreditértéke 0). Ezek közül minden tárgy kötelező az első 4 félévben. Az összesen négy (3 kredit) kötelezően választandó tantárgyból 6 kreditet kell szerezni a hallgatóknak az első három félévben. Szakmai és látókörbővítő társadalomtudományi alapismeretekből a hallgatóknak a felkínált 4 tárgyból (13 kreditérték), illetve 6 tárgyból (16 kredit) 6-6 kreditet kell teljesíteniük kötelező jelleggel. A szakmai törzsanyagot 11 (3-4-5 kredit) tárgy adja 45 kredit értékben. A szakmai törzsanyag tárgyai egyértelműen illeszkednek a szak megnevezéséhez. A szakmai törzsanyag kiegészül még kötelezően választható tárgyakkal (további 14 felkínált tantárgyból kell 12 kreditértékű tantárgymennyiséget választani).

A specializáció 5 tantárgyából a hallgatónak 17 kreditet kellett teljesíteni. A 2014/15-ös tanévben a specializációs csomag megszűnt, három tárgy a szakmai törzsanyag kötelező tárgyai közé, a másik két tantárgy a kötelezően választhatókhöz került. Mindezek mellett 9 kreditértékű tárgyat szabad választás alapján teljesít még a hallgató.

A szakdolgozat készítéséhez kreditértéket nem rendeltek. A szakdolgozati konzultáció nem számít szemináriumi foglalkozásnak, önálló tantárgyként nem vehető figyelembe. A szakmai gyakorlat 80 óra, kredit értéke 0, mivel az *emberi erőforrás* alapszak KKK-ja nem teszi lehetővé kreditérték szakmai gyakorlathoz történő hozzárendelését.

Összességében megállapítható, hogy a társadalomtudományi alapismeretek és a szakmai törzsanyag tárgyainak kreditértéke és krediteloszlása megfelelő, nem tekinthető elaprózottnak. A kontaktórák száma viszont magas (2280 óra).

A levelező képzés tantárgystruktúrája és hallgatói követelményrendszere gyakorlatilag megegyezik a nappali képzésével. A kontaktórák száma 680, megfelel a követelményeknek.

Személyi feltételek

Szellemi tőke menedzsment a szervezetekben (mikrogazdasági aspektusok) specializáció volt a szakon. A szakfelelős, egyben a specializáció felelőse, Kádek István szakmai háttere, tudományos munkássága (*neveléstudomány*) illeszkedik a szak jellegéhez, a publikációs listája azonban nem utal a *szellemi tőke menedzsment* területén elvárható munkásság megalapozottságára. Tudományos teljesítménye – elsősorban a tudományos cikkek tekintetében – javításra szorul.

Minden tárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal. A képzésben résztvevő 57 oktatóból (ebből 29 tantárgyfelelős) 32 oktató rendelkezik PhD/CSc-fokozattal, 4 oktató pedig DSc fokozattal, ez nagyon jó arány főiskolai képzésen. Az AT besorolású oktatók aránya magas (84%). Erőssége a képzésnek, hogy a vezető oktatók aránya 63%. Az oktatók tudományos teljesítményének szórása jelentős, az egyenetlen óraterhelés befolyásolja a kutatásra fordítható időt és energiát is.

Az oktatói korösszetétel kedvező, a 45 év alattiak aránya 53% körül alakul. Az egyetemi és főiskolai tanárok egy része a közeljövőben kiválik az oktatásból, de a docensek kedvező korösszetételének köszönhetően az utánpótlás megoldható. Az adjunktusi kör a docensi utánpótlás bázisa.

Az egyes tantárgyak oktatásában általában 1-4 oktató vesz részt, gyakran 2 oktató. A legtöbb tárgy esetében csak a tantárgyfelelős oktat. A heti óraterhelések és kredit értékek általában megfelelőek.

A vezető oktatóktól, különösen a főiskolai tanároktól elvárt, hogy saját szakterületük ismert és elismert képviselői

legyenek. Néhány vezető oktató publikációjának és citációjának mérhető szakmai elismertsége nem megfelelő, egy egyetemi docens pedig nem töltött fel tudományos folyóiratcikket az MTMT-be. A tantárgyfelelősök között csak érintőlegesen található HR területről szakember. Néhány oktató MTMT-be feltöltött tudományos publikációinak egy része nem releváns a hozzá rendelt tantárgyak ismeretanyagával. Említést érdemel még, hogy kevés az egyszerűs tudományos közlemény.

Összességében elmondható, hogy a tudományos közleményekben viszonylag alacsony a tudományos folyóiratcikkek, valamint a hazai és külföldi idegen nyelvű publikációk száma és aránya. Az egyszerűs tudományos közlemények száma is alacsony.

Tudományos háttér

A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdaságtudományi Intézete által alapított Regionális Gazdaságfejlesztési Kutatócsoport célja, hogy néhány témában koncentrálják a kutatási potenciált külső kutatók bevonásával. A hazai és nemzetközi projektekben (NKTH, TÁMOP, TEMPUS) való részvétel is ezt a célt szolgálja. A szak oktatói szoros kapcsolatot ápolnak az MTA Emberi Erőforrás Gazdaságtana Tudományos Bizottságának Gazdálkodás az Emberi Erőforrásokkal Albizottságával.

A hallgatók nemzetközi mobilitását szolgálja az Erasmus és az intézmény által szervezett tudományos konferenciák.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatás infrastrukturális feltételei jók. A tantermek jól felszereltek, több, a képzést támogató speciális tanteremmel is rendelkezik az intézmény. A főiskola egy 330.000 kötetes könyvtárat üzemeltet, amely a főiskolán folyó valamennyi képzés igényeit kiszolgálja.

A szakkönyvek és folyóiratok elektronikus elérésének több formája létezik: *Web of Science*, *Science Direct*, *Ebsco*, *Springerlink*. Ezek a rendszerek a hallgatók számára is elérhetők.

A hallgatók a tananyagok biztosítása, elérhetősége témájában pozitívan nyilatkoztak.

A képzési létszám és kapacitás

Az elmúlt öt évben a nappali tagozatra felvett hallgatók száma csökkenő tendenciát mutat, évi mindössze 11-19 fő között alakult (az 50 fős éves tervezett felvételhez képest a kapacitáskihasználtság 22-38%). A levelező tagozaton hasonló tendencia figyelhető meg, ahol a beiskolázás szintén csökkent, évi 30-10 fő között változott (a 65-ről 50 főre csökkent éves tervezett felvételhez képest a kapacitáskihasználtság 46-20%). A képzési kapacitás ezt a létszámot többszörösen meghaladja.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében 50-50% körül alakul (a szabadon választható tantárgyak nélkül), ami megfelelő. A tantárgyi tematika és az oktatásban felhasznált szakirodalom megfelel a követelményeknek. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra.

Egy TÁMOP projekt keretében a szakot gondozó Gazdaságtudományi Intézet oktatói 11 tananyagot hoztak létre. E tananyagok létrehozásában az *emberi erőforrások* alapszak oktatói is részt vettek.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A kollokviumok és vizsgák döntően írásbeliek. A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek, a főiskolai minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat, de a számonkérési módszereket és követelményeket rögzíti.

A hallgatóknak 6 félév alatt 26 vizsgajegyet és 24 gyakorlati jegyet kell szereznii (szabadon választható tárgyak nélkül). Ha a kollokviumokat vesszük alapul, akkor félévenkénti átlagban 4-5 vizsga van, ez a nemzetközi gyakorlatot tekintve átlagos.

A szakon előírt szakmai gyakorlat nincs. A főiskola képzésében 80 órás szakmai gyakorlat teljesítése kötelező kreditérték nélkül, a 6. félév szorgalmi időszakának végéig. A hallgatók a szak munkaterületének megfelelő gazdálkodó szervezetnél teljesítik a kötelező gyakorlatot. A gyakorlatvezető több éves szakmai tapasztalattal rendelkező szakember, személyét a gyakorlólhely vezetője jelöli ki. A szakmai gyakorlatokat a Karrier és Öregdiák Iroda és a tereptanár koordinátor közösen szervezik. A gyakorlat teljesítését egy elektronikus felületen kell a hallgatóknak dokumentálnia. A szakmai gyakorlat részben visszacsatolást nyújt a főiskolának a hallgatók tevékenységéről. Magát a gyakorlatot a hallgatók szakmailag megfelelőnek ítélték.

Figyelemre méltó, hogy a hallgatók szakdolgozatai *gazdálkodási, marketing* vagy *CSR* témaköröket ölelnek fel. Mindez összefüggésben lehet az oktatók képzettségével is. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága, értékelése jó minőségű.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunka védeése és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A szakmai gyakorlatról készült beszámolókat a Záróvizsga Bizottság megtekintheti. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a felvett létszám évi 11-19 fő között ingadozott a nappali tagozaton. A 2012/2013-as tanévben megszűnt az államilag finanszírozott képzés a szakon, így tovább csökkent a felvett hallgatók száma. A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésre összesen 77 főt (19, 19, 14, 14, 11), a részidejű képzésre 90 főt (23, 30, 27, -,10) vettek fel.

A kiadott diplomák száma a teljes idejű képzésben összesen 50 (9, 13, 10, 9, 9) A nyelvvizsgával érkezők aránya az utolsó két évben 30-40% körül alakult. Ennek ellenére a nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adható diplomák aránya magas, 17-57% között ingadozott a vizsgált időszakban, tendenciájában azonban csökkenést mutat. Egyes hallgatók a tanulmányok befejezése után koncentrálnak a nyelvtanulásra, vagyis nem is tervezik a záróvizsga után az azonnali diplomaszerzést. Pozitívum, hogy a szakon háromféle *üzleti nyelv* szabadon választható tantárgy vehető fel.

A levelező tagozaton a tendencia hasonló, mint a nappali tagozaton. A kiadott diplomák száma 22 (4, 7, 3, 1, 7)

A hallgatói lemorzsolódási arány az elmúlt 5 év átlagában 25% körül alakult (akik nem jutottak el a záróvizsgáig).

A hallgatói létszám tekintetében sokat várnak a felsőoktatási szakképzéstől: a jelentkezők egy része ugyanis a költségtérítés mérséklése érdekében először az állami finanszírozású felsőoktatási szakképzést választja, mert annak elvégzése után csak másfél évig kell vállalnia a tanulmányainak finanszírozását az alapszakon. Az első évfolyam 2015-ben fejezi be az FSZ képzést.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munkát, a hallgatói mobilitást, a demonstrátori rendszert és a szakkollégiumot említették.

A végzett alapszakos hallgatók mintegy 10%-a folytatja tanulmányait mesterképzésen.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a kar Gazdaságtudományi Intézete gondozza. Nem kizárólag a szakfelelős kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala, hanem a három alapszak (*emberi erőforrások, gazdálkodási és menedzsment, turizmus-vendéglátás*) szakfelelősei közösen, a tanszékvezetőkkel együtt, az intézetigazgató irányításával, a dékáni vezetés ellenőrzése és stratégiai iránymutatása alapján működtetik a szakokat. A szakokkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelősségük, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a főiskola vezetőinek feladata és felelőssége. A főiskola vezetése stratégiaileg nagy hangsúlyt fektet az *emberi erőforrások* alapszakokra. Fontos üzleti alapszaknak tekintik.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán komplex minőségbiztosítási és -irányítási rendszer működik. A karokon folyó oktatási, kutatási és menedzsment tevékenység minőségbiztosításáért a kari Minőségfejlesztési és Értékelési Bizottság felel. Az egyes kari bizottságok elnökei és a Hallgatói Önkormányzat képviselője által alkotott Minőségirányítási Bizottságot a főtitkárnak alárendelve a bizottsági elnök vezeti. A Minőségértékelési Bizottság gondoskodik a minőségügyi folyamatokat érintő döntések végrehajtásáról. A kar a minőségbiztosítási eljárások eredményeinek figyelembe vételével határozza meg a kari stratégiát, a követendő minőségpolitikai és fejlesztési irányokat. A tevékenység minőségének belső ellenőrzése évente egy alkalommal történik. A szak képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és folyamatos fejlesztése is része a minőségbiztosításnak.

Az oktatók hallgatói minősítését a teljesítményértékelésre építve végzik. Az oktatói munka hallgatói véleményezése során minden tanévben a karok oktatói állományának egyharmada – mindkét félévben ugyanazok az oktatók – kerül felmérésre, így háromévente minden oktató minősítése megtörténik. A hallgatók elektronikus formában történő válaszadási hajlandósága alacsony volt, ezért 2014 óta a hallgatói vélemények felmérését a Hallgatói Önkormányzat papíralapú kérdőív segítségével végzi (kari szinten átlag 39%). Az elektronikus formában földolgozott kérdőíveket a Minőségirányítási Bizottság elnöke az adatokat karokra lebontva eljuttatja az illetékes dékánnak, valamint a kari Minőségfejlesztési és Értékelési Bizottság elnökének. A dékán az egyes oktatókról megkapott információkat átadja az illetékes tanszékvezetőknek, akik a kollégákkal személyes beszélnek meg az eredményeket. Az oktatók többsége

pozitívan fogadta a teljesítményértékelési rendszert. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív, mert kiszámítható és tervezhető. A hallgatók úgy látják, hogy felméréseiknek, jelzéseiknek van hatása az oktatás színvonalának javítására.

A visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű a Diplomás Pályakövető Rendszer működtetése. A Diplomás Pályakövető Rendszer a munkaadói véleményeket nem, csupán a végzett hallgatók oktatási, illetve elhelyezkedésének elégedettségét mutatja be. A végzett hallgatók visszacsatolását a főiskola vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az oktatáspolitikai, a finanszírozás kiszámíthatatlansága és a korlátozott idejű szakmai gyakorlat negatívumként jelenik meg. *Gyengeségként* jelenik meg a szűk képzési szakkínálat, a kutatás menedzselése és az oktatói mobilitás hiánya. Ezekkel egyetértve hiányolható a konkrét gazdasági környezet hatásának említése a szakra vonatkozóan.

A SWOT öt eleme főiskolai szintű pontokat tartalmaz, keveset foglalkozik a szakkal. Az általános megállapításokkal egyetértve az elemzésben jobban lehetett volna az *emberi erőforrások* alapszakra fókuszálni.

Távlatilag az *emberi erőforrások* alapszakon folyó képzést duális képzéssé tervezik alakítani.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. A meglévő adatbázisból sokkal kiterjedtebb visszacsatolás valósítható meg mind az oktatás hallgatói véleményezése, mind a munkaadói vélemények tekintetében. Célszerű a jövőben nagyobb hangsúlyt helyezni a munkaadói vélemények bekérésére és kiértékelésére.
2. A gyakorlatorientáltabb oktatás megvalósítása feltételezi, hogy az oktatók a korábbinál hatékonyabban építsék be a tananyag fejlesztésébe a gyakorlati tapasztalatokat.
3. A vezető oktatóvá válás feltételeit indokolt szigorítani, főleg a főiskolai tanárokkal szemben elvárásként kellene megfogalmazni, hogy saját szakterületükön tartsák a lépést a nemzetközi színvonallal, publikáljanak, eredményeiket hivatkozzák meg, és töltsék fel az MTMT-be.
4. Készüljön intézkedési terv a végzettek arányának növelésére és a lemorzsolódás csökkentésére.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak	2016/1/VII/2/4. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. december 31-ig történi benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/64.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A 2012/13-as tanévtől kezdve nem indult a szak sem nappali, sem levelező tagozaton.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a kifizető képzés nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik magyar nyelven. A szakhoz specializáció nem tartozik.

A tantervben az alapozó ismereteket 23 (3-4-6 kredites) tárgy tartalmazza, 91 kredittel. A szakmai törzsanyagot 19 (3-4-6 kredites) tárgy adja 80 kredit értékben. 3 tárgy szabadon választható (9 kredit). A tanterv szabadon választható tárgyakat külön nem tartalmaz. A szabadon választható tárgyak felvételekor a hallgatók az intézményben az adott félévben meghirdetett összes kurzus közül választhatnak az érdeklődési körüknek megfelelően.

A képzési idő nappali tagozaton 6 félév, levelező tagozaton 8 félév, ami eltér a KKK-ban előírt 6 féléves képzési időtől (a 2015/16-os tanévre a felvi.hu-ban a levelező képzésben is 6 féléves képzési időt hirdetnek). A 13-15 hetes oktatási (szorgalmi) időszakot 5 hetes vizsgaidőszak követi. Nappali tagozaton heti 20-25 órás a félévközi órarend szerinti elfoglaltság. Levelező tagozaton a konzultációkat hétfői napokon (péntek, szombat, vasárnap) tartják.

Az oktatás főleg ismert hazai műhelyekben készült tananyagokra épül. Emellett több területen folyik saját oktatási anyagok fejlesztése is. A megadott tantervek összhangban vannak az akkreditációs követelményekkel.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Réthy István ismert személyisége a magyar *emberi erőforrás* szakmának. Nagy tapasztalattal, szakirányú minősítéssel rendelkezik. Az alapszak oktatóinak többsége rendelkezik tudományos fokozattal, 28 oktatóból 20 fő minősített. A főiskola törekszik arra, hogy a képzésben résztvevő, tudományos fokozattal még nem rendelkező oktatók minél hamarabb megszerezzék PhD fokozatukat. Az oktatók nagy többsége (4 oktató kivételével) az általa oktatott tárgyhöz kapcsolódó diplomával rendelkezik.

Az oktatók AT/AE aránya, valamint az oktatói kreditterhelések megfelelnek a MAB bírálati szempontjainak. Intézményhez nem tartozó (AE) oktató mindössze 3 van a 28-ból, a vendégoktatók száma pedig 1 fő. Az önértékelésben szereplő átlagos heti óraterhelések és creditszámok teljesítik a követelményeket.

Az oktatói korösszetétel kedvező, a szak 28 oktatójából huszan 45 év alattiak.

Tudományos háttér

Az alapszakon oktatók többsége rendelkezik PhD fokozattal. Az alapszakkal kapcsolatos publikációs tevékenység megfelelő. Az *emberi erőforrások* alapszakhoz kapcsolódóan kiemelendő több országos és nemzetközi pályázat, egy újfajta munkahelyi képzési módszertan kifejlesztése, a foglalkoztatáshoz és munkaügyi vitákhoz kapcsolódó publikációk, egy 12 részes HR e-learning könyv, illetve a hátrányos helyzetűek (tartós munkanélküliek, megváltozott munkaképességűek) esélyegyenlőségének javításához kapcsolódó kutatások.

Infrastrukturális feltételek

Az *emberi erőforrások* alapszak oktatása a KRF gyöngyösi székhelyén folyik. Az oktatási helyiségek adottságai, felszereltsége, ICT technológiával való ellátottsága és ergonómiai jellemzői átlagon felüliek. A kollégiumi ellátás férőhelyek tekintetében nagyon jó. A Károly Róbert Főiskola könyvtára nyilvános felsőoktatási szakkönyvtár.

A szakkönyvek és folyóiratok elektronikus elérésének több formája létezik. Az EISZ rendszerükkel három adatbázis érhető el: Web of Science, Science Direct és a Scopus. Ezek a rendszerek a hallgatók számára is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali és levelező tagozaton egyaránt 50 fő volt az elmúlt 5 évben. A ténylegesen felvett hallgatók száma 2009-2011 között nappali tagozaton 3 és 16 fő között változott, levelező tagozaton pedig 26-29 fő/év volt. A kapacitáskihasználtság így nappali tagozaton 9,6%, levelező tagozaton 27% átlagosan. Az alacsony hallgatói létszám miatt 2012-től már nem tudták elindítani az alapszakot egyik képzési formában sem.

A hallgatói létszám csökkenését négy lényeges okkal magyarázzák: a bevezetett kormányzati intézkedések, a demográfiai visszaesés, a környező nagyvárosok elszívó ereje, valamint az, hogy megváltoztak a jelentkezési stratégiák.

A felsőoktatási szakképzés részben megoldás lehet erre a problémára. Ezt az oktatási formát az alapképzés előszobájának tekintik. Jelenleg 26 hallgató (nappali, két évfolyam) tanul *emberi erőforrások* felsőoktatási szakképzési szakon.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A főiskolán folyó képzés nagy előnye, hogy – a campus jelleg és a kisebb csoportok miatt – személyesebb, humánusabb.

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében 50-50%-os. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra. A részképzés kontakt óraszámai a formai feltételeknek megfelelnek (kivéve a 8 félévre való elnyújtást). Gyakorlati félév – a KKK-val megegyezően – nincs.

A tantárgyi programokat és a foglalkozási tervet a hallgatók elérhetik a GTR-en (Globális Tanulmányi Rendszer).

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatók 6 félév alatt 32 vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban ötöt, ez a nemzetközi gyakorlatot csak kis mértékben haladja meg. A vizsgáztatásban a szóbeli és írásbeli vizsgák aránya megfelelő, gyakoriak a kombinált vizsgák. Gyakran kell a hallgatóknak prezentációt tartaniuk, ami hozzájárul a prezentációs készségük fejlesztéséhez.

Szaktervezési témát a hallgatók az intézetek által javasolt témakörök közül választanak, majd felkérlik konzulensnek az adott témakörért felelős oktatót. Saját (az intézet által megadott témakörök között nem szereplő) téma is választható, de ebben az esetben azt előzetesen a szakfelelősnek jóvá kell hagynia.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az alacsony hallgatói létszám miatt 2012-től már nem tudták elindítani az alapszakot egyik képzési formában sem. A vizsgált 2009/10 – 2013/14 közötti időszakban nappali képzésre 29 hallgatót vettek fel (10, 3, 16), 50 diplomát adtak ki. Nagyon magas, átlagosan 86% azoknak az aránya, akik közvetlenül a záróvizsga után nem kaptak diplomát a nyelvvizsga hiánya miatt.

A levelező képzésre a vizsgált időszak 82 hallgató nyert felvételt (29, 26, 27), és 40 diplomát adtak ki. Lemorzsolódási adatok a szakra vonatkozóan nem álltak rendelkezésre.

A DPR-t az elmúlt három évben az az *emberi erőforrások* alapszak esetében csak 1-4 abszolutóriumot szerzett hallgató töltötte ki, az alacsony válaszadási arány miatt következtetéseket nem lehet levonni, az azonban látható, hogy többségük rövidebb-hosszabb ideig tartó munkanélküliségi időszaka után mindenkinek sikerült elhelyezkednie.

A főiskolán a hallgatói tehetséggondozás nagyon fontos területe a tudományos diákköri munka. A főiskola oktatási és kutatási profiljának megfelelő TDK Szakmai bizottságokban (Agrártudományi, Közgazdaságtudományi, Fizika, Földtudományok és Matematika, a Humán Tudományi, az Informatika Tudományi) az elmúlt években sikeresen szerepeltek a KRF hallgatói.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere, eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős felel a szakon folyó képzés minőségéért, tartalmáért és a teljes képzési folyamatért. Feladatai közé tartozik többek között a szakindítási dokumentáció összeállítása, a képzési programok kidolgozása, a tantervmódosítási javaslatok elkészítése, a szakdolgozat témáinak meghatározása és meghirdetése, a záróvizsga elkészítés, valamint folyamatos kapcsolattartás a szak hallgatóival.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az intézmény ISO 9001 és ISO 14001 tanúsításokkal rendelkezik, folyamatai szabályozottak. A minőségbiztosítási rendszer intézményi szintű. Minőségügyi céljaikat a minőségfejlesztési program tartalmazza. A minőségbiztosítási tevékenység során sor kerül a szakok, az oktatók és a kutatási tevékenység felülvizsgálatára, ellenőrzésére. Az egyes szakok programjait rendszeresen felülvizsgálják, évente végzett önértékelés keretében. Ehhez felhasználják többek között a záróvizsga-bizottságok, a végzett hallgatók, belső auditok visszajelzéseit, véleményét, illetve a munkatársak javaslatait is. Az OMHV kérdőívek kitöltésére évente kerül sor. Lehetőség van az interneten (GTR rendszerben) és papír alapon is kitölteni. A hallgató anonimitása mindkét esetben biztosított. Az intézetek igazgatói óralátogatások során ellenőrzik az oktatás színvonalát. Az eredmények támpontot adnak a különböző előléptetésekhez, vezetői döntésekhez, és megalapozzák a kiváló oktatói munka elismerésének lehetőségét is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés *erősségei* többek között a színvonalas infrastruktúra, a minősített oktatók magas aránya, a kedvező korösszetétel. *Gyengeségeik* között szerepeltetik az alacsony hallgatói létszámot, a felvettek gyenge nyelvtudását, az idegen nyelvű képzés hiányát. *Veszélyként* tekintenek a változó szabályozási környezetre, a földrajzilag közeli versenytársakra, valamint a nagyvárosok elszívó erejére. *Lehetőséget* látnak a nemzetközi kapcsolataik bővítésében, különböző csereprogramokban és együttműködésekben (doktori iskolákkal, külföldi intézményekkel, oktatókkal).

Összességében elmondható, hogy a főiskola *emberi erőforrások* alapszakja megfelel az akkreditációs követelményeknek. Ugyanakkor az alacsony hallgatói létszám miatt felvetődik a fenntarthatóság, a gazdaságosság kérdése.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Szükséges a főiskola vezetésének/fenntartójának egyértelmű döntése a szak jövőjéről, meghirdetésére irányuló szándékokról.
2. Folytatás esetén kulcsfontosságú a beiskolázási/toborzási tevékenység módszereinek fejlesztése, e tevékenység intenzitásának erőteljes növelése.
3. Folytatás esetén intézkedési tervet szükséges kidolgozni a diplomakövetelményeknek megfelelő nyelvtudási szint elérésének elősegítésére.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások alapképzési szak</i>	2016/1/VII/2/5. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.
működő képzés értékelése: 2013/8/VIII/3. MAB határozat	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik magyar nyelven. A szakhoz specializáció nem tartozik.

A képzés tanterve maradéktalanul megfelel a KKK-ban rögzített követelményeknek. A tantervben az alapozó ismereteket 19 (3-6 kredites) tárgy tartalmazza, 93 kredittel. A szakmai törzsanyagot 20 (3-6 kredites) tárgy adja 78 kredit értékben. Az 5. és 6. félévben 9 kredit értékű szabadon választható tárgyat kell a hallgatóknak teljesíteniük. A tanterv szabadon választható tárgyakat külön nem tartalmaz. A szabadon választható tárgyak felvételekor a hallgatók az intézményben az adott félévben meghirdetett összes kurzus közül választhatnak az érdeklődési körüknek megfelelően. A KKK nem ír elő szakmai gyakorlatot, de a vizsgált képzésen a szakmai gyakorlat a záróvizsga kredit értékkel nem rendelkező kritériumkövetelménye. A hallgatóknak 2x1 hónap intézményen kívüli szakmai gyakorlatot kell teljesíteniük.

2014-ben az egyetemen felülvizsgálták a tanterveket, és a szervezeti felépítés is átalakult. A képzés átalakítása kettős célt szolgált, jobban megfelelni a KKK-ban rögzített követelményeknek és jobban alkalmazkodni a piaci igényekhez, mind a bemenetet (középiskolák), mind a kimenetet (versenypiaci igények) illetően. A képzés tantervét és a tapasztalatokat áttekintve megállapítható, hogy az egyetem jelentős eredményeket ért el, mindenekelőtt az oktatási módszerek fejlesztésében.

Személyi feltételek

A szakfelelős Balogh Ágnes, egyetemi docens, PhD, aki vegyészmérnöki, majd humánerőforrás-menedzseri szakképesítéssel és gazdaságtudományi PhD fokozattal rendelkező oktató. A szakterületen jelentős ipari és felsőoktatási gyakorlati tapasztalatai is vannak. Publikációi a kulturális intelligencia és a szervezeti kultúra területére fókuszálnak, ami összhangban van a szak képzési követelményeivel. Publikációs tevékenységének értékelésekor figyelembe kell venni, hogy pályáját szilikátipari mérnökként kezdte, és csak az utóbbi évtizedben fordult érdeklődése a HR irányába. Ez magyarázza a tudományometriai adatait. Viszonylag kevés a hivatkozást eredményező folyóiratcikke, és sok a konferenciakiadvány. Összességében a szakfelelős a tartalmi követelményeknek teljes mértékben megfelel, és a szak vezetésére alkalmas.

A képzésben 57 oktató vesz részt. A szakon az oktatók 70%-a rendelkezik tudományos fokozattal. Az oktatók közül 3 fő az MTA doktora, ők oktatják a *pénzügytant*, a *statisztikát* és a *nemzetközi gazdaságtant*. Három fő a tudományok kandidátusa, 34 főnek PhD fokozata van. A szakon oktató kollégák 88%-a teljes munkaidőben foglalkoztatott, az intézménynek akkreditációs nyilatkozatot tett (AT) besorolású, így az oktatók közötti AT/AE arány az előírásoknak megfelelő. 2 vendégoktató van a szakon. 3 oktató 25-nél több kredit felelőse, ez az arány a MAB előírásai alapján elfogadható.

Az oktatók életkori összetétele kedvező, 60%-uk ötven évnél fiatalabb. Néhány oktató óraterhelése igen magas, még a szakdolgozati, diplomadolgozati konzultációk figyelmen kívül hagyásával is.

Tudományos háttér

A szak kutatási bázisát a Menedzsment Intézethez kapcsolódó kutatóműhelyek jelentik. Közülük a Kvantitatív módszerek kutatóműhely és a Stratégiai menedzsment kutatóműhely tevékenysége közvetlen hatással van a szak oktatására. Ez utóbbi kutatóműhelyhez kapcsolódik a szakfelelős tevékenysége is. A kutatóműhelyek aktív tevékenységének eredményei – például esettanulmányok, TDK és doktori témák, szakkönyvek - hasznosulnak az oktatásban.

Infrastrukturális feltételek

A Pannon Egyetemen a fizikai infrastruktúra – tantermek, számítástechnikai, könyvtári infrastruktúra, szoftverek és adatbázisokhoz való hozzáférés, kollégiumi és sportolási férőhelyek – a képzés igényeinek megfelelő mennyiségben és minőségben rendelkezésre áll. Az infrastruktúra akár nagyobb hallgatói kör ellátására is elegendő volna. Az e-learning infrastruktúra kiépítettsége és használata példa értékű. A Gazdaságtudományi Kar intenzíven fejleszti elektronikus tananyagait, melyek a Moodle keretrendszerben hozzáférhetőek a hallgatók számára. Itt valamennyi tantárgy tematikája, követelményrendszere, előadásvázlatai és segédanyagai elérhetőek. Ezzel párhuzamosan folyamatosan bővül azon tárgyak köre, amelyek teljes szövegű tananyaga elérhető elektronikusan. Az e-learning területén a szakon oktató kollégák jelentős módszertani fejlesztő munkát is folytatnak. A HR oktatáshoz speciális infrastruktúra is rendelkezésre áll: egy HR szoftver, valamint a *pályaszocializációs tréning* követelményeinek teljesítéséhez hordozható hangosító berendezés és videokamera.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali képzésben az éves tervezett felvételi keretszám 55 fő, a levelező képzésben a keretszám 80 főről 2013-ban 60 főre, 2014-ben pedig 50 főre csökkent. A ténylegesen felvett hallgatók létszáma az államilag finanszírozott hallgatók számának csökkenése miatt folyamatosan csökken. Nappali tagozatra évfolyamonként 25-52 főt, levelezőre 21-73 főt vettek fel a vizsgált időszakban. A nappali képzés kapacitáskihasználtsága átlagosan 64,5%, a levelezőé pedig 61,8%.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzésben meghatározó az oktatás informatikai támogatása. Ez a nappali képzésben is átalakítja az oktatási módszereket. A hallgatók szinte minden támogatást megkapnak a Moodle rendszeren keresztül. Az intézet által kidolgozott tananyagok egy része kifejezetten a Moodle rendszer adottságait figyelembe véve készül. A Moodle tehát nem egyszerűen csak egy eszköz, ami helyettesíti az írott tananyagot, hanem az oktatási technológia integráns része, a tanár-diák kommunikáció eszköze is. Ezen eszközök használata a Pannon Egyetemen példaértékű. A szak hallgatói intézményen kívüli szakmai gyakorlaton vesznek részt. A szakmai gyakorlat az első és a második év után 1-1 hónap. A szakmai gyakorlat minőségellenőrzése megoldott, a szükséges minőségbiztosítási rendszer jól szabályozott.

A nyelvi képzést szolgálja, hogy a hallgatók a szaknyelvi képzés mellett a *közgazdaságtan matematikai alapjai* tárgyat angolul és németül is felvehetik, továbbá 6 kreditet nemzetközi szakemberek által tartott kurzusok keretében kell teljesíteni. Ezek a kurzusok természetesen igazodnak az éppen rendelkezésre álló vendégoktató szakmai profiljához.

Értékelés és ellenőrzés

A kialakult gyakorlat szerint a záróvizsga bizottság elnöke többnyire egy régióbeli vállalat emberi erőforrás gazdálkodásért felelős vezetője. A záróvizsga két részből áll, az egyik a szakdolgozat megvédése, a másik a szakképzésre épülő szakmai vizsga: menedzsment (*általános menedzsment, projektmenedzsment, emberi erőforrás gazdálkodás*) és munkaügy (*személyügy, munkajog, munkaerőpiaci intézmények és elemzések*). A záróvizsga után a vizsgabizottságtagjai egy kérdőív kitöltésével is értékelik a hallgatók felkészültségét.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2009-2013 között összesen 460 főt vettek fel a szakra (188 főt nappali, 242 főt levelező tagozatra). Ez alatt az idő alatt összesen 161 diplomát adtak ki. A mintatanterv szerint végzők aránya körülbelül 30%. Ennek fő oka, hogy a hallgatók több félévet „csúsztatnak”, mert nehézséget jelent nekik a képzéshez szükséges anyagi forrás előteremtése. A nyelvvizsga hiányában diplomájukat átvenni nem tudó hallgatók aránya kisebb az országos átlagnál. Öröndetes, hogy az intézmény működtet egy úgynevezett szűrőszintet: a harmadik félév után megszüntetik azoknak a hallgatói jogviszonyát, aki nem tudnak addig legalább 45 kreditet teljesíteni.

A lemorzsolódás 10% körüli, de sok esetben a lemorzsolódott hallgató újra felvételizik, és elismerteti a korábbi tanulmányait.

A magas költségtérítéses hallgatói arány rontja a mesterképzésre történő felkészítés esélyeit, hiszen az alacsony bekerülési pontszámok és a nyelvvizsga hiánya tartós hátrányt jelentenek a mesterképzés szempontjából, miközben az intézmény a tehetséggondozásra felkészült, és megfelelő intézményrendszerrel segíti a tehetséges hallgatók felkészítését.

A Pannon Egyetem 2013 őszén csatlakozott a BusinessLab hálózathoz, amelyet a vállalati partnerek mellett a Magyarországi Brit Kereskedelmi Kamara (BCCH), a UK Trade & Investment (UKTI) és a Német-Magyar Tudásközpont támogatnak. 2001 óta rendezik meg a Timár László Esettanulmányi Versenyt, 2013-tól működik a

Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozata, 2010-től segíti a munkát a Harsányi János szakkollégium. Jelentős a hallgatók részvétele a TDK mozgalomban és demonstrátorként is igyekeznek a hallgatókat bevonni a szakmai munkába.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálsorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent azon hallgatók átlagos álláskeresési ideje (és ezen idő szórása is). A 2008-ban abszolvált hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlagosan 5,8 hónapot töltöttek álláskereséssel (5,5 hónap szórással), a 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közszférában): a 2008-ban abszolváltak 68%-a, a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a.

A szak hallgatóinak nagy többsége a végzést követő 1-3 hónapon belül a végzettségének megfelelő állást talál. A munkaerőpiac visszajelzései kedvezőek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelőst az egyetem rektora nevezi ki, ami megfelelően erős pozíciót jelent az egyetemi hierarchiában. A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Szakterületi bizottságot működtet, ami megvitatja a szakkal kapcsolatos fejlesztési javaslatokat, illetve véleményezi azokat. A tanterv elfogadása a Szenátus és/vagy a GTK Kari Tanács jogkörébe tartozik.

Az egyetem rektora olyan irányítási rendszert vezetett be, ami a döntési szintek számát jelentősen csökkentette, ez erősíti a megbízottak (például a szakfelelősök) személyes felelősségét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzési folyamat jól kidolgozott minőségbiztosítási rendszer alapján működik. A minőségbiztosítási folyamatok intézményi, illetve kari szinten szervezettek. Évente sor kerül az oktatók teljesítményértékelésére. A hiányosságokat továbbképzéseken való részvétellel van lehetőség pótolni. A kar a fokozatszerzést kiemelten fontosnak tartja, és anyagilag, valamint az óraterhelés csökkentésével támogatja. Oktatói elégedettségmérést 3 évente végeznek, eredményeit a kari összdolgozói értekezleten ismertetik. A hallgatók elégedettségmérésére szolgáló OMHV felmérésre minden félév végén a vizsgaidőszak előtt kerül sor. Tanszéki és intézeti szinten is értékelik az eredményeket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzésben kiemelik erősségként a minősített oktatói kart, a gyakorlatorientált oktatást, valamint az ezt segítő erős infrastrukturális és informatikai háttérrel. Gyengeségeik között szerepel a magas oktatói terheltség, a nagy csoportlétszámok, valamint a hallgatók előismereteinek különbözősége. Lehetőséget látnak az erős munkaerőpiaci igényekben és a távoktatásban, veszélyt pedig a főváros elszívó hatásában, valamint abban, hogy kevés gyakorlati hely rendelkezik kidolgozott gyakornoki programmal.

A szakról készült SWOT elemzés reális, legfeljebb azt a kritikát lehet megfogalmazni vele szemben, hogy a kedvezőtlen hatások, jelenségek szinte mindegyikét az intézménytől függetlenül szerepeltetik, ami azt is jelenti, hogy nemigen lehet rajta változtatni. Érdemes lenne ebből a szempontból még egyszer végiggondolni a SWOT elemzést, és feltárni azokat a pontokat, amelyeket az intézmény saját erőből is kezelni tudna.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Tekintsék át az oktatók időbeosztását, az oktatói és kutatói munka hatékonyságának érdekében.
2. Vállalati kapcsolataik fejlesztésével törekedjenek arra, hogy a hallgatóknak megfelelő, szakmai támogatást, szakmai feladatokat biztosító gyakorlati helyeket tudjanak javasolni.

Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak működő képzés értékelése: 2007/10/XI/4. sz. MAB határozat	2016/1/VII/2/6. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Még nem értékelhető a rövid ideje újraindult képzés. Bemutatandó a képzésre felvett és a képzésben levő hallgatók létszáma, továbbá a kiadott diplomák száma.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés levező munkarendben folyt a KTK és a FEEK közös szakmai felügyelete alatt²⁵. A tantervben az alapozó tantárgyak közül a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 18 (2, 3, de főleg 6 kredit) tantárgy tartalmazza, 89 kredittel, a társadalomtudományi alaptantárgyak között 4 három kreditet tartalmazó tantárgy szerepel. A 13 szakspecifikus kötelező tantárgy és a 6 szakspecifikus választható tantárgy a szakmai törzsanyag részét képezi. A szakspecifikus választható tárgyak mindegyike 4 kreditet ér, ezek közül a képzés során 2-2 kurzus) teljesítendő szakmai orientáció szerint (a közszférára, a fegyveres/rendvédelmi szervekre, az üzleti szférára irányuló speciális tárgyak). Nevesítetten 6 szabadon választható tantárgyat kínálnak, amelyek közül 9 kreditnyi, azaz 3 kurzus, teljesítendő, emellett lehetősége van a hallgatónak a karok által felkínált és befogadott ún. campus kreditek teljesítésére.

A KKK elsajátítandó tudásanyagra vonatkozó elvárásai tükröződnek a tantárgy kínálatban (a tantárgyak elnevezésében), illetve beépülnek a különböző tantárgyakba. Összességében a tantárgyak struktúrája a képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs előírásoknak megfelelő. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra. Az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében inkább az elméleti órák javára mozdul el (kb. 60-40%), a szakmai tárgyaknál a felsőbb éveken ez az arány kisebb mértékben a gyakorlatok javára tolódik el.

A Közgazdaságtudományi Kar épp úgy, mint a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar oktatói rangosabb könyvkiadók által megjelentetett szakkönyvek és jegyzetek írásával járulnak hozzá a tantárgyak fejlesztéséhez.

Személyi feltételek

Nemeskéri Zsolt PhD, egyetemi docens szakfelelős mellett ún. „szakvezető” is működik Ásványi Zsófia PhD, egyetemi adjunktus személyében, aki jobbra a szak operatív ügyeit viszi. A szakfelelős szakmai háttere, tudományos munkássága megfelelően illeszkedik a szak jellegéhez. A „szakvezető” a pozíciója betöltéséhez szükséges tudományos minősítéssel rendelkezik.

A szak minősített oktatóinak száma kedvező, a 37 tantárgy 28 felelőse közül 4 fő az MTA doktora. 6 egyetemi tanár és 18 egyetemi docens vesz részt a képzésben. – A szakon összesen 54-en oktatnak, közülük 44-en minősítettek, 47 oktató teljes munkaidőben dolgozik a KTK és a FEEK karokon.

²⁵ A 2015/16-os tanévtől a Közgazdaságtudományi Kar hirdeti meg a szakot.

Fiatal oktatók jelentékeny részben vesznek részt a képzésben. Többségük (10 fő) elsősorban gyakorlatokat vezet, s csak fokozatosan vonják be őket egy-egy előadás tartásába.

A tantárgyfelelősök felének kreditterhelése magas. Ez az arány meghaladja a MAB által maximálisnak tartott szintet.

Tudományos háttér

Mindkét kar szakmai tudományos háttere segíti a képzést.

A KTK-n a képzés szempontjából kiemelkedő jelentőségűek a tankönyvekben, egyetemi jegyzetekben is megjelenő, eredményes kutatások.

A FEEK Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézetében 2009 óta működik a Munkatudományi Kutatócsoport, amely kutatási eredményein keresztül a Dél-dunántúli régió munkaerőpiaci folyamatainak feltárását, az aktív munkaerőpiaci eszközök hatékony alkalmazásának elősegítését és a régió foglalkoztatási helyzetének javítását tűzte céljának. E célt szolgálva eddig 7 különböző kutatást indítottak különféle együttműködőkkel valós, a munkaerőpiachoz kapcsolódó problémák feltárására, megoldási javaslatokkal.

A FEEK saját kiadású tudományos folyóirata a Tudásmenedzsment, amely döntően az emberi erőforrások menedzseléséhez és fejlesztéséhez kötődő publikációkat közöl.

Több tudományos rendezvénynek adtak már otthont. Az utóbbi időkben a legjelentősebb a 11th International Conference on Human Resource Development Research and Practice Across Europe, európai HR konferencia megszervezése volt (2010).

Infrastrukturális feltételek

A szak infrastrukturális adottságai nagyon jónak mondhatók. A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételeit egyrészt a Közgazdaságtudományi Kar 2003-ban felújított, valamint a Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar korszerű épülete biztosítja. Megfelelő számú tanterem, számítógépterem rendelkezésre áll, wifi internet biztosított mindkét karon. A könyvtárak a szakirodalommal jól ellátottak.

A hallgatók az általánosan elterjedt Coospace rendszert használják.

A hallgatók a tananyagok biztosításáról, elérhetőségükről kedvezően nyilatkoztak: ezek többféle formában (elektronikusan, illetve könyvek, jegyzetek, prezentációk stb.) állnak a hallgatók rendelkezésére.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált, 2009-2014 közötti időszakban mindössze egyszer, 2013-ban hirdették meg a képzést, levelező formában. A 13 hallgató felvételét lehetővé tette mind a 15-50 fős tervezett hallgatói létszám, mind az intézmény bőséges képzési területi kapacitása.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A hallgatói észrevételek szerint a képzés igen gyakorlatias és problémaorientált, a szakmára felkészítő jellegű. A módszerek tantárgy- és tanárfüggőek: több tantárgy esetében alkalmazzák az élményalapú tanulást segítő kiscsoportos oktatást, szituációs gyakorlatokat. Más tantárgyaknál készségfejlesztő (pl. kommunikációs) gyakorlatok segítik a tanultak mélyebb megértését.

A hallgatók szerint az oktatók az egyéni felkészülést sok egyéni konzultációs lehetőséggel segítik.

Egyes oktatók törekednek a tananyagok és a számonkérés tanulási eredmény (kompetencia) középpontú kialakítására, de a teljes képzésben még nem jelent meg ezt elősegítő újfajta módszertan.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokviumok, gyakorlati jegyek száma, aránya). A hallgatók 6 félév alatt összesen 32 kollokviumi vizsgát tesznek, és 11 gyakorlati jegyet szereznek. A kollokvium írásbeli és szóbeli is lehet. A szakmai tantárgyak vonatkozásában a szóbeli vizsgák (80-90 %-ban) jellemzőek. A vonatkozó szabályok (pl. TVSZ, stb.) a törvényi és az akkreditációs feltételeknek megfelelnek.

A záróvizsga követelményeit, lebonyolításának szabályait a PTE SZMSZ Tanulmányi és Vizsgaszabályzata határozza meg, melynek megfelelően a vizsgabizottság az elnökből és két tagból áll. A diplomamunka védeése és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Teljes idejű, nappali képzés nem folyt az *emberi erőforrások* alapszakon. 2009-2012 között részidejű formában sem indították a képzést, mert a korábbi két tanévben felvett 20+42 hallgatónak több mint 2/3-a lemorzsolódott, más gazdaságtudományi képzésekkel közös félévek után a differenciált szakmai kurzusokra már csak néhány fő jelent meg. 2013-ban 13 hallgatóval indult újra a képzés, eddig 1 diplomát adtak ki. A 2014/15-ös tanévben is voltak első éves hallgatók a képzésben. (12 fő).

Noha a KTK és a FEEK számos tehetséggondozási lehetőséget kínál, eddig egy hallgató sem tanult tovább mesterképzésben, nyilván a levelező munkarendű alapképzésből adódóan is.

A hallgatók szerint a képzésben átadott kompetenciák 80%-a hasznos, illetve hasznosítható a munkaerőpiacon.

Az egyetemi átszervezések miatt a képzés szakmai felügyeletét a 2015/16-os tanévtől a Közgazdaságtudományi Kar veszi át.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

Az *emberi erőforrások* alapszak felelőse a szak tartalmáért és a teljes képzési folyamatért felelős, ő az, aki a szak stratégiai kérdéseiben dönt. A szakvezető a szakfelelős munkáját segíti, a szakkal kapcsolatos operatív feladatokat látja el, együttműködve a Tanulmányi Osztály munkatársaival.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Mind a KTK-n, mind a FEEK-en MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer működik. Megfelelő a Minőségirányítási Kézikönyv, van Minőségfejlesztési Bizottság. Mindkét karon történtek már DPR megkérdések, erről a képzésről azonban nincs elérhető adat.

Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről jó, s nemcsak őket, hanem a hallgatókat is rendre bevonják a FEEK által indított kutatásokba. Az oktatók a szakmai előmenetel lehetőségéről is kedvezően nyilatkoztak, ennek bizonyítéka a FEEK vezetőinek és minősített oktatóinak viszonylag kedvező korfája.

A hallgatók úgy látják, hogy a jelzéseikre általában segítő és valós tartalommal megtöltött visszajelzést és orvoslást is kapnak a FEEK vezetésétől – nyilván a lehetséges és reális méltányosság mértékének jegyében.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az *erősségek* között érdemes megemlíteni három tényezőt: „kipróbált tananyagok, a szakot támogatni képes képzési portfólió (FOKSZ-MA), kialakult szakmai gyakorlati képzőhelyi hálózat”, azonban a *lehetőségek* - az önértékelés szerint is - igen szűkre szabottak s bizonytalanok. Komoly *veszélynek* tűnik „a helyi gazdasági innovációk elégtelensége”, s a „város és régió eltartó képességének és vonzóképességének további csökkenése”, ami a képzés sorsa szempontjából súlyosnak tekinthető.

A FEEK-en úgy látják, hogy – részben a felsőoktatási szakképzéssel összefüggésben – fokozott igény van a nappali képzésre is, mert az a hasonló nevű felsőoktatási szakképzésnek besorolási szakja, vagyis az *emberi erőforrások* felsőoktatási szakképzésben oklevelet szerzők számára 90 kredit beszámítható (lesz) az alapképzésben. Másrészt azért is indokoltnak tartják a régióban csak ebben az intézményben oktató képzés megtartását, mert a szüneteltetés és/vagy megszűnés az ilyen érdeklődésű hallgatókat más, iparilag koncentráltabb régiókban (Budapest, Győr, Kecskemét stb.) való tanulás, majd elhelyezkedés felé sodorná, ezzel is fokozva a fiatal, potenciális munkaerőnek már a jelentés készítésekor érzékelhető elvándorlását.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Továbbra is javasoljuk szem előtt tartani – kifejezetten az *emberi erőforrások* alapképzés vonatkozásában – a MAB korábbi javaslatát, és erre intézkedési tervet kidolgozni:

„Átgondolt beiskolázási stratégiával és hatékony felzárkóztató programokkal jelentősen csökkenteni kell a kiemelkedően magas hallgatói lemorzsolódást.”

2. A szak 2013-as újraindítása után 4 év elteltével az érdemi eredmények értékelésére lesz lehetőség. A monitor vizsgálat előtti tájékoztató minél teljesebb körű, a régiós igényeket is feltáró munkaerőpiaci felmérést is tartalmazzon, amely valódi támpontot kínálhat a képzés által célzott szakemberek és kompetenciáik iránti valós igény vonatkozásában.

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/60.	2016/1/VII/2/7. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> , továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történo benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az *emberi erőforrások* alapszakon teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzést folytat a Szent István Egyetem a budapesti képzési helyszínen (telephelyen) magyar nyelven. A távoktatásos képzést a jelentés készítésének idejére kifutatták, a jövőben nem kívánják indítani. A képzés tanterve a kívánalmaknak és az elsajátítandó szakma igényeinek megfelel. A *matematikai* és a *statisztikai* megalapozás nem túlzottan erős, de a képzési és kimeneti követelményeknek megfelel. A hallgatók nagyon sok ismeretbővítő szaktárgyból válogathatnak, a kötelező és a választható tárgyak aránya megfelelő.

A kar egészére jellemző, hogy az oktatók jelentős részben saját tananyagokat dolgoznak ki, s azokból oktatnak, ezt a szak C-SWOT analízisében *erősségként* ki is emelték. Míg a szakspecifikus szakmai tárgyak esetében ez bizonyos *erősség* is, a bevezető *közgazdasági* alaptárgyak esetében megkérdőjelezhető, hiszen ezeknek standard anyaguk és szerkezetük van; számos, világszerte használt modern tankönyv magyar nyelven is hozzáférhető. Miután a kar külföldi diákjait éppen ezekből a standard könyvekből oktatják, a saját jegyzetekhez való ragaszkodást nyilvánvalóan nem a kompetencia hiánya motiválja. A *mikroökonómia* saját jegyzetének anyaga azonos is a standarddal, vagyis ez esetben felesleges erőfeszítésnek tűnik a saját jegyzethez való ragaszkodás; a *nemzetközi gazdaságtan* tárgy tankönyve azonban tartalmilag csak részben fedi le a szokásos tananyagot, sokkal inkább egy *világgazdaságtan* kurzust követ, noha a kettő nem ugyanaz.

Személyi feltételek

A képzésben felkínált 44 tantárgyat 58 oktató oktatja, közülük 27-en tantárgyfelelősök. A szakfelelős, Fehér János és az oktatók kellően felkészültek a szak, a tantárgyak oktatására. Kellő számban rendelkeznek tudományos fokozattal, és szinte valamennyien főállásúak, így az ezzel kapcsolatos előírások is teljesülnek. A szakfelelős elsősorban a *vezetőképzés* területén hosszú oktatói gyakorlattal bír. Publikációs tevékenysége a *munkatudományi, szervezés-vezetési* témában jelentős, a kívánalmaknak megfelel. A szak – még inkább a kar – oktatói tipikusan meglehetősen magas óraszámokban oktatnak. Az érintett vezetők az oktatók erős túlterheltségéről és az erőforrások elégtelen voltáról számoltak be.

Tudományos háttér

A szakfelelős és a vezető oktatók tudományos tevékenysége megfelelő, a fiatalabbak eredményes munkáját azonban nehezíti az oktatásban való túlzott leterheltség.

Infrastrukturális feltételek

A budapesti telephely a XIII. kerületi önkormányzattól bérelt iskolaépületben található. Méretét, felszereltségét tekintve megfelelő. Biztosítottak a tantermek, az oktatástechnikai eszközök (projektorok, számítógépek) és jó minőségű az internet-elérés. Az egyetem – Gödöllőn levő – központi könyvtárát használhatják a hallgatók, ezen felül helyben egy 2000 kötetes könyvtár áll a rendelkezésükre.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben az éves tervezett felvételi keret a vizsgált 2010/11-2014/15 közötti időszakban 70-ről 140-re emelkedett, majd 50-re csökkent; a részidejű képzésben az éves tervezett felvételi keret 100-ról 50-re csökkent.

Mindezeket az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette. A teljes idejű képzésre felvett hallgatók létszáma a tervezett keretet 20-96%-ban töltötte ki, a résziidejű képzésben kezdetben túllépték a keretet, majd 46-60%-ban töltötték ki.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az általánosan elterjedt előadás- és gyakorlat-felosztásban folyik az oktatás. A hallgatók közül feltűnően kevesen vesznek részt külföldi részképzésben, illetve alig van az egyetemen keresztül külföldi kapcsolatuk. Ennek egyik oka a nyelvtudás hiányossága lehet.

A gyakorlati tapasztalatok megszerzését egy, az órarendbe illesztett *emberi erőforrás-gazdálkodási esettanulmányok I-II-III.* tantárgysorozat segíti elő, amelynek keretében a hallgatók a III., a IV. és az V. félévben heti hat órában vállalatoknál és intézményeknél – tipikusan nagyobb vállalatok HR osztályain – töltenek időt. Ez a forma igen sikeresnek tűnik. Az érintett vállalatoknál az egyetemen kapcsolatot tartó mentor írásban értékeli a hallgatók gyakorlatának eredményességét, és a tapasztalatok szerint ez a forma a hallgatók elhelyezkedését is hatékonyan segíti. Az összesen teljesítendő 180 kreditpontból azonban így (3x9=)27 valójában szakmai gyakorlat, miközben a KKK szerint a szakmai gyakorlat az egyes ismeretkörökhöz kapcsolódó gyakorlati foglalkozásokon szerezhető meg.

Értékelés és ellenőrzés

Vizsgák és gyakorlati jegyek a szokásos arányban szerepelnek a számonkérés formái között. A fentebb leírt gyakorlati képzési forma értékes, annak megszervezése, dokumentálása, számonkérése mintaszerű, jól szabályozott.

A hallgatók tipikusan az oktatók által kiírt témákat választják szakdolgozati témául. A szűrőpróbaszerű átlapozás alapján a dolgozatok meglehetősen alaposak, és a konzultációk folyamata is jól szabályozott. Egy-egy oktatóra feltűnően sok szakdolgozati témavezetés jut.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a teljes idejű képzésre 221 hallgatót vettek fel (20010/11: 51, 2011/12: 67, 2012/13: 28, 2013/14: 46, 2014/15: 29), és 78 diplomát adtak ki. A résziidejű (levelező és távoktatásos) képzésre 293 hallgató nyert felvételt (2010/11: 101, 2011/12: 91, 2012/13: 42, 2013/14: 36, 2014/15: 23), és 124 diplomát adtak ki.

Noha a hallgatói érdeklődés ingadozó, és az utóbbi években csökkenés volt tapasztalható, a nappali képzésben átlagosan évi 30-40, a levelező képzésen évi 20-30 fő beiskolázására lehet számítani. Ez pedig elegendő a képzés sikeres fenntartásához. Egyes hallgatók elhúzzák a tanulási időt a hallgatói státusz fenntartása érdekében, de a végzések, a diplomák kiadása is ütemesen halad. Nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után nem kapott diplomát a végzősök 16-37%-a.

A szak piaci eredményessége megnyugtató, az elhelyezkedést az egyetem piaci kapcsolatai is segítik. Elhelyezkedési gondokkal semmiképp sem küzdenek az *emberi erőforrás* alapszak végzettjei. A szakról továbbtanulásra is érdemi számban jelentkeznek, erre az egyetem *vezetés és szervezés* mesterképzésének *emberi erőforrás menedzsment és szervezfejlesztés* specializációja is módot ad.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

Az *emberi erőforrás* alapszakot az egyetem Gazdaságtudományi Karán a Társadalomtudományi és Tanárképző Intézet gondozza. Az oktatási folyamatban az egyes intézetek és tanszékek kooperációja is megfelelő.

Belső rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten szervezett és működik. A képzési szint fenntartásának a forráshiány ellenére való biztosításához az oktatók jól érzékelhető belső motivációja is hozzájárul.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A Szent István Egyetemen az *emberi erőforrások* szakon folyó képzésnek jelentős hagyományai vannak. Már a kétciklusú képzésre való áttérés előtt folytattak *munkatudományi, vezetés-szervezési és emberi erőforrás menedzsment* képzést, és a mai szak erősen támaszkodik ezekre a hagyományokra. A szakon folyó képzés az előírásoknak és a szakmai céloknak is megfelel. A hallgatói létszám az elmúlt években jelentősen csökkent ugyan, de ez nem olyan mértékű, hogy a sikeres működtetést veszélyeztetné. Figyelemre méltó, hogy a szakon mind a teljes idejű, mind a résziidejű képzés

Budapesten folyik, ahol más intézmények hasonló képzései konkurenciát jelentenek számára. Mégis, a komplementaritás hangsúlyozásával, a *munkatudományi, vezetéstudományi* elemek erősítésével, illetve a strukturális – *matematikai* – felkészültségi elvárások enyhébb voltával a szak teljes mértékben meg tudta őrizni versenyképességét és a hallgatói érdeklődést a piacon.

Az összkép alapján minden esély megvan a képzés sikeres, a minőségi elvárásoknak megfelelő folytatására.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A *közgazdasági* alapozó tárgyak saját tananyagainak a kérdése a szakfelelős és a szakot gondozó intézet hatókörén kívül áll, mert az alapozó tárgyakat a kar egy másik intézete tanítja a kar valamennyi hallgatójának. A kérdés kari szintű áttekintése, egyes kurzusok tananyagainak újragondolása javasolt a jelentésben leírtak szerint.
2. Az oktatók igen magas óraszámokban oktatnak. Vannak, akik a kívánatos óraszám három-négyszeresének megfelelő heti óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami hosszú távon nem fenntartható. Ez a jelenség nemcsak ennek a szaknak, de a kar többi képzésének is problémája, tehát kari szinten célszerű a megoldása is.
3. A lemorzsolódás okainak elemzését figyelembe véve, javasoljuk a lemorzsolódás csökkentésére irányuló intézkedések megtételét.
4. Megfontolandó a hallgatók nemzetközi kapcsolatainak fejlesztése az Erasmus részképzéseken való részvétel fokozása érdekében.
5. Ehhez kapcsolódóan a nyelvtudás hiányosságainak a kérdését szintén kari szinten javasolt áttekinteni.
6. Javasoljuk a szakmai gyakorlati rendszer tartalmi és formai változatlansága mellett az erre allokált kreditpontok jelentős csökkentését. (Más intézményekben az *emberi erőforrások* alapképzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlat kritériumfeltétel kredit nélkül. Ugyanakkor azoknak a szakoknak az esetében, amelyeknél a szakmai gyakorlatért 30 kredit jár a KKK szerint, az 15 hét = 600 munkaóra elfoglaltságot jelent.)
7. Ha a távoktatásos képzést 3 év elteltével (vagy később) újra indítják, azt előzze meg a távoktatásos képzés MAB-nak benyújtandó akkreditációs szakindítási beadványa.

Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak <i>mediátor; társadalombiztosítás</i> specializációk	2016/1/VII/2/8. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2010/1/XIV/12.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Nem világos a szakfelelős kreditterhelése, illetve az, hogy a korábbi szakfelelős által gondozott 3 tantárgynak ki a felelőse. Bemutatandó a képzés aktuális tanterve, figyelemmel a tantárgyak kreditértékeire is.
- Magas a lemorzsolódók és a nyelvi követelménynek meg nem felelők aránya. Bemutatandók az intézkedési terv nyomán elért eredmények.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az *emberi erőforrások* alapszakon részidejű, levelező munkarendben folytat képzést az intézmény, magyar nyelven. A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapoató ismereteket 20 kötelező tárgy (3-3-4-5 kredit) tartalmazza, 86 kredittel. Társadalomtudományi alapismeretektől a hallgatónak 8 tárgyat (20 kredit) kell felvenniük kötelezően. Célszerű a *demográfia* tantárgy 1 kreditértékének emelése, mivel az a szak sajátosságait érinti. A szakmai törzsanyagot 17 tárgy (2-3 kredit) adja 37 kredit értékben. A társadalomtudományi alapismeretek és a szakmai törzsanyag tárgyainak kreditértéke **elaprózott**. Ez a struktúra szöges ellentétben áll a modern oktatási elvekkel. A tárgyak szűkítése nagyobb kreditértékkel, vagy kötelezően választható tárgyblokk bevezetése javasolt. A differenciált szakmai ismereteket *mediátor* és *társadalombiztosítás* specializációk keretében nyújtják. Mindkét specializáció 6 db 4-5 kreditet tartalmaz, 27 kredit értékben.

A kötelező tárgyak teljesítéséhez a hallgatónak kb. 70 előírt tananyagot kell elsajátítania, ezek többsége mesterszintű ismereteket tartalmazó jegyzet vagy szakkönyv. További probléma, hogy a tantárgyi tematikákban sok esetben nem releváns szakirodalmat adnak meg.

A tanterv 18 szabadon választható tárgyat (2 kredit) tartalmaz, közülük 5 választandó.

A kontaktórák száma 875, ami megfelel a követelményeknek.

Személyi feltételek

Az önértékelés készítése után a szakfelelős megváltozott. Az új szakfelelős (Váry Annamária) főiskolai docens, szakmai háttere, tudományos munkássága (*pszichológia*) illeszkedik a szak jellegéhez. Nem szerencsés, hogy mindkét specializációnak ő a felelőse. A MAB nem kapott felvi.hulágosítást arról, ki(k) lettek a felelős(ei) a korábbi szakfelelős által gondozott 3 tantárgynak (*pszichológia* 3 kredit, *mediációs tréning*, *munkaügyi mediáció* 5-5 kredit). Ha az új szakfelelős lett e tárgyaknak is a felelőse, akkor 10 oktatott tárgya, 37 kredit terhelése **meghaladja** a MAB által maximálisnak tartott szintet.

A szak 51(+5 szabadon választható) tantárgyát 41 oktató oktatja, közülük 26 tantárgyfelelős. Az egyes tantárgyak oktatásában 1-4 oktató vesz részt. A heti óraterhelések és kreditértékek megfelelőek. Minden tárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal. A képzésben résztvevő oktatók minősítettségi aránya megfelelő (76%).

A vezető oktatók aránya közel 80%. A korösszetétel kedvező, a 45 év alattiak aránya 50% körül alakul. Az adjunktusi körből talán megoldható a docensi utánpótlás.

Tudományos háttér

A vezető oktatók nagy része a PhD fokozat megszerzése után alig publikál, citációval is mérhető szakmai elismertségük gyenge, holott a vezető oktatóktól alapvetően elvárt, hogy saját szakterületük ismert és elismert képviselői legyenek. A tantárgyfelelős oktatók tudományos teljesítménye az MTMT adatai alapján minimális. Tudományos közleményeik száma kevés, a független hivatkozások száma sok esetben 0. Néhány oktatónak az MTMT-be feltöltött tudományos publikációi nem relevánsak a hozzá rendelt tantárgyak ismeretanyagával.

A főiskola SZMSZ-ének Foglalkoztatási Követelményrendszere több ponton rendelkezik az oktatók publikációs kötelezettségéről, összhangban a hatályos felsőoktatási törvénnyel. Előírás félévenként legalább egy lektorált tudományos publikáció. Ennek ösztönöznie kellene a publikációs tevékenységet, azonban a helyszíni tapasztalatok azt mutatják, a szigorú elvárások egyelőre nem valósíthatók meg. Az MTMT publikációs nyilvántartása mérvadó.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota, a könyvtári szolgáltatás megfelel a követelményeknek, kiegészülve az elektronikus hozzáférésű szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári olvasótermekből is elérhetők. A hallgatók a tananyagok biztosítását, elérhetőségét illetően pozitívan nyilatkoztak.

A képzési létszám és kapacitás

Az elmúlt öt évben (2010/11-2014/15 között) a felvett létszám 42-80 fő között ingadozott, kizárólag önköltséges képzésben, a 80 fő tervezett felvétel mellett. Az intézmény kapacitása ezt a létszámot többszörösen meghaladja.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében 45%-55% az előadások javára, ami még elfogadható. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra. A tantárgyak zöme 2-3 kredites, a tantárgyszerkezet elaprózott. (A kreditallokáció alapját a kreditrendelet szerint a hallgatói munkamennyiségnek kell szabályoznia.) A hallgatók 6 félév alatt 56 vizsgát tesznek, ezek közül – a szabadon választhatók nélkül - 36 kollokvium, félévenkénti átlagban 6, ez a nemzetközi gyakorlatot tekintve átlagos.

A projektfeladat rákényszeríti a hallgatókat az egyéni tanulásra, egyúttal a szakdolgozat elkészítését is megalapozza. A projektfeladat részben visszacsatolást ad a főiskolának a hallgatók tevékenységéről, az intézmény vezetői rendszeresen áttekintik, és figyelembe veszik a tanterv esetleges módosításakor, valamint a tananyagok fejlesztésében.

Értékelés és ellenőrzés

A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek, s bár az intézményi minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat, a számonkérési módszereket és követelményeket rögzíti. A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A kollokviumok döntően írásbeliek. A számonkérés intézményi szabályozása a törvényi és az akkreditációs feltételeknek megfelel.

Szakmai gyakorlat az egyes ismeretkörökhöz kapcsolódó gyakorlati foglalkozásokon szerezhető meg, illetve a munkahelyen (a levelező képzésre felvett hallgatók 80-90%-a rendelkezik munkahellyel). Ezt a gyakorlatot szakmailag megfelelőnek ítélik a hallgatók.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága, értékelése jó minőségű, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. A diplomamunka védeése és komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2010-2014 közötti időszakban 298 hallgatót vettek fel a képzésre (2010/11: 44; 2011/12: 74; 2012/13: 58; 2013/14: 42; 2014/15: 80), és 23 diplomát adtak ki. E tekintetben a nyelvvizsga hiánya jelenti a legnagyobb gondot az intézmény számára. Egyrészt a felvett hallgatók közül kevesen rendelkeznek nyelvvizsgával, másrészt a nyelvvizsga hiánya miatt diplomát nem szerző hallgatók aránya megközelíti az 60%-ot. A lemorzsolódási arány alacsony, a vizsgált időszakban 10-12% között alakult.

A nyelvi képzés hiányosságait felismerve a főiskola térítésmentes alapozó nyelvtanítást tett kötelezővé azon hallgatók számára, akik a nyelvi szintfelmérőn nem értek el megfelelő eredményt.

A tehetséggondozást illetően elsősorban a TDK-munkát és a hallgatói mobilitást említi az önértékelés, ugyanakkor nem

világos, mennyire motiválhatók a részidejű képzést munka mellett végző diákok. A végzett alapszakos hallgatók elenyésző része folytatja tanulmányait a mesterképzésen.

Szakszintű DPR adatok nem állnak rendelkezésre, már csak a nagyon alacsony végzett létszám miatt sem.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselését a Szervezeti és Működési Szabályzatban felsorolt jogok és kötelességek alapján a főiskola vezetősége és a szakfelelős végzi. A szakfelelős kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos szakmai döntések előkészítése és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése. Az erőforrásokkal való gazdálkodás a főiskola vezetőinek feladata és felelőssége. Az intézmény vezetése stratégiaileg nagy hangsúlyt fektet az *emberi erőforrások* alapképzési szakra, a legfontosabb *üzleti* alapszaknak tekintik.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán komplex minőségbiztosítási és -irányítási rendszer működik. A minőségirányítás rendszerének alapidokumentumai a Minőségirányítási Kézikönyv és az annak mellékletét képező folyamatlapok. A minőségi célok teljesítésének értékelését a belső minőségirányítási audit eljárását követően stratégiai értekezlet keretében a vezetőség végzi. A tevékenység minőségének belső ellenőrzése évente egy alkalommal történik. A szak képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és folyamatos fejlesztése is része a minőségbiztosításnak. Ennek felelőse a minőségügyi vezető.

Az oktatók minősítését kétfévente a rektor, az oktatási és a tudományos rektorhelyettesek, valamint a szervezeti egységek vezetői (értékelők) végzik a teljesítményértékelésre építve. Az oktatók többsége pozitívan fogadta a teljesítményértékelési rendszer bevezetését. Az oktatók minősítésénél a hallgatók véleményét is figyelembe veszik. A hallgatók maguk is úgy látják, hogy felméréseiknek, jelzéseiknek van hatása az oktatás színvonalának javítására. Az oktatók hallgatói értékelése online kérdőíves felméréssel történik. Az intézmény vezetői és a szakfelelős órákat látogatnak, amelyekről jelentés készül. A hallgatók tudásszintjét is folyamatosan mérik.

A szervezett kapcsolattartás egyes munkaadókkal erős.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT elemzés nem a szakról, hanem az intézményről szól. Az általános megállapításokkal egyet lehet érteni, de jobban lehetett volna az *emberi erőforrások* szakra fókuszálni. Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. *Gyengeségként* jelenik meg a mesterképzés hiánya, a szűk képzési kínálat, a kutatás menedzselése és az oktatói mobilitás hiánya. Hiányolható a konkrét gazdasági környezet hatásának említése.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. A tantervben racionalizálást, azaz egyes tantárgyak összevonását, számuk csökkentését indokolt végrehajtani. Így csökkenne az egy oktatóra jutó tantárgyfelelősségek száma (ez ma több oktató esetében 3-4 tantárgy), és a hallgatói vizsgaterhelés is reálisabban teljesíthető lesz.
2. A gyakorlatorientáltabb oktatás megvalósítása igényli, hogy az oktatók a korábbinál hatékonyabban építsék be a tananyag fejlesztésébe a gyakorlati tapasztalatokat.
3. A vezető oktatóvá válás feltételeit újra kellene szabályozni. Elsősorban a főiskolai tanárokkal szembeni elvárásként szükséges lenne tudományos tevékenységük fejlesztése, azaz saját szakterületükön lépést tartani a nemzetközi színvonallal, publikációk megjelentetése, a hivatkozások követése.
4. A meglévő adatbázisból sokkal kiterjedtebb visszacsatolás valósítható meg mind az oktatás hallgatói véleményezése, mind a munkaadói vélemények tekintetében. A jövőben helyezzenek nagyobb hangsúlyt a munkaadói vélemények bekérésére és kiértékelésére.
5. Készüljön intézkedési terv a lemorzsolódás arányának csökkentésére és a nyelvi követelményeknek való megfelelés elősegítésére.

Zsigmond Király Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>emberi erőforrások</i> alapképzési szak <i>HR-szakértő</i> specializáció	2016/1/VII/2/9. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/5.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- kedvezőtlen személyi feltételek, gyenge publikációs tevékenység
- a szakdolgozatok színvonala

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű képzést folytatnak magyar nyelven. A tanterv, az ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban szereplő követelményeknek.

Személyi feltételek

A szakfelelős Borbély Szilvia, a specializáció felelőse Luxné Vincze Judit.

Az AT/AE/V arányok megfelelnek a MAB követelményeinek. Sok a nyugdíjas, jelenlétük az órák megtartására korlátozódik. Az oktatók döntő többségének életrajza nem érhető el a főiskola honlapján.

A szak felelőse közgazdász publikációs teljesítménye összességében elfogadható, széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszerrel bír.

Jellemző még az oktatók magas heti kontaktóraszámja is (15, 21, 26 óra/fő).

Tudományos háttér

A főiskola számos kutatási központot működtet projektalapon. A szakot gondozó Gazdálkodás- és Vezetéstudományi Intézet két központot irányít. A központok egyike sem kapcsolódik a *gazdálkodástudományi* képzéshez, csak áttételes hatások feltételezhetők. Érdemi kutatás - a *szociológiai* jellegűeket kivéve - nem folyik a főiskolán, ugyanakkor a meglévő kutatások nem kellően fókuszáltak. Az oktatók döntő többségének komolyabb referált szakfolyóiratban nincsen cikke, leginkább a konferenciakiadványokban történő megjelenés a jellemző. Igen hiányosak, nem frissítettek az MTMT rendszerben az oktatók adatai.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális ellátottság minden szempontból megfelelő. A főiskola felújított és teljes mértékben átalakított, a modern kor követelményeinek megfelelő épületben helyezkedik el. A munkaszobák és a tantermek jól felszereltek. Az oktatási infrastruktúra összességében megfelelő, a nagy előadóterem akár nemzetközi konferenciák lebonyolítására is alkalmas.

Az intézmény 100 000 példányos könyvtári állománnyal rendelkezik, amely számítógépes nyilvántartással működik. A könyvtárban 40 számítógép és egyszerre 80 férőhely áll a diákok rendelkezésére. A könyvtár a főiskolán oktatott tárgyak kötelező és ajánlott irodalmából képes kielégíteni mind a hallgatói, mind az oktatói igényeket. Az ILIAS rendszer online kereshetővé teszi az elérhető könyveket és folyóiratokat. A könyvtárban több fénymásoló működik, amiket a hallgatók térítés ellenében vehetnek igénybe. Az oktatási segédletek, a szakirodalom, a jegyzetek, az órán előadott anyagok elérhetősége az elektronikus rendszerben nagyrészt biztosított. A hallgatók véleménye szerint az elektronikus anyag magas szintű.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett hallgatói létszám 2009/2010 – 2013/2014 között a teljes idejű és a részidejű képzésben egyaránt 20 fő évente. A felvettek száma a teljes idejű képzésben összesen 69 fő (24, -, 12, 10, 23), a részidejű képzésben 217 fő (127, 74, 49, 32, 35). Az intézmény vezetésének megítélése szerint a hallgatói létszám növelésére nincsen lehetőség.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és gyakorlati órák aránya megfelelő, az óralátogatások tapasztalatai pozitívak voltak. Az oktatás mind a módszertan, mind a tananyag szempontjából megfelelő. Az alacsony hallgatói létszám több esetben lehetővé teszi a hallgatók személyes támogatását. Az esetleges óralemaradásokat külön héten pótolják. A tananyagfejlesztés főleg az e-learninges fejlesztésekre fókuszál, ebből számos oktató kivette a részét. Az ILIAS rendszer segíti a tananyagok és segédanyagok eljuttatását a hallgatókhoz.

A 2006-ban elindított Karrier Centrumnak számos feladata van, pl. részt vesz a hallgatók szakmai gyakorlatának szervezésében, a csereprogramok lebonyolításában. Odafigyelnek a tanulási zavarral küzdőkre és az ilyen hallgatók elhelyezkedésére is. Bár a főiskola számos Erasmus partnerrel rendelkezik, a képzés hallgatói a lehetőségeket nem igazán használják ki. A külföldi hallgatóknak angol nyelvű kurzusokat kínálnak.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés rendszere az általánosan elterjedtnek megfelel, az évközi zárthelyi dolgozatok és kollokviumok mellett a kiselőadások, otthoni munkák, prezentációk is jelen vannak. A számonkérés során az átlagosnál jobban támaszkodnak a projektekre, ami a csoportmunkát is elősegíti. Ugyanakkor nem minden esetben egyértelmű a számonkérés rendszere, nem mindig lehetett beazonosítani a követelményeket és a ponthatárokat.

A szakmai gyakorlat portfolióval, a kötelezően előírt szakmai gyakorlat dokumentációjával zárul. A főiskola a szakdolgozati témaválasztásnál az oktatók által előzetesen felajánlott témákon túl nyitott a hallgatói kezdeményezésű témaválasztásra is. A záróvizsga az általános gyakorlatnak megfelelően két részből, a szakdolgozat védéséből és a komplex vizsgából áll.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A főiskolán az átlagosnál nagyobb problémát jelent a felvett hallgatók gyenge előképzettsége. A nappali tagozatos hallgatók is nagy számban dolgoznak, így az órák látogatása időnként nehézségekbe ütközik.

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 72 (1, 13, 17, 13, 18) diplomát adtak ki, a részidejűben 71-et (13, 16, 15, 25, 2). A nyelvvizsga hiánya miatt nem kapott diplomát 181 hallgató (41, 23, 55, 40, 22). Ez rendkívül magas szám. Bár a főiskola törekedett a nyelvi képzés biztosítására, tananyagok fejlesztésére, ez láthatóan nem elegendő a már eleve gyenge felkészültséggel bekerült hallgatók nyelvi tudásának nyelvvizsga-szintre emeléséhez.

A főiskolán ugyan folyik TDK munka, azonban ez jellemzően a többi szakon eredményes, a szak hallgatói OTDK-n értékelhető eredményt nem értek el.

A vizsgált szakdolgozatok meglehetősen alacsony minőségűek, többnyire kevés szakirodalmon alapultak, a hivatkozások nem egységesek, és kevésbé látszik az önálló munkára képesség.

A hallgatóknak többnyire már van munkahelyük, mire végeznek, sőt sokan már a főiskola végzése közben is dolgoznak. Több hallgató kiemelte a gyakorlatorientált képzés előnyeit.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak „gazdája” a Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet. A szakfelelős az intézetvezetővel és a szak helyetteseivel konzultálva szervezi, menedzseli és irányítja a képzést. Az intézetvezetés elsősorban az oktatás általános kereteinek és feltételeinek biztosítására fókuszál, a szakfelelős pedig az operatív oktatási feladatokért felel.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola a felsőoktatási gyakorlatnak megfelelően Minőségfejlesztési és Ellenőrzési Bizottságot hozott létre, amelynek fő feladata a hallgatói és az oktatói monitoring tevékenység. Emellett a 9001:2000 minőségirányítási rendszert is működtetik, amelyet évenként a DEKRA Magyarország Kft. akkreditál.

A DPR rendszer a helyi tapasztalatok alapján igen jónak mondható, megfelelőképpen kommunikált az érintettekkel.

Az oktatói korfa meglehetősen kedvezőtlen, az idős oktatók száma magas.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés C-SWOT elemzése a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakra hivatkozik (az önértékelésben több szövegrész szerepel a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak megnevezésével).

Általánosságban helyesen látják a helyzetet, de egyes esetekben a problémák jelentőségét alulbecsülik. A legfontosabb *veszélyek* a makrogazdasági-demográfiai trendekből adódnak, csökkenő jelentkezői/hallgatói létszámot eredményezve. Bár az elemzés nem tér ki a fiatalok, sőt a középiskolát végzettek körében jelentkező és fokozódó kivándorlásra, az tovább súlyosbíthatja a helyzetet. A csökkenő hallgatói létszám mellett a növekvő versennyel is számolni kell.

A főiskola az *erősségek* között fogalmazza meg a kiemelkedő oktatói állományt. Ez a pozitív vélemény csak részben felel meg a valóságnak, hiszen az oktatói állomány jórészt előregedett, az oktatók egy részének a szakra vonatkozó kompetenciái nem állnak összhangban a végzettségükkel és kutatási irányultságuk sem követi a szakhoz szükséges kompetenciákat. A gyakorlatfókuszú oktatás, a vállalati kapcsolatok kétségtelenül az erősségek közé tartoznak.

Az *gyengeségek* közül kiemelik a Budapesten belüli kedvezőtlen elhelyezkedést, bár ugyanakkor láthatóan a budapesti hely önmagában előny. A hallgatók alacsony szintű idegennyelv-tudása és gyenge felkészültségük is kétségkívül problematikus. A *gyengeségek* között hangsúlyozzák, hogy fiatal intézményről van szó, és arra is kitérnek, hogy belföldi és nemzetközi tanulmányi versenyeken a hallgatói összlétszámhoz képest alacsony a részvételi arány. A nagy intézményekhez képest kevesebb támogatást és pályázati forrást tudnak szerezni. Ez visszatükröződik az oktatási és kutatási projektek számában is.

Kedvező *lehetőségek* nem igazán látszanak. A külföldi hallgatók nagyobb számú fogadása nem igazán valószínű, a meglévő partnerkapcsolatok fokozódó kihasználása inkább, bár az eredmény kétséges. A *lehetőségek* között említik a nyitott egyetem koncepciójának megvalósítását, a képzés színvonalának emelését és a vállalatokkal történő kapcsolattartást. Kérdéses azonban, hogy az oktatói kar generációs problémájának kezelésére vonatkozó stratégia rendelkezésre áll-e, különös tekintettel a professzori utánpótlásra. Fontos lenne továbbá a kutatási aktivitás képzési profilhoz való kapcsolódásának biztosítása is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A túlterhelt oktatók óraterhelését csökkenteni kellene. Heti 20 óra feletti óraszámok mellett nem lehet hatékonyan oktatni. Fontos az oktatói óraterhelés maximalizálása heti 14-16 órában.
2. Az oktatói korfa igen kedvezőtlen, az idős oktatók száma magas. Az új oktatók felvételénél a *gazdasági* képzési profilnak jobban megfelelő, és nem *hadtudományi* irányultságú oktatókat preferálják.
3. Javasolt a publikációs információk MTMT rendszerben történő nyilvántartása. Ellenőrizték az oktatói információkat, töltsék fel az oktatók életrajzait a főiskola honlapjára.
4. A főiskola kutatásai sokrétűek, azok között számos *elméleti* jellegű alapkutatás szerepel, ami nem igazán illeszkedik a főiskola profiljához. Érdemes lenne átgondolni az eddigi kutatásokat és a *gyakorlati* orientáltságú projektekre fókuszálni.
5. Több esetben alaptárgyak oktatását is külső szakemberek végzik. Jó lenne, ha ezeket főállású oktatókkal oldanák meg.
6. A diplomát szerzők aránya igen alacsony, összességében a felvettek 20% körül alakul. Az eddigiéknél jobban törekedjenek a nyelvvizsga-felkészítésre, hogy a lemorzsolódást csökkenteni lehessen. Javasolt az intenzív nyelvtanítás már a képzés első évében.
7. Szükséges a szakdolgozatok formai követelményeinek egységesítése, a dolgozatok minőségének emelése, a mérvadó szakirodalom feldolgozási képességének prezentálása.

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak

*A=akkreditált (16)
AM=monitorvizsgálat (8)
NA=nem akkreditált (1)*

intézmény/szak	gazdálkodási és menedzsment BA
ÁVF/IBS	A
BCE	AM
BGE	AM
BKF (MET)	A
BME	A
DE	A
DF	NA
EF	AM
EJF	AM
EKF	A
GDF	AM
KJF	A
KRF	A
ME	A
NYF, Beregszász is	A, A
NYME	A
ÓE	AM
PE	A
PTE	A
SZE	A
SZIE	A
SZTE	A
TPF	AM
ZSKF	AM
24 intézmény	25 képzés

A szak párhuzamos akkreditációjában **24 intézmény volt érintett**, 11 egyetem és 13 főiskola. 16 képzést 5 évre akkreditál a MAB, 8 esetben az öt éves akkreditáció feltétele közbülső monitorvizsgálat, egy – nem akkreditált, de működő – képzésnek továbbra sem ad akkreditációt²⁶.

A *gazdálkodási és menedzsment* szak országosan **az egyik legnépszerűbb alapszak** mind az intézmények, mind a hallgatók körében. A 2009 és 2014 közötti időszakot két részre kell bontanunk, ahogyan ezt az intézményi önértékelések is megteszik. **2009 és 2011 között** a rendes felvételi eljárásban 14 500 és 13 500 között mozgott a szakra jelentkezők száma, ebből 6500 és 6000 között voltak azok, akik a szakot első helyen jelölték meg. **2012 és 2014 között a jelentkezők száma gyakorlatilag a felére esett vissza**, 6500 és 7000 között mozgott, 2500 és 3400 közötti első helyes létszámokkal. Nappali tagozatra jelentkezett mindkét időszakban mintegy 70%. A felvételek tendenciája hasonló volt a jelentkezőkéhez: 4800 és 4000 fő közötti felvett létszám a 2009-2011-es időszakban, 2012 és 2014 között pedig 2550-2650 fő. (A pótfelvételen ezekhez a számokhoz jelentkezői szinten mintegy 1000 fő (2009-2011), illetve 700 fő (2012-2014) adódott hozzá, akiknek 80-90%-át vették fel. A szakon a februári keresztféléves felvételre jelentkezetek száma elenyésző.)

A változás egyértelműen **az állami finanszírozott helyek drasztikus csökkenésének** tudható be. 2009 és 2011 között 1901, 1866 és 1320 volt az állami finanszírozású felvettek száma, 2012-ben egyetlen hely sem volt, majd 2013-ban és 2014-ben 150, illetve 156. Mivel a többi gazdálkodástudományi szakon is hasonló folyamat zajlott le, **a képzési területen oktató intézmények 2011 után új helyzetben találták magukat.**

²⁶ Értékelés nélkül vonja meg a MAB az akkreditációt az IBS gazdálkodási és menedzsment BA képzése esetében, mert az intézmény a beolvasó ÁVF képzését viszi tovább.

Az önértékelések többsége (a Budapesti Corvinus Egyetem és a Budapesti Gazdasági Egyetem kivételével) a csökkenő létszámban látja gondjainak fő forrását. Egyes esetekben a csökkenés olyan mértékű, hogy veszélybe került a szak léte is. Különösen igaz ez a nagyobb létszámú nem nappali hallgatói létszámhoz szokott intézményeknél, mivel 2009 és 2011 között az esti/levelező/távoktatásos formákra felvettek száma a nappali felvételek 40%-áról (volumenében 2000-1700 hallgató), kisebb volumen mellett 35%-ra esett vissza (950-900 fő).

Mivel a csökkenés nem egyenletesen oszlik meg főváros és vidék, állami és magánintézmények között, **az elmúlt évek nagy veszesei a vidéki intézmények, azon belül pedig még inkább a nem állami fenntartású intézmények lettek.** Az önértékelésekből az tűnik ki, hogy a helyzetre az intézmények még nem tudtak adekvát stratégiai válaszokat kidolgozni, különösen ott vannak problémák, ahol az intézményi portfólióban a szak jelentős szerepet játszott.

Mivel a kormányzat felsőoktatási koncepciója nem mutatja jelét annak, hogy középtávon változás következne be, valamint **a demográfiai előrejelzések kapcsán a meritési bázis is szűkül**, országos szinten arra kell felkészülni, hogy ez a helyzet stabilan fennmarad (2015-ben a szakra az eddigieknél is kisebb létszámot, 2300 főt vettek fel, akik közül 1500 a nappali tagozatos hallgató). A MAB párhuzamos akkreditációja nem javasol konkrét intézményi szakmegszüntetéseket, ám világossá teszi, hogy a túlságosan lecsökkent létszám hol veszélyeztetheti a képzés minőségét. Elsősorban ott válhat kritikussá a helyzet, ahol a *gazdálkodási és menedzsment* szakon kívül nincs más *gazdálkodástudományi* szak meghirdetve. Más esetekben ugyanis az intézmény (főleg a képzés törzstárgyai és egyes választható tárgyai esetében) kihasználhatja azt, hogy egyes tárgyaknál több szak hallgatóit együtt oktatja – azonban még itt is kritikus a harmadik év, a szakspecifikus tárgyak helyzete.

Akárhogy is oldják meg tantervi-tantermi szinten az intézmények a csökkenő hallgatói létszámok problémáját, mindenképpen **szembe kell nézni a kapacitáskihasználás romlásának problémájával.** Ez több oldalról is jelentkezik. Egyrészt vannak olyan intézmények, ahol egyes tagozatok „kiürülnek”. Ezek a helyeken – ha a feltöltés valószínűtlen –, **előtérbe kerülhet a tagozat megszüntetése** (ez gyakorlatilag több intézményben már meg is történt). Ahol **kihelyezett képzés van, annak a léte is veszélybe kerülhet:** ebben az esetben ugyanis különösen szembetűnő a kis hallgatói létszámhoz képest aránytalanul magas ráfordítás. Talán a legnehezebben a harmadik következménnyel lehet megbirkózni, amely az oktatói létszámmra vonatkozik. Nyilvánvaló ugyanis, hogy **a magas hallgatói létszámokhoz kialakított tanszéki struktúrák, oktatói létszámok hosszabb távon nem fenntarthatók.** Nagyon kevés intézményi önértékelés tartalmazott intézkedéseket e három problémára (talán a tagozatok megszüntetése a kivétel).

A képzés tartalmát illetően az intézmények a KKK-ban lefektetett elveket és arányokat betartják. Általános probléma **a tanterv szétaprózottsága:** 2-3 kredités tantárgyak sokasága jelenik meg, a hallgatóknak a 3 év folyamán akár 60-70 vizsgát is teljesíteniük kell. „Hagyományos” gondja a szak tanterveinek, hogy **kevés teret hagy a választhatóságnak.** A legtöbb intézmény igyekszik ezen szakspecifikus tantárgyblokkok, modulok segítségével javítani, ám a szűkülő hallgatói létszám az eredményt a gyakorlatban kétségessé teszi. Az esti/levelező tagozatok megfelelő külön tantervekkel és beosztással rendelkeznek. A távoktatás marginális jellegűvé vált a szakon, a távoktatási módszerek egy része a levelező képzésbe épül be.

Mivel a szak (tanterve) nemzetközileg is sztenderdnek mondható, **s a magyar tantervek a témaköröket illetően követik a nemzetközi tendenciákat,** itt az értékelők kevés megjegyzést tettek. Felhívták ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a kötelező szakirodalom állandó frissítése és az oktatási módszerek modernizálása szükséges. Az intézmények többsége megfelelően használja az esettanulmányok feldolgozásának, projektek készítésének módszereit. **A hallgatói vélemények ugyanakkor még mindig kevésbé gyakorlatorientáltak látják a képzést.** Ezt oldhatja a kötelező szakmai gyakorlatos félév, amelynek – elsősorban technikai – megoldásairól az önértékelések megfelelő információkat közölnek. Ezek a megoldások általában kari szintűek és a többi *gazdálkodástudományi* szakot is érintik. Az önértékelések leginkább azt emelik ki, hogy a hallgatók elhelyezkedésében fontos szerepet játszik a szakmai gyakorlat.

Érdeemes ugyanakkor megemlíteni azt, hogy **a szak hallgatóinak nagy része már másodévtől állást** – sok esetben teljes állást – **vállal a nappali tagozaton is.** Ez a gyakorlat törvényes ugyan, ám a hallgatók félévnyi munkáját, az órákra való felkészülését nagyban befolyásolja, és minőségi problémákat is okoz (tantermi foglalkozások kiürülése, a könyvtárzás, a diákköri tudományos munka, az idegen nyelvű szakirodalmak feldolgozásának elmaradása): a diákok egy részénél megfigyelhető a minimalista szemlélet.

A tanulmányok a szakdolgozat megírásával és megvédésével zárulnak. Az intézmények nagy súlyt fektetnek arra, hogy ez a folyamat megfelelő legyen. Az önértékelések és a látogatások alapján elmondható, hogy **a folyamatok jól szabályozottak,** ám a részletekben intézményi sajátosságok is megjelennek, főleg a szakdolgozat kreditálása és a komplex vizsgák lebonyolítása terén. A látogatások szűrőpróbaszerű ellenőrzései alapján a diplomamunkák esetében az egyik probléma az, ha a szakdolgozat túl szűk témát (egyetlen vállalat egy konkrét problémája, kevés kitekintéssel) dolgoz fel, míg a másik probléma az, ha nagyon általános, olykor *makroökonómiai* témával foglalkozik. Megjegyzendő, hogy megnőtt az internetes hivatkozások száma a dolgozatokban, ezek kezelése nem mindenütt megoldott.

A csökkenő hallgatói létszámok mellett **a másik nagy kihívás az intézmények számára az elhúzódnó végzés és a lemorzsolódás.** Az intézmények által megadott statisztikák riasztó képet mutatnak. Nemcsak a *gazdálkodási és menedzsment* szakot érinti, hanem országos probléma az, hogy a hallgatók mintegy 25-50%-ánál elhúzódnak a diploma megszerzése. Egyes esetekben ez abból adódik, hogy a hallgató nem tudta megszerezni az abszolutóriumot, és még tárgyakat kell felvennie, vagy a szakdolgozat megírását halogatja, más esetekben külföldi utak, munkavállalások tolják ki a végzés idejét. A legtöbben azonban olyan abszolutóriumot kaptak és pénzügyileg is rendezett helyzetű hallgatók, akik a nyelvvizsga-követelményeknek nem tettek eleget. Ahol ezeknek a hallgatóknak az aránya nagyon magas, ott felhívtuk az intézmény figyelmét arra, hogy megfelelő segítő intézkedéseket léptessenek életbe, összhangban a kormányzati törekvésekkel.

A felvett hallgatók meglepően nagy százaléka (8-12%) **egyáltalán nem iratkozik be** – ezzel is csökkentve az amúgy is alacsony felvételi létszámokat. A belépő hallgatók közül pedig sokan nem végeznek, lemorzsolódnak. Az okok között a tanulmányi meg nem felelés tagozattól függően játszik kisebb vagy nagyobb szerepet. Meglepően magas a **más szakra történő átlépések** aránya. Ugyancsak magas arányú a tanulmányok önkéntes elhatározásból történő abbahagyása, ahol az egyik tényező – különösen az önfinanszírozás általánossá válásával – a fizetőképesség vagy -hajlandóság hiánya. **Összességében a nappali tagozaton mintegy 15-30%, az esti-levelező tagozaton pedig 20-40% körül van a lemorzsolódás.** Az intézményeknek elemi érdeke ennek a folyamatnak a megállítása és visszafordítása.

Az oktatás, kutatás személyi feltételei formálisan nem sérülnek, az intézmények nagyjából és egészében betartják a MAB által előírt követelményeket. Az önértékelésekben szereplő adatok szerint **az intézmények többségében a minősített oktatók aránya meghaladja a minimális szintet.** Mivel *gazdálkodástudományi* alapszakról van szó, az értékelők azt vizsgálták, hogy az oktatók ezen a területen fejtik-e ki tudományos tevékenységüket, illetve publikációik kötődnek-e az oktatott tantárgyakhoz. Noha az utóbbi követelményt több intézménynél nem sikerült maradéktalanul teljesíteni, a publikációk legtöbbször határterületekhez és rokon diszciplínákhoz kötődtek. **A MAB javaslatai között a tudományos munka erősítése, a publikációs munka színvonalának emelése, a nemzetközi tudományos kapcsolatok erősítése több helyen szerepel.**

Az infrastruktúra minden vizsgált intézménynél adott és megfelelő színvonalú. A tanulmányi adminisztráció gépesítése megoldott, s magát az oktatást is célprogramok, oktatási platformok segítik (pl. Moodle). Érdemes lenne az intézményeknek abba az irányba elmozdulniuk, hogy az intranetes felületek használatát fokozatosan kötelezővé teszik, a még meglévő tanári ellenállást leküzdve. A hallgatói támogatási rendszer mindenütt sokrétű. A saját finanszírozású képzés túlnyomó volta ellenére még nem jelent meg az ezzel általában együtt járó „vevői” szemlélet, ám egyes jelei már tapasztalhatók: az intézményeknek és a hallgatói önkormányzatoknak is figyelniük kell erre a változásra.

A minőségbiztosításnak mindenütt fontos eleme a **tanárok félévenkénti értékelése.** A hallgatók jelzései szerint **sok helyen megoldatlan** azonban **a megfelelő visszacsatolás.** Az egyéb minőségbiztosítási elemek között leggyakoribbak az időszakos oktatói-hallgatói elégedettségi felmérések. Ezekre válaszul vezetői intézkedési tervek is készülnek. A vezetés mindenütt foglalkozik az oktatói minőség vizsgálatával, az oktatói követelményrendszernek történő megfeleléssel. A legtöbb gondot – főleg a főiskolák esetében – **a tudományos munka hiányai, egyenetlensége** okozzák. Az intézmények többsége nem rendelkezik megfelelő motivációs rendszerrel, a külön finanszírozás esélye belső forrásokból csekély.

A hallgatói mobilitás lehetőségei a szakon mindenütt nagyon jók, ehhez képest az igénybevétel nem elég magas. Ennek egyik oka a külföldön töltendő félév önfinanszírozási igénye. A beérkező hallgatókat általában angol nyelvű tárgykínálattal fogadják, egyes intézmények a teljes programot is meghirdetik angolul. Ennek a „nyelvváltásnak” az akkreditációs háttere nem mindenütt tisztázott: erre a megfelelő intézményeknél az értékelés javaslatai között hívjuk fel a figyelmet.

A MAB megítélése szerint indokolt a Dunaújvárosi Egyetem *gazdálkodási és menedzsment* képzését továbbra sem akkreditálni.

Gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>kisvállalkozás; üzleti kommunikáció;</i> <i>gazdálkodáselméleti; környezeti menedzsment; DSG</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/80.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/2/11. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol</u> nyelvű képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- egyes tantárgyfelelősök nem vesznek részt a képzésben.
- vendégoktató tantárgyfelelős, illetve tudományos fokozattal nem rendelkező tantárgyfelelős van a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik; nappali munkarendben angol nyelvű képzést is folytat az intézmény.

A tantervben a *közgazdaságtani és üzleti alapozó ismeretek* blokk 16 (4-5 kredites) tárgyat tartalmaz, 66 kredittel; egyes magyar nyelvű tárgyak német nyelvű tárgyakra kiválthatók. A tárgyak kötelezőek a 6 félévben. A *szakmai törzsanyagot* 17 (3-4-5 kredites) tárgy adja 63 kredit értékben; egyes magyar nyelvű tárgyak itt is kiválthatók német nyelvű tárgyakra. Minden tárgy kötelező. A *kötelezően választható* kínálatot 13 (3 kredites) elméleti-gazdaságtani és társadalomtudományi tárgy biztosítja 39 kredit értékben. A *differenciált szakmai ismeretek* körében a specializációt (korábban szakirányt) nem választó hallgatóknak a tréninget és kommunikációs tárgyakat is magában foglaló 8 tárgyból 20 kreditet kell teljesíteni. Öt specializáció működik, egyenként 4-5 tárgy fogja át ezeket 20-20 kredit értékben, az egyik specializáció (DSG - *Deutschsprachiger Studiengang in Betriebswirtschaftslehre*) német nyelven zajlik. További választható tárgyak az *idegen nyelv* és egyéb szabadon választhatók az intézmény tantárgyi kínálatából.

A tantárgyak száma a nemzetközi gyakorlatnak megfelel, a választható tárgyak nélkül 41 tárgyat kell teljesíteniük a hallgatóknak. A kontaktórák száma 1800, ami átlagosnak mondható.

A szak vezetése és a tárgyfelelősök törekszenek arra, hogy minél frissebb, a nemzetközi szakterdeknek is megfelelő tananyaggal lássák el a hallgatókat.

A DSG programban a képzés a Passaui Egyetemmel való együttműködés keretében folyik. Az angol nyelvű képzésben résztvevő hallgatók 41 angol nyelvű és 4 német nyelvű tárgyat hallgatnak.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Dobák Miklós CSc, egyetemi tanár szakmai háttere, tudományos munkássága illeszkedik a szak jellegéhez, az MTA Gazdálkodástudományi Bizottságának tagja. A specializációkat tudományos fokozattal rendelkező oktatók vezetik: Kállay László PhD, egyetemi docens a *kisvállalkozás*, Horváth Dóra PhD, egyetemi docens az *üzleti kommunikáció*, Hortoványi Lilla PhD, egyetemi adjunktus a *gazdálkodáselméleti*, Marjainé Szerényi Zsuzsanna PhD, egyetemi docens a *környezeti menedzsment* és Simon Judit CSc, egyetemi tanár a *DSG* specializáció felelőse. A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta. Ezzel együtt néhány oktató intézményi kreditterhelése magas, de nem haladja meg a MAB által maximálisnak tartott 35 kreditet. Továbbra is vannak azonban

olyan tantárgyfelelősök, akik nem vesznek részt a szakon folyó képzésben sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével. Egyes tantárgyfelelősök – tudományos fokozat nélkül – vendégoktatók.

A képzésben résztvevő összes oktató száma 229 fő. Az AT besorolású oktatók száma 146 (64%); AE oktató 44 fő. A vezető oktatók (80 fő) aránya csak 35%, ez országos tendencia. A tantárgyfelelősök tudományos fokozattal rendelkeznek. A képzésben résztvevő oktatók minősítettségi aránya megfelelő (58%). További erőssége a képzésnek, hogy a korösszetétel kedvező, a 45 év alattiak aránya 78%, közülük azonban csak 13% docens. Az adjunktusi körből megoldható a docensi utánpótlás. A fokozatot szerzett fiatal és oktatási tapasztalattal rendelkező oktatók fokozatosan tárgyfelelősökké léphetnek elő az évek során, így a fiatalítás és a tantárgyak tematikájának, ismeretanyagának megújítása megoldható. Ugyanakkor az AT besorolású egyetemi tanárok száma igen csekély, mindössze 4%. Közülük többen hamarosan kiválnak az oktatásból, utánpótlásukra szükség lesz.

Az idegen nyelvű képzés oktatóinak idegennyelv-tudása megfelelő.

Tudományos háttér

A kutatás intézeti szinten 4 kutatóközpontban folyik, ahol elsősorban OTKA és TÁMOP kutatások dominálnak. Az egyik központ vezetője doktorjelölt.

Az alapképzési szaknak a tágabb közgazdasági területeket felölelő kutatások és publikációk megfelelő tudományos háttérrel nyújtanak.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor elvárásainak. A Budapesti Corvinus Egyetem könyvtári hálózata az ország egyik legnagyobb könyvtára. A gazdálkodástudományi kötetekkel való ellátottság megfelelő. Ez kiegészül az elektronikus hozzáférésű szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári olvasótermekből vagy otthoni gépekről is elérhetők. Az angol nyelvű képzéshez elegendő és jó színvonalú tankönyvek és tananyagok állnak rendelkezésre. A hallgatók pozitívan nyilatkoztak a tananyagok biztosításáról, elérhetőségéről.

A képzési létszám és kapacitás

Az elmúlt 5 évet vizsgálva a szakra felvett hallgatók száma 2012/2013-ban jelentősen meghaladta a tervezett létszámot, egyébként a terveknek megfelelően alakult minden tanévben, ami évente átlagosan 400-500 hallgatót jelent. A jelentkezők száma többszörösen meghaladta a tervezett felvételi keretszámokat, vagyis a szak iránti érdeklődés töretlen.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A teljes idejű (nappali) képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében nagyjából 60-40%-os. A hallgatók a gyakorlatiasabb képzést preferálnák, több gyakorlatközpontú órára lenne szükség az elméleti oktatás rovására – ez azonban országos jelenség. A hallgatók szerint a diákszervezeti részvétel a legfontosabb reális gyakorlatszerzési lehetőség. A levelező tagozaton is kevés idő marad gyakorlati képzésre, habár egyre nagyobb erőfeszítést tesznek a gyakorlatorientált önálló feladatok arányának a növelésére. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra, tükrözve a Bologna-rendszerű képzés indulásakor kialakított szakmai konszenzust.

A tantárgyak zöme 3-4-5 kredit. A hallgatók 6 félév alatt 41 vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban 6-7-et. Ez a nemzetközi gyakorlatot tekintve nem tűnik magasnak, és nem tükröz szétaprózott tantárgyi struktúrát. Egyes oktatók törekednek a tananyagok és a számonkérés tanulási eredmény- (kompetencia-) központú kialakítására, de a szak egészében még nem jelent meg az oktatók munkájának értékelését is befolyásoló új módszertan.

A kar részletekbe menően szabályozza a gyakorlati félév lebonyolítását, annak tartalmát és értékelését. A hallgatók a gyakorló félévet 80%-ban szakmailag megfelelőnek ítélték. A gyakorlóhelyet a hallgatók egy része maga szervezi a szakfelelős koordinálásával (kb. 50%), de a hallgató azt is kérheti, hogy a Vállalati Kapcsolatok és Karrier Iroda szervezze meg a gyakorlatot. A szakmai gyakorlat értékelése jó visszacsatolást nyújt a karnak az esetleges korrekciók megtételéhez.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg a kollokviumok, gyakorlati jegyek száma, azok aránya tekintetében. A szóbeli és az írásbeli vizsgák arányát, tárgyakhoz köthetőségét a MAB nem tudta megállapítani. A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek, a kari minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat. Az általános szabályok a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága, értékelése jó minőségű, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. A záróvizsga jellemzően a szakdolgozatról, annak védéséről szól komplex szóbeli vizsga nélkül, de a diplomavédés során olyan kérdéseket is kapnak a hallgatók a szakdolgozattal összefüggésben, melyekkel a képzés során elsajátított ismereteiket ellenőrzik. A szakdolgozatot egy bíráló előzetesen értékeli, jegyet ad rá szöveges indoklással. Mivel ez adja a záróvizsga lényegét, egy bíráló kevésnek tűnik, még egy bíráló kijelölése indokolt. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a felvett létszámok stabilak voltak évi 200-240 fővel. 2012/2013-ban az országos tendenciával ellentétben nem csökkent, hanem nőtt a felvettek száma (holott az állami finanszírozás megszűnt), azóta beállt a korábbi stabil létszám. A magas felvételi pontszámok a felvett hallgatók jó képességét tükrözik. A kiadott diplomák száma folyamatosan nőtt. A hallgatók a nappali képzést részesítik előnyben, ugyanakkor a részidejű képzés létszáma is stabil, a nappali képzésben résztvevő hallgatói létszám fele. A kiadott diplomák száma a részidejű képzésben is folyamatosan nőtt, de a számok nagyobb lemorzsolódási arányt tükröznek, mint a nappali képzésben. Évente 350-450 hallgatónak szűnt meg a jogviszonya különböző okokból (bejelentkezés elmulasztása, más szakra történő átjelentkezés főleg intézményen belül, elbocsátás saját kérésre, sikeres vizsga hiánya). A lemorzsolódás aránya a nappali tagozaton 5-10%, a levelező tagozaton 25-30% körül alakult.

Az angol nyelvű nappali képzésre felvett hallgatók létszáma folyamatosan nőtt, ma már az önköltséges rendszer jellemző. A kiadott diplomák száma ingadozott, a lemorzsolódási arány alacsony, évi 12% körül alakul.

A nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után diplomát nem kapó hallgatók aránya mára 9-10%-ra csökkent. Az e körbe tartozó hallgatók többsége a záróvizsgát követően viszonylag rövid idő után teljesíti a nyelvi követelményeket, így általában maximum egy éven belül átvehetik diplomájukat.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munka, a demonstrátori rendszer, a kiadványok, a hallgatói mobilitás és a szakkollégiumok említendők, de vannak egyéb kutatási bekapcsolódási lehetőségek is a legjobb hallgatók számára. A szakról évente mintegy 10 hallgató vesz részt TDK-munkában, a TDK-dolgozatok száma nő. A TDK-eredményekre jogosan büszke a kar, ám többéves összehasonlítás kari szinten sem áll rendelkezésre.

A végzős hallgatók körében a felmérések közvetlenül a záróvizsga után készülnek. A fontosabb tapasztalatokat a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tantervei és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik. A végzős hallgatók felmérése szerint a szakon a végzés pillanatában a hallgatók körülbelül 50%-a szándékozik továbbtanulni. A végzett hallgatók magas kezdő fizetéssel tudnak elhelyezkedni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzés szakmai koordinációját a Vezetéstudományi Intézet fogja össze, a szak vezetésében az intézet filozófiája érvényesül. A szakfelelős kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala. A szakkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelőssége, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a kar és a szervezeti egységek vezetőinek feladata és felelőssége. A szakfelelős munkáját koordinátorok támogatják, akik tagjai az érintett tanszéknek. A kari vezetés stratégiaileg változatlanul nagy hangsúlyt fektet a *gazdálkodási és menedzsment* alapképzésre.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszer irányítása és működtetése az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság feladata, de kari minőségügyi koordinációs bizottság is működik. 2014 óta új minőségügyi kézikönyv szabályozza a minőségbiztosítást. A képzéssel kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és folyamatos fejlesztés a szakfelelős feladata, de a HÖK, hallgatók és munkaadók is részt vesznek ebben a munkában.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítmény értékelésben és az „év oktatója” díjak kiosztásakor. Az oktatói teljesítménymérés eredményeit felhasználják az oktatás színvonalának javításában. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív. A hallgatók úgy látják, hogy felméréseiknek, jelzéseiknek van hatása, visszacsatolása az oktatás minőségére és struktúrájára.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzésben az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. Gyengeségként jelenik meg a szóbeli vizsga hiánya, az adminisztrációs terhek növekedése, az oktatók jelentős oktatói terhelése. A veszélyeztető tényezők között szerepel a végzett PhD hallgatók utánpótlásának problémája.

A SWOT öt eleme egyetemi-szak szintű pontokat tartalmaz. Mindösszesen egy vagy néhány pont foglalkozik a *gazdálkodási és menedzsment* képzéssel. Az elemzésben jobban lehetett volna a képzésre fókuszálni. Nem említik a konkrét gazdasági környezet hatását a képzésre és annak a jövőjére.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Felhívjuk a figyelmet, hogy a jelenleg hatályos jogszabály szerint a képzésben nem szakirányok, hanem specializációk vannak.
2. Az oktatók – a tudományos publikációk számának növelése mellett – még fokozottabban építsék be a gyakorlati tapasztalatokat a tananyagba.
3. Javasolt az oktatásmódszertan fejlesztése, a korszerű IT fokozottabb használata, interaktívabb oktatás.
4. Több évközi számonkérésre lehet szükség.
5. Javasolt a szakdolgozatok elbírálására két bírálót felkérni.

<p>Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar Budapest Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>logisztika; statisztikus elemző;</i> <i>szolgáltatásmenedzsment; team business;</i> <i>vállalkozásszervező</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2008/1/XII. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)</p>	<p>2016/1/VII/2/12. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a budapesti képzésben a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt.
- a zalaegerszegi képzésben a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt és a tárgyak oktatói az esetek több mint 30 %-ban nem rendelkeznek tudományos fokozattal,
- a távoktatásos képzés további vizsgálata szükséges.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE) *gazdálkodási és menedzsment* képzése Budapesten a Pénzügyi és Számviteli Karon (PSZK), valamint Zalaegerszegen a Gazdálkodási Karon (GKZ) nappali, levelező és távoktatásos képzési formában folyik. A képzésnek öt specializációja van, nem mindegyik indul azonban minden képzési formában. Az alapozó ismeretek 79 kredit értékben általános és üzleti alapozó modul tartalmaznak, ez az egész főiskolán egységes. (A KKK a közös képzési szakaszra minimálisan 80 kreditet ír elő.) A társadalomtudományi alapismeretek egyes témái a szabadon választhatóak között szerepelnek. A képzésnek a módszertani megalapozása megfelelő, és ezt jól kiegészítik vállalati gazdaság funkcionális területeit bevezető tárgyak, amelyek azonban nem érnek véget az egységes üzleti alapozó modul tantárgyaiban, hanem a *gazdálkodási és menedzsment* szak moduljában a tananyagok mélyítése folytatódik, ez a modul 58 kredit értékben tartalmaz tantárgyakat. A szaknak ez a közös modulja ugyanakkor kifejezi a főiskolához történő tartozást azzal, hogy a hallgatók megfelelő mélységben kapnak további *számvetési és vállalati pénzügyi* képzést. A specializációk 32 kreditet tesznek ki az alapszak 210 kreditjéből, ebből hét kredit a specializációk közös modulja. A szabadon választhatók – a főiskola alapszakjain szintén egységesen – 11 kredit értékben választhatóak három modul tárgyaiból. A képzéshez 30 kreditnyi (egy félév) kötelező szakmai gyakorlat is tartozik. Megállapítható, hogy ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *vállalkozásszervező* specializáció felelőse Heidrich Balázs, és a további specializációk felelősei, Gubán Miklós, Zsupanekné Palányi Ildikó, Sándorné Kriszt Éva és Király Zsolt szintén megfelelnek a követelményeknek. A szakfelelős teljes munkaidőben foglalkoztatott, habilitált egyetemi docens, 21 éve oktat különböző menedzsment területeken magyar és angol nyelven. Publikációi, köztük tankönyve is, a szak képzési területén születtek, a tudományos közéletben aktívan részt vesz. A szakon 10 kredit értékű ismeret felelőse. A specializációk felelősei valamennyien tudományos fokozattal rendelkező, AT besorolású főiskolai docensek vagy tanárok. A *szolgáltatásmenedzsment* specializáció felelőse egyetlen tantárgynak sem felelőse a szakon, bár három tantárgy oktatásában részt vesz.

A szakon 143 oktató van, közülük 57 tantárgyfelelős. 133 oktató AT munkaviszonyú, és az oktatók felének, valamennyi tantárgyfelelősnek van tudományos fokozata.

A budapesti karon oktatók képzettsége megfelel a szak tudományos igényeinek, bár meg kell jegyezni, ez nem egyértelműen tűnik ki minden esetben az önértékelésből, ugyanis a képesítés/végzettség rovatban esetenként olyan elnevezések szerepelnek, melyek a magyar felsőoktatási rendszerben nem léteznek. A tantárgyfelelősök többsége nem vesz részt a tantárgya oktatásában, tekintettel arra, hogy az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. A főiskola szerint – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

A zalaegerszegi képzés tanerő-kvalifikáltsága elfogadható abban az értelemben, hogy ha a *gazdálkodási és menedzsment* alapképzési szak (általános alapozó és egységes üzleti alapozó modulon túl) moduljának szakspecifikus tárgyait tekintjük, akkor e tárgyak oktatói között négyen közgazdasági/gazdaságtani PhD fokozattal rendelkeznek. Néhányan közülük sok tárgyat oktatnak, és közgazdasági tárgyakat oktatnak olyanok is, akiknek nincs közgazdasági végzettségük (pl. *menedzsmentet* oktat filológus). A tantárgyfelelősök többségében Budapesten vannak, innen tartják a kapcsolatot a szak tényleges oktatóival. A szak oktatóinak jelentős része ugyanakkor nem rendelkezik tudományos fokozattal, esetenként szakirányú végzettséggel sem.

2015. március 1-től a zalaegerszegi kar új dékánja szakmai háttérét és képzettségét tekintve jól kiegészíti az oktatást a *menedzsment* területen jelentkező esetleges hiányosságok tekintetében. (Az önértékelésben ő még nincs feltüntetve.)

Tudományos háttér

A tudományos háttérrel több OTKA-, illetve nemzetközi projekt segíti, a tudományos publikációk volumene és minősége megfelelő, de a hazai közgazdászképzésben egy ennyire jelentős szerepet játszó intézmény esetében a nemzetközi láthatóságot növelni lehetne (nemzetközi, minősített folyóiratokban). A karok, ezen belül a szak jövőjét alapvetően a tudományos publikációk volumene és minősége határozza meg. Az utóbbira célszerű nagyobb hangsúlyt fektetni, a konferencia-előadásokon és tankönyveken kívül alig lehet minősített lapokban megjelenő publikációkat találni. (Nehezíti a kérdés megítélését, hogy csak a kar egészére vonatkozóan lehetett publikációs számokat közölni a közös tantárgyak jelentős száma miatt.)

Infrastrukturális feltételek

Mind a PSZK, mind a GKZ megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkezik. A tantermek, számítástechnikai laborok megfelelő számban és méretben állnak rendelkezésre, kihasználtságuk azonban eltérő a helyszínek szerint. Zalaegerszegen 40-70% körüli a kihasználtság, törekedni kellene a terület és az épületek (köztük a kollégium) jobb hasznosítására.

A könyvtári ellátottság a *gazdálkodás- és szervezéstudományok* területén mindkét helyszínen megfelelő, bár a nagyobb budapesti méretek következtében nem kiegyenlített. A 75.000 kötet, ebből 65.000 könyv megfelelő állománynak tekinthető, jelentős az idegen nyelvű könyvállomány és kiemelkedő mind a könyvtári, mind a tanszéki folyóirat-előfizetés is. A megbeszéléseken jelenlevő kancellár nyilatkozott az infrastruktúra további fejlesztéséről.

A képzési létszám és kapacitás

A képzési létszámok és kapacitások nagymértékben eltérnek a két képzési helyen. Budapesten nagyszámú hallgató tanul, divatos képzési helynek számít, legtöbben (70%) a *vállalkozásszervező* specializációra járnak. A főiskolán egyesek véleménye szerint a karon túl sok specializációt szerveznek, a markánsabb *üzemgazdasági* specializáció előrelépést jelenthetne. A *team business* specializáció ugyanakkor érdekes, korszerű kezdeményezésnek számít.

Zalaegerszegen alacsonynak tekinthető a létszám (nappali tagozaton az összes évfolyamon 35 fő tanul a 2015. márciusi adat szerint), levelező képzésben nem minden évben indítanak évfolyamot. Az alacsony létszám előnyökkel is jár, a hallgatók kivételes gondoskodásban részesülnek, melyet jól visszatükröz az intenzív TDK tevékenység, illetve az elért sikerek. Mivel a szak markánsan magán viseli a „PSZF jelleget”, a *pénzügy* szakosokkal megosztott órák, továbbá a jelentős helyi pénzügyi támogatás az oktatást fenntarthatóvá teszi.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzési folyamat hagyományosan követi a magyar gyakorlatot, egy tárgy átadása előadások és gyakorlatok keretében történik az előterjesztés szerint szétválasztva, vagyis úgy tűnik, szeminarizálásról nincs szó.

A szak egyrészt országosan ismert forrásokat használ, többségében azonban az intézmény gondozásában készült anyagokat használják. A PSZK és a BGE az oktatási anyagok modernizálása érdekében több nemzetközi projektet indított, melyek célja e-learninges oktatási anyagok készítése. (pl. az Európai Bizottság által támogatott LLP Program – Leonardo da Vinci Innováció Transzfer – az ENELFA, Entrepreneurship by E-Learning For Adults címmel).

A hallgatók motiválását, érdeklődésének felkeltését segíti, hogy több tárgy keretében lehetőség van önállóan vagy csoportban folytatható kutatómunka elvégzésére.

A részidejű képzésben a szakon évente 110-130 hallgató tanul távoktatásos és levelező formában. A távoktatásban a képzési idő nagyobbik részében döntően egyéni tanulással, az írásos (nyomtatott, vagy elektronikus) tananyag feldolgozásával folyik a képzés, amit konzultációk egészítenek ki, illetőleg amelyhez a mentorok és tutorok nyújtanak segítséget. A főiskola tananyagcsomagot biztosít az otthoni tanuláshoz, a Távoktatási Központ révén. A központ kapcsolatot tart a hallgatókkal, információs szolgálatot lát el, közvetít a hallgatók és a tanárok között, továbbá adminisztratív teendőket is végez. Az elektronikus tananyagokat a Coospace vagy a Moodle rendszerein keresztül tudják elérni a hallgatók. A távoktatásnál fontos szerepet játszik az önellenőrzés, illetőleg a házi dolgozatokhoz kapcsolódó visszajelzés. A zalaegerszegi hallgatók nehezményezték, hogy a tantárgyi tematikák, követelmények esetenként későn érkeznek meg, ami nehezíti a felkészülést. A távoktatás eredményessége az önértékelésben nem egyértelműen tisztázott, ugyanis a távoktatás és az esti, levelező képzés eredményeit együtt tartalmazza az önértékelés erre vonatkozó táblázata.

A hallgatók kiemelték, hogy a kompetenciafejlesztéssel, illetve a pályázati írással kapcsolatos tárgyak nagyon hasznosak voltak számukra, és az itt szerzett tapasztalatokat kamatoztatni tudták a munkahelyükön.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési és ellenőrzési módszerek, eljárások fő szabályait a főiskola *Tanulmányi és vizsgaszabályzata* tartalmazza. A szabályzat megtalálható a honlapon, de a beiratkozó hallgatók — számos egyéb információ, tájékoztatás mellett — beiratkozáskor nyomtatásban is megkapják.

A záróvizsga tartalma és tematikája megfelelő, a szakdolgozati témaválasztás hosszú éveken keresztül kialakult jó gyakorlat szerint történik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A részidejű képzés esetében az adott évben kiadott diplomák száma töredéke a 3-4 évvel azelőtt beiratkozott hallgatók számának. Míg a felvettek száma 110 és 130 között mozgott az elmúlt öt évben, évente csupán átlagosan 9-10 fő szerzett diplomát. A nyelvismeret hiánya miatt közvetlenül a záróvizsgát követően diplomában nem részesült hallgatók száma és aránya azonban a nappali tagozaton is növekvő.

A főiskola által külön megküldött táblázat szerint a vizsgált időszakban Budapesten nappalín 752 fő, a távoktatásban 270 fő morzsolódott le. Zalaegerszegen összesen 112 fő morzsolódott le. Az adatokból az tűnik ki, hogy a lemorzsolódás nemcsak a részidős képzésben jelentős, hanem az is, hogy ebben az explicit akadémiai okok szerepe csekély.

A tehetséggondozás rendszere kidolgozott, a TDK tevékenység mellett esettanulmány versenyek, kiscsoportos tanulás, demonstrátori rendszer és nemzetközi projektekben való részvétel lehetősége is rendelkezésre áll a hallgatókkal való kiemelt foglalkozás céljaira. A főiskola és ezen belül a PSZK ösztöndíjrendszerrel is támogatja a legtehetségesebb és legszorgalmasabb hallgatókat. Jó lenne, ha az Erasmus ösztöndíj a zalaegerszegi hallgatók számára is elérhető lenne.

A szakon végzettek többsége a végzettségének megfelelő munkakörben helyezkedik el, a végzettek elégedettek munkájuk szakmai tartalmával és fizetésével, ugyanakkor egyharmaduknak már a diploma megszerzése előtt is volt munkahelye.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a PSZK dékánja, az Menedzsment és Emberi Erőforrások Intézet vezetője, egyetemi docens, a szakterületének megfelelő feladatot lát el. A szakfelelős az alap- és mesterképzési szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős, koordinálja és szervezi a szakkal kapcsolatos feladatokat. Mivel a szak két karon folyik, Zalaegerszegen kiemelkedő szerepe van a GKZ dékánjának is a szak menedzselését illetően.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségügyi tevékenységének első irányítási rendszere az EU-s ENQA/2005 ESG sztenderdjei alapján 2005-ben kezdte meg működését. A minőségfejlesztési tevékenységek eredményeképpen a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi díj elismerésben részesült. 2012-re elkészült egy MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer is, amelyet egy külső független cég évente auditál. A főiskolán belül a PSZK hozott létre elsőként ISO tanúsítványon alapuló rendszert. A Minőségirányítási Kézikönyv megfogalmazta az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, továbbá létrejött a minőségügy főiskolai és kari szintű struktúrája, élén a Minőségirányítási és Értékelési Bizottsággal, valamint a Minőségügyi Irodával. Az éves minőségügyi tevékenység mérésére kidolgozták és bevezették az EFQM Kiválósági Modelljének megfelelő 9 kritériumot tartalmazó önértékelési rendszert.

A módszertani alapozó modulokhoz kapcsolódó hallgatói tudásszintfelmérés alapján a hallgatók egy részének a Módszertani Intézeti Tanszék által szervezett felzárkóztató kurzusokon van lehetőségük részt venni.

Az oktatók alkalmazása, kinevezése az előírt kari követelményeknek és a kapcsolódó jogszabályoknak megfelelően történik. A nemrég bevezetett oktatói önértékelési rendszer alapján pedig az oktatók szakmai és módszertani fejlődése is biztosítottnak látszik.

A kiemelt tantárgyak esetében a hallgatói körben kérdőíves felmérés alapján kerül kiértékelésre a tananyag és az előadások, szemináriumok színvonala. A kérdőíves felméréseknek, a kor szakmai elvárásainak és a szakma tudományos eredményeinek figyelembe vételével a kötelezően előírt tankönyveket frissítik, és az oktatásmódszertan is rendszeresen fejlesztésre kerül. A vállalati kapcsolatoknak és a különböző szakmai szervezetekkel való folyamatos együttműködésnek köszönhetően a hallgatók gyakorlati helye biztosított.

A DPR-t a főiskola 2011-ben vezette be egy TÁMOP projekt keretében. A főiskola minden évben elkészíti az ezzel kapcsolatos felméréseket. A fő eredmények megtalálhatók a főiskola honlapján. Az egyes szakok – így a *gazdálkodási és menedzsment* szak is – rendszeresen kiértékelik a DPR eredményeket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelésben a C-SWOT elemzés nem minden tekintetben átgondolt, mivel *lehetőségként* jelölnek meg *erőségeket* (pl. sok specializációval rendelkeznek), illetőleg inkább a *gyengeségből* adódó belső feladatokat (pl. nemzetközi publikációs aktivitás erősítése, a nemzetközi mobilitás ösztönzése, oktatás- és tananyagfejlesztés), továbbá *veszélyként* néhány belső tényezőt (hallgatói érdektelenség, oktatói leterheltség, nem megfelelő tankönyvek stb.) Mindez nem csökkent azokat az eredményeket, amelyeket a szak az utóbbi években elért, és amelyek az *erőségek* között kerültek felsorolásra a C-SWOT elemzésben. A fiatal, dinamikus oktatók és az intenzív vállalati kapcsolatok a jövőt illetően is fontos képzési helyként határozzák meg a főiskolát az ország felsőoktatási palettáján.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában Budapesten és lehetőleg Zalaegerszegen is. Ha a zalaegerszegi képzésben nem tudnak részt venni, akkor az ott oktatók legalább 70%-ban rendelkezzenek tudományos fokozattal és releváns publikációkkal.
2. A főiskola képzési rendszerében, ezen belül a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon is jelentős szervezeti, személyi, tartalmi és kulturális változások következtek be az elmúlt években. A kedvezőtlen feltételek és a hirtelen generációváltás ellenére sok területen pozitív változások következtek be. A szak működését egyrészt a markánsabb *gazdálkodás-menedzsment* képzés, továbbá az oktatók intenzívebb publikációs tevékenysége segítheti elő a jövőben.
3. A zalaegerszegi képzés negyven évre tekint vissza, nagy hagyományokkal. Ma az intézmény önálló karként működik, azonban a képzés tervezése, megvalósítása szorosan koordinált a budapesti anyaintézménnyel. A képzés tanterve megegyezik a PSZK-n elfogadott tantervvel, a tanterv- és tananyag-módosításokat a zalaegerszegi kar átveszi. Kisebb zökkenőkkel az együttműködés (új anyagok átvétele, tanterv- és tananyag-módosítás) rendben megy. Itt a jobb beiskolázásra, a hallgatói létszám növelésére kellene a jövőben több energiát fordítani, ellenkező esetben nem érheti el a szak a minőségi szempontból már kritikusnak tekinthető létszámot.
4. A lemorzsolódás okainak elemzését figyelembe véve javasoljuk a lemorzsolódás csökkentésére irányuló intézkedések megtételét.

5. A távoktatás indítási követelményei szerint a távoktatási képzésben a speciális feladatok ellátásához további személyi háttérrel is biztosítani kell. A tananyagfelelősnek hitelt érdemlően igazolnia kell, hogy részt vett távoktatási tagozaton történő közreműködéshez szükséges speciális felkészítésben, a tutorok irányítójának (AT) távoktatási tapasztalattal kell rendelkeznie. Egy tutorhoz egyidejűleg (egy szemeszterben) legfeljebb 50 hallgató és legfeljebb 3 tantárgy gondozása tartozhat.

Budapesti Metropolitan Egyetem Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>logisztika; e-business menedzsment;</i> <i>reklám és PR specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/6/VIII/3/3. (a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskolán)</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte²⁷</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/13. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven, nappali képzés angol nyelven is van. A magyar nyelvű képzés nappali és levelező tagozati tanterveiben két specializáció szerepel: *logisztika* és *e-business menedzsment*. Az angol nyelvű képzésben a *reklám és PR* specializációt ajánlják. E három specializáció az intézmény *kereskedelem és marketing* alapképzésében is szerepel. Ezeken túl az önértékelésben említik, de nem mutatják be a *kis- és középvállalkozási* és az *üzleti újságírás* specializációkat, amelyek közül a *kis- és középvállalkozási* specializációt az intézmény honlapján és a felvi.hu-n hirdetik is.

A tantervek felépítése, kreditszámai megfelelnek a KKK előírásainak. A nappali képzés tantervében a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 18 tárgy tartalmazza, 82 kredittel. Társadalomtudományi alapismeretektől a hallgatóknak 3 tárgyat (10 kredit) kell felvenniük. A szakmai törzsanyagot 11 tárgy adja 51 kredit értékben. A szabadon választható tárgyak (9 kredit) felvételekor a hallgatók az intézményben az adott félévben meghirdetett összes kurzus közül választhatnak az érdeklődési körüknek megfelelően. Az egyes specializációk 28-28 kredit értékben szerepelnek az önértékelésben. A hallgatóknak egy félév intézményen kívüli szakmai gyakorlaton kell részt venniük, melynek kreditértéke 30. Az angol nyelvű képzés tanterve megegyezik a magyar nyelvű képzés tantervével, a levelező képzés tanterve is csak az óraszámok tekintetében tér el.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Huzdik Katalin megfelel a MAB formai előírásainak. Tudományos fokozattal rendelkezik, szakmai háttere, munkássága illeszkedik a szak jellegéhez. A specializációk felelősei: Horváth Attila, Antoni Alfonz és Papp-Váry Árpád. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A képzésben részt vevő 50 oktatóból 29 minősített (58%). Az intézményhez nem tartozó (AE) oktató mindössze 6 van, a vendégoktatók száma pedig szintén 6 fő, ami megfelel a MAB akkreditációs elvárásainak. A kredit- és óraterhelések magasak, de az akkreditációs elvárásoknak megfelelő arányúak. A tantárgyfelelősök részt vesznek tantárgyuk oktatásában.

Tudományos háttér

A tudományos tevékenységhez a kar Gazdaságtudományi Intézete biztosítja a feltételeket (pályázatok, fenntartói támogatás, vállalati kutatások, tudományos konferenciák szervezése, publikációs lehetőségek biztosítása stb.). Támogatják a kutatási eredmények hasznosulását az oktatásban. Mindazonáltal a gyakorlati jellegű képzés miatt vállalati szakemberek bevonására van szükség.

A főiskola kutatásait vállalati partnerek megrendeléseiből, pályázati forrásokból, valamint fenntartói támogatásból finanszírozza. A kutatásokat az oktatók, valamint a legtehetségesebb hallgatók végzik. Az eredményeik közzétételére rendszeresen szerveznek tudományos konferenciákat. A Vezetés-Szervezéstudományi és Üzletviteli Tanácsadói Tudásközpont műhelyeinek munkájában elsősorban a *vezetés és szervezés* mesterszak hallgatói vesznek részt, de a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak hallgatói is bekapcsolódhatnak a kutatásokba.

²⁷ Az angol nyelvű képzés 2012 szeptemberében indult. Tekintettel arra, hogy még nincsenek a képzésben végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája megfelelő, újszerű, folyamatosan fejlesztett. A tantermek és előadótermek illeszkednek a tantárgyak oktatásának feltételeihez. A legmodernebb oktatásmódszertani technika egyes elemei is megtalálhatóak a tantermekben. A számítástechnikai és oktatástechnikai ellátottság átlagon felüli. A Coospace program (angol nyelven is elérhető) és a tervezett Ustream platform európai szintű szolgáltatás. A könyvtári ellátottság a főiskola két önálló könyvtárában a szakmai elvárásoknak eleget tesz. A szakirodalom és jegyzetek a diákok rendelkezésére állnak, az előírt kötelező és ajánlott tananyagok évente aktualizálásra kerülnek, a könyvtár könyvvállományát rendszeresen felülvizsgálják. A központi könyvtár átlagos éves gyarapodása 1200 kötet. A főiskola rendelkezik digitális könyvekkel és e-jegyzetekkel, melyekhez a diákok egy egyszeri összeg befizetése után a teljes képzés ideje alatt hozzáférnek.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton 2009-2012 között növekvő tendenciát mutatott (90-ről 300-ra nőtt), 2013-ban viszont az államilag támogatott státuszok megszűnésével felére csökkent (150 fő). A levelező képzést ez a probléma nem érintette, ezért itt a keretszám nagyjából azonos maradt a vizsgált időszakban (120-150 fő). Egyedül 2010-ben volt ez a szám jóval magasabb (300 fő). Az angol nyelvű képzés tekintetében a tervezett hallgatói keretszám az 5 év során 50 fő volt, leszámítva a 2013-as évet (30 fő). A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali és levelező tagozaton egyaránt folyamatosan csökkent. Nappalin erősebb mértékben (167, 105, 103, 55, 48), levelezőn kisebb mértékben (91, 87, 97, 70, 65). Az angol nyelvű képzés 2012-ben indult el 5 fővel, 2013-ban ez a szám 9 főre emelkedett. Az átlagos kapacitáskihasználtság mindhárom képzési formában alacsony (nappali: 36,2%, levelező: 43,8%, angol nyelvű képzés: 20%).

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében 50-50%-os. A felsőbb évfolyamokon billen ez kissé az előadások oldalára. A részidejű és angol nyelvű képzésekben szintén az előadások túlsúlya figyelhető meg, az utolsó félévet kivéve (az angol nyelvű képzés esetében az utolsó két félévet kivéve).

A tudásátadás módjainak (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, önálló és csoportfeladatok) megfelelőssége, célszerűsége egyensúlyban van az elvárásokkal. A képzés gyakorlatias jellegű, az innovációs és kreatív gondolkodás fejlesztésére is törekszik. A kurzusokon gyakori a projektfeladatok és esettanulmányok feldolgozása egyéni vagy csoportos formában.

A főiskola fontosnak tartja a hallgatók idegen nyelvi és informatikai ismereteinek fejlesztését. Nyelvtudásuk fejlesztése érdekében a hallgatók egy tárgyat kötelezően angol nyelven vesznek fel (*Human Resources Management*), ezen kívül pedig nyelvórákon tanulhatnak, illetve csatlakozhatnak az Idegen nyelvi szakprogramhoz is. Ez utóbbi keretében 3 tantárgyat a szak angol nyelvű képzésén teljesíthetnek.

Az üzleti informatikai ismeretek elsajátítását egy vállalatirányítási szoftver segíti, így üzleti szimulációs környezetben egészíthetik ki elméleti tudásukat.

Az oktatók kutatásaik eredményeit beépítik a tananyagokba, segédletekbe. Ezek a Coospace fájlmeosztó rendszerbe is feltöltésre kerülnek.

Értékelés és ellenőrzés

A képzés során (a specializációk 6-6 tárgyát nem számolva) a hallgatók összesen 12 kollokviumi vizsgát tesznek, 6 tárgyból szereznek gyakorlati jegyet, és 11 esetben összetett (K+Gy) vizsgára kerül sor. A kollokviumok félévenkénti megoszlása 3-7 között változik.

A gyakorlatokon a hallgatók projektfeladatokat kapnak, melyeket a félév során kell kidolgozniuk. Az elkészített projekteket a vizsgaidőszak első két napjában tartott prezentációs nap keretében mutatják be.

A szakdolgozati témákat az oktatók írják ki, melyekre a hallgatók szabadon jelentkezhetnek. Emellett van lehetőség saját téma feldolgozására is. A *szakdolgozati konzultáció I.* tantárgy keretében kerül sor a témaválasztásra. Ehhez segítséget nyújt a Szakdolgozati Tájékoztató Fórum és a könyvtár és a Karrier Centrum által szervezett tájékoztató, melyeken kötelező a részvétel. Az elkészült dolgozatot két bíráló értékeli.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és szóbeli vizsgarészből áll. A szakdolgozat megvédése egy 10 perces prezentációval kezdődik, melyet egy vita követ a dolgozattal kapcsolatban felmerült kérdésekről.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 478 fő, levelező tagozaton 410 fő, az angol nyelvű képzésen pedig 14 fő. Diplomát 225-en kaptak eddig a magyar nyelvű képzésben nappali tagozaton (28, 49, 37, 54, 57), és 152-en levelezőn (24, 43, 21, 34, 30).

Lemorzsolódási („hallgatói jogviszonya megszűnik”) adatokat a 2009/10-es és a 2010/11-es tanévről szolgáltatottak. Ezek szerint a 2009-ben beiratkozott 258 főből lemorzsolódott 72 fő (27,9%), a 2010-ben beiratkozott 212 főből pedig lemorzsolódott 33 fő (15,5%). A 2011-től indult évfolyamok még nem fejezték be tanulmányaikat, így ezekben az esetekben a 2013/14-es tanév végi állapot áll csak rendelkezésre. Ennek alapján elmondható, hogy a 2011-ben beiratkozott 201 főből 45 fő (22,3%), a 2012-ben beiratkozott 111 főből 24 fő (21,6%), a 2013-ban beiratkozott 103 főből pedig 20 (19,4%) szünetelteti tanulmányait. Általánosságban elmondható, hogy költségtérítéssel formában tanulók esetében magasabb a lemorzsolódási és passzíváltatási arány, mint az államilag finanszírozott formában tanulóknál.

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakos hallgatók tanulmányaikat (üzleti) mesterszakokon tudják folytatni. Az intézményen belül a *vezetés és szervezés* mesterszakon van lehetőség továbbtanulni. Az önálló kutatásokra a főiskola *a kutatómódszertan I. és kutatómódszertan II.* tantárgyak keretében készíti fel a hallgatókat. Emellett a könyvtár és egy online fórum is segíti a felkészítést. A kiemelkedő képességű hallgatók számára van lehetőség a tehetséggondozó műhelyek (Menedzsment Műhely, Marketing Műhely) munkájába is bekapcsolódni. Az oktatóktól elvárják, hogy hívják fel a hallgatók figyelmét a TDK lehetőségekre, és segítsék a résztvevő hallgatókat. A rendszeres TDK tevékenységet és a kiemelkedő tudományos munkásságot a főiskola ösztöndíjjal jutalmazza.

A DPR felmérés eredményeiről nem állnak rendelkezésre szakspecifikus adatok az alacsony kitöltési arány miatt, így a gazdaságtudományi szakok összességéről készült csak elemzés. Ezen szakok esetében kiemelkedően magas azoknak az aránya, akik nyelvvizsga hiánya miatt nem kaptak diplomát (85,7%), ez azonban nem jelentett hátrányt a munkaerőpiacon, az elhelyezkedésben (a munkahellyel nem rendelkező végzetek aránya 5% alatti). A végzetek 47,2%-át alkalmazták a gyakorlati helyükön a szakmai gyakorlatot követően. A hallgatók 45-60%-a dolgozott a főiskolai tanulmányai alatt (a szakmai gyakorlattól eltérő, de tanulmányaihoz kapcsolódó munkahelyen).

A kreatív ösztöndíj és a *start up* program a szak hallgatói számára is nyitva áll.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak szervezeti értelemben a Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Karon működő Gazdaságtudományi Intézethez tartozik.

A szakkal kapcsolatos kérdésekben a stratégiai értekezlet, a management meeting, a vezetői értekezlet, a szakfejlesztési platform, az érintett intézet, a szakfelelős és a szaktitkár rendelkezik feladat- és hatáskörrel. Az intézetek közötti koordináció a szakfelelős feladata, aki emellett felel a munkaerőpiaci elvárások folyamatos beépítéséért és a minőségi oktatás fejlesztéséért, továbbá képviseli a szakot a különböző fórumokon. A szakkal kapcsolatos napi adminisztratív döntéseket a szakfelelős hozza meg, akinek munkáját a szaktitkár támogatja. A szakfelelős feladatai az oktatás tartalmának tervezésére, a tantervek karbantartására, az oktatás véleményezésére (beleértve a hallgatói véleményezést), a szak éves önértékelésének és egyéb rendszeres és nem rendszeres jelentések elkészítésére, a szak külső kommunikációjára koncentrálnak. Közreműködik a szak minőségbiztosításának kidolgozásában, az oktatók kiválasztásában és ellenőrzésében, továbbá egyéb területek irányításában és koordinálásában (kutatási projektek, intézményfejlesztés, záróvizsgák szervezése, szakdolgozati témák meghatározása és jóváhagyása stb.). Javaslatot tesz a MET-en meghirdetendő tárgyakra, a szakdolgozati témákra, a szakfejlesztési irányelvekre és a kutatási és tudományos diákköri kutatási témákra.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a szakfelelős feladat- és hatásköre kellően részletezett, lefedi a szak tevékenységét és a szak működéséhez kapcsolatos területeket. Szakmai hatásköre megfelelő, ennek alapján képes hatékonyan irányítani a szak munkáját.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az intézményben a működésért és a fejlesztésért az Akkreditációs és Minőségirányítási Iroda felel. A napi minőségirányítási feladatok mellett hatáskörrel rendelkezik fejlesztési kérdésekben is. Előterjesztéseit a Vezetői és Stratégiai Értekezlet tárgyalja. Az iroda oktatási szolgáltatásra fókuszáló kérdőívvezést végez, melyet az EvaSys rendszerrel bonyolítanak le.

A főállású oktatók keresésében fontos szerepük van a vezetői (munkatársi) ajánlásoknak. A főállású oktatók kinevezése többlépcsős kiválasztási folyamatban történik a szakmai és tudományos megfelelés, a funkcionális és a viselkedésbéli

kompetenciák alapján. Az oktatók továbbképzésére nagy figyelmet fordít a főiskola. Minden akadémiai évre képzési koncepciót készít a HR Iroda. Anyagi keretet biztosítanak, az oktatók jelentkeznek a képzésekre.

Az oktatói munka hallgatói véleményezésére vonatkozó kérdőívet (OMHV) félévente töltik ki a hallgatók, papír alapon. A szakon az átlag 4,33 és 4,81 között mozgott. A gyenge eredményt elért óraadó oktatók esetében óralátogatással győződnek meg az eredmény objektívitasáról, majd a következő félévben vagy tanévben nem kérik meg őket óraadásra. A hallgatók rendszeresen kérdőíves felmérés formájában értékelik a vizsgákat, és a szakdolgozati konzulensek munkáját is.

Az intézmény vezetése komplex értékelési rendszer bevezetését tervezi. Addig az értékelésre személyes vezetői beszélgetések formájában kerül sor.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízisében erősségként emeli ki többek között a munkaerőpiaci igényekre felkészítő tréningrendszert, a megfelelő gyakorlati helyeket, a jó színvonalú kutatási infrastruktúrát, valamint a gyors kommunikációs lehetőségeket hallgatók és oktatók között. *Gyengeségnek* a magas csoportlétszámokat, az oktatói motivációt, a kollégium hiányát tartják. *Lehetőséget* látnak a nyelvismeret és az üzleti informatikai ismeret iránti fokozott igényben, az e-learningben, illetve az infrastruktúra színvonalának emelésében. *Veszélynek* tekintik a nyugat-európai felsőoktatási piac elszívó hatását, a hallgatói létszám csökkenését és a bizonytalan oktatáspolitikai környezetet.

Duális képzést is terveznek a szakon.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges az oktatói kredit- és óraterhelések csökkentése, figyelemmel a tudományos kutatómunkára fordítható időre.
2. Célszerű a vállalati kapcsolatok erősítése és bővítése a szakmai gyakorlati helyek és a kutatási megrendelések mennyiségének és minőségének növelése érdekében.
3. Javasoljuk, hogy kérjék az angol nyelvű képzés akkreditálását a MAB-tól.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak</i>	2016/1/VII/2/14. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre.
szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/76.	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali (teljes idejű) formában folyik specializációk nélkül. Az önértékelés két helyén bemutatott tanterv kreditértékei nem egyeznek meg. A részletes tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó, valamint a társadalomtudományi alapismereteket 22 (3-5-6 kredites) tárgy tartalmazza, 93 kredittel. A szakmai törzsanyagot 15 (3-5 kredites) tárgy adja 72 kredit értékben, amiből a *projektfeladat* I., II. és III. tárgy 10 kredites. Ezeket túl három tárgy (háromszor 2 kredit) szabadon választható, a többi kötelezően választható vagy kötelező a 6 félévben. A kötelezően választható kínálatot differenciált szakmai ismeretek blokk címén három 3 kredites blokk biztosítja, ebből 2 blokk a kommunikációra koncentrál. A harmadik, ún. Társadalomtudományi blokk megjelölt tárgyai helyett más ide vonatkozó ismereteket is fel lehetne kínálni. A tanterv szabadon választható tárgyakat külön nem tartalmaz, mivel az ide tartozó 6 kreditnek megfelelő tárgyakat a hallgatók az egyetem összes tárgya közül választhatják, noha a jogszabályi rendelkezések szerint a szabadon választható tárgyaknak minimum az összkreditek 5%-át (9 kredit) kell kitenniük. Ennek a feltételnek az önértékelés 32. oldalán szereplő táblázat szerint viszont a tanterv eleget tesz.

A korábbi tantárgyakból egy tantárgy neve és tartalma alakult át. A *vezetés* tantárgy helyett a képzés céljainak jobban megfelelő *üzleti környezet* tantárgy került bevezetésre. A *vezetés* tantárgy tartalmának lényegi elemei megjelennek a *menedzsment alapjai* tantárgyban.

Az önértékelésben leírtak és a látogatás során megtekintett tantárgyi leírások alapján a szak vezetése és a tárgyfelelősök törekednek arra, hogy minél frissebb, lehetőség szerint saját, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal lássák el a hallgatókat. A kontaktórák száma 2492, ami magas számnak mondható. A tantárgyak száma a nemzetközi gyakorlatnak megfelel.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kövesi János teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár, szakmai háttere, tudományos munkássága (*gazdálkodás- és szervezéstudományok, közgazdaságtudományok* művelője) tökéletesen illeszkedik a szak jellegéhez. 34 kredit felelőse az intézményben, ehhez képest kevésnek tűnik a heti 2,5 óraterhelés. A tanterv szerint összesen 5 kreditértékű tárgy felelőse csak a szakon, de a 10 kredites *Projektfeladat* tárgyakat, amelyből kettőnek is felelőse, nem vették figyelembe a tárgyfelelős szakon kimutatott kreditterhelésénél, mivel sok oktató bevonásával megvalósuló tárgyak.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek, és az intézményi kreditterhelés elfogadható. Minden tárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal. A képzésben résztvevő oktatók minősített aránya megfelelő (67%), a szakon oktató 67 oktatóból csupán 4 AE besorolású oktatók (6%), a többi AT. További erőssége a képzésnek, hogy a vezető oktatók aránya közel 50%. A korösszetétel is kedvező, a 45 év alattiak aránya 50%, közülük azonban csak 15% docens. Az adjunktusi körből megoldható a docensi utánpótlás. A fokozatot szerzett fiatal és oktatási tapasztalattal rendelkező oktatók fokozatosan tárgyfelelősökké léptek elő az évek során, így a fiatalítás és a tantárgyak tematikájának, ismeretanyagának megújítása biztosított. Ugyanakkor a 9 egyetemi tanárból 4 hamarosan kiválik az oktatásból, utánpótlásukra hamarosan szükség lesz.

Az oktatói terhelés nem túl magas, bár néhány oktató intézményi kreditterhelése 30 kredit felett van, ami már veszélyezteti a kutatási tevékenységre fordítható időt.

Tudományos háttér

A *gazdálkodási és menedzsment* szakhoz egy erős doktori iskola kötődik. A Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola oktatói közgazdaságtudományi és gazdálkodástudományi témákat egyaránt művelnek, ezeken a területeken minőségi publikációkkal rendelkeznek. A doktori iskola az országos átlagnál jóval szigorúbb publikációs

követelményeket ír elő a fokozatszerzéshez. Alapképzési szakról lévén szó, a tágabb közgazdasági területeket felölelő kutatások és publikációk megfelelő tudományos háttérrel nyújtanak, a szakok közötti együttműködés pedig önmagától adódik. A hazai és nemzetközi projektekben való részvétel és a kar két doktori iskolájának képzési rendszere is ezt a célt szolgálja.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor követelményeinek. A BME központilag, nem kari szinten menedzselt infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. A kar épülete modern, minden szükséges feltétellel rendelkezik.

Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK). A BME OMIKK-ban külön Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar – kifejezetten szoros együttműködésben a Typotex kiadóval – 2005 óta adja ki alapszakos képzésekhez kapcsolódó tankönyvsorozatát, amely az utóbbi években az elektronikus könyvformára való áttéréssel még szélesebb hallgató kör számára érhető el. A hallgatók elérhetik a nagy nemzetközi online tudományos adatbázisokat. A hallgatók a tananyagok biztosítása, elérhetősége témájában pozitívan nyilatkoztak.

A testnevelés a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

A felvételi tájékoztatóban meghirdetett kapacitásszám a *gazdaságtudományok* képzési területen 2009/2010 és 2014/2015 között a nappali képzésben közel 80%-kal nőtt. A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakokra felvételizők létszáma viszonylag stabil. A szakra jelentkezők száma 2012/2013-ban mintegy 40%-a volt az előző évek átlagának, ennek oka az állami finanszírozás megszűnése volt. Azóta újra nőtt a jelentkezők száma, elérte a korábbi évek 80%-át, de még így többszörösen meghaladták a tervezett felvételi keretszámokat. Hasonlóan alakultak az első helyen jelentkezők és felvett hallgatók arányai.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében nagyjából 50-50%-os. A hallgatói észrevételek szerint a képzés piacképes, ugyanakkor a gyakorlatiasabb képzést preferálnák (ez azonban országos jelenség). A tanterv egészét tekintve az alapoató és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra, tükrözve a Bologna-rendszerű képzés indulásakor kialakított szakmai konszenzust.

A tantárgyak zöme 3-5 kreditese, de van 6 kreditese tárgy is: a *matematika*. Túlzónak tűnik a *projektfeladat* I.-II.-III. tárgy 10-10-10 kreditértéke. A *projektfeladat* 3. félévében a témavezető oktató lesz a szakdolgozat konzulense is, sőt a szakmai gyakorlaton is konzulens marad. A *projektfeladat* során félévközi és félévvégi beszámolókat kérnek számon a hallgatóknál. A szakmai gyakorlat ismert hazai és nemzetközi cégeknél folyik. A hallgatók 6 félév alatt 41 vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban ötöt, ez a nemzetközi gyakorlatot tekintve nem magas, és nem tükröz szétaprózott tantárgyi struktúrát.

A látogató bizottság az oktatókkal és hallgatókkal történt találkozásokon rákérdezett az egyéni tanulás formáira, alkalmazásának kiterjedtségére, illetve ezekről a tantárgyi tematikákból is igyekezett tájékozódni. A *projektfeladat* rákényszeríti a hallgatókat az egyéni tanulásra, és a szakdolgozat elkészítését alapozza meg.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A kollokviumok és vizsgák döntően írásbeliek. A félév közben alkalmazott módszerek

tantárgy- és tanárfüggőek, a kari minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat, de a számonkérési módszereket és követelményeket rögzíti. Az önértékelés a számonkéréssel igen hosszasan foglalkozik, azonban a részletes leírások elsősorban szabályozási jellegűek. Ezek a szabályok a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek.

A kar részletekbe menően szabályozza a gyakorlati félév lebonyolítását, annak tartalmát és értékelését. A gyakorlóléhselyet a hallgatók fele maga szervezte és kérvényezte. Magát a gyakorló félévet a hallgatók döntő többsége szakmailag megfelelőnek ítélte. A kérdőívek eredményei jó visszacsatolást nyújtanak a karnak az esetleges korrekciók, javítások megtételéhez.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A látogató bizottság a diplomamunkák témáját, kidolgozottságát, értékelését jó minőségűnek találta, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. A diplomamunka védeése és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

Az elmúlt öt évben a felvett létszámok 2012/2013-ban csökkentek (állami finanszírozás megszűnt), azóta folyamatosan nőtt, és 2014/2015-ben elérte a korábbi években felvett létszám 80%-át (200 fő). A magas felvételi pontszámok a felvett hallgatók jó képességét tükrözik. A kiadott diplomák számát az elbocsátások jelentős mértékben érintik. 2009-2012 között magas volt az elbocsátott hallgatók aránya (a felvett hallgatók mintegy 1/3-a). 2012 után csökkent az elbocsátott hallgatók aránya, mert a hallgatók nem akarják elveszíteni a befizetett tandíjat. A sikeres felvételi eljárást követően a hallgatók kb. 15%-a nem iratkozik be.

A nyelvvizsga hiányának problémája viszonylag kis súlyú, de a nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után diplomát nem kapó hallgatók száma folyamatosan nő, és már eléri a 26%-ot (2009-ben 9% volt). Ugyanakkor az e körbe tartozó hallgatók többsége a záróvizsgát követően viszonylag rövid idő után teljesíti a nyelvi követelményeket, így általában maximum egy éven belül átvehetik diplomájukat.

A tehetség gondozásban elsősorban a TDK-munkát, a kiadványokat, a hallgatói mobilitást és szakkollégiumokat említi az önértékelés, de vannak egyéb kutatási bekapcsolódási lehetőségek is a legjobbak számára. Általános probléma az alapszakokon, illetve a mesterszakokon tanuló hallgatók azonos szekciókban való szerepeltetése. A TDK-eredményekre büszke a kar – ám nem derül ki az OTDK helyezések száma. Csak kari összesítés létezik az OTDK eredményeiről, a szakra vonatkozóan nincs adat. Kari szinten a *gazdaság- és társadalomtudomány* területén a BCE után második helyen áll a kar.

A végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét, a pályakövetést az egyetem Diákközpontja központilag végzi. A felmérések fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik. A DPR adatai nincsenek szakokra lebontva, az elmondottak szerint a mesterképzésen a végzett alapszakos hallgatók mintegy 50%-a tanul tovább, ami országos átlagban jó eredmény. A projektfeladat és szakmai gyakorlat részben visszacsatolást nyújt a karnak a hallgatók tevékenységéről.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a szakfelelős, akinek kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala. Tehát a szakkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelőssége, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a kar és a szervezeti egységek vezetőinek feladata és felelőssége.

A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselőiben a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes, valamint a hallgatók képviselői. A kari vezetés stratégiaileg változatlanul nagy hangsúlyt fektet a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakra, a legfontosabb üzleti alapszaknak tekintik. A jelenlegi szakfelelős a Menedzsment és Vállalatgazdaságtan Tanszék vezetője, a látogatáskor a kar dékánja, így a szak megfelelő kari/intézményi menedzselése nem kérdéses.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban. Szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a hallgatói képviselő véleményét.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételt képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszer irányítása és működtetése a Kari Minőségfejlesztési Bizottság feladata. E bizottság a Dékáni Tanács tagjaiból áll. A Kari Minőségfejlesztési Bizottság ezt a tevékenységét a Kari Tanács állandó-, munka- és szakbizottságainak folyamatos bevonásával látja el. A szakok képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és folyamatos fejlesztésének felelőseként a szakbizottságok végeznek aktív tevékenységet.

A Hallgatói Önkormányzat minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat, és az esetlegesen felmerülő problémákat a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszerek (TÉR) figyelembe veszi az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében, és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. A szakok és a kar vezetése is rendszeresen értékeli a szakon oktatott tantárgyak eredményességét. A kar vezetése elfogadhatónak a 75%-os teljesítést tekinti. A *közgazdaságtan I. és II.* tantárgy eredményességi mutatója messze elmarad a 75%-os értéktől, a beavatkozás ellenére sem sikerült komolyabb előrelépést elérni. A helyzet javítását szolgálja, hogy a tanszékek e területen végzett fejlesztő tevékenységét a kari költségvetés tanszékek közötti elosztásánál is figyelembe veszik.

A kar vezetésének elmondása szerint az oktatók többsége pozitívan fogadta a teljesítményértékelési rendszert. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív, mert kiszámítható és tervezhető.

A hallgatók úgy látják, hogy a felméréseiknek, jelzéseiknek van hatása az oktatás színvonalának javítására. A Diplomás Pályakövető rendszer a munkaadói véleményeket nem, csupán az elhelyezkedés után elérhető fizetéseket mutatja be. A kar (a szak) körül kialakult vállalati és intézményi kapcsolatrendszerre a SWOT elemzés nem tér ki. Implicit módon a gyakorlóléhelyek szervezésének leírásakor derül ki az, hogy a karnak vannak vállalati-intézményi partnerei. Eddig azonban hiányzott a szervezett kapcsolattartás. A kari felállásban egy gyakorlatképző központ látja el ezeket a feladatokat, és a kar vezetése szerint a szak vállalati kapcsolatait erősíteni kívánja.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. *Gyengeségként* jelenik meg az alapképzés nagy létszáma, az oktatók gyakorlati tapasztalatainak beépülése a tananyagba, a kutatás menedzselése és a munkáltatói vélemények fokozottabb figyelembe vétele. Ezekkel egyetértve hiányoljuk a konkrét gazdasági környezet hatásának megemléztését a szakra vonatkozóan.

A SWOT öt eleme egyetemi-kari szintű pontokat tartalmaz. Mindösszesen egy vagy két pont foglalkozik a szakkal. Az általános megállapításokkal egyetértve a bizottság úgy látja, hogy mind az elemzésben, mind az intézkedési tervben jobban lehetett volna a *gazdálkodási és menedzsment* szakra fókuszálni.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. A meglévő adatbázisból sokkal kiterjedtebb visszacsatolás valósítható meg mind az oktatás hallgatói véleményezése, mind a munkaadói vélemények tekintetében. A jövőben nagyobb hangsúlyt helyezzenek a munkaadói vélemények bekérésére és kiértékelésére.
2. A gyakorlatorientáltabb oktatás megvalósítása feltételezi, hogy az oktatók a korábbinál hatékonyabban építsék be a tananyag fejlesztésébe a gyakorlati tapasztalatokat.

<p>Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar</p> <p style="text-align: center;"><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>üzletvitel és szervezés; pénzügy;</i> <i>shared services expert</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/81. angol nyelvű képzés MAB határozata: 2009/1/VIII/2.</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p> <p>2016/1/VII/2/15. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>
--	--

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik magyar nyelven, csak nappali munkarendben angol nyelven.

A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 20 (3-5 kredites) tárgy tartalmazza, 82 kredittel. Ezek közül egy tárgy (3 kredit) választható, a többi kötelező az első 3 félévben. Társadalomtudományi alapismeretektől a hallgatóknak 4 tárgyat (12 kredit) kell felvenniük, ebből kettő (6 kredit) választható. A szakmai törzssanyagot 16 (3-4 kredites) tárgy adja 59 kredit értékben, itt 2 tárgy választható (6 kredit). A választható kínálatot differenciált szakmai ismeretek blokk címén három 27 kredites specializáció biztosítja, ezek közül egy angol nyelven vehető fel. A tanterv szabadon választható tárgyakat külön nem tartalmaz, a kötelező 9 kreditet a szakmai és társadalomtudományi választható tárgyak jelentik. A szak vezetése és a tárgyfelelősök törekszenek arra, hogy minél frissebb, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal lássák el a hallgatókat. Az angol nyelvű képzéshez kiadói kapcsolatot építettek ki. A specializációkat a munkaerőpiaci igényeknek, a kari hagyományoknak megfelelően alakították ki.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kapás Judit a magyar és az angol nyelvű képzésben azonos. Szakmai háttere, tudományos munkássága jól illeszkedik a képzéshez. A specializációk felelősei: Törő Emese, Károlyi Géza és Ujhelyi Márta szintén rendelkeznek a megfelelő szakmai háttérrel.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden kötelező tárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal. A nappali és részidős képzésben a minősített arány kimagasló (76%), intézményhez nem tartozó (AE) oktató pedig mindössze 4 van a 67-ből. Az angol nyelvű képzés 30 oktatójának mutatói még ennél is jobbak. Az önértékelésben szereplő átlagos heti óraterhelések és kreditszámok teljesítik a követelményeket. Az angol nyelvű képzés követelményei is teljesülnek. Az oktatók között a vezető oktatók aránya 45%. A korösszetétel kedvező, a 45 év alattiak aránya 50%, közülük 7 fő docens. Az angol nyelvű képzésben a hallgatók találkoznak olyan oktatókkal is, akiknek a nyelvtudása kívánivalót hagy maga után.

Tudományos háttér

A gazdálkodási és menedzsment szakhoz és lineáris mesterszakjaihoz két doktori iskola kötődött, ezek közül 2015-től csak az egyik kapott akkreditációt. Az érintett PhD hallgatók megfelelő átirányítást kaptak.

Az oktatók közgazdaságtudományi és gazdálkodástudományi kutatási témákat egyaránt művelnek, ezeken a területeken minőségi publikációkkal is rendelkeznek. Az öt gazdálkodástudományi alapszak és hat mesterszak oktatóinak átfedése egyben a kutatások sokszínűségét is jelenti. A saját tudományos folyóiratban (*Competitio*), illetve egyes projektekben (pl. TÁMOP) megjelenő tartalmak a *gazdálkodási és menedzsment* vonalat is képviselik. A tágabb közgazdasági területeket felölelő kutatások és publikációk megfelelő tudományos háttérrel nyújtanak, még ha azok egy része erősen a *vidékfejlesztés* és az *agrárgazdaságtan* témáihoz kötődik is.

Infrastrukturális feltételek

A szak 2014-ig a Közgazdasági és Gazdaságtudományi Karhoz tartozott, jelenleg a Gazdaságtudományi és Vidékfejlesztési Karral egyesülve alkotják a Gazdaságtudományi Kart. Az infrastruktúrában ezzel gyökeres változás állt be: az új kar a Kassai úti campus helyett a Böszörményi úti campuson működik. Az új elhelyezés előnyeit, hátrányait

az önértékelés nem részletezi. A látogatás során a kar vezetői elmondták, hogy a váltás zökkenőmentesen zajlott le. Az országosan is kiemelkedő színvonalú Társadalomtudományi Könyvtár a szak hallgatói más szakok hallgatóival együtt használják. Mivel ez a jól felszerelt országos hatókörű könyvtár a Kassai úton van, ez egyes hallgatók szerint kényelmetlenséget okoz. A változások összességében ugyan valószínűleg takarékosabbak az eddigi megoldásoknál, azonban – a kar nevéből is adódóan – az infrastruktúra minden elemét még jobban az itt működő szakokhoz kell igazítani.

A gazdálkodástudományi kötetekkel való ellátottság megfelelő, az utóbbi években a friss címek beszerzése pénzügyi nehézségekbe ütközik. A könyvtári állomány kiegészül az elektronikus hozzáférésű szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári laboratóriumokból vagy otthoni gépekről is elérhetők. Az angol nyelvű képzéshez elegendő és jó színvonalú tankönyvek és tananyagok állnak rendelkezésre. A hallgatók a tananyagok biztosítása, elérhetősége témájában pozitívan nyilatkoztak.

A képzési létszám és kapacitás

Az önértékelés 1.5. fejezete az intézményi teljes képzési területi kapacitást nem bontja le szakokra. A 2.6. fejezet táblázatai tól–ig formában megadott tervezett felvételi keretszámait a 2009/10-2013/14 közötti időszakra azonos adatokat közölnek (évente 50-160 fő a teljes idejű képzésben, 15-56 fő a részidejű képzésben), kivéve az utolsó évet, amikor a határok némileg csökkennek a nappali tagozaton (20-150 fő) és nőnek a részképzésben (15-80 fő). Az angol nyelvű képzés kapacitását minden évben 60 főre állítják be. A látogatáson kapott tájékoztatás szerint mivel a karon négy akkreditált gazdaságtudományi alapszak működik, a szakok közötti arány beállítása vezetői döntés kérdése, a kapacitás a szakok összességére épült ki, és nagy létszámot ki tud szolgálni.

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésre felvettek száma 719 (194, 164, 138, 117, 106). A részidejű képzésre felvett hallgatók száma 380 fő (98, 99, 85, 40, 58). Az angol nyelvű képzésre felvettek száma összesen 184 (33, 28, 29, 43, 51).

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében nagyjából 50-50%-os, a szakmai tárgyaknál a felsőbb éveken az előadások túlsúlya alátámasztani látszik azokat a hallgatói észrevételeket, melyek szerint a képzés lehetne gyakorlatiasabb jellegű (ez azonban országos jelenség). A részidős képzésben szintén az előadások túlsúlya figyelhető meg (az utolsó félévet kivéve). A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra, tükrözve a Bologna-rendszerű képzés indulásakor kialakított szakmai konszenzust. A hallgatók 6 félév alatt 46-49 (specializációtól függően) vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban nyolcat, ez a nemzetközi gyakorlatot tekintve magas és szétaprózott tantárgyi struktúrát tükröz. Az angol nyelvű képzés emellett gyakorlatilag kötött tantervű. A részképzés kontakt óraszámait a formai feltételeknek megfelelően.

A MAB az oktatókkal és hallgatókkal történt találkozásokon rákérdezett az egyéni tanulás formáira, alkalmazásának kiterjedtségére, és ezekről a tantárgyi tematikákból is igyekezett tájékozódni. Vegyes kép alakult ki: elsősorban a magasabb évfolyamokon és egyes szaktárgyaknál variábilisabb az oktatási módszertan. Hasonló a helyzet a tananyagok és a számonkérés tanulási eredmény (kompetencia) középpontú kialakításában: egyes oktatók törekednek erre, de a szak egészében még nem jelent meg az oktatók munkájának értékelésében is megjelenő új módszertan.

Az angol nyelvű képzésben a hallgatók találkoznak olyan oktatókkal is, akiknek a nyelvtudása kívánni valót hagy maga után.

Értékelés és ellenőrzés

A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggetlenek, a kari minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat. A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg. A kollokviumok túlnyomóan írásbeliek, a szóbeli vizsgák száma kevés.

A gyakorlati félév lebonyolítása, annak tartalma és értékelése részletekbe menően szabályozott. A hallgatók a gyakorló félévet 80%-ban szakmailag megfelelőnek ítélték. A kérdőívek eredményei jó visszacsatolást nyújtanak a karnak az esetleges korrekciók, javítások megtételéhez. Az új karon most már minden alapszak számára a MAG Praktikum Gyakorlatképző Központ szervezi a gyakorlatokat. A látottak alapján a szakmai gyakorlat szervezése kiválóan működik, ezt a hallgatók is megerősítették.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A MAB a diplomamunkák témáját, kidolgozottságát, értékelését jó minőségűnek találta, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. Az angol nyelvű képzésben a diplomamunkák többnyire makrogazdasági, világgazdasági kérdéseket dolgoznak fel, törekedni kell a

szakhoz szorosabban illeszkedő témaválasztásra. A diplomamunka védeése és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a nappali tagozaton a felvett hallgatók száma egyenletesen csökkent 194 főről 106 főre. A csökkenésben nyilván közrejátszott a finanszírozásban bekövetkezett változás, azonban a kar vezetésének döntése is: átcsoportosítottak kapacitásokat a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakhoz. A résziidejű képzésben a létszám mintegy felére esett le 98 főről 58 főre. Az angol nyelvű képzés népszerű, egyenletes növekedés figyelhető meg az utóbbi 3 évben a hallgatók száma 33 főről 51-re nőtt.

A kiadott diplomák száma a nappali tagozaton az országos átlagokhoz képest arányában némileg magasabb 600 hallgató kapott diplomát (100, 123, 121, 146, 110) A nappali képzésben a vizsgált 5 év alatt a lemorzsolódás 21%, általában saját kérésre, illetve átjelentkezés miatt távoznak a hallgatók, tanulmányi okból kevés az elbocsátás.

A résziidős és az angol nyelvű képzésben a diplomát kapottak száma nagyon alacsony (79, illetve 38) a lemorzsolódás 40% körüli. A karnak a helyzetet alapos elemzés alá kell vennie, és megtalálni annak módját, hogy az eredményesség jobb legyen.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK munkát és a tanszéki demonstrátorokat említették, de vannak egyéb kutatási bekapcsolódási lehetőségek is a legjobbak számára.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *gazdálkodási és menedzsment* alapképzési szak a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karának gondozásában van, az oktatott tárgyak túlnyomó része is a karhoz kapcsolódik. A szak menedzselését a szakfelelős látja el, akinek munkáját a szakreferens segíti.

A szak a 2014/2015-ös tanévtől kezdve az egyetem új kari struktúrájának megfelelően egy összevonással létrehozott új karhoz került. Ez több szervezeti, szabályozási területet érint ugyan, de mivel az eddig a szakért felelős egységek és személyek átkerültek az új karra, sem személyi, sem tartalmi változás egyelőre nem történt. A kari vezetés stratégiailag változatlanul nagy hangsúlyt fektet a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakra.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Debreceni Egyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. Az egyetem minőségbiztosítási rendszerének 2014-2015. évi fejlesztési irányairól szóló dokumentuma leírja és megerősíti a kari szintű Minőségügyi Bizottságok feladatait. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével, az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal kiemelten foglalkozik. A visszajelzések kiértékelése és feldolgozása tanszékenként, illetve oktatóként is változhat. A hallgatók pozitív példaként értékelték, hogy van olyan tanszék, ahol kutatói estet szerveznek és a diákokkal közösen értékelik ki a véleményeket.

Az értékelések kapcsán jelentések és intézkedési tervek készülnek, s ezek a minőségfejlesztési dokumentumtárba bekerülnek. A DPR dokumentációban szakokra bontott elemzés nem található.

Az oktatók a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről nyilatkozva azt jelezték, hogy egyéni karrierútjuk kiépítésében a megfelelő segítséget megkapják.

A kar (a szak) körül kialakult vállalati és intézményi kapcsolatrendszerre sajnos sem a SWOT-elemzés, sem az arra épülő intézkedési terv nem tér ki. Implicit módon a gyakorlólhelyek szervezésének leírásakor derül ki az, hogy a karnak vannak vállalati-intézményi partnerei. Eddig azonban hiányzott a szervezett kapcsolattartás. Az új kari felállásban egy gyakorlatképző központ látja el ezeket a feladatokat, és a kar vezetése szerint a szak vállalati kapcsolatait is új alapokra helyezik.

A szak specializációit a MAB 2009-es határozatában foglaltak figyelembevételével átszervezték.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A külső feltételek Debrecen mint vonzó regionális egyetemi központot mutatják be. Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. Ezekkel egyetértve hiányolható a konkrét gazdasági környezet hatásának megemlítése a szakra vonatkozóan.

A SWOT négy eleme egyetemi-kari szintű pontokat tartalmaz. Mindösszesen egy vagy két pont foglalkozik a konkrét szakkal. Az általános megállapításokkal egyetértve a MAB úgy látja, hogy mind az elemzésben, mind az intézkedési tervben jobban lehetett volna a *gazdálkodási és menedzsment* képzésre fókuszálni. Jó gondolat az angol nyelvű tárgyak

felvételi lehetőségének kiszélesítése, illetve a szak imázsának erősítése egyetemi és városi szinten is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. A tanterv nagyon sok tárgyat, így számonkérést tartalmaz: integráltabb, moduljellegű – magasabb kreditértékű – tárgyakra való áttéréssel jobb struktúra alakítható ki. Átgondolandó a specializációk tematikáinak nagyobb egységekbe szervezése is.
2. A hazai kutatások és publikációk esetén jobban kellene közelíteni a témáknak az oktatott tantárgyak tartalmához. Javasolt az agrártémákon túlmenően a gazdálkodási-vezetési témájú kutatások és publikációk számának növelése.
3. Az angol nyelvű képzésben az oktatók nyelvtudásának ellenőrzését az előadóteremben is meg kell oldani, a nyelvtudás igazolása nem elegendő.
4. A lemorzsolódási arány javítására vonatkozóan a specifikus okokra reagáló intézkedések megtétele célszerű.
5. A *gazdálkodási és menedzsment szakot* markánsabban kell a kar portfóliójában megjeleníteni, vonzerejét – főleg a régióban – növelni kell.
6. A vállalati kapcsolatokat erőteljesebben kell az oktatásban és a kutatásban hasznosítani.
7. A pozitív hallgatói visszajelzések alapján az oktatás és a félévközi hallgatói kapcsolattartás elektronikus felületének használata (pl. Moodle) fokozatosan akár kötelezővé tehető, de mindenképpen ajánlott.
8. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg hozzájárulna az ismertségi szint javulásához a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.

Dunaújvárosi Egyetem	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak (magyar és angol nyelven) <i>üzleti kommunikáció</i> specializáció	2016/1/VII/2/16.sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)
működő képzés értékelése: FVB 2/2015. sz. (nem támogató) MAB határozat (a Dunaújvárosi Főiskolán)	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés teljes idejű és részidejű munkarendben folyik az intézményben, angol nyelven nappali képzés is van. A szakot a MAB a szakindítás során, 2005-ben **nem támogatta**, ennek ellenére a működésre engedélyt kapott. Ezért 2014-ben az intézményakkreditációs eljárás kapcsán a MAB monitorvizsgálatban újra értékelte a képzést, amit ismét **nem támogatott**.

A tanterv és az ismeretkörök vizsgálatánál a párhuzamos programakkreditációs eljáráshoz készített önértékelés mellett az attól jelentősen eltérő, de szintén 2014-ben készült monitorvizsgálati anyag is elemzésre került, tekintettel arra, hogy az előbbi a képzés elmúlt öt évét mutatja be, az utóbbi pedig a jelenlegi és tervezett állapotot.

A szak tantervében 19 tárgy szerepel az alapozó ismeretek között 95 kredittel. A szakmai törzsanyag 9 tárgyat tartalmaz 45 kredittel, a kifutó *penzügy és adózás*, illetve *területfejlesztés* specializációk leírásában 6-6 tárgy található 60-60 kredittel, utóbbiak része a 30 kredites szakmai gyakorlat. Összesen 210 kreditet teljesítenek a hallgatók, ami megfelel az előírtaknak.

Mind a nappali, mind pedig a levelező képzésben **valamennyi tárgy kredit értéke 5 kredit**, ami nincs összhangban a tárgyak súlyával, számonkérési módjával. Ennek racionális oka az, hogy az alacsony hallgatói létszám miatt a diákok a *műszaki* szakok hallgatóival együtt hallgatnak egyes tárgyakat, a képzések így jobban szervezhetőek. Az egyes tárgyakra fordított hallgatói időráfordítás ugyanakkor nyilván eltérő az otthoni feladatmegoldásokat is elváró, illetve a kevesebb otthoni gyakorlást igénylő tárgyak esetében. A *vállalati pénzügy* (heti 2 óra előadás, 2 óra gyakorlat) tárgy kollokviummal záródó hallgatói időszükséglete különbözik például a *szervezeti magatartás és üzleti etika* (heti 2 óra gyakorlat) gyakorlati jeggyel záródó időigényétől. Elvileg összhangot lehetne ugyan teremteni, de a látogatás során kiderült (pl. a *matematika* miatti lemorzsolódást tekintve), hogy a gyakorlatban ez nem működik. Ugyanígy szokatlan a választható tárgyak magas óraszámában történő oktatása és egységesen 5-5 kredites értékelésük.

A képzési programban szereplő ismeretkörök közül az alapozó ismeretek tantárgyai megfelelnek a KKK-ban meghatározott ismeretköröknek, kisebb eltérés a *gazdasági jog* (amelyet csak részben helyettesíthet az *államigazgatási és jogi ismeretek* tárgy) és a hiányzó *környezet-gazdaságtan* ismeretkör esetében figyelhető meg. Az előírt szakmai törzsanyagok többségét is oktatják, de pl. az *emberi erőforrás gazdálkodás* csak az egyik specializációban szerepel, *emberi erőforrás gazdálkodás, biztonság és egészségvédelem* címen, amelynek tartalma csak részben fedi le az elvárt ismeretkört. Az *üzleti tervezés* tárgy szabadon választható, holott pl. a szakmai törzsanyagok között vagy a tervezett *vállalkozásmenedzsment* specializációban fontos helye lenne.

Az önértékelésben kifutóként megjelölt *penzügy és adózás*, illetve *területfejlesztés* specializációk, továbbá a 2014-es monitorvizsgálati beadványban újonnan indulóként megjelölt *üzleti kommunikáció* és *vállalkozásmenedzsment* specializációk tartalma **nincs összhangban** az alapszak képzési és kimeneti követelményrendszerével, egyedül a *vállalkozásmenedzsment* specializáció illeszkedik a szak alapvető képzési céljaihoz.

A tantárgyi tematikák nincsenek lebontva 14 oktatási hétre, a tárgyak többségének (pl. *államigazgatási és jogi ismeretek*, *EU ismeretek*, *közgazdaságtan I.*, *közgazdaságtan II.* stb.) ezer oldalt jóval meghaladó a kötelező irodalma, de nincs megadva, hogy ezekből a könyvekből mi a ténylegesen megtanulandó tananyag. A *vállalatgazdaságtan* tárgynak nincs kötelező irodalma, csak ajánlott irodalom van, ami alapképzésben nem célszerű. A megadott irodalomjegyzék és a tantárgyi tematika több esetben nincs összhangban, pl. a *projektmenedzsment*, avagy a *marketing* tárgyaknál. Az angol nyelvű képzés programja és tanterve formailag megegyezik a magyar nyelvűével, több tárgy leírásánál azonban nem

adnak meg kötelező irodalmat (*compulsory*), hanem csak ajánlottat (*recommended*). Az alapképzésben a kötelező irodalmat nem helyettesíthetik az előadó által alkalmanként átadott előadás-anyagok.

Személyi feltételek

A szakon oktatók létszámára mindkét beadványban és a helyszínen kapott anyagban is **más-más adat** szerepel. Az önértékelés maga is ellentmondásos, ami részben abból adódik, hogy az adatok különböző időszakokra vonatkoznak, és az oktatói létszám állandóan változik a szakon. A 17. oldal szerint az oktatást összesen 41 fő látja el magyar és angol nyelven a szakon, 28 fő oktató (21 fő teljes munkaidős + 7 fő részmunkaidős), 6 fő egyéb tanár (nyelv-, műszaki, mestertanár stb.) és 7 fő vendégoktató van. A szakon oktatók 65,9%-a minősített oktató. A 16. oldal szerint viszont 44 oktatóból 23 AT, 1 AE és 2 V besorolású (ez a tábla egy évvel korábbi adatokat tükröz). A látogatás során kapott, 2015. márciusi összesítés szerint a képzésben 45 oktató vesz részt, közülük 19 tantárgyfelelős. 24 oktató AT, 1 oktató V besorolású. A MAB elvárása, hogy a szakon oktatók 75 %-a AT besorolású legyen.

A szakfelelős személye az utóbbi időben változott. Jelenleg Veres Lajos főiskolai tanár, aki tapasztalatait és munkásságát tekintve alkalmas a szakfelelősi teendőik ellátására. Ő volt az egyik specializáció felelőse is, de a monitorvizsgálati beadványban már András István szerepel az új specializáció felelőseként. Ő és a másik specializáció felelőse, Keszi-Szeremlei Andrea is megfelelnek az elvárásoknak, bár az utóbbi kreditterhelése a szakon magas (35 kredit). A tantárgyfelelősök esetében több esetben az oktatott tárgy ismeretanyaga elválik a doktori fokozat tudományágától és az oktató tényleges tudományos-szakmai tevékenységétől. Pl. András István többek között az *értéktérítő folyamatok menedzsmentje* tárgy felelőse, miközben *alkalmazott nyelvészetből* doktorált (alapképzettsége ált. iskolai tanító és okl. humán szervező). Az MTMT-ben kutatási területként a *pszichológiát* jelölte meg. Publikációi, azaz dokumentált tudományos tevékenységei között a *nyelvtanulás, CSR, filantrópia* stb. szerepel. Keszi-Szeremlei Andrea gazdálkodás- és szervezéstudományokból doktorált (alapképzettsége gazdasági agrármérnök és agrármérnök-tanár), a *pénzügyi számvitel, számvitel alapjai, számvitel elemzés, vállalati pénzügyek, kontrolling, vállalatértékelés* tárgyak felelőse, lektorált tanulmányait tekintve pedig legtöbbször a *Humánpolitikai Szemlében* publikált (társ szerzőkkel képzési elégedettségi vizsgálatokról). Kovács Tamás (okl. agrármérnök) doktori fokozatát állattenyésztési tudományok tudományágból szerezte: a *vállalatgazdaságtan, projektmenedzsment* tárgyak felelőse, bevont oktatója az *értéktérítő folyamatok menedzsmentje* tárgynak is, lektorált cikkeit agrárgazdasági témákban közölte. Kókuti Tamás (okl. humán szervező) földtudományokból doktorált: a 2014-es (vagyis a szak jövőjét bemutató) anyagban az *üzleti kommunikáció, Public relation, üzleti tárgyalás és prezentáció, változásmenedzsment kommunikációja* tárgyak felelőse, lektorált kiadványokban az általa oktatott ismeretkörökből alig publikált. Az *államigazgatási és jogi ismeretek, E-business* tárgyak felelős oktatóinak nincs doktori fokozatuk.

Az önértékelésben a *pénzügy és adózás* specializáció 6 tárgyából 5-öt egyetlen oktató jegyez: Keszi-Szeremlei Andrea, a *területfejlesztés* specializáció 6 tárgyából 4-et egyetlen oktató jegyez: Veres Lajos. Erősen kétségessé teszi a képzések minőségét, ha egyetlen oktató tartja a különböző tárgyak többségét (ha más oktatja, akkor pedig fel kellett volna tüntetni). A monitorvizsgálati beadványban – a két új specializáció tekintetében – sokkal kiegyenlítettebb a helyzet.

A monitorvizsgálati anyagban az angol nyelvű képzés programja és tanterve formailag megegyezik a magyar nyelvűével, de a tárgyfelelősök több esetben eltérnek (pl. *economics I, basics of finance, business communication*), közülük többen nem rendelkeznek doktori fokozattal, pl. a *public administration and business law, basics of finance, EU-knowledge, regional economics, strategic management* oktatói. Az önértékelésben a magyar és az angol képzés tantárgyfelelősei ugyanazok, ugyanakkor a feltüntetett oktatók közül kevés rendelkezik felsőfokú nyelvvizsgálattal, többeknek (pl. Nagy Bálint, Havellant Orsolya, Kovács Tamás, Király Zoltán) nincs igazolt angol nyelvvizsgálata, mások (pl. Ágoston György, Csányi Tamás, Lampertné Akóczy Ildikó) pedig csak alacsony fokú nyelvvizsgálattal rendelkeznek, ami nem felel meg a MAB-előírásoknak. Bár a két beadvány eltérő időszakra vonatkozik, egy évben készült, ezért nehezen elképzelhető, hogy ilyen mértékű változás következett volna be, inkább azt lehet megállapítani, hogy a tárgyfelelősök vagy a tudományos fokozat, vagy az angol nyelvtudás tekintetében nem tudnak megfelelni az elvárásoknak.

Megjegyezzük, hogy a monitorvizsgálati anyagban 28 alapozó és szakmai törzstárgy közel felét, 13-at 3 oktató nevesíti tárgyfelelősként, ami az oktatói kapacitás szűkösségét jelzi.

A fentiek alapján a teljes **oktatói kör kompetenciája nem elégséges** a *gazdálkodási és menedzsment* alapképzéshez, sem magyar, sem angol nyelven.

Tudományos háttér

A látogatás időpontjában az oktatók életrajzai nem voltak elérhetők a főiskola honlapján. Megjelenésük az MTMT-ben, mint azt a mintavételes ellenőrzés igazolta, esetleges volt, így nem ítélték meg az oktatott ismeretanyag, illetve a tudományos tevékenységük közötti összhang. A látogatást követően, 2015 áprilisában az MTMT-be az oktatók többsége feltöltötte a publikációs adatait. Az utóbbi időben megjelent publikációk jelentős részét a főiskola saját kiadványaiban

közölték, ezek főleg Dunaújváros és térsége fejlesztéséhez kötődnek. A doktori fokozat megszerzését követően lektorált folyóiratokban, országos szakkönyvkiadóknál elvétve jelentetnek meg publikációkat.

A képzés szervezeti hátterét biztosító Társadalomtudományi Intézetnek nincs olyan kutatási programja, amely szervesen kötődik a *gazdálkodási és menedzsment* alapképzés fő ismeretköreihez, az ott folyó K+F tevékenységet nem támogatja jelenleg egyetlen főiskolai kompetenciaközpont sem.

Infrastrukturális feltételek

Az intézmény infrastruktúrája kiemelkedő, inkább a kihasználtság biztosítása okoz gondot. A drasztikus hallgatóvesztés következtében a főiskola belső felépítésében komoly változásokat vittek végbe, ami befolyásolta a hallgatókat támogató rendszereket is. A tapasztalatok szerint ezek még nem működnek teljesen jól, fontos lenne azokat hallgatóbarátibbá és rugalmasabbá tenni. A hallgatók jelezték, hogy a Tanulmányi Osztály ügyintézői túlságosan le vannak terhelve, nem elég rugalmasak, a nyitvatartás nem hallgatóbarát.

A képzés infrastrukturális feltételei adottak, a megadott tananyagok többsége elérhető a könyvtárban, de tankönyvellátási problémák felmerülnek a tananyagok túl magas árai miatt. Az angol nyelvű képzéshez szükséges tananyagok száma és köre bővítenendő.

A hallgatói szolgáltatások, sportolási lehetőségek, az informatikai háttér maximálisan kiszolgálja az igényeket.

A képzési létszám és kapacitás

A főiskola felvételi kerete a szak esetében mind a teljes idejű, mind a résziidejű képzésben 2009 óta változatlanul 150 fő. Ezt egyetlen évben sem tudták betölteni. A főiskola intézményi szinten is nehéz helyzetben van, hallgatói létszáma a kapacitásának mintegy felét sem éri el.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás eltérő módjai nehezen érvényesülnek. Mint említettük, mindegyik tárgyat egységesen 5-5 kredittel értékelnek, ezáltal a gyakorlatban nem a tárgy ismeretanyaga alapján becsülik meg a szükséges időmennyiséget, hanem fordítva, a becsült terheléshez igazítják a tananyagot és foglalkozási módokat, holott egy kredit a hallgatói leterhelést méri, kontakt órát és könyvtári, otthoni felkészülést együttvéve. A nemzetközi gyakorlatban megfigyelhető az egységes kreditrendszer is, de ehhez jelentős önálló tananyagfejlesztésre lenne szükség, ám a főiskolán a tananyagok döntő részét máshonnan veszik át.

A hallgatókkal történt beszélgetések során kiderült, hogy sok segítséget és figyelmet kapnak az oktatóktól, amit a jelentősen lecsökkent létszám is lehetővé tesz.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megoszlása az alapozó ismereteket és a szakmai törzsanyagot tekintve viszonylag egyenletes, félévenként 6-7 számonkérés van, amelyből 2-3 a kollokvium, és 1-3 a gyakorlati jegy.

A specializációkra az 5-6. félévekben kerül sor, amennyiben elég hallgató jelentkezik rájuk. A 7. félévben a szakmai gyakorlatok szervezése megfelelő, a főiskola kiterjedt iparvállalati kapcsolatokkal rendelkezik, a szakmai gyakorlatok szervezése gördülékeny.

A szakdolgozatok témaválasztása, színvonala megfelel az alapszakoktól elvárhatóknak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatói létszám a 2009/10-es tanév óta kb. 60%-kal csökkent. A teljes idejű képzésre felvettek száma összesen 120 volt: 2009-ben 42, (közte 15 állami finanszírozott), míg 2013-ban 13 (nem volt állami finanszírozott közöttük), azaz jelentős mértékben lecsökkent a felvett hallgatók száma, tizedét sem éri el a tervezettnek. A nappali tagozatos képzésben kiadott diplomák száma 2010-ben 22, 2011-ben 43, 2012-ben 28, 2013-ban 28, 2014-ben 26, összesen 147.

A résziidejű, levelező képzésre összesen 149 főt vettek fel: 2009-ben 45 (közte 7 állami finanszírozottat), 2010-ben 42, (közte 15 állami finanszírozott), 2011-ben 30, (közte 10 állami finanszírozott), 2012-ben 13 (nem volt állami finanszírozott), 2013-ban 19. A résziidejű képzésekben kiadott diplomák száma 79: 2010-ben 10, 2011-ben 14, 2012-ben 17, 2013-ban 17, 2014-ben 21.

Az angol nyelvű képzés 2011-ben indult, akkor 26 főt vettek fel, 2012-ben 14, 2013-ban 4 főt, míg 2014-ben 2 főt (összesen 46), meredeken csökken az érdeklődés. A főiskola erőfeszítéseket tesz ennek megállítására, előkészítőket

szervez, amelyre 2014-ben 66 fő iratkozott be. Az előkészítő indítása igen kockázatos döntés volt, tekintve a képzés háttere és a KKK-nak való megfelelés hiányosságait, a MAB korábbi határozataiban foglaltakat.

Az angol nyelvű képzésben kiadott diplomák száma összesen 16: 2013-ban 9, 2014-ben 5, 2015-ben 2. A felvettek és a diplomát szerzettek alacsony és egyre csökkenő száma megkérdőjelezi a képzés létjogosultságát. Az sem érthető, **hogyan kerülhetett sor már 2013-ban diplomák kiadására** a 2011-ben indult, 7 féléves képzésben.

Igen magas azok aránya, akik a nyelvvizsga hiánya miatt nem, vagy csak később kapják meg diplomájukat. A főiskola a nyelvtanulásra nagy súlyt fektet, de az adatok alapján gyenge hatásfokkal. A nappalira felvettek közül a felvételkor nyelvvizsgával rendelkezett 2011-2013 között 44-53%, míg a nyelvvizsga hiánya miatt a záróvizsgát sikeresen teljesítő hallgatóknak 30-40%-a nem kapott diplomát ebben az időszakban (mivel a két populáció eltér, ezek az adatok csak jelzésértékűek). A városban számos nyelvvizsga központ üzemel, ezek közül az egyik a főiskolán található (Campus Nyelviskola), a főiskola hallgatói kedvezményt kapnak. Az angol nyelvű képzés tantárgyait szabadon felvehetik a hallgatók, plusz költségek nélkül.

A hallgatókat bevonják a hagyományörzésbe (a Selmechányáról indult *műszaki* képzésnek komoly hagyományai vannak), lehetőségük van a kapcsolati rendszerük kiépítésére, amelynek segítségével szakmai gyakorlatot, illetve később munkahelyet is találhatnak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *gazdálkodási és menedzsment* alapképzési szakot a Dunaújvárosi Egyetem három intézete közül a Társadalomtudományi Intézet gondozza, gazdasági jellegű képzést a főiskola egyedül ezen az alapszakon folytat. A szakért a Társadalomtudományi Intézetben belül a Közgazdaságtani Tanszék felel. A szakkal kapcsolatos intézeti és tanszéki (oktatási, tudományos, gazdálkodási) feladatokat az SZMSZ rögzíti. A szakfelelőst a tanszékvezető jelöli, a rektor a Szenátus egyetértésével bízza meg. A specializációk és a tantárgyak felelőseit utasíthatja, a szakhoz kapcsolódó kérdésekben ellenőrzési, véleménynyilvánítási hatásköre van.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás a főiskolán egységesen, a *Minőségirányítási Kézikönyv* alapján zajlik, az általános rektorhelyettes felügyelete alatt működő *Minőségirányítási Iroda* irányításával. A felmérések, adatgyűjtések szervezéséért ez az iroda felel, az eredmények szabályozott rendben kerülnek visszacsatolásra.

A DPR felméréseket a Karrieriroda koordinálja, a felmérések lebonyolítását nagyban segíti a főiskola kiterjedt kapcsolatrendszere. A visszajelzések alapján a munkáltatók általában elégedettek, a nyelvtudás és az informatikai ismeretek tekintetében azonban többet várnának.

A főiskola mentorrendszert működtet, segíti a hallgatók felzárkóztatását, motiválását. Pozitívak a visszajelzések a mentorprogramról, amit mindenképpen érdemes tovább folytatni. Kötelező elvégezni a hallgatóknak az oktatók véleményezését mindegyik tárgy esetében (a Neptun rendszerben), és ezeket a főiskola vezetése figyelembe veszi döntéseivel. Négy szakkollégium van, de ezeknek a működtetésében a hallgatók kevésbé vesznek részt, főleg mert jelentős részük dolgozik a tanulás mellett.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Mint az a C-SWOT elemzésből is kiderül, magas az oktatók fluktuációja, a képzés szervezeti kereteit biztosító intézetben kevés a főállású főiskolai tanár, több kötelező tárgynak nincs minősített oktatója.

Az egyes tárgyak kreditértékei nincsenek összhangban a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak képzési és követelményrendszerével, holott az ismeretanyag által igényelt időszükségletből kellene kiindulni.

A specializációk profilja eltér az alapszakétól, az új specializációk közül egyedül a *vállalkozásmenedzsment* kapcsolódik hozzá, az *üzleti kommunikáció* specializáció nem ennek az alapképzésnek a céljához illeszkedik.

Az angol nyelvű képzés feltételei nem adottak, a tárgyfelelősök, oktatók közül többnek nincs tudományos fokozata és/vagy előírt nyelvvizsgálója.

Az oktatók tudományos érdeklődése, igazolt tudományos teljesítménye több esetben eltér az általuk oktatott tárgyak ismeretanyagától. Az oktatók tudományos teljesítménye igen vegyes, jegyzett és lektorált publikációs fórumokon alig jelennek meg.

A szak oktatási hátterét biztosító intézetnek nincs a szakhoz kötődő karakteres kutatási profilja.

A szak hallgatói létszáma egyre csökkenő és alacsony, mind a magyar nyelvű nappali és részidejű, mind az angol nyelvű képzésben, és igen alacsony az oklevelet szerzettek aránya. Mindez nemcsak a minőségi képzést, hanem a képzések finanszírozhatóságát és fenntarthatóságát is megkérdőjelezi. Nem ítéhető meg a tervezett duális képzés realitása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

A Dunaújvárosi Egyetemen olyan gazdasági képzéseket, specializációkat javasolt elindítani, amelyek kapcsolódnak az intézmény *műszaki* képzéseéhez, ezáltal az ottani oktatói bázis, kapcsolatrendszer kamatoztatható.

Edutus Főiskola Tatabánya, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>kontrolling; kis- és középvállalkozások</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/1. sz. MAB határozat (a <i>Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján</i>)</p>	<p>2016/1/VII/2/17. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- alacsony és csökkenő hallgatói létszám.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon magyar nyelvű teljes idejű és részidejű (levelező) képzés folyik az Edutus Főiskola székhelyén, Tatabányán és a budapesti telephelyen. A két helyszínen ugyanazok az oktatók azonos rendszerben oktatják a tantervben szereplő tantárgyakat, részben személyesen, részben a *webinárium* formát alkalmazva. (Az utóbbi egy online oktatási módszer, alapvetően az órák és előadások videó felvételét jelenti tömörített formában.)

A képzés tartalma

Az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag és a differenciált szakmai ismeretek elnevezése, tartalma, az ismeretkörök, továbbá az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelőek a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához. Az előírt szakirodalom széleskörű és korszerűnek tekinthető.

Egy TÁMOP program keretében a Miskolci Egyetemmel közösen elkezdődött a digitális tananyagfejlesztés, az elkészült tananyagok a NEPTUN rendszerben hozzáférhetőek.

Személyi feltételek

A szakfelelős megfelelő oktatói és kutatói tapasztalatokkal rendelkezik az alapszak vezetéséhez. Oktatói, vezetői feladatok ellátása mellett rendszeresen publikál a releváns tudományterületen. 1989 óta folyamatosan végez vállalati tanácsadói tevékenységet, több tudományos testület tagja és tisztségviselője. A *kontrolling* specializáció felelőse PhD fokozattal rendelkezik. A specializációhoz tartozó témakörökkel – az MTMT-be feltöltött publikációi közül – csak egy foglalkozik, ugyanakkor a specializáció három tantárgyának is felelőse. A *KKV* specializáció felelőségének ugyancsak PhD fokozata van.

A képzés 40 kötelező tárgyát 40 oktató oktatja, 55%-nak, 22 főnek van tudományos fokozata (PhD/CSc). Az AT/AE/V aránya megfelel a MAB előírásainak (30/8/2). Az oktatók beosztás szerinti megoszlása megfelelő. A vezető oktatói beosztásban lévők teszik ki a minősítettek többségét, ami az oktatói életpályán történő előrehaladás lehetőségét mutatja. Az oktatói kar zömét a középkorú oktatók teszik ki. Az oktatói korfára – és tudásszintre – kedvezőtlenül hatott, hogy az elmúlt néhány évben a főiskola megválni kényszerült néhány jól felkészült, nagy oktatási gyakorlattal rendelkező tanáráról.

Az oktatói óra- és kreditterhelés magas, de nem lépi át a MAB által maximálisnak tartott határokat. Ennek oka a budapesti helyszín relatíve magas hallgatói létszáma, illetve a két helyszínen és kétféle munkarendben történő oktatás.

Tudományos háttér

Bár az önértékelés szerint a tudományos tevékenység végzése az oktatói követelményrendszerben rögzített alapkritérium, az oktatók elsősorban a korábbi munkahelyeiken (egyetemen) szerzett tudományos eredményeikre tudnak hivatkozni. Az MTMT 2014. októberi állapota szerint a főiskola 58 oktatója közül 38 regisztrált az MTMT-be.

Infrastrukturális feltételek

A két képzési helyszín infrastrukturális feltételei alapvetően eltérőek.

A *tatabányai helyszín* nagyvonalúan felszerelt, és bőséges oktatási terekkel, nagy területű könyvtárral rendelkezik, mind az internetes keresést lehetővé tevő számítógépes asztalokkal, mind a hagyományos olvasást-tanulást szolgáló asztalokkal rendelkezik. A könyvtár megfelelően berendezett és ellátott, szakkönyvállománya kielégítő, emellett az általános művelődést is szolgálja. A nyitvatartási rend, illetve a személyzet rugalmassága segíti, hogy a hallgatók igénybe tudják venni a könyvtár szolgáltatásait. Az állomány biztonságos védelme megoldott. Több tanterem az ún. *webinárium* felvételek készítésére alkalmas technikával is felszerelt. Ez a technika korszerű, és mind az oktató, mind a hallgatók számára új tanítási/tanulási módszereket tesz lehetővé. A hallgatók egyértelműen pozitívnak találták ezt a módszert, ami az előadások és szemináriumok felvételével, rögzítésével és rendszerezésével új dimenziót ad az oktatásnak. Különösen a részidejű, levelező hallgatók számára nyújt kedvező lehetőséget az előadások weben történő otthoni egyidejű követése és a bekapcsolódás lehetősége, illetve a többszöri utólagos visszahallgatás lehetősége.

A *budapesti helyszín* néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. Kritikusnak az oktatók elhelyezését lehet értékelni, a zsúfolt szobák kevéssé alkalmasak a szakmai konzultációkra, beszélgetésekre, órai felkészülésre. A rendelkezésre álló irodák és tanteremek jól felszereltek, itt is megtalálhatók a *webinárium* berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) 40 ezer kötetes könyvtárához, ahol az Edutus 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezték el. A könyvtár állománya továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is.

Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Rendelkezésre áll még az Edutus Rendezvényközpont Falk Miksa utcai épülete szakmai események megtartására.

A képzési létszám és kapacitás

Mind a tervezett éves felvételi keretszámok, mind a ténylegesen felvettek létszáma csökkenő tendenciájú. Tatabányán a teljes idejű képzés éves tervezett felvételi keretszáma a vizsgált 2009/10 – 2014/15 közötti időszakban 40-100 között ingadozott, részidejű képzésben 80-115 között. Budapesten a teljes idejű képzésben évente 120-234 fő felvételét tervezték, a részidejű képzésben 120-242 főét. Az ambiciózus keretszámokat a főiskola képzési területi kapacitása lehetővé tette volna, ám egyetlen évben sem tudták kitölteni. A felvettek száma Tatabányán a teljes idejű képzésben 7-33 között ingadozott évente, a részidejű képzésben 15-69 között. Budapesten teljes idejű képzésre évente 8-73, részidejű képzésre 17-115 főt vettek fel.

A főiskola 5 fő alatt nem indítja el a specializációt. Mivel azonban a levelező képzésre minden évben ennél többen jelentkeztek, a nappali képzés hallgatói a levelezősökkel együtt hallgatták a specializáció tárgyait. Ez a *kontrolling* specializáció esetében fordult elő. Az utóbbi években ezt a specializációt Tatabányán vették fel többen, a *KKV* specializációt Budapesten.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás a magyar felsőoktatásban megszokott módszerekkel folyik, egy sajátosságtól, a *webinárium* rendszertől eltekintve. A már említett *webinárium* rendszer kialakítására a főiskola az utóbbi években sok figyelmet és pénzt fordított. Ez az informatikai lehetőség mind a nappali, mind a levelező tagozaton elterjedt, és az oktatók és a hallgatók körében egyaránt nagy népszerűségnek örvend. Az előadások, szemináriumok webes közvetítése, illetve a tárhelyen való elérhetősége sok szempontból segíti a tanulási folyamatot, különösen a levelező képzésben. A webes elérhetőség ellenére az oktatók szerint nem csökkent az előadásokon és szemináriumokon részt vevő hallgatók száma, a hallgatók inkább a nehezebben érhető tananyag-részek elsajátításához használják az infokommunikációs eszközt.

A képzési folyamatban előny az oktatók rendszeres elérhetősége, az általuk biztosított segédanyagok, a sokféle konzultációs lehetőség (fogadóóra, e-mail, Skype). Mind az oktatók, mind a hallgatók a kis létszámú képzés előnyének tartják a közvetlen tanár-diák kapcsolatot, a tutoriális jellegű oktatást, a lehetőséget a minimális pontszámmal bekerült

hallgatók felzárkóztatására.

A hallgatók közül kevesen használják ki a nyelvi továbbfejlődésüket is szolgáló Erasmus programban való részvétel adta lehetőségeket.

Értékelés és ellenőrzés

A teljesítményértékelés írásbeli és szóbeli vizsgákon, vagy a két módszer együttes alkalmazásával történik. Az előadások és szemináriumok látogatását ellenőrzik, a hiányzás a képzési programban szereplő foglalkozások maximum 20%-a lehet.

A záróvizsgák a szakdolgozat védéséből és a szakmai ismeretekkel kapcsolatos komplex szóbeli vizsgából állnak. A záróvizsga-bizottságok elnökei jellemzően a gyakorlatból, illetve más felsőoktatási intézményekből kerülnek ki. Emellett azok a gyakorlati szakemberek is részt vesznek tagként a záróvizsgán, akiket a főiskola vendégelőadóként meghívott a képzés során. A bizottság tagjai körében utólagos kérdőívvel derítik fel a vizsga körülményeivel és tartalmával való elégedettséget.

A szakdolgozati témaköröket a tanszékek hirdetik meg az oktatott tantárgyakhoz kapcsolódóan, a konzulens tanárok megadásával. A hallgató az érdeklődésének, a gyakorlat helyének vagy leendő munkaterületeinek figyelembevételével választ témakört.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10-2014/15 közötti időszakban Tatabányán teljes idejű képzésre 109 (16; 21; 33; 23; 9; 7), részidejű képzésre 226 (41; 69; 52; 27; 15; 22) hallgatót vettek fel. A teljes idejű képzésben 47 diplomát adtak ki, a részidejű képzésben 51-et. Ugyanebben az időszakban Budapesten 247 (46; 83; 63; 35; 12; 8) hallgatót vettek fel a teljes idejű képzésre, a részidejű képzésre pedig 365 (59; 111; 121; 39; 18; 17) hallgatót. Itt a teljes idejű képzésben 145, részidejű képzésben 96 diploma kiadására került sor.

A lemorzsolódási adatok szerint Tatabányán a teljes idejű képzésből töröltek 52 hallgatót, részidejű képzésből 126 hallgatót; Budapesten a teljes idejű képzésből 139 hallgatót töröltek, a részidejű képzésből pedig 292-t.

Jelentős a nyelvvizsga hiánya miatt visszatartott diplomák száma. Tatabányán a nyelvvizsga hiánya miatt később kapott diplomát a végzősök 46-70%-a, Budapesten 54-71%-a. Az intézményben a közoktatás hiányosságaira hivatkoznak, mivel a nyelvvizsgával beiratkozó hallgatók aránya Tatabányán 11-43%, Budapesten 20-58%. A főiskola a helyzet súlyosságát felismerve folyamatos erőfeszítéseket tesz a nyelvi kötelezettségek teljesítésének elősegítésére. Nyelvi felméréseket végez, nyelvtanfolyamokat szervez és hirdet, részt vesz a diplomamentő programban is. A jelenlegi helyzet ismeretében azonban ezeket az erőfeszítéseket fokozni kell, amennyiben a főiskola valóban teljesíteni akarja társadalmi küldetését.

A tehetséges hallgatók mesterképzésre történő felkészülésére van lehetőség. A választható tudományelméleti tantárgyak, a könyvtár felszereltsége, a szakkollégiumi, valamint a demonstrátori rendszer is támogatja ezt. A tapasztalatok szerint azonban a hallgatók inkább érdeklődnek egy másoddiplomát nyújtó alapképzés, mint a mesterképzés iránt. Ezzel együtt a szakkollégiumi csoportok és hallgatók száma magas. A TDK eredmények főiskolai szinten jónak mondhatók (nem volt megállapítható, hány dolgozat köthető a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakhoz). Úgy látszik, az új Edutus Főiskola megőrizte az elődök, a MÜTF és a Harsányi János Főiskola potenciálját ebben a tekintetben is.

A DPR információi szerint az alapszakon végzettek közül az állást keresők kb. 2/3-a fél éven belül talált munkát. Mindösszesen ketten nyilatkoztak úgy, hogy egy évnél is több időbe telt a munkahely megtalálása. Az elhelyezkedésben nagy segítséget jelentett a szakmai gyakorlati hely: a hallgatók 56%-át alkalmazták is a gyakorlati helyen. A végzettek 56%-a beosztott diplomásként dolgozik, vezető állást 24%-uk tölt be. A válaszadók 56%-a a KKV szektorban dolgozik.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak gazdája a főiskola Gazdálkodási és Menedzsment Tanszéke. A szakfelelős korábban a főiskola rektora volt, jelenleg rektorhelyettes, ami jó informáltságot és döntésképeséget feltételez. Megfelelő hatáskörrel, jogosultságokkal rendelkezik a képzés megfelelő szervezéséhez, lebonyolításához.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán a minőségirányítás intézményi szinten szervezett, minden szakon egységes rendszert alkalmaznak. A Minőségirányítási Bizottság a Szenátus állandó bizottságaként működik. A tevékenység szervezését, az operatív feladatok ellátását a Minőségirányítási Iroda munkatársa végzi a minőségirányítási menedzser (aki stratégiai főigazgató is) irányításával. A főiskola a 2010/11. tanév óta éves önértékeléssel működteti a TQM alapú minőségirányítási

rendszert. Az éves önértékelések alapján minőségfejlesztési programok készülnek, amelyek eredményeit a Minőségirányítási Bizottság vizsgálja. Ilyen program volt többek között az Oktatói Teljesítményértékelő Rendszer kialakítása és működtetése. Az oktatók elégedettségét is rendszeresen értékelik. Fontos szerepe van az oktatók hallgatók általi értékelésének (OMHV). Az eredmény a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon 2010 óta az intézményi átlagnál jobb, a 2013/14-es tanévben 4,68 volt.

A DPR rendszert a főiskola 2010 óta alkalmazza. A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon végzett kérdőív-kitöltők száma enyhén növekszik, bár arányuk jellemzően csak 20% körüli.

A minőségbiztosítás szempontjából nem elhanyagolható az, hogy a főiskola az oktatók számára továbbképzést szervez, amelynek keretében az oktatók elsajátíthatják a *webinárium* előadás készítésének technikáját és szakmai segítséget kapnak a felvett előadások végleges rögzítéséhez. Alkalmanként szerveznek nyelvi tréningeket is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelésben bemutatott C-SWOT elemzés nem túl alapos, és nem minden szempontból helytálló. A *lehetőségek* között tartják számon például a tehetséggondozást és a TDK tevékenység erősítését, amelyek nem külső lehetőségek, hanem a főiskolán hozott döntések eredményei lehetnek. Ugyanakkor *veszélyeztető* tényezőként sorolják fel a felsőoktatás „konszolidálódását”, ami csak abban az esetben fenyegeti a főiskolát, ha a konszolidálás alatt valamiféle, a felsőoktatásra nézve káros beavatkozást értenek. Helyesen nevezik meg a külső *korlátozó feltételeket*: csökkenő hallgatói létszám, az állami ösztöndíjas helyek hiánya stb., továbbá a gyengeségeket: növekvő óraszámok, a hallgatók gyenge idegennyelv-tudása stb.

Az önértékelés, ezen belül a C-SWOT analízis alapján olyan kép bontakozik ki a főiskoláról, illetve a *gazdálkodási és menedzsment* szakról, amely a magyar felsőoktatás csaknem minden intézményére jellemző lehet. Egyidejűleg van jelen a korszerűség és az elmaradottság, a budapesti koncentráció és a vidéki lemaradás, a kiemelkedő, példamutató oktatók és az átlagot el nem érők. A hallgatók ugyanakkor igénylik a főiskola által nyújtott szolgáltatásokat, szívesen tanulnak a főiskolán. A főiskola Komárom-Esztergom megye egyetlen felsőoktatási helye, amely számos településről jobban megközelíthető, mint más helyszínek. Szerepe nemcsak a jelenbeli munkaerőpiaci igények kielégítése, hanem a jövőbeni keresletnek való megfelelés szempontjából is fontos.

Az utóbbi 5 évben 757-ről 464-re (61,3%) csökkent a *gazdálkodási és menedzsment* alapképzés aktív hallgatóinak a létszáma. A tatabányai székhelyen nagyobb a kapacitás-kihasztnálanság, a hallgatói létszámok itt a budapesti képzésnek 57%-át (nappali tagozat), illetve 70%-át (levelező tagozat) teszik ki annak ellenére, hogy a képzés feltételei a székhelyen minden szempontból jobbak. Úgy látszik, maga a város nem elég vonzó. A nappali képzés hallgatói szívesebben választják a budapesti helyszíneket a sokkal gazdagabb szabadidős lehetőségek miatt, még akkor is, ha a szülőknél ez többbe kerül. A levelező hallgatók viszont általában többre értékelik az oktatási intézmény közelségét, és az a véleményük, hogy „nincs értelme Budapestre utazni ugyanazért a tudásért”. A hallgatói létszám-csökkenés oka – az intézmény szerint – az állami támogatás eltörlése, a válság hatása és vélhetően a Harsányi János Főiskolával való egyesüléskor történt névváltozás hatása, vagyis az, hogy az Edutus márkanév még nem eléggé ismert.

A hallgatói létszám növelése és a nappali tagozatos hallgatók megtartása szempontjából fontos a főiskola Pegasus programja, amelyben a hallgatóknak különböző részidős munkalehetőségeket biztosítanak, és a várható jövedelmüket a főiskola előfinanszírozza a kiadásai (tandíj, megélhetés) időbeni finanszírozása érdekében. Rövid múltra visszatekintő kezdeményezés az élsportolói oktatási program, amiben az oktatás, vizsgáztatás igazodik a sportolók időbeosztásához. A tervek között szerepel a fogyatékosok bekapcsolását szolgáló, pályára állító program és külföldi hallgatók vonzása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Olyan oktatót kell megbízni a *kontrolling* specializáció vezetésével, aki nemcsak formálisan, hanem szakmai, tudományos tevékenységét tekintve is megfelel az előírásoknak. (Amennyiben az önértékelésben megjelölt specializációfelelős rendelkezik a témakörben publikációkkal, azokat rögzíteni kell az MTMT-ben). Az oktatói korfa javítására is törekedni kell, fiatalabbak vonzásával, illetve megtartási képességük javításával.
2. Egyértelműen növelni kell a tudományos publikációk számát, ami a jelenleginél kiterjedtebb kutatómunkát feltételez.
3. Fontos megteremtetni a *műszaki* és a *gazdasági* képzés közötti kapcsolatokat. Ez a jövőben lehetőséget teremt szinergikus hatások elérésére, egy-egy ágazatot jól ismerő gazdasági szakemberek képzésére, illetve a gazdasági kérdésektől nem idegenkedő műszaki szakemberek kibocsátására.
4. Mindenképpen foglalkoznia kell a főiskolának a gyakorlatban már érdemeket szerzett szakemberek oktatásba

való bevonásának kérdésével. A jelenlegi modell nem túl szerencsés megoldás, mivel a gyakorlati szakemberek láthatóan nincsenek kellően felkészítve a rendszeres, módszertanilag és didaktikailag is megfelelő főiskolai oktatási feladatok ellátására. A tudományos fokozatok mielőbbi megszerzése is sürgős feladat lenne az ilyen szakemberek részére. Fontos figyelni azokra a hallgatói véleményekre is, amelyeket végzetek mondtak: bizonyos gyakorlati ismeretek oktatása hiányzik a képzésből. (Pl. az *operációkutatás* oktatása túl általános volt, nem szerepelt az oktatásban *projektmenedzsment* szoftver.)

5. A hallgatók hiányos nyelvismerete az átlagosnál nagyobb arányban zárja ki a diplomák időben történő átadását, valamint az idegen nyelvű szakirodalom feldolgozását a képzés során. Több figyelmet, energiát és pénzt kell fordítani a hallgatók nyelvi képzésére.
6. Technikai ügyek: a) a valamennyi hallgató által pozitívnak tekintett *webinárium* rendszer továbbfejlesztése annak érdekében, hogy a hallgatók az online szeminárium idején ne csak e-mailben, hanem élőszóban is be tudjanak jelentkezni otthonról; b) a budapesti könyvtár nyitvatartási idejének megváltoztatása, elérhetőség biztosítása valamennyi oktatási napon; c) a szakkönyvállomány továbbfejlesztése.
7. Felhívjuk a figyelmet, hogy a KKK szerint a szakon már nincsenek szakirányok, csak specializációk.

Eötvös József Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>logisztikai; vállalkozásszervező</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: FvB 19/2008.</p>	<p>2016/1/VII/2/18. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a képzés személyi feltételei nincsenek összhangban a MAB bírálati szempontjaival.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon a képzés magyar nyelven, teljes idejű és résziidejű munkarendben folyik az intézményben. A tantervben az alapozó ismeretek, a szakmai törzstárgyak és a differenciált szakmai ismeretek krediteloszlása a KKK-nak megfelel. A képzésben 41 kötelező tantárgy van (alapozó ismeretek tárgyai: 26 db, 90 kredit; szakmai törzstárgyak: 15 db, 54 kredit). Mindkét specializáció 7-7 tantárgyat jelent, 27-27 kredittel. A szakmai gyakorlat kreditértéke 30. A 2 kredites szabadon választható tárgyak száma 18, az alapszak 210 kreditjének teljesítéséhez szükséges 9 kredithez 5 tárgyat kell felvenni.

A tantárgyi struktúra arányai kedvezőek, azt mutatják, hogy a képzésben a gyakorlatiasságot igyekeznek érvényre juttatni.

A hallgatók egy féléves szakmai gyakorlatának helyei a bajai vagy környéki vállalkozások, bankok, egyéb intézmények (pl. önkormányzat), a főiskola mintegy 150 partnere. A mentorok a főiskolához kötődő szakemberek, akik rendszeresen instruálják a hallgatókat, értékeli gyakorlati tevékenységüket és gyakran a diplomamunkájuk másod-témavezetői.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Drávavölgyi Tibor szakmai háttere, tudományos munkássága megfelelően illeszkedik a szak jellegéhez. A specializációk felelősei, Póla Péter és Simon József rendelkeznek PhD fokozattal, de publikációs tevékenységük kevésbé adekvát az általuk vezetett specializációval, illetve az oktatott tantárgyakkal. Akad olyan – egyébként jelentős publikációval rendelkező – oktató, akinek az általa oktatott témakörökben nincsenek érdemi kutatásai és publikációi. A szak- és specializációfelelősök, továbbá az *informatika, statisztika, projektmenedzsment, gazdaságmatematika, döntésmélet és módszertan, logisztikai információrendszerek, minőségmenedzsment* tárgyak felelőse is maximálisan leterheltek, igen széles az oktatott tantárgyi spektrumuk, személyenként 6-7 tantárgy. Mind az időterhelést, mind a sokféle tantárgyat figyelembe véve nehéz elképzelni, hogy a tantárgyaikhoz kapcsolódó összes kutatási területet művelnék. Több esetben nem is vesznek részt a tantárgyuk oktatásában sem előadás tartásával, sem szeminárium vezetésével, holott a MAB akkreditációs bírálati szempontrendszer szerint a tantárgyfelelősnek feladata a tárgy oktatásában való részvétel. Az átlagos heti óraterhelések teljesítik a követelményeket, de 3 oktató esetében kiugróan magasak. A hallgatók szerint az órákat mindig a tematikában megjelölt oktató tartja.

A képzés 48 kötelező tantárgyat 18 oktató oktatja, közülük 13-an tantárgyfelelősök. 10 tantárgyfelelősnek van PhD fokozata, de közülük egy fő vendégoktató, a *gazdaságszociológia* tantárgy felelőse. Az *általános és gazdasági jog* tantárgy felelőse tudományos fokozattal nem rendelkező vendégoktató.

A szakot gondozó Gazdálkodási Intézet 11 oktatója közül mindössze 4 fő rendelkezik PhD minősítéssel, közülük a 2014/15-ös tanév végén egy oktató nyugdíjba vonul. 2015 végére el szeretnék érni az 50%-os minősítettségi arányt, 2017-re pedig a 2/3-os arányt. Az oktatói gárda fiatalításában eredményes volt a főiskola, ennek eredményeként valamennyi oktató tud idegen nyelvet és van publikációs tevékenysége. Az oktatók átlagéletkora nem éri el a 40 évet. Közülük 1 fő főiskolai tanár, 7 fő főiskolai docens, 2 fő adjunktus. A fiatal oktatók a PhD fokozat megszerzésének fázisában vannak.

Tudományos háttér

A szakfelelős leginkább a *marketing* tudományok terén ért el eredményeket, tudományos téren is ezen a területen ismerik el (pl. MTA IX. Osztály Gazdálkodástudományi Bizottság Marketingtudományi Albizottsága tagja). A szakfelelős és a specializációk felelősei, valamint a vezető oktatók több-kevesebb rendszerességgel publikálnak. Ezek a publikációk többnyire konferenciakötetekben vagy a főiskola kiadványaiban jelennek meg. Ritka a tudományos eredményre épülő, jelentős referált hazai vagy külföldi folyóiratban megjelenő publikáció.

A Gazdálkodási Intézet oktatási és kutatási területei között mérsékelt összefüggés fedezhető fel. Az aktuális kutatási területek között egy sincs, ami *vállalkozásokkal* kapcsolatos lenne. *Logisztikai* kutatások is inkább csak a tervekben szerepelnek.

A főiskola – anyagi erőforrásai függvényében – kutatási programokat finanszíroz, és támogatja a konferenciákon való részvételt. Akad példa arra is, hogy vállalkozásoktól kutatási felkérést kapnak. Ezekben a kutatásokban a vállalkozások elsősorban diákokat foglalkoztatnak, az oktatókat külső tanácsadónak, szakértőnek kéri fel.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális adottságok jók. Az összes tanterem rendelkezésre áll, akkor és amennyiben, ahogy az szükséges. Az előadóterem és a gyakorlati órák helyeinek számítástechnikai felszereltsége (számítógép, monitoros vetítő stb.) korszerű, a hallgatók internet hozzáférése mind egyénileg (wifi), mind a könyvtári ellátás révén biztosított. A könyvtár épülete felújított, kialakítása esztétikailag és kényelmi szempontból modern. Kutatási szobákkal és számos munkaasztallal rendelkezik. A szabadpolcos keresési rendszer kedvelt. Az Aleph integrált könyvtári rendszert használják, számos adatbázis (pl. Web of Science) is elérhető. A könyvtárral való együttműködés érdekében gyakran pályáznak. A beszerzések ellenére még mindig foghíjas a *gazdálkodási és menedzsment* tudományok, illetve a *vállalkozási* szakirodalom terén a korszerű választék, az új szakirodalmat pedig csak 1-1 példányban szerzik be.

Az egyéb tananyagok biztosításáról, diasorok, feladatlapok elérhetőségéről a tanárok és a hallgatók egyaránt kedvezően nyilatkoztak.

A kollégium korszerű és kényelmes.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett éves felvételi keretszám a vizsgált 2009/10 – 2013/14-es időszakban a teljes idejű képzésben 60-80, a részidejű képzésben 25-73 volt, amit a képzési területi kapacitás lehetővé tett volna, ám egyetlen évben sem tudták kitölteni. A teljes idejű képzésre 5-28 között, részidejű képzésre 10-27 hallgatót vettek fel évente.

A képzésben levők létszáma a teljes idejű képzésben 122-ről 30 főre, a részidejű képzésben 74 főről 37 főre csökkent a vizsgált időszakban. Mindez több mint 60%-os csökkenést jelez. A képzési területi kapacitásra vetítve az arány még kedvezőtlenebb: a teljes idejű kapacitás kihasználtsága jelenleg 14%, a részidejű kapacitása 38 %.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya fél évenként változó, összességében 44-56%, vagyis a gyakorlatok vannak előtérben, még az inkább elméleti tárgyak esetében is. Ezt a hallgatói vélemények is megerősítették. A gyakorlatias megközelítést különösen a végzett és munkatapasztalattal rendelkező volt hallgatók tartották fontosnak, akik szerint nem oktattak nekik felesleges ismereteket a képzésben. Negatívumként említették azonban, hogy nem minden tárgy tananyaga naprakész (*üzemszervezés, HR, logisztika*). Véleményük szerint az oktatásnak mindig egy lépéssel a gyakorlat előtt kellene járnia.

Vegyes a kép a tananyagok és a számonkérés tanulási eredmény (kompetencia) középpontú kialakítását illetően: egyes oktatók törekednek erre, s egy-két oktató ennek érdekében újszerű oktatási és teljesítménymérési módszerrel is próbálkozik, de nem a szaktárgyak esetében.

Mind az oktatók, mind a hallgatók hangsúlyozták a szak kis hallgatói létszámából adódó előnyt: közvetlen tanár-diák kapcsolatot, egyénre szabott oktatási módszerek alkalmazását teszi lehetővé, gyakori a tutorálás, a mentorálás.

A tantervben megtalálható 2 féléves szaknyelvi képzés előtt a hallgató szintre hozó alapnyelvi képzésben is részt vehet, térítésmentesen.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A hallgatói értékelésekre vonatkozóan a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat irányadó. A vonatkozó szabályok a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek.

A kollokviumok írásbeliek és – elsősorban – szóbeliek. A specializációk tárgyaira ez fokozottan érvényes. A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek. A hallgatók pozitívnak tartják, hogy az órákon biztosított feladatlapok és diasorok tudásanyagának elsajátítása elegendő a vizsgára való felkészüléshez. A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága megfelelő, a dolgozatok többé-kevésbé illeszkednek a szak karakteréhez. A megtekintett diplomamunkák értékelése reális volt.

A diplomamunka védeése és komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók zömükben eredményesen leteszik a záróvizsgát. Fontos, hogy a rendkívül kis hallgatói létszám mellett elkerülhetőek legyenek a kudarccal végződő diplomamunkák.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésre 2009/10-2013/14 között 76 (28, 17, 14, 5, 12), részidejű képzésre 92 (25, 27, 20, 10, 10) hallgatót vettek fel. A teljes idejű képzésben ugyanezen idő alatt 48, a részidejű képzésben 47 diplomát adtak ki. A specializációk közül a *vállalkozásszervező* a népszerűbb. A lemorzsolódás nem jelentékeny, évente 1-4 fő a teljes idejű, 3-13 fő a levelező képzésben, ám a csekély számú hallgatói körből ekkora csökkenés „drámai” lehet.

Jelenleg a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak működtetése gazdaságtalan, felvetődik a fenntarthatóság kérdése.

A nyelvvizsga hiánya miatt visszatartott diplomák aránya a 2010-es 83%-ról 2014-re 42%-ra csökkent. Ez az arány még mindig magas.

A szak hallgatói között a mesterszakon továbbtanulni szándékozók aránya viszonylag alacsony. A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munkákat helyezi előtérbe a főiskola, de hangsúlyt fektet a hallgatók szakmai ismereteinek bővítésére, elmélyítésére is, pl. a szakkollégiumok révén. A szakkollégisták az alapszakjukhoz tartozó tanegységen túl egy 5 tárgyból és egy 3 tárgyból álló modul, vagy három 3 tárgyból álló modul (16-18 kredit) végezhetnek el térítésmentesen.

A főiskola szorgalmazza az Erasmus programban való részvételt mind a tanárok, mind a hallgatók körében. Az utóbbi években 6 tanár vett részt benne. 2013-15-ben átlagosan évente 3 hallgató utazott ki hosszabb időre. A nyelvtudás hiányossága is oka annak, hogy alacsony a kiutazó erasmusos hallgatók száma. A külföldi ösztöndíj-lehetőségek kihasználásának még a nappali tagozatos hallgatók esetében is gyakran akadályt képez a munka, a család. Azonban van igény a külföldi ösztöndíjakra. Ezekről tájékoztatást a Tanulmányi Osztálytól, valamint az oktatóktól kaphatnak a hallgatók. A *gazdálkodási és menedzsment* szakos kiutazó hallgatók többnyire Horvátországot (Zágrábi Közgazdaságtudományi Kar, Eszéki Egyetem Közgazdaságtudományi Kar) és Belgiumot (KATHO-partnerek) választották. A beutazó hallgatói forgalom növekedése is tapasztalható. A 2013/2014-es tanévben a kazahsztáni Kokshe Academy hallgatói féléves rész képzésen vettek részt az intézet által gondozott alapszakon.

A végzett hallgatók döntő többsége a tudását hasznosítva tud elhelyezkedni, vagy vállalkozást indítani. Többen már az oklevél megszerzésekor rendelkeznek munkahellyel.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős főiskolai tanár, a tanterv szerkezeti és tartalmi változtatásáért, a tudományos szempontok teljesüléséért és a teljes képzési folyamatért felelős, szakmai felügyeletet gyakorol a szakot érintő kérdésekben. A specializációfelelősök főiskolai docensek, akik a szakfelelős munkáját segítik, a szakkal kapcsolatos operatív feladatokat látják el. A szak oktatói rendszeresen feldolgozzák, megbeszélik a szakot érintő munkaerőpiaci, oktatási és egyéb szakmai kérdéseket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségügyi referense a rektor irányítása alatt áll, a szakot gondozó intézet oktatója is. A szabályzatok felülvizsgálata és aktualizálása folyamatosan történik. A főiskola szervezeti felépítésének átalakítási folyamatában 2014 márciusában minőségbiztosítási kézikönyvet és szabályzatot fogadott el a szenátus. Az elfogadott koncepció szerint minden, a minőséget érintő területről (oktatók hallgatói véleményezése, alkalmazotti elégedettség, diplomás pályakövető rendszer, felnőttképzés) külön szabályozás szól.

A DPR vizsgálatokra a főiskola fokozott figyelmet fordít, igyekszik mind a munkaerőpiaci, mind a hallgatói igényeket és motivációs igényeket minél konzekvensebben követni. Ez szükségszerű a főiskola hosszú távú fennmaradása

érdekében is. A szakra vonatkozó DPR kérdőívre csak 69 válasz érkezett. Ezek szerint a végzettek 81%-a alkalmazott. A „soha nem dolgozók” aránya csak 5%, ami kedvezőnek mondható. 73% a saját, illetve kapcsolódó tanulmányi területnek megfelelő munkakört tölt be, 21% egyáltalán nem hasznosítja a főiskolán tanultakat.

A végzettek az alumni rendszeren keresztül tarthatják a kapcsolatot a tanáraikkal és egykori diáktársaikkal, de nagyobb arányban választják a személyes kapcsolattartást.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés, főképp a stratégiai elképzelések meghatározása nem koncentrálna eléggé a *gazdálkodási és menedzsment* szakra. A C-SWOT analízis szerint a potenciális hallgatók szociális és anyagi helyzete kedvezőtlen; a népességsökkenés, a gazdasági válságnak a megélhetést, az oktatást és a kutatást sújtó hatásai, az üzleti és közgazdaságtudományi képzések önköltségessé válása, a régióban tapasztalható általános gazdasági depresszió – sok egyéb más kedvezőtlen tényezővel együtt – nagyon komoly *nehézségeket* okoz a főiskolának. A hallgatói létszámcsökkenés fontos oka a régió ilyen irányú képzett munkaerő iránti jelenlegi keresletének hiánya, ami a régió fejlesztési forrásokból való részesedésének alacsony szintjéből, a közlekedési hálózat gyengeségéből is adódik. A várható kereslet kielégítésére való felkészülés szempontjából fontosnak tartják a *logisztikai* specializáció megerősítését, tekintettel Baja kikötőváros-jellegére.

Az analízis olyan *erőségeket* is felmutat, amelyek – megfelelő kiaknázásuk mellett – esélyt adnának egy kedvezőbb helyzet elérésére. Ilyenek a kiscsoportos, az egyénre erősen fókuszáló oktatás, a gyakorlatias képzés, a vállalkozások bevonása, a szakmai gyakorlati helyekkel kialakított kapcsolatok.

A szakkal kapcsolatos terveik, *lehetőségeik* között szerepel egy *vízügyi gazdasági* specializáció. Ennek megalapozása érdekében egy TÁMOP programban az Intézet K+F tevékenységet is végez, konferenciákon vesz részt, továbbá olyan, együttműködésben megvalósuló kutatásokat is tervez, amelyek a főiskolán hagyományos *vízügyi* képzésnek, és ezzel összefüggésben a *gazdálkodási és menedzsment* képzésnek a kereslethez jobban igazodó átalakítását eredményezhetik. Ez – éppen a főiskola *vízügyi* oktatási hagyományai okán – jó munka-erőpiaci beágyazódást, a régió más intézményeitől eltérő képzést eredményezhet a főiskolának. Sőt a stratégia készítői úgy gondolják, hogy mivel a *vízgazdálkodás* gondjai világméretűek, az új specializáció akár külföldi hallgatókat is vonzana.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeit összhangba kell hozni az akkreditációs bírálati szempontokkal a jelentésben leírtak szerint.
2. A tanárok tudományos aktivitását javítani kell. Többek közt:
 - rangos szaklapokban való megjelenéseiket;
 - olyan kutatások indítását, amelyek a szak tudományos hátterével adekvát viszonyban vannak (pl. *menedzsment*, *KKV* kutatások, *vízügyi gazdasági* kérdések stb.)
 - a megkezdett, de még be nem fejezett doktori tanulmányok befejezését, a PhD fokozat mielőbbi megszerzését.
3. A könyvtár szakhoz kapcsolódó szakirodalmi állományának jelentős javítása, a korszerű *menedzsment-* és *gazdálkodástudományi* kötetek mielőbbi beszerzése.
4. Fontoljanak meg egy kérdőíves felmérést a *vízgazdálkodással* kapcsolatos specializáció beindítása előtt a hallgatói érdeklődés megismerése és a potenciális munkaerőpiaci igényekhez való jobb alkalmazkodás érdekében. Ide tartozik a külföldi hallgatók toborzási módjainak, spektrumának bővítése is.

Eszterházy Károly Főiskola Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>vállalkozásszervezés</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/71.	2016/1/VII/2/19. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik magyar nyelven. A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket, valamint a társadalomtudományi alapismereteket és a látókörbővítő társadalomtudományi ismereteket 34 (3-5 kredit) tárgy kínálata tartalmazza, összesen 122 kredittel. Ezek közül a kötelezően teljesítendő kreditmennyiség 99 kredit. Ezen belül a társadalomtudományi alapismeretektől 6 kreditnyi, a látókörbővítő társadalomtudományi ismeretektől ugyancsak 6 kreditnyi a kötelező hallgatói teljesítmény. A szakmai törzsanyagot 21 (3-6 kredit) tárgy adja 49 kredit értékben egy 82 kredites kínálatból. A KKK-ban nem nevesített *vállalkozásszervezés* specializáció 7 tárgyat jelent 28 kredit nagyságban. A szabadon választható tárgyak kínálata 20 kreditnyi, s ebből kell 9 kreditet teljesíteni a hallgatóknak.

A tantárgyak zöme 3 kredit, de vannak 4 és 6 kredites tárgyak is. A részképzés kontaktóraszámait a formai feltételeknek megfelelően.

A szak vezetése és a tárgyfelelősök friss, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal látják el a hallgatókat.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a specializáció felelőse, Katonáné Erdélyi Edit megfelel a MAB előírásainak. Szakmai háttere, tudományos munkássága tökéletesen illeszkedik a szak jellegéhez. A képzés további személyi feltételei az akkreditációs szempontoknak megfelelnek. Az oktatók közötti AT/AE arány az előírásoknak megfelelő. A minősítettségi arány kimagasló (76%, 26/34). Minden tárgyfelelős tudományos fokozattal rendelkezik. A tudományos minősítés területe, a publikációs tevékenység tetten érhető eredményének és az oktatott tárgynak a relevanciája elfogadható mértékű. Az átlagos heti óraterhelések és kreditszámok teljesítik a követelményeket.

Az oktatók között a vezető oktatók (a főiskolai és egyetemi tanárok, a főiskolai és egyetemi docensek) aránya 63% (36/57), ez jó arány. A korösszetétel elfogadható, ugyanakkor a „tanár” kategóriájú kollégák átlagéletkora magas.

Tudományos háttér

A szak vezető oktatói *közgazdaságtudományi* és *gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek. Több hazai és nemzetközi kutatási projektbe is bekapcsolódott a főiskola. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdaságtudományi Intézetében működő Regionális Gazdaságfejlesztési Kutatócsoport fontos bázisa a kutatási tevékenység koncentrálásának. Az MTMT-ben elérhető adatok megfelelő kutatási intenzitásra utalnak.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatás infrastrukturális feltételei kifejezetten jók. A tantermek jól felszereltek, több, a képzést támogató speciális tanteremmel is rendelkezik az intézmény. A főiskola egy 330.000 kötetes könyvtárat üzemeltet, amely a főiskolán folyó valamennyi képzés igényeit kiszolgálja.

A szakkönyvek és folyóiratok elektronikus elérésének több formája létezik: *Web of Science*, *Science Direct*, *Ebsco*, *Springerlink*. Ezek a rendszerek a hallgatók számára is elérhetők.

A hallgatók a tananyagok biztosítása, elérhetősége témájában pozitívan nyilatkoztak.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben az éves felvételi keretszám a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 99-ről 80-ra, a részidejű képzésben 130-ról 70-re csökkent. A szak kapacitáskihasználása az elmúlt években csökkenést mutat: a teljes

idejű képzésben 55,6%-ról 31,3%-ra, levelező tagozaton pedig 32,3%-ról 27,1%-ra. Az állami finanszírozás drasztikus visszafogása ellenére sikerült elfogadható gazdaságossági és szakmai kereteken belül tartani a hallgatói létszámot.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében 50-50%-os. A felsőbb évfolyamokon billen ez kissé az előadások oldalára, ez azonban országos jelenség. A részidejű képzésben szintén az előadások túlsúlya figyelhető meg, az utolsó félévet kivéve. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A félév során alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek, a kari minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat. A számonkérés szabályai a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek.

A hallgatók 6 félév alatt kötelezően 27 vizsgát tesznek, ez félévenkénti átlagban 4-5 vizsgát jelent, ami a nemzetközi gyakorlatot csak kis mértékben haladja meg, 24 kurzust pedig gyakorlati jeggyel teljesítenek

A gyakorlóhelyet a hallgatók fele maga szervezte és kérvényezte. Magát a gyakorló félévet 80%-ban szakmailag megfelelőnek ítélték.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A szakdolgozatok többnyire *marketing* és *pénzügyi* témákat dolgoznak fel, de egyre népszerűbbek a *mikro- és makrogazdasági* elemzések is. A szakdolgozati munkákban megjelennek primer kutatások is, amelyek terepét leginkább a gyakorlati helyek adják. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a nappali tagozaton és a levelező tagozaton is a felvett létszámok jelentősen csökkentek. Ez megmutatkozik az összes jelentkező és az első helyen jelentkezők számában is. Nappali tagozaton ez 356-ról 185-ra, az első helyen jelentkezők esetében 99-ről 51-re, a levelező tagozaton pedig 192-ről 100-ra illetve 60-ról 25-re csökkent. A teljes idejű képzésben felvettek száma összesen 185 fő (55, 44, 24, 37, 25), a részidejű képzésben 192 (42, 42, 53, 36, 19)A csökkenésben közrejátszott a finanszírozásban bekövetkezett radikális változás is.

A kiadott diplomák száma a nappali tagozaton összesen 139 (46, 23, 29, 23, 18), a levelező képzésen 53 (8, 7, 14, 9, 15)

A nyelvvizsga hiányának problémája viszonylag jelentős, 1/3 körül ingadozik a visszatartott diplomák aránya.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munkát és a Kepes György Szakkollégiumot említik. Az OTDK eredményekre, egy-egy sikeres dolgozatra mint jó kezdetre lehet tekinteni.

A DPR adatai nincsenek szakokra lebontva. Egy mintavételes elemzés (125 elemű minta) tapasztalatait említették, amit a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon végeztek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a kar Gazdaságtudományi Intézete gondozza. Nem kizárólag a szakfelelős kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala, hanem a három alapszak (*emberi erőforrások, gazdálkodási és menedzsment, turizmus-vendéglátás*) szakfelelősei közösen, a tanszékvezetőkkel együtt, az intézetigazgató irányításával, a dékáni vezetés ellenőrzése és stratégiai iránymutatása alapján működtetik a szakokat. A szakokkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelősségük, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a főiskola vezetőinek feladata és felelőssége.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán komplex minőségbiztosítási és -irányítási rendszer működik. A karokon folyó oktatási, kutatási és menedzsment tevékenység minőségbiztosításáért a kari Minőségfejlesztési és Értékelési Bizottság felel. Az egyes kari bizottságok elnökei és a Hallgatói Önkormányzat képviselője által alkotott Minőségirányítási Bizottságot a főtítkárnak alárendelve a bizottsági elnök vezeti. A Minőségértékelési Bizottság gondoskodik a minőségügyi folyamatokat érintő döntések végrehajtásáról. A kar a minőségbiztosítási eljárások eredményeinek figyelembe vételével határozza meg a kari stratégiát, a követendő minőségpolitikai és fejlesztési irányokat. A tevékenység minőségének belső ellenőrzése

évente egy alkalommal történik. A szak képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és folyamatos fejlesztése is része a minőségbiztosításnak.

Az oktatók hallgatói minősítését a teljesítményértékelésre építve végzik. Az oktatói munka hallgatói véleményezése során minden tanévben a karok oktatói állományának egyharmada – mindkét félévben ugyanazok az oktatók – kerül felmérésre, így háromévente minden oktató minősítése megtörténik. A hallgatók elektronikus formában történő válaszadási hajlandósága alacsony volt, ezért 2014 óta a hallgatói vélemények felmérését a Hallgatói Önkormányzat papíralapú kérdőív segítségével végzi (kari szinten átlag 39%). Az elektronikus formában feldolgozott kérdőíveket a Minőségirányítási Bizottság elnöke az adatokat karokra lebontva eljuttatja az illetékes dékának, valamint a kari Minőségfejlesztési és Értékelési Bizottság elnökének. A dékán az egyes oktatókról megkapott információkat átadja az illetékes tanszékvezetőknek, akik a kollégákkal személyes beszélnek meg az eredményeket. Az oktatók többsége pozitívan fogadta a teljesítményértékelési rendszert. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív, mert kiszámítható és tervezhető. A hallgatók úgy látják, hogy felméréseiknek, jelzéseiknek van hatása az oktatás színvonalának javítására.

A visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű a Diplomás Pályakövető Rendszer működtetése. A Diplomás Pályakövető Rendszer a munkaadói véleményeket nem, csupán a végzett hallgatók oktatási, illetve elhelyezkedésének elégedettségét mutatja be. A végzett hallgatók visszacsatolását a főiskola vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik.

A szak körül kialakult vállalati és intézményi kapcsolatrendszerre az önértékelés nem tér ki. Implicit módon, a gyakorlóhelyek szervezésének leírásakor derül ki az, hogy a karnak vannak jelentős vállalati-intézményi partnerei.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A külső feltételek az Eszterházy Károly Főiskolát mint hátrányos stratégiai helyzetű intézményt ábrázolják. Az Észak-Magyarország régióban való elhelyezkedése és a versenytársak relatív közelsége ezt erősíti meg. Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. A régióban élő családok többségének fizetőképessége korlátozott.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. A „*brand*” építését szolgálhatja, ha testre szabott programokat dolgoz ki a főiskola a vonzáskörzetében lévő vállalkozások vezetői/munkatársai számára. A programok hozzásegítenek a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak „egri arcának, erősségének” bemutatásához. A programok multiplikátor hatása sem elhanyagolható.
2. Több esettanulmány is igazolja már, hogy egy régió sikerét alapvetően hármas együttműködés határozza meg: a versenyszféra, az önkormányzati szféra és az akadémiai szféra tudatos összefogása. E tekintetben az együttműködés területén további tartalékok vannak az intézménynek.

Gábor Dénes Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>üzleti informatika; környezetmenedzsment</i> specializációk	2016/1/VII/2/20. sz. MAB HATÁROZAT A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> , továbbá távoktatásos képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2006/6/X/3/19.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- az oktatói terhelés túl magas
- vendégoktató nem lehet tantárgyfelelős
- az elmúlt öt évben csupán egy esetben adtak ki 10-nél több diplomát

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak indítása a 2007/08-as tanévben történt távoktatás formájában. A nappali képzés 2009 és 2011 között nem indult, 2012 óta nappali tagozaton is folyik. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő a szakon előírt kompetenciák elsajátításához. A gazdasági alapozó ismeretek 80, a társadalomtudományi alapozó ismeretek 12 kreditet tesznek ki, a szakmai törzsanyag 49, a differenciált ismeretek (specializációk) 30 kreditet képviselnek. A szabadon választható ismeretekként a KKK-ban előírt minimális 9 kreditet kínálják fel a főiskola által meghirdetett bármely tárgyból. A képzéshez egy féléves szakmai gyakorlat tartozik.

A főiskola szakirányának megfelelően a *gazdálkodási és menedzsment* szakon általában oktatott tárgyak mellett olyan, az üzleti informatika szempontjából fontos tárgyak is szerepelnek a tananyagban, mint például: *adatbiztonság, adatvédelem, irodaautomatizálás, statisztikai szoftverek, számviteli szoftverek, excel gazdálkodási alkalmazása*. Újonnan megjelent, szabadon választható tárgyak az *e-business, web-marketing, ügyviteli szoftverek (integrált vállalatirányítás)*. A közeljövőben, igazodva az újonnan felmerülő kereslethez be kívánják vezetni az *online turizmussal, az online marketinggel, az információbiztonsággal* foglalkozó tantárgyakat is. A hallgatók elmondása alapján több esetben *műszaki* tartalommal töltött tárgyakat hallgatnak, ami nem feltétlenül tartozik a szorosabb értelemben követelmények teljesítéséhez. Pl. *informatikai* tárgyaknál jelen van a *gazdasági informatika*, de a *műszaki* kerül előtérbe.

A tantárgyak témakörei lefedik a KKK-ban meghatározott ismeretköröket, azonban a szakirodalom korszerűségével kapcsolatban akadnak problémák. A megadott szakirodalom sok esetben régi, ami a tárgyak oktatási anyaga megújulásának elmaradására utal. Egy-egy oktató számos – szakmailag különböző – tárgyat tanít, ami megkérdőjelezi, hogy képes-e mindegyiket felsőfokú szinten tanítani és közben kutatni, tananyagot is fejleszteni. Az *emberi erőforrás menedzsment* esetében teljes mértékben hiányzik a kötelező irodalom, valamint az alap-tankönyv megadása. Több tantárgy esetén nincs megadva kötelező irodalom (*gazdasági földrajz, környezetmenedzsment, vezetés-szervezés*), vagy a szakirodalom elavult, például az *e-business alkalmazások* alapvető szakirodalma 2003-as, de a *gazdaságpolitika, vállalat-gazdaságtan* tárgyak szakirodalma is régi.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Varga Zoltán Balázs közgazdasági PhD-val rendelkezik, teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, számos tárgyat tanít, összesen 32 kreditért felel a szakon, ami túl magas a szakfelelősi feladatok ellátásával egyidejűleg. Publikációs jegyzékében szakértői munkájának eredményei dominálnak, ezek nem mindegyike tudományos értékű. Az *üzleti informatika* specializáció felelőse, Kopácsi Sándor teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, ő is magas leterheléssel dolgozik, a szakon 15, az intézményben 35 kredit felelőse. A *környezetmenedzsment specializáció* felelőse Kerekesné Kobjakov Zsuzsa **professor emerita**, legutolsó értékelhető

publikációja 2005-ből származik, szakterületéről az elmúlt 5 évben nem található 5 publikáció. A korábbi években is inkább konferencia-előadásai, mint publikációi voltak.

A képzésben 31 oktató vesz részt, közülük 18 minősített (PhD vagy CSc), 19 AT, 6 AE és 6 V besorolású. Az oktatók életkor szerinti megoszlása: 31-ből 3 fő 65 évnél idősebb, 12 fő 55 évnél idősebb, az utánpótlás kérdését tehát mindenképp napirendre kell tűzni. A szakmai tárgyak felelőseinek formai megfelelése biztosított. Az oktatók egy jelentős része nem gazdasági területű PhD-val rendelkezik, ami korlátozza a tárgyak megfelelő szakmai színvonalon történő előadását. Általános probléma, hogy több oktató is kapacitásának felső határáig leterhelt, amit a MAB már a szakindításkor is szóvá tett. A képzés 51 tantárgyát (ebből 43 felveendő) 14 tantárgyfelelős jegyzi. Valamennyien rendelkeznek tudományos fokozattal és egy kivétellel AT vagy AE oktatók, az intézményi kreditterhelés azonban hat oktató esetén 25 kredit felett van. Maga a szakfelelős hét tantárgyért felel 32 kredit értékben a szakon, rajta kívül még egy oktató felel 32 kreditért (7 tantárgy) a szakon, további négy oktátónak pedig az intézményi terhelése nagyon magas (28-35 kredit). A *pszichológia* tárgy tantárgyfelelőse vendégoktató.

A tanárok belső képzése a főiskola menedzselésében, a hallgatókkal való kapcsolattartásban, az oktatás módszereiben bevezetett új, vagy továbbfejlesztett szoftverek használatára rendszeresen megtörténik (pl. oktatási forgatókönyv megírása az ILIAS-ba, tantárgyi mappa készítés, digitális jegyzet készítése).

Tudományos háttér

Az oktatók magas óraterhelése mellett érdemi tudományos munkára igen kevés idő juthat. A főiskolai publikációk döntő része nem a szakterületről származik. A szak oktatóinak publikációi többnyire konferenciakiadványokban, nem lektorált kiadványokban jelennek meg. A főiskola által működtetett lap, az *Informatika* szintén lehetőséget ad a publikációkra, azonban a gazdasági területen ez kevésbé releváns periodika. Kutatási szempontból Gambár Katalin publikációi emelkednek ki, azonban azok, mint *matematikai* határterületi írások, mérsékelt köthetőek a szak területéhez, ő a *termodinamika* területén ért el nemzetközileg is jegyezhető eredményt. A többi oktató esetében alig található referált magyar nyelvű gazdasági lapban megjelent publikáció. Számos oktatónál látható a releváns publikációk hiánya, az elmúlt években alig publikáltak. Több oktatástechnológiai publikáció is szerepel, ami pozitívumnak tekinthető, mivel a főiskola a távoktatás területén láthatólag jól áll. Ez azonban csak áttételesen segíti a *gazdasági* jellegű kutatásokat.

A kutatási eredmények értékelését megnehezíti, hogy az MTMT rendszerben az oktatók vagy nem, vagy csak nagyon hiányos adatokkal szerepelnek.

A látogatás során kiderült, hogy a fiatal, PhD fokozatot már megszerzett, vagy ahhoz közel álló oktatók között van számottevő kutatási eredménnyel rendelkező, de ő nincs eléggé tisztában a közös kutatás eredményeinek publikálási lehetőségeivel, és ezért inkább tartózkodik a publikálástól.

Infrastrukturális feltételek

A főiskola modern, a 21. század követelményeinek megfelelő épületben helyezkedik el, és mind a tantermei, mind az oktatók munkaszobái jól felszereltek. Az oktatási infrastruktúra egészében véve megfelel a modern kor elvárásainak.

A főiskola elektronikus és kézikönyvtárát és a kapcsolódó szolgáltatásokat az intézmény valamennyi hallgatója és oktatója igénybe veheti. A kézikönyvtári állomány helyben olvasásra ad lehetőséget. A könyvek kereshetőségét a *KisTéka* integrált könyvtári rendszer teszi lehetővé. Ezen túlmenően, intézményközi megállapodás alapján könyv és folyóirat kölcsönzésére, további elektronikus adatbázisok elérésére a BME Könyvtárában van térítésmentes lehetősége a hallgatóknak.

Az oktatási segédletek, a szakirodalom, a jegyzetek, az órán előadott anyagok elérhetősége az elektronikus rendszerben nagyrészt biztosított. Az e-learning tananyagfejlesztés rendszeres, és fontosak a külföldről vásárolt tananyagok, például Pearsontól vett esettanulmányok. A hallgatói vélemények szerint az elektronikus anyag magas szintű.

A főiskola 2012 elején bevezette az aktív chipkártya-rendszert, amely lehetővé teszi az elektronikus pénztárca funkciót és a hallgató automatikus azonosítását, ügyintézését. A GDF mobilinfó lehetővé teszi az órarendek, fogadóórak, vizsgaeredmények stb. okostelefonon való megtekintését. Sportolási lehetőség nincs a főiskolán.

A főiskola 1-2 félévre fogad angol nyelvű részképzésre braziliai és erasmusos hallgatókat, akik félévente az előzetesen elküldött képzési kínálatból választanak.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett kapacitás a távoktatásra koncentrált, a kezdőévhez képest nem változott (200 fő távoktatás, 100 fő nappali). A beiratkozott hallgatók száma a kezdőévhez képest csökkent. A beiratkozott hallgatók aránya a tervezett kapacitáshoz

képest a 2014/2015-ös tanévben a kapacitás 20%-a a nappali és 11,5%-a a távoktatási tagozaton. Ezek az arányok nem tértek el jelentősen a korábbi években.

A felvett és beiratkozott hallgatók aránya a 2009/10-2014/15-ös tanévek között 90-100% között alakult az utolsó év nappalis hallgatói kivéve, akiknek csupán 77%-a iratkozott be.

A kiadott diplomák száma csekély a záróvizsgát tettekhez képest. Ennek az elsődleges oka a nyelvtudás hiánya.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja megfelelő. Az oktatás módszertanilag és tananyaggal jól támogatott. A kis hallgatói létszám lehetővé teszi a hallgatók személyre szabott segítségét. A tananyagfejlesztést szolgálja a 2010/1011-es tanévtől kezdve meghirdetésre került „Gábor Dénes Főiskola e-Tananyag Minőség Díja” pályázat.

A szak 30 kredit értékű, beszámolóval záruló szakmai gyakorlatot tartalmaz az elméleti felkészítés mellett. A hallgatók a főiskolától segítséget kapnak a szakmai gyakorlati hely kiválasztásához. Az elmúlt években a hallgatók 137 foglalkoztatónál teljesíthették az egybefüggő szakmai gyakorlatot. A vállalkozások 50%-a visszatérően fogad hallgatót szakmai gyakorlatra.

Mind a nappali, mind a távoktatásba beiratkozó elsőévesek részére hallgatói kompetenciafejlesztő traininget szerveznek, hogy megtanulják, mit hogyan kell használni, hogyan kell tanulni, mikor fontos konzultációt kérni. A főiskola a tutorálás és mentorálás különböző formáival kísérletezik a hallgatók segítése érdekében.

A főiskola az ILIAS elektronikus távoktatási rendszer magyarországi honosítója, intenzíven használják. A távoktatás módszerében interaktív, és lehetővé teszi a tananyag elsajátításának rendszeres önellenőrzését. A 15 fős skype konferenciabeszélgetések mellett fontos az időnkénti személyes jelenléte igénylő oktatás. Lehetőség van az online vizsgáztatásra. A távoktatás értéke az önállóságra nevelés, a hallgató megtanul önállóan tanulni.

A főiskola az online felületén elérhetővé teszi a hallgatók számára az összes diasort, oktatási anyagot, amelyek szükségesek a tananyag elsajátításához és a vizsgára való felkészüléshez. Lehetőségük van további konzultációra az oktatóval. Félévente 3 mentorálási alkalom van, 5 fő együttes jelentkezése esetén ingyenes korrepetálást biztosítanak az oktatók. Ha bármilyen kérdés merül fel, az oktatókkal online kapcsolatba lehet lépni, és 24 órán belüli válaszára kerül sor. Az órákat mindig a tematikában megnevezett oktató tartja. A követelményszintet magasnak tartják a hallgatók és az oktatók is. A vizsgák eredményeiről online felületen értesülnek a hallgatók.

Az első évfolyamos hallgatók számára kéthetes (térítésmentes) angol nyelvi előkészítő van a meglévő tudás ismétlésére. Ezen túlmenően választható tárgy a középfokú nyelvvizsgára felkészítő idegen nyelvi tanfolyam (térítéses). Az *üzleti nyelv* oktatása része a tananyagnak, a 6. félévben kötelező.

A legnépszerűbb és legismertebb az Erasmus ösztöndíj. Ennek lehetőségei mégis kihasználatlanok a nem megfelelő nyelvtudás miatt, valamint azért, mert sokan munka mellett végzik a főiskolát. Az évente a főiskoláról kiutazó 10-20 hallgató közül 2-3 a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak hallgatója.

Értékelés és ellenőrzés

A félévi vizsga, illetve gyakorlati jegy mellett, a hallgatóknak lehetősége van egy-egy érdemjegyet év közben megszerezni. Ezáltal jobban tudnak koncentrálni az egyes tárgyak elsajátítására. A féléven belüli zárthelyik az egzakt tárgyaknál rendszeresek. A rendelkezésre bocsátott anyagok alapján a számonkérés rendszere nem mindig egyértelműen meghatározott, többször csak elnagyolt; nem világosak a teljesítés követelményei, a beadott feladatok és a pontthárak.

A szakmai gyakorlat értékelése megfelelő.

A szakdolgozati témák döntő többsége a szakhoz kapcsolódik, egy-kettő van, amely csak közvetetten kapcsolódik. Ez a másoddiplomát szerző, az előző képzettségét új tudással kombináló hallgatók esetében fordul elő. A főiskola olyan esetben fogadja el a hallgató által hozott – kapcsolódó – témát, ha megvan a megfelelően képzett belső konzulens.

A szakdolgozatban alapvetően azt kellene a hallgatónak bizonyítania, hogy eligazodik a választott téma alapirodalmában, és képes a főiskolán megtanult technikákat aktívan alkalmazni. Ilyen szempontból a szakdolgozat színvonala nagyon fontos, hiszen az önálló munkavégzési képességet jelzi. A véletlenszerűen kiválasztott és részletesebben áttekintett 10 szakdolgozat alapján állítható, hogy ezeknek a feltételeknek a szakdolgozatok csak részben, tegyük hozzá: kisebb részben feleltek meg.

A formai követelményeknek kevés szakdolgozat felelt meg, eltérő jellegű volt a hivatkozások megjelenítése. Tipikusan kevés szakirodalomra, több esetben egyetlen szakirodalomra épült a szakdolgozat, alapvető irodalmak is hiányoztak a

hivatkozásból. Az elméleti megalapozás hiányozott vagy igen gyenge volt. A szakirodalmi feldolgozást leginkább a felsorolások és a felsorolásszerű kimásolások vagy alig változtatott átírások jellemzik. Volt egy eset, amikor az anyag láthatóan önkormányzati belső anyagokra, jelentésekre épült, azokon egyáltalán nem lépett túl. Több esetben a felsorolások tették ki a szakdolgozatok döntő részét (pl. kisvállalatok finanszírozása). A dolgozatok egy része szerkezetileg is aránytalan vagy nem logikus volt. Érdelem elemzés alig volt a szakdolgozatokban. Az átnézett tíz dolgozat között kettő felelt meg a követelményeknek, a többi még a védelemre engedhetőség alsó határát is súrolta.

A záróvizsga értékelési rendszere megfelel a követelményeknek.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Évente átlagosan 32 főt vesznek fel a távoktatási képzésre, az elmúlt két évben 20, illetve 39 főt vettek fel nappali képzésre. A 2009 és 2014 között lemorzsolódott hallgatók száma 53 fő volt. A lemorzsolódásnak négyféle közvetlen kiváltó oka volt: elbocsátás tanulmányi okból (19 fő), bejelentkezés elmulasztása a megengedettnél többször (23 fő), elbocsátás saját kérésre (3 fő), fizetési hátralék a képzésen (8 fő). Amint korábban szó volt róla: magas a záróvizsgát tettek, de diplomához nem jutók aránya (56-88%). Főként emiatt alacsony a diplomát szerzettek aránya a beiratkozottakhoz képest. Évente 5-18 hallgató kap diplomát.

A főiskolára jelentkező másoddiplomások körében a főiskola elvégzése jelenti a továbblépést. Oktatásmódszertani problémát jelent az azonos szintre járók esetében a középiskolából beiratkozottak és a másoddiplomások, illetve a nagy munkatapasztalattal rendelkezők közös oktatása. Ezt egyéni odafigyeléssel, a tananyagok újrafelkészítésével igyekeznek áthidalni.

A mesterképzésre való felkészítésre a főiskola részben a szabadon választható kurzusokkal, részben a tehetséggondozással fordít figyelmet. A mesterszakon tanulmányaikat folytatni akarókat több választható tantárgy is segíti, például a *válogatott fejezetek a matematikából*, a *kutatásmódszertan*, a *tudomány- és technikatörténet*.

A GDF Tehetségpont 2014-ben vált a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által Akkreditált Kiváló Tehetségponttá. Ennek keretében működik a Gazdaságtudományi Diákműhely, ahol a hallgatók a *közgazdaságtudománynak* a tanórák keretein kívüli izgalmas kérdéseivel ismerkedhetnek meg. Kipróbálhatják magukat a *szakirodalom-feldolgozásban*, *adatok elemzésében*, *közgazdasági modellezésben*. Az itt végzett munkájuk során fejlődik prezentációs készségük, megalapozhatják a szakdolgozatukat vagy a TDK dolgozatukat. Angol nyelvű TED előadást is meghallgatnak és feldolgoznak (a nyelvet nem tudókat magyar felirat segíti). Jelenlegi fő témáik: *beruházás gazdaságossági vizsgálat*, *környezettudományra szabott modellek kidolgozása*.

A szak akkreditálása óta 15 TDK dolgozat szerepelt a házi TDK konferencián, az országos versenyen egy hallgató nyert különdíjat az OTDK Közgazdaságtudományi szekciójában.

Összességében az elhelyezkedési lehetőségek jók. Meglehetősen rendszeresnek mondható, hogy a hallgatóknak már van munkahelyük, mire végeznek. Többen is kiemelték a gyakorlatorientált képzés előnyeit.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelőst a főiskola rektora nevezi ki. A szakfelelős a tantárgyakat gondozók javaslata alapján határozza meg a szakhoz tartozó tárgyak felelőseit. A szakfelelős – az általános rektorhelyettes irányításával és koordinálásával – dolgozza ki a szak tantervét, és végzi tevékenységét a szak gondozásában. A tantervet az Oktatási Bizottság fogadja el.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségfejlesztés része a szak mindennapi működésének és irányításának. A szak fejlesztése a folyamatközpontúság és a PDCA elv alkalmazásának jegyében zajlik. A stratégiai és operatív vezetési döntések tervezése és végrehajtása során is meghatározó szerepet kap a minőségvizsgálat a főiskola *Minőségirányítási Rendszerének* (MIRE) támogatásán keresztül.

A szak a minőségirányítási rendszerének a fejlesztésében nagy jelentőséget tulajdonít az önértékelésnek. A vezetés számára a szak általános jellemzésére és más szakokkal való összehasonlítására alkalmas, valamint specifikus mutatók minőségmutatókat képeznek. Az első típusra példa a számítógépes férőhelyekre, a könyvtári állományra vonatkozó mutatók. A speciális mutatók a teljesítményekre vonatkoznak, így pl. tudományos közlemények, publikációk, tudományos előadások, elnyert kutatási pályázatok, végzett és felvett hallgatók arányszáma, szakmai gyakorlatok eredményessége, hallgatók elhelyezkedése, erőforrások kihasználtsága, TDK dolgozatok száma, eredményessége.

A folyamatok szabályozottak, ezeket a minőségügyi dokumentációs rendszer tartalmazza. A minőségügyi dokumentumok elektronikus formában az intézményi hálózaton keresztül valamennyi dolgozó számára elérhetőek.

A korábbi MAB határozatban javasolt, az oktatói kar megerősítése és fiatalítása érdekében jelentős lépések történtek, az oktatói terhelés csökkentése és a fiatalítás azonban továbbra is kiemelt feladat.

Az oktatók kiválasztását az SZMSZ szabályozza, tevékenységük értékelése szintén részletesen szabályozott: a feladatterv teljesítése, az óralátogatásokon szerzett tapasztalatok, a hallgatói vélemények összegzése, a publikációk, új tananyagok, tudományos fokozat, a szakmai tudományos közéletben való részvétel megítélése alapján pontozásos rendszerben történik tanévenként. Az oktató munkáját közvetlen felettese a *Neptunban* generált projektlap alapján értékeli.

A hallgatók a tantárgyakat és az oktatókat az ILIAS e-learning rendszerben tudják értékelni, amely biztosítja az anonim kitöltést. Amint a korábbiakban már leírtuk: a szakterület tudományos eredményeinek beépítése a tananyagba egyenetlen, a frissítés nem minden tárgy esetében történik meg. A hallgatói vélemények figyelembevétele a tananyagfejlesztésben ugyanakkor nagyon jelentős, a főiskola saját fejlesztésű jegyzetei és a végzett hallgatók véleménye is ezt tanúsította. A munkaerőpiaci szempontok, az újonnan megjelenő igények érvényesülnek a tananyagban, ezt segítik többek között a gyakorlati helyekkel való intenzív kapcsolatok és a volt hallgatókkal való élő kapcsolat.

A hallgatói tudásszintfelmérés minden első évre beiratkozott hallgató esetében a tanév kezdéskor megtörténik. A gyakorlati helyek kiválasztása megfelelő, mintegy 50%-uk visszatérően fogadja a hallgatókat. Az ellenőrzés a gyakorlati hely által adott hallgatói értékelés alapján történik.

Ami a képzési kimeneteket illeti a diplomások pályakövetését az intézmény 1999-től végzi, 2009-től központilag, a diplomás pályakövetési rendszer (DPR) szerint. Az eddigi válaszadási arány alacsony. A gyakorlati helyeket biztosító, valamint a végzetteket alkalmazó cégek, intézmények és szervezetek elégedettségvizsgálati eredményei egyértelműen pozitívak. A foglalkoztató vállalatok túlnyomó többsége elégedett az intézményből felvettek teljesítményével, a hallgatók gyakorlati, szakmai felkészültségét, informatikai tudását megfelelőnek találták. A volt hallgatók tisztában vannak a szakma legfrissebb elméleti és gyakorlati eredményeivel, alkalmazásaival. Képesek a tanultakat kreatív módon problémamegoldásra alkalmazni, munkakörükben elvárt módon továbbfejleszteni, bővíteni. A másik fontos jelzőszáma a diploma értékének a végzett hallgatók csaknem 100%-os elhelyezkedési aránya.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak *erőssége* a stabil fenntartói háttér, a magánfőiskola-forma rugalmas döntési mechanizmusa, a jó infrastruktúra, a gyakorlatorientált képzés és követelményrendszer, az internetes távoktatási tapasztalat, a korszerű oktatástechnológiában való jártasság (e-learning, multimédiafejlesztés), az ILIAS elektronikus távoktatási keretrendszer használata, a más intézményi szervezetekkel való jó együttműködés, a piacilag keresett szakportfólió (*informatika, közgazdaságtan*) és a kedvező munkaerőpiaci visszajelzések.

A C-SWOT analízisben felsorolt *gyengeségek* közül kiemelendő a magas oktató/ hallgató arány, a fiatalítás ellenére előregedő tanári gárda, az alacsony forrásteremtő képesség (kevés külső megrendelés), a heterogén felkészültségű beiratkozó hallgatók, a kutatás-fejlesztési tevékenység alacsony szintje, a kutatási szervezeti háttér hiánya.

A fejlesztési, előrelépési *lehetőségek*: a piaci rések megtalálása és a piac bővítése, az oktatás hatékonyságának növelése (pl. teljer online kurzusfejlesztés, angol nyelven is), új technológiák alkalmazása az elektronikus távoktatásban, a web 2.0 technológia szélesebb körű elterjesztése és a tudásközpont létrehozása, az intézeti műhelymunka fokozása, a tudományos és szakmai fejlődés, PhD munka, publikációs tevékenység hatékony támogatása. A külső kutatási és technológia-fejlesztési források megszerzésének eredményessége, további pályázati források feltárása.

A szak legfontosabb előnye, hogy a főiskola általános *erősségeire*, az informatikára épít, és ennek megfelelően a *gazdálkodási és menedzsment* képzésben kevés helyen oktatott *üzleti informatikát* sokoldalúan tanítják. Arra törekednek, hogy a munkaerőpiac keresett szegmenseire képezzenek. Specializációikkal nemcsak az oktatási kompetenciáikra, hanem a keresletre is építenek, ahhoz rugalmasan alkalmazkodnak. Az utóbbi miatt hagyták el az *agrár* specializációt. Erre ugyanis nem volt hallgatói kereslet. A közeljövőben bevezetik a *KKV* és a *projektmenedzsment* specializációkat. Ennek a rugalmasságnak a megőrzése a fennmaradásnak is záloga. Fontos törekvés az egyéni és szervezeti teljesítmény összhangba hozása a motivációs rendszerrel, az érdekeltségi, ösztönzési rendszer működtetése. A MAB – ellentétben az önértékeléssel – nem tekinti *gyengeségnek* a doktori iskola hiányát. A mesterképzést sem folytató főiskolának nem szükséges attribútuma a tudományos munkatársak alkalmazása, a doktori iskola. Más erőforrásokra támaszkodva megoldandó feladat a kutatás-fejlesztési tevékenység szintjének javítása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatói terhelés csökkentése.
2. Vendégoktató nem lehet tantárgyfelelős.
3. A szakdolgozatok formai és tartalmi követelményeinek tisztázása, betartása. Jelentős előrelépés szükséges a tartalmi követelmények megfogalmazása és betartatása területén.
4. A tananyagban meglévő hiányosságok pótlása, az adatlapok frissítése, a követelmények, ponthatárok feltüntetése, azok egységesítése.
5. A gazdasági tartalom erősítése a sokszor kifejezetten *műszaki-informatikai* irányvonal mellett.
6. A 6. félévben nyújtott *nyelvoktatást* célszerű lenne időben korábban helyezni, hogy a hallgató bátrabban jelentkezzen külföldi részképzésre, és könnyebben tudjon idegen nyelvű szakirodalmat feldolgozni, és a diploma kiadását ne akadályozza a nyelvvizsga hiánya.
7. Javasolt a kutatásra több energiát fordítani, és az ösztönző eszközökkel a kutatás fókuszát jobban kapcsolni a főiskolán oktatott tárgykörökhöz.
8. A távoktatás indítási követelményei szerint a távoktatási képzésben a speciális feladatok ellátásához további személyi háttérrel is biztosítani kell. A tananyagfelelősnek hitelt érdemlően igazolnia kell, hogy részt vett távoktatási tagozaton történő közreműködéshez szükséges speciális felkészítésben, a tutorok irányítójának (AT) távoktatási tapasztalattal kell rendelkeznie. Egy tutorhoz egyidejűleg (egy szemeszterben) **legfeljebb 50 hallgató és legfeljebb 3 tantárgy** gondozása tartozhat.

IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak</i>	2016/1/VII/2/10. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
működő képzés értékelése: 2013/8/VIII/1. sz. MAB határozat (a jogelőd Általános Vállalkozási Főiskolán)	

Minőségértékelés

Az IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola, valamint az Általános Vállalkozási Főiskola szenátusainak döntése értelmében 2015. január 1-jével az ÁVF beolvadt az IBS Nemzetközi Üzleti Főiskolába, így az IBS keretében folytatódik az ÁVF *gazdálkodási és menedzsment* alapképzése. A megállapodás szerint a beolvadás előtt beiratkozott hallgatók képzése az ÁVF székhelyén fejeződik be, míg a 2015/16-os tanévre felvett hallgatók már az IBS székhelyén kezdik meg tanulmányaikat.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A szakon teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzés folyik magyar nyelven.

A képzés a KKK és a MAB akkreditációs elvárásai alapján formailag teljes mértékben, tartalmilag pedig döntő mértékben megfelel az akkreditációs feltételeknek.

A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 20 (3-8 kredites) tárgy tartalmazza, 81 kredittel. A társadalomtudományi alapismeretek 3 tantárgyat tartalmaz 11 kredit összértékben. A szakmai törzsanyagot 13 (3-5 kredites) tárgy adja 52 kredit értékben. Az oktatási program nem tartalmaz specializációt.

A differenciált szakmai ismeretek 27 kreditjét ún. tantárgycsoportokból választva kell a hallgatóknak teljesíteni. Az egyes tantárgycsoportok a következők: *logisztika, vállalkozásszervezés, humán erőforrás, e-business, európai integráció, humánpolitika, kereskedelem, pénzügy*. Egy-egy tantárgycsoport 2-8 tantárgyat tartalmaz. Ezeket a tantárgyakat a hallgatónak 5., illetve a 6. félévben kell felvennie.

A szabadon választható tárgyak 9 kredit értékben szerepelnek a tantervben.

A képzés tartalma

A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a *gazdálkodás és menedzsment* alapszak KKK-jában felsorolt kompetenciák elsajátításához.

A tantárgyak témakörei lefedik a követelményeket. A tantárgyi tematikák tükrözik a főiskola gyakorlatias oktatási módszereit (számos esetben otthoni egyéni vagy csoportos projekt is szerepel a követelmények között), színvonaluk ugyanakkor egyenletlen. A szakirodalom több esetben is meglehetősen régi, ami felveti a kérdést, hogy milyen mértékben újulnak meg a tantárgyak. Az eredmények értékelésének ponthatárai meglehetősen tág határok között mozognak (pl. az elégséges jegy esetében 40-60% között).

Személyi feltételek

A szakfelelős, Karcicsics Éva szakirányú PhD-val rendelkezik. Az MTMT-be 2012 októberéig töltött fel publikációkat (mindössze 8 tudományos folyóiratcikket és 5 konferenciaközleményt), aminek egyik oka lehet a túlzottan magas, heti 23 órás óraterhelése. A publikációk között szereplő ismertetések DPR vizsgálatokról tudományos értelemben nem publikációk, de empirikus bázisul szolgálhatnak egy későbbi publikációhoz. Fontos lenne az óraterhelés csökkentése, és több idő biztosítása a kutatási tevékenységre.

Az oktatók körében is számos esetben jelenik meg ez a probléma. Egy-egy oktató sok tárgyat tanít, ami megnehezíti az egyes tantárgyak oktatásának azonos, felsőfokú színvonalát. A közelmúltban ismert és tapasztalt oktatók hagyták el a főiskolát, akiket nem sikerült pótolni. Ennek következtében az oktatók jelenlegi óraterhelése magas, ami miatt az utóbbi időben a tudományos kutatások száma visszaesett.

Jelentős viszont az oktatók jegyzetírói tevékenysége. 12 szak- és szintspecifikus jegyzet áll a hallgatók rendelkezésére. Az órák színvonalasak, jól kidolgozott prezentációs anyaggal, életszerű példákkal. A diákok jól tudják követni az előadást, az ismétlő szakaszok pedig segítik a tanultak memorizálását.

Tudományos háttér

Az oktatók magas óraterhelése mellett érdemi tudományos munkára igen kevés idő jut. Ez főleg az utóbbi két-három évben vált igazán problematikussá. A publikációk jelentős része konferenciakiadványokban, gyakran a főiskola által szervezett konferencia kiadványában jelent meg, továbbiak pedig alacsony presztízsű lapokban.

Az oktatók tudásának gyarapítására jó lehetőség az igénybevehető külföldi ösztöndíj (Erasmus) és a konferencia-részvétel. A korábbi években, kedvezőbb anyagi helyzetben, a főiskola támogatta és ösztönözte a nemzetközi konferenciákon való részvételt. Jelenleg erre kevés a lehetősége, akárcsak kutatási pályázatok elnyerésére. (A budapesti székhelyű intézmények elmúlt években bekövetkezett szűkülő pályázati lehetőségei sem kedveznek a kutatási forráshoz jutásnak.)

Infrastrukturális feltételek

Az oktatási infrastruktúra megfelel a modern kor elvárásainak. A számítógépes felszereltség, a projektor- ellátottság, valamint a szakspecifikus szoftverek elérhetősége megfelelő. Az épületen belül nagy előadó- és konferenciaterem elérhető.

A könyvtár nyíltpolcos, de a hallgatók elsősorban az oktatóktól kapott diákat használják. Nincs külön igényük könyvtárra, csak esetleg a szakdolgozatírás időszakában. A könyvtári szolgáltatások fejlesztése érdekében a főiskola pályázik hét intézmény közös könyvtári katalógusának létrehozására.

Egy konditerem található a főiskola alagsorában, de a hallgatók hiányolják a sportrendezvényeket.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben a felvételi keretszám 240-400 fő volt, a felvettek száma összesen 838 fő (284, 200, 199, 88, 67). A részidejű képzés felvételi kapacitása is 240 és 400 között mozgott, a felvettek száma összesen 988 fő (369, 253, 200, 79, 87).

Ennek a létszámnak a felvételét az intézmény kapacitása lehetővé teszi, de a tervezett keretszámot egyetlen évben sem tudták kitölteni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő, az oktatás gyakorlatközpontú. Az oktatásba meghívott előadóként bevonnak gyakorlati szakembereket. A műhelymunkába bekapcsolódó hallgatók az ún. „bázis intézményi rendszerben” 1-1 cégen keresztül 4 féléven át szerezhetnek gyakorlati tapasztalatot.

A hallgatók véleménye szerint jó a tantárgyak egymásra épülése. Fontosnak tartják, hogy minden félévben legalább 2-3 tárgyból kötelező prezentálniuk. A már végzetek szerint a gyakorlati órákon tanultak jól hasznosíthatóak a munkahelyen.

Beiratkozáskor a főiskola angol, francia és német nyelvi szintfelmérést végez, hogy megismerje a hallgatók alkalmasságát a szakmai nyelvi képzésre. Nincs kötelező nyelvtanítás beépítve a tanrendbe, így sokan nem is törekednek a nyelvtudás megszerzésére. Térítés ellenében van lehetőség nyelvet tanulni. Viszont a növekvő számban beérkező erasmusos hallgatók számára biztosított idegen nyelvű órákon a magyar hallgatók is részt tudnak venni.

A főiskola diákjai közül nagyon kevesen veszik igénybe a külföldi részképzést. Az Erasmus program adta lehetőségek kihasználatlanok a nem megfelelő nyelvtudás miatt, illetve amiatt, hogy sokan munka mellett végzik a főiskolát. Emellett a hallgatók gyakran nem rendelkeznek azzal a kiegészítő forrással, ami Erasmus ösztöndíj esetén szükséges.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelésnek része a félévközi munka is, nemcsak a félévvégi teljesítmény, így a hallgató folyamatosan visszajelzést kap az előrehaladásáról. Tantárgyanként változó, hogy a hallgató vizsgát tesz-e vagy gyakorlati jegyet kap (a levelező, már a szakmában dolgozó hallgatók esetében gyakori a megajánlott jegy is). A főiskola az elektronikus oktatás-támogatás mellett bevezette az elektronikus vizsgáztatást is az arra alkalmas tárgyak esetében. Erre a célra a MOODLE keretrendszert használják.

A tanárok sokat nyújtanak a hallgatóknak és rendkívül segítőkészek, a konzultáció nemcsak a nappali, hanem a levelező tagozaton is rendszeres személyes és elektronikus formában (e-mail, Skype). A megszerzett tudás naprakész, és jól hasznosítható a gyakorlatban.

A szakdolgozatok az alapszakos hallgatótól elvárt feltételeknek (eligazodik a választott téma alapirodalmában, és képes

a főiskolán megtanult technikákat aktívan alkalmazni) csak részben felelnek meg. A külső bírálók rendre felülértékelik a dolgozatokat, így a belső bíráló negatív véleménye ellenére is elfogadható lesz a dolgozat. Általánosságban elmondható, hogy a szakdolgozatok sok esetben nem felelnek meg a formai követelményeknek sem, gyenge elméleti megalapozással, kevés szakirodalommal rendelkeznek, elemzést, analitikus részt csak kevés esetben tartalmaznak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakra felvett hallgatók száma a 2012/13-as tanévtől kezdve drámain csökkent mind a nappali, mind a levelező képzésben. Az okok között szerepel az állami finanszírozású helyek megszűnése (nemcsak demográfiai, hanem gazdasági okokból is kevesebb hallgató jelentkezik), a fizetős hallgatókért más budapesti képzőhelyekkel vívott verseny, továbbá a ponthatárok növekedése. (A 2009/10-es csúcsevben a felvett hallgatók száma a nappali tagozaton 284 fő volt, ezután folyamatosan csökkent (200-199-88-67 fő). A levelező tagozaton: 369 fő, majd 253-200-79-87fő.) Az aktív hallgatók száma rendre meghaladta a 80%-ot a nappali tagozaton, míg a levelező tagozaton ez alatt maradt. 2009 és 2014 között 1197 hallgató tett komplex záróvizsgát és csak 59%-uk, 702 fő szerzett oklevelet a nyelvvizsga hiánya miatt. A teljes idejű képzésben kiadott diplomák száma 350 (0, 81, 87, 105, 77), a részidejű képzésben 207 (0, 28, 39, 64, 76).

A nyelvvizsga hiánya miatt visszatartott diplomák aránya a vizsgált időszakban 43-59% között ingadozott évente.

A főiskola tehetséggondozó programja 2010-ben korszerűsödött. Bevezették a tutori rendszert, melynek keretében a hallgató személyes oktatói támogatást kap. Jelenleg 40 hallgató és 10 tutor vesz részt a programban. Nappali és levelező hallgatók egyaránt jelentkezhetnek. Ha nem is túl nagy számban, de a főiskola hallgatói rendszeresen részt vesznek az intézményi és országos TDK konferencián és helyezéseket érnek el.

A főiskola kiterjedt vállalati kapcsolatrendszerének, amellyel a gyakorlati hely kiválasztását segíti, fontos szerepe van a hallgatók álláshoz jutásában is. A gyakorlati hely nemritkán válik későbbi munkahelyé.

A karrierutak nyomon követése a DPR-ben nem egyszerű feladat, mert alacsony a válaszadók száma. A főiskola különböző módokon kísérletezik ennek továbbfejlesztésével.

A hallgatók munkaerőpiaci érvényesülését állásbörzékkel és az állásinterjúkra való felkészítéssel segíti a Karrier Iroda. A hallgatók munkaerőpiaci pozíciói jók.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése főiskolai szinten megoldott. A szakfelelős a Vállalkozástani és Menedzsment tanszék vezetője. A főiskola a kompetenciák kialakítására való törekvésében épít a végzett hallgatóktól és a munkaadóktól kapott visszajelzésekre.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségbiztosítási rendszere a korábbi nagy hallgatói és oktatói létszámhoz kiépített szervezet. A főiskola rendszeresen végez a hallgatók körében oktatói elégedettségi vizsgálatot. Hallgatói önértékeléssel mérik a kompetenciák fejlődését, és vizsgálják az egyes kompetenciák fontosságát a karrier szempontjából. Munkáltatói értékelést, elsősorban a volt hallgatók kompetenciáinak értékelését kérik a végzett hallgatók alkalmazóitól. A DPR rendszert alkalmazzák (a válaszadói arány növelése fontos cél e tekintetben).

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A részletes – ám a *vállalkozásfejlesztés* mesterképzés C-SWOT elemzésével megegyező – C-SWOT analízisben az *erősségek* között kiemelendő a gyakorlatorientált képzés és követelményrendszer, a tudományos fokozattal rendelkező oktatók magas száma és a hatékony hallgatói támogatási rendszer.

Gyengeségnek tekintik a nem elég széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszert, a hallgatók alacsony idegen nyelvi készségeit, a kutatás-fejlesztés kívánatosnál alacsonyabb szintjét, a szerény kollégiumi kapacitást, az intézmény érdekérvényesítési képességét.

A *lehetőségek* között szerepel a fővárosi helyszín, a kapcsolatok továbbfejlesztése a vállalkozásokkal és az intézményekkel a hallgatói tapasztalatszerzés lehetőségeinek bővítésére, a KFI intenzitás növelése együttműködve a gazdasági szereplőkkel, a KKV-k fejlődésének sokoldalú elősegítése, az élethosszig tartó tanulásból adódó piaci igények, szolgáltatói tevékenység a bevételek növelése érdekében.

Veszélyeztető tényezőként említik a demográfiai helyzetet, a felsőoktatás átszervezéseit és a magán felsőoktatás körüli bizonytalanságot, a bizonytalan hallgatói létszámot, a hasonló képzést nyújtó versenytársak földrajzi közelségét.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatók óraterhelésének összhangba hozása egyéb kötelezettségeikkel (kutatás, mentorálás, tutorálás, oktatásszervezés)
2. Az oktatói publikációk MTMT rendszerben történő nyilvántartása.
3. Az idegen nyelvi képzés fejlesztése az IBS támogatásával.
4. A szakdolgozatok formai és tartalmi követelményeinek tisztázása, betartása. Jelentős előrelépés szükséges a tartalmi követelmények megfogalmazása és betartatása területén.
5. A vállalati és intézményi kapcsolatok bővítése a hallgatók tapasztalatszerzése és álláslehetőségeik bővítése céljából. A KKV-kapcsolatok bővítése, azok segítése a hallgatók KKV-ben való helytállása céljából.

IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>üzleti információs rendszerek; logisztika</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/2/65.</p>	<p>2016/1/VII/2/21. sz. MAB HATÁROZAT</p> <p>NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény a beolvasó Általános Vállalkozási Főiskola akkreditált képzését²⁸ folytatja. A MAB tudomásul veszi, hogy a kifutó képzésben a hallgatók diplomát szereznek.</p>

²⁸ Ld. az előző jelentést.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak	2016/1/VII/2/22. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre.
működő képzés értékelése: 2011/7/VIII/53. SZ. MAB határozat	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik az intézményben, magyar nyelven. A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 20 (3-6 kredites) tárgy tartalmazza, 86 kredittel. Ezek közül egy tárgy (3 kredit) választható, a többi kötelező az első 3 félévben. Társadalomtudományi alapismeretektől a hallgatóknak 3 tárgyat (10 kredit) kell felvenniük. A szakmai törzsanyagot 17 (3-6 kredites) tárgy adja 75 kredit értékben. 3 – a tantervben nem specifikált – tárgy szabadon választható (9 kredit). A szabadon választható tárgyak felvételekor a hallgatók az intézményben az adott félévben meghirdetett összes kurzus közül választhatnak az érdeklődési körüknek megfelelően.

A tantárgyak zöme 3 kredites, de vannak 4 és 6 kredites tárgyak is. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra. A részképzés kontakt óraszámai a formai feltételeknek megfelelnek.

A szak vezetése és a tárgyfelelősök friss, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal látják el a hallgatókat.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Takács István megfelel a MAB formai előírásainak. Ő a szakfelelős az intézmény *vállalkozásfejlesztés* mesterszakán is. Ezt az akkreditációs szabályok megengedik. A szakfelelős szakmai háttere, tudományos munkássága tökéletesen illeszkedik a szak jellegéhez.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. A nappali és részidejű képzésben a minősítettségi arány kimagasló (76%, 26/34). Minden tárgyfelelős tudományos fokozattal rendelkezik. AE oktató mindössze 4 van a 34-ből, a vendégoktatók száma pedig 1 fő. A tudományos minősítés területe, a publikációs tevékenység tetten érhető eredményének és az oktatott tárgynak a relevanciája vitatható, pl. az *emberi erőforrás gazdálkodás* tantárgy oktatójának esetében. Az átlagos heti óraterhelések és kreditszámok teljesítik a követelményeket. Az AT oktatók között a vezető oktatók (a főiskolai és egyetemi tanárok, a főiskolai és egyetemi docensek) aránya (79% 23/29) megfelelő. Az oktatói korösszetétel kedvező, a 40-50 év közöttiek aránya 68%.

Tudományos háttér

A szak vezető oktatói *közgazdaságtudományi* és *gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek. Több hazai és nemzetközi kutatási projektbe is bekapcsolódott a főiskola. A kutatási arculatát a "zöld irányba" építi.

A képzés oktatóinak publikációs teljesítménye eltérő, átlagát tekintve elfogadható.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatás infrastrukturális feltételei jók. A tantermek jól felszereltek, több, a képzést támogató speciális tanterem is rendelkezésre áll: pl. kvalitatív kutatások laboratóriuma, reklámstúdió, üzleti szimulációs tanterem, vállalatirányítási kabinet, területfejlesztési kabinet. 19 számítógépes tanterem található a főiskolán 546 db számítógéppel.

A szakkönyvek és folyóiratok elektronikus elérésének több formája létezik. Az EISZ rendszerükkel három adatbázis érhető el: *Web of Science*, *Science Direct* és a *Scopus*. Ezek a rendszerek a hallgatók számára is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves tervezett felvételi keretszám a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a nappali és a levelező képzésben egyaránt 50 fő volt. Ezt az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette, azonban egyetlen évben sem tudták kitölteni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében lényegében 50-50%-os. A felsőbb évfolyamokon billen ez kissé az előadások oldalára, ez azonban országos jelenség. A részidejű képzésben szintén az előadások túlsúlya figyelhető meg, az utolsó félévet kivéve.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A félév során alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek, a kari minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat. A számonkérés szabályai a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek.

A hallgatók 6 félév alatt 31 vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban ötöt, ez a nemzetközi gyakorlatot csak kis mértékben haladja meg.

Az önértékeléshez csatolták a szakmai gyakorlatok értékelése teljes körű kérdőíves felmérésének eredményeit. A kérdőívet kitöltők többsége a *gazdálkodási és menedzsment* szakot végezte. A gyakorlóléhelyt a hallgatók fele maga szervezte és kérvényezte. Magát a gyakorló félévet 80%-ban szakmailag megfelelőnek ítélték.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák többnyire makrogazdasági kérdéseket dolgoznak fel, a vállalati témák esetében érzékelhető egy agrárorientáció is. A diplomamunka védeése és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a nappali tagozaton és a levelező tagozaton is a felvett létszámok jelentősen csökkentek. Ez megmutatkozik az összes jelentkező és az első helyen jelentkezők számában is. Nappali tagozaton ez 257-ről 66-ra, az első helyen jelentkezettek esetében 55-ről 9-re, a levelező tagozaton pedig 288-ról 80-ra illetve 71-ről 31-re csökkent. A teljes idejű képzésben a felvettek száma összesen 108 fő (34, 26, 17, 17, 14), a részidejű képzésben összesen 176 fő (37, 31, 61, 35, 12). A csökkenésben nyilván közrejátszott a finanszírozásban bekövetkezett változás is.

A kiadott diplomák száma a nappali tagozaton összesen 100 (4, 39, 28, 17, 12), a levelező képzésen 42 (4, 13, 12, 7, 6). A nyelvvizsga hiánya miatt kézhez nem vett diplomák aránya igen jelentős, de csökkenő tendenciát mutat: 85%-ról 57%-ra csökkent 2010-2014 között.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munkát és a tanszéki demonstrátorokat említi az önértékelés.

A DPR adatai nincsenek szakokra lebontva.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája az Üzleti Tudományok Intézete, azon belül a szakfelelős, aki az intézet igazgatója, a szakmai felügyelet ellátásához szükséges hatáskörrel rendelkezik. Ezzel kapcsolatosan részletes leírás is rendelkezésre áll. A szakfelelős feladatai közé tartozik többek között az indítani tervezett szakok dokumentációjának összeállítása, képzési programok kidolgozása, tantervmódosítási javaslatok gyűjtése és előterjesztése, az oktatási folyamat ellenőrzése, beiskolázással kapcsolatos feladatok, szakdolgozati témák meghatározása és meghirdetése, záróvizsgák előkészítése.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Miután 2013-ban megszűnt a két kar, és szerepüket intézetek vették át, a szervezettség, a centralizáció tovább nőtt.

Az intézmény ISO 9001 és ISO 14001 minőségbiztosítási tanúsítványokkal rendelkezik, folyamatai szabályozottak. Működik minőségbiztosítást felügyelő szervezet, bizottság is a főiskolán. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével (oktatói és kutatási téren), az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal kiemelten foglalkozik. Ennek a tevékenységnek az outputjai: oktatói teljesítménymérések (teljes körű), oktatók hallgatói véleményezése (önkéntes, kérdőíves), a kimenet elemzése adatok alapján, mindezek a szakokra vonatkozóan is.

A szak körül kialakult vállalati és intézményi kapcsolatrendszerre az önértékelés nem tér ki. Implicit módon, a gyakorlóléhelyek szervezésének leírásakor derül ki az, hogy a karnak vannak jelentős vállalati-intézményi partnerei.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A külső feltételek a főiskolát mint hátrányos stratégiai helyzetű intézményt ábrázolják. Az Észak-Magyarország régióban való elhelyezkedése és a versenytársak relatív közelsége ezt erősíti meg. Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. Ezekkel egyetértve hiányzik C-SWOT elemzésből a konkrét gazdasági környezet hatásának megemlítése és részletesebb elemzése a szakra vonatkozóan. A tervezett duális képzést sem említik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. A „*brand*” építését szolgálhatja, ha testre szabott programokat dolgoz ki a főiskola a vonzáskörzetében lévő vállalkozások vezetői/munkatársai számára.
2. Vizsgálják meg a nyelvoktatás fejlesztésének a lehetőségeit.

Kodolányi János Főiskola Székesfehérvár, Budapest, Orosháza	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>gazdálkodás és üzletviteli; vállalkozás-szervezés</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/75. távoktatásos képzés MAB határozata: 2006/4/IX/2/3. nem támogató MAB határozat (Orosháza): 2006/7/IX/1/36.	2016/1/VII/2/23. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű, továbbá távoktatásos képzésre,</u> a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak 2006-ban indult, jelenleg nappali és levelező formában zajlik Budapesten és Székesfehérváron, távoktatásban Orosházán. A képzés tartalma megfelel a szak KKK-jában leírt követelményeknek. A közgazdaságtani, üzleti alapozó ismeretek 85 kreditet, a társadalomtudományi alapismeretek 15 kreditet, a szakmai törzsanyag 70 kreditet (ebből 30 a specializációhoz rendelt) tesznek ki, 10 kredit értékben választhat a hallgató szabadon a tantárgyak közül.

A képzés öt féléven keresztül három képzési modulban folyik. Ezek a modulok a következők:

- „PIQ & Lead” - Professzió modul: *szakmai kommunikáció, idegen nyelv, tanulás és kutatómódszertan, alkalmazott informatika, vezetés és vállalkozás, polgárjogi ismeretek, társadalmi felelősség, EU ismeretek.*
- Közgazdaságtani módszertani és üzleti alapozó ismeretek modul: *közgazdaságtan, gazdasági matematika, statisztikai, vállalatgazdaságtan, pénzügytan, számviteli alapok, környezetgazdaságtan.*
- Szakmai modul: *adózási ismeretek, döntéshozatal és módszertan, nemzetközi gazdaságtan, vállalati pénzügyek, stratégiai tervezés, emberi erőforrás menedzsment, pénzügyi számvitel, kontrolling.*

A 6. félévben a hallgatók két specializáció: a *vállalkozás-szervezés* vagy a *gazdálkodás és üzletviteli* közül választhatnak. A két specializáción belül oktatott tárgyak: *vállalkozás-szervezés: TQM minőségmenedzsment, üzleti tervezés, változtatás és válságmenedzsment, nemzetközi menedzsment, vezetői készségfejlesztés; gazdálkodás és üzletviteli: vállalkozások ellenőrzése, vállalati ügyvitelszervezés a gyakorlatban, vállalkozások adózása, projektmenedzsment, befektetés menedzsment.*

A 7. félévben a hallgatók 20 hetes szakmai gyakorlaton vesznek részt. A gyakorlatok szervezését leegyszerűsíti, hogy a tapasztalatok szerint a hallgatók közel 60%-a már a nappali képzés mellett is dolgozik. A hallgatók a szakmai gyakorlatra az általuk választott vállalathoz mehetnek, de a főiskola is segít azoknak, akiknek nincs olyan munkahelyük, amelyik alkalmas lenne a szakmai gyakorlati követelmények teljesítésére. A szakmai gyakorlat szigorúbb követése, ellenőrzése javasolható annak érdekében, hogy a hallgatók ne fiktív cégeknél töltsék el a kötelező gyakorlati időt, és ne olyan cégekhez menjenek, ahol nem a szakmájához kapcsolódó munkát végeznek.

A félévek kreditelosztása egyenletes, valamennyi félév 30 kredit, a 39 tantárgy egyenletesen oszlik el a hat félév között (6, 7, 8, 6, 6, 6). Az első féléves nappali óraszámot, a törvény által minimumként előírt 300 tanórát a szorgalmi időszakon kívüli Origo hét programjában szereplő 15 órás szeminárium beszámításával érik el.

A tárgyak zömét saját tankönyvek alapján dolgozzák fel. A könyvek átlagéletkora legfeljebb öt év, tehát viszonylag új, saját kiadású könyvekről van szó, amelyek emellett didaktikailag jól felépített, a KKK-k követelményeit teljesítő tankönyvek. A helyi szerzők ezekben a könyvekben nyilván alkalmazkodnak a helyi feltételekhez: az alacsonyabb felvételi átlagpontszámoknak megfelelően a könyvekből kimaradnak bizonyos részletek, amelyek csak a mesterképzésre jelentkezők esetében nyernének értelmet. Ezek a könyvek megfelelő színvonalúak, és elsajátíthatóak a legtöbb hallgató számára. Aki majd mesterképzésre megy – ez a hallgatók töredék része –, az pótolni lesz kénytelen bizonyos részleteket a módszertani tárgyakból, a *mikro- és makroökonómiából, és pénzügyekből* is. Ezek az indokolt „egyszerűsítések” viszont jól szolgálják a főiskolának azt a törekvését, hogy a képzés legyen kellően gyakorlatorientált. Ezt a székesfehérvári vállalatok és a végzett hallgatók a velük folytatott beszélgetéseken visszaigazolták.

A távoktatási tananyagok jól kidolgozottak, a Moodle távoktatási rendszer tartalmazza az e-learning tananyagokat, online konzultációs lehetőségeket, és egyéb kapcsolattartási lehetőséget is biztosít. Az e-learning módszerek intenzív használata a nappali és a levelező képzésben is egyre inkább jellemző. Az előadások, e-tananyagok elérhetőek a hallgatóknak, akik ezeket az eszközöket professzionális módon használni képesek. Figyelembe véve, hogy a hallgatók jelentős része munkát vállal, ezek nélkül az eszközök nélkül az oktatás színvonalát nehéz volna biztosítani. A képzésre jellemző, hogy kiemelkedő módon hallgatóbarát és szolgáltató jellegű.

A főiskola megkülönböztetett figyelmet fordít a nemzetközi kapcsolatokra. Szinte minden hallgatónak módja nyílik féléves ösztöndíjas külföldi részképzésre. Ezt az intézménynél egy erre a célra létrehozott hivatal nagyon jó határfokkal támogatja, és gondoskodik a nemzetközi szakmai kapcsolatok ápolásáról is.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *gazdálkodás és üzletviteli* specializáció felelőse, Hinek Mátyás teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai docens, öt tantárgy felelőse. A szak vezetésére megfelelő előképzettséggel és szakmai gyakorlattal rendelkezik. Az utóbbi években publikációs aktivitása a *turizmus menedzsment* területére koncentrált, ami igazodik a főiskola kutatási fókuszához. Ez a szakmai orientáció elfogadható még akkor is, ha a publikációk nem a *turisztikai vállalkozások vezetésének és gazdálkodásának* a kérdéseivel foglalkoznak, hanem inkább a *turisztikai szolgáltatásoknak* a régiók fejlődésében játszott szerepével. A szakképzés és a szakmai tevékenység összhangja érdekében kívánatos volna, ha a turisztikai szektorral kapcsolatos *gazdálkodási és vezetési kérdések* vizsgálata is megjelenne a jövőben a szakfelelős kutatásaiban. A *vállalkozás-szervezés* specializáció felelőse, Kurucz Attila teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai docens, a specializáció három tárgyának is felelőse.

A szakon 38 oktatóból 26 rendelkezik tudományos fokozattal, 30 oktató AT besorolású, 5 AE. Az oktatók közül a szakgazda intézeti tanszéken 15 teljes állású oktató áll alkalmazásban, míg a KJF egyéb intézeteiben további 16-an vesznek részt a szak oktatásában. A tárgyfelelősök és a tárgyat oktatók megfelelnek a MAB formai követelményeinek. A tárgyfelelősök tudományos fokozattal rendelkező oktatók, és publikációs tevékenységük is többnyire arra a szakterületre fókuszál, amelyben tárgyfelelősök. Egyes módszertani tárgyakat tanítanak fokozat nélküli kollégák is, de ők megfelelő szakképzettséggel és gyakorlattal rendelkeznek a tárgyak oktatásában. Ezt azok a tananyagfejlesztési munkák is bizonyítják, amelyeket a MAB a látogatáskor áttekintett. Közel 50, a szak képzését szolgáló tananyagot dolgoztak ki. A formai megfelelés követelménye miatt néhány, a tárgyat valójában tanító, de fokozattal nem rendelkező kolléga nem tárgyfelelős, amit inkább hátránynak tekinthetünk, és van néhány oktató, aki a formai megfelelés miatt olyan tárgyak esetében is tárgyfelelős, amit nyilván előnyösebb, ha nem tanít. Nem szerencsés, ha valaki 3-4 divergáló ismeretkört tartalmazó tárgynak is tárgyfelelőse. Megnyugtató viszont, hogy akik tanítják a tárgyakat – fokozat nélkül –, azok nagyon jól felkészültek, és alkalmasak ezeknek a tárgyaknak (főleg módszertani tárgyokról van szó) az oktatására.

Az oktatói óraterhelés több oktató esetében is meghaladja a heti 20 órát, a *vállalkozás-szervezés* specializáció felelőse esetén pedig a kreditterhelés is magas (27 kredit). A szakfelelős 33 kredit felelőse az intézményben.

Az oktatói kar az elmúlt években jelentősen zsugorodott, 300 főről 220 főre, ami a főiskola vezetése szerint fiatalodást és minőségjavulást is eredményezett.

Tudományos háttér

A főiskola pályázott az alkalmazott kutatások főiskolája címre, és a kutatómunkát a korábbi években 3 akadémiai doktor egyetemi tanár irányította. Különböző okok miatt közülük már csak egy van főállásban a főiskolán. A kutatások fókusza ennek megfelelően átalakulóban van. Kiemelkedő területnek tekinthető a *turizmus* és a *regionális tudományok*, valamint a *jólét-jólét* területén végzett kutatómunka. Az intézmény kutatási profilját a lehetőségek szűkösége határozza meg. Az oktatók a két képzési hely, a nappali és a részdíjs képzések léte miatt viszonylag nagy óraszámokban oktatnak. Állami finanszírozás híján a kutatásra kevesebb erőforrás marad. Sikeresek nyilván csak akkor lehetnek, ha kutatásaikat azokra a területekre koncentrálják, amire a versenyszféra igényt tart. Ezt a politikát segítik a kiterjedt vállalati és nemzetközi kapcsolatok.

A szakhoz kapcsolódó kutatóműhelyekbe a hallgatók is csatlakozhatnak, esetenként TDK dolgozatukat is az itt kutatott témában írják.

Infrastrukturális feltételek

Székesfehérváron kiemelkedően jó színvonalú infrastruktúra áll rendelkezésre akár háromszor ennyi hallgató kiszolgálására is. Ez nemcsak tantermi, hanem informatikai, könyvtári és egyéb szolgáltatások vonatkozásában is igaz. Az oktatás itt hat épületben zajlik, az épületek többsége egymás között gyalogosan is megközelíthető.

Budapesten a főiskolának egy fő épülete van, ebben az épületben kapott helyet a könyvtár, az étterem, a tanulmányi osztály, valamint a tantermek. A szak hallgatóknak egyre nagyobb hányada választja ezt a helyszínt.

Az elektronikus tananyagok belső információs rendszerükben hozzáférhetőek a hallgatók számára. Az intézmény rendelkezik a távoktatáshoz szükséges oktatástechnológiai feltételekkel, tanulást segítő tájékoztató anyagokkal, útmutatókkal, támogató szakmai személyzettel.

A könyvtári ellátottság mindkét helyen biztosított, bár Budapesten elég szűkösen, a szakdolgozatokat a könyvtár 2008 óta digitális formában őrzi. A könyvtárak számítógépes felszereltsége részben elavult.

Az intézményben *Diáktanácsadó és Karrieriroda* működik, és aktív segítséget kapnak a hallgatók az Erasmus ösztöndíjak igénybeviteléhez is. Az informatikai ellátottság megfelelő, de időszerű lenne a számítógépek fejlesztése, és különböző, a szakhoz kapcsolódó tudás elsajátítását segítő programok telepítése.

A *Tanulmányi Osztály* Székesfehérváron egyablakos ügyfélszolgálattal, Budapesten még a hagyományos (sorszámhúzó) módon működik. A főiskolának van kollégiuma Székesfehérváron, ahol elérhető áron megfelelő színvonalú szállás biztosított. A kollégiumban a megmaradt helyek többnyire kihasználatlanok, ezt érdemes lenne hasznosítani. A hallgatók számára többféle szakmai és szabadidős programlehetőséget is biztosítanak.

A képzési létszám és kapacitás

A főiskola hallgatói létszáma demográfiai okokból és az állami finanszírozás átalakulása miatt is csökkent. A szakra felvett hallgatók száma 2009-hez viszonyítva 1/4-ére, a beiratkozott hallgatók száma közel 1/3-ára csökkent. 2014-ben 12 nappali és 72 levelező hallgatót vettek fel, a tervezett hallgatói létszám 150-200 fő. A gazdaságtudományi képzési területen Székesfehérváron 300-nál kevesebb hallgató tanul. Ez természetesen felveti méretgazdaságossági problémákat. Az intézmény oktatásszervezési intézkedésekkel és új pedagógiai módszerekkel igyekeznek feloldani ezt a problémát, az oktatási módszerek diverzifikálásával igyekeznek alkalmazkodni a változó lehetőségekhez.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A főiskola esetében kiemelkedő jelentőségűnek tekinthetőek az oktatásmódszertani fejlesztések. A távoktatás céljára kidolgozott tananyagok és oktatási módszerek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a főiskola képzési programjaiban. Az e-tananyagok és az online oktatási módszerek alkalmazása általános. Ez a módszertan esetenként egyéni konzultációs lehetőségeket biztosít azoknak a hallgatóknak, akik egy-egy területen felzárkóztató jellegű törődést igényelnek. A tudásbázis IT támogatása is zökkenőmentes. Megfelelő képzettségű és szolgálatkész személyzet segíti a tanárok és a hallgatók munkáját. A főiskola különböző szervezeti egységei segítik bizonyos szinergiák létrejöttét. A gazdaságtudományi képzési terület is sokat profitál például a főiskola Felsőoktatás-pedagógiai és Innovációs Központjának a létezéséből. Azok az oktatásmódszertani fejlesztések, amelyeknek a hatása a gazdaságtudományi területen is érződik, okkal említhetők „haladó gyakorlatként” akár az egész hazai felsőoktatás számára is.

A képzés gyakorlatorientált, majdnem minden tantárgyhoz tartozik szemináriumi óra is, a féléves szakmai gyakorlat mellett a hallgatók évközi szakmai gyakorlatot is teljesítenek, ami általában szervezett programot vagy projektfeladat teljesítését jelenti. A szakmai gyakorlatok lebonyolítását a főiskola kiterjedt ipari kapcsolatrendszere teszi lehetővé. A hallgatók elmondása alapján a főiskola legnagyobb előnye, hogy mivel kevesebben vannak, családias a légkör az épületekben, órákon.

A hallgatóknak lehetőségük van *Erasmus* programban részt venni, a főiskola is fogad külföldi hallgatókat. Ezzel a Nemzetközi Képzési és Szolgáltató Központ munkatársai foglalkoznak. Évente kb. 140-150 hallgatói utazik Erasmus ösztöndíjjal, főleg a nyugati országokba és Skandináviába.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés a szemináriumi tanórák esetén gyakorlati jeggyel, az előadások (amelyekhez többnyire szeminárium is kapcsolódik) esetén kollokviummal történik. Az értékelés alapvető szabályait a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat tartalmazza. Egy tárgyból egy félévben egy ismétlővizsga tehető. Minden tárgyhoz félév elején rendelkezésre áll a tantárgyleírás, amely a követelményeket és az ellenőrzés módját is tartalmazza.

A záróvizsga a szakdolgozat prezentációval egybekötött megvédéséből és az előre meghatározott tételorsóból húzott tétel számonkéréséből áll, amelynek során nemcsak a tudást, hanem az elvárt kompetenciákat is mérik. A szakdolgozatírás követelményeit a tanszék Szakdolgozati Szabályzatban rögzítette. A hallgató előre megadott témák közül választ, a témaválasztást a szakdolgozati munkacímmel együtt a tanszékvezető hagyja jóvá.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A *gazdálkodási és menedzsment* szak hallgatói létszáma az elmúlt években jelentősen csökkent. Nappali képzésre 2009-ben 37, 2013-ban már csak 12 hallgatót vettek fel. Az államilag finanszírozott helyek 2011-ben szűntek meg. A részidejű képzés nagyobb létszámú, de a hallgatói létszám itt is a harmadára esett vissza, 2013-ban 72 főt vettek fel. A lemorzsolódás jelentős, különösen részidejű képzésben: az elmúlt öt évben átlagosan 160 főt vettek fel, és évente átlagosan csak 60 fő szerzett diplomát.

A nyelvvizsga hiánya miatt a záróvizsga után közvetlenül diplomát nem szerző hallgatók létszáma magas (50% körül). A főiskola akkreditált nyelvvizsgaközponttal rendelkezik, nyelvi kurzust 2 féléven keresztül tudnak felvenni a hallgatók. A hallgatók a nyelvtanítás további erősítését igényelnék.

A hallgatókat az oktatók felkészítik a különféle versenyekre, az oktatók is részt vesznek módszertani képzésen a konzulensi feladatok ellátása érdekében, és fejlesztik az oktatók tanácsadási készségeit. Székesfehérváron létezik mentorrendszer, melynek lényege, hogy felsőbb éves hallgatók segítik az első éves hallgatókat, mind tanulmányi, mind pedig a főiskolán történő beilleszkedésük terén.

A hallgatók 90%-a 6 hónapon belül talál magának állást. A végzetek többsége a szakmájában tudott elhelyezkedni. A DPR eredmények a főiskola Karrier Irodájának hivatalos weboldalán elérhetőek, de nem szak szerinti bontásban. A végzett *gazdálkodási és menedzsment* szakos hallgatók – elmondásuk szerint – kevesebben helyezkedtek el szakmájukban, inkább ahhoz kapcsolódó állásokat töltenek be (pályázati iroda, önkormányzat, projektiroda), vagy saját vállalkozást indítottak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak irányítási, szabályozási kereteinek a kialakítása a Szenátus felelősségébe tartozik. Az ellenőrzés feladata a Rektori Tanács hatásköre. A szak gazdája a Turisztikai és Gazdaságtudományi Intézet önálló tanszékeként működő Gazdálkodási és Menedzsment Intézeti Tanszék, amelynek a vezetője a szakfelelős. Az intézet a megfelelő szakmai és oktatói minőség, a fenntarthatóság biztosításáért felelős. A tanszék feladata a szak akkreditációs folyamatok menedzselése, a szakhoz kapcsolódó kutatások szervezése, szakdolgozati témák kijelölése, szakdolgozatok értékelésének koordinálása, évközi szakmai gyakorlatok szervezése, tanulmányokat záró szakmai gyakorlatok koordinálása és regisztrálása, valamint a hallgatói tehetséggondozás. A hatáskörök jól elkülönítettek, a szakfelelős a megfelelő kompetencia mellett a kellő döntési hatáskörökkel is rendelkezik a szak képzésével kapcsolatban. Az intézmény irányítási rendszerében kedvezőnek látszik, hogy a kari döntési szint kimarad, így a felső vezetés stratégiai céljairól a szakfelelősök közvetlenül értesülnek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola intézményi minőségirányítási és szak minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) alapkövetelményeiből indul ki. A rendszert az önértékelés részletesen és hitelesen ismerteti. A folyamatok részletesen szabályozottak, az eredményeket megfelelően dokumentálják és az értékelésekről az oktatók és a hallgatók is kapnak visszajelzést. Kedvező fejlesztésként értékelhetjük a minőségbiztosítás területén a PIQ & Lead keretrendszer bevezetését. Ezt a fejlesztést erősíti a KJF nemzetközi orientációja. A hiányzó hallgatói létszámot igyekeznek a nemzetközi oktatási piacra történő kilépéssel pótolni. Ezt segíti a nemzetközileg elismert minőségbiztosítási rendszer implementálása. A PIQ & Lead™ keretrendszer vezérelveit a professzió (gyakorlatorientáltság, munka világára történő jobb felkészítés), az innováció-, a minőség-, a vezetési és vállalkozási orientáció, valamint az értékelési és mérési kultúra fejlesztése. A keretrendszer elveihez illeszkedő tantárgyi tartalmak fejlesztése a 2014/2015-ös tanévben kezdődött meg, és jelenleg is tart. (A KJF PIQ & Lead™ keretrendszerét 2014 szeptemberében Magyar Termék Nagydíjjal is elismerték.)

A minőségügyi dokumentumok mellett a hallgatói elégedettségmérés eredményei megtalálhatóak a főiskola hivatalos weboldalán.

A MAB a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak indítási engedélyének megadását a főiskolán 2005-ben támogatta, de javasolta a félévenkénti tantárgyak számának csökkentését, amit a főiskola a 2009-es tantervi átalakításnál meg is tett. 2006-ban a MAB nem támogatta a szak Orosházán, a székhelyen kívüli (nappali) képzésként történő folytatását, a távoktatást támogató MAB határozat pedig kimondta, hogy az orosházi konzultációs központokban további fejlesztésre van szükség. Orosházán jelenleg csak távoktatás folyik, de ennek is egyre csökken a jelentősége, a hallgatók inkább Budapestre járnak konzultációra.

A tapasztalatok szerint a székesfehérvári ipar könnyedén felszívja a végzősöket. A végzetek több mint 90%-a 6 hónapon belül elhelyezkedik. Ez azt jelenti, hogy aki el akar helyezkedni, az könnyen talál munkát a régióban.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A székesfehérvári képzési helyen a legnagyobb problémát a megfelelő hallgatói érdeklődés fenntartása jelenti a főiskola számára. A Székesfehérváron működő iparvállalatok nagy száma és jelentős gazdasági teljesítménye igen kedvező feltételeket biztosít a szakmai gyakorlatokat és a végzett hallgatók elhelyezkedési lehetőségeit illetően. A főiskola a szokásosnál sokkal intenzívebb vállalati-gyakorlati kapcsolatokkal rendelkezik. Jelentős támogatást jelent a városi önkormányzat is, amely felismerte az intézmény létének a jelentőségét a város életében, és itt nemcsak arról van szó, hogy a hallgatók erősíthetik a diákvárosi érzést, hanem a főiskola szellemi kapacitására is szüksége van a helyi vállalkozásoknak, és a város közéletének is. Budapest közelsége ugyanakkor olyan mértékű elszívó erőt jelent, hogy alig lehet fenntartani a budapesti és a székesfehérvári képzési helyek között az értelmes hallgatói arányokat. Ez a helyzet nyilván akkor változhatna meg, ha a Székesfehérvári képzőhelyen ösztöndíjas helyeket lehetne ajánlani. Ez viszont az intézmény keretein túlmutató oktatáspolitikai kérdés. Az oktatók a több képzési hely léte miatt nagy óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami a kutatási teljesítményeik rovására mehet.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A jelen hallgatói létszámokat figyelembe véve megfontolásra ajánljuk az alapszakon belüli specializációk átgondolását, esetleg az alapszakok közötti specializációs választható tárgycsoportok létrehozásával.
2. Csökkenteni kell a túlterhelt oktatók óraterhelését.
3. Kezdeményezzék, hogy a helyi vállalatok és az önkormányzat a munkaerőpiac igényeihez igazodó ösztöndíjjal vagy tandíjtvállalással segítse a kritikus hallgatói létszámok fenntartását Székesfehérváron.
4. További lépéseket kell tenni a lemorzsolódás csökkentésére.
5. Erősíteni szükséges a hallgatók idegen nyelvi képzettségét éppen a főiskola jó nemzetközi kapcsolatait, illetve a későbbi elhelyezkedés céljából.
6. A *gazdálkodási és menedzsment* szak esetében a duális képzésbe való belépés további lehetőséget adna, hiszen például Székesfehérváron az ALCOA vagy a Videoton ebben partner tudna lenni.
7. A távoktatásos képzés és az egyéb formában lebonyolított részidős képzés stratégiai helyzete az önértékelésben nem válik el egymástól világosan; az intézkedési tervben az orosházi távoktatásos képzés elkülönített tárgyalása szükséges.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>menedzsment; vállalkozási</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/69.	2016/1/VII/2/24. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon teljes idejű és részidejű, levelező képzés folyik a Miskolci Egyetemen, magyar nyelven. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a követelményeknek. A szakkal összefüggésben komoly tananyagfejlesztés történt az intézményben, eddig 33 kötet jelent meg, ebből öt angol nyelven. Saját fejlesztésű e-learning anyagaik száma 68, ebből 26 angol nyelvű.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *menedzsment* specializáció felelőse Veresné Somosi Mariann egyetemi tanár (AT), szakmai felkészültsége és oktatási tapasztalatai alkalmassá teszik erre a feladatra, a Vállalkozáselemélet és -Gyakorlat Doktori Iskola törzstagja, témavezetésével 5 hallgató szerezte meg a doktori fokozatát, a szak érdekeit megfelelően tudja képviselni. A kiemelt figyelem fontos, mert ez a szak más alapszakok bázisszakjaként is működik: a gazdaságosság érdekében a főbb alaptárgyakat közösen hirdetik meg. A *vállalkozási* specializáció felelőse Szakály Dezső.

A képzés 47 felkínált tantárgyából 42-t kell felvenni, a tantárgyakat 57 oktató oktatja. 11 tárgyat angol nyelven is meghirdetnek. Az oktatói háttér stabil, jó a koreloszlás is. Az oktatók több mint 40%-a 1980-ban vagy az után született. Az oktatók 2/3-ának van tudományos fokozata. Publikációik kötődnek az oktatott tárgyaikhoz, idegen nyelvű publikációkat is bemutatnak.

Tudományos háttér

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszak szakmai tárgyaihoz öt kutatási műhely, ezeken belül 18 kutatási téma kapcsolódik. A személyi állományt és a kutatásokat erősíti, hogy a közelmúltban „igazolt át” a Gazdaságtudományi Karra egy MTA doktora címmel rendelkező professzor, aki a doktori iskola vezetését is átvette.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épületfelújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó. Kiemelendő a 30 gépes SAP labor, a 25 fős térinformatikai labor és az ergonómiai labor. A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett éves felvételi keretszám a teljes idejű képzésben a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 75-ről 60-ra csökkent, a részidejű képzésben 60-ról 55-re. A tervezett keretszámokat 2011-ig túllépte a felvettek száma, 2012-től azonban nem töltötte ki: a teljes idejű képzésre felvett hallgatók létszáma 87-ről (2009) 55-re (2013) csökkent, a részidejű képzésre felvettek létszáma 70-ről (2009) 21-re (2013).

2011-ig a *vállalkozási* specializáció volt népszerűbb, 2012 óta pedig a *menedzsment* specializációt választja több hallgató.

A képzési létszám a képzési területi kapacitásnak megfelel.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok óráinak jellege az egyetemi alapképzésre jellemző, többségük előadás, de a hallgatók már másodévtől kapnak gyakorlati feladatokat is. Sajátos szín a számítógép felhasználása az oktatásban, a hallgatói munkában, sőt a számonkérésben is.

A hallgatók bemeneti tudása közötti jelentős eltérést szintre hozó kurzusokkal kezelik.

A hallgatók idegen nyelvi szintje, felkészültsége alacsony. Egyelőre elképzelhetetlen, hogy a képzés első szemesztereiben idegen nyelvű szakirodalom alapján teljesítsenek egy tárgyat. Külföldi részképzésen kevesen vesznek részt, elsősorban anyagi okokból. A legszegényebb régióban nem sok család engedheti meg magának, hogy fizessen a diák képzéséért, és még fizessen a külföldi tanulmányaiért. A csekély Erasmus részvétel a nyelvtudás hiányosságainak is tulajdonítható.

Értékelés és ellenőrzés

A tradícióknak megfelelően kedvelt a zárhelyi dolgozat íratása, a jó számítógépes ellátás miatt sajátos módon akár számítógépen is. A záróvizsga igen alapos, szofisztikált. Kiemelkedő a záróvizsgán – az előzetesen két bíráló által értékelt – diplomamunka jelentősége. A diplomamunka a témáját tekintve gyakorlati feladat, és kötődik a szakmai gyakorlathoz. A módszertan is gyakorlatorientált. Ez is segíti a hallgatók képzés utáni elhelyezkedését.

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, az általános egyetemi előírások mellett a *gazdaságtudományi* képzési terület és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésre 2009/10-ben 87, 2010/11-ben 74, 2011/12-ben 78, 2012/13-ban 46, 2013/14-ben 55, összesen 340 hallgatót vettek fel, ugyanebben az időszakban 160 diplomát adtak ki. Részidejű képzésre 2009/10-ben 70, 2010/11-ben 73, 2011/12-ben 69, 2012/13-ban 26, 2013/14-ben 21, összesen 259 hallgatót vettek fel, és 54 diploma kiadására került sor. A nyelvvizsga hiánya miatt visszatartott diplomák aránya 27-41% között ingadozik. Az intézmény megfigyelése szerint azok, akik nem rendelkeznek nyelvvizsgával felvételnél, az egyetemi tanulmányaik alatt kis százalékban szerzik azt meg. A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésből lemorzsolódott 140, a részidejű képzésből 265 hallgató.

A tehetséggondozásra nagy figyelmet fordítanak. A kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzésen és szakmai gyakorlaton való részvétel megszervezése és támogatása, illetve TDK-, valamint demonstrátori tevékenység lehetőségének biztosítása. A TDK munka aktív. 2009-2013 között a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak hallgatói 64 TDK dolgozatot készítettek, amelyekből 34 ért el helyezést a kari és 7 az országos versenyen. A hallgatók sok esetmegoldó versenyen vesznek részt.

A Miskolci Egyetemen régi és jó tradíció a jó kapcsolat a város gazdasági egységeivel. Együttműködési megállapodásokat kötnek a város és a régió multinacionális cégeivel. A hallgatók közel 40%-a első munkahelyként a szakmai gyakorlati munkahelyen talál munkát.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *gazdálkodási és menedzsment* alapképzést a Vezetéstudományi Intézet koordinálja. A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a szakreferens munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselője a döntéshozatalban. A szakreferens feladata közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, dokumentáció karbantartása, hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, szakszemináriumi és szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős – együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel, elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal – rendszeresen ellenőrzi a szakot az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés többek között pl. a tematikában feltüntetett tananyag megfelelőségét értékeli mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból, továbbá hogy követi-e a hallgatói és a piaci igényeket.

A *gazdálkodási és menedzsment* szak az egyetemen az alapképzés központi szakja.

A felvétel ösztönzésére az oktatók rendszeresen tartanak szakmai előadásokat középiskolákban.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A MAB korábbi intézményi akkreditációs jelentésében megjelenő, a GTK számára fejlesztendő területek közül és a korábbi audit, monitoring vizsgálatok eredményei és tapasztalatai alapján a javító intézkedések a lemorzsolódás csökkentésére és a tehetséggondozás megőrzésére koncentrálnak. Fontos továbbá az alapszak népszerűsítése és a beiskolázás erősítése, a nemzetközi kapcsolatok erősítése, az oktatás szakmai színvonalának és gyakorlatorientáltságának javítása, a hallgatói tájékoztatás erősítése.

A szakdolgozatokkal és a záróvizsgálattal kapcsolatos visszacsatolás mechanizmusa működik: a záróvizsgát követően a vizsgabizottság tagjai összegzik a záróvizsga tapasztalatait, levonják a következtetéseket, valamint megvitatják, hogy az oktatásban mely tématerületekre szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, indokolt-e a tételokban, illetve a szakdolgozati témaválasztásban való változtatás.

A szak minőségbiztosítási folyamatai intézményi és kari szinten koordináltak. Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el az értékelési feladatokat. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak szintű eredményeket is, annak adatai és jelentéseit a szakfelelősök tekintik át. A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *gazdálkodási és menedzsment* szak globális indexe 3,7 az ötfokozatú skálán, az oktatás színvonalának mutatója 3,5, a tárgyak előadójának mutatója 4,0. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,3 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,5.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A képzés összhangban van a MAB követelményeivel. Az oktatók fontosnak tartják, komolyan veszik. A hallgatókkal való találkozás azt mutatta, hogy a szak hallgatói elkötelezettsége jó színvonalú. A gyakorlattal való kapcsolat dicsérendő. *Gyengeségként* jelentkezik a hallgatók szakmai idegen nyelvi tudása és az Erasmus csereprogram viszonylagos gyengesége. *Veszély* az Észak-Magyarország régió szegénysége. Az sem tett jót a képzésnek, hogy önköltséges lett: a jobb képességű diákok a régióból Budapestre mennek.

Tervezik az alapszakon angol nyelvű képzés indítását, amitől a külföldi hallgatók nagyobb létszámban való bevonását várják. A szakon duális képzés indítását is tervezik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javítandó a hallgatók szakmai idegen nyelvű képzése.
2. Javasolt a tervezett angol nyelvű képzést az indítás előtt a MAB-bal akkreditáltatni.
3. Szükség lenne egy humán fejlesztési stratégia kidolgozására, amiben a *habilitáció* helyének világosabb meghatározására kellene törekedni, és a megszerzésére való ösztönzés nagyobb hangsúlyt kapna.

Nyíregyházi Egyetem	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p>gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak <i>logisztikai; pénzügyi; vállalkozásszervezési; közigazgatási specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/82. (a Nyíregyházi Főiskolán)</p>	<p>2016/1/VII/2/25. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű, részidejű és székhelyen kívüli képzés folyik magyar nyelven. (A székhelyen kívüli, beregszászi képzésről külön jelentés és határozat készült.)

A tanterv megfelel a képzési és kimeneti követelményeknek. A tantárgyleírásokban azonban az egymást követő, egymásra épülő tárgyak esetén sokszor van átfedés, ismétlés, aminek a túlzottan szétaprózott tantárgyszerkezet az oka. Hasznosak a *kisvállalkozásokkal* foglalkozó, gyakorlatias tárgyak, amelyek segíthetik a hallgatók vállalkozóvá válását, illetve a régióban működő kisvállalkozásoknál való elhelyezkedését. Kiemelendő, hogy a gyengébb ismeretekkel rendelkező hallgatók beilleszkedését hatékonyan segíti a felkínált *proszeminárium*.

Négy specializációt hirdettek meg, ez – különösen az elmúlt évek hallgatói létszámcsökkenése mellett – sok. (A 2015/16-os tanévi felvételi tájékoztatóban és az intézmény honlapján még egy ötödik *piactervezési* specializációt is meghirdetnek.) A specializációk csak 15 fő felett indulnak, ami hallgatói panaszokat indukál.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Duleba Szabolcs és a specializációk felelősei: Egri Imre, Béresné Mártha Bernadett, Fodorné Zagyi Orsolya és Magyar Zoltán az akkreditációs feltételeket teljesítik. A képzésben kínált 73 tárgyat 31 oktató tanítja, ez is mutatja, hogy a tárgykínálat túlszűfolt. A tanári kar szakmai kompetenciája megfelelő. 16 AT és 8 AE oktató mellett a gyakorlatok oktatására 7 vendégoktatót is foglalkoztatnak (jogász, közgazdász, matematikus). Az AT:AE:V oktatók aránya nem felel meg a MAB elvárásának, miszerint az AE oktatók száma az AT oktatóknak legfeljebb 1/3-a lehet, a vendégoktatók száma legfeljebb a szakon oktatók 20%-a lehet, továbbá az sem, hogy egyes kötelező tantárgyak felelőseinek nincs tudományos fokozatuk, valamint hogy a tantárgyfelelősök között vendégoktatók is vannak. Az óraterhelések intézményi szinten magasak. A tanárok intézmény iránti elkötelezettsége erős, és az oktatás során tudatosan ötvözik az elméleti ismereteket az esettanulmányos, gyakorlati példákon történő ismeretátadással. Az ismeretek aktualizálását szakmai folyóiratok elterjedt használatával segítik. A hallgatók kiemelték az interaktivitás lehetőségét az órákon.

Tudományos háttér

A tudományos tevékenység néhány műhelyhez, tanszékhez köthető, rendszeres publikációs tevékenységet az oktatók közül a minősítettek végeznek. A tudományos munkát segíti, hogy a tanárok többsége részt vesz az MTA Debreceni Területi Bizottsága (DAB) munkájában. Különösen erős a főiskola részvétele a *logisztikai* témákban. Tudományos háttérrel biztosítanak a Megyei Közgyűlés operatív programtervezési munkáihoz is. Az oktatók több saját jegyzetet, példatárat, szöveggyűjteményt és fogalommagyarázó köteteket készítettek a hallgatók számára.

A főiskola saját tudományos folyóiratának kiadása – pénz hiányában - szünetel. A fiatal oktatók több pénzügyi támogatást várnának az intézménytől kutatási céljaik eléréséhez.

Infrastrukturális feltételek

Az intézményi infrastruktúrának a kar oktatásához biztosított tantermi, laboratóriumi, könyvtári kapacitásai messze felülmúlják a jelenlegi szükségletet. A felszereltség modern, és a hallgatók véleménye szerint is kielégítő. Kiemelhető a 100%-os wifi lefedettség. Ugyanakkor már a hallgatók számára is érezhetően jelennek meg a főiskola anyagi nehézségei egyes – főleg közösségi – szolgáltatások engedélyezése, lebonyolítása kapcsán.

A könyvtár gazdaságtudományi könyvkészlete elfogadható, bár a frissebb kiadványok közül több hiányzik. Feltűnő volt, hogy a tantárgyleírásokban található kötelező/ajánlott irodalomlistán sok a régi kiadású könyv. Sok esetben is több mint

10-15 éve megjelent művek szerepeltek annak ellenére, hogy az adott témakörben frissebb szakkönyvek is elérhetők. Különösen igaz ez az *értékkeremtő folyamatok menedzsmentje, emberi erőforrás menedzsment, regionális gazdaságtan, minőségmenedzsment, vállalat-gazdaságtan és stratégiai menedzsment* tárgyak esetén. Egyes túlzottan drága tankönyvek – például a *közgazdaságtan* tantárgy - esetén a tanárok részletes vázlatok, kivonatok készítésével segítik a hallgatók felkészülését. A tananyagokkal való ellátottság a hallgatói vélemények szerint megfelelő, és az elérés biztosított.

A képzési létszám és kapacitás

A kapacitásokat jelenleg az intézmény nem tudja kihasználni. A felvételi keret a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben évente 35-180 fő, a felvett hallgatók száma az öt év alatt összesen 257 fő (74, 72, 53, 28, 30). A részidejű képzésben a kapacitás évente 90-360 fő, a felvettek száma összesen 837 (276, 228, 215, 60, 58).

A két utóbbi évben csökkenés tapasztalható, ez elsősorban nem minőségi, hanem anyagi problémákra vezethető vissza. A hallgatók létszámcsökkenésének megállításán a vezetés szerint dolgoznak. Segítséget jelenthet a jövőben a duális képzés bevezetése, és ennek keretében ösztöndíjrendszer kidolgozása.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Egyes tárgyak igen elapróztak, például a *statisztika, a nemzetközi gazdaságtan, a pénzügytan* 3 féléven keresztül húzódik 10, 8, illetve 14 kreditért, miközben az óraszámok rendre 140, 84, illetve 168. A szakfelelős szerint a kreditarány-különbségek oka az órán kívüli terhelés különbözősége. A tanárok a tárgyak szétbontását szakmai egymásra épüléssel magyarázták. A szétaprózottságot leginkább a számonkérés jelzi: a 3 év alatt összesen 33 kollokviumot kell letenniük és 21 gyakorlati jegyet kell megszerezniük a diákoknak, azaz félévente átlagban 9 számonkérést kell teljesíteniük. A tantárgyfejlesztésre és ezen belül a kompetenciafejlesztésre az oktatók megfelelő súlyt fektetnek. A hallgatók számos ösztöndíjat és támogatást vehetnek igénybe, a nemzetközi mobilitás azonban csekély.

Az üzleti élettel való kapcsolat megjelenése az oktatásban: céges feladatokon való gyakorlati lehetőségeket kínálnak a tanárok, továbbá esetenként vállalati előadók meghívásával teszik gyakorlatiasabbá a tantárgyakat.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés módszerei az alapszak szintjének és az országos gyakorlatnak megfelelők. Egyes hallgatók nehezményezték, hogy bizonyos oktatóknál a tantárgyi tematika, a leoktatott anyagok és a számonkérések nem minden esetben fedik egymást. Jó gyakorlatnak tekinthető a megajánlott jegyek elterjedtsége, továbbá a dolgozni kényszerülő hallgatók esetén az egyéni tanrend lehetővé tétele.

Az egybefüggő szakmai gyakorlat lebonyolítását az erre a tevékenységre kinevezett felelős irányítja. A gyakorlat előkészítése, lefolyása, értékelése szabályozottan, megfelelően zajlik, a hallgatók által ismert rendszer szerint. Az intézmény folyamatos kapcsolatot tart a partnercégekkel, az önértékelés melléklete százas nagyságrendű partnerlistát tartalmaz. Az intézményen belüli banki kapcsolat a *pénzügyi* érdeklődésű hallgatók igényeit próbálja kiszolgálni. Ez a kezdő gyakorlat szerzésére valóban lehetőséget teremt, de lévén, hogy egy *call centerről* van szó, komolyabb szakmai elmélyülésre ez a munka nem ad lehetőséget. Ezért célszerű lenne további üzleti vállalkozásokkal igényesebb szakmai munkát is kínáló gyakorlati helyeket létrehozni a hallgatók számára.

A szakdolgozatok témái a szakhoz megfelelően kapcsolódnak, a témaválasztás a tanszéki oktatóktól indul ki. A diplomadolgozatok jó színvonalúak, aktuális témákat dolgoznak fel, és sok közöttük a vállalati problémákat elemző, azokra megoldási javaslatokat kínáló munka. A záróvizsga szabályai a képzés szintjének és tartalmának megfelelnek, a törvényi kereteket betartják. A záróvizsga-bizottságokban mindig van külső tag.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A 2011-ig 50-70 fő feletti nappali felvételi számok 2012 után 30 körül stabilizálódtak, a felvettek mind önköltséges hallgatók. A lemorzsolódás jelensége létezik ugyan, de az országos átlagnál a nappali képzésben jobb a helyzet. A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésre felvett 257 hallgató közül 201 szerzett diplomát (42, 62, 41, 30, 26). A részidejű képzésben ugyanakkor a létszám drasztikusan csökkent. 2009-ben 276 hallgatót sikerült felvenni, de 2013-ban már csak 58 főt. A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban 289.

A teljes idejű képzésben nyelvvizsgahiány miatt 330 hallgató nem kapott diplomát. A diploma megszerzésének fő akadálya a nyelvvizsga hiánya, a probléma megoldásában a Diplomamentő Programtól várják a segítséget.

A hallgatók zöme már tanulmányai alatt is dolgozik, 20-30%-uk megy tovább mesterképzésre. A DPR elemzés a *gazdálkodástudományi* szakokon végzetek bérelőnyét és gyorsabb elhelyezkedési lehetőségeit emeli ki.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Gazdálkodástudományi Intézet. A szakra vonatkozó döntések az új, kar nélküli szervezeti struktúrában (2013-tól) intézményi, illetve intézeti szinten születnek. Ez a szervezeti forma új fejlemény a karokat ezért egyelőre hatékonysága nem megítélhető. Az új szervezet mindenesetre több „vízszintes” kapcsolati lehetőséget biztosít, ami meg fogja könnyíteni a kutató- és oktatómunkát egyaránt. Segítheti továbbá a párhuzamosságok kiszűrését is.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszer elemei az oktatói teljesítmény-mérés, ami 2014-től új, számítógépes feldolgozású kérdőíves rendszerben történik; a nem oktatói munkakörben foglalkoztatottak teljesítménymérése; hallgatói elégedettségvizsgálatok, amelyek kimondottan a szak hallgatóit célozzák meg; intézményi szintű hallgatói véleményezési rendszer az oktatói munkáról. Ezen felmérések eredményeit visszacsatolják az érintettekhez. Mivel azonban a kitöltések nem kötelezőek, a kitöltöttség nem elegendő.

A MAB 2011-es látogatásának észrevételeire pontonkénti intézkedési terv készült, egyes elemeiben a jelenre is érvényes feladatokkal. Továbbra is fennállnak a specializációkínálat túlzott bőségére, a tudományos munka hiányosságaira és az óraszámra vonatkozó észrevételek, valamint a nyelvi képzés és a nemzetközi mobilitás problémái, bár a főiskola törekedett arra, hogy változásokat generáljon.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízisben az *erőségek* és a *lehetőségek* általános jellegűek, a *gyengeségek* és a *veszélyek* jóval konkrétabbak, így a következtetéseknek is erre kell koncentrálniuk. A *külső feltételek, korlátok* valóban erősen befolyásolják a cselekvési teret, ám ez éppen a minél erőteljesebb stratégiai gondolkodás és akciók szerepének fontosságát emeli ki.

Ugyanakkor a főiskola világos jövőképpel rendelkezik: ismeri és szeretné kielégíteni a *regionális* igényeket, különösen a helyi vállalkozók munkaerőigényét. Továbbá erősíteni kívánja a régió értelmiségmegtartó képességét, és részt kíván venni a régió fejlesztésében, a *kis és közepes vállalkozásokkal* való együttműködés keretében a helyi tudástranszferben.

Lényeges hiányosság, hogy sem DPR adatok, sem a szak gyengülő vonzerejére vonatkozó elemzések nem épültek be az önértékelésbe.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. **Intézkedési terv** kidolgozása javasolt a tantervi szétaprózottság megszüntetésére, s ezzel együtt a sok alacsony kreditértékű tárgy kínálatának felülvizsgálata, integráltabb tárgyak, modulok kialakítása, a specializációkínálat szűkítése. Ezzel a vizsgaszám is csökkenthető.
2. Fontos lenne több idegen nyelven is felvehető tantárgyat felkínálni az erasmusos hallgatók mellett a magyar hallgatóknak is.
3. **Intézkedési terv** szükséges az AT kategóriájú oktatók számának növelése, a vendégoktatók arányának csökkentése érdekében.
4. A vezetés vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy az oktatók tudományos munkájához szükséges minimális anyagi források rendelkezésre álljanak, és bátorítani kellene a habilitációs eljárásokra való vállalkozást.
5. A szakra vonatkozóan ki kell dolgozni egy olyan vonzerőt növelő *marketingstratégiát*, amelynek segítségével a létszámcsökkenés megállítható.
6. Javasolt a regionális oktatási-kutatási szerep erősítése a vállalati kapcsolatok bővítésével, a vállalkozások széles körére támaszkodó duális képzéssel.

Nyíregyházi Egyetem Beregszász, Ukrajna	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>logisztikai</i> specializáció	2016/1/VII/2/69. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2006/6/X/3/13. (a Nyíregyházi Főiskolán)	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Részidejű, levelező, székhelyen kívüli képzést folytatnak magyar nyelven. A tanterv megfelel a képzési és kimeneti követelményeknek. A tantárgyleírásokban azonban az egymást követő, egymásra épülő tárgyak esetén sokszor van átfedés, aminek a túlzottan szétaprózott tantárgyszerkezet az oka. Hasznosak a *kisvállalkozásokkal* foglalkozó, gyakorlatias tárgyak, amelyek segíthetik a hallgatók vállalkozóvá válását, illetve a régióban működő kisvállalkozásoknál való elhelyezkedését. Kiemelendő, hogy a gyengébb ismeretekkel rendelkező hallgatók beilleszkedését hatékonyan segíti a felkínált *proszeminárium*.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Duleba Szabolcs és a specializáció felelőse, Egri Imre az akkreditációs feltételeket teljesítik. A kihelyezett képzésnek külön szakfelelőse és egy helyi koordinátora van. Beregszászon 17 oktató tanít, s ebből 13 minősített. A tanárok a székhelyről a telephelyre utazva végzik az oktatást. A tanárok intézmény iránti elkötelezettsége erős, és az oktatás során tudatosan ötvözik az elméleti ismereteket az esettanulmányos, gyakorlati példákon történő ismeretátadással. Az ismeretek aktualizálását szakmai folyóiratok elterjedt használatával segítik. A hallgatók kiemelték az interaktivitás lehetőségét az órákon.

Tudományos háttér

A tudományos tevékenység néhány műhelyhez, tanszékhez köthető, rendszeres publikációs tevékenységet az oktatók közül a minősítettek végeznek. A tudományos munkát segíti, hogy a tanárok többsége részt vesz az MTA Debreceni Területi Bizottsága (DAB) munkájában. Különösen erős a főiskola részvétele a *logisztikai* témákban. Tudományos háttérrel biztosítanak a Megyei Közgyűlés operatív programtervezési munkáihoz is. Az oktatók több saját jegyzetet, példatárat, szöveggyűjteményt és fogalommagyarázó köteteket készítettek a hallgatók számára.

A főiskola saját tudományos folyóiratának kiadása – pénz hiányában - szünetel. A fiatal oktatók több pénzügyi támogatást várnának az intézménytől kutatási céljaik eléréséhez.

Infrastrukturális feltételek

A székhelyen kívüli képzésnek a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola biztosít helyet. A főiskola infrastruktúrája megfelel az akkreditációs elvárásoknak. A tananyagokkal történő ellátottság a hallgatói vélemények szerint megfelelő, és az elérés biztosított.

A képzési létszám és kapacitás

A kapacitásokat jelenleg az intézmény nem tudja kihasználni. A felvételi keretszám évente 35-70 fő, a felvettek száma összesen 225 (71, 53, 30, 35, 36). A létszámcsökkenés elsősorban nem minőségi, hanem anyagi problémákra vezethető vissza. Az elmúlt 2-3 év drasztikus hallgatói létszámcsökkenésének megállításán a vezetés szerint dolgoznak. Ez kritikus kérdés, és ha nem sikerül megoldani, akkor alapvető stratégiai döntéseket kell meghozniuk. Segítségét jelenthet a jövőben a duális képzés bevezetése, és ennek keretében ösztöndíjrendszer kidolgozása.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Egyes tárgyak igen elaprózottak, például a *statisztika*, a *nemzetközi gazdaságtan*, a *pénzügytan* 3 féléven keresztül húzódik 10, 8, illetve 14 kreditért, miközben az óraszámok rendre 140, 84, illetve 168. A szakfelelős szerint a

kreditarány-különbségek oka az órán kívüli terhelés különbözősége. A tanárok a tárgyak szétbontását szakmai egymásra épüléssel magyarázták. A szétaprózottságot leginkább a számonkérés jelzi: a 3 év alatt összesen 33 kollokviumot kell letenniük és 21 gyakorlati jegyet kell megszerezniük a diákoknak, azaz félévente átlagban 9 számonkérést kell teljesíteniük. A tantárgyfejlesztésre és ezen belül a kompetenciafejlesztésre az oktatók megfelelő súlyt fektetnek. A hallgatók számos ösztöndíjat és támogatást vehetnek igénybe, a nemzetközi mobilitás azonban csekély.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés módszerei az alapszak szintjének és a magyarországi gyakorlatnak megfelelőek.

Az egybefüggő szakmai gyakorlat lebonyolítását az erre a tevékenységre kinevezett felelős irányítja. A gyakorlat előkészítése, lefolyása, értékelése szabályozottan, megfelelően zajlik, a hallgatók által ismert rendszer szerint.

A szakdolgozatok témái a szakhoz megfelelően kapcsolódnak, a témaválasztás a tanszéki oktatóktól indul ki. A diplomadolgozatok jó színvonalúak, aktuális témákat dolgoznak fel. A záróvizsga szabályai a képzés szintjének és tartalmának megfelelnek.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A beregszászi képzés létszáma folyamatosan csökkenő. A 2014/2015-ös tanévre csak 23 hallgatót tudtak felvenni, pedig a képzést teljes egészében a magyar állam finanszírozza. A kihelyezett képzésben a diplomakiadás rendkívül alacsony arányú, ennek egyik oka most a különleges politikai helyzet. A kiadott diplomák száma összesen 49 (5, 11, 8, 12, 13).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Gazdálkodástudományi Intézet. A székhelyen kívüli képzésre vonatkozó specifikus döntésekben konzultálnak a beregszászi főiskolával is. A helyi kérdésekben önálló intézkedési hatáskörrel két oktató bír. A nyíregyházi székhelyen egy oktató látja el a kapcsolattartó és szervező szerepét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A székhelyen kívüli képzésnek nincs külön minőségbiztosítása, a központi felméréseket kiterjesztik a beregszászi képzésre is. Ezek a következők: oktatói teljesítménymérés, amely 2014-től új, számítógépes feldolgozású kérdőíves rendszerben történik; a nem oktatói munkakörben foglalkoztatottak teljesítménymérése; hallgatói elégedettségvizsgálatok, amelyek kimondottan a szak hallgatóit célozzák meg; intézményi szintű hallgatói véleményezési rendszer az oktatói munkáról. Ezen felmérések eredményeit visszacsatolják az érintettekhez.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis reálisan mutatja meg a *veszélyeket*: a környező egyetemek (Munkács, Ungvár) elszívó hatását, a magyar közösség migrációját az anyaország irányába, az oktatók határon történő átkelésekor az ügymenet eseti nehézségeit, a kárpátaljai munkaerőpiac kiszámíthatatlanságát. A *korlátok* között szerepel a hallgatók halmozottan hátrányos helyzete, a közlekedési nehézségek, az ukrán felsőoktatás trendjeinek bizonytalansága, a magyar főiskolai oklevelek ukránjai honosításának túlszabályozottsága. A *gyengeségek* között említették, hogy a hallgatók nehezen birkóznak meg az ukrán gazdasági-üzleti szaknyelv elsajátításával. Az utazás nehézségei ismeretében talán kissé túlzott *erősségnek* nevezni Nyíregyháza földrajzi közelségét.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. **Intézkedési terv** kidolgozása javasolt a tantervi szétaprózottság megszüntetésére, s ezzel együtt a sok alacsony kreditértékű tárgy kínálatának felülvizsgálata, integráltabb tárgyak, modulok kialakítása. Ezzel a vizsgaszám is csökkenthető.
2. A beregszászi képzés fenntartása stratégiai kérdés, a minőségi képzés feltételeit továbbra is biztosítani érdemes az oktatásban résztvevő tanárok kiemelt támogatásával.

<p>Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar Sopron, Szombathely</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak</i></p> <p>működő képzés értékelése: 2013/9/VI/6. sz. MAB határozat</p> <p>német nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/26. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és német nyelvű</u> képzésre, a javaslatokban szereplő hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történo benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

Teljes idejű és részidejű képzés folyik magyar és német nyelven az intézmény székhelyén, Sopronban, magyar nyelven a szombathelyi telephelyen.

A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya alkalmas arra, hogy hallgatók megszerezzék a KKK-ban felsorolt kompetenciákat. A funkcionális tudományokat tárgyaló tantárgyak részaránya is megfelelően biztosítja a szakismeretek elsajátításának lehetőségét, és ezen ismeretek megalapozásához a tantárgyi tematikában megfelelő helyet kapnak a módszertani megalapozó tárgyak, illetve a közgazdasági intelligenciát növelő tudományterületek. A szak tantárgyi struktúrája jól szolgálja a kimeneti követelmények teljesíthetőségét.

Személyi feltételek

A személyi feltételek jók, az oktatói kar képzettsége releváns. A szak felelőse, Székely Csaba elismert szakember, intenzíven részt vesz a tudományos életben. **Életkori korlát miatt azonban új szakfelelős szükséges.**

A tantárgyfelelősök a két *jogi* tantárgy felelősenek kivételével minősített oktatók. A tudományosan minősítettek aránya magas, ez megfelelően biztosítja az alapképzés tudományos megalapozottságát. A német nyelvű képzés személyi ellátottsága, az oktatók idegennyelv-tudása megfelelő.

Tudományos háttér

A kutatómunka fő irányvonala a karon lényegileg a *vállalati gazdaságtan* fő funkcionális területeire koncentrálódik. A tudományos továbbképzés mellett a karon intenzív kutatómunka folyik a *kis- és közepes vállalkozások gazdálkodási és menedzsment kérdései* területén. A kari kutatómunka (és a doktori iskola) eredményeinek egyik elsődleges publikációs lehetőségét az évente megrendezésre kerülő konferenciák biztosítják. A konferenciakötetek, CD-k, a karhoz kapcsolódó *Gazdaság & Társadalom* folyóirat számai adnak lehetőséget az arra alkalmas előadások megjelentetésére.

Az intézményi kiadványok jó lehetőséget biztosítanak az induláshoz, de a tudományos kutatás publikációs fórumait illetően magasabb célokat tűzzenek ki.

Infrastrukturális feltételek

A jelenlegi infrastruktúra jó színvonalon szolgálja ki a hallgatókat. Van elegendő tanterem, és a technikai felszereltség is elfogadható. Két számítástechnikai labor segíti az oktatást. Egy terem videokonferencia-berendezéssel is ellátott. Egy központi könyvtár és egy kisebb kari könyvtár áll a hallgatók rendelkezésére. Az elektronikus tananyagok egy *e-learning* portálon érhetők el. A nyelvtanulást és a nyelvvizsgázási lehetőséget az egyetem Idegen Nyelvi Központja segíti, amely 12 teremben rendelkezik 5 munkahelyes multimédiás laborral.

A szombathelyi telephelyen a Savaria Egyetemi Központ épülete ad helyet az oktatásnak. Terem foglalható a teljes campuson, így a szemináriumi termek és a jól felszerelt 20 fős számítástechnikai laboratóriumok rendelkezésre állnak szükség esetén, miként a Savaria Egyetemi Központ könyvtára is.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett hallgatói létszám 2009-2013 között évente a teljes idejű, magyar nyelvű képzésben 35-80, a teljes idejű német nyelvű képzésben 50-80, részidejű képzésben 25-40 fő volt. A felvettek száma a teljes idejű magyar nyelvű képzésben 139 (35, 24, 27, 26, 27) német nyelvű képzésben összesen 75 fő (9, 19, 17, 13, 17), a részidejű képzésben 112 fő (31, 28, 24, 10, 19).

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő. Az intézmény a tantervekből, tematikákból megállapíthatóan nagy hangsúlyt fordít az elméleti alapok átadása mellett a gyakorlatorientált képzésre is. A tanulással kapcsolatos módszertani segítségnyújtás és a kompetenciák fejlesztésének módszerei megfelelnek az elvártaknak.

A külföldi oktatók sok új tapasztalatot, így elsősorban a gyakorlatiasabb, a hallgatókat jobban motiváló, projekt rendszerű képzést, illetőleg tréningeket is hoztak a német nyelvű képzésbe, és ezen keresztül a kar oktatásába. Jelenlétük nemcsak a külföldivel azonos képzési színvonalat, hanem a követelményrendszer harmonizálását (pl. a jelenlét előírása, felmérő tesztek és írásbeli dolgozatok, plágium szoftverek alkalmazása) is elősegítette. Az állandó hallgatói jelenlét megkövetelése (amit a blokkosított képzés is indokol) szintén jellemző a külföldi oktatóknál.

A kar e-learning portálja lehetővé teszi a tananyagokhoz való gyors hozzáférést. A portálra az oktatók feltölthetik a tananyagaikat. A hallgatók a tantárgyi tematikákat külön internetes felületen érik el.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés szabályait a Nyugat-magyarországi Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzatában található Tanulmányi és Vizsgaszabályzat tartalmazza. Ezt néhány területen a kar Oktatásszervezési Szabályzata pontosítja. Az értékelési módszerek általában megegyeznek a kialakult gyakorlattal. Kisebb különbséget lehet felfedezni a német nyelvi képzés külföldi tanárainál, akik a projekt típusú oktatásszervezés keretében több csoportos munkát írnak elő, és e feladatokat csoportosan értékelik. Ettől függetlenül a több tényezős értékelés eredményeképpen egyéni félévi vizsgaeredmények alakulnak ki.

A záróvizsga tartalma és tematikája megfelel az alapképzés követelményeinek.

A szakdolgozat-témák kiválasztása általában hosszabb folyamat eredménye. A témákat a tantárgyfelelősök meghirdetik, a hallgatók pedig érdeklődési körüket és lehetőségeiket mérlegelve választanak ezekből. A szakdolgozati téma megválasztásánál az oktató személyiségének, a szimpátiának is szerepe van. Az első szűrés az intézetekben történik, az intézetigazgatók felelőssége az oktatók terhelésének ellenőrzése. Az így meghatározott témákat és témafelelősöket a szakfelelős, illetőleg a kari vezetők felülvizsgálhatják a szakmai megfelelés biztosságának és az intézetek közötti terhelések kiegyensúlyozása érdekében.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésben a vizsgált időszakban a végzettek száma 144 fő (50, 51, 28, 15), a teljes idejű német nyelvű képzésben 48 (12, 10, 12, 14), a részidejű képzésben 73 (15, 14, 8, 8, 28).

A nappali tagozatos hallgatók nyelvismerete jónak mondható. Viszonylag kedvező a nyelvvizsgálóval rendelkező hallgatók aránya, ezért csak kevesen kényszerülnek a diplomájuk későbbi átvételére. A nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után nem kapott diplomát a hallgatók 9%-a.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak minőségbiztosításáért a szakfelelős felel, de ebben a munkájában jelentős támogatást kap a kari minőségbiztosítási bizottságtól, annak vezetőjétől, továbbá az oktatási dékánhelyettestől. A Kari Tanács a fontosabb ellenőrzési pontokon (az oktatók kijelölése, a záróvizsga-bizottságok jóváhagyása, a tantárgyak elfogadása és az oktatásszervezés rendjének szabályozása) szükség esetén be tud avatkozni a képzési folyamatba és annak minőségébe.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek.

A Minőségbiztosítási Bizottság tagjai az elnök, intézetenként egy képviselő, valamint egy HÖK delegált. A bizottság a következő információkra építi tevékenységét:

Az oktatói munka hallgatói véleményezése (OHV) minden félév végén a szorgalmi időszak végétől a vizsgaidőszak végéig a Neptun rendszerben elérhető anonim kérdőív kitöltésével történik. Az eredmény egészét a dékán kapja meg. Az intézetvezetők a területükhöz tartozó tárgyak értékelését látják. Az OHV eredményeket az oktatók értékeléséhez és tananyagfejlesztéshez egyaránt felhasználják. Az OHV kitöltési aránya rendkívül alacsony, 15-30% körül mozog.

A képzés hallgatói véleményezése a záróvizsgára jelentkezett hallgatók körében történik papír alapú kérdőív kitöltésével. Az eredményt a dékán, az oktatásért felelős dékánhelyettes, a szakfelelős és a Minőségbiztosítási Bizottság kapja meg. Az eredmény alapján készült intézkedési terv koordinálása a szakfelelős feladata.

A diplomás hallgatók pályakövetési rendszere (DPR) keretében közvetlenül a végzés után, valamint a végzést követő 3-5 évben is megkeresik a hallgatókat, de nagyon alacsony a válaszadási arány. A szak hallgatóinak kis létszáma miatt a formális vizsgálat helyett nagyobb jelentőségű a személyes tapasztalat.

Az oktatók 3 lépcsőben értékelik a képzést: a tárgyfelelősök minden kurzus befejezése után javaslatokat tesznek a tárgy oktatásának javításával kapcsolatban; a záróvizsga-bizottság tagjai a képzésre vonatkozó következtetéseket is levonnak; a szakfelelős évente értékeli az elmúlt két év (egy képzési ciklus) tevékenységét, és ennek alapján tesz javaslatokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve.

A C-SWOT analízis korrekt. *Gyengeségként* jelölik meg egyes oktatók életkorát. A *fenyegetések* között szerepel az ausztriai tanulmányok vonzó lehetősége. A *lehetőségeket* is jól definiálták. Az Ausztriához való közelség a német nyelvű képzést vonzóvá teszi, és hozzájárulhat kapcsolatok kiépítéséhez a határ közelében levő osztrák egyetemekkel. Az önértékelésben megjegyzik, hogy a fiatal oktatók, kutatók megélhetési problémákkal küszködnek, ezért sokszor nem vállalkoznak sem külföldi tanulmányutakra, sem később megtérülő, a jövőjüket építő tudományos tevékenységre.

A szak struktúrája a képzési a célt szolgálja, az oktatói háttér, a nemzetközi kitekintés megfelelő. A nemzetközi nyitottság biztosan szolgálja a tananyagok korszerűségét, a külföldi professzorok bevonása pedig fegyelmezettséget hoz magával. A hazai közgazdászképzésben fontos és üde színfoltot jelent a német nyelven is futó kurzus, ami még messzi településekről is vonz hallgatókat. A hallgatók méltányolják, hogy a külföldi oktatók egyúttal világszemléletet is behoznak, nemcsak szakmai tudást.

Ugyanakkor, ami előny, az egyúttal hátrány is: a legmagasabb tudományos elismertséggel rendelkezők közelednek a nyugdíjkorhatárhoz, ami nagy feladatot ró a fiatalságra.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Új szakfelelős szükséges, mert a MAB előírása szerint a szakfelelős *tudományos fokozattal* rendelkező AT oktató, (egyetemi/főiskolai) tanár vagy docens lehet, aki a szak indításának időpontjától számítva egy képzési ciklus befejezéséig 70. életévét nem tölti be.
2. A fiatal és a középgeneráció segítése a jelentősebb, nemzetközi publikációs tevékenység végzésében, ennek nyomán az MTA doktora címet megszerzők arányának növelése.

Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>marketing; üzleti informatika;</i> <i>vállalkozásszervező</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/2/64. <i>(a Budapesti Műszaki Főiskolán)</i>	2016/1/VII/2/27. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A specializációk felelőseit nem nevezték meg.
- A *matematika I-II.* és az *informatikai alapjai* tantárgyak felelősei nem vesznek részt a tantárgyak oktatásában.
- Az AT+AE oktatók száma nem éri el az összes oktató 80%-át.
- A vendégoktatók száma meghaladja a MAB által maximálisnak tartott 20%-ot.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Óbudai Egyetem KGK-n a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytatnak magyar nyelven. A nappali képzésben mindhárom specializációt indítják, a levelező képzésben csak a *vállalkozásszervező* specializációt.

A tanterv megfelel a KKK-ban előírottaknak: az alapfokozat megszerzéséhez előírt kreditvárnak megfelel: 180 +30 kredit; a képzési ágon belüli közös képzési szakasz minimális kreditértéke: 80 kredit – a mintatantervben: 85 kredit; a specializációhoz rendelhető minimális kreditérték: 27 kredit – a mintatantervben mindhárom specializáció: 27 kredit; a társadalomtudományi alapismeretek 10-20 kredit közötti KKK-s elvárása teljesül: 6 kreditnyi kötelezően választandó és 4 kreditnyi szabadon választható társadalomtudományi tárggyal; a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 9 kredit: – a mintatantervben: 14 kredit; a szakdolgozathoz rendelt kreditérték: kritériumkövetelmény kredit nélkül – a mintatantervben ennek megfelelően 0 kredit; a gyakorlati ismeretekhez rendelhető minimális kreditérték: 102 kredit, amelyből az összefüggő szakmai gyakorlat kreditértéke: 30 kredit – a mintatanterv mindkét követelménynek megfelel. A szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök tantárgyakkal megfelelően lefedettek, a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek összkreditértéke 85 (KKK: 80-90) szakmai törzsanyag: 70-90 kredit - a mintatantervben: a szaktörzs (alapszak üzleti alapozó modul): 48 kredit és a specializációk 27 kredit, mindösszesen 75 kredit. A specializációk tantárgyi blokkjai „kötöttek” – mindegyik egyenként 9 db 3 kredites tárgyat tartalmaz, a szabad alternatív keret terhére ugyanakkor felvehető 2 további specializációs tárgy, ezzel a választhatóság követelménye teljesül. A tanterv tárgyai (két kivétellel) 3-5 kreditesek, a tanterv belső tagoltsága megfelelő, nem szétaprózott.

A tantárgyi adatlapok elektronikusan elérhetőek, a tananyagok és a felhasznált szakirodalom összességében rendben lévő.

A hallgatói interjúk a megszerzett kompetenciákkal való elégedettséget tükrözik, jó elhelyezkedési esélyekről adtak számot és másoknak is ajánlanák a képzést.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Medve András – aki egyben a kar dékánja is – az elvárt kritériumoknak megfelel: 62 éves AT egyetemi docens, CSc, kredit- és óraterhelése megfelelő, a szakon a *mikro- és makroökonómia* és a *nemzetközi gazdaságtan*

tantárgyak előadója. Kutatási és publikációs tevékenysége a szak és az oktatott tárgyai szempontjából releváns. Az AT/AE/V arányok tekintetében megállapítható, hogy a szak képzésében résztvevő 66 oktató közül 48 fő AT, 2 AE és 16 fő V. Valamennyi tárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. Közülük 6-an (ők együttesen 17 tárgyat jegyeznek tárgyfelelősként) adjunktusok, valamennyien AT-k és rendelkeznek minimum 5 év oktatási tapasztalattal.

5 tantárgyfelelős intézményi szintű összesített kreditterhelése haladja meg a 25 kreditet (valamennyi 35 alatt marad) – ez a tolerált 1/3-ot távolról sem haladja meg. A képzés 29 oktatójának van tudományos fokozata. A szakon oktatók korstruktúrája egészséges haranggörbe eloszlást mutat.

A *vállalkozás gazdaságtan* és a *vállalkozásszervezés* tantárgyak felelőse 2015-ben betölti a 70. évét; a nevezett tárgyak oktatásába bevont kollégái tanársegéd, illetve intézeti mérnök, így a tárgyfelelősségről rövid időn belül gondoskodni kell.

Az interjúk tanulsága alapján a fiatal oktatók tudatosan tervezett folyamatban törekszenek a fokozatszerzésre, amiben a kar vezetése támogatja őket. Hasonló következetességgel történik az egyetemi ranglétrán történő előreléptetés is. Ennek a pozitív tantestület fejlesztési folyamatnak apró árnyoldala: kutatási és publikációs „kapacitásuk” a fokozatszerzés témájára fókuszált, az intézményi tudományos-kutatási műhelymunka témáiba való bekapcsoltságuk mérsékelt, áttételes. Ez vélhetően a fokozatszerzés után oldódik majd.

Tudományos háttér

A kar négy tudományos műhelye közül három lényegében a három specializáció tudományos-kutatási háttérének tekinthető. Vezetőik publikációs tevékenysége folyamatos és a kutatott területtel (egyben az általuk oktatott tárgyakkal) összhangban van.

Az MTMT alapján összeállított, kumulált 5 éves tudományometriai teljesítmény összességében átlagosnak mondható, megfelelő. A kar öt oktatója témakiíró, közülük négy témavezető az Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskolájában. Hiányosságként róható fel, hogy a szakon oktató 13 egyetemi docens közül ketten nem szerepelnek az MTMT adatbázisában.

A kar évi rendszerességgel szervez meg két nemzetközi konferenciát.

Oktatói és hallgatói mobilitásuk, pályázati és tudományos együttműködési aktivitásuk tudatosan kézben tartottnak tetsző, megfelelő

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános (előadótermek, számítástechnikai, könyvtári ellátottság, oktatási segédletek – szakirodalom, jegyzetek, más információhordozón biztosított tananyagok elérhetősége, idegen nyelven folyó képzés esetén az adott nyelven is) és speciális infrastruktúrája (laboratóriumok és eszközellátottságuk, gyakorlati képzőhelyek befogadóképessége/képzési és személyi kapacitása) megfelelő háttérrel teremtene a képzésnek.

Gondot okozhat azonban az, hogy a kar három intézete két helyen, egymástól távol van. Maguk a karok is Budapest különböző pontjain találhatóak, az oktatók utaznak a képzési helyek között.

A képzési létszám és kapacitás

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszak 2009 óta minden évben indult, mind nappali, mind levelező munkarendben. A felvételi létszámkeret (kapacitás) ez idő alatt, 2009-2014 között a nappalin 230-ról 84-re, a levelezőn 45-ről 42-re csökkent. A felvettek száma a nappalin 106-ról 84-re mérséklődött (levelezőn: 65-ről 52-re), azaz a keretlétszám csökkenésével párhuzamosan 100%-ra nőtt a kapacitáskihasználás.

A nappalis hallgatók specializációk közötti megoszlása hosszú idő átlagában közel egyenletes.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kar 24 külföldi oktatót fogadott az elmúlt négy évben. Az Erasmus program keretében folyamatos a hallgatói mobilitás, csereprogramok működése. A hallgatók féléves tanulmányaikat vagy akár szakmai gyakorlatukat tölthetik a program keretei között egy külföldi partnerintézménynél. A kar külföldi vendéghallgatóinak számát az idegen nyelven tartott órák számának emelkedése növelte.

A nappalin az összes kontaktóra 54%-a előadás, 29%-a gyakorlat, 17% labor, ezt tovább korrigálja a gyakorlatias képzési elemek javára a féléves szakmai gyakorlat óraszám, illetve kreditértéke. A félévek kredit- és óraszámterhelése kiegyenlített eloszlást mutat.

Értékelés és ellenőrzés

Mind az önálló és a csoportos hallgatói munka aránya, mind a hallgatói munka, a szakdolgozatok és a szakmai gyakorlat oktatói támogatása megfelelő. A félévek vizsgaterhelése mértéktartó és arányos (mindegyik félév végén 5 vizsga, kivéve 7. félév).

A szakmai gyakorlatok lebonyolítására a kar több mint 60 gazdálkodó szervezettel épített ki kapcsolatot (közülük négy stratégiai partner), a gyakorlat nyomon követése és adminisztrálása jó: együttműködési megállapodás a fogadó céggel, hallgatói munkanapló, céges kompetenciaértékelő lap, félév végi írásos beszámoló.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban nappali képzésre 544 hallgatót vettek fel (2009/10: 106; 2010/11: 111; 2011/12: 95; 2012/13: 70; 2013/14: 78; 2014/15: 84), és 266 diplomát adtak ki. A levelező képzésre ugyanebben az időszakban 270 hallgató nyert felvételt (65, 40, 17, 44, 52, 52), mindössze 24 diplomát adtak ki.

A lemorzsolódás a tárgyidőszakban 44-ről 2-re csökken (a nappalin) – 30-ról 26-ra a levelezőn. A 2009-ben, illetve a 2010-ben indult évfolyamok 1/3-a szerzett diplomát (másik 1/3-ukat a képzési idő alatt elbocsátották). A lemorzsolódás enyhítésére felzárkóztató „0-dik félévet” szerveztek a legnehezebb tárgyakból való szintre hozást célozva – ennek első eredményei már látszanak. Igen magas ugyanakkor a tárgyidőszakban a záróvizsga után közvetlenül a nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák száma (20-45) és aránya (42-63%). Ezt a kedvezőtlen képet némileg árnyalja, hogy a záróvizsgát követő 1-2 éven belül az oklevelet megszerzők arány 75% fölé emelkedik.

A DPR-ből, illetve a felvi.hu-n közzétett adatok tanulsága szerint az elhelyezkedési és kezdő fizetési adatai alapján a KGK az összehasonlítható felsőoktatási intézmények felső harmadába sorolható. A végzett hallgatók nagyobb része áll munkába. Aki mesterképzésre jelentkezik, az tipikusan „lojális az intézményhez” (házon belül a *vállalkozásfejlesztés* mesterszakot kínálják).

Az intézményi konferenciára benevezett TDK dolgozatok száma 2014-re látványosan megnőtt (104-re), az OTDK-n való részvétel és a szereplés eredményessége intézményi összehasonlításban jó. A kar hallgatói két szakkollégium munkájába kapcsolódnak be.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése két párhuzamos szervezeti-hatásköri szálon fut: szakmai irányítás (szakfelelős, tárgyfelelősök, Kari Oktatási Bizottság, Kari Kreditátvételi bizottság) és adminisztratív irányítás (Tanulmányi Osztály, Gazdasági csoport, Igazgatási csoport). A folyamatok jól szabályozottak, a szabályok, információk és szükséges (forma)nyomtatványok a honlapon elérhetőek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az Óbudai Egyetem kidolgozott, magas színvonalú minőségirányítási rendszert működtet, jelenleg is ISO 9001:2008 tanúsítással rendelkezik, 3 évenkénti TÜV audittal. Az egyetem minőségirányítási dokumentumai, kézikönyve, eljárásai megtalálhatók, és belső hálózatról elérhetők a Minőségirányítási Iroda honlapján.

A 2011-es a MAB intézményi akkreditáció alkalmával a kar működésére és fejlesztésére vonatkozó észrevételeket és javaslatokat nagy részét (az önértékelésben megfogalmazott C-SWOT logikáját követve) jórészt sikerült megvalósítani. A meg nem valósult feladatok, pl. a doktori iskola létrehozása, mint cél, felülvizsgálandó.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A kar egy főiskolai és műszaki tradícióval a háttérben az egyik legkompetitívabb alapszak piacán stabil pozíciót foglalt el. Az alsó piaci minőségi szegmenst veszik célba, és azt jól kiszolgálják. A *gyengeségeiket* világosan látják (márkanév és PR tevékenység hiánya, oktatói túlterheltség, magas lemorzsolódás, nyelvvizsga hiány miatt „beragadt” diplomák, alacsony pont – kevés államilag finanszírozott hely, kutatószervezés hiányosságai); a megjelölt stratégiai célok és feladatok pontosan veszik célba ezek fejlesztését (piacképes oktatási struktúra alakítása, az Óbudai Egyetem erős felsőoktatási márkává fejlesztése; proaktív hallgató-gondozási rendszer kiépítése).

A tárgyidőszakban jól ragadták meg a szak fejlesztésének kulcskérdését: a tanári gárda fiatalítását, fejlesztését (részben kívülről „igazolt”, részben „saját nevelésű” fiatalokkal – utóbbi egyértelmű hangsúlyával). Ez a stratégia mára beérni látszik: dicséretes tudatossággal menedzseltek a tudományos fokozatok megszerzésére és az egyetemi előmenetelre irányuló kari erőfeszítések; a PhD fokozat megszerzése és a szükséges publikációs teljesítmény elérése egyértelműen támogatott. Ennek a folyamatnak ugyanakkor törvényszerű és elkerülhetetlen következménye az, hogy a tudományos-kutatási-publikációs aktivitás egyértelműen a fokozatszerzéseknek van alárendelve, a kutatási műhelyek inkább „ernyő”

jellegű befogadó helyei a rokon természetű, de alapvetően egymás mellett futó önálló PhD-s kutatásoknak. A következő időszak központi feladata lehet a tudományos-kutatási-publikációs tevékenységnek és annak pályázati háttérének koncepciózusabb stratégia mentén való fejlesztése.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantestület fejlesztése korszakának lezárultával fogalmazzanak meg tudatos fókuszok mentén végiggondolt kutatási-publikációs stratégiát.
2. Tudatosan tervezett folyamatban készítsék elő a tárgyfelelőségek fiatal generációnak való átadását.
3. A kar szenior oktatói (egyetemi docensei) maradéktalanul jelenjenek meg az MTMT adatbázisában.
4. Tudatosabban építsenek a karok közötti szinergiákra, és jobban használják ki a műszakis alumni személyi és vállalati kapcsolati hálóból adódó lehetőségeket.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak</i> szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/77. (a Veszprémi Egyetemen)	2016/1/VII/2/28. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés tanterve a KKK-ban előírt arányoknak és tartalomnak megfelel. Az alapozó ismereteket 19 tantárgy tartalmazza összesen 93 kreditértékkel. Az alapozó tantárgyak közül 12 db 6 kredites és 7 db 3 kredites. A szakmai törzsanyag 18 tantárgyának összesen 78 kreditjét 8 darab 6 kredites és 10 darab 3 kredites tantárgy alkotja. A képzéshez tartozó 9 kreditnyi szabadon választható tárgy az egyetemen oktatott bármely tantárgy teljesítésével megszerezhető. A szakhoz egy féléves összefüggő szakmai gyakorlat tartozik 30 kredit értékben. A 3 kredites tárgyakhoz 30, a 6 kredites tárgyakhoz 60 tanóra tartozik. Az eltérő kreditértékek (3 és 6) a nagyobb óraszámú és a tárgy teljesítéséhez szükséges nagyobb mennyiségű órarenden kívüli munkaidővel indokolhatók.

A képzés tantárgyi struktúrája jól követi a KKK-ban foglaltakat, azaz kellő súllyal szerepelnek a funkcionális tárgyak bevezető témái, mint *vállalati pénzügyek, termelés menedzsment és marketing*. A közgazdasági látókört megalapozó tárgyak, mint *mikro- és makroökonómia, EU ismeretek, makrogazdasági pénzügyek* szintén megkapják a szükséges óraszámot. *Gazdálkodási* alapszakról lévén szó, nem hiányzik a *számvitel*, továbbá a módszertani megalapozás sem. Összességében tehát a tantárgyi struktúra eleget tesz a képzési követelményeknek. Ugyanakkor nagy teret foglalnak el azok a tárgyak, melyek nem kötődnek annyira szorosan a vállalati gazdálkodáshoz (*pl. ágazati gazdaságtan, üzleti élet társadalmi összefüggései, regionális gazdaságtan, helyi gazdaságfejlesztés, határ menti együttműködések, felelősségvállalás üzleti aspektusai, régiók marketingstratégiája*)

Személyi feltételek

A szakfelelős, Molnár Tamás a MAB előírásoknak mindenben megfelel, aktív publikációs tevékenységet folytat. A képzésben 54 oktató vesz részt, közülük 37 fő rendelkezik tudományos fokozattal és 47 az egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatója. 4 oktató 25-nél több kredit felelőse, ez az arány a MAB előírásai alapján elfogadható.

A közgazdasági szakmában magasan kvalifikált oktatói gárda mellett azonban fontos *közgazdasági és gazdaságtani* tárgyakat oktatnak olyan oktatók, akiknek nincs semmilyen közgazdasági végzettségük.

Tudományos háttér

A tantárgyfejlesztést több kutatóműhely segíti. A tantárgyi struktúrába illik a Regionális kutatások kutatócsoportja. Az alapképzésben általában jelentős a módszertani tárgyak súlya, ezt segíti a Kvantitatív módszerek kutatóműhely. A szak profiljába kiválóan illeszkedik a Marketing kutatóműhely, a *közgazdasági szemléletet* pedig gazdagítja a Nemzetközi gazdaságtani és integráció-gazdaságtani tudományos műhely.

Infrastrukturális feltételek

A PE veszprémi campusa rendelkezik a szak jelenlegi létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. A nagy előadótermek hálózati csatlakozóval és projektorral felszereltek. A kisebb termekben hordozható projektorok és számítógépek állnak rendelkezésre. Öt számítógépes laboratórium (40/40/40/48/20 fő kapacitással) segíti a számítógépet használó foglalkozások, valamint a számítástechnikára épülő számonkérések lebonyolítását.

A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2006 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internet-csatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére.

A hallgatók tananyaggal történő ellátásának egyik fontos eleme a Moodle keretrendszer. Ebbe belépve elérhető valamennyi tantárgy tematikája, követelményrendszere, a legtöbb tantárgy elektronikus tananyaga.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma a nappali és a levelező tagozaton egyaránt 100 főről öt év alatt 50 főre csökkent. A ténylegesen felvettek száma a nappali képzésben csökkenő tendenciát mutat, a levelező képzésben évi 30 fő körül stabilizálódni látszik. A kapacitáskihasználtság átlagosan 70-80%. Mindezt az intézmény képzési kapacitása lehetővé teszi.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nagyobb tárgyakat előadásokon és szemináriumokon oktatják, félévenkénti 30/30-as bontásban. Számos esettanulmány tárgyalására is sor kerül. Az előadások, szemináriumok tananyagát előre feltöltik a Moodle rendszerbe.

A képzéshez féléves összefüggő szakmai gyakorlat tartozik. A gyakorlatok megszervezését és lebonyolítását külön minőségügyi eljárás szabályozza. A levelező tagozatos hallgatók felmentést kaphatnak a gyakorlat teljesítése alól, ha a záróvizsgáig igazolják, hogy legalább 4 hónapos munkaviszonnal rendelkeznek valamely gazdasági tevékenységet felölelő munkakörben.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés rendje a tantárgyakat az érdemjegy megszerzése szempontjából csoportokba sorolja, mégpedig folyamatos számonkérés (F): folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőséggel; félévközi jegy (É): folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőség nélkül (elégtelen osztályzat esetén a tantárgyat meg kell ismételni); kollokvium (K): vizsgaidőszakon belüli számonkérésen alapuló érdemjegy –írásbeli, szóbeli vagy a kettő kombinációja; vizsga (V): félévközi és vizsgaidőszakon belüli számonkérés kombinációja – a félévközi teljesítmény a vizsgán kialakult osztályzat részét képezi.

A szakdolgozat témáját az oktatók által kiírt témák közül választhatják a hallgatók, de van lehetőség egyéb téma választására is. A szakdolgozat témája a legtöbb esetben a szakmai gyakorlati helyhez kötődik.

A hallgatók a szakdolgozatvédésre a két bíráló javaslatának figyelembe vételével adott osztályzat és a két tételes feleletre adott érdemjegyek alapján kapják a záróvizsga osztályzatát, a három jegy egyszerű számtani átlagaként. A záróvizsga jegye és a tanulmányok során kapott kumulatív tanulmányi eredmény egyszerű számtani átlaga az oklevél minősítésének alapja.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10-2014/15 közötti időszakban a képzésre felvettek száma: nappali tagozaton összesen 384 fő (89-119-79-43-29-25), levelező tagozaton pedig 329 fő (89-78-68-29-27-38). A jelentkezők közel 90%-a be is iratkozik a képzésre. A lemorzsolódás („elbocsátás tanulmányi okokból”) 10% körül alakult. Diplomát kapott a nappali képzésben 171 fő, levelező képzésben 54 fő. Az előírt képzési idő alatt átlagosan 29% szerez diplomát. A végzett hallgatók között alacsony azoknak a száma, akik nyelvvizsga hiányában nem tudják átvenni a diplomájukat. Arányuk 5-20% között változik évfolyamonként. Az elmúlt 5 év átlagát nézve a végzett hallgatók 11,8%-ának nem volt nyelvvizsgája a záróvizsga időpontjában.

A Gazdaságtudományi Kar számos lehetőséget biztosít a kiemelkedő képességű hallgatók számára. Lehetőség van bekapcsolódni a tanszékek, kutatóintézetek munkájába. Minden alapszakos hallgató felveheti a *kutatási kérdések, módszertani válaszok* c. tantárgyat. Elsősorban azoknak hasznos ez a tárgy, akik TDK dolgozatot szeretnének írni. A tehetséggondozást támogatja továbbá a BusinessLab Műhelyhálózat, az Esettanulmány Klub, a Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozata, valamint a Harsányi János Szakkollégium.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálat sorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent azon hallgatók átlagos álláskeresési ideje (és ezen idő szórása is). A 2008-ban abszolvált hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlagosan 5,8 hónapot töltöttek álláskereséssel (5,5 hónap szórással), a 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka

helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közsférában): a 2008-ban abszolváltak 68%-a, a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a. Szakszintű DPR adatok nem álltak rendelkezésre.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Vállalatgazdaságtan Intézeti Tanszék, a szakfelelős a tanszék vezetője, dékánhelyettes. A szak irányítása követi a kari elveket, mely szerint a szak tervezési és fejlesztési munkái során elvégzendő feladatokat az intézményi Szervezeti és Működési Szabályzat mellékletei rögzítik.

Új tanterv kialakítása és a tantervmódosítás előkészítése a szakfelelős feladata, tervezésének irányítása és koordinációja a dékán és a dékánhelyettesek közreműködésével valósul meg. A fejlesztések, módosítások munkamenetének fő lépéseit a szakfelelős dokumentáltan koordinálja. A szakfelelőst a Pannon Egyetem rektora nevezi ki. A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Hatáskörébe tartozik a szak képzési céljainak az érintettek körében történő rendszeres monitorozása, az eredmények folyamatba történő beépítése és a tantervbe való integrálás előkészítése.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakhoz kapcsolódó minőségbiztosítási folyamatok intézményi, illetve kari szinten szervezettek. Irányadó a Pannon Egyetem Minőségirányítási Kézikönyve.

A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzata tartalmazza a teljesítményértékelés rendszerét. Az oktatók önértékelése alapján évente történik teljesítményértékelés. Az oktatót tárgyakkal kapcsolatban 3 évente történik oktatói elégedettségmérés. Az elégedettségmérés azt vizsgálja, mennyire elégedettek az oktatók a tárgy oktatásával, a hallgatókkal és az infrastrukturális feltételekkel. Az értékelés egy elektronikus rendszerben kitölthető kérdőív segítségével történik.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV) minden félév végén a vizsgaidőszak megkezdése előtt papír alapú kérdőív segítségével történik. Az oktatók az általános kérdőívet saját kérdéssel kiegészíthetik. Az OMHV eredményét tanszéki, majd intézeti szinten értékelik, és szükség esetén döntést hoznak.

Az oktatók korösszetétele alapján a szak oktatása hosszú távra biztosított. Az 54 oktatóból 19 fő 45 év alatti. A fiatal PhD fokozatot szerzett oktatók a tapasztaltabb korosztállyal közösen vesznek részt az oktatásban.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT-elemzésben *erősségként* emelik ki többek között az infrastruktúrát, az oktatói gárda szakmai tudását, a széleskörű vállalati kapcsolatrendszert, valamint a tehetségmenedzsmentet. A *gyengeségek* között szerepel a magas adminisztrációs teher, a nagy létszámú csoportok, az oktatói leterheltség, a hallgatók közötti tudásbeli különbségek. A *lehetőségeik* kapcsán kiemelik: céljuk az, hogy az alapszakos hallgatók a mesterképzést is az intézményben végezzék el. Szükséges tehát megteremteniük az erre (az intézmény mesterszakjainak a promotálására) való felkészítés lehetőségeit. *Veszélynek* az intézmények közötti versenyhelyzetet, a csökkenő a beiskolázási piacot, és a növekvő lemorzsolódási arányt látják.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Szükséges a megfelelő szakmai háttérrel rendelkező oktatók bevonása a *közgazdasági és gazdaságtani* tantárgyak oktatásába. Ennek érdekében (és az oktatói terhelés csökkentése érdekében is) megfontolandó az oktatói gárda bővítése.
2. Célszerű a hallgatók mesterképzésre való továbblépésére való felkészítésének továbbfejlesztése.
3. A PE Gazdaságtudományi Karán folyó *gazdálkodási és menedzsment* képzés megkülönböztető jegye a *regionális gazdaságtan* oktatása. Esetleg el lehetne gondolkodni azon, hogy ez egy specializációban is érvényre jusson.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak (magyar és angol nyelven)	2016/1/VII/2/29. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre.
működő képzés értékelése: 2007/10/XI/4. sz. MAB határozat	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidős (levelező) formában folyik, angol nyelven nappali képzést is folytat az intézmény. A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 24 (3-6 kredites) tárgy tartalmazza, 87 kredittel. Ezek közül négy tárgy (12 kredit) választható a megadott kínálatból, a többi kötelező az első 4 félévben. A szakmai törzsanyagot 12 kötelező (6 kredites) tárgy és 4 választható (3 kredites) adja 84 kredit értékben. Az oktatási program nem tartalmaz specializációt. A tanterv 23 szabadon választható tárgyat sorol fel, közöttük 1 német nyelvűt, ezek közül 9 kredit értékben kell választani. Az angol nyelvű képzés tanterve kisebb mértékben eltér a magyar nyelvű képzéstől, mivel az angol (együttműködő partner a Middlesex University) és a magyar felsőoktatás követelményeinek is meg kell felelnie.

A szak vezetése és a tárgyfelelősök friss, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal látják el a hallgatókat. Elismerésre méltó, hogy a kurzusok jelentős számánál saját tananyag áll rendelkezésre. Ezek döntően az Akadémiai Kiadó gondozásában jelentek meg. Az angol nyelvű képzéshez kiadói kapcsolatokat építettek ki.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Farkas Ferenc egy mesterszaknak is (*vezetés és szervezés*) felelőse. Ezt az akkreditációs szabályok megengedik. Szakmai háttere, tudományos munkássága illeszkedik a szak jellegéhez, a magyar menedzsment professzorok elitjéhez tartozik. Intézményi sajátosság, hogy a szakfelelős a szak szakmai, stratégiai irányítója, a szakvezető a szak operatív vezetője. A magyar és az angol nyelvű képzésnek külön szakvezetői vannak.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden kötelező tárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal. A nappali és a részidős képzésben a minősített arány kimagasló (84%), intézményhez nem tartozó (AE) oktató pedig mindössze 6 van a 61-ből. Az angol nyelvű képzés 28 oktatója között 3 AE és 2 vendégoktató található. Az átlagos heti óraterhelések és kreditszámok teljesítik a követelményeket. Az AT kategóriájú oktatók között a vezető oktatók aránya 54%, ez jó arány, ugyanakkor e kollégák átlagéletkora magas. Az angol nyelvű képzésben az arány éppen fordított: a vezető oktatók aránya alacsonyabb, ugyanakkor az oktatók átlagéletkora lényegesen kedvezőbb.

Az angol nyelvű képzés oktatóinak idegennyelv-tudása megfelelő.

Tudományos háttér

A szak vezető oktatói *közgazdaságtudományi* és *gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek, ezeken a területeken minőségi publikációkkal rendelkeznek. A *gazdálkodástudományi* alapszakok és mesterszakok oktatóinak átfedése egyben a kutatások diszciplináris sokszínűségét is jelzi. A saját tudományos folyóiratban (*Marketing and Menedzsment*), illetve egyes projekteknél (pl. TÁMOP) megjelenő tartalmak a *gazdálkodási és menedzsment* vonalat is képviselik. Alapképzés esetében a tágabb *közgazdasági* területeket felölelő kutatások és publikációk megfelelő tudományos háttérrel nyújtanak, a szakok közötti együttműködés pedig önmagától adódik. A PTE KTK a hazai és nemzetközi *menedzsment* kutatások elismert műhelye.

Infrastrukturális feltételek

A PTE KTK infrastruktúrája országosan is kiemelkedő színvonalú. XXI századi könyvtárral rendelkezik a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont egy önálló szintjén. A könyvtárban elérhető kurrens folyóiratok száma 154, ami a korábbi évekhez képest csökkenő tendenciát mutat. A könyvtárhoz tartozik a Világbanki Gyűjtemény is, 1996 óta kapja a könyvtár a gazdaságtudománnyal kapcsolatos könyveket a Világbanktól. Az angol nyelvű képzéshez is elegendő

mennyiségű és jó színvonalú könyvek állnak rendelkezésre. A könyvtári keresés egyéni számítógépekről is lehetséges a regisztrációk elvégzése után. A kar épületeiben Wifi rendszer támogatja a digitális kommunikációt.

A kar épületének 2003-ban történt felújításakor a tantermek is megújultak. Tantermi oldalról a képzésnek nincsen kapacitásbeli korlátja. Az angol nyelvű képzést támogató Tanulmányi Osztályon angol, német, orosz, horvát és finn nyelven biztosított a külföldi hallgatók kommunikációja.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű, magyar nyelvű képzésben a vizsgált 2009/10 közötti időszakban 170-ről 120-ra, az angol nyelvű képzésben 60-ról 50-re csökkent az éves tervezett felvételi keretszám. A részidejű képzésben folyamatosan évente 100 fő felvételét tervezik. Mindezeket az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi, ennek ellenére a magyar nyelvű nappali képzésben a 2013/14 tanévben is közel 75% volt a felvettek aránya a kerethez képest, a másik két képzési formában ez az arány jóval alacsonyabb volt. Ha a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak teljes felvételi keretére vetítjük a felvettek számát, akkor ez a mutató 55,8%. Részletezve: A teljes idejű magyar nyelvű képzésben a vizsgált időszakban a felvettek száma 577 fő (155, 140, 105, 88, 89), a teljes idejű angol nyelvű képzésben 215 fő (47, 50, 57, 37, 24), a részidejű képzésben 333 (71, 81, 97, 46, 38)

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében nagyjából 50-50%-os, a szakmai tárgyaknál a felsőbb éveken az előadások mellett a gyakorlati órák is megjelennek, így a gyakorlati és elméleti órák aránya kiegyensúlyozott. A részidős képzésben az előadások túlsúlya figyelhető meg, az utolsó félévet kivéve. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra.

A tantárgyak zöme 6 kredit, de vannak kisebb mértékben 3 kredit tárgyak is. A kreditallokáció alapját a kreditrendelet szerint a hallgatói munkamennyiségnek kell szabályoznia. A hallgatók 6 félév alatt 30 vizsgát tesznek, ami kiegyensúlyozott vizsgaterhelést jelent és lényegesen nem tér el a nemzetközi gyakorlattól. A részképzés kontakt óraszámait a formai feltételeknek megfelelően.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya) A kollokviumok túlnyomóan írásbeliek, a szóbeli vizsgák aránya kisebb. A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek, de az egyértelműen látszik, hogy mely tárgyak miben és hogyan járulnak hozzá a kimeneti kompetenciák építéséhez.

A vállalati hét és a szaknap intézménye jól szolgálja a vállalati kapcsolatokat, elősegíti a lehetséges szakmai gyakorlóléhelyek azonosítását. 2014-ben 47 együttműködő partnere volt a KTK-nak, s ez 234 szakmai gyakorlóléhelyt generált. A hallgatók maguk is hozhatnak/generálhatnak gyakorlati helyet.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága, értékelése jó minőségű, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. A minősítésbeli különbségek összhangban vannak a dolgozatok színvonalával. A diplomamunka védelme és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában – vannak kivételek – eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kiadott diplomák száma a nappali tagozaton az országos átlagokhoz képest arányában némileg magasabb.

A vizsgált időszakban teljes idejű magyar nyelvű képzésben összesen 436 fő kapott diplomát (59, 93, 107, 98, 79), a részidejű képzésben 71 (17, 23, 16, 15), a teljes idejű angol nyelvű képzésben 104 (15, 19, 27, 7, 36). A csökkenésben közrejátszott a finanszírozásban bekövetkezett változás. A részidejű képzésben a létszám mintegy felére esett vissza (2013/2014-es adat: 38 felvett hallgató). Ez a tendencia az angol nyelvű képzésre is igaz.

A nyelvvizsga hiányának problémája kis súlyú az intézményben.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munkát és a tanszéki demonstrátorokat említi az önértékelés. Az OTDK-eredményekre (egyenletesen jó teljesítmény) büszke a kar – ám nem derül ki egyértelműen, hogy a szak hallgatói közül hányan készítettek OTDK-dolgozatot. A tehetséggondozás fontos terepe továbbá a Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztő Központ, a Kompetencia és Tehetségfejlesztő Központ és a karon működő Janus Pannonius Közgazdasági Szakkollégium.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A karon az évek során stabil munkamegosztás alakult ki, ez kedvezően befolyásolja a szervezeti egységek közötti együttműködést. A szakfelelős a szak tartalmáért és a teljes képzési folyamatért felelős, a szak stratégiai kérdéseiben dönt. A szakvezetők a szakfelelős munkáját segítik, a szakkal kapcsolatos operatív feladatokat látják el (a hallgatók tájékoztatása, sillabuszok összegyűjtése és ellenőrzése, szakdolgozati témakörök kijelölése, konzulensek kijelölése, hallgatói kérelmek elbírálása, záróvizsga bizottságok összeállítása). A szakfelelős és a szakvezetők között folyamatos és kétoldalú az információáramlás.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pécsi Tudományegyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. A Közgazdaságtudományi Karon is működik kari szintű Minőségbiztosítási Bizottság. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével (oktatói és kutatási téren), az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal, kiemelten foglalkozik. Aktualizált Minőségbiztosítási Kézikönyv létezik. Ennek a tevékenységnek az outputjai: oktatói teljesítménymérések (teljes körű), oktatók hallgatói véleményezése (önkéntes, kérdőíves), a kimenet elemzése adatok alapján. Mindezek a szakokra vonatkozóan is rendelkezésre állnak (a DPR elemzéseket kivéve, a kis elemszám miatt). Az oktatói teljesítményértékelésnek három pillére van: oktatási terület, kutatási terület és az intézményi menedzsmentben való részvétel. A követelményrendszernek piacgazdasági vonalai ismerhetők fel. A teljesítményértékelési rendszerre visszavezethetően egyértelműek az oktatói vállalások és annak anyagi konzekvenciái is.

A KTK ISO 9001 és ISI 14001 minőségi tanúsításokkal rendelkezik.

A hallgatók számára biztosított lehetőségek közül kiemelendő a karon működő 11 diákszervezetet, amelyeknek a munkája lehetővé teszi, hogy minden hallgató megtalálja, kiélje a saját érdeklődési körének megfelelő ambícióit. Ezek közül a hallgatók 6-ot saját megítélésük szerint kiemelkedően hasznosnak tartanak. A diákszervezeteken túl egyéb lehetőségeik is vannak a hallgatóknak a kiteljesülésre (pl. Simonyi Summer School). Az ösztöndíjrendszer teljesítménycentrikus, és a kiválóságot támogatja.

A hallgatók maguk elégedettek az egyetemmel, és kiemelkedően jónak definiálják a pécsi hallgatói életet. Oktatóik sorában könnyen találnak példaképet, betartják a rájuk vonatkozó szabályzatokat (tárgy tematika, óra megtartása, stb.).

A kar (a szak körül kialakult) vállalati és intézményi kapcsolatrendszerét igyekszik a Dél-dunántúli Régió határain túl is bővíteni.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A külső feltételek Pécszet mint depresszív régióban lévő egyetemi központot mutatják be. Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. Megemlítésre kerülnek a regionális gazdasági gondokra visszavezethető, a munkalehetőségekben és a jövedelemben kitapintható hátrányok is.

A SWOT négy eleme egyetemi-kari szintű pontokat tartalmaz, de feltüntetésre kerültek a szakra jellemző elemek is. Szakspecifikus *erősségként* kiemelendő a magyar mellett az angol nyelven történő oktatás, az oktatói tapasztalat, valamint a kialakult és működő szakmai gyakorlati képzőhelyhálózat. *Gyengeségeik* között szerepelnek a fiatal oktatók gyakorlatszerzési korlátai, valamint a bejövő hallgatók generációs jellegére vonatkozó ismerethiány. *Lehetőségeik* között szerepel új stratégiai partnerek bevonása és a hallgatói tehetséggondozás vonzerejének növelése, *veszélynek* pedig a város (régió) vonzerejének, eltartóképességének csökkenését, valamint az oktatási infrastruktúra amortizálódását látják.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. A szak- és diplomadolgozatok esetében a feldolgozandó szakirodalmi kontingens minimumát és ezen belül az idegen nyelvű hányad nagyságát célszerű növelni. Ez jól szolgálja az angol/német szaknyelvi tudás fejlesztését.
2. Célszerű lenne a záróvizsga-bizottságok elnökeit vezetői poszton lévő szakemberekből kiválasztani. Az elnökök által áttekintett szakdolgozatok ez által gyakorlati szempontból, a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából is értékelésre kerülnek/kerülhetnek.

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>pénzügyi menedzsment; kontrolling;</i> <i>nemzetközi menedzsment</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/68.</p> <p>távoktatásos képzés MAB határozata: 2005/7/IX/2/95.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/30. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali, részidejű: levelező és távoktatásos munkarendben folyik, magyar nyelven. A tanterv a KKK-ban előírt arányoknak és tartalomnak megfelel. Az alapozó ismereteket 20 kötelező tantárgy tartalmazza összesen 86 kreditszámmal, és egy 10 db 3 kredites tárgyat tartalmazó csoport. E tárgyakból hármat kötelező választani, 9 kredit teljesítendő. A szakmai törzsanyag 9 db tantárgyból áll összesen 39 kredittel, és egy 4 db 3 kredites tárgyat tartalmazó csoportból. Az utóbbiak közül kettőt kötelező választani, 6 kredit értékben. A három specializáció mindegyike 28 kreditszámot tartalmaz, amelyet a *pénzügyi menedzsment* specializációban 6, a *kontrolling* specializációban 8, a *nemzetközi menedzsment* specializációban pedig 7 tantárgy felvételével lehet teljesíteni. A szakdolgozatért nem jár kredit, de a szakdolgozat készítéséhez tartozó *szakszeminárium* kreditértéke 2. A szabadon választható tárgyak listája 30 darab különféle kreditértékű (2, 3, 4 és 5 kredites) tantárgyat tartalmaz. E listából az összesen teljesítendő kreditérték (10 kredit) kétszeresének megfelelő tárgy kerül meghirdetésre, így a hallgatók minden évben legalább 4 tárgy közül tudnak válogatni. A 7. félévben kötelező szakmai gyakorlat kreditértéke 30.

A levelező és a távoktatásos képzésben csak egyetlen specializáció, a *pénzügyi menedzsment* szerepel. A levelező képzésben egy kredit 3x45 perces tanórának felel meg. A levelező képzés blokkosított formában történik: minden péntek délután (2-3 blokk) és szombaton (5-6 blokk), 14 hetes tanrendben. Hétvégekre szervezik a vizsgákat is.

Stratégiai céljuk, hogy a jövőben a levelezőt a távoktatásos munkarend váltsa fel. Ez hallgatói igény alapján fogalmazódott meg. Tapasztalják azt is, hogy a levelező képzésben tanuló hallgatók egyre inkább átjelentkeznek távoktatásra. A távoktatásban tanulók a szak hallgatóinak körülbelül harmadát teszik ki.

A specializációválasztás a Neptun rendszerben történik. A *kontrolling* szakirány hallgatói létszámának felső határa 40 fő a számítástechnikai eszközigény miatt. A *pénzügy* specializáció a legnépszerűbb (40%), ezt követi a *kontrolling* szakirány (35%), majd a *nemzetközi menedzsment* (25%).

Az előadások és gyakorlatok pontos aránya az önértékelésből nehezen határozható meg; az összes foglalkozás nagyjából 40%-a szeminárium, 60%-a előadás. A tantárgytematikák egységesen készítik és a hallgatói önkormányzat, valamint a Neptun rendszer ellenőrzi azok formai és tartalmi követelményeit. A tananyagok az áttekintett tárgyleírások és a konzultációk alapján megfelelően korszerűnek látszanak.

A *közgazdasági* alaptárgyak tananyagai érdemi felülvizsgálatra szorulnak. Egyes tantárgyak kötelező anyaga régi, tíz évet is jóval meghaladó kiadású (ilyen pl. a *mikroökonómia*), illetve a tanárnak más felsőoktatási intézményekben ismeretlen saját jegyzetei képezik a kizárólagos kötelező tananyagot (a *makroökonómia* esetében). Felsőbb évfolyamos, inkább gyakorlatorientált szaktárgyaknál nem probléma, sőt kívánatos, hogy az oktató a saját kutatási eredményeivel is megismertesse a hallgatókat. A bevezető *közgazdasági* alaptárgyak anyaga azonban standard, és a hazai oktatásban is az utóbbi évekre kifejezetten egységes alapvetések alakultak ki. Ezek esetében nem szerencsés, ha az oktató személye és szubjektív ízlése nyomot hagy a kurzus tananyagán.

Személyi feltételek

A szakfelelős személye az önértékelés elkészítése után megváltozott. A jelenlegi szakfelelős, Kovács Gábor a MAB előírásoknak megfelel. Egyetemi docens, a szakterületén megfelelő, de még nem kiemelkedő tudományos tevékenységgel rendelkezik. A specializációk felelősei Tatay Tibor, Koppány Krisztián és Lukács Eszter.

A képzés 64 felkínált tantárgyát 68 oktató oktatja. (40 tantárgyat kell teljesíteni.) A tárgyfelelősök között 16 adjunktus, egy tanársegéd és egy tudományos munkatárs szerepel. Az adjunktusok is rendelkeznek tudományos fokozattal, ám a *pszichológia* tárgy felelőse tudományos munkatárs, nincs PhD fokozata. Valamennyi tárgyfelelős az oktatott szakterületen megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkezik.

A 47 oktató rendelkezik tudományos fokozattal, ami az oktatók 69%-a. Az oktatók közül 5 egyetemi tanár, 10-en habilitáltak. Ez alapképzés esetén megfelelő arány. 61 oktató az egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatója. A szak oktatását tehát döntően az egyetem főállású és jelentős részben tudományos fokozattal rendelkező oktatói végzik. Az oktatókra vonatkozó MAB előírások az önértékelés alapján teljesülnek.

Az oktatók korösszetétele a szak oktatását hosszú távon lehetővé teszi. A 68 oktató közel kétharmada (42 fő) 45 év alatti. A fiatal, PhD fokozatott szerzett oktatók a tapasztaltabb korosztállyal közösen vesznek részt az oktatásban.

Tudományos háttér

Az alapszakhoz témája és oktatói köre alapján szorosan kötődik a Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, amelynek több kutatási témája egybeesik a szak specializációival. A szakmai háttér fontos eleme a Kautz Gyula Közgazdász Szakkollégiumban folyó szakmai munka is.

Infrastrukturális feltételek

A győri campus rendelkezik a szak jelentős létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. 100-nál több főt befogadó előadóteremből 5 áll rendelkezésre, továbbá 35 kisebb kapacitású szemináriumi terem használható a kis létszámú foglalkozásokra. A 4 számítástechnikai kabinet összesen 185 fő befogadására képes. A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2011 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére, továbbá egy 120 géppel felszerelt olvasóterem is. A jelentős könyvtárállomány mellett elérhetők a legfontosabb adatbázisok is (Wos, EBSCO, stb.). Az elektronikus tananyagok a Kautz Kar által működtetett „Virtuális Kar” rendszerből tölthetők le.

A hallgatói létszámhoz viszonyítva a kollégiumi kapacitás jelentős. A campus területén két sportlétesítmény van (edző csarnok, egyetemi sportcsarnok).

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben a vizsgált 2009/10–2013/14 közötti időszakban a tervezett éves felvételi keretszám minimálisan csökkent, 160-ról 150-re, a részi idejű képzésben (levelező és távoktatás együtt) 120-ról 100-ra. A szakra a jelentkezés stabil, az intézmény képzési kapacitása lehetővé teszi a felvett hallgatói létszámot.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

38 tantárgy vizsgával zárul, 2 tantárgy teljesítése történik gyakorlati jeggyel. A kötelező tantárgyak átlagosan 6,3 vizsga / félév értéke a választható tantárgyak vizsgáival együtt jelentős terhelést okoz a vizsgaidőszakban, bár a vizsgák sok esetben a félév során teljesített dolgozatokkal kiválthatók.

A 7. félévben szakmai gyakorlatot kell teljesíteni. A szakmai gyakorlat megkezdésének feltétele legalább 165 kredit teljesítése. A szakmai gyakorlat helyének megválasztásában az egyetemi Kommunikációs és Szolgáltató Központ segít. Egy gyakorlati helyadatbázis áll rendelkezésre, amely 2004 óta és folyamatosan frissül.

A szakdolgozati témaválasztás a kari honlapon egy saját fejlesztésű elektronikus rendszerben történik. A témákat az oktatók ajánlásai alapján írják ki. A szakdolgozati témák meghirdetését az oktatási dékánhelyettes koordinálja. A témakiírásoknál ajánlott, de nem kötelező az empirikus, vállalathoz kötött téma. A formai követelmények szintén elektronikusan elérhetők. A hallgatóknak a specializációjuknak megfelelő témát kell választaniuk. A hallgató témát és ezzel konzulenszt is választ.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatói teljesítmények értékelését az egyetemi TVSZ szabályozza. A kompetenciák elsajátításának ellenőrzésére alkalmazott módszerek megfelelőek és sokszínűek (félévközi beadandó házi dolgozatok, hallgatói prezentációk, félévközi szóbeli beszámoló stb.). Az egységes formájú és szerkezetű tantárgyleírások és az egyes tantárgyak követelményrendszerei a Neptunban elérhetők. A tárgyak teljesítésével kapcsolatos információk (aláírás, jegy) is a Neptunban követhetők nyomon. A vizsgaidőpontokat a vizsga kezdete előtt 5 héttel meghirdetik ugyancsak a Neptunban, a HÖK ellenőrzésével a TVSZ szerint.

A szakdolgozat bírálatát a konzulens és egy, a dékánhelyettes által felkért szakértő végzi. A külső konzulensek adatbázisa segít a bíráló kijelölésében. A záróvizsga két részből áll, komplex vizsgából és a szakdolgozat védéséből. A komplex vizsga 3 órás írásbeli vizsga, melynek első része *menedzsment* ismeretekre irányul, második része a *specializációnak* megfelelő feladatsor megoldása. A komplex vizsga sikeres teljesítése a szakdolgozat megvédésének a feltétele.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10 – 2013/14 közötti időszakban a teljes idejű képzésre 677 hallgatót vettek fel (2009/10: 146; 2010/11: 155; 2011/12: 132; 2012/13: 110; 2013/14: 134), 2011-13 között 252 diplomát adtak ki. Részidejű képzésre 481 hallgató nyert felvételt a vizsgált időszakban (2009/10: 117; 2010/11: 97; 2011/12: 116; 2012/13: 74; 2013/14: 77), és 90 diplomát adtak ki. A felvett hallgatók 24%-a szerzett oklevelet.

A felvettek 11%-a nem iratkozik be a képzésre, ez az érték 2014-ben 12% volt. A felvett hallgatók lemorzsolódási aránya 29%. 12% nem a képzési időn belül végez, átlagosan 2 félévvel haladnak túl a képzési időn. A lemorzsolódás csökkentése érdekében vezették be a (tanterv szerint kötelezően) választható *matematika 0* tantárgyat, ami a hiányzó középiskolai *matematikai* ismeretek pótlására szolgál. A lemorzsolódás egyik fő oka a kvantitatív készségeket igénylő, a Műszaki Tudományi Kar oktatói által oktatott alapoó tárgyak teljesítésének hiánya.

A képzés kezdetekor a hallgatók felének van nyelvvizsgálója. Nyelvvizsga hiányában nem diplomázó hallgatók aránya az egyes képzésekben: 8% a nappali képzésen, 11% a távoktatási képzésen.

A továbblépés 5 mesterszakra lehetséges az egyetemen. A *pénzügy* és a *kontrolling* specializáció hallgatói inkább részidejű mesterképzésen folytatják tanulmányaikat az alapidiploma megszerzése utáni jó elhelyezkedési lehetőségek miatt.

A tehetséggondozás eszköze a TDK tevékenység, amelyben a hallgatók nagy számban vesznek részt. Az elmúlt négy évben 37 TDK dolgozat született a szakon, amelyek közül 18 jutott tovább az országos diákköri konferenciára.

A demonstrátorként dolgozó hallgatók a tevékenységükért oklevelet kapnak a szemeszter végén és plusz pontot a PhD felvételin.

A tudományos önképzés fontos eleme a Kautz Gyula Közgazdász Szakkollégium. A szakkollégistáknak többek között szakmai tehetséggondozó kurzusokat szerveznek, illetve oktatói kutatói projektekbe csatlakoznak be. Évente konferenciát is rendeznek, és minden évben megrendezik az Országos Pénzügyi Esettanulmány versenyt. A szakkollégisták részére egy TDK dolgozat készítése kötelező. A szak hallgatói közül évente átlagosan 15 fő szakkollégista.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar. A szakfelelős felel a szakmai tartalomért. Tantervmódosítási javaslatot a szakfelelős tehet az érintett tanszékek vezetőivel történt egyeztetés után. A módosítást a Kari Tanács véleményezi, és a Szenátus hagyja jóvá. 2014 óta Egyetemi Oktatási Bizottság (EOB) tárgyalja a szenátus elé terjesztendő javaslatokat. Csak az EOB által jóváhagyott javaslatok kerülhetnek a szenátus elé.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségirányítási rendszer működése egyetemi szinten szabályozott az SZMSZ mellékleteként elfogadott Minőségirányítási kézikönyv szerint. Az egyes karokon Minőségirányítási és Értékelési Bizottság működik, amely a Kari Tanács alá rendelt.

Az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése (OHV) intézményi szinten szervezett. Az értékeléseket a hallgatók a Neptunban kitölthető kérdőív segítségével végzik. A hallgatók kis hányada értékeli, a kitöltési arány általában 15-30%, a tantárgytól függően.

Az oktatók teljesítmény szerinti differenciált jutalmazása kari szándék, de az ehhez szükséges források sajnos hiányoznak. Az oktatókat erőteljesen motiválják (például ösztöndíjakkal, konferencia részvétellel) a tudományos fokozat megszerzésére. Ennek hatása az utóbbi időszakban fokozatot szerettek számában és a fokozattal rendelkezők magas arányában egyaránt látszik. A docensi kinevezésnek nem követelménye, de előny a habilitáció.

A teljesítményértékelési rendszerben minden oktatót évente értékelnek egységes szempontrendszer szerint. Ennek lényeges eleme az OHV vélemény is.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR) adatai alapján az 1 hónapon belül állást találók aránya sohasem volt 48% alatt, és 2014-re 70,69%-ra nőtt.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT elemzésben dominálnak az intézményre, oktatói gárdára és a hallgatóságra vonatkozó *erőségek* és a képzés fejlesztésében rejlő *lehetőségek*. Csak kevés, de hatásában jelentős *gyengeség* és *veszély* jelenik meg. A legfontosabb probléma a képzésnek teljes mértékben önköltségessé válása, ami jelentősen szűkíti a hallgatói bázist. Mindennek ellenére a régióban a szak piacvezető pozícióra tett szert. Fontos *gyengeség* az informatikai eszközök fejlesztésekor, pótlásakor jelentkező forráshiány.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Vizsgálják felül az alapozó *közgazdasági* tárgyak tananyagait.
2. Az OHV rendszer javítása szükséges annak érdekében, hogy az OHV kérdőíveket többen töltsék ki. A kérdőívek olyan kérdéseket tartalmazzanak, amelyekre a hallgatók megalapozottan tudnak válaszolni.
3. Javasolt a negyedik félév után, a specializációválasztás előtt a hallgatók eredményeinek és előrehaladásának áttekintése és az értékelés eredményének felhasználása a specializációválasztási rendszerben.
4. A *környezeti menedzsment*, a *társadalmi felelősség* és a *megfelelőség (compliance)* fontos területei a vállalatok működésének. Megfontolható, hogy az alapképzés hallgatóinak egy részét ilyen témákkal küldjék ki szakmai gyakorlatra, azzal sikerülhetne a vállalatok érdeklődését felkelteni az ilyen ismeretekkel rendelkező (*regionális és környezeti gazdaságtan* szakos) mesterképzéses hallgatók iránt is.
5. A távoktatásos képzési formára vonatkozóan (tanterv, létszám, lemorzsolódás, a távoktatási infrastruktúra és keretrendszer követelmények szerinti működése) a MAB minimális mértékű információhoz, vázlatos leíráshoz tudott csak hozzájutni. A távoktatás indítási követelményei szerint a távoktatásos képzésben a speciális feladatok ellátásához további személyi háttérrel is biztosítani kell. A tananyagfelelősnek hitelt érdemlően igazolnia kell, hogy részt vett távoktatási tagozaton történő közreműködéshez szükséges speciális felkészítésben, a tutorok irányítójának (AT) távoktatási tapasztalattal kell rendelkeznie. Egy tutorhoz egyidejűleg (egy szemeszterben) legfeljebb 50 hallgató és legfeljebb 3 tantárgy gondozása tartozhat. Az esetleg hiányzó elemek vonatkozásában intézkedési tervre, azzal együtt **a megfelelő dokumentáció bemutatására** van szükség.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/79.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: 2012/8/VIII/5.</p> <p>távoktatásos képzés nem támogató MAB határozata: 2005/10/VII/2/19.</p>	<p>2016/1/VII/2/31. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és távoktatásos képzés folyik a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon magyar nyelven. A távoktatásos képzés indítását a MAB 2005-ben nem támogatta. Az angol nyelvű képzés akkreditációjával is rendelkeznek, de az angol nyelvű képzés még nem indult el, ezért az értékelés nem terjedt ki az angol nyelvű képzésre.

A tanterv megfelel a KKK-ban előírottaknak: az alapfokozat megszerzéséhez előírt kreditvárásnak megfelel: 180 +30 kredit; a képzési ágon belüli közös képzési szakasz minimális kreditértéke: 80 kredit – a mintatantervben: 86 kredit; a társadalomtudományi alapismeretek 10-20 kredit közötti KKK-s elvárása teljesül: 3 kreditnyi kötelező és 9 kreditnyi kötelezően választható társadalomtudományi tárgy (összesen 12 kredit); a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 9 kredit; – a mintatantervben: 10 kredit (18 felajánlott tantárgyból); a szakdolgozathoz rendelt kreditérték: kritériumkövetelmény kredit nélkül – a mintatantervben: ennek megfelelően 0 kredit; a gyakorlati ismeretekhez rendelhető minimális kreditérték: 102 kredit, amelyből az összefüggő szakmai gyakorlat kreditértéke: 30 kredit – a mintatanterv mindkét követelménynek megfelel (összesen 102 kredit). A szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök tantárgyakkal megfelelően lefedettek: a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek összkreditértéke 85 (KKK: 80-90); szakmai törzsanyag: 70-90 kredit – a mintatantervben: a szaktörzs 32 kredit és a kötelezően választható kurzusok 40 kredit (76 kredit összértékű 39 felajánlott kurzusból 13-at kell választani 40 kredit összértékben), mindösszesen 72 kredit.

A hallgatók preferálnák, ha már a tanulmányok megkezdésekor ismert lenne a tantárgyi struktúra. A MAB benyomásai szerint a hallgatók többsége nem tudja, hogy a tantervek az egyetem honlapján elérhetők.

A távoktatásra kifejlesztett tananyagok jelentős részét a nappali képzésben is alkalmazzák.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Mozsár Ferenc az elvárt kritériumoknak lényegében megfelel, 57 éves AT egyetemi docens, PhD, kreditterhelése megfelelő, de az intézményi óraterhelése magas. A szakon egy alapozó tantárgy felelőse. Kutatási tevékenysége a szak és az oktatott tárgyai szempontjából releváns. Publikációs tevékenysége nehezen megítélhető, az MTMT-ben (mint ahogy az önértékelés vonatkozó adatlapján is) 6 tételes publikációs jegyzéke található, a legfrissebb 2009-es.

A képzésben résztvevő oktatók száma 86, ebből 55 minősített (53 PhD, 2 DSc). A tantárgyfelelősök száma 51, közülük a kötelező *gazdasági nyelvórák* tantárgy felelőségének nincs tudományos fokozata. Az AT:AE oktatók aránya megfelelő, a vendégoktatók száma 2. A 64 AT oktató közül 9 fő intézményi szintű összesített kredit terhelése haladja meg a 25 kreditet (valamennyi 35 alatt marad) – ez a tolerált 1/3-ot távolról sem haladja meg. A képzést 8 egyetemi tanár támogatja aktívan. A szakon oktatók korstruktúrája egészséges piramisszerű eloszlást mutat, az oktatók 60%-a 44 év alatti. A szak oktatóinak zöme gazdasági végzettségű, a nem gazdasági tárgyakat jellemzően a társkarok oktatói oktatják (pl. *matematikai, informatikai, jogi, illetve társadalomtudományi* területhez tartozó tárgyak), így a szakmai megfeleléség biztosított.

Tudományos háttér

A szak fejlesztésének négy kutatóműhely a tudományos háttere: szervezeti viselkedéssel és szervezeti kultúrával kapcsolatos kutatások, kis- és középvállalkozásokkal kapcsolatos kutatások, üzleti relációkkal kapcsolatos kutatások,

regionális gazdaság- és vállalkozásfejlesztéssel kapcsolatos kutatások. A kar gazdag és szerteágazó kutatási eredményei stabil háttérrel adnak mind az oktatásnak, mind a tananyagfejlesztésnek.

A tudományos-publikációs teljesítmények transzparenssek, adjunktustól fölfelé lényegében mindenki nyomon követhető az MTMT adatbázisában.

A tudományos publikációk száma megfelelőnek mondható, de a nemzetközi tudományos jelenlétet fejleszteni indokolt.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei megfelelők. Az oktatás döntő többségben két épületben zajlik. A Kálvária sugárúti, felújított és a legkorszerűbb technikával ellátott épületben kapnak helyet az irodák, valamint három 40 fős tanterem, 2 számítógépes kabinet és három szemináriumi terem. Az ebben az épületben található termek mindegyikében lehetőség van az előadások és foglalkozások digitális rögzítésére és a kar honlapján történő, akár azonnali közvetítésére. A másik épület a Feketesas utcában található (mintegy öt perces sétára az előző épülettől), 2012-ben lett felújítva, és öt tanteremnek ad otthont. Az oktatási teremkapacitás itt tovább is bővíthető. A két épületben tartott tanórák mellett előfordul, hogy a diákok évfolyamszintű előadás keretében a József Attila Tanulmányi és Információs Központ nagy termeiben hallgatnak kurzusokat. Ezen túlmenően szükség esetén egyes tanórákat más karok tantermeiben tartanak.

A Gazdaságtudományi Kar két számítógépes labort üzemeltet a kar hallgatói számára, emellett a diákoknak hozzáférésük van a József Attila Tanulmányi és Információs Központ számítógépeihez és internet használatához. Az informatikai eszközöket folyamatosan fejlesztik, a legutóbbi nagyobb beszerzés 2014-ben történt. Továbbá a diákoknak és az oktatóknak is van hozzáférésük a KSH kutatószobájához Szegeden.

A szak diákjai a Szegedi Tudományegyetem központi könyvtárát használják, mely több mint egymillió könyvet, 250 000 folyóiratot és 130 000 egyéb dokumentumot, valamint egy folyamatosan növekvő digitális állományt kezel. A könyvtár, annak ellátottsága és felszereltsége igen magas színvonalú.

Az oktatási segédletek támogatják a szak minőségének fenntartását és növelését. A szakirodalom mind magyar nyelven, mind angol nyelven megfelelő és hozzáférhető, listájukat évente frissítik. Az oktatók által biztosított egyéb segédanyagok a Coospace-en keresztül elérhetőek.

A Gazdaságtudományi Kar a Coospace-t használja a tanulmányi tartalomszolgáltatás és az elektronikus ügyfélszolgálat, valamint a hatékony kommunikáció biztosítására. A tanulmányi ügyekkel kapcsolatos adminisztrációt az ETR támogatja, a MODULO rendszer alkalmazása pedig lehetővé teszi, hogy a diákok a nap bármely szakában elektronikus dokumentumok segítségével intézhessék a tanulmányaikkal kapcsolatos adminisztratív ügyeiket.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/13-2013/14 közötti időszakban a felvételi keretszám a teljes idejű képzésben évente 90-100 fő, a felvettek száma összesen 469 fő (90, 91, 92, 96, 100). A kapacitások feltöltése nem okozott problémát, a felvehető létszámokat maradéktalanul fel tudták tölteni. Az első évben a felvetteknek csak kb. 95%-a iratkozik be. A tanulmányok mellett jelentős számban vállalnak munkát a hallgatók, ami növelheti a lemorzsolódást (jobb esetben a részképzésre történő átjelentkezéssel).

A részidejű, távoktatásos képzésben a felvételi kapacitás minden évben 196 fő volt, a felvettek száma 653 (196, 136, 130, 91, 100). A távoktatásos képzésben levő aktív hallgatók létszáma 2009-ről 2014-re 515 főről 283-ra, a kapacitáskihasználtság pedig 74%-ról 42%-ra csökkent. A jelenlegi, 100 körül ingadozó bekerülő létszámmal ezen a szakon az SZTE GTK a legnagyobb képzőhelynek számít az országban, ugyanakkor viszonylag nagy a lemorzsolódás.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az összes kontaktóra 60%-a előadás, 40%-a gyakorlat. A félévek kredit- és óraszámterhelése kiegyenlített eloszlást mutat.

A tananyagfejlesztés folyamatos. A távoktatásos képzés tananyagait a távoktatás igényeinek megfelelő módszertannal alakítják ki. A tudásátadás módjai (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya) megfelel az elvártaknak. A tanulással kapcsolatos módszertani segítségnyújtás, a kompetenciák fejlesztésének módszerei megfelelőek.

A partnerekkel kialakult szoros együttműködés keretében gyakorlati szakemberek is részt vesznek az oktatásban, az egyes tárgyak tematikáját is igyekeznek a gyakorlati igényekhez igazítani.

Értékelés és ellenőrzés

A tárgyak 70%-a zárul vizsgával és 30% folyamatos számonkérésre alapozott gyakorlati jeggyel. A számonkérések keretét az egyetem egységes Tanulmányi és Vizsgaszabályzata biztosítja. A hagyományosnak tekinthető írásbeli-szóbeli vizsgák, zárthelyi dolgozatok mellett a gyakorlatorientált kurzusokon a hallgatók akár egész féléven át tartó projekteken dolgoznak (pl. *piackutatás*), a gyakorlati életből vett problémákat oldanak meg (pl. *KKV marketing*), a kurzus lezárásaként pedig kutatási jelentést és prezentációt készítenek vagy projekttervet dolgoznak ki (pl. *projektmenedzsment*). Más kurzusokon kombinálódnak a hagyományos számonkérési elemek (pl. zárthelyi dolgozat, írásbeli vizsga) a csoportos esettanulmány megoldással, prezentációval stb. Egy adott kurzus teljesítésének, a vizsgára bocsátásnak, a kreditmegszerzésnek a feltételeit minden kurzus esetében a szorgalmi időszak elején (a kurzusfelvételi időszakban) minden oktatónak kötelező írásban, ellenőrizhető módon a Coospace-ben megjeleníteni (a kurzushoz tartozó szintérre, egy erre a célra létrehozott felületre feltölteni), amelytől utólag eltérni nem lehet.

A vizsgaidőszak időbeosztását, a meghirdetett vizsganapokat a vizsgaidőszak kezdetét megelőző 14. napig az ETR-ben a hallgatók számára elérhetővé kell tenni. Minden kurzusból minden héten legalább egy vizsganapot kell biztosítani, úgy, hogy a meghirdetett vizsgahelyek száma összességében elérje az adott kurzust felvett hallgatók számának 150%-át. A sikertelen vizsgák megismétlésére a vizsgaidőszakot követő külön utóvizsga-héten is lehetőség van, de ekkor csak utóvizsga tehető.

A záróvizsga két részből áll: a szakdolgozat védéséből és a szóbeli vizsgából. Az elkészült szakdolgozatokat a konzulens és az opponens egy meghatározott szempontrendszer szerint szövegesen értékeli, és jegyet is javasol, valamint kérdéseket fogalmaz meg. A szakdolgozatvédés során a jelölt maximum 10 percen, szabad előadás formájában, prezentációval alátámasztott módon ismerteti a dolgozatának a felépítését, legfontosabb megállapításait, eredményeit. Ezt követően a záróvizsga-bizottság bármely tagja, a konzulens, az opponens vagy a bizottság munkáját segítő külső tag kérdéseket tehet fel a jelöltnek a szakdolgozathoz kapcsolódóan. A záróvizsga-bizottság – figyelembe véve a konzulens és az opponens előzetes írásbeli véleményében megfogalmazott javaslatát, a jelölt szóbeli prezentációját és a kérdésekre adott válaszokat – ötfokozatú jeggyel értékeli a szakdolgozatot. Ha a szakdolgozat minősítése elégtelen, akkor a jelölt a vizsga szóbeli részét már nem kezdheti meg, és új szakdolgozatot kell készítenie. A szóbeli vizsga az eredményes védést követően kezdhető meg: a jelölt a záróvizsgára előzetesen (a záróvizsga előtt legalább két hónappal) kiadott tételsorból tételt húz, amelynek kidolgozására legalább 15 perc időt kell biztosítani. A záróvizsga-bizottságok (amelyek legalább 3 főből állnak, mindig van külső tagjuk, összetételükről pedig a Kari Tanács szavaz) a záróvizsga után közvetlenül visszajelezhetnek a szakfelelősnek (aki maga is záróvizsga-bizottsági tag) vagy az oktatási dékánhelyettesnek.

A távoktatásos képzésben a számonkérés feltételei hasonlóak a nappali képzésben alkalmazottakkal, és az elért eredmények nem térnek el jelentősen.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben kiadott diplomák száma összesen 300 (44, 61, 56, 62, 77). A lemorzsolódás („leadta a szakot”) átlagosan 21,33%, egy-egy évfolyamnak kb. 60%-a jut el a diplomaszerezésig. A nyelvvizsga hiánya miatt nem kapott diplomát 43 hallgató (11, 7, 7, 11, 7).

A távoktatásos képzésben kiadott diplomák száma 197 (21, 42, 46, 52, 36). A lemorzsolódás, illetve a képzés elhúzóda itt nagyobb arányú, mint a nappali tagozaton. A felvetteknek eddig mintegy 30%-a kapott diplomát.

A tehetséggondozás szervezeti keretét a Gazdaságtudományi Karon működő Tehetséggondozási Bizottság adja, melynek főbb feladatai a kari tehetséggondozási tevékenység koordinálása, programok szervezése, az eredmények és tapasztalatok szemeszterenkénti értékelése, ennek Kari Tanács elé terjesztése. A Tehetséggondozási Bizottság más bizottságokkal együttműködve (pl. Oktatási Bizottság) alapvetően a potenciális hallgatókra és a jelenlegi hallgatókra fókuszál.

A tehetséggondozásnak vannak olyan elemei, amelyek valamennyi szakot érintik (pl. a TDK támogatása, demonstrátori program), míg vannak szakspecifikus tehetséggondozási tevékenységek is (pl. szakmai klubok). A karon a tehetséggondozás kiemelkedő színvonalúnak minősíthető. Az OTDK-n való részvétel és a szereplés eredményessége intézményi összehasonlításban kifejezetten eredményes: a kar egyfelől a nem hivatalos országos rangsorban rendre az élvonalban végez, benevezett dolgozataik 75-85%-a helyezett (ezen belül is 25-50%-uk első helyezett). Ennek megfelelően az országos átlaghoz képest felülreprezentáltan nyertek el Pro Scientia, illetve Mestertanári elismeréseket is.

A kar hallgatói két szakkollégium munkájába kapcsolódnak be. A karon vállalati/alapítványi illetve tanulmányi eredmény alapján megpályázható Tehetség támogató ösztöndíjakat is alapítottak. Évente 30-50 hallgatójuk vesz részt erasmusos részképzésben.

A végzeteknek hozzávetőleg 1/3-a folytatja tanulmányait tovább mesterszakon, ezek jelentős része marad házon belül. Jellemző azonban az elvándorlás: az alapképzést elvégzők egy része mesterképzésre Budapestre, esetenként külföldre jelentkezik.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős mellett a szak munkájának a szervezését a képzésfelelős is támogatja. A szakfelelőst a szervezési feladatainak és tudományos kutató munkájának végzésében komoly mértékben hátráltathatja a kiemelkedően magas óraszám (17,1), amely tényleges kontaktórákat jelent, s amelyből csupán 2,14 óra kapcsolódik a szakhoz. A szak képzési feladatainak szervezése, a feltételek biztosítása a karon működő intézetek feladata is. A szak irányítása tehát nagymértékben kollektív teljesítmény, aminek hatékony működését a kollektíva összehangoltsága, együttműködési hajlandósága és ez irányú tapasztalata biztosítja.

A képzés távoktatásos formában való működtetéséért, illetve ezen forma fejlesztéséért Távoktatás-fejlesztési Bizottságot hozott létre a kar, amelynek feladata a távoktatásos módszertan fejlesztése, a távoktatásban részt vevő oktatók oktatásmódszertani képzésének megszervezése, a távoktatásos jegyzetek, tananyagok rendszeres felülvizsgálata.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A vizsgált képzésen nincsenek szakspecifikus intézkedések, a minőségbiztosítási folyamatok a karon egységesek.

A bemenet körében világosan dokumentáltak az elvárások, az oktatók alkalmazásának feltételeit az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg, a tételes ismertetés az egyetemi SZMSZ Foglalkoztatási Követelményrendszerében található. A kar az utánpótlást elsősorban belülről próbálja megoldani. Az oktatási-tanulási folyamatban az oktatók szakmai, módszertani fejlődését a kar elkötelezetten támogatja. Nagy hangsúly helyeződik az oktatók kutatásokban való részvételének, a hazai és nemzetközi konferenciákon való részvételének és publikálásának a támogatására. Az oktatók továbbképzése több dimenzió mentén biztosított: angol nyelvtanítás, illetve pedagógiai jellegű továbbképzések formájában. Az oktatói teljesítmények mérése a folyamatosan átalakított és újragondolt Teljesítményértékelési Kézikönyv alapján történik. Az oktatók teljesítményét az oktatás és a kutatás terén mérik. Az előbbi esetében figyelembe veszik az oktatást és az ahhoz szervesen kapcsolódó tevékenységek végzését, valamint a tehetséggondozási feladatokat és eredményeket. Az utóbbi esetében a publikációk számát tekintik az értékelés alapjának. A két területet 50-50%-ban veszik figyelembe. Az elismerés, ami elsősorban mennyiségi és teljesítésalapú, leginkább pénzügyi formájú.

A karon az OMHV kérdőív online tölthető ki. A linket a hallgatók e-mailben kapják meg. A válaszadási arány meglehetősen alacsony (13-15%). Az eredmények az összoktatói értekezleteken bemutatásra kerülnek. Emellett a kar egyes szervezeti egységei, sok esetben az egyes oktatók maguk önállóan állítanak elő formanyomtatványt, amelyeken a diákok értékelni tudják az oktatók munkáját az egyes kurzusokra vonatkozóan. Az oktatók meglátása szerint a minőségbiztosítás elemeinek a biztosítása informális formában valósul meg.

A lemorzsolódás csökkentése érdekében a kar a képzési kimenet adatait rendszeresen gyűjti, a folyamatokat értékeli. A foglalkoztatás tapasztalatait a karral együttműködő nagyszámú foglalkoztatótól kapott információk egészítik ki.

A Szegedi Tudományegyetem 2010-ben csatlakozott a DPR-hez. A DPR-ben az intézményi vizsgálat módszertana illeszkedik az országos rendszerhez, de a DPR rendszer működése nem szakspecifikus. A Hallgatói Szolgáltató Iroda minden adott évben végzett hallgatónak küld elektronikus formájú kérdőívet. Ezt a kérdőívet intézményi szinten kiegészítik az elégedettségre, intézményi lojalításra, az intézmény elhelyezkedést segítő szolgáltatásra és a képzések hiányosságaira vonatkozó kérdésekkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis korrekt. *Erősségként* jelölik meg az erős regionális továbbtanulási preferenciát. A *gazdálkodási és menedzsment* az egyik legkeresettebb alapszak, a második vagy harmadik legmagasabb felvételi pontszámmal lehet bekerülni az intézménybe. A *gyengeségek* között szerepel a korlátozott humán erőforrás-kapacitás, ami szerint a szakon oktatók száma jelenleg megfelelő, lehetővé teszi az oktatás zavartalan biztosítását, ám az oktatás és a tudományos munka ellátása érdekében a jövőben szükségesnek mutatkozik az oktatói létszám fejlesztése. Ennek anyagi fedezete rendelkezésre áll, a jogi és finanszírozási feltételek biztosításáig ugyanakkor a fejlesztés kényszerűen várat magára.

A szak specialitása a megszokottól több területen eltérő szervezeti felépítés és működés. A kar dékánja a szakfelelős helyett is előtérben van. Ilyen különlegesség a felelőségek és kompetenciák megosztása, ami a csapatmunkát helyezi előtérbe, mely viszont feltételezi a megfelelő szintű együttműködési készséget a kar valamennyi oktatója, de főként a vezető oktatók között. A szokatlanak tűnő megoldások viszont – úgy tűnik – sikeresen működnek, ami az értékelt szak

munkájának eredményességében is tükröződik. A létszámban csökkenő és egyre vegyesebb összetételű hallgatói állomány képzési színvonalának megtartása többlet erőfeszítést igényel, amire a kar képes és hajlandó is, bár az átlagos óraszámok ezáltal jóval meghaladják a törvényi előírásban szereplő mértéket.

A karnak a képzés minőségét előnyösen befolyásoló erőssége a tehetséggondozás és karriermenedzsment, vagyis az, hogy a kar oktatói és hallgatói számára is életpálya-modelleket kínál. Hallgatói szinten ez a kiemelkedően sikeres TDK-munkában, illetve a figyelemre méltó kimeneti mutatókban mutatkozik meg. Az oktatói állomány esetében a fiatalokból toborzott utánpótlás jelenléte, a folyamatos szakmai előrelépés (PhD, habilitációk), a helyenként nemzetközi elismertséget elért kutatói munka jelenti (nemcsak a partner intézményekkel közösen szervezett konferenciák, hanem jelentős zsűrizett külföldi folyóiratokban történő publikálás, nemzetközi szakmai szövetségek tagsága és ezek konferenciáin való részvétel érdemes kiemelésre néhány oktató esetében).

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a szakfelelős óraterhelésének csökkentése.
2. Törekedjenek arra, hogy minél több oktató jelentessen meg publikációkat nemzetközi szintű folyóiratokban.
3. Az önértékelés minimális mértékben tartalmaz elemeket (tanterv, létszám, lemorzsolódás) a távoktatási formára vonatkozóan. A távoktatás indítási követelményei szerint a távoktatási képzésben a speciális feladatok ellátásához további személyi háttérrel is biztosítani kell. A tananyagfelelősnek hitelt érdemlően igazolnia kell, hogy részt vett távoktatási tagozaton történő közreműködéshez szükséges speciális felkészítésben, a tutorok irányítójának (AT) távoktatási tapasztalattal kell rendelkeznie. Egy tutorhoz egyidejűleg (egy szemeszterben) legfeljebb 50 hallgató és legfeljebb 3 tantárgy gondozása tartozhat. Mindezekről és a távoktatási infrastruktúra és keretrendszer követelmények szerinti működéséről az önértékelés csak vázlatos leírást ad. Az esetleg hiányzó elemek vonatkozásában és a lemorzsolódás okainak feltárására intézkedési tervre, azzal együtt **a megfelelő dokumentáció bemutatására** van szükség.

<p>Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Gödöllő, Budapest, Békéscsaba</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>ellátási lánc menedzsment;</i> <i>üzletviteli menedzser;</i> <i>vállalati pénzügy</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/72.</p> <p>Békéscsabai képzés MAB határozata: 2005/6/X/2/70. <i>(a jogelőd Tessedik Sámuel Főiskolán)</i></p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/32. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való <i>flyamatos megfelelése esetén –</i> 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az intézmény a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon magyar nyelvű, teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytat a gödöllői székhelyén, továbbá a budapesti (Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, GTK) és a békéscsabai telephelyein (Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar, GAEK). Angol nyelven nappali képzés is van Gödöllőn. A specializációk a következők: *ellátási lánc menedzsment; vállalati pénzügy* (mindkettő csak a magyar nyelvű képzésben); *üzletviteli menedzser* (magyar és angol nyelvű képzésben). Az *ellátási lánc menedzsment* specializációt a *kereskedelem és marketing* alapszakkal közösen működtetik.

A békéscsabai telephelyen az elmúlt két évben jelentős átszervezés történt. A jogelőd Tessedik Sámuel Főiskola akkreditált *gazdálkodási és menedzsment* képzését a Szent István Egyetem saját képzési rendjével váltották fel, ami a helyi oktatói állomány meggyengülésével járt, több vezető oktató kilépett. Az átalakulás körüli bizonytalanság és az állami finanszírozás hanyatlása miatt a hallgatói érdeklődés drasztikusan visszaesett, így 2014-ben már nem indult ez az alapszakos képzés. A gödöllői oktatási rendszer átvétele nyilvánvalóan indokolt, de az átállás jelentős munkabefektetést igényel a helyi oktatóktól.

A képzés tárgyszerkezete megfelel a KKK-nak. A tárgyak nagyrészt 4-5 kredit értékűek, ez utóbbiak heti rendszerességgel gyakorlati foglalkozásokat is tartalmaznak. A tanterv megfelelő arányokat tart a módszertani, az elméleti közgazdaságtani és gyakorlati-üzleti ismeretek, valamint az úgynevezett „liberal arts”-hoz kapcsolható ismeretkörök között.

Mindegyik specializáció 27 kredit értékű, az 5. és a 6. félévre koncentrálnak. Az *üzletviteli menedzser* és a *vállalati pénzügy* specializációk tartalma jelentősen átfed. Az *ellátási lánc menedzsment* specializáció kompakt, bár egy önálló *hulladékgazdálkodás* tárgy 4 kreditért itt is soknak tűnik. Helyette pl. *egy környezetbarát vállalatirányítás* tárgy jobb lehetne, komplexebb ismereteket adhatna.

A szakmai tárgyak mindegyikéhez az egyetemen kidolgozott tankönyveket használnak, a folyamatos fejlesztés a kari oktatók feladata. Az, hogy a hallgatók általában alacsonyabb átlagpontszámmal kezdik a képzést, indokolhatja, hogy didaktikailag jobban kidolgozott, a körülményekhez jobban igazodó tananyagokat oktassanak, még akkor is, ha ez a mesterképzésre készülő – sajnos kis létszámú – hallgatónak hátrányt okozhat a későbbiekben. Az alapozó tárgyakhoz is saját jegyzeteket készítenek, amelyek idomulnak az egyetem hagyományos *agrár-közgazdasági* profiljához. Ugyanakkor az elméleti *közgazdaságtani* képzés kisebb hangsúlyt kap.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben az *üzletviteli menedzser* specializáció felelőse, Illés Bálint Csaba egyetemi tanár, a szakot gondozó Üzleti Tudományok Intézete igazgatója, kiterjedt és a szakma által elismert publikációs tevékenységgel rendelkezik. Az MTMT szerint Hirsch indexe 8, a közleményeire 300-nál több hivatkozást tartanak nyilván. Kutatásai az *üzleti tudományok* viszonylag széles skáláját fogják át, publikációi az *agrárvállalkozásoktól* a *KKV-k* működésén keresztül a *minőségmenedzsmentig* terjednek. Ez a széles spektrum, ami generalistát feltételez, kifejezetten segíti az alapszak programjának irányítását.

A szakfelelős a szak irányítására alkalmas, kellő oktatói és oktatásszervezési tapasztalatokkal is rendelkezik. Az *ellátási lánc menedzsment* specializáció felelőse Fodor Zita Júlia, a *vállalati pénzügy* specializáció felelőse Vajna Istvánné Tangl Anita.

A képzésben 58 oktató vesz részt, a tantárgyfelelősök és az oktatók mindegyike megfelel a MAB követelményeknek. Az angol nyelvű képzés oktatóinak idegennyelv-tudása megfelelő. Az egyik tárgyfelelős ugyanakkor *agrár* képzettségű, csak a habilitációs eljárásban került a *gazdálkodás- és szervezéstudományok* területére, és van egy *hadtudományok* területén fokozatot szerzett tárgyfelelős is.

A székhely oktatóinak korösszetételében a fiatal oktatók (tanársegédek) alacsony száma és az egyetemi docensek magas aránya tűnt fel, ami utánpótlási problémákat okozhat, illetve az előmeneteli rendszer furcsa sajátosságát mutatja: 40 éves életkor felett az oktatók $\frac{3}{4}$ -e docens, gyakorlatilag minden fokozatot szerzett oktató ebbe a beosztásba kerül. Az oktatók óraterhelése messze meghaladja a törvényben előírt minimumértéket, nagyon sok esetben heti 14-18 heti kontaktóra, sőt egy-egy esetben 19-24 óra. A túlterheltséget a több képzési hely ugyan magyarázza, de hosszú távon nem fenntartható: a kutatómunka, az önképzés, a tehetséggondozás rovására megy, vagy a leadott órák színvonalának minőségi problémáit okozhatja.

Békéscsabán a szakon oktatók teljes létszáma 28 fő volt 2014 októberében, ami azzal együtt is kevésnek tűnik, hogy csak két specializáció van meghirdetve (amelyek közül évente egyet-egyét indítanak felváltva). A földrajzi távolság nehezíti a Gödöllő/Budapest campusok oktatóinak bevonását a békéscsabai képzésbe, hiszen ezek az oktatók így is túlterheltek. A képzésbe Békéscsabán bevont oktatói állomány alkalmassága nem volt megítélhető.

Tudományos háttér

A képzést folytató kar és intézet mérete elegendően nagy ahhoz, hogy minden szakterületen felkészült és az adott területre specializálódott szakember oktassa a tárgyakat. Az oktatók kb. 90%-a szakirányú PhD fokozattal, illetve ketten az MTA doktora címmel rendelkeznek. Az intézet a szakterületen extenzív kutatásokat folytat, amit a szakmai közvélemény jól ismer és elismer. A kutatásokat az *üzleti tudományok* területén létrehozott kutatócsoportok – Pénzügyi, Pénzügymenedzsment és Controll, Számviteli, Marketing, Agrárvállalkozás menedzsment, Kis és középvállalkozások fejlesztése és menedzsmentje – végzik. A kutatások egy része – az egyetemi hagyományokhoz igazodóan – *agrár üzemgazdaságtani, agrármarketing, vidékfejlesztési, megújuló energiagazdasági és a kis- és középvállalkozások menedzsmentje* területén jelentős.

Az *agrár-közgazdasági* hagyományok határozzák meg a szak tudományos háttérét. Az elnyert kutatási pályázatok is ebbe az irányba mutatnak. Ez a kicsit belterjesnek tűnő szakmai profil szűkíti a kutatómunka profilját, ezen keresztül az oktatói állomány kompetenciáit, végső soron meghatározhatja a kar irányultságát és ezáltal a potenciális jelentkezők körét, a megszólítható hallgatói kört is.

A tudományos munkáról készült beszámoló szerint az elmúlt pár évben a karon közel 100 cikk és 200 könyvfejezet született a tudományos munka eredményeképpen.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei mindegyik képzési helyszínen biztosítottak, beleértve nemcsak a fizikai infrastruktúrát, hanem például a megfelelő szoftverekhez és adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét is.

A könyvtár jelentős gazdaságtudományi folyóirat-állománnyal is rendelkezik. Az egyetemi számítógépekről jogtisztán elérhetőek a legfontosabb szoftverek és adatbázisok, ami főleg az évközi feladatok megoldását, a TDK munkák és a diplomadolgozatok készítését segíti.

Békéscsabán az infrastrukturális feltételek megfelelőek, az új könyvtár irigylésre méltóan szép és korszerű, csak éppen a kihasználtsága nagyon alacsony szintű. A PPP konstrukció miatt a működtetés nagyon drága, az alacsony hallgatói létszám miatt így kérdésessé válik, hogy a jövőben továbbra is finanszírozható lesz-e.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali képzésben a tervezett éves felvételi keretszám a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 170-ről 140-re, a levelező képzésben 190-ről 100-ra csökkent. Az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi ezeket a hallgatói létszámot, de az öt év átlagában a tervezett felvételi létszámnak kb. 70%-át vették fel. Ezzel együtt a beiskolázás stabilnak tekinthető, a verseny – esetenként az intézményen belüli verseny – fokozódása ellenére is.

A külföldi hallgatóknak kínált angol nyelvű nappali képzés tervezett éves felvételi keretszáma 25 fő, az átlagos kapacitáskihasználtság 81%.

A Békéscsabán folyó képzést illetően a GAEK kizárólag a közvetlen környezetéből tud hallgatókat toborozni, amire komoly erőfeszítéseket is tesz. A térség alacsony fejlettségi szintje, az elvándorlás rendkívüli mértékben szűkíti a potenciális beiratkozók körét. Ugyanakkor viszont a családok szerény anyagi teherviselő képessége miatt azok, akik a felsőoktatásban kívánnak tovább tanulni, nagy valószínűséggel helyben maradnak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés erőssége a gyakorlatorientáltság. A képzés 55 felkínált tantárgyából 39 felvétele kötelező. A képzés nagyrészt a hagyományos előadás/gyakorlat logikáját követi. Természetesnek tekinthető az *e-learning* elemek intenzív használata. A SZIE Moodle-t mind az oktatók, mind a hallgatók használják. Ez megkönnyíti az ismeretátadást, egyértelművé teszi a feladatkiírásokat és a hallgatói teljesítmények értékelését is. Kiemelkedően magas a képzésben a gyakorlati órák aránya, az összes óraszámnak kb. 40%-a. A gyakorlattal való szoros kapcsolatot szolgálják a vállalati szakemberek vendégelőadásai, amelyek szerves részei a képzésnek.

A tananyagok fejlesztésénél az oktatók figyelembe veszik a hallgatói észrevételeket és egyes tárgyaknál az együttműködő gazdasági szereplők igényeit is. Ez a komplex megközelítés főleg az alkalmazott tudományok területeit felölelő tárgyaknál indokolt, és összhangban van a gyakorlatorientált képzés megfogalmazott igényével. Más esetekben azzal a veszéllyel járhat, hogy a standard módon felépülő koncepciók belső összhangja felbomlik.

Értékelés és ellenőrzés

A követelmények és az osztályozás módja is részletesen szabályozott. A hallgatók a Moodle-n keresztül erről a félév elején teljes körű tájékoztatást kapnak. Az intézmény a számonkérésnél az ún. „multifunkcionális” számonkérési módszerek alkalmazására törekszik, vagyis az írásbeli, a szóbeli és a hallgatói prezentációt igénylő számonkérés kombinációját alkalmazzák. 7-ben maximálták az egy félévben osztályzattal záruló tárgyak számát. Ez jelentősen csökkentette a hallgatók vizsgaidőszaki túlterhelését. Öröndetes, hogy igyekeznek a folyamatos számonkéréssel az évközi tanulásra ösztönözni a hallgatókat.

A vállalati gyakorlatoknál a gyakorlati helyet a hallgató választhatja ki, de a szakfelelős felügyeli a gyakorlatokon elvégzendő feladatokat és a hallgatói teljesítményeket is. A vállalati gyakorlatokról a hallgatók beszámolót készítenek. A beszámoló minőségét a vállalati konzulensnek is igazolni kell. A vállalati szakember egy erre a célra rendszeresített űrlap kitöltésével értékeli a hallgató gyakorlati munkáját. A tapasztalatok alapján a fogadó vállalatok köre szűkült, a minőségi kockázatot jelentő vállalatokat kiszűrték.

A képzés kimeneti követelményeit részletesen szabályozták: 180 tanulmányi +30 kredit vállalati gyakorlati kredit megszerzése az abszolutórium feltétele. A diplomamunkát szóban kell védeni a prezentációt követően, és előre kiadott 20-20 vizsgakérdés alapján komplex vizsgát kell tenni, szintén szóban.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a gödöllői és a budapesti képzési helyszínekre összesen 568 hallgatót (122, 138, 161, 72, 75) vettek fel a nappali képzésre, és 531 hallgatót (117, 146, 138, 72, 58) a levelező képzésre. A képzésre felvettek 86%-a iratkozik be. A békéscsabai képzési helyszínre vonatkozóan a MAB a beiratkozott hallgatókról kapott adatokat, ezek szerint a vizsgált időszakban Békéscsabán 129 hallgató (24, 39, 37, 13, 16) iratkozott be, levelező képzésre pedig 2009/10-2014/15 között 137 hallgató (42, 30, 34, 12, 9, 10).

Nappali képzésben 364 (66, 96, 81, 59, 62) diplomát adtak ki a három képzési helyszínen összesen, levelező képzésben pedig 126-ot (21, 23, 26, 25, 31). Gödöllőn és Budapesten összesen a nappali képzésben kiadott diplomák száma évente egyenletesen 60 körüli, ami szintén a stabilitást mutatja.

A hallgatók 22-35%-a nem kap diplomát a nyelvvizsga követelmények nem teljesítése miatt. Jelentős a lemorzsolódás ezt megelőzően is.

Az angol nyelvű képzésre 101 (19, 15, 23, 32, 12) hallgatót vettek fel a vizsgált időszakban, a kiadott diplomák száma 32. Az angol nyelvű képzésben lényegesen magasabb a lemorzsolódás, mint a magyar nyelvű képzésben.

A szak vezetése jelentős gondot fordít a tehetséggondozásra. A szakfelelős professzor személyesen vezeti a Vállalatgazdasági Szakkollégiumot, amely 2013 óta működik. Szakmai és emberi szempontból egyaránt példaképnek tekinthető előadók meghívásával igyekeznek a hallgatók szakmai látókörét és vitakészségét fejleszteni. A vállalati szereplők közreműködése az oktatást kiegészítő klubok működésén keresztül is érvényesül. Ezekben a gyakorlati tapasztalatok megbeszélése és a kapcsolatépítés dominál.

2013-ig kötelező, azóta választható tárgy a *könyvtárhasználat és irodalomkutatás*. Kötelező *kutatásmódszertan* tárgy nincs a tantervben. A demonstrátori rendszerben kevés számú hallgató vesz részt.

A szak hallgatói jelentős számban kapcsolódnak be a TDK munkába, és a létszámarányokat felülmúló aktivitással vesznek részt az OTDK munkájában. A hallgatók 10-15%-a vesz részt külföldi részképzésben, főleg az Erasmus vagy a CEEPUS mobilitási programban. Kétoldalú megállapodások keretében évente 4-8 hallgatónak van lehetősége tanulmányok folytatására koreai egyetemeken is.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős és az Üzleti Tudományok Intézete „jó gazda” módján felügyeli a szakot, rendelkeznek a megfelelő felkészültséggel és a kellő döntési kompetenciákkal is a szak irányításához. A szakfelelős az oktatási tevékenysége mellett kiemelkedő oktatásszervezési tevékenységet fejt ki. Az elmúlt két év folyamán a szak képzési követelményeit és feltételeit egységes rendszerbe foglalta, és azt kiterjesztette a békéscsabai karra is. E munka elvégzésében kiemelkedően részletes és pontos informatikai háttérrendszert alakított ki, ami az oktatási folyamatot a legapróbb részletekig képes követni.

A szakfelelős ezen kívül tevékenyen részt vesz az oktatási folyamat operatív irányításában is. Fogadóóráin személyesen jár el az oktatók és a hallgatók oktatási folyamathoz kapcsolódó különféle ügyeiben. Ez a közvetlen kontroll több oktató munkatílusával ütközött, kilépésekre is sor került, az extrém óraterheléseknek ez is tényezője lehet.

A szakfelelős munkáját természetesen a kar intézményei és vezetői is támogatják (GTK Oktatásfejlesztési Kabinet, Tanulmányi Hivatal, stb.). A szakfelelős az esetleges változtatási javaslatait a kari szintű Oktatásfejlesztési Kabinethez terjeszti véleményezésre, majd a javaslatot a Kari Tanács hagyja jóvá. A szakfelelős meghatározó szerepe a szak működéséhez kapcsolódó szervezési feladatok elvégzésében felveti egy megfelelő „helyettes” kérdését.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon önálló Minőségbiztosítási Bizottság (KMB) működik, és ebben az intézetek is képviseltetik magukat. A KMB elnöke 2013-ig a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak szakfelelőse volt, jelenleg is kiemelt szerepe van a szakhoz szorosan kapcsolódó minőségbiztosítási feladatok, tevékenységek megvalósításában.

A szakfelelős a szak minőségbiztosítási rendszerének kidolgozója és működtetője. Kétséggel kívül olyan elektronikus nyilvántartási kapacitást hozott létre, amely minden szükséges információt képes nyújtani a döntések előkészítéséhez, az oktatói munka hatékonyságának méréséhez, a hallgatói be- és kimenet értékeléséhez stb. Éppen a kiemelkedő adatkezelési háttér megléte miatt keltett csalódást a kapott számszerű információk szűkössége. Egyes információkat ismételt kérésre sem bocsátottak a MAB rendelkezésére. Ez a tapasztalat arra a következtetésre is vezetheti az elemzőt, hogy irányított adatközléssel van dolga. Az önértékelésben pl. csak a dolgozói elégedettség mérésének eredményeit és a DPR néhány adatát mutatták be számszerűen, amely adatok rendkívül kedvezőek voltak. A minőségbiztosítás eredményeivel kapcsolatos kérdésekre a szakfelelős rendre a rendszer technikai ismertetését magyarázta, konkrét adatokat nem szolgáltatott.

A kari minőségbiztosítási tevékenység kiterjed a hallgatók körében bejövő hallgatók motivációs méréseire, az oktatói munka hallgatói véleményezésére, a vállalati szakmai gyakorlat értékelésére, a végzős hallgatók elégedettségének értékelésére és a záróvizsgák értékelésére. Az oktatók körében rendszeresen mérik a dolgozói elégedettséget és a kar oktatóinak teljesítményét. A kérdőíves felmérésekből levont következtetéseket hasznosítják az oktatási folyamat tervezésénél, módosításánál, illetve az oktatói alkalmazás, továbbképzés tervezésénél. Tekintettel arra, hogy a DPR szakszintű adatokat nem vizsgál, két alkalommal, 2001 tavaszán és 2014 őszén is elvégezték a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon végzetek pályakövetési vizsgálatát. A válaszadóknak csak néhány százaléka volt munkanélküli. A munkaviszonnyal rendelkezők fele már az egyetem alatt elkezdett dolgozni, a másik fele átlagosan 4 hónap alatt talált munkahelyet. Döntő többségük a szakterületen vagy ahhoz közeli területen dolgozik. A hallgatóknak a nappali képzéssel párhuzamos munkavállalása az alapszakos képzés színvonalát veszélyeztetheti.

Békéscsabán gyakori, hogy a felsőoktatási szakképzésben állami finanszírozással megszerzett tudást 60 kreditérték figyelembe vételével sokan átkonvertálják az alapszakos képzésbe, ahol már önköltséges rendszerben szerzik meg a hiányzó további krediteket. E gyakorlat tömeges megjelenése is negatívan hathat az alapszakos képzés színvonalára.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés reális, de ellentmondásokat tartalmaz. Érthető, hogy a külső tényezőkre nagyobb figyelem vetődik, mint a belsőkre, ez persze a stratégiát illetően *korlátokat* is jelent. A *külső feltételek, korlátok* között a demográfiai

trendeket, a munkaerőpiaci trendek előrejelzésének hiányosságait említik. Erősség a gyakorlatorientált oktatás, a szak indítása óta folyamatosan működő minőségbiztosítási rendszer.

Úgy tűnik, a legnagyobb *veszélynek* az oktatói fluktuációt tartják: 4 pontban is feltűnik a *veszélyek* között. Ugyanakkor az oktatók túlzott oktatási terhelése – ami a több képzési helyszín eredménye, és a fluktuációnak valószínűleg elsődleges oka – kifejezetten nem szerepel a C-SWOT elemzésben. A *gyengeségek* között említik a telephelyi képzések fenntartását, aminek az okát az oktatási piac túlzott Budapest központúságában látják, elismerve, hogy ez az erőforrások megosztásához vezethet. Feltételezhető, hogy ezt az ellentmondást az oldaná meg, ha több állami finanszírozású hallgatót vehetnének fel Gödöllőn, de jó lenne, ha a megoldást az intézmény a meglévő feltételek keretei között is keresné.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

Az oktatók igen magas óraszámokban oktatnak. Vannak, akik a kívánatos óraszám három-négyszeresének megfelelő heti óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami hosszú távon nem fenntartható. Ez a jelenség nemcsak ennek a szaknak, de a kar többi képzésének is problémája, tehát kari szinten célszerű a megoldása is.

Tomori Pál Főiskola Kalocsa, Budapest, Kecskemét	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>kis- és középvállalatok menedzsmentje; logisztika; régiofejlesztés specializációk</i></p> <p>működő képzés értékelése: 2011/8/VI/6.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/33. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A szakfelelős nem áll rendelkezésre egy teljes képzési cikluson keresztül.
- a hallgatói létszám csökkenése

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon az intézmény a kalocsai székhelyén és a kecskeméti telephelyén részidejű, levelező képzést, a budapesti telephelyén teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytat.

A MAB 2006-ban 2009-ig támogatta a szak indítását, 2010-ben – monitoreljárás eredményeként – visszavonta az akkreditációt, majd 2011-ben újra akkreditálta a szakot.

A képzésben elsődleges a tantárgyak gyakorlatorientáltsága. A tárgyak oktatása részben saját fejlesztésű tananyagokra támaszkodik – még az alapozó tárgyak esetében is elég gyakran –, részben az adott szakterület elismert hazai műhelyeiben készült oktatási anyagokra. A tantervi háló, a tantárgyak egymásra épülése megfelel az akkreditációs követelményeknek. Az alacsony hallgatói létszám miatt az alapozó ismeretek jelentős részét a *pénzügy és számvitel* alapszak hallgatóinak is oktatják, összevonva őket a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakos hallgatókkal.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Gyulaffy Béláné Berényi Mária nagy tapasztalattal, szakirányú minősítéssel rendelkezik, de nem a szak gazdájaként feltüntetett Gazdaságtudományi, Módszertani Tanszék, hanem a Pénzügyi Tanszék munkatársa. Főiskolai tanár, jártas a *pénzügyi ismeretek* és azok kapcsolódó szakmai területeinek oktatásában. Felsőoktatási évei alatt, 1971 óta több gazdasági szakkönyvet, példatárt készített egyénileg, illetve társszerzőkkel együttműködve, mely folyamatában elősegíti területének szakmai fejlődését, egyúttal a gyakorlatban is hasznosítható ismeretekkel hozzájárul az alaposabb minőségi oktatáshoz. Ugyanakkor **nem tesz eleget** a MAB előírásának, amely szerint „a szakfelelős a szakindítás időpontjától számítva egy képzési ciklus befejezéséig 70. életévét nem tölti be.”

A specializációk felelősei – Domboróczky Zoltán, Bányai Kornél, Miklósné Zakar Andrea – és a tantárgyfelelősök között több oktató található, akiknek az alapvégzettségük nem *közgazdaságtudományi/gazdaságtudományi*. Valamennyien rendelkeznek azonban kiegészítő képzésben szerzett diplomával, tudományos fokozattal; az utóbbiak sem minden esetben a tudományágban szerzett fokozatok. A főiskola az elmúlt évek akkreditációs eljárásaiban felsorolt gyengeségekre igyekezett valamilyen módon megoldást találni. Az oktatók minősítésével kapcsolatban a PhD fokozat megszerzését több eszközzel is támogatták (óraterhelés csökkentése, PhD kurzusok díjának átvállalása). Erőfeszítések történtek arra, hogy az oktatói állományt minősítettek bevonásával bővítsék. Így az összefoglaló statisztikák imponálóak lettek, ugyanakkor – mint említettük – a vezető oktatók egy részének nem releváns a tudományos fokozata az általa oktatott tantárgy(ak)kal.

A vezető oktatók között nagy számban vannak jelentős vállalkozói múlttal rendelkező kollégák, néhányan jelenleg is aktív vállalkozók. Jelenleg csak a budapesti telephelyen folyik nappali képzés, ezért az oktatás melletti (üzleti, kutatói)

másodállások nem okoznak időhiányt az érintett oktatóknál, illetve ahol szűk keresztmetszet volt tapasztalható (a *logisztika* specializációban), ott célszerű létszámfejlesztéssel sikerült a specializációfelelősre háruló oktatási feladatokat csökkenteni. A gyakorlati tapasztalatok, friss információk és tudás beépítése a tananyagokba folyamatos, így ezen adottsága a főiskolának inkább az oktatás előnyére szolgál. Ugyanakkor az oktatók gyakorlatorientáltsága a mérsékelt tudományos és kutatói tevékenységben is tetten érhető.

Az oktatói kör a minősítettek, a teljes munkaidős, főállású foglalkoztatás előírt arányainak – a fentieket is figyelembe véve – formailag megfelel. (*Megjegyzés:* Nem kötelező, de jelzi a minőségi folyamatok irányát, hogy egyetlen egyetemi tanári, egyetemi docensi minősítésű oktatója sincs a TPF-nek²⁹.) Az oktatók óraterhelése egy-két kivételtől eltekintve nem tekinthető túlzott mértékűnek.

Tudományos háttér

A kutatás fő vonulata az intézményben a *turizmussal* kapcsolatos, ami közvetett formában, áttételesen kapcsolódik a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakhoz. A szakot gondozó Gazdaságtudományi, Módszertani Tanszék több oktatója aktív kutatómunkát folytat a *turizmus* témakörében. Az eredmények belső publikációs kötetekben jelennek meg, saját jegyzetek is készülnek. Évről évre tartanak temesvári és eperjesi partnerintézményekkel szervezett közös nemzetközi vagy hazai orientációjú tudományos konferenciát, melyeken igen sokféle téma jelenik meg az előadásokban. Ez a tevékenység biztató kezdetnek tekinthető, de egyelőre az elvárásoktól elmarad. A kutatási téma nem kapcsolódik közvetlenül egyik szakirány szűkebben vett tematikájához sem, a kutatási outputok egyelőre még nem jelentek meg magasabb minőségi formában (neves nemzetközi konferenciák, független, referált publikációk).

Az oktatók egy része a PhD kutatásaihoz kapcsolódó témában végez elemzéseket és publikál. A kutatási aktivitás az intézmény vezetősége és az oktatók szerint a tudományos és képzési normatíva intézménytől való megvonása miatt nehézségekbe ütközik, hiszen kevesebb konferencián tudnak részt venni az oktatók, mint korábban.

Infrastrukturális feltételek

Infrastruktúra-ellátottság szempontjából az intézmény sajátos helyzetben van, mivel a főiskola három helyszínen működik. Az intézmény névleges központja Kalocsán van, az oktatói munka nagyrészt Budapesten folyik, de Kecskeméten is rendelkezésükre áll egy bérelt épületrész. Budapesten összesen 19, Kalocsán 14 tanterem szolgálja az oktatást. Az oktatás célját szolgáló tanterem, eszközök és adminisztrációs helyiségek megfelelő ellátottságot biztosítanak, a tárgyi feltételek mindhárom helyszínen rendelkezésre állnak. A három helyszínen 1700 felett van a férőhelyek száma, ami a hallgatói létszámhoz viszonyítva igen túlméretezett, ebből következően a kihasználtság alacsony. Az oktatást elősegítő számítógépellátottság jónak minősíthető, a három képzési helyet figyelembe véve átlagosan négy hallgatóra jut egy számítógép – ez az arány a képzési helyeket tekintve erősen differenciált. A legrosszabb arány a budapesti képzési helyen van, egy számítógépre jutó hallgatói létszám 5 fő.

A kalocsai székhely infrastrukturális helyzete átlagon felüli. Jóval meghaladja azokat az igényeket, amelyeket a jelenlegi hallgatói létszám indokolna és támasztana. Itt jól felszerelt nyelvi és számítástechnikai labor is működik. A kecskeméti képzési helyen szintén jól felszerelt bérelt helyiségekben folyik az oktatás. A budapesti épület nem korszerű, de számítástechnikai és egyéb oktatástechnikai eszközökkel jól felszerelt, bővítésre is alkalmas. Az Egységes Tanulmányi Rendszer alkalmazása rendszeres, a Coospace program használata alkalomszerű.

A kollégiumi férőhelyek biztosítottak, még Kalocsán is biztosítottak lennének, ha lenne ott is nappali tagozatos képzés.

Komoly hiányosság, hogy a főiskolának nincs saját könyvtára, közkönyvtárakkal kötöttek együttműködési szerződéseket. Nem biztos, hogy a közkönyvtárak ugyanazt a szolgáltatást képesek nyújtani, mint egy saját könyvtár, a közkönyvtári állomány fejlesztése nem feltétlenül követi hatékonyan a főiskola oktatási igényeit.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben az éves tervezett felvételi keretszám 2010-2014 között 100-ról 150-re emelkedett, majd 59-re csökkent, a részi idejű képzésben 120-ról 230-ra emelkedett, majd 71-re csökkent. A tervezett felvételi keretszámokat az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi, de teljesen egyetlen évben sem tudták kitölteni. Az évfolyamlétszámok a nappali képzésben messze elmaradnak a tervezett és kapacitás szerint lehetséges szinttől.

Az alacsony beiskolázási létszám okát elsősorban az állami finanszírozás beszűkülésében látja az intézmény, de vélhetően – különösen Kalocsán – demográfiai okok is közrejátszanak. A budapesti képzési helyen bizonyára a nagy tekintélyű konkurens intézmények hatásával is kell számolni. A kialakult helyzetben nagy jelentősége van a felzárkóztatásnak, melyre vonatkozóan az intézmény célorientált programokat szervez.

²⁹ A jelentés elkészülte után jelezte az intézmény, hogy két főállású egyetemi docens és egy egyetemi tanár alkalmazottja van, az utóbbi – egyéb elfoglaltsága miatt – fizetés nélküli szabadságon.

A főiskolán a képzés hangsúlya fokozatosan áttevődött a levelező oktatásra, ugyanakkor a képzés bázisa –2012 óta – Budapest lett.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok a kis hallgatói létszám miatt erősen gyakorlatorientáltak, jellemző a csapatmunka, gyakorlati feladatok, egyéni foglalkozás is. Ennek jó fogadtatását a hallgatói vélemények is visszajelezték. Ugyanakkor az *elméleti* képzés gyengébb.

A főiskolán a Budapesti Corvinus Egyetem nyelvvizsgabizottsága előtt lehet szaknyelvi vizsgát tenni, van nyelvi labor, vagyis a technikai feltételek adottak a nyelvtanuláshoz, ezzel együtt a hallgatók nyelvi képzése a rendelkezésre álló időkeretben nem kellően megoldott. A nyelvórák alacsony száma miatt nagyon kevés hallgató tudja a főiskolai tanulmányai alatt érdemben fejleszteni a nyelvtudását. A főiskola a kevésbé jómódú középosztály gyermekeire szegmentál – elsősorban a nappali képzésben –, itt azonban a nyelvtanulás hagyományai kevésbé elterjedtek, a költségviselési képesség is korlátozottabb, mint a felsőbb középosztály esetében, a kiegészítő – fizetős – órák igénybevétele nem jellemző. A nyelvi képzés és tudás gyengesége az output-ra nagyon komoly negatív hatással van, a nyelvtudásra épülő oktatási tevékenység (idegen nyelvű anyagok használata, külföldi ösztöndíjak) csekély mértékű. A saját belső nyelvvizsgák rendszere sem oldja meg a problémát. Ennek következtében nagy arányú az abszolutórium megszerzése után nyelvvizsga hiányában félbemaradó tanulmány.

Értékelés és ellenőrzés

Az ellenőrzés fontos eleme az előadásokon és szemináriumokon általánosan vezetett katalógus. Így a kurzusok látogatottsága magas, amely elvileg jó alapot biztosít a tananyag elsajátításához.

A vizsgáztatásban a szóbeli és írásbeli vizsgák aránya 50-50% körüli, gyakoriak a kombinált vizsgák (írásbeli, majd szóbeli vizsga). A hallgatók így folyamatosan fejleszteni tudják a szóbeli előadókészségüket.

A szakmai gyakorlat ellenőrzése és a szakdolgozati konzultáció gyakorlatilag egybeesik, nemcsak időben, hanem a témaválasztás miatt tartalmilag is. A szakdolgozatok általában leíró jellegűek, a témák zöme a feltehetőleg a szakmai gyakorlaton meglátogatott vállalat, intézmény működésének valamely területére vonatkozó feldolgozás.

A záróvizsga három részből áll. A komplex vizsga tételei a szak legfontosabb tárgyainak tudásanyagát átfogóan kéri számon, tételenként három-három különböző tárgyra vonatkozó kérdéssel. Egy kérdés vonatkozik a specializáció valamelyik fő tárgyára. A záróvizsga harmadik eleme a szakdolgozat védése. A megtekintett záróvizsga-jegyzőkönyvek szerint jó eredményeket értek el a hallgatók.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2010-2014 közötti időszakban a teljes idejű képzésre 126 hallgatót vettek fel (2010 – nem akkreditált képzés – 20; 2011: 48; 2012: 20; 2013: 26; 2014: 12), 71 diplomát adtak ki. Részidejű képzésre 356 hallgató nyert felvételt (2010 – nem akkreditált képzés – 80; 2011: 105, 2012: 55; 2013: 66; 2014: 50), 157 diplomát adtak ki. A főiskola oktatási kapacitásához mérten nagyon alacsony a beiratkozó hallgatók létszáma (a teljes idejű képzésben 20% körül, levelező képzésben magasabb, 50% körül). Nyelvvizsga hiányában közvetlenül a záróvizsga után nem kapta meg a diplomáját a nappali képzésben végzős diákok 54-72%-a. A lemorzsolódás adatait, jellemzőit nem ismeri pontosan a főiskola vezetése.

A főiskola saját magát gyakorlatorientált intézményként definiálja, így a továbblépésre való felkészítés nem hangsúlyos. Az ehhez szükséges többlet-tudások és készségek átadása a legkiemelkedőbb képességű hallgatók esetében személyes foglalkozással történik meg. A hallgatók tudományos tevékenysége néhány főre korlátozódik, akik előbb a Tudomány Napján rendezett belső rendezvényen, majd néhány esetben az országos TDK versenyen tudnak részt venni.

A végzett hallgatók elhelyezkedéséről szakszintű információk nem állnak rendelkezésre. A hallgatók jelentős része a képzéssel párhuzamosan dolgozik, a nappali képzésben is.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a szakfelelős menedzseli. A tantárgyfelelősök munkáját összefogja, ellenőrzi, illetve jóváhagyja a tananyagok fejlesztésére irányuló törekvéseket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola a minőségbiztosítási rendszerét 2008-ban vezette be, és elsősorban a képzési kimenetekre alkalmazza azt. Folyamatosan fejleszti: ma már mérési pontok vannak mind a bemenet, mind a képzési folyamat és a kimenet szakaszában is.

Az oktatók munkáját rendszeresen, kétévente értékelik. A teljesítményértékelés eredményeit pozitív visszacsatolással ösztönzésre használják fel, de a negatív eredményekre is figyel és beavatkozik a vezetés. Az oktatók alkalmazásának feltételeit a hivatalos előírások szerint definiálják. Az oktatók fejlődési lehetőségei az intézmény keretei között adottak: amennyiben egy oktató külső képzésen kíván részt venni, azt a felső vezetéssel kell validáltatnia. Az oktatók hallgatói véleményezése elsősorban online zajlik, bár az utóbbi időben papíralapú értékelés is történt. A kérdések között szerepel mind zárt, mind pedig nyitott kérdés. Amennyiben a hallgatók problémát jeleznek, a főiskola foglalkozik a kérésükkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakkal kapcsolatos érdeklődés csökkenésének magyarázatát kizárólag külső tényezőkben látják. Kalocsán a potenciális hallgatók „elfogytak”, a város népesség-megtartó képessége meggyengült, jelentős az elvándorlás. Itt a paksi Duna-híd megnyitásától várja a főiskola vezetése a megoldást, mert akkor a vonzáskörzete megkétszereződik, és dinamikusabban fejlődő régiókra terjedhet ki, és a megközelíthetősége is javulna az M6-os autópálya felől. Budapesten feltehetőleg a piacon régen jelenlévő, nagy tekintéllyel bíró versenytársak vonzása mellett nehezebb érvényesülnie egy fiatal főiskolának.

A főiskola alacsony tandíjjal, ingyenes jegyzetsomaggal igyekszik növelni vonzerejét elsősorban a kevésbé tehető társadalmi csoportok körében.

A szak C-SWOT analízise általában korrekt, viszonylag reális, jól átgondolt megállapításokat tartalmaz. Az *erősségek* között a minőségi oktatókat, a *logisztika* specializáció népszerűségét és a választható tárgyak széles körét említik. A kiscsoportos kurzus is erősség lehet, hiszen az alacsony diákszám speciális lehetőségeket ad a hatékony oktatásra. A *gyengeségek* között a kalocsai székhelyen való beiskolázási nehézségeket, az üzleti élet szereplőivel való szoros kapcsolat hiányát és a nyelvvizsgálóval kapcsolatos problémákat említik. E megállapítások korrektek. A *lehetőségek* között az új *üzleti rendszerek fejlesztése* specializáció indítását említik. Ez a terv átgondolást igényel a jelenlegi alacsony hallgatói létszámok alapján. Említést tesznek az alapszak idegen nyelvű képzésének a folytatásáról is, ami – az oktatók nyelvtudásának megfelelősége esetén – támogatható lenne, bár a jelenlegi hallgatók idegen nyelvekkel kapcsolatos passzív magatartása nem jó előjel. Támogatható és javasolt a szorosabb együttműködés kialakítása az üzleti szféra és a munkapiac szereplőivel. Tervezik a duális képzés bevezetését, amelyhez elengedhetetlen az intézményekkel való szoros együttműködés. A szak külföldi felsőoktatási intézményekkel közös indítását is *lehetőségként* említik. A *veszélyek* között a hallgatók pénzügyi nehézségei és külföldi munkavállalási tervei szerepelnek. Sokatmondó, hogy *veszélynek* tartják a szakra való bejutáshoz szükséges emelt szintű érettségi vizsgát.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. **Életkori korlát miatt új szakfelelős megnevezése szükséges.**
2. A képzés legfontosabb problémája a nyelvoktatás kérdése, a diplomát megszerezni nem képes, abszolutóriummal rendelkező hallgatók nagy aránya. A főiskolának a jelenleginél nagyobb súlyt kellene fektetnie arra, hogy ezen a súlyos problémán házon belül érdemben javítani tudjanak. Ennek legkézenfekvőbb módja a nyelvórák heti számának megnövelése. Talán még az is segítene valamelyest, ha a jelenlegi óraszámot sűríténe, vagyis 6 félév helyett 3-4 félévre koncentrálnák az órákat, de mindenképpen legalább heti 4 órát kapna minden nyelvtanuló.
3. A tudományos kutató munka nem elég eredményes, sem az oktatói állomány, sem a hallgatók részéről. A gyakorlatorientált szemlélet sok előnye sem homályosíthatja el a kutatómunka jelentőségét.
4. Egy harmadik, az előző két ponttal összefüggő gyengeség a főiskola nem túl hangsúlyos nemzetközi kapcsolatrendszere, az oktatók és a hallgatók külföldi tapasztalatszerzése. Ezen a területen is többet kellene tudni felmutatni (konferencia-részvételek, közös oktatási programok, több Erasmus hallgató stb.).
5. Fontos lenne egy saját könyvtár létrehozása, legalább a nappali képzés telephelyén, Budapesten.
6. Felhívjuk a figyelmet, hogy a szakk KKK-jában már nem *szakirány*, hanem *specializáció* szerepel.
7. Javasoljuk, hogy a tervezett *üzleti rendszerek fejlesztése* specializáció akkreditálását kérjék a MAB-tól.

Zsigmond Király Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>gazdálkodási és menedzsment</i> alapképzési szak <i>penzügyi-adózási; marketing</i> specializációk	2016/1/VII/2/34. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT)) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/3/5.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- kedvezőtlen személyi feltételek, gyenge publikációs tevékenység
- a szakdolgozatok színvonala
- a nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák száma

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű és részidejű képzés folyik magyar nyelven. A tanterv, az ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-nak. A levelező képzés egyharmados óraszama illeszkedik az elvárásokhoz.

Személyi feltételek

Az AT/AE/V arányok megfelelnek a MAB követelményeinek. Sok a nyugdíjas, jelenlétük az órák megtartására korlátozódik. Az oktatók döntő többségének életrajza nem érhető el a főiskola honlapján.

A szak és a *penzügyi-adózási* specializáció felelőse, Szegediné Lengyel Piroska végzettségét tekintve tanár, *szakközgazdász* diplomával is rendelkezik, a PhD fokozatát *katonai műszaki tudományokból* szerezte 2012-ben (a disszertáció témája e-learninges kompetenciafejlesztés volt). Publikációi döntő mértékben a *Hadmérnök* című lapban jelentek meg e-learninges témakörben. Jegyzett publikációja alig van, azok sem igazán hivatkozottak - szakfelelőshöz képest ez kevés. Ugyanakkor *sámvitelt* is oktat, ebből referált lapban nem publikált. Számos *sámviteles* témájú e-learninges anyagot fejlesztett ki, ezek azonban külső bírálati procedúrán nem mentek keresztül. Oktatói teljesítménye elismerésért számos díjat és kitüntetést kapott, ez mindenképpen pozitív. Óraterhelése igen magas, heti 21 óra oktatás mellett publikálni és szakfelelősi feladatokat ellátni nem lehet.

A *marketing* specializáció felelőse, Sipos Zoltán végzettségét tekintve *közgazdász*. Oktatott területei széleskörűek, döntő mértékben a *nemzetközi gazdasággal* kapcsolatosak. Oktatott óraszama igen magas, 16 kontaktóra hetente. Publikációi témájukban megfelelők.

Az oktatók többségének publikációs tevékenysége szerény, néhányuk szakmai publikációs múltja és oktatott tárgya között diszcrepancia van (pl.: *tőzsdei ismeretek*, *nonprofit gazdálkodás* tantárgyak oktatói). Jellemző az igen magas heti kontaktóraszám (15, 20, 26 óra/fő).

Tudományos háttér

A főiskola számos kutatási központot működtet projektalapon. A szakot gondozó Gazdálkodás- és Vezetéstudományi Intézet két központot irányít. A központok egyike sem kapcsolódik a *gazdálkodástudományi* képzéshez, csak áttételes hatások feltételezhetők. Érdemi kutatás - a *szociológiai* jellegűeket kivéve - nem folyik a főiskolán, ugyanakkor a meglévő kutatások nem kellően fókuszáltak. Az oktatók döntő többségének komolyabb referált szakfolyóiratban nincsen cikke, leginkább a konferenciakiadványokban történő megjelenés a jellemző. Igen hiányosak, nem frissítettek az MTMT rendszerben az oktatók adatai.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális ellátottság minden szempontból megfelelő. A főiskola felújított és teljes mértékben átalakított, a modern kor követelményeinek megfelelő épületben helyezkedik el. A munkaszobák és a tantermek jól felszereltek. Az oktatási infrastruktúra összességében megfelelő, a nagy előadóterem akár nemzetközi konferenciák lebonyolítására is alkalmas.

Az intézmény 100 000 példányos könyvtári állománnyal rendelkezik, amely számítógépes nyilvántartással működik. A könyvtárban 40 számítógép és egyszerre 80 férőhely áll a diákok rendelkezésére. A könyvtár a főiskolán oktatott tárgyak kötelező és ajánlott irodalmából képes kielégíteni mind a hallgatói, mind az oktatói igényeket. Az ILIAS rendszer online kereshetővé teszi az elérhető könyveket és folyóiratokat. A könyvtárban több fénymásoló működik, amiket a hallgatók térítés ellenében vehetnek igénybe. Az oktatási segédletek, a szakirodalom, a jegyzetek, az órán előadott anyagok elérhetősége az elektronikus rendszerben nagyrészt biztosított. A hallgatók véleménye szerint az elektronikus anyag magas szintű.

A képzési létszám és kapacitás

Az intézmény tárgyi feltételei és a képzési területi kapacitása is lehetővé tenné több hallgató fogadását. A tervezett hallgatói létszám 2009/2010 – 2013/2014 között a nappali és a részidejű képzésben egyaránt 20 fő évente. A felvett hallgatók száma a teljes idejű képzésben 127 fő (22, 37, 30, 19, 19), a részidejű képzésben 230 fő (74, 53, 55, 29, 19). Az intézmény vezetésének megítélése szerint a hallgatói létszám növelésére nincsen lehetőség.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és gyakorlati órák aránya megfelelő, az óralátogatások tapasztalatai pozitívak voltak. Az oktatás mind a módszertan, mind a tananyag szempontjából megfelelő. Az alacsony hallgatói létszám több esetben lehetővé teszi a hallgatók személyes támogatását. Az esetleges óralemaradásokat külön héten pótolják. A tananyagfejlesztés főleg az e-learninges fejlesztésekre fókuszál, ebből számos oktató kivette a részét. Az ILIAS rendszer segíti a tananyagok és segédanyagok eljuttatását a hallgatókhoz.

A 2006-ban elindított Karrier Centrumnak számos feladata van, pl. részt vesz a hallgatók szakmai gyakorlatának szervezésében, a csereprogramok lebonyolításában. Odafigylenek a tanulási zavarral küzdőkre és az ilyen hallgatók elhelyezkedésére is.

Bár a főiskola számos Erasmus partnerrel rendelkezik, a képzés hallgatói a lehetőségeket nem igazán használják ki. A külföldi hallgatóknak angol nyelvű kurzusokat kínálnak.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés rendszere az általánosan elterjedtnek megfelel, az évközi zárthelyi dolgozatok és kollokviumok mellett a kiselőadások, otthoni munkák, prezentációk is jelen vannak. A számonkérés során az átlagosnál jobban támaszkodnak a projektekre, ami a csoportmunkát is elősegíti. Ugyanakkor nem minden esetben egyértelmű a számonkérés rendszere, nem mindig lehetett beazonosítani a követelményeket és a ponthatárokat.

A szakmai gyakorlat portfólióval, a kötelezően előírt szakmai gyakorlat dokumentációjával zárul. A szakdolgozat-készítésnél főiskola az egyes oktatók által előzetesen felajánlott témákon túl nyitott a hallgatói kezdeményezésű témaválasztásra is. A záróvizsga az általános gyakorlatnak megfelelően két részből, a szakdolgozat védéséből és a komplex vizsgából áll.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A főiskolán az átlagosnál nagyobb problémát jelent a felvett hallgatók gyenge előképzettsége. A nappali tagozatos hallgatók is nagy számban dolgoznak, így az órák látogatása időnként nehézségekbe ütközik.

A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 36 (-, 4, 6, 21, 5), a részidejű képzésben 50 (-, 6, 8, 14, 22). A nyelvvizsga hiánya miatt 100 fő nem kapott diplomát a záróvizsga után. Ez rendkívül magas szám. Bár a főiskola törekedett a nyelvi képzés biztosítására, tananyagok fejlesztésére, ez láthatóan nem elegendő a már eleve gyenge felkészültséggel bekerült hallgatók nyelvi tudásának nyelvvizsga-szintre emeléséhez.

A főiskolán ugyan folyik TDK munka, de a szakon a hallgatók OTDK-n értékelhető eredményt nem értek el.

A vizsgált szakdolgozatok meglehetősen alacsony minőségűek, többnyire kevés szakirodalmon alapultak, a hivatkozások nem egységesek, és kevésbé látszik az önálló munkára képesség.

A hallgatóknak többnyire már van munkahelyük, mire végeznek, sőt sokan már a főiskola végzése közben is dolgoznak. Több hallgató kiemelte a gyakorlatorientált képzés előnyeit.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak „gazdája” a Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet. A szakfelelős az intézetvezetővel és a szak helyetteseivel konzultálva szervezi, menedzseli és irányítja a képzést. Az intézetvezetés elsősorban az oktatás általános kereteinek és feltételeinek biztosítására fókuszál, a szakfelelős pedig az operatív oktatási feladatokért felel.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola a felsőoktatási gyakorlatnak megfelelően Minőségfejlesztési és Ellenőrzési Bizottságot hozott létre, amelynek fő feladata a hallgatói és az oktatói monitoring tevékenység. Emellett a 9001:2000 minőségirányítási rendszert is működtetik, amelyet évenként a DEKRA Magyarország Kft. akkreditál.

A DPR rendszer a helyi tapasztalatok alapján igen jónak mondható, megfelelőképpen kommunikált az érintettekkel.

Az oktatói korfa meglehetősen kedvezőtlen, az idős oktatók száma magas.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés C-SWOT elemzése általános, a főiskolára vonatkozó megállapításokat tartalmaz, nem szakspecifikus. Általánosságban helyesen látják a helyzetet, de egyes esetekben a problémák jelentőségét alulbecsülik. A legfontosabb *veszélyek* a makrogazdasági-demográfiai trendekből adódnak, csökkenő jelentkezői/hallgatói létszámot eredményezve. Bár az elemzés nem tér ki a fiatalok, sőt a középiskolát végzettek körében jelentkező és fokozódó kivándorlásra, az tovább súlyosbíthatja a helyzetet. A csökkenő hallgatói létszám mellett a növekvő versennyel is számolni kell.

A főiskola az *erősségek* között fogalmazza meg a kiemelkedő oktatói állományt. Ez a pozitív vélemény csak részben felel meg a valóságnak, hiszen az oktatói állomány jórészt előregedett, az oktatók egy részének a szakra vonatkozó kompetenciái nem állnak összhangban a végzettségükkel és kutatási irányultságuk sem követi a szakhoz szükséges kompetenciákat. A gyakorlatorfókuszú oktatás, a vállalati kapcsolatok kétségtelenül az erősségek közé tartoznak.

Az *gyengeségek* közül kiemelik a Budapesten belüli kedvezőtlen elhelyezkedést, bár ugyanakkor láthatóan a budapesti hely önmagában előny. A hallgatók alacsony szintű idegennyelv-tudása és gyenge felkészültségük is kétségkívül problematikus. A *gyengeségek* között hangsúlyozzák, hogy fiatal intézményről van szó, és arra is kitérnek, hogy belföldi és nemzetközi tanulmányi versenyeken a hallgatói összlétszámhoz képest alacsony a részvételi arány. A nagy intézményekhez képest kevesebb támogatást és pályázati forrást tudnak szerezni. Ez visszatükröződik az oktatási és kutatási projektek számában is.

Kedvező *lehetőségek* nem igazán látszanak. A külföldi hallgatók nagyobb számú fogadása nem igazán valószínű, a meglévő partnerkapcsolatok fokozódó kihasználása inkább, bár az eredmény kétséges. A *lehetőségek* között említik a nyitott egyetem koncepciójának megvalósítását, a képzés színvonalának emelését és a vállalatokkal történő kapcsolattartást. Kérdéses azonban, hogy az oktatói kar generációs problémájának kezelésére vonatkozó stratégia rendelkezésre áll-e, különös tekintettel a professzori utánpótlásra. Fontos lenne továbbá a kutatási aktivitás képzési profilhoz való kapcsolódásának biztosítása is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A túlterhelt oktatók, különösen a szakfelelős óraterhelését csökkenteni kellene, hogy hatékonyan tudja ellátni a szakfelelősi feladatait és publikálni is tudjon, *gazdaságtudományi* területen is. Heti 20 óra feletti óraszámok mellett nem lehet hatékonyan oktatni. Fontos az oktatói óraterhelés maximalizálása heti 14-16 órában.
2. Az oktatói korfa igen kedvezőtlen, az idős oktatók száma magas. Az új oktatók felvételénél a *gazdasági* képzési profilnak jobban megfelelő, és nem *hadtudományi* irányultságú oktatókat preferálják.
3. Javasolt a publikációs információk MTMT rendszerben történő nyilvántartása. Ellenőrizték az oktatói információkat, töltsék fel az oktatók életrajzait a főiskola honlapjára.
4. A főiskola kutatásai sokrétűek, azok között számos *elméleti* jellegű alap kutatás szerepel, ami nem igazán illeszkedik a főiskola profiljához. Érdemes lenne átgondolni az eddigi kutatásokat és a *gyakorlati* orientáltságú projektekre fókuszálni.
5. Több esetben alaptárgyak oktatását is külső szakemberek végzik. Jó lenne, ha ezeket főállású oktatókkal oldanák meg.
6. A diplomát szerzők aránya igen alacsony. Az eddigieknél jobban törekedjenek a nyelvvizsga-felkészítésre, hogy a lemorzsolódást csökkenteni lehessen. Javasolt az intenzív nyelvtanítás már a képzés első évében.

7. Szükséges a szakdolgozatok formai követelményeinek egységesítése, a dolgozatok minőségének emelése, a mérvadó szakirodalom feldolgozási képességének prezentálása.

**Minőségértékelés a szak országos helyzetéről:
Master of Business Administration (MBA) mesterképzési szak**

A=akkreditált (3)
AM=monitorvizsgálat (3)

intézmény/szak	MBA mesterszak
BCE	AM
BME	A
DE	AM
ME	AM
PE	A
PTE	A (angol NA)

Preambulum

Az MBA mesterképzés a Magyarországon megvalósult formában élesen eltér attól, amit a nemzetközi gyakorlatban MBA-nek szokás nevezni! A nemzetközi gyakorlatban az MBA-t az különbözteti meg a *Management Master* programoktól, hogy míg az utóbbi középvezetői pozíciókra készít fel (és az alapképzés után közvetlenül felvehető), addig az előbbi egyértelműen felső (senior) vezetői pozíciókra készít fel, és csak kellő (általában minimum 5 éves) tényleges középvezetői gyakorlattal iskoláznak be erre a programra hallgatókat.

A nemzetközi gyakorlatban az MBA programok szerves része a program résztvevőinek a képzésbe (órai vitákba) bevitt személyes vezetői tapasztalata, az intenzív interakción alapuló óravezetés és problémaorientált (pl. esettanulmányokon alapuló) oktatás-módszertan.

A magyar gyakorlatban (és a KKK-ban) ez a követelmény egyáltalán nem fogalmazódik meg, így nehéz különbséget tenni a *vezetés és szervezés* mesterszak és az *MBA* mesterszak között. Valójában – hogy az álláspont egyértelmű legyen – leginkább maga a KKK vitatott (ami a pontos különbségtétel hiánya mellett még kellően általános is), és nem az elfogadott KKK intézmények általi megvalósítása.

Ezek a felvetések tehát szándékosan előrebecsátott általános megjegyzések, alább a LB jelentéseket és az önértékeléseket már az elfogadott KKK-k tükrében (és nem ezen nemzetközi benchmark tükrében) szemléljük.

Mindenesetre a kialakult magyar gyakorlatra a nemzetközieshez képest számos lényeges eltérés jellemző:

- magas az elméleti jellegű tartalmak és az előadásokra alapozott oktatásmódszertan aránya – szemben a nemzetközi gyakorlatban megfigyelhető problémaorientált megközelítéssel és az interaktív oktatásmódszertannal;
- a beindult képzésekben gyakori a kis létszámú évfolyam – szemben a nemzetközi gyakorlatban megfigyelhető 30-60 fős csoportméretekkel, amelyek a létszámuknál és körülményeikben kialakított differenciált összetételükkel fogva a gyakorlati tapasztalatok gazdag tárházát vonja be a tanulási folyamatba;
- sem a KKK-ban, sem a kialakult magyar gyakorlatban nem kötelező követelmény a többéves vezetői tapasztalat – ennek hiányában alacsony hatásfokú a tapasztalatok kicserélésén alapuló tanulási elem, és gyenge alapokra támaszkodhat a generalista vezetői szemlélet átadása is;
- olykor specializációk is szerepelnek a tantervekben – szemben a nemzetközi gyakorlatban megfigyelhető felsővezetői (generalista) perspektívával.

Mind ezek tükrében célszerű lenne az MBA szak KKK-jának újragondolása az érintett intézmények, nemzetközi szakértők és gyakorlati szakemberek bevonásával.

A továbbiakban a KKK-t a jelenlegi formájában adottnak tekintjük, és ennek megfelelően fogalmazzuk meg az összefoglaló értékelést.

Az MBA mesterszakot meghirdető **6 intézmény** közül 2 budapesti (Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem), a keleti országokban 2 intézmény (Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem), míg a nyugati országokban ugyancsak 2 intézmény (Pannon Egyetem, Pécsi Tudományegyetem) adott helyet a képzésnek.

A képzések a Dél-Alföldi régió kivételével lefedik az ország teljes területét. A szakot kizárólag egyetemek kínálják. 3 képzést a MAB 5 évre akkreditál, 3 esetben az ötéves akkreditáció feltétele közbülső monitorvizsgálat³⁰.

Valamennyi MBA mesterszakot meghirdető intézmény indítja a *vezetés és szervezés* mesterszakot is, érdekes összehasonlítani a portfóliójukat:

1.sz. táblázat: A szakot indító intézmények *MBA* mesterképzés/*vezetés és szervezés* mesterképzés portfóliója

	I = indít, N = nem indít	vezetés és szervezés mesterszak								MBA mesterszak							
		Magyar nyelvű				Angol nyelvű				Magyar nyelvű				Angol nyelvű			
		nappali	esti	levelező	kihelyezett	nappali	esti	levelező	kihelyezett	nappali	esti	levelező	kihelyezett	nappali	esti	levelező	kihelyezett
1	Budapesti Corvinus Egyetem		N	N		N	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N
2	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem		N	N	N	N	N	N	N	N	N		N	N	N	N	N
3	Debreceni Egyetem		N		N	N	N	N	N	N		N		N	N	N	N
4	Miskolci Egyetem		N		N	N	N	N	N	N		N	N	N		N	N
5	Pannon Egyetem, Veszprém		N		N	N	N	N	N	N			N	N	N	N	N
6	Pécsi Tudományegyetem		N		N		N	N	N	N		N	N	N	N	N	N

Forrás: Önértékelések

A táblázatból kitűnik, hogy míg a *vezetés és szervezés* mesterképzést mindenki nappalis képzésként indítja, és mellette az intézmények 2/3-a kínálja levelező képzési formában is, addig az *MBA* mesterképzés jellemzően inkább levelező képzés, amit az intézmények fele indít nappalin is. Lényeges különbségnek tűnik az is, hogy az *MBA* mesterképzést 4 intézmény kínálja angolul is (a Corvinus csak angolul!), míg csak a PTE oktatja a *vezetés és szervezés* mesterképzést angolul. A PTE ugyanakkor rendelkezik az *MBA* mesterszak angol nyelvű képzése akkreditációjával, de angol nyelven nem folytatja ezt a képzést, ezért a MAB az angol nyelvű képzés akkreditációját megvonja.

További kiemelendő érdekes tény az, hogy két intézményben (BCE, PTE) az *MBA* szak kizárólag költségtérítéses alapon iskoláz be hallgatókat, egy intézményben domináns az állami finanszírozás (BME), a további 3 program pedig vegyes finanszírozású – többé-kevésbé azonos arányban államilag, illetve tandíjjal finanszírozott.

A szak kiemelt jelentőségét aláhúzza az a tény is, hogy a nemzetközi rangsorokban ez az a szak, amelyet kiemelten vesznek figyelembe a gazdálkodás(tudományi) képzések (Business School-ok) értékelésekor (a *pénzügy* szak és a *vezetés és szervezés* szak mellett) – lásd pl. Financial Times rangsor: <http://rankings.ft.com/businessschoolrankings/>. Míg azonban a *Management (vezetés és szervezés)* szakok rangsoraiban a Corvinus révén még „fenn vagyunk a térképen”, a hazai *MBA* képzés a nemzetközi sztenderdek tükrében messze van ettől.

Az akkreditációs vizsgálat kiemelten áttekintett aspektusa a **képzési és kimeneti követelményeknek történő megfelelés**. Az LB jelentések tanúsága szerint a szakot meghirdető intézmények mindegyike betartja a vonatkozó akkreditációs normákat, emiatt sem monitoring előírás, sem érdemi módosító javaslat nem született.

A felvételi keretszámok tekintetében a szakot meghirdető 6 intézmény a nappali képzésben évi 45 fős felvételi keretet, míg a részidős képzésben éves átlagban 600 főt meghaladó kapacitást tervezett (lásd fentebbi állítást a képzés dominánsan levelező jellegéről). A tényleges felvételi tényt számok tanúsága szerint azonban a tárgyidőszakban a nappalira a létszámkeretet meghaladóan vettek fel hallgatókat, de a részidős **felvételi kereteket alig 40%-osan** sikerült kiterhelni, a szakra felvett hallgatók összlétszáma pedig némi hullámmal 220-240 körül értéken stabilizálódott. Ennek tükrében – úgy tűnik – a levelezős képzési formában jelentősen túltervezett a kapacitás. A felvettek felvételi keretszámhoz viszonyított aránya ugyanakkor meglehetősen széles tartományban szóródik intézményenként.

A tárgyidőszakban a felvett nappalis hallgatók 18,5%-a, a részidős képzésekre felvettek 39,3%-a tudta megszerezni a diplomát – ezek figyelmeztetően alacsony arányok. Az egyes intézmények közötti szóródás itt is jelentős. A MAB által előírt 3 monitoring vizsgálat közül 2-nél hangsúlyos aggályként fogalmazódtak meg az alacsony (csökkenő) beiskolázási, illetve végzési arányszámok. A részletes adatokat lásd a 2.sz. táblázatban.

³⁰ Értékelés nélkül vonja meg a MAB az akkreditációt az SZTE – MBA MA szakja esetében, mert az intézmény nem folytat képzést a szakon.

A KKK az MBA szak kapcsán nem rögzít szakirányokat, meglehetősen szélesre nyitja a differenciált szakmai ismeretek keret kitöltésének módját³¹.

A PTE a moduláris választható keretek megoldást választotta, két intézmény (BME, ME) pedig specializációkat hirdetett, mégpedig ugyanazokat: termelés és szolgáltatásmenedzsment, emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés (ezek mindkét esetben azonosak a *vezetés és szervezés* mesterszakon meghirdetett specializációkkal).

A képzés személyi feltételei mindenütt megfelelők, a szakfelelősök a követelményeknek eleget tesznek. A 6 szakfelelős közül:

- beosztásukat tekintve: 3 egyetemi tanár, 3 egyetemi docens,
- tudományos fokozatukat tekintve: 2 MTA lev. tag, 1 CSc, 3 PhD
- doktori iskolákban való szerepvállalásukat tekintve: 1 DI vezető, 2 törzstag, 1 témavezető (1 nem DI tag)
- a szakfelelősöknek együttesen 23 védett PhD hallgatójuk van (átlag: 4), további 24 jelenleg vezetett PhD hallgatójuk (átlag 4) – ez aktív tudományos és utánpótlás-nevelő aktivitásra vall.
- a szakfelelősök tudományometriai mutatói is megnyugtatóak: tudományos közleményeik átlagos száma 62; átlagos Hirsch indexük 5; átlagos idézettségük 122.

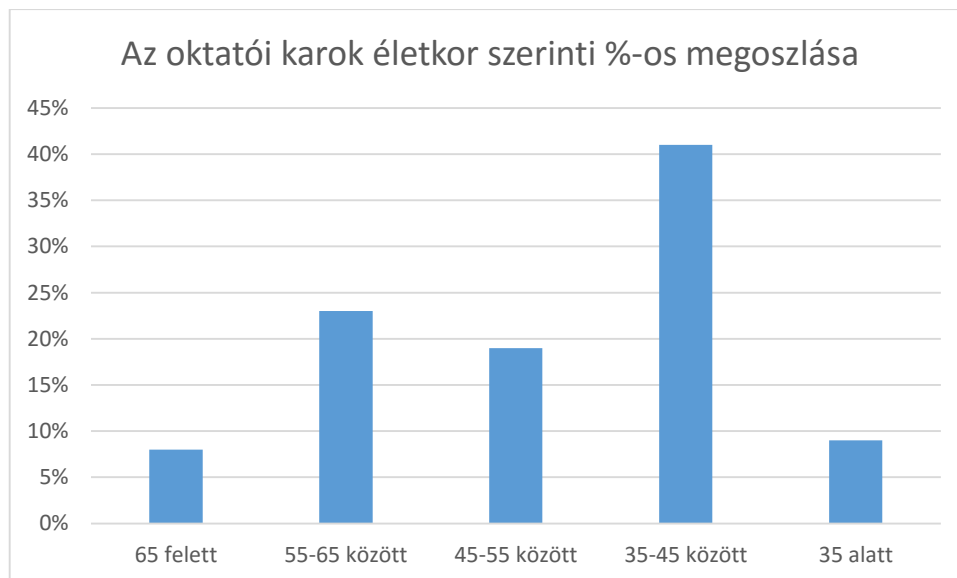
(A részletes tényadatokat lásd a melléklet 3. sz. táblázatában.)

Hasonlóan erősnek mondhatóak a szakon tanító oktatói kör paraméterei, diszciplináris megfelelésük is jónak mondható:

- 87%-uk rendelkezik tudományos fokozattal (79% CSc/PhD, 8% DSc)
- FOI-hoz való viszonyukat tekintve 86%-uk AT, 8%-uk AE, és mindössze 5% V oktató.
- 14%-uk egyetemi tanár, 47%-uk egyetemi docens, 30%-uk adjunktus vagy tanársegéd és 8% egyéb.

(A részletes tényadatokat lásd a melléklet 4. sz. táblázatában.)

Egészségesnek tekinthető az oktatói kör kor szerinti megoszlása is: a normális eloszlásgörbe módusza a 35-45 közötti korosztály felett van (41%), ami a hosszabb távú vezető oktató-utánpótlás szempontjából megnyugtatónak tűnik. Elgondolkodtató ugyanakkor a 45-55 év közötti korosztály relatív alulreprezentáltsága. (A részletes tényadatokat lásd a melléklet 5. sz. táblázatában.)

Több jelentésben hangsúlyosan említett általános problémának tekinthető ugyanakkor az oktatók **magas kreditterhelése**. A szakon tanító kollégák intézményeik leginkább foglalkoztatott tanárai, rendre igen magas óraszámban oktatnak. Az intézmények tudományos háttere összességében megfelelőnek mondható, általában **a szakterületnek megfelelő tudományos műhelyek dolgoznak**, kutatási projektekkel, pályázatokkal, kiterjedt vállalati kapcsolatokkal.

³¹ Specializációk, modulok, illetve szabályozottan választható szakmai tantárgyak, így például bankügyletek, egészségügy-menedzsment, gazdaságpolitika, határidős és opciós ügyletek, környezetmenedzsment, közösségi gazdaságtan, logisztika, makrogazdasági pénzügyek, nemzetközi (multinacionális) menedzsment, pszichológia, technológiamenedzsment, termelésszervezés, üzleti etika, haladó üzleti jog, üzletpolitika

Az oktatási infrastruktúra – híven a szak elit jellegéhez – jellemzően jó.

A minőségbiztosítás a vizsgált szakok esetében megfelelő. A DPR-t általánosan működtetik, szakspecifikus eredmények ugyanakkor még nem nagyon érzékelhetőek.

Az egyes LB jelentésekben megfogalmazódó következtetések, illetve a szak fejlesztésére irányuló megfogalmazott fejlesztési célú javaslatok közül általános érvényűen a következők emelhetőek ki.

7. Úgy tűnik, hogy a mára kiépült kapacitás (felvételi keretszámok) meghaladják a tényleges keresletet. Három képzés esetében beszélhetünk méretgazdaságos létszámról, a másik három intézmény létszámai fedezeti pont alatti működést sejtet. Megfontolandó megoldás lehet a toborzással kapcsolatos best practice-ek kicserélése vagy a programok koncentrációja.
8. Hangsúlyozandó fejlesztési kötelezettség a végzetek arányának növelése!
9. A szak jellegénél fogva a képzéseket erősíteni kellene a képzés gyakorlatiasságának, probléma-orientáltságának emelésével, a vállalati együttműködésen alapuló lehetőségek intenzívebb feltárásával és a tapasztalatok oktatásba történő markánsabb beépítésével, gyakorló vezetőknek a képzésbe történő intenzívebb bekapcsolásával.
10. Ugyancsak a szak jellegére való tekintettel növelni lenne célszerű az angol nyelvű elemeket a képzésben a hallgatóktól megkövetelt magasabb szintű nyelvtudással, idegen nyelven oktatott tárgyakkal, angol nyelvű tananyagokkal, a nyelvet készségi szinten beszélő, illetve anyanyelvű oktatók képzésbe történő intenzívebb bevonásával.
11. Korszerű oktatásmódszertani fejlesztésekkel (pl. e-learning módszerek) tovább lehetne javítani az oktatás minőségét.
12. És végül: a preambulumban kifejtettek alapján a nemzetközi sztenderdekhez közelítendő célszerű lenne az MBA szak KKK-jának újragondolása az MTA IX. Osztálya, az érintett intézmények, nemzetközi szakértők és gyakorlati szakemberek bevonásával.

2.sz. táblázat: Az MBA mesterszak felvételi keretszámai, felvett hallgatói létszámok és a kiadott diplomák

Sorszám	Egyetem	2017/18		2018/19		2019/20		2020/21		2021/22		2022/23		2023/24		2024/25		2025/26		2026/27		2027/28		2028/29		2029/30						
		Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett	Keretszám	Felvett			
1	Budapesti Corvinus Egyetem	30	50			30	35			30	51			30	56			30	37			150	229	153%	0	0			43	19%		
3	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem							500	78			400	79			400	122			400	132	0	0		1700	411	24%			217	53%	
4	Debreceni Egyetem			15	13	15	7	15	15	15	4	15	15	15	10	15	7	15	9	15	4	60	30	50%	75	54	72%	5	17%	27	50%	
6	Miskolci Egyetem			27	13			27	36			30	35			60	37			57	21	0	0		201	142	71%			37	26%	
8	Pannon Egyetem, Veszprém			50	93			85	84			85	82			90	46			120	58	0	0		430	363	84%			102	28%	
9	Pécsi Tudományegyetem			50	0			40	25			50	24			50	19			50	6	0	0		240	74	31%			27	36%	

Forrás: Önértékelések

3.sz. táblázat: A szakfelelősök tudományometriai paraméterei

	neve	beosztás	tud.fokozat	tudományág, tudományterület	Doktori Iskola	Eddig vezetett PhD. hallgató	Ebből: Védett PhD. hallgató	Hirsch index	Tudományos közlemény összesen	Tud. folyóirat cikk				Könyv szerző		Könyv szerkesztő		Könyv részlet		Független idézetek							
										IX. oszt. nemzet-közi listás	IX. oszt. hazai listás	egyéb nközi	egyéb hazai	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	Idézetek tud. közl. összesen	Idégen nyelvi hivatk. össz.			
ÖSSZESEN																											
1	Budapesti Corvinus Egyetem	Branyiczki Imre	e.d oc.	CSc	gazdálkodás- és szervezéstudomány	oktató	3	2	4	12	5	3	1	1					2	1	1	14	14				
2	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	Andor György	e.d oc.	PhD	közgazdaságtudományok	törzs-tag	8	4	5	52	6	8	7		7	2	5	2		1	4	6	56	30			
3	Debreceni Egyetem	Kapás Judit	et	PhD	közgazdaságtudományok		1	5	5	78	1	3	8	5	2	2	2		2	1	1	3	2	1	92	36	
4	Miskolci Egyetem	Kunos István	e.d oc.	PhD	gazdálkodás- és szervezéstudomány	témavezető	8	2	1	30	1	6	4	7	3	1	2	1		1	1	0	1	2	0		
5	Pannon Egyetem, Veszprém	Török Ádám	et	MTA lev.	közgazdaságtudományok	DI vezető	8	5	8	14	2	6	8	3	4	9	3	6			2	5	7	27	63		
6	Pécsi Tudományegyetem	Vörös József	et	MTA lev.	gazdálkodás- és szervezéstudomány	törzs-tag	9	5	7	59	1	1	5	4	2	1	3	1	3	5	2	3	4	1	3	16	10

Forrás: MTMT, www.doktori.hu

4.sz. táblázat: Az oktatói karok jellemzői

		Képzésben résztvevő	tantárgy-felelős	PhD / Csc	DSc	AT	AE	V	ts /adj	e. doc	e. tan	egyéb
ÖSSZESEN		146	105	116	11	126	12	7	44	69	21	12
		100 %	72 %	79 %	8 %	86 %	8 %	5 %	30 %	47 %	14 %	8 %
1	Budapesti Corvinus Egyetem	19	18	18		12	2	4	4	9	3	3
2	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	34	24	24	4	29	4	1	13	14	5	2
3	Debreceni Egyetem	18	14	17	1	17	1		2	12	3	1
4	Miskolci Egyetem	22	12	14	1	21	0	1	9	10	2	1
5	Pannon Egyetem, Veszprém	30	16	23	2	26	4	0	10	12	5	3
6	Pécsi Tudományegyetem	23	21	20	3	21	1	1	6	12	3	2

Forrás: Önértékelések

5.sz. táblázat: Az oktatói karok korösszetétele

	Képzésben résztvevő oktatók	Oktatók születési év szerint					
		1950 előtt	1950-1959	1960-1969	1970-1979	1980 után	
ÖSSZESEN		145	11	33	28	60	13
		100%	8%	23%	19%	41%	9%
1	Budapesti Corvinus Egyetem	19	1	6	5	6	1
2	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	34	4	8	5	15	2
3	Debreceni Egyetem	18	1	4	5	8	0
4	Miskolci Egyetem	22	0	2	5	9	6
5	Pannon Egyetem, Veszprém	30	1	5	3	18	3
6	Pécsi Tudományegyetem	22	4	8	5	4	1

Forrás: Önértékelések

Master of Business Administration (MBA) mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/59. (magyar és angol nyelven)</p>	<p>2016/1/VII/2/35. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>angol nyelvű képzésre,</u> a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a szakfelelős megfelelése nem bizonyított
- a tanterv jobban közelítendő a KKK-hoz (a szakmai törzsanyaghoz tartozó ismereteket a szakmai törzsanyagban javasolt oktatni)

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A BCE Gazdálkodástudományi Karán az *MBA* képzés full-time jellegű, azaz nappali tagozaton, angol nyelven folyik. A tanterv az alapozó ismeretek között 7 tárgyat 33 kredittel, a szakmai törzsanyagoknál 5 tárgyat 24 kredittel, a differenciált szakmai ismereteknél 8 tárgyat 36 kredittel tartalmaz, összhangban a szak KKK-jában foglaltakkal. A diplomamunkára adott 15 kredittel és a választható tárgyak 12 kreditjével együtt ez összesen 120 kredit, ami az előírásoknak megfelel.

Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, az alapozó ismereteknél 168 óra előadás és 168 óra gyakorlat, a szakmai törzsanyagoknál 154 óra előadás és 154 óra gyakorlat, míg a differenciált szakmai ismereteknél 266 óra előadás és 266 óra gyakorlat szerepel, a szabadon választott tárgyakkal együtt elérve az előírt 1200 órát. A tanterv alapján a hallgatóknak 17 kollokviumot és 3 gyakorlati jeggyel végződő tárgyat kell teljesíteniük, azaz félévente 4-5 vizsgájuk van.

Az alapozó ismeretek között erősek a *módszertani* tárgyak, de ebben a blokkban az alapozó *menedzsment-* és *számviteli* tárgyak is helyet kapnak. A szakmai törzstárgyak a KKK logikája szerint szerveződtek, de több ismeretanyag átkerült a differenciált szakmai ismeretek közé.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Branyiczki Imre 2015 júliusában vette át a szak vezetését. A személyi adatai még október végén sem voltak feltöltve az intézmény honlapjára, a MAB-nak pótlólag elküldött személyi-szakmai adatlapja hiányos volt (pl a MAB kérése ellenére nem mutatták be, mely tárgyakat oktatja a szakon). Az MTMT szerint az elmúlt öt évben nem jelent meg tudományos publikációja, összesen 13 publikációja adatait lehetett elérni az MTMT-ben. A www.doktori.hu honlapon csak részlegesen kitöltött adatlapja van, az adatok hitelességéről sem nyilatkozott. Ezen hiányos információk alapján nem meggyőző, hogy – a MAB elvárásainak megfelelően – a szakfelelős a teljes képzési folyamatért felelős, hatáskörrel rendelkező oktatóként van az egyetemen; nincs az utóbbi másfél évtizedben transzparens tudományos tevékenysége.

Mindegyik tantárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal, többségük vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. A mesterszak képzésének 20 tárgyából 18-nak AT, míg 2-nek AE oktató a tárgyfelelőse, ez megfelel az előírásoknak. A szakon 16 tárgyfelelős van, néhányan több tárgynak is felelősei. Az oktatók között 5 egyetemi tanár van, 6 egyetemi docens, 3 adjunktus, 1 tudományos munkatárs és 1 tanársegéd, utóbbi a *business statistics* tárgy felelőse, PhD fokozatát

2014-ben kapta; a *management and organization* és a *HR management* tárgyak felelőse adjunktus, PhD fokozatát **2013-ban** kapta³².

A kiugróan magas kreditterheléseket, a vendégoktató tantárgyfelelősöket a hiánypótlás során korrigálták, az oktatók idegennyelv-tudásáról pótlólag szolgáltatott adatokat, de a fent említett két tantárgyfelelős **nem felel meg** a MAB előírásának, amely szerint „a tantárgyfelelős ... tudományos fokozattal és az azt követő legalább 3 éves, összesen 5 éves oktatói gyakorlattal rendelkező adjunktus, vagy tanári... munkakörben foglalkoztatott lehet”.

Az angol nyelvű képzés oktatóinak idegennyelv-tudása megfelelő.

Tudományos háttér

Az *MBA* mesterszakot a Corvinus School of Management (CSM) szervezi, az oktatói háttérrel pedig a BCE Gazdálkodástudományi Kara nyújtja, elsősorban a Vezetéstudományi Intézet, amely színvonalas tudományos műhelyekkel rendelkezik.

Infrastrukturális feltételek

A BCE-n a képzés infrastrukturális feltételei adottak, a tantermek, előadótermek és a számítástechnikai ellátottság megfelelő. A megadott tananyagok elérhetők a könyvtárban, ami az ország egyik legnagyobb közgazdasági könyvtára, egy részük digitálisan is elérhető. A CSM önállóan rendelkezik 2 db 50 fős előadóteremmel és 1 db 25 fős tanteremmel, amelyek megfelelően fel vannak szerelve.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves tervezett felvételi keretszám a 2009/10-ben és 2010/11-ben 10 volt, amelyet 2011-ben 15-re emeltek (az önértékelés más helyén 30-at említene, a látogatáson az alacsonyabb adatokat erősítették meg). A tervezett felvételi keretszámoknál minden évben 20-50%-kal több hallgatót vettek fel, ezt az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A mesterszakra jellemző a kiterjedt csoportmunka és a hallgatók aktív bevonása az órai munkába. Az évfolyamonkénti relatíve alacsony hallgatói létszám kedvez a team jellegű projektmunkának, gyakori a hallgatói prezentáció, szakanyagok feldolgozása és megvitatása.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megfelelő, mindegyik előadáshoz kapcsolódik gyakorlat, ahol az anyagok és projektmunkák megvitatásán túl házi dolgozatokat, kiselőadásokat is készítenek a hallgatók.

A hallgatók szabadon választhatnak szakdolgozati témát és konzulenszt is. Ha a hallgató nem talál megfelelő témát vagy konzulenszt, úgy első körben a *research methodology* tárgy oktatója segít neki a témaválasztásban, de fordulhat a szakfelelőshöz is.

A hallgatók három főből álló záróvizsga-bizottság előtt egy prezentáció keretén belül védik meg diplomadolgozatukat, és felelnek a bizottság által a témában feltett kérdésekre, majd egy előre megadott, 18 témából álló tételsorból húznak egy tételt, és azt válaszolják meg.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az önértékelésben eltérő adatok szerepelnek, ezért nehéz megítélni a képzés eredményességét. Az alacsonyabb hallgatói létszámadatok szerint 2009/10-ben 12, 2010/11-ben és 2011/12-ben 15, 2012/13-ban 10, 2013/14-ben 16, összesen 68 hallgatót vettek fel; ehhez az adatsorhoz azonban nem társítottak diploma-adatokat. A magasabb felvett hallgatói létszámokat bemutató táblázat szerint 2010/11-ben 2, 2011/12-ben 10, 2012/13-ban 12, 2013/14-ben 19, összesen 43 fő kapott diplomát.

A lemorzsolódás aránya az információk szerint alacsony, a képzést elkezdett hallgatók közül általában 1-2 fő dönt úgy a 4 félév során, hogy szünetelteti vagy feladja a tanulmányait. Általában 3-5 éves tapasztalattal bíró, vezető pozícióban levő, 90%-ban külföldi, 10%-ban magyar hallgatókat vesznek fel. A legtöbb külföldi visszamegy a hazájába, és általában fél éven belül sikerül elhelyezkednie.

A szak gyakorlati jellegű, nem célja a tudományos munkára való felkészítés.

³² A jelentés elkészülte után az intézmény új tantárgyfelelősöket nevezett meg.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A BCE Gazdálkodástudományi Karán a *Master of Business Administration (MBA)* mesterszakot a Corvinus School of Management (CSM) intézet koordinálja. A Corvinus School of Management munkáját üzletemberekből álló kuratórium segíti, melynek tagjaival évente konzultációra kerül sor az oktatással kapcsolatban, melynek eredményei beépülnek az oktatásba.

A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős irányítja az operatív tanterv kialakítását, az operatív tanterv módosítását, szervezi a szak érintettjeivel a kapcsolattartást (munkaadók, egyetemi adminisztráció, szakon oktatók, alumni, hallgatók). A nyílt napokon részt vesz és bemutatja a szak specialitásait. További feladata a szak akkreditációjában való részvétel, a szak eredményeinek (tárgyak eredményeinek) elemzése, a visszajelzések feldolgozása. Biztosítja a szak oktatói hátterét, együttműködésben a tanszékekkel.

Az oktatók a tanórákon, rendszeres elégedettségi felmérések útján, illetve személyes konzultációk során nyernek visszajelzéseket a hallgatók elégedettségéről, illetve oktatási igényeiről. A hallgatók továbbá a félév során papíralapú értékelő ívet kapnak a tanszéktől, amelyen véleményüket kérjük az oktatók módszereivel és a tantárgyakkal kapcsolatban. Az értékeléseket Excel táblázatban rögzítik.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem Minőségügyi tevékenységét az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság (EMKB) koordinálja. A bizottság tagjait az egyes karok által delegált kari minőségügyi koordinátorok, az Egyetemi Doktori Tanács, a HÖK és a könyvtár képviselői alkotják. A kari képviselők a saját karukon végzik a minőségügyi tevékenységek segítését, irányítását. A karokon a kari minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Az egyetemi szintű koordináció erősítésére létrejött az egyetemi Minőségügyi Iroda, amely az egyetemi szintű vizsgálatok, felmérések lebonyolításáért felelős. Az egyetemi minőségügyi folyamatok rendszerét a Minőségügyi Kézikönyv szabályozza.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A képzés kisebb hiányosságokkal, de szakmailag elfogadható. A képzés *erősségei*: a vállalati szektor sztenderdjeihez illeszkedő pozicionálás, elismert gyakorlati tapasztalatokkal bíró egyetemi oktatók meghívása, kis csoportos, jó referenciát jelentő oktatás, erős vállalati kapcsolatok, külföldi tanulmányút biztosítása. Ugyanakkor komoly kihívások előtt áll a képzés: szembe kell nézniük a tandíj céges finanszírozásának csökkenésével, az egyetemi szinergiák kihasználatlanságával a kommunikációban és a külföldi ügynöki értékesítésben, továbbá azzal, hogy az egyetemi bürokrácia nem kompatibilis a piacgazdasági viszonyok között működő oktatási szolgáltatással.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeit összhangba kell hozni a MAB bírálati szempontjaival. Az intézkedési terv térjen ki arra, mely tárgyakat oktatja a szakfelelős a képzésben, továbbá e tárgyak helyére, kreditpontszámára a tantervben.
2. Az előírásoknak megfelelő tantárgyfelelősök megadása szükséges a *business statistics*, a *management and organization* és a *HR management* tantárgyak esetében.
3. A Corvinus Egyetem, egyúttal a magyar gazdaságtudományi képzés számára kedvezőtlen helyzetet teremtett az Aula Könyvkiadó megszűnése. Ezért – különösen a mesterképzések esetében – nagyobb figyelmet kell szentelni a digitális tananyagfejlesztésnek. Ez a folyamat ugyan már elindult, de néhány megoldatlan kérdés (lektorálás, szerzői jogok stb.) még akadályozza a zavartalan tankönyv- és tananyagellátást a szakon. Ehhez megfelelően kialakított, átgondolt e-learning rendszert kellene kialakítani, amelyre már Magyarországon is több megoldás áll rendelkezésre.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/74.	2016/1/VII/2/36. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés csak részidejű (levelező) formában folyik, 460 óraszámú.

A képzés tanterve az alapozó ismeretként 7 tárgyat tartalmaz 31 kreditértékben, a szakmai törzsanyag pedig 7 tantárgyat határoz meg, összesen 27 kredit értékben. A differenciált szakmai ismeretek közös szakasza 10 tárgyat (37 kredit) tartalmaz (benne a diplomatervezés 15 kreditjével). Ezt követően a hallgatók két modul: a *menedzsment* modul és a *penzügy* modul közül választhatnak, mindkettő 19-19 kredit értékű. A képzés sajátossága, hogy ezekhez a modulokhoz két-két kötelező tárgy tartozik összesen 10 kredit értékben, és további három-három tárgyat kell teljesíteni egy kötelezően választható csomagból, összesen 9 kredit értékben. A szabadon választható tárgyak 6 kreditjét a hallgatók szabadon felvehetik az intézményi kínálatból. A tanterv összhangban van a szak KKK-jában foglaltakkal

Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, az alapozó ismereteknél 240 óra előadás és 120 óra gyakorlat, a szakmai törzsanyagoknál 240 óra előadás és 180 óra gyakorlat (benne a diplomatervezés 180 óra), míg a differenciált szakmai ismereteknél 150 óra előadás és 60 óra gyakorlat. A tanterv alapján a hallgatóknak 15 kollokviumot, 2 szigorlatot és 15 gyakorlati jeggyel végződő tárgyat kell teljesíteniük, azaz félévente 8 vizsgájuk van, ami kissé soknak tűnik, de egy részük már a félév során teljesíthető.

Az ismeretköröket részletesen áttekintve az alapozó ismeretek között a KKK-ban előírt tantárgyakat oktatják. A szakmai törzstárgyak a KKK szerint szerveződtek, de az egyetem erősségeivel, specialitásaival kiegészítve. A tananyagok egy részét a kar oktatói írták.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Andor György egyetemi docens (AT), rektorhelyettes, a *Pénzügyek Tanszék* vezetője megfelel az elvárásoknak, szakmailag felkészült erre a feladatra, 10 kredit felelőse ezen a szakon, 20 éve oktat. Törzstagja és témavezetői tevékenységet végez a BME Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskolában, eddig 5 PhD hallgató konzulense, akik közül 3 fő már megszerezte fokozatát. 2014-ben a Kari Hallgatói Díj nyertese, 2014-ben a Kari Kutatói Díj nyertese. Kutatásainak eredményességét mutatja, hogy számos nívós helyen megjelent publikációja van, és több kutatási projektet irányít. A *penzügy* modul vezetője. A másik modul vezetője AT besorolású egyetemi tanár, aki a szakon egy tantárgyért felel.

Mindegyik tantárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal, többségük vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. A mesterszak képzésében összesen 34 oktató vesz részt, közülük 24 tárgyfelelős, a 34 oktató megoszlása: AT 29 fő, AE 4 fő és V 1 fő, ami megfelel az előírtaknak. Az oktatók közül a szak tárgyait nézve senkinek sem haladja meg a 25 kreditet a terhelése; ha az egyetem összes képzését nézzük, akkor 7 oktatónak.

Az oktatók szakmai felkészültsége megfelelő, a hazai üzleti, menedzsment és pénzügyi témakörök elismert művelői.

Tudományos háttér

A szak tudományos háttérét az Üzleti Tudományok Intézete három tanszékén az *emberierőforrás-menedzsment*, *marketing*, *minőségmenedzsment*, *projektmenedzsment*, *termelés-menedzsment*, *vállalatgazdaságtan*, *üzleti gazdaságtan*, *számvitel*, *befektetéselmélet*, *vállalati pénzügyek*, *makrogazdasági pénzügyek* és *jogi ismeretek* témakörökben évtizedek óta folyó magas szintű kutatások alkotják. A szak szakmai tartalmáért felelős Üzleti Tudományok Intézete kiemelkedő publikációs tevékenységet folytat. Az MBA szak oktatói törzsgárdája az utóbbi három évben mintegy 20 impaktfaktoros cikket publikált, a Scopus adatbázisban szereplő folyóiratokban való megjelenésük mintegy 40 szakcikk.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor követelményeinek. A BME központilag, nem kari szinten menedzselt infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12

db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. A kar épülete modern, minden szükséges feltétellel rendelkezik. A képzésért felelős intézet és tanszék Lágymányoson az új épületben található, ahol az *MBA* képzésre egy külön szintet alakítottak ki. Az Intézet rendelkezik több teremmel és tárgyalóval, ahol az órák, gyakorlatok többsége megtartható.

Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK). A BME OMIKK-ban külön Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. A megadott tananyagok elérhetők a könyvtárban. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar – kifejezetten szoros együttműködésben a Typotex kiadóval – 2005 óta adja ki alapszakos képzésekhez kapcsolódó tankönyvsorozatot, amely az utóbbi években az elektronikus könyvformára való áttéréssel még szélesebb hallgató kör számára érhető el. A hallgatók elérhetik a nagy nemzetközi online tudományos adatbázisokat. A hallgatók a tananyagok biztosítása, elérhetősége témájában pozitívan nyilatkoztak.

A testnevelés a szakon kritériumtárgy, amelyhez a *BME Sportközpont* megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

Levelezős tagozaton a mesterszak tervezett felvételi kerete 2011-től 400 fő, amelyet csak kis részben sikerült betölteni: 2011-ben 79, 2012-ben 122, 2013-ban 132, míg 2014-ben 135 hallgatót vettek fel. A bekerültek létszáma az utóbbi években stabilizálódott, amihez a meghirdetett pótfelvételek is hozzájárultak. A felvett létszám oktatására az intézmény személyi és tárgyi kapacitása megfelelő.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A mesterszakra jellemző a gyakorlatias szemlélet, kiegészítve erős kvantitatív háttérrel. Az *MBA* képzésen minden félév előtt, előre rögzített határidőig, minden kurzus oktatója elektronikus úton elküldi az oktatásszervezési csoporthoz a tananyagához tartozó jegyzetet, melyet nyomtatva, illetve elektronikus úton is a hallgatók rendelkezésére bocsátanak. A levelező képzés igényeihez igazodva az előadásokról videofelvétel készül, amely a vizsgaidőszak végéig bármikor megtekinthető, ezt a rendszert külön weblap szolgálja ki.

Külön figyelmet fordítanak a *matematikai* (kvantitatív) jellegű képzés előtérbe helyezésére és az idegen nyelvi és kommunikációs képzés kiemelésére is.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megfelelő, az elméleti jellegű tárgyaknál kollokvium, a gyakorlatias ismeretköröknél gyakorlati jegy az értékelés formája, utóbbi esetben házi dolgozatok, kiselőadások is beszámítanak.

Részletes szabályozást jelent a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat és a Képzési Kódex, amely formailag meghatározza a tantárgyi követelmények egyértelmű és részletezett megjelenítését, a Tanulmányi Ügyrend vonatkozó része pedig az oktatói és hallgatói technikai teendőket foglalja egybe. A vizsgákra való belépéshez az aláírás megszerzése alapfeltétel.

A záróvizsga három részből áll: egy *menedzsment*-, valamint egy *pénzügy*-területhez tartozó tétel kidolgozásából és előadásából, továbbá a szakdolgozat megvédéséből. A záróvizsgáztatást végző bizottság minden esetben három tagú.

A szakdolgozat témaválasztása hallgatói kezdeményezés alapján, erre a célra létrehozott honlapon történik. A rendszer a téma- és konzulensválasztás folyamatától, a témakiírás, dolgozatleadás feladatain keresztül, a záróvizsgára jelentkezésen és beosztáson keresztül a záróvizsga és diplomamunka-védés folyamatáig, adminisztrálásáig az egész folyamatot támogatja. A diplomamunkákhoz szükséges szekunder kutatást a hallgatók a könyvtárban és a folyóirat adatbázis használatával végezhetik el, a hallgatók szinte napi szinten használják a nemzetközi folyóirat-adatbázisokat (EBSCO, Springer, Science Direct stb.).

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A levelező tagozatos MBA mesterszakra évente 78-135 fő kerül be, azaz a keretszámnak kb. 30%-a van feltöltve. A mesterszakon diplomát szerzők száma 2010/11-ben 94 fő, 2011/12-ben 48 fő, 2012/13-ban 47 fő, 2013/14-ben 28 fő. Ezen önköltséges, munka melletti mesterszaknál igen jelentős az ún. „természetes lemorzsolódás”, amikor nem tanulmányi okokból, hanem egyéb (anyagi, családi, munkahelyi stb.) okból adják fel tanulmányaikat. E körülményeknek jelentős a szerepe azoknál is, akik végül ugyan diplomát szereznek, azonban a képzési idejük elnyúlik.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a szakfelelős, akinek kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala. Tehát a szakkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelőssége, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a kar és a szervezeti egységek vezetőinek feladata és felelőssége.

A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselői a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes valamint a hallgatók képviselői. A szakot a karon az Üzleti Tudományok Intézete, ezen belül a Részidős és Továbbképzési Központ és a tanszékek tagjaiból álló eseti bizottságok menedzselik.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban. Szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a Hallgatói Képviselő véleményét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BMGE GTK tevékenységének minden elemét TQM szemléletű vezetési módszerekkel irányítja, a kulcsfontosságú folyamatok fejlesztésében a PDCA elvet alkalmazza. A minőségbiztosítási rendszert a Kari Minőségfejlesztési Bizottság irányítja, amely bizottság a Dékáni Tanács tagjaiból áll, a munkába bevonva a Kari Tanács állandó, munka- és szakbizottságait. A szakok képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a szak képzési szerkezetének és folyamatos fejlesztésének felelőseként a szakbizottságok végeznek aktív tevékenységet.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszerek (TÉR) figyelembe veszik az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. Az oktatók óradíját meghatározza az OHV értékelési rendszere. A kar vezetésének elmondása szerint az oktatók többsége pozitívan fogadta a teljesítményértékelési rendszert. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív, mert kiszámítható és tervezhető.

A végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét, a Diplomás Pályakövető Rendszert az egyetem Diákközpontja központilag irányítja. A felmérések fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik. A hallgatói pályáértékelést és pályakövetést részben már az is meghatározza, hogy 3 év szakmában eltöltött gyakorlat után lehet jelentkezni erre a képzésre, a hallgatók 90%-a aktívan dolgozik.

A Hallgatói Önkormányzat minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat. Az esetlegesen felmerülő problémákat pedig a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek. A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivétel képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A BME MBA szakja itthon piacvezető képzés, amit a mesterszak önértékelésében felsorolt alábbi *erősségek* is indokolnak:

- az oktatók kiemelkedően magas szakmai színvonala, szakmai kompetenciáinak, kutatási területeinek egymást kiegészítő jellege,
- minden tárgyhöz külön oktatási segédanyag áll rendelkezésre, amelyet folyamatosan fejlesztenek,
- fejlett informatikai háttér, és az előadások utólag is megtekinthetőek videófelvételeken keresztül;

- korszerű infrastrukturális adottságok,
- rugalmas oktatás, pénteki és szombati előadások látogatása közötti szabad választás.

A szaknak az önértékelésben megjelölt *gyengeségei* (kevés kiscsoportos óra és gyakorlati kurzus, nincs idegen nyelvű képzés) javíthatónak tűnnek. Tekintettel arra, hogy a képzésbe csak 2-3 éves szakmai, vezetői gyakorlattal lehet belépni, a hallgatók a gyakorlati képzés erősítését ezen a szakon nem hiányolják.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzést erősíteni lehetne a vállalati együttműködésen alapuló kutatási lehetőségek intenzívebb feltárásával és a tapasztalatok oktatásba történő beépítésével.
2. Korszerű oktatásmódszertani fejlesztésekkel (pl. e-learning módszerek) tovább lehetne javítani az oktatás minőségét.

<p>Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2009/2/XI/7. (magyar és angol nyelven)</p>	<p>2016/1/VII/2/37. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- alacsony hallgatói létszám
- a kiadott diplomák száma kevés

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű képzés folyik angol nyelven és részidejű képzés magyar nyelven az intézményben. A képzés a formai elemek tekintetében megfelel a követelményeknek. Az alapismeretek tárgyainak kreditértéke: 38 kredit, szakmai törzsanyag: 22 kredit, differenciált szakmai ismeretek: 45 kredit, a diplomamunka 15 kredit. A kontaktóraszám a teljes idejű képzésben 1274 óra, a részidejű képzésben 455 óra. A tanterv pozitívuma, hogy a tárgyak kevés kivétellel 5 kreditesek, így a vizsgák száma nem magas. Az MBA-képzés szellemének megfelelően a gyakorlati órák aránya a tantervben – különösen az utolsó félévben – meghaladja az elméleti órák arányát. 12 kreditet a hallgatók szabadon választhatnak meg a kar mesterszakjainak kínálatából.

Mind az angol, mind a magyar nyelvű képzéshez megfelelő színvonalú, korszerű tananyagok tartoznak, ezek a hallgatók számára megvásárolhatók, a könyvtárban megtalálhatók, vagy elektronikusan elérhetők.

Személyi feltételek

Az MBA képzés 18 oktatója közül 17 AT oktató, mindannyian rendelkeznek tudományos fokozattal. A korösszetétel is kedvező. A szakfelelős, Kapás Judit az akkreditációs kritériumoknak teljes mértékben megfelel. Ő egyben a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak felelőse is. Mivel mindkét szakon van angol nyelvű képzés, ez a megoldás előnyös egyrészt a tananyagok rendelkezésre állása, másrészt az átfedések elkerülése szempontjából. A hallgatói észrevételek szerint egyes oktatók angol nyelvtudása nem elég erős a hallgatókkal történő kommunikációt, segítségadást illetően.

Tudományos háttér

A bemutatott tudományos műhelyek és eredményeik a képzés speciális szegmenseit (*versenyképesség, globalizáció, környezetgazdaságtan, humánerőforrás-fejlesztés* stb.) különösen jól támogatják. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy az önértékelés a kar tudományos tevékenységét mutatja be, kitérve a korábbi Közgazdaság- és Gazdaságtudományi Kar és a Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar, illetve a két kar egyesülésével létrejött Gazdaságtudományi Kar tudományos tevékenységére. Mivel az oktatók több alap- és mesterszakon oktatnak, a kari szintű tárgyalás elvileg elfogadható, azonban nem teszi lehetővé azt, hogy az MBA képzés magas fokú iparági kapcsolatokat feltételező jellegzetességét szakspecifikusan értékeljük.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek adottak a vizsgált képzéshez. A mindenkori hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése.

Az országosan is kiemelkedő színvonalú Társadalomtudományi Könyvtárat a szak hallgatói más szakok hallgatóival együtt használják. A *gazdálkodástudományi* kötetekkel való ellátottság megfelelő, az utóbbi években a friss irodalom beszerzése pénzügyi nehézségekbe ütközik. A könyvtári állomány kiegészül az elektronikus hozzáférésű

szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári laboratóriumokból vagy otthoni gépekről is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

Az igen alacsony képzési létszámhoz viszonyítva a kapacitás jóval magasabb. A felvételi keretszám az angol nyelvű nappali képzésben 15 fő, magyar nyelvű részidejű képzésben 15-30, 2013-tól 25 fő. A felvettek száma a vizsgált időszakban az angol nyelvű képzésben összesen 30 fő (-, 7, 9, 4, 10), a részidejű magyar nyelvű képzésben összesen 54 fő (13, 15, 15, 7, 4). Mivel sem az angol nyelvű képzésben, sem a részidős magyar nyelvű képzésben nem sikerült eddig a várakozásoknak megfelelő létszámú évfolyamokat elindítani, az intézménynek speciális erőfeszítéseket kell tennie ennek a helyzetnek a megváltoztatására, vagy újra kell gondolnia a szakkal kapcsolatos kari stratégiáját.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az angol nyelvű nappali képzésekben évfolyamonként 2-3 hallgató vesz részt, ez speciális megoldásokat kíván. A kis létszám ellenére az órarendi órákat maradéktalanul megtartják. Ez a megoldás hosszabb távon nem gazdaságos.

A kis létszámok miatt elvileg lehetőség nyílik változatos gyakorlati formák megvalósítására. Az esettanulmány-módszert például széleskörűen alkalmazzák, és az órákon problémamegoldó szemléletben tanítanak több témakört, azonban csoportos vitákra kevés lehetőség van.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés általános szabályai az akkreditációs követelményeket teljesítik. Az angol nyelven folyó képzéseknél 2014-ig az oklevél-minősítés szabálya eltért a többi szakétól, 2014-től egységessé válik.

Az MBA képzéseknek bizonyos nemzetközi sztenderdeknek is meg kell felelniük. Ezek elsősorban a hallgatók munkatapasztalatára, a képzés gyakorlatorientáltságára, az oktatás csoportos formáira és értékelésére vonatkoznak. A karon folyó képzés ezeket a kritériumokat csak részben teljesíti, inkább hasonlít a „hagyományos” mesterszakokra.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a teljes idejű angol nyelvű képzésben összesen 5 fő kapott diplomát (-, -, 2, 1, 2), a részidejű magyar nyelvű képzésben összesen 27 fő (-, 3, 4, 15, 5). Ezek a létszámok nyilvánvalóan nem tartanak el egy szakot, az alkalmazott megoldások egy része pedig a szak jellegét veszélyezteti.

Mivel minden hallgatónak van munkahelye, az elhelyezkedés kérdése nem releváns. Jó lenne felmérni, hogy a szakon szerzett diploma megemelte-e a végzetek előlépési esélyeit.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak az újonnan létrehozott Gazdaságtudományi Kar irányítása alatt működik. A szakfelelős a megfelelő bizottságokban és testületekben elvileg jól tudja képviselni a szak érdekeit. A kar vezetése a képzést az angol nyelvű portfólióban, a többi szak angol nyelvű változatával együttesen tekinti preferáltnak. A szak vezető tanárai elkötelezettek a szak iránt.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzésre vonatkozóan specifikus minőségbiztosítási anyagok, dokumentumok nem állnak rendelkezésre. A kis létszámok miatt – még ha egyes felmérésekben a szak hallgatói részt is vesznek – statisztikailag nem különválasztható eredmények vannak. Ugyanez a sajátosság azonban azt is jelenti, hogy gyakorlatilag személyre szabottan lehet a szak hallgatóival, problémáikkal foglalkozni.

Valószínűsíthető, hogy amennyiben a karon belül a szak nagyobb figyelmet kap, ez a hallgatói toborzásban is érvényesíthető lehet, ezáltal létszámnövekedést eredményezve.

Az oktatók korösszetétele kedvező.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés a helyi és országos külső feltételek rövid és pozitív kicsengésű elemzése után tér ki a szak sajátosságaira. Megjelennek benne általános, a többi szakra is vonatkozó elemek. Kétszer is megemlítik azt, hogy a belépési feltételek kedvezőtlenek, illetve hogy a Bologna-rendszer nem kedvez az MBA képzésnek. Míg ez utóbbiban van igazság, az előbbi érv nem valós: az igazolt szakmai gyakorlat éppen hogy fontos eleme az MBA oktatási filozófiájának. A gátló okként említett belépési kreditek kezelése intézményen belül megoldható.

Elvi erősséget jelentenek a vállalati kapcsolatok és a külföldi kapcsolatrendszer. Ezek kihasználása azonban a kis

létszámok miatt csak teoretikus jelentőségű. A rövid elemzés megemlíti néhány olyan vonást, amelyek a szak kis vonzerejét és megtartó erejét eredményezhetik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak alapvető problémája a szélsőségesen kis létszám. Ez mind a magyar, mind az angol nyelvű képzésre igaz, de az utóbbira különösen. A végzetek száma itt 1-2 fő évente. Ilyen létszámok mellett az *MBA* gyakorlat- és problémaorientált módszertani jellegzetességei nem biztosíthatók. Bár a tanterv, valamint a személyi és tárgyi feltételek az akkreditációt elvileg biztosítani tudják, a megfelelő hallgatói létszám nélkül nem lehet ezt a magas szintű mesterképzést jó színvonalon kínálni.
2. A többi mesterszak tartalmának és az oktatói-adminisztratív kapacitásoknak a függvényében a kar vezetése gondolja át az *MBA* szak fenntarthatóságát.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak <i>termelés és szolgáltatásmenedzsment;</i> <i>humán erőforrás menedzsment</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/8/V/30.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/2/38. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A magyar nyelvű képzés 21 AT oktatója közül 9-nek, az angol nyelvű képzés 23 AT oktatója közül 10-nek több mint 25 kredit az az oktatói terhelése. Mindkettő meghaladja a MAB által maximálisnak tartott 1/3-os arányt.
- alacsony és csökkenő hallgatói létszám

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A *Master of Business Administration (MBA)* mesterszakon részidejű, levelező képzés folyik az intézményben, magyar és angol nyelven. A tanterv az alapozó ismeretek között 5 tárgyat tartalmaz 25 kredittel, a szakmai törzsanyagoknál 6 tárgyat 30 kredittel, a differenciált szakmai ismereteknél két specializációban 6-6 tárgyat 30 kredittel, összhangban a szak KKK-jában foglaltakkal. A diplomamunkára adott 15 kredittel, a szakszeminárium 5 kreditjével és a választható tárgyak 15 kreditjével együtt ez összesen 120 kredit, ami az előírásoknak megfelel. Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, az alapozó ismereteknél 60 óra előadás és 45 óra gyakorlat, a szakmai törzsanyagoknál 72 óra előadás és 54 óra gyakorlat, míg a differenciált szakmai ismereteknél 72 óra előadás és 54 óra gyakorlat szerepel. A tanterv alapján a hallgatóknak 17 kollokviumot kell teljesíteniük, azaz félévente 3-4 vizsgájuk van (a szabadon választható tárgyakat nem számítva), a vizsgák félévek közötti eloszlása, ennek aránya megfelelő.

Mind az alapozó ismeretek, mind a szakmai törzsanyag a KKK-ban előírt ismeretköröket jeleníti meg. A tárgyak tematikái és tananyagai megfelelőek, a felhasznált szakirodalom többsége korszerű, egy részüket az egyetem oktatói írták.

Az angol nyelvű képzés tantervének szerkezete azonos a magyar nyelvűével, de néhány tárgy eltér, pl. az alapozó ismereteknél *pénzügyi számvitel* helyett *management accounting*, a szakmai törzsanyagoknál a *termelés menedzsment* és a *szervezeti kultúra* helyett *personality development* és *business communication* szerepel a tantervben. Ezek a változatok az MBA képzés eléggé tágran értelmezett KKK-ja miatt elfogadhatók.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kunos István egyetemi docens (AT), szakmai felkészültsége és oktatási tapasztalatai alkalmassá teszik erre a feladatra, 20 kredit felelőse ezen a szakon, az intézményben 28 kreditért felel. Ugyanakkor mindkét specializáció felelőse. Szerencsésebb lenne **másokat is bevonni a képzés irányításába**, szervezésébe, különösen mert Kunos István publikációs háttere (*szervezeti magatartás, szervezettefejlesztés*) egyértelműen csak a *humán erőforrás menedzsment* specializációfelelősségét alapozza meg, a *termelés és szolgáltatásmenedzsment* specializációfelelősségét nem.

Mindegyik tantárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal, többségük vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. A mesterszak képzésében 20 felkínált tantárgyból 17-et kell felvenni. Ezek oktatásában a magyar nyelvű képzésben 22, az angol nyelvű képzésben 23 oktató vesz részt, közülük 12 tárgyfelelős. A magyar nyelvű képzésben a 22 oktató megoszlása: AT 21 fő, AE 0 fő és V 1 fő, ami megfelel az előírásoknak. Az angol nyelvű képzés valamennyi oktatója AT. A magyar nyelvű képzés 9 tantárgyfelelőse az intézményi kreditterhelése 25-nél több, **ami jelentős túlterhelést érzékeltet**. Az oktatók szakmai felkészültsége megfelelő, a hazai *vezetés- és szervezéstudományi* témakörök elismert

művelői. Publikációs teljesítményük elfogadható, de főleg hazai fórumokon és az anyaegyetem kiadványaiban jelennek meg, a nemzetközi lektorált folyóiratokban még kevésbé vannak jelen.

Az angol nyelvű képzésben részt vevő kollégák szakmai felkészültsége is megfelelő, néhány főtől eltekintve ugyanazok oktatnak, mint a magyar nyelvű képzésben. Igazolt nyelvtudásuk azonban nagyon eltérő: 5 főnek van felsőfokú C típusú nyelvvizsgálata, 9 főnek középfokú, míg a többi 9 fő a legalább 6 konferencia-előadás alapján igazolja nyelvtudását. Az **angol nyelvtudás erősítésére szükség van**, akár új kollégáknak az oktatásba történő bevonásával.

Tudományos háttér

A szakot gondozó Vezetéstudományi Intézet részt vesz mind az Üzleti Tudományok Kutatási Központ, mind a Területi és Társadalom Gazdasági Kutató Központ munkájában, dominánsan az előbbiben, mindezek mellett pedig kisebb kutatóműhelyek is működnek az intézeten belül.

A tudományos eredményeket nemzetközi és hazai folyóiratokban, valamint saját kiadványokban: a kari könyvsorozatban, angol és magyar nyelvű periodikáikban (Theory – Methodology – Practice, European Integration Studies, Business Studies, Gazdaságtudományi Közlemények, Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek) publikálják.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó. Kiemelendő a 30 gépes SAP labor, a 25 fős térinformatikai labor és az ergonómiai labor. A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korábban kérdéses, racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A részidejű magyar nyelvű képzés tervezett éves felvételi keretszáma 2009/10-2013/14 között 27-ről 40-re emelkedett. Ezt 2009-ben 45%-ra tudták kitölteni, a következő évben a tervezettnél több hallgatót vettek fel, 2012/13 óta pedig folyamatosan csökkent a felvettek száma. A vizsgált időszakban mintegy harmadára esett vissza a felvettek létszáma, ami jelentős csökkenés.

A részidejű angol nyelvű képzés 2012-ben indult, 30 fő volt a tervezett éves felvételi keretszám, 2013-ban pedig 17 fő. Mindkét évben a tervezett keret kb. 55%-ának megfelelő hallgatót vettek fel. Ilyen rövid időszak alatt trendet nem lehet érzékelni, de a létszám itt is alacsonynak tekinthető.

Ezekre a létszámokra az intézmény képzési területi kapacitása bőven elegendő.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az MBA mesterszakra jellemző a kiterjedt csoportmunka és a hallgatók aktív bevonása a kutatásokba. Az évfolyamonkénti relatíve alacsony hallgatói létszám kedvezett a team jellegű projektmunkának, gyakori a hallgatói prezentáció, szakanyagok feldolgozása és megvitatása.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megfelelő, mindegyik előadáshoz kapcsolódik gyakorlat, ahol az anyagok és projektmunkák megvitatásán túl házi dolgozatokat, kiselőadásokat is készítenek a hallgatók.

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, az általános egyetemi előírások mellett a gazdaságtudományi képzési terület és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A szakdolgozó konzultálása egy évvel a szakdolgozat megírását megelőzően elkezdődik, bár a képzés rövidegéből adódóan több hallgató már a kezdéskor (tipikusan a munkahelyéhez kapcsolódó) témával érkezik. A záróvizsga folyamatát, illetve a záróvizsgatételek tematikáját egy évvel a lebonyolítás előtt és a vonatkozó félévben is ismertetik. A hallgatók az intézeti honlapról is értesülhetnek a szakdolgozati témákról, a záróvizsgatételekről. Az utolsó két félévben a szakszeminárium keretében a szakreferensek egyénre szabott tájékoztatót tartanak a hallgatóknak, és

konzultációs lehetőséget biztosítanak központi (szakreferensi) és egyéni (konzulensi) szinten egyaránt. A záróvizsga összetételét és értékelési szempontjait, valamint az oklevél minősítés-meghatározásának módszerét a mintatanterv tartalmazza. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből, majd két vizsgakérdésnek (A – menedzsment ismeretek tételsor, B – gazdálkodási ismeretek tételsor) a záróvizsga-bizottság előtt történő írásbeli kidolgozásából és szóbeli prezentálásából áll. A záróvizsga-bizottság 5-6 fős, a szakon dolgozó egyetemi oktatóból, külső meghívott vizsgáztatóból, a szakreferensekből és egy jegyzőkönyvvezetőből áll, a bizottság elnöke a szak felelőse.

A szakdolgozatokkal és a záróvizsgával kapcsolatos visszacsatolás mechanizmusa működik: a záróvizsgát követően a vizsgabizottság tagjai összegzik a záróvizsga tapasztalatait, levonják a következtetéseket, valamint megvitatják, hogy az oktatásban mely tématerületekre szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, indokolt-e a tételekben, illetve a szakdolgozati témaválasztásban való változtatás.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az MBA mesterszakon, mint említettük, a felvettek száma csökkenő: a magyar nyelvű képzésre 2009/10-ben 13, 2010/11-ben 36, 2011/12-ben 35, 2012/13-ban 20, 2013/14-ben 12, összesen 116 hallgatót vettek fel, és 37 diplomát adtak ki. A 2012-ben indult angol nyelvű képzésre 2012/13-ban 17, 2014/14-ben 9 hallgatót, összesen 26 hallgatót vettek fel, 7 diplomát adtak ki. A nyelvvizsga hiánya miatt diplomát később kapott hallgatók aránya minimális.

A vezetés a lemorzsolódás mérséklésére külön akcióttervet dolgozott ki.

A tehetséggondozásra nagy figyelmet fordítanak. A kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hallgatói Karrieriroda, a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzésen és szakmai gyakorlaton való részvétel megszervezése és támogatása, illetve TDK-, valamint demonstrátori tevékenység lehetőségének biztosítása. Ugyanakkor a levelező képzés hallgatói a munkájuk mellett kevésbé tudnak élni ezekkel a lehetőségekkel.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzést a GTK Vezetéstudományi Intézete koordinálja. A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a két képzési nyelv szerint megkülönböztetett két szakreferens munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselése a döntéshozatalban. A szakreferensek feladata közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, dokumentáció karbantartása, hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, szakszemináriumok és szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős – együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel, elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal – rendszeresen ellenőrzi a szakot az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés többek között pl. a tematikában feltüntetett tananyag megfelelőségét értékeli mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból, továbbá hogy követi-e a hallgatói és a piaci igényeket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el az értékelési feladatokat.

A bejövő, a közbenső és a kimenő motivációs vizsgálatokat, a Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR) vizsgálatokat, a kurzusértékeléseket, a tematikák rendszeres felülvizsgálatát, a kritikus tárgyak szűrését a kar minden képzési szinten és szakon azonos elvek alapján végzi el. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak-szintű eredményeket is, annak adatait és jelentéseit a szakok felelősei áttekintik. A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra.

Az oktatók hallgatói értékelésénél az MBA szak globális indexe 4,4 az ötfokozatú skálán, az oktatás színvonalának mutatója 4,2, a tárgyak előadójának mutatója 4,6. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,7 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,8.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT analízis alapos és nyílt. Az MBA képzés *erősségei* az oktatói korfa kedvező életkori megoszlása; gyakorlatorientált, a nappali képzéstől eltérő módszertan alkalmazása; angol nyelvű szoftveres támogatás az SAP oktatásának esetében; a magyar és angol MBA képzési viszonylatban alacsony tandíj ellensúlyozza a vidéki elhelyezkedést. *Gyengeségük*, hogy külső, vállalati szakembereket nem vonnak be az oktatásba. Egyben *lehetőség* is az anyanyelvi oktatók, előadók alkalmazása a térségben működő multinacionális cégek szakembereinek bevonásával. Helyesen ismerik fel azt a *lehetőséget*, hogy a beiskolázás intenzívebbé tételével a vállalati szféra jobban megismerné a szakot és annak erősségeit. A levelező képzésben komoly *lehetőség* mutatkozik az elektronikus tananyagok, digitalizált videó- és hanganyagok további fejlesztésére, ami főleg a vezető beosztásban lévő, elfoglalt hallgatók számára lehet hasznos, akik bárhol, bármikor megnézhetik, meghallgathatják ezeket. *Veszély és korlát*, hogy az alacsony hallgatói létszám miatt felvetődik a képzés fenntarthatósága. Az is probléma, hogy sok munkáltató nem érti, mi az *MBA*.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Igazolt nyelvtudással bíró oktatókat vonjanak be az angol nyelvű képzésbe.
2. Javasolt a *termelés és szolgáltatásmenedzsment* specializáció vezetésével mást megbízni, nem a szakfelelőst.
3. Szükség lenne egy humán fejlesztési stratégia kidolgozására, amiben a *habilitáció* helyének világosabb meghatározására kellene törekedni, és a megszerzésére való ösztönzés nagyobb hangsúlyt kapna.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar (Veszprém, Nagykanizsa)	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
Master of Business Administration (MBA) mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2009/5/X/28.	2016/1/VII/2/39. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés magyar nyelven, részidejű, levelező munkarendben folyik az intézmény veszprémi székhelyén és a nagykanizsai telephelyen. Veszprémbe a hallgatóknak valamivel több mint 60%-a, Nagykanizsán közelítőleg 40%-uk tanul. A szak szakmai irányítását a veszprémi campuson található Szervezés és Vezetés Intézeti Tanszék végzi.

A képzés tanterve a KKK-ban előírt arányoknak és tartalomnak megfelel. Az alapozó ismereteket 8 tantárgy tartalmazza összesen 39 kreditértékkel. Az alapozó tantárgyak közül 5 db 6 kredites és 3 db 3 kredites. A szakmai törzsanyag 6 tantárgyának összesen 30 kreditjét 4 darab 6 kredites és 2 darab 3 kredites tantárgy alkotja. A differenciált szakmai ismeretek 36 kreditnyi tananyagát 8 tantárgy alkotja, melyeknek fele 6 kredites, fele 3 kredites. Ezek közül 30 kreditnyi tárgy teljesítése kötelező. Ehhez kapcsolódik a diplomaszeminárium és kutatómódszertan 3+3 kreditje. A szakon specializációk nincsenek, a differenciált szakismereti tárgyak tartalma alapján a szak fő profiljának az általános vezetői/menedzseri ismeretek oktatása tekinthető. A képzéshez tartozó 6 kreditnyi szabadon választható tárgy az egyetemen oktatott bármely tantárgy teljesítésével megszerezhető. A diplomadolgozat 9 kreditjével alakul ki a szak elvégzéséhez szükséges 120 kredit. A 3 kredites tárgyakhoz 10, a 6 kredites tárgyakhoz 20 tanóra tartozik. Az eltérő kreditértékek (3 és 6) a nagyobb óraszámú és a tárgy teljesítéséhez szükséges nagyobb mennyiségű órarenden kívüli munkáigénnyel indokolhatók.

A tantárgyleírások egységes formátumban, a Neptun rendszerben megtalálhatók, de ugyanaz a leírás a Moodle rendszerben is elérhető. A tananyagok többségét korszerű oktatási segédanyagok és szakkönyvek alkotják.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Török Ádám a MAB előírásoknak mindenben megfelel, az MTA rendes tagja, területének kiemelkedő szakértője. A tantárgyfelelősök két kivétellel vezető oktatók, részt vesznek a tárgy oktatásában és a gondozott tárgy szakterületén megfelelő tudományos tevékenységet folytatnak. Egy kivétellel valamennyi tantárgyfelelős az egyetem teljes állású (AT) foglalkoztatottja. Az adjunktus tárgyfelelősöknek is van PhD fokozata és több mint 5 éves oktatási gyakorlata. A képzésben 30 oktató vesz részt, közülük 25 fő rendelkezik tudományos fokozattal és 26 az egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatója. A szak oktatását tehát döntően az egyetem főállású és fokozattal rendelkező oktatói végzik. Két oktató 25-nél több kredit felelőse, ez az arány a MAB előírásai alapján elfogadható.

Az oktatók korösszetétele alapján a szak oktatása hosszú távra biztosított. A 30 oktató 2/3-a (21 fő) 45 év alatti. A fiatal PhD fokozatot szerzett oktatók a tapasztaltabb korosztállyal közösen vesznek részt az oktatásban.

Tudományos háttér

A mesterszakhoz témája és oktatói köre alapján szorosan kötődik a Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola, amely többek között a *szervezeti kultúra*, *stratégiai menedzsment* és *logisztika* területeken erős szakmai háttérrel biztosít a képzéshez. Ugyanezen területek erősségét jelzi a Gazdaságtudományi Karon működő két kutatóműhely (Stratégiai menedzsment kutatóműhely; Termelés, logisztika kutatóműhely), melyek vezetői és munkatársai az MBA mesterszak legtöbb tárgyának tárgyfelelősei és oktatói is. A kutatói munka interdiszciplináris közelítését erősíti, hogy a kutatóműhelyek tagjai különböző tanszékek munkatársai. A tudományos háttér további meghatározó eleme a nemzetközi kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázása. Több nemzetközi egyetemmel tartanak fenn élő kapcsolatokat vendégoktatói, közös kutatási tevékenység formájában (Darmstadti Egyetem, University of Derby).

Infrastrukturális feltételek

A veszprémi campus rendelkezik a szak jelenlegi létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. A nagy előadótermek hálózati csatlakozóval és projektorral felszereltek. A kisebb termekben hordozható projektorok és számítógépek állnak rendelkezésre. Öt számítógépes laboratórium (40/40/40/48/20 fő kapacitással) segíti a számítógépet használó foglalkozásokat, valamint a számítástechnikára épülő számonkérések lebonyolítását.

A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2006 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, 140 internet-csatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére.

A nagykanizsai campus tanterem- és számítástechnikai kapacitása is megfelelő, figyelembe véve, hogy a hétféle levelező képzés miatt felszabadulnak a nappali képzés termei.

A hallgatók tananyaggal történő ellátásának egyik fontos eleme a Moodle keretrendszer. Ebbe belépve elérhető valamennyi tantárgy tematikája, követelményrendszere, a legtöbb tantárgy elektronikus tananyaga.

A képzési létszám és kapacitás

Az MBA szakon az évente tervezett hallgatói létszám a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 50 főről 120 főre nőtt. (Nem állt rendelkezésre külön-külön adat a két képzési helyszínről.) A kapacitáskihasználtság az első három évben magas volt (96-186%), az utolsó két évben pedig alacsonyabb (48-51%). A két campuson együtt rendelkezésre álló kapacitásokkal ez a létszám magas színvonalon kiszolgálható.

2014-ben a szakon tanuló hallgatók teljes létszáma 137 fő volt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tantárgyakat mindkét helyszínen ugyanaz az oktató oktatja. Az oktatás péntek délután és szombaton egész nap folyik. A tárgyakat blokkosított formában tanítják. Egy 3 kredités tárgy 10 tanóra, ami egy hétféle oktatási napba belefér. Így a félév tárgyait a szorgalmi időszak 14 hetében 10 tanórás blokkokban elosztva oktatják.

A képzés a mintatanterv szerint fele részben előadás, fele részben pedig szeminárium. A blokkosított képzés lehetővé teszi egy terület ismeretanyagának koncentrált átadását, valamint hosszabb esettanulmányok feldolgozását. Az integráló jellegű tárgyakra jellemző, hogy csoportmunka keretében nagyobb lélegzetű, több tárgy anyagát felhasználó ismeretre van szükség. A *stratégiai menedzsment* és a *globalizáció és szervezeti kultúra* tárgyak keretében például 3-4 fős hallgatói csoportok készítenek projekteket, az elvégzett munkát bemutatják, és a munkát külső szakemberek bírálják. Különlegesség a *menedzsment kihívások* kurzusban a „*shadow management*”, melynek keretében egy egész napot eltölt a hallgató egy első vonalbeli vezetővel, és megismerkedik a nap során felmerülő vezetői problémákkal. A tapasztaltakról írásos beszámoló és prezentáció készül.

Néhány más részidős mesterszak egyes tantárgyait az MBA szakon oktatott azonos tantárggyal összevontan oktatják. Ilyen például a *vezetés-szervezés* mesterszak levelező képzésben futó *stratégiai menedzsment* tantárgya, vagy a *turizmus-menedzsment* mesterszakon is futó *projektek tervezése és irányítása* tantárgy. Ezzel kihasználhatók a különböző szakok közötti szinergikus hatások.

A tananyagok elérhetőségében és a számonkérések jelentős részének lebonyolításában jelentős része van a Moodle rendszernek.

A képzéshez tartozó szakmai gyakorlatot a hallgatók az első év nyarán teljesítik. Miután részidős képzésről van szó, a hallgatók döntő része dolgozik, így a munkahelyén talál a követelményeknek megfelelő feladatot. Szükség esetén a szak oktatói is segítenek a szakmai gyakorlathoz szükséges vállalati kapcsolat keresésében.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak kicsit több mint felénél (12 esetben) vizsga, a többi esetben (10 alkalommal) folyamatos, illetve évközi számonkérés szerepel. Az átlagosan 4 vizsga félévenként elfogadható, a hallgatók terhelése a vizsgaidőszakban nem túlzott. A vizsgák egy része a Moodle rendszeren keresztül történik (például az *integrált információs rendszerek* vagy a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment II.* tantárgyaknál), de vannak hagyományos szóbeli és írásbeli vizsgák is. A kompetenciák elsajátításának ellenőrzésére az önértékelésben felsorolt módszerek megfelelőek és sokszínűek.

A diplomaterv témát alapvetően a hallgató hozza a képzés témakörében, és az oktatói kompetenciák függvényében kerül a konzulens kijelölésre. A diplomadolgozatot a témavezető és egy külső, a témához értő szakember bírálja. A záróvizsga két részből áll. Először a diplomamunka védésére kerül sor, amelyet követően a bíráló bizottság egy egységes szempontrendszer szerint értékeli a dolgozatot és a prezentációt. A záróvizsga tantárgyi része időben elválik a védéstől. A záróvizsgán két témakör szerepel: *vállalatvezetési ismeretek* és *vállalati folyamatok és ismeretek*. E témakörök mindegyike több tantárgy anyagát tartalmazza.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A levelező tagozaton folyó képzés Veszprémben 2009, Nagykanizsán 2010 őszén indult. Vagyis az 50 fő tervezett létszámhoz képest ténylegesen felvett 93 fő mindegyike Veszprémben kezdte meg a tanulmányait. A későbbiekben ehhez képest csökkent a hallgatói létszám (84-82-46-58), de 50-60 fő körül stabilizálódott.

Az összesen felvett 363 hallgató közül 102 kapott diplomát. Az előírt időben a végzettek 53%-a szerez diplomát, a csúszás rendszerint munkahelyi okokkal magyarázható. A végleges lemorzsolódás minimális, 5% alatti, mert rendszerint a hallgatót a munkahely támogatja a továbbtanulásban, aki ezért motivált a sikeres végzésben.

A képzésben részt vevő hallgatók többsége már felelős pozíciót tölt be munkahelyén, így bekapcsolásuk a tehetséggondozó programokba nem könnyű. A kutatómunkára történő felkészítés fontos eleme a *kutatásmódszertan*, ami minden hallgató számára kötelező tantárgy. A diplomamunka készítés folyamata és a hozzá tartozó konzultáció ugyancsak része a *kutatásmódszertani ismeretek* elsajátításának. Az *MBA* ugyanakkor erősen gyakorlatorientált képzés, elvégzését nem elsősorban kutatási pályára készülő hallgató célozzák meg. Viszonylag kevés hallgató folytatja tanulmányait PhD képzésben.

A DPR nem tartalmaz külön az *MBA* szakra vonatkozó adatot; a legtöbb hallgató eleve munkahellyel rendelkezik. A munkaadó cégektől közvetlen információt rendszerszerűen nem gyűjtenek, de a közvetett úton kapott visszajelzések alapján a munkaadók elégedettek a képzéssel, és a cégeknek az *MBA* mesterszak iránti érdeklődése nem csökken.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Menedzsment Intézet, a szorosan vett szakmai felügyeletet a Szervezés és Vezetés Intézeti Tanszék látja el. Javaslatot tantervmódosításra a szakfelelős tehet. A javaslatot a Szakterületi Bizottság vitatja meg és a Kari Tanács hozza meg a végleges döntést.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakhoz kapcsolódó minőségbiztosítási folyamatok intézményi, illetve kari szinten szervezettek.

A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzata tartalmazza a teljesítményértékelés rendszerét. Az oktatók önértékelése alapján évente történik teljesítményértékelés. Az oktatók tárgyakkal kapcsolatban 3 évente történik oktatói elégedettségmérés. Az elégedettségmérés azt vizsgálja, hogy az oktatók mennyire elégedettek a tárgy oktatásával, a hallgatókkal és az infrastrukturális feltételekkel. Az értékelés egy elektronikus rendszerben kitölthető kérdőív segítségével történik.

A hallgatók előrehaladásának mérését a TVSZ szabályozza. A mintatanterv első félévének kötelező tárgyait az első 3 aktív félévben teljesíteni kell. A meghatározott tanulmányi időszak alatt pedig (4 félév) minimálisan 45 kreditnyi tárgyat kell teljesíteni.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV) minden félév végén a vizsgaidőszak megkezdése előtt egy kérdőív segítségével történik papír alapon. Az oktatók az általános kérdőívet saját kérdéssel kiegészíthetik. Az OMHV eredményét tanszéki, majd intézeti szinten értékelik, és szükség esetén döntést hoznak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT elemzésben dominálnak az intézményre, oktatói gárdára és a hallgatóságra vonatkozó *erősségek* és a képzés fejlesztésében rejlő *lehetőségek*. Csak kevés, de hatásában jelentős *gyengeség* és *veszély* jelenik meg. Az oktatók nagy leterheltsége a kutatás, oktatásfejlesztés lehetőségeit korlátozza. A főváros és más olcsóbb képzési programok elszívó ereje pedig a hallgatói bázist szűkíthetik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

Az önértékelés, a látogatáson nyert benyomások és a konzultációk alapján a következő minőségfejlesztési javaslatok fogalmazhatók meg:

1. A képzés gyakorlati jellegének erősítése és a gyakorlati képzés színvonalának emelése érdekében célszerű lenne gyakorló vezetők intenzívebb bekapcsolása a képzésbe.
2. A hallgatók nyelvtudásának javítása szükséges részint az idegen nyelvű tananyag feldolgozásához, részint idegen nyelvű előadások hallgatásához.
3. Az *MBA* nemzetközi jellege miatt célszerű lenne az idegen nyelven tanított tárgyak számának növelése, illetve a magyar nyelvű tárgyakon belül az idegen nyelvű tananyagok, előadások arányának növelése.

<p>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/4/VIII/3/29. (magyar és angol nyelven)</p>	<p>2016/1/VII/2/40. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) az angol nyelvű képzés NA (NEM AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés részidős (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. Az angol nyelvű képzést nem indították el, így a MAB nem tudja az angol nyelvű képzés minőségét megítélni.

A tanterv moduláris felépítésű, az egyes modulok 15 kredit tartalmúak. Az alapozó ismeretek két modulból állnak, 30 kredit értékben. A szakmai törzsanyag szintén 2 modulból áll, 30 kredittel. A differenciált szakmai ismeretek két kötelező és (kettő közül) egy kötelezően választható modulból épülnek fel, így 45 kreditet jelentenek a teljesítményben. A kötelezően választható modulok: *pénzügyi piacok, haladó egészségügyi menedzsment*. A szabadon választható tárgyakra nincs kreditértéke a tantervben, ezért intézkedési terv készítése szükséges. Két szabadon választható, tréning jellegű kurzus egyikén a 4 félév alatt a hallgatóknak részt kell venni. A szakdolgozat 15 kreditnyi teljesítményt ér a képzési programban.

A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra.

Az önértékelésben leírtak és a tantárgyi leírások alapján megállapítható, hogy a szak vezetése és a tárgyfelelősök friss, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal látják el a hallgatókat. Elismerésre méltó, hogy a kurzusok jelentős számánál saját tananyag áll rendelkezésre. Ezek döntően az Akadémiai Kiadó gondozásában jelentek meg.

Személyi feltételek

A szak felelőse, Vörös József akadémikus, egyetemi tanár, az ún. szakvezető, az önértékelés szerint „a szak menedzsere” pedig szintén elismert egyetemi tanár. A szakfelelős és szakvezető szakmai háttere, tudományos munkássága tökéletesen illeszkedik a szak jellegéhez, a magyar menedzsment-professzorok elitjéhez tartoznak. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek, imponálóan jók. Az oktatásban résztvevő valamennyi oktató (23 fő) minősített. Közülük 21 fő AT, 1 fő AE és 1 fő V kategóriájú. Az AT kategóriába sorolt oktatók közül 17 fő (80%) vezető oktató. Ez kimagasló érték. Közülük 4 egyetemi tanár és 13 egyetemi docens.

Tudományos háttér

A szakvezető oktatói *közgazdaságtudományi* és *gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek, ezeken a területeken minőségi publikációkkal rendelkeznek. A *gazdálkodástudományi* alapszakok és mesterszakok oktatóinak átfedése egyben a kutatások diszciplináris sokszínűségét is jelenti. A saját tudományos folyóiratban */Marketing and Menedzsment/*, illetve egyes projekteknél (pl. TÁMOP) megjelenő tartalmak a *gazdálkodási és menedzsment* vonalat is képviselik. A mesterszaknak a tágabb közgazdasági területeket felölelő kutatások és publikációk megfelelő tudományos háttérrel nyújtanak, a szakok közötti együttműködés pedig önmagától adódik. A CRANET */Cranfield Network on International Human Resource Management/* a világ legnagyobb független emberierőforrás-menedzsment politikákat vizsgáló hálózatnak 2003 óta tagja a PTE KTK Magyarország képviselőjeként. A PTE KTK a hazai és nemzetközi menedzsment kutatások elismert műhelye, a karon két doktori iskola működik.

Infrastrukturális feltételek

A PTE KTK infrastruktúrája országosan is kiemelkedő színvonalú. XXI. századi könyvtárral rendelkezik a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont egy önálló szintjén. A könyvtárban elérhető kurrens folyóiratok száma 154, ami a korábbi évekhez képest csökkenő tendenciát mutat. A könyvtárhoz tartozik a Világbanki Gyűjtemény is, 1996 óta kapja a könyvtár a gazdaságtudománnyal kapcsolatos könyveket a Világbanktól. Az angol nyelvű képzéshez

is elegendő mennyiségű és jó színvonalú könyvek állnak rendelkezésre. A könyvtári keresés egyéni számítógépekről is lehetséges a regisztrációk elvégzése után. A kar épületeiben wifi rendszer támogatja a digitális kommunikációt.

A kar épületének 2003-ban történt felújításakor a tantermek is megújultak. Tantermi oldalról a képzésnek nincs kapacitás-korlátja. A szak oktatási feladataira egy technikai eszközökkel felszerelt, és a csoportmunka végzésére alkalmas multifunkciós tér is rendelkezésre áll, amely egy konferencia teremből és hét kisebb tárgyalóból áll.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált képzés tervezett felvételi keretszáma minden évben 40-50 fő között ingadozott. A felvettek száma ehhez képest 6-25 fő közötti. Így a tervezett létszámfeltöltés a 2009-2014 időszakban 40,1%-ban valósult meg. A képzés az alkalmazott oktatási módszerek tükrében nagy létszámú évfolyam esetében nem lenne hatékony.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A részidejű képzés tanterve előadásokból és csoportmunkából áll. Aggályos az előadások túlsúlya (még a két választható tréning tárgy is előadásként van feltüntetve a tantervben).

A kialakított és bemutatott moduláris képzési rendszer jól szolgálja az ismeretek integrálását. A 15 kreditnyi modulba tartozó 3 tárgyból együttesen kell vizsgáznia a hallgatóknak.

A hallgatókkal történt találkozás alapján megállapítható, hogy a kompetenciabázisú gondolkodás és ennek az oktatásban történő hasznosítása jelentős hagyományokra tekint vissza a KTK-n, így az MBA szakon is.

Nem szakos, hanem kari esemény, de a szakon a gyakorlatias képzés céljait jól szolgálja a vállalati hét és a szaknap intézménye. Ez még akkor is fontos tény, ha a szak hallgatói a gyakorlatból jönnek vezetői tapasztalattal.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérés formája a tanterv szerint csak kollokvium. A kollokviumok szóbeliek és írásbeliek, a szóbeli vizsgák aránya a kisebb hányad. A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggettek, de az egyértelműen kitűnik, hogy mely tárgyak miben és hogyan járulnak hozzá a kimeneti kompetenciák építéséhez.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága, értékelése jó minőségű, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. A minősítésbeli különbségek összhangban vannak a dolgozatok színvonalával.

A diplomamunka védelme és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Diplomát először a 2012/13-as tanévben adtak ki (11db). A következő tanévben ennek száma 26-ra nőtt, így eddig összesen 37 diplomát adtak ki a szakon. A hallgatói létszám a 2013/14-es tanévben a megelőző tanévekhez képest (19-25 fő) alacsony, mindössze 6 fő.

A tehetséggondozás terepeként a szakon a TDK munkába történő bekapcsolódás nem jellemző, inkább a Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztő Központ, a Kompetencia és Tehetségfejlesztő Központ munkájában való részvétel fordul elő. Az MBA diplomát szerzett hallgatók érdeklődése a doktori iskola irányába is fordul.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A karon az évek során stabil munkamegosztás alakult ki, ez kedvezően befolyásolja a szervezeti egységek közötti együttműködést.

A szakfelelős a szak tartalmáért és a teljes képzési folyamatért felelős, a szak stratégiai kérdéseiben dönt. A szakvezető a szakfelelős munkáját segíti, a szak rövid és hosszú távú céljainak kidolgozásáért felel (tantervekkel, modulokkal kapcsolatos elképzelések, döntések kidolgozása, marketing feladatok, a szak oktatói állományának kiválasztása stb.). Az operatív vezető a szakkal kapcsolatos operatív feladatokat látja el (a hallgatók tájékoztatása, sillabuszok karbantartása stb.). A szak adminisztratív feladatait pedig a tanulmányi vezető látja el (beiratkozás, tárgyfelvétel, költségtérítések befizetése, a szakdolgozathoz és a záróvizsgálathoz kapcsolódó adminisztratív és szervezési feladatok stb.).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pécsi Tudományegyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. A Közgazdaságtudományi Karon is működik kari szintű Minőségbiztosítási Bizottság. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével (oktatói és kutatási téren), az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal, kiemelten foglalkozik. Aktualizált Minőségbiztosítási Kézikönyv létezik. Ennek a tevékenységnek az outputjai: oktatói teljesítménymérések (teljes körű), oktatók hallgatói véleményezése (önkéntes, kérdőíves), a kimenet elemzése adatok alapján. Mindezek a szakokra vonatkozóan is rendelkezésre állnak (a DPR elemzéseket kivéve, a kis elemszám miatt). Az oktatói teljesítményértékelésnek három pillére van: oktatási terület, kutatási terület és az intézményi menedzsmentben való részvétel. A követelményrendszernek piacgazdasági vonalai ismerhetők fel. A teljesítményértékelési rendszerre visszavezethetően egyértelműek az oktatói vállalások és annak anyagi konzekvenciái is.

A KTK ISO 9001 és ISI 14001 minőségi tanúsításokkal rendelkezik.

A hallgatók számára biztosított lehetőségek közül kiemelendő a karon működő 11 diákszervezetet, amelyeknek a munkája lehetővé teszi, hogy minden hallgató megtalálja, kiélje a saját érdeklődési körének megfelelő ambícióit. Ezek közül a hallgatók 6-ot saját megítélésük szerint kiemelkedően hasznosnak tartanak. A diákszervezeten túl egyéb lehetőségeik is vannak a hallgatóknak a kiteljesülésre (pl. Simonyi Summer School). Az ösztöndíjrendszer teljesítménycentrikus, és a kiválóságot támogatja. A hallgatók maguk elégedettek az egyetemmel, és kiemelkedően jónak definiálják a pécsi hallgatói életet. Oktatóik sorában könnyen találnak példaképet, betartják a rájuk vonatkozó szabályzatokat (tárgy tematika, óra megtartása, stb.).

A kar (a szak körül kialakult) vállalati és intézményi kapcsolatrendszerét igyekszik a Dél-Dunántúl régió határain túl is bővíteni.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A külső feltételek Pécszet mint depresszív régióban lévő egyetemi központot mutatják be. Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. Megemlítésre kerülnek a regionális gazdasági gondokra visszavezethető, munkalehetőségekben és jövedelemben kitapintható hátrányok is. A SWOT négy eleme egyetemi-kari szintű pontokat tartalmaz. Feltüntetésre kerültek a szakra jellemző elemek is. A szak erősségei között szerepel többek között a modul-rendszer, a kiscsoportos oktatás, valamint a versenyképes költségterítési szint. Gyengeségként szerepel a hallgatók felkészültségében tapasztalható különbség, és a stabil hallgatói létszám elérésének nehézségei. Ez utóbbi kapcsán a lehetőségek között megemlítik a korábbi MBA szakirányú továbbképzés végzett hallgatóinak visszahívását a mesterszakra.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Aggályos az előadások túlsúlya, a képzésben szemináriumoknak is van helye.
2. Intézkedési terv készítése indokolt a szabadon választható tantárgyak kreditértékének meghatározására.
3. A diplomadolgozatok esetében a feldolgozandó szakirodalmi kontingens minimumát és ezen belül az idegen nyelvű hányad nagyságát célszerű növelni, ez fontos területe lehet az angol szaknyelv fejlesztésének.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>Master of Business Administration (MBA)</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2009/7/XII/63.</p>	<p>2016/1/VII/2/41. sz. MAB HATÁROZAT</p> <p>NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) kormányrendelet 8.§ (5) bekezdése szerint:

Ha a felsőoktatási intézmény a nyilvántartásban szereplő valamely szakját vagy felsőoktatási szakképzését – a szakirányú továbbképzések és a kis létszámú szakok kivételével – öt egymást követő évben nem indította, azt a Hivatal a működési engedély felülvizsgálata során hivatalból törli a nyilvántartásból.

Fentiek értelmében a Szegedi Tudományegyetem **MBA** mesterképzési szakjának indításához új szakindítási eljárást kell kezdeményezni az Oktatási Hivatalnál. A MAB ezen eljárás keretében készíti el szakértői véleményét a képzésről.

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: regionális és környezeti gazdaságtan mesterképzési szak

A=akkreditált (3)
AM=monitorvizsgálat (6)

intézmény/szak	regionális és környezeti gazdaságtan MA
BCE	AM
BME	A
KE	AM
ME	AM
NYME	AM
PTE	AM
SZE	A
SZIE	A
SZTE	AM
9 intézmény	9 képzés

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakot **9 egyetem indította**: Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Kaposvári Egyetem, Miskolci Egyetem, Nyugat-magyarországi Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Széchenyi István Egyetem, Szent István Egyetem és Szegedi Tudományegyetem. A MAB a BME esetében feltétel nélkül, két esetben (Szent István és Széchenyi István Egyetem) intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtásával, a többi **6 egyetemen** pedig **intézkedési terv benyújtása és 2017. szeptemberben indítandó monitoringeljárás mellett** javasolta a szakok akkreditációját.

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszak tipikusan azon szakok közé tartozik, amelyek **újrarendelése szükségessé vált**. Míg a 2009/2010-es tanévben még a BCE, a BME, a ME, a SZE, a SZIE és az SZTE 10 és 30 fő közötti létszámokkal tudta elindítani a képzést (a BCE és a BME esetében azonban már akkor is csak nappali tagozaton), 2013/2014-re már csak a BME, a KE, a SZE és az SZTE „maradt talpon” a nappali tagozaton – igaz, ők is 10 és 20 közötti létszámokkal –, a részdíjs képzés pedig szinte teljesen eltűnt, csak a SZE maradt meg 20 fős felvett létszámmal. Az összesített létszámok: az **öt év alatt 636 felvett hallgató**, közülük 238 részdíjs. **2013/2014-ben a szakra országos szinten 53 nappali és 31 részdíjs hallgatót vett fel a 9 intézmény.**

A szak létesítését egyrészt az elnevezésében lévő két diszciplína vélt vonzása és munkaerő-szükséglete, másrészt az egyes intézményekben összegyűlt magas színvonalú szakembergárda tudásanyaga indokolta. Sajnos, amint a számok mutatják, **a szaknak nem sikerült megfelelő vonzerőt felmutatnia**. Az okok elemzése túlmegy ennek a jelentésnek a keretein. Az értékelések azt valószínűsítik, hogy **az önálló szak és diploma nem találkozott megfelelő kereslettel**. 2011/2012-től az államilag finanszírozott keretszámok szűkülése is sújtotta a szakot. Mivel a hallgatók egy része (5-10%) nem iratkozik be és, a lemorzsolódás is vélhetően 10-15% (pontos adatokat az önértékelések nem közöltek), a valós létszámok még a fentebbieknél is kisebbek lehetnek.

Elképzhető, hogy **az intézmények többségében a regionális gazdaságtan és a környezeti gazdaságtan más mesterszakokba specializáció formájában történő beépítése** lehet a megoldás. Ekkor az érdeklődő hallgatók is orientálódhatnak ezekbe az irányokba, és a tanszéki kapacitások (legalább részleges) kihasználása is megtörténhet. Érdemes megemlíteni, hogy valamilyen formában **a szakterületek mesterszintű továbbélése viszont azért is szükséges**, mert doktori szinten igény van rájuk.

Az intézkedési tervek és a monitorvizsgálatok elsődleges oka a fentebb vázolt helyzet.

A képzés tanterveiben a szakmai törzstárgyak a KKK mentén szerveződnek, és megfelelő kompetenciákat nyújtanak. A tematikák, a tananyagok magas színvonalúak, korszerűek. Az oktatási formák között elterjedt a csoportmunka, az otthoni projektek, az esettanulmányok feldolgozása, tesztek helyett esszék írása a vizsgán. Mivel a szakon belüli specializációk indítása nem gazdaságos, **a tantervek a két szakterületet az intézményi sajátosságoknak megfelelően „keverik”,** annak a területnek adva prioritást, ahol a tanszéki kapacitások és a kutatási háttér ezt indokolja. A diplomamunkák témái is erről tanúskodnak.

Az oktatók szakmai felkészültsége magas színvonalú, az egyetemek többségében *regionális gazdaságtani és/vagy környezeti gazdaságtani* akadémiai kutatócsoportok, doktori iskolák működnek. A vezető oktatók nemzetközi kapcsolatokkal és publikációkkal rendelkeznek. **A hallgatókat bevonják** a tanszéki kutatásokba, jellemző az eredményes TDK munka is.

Az intézményi értékelésekből implicit módon kikövetkeztethető, hogy az elenyészően kis létszámmal rendelkező szakok (KE, NYME), illetve a kis létszámú szakok (ME, PTE, SZE) csak úgy tudnak rentábilis képzéseket fenntartani, ha erőteljesen támaszkodnak más mesterszakokra, az egyetem összkapacitásának tartalékaira. Ez a helyzet azonban sokáig sehol sem fenntartható, még akkor sem, ha országos vagy nemzetközi hírű tanszékek és azok professzorai alkotják a háttérrel.

A szabályozás, az oktatásszervezés, a minőségbiztosítás, a diplomás pályakövetés beolvad az egyetemi (kari) folyamatokba. Mivel ezek a szakindító egyetemeken általában jó színvonalon működnek, a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszak által indukált feladatokat is el tudják látni. Egyes esetekben a kis létszám még kedvező is lehet (az oktatás intenzitása, személyes kapcsolat a diákokkal).

Összességében tehát a 9 szakot szakmailag kifogástalan háttérű, a képzés megvalósításra is képes intézmények kínálják, azonban a „termék” **nem piacképes**. Mind a fenntartónak, mind az intézményeknek át kell gondolniuk, hogy **az országos szinten csekély, ám létező szükségletet és keresletet milyen formákba lehet beterelni**. Nyilvánvaló, hogy **túlkínálat van**, tehát egyes intézkedési tervek – a fenntartóval egyetértésben – a szak adott intézménybeli megszűnéséről is szólhatnak. A fontos *közgazdasági* témák „megmentésének” módozatait szintén meg lehet és kell találni.

A problémák és javaslatok elsősorban az összefoglalóban részletezett kérdések körül forognak. Több helyen jelenik meg az a kíváncsi is, hogy a képzés tisztább profilt vegyen fel.

Regionális és környezeti gazdaságtan mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar³³	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/9/XIII/4/8.	2016/1/VII/2/42. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a hallgatói létszám csökkenése, a képzés fenntartásának bizonytalansága.
- vendégoktató nem lehet tantárgyfelelős. A MAB mesterszakok további akkreditációs bírálati szempontjait is kérjük figyelembe venni: a vendégoktató – vagyis aki más felsőoktatási intézmény oktatója – oktatói terhelése a szakon nem haladhatja meg az (összesen) 8 kreditértékű, legfeljebb 2 tantárgy oktatásában való részvételt.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés nappali tagozaton folyik, magyar nyelven. A tanterv az alapozó ismeretek között 6 tárgyat 30 kredittel, a szakmai törzsanyagoknál 7 tárgyat 30 kredittel, a differenciált szakmai ismereteknél 7 tárgyat 35 kredittel tartalmaz, összhangban a szak KKK-jában foglaltakkal. A diplomamunkára adott 15 kredittel és a választható tárgyak 10 kreditjével együtt ez összesen 120 kredit, ami az előírásoknak megfelel. Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, az alapozó ismereteknél 180 óra előadás és 180 óra gyakorlat, a szakmai törzsanyagoknál 180 óra előadás és 180 óra gyakorlat, míg a differenciált szakmai ismereteknél 210 óra előadás és 210 óra gyakorlat (benne 180 óra diplomamunka) szerepel. A tanterv alapján a hallgatóknak 19 kollokviumot és 1 gyakorlati jeggyel végződő tárgyat kell teljesíteniük, azaz félévente 4-5 vizsgájuk van.

Az alapozó ismeretek között megjelenik a *vezetői gazdaságtan* helyettesítő *haladó vezetői számvitel* és *haladó vállalati pénzügyek*, amelyek nevesítve nem szerepelnek a KKK-ban, de inkább a szakmai törzsanyagok között lenne a helyük, míg a *kutatómódszertan* az alapozó tárgyak között. A szakmai törzstárgyak a KKK szerint szerveződtek, néhány specialitással kiegészítve, ami azt jelenti, hogy a környezeti ismeretek (pl. *környezeti etika*) állnak előtérben. Az ismeretanyagok közül hiányzik a *térségi gazdaságfejlesztés*, amit nem pótolhat a *vidékfejlesztés* tárgy.

A tárgyak tematikái és tananyagai megfelelőek, a felhasznált szakirodalom többsége korszerű, jelentős részüket az egyetem oktatói írták.

Személyi feltételek

A szakfelelős Marjainé Szerényi Zsuzsanna egyetemi docens (AT), a Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék tanszékvezetője, aki eddigi tudományos munkássága és oktatási tapasztalatai alapján megfelel a szakfelelőssel szemben támasztott feltételeknek. Témavezetői tevékenységet végez a BCE Gazdálkodástani Doktori Iskolában, eddig 5 doktorandusz témavezetője, akik közül 3 fő már megvédte értekezését.

Mindegyik tantárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal, többségük vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. A mesterszak képzésében összesen 46 oktató vesz részt, közülük 17 tárgyfelelős, a 47 oktató megoszlása: AT 31 fő, AE

³³ 2015. szeptember 1-től a 2016 februári kezdéssel, keresztfelévben meghirdetésre kerülő képzés a Társadalomtudományi Karhoz tartozik.

7 fő és V 8 fő, ami megfelel az előírtaknak. 3 októnak haladja meg a 25 kreditet az intézményi kreditterhelése. Kerekes Sándor 3 tárgynál szerepel, mint tárgyfelelős, de mivel ő V (vendégoktató), nem lehetne tárgyfelelős, AT vagy AE oktatóra kell bízni ezeket a tárgyakat. A hiánypótlásként kért táblázatban Kerekes Sándornál mindhárom tárgynál más-más kreditterhelés szerepel (17/26; 8/17; 8/26). Meglepő, hogy az *üzleti közgazdaságtan* tárgy felelőse az önértékelés szerint AE, holott ő a BCE főállású oktatója.

Az oktatók szakmai felkészültsége megfelelő, a hazai *környezeti* és témakörök elismert művelői. A két nagy témakört tekintve a *környezeti* kérdéskörök kutatása dominál, míg a *regionális gazdaságtan és gazdaságfejlesztés* kissé háttérbe szorul, utóbbiakat erősíteni szükséges.

Tudományos háttér

A képzést gondozó Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék a szerteágazó kutatási projekteknek is köszönhetően mára elismert kutatóműhelyként jelenik meg országosan és a külföldi projekteknek köszönhetően nemzetközi szinten is. Számos hazai és nemzetközi intézménnyel tart kapcsolatot, illetve kötött együttműködést. Kétévente szerveznek a PhD hallgatóknak kutatási fórumot, ahová az ország számos intézményéből érkezik *környezetgazdaságtani* vagy *környezeti menedzsment* témával foglalkozó fiatal kutató, ahol bemutatják addigi eredményeiket. A szakon oktató agrárgazdasági munkatársak számos nemzetközi és hazai tudományos kutatási programban (AFEPA, OTKA, EUE-Net, FACEPA, SCARLED, CEEC Agri Policy, TERESA, TOP MARD, CARERA), együttműködésben vesznek részt és jelentős publikációs tevékenységgel rendelkeznek. Számos oktató szerkesztőbizottsági tag rangos hazai (Közgazdasági Szemle, Society and Economy) és nemzetközi folyóiratoknál (Journal of Environmental Sustainability, Journal of Cleaner Production, Journal of Environmental Policy and Planning, European Journal of Futures Research stb.).

A szakon oktató munkatársaknak erős a beágyazottságuk a nemzetközi tudományos és szakértői hálózatokba, részt vesznek pl. az *ENSZ Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services* szakmai munkájában.

Infrastrukturális feltételek

A BCE-n a képzés infrastrukturális feltételei adottak, a tantermek, előadótermek és a számítástechnikai ellátottság megfelelő. A megadott tananyagok elérhetők a könyvtárban, ami az ország egyik legnagyobb közgazdasági könyvtára, egy részük digitálisan is elérhető.

A képzési létszám és kapacitás

Az önértékelésben a tervezett éves felvételi keretszámokat illető adatok nagy része eltérő. 2009/10-ben 70 (az önértékelés más helyén 150), 2010/11-ben, 2012/13-ban és 2013/14-ben 30 (másutt: 30, 60, 60); 2011/12-ben 80 fő volt az éves felvételi keret. Az adatok eltérését magyarázhatja, hogy egyes években keresztfelévből is hirdettek felvételt. A tervezett éves keretszámot az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette volna, de egyetlen évben sem tudták kitölteni.

Részidejű képzést is meghirdettek 2012-től, de a 30 fős keretre a jelentkezők alacsony száma, 3 fő miatt senkit sem tudtak felvenni. A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakon részidejű, levelező képzés nem szerepel az Oktatási Hivatalnál nyilvántartott képzéseik között.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A mesterszakra jellemző a kiterjedt csoportmunka és a hallgatók aktív bevonása a kutatásokba. Az évfolyamonkénti relatíve alacsony hallgatói létszám kedvezett a team jellegű projektmunkának, gyakori a hallgatói prezentáció, szakanyagok feldolgozása és megvitatása. A tárgyak többségénél idegen nyelvű (angol) anyagokat is fel kell dolgozni, ami erősíti a hallgatók szaknyelvi készségeit is.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megfelelő, mindegyik előadáshoz kapcsolódik gyakorlat, ahol az anyagok és projektmunkák megvitatásán túl házi dolgozatokat, kiselőadásokat is készítenek a hallgatók.

A diplomamunkák elkészítése, a megfelelő téma kiválasztása jól szervezett, a hallgatók minden félévből egy aktualizált, iránymutatásként szolgáló lista alapján választhatnak témát diplomájukhoz. A diplomamunkákhoz szükséges szekunder kutatást a hallgatók a könyvtárban és a folyóirat-adatbázis használatával végezhetik el. A hallgatók szinte napi szinten használják a nemzetközi folyóirat-adatbázisokat (EBSCO, Springer, Science Direct stb.).

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2009/10-ben 22, 2010/11-ben 46, 2011/12-ben 53, 2012/13-ben 13, összesen 134 első éves hallgatót vettek fel. Bár az önértékelés szerint keresztfélévben lehet jelentkezni a szakra, 2013-ban már nem indították a képzést, a 2015/16-os tanévre sem hirdették meg. 2010-2014 között 78 diplomát adtak ki.

Az oktatók szerint a lemorzsolódás minimális, a hallgatók 2 év alatt diplomával fejezik be a képzést, ami annak is betudható, hogy már a mesterszakra jelentkezéskor a hallgatók szinte kivétel nélkül rendelkeznek a szükséges nyelvtudással.

A tehetséggondozás fő módja a tantervben szereplő *kutatásmódszertan*, illetve több módszertani tárgy is, amelyek a hallgatók önálló kutatását segítik. A tanszék minden évben kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a mesterszak hallgatóit ösztönözze a Tudományos Diákköri Konferencián való részvételre (a 2012-2014-es időszakban a szak 30 hallgatója vett részt kari TDK-n), továbbá arra, hogy a konferencián részt vevő hallgatók megfelelő segítséget, iránymutatást kapjanak munkájuk során.

A tanszék 2012 őszi esettanulmány-versenyt szervezett a *környezeti konfliktusok* témakörében. A részt vevő hallgatók feladata az volt, hogy egy konkrét, hazai környezeti konfliktust mutassanak be, elemezzék annak mozgatórugóit, érintetteit, társadalmi/gazdasági vonatkozásait. A hallgatók kétfős csapatokban mutatták be az általuk kiválasztott konfliktust írásbeli dolgozat és szóbeli prezentáció keretében. A versenyen összesen 12 hallgató vett részt, köztük 5-en a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszak hallgatói.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A BCE Gazdálkodástudományi Karán a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterképzést a Környezettudományi Intézet koordinálja, azon belül – ahogy fentebb említettük – a Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék.

A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős irányítja az operatív tanterv kialakítását, az operatív tanterv módosítását, szervezi a szak érintettjeivel a kapcsolattartást (munkaadók, egyetemi adminisztráció, szakon oktatók, alumni, hallgatók). A nyílt napokon részt vesz és bemutatja a szak specialitásait. További feladata a szak akkreditációjában való részvétel, a szak eredményeinek (tárgyak eredményeinek) elemzése, a visszajelzések feldolgozása. Biztosítja a szak oktatói hátterét (együttműködésben a tanszékekkel).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem Minőségügyi tevékenységét az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság (EMKB) koordinálja. A bizottság tagjait az egyes karok által delegált kari minőségügyi koordinátorok, az Egyetemi Doktori Tanács, a HÖK és a könyvtár képviselői alkotják. A kari képviselők a saját karukon végzik a minőségügyi tevékenységek segítését, irányítását. A karokon a kari minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Az egyetemi szintű koordináció erősítésére létrejött az egyetemi Minőségügyi Iroda, amely az egyetemi szintű vizsgálatok, felmérések lebonyolításáért felelős. Az egyetemi minőségügyi folyamatok rendszerét a Minőségügyi Kézikönyv szabályozza.

A hallgatói véleményezés pontos menetét az OHV Szabályzat tartalmazza. A véleményfelmérésre félévente, az aktuális szorgalmi időszak végén kerül sor. A véleményezés online formában történik, amelynek eredményeképpen az érintettek által – az adatvédelmi szabályokat figyelembe véve – folyamatosan elérhető online adatbázis jön létre. A kérdőívet kitöltő hallgatók korábban jelentkezhetnek a vizsgákra. A véleményezés eredményei elérhetőek az erre a célra létrehozott hallgatói, oktatói, vezetői lekérdezési felületeken. A hallgatói véleményezés eredményeit – a kari gyakorlatnak megfelelően – figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben, illetve „Az év oktatója” díjak kiosztásakor is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A mesterszakot évek óta nem indítja az egyetem, mert a jelentkezők száma nem érte el a gazdaságos működtetéshez az intézményben optimálisnak tartott 20 főt. Ennek számos oka van:

- Országosan kevesebb hallgató jelentkezik mesterszakokra, mert az alapszakokon végzett hallgatók külföldön is számos intézményben találnak ingyenes vagy alacsony tandíjú nemzetközi képzést.
- A kisebb számú jelentkezés hátterében a kedvezőtlen demográfiai helyzet is állhat.
- Ennek a mesterszaknak nincs alapképzése, ezért a hallgatókat a konkurens mesterszakok már motiválni tudják az alapszakokon. Ide tartozik, hogy – elmondásuk szerint – az egyetem *vidékfejlesztési agrármérnök*

mesterképzése erős konkurenciát támaszt a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterképzésnek.

- A BCE-n éppen úgy a *környezeti* ismeretanyag áll előtérben a szakon, mint a versenytárs BME-n, ezért a *környezeti* témák iránt érdeklődő hallgatókért erős a verseny az egyetemek között is.

A mesterszak erősségei közé tartozik a képzés tudományos megalapozottsága; a szak oktatóinak kiváló kapcsolatai hazai kutatóhelyekkel és egyetemekkel, amelyekbe a szak hallgatóit is bevonják; és az, hogy a mesterszakos hallgatók több tárgy keretében is lehetőséget kapnak terepi gyakorlatra, kérdőívezésre, fókuszcsoportos megbeszélések szervezésére.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szakvezetés az intézkedési tervben részletezze azokat az intézkedéseket, amelyeket a szak létszámának növelése érdekében tervez, vagy nyilatkozzon arról, hogy a szakot az intézményi portfólióból kivezetik-e. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a szak több évben nem indul el, az az akkreditáció megvonásához vezethet.
2. Ha részidejű, levelező képzést kívánnak indítani, annak a nyilvántartásba vételét kezdeményezzék az Oktatási Hivatalnál.
3. Több *regionális gazdaságtani, térségi gazdaságfejlesztési* diplomamát kellene meghirdetni, főleg gyakorló szakemberek témavezetésével, mert a *területfejlesztési* ismeretek iránti igényeket ez a szak nem tudja teljes mértékben kielégíteni.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/9/XIII/4/10.	2016/1/VII/2/43. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés nappali és részidejű (levelező) tagozaton folyik 1305, illetve 400 óra összóraszámom.

A képzés tanterve az alapozó ismeretek között 4 tárgyat 17 kredittel, a szakmai törzsanyagoknál 9 tárgyat 49 kredittel, a differenciált szakmai ismereteknél 8 tárgyat 33 kredittel tartalmaz, összhangban a szak képzési és kimeneti követelményeiben foglaltakkal. A diplomamunka 15 kreditet ér, a választható tárgyak 6 kredit értékben szabadon felvehetőek az egyetem kínálatából. A szakon nincs specializáció, tekintettel arra, hogy annak idején a szak indításakor a tervezett szakirányokat a MAB nem támogatta, így az eredetileg tervezett három szakiránynak a helyi sajátosságokhoz illeszkedő keveréke figyelhető meg a differenciált ismeretekben.

Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, az alapozó ismereteknél 105 óra előadás és 90 óra gyakorlat, a szakmai törzsanyagoknál 390 óra előadás és 95 óra gyakorlat, míg a differenciált szakmai ismereteknél 255 óra előadás és 360 óra gyakorlat (benne 180 óra diplomamunka) szerepel. A tanterv alapján a hallgatónak 10 kollokviumot és 11 gyakorlati jeggyel végződő tárgyat kell teljesítenie, azaz félévente 5-5 vizsgája van.

Az ismeretköröket részletesen áttekintve az alapozó ismereteknél megjelenik a *térinformatika*, amely nem szerepel a KKK-ban, de fontos és igen aktuális ismeretanyag, de talán inkább a szakmai törzsanyagban lenne a helye. A szakmai törzstárgyak a KKK szerint szerveződtek, néhány specialitással kiegészítve, ami azt jelenti, hogy a környezeti ismeretek állnak előtérben, illetve az egyetem lehetőségei miatt megjelenik a *városgazdálkodás és urbanisztika* tárgy. Az ismeretanyagok közötti átfedés a *regionális politika*, az *EU környezet- és regionális politikája* és a *regionalizmus a modern Európában* tárgyak között érzékelhető. A tárgyak tananyagai megfelelőek, a felhasznált szakirodalom többsége korszerű.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Cséte Mária AT egyetemi docens, a *Környezetgazdaságtan Tanszék* vezetője megfelel az elvárásoknak, szakmailag felkészült erre a feladatra, 21 kredit felelőse ezen a szakon. Témavezetői tevékenységet végez a Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskolában, jelenleg 3 PhD hallgató konzulense, 1 további hallgatója már abszolutóriumot szerzett. Kutatásainak eredményességét mutatja, hogy számos kutatói ösztöndíjat nyert el.

Mindegyik tantárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal, többségük vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. Néhány egyetemi adjunktus is tárgyfelelős, de mindegyikük legalább 3 éve szerezte doktori fokozatát.

A képzésében összesen 20 oktató vesz részt, közülük 13 tárgyfelelős, AT 15 fő, AE 3 fő és V 2 fő, ami megfelel az előírtaknak. Az egyik vendégoktató olyan gyakorlati szakember (helyettes államtitkár), aki nem rendelkezik ugyan tudományos fokozattal, de oktatóként megosztja évtizedes területfejlesztési tapasztalatait. Az oktatók közül a szak tárgyait nézve senkinek sem haladja meg a 25 kreditet a terhelése, az intézményi terhelése azonban öt oktatónak 25 felett van (28-34).

Az oktatók szakmai felkészültsége megfelelő, a hazai *környezeti* és *regionális tudományi* témakörök elismert művelői. A két nagy témakört tekintve a környezeti kérdéskörök kutatása dominál, míg a *regionális gazdaságtan és gazdaságfejlesztés* kissé háttérbe szorul, utóbbiakat erősíteni szükséges. Az oktatói korfa eloszlása egyenletes.

Tudományos háttér

A Környezetgazdaságtan Tanszék a szerteágazó kutatási projekteknek is köszönhetően mára elismert kutatóműhelyként jelenik meg országosan és nemzetközi szinten is. Számos hazai és nemzetközi intézménnyel tart kapcsolatot, illetve kötött együttműködést. Érdemes kiemelni, hogy 2014-ben is több pályázatot adott be a tanszék (2 db Horizon2020 pályázat, Erasmus+ és Climate-KIC pályázat), melyek közül – az egyetemen elsőként – 2014 novemberében egy

Horizon2020 pályázatot el is nyert (Horizon2020, GreenPlay, energiahatékonyság témaköre).

A kutatások intenzitásának növelésére és az eredmények kommunikálására a Közgazdaságtudományok Intézet létrehozta a Fenntarthatósági és Erőforrás-gazdálkodási Kompetencia Központot, melynek célja többek között: a *fenntarthatóság* és a *természeti erőforrás-gazdálkodás* területén a felsőoktatás és kutatás, a vállalati gyakorlat, valamint a területi és központi közigazgatás eredményeinek, jó gyakorlatainak megismertetése, tudástranszfer az érintettek között. Évente megrendezi a Központ az „F-faktor” című rendezvénysorozatot, ahol a *klimaváltozás*, a *területfejlesztés* és a *fenntartható természeti erőforrás-gazdálkodás* témájának neves szakértői tartanak előadást, majd vitára kerül sor a témában. A rendezvény célja, hogy a hallgatók ne csak a tanórák keretében foglalkozzanak a *fenntarthatóság* kérdéseivel.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor követelményeinek. A BME központilag, nem kari szinten menedzselte infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. A kar épülete modern, minden szükséges feltétellel rendelkezik.

Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK). A BME OMIKK-ban külön Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar – kifejezetten szoros együttműködésben a Typotex kiadóval – 2005 óta adja ki alapszakos képzésekhez kapcsolódó tankönyvsorozatát, amely az utóbbi években az elektronikus könyvformára való áttéréssel még szélesebb hallgató kör számára érhető el. A hallgatók elérhetik a nagy nemzetközi online tudományos adatbázisokat. A hallgatók a tananyagok biztosítása, elérhetősége témájában pozitívan nyilatkoztak.

A testnevelés a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

Nappali tagozaton a mesterszak tervezett felvételi kerete 35 fő (2014-ben 38), amelyet csak részben sikerül betölteni: 2010-ben 29 fő, 2011-ben 20 fő, 2012-ben 21 fő, 2013-ban 19 fő, míg 2014-ben 18 fő nyert felvételt. A bekerültek létszáma kissé csökkent, de 2011-től lényegében stagnál, ez a trend mindenütt megfigyelhető az országban.

A mesterszakot elindították levelező képzésben is 2012-től, amelyre csekély az érdeklődés: 2012-ben 4 fő, 2013-ban 4 fő és 2014-ben 1 fő nyert felvételt.

A mesterszaknak nincsen alapképzése, mindezek ellenére van jelentkezés a képzésre a GTK alapképzéseiről is (pl. *műszaki menedzser*). Erre a mesterszakra nemcsak a közgazdász alapképzetségűek jönnek, hanem más karokon (pl. *környezetmérnök*), illetve más felsőoktatási intézményben végzettséget szerző hallgatók is.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A mesterszakra jellemző a kiterjedt csoportmunka és a hallgatók aktív bevonása a kutatásokba. Az évfolyamonkénti relatíve alacsony hallgatói létszám kedvez a team jellegű projektmunkának, gyakori a hallgatói prezentáció, a szakanyagok feldolgozása és megvitatása.

A tantárgyak 3-6 kreditesek, elég sok az 5 és 6 kredites tárgy, ennek megfelelően az első három félévben 6 tantárgy van, a negyedik félévben három és a diplomairásra készítő gyakorlat. A hallgatók 4 félév alatt mindössze 10 vizsgát tesznek, és 11 gyakorlati jegyet szereznek.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megfelelő, az elméleti jellegű tárgyaknál kollokvium, a gyakorlatias ismeretköröknél gyakorlati jegy az értékelés formája, utóbbi esetben házi dolgozatok, kiselőadások is beszámítanak.

A diplomamunkák elkészítése, a megfelelő téma kiválasztása jól szervezett, a hallgatók minden félévben egy aktualizált lista alapján választhatnak témát diplomamunkájukhoz, mely lista iránymutatásként szolgál. A diplomamunkákhoz szükséges szekunder kutatást a hallgatók a könyvtárban és a folyóirat adatbázis használatával végezhetik el, a hallgatók szinte napi szinten használják a nemzetközi folyóirat-adatbázisokat (EBSCO, Springer, Science Direct stb.).

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Amint említettük, a nappali tagozatos mesterszakra évente 18-20 fő kerül be, azaz a keretszámnak kb. 50%-a van feltöltve. A lemorzsolódás minimális, a hallgatók 2 év alatt diplomával fejezik be a képzést, ami annak is betudható, hogy a mesterszakra jelentkezéskor a hallgatók már szinte kivétel nélkül rendelkeznek a szükséges nyelvtudással. A tárgyak többségénél idegen nyelvű (angol) anyagokat is fel kell dolgozni, ami megerősíti a hallgatók szaknyelvi készségeit is. A levelező képzésre 2012/13-ban felvett négy főből ketten szereztek diplomát.

A mesterszakon a tantervben szerepel *kutatásmódszertan*, illetve több módszertani tárgy is, ami a hallgatók önálló kutatását is elősegíti. A *Környezetgazdaságtan Tanszék* minden évben kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a mesterszak hallgatóit ösztönözze a *Tudományos Diákköri Konferencián* való részvételre, a konferencián részt vevő hallgatók megfelelő segítséget, iránymutatást kapnak munkájuk során (pl. TDK fórumok rendszeres szervezése). Ennek hatására igen sok hallgató ír TDK dolgozatot a tanszék oktatóinak irányítása mellett. 2013-ban elindult az angol nyelvű TDK is, főleg a külföldi hallgatók részére. A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakos hallgatók és bekapcsolódnak a TDK-ba, évente 3-6 fő ír dolgozatot.

A mesterszak hallgatói egyéb versenyeken is indulnak, pl. a PricewaterhouseCoopers Kft. által megszervezett „Másokról szól” társadalmi felelősségvállalási versenyen RKG hallgatókból álló csapat már többször is részt vett sikeresen.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a szakfelelős, akinek a kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala. Tehát a szakkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelőssége, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a kar és a szervezeti egységek vezetőinek feladata és felelőssége.

A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselőitében a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes, valamint a hallgatók képviselői. A szakot a Környezetgazdaságtan Tanszék menedzseli, a szak felelőse egyben a tanszék vezetője, így a különböző kompetenciák és hatáskörök erősítik egymást a szak irányítása során.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (a szavazati jogú tagok 1/3-a) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a *Kari Tanácsban*. Szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a hallgatói képviselő véleményét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BMGE GTK tevékenységének minden elemét TQM szemléletű vezetési módszerekkel irányítja, a kulcsfontosságú folyamatok fejlesztésében a PDCA elvet alkalmazzák. A minőségbiztosítási rendszert a Kari Minőségfejlesztési Bizottság irányítja, amely bizottság a Dékáni Tanács tagjaiból áll, a munkába bevonva a Kari Tanács állandó, munka- és szakbizottságait. A szakok képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a szak képzési szerkezetének és folyamatos fejlesztésének felelőseként a szakbizottságok végeznek aktív tevékenységet.

A mesterszak elismertségét jelzi, hogy világviszonylatban az első száz legjobb mesterképzés között található „Fenntartható fejlődés és környezetmenedzsment” témában (*Eduniversal Masters Ranking* szerint).

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszerek (TÉR) figyelembe veszik az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében, és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. Az oktatók óradíját meghatározza az OHV értékelési

rendszere. A kar vezetésének elmondása szerint az oktatók többsége pozitívan fogadta a teljesítményértékelési rendszert. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív, mert kiszámítható és tervezhető.

A végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét, a Diplomás Pályakövető Rendszert az egyetem Diákközpontja központilag irányítja. A felmérések fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik.

A Hallgatói Önkormányzat minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat. Az esetlegesen felmerülő problémákat pedig a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek. A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételt képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A mesterszak elismertsége a hazai *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakok között előkelő helyen áll, mind a hallgatói érdeklődés, mind az oktatók elismertségét tekintve, különösen a környezeti témakörökben.

A mesterszak *erősségei* közé tartozik:

- a projektorientált szemlélet az oktatásban,
- a felvehető hallgatók alacsony száma miatt a képzés egyfajta „elitképzés” jellege,
- az elmélet mellett a gyakorlatorientált szemlélet az oktatásban, elismert szakértők bevonása,
- a hallgatók részvételi lehetősége tudományos, szakmai konferenciákon, versenyeken, a szakmai műhelyek.

A mesterszak *gyengeségei* között említhetjük:

- a saját tananyagok fejlesztését, amely elindult, de még kevés született, főleg *regionális* témakörökben lenne szükség specifikus, itthon hiányzó tananyagokra,
- intenzívebb részvétel a hazai tudományos közéletben, pl. a Magyar Regionális Tudományos Társág rendezvényein,
- a részidős, levelezős képzések marketingjének, a toborzásnak a hiánya.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Célszerű lenne intenzív kampányt folytatni a részidős, levelezős képzés népszerűsítésére.
2. A tanszéknek pozicionálnia kellene magát a többi társtanszék között, pl. országos esettanulmányi versenyek meghirdetésével.
3. Több *regionális gazdaságtani, térségi gazdaságfejlesztési* diplomatémát kellene meghirdetni, főleg gyakorló szakemberek témavezetésével.
4. Saját tananyagok fejlesztése.

Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak <i>területfejlesztési; területi pénzügyek specializációk</i>	2016/1/VII/2/44. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2010/1/XIV/29. angol ³⁴ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- az oktatói kreditterhelések meghaladják a MAB által maximálisnak tartott szintet.
- a tantárgyi tematikák hiányosságai (ismeretkörök, kompetenciák részletezettsége nem megfelelő, hiányzik a számonkérés módja, hiányosak az irodalomjegyzékek).

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakon 2011 óta folyik képzés az intézményben magyar nyelven nappali és részidejű, levelező munkarendben, 2013 óta angol nyelven nappali munkarendben is. A kreditek tantárgyanként eltérők, 3-5 között változnak. A gyakorlatok óraszámára eléri a KKK-ban előírt 30%-ot. A két specializáció tantárgyainak száma eltérő: 3 tantárgy azonos, mellettük 5, illetve 6 specifikus tárgy jelenik meg. A szabadon választható tárgyak a minimálisnál több, összesen 9 kredittel szerepelnek, ami három tárgyat jelent. A diplomamunkához kötődő 15 kreditet két szakszeminárium keretében (5+10) lehet megszerezni.

A KKK-ban megkövetelt ismeretkörök mindegyike megjelenik a tantervben. A KKK-ban összegzett kompetenciák az önértékelésben megjelennek, de a tantárgyi tematikák alapján nem megítélhetők, mivel azok nagyon változó színvonalon, többségükben felületesen kidolgozottak. A tematikákból hiányzik a célok, kialakítandó kompetenciák megfogalmazása, az ismeretkörök meghatározása pedig elnagyolt. Nem derülnek ki a levelező képzés óraszámai, esetleges eltérései sem.

A tantárgyak nagy részéhez rendelkezésre áll a tantárgyfelelős által kidolgozott, a hallgatók számára is elérhető tankönyv vagy jegyzet. A szak oktatói az akkreditált időszakban 19 szakkönyvet írtak és adtak ki. Azonban a kötelező és ajánlott szakirodalmak száma kevés, a művek aktualitása megkérdőjelezhető, idegen nyelvű irodalom csak néhány tárgynál található.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *területi pénzügyek* specializáció felelőse, Gál Zoltán, valamint a *területfejlesztési* specializáció felelőse, Mezei Cecília tudományos fokozattal rendelkező egyetemi docensek. Minden tantárgyfelelős tudományos fokozattal rendelkezik. A szakon oktatók AT/AE aránya, valamint a vendégoktatók aránya megfelel a MAB bírálati szempontjainak. Az oktatók intézményi kreditterhelése viszont 23 AT oktatóból 11 esetében magas, 25-nél több. Ez az arány **túllépi** a MAB előírásai szerinti 1/3-ot. Kimagaslóan magas, heti 20 óra feletti néhány oktató, így a szakfelelős és még két oktató óraterhelése is.

A minősítéseket, a szakmai tapasztalatot tekintve az oktatói gárda kimondottan erős. Az oktatók szakterületüknek megfelelő tárgyakat oktatnak. Hiányoznak azonban a gyakorlatvezető, segítő fiatalok. Ami egyrészt arra is utal, hogy a professzorok valóban maguk tartják az órákat, de azt is jelzi, hogy már most el kell kezdeni az utánpótlás nevelését.

³⁴ Az angol nyelvű képzés 2013 szeptemberében indult. Tekintettel arra, hogy még nincsenek végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

Tudományos háttér

A szak oktatásába bekapcsolódott tapasztalt oktatók hozták magukkal kutatási eredményeiket is. Kiemelkedő a kapcsolat az MTA KRTK műhelyeivel és a Wageningeni Egyetemmel. Az egyetemi és kari kutatásoknak köszönhetően mára közös projektek is beértek, a szakot gondozó tanszék valós kutató műhellyé vált. Eredményeik főként a régióhoz, annak határ menti kapcsolataihoz kötődnek. Egyre fontosabb szerepet töltenek be a megye és kistérségei tervezési és fejlesztési folyamataiban. A határ menti kapcsolatokra építve Horvátországban végeztek kutatásokat.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei adottak. A szükséges előadótermek rendelkezésre állnak. A könyvtári szolgáltatások biztosítottak. A kar épületében ingyenes wifi szolgáltatás vehető igénybe. A szak anyagaihoz való hozzáférés és az oktatókkal való kapcsolattartás a Coospace felületen történik.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben a tervezett éves felvételi keretszám 2011 óta 20-ról 15-re csökkent, a részidejű képzésben 25-ről 15-re. A kapacitáskihasználtság a tervezett felvételhez képest nappali tagozaton átlagosan 55%-os, levelező tagozaton pedig 13,6%-os. A kar vezetése a kisebb létszámok mellett is indítja a szakot, amit a mesterszakok közötti kapcsolattal biztosítható gazdaságosság és a doktori iskola-utánpótlás biztosításának erős szándékával indokolnak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A gazdaságosság jegyében egyes tantárgyakat más mesterszakokkal közösen oktatnak.

A kurzusok között viszonylag sok a módszertani jellegű. A képzés gyakorlatias, lehetőségük van a hallgatóknak önálló projektmunkára. Részt vesznek térségi kutatásokban, ami alapot adott pl. az Országos Pénzügyi Esettanulmány Versenyen (OPEV) való indulásukra.

A tanulás mellett a hallgatók általában dolgoznak, amit a mesterszakok óráinak csütörtök-péntek-szombati napokra tervezésével vesznek figyelembe.

Értékelés és ellenőrzés

A kollokviumok félévenkénti megoszlása egyenletes. A tantárgyi programok/tematikák a számonkérés módját nem részletezik, nem derül ki, hogy mi a félévközi feladat, illetve hogy hogyan alakul ki a vizsga érdemjegye.

A szakdolgozati témaválasztáshoz az oktatók témakiírást adnak, a hallgató ez alapján választ témát és konzulenszt. A szakdolgozatok színvonalas kidolgozásában segít a tanszéki védés gyakorlata. 2014-ben megújították a bírálati lapot.

A záróvizsga a karon kialakult, általános rend szerint történik. A komplex szakmai szigorlat és szakdolgozat védeése elkülönül egymástól.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2011-ben indították az első évfolyamot 12 nappali és 2 levelező hallgatóval. A felvett hallgatók létszáma nappali tagozaton folyamatosan csökken (2012-ben és 2013-ban 9-9 fővel indult a képzés). Levelező tagozaton szintén nagyon alacsony a hallgatói létszám minden évben (2-5 fő/évfolyam). A jelentkezők szinte kizárólag állami finanszírozású képzésre jelentkeznek.

A szakra eddig felvett 39 hallgatóból eddig 20-an kaptak diplomát. A diplomaszerzés aránya kimagasló, a nyelvvizsga nem jelent problémát, mert már annak birtokában érkeznek a hallgatók.

Az egyetem nemzetköziesedésével párhuzamosan, új perspektívát nyújt a szak angol változatának beindítása. A 2013/14-es tanévben indított angol nyelvű képzésnek 3 külföldi, Stipendium Hungaricum ösztöndíjas hallgatója van.

A szak hallgatóinak lehetőségük van csatlakozni a Baka József Szakkollégiumhoz, a Kaposvári Közgazdaságtudományi Szemináriumhoz, részt venni különböző szakmai és tanulmányi versenyeken (OPEV, ÖKOrulez, Ecosim stb.). A hallgatók rendszeresen vesznek részt az OTDK-n, és szép sikereket érnek el. A doktori iskolába való továbblépés lehetséges, van is már rá példa.

Az eddig végzett 20 hallgató elhelyezkedésével nem volt probléma. Főként a megyei, helyi intézményekben találnak munkát.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak a Regionális Tudományok és Statisztika Tanszék, illetve annak vezetője mint szakfelelős gondozásában működik. Ő segíti a dékánt a szakirányok, a tervezett hallgatói létszám meghatározásában, szervezi a hallgatók specializációválasztását, felel a szak akkreditációs feltételeknek való megfeleléséért, jóváhagyja a szakdolgozati témajegyzéket, előkészíti évente egyszer a szak mintatantervének változásait.

A kurzusokat a tantárgyfelelőshöz kapcsolódó tanszékek szervezik.

A stratégiai döntések kari, sőt inkább egyetemi szinten születnek. Az egyetemi döntéshozásban a kar jól reprezentált, a rektor és a rektorhelyettes is a karhoz kötődik.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon a minőségbiztosítás az egyetemi alapelvek alapján kidolgozott rendszerben történik. A minőségbiztosításban kari és tanszéki feladatok egyaránt megjelennek. Az oktatói teljesítményértékelésben az OMHV mellett a 2014/15-ös évben vezettek be egy új rendszert. Ez az ún. pilot-projekt az oktatók szakmai-kutatási aktivitását számszerűen értékeli, eredményei alapján pedig folyamatban van egy teljesítmény-alapú juttatási rendszer kidolgozása is.

Korábbi MAB határozatok az oktatók publikációs tevékenységének mérésére és *környezetgazdasági* ismeretek beépítésére vonatkozóan fogalmaztak meg javaslatokat; ezeket megoldották.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés szakra vonatkozó C-SWOT elemzést tartalmaz. *Erősségként* hangsúlyozzák többek között az oktatók tudományos háttérét, szakmai tudását, a külföldi hallgatók képzésének beindítását, helyi és nemzetközi kapcsolataikat. *Gyengeségnek* az oktatói kar elöregedését és utánpótlásának nehézségeit tartják, valamint azt, hogy nincs a mesterszaknak alapszakja, ez pedig beiskolázási problémákat okoz. Fejlesztési *lehetőségeik* közt szerepel a nemzetköziesedés, együttműködés külföldi egyetemekkel, oktatói utánpótlás nevelése a doktori iskola segítségével, a hallgatói létszám növelése távoktatással és külföldi hallgatói célcsoport megnyerésével, valamint a gyakorlati ismeretek hangsúlyosabb megjelenése a képzésben. *Veszély* pedig elsősorban a régió hátrányos helyzete és a finanszírozás bizonytalansága.

A Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Karán viszonylag újonnan indított *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszak feltételei adottak. Sikerült az oktatói és a tananyag-háttér megteremtene, a doktori képzéssel és a jelenlegi professzorok munkájával az oktatói utánpótlás is biztosítható. A specializáció tükrözi a kar adottságait, de a két specializáció közötti távolság kicsi. A specializációk és azokon keresztül a karon működtetett másik két mesterszakhoz (*pénzügy, vidékfejlesztési agrármérnök*) való kapcsolódások segítik a kis létszámok mellett is elérhető gazdaságosságot.

Bár a feltételek adottak, a szak dokumentáltsága, ezen belül a tantárgyi tematikák részletezettsége és a szakdolgozatok archiválása nem felel meg a követelményeknek. Zavaró a specializációnként eltérő óraszám.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a tantárgyi programok és az éves tantárgyi tematikák egységes formátumú dokumentációjának összeállítása. Ezek tartalmazzák a célok, kialakítandó kompetenciák leírása mellett a részletes ismeretköröket, a számonkérés módját, valamint tartalmazzanak elegendő mennyiségű, elérhető, aktuális, részletes irodalomjegyzéket (idegen nyelvű tételekkel kiegészítve). Továbbá tegyék világossá a karon működő három mesterszak és azok specializációi közötti óratartási kapcsolatot, és az átfedéseket vegyék figyelembe a kredit- és óraterhelés kimutatásakor.
2. Szükséges az oktatói kreditterhelések csökkentése.
3. Javasoljuk, hogy kérjék az angol nyelvű képzés akkreditálását a MAB-tól.
4. A szakdolgozatok mellett, azokkal együtt archiválják a bírálatokat is.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak <i>területfejlesztési; környezetfejlesztési</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/9/XIII/4/9.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/45. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- alacsony és csökkenő hallgatói létszám

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakon teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzés folyik az intézményben, magyar nyelven. A tanterv, a tanulmányi területek, elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban megfogalmazott követelményeknek. A képzés *területfejlesztési és környezetfejlesztési* specializációkra tagolódik, ami ugyancsak összhangban van a KKK-val. A képzés során használt tananyagok többnyire saját jegyzetek, szakkönyvek. A részidejű, levelező munkarendben tanulóknak különösen kedvező, hogy rendelkezésre állnak *e-learning* tananyagok.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kocziszky György a szakmában elismert egyetemi tanár, számos publikációval és elismeréssel. A képzés 26 tantárgyát 14 oktató oktatja, köztük öt egyetemi tanár. A vizsgálat időpontjában 13 oktatónak volt PhD fokozata. Az elmúlt 5 évben több oktató szerezte meg a tudományos fokozatot. Az oktatói állomány stabil.

Tudományos háttér

A képzésben részt vevő oktatók publikációs teljesítménye jó. A *környezetgazdaságtani* témákban végzett tudományos tevékenységük színvonala és mértéke is megfelel a követelményeknek.

A képzés gondozója a GTK Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete. Ez az intézet és az intézet munkatársainak nagy része elismert résztvevője a magyar és részben a nemzetközi *regionális tudomány* kutatásának. A karon kiemelt kutatási terület a *regionális tudományok* területe.

A tudományos közéletben való részvételük számottevő, számos városi, megyei és régiósintű projektben, stratégia- és programkidolgozásban is részt vesznek.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó. Kiemelendő a 25 fős térinformatikai labor. Az informatikai infrastruktúra többszöröse a hallgatói igényeknek, mivel a szakon kevés hallgató van.

A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban nappali képzésben 20-30, levelező képzésben 15-30 felveendő hallgatóval számoltak évente, ezt az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tenné. A valóságos hallgatói létszám ennek töredéke, összesen 39 felvett hallgató.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Nincs olyan alapképzés, amelynek ez a mesterszak a szerves folytatása, ezért igen sokszínű a hallgatói összetétel. Ebből adódóan az első év gyakorlatilag szintre hozás, a második évben pedig jelentős minőségi ugrás következik be. A kis létszámú kurzusok miatt az oktatás egyénre szabott. Sok a projektfeladat alapján történő számonkérés.

Az idegen nyelvű anyagokra épülő felkészülés és az idegen nyelvű anyagok számonkérése hagy kívánnivalót maga után. Noha sok esetben megvan a hallgató nyelvvizsgálója, a szaknyelv ismerete hiányos.

Értékelés és ellenőrzés

A mesterképzésben a számonkérésben a tesztekkel szemben dominál az esszé jelleg. Sok az önállóan készített beadandó. Ez pozitívum, de egyben azt is jelenti, hogy viszonylag kevés a teammunka. Ez többnyire olyan esetben fordul elő, ha az intézet kap olyan gyakorlati feladatot, aminek a megoldásába a hallgatókat is bevonják. (Ez inkább a PhD képzésre jellemző.)

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, az általános egyetemi előírások mellett a *gazdaságtudományi* képzési terület és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A szakdolgozatok témaválasztása mindig egy-egy céghez vagy intézethez kötött, és így a jó feladatmegoldások a gyakorlatban is hasznosulnak. A szakdolgozatok témái között az intézet jellegéből adódóan számos esetben nemzetközi elemzés is szerepel.

A kis hallgatói létszámból adódóan a záróvizsga-bizottságok tapasztalatai közvetlenül visszacsatolódnak, hiszen a bizottságok személyi összetételében nagy az átfedés. A záróvizsgát követően a vizsgabizottság tagjai összegzik a záróvizsga tapasztalatait, levonják a következtetéseket, valamint megvitatják, hogy az oktatásban mely tématerületekre szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, indokolt-e a tételekben, illetve a szakdolgozati témaválasztásban való változtatás.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban teljes idejű képzésre 21 hallgató nyert felvételt (2009/10: 10; 2011/12: 11), részidejű képzésre pedig 18 (2009/10: 5; 2010/11: 7; 2011/12: 6). 2010-2014 között mindkét munkarendben 11-11 diplomát adtak ki.

A diplomás pályakövetési rendszer alapján készített elemzések azt mutatják, hogy a végzősök elhelyezkedése problémamentes. A régióban a végzetteknel nagyobb számú mesterdiplomásra is szükség lenne.

Érdekes adat, hogy az intézmény Vállalkozáselmélet és –Gyakorlat Doktori Iskolája jelenlegi doktoranduszainak nagy többsége ezt a mesterszakot végezte el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak felelőse az egyetem meghatározó professzora. Korábban rektorhelyettes, intézetigazgató, dékán volt. Jelenleg egy kutatóközpontot vezet. Magáénak érzi a szakot. Hasonló a többi oktató hozzáállása is. A GTK Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete a képzés szakmai gazdája.

A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a szakreferens munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselése a döntéshozatalban. A szakreferens feladata közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, dokumentáció karbantartása, hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, szakszemináriumi és szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős – együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel, elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal – rendszeresen ellenőrzi a szakot az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés többek

között pl. a tematikában feltüntetett tananyag megfelelőségét értékeli mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból, továbbá hogy követi-e a hallgatói és a piaci igényeket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak minőségbiztosítási folyamatai intézményi és kari szinten koordináltak. Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el az értékelési feladatokat. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak szintű eredményeket is, annak adatai és jelentéseit a szakfelelősök tekintik át. A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszak egy jobb sorsra érdemes képzés. Fontos, mert innen kerül ki a PhD és oktatói utánpótlás. Az adott kutatási eredményekre igényt tart a városi, megyei vezetés is (tervek, programok kidolgozása). A régióknak is nagy szüksége lenne ilyen tudású szakemberekre. Ugyanakkor rontja a jelentkezési arányokat és nehezíti a beilleszkedést, hogy ennek a mesterszaknak nincs „alja”, vagyis nincs ilyen irányú alapszak. Más szakokon nincs meg a kellő lehetőség a *regionális* és a *környezetgazdálkodási* mesterszintű ismeretek fontosságának bizonyítására.

Végig kell gondolni a karon a mesterszakokkal kapcsolatos stratégiát. Kevesebb, a piacon jobban eladható mesterszakot kellene a jövőben indítani. Az egymáshoz közeli mesterszakokat érdemes „összevonni”, szükség esetén specializációkban meg lehet jeleníteni a választási lehetőségeket. A *regionális, üzleti* jelleg erősebb a karon, mint a *nemzetközi* irányú tudományos háttér.

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterképzés hallgatói létszáma csökkenését az intézmény alapvetően külső okoknak tulajdonítja, az átalakult jogi és szakmai háttérnek, a megváltozott közigazgatási struktúrának.

A C-SWOT analízis sokkal inkább a karról/intézetéről szól, mint a szakról. A *veszélyek* között indokoltan, szak-specifikusan említik a beiskolázási kör fokozatos szűkülését, a *korlátok* között a régió lakossága életszínvonalának süllyedését. Nem szerepel a *lehetőségek* között – noha az önértékelés más helyén említik – a rugalmasabb, munka mellett is végezhető levelező képzés erőteljesebb pozicionálása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szakvezetés részletezze azokat az intézkedéseket, amelyeket a szak létszámának növelése érdekében tervez, vagy nyilatkozzon arról, hogy a szakot az intézményi portfólióból kivezetik-e. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a szak 3 egymást követő évben nem indul el, ez a szakindítási engedély visszavonásához vezet. Ezt követő időszakban a szak csak új akkreditációs kérelem beadása és elfogadása után hirdethető meg.
2. Erősíteni kell a mesterszakos hallgatók nemzetközi kapcsolatait.
3. Célszerű lenne intenzív kampányt folytatni a részidejű, levelező képzés népszerűsítésére.
4. Szükség lenne egy humán fejlesztési stratégia kidolgozására, amiben a *habilitáció* helyének világosabb meghatározására kellene törekedni, és a megszerzésére való ösztönzés nagyobb hangsúlyt kapna.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: FvB 42/2009.	2016/1/VII/2/46. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- rendkívül alacsony hallgatói létszám
- rendkívül alacsony számú kiadott diploma

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az intézmény a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakon részidejű, levelező képzést folytat. A tanterv összhangban van a KKK-ban megfogalmazott elvárásokkal. A tárgyszerkezetben a *regionális és tértudományi* elemek kicsit nagyobb súllyal jelennek meg, a környezet-gazdaságtani ismeretek pedig kicsit kisebb súllyal szerepelnek. Érdekes megoldásnak lehet tekinteni, hogy a választható tárgyak kínálatában a *gazdálkodástudományok* szinte teljes tárgykínálata jelen van.

Nincsenek a képzésnek kifejezett mestertankönyvei, de az oktatók számos szakkönyvet írtak az utóbbi 5-6 évben.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Jankó Ferenc egyetemi docens, társadalomföldrajzból szerzett PhD fokozatot. Az oktatók száma 15, mindegyikük AT, közülük egy MTA doktora, a többiek nagyrészt szakirányú PhD fokozattal rendelkeznek, minőségük megfelelő. Az oktatók négyötöde 35-50 év közötti, így az utánpótlás megoldott.

Tudományos háttér

A képzés tudományos háttérét, annak interdiszciplináris jellege miatt, számos tudományterület kutatási eredményei képezik. A *regionális tudományok*, illetve a *környezeti teljesítmény* értékelését célzó kutatások egyaránt perspektivikusak. A *regionális tudományi* területen doktori disszertáció született a *területi tőke* közgazdaságtani értelmezéséről, több tanulmány érinti a *kulturális gazdaságot*, a *helyi pénzek*, valamint a *turizmus* gazdaságfejlesztő szerepét, továbbá a *regionális egyenlőtlenségeket*.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételek jók. A kar épületének a felújításakor a kornak megfelelő belső informatikai hálózat került kialakításra. A számítógépeken megtalálhatók az oktatást segítő szoftverek is. A számítástechnikai eszközök állandó korszerűsítésére pályázati forrásokat használnak. Az oktatói és adminisztratív dolgozói állomány számítógépes ellátottsága jó, a technikai eszközök korszerűsítése folyamatos.

A könyvtár egyetemi tagkönyvtárrá alakult, ami azt jelenti, hogy magasabb szintre lépett. A könyvtár anyagának bővítése pályázati úton beszerzett forrásokból történik.

A képzési létszám és kapacitás

A képzésre való jelentkezés rendkívül alacsony, ez összefügghet a regionalitás háttérbe szorulásával. A keretlétszám a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 15-50, a részidejű képzésben 15-40 fő. A teljes idejű képzést nem indították, a részidejű képzésre 2011-ben 6 hallgatót tudtak felvenni. (Az önértékelésben a felvett hallgatókra vonatkozó, két helyen

közölt létszámadatok eltérők: azt is említik, hogy a részidejű képzést 2011-ben és 2013-ban tudták elindítani 5-5 beiratkozott fővel.) Érdekes ellentmondás, hogy az erre a tématerületre jelentkező PhD hallgatók száma viszont nő.

Az önértékelést készítők szerint a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterképzés nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az alkalmazott oktatási módszerek a hagyományos oktatási módszereknek megfelelnek. Jelentős a képzésben az *e-learning* módszerek szerepe, e nélkül a levelező oktatás ma már elképzelhetetlen lenne. Az oktatás a létszámoknak megfelelően kiscsoportos formában folyik, jellemző a tanár-diák kapcsolatok szorossága. A tanárok névről ismerik a hallgatókat, és szoros szakmai-emberi kapcsolatokat tartanak fenn.

Értékelés és ellenőrzés

A módszertani tárgyakból a számonkérés általában írásbeli, a szaktárgyakból általában szóbeli. A záróvizsga tételsora nagyon jól lefedi mindazt, amit a KKK előír. A tételsor átfogja szinte az összes ismeretkört, a tételek feldolgozása jól segíti a különböző tárgyak keretében tanult ismeretek szintézisét, a fontosabb összefüggések felismerését.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A részidejű képzésben kiadott diplomák száma 2 (-, -, -, 1, 1).

A hallgatók számára nem jelent problémát az elhelyezkedés, mert ezt a kis létszámot a helyi munkaerőpiac könnyen fel tudta szívni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselésének feladata a szakfelelősé és a képzésszervezőé. A hallgatók a szakfelelőshöz és a képzésszervezőhöz fordulhatnak az órarenddel, az egyes órákkal kapcsolatos észrevételeikkel, problémáikkal, amelyeket a szakfelelős az oktatókkal való egyeztetéssel igyekszik megoldani. A szakfelelős további feladata a szak tantervének folyamatos revíziója, az órarenddel, órák összehangolásával kapcsolatos oktatói egyeztetések lefolytatása, illetve a tantárgyi tematikák koordinációja. A szakfelelős ezek mellett értékeli a hallgatói kurzusértékelő lapokat, megteszi a szükséges visszacsatolásokat az oktatók irányába. A képzésszervező alakítja ki az órarendet, egyeztet az időpontokról az oktatókkal.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek.

A Minőségbiztosítási Bizottság tagjai az elnök, intézetenként egy képviselő, valamint egy HÖK delegált. A bizottság a következő információkra építi tevékenységét:

Oktatói munka hallgatói véleményezése (OHV) minden félév végén a szorgalmi időszak végétől a vizsgaidőszak végéig a Neptun rendszerben elérhető anonim kérdőív kitöltésével történik. Az eredmény egészét a dékán kapja meg. Az intézetvezetők a területükhöz tartozó tárgyak értékelését látják. Az OHV eredményeket az oktatók értékeléséhez és tananyagfejlesztéshez egyaránt felhasználják. Az OHV kitöltési aránya rendkívül alacsony, 15-30% körül mozog.

A képzés hallgatói véleményezése a záróvizsgára jelentkező hallgatók körében történik papír alapú kérdőív kitöltésével. Az eredményt a dékán, az oktatásért felelős dékánhelyettes, a szakfelelős és a Minőségbiztosítási Bizottság kapja meg. Az eredmény alapján készült intézkedési terv koordinálása a szakfelelős feladata.

A diplomás hallgatók pályakövetési rendszere (DPR) keretében közvetlenül a végzés után, valamint a végzést követő 3-5 évben is megkeresik a hallgatókat, de nagyon alacsony a válaszadási arány. A szak hallgatóinak kis létszáma miatt a formális vizsgálat helyett nagyobb jelentőségű a személyes tapasztalat.

Az oktatók 3 lépcsőben értékelik a képzést: a tárgyfelelősök minden kurzus befejezése után javaslatokat tesznek a tárgy oktatásának javításával kapcsolatban; a záróvizsga-bizottság tagjai a képzésre vonatkozó következtetéseket is levonnak; a szakfelelős évente értékeli az elmúlt két év (egy képzési ciklus) tevékenységét, és ennek alapján tesz javaslatokat.

A szak hallgatói a *közigazgatásban* helyezkedtek el, ami sajnos a más szakosokéhoz képest igen alacsony jövedelmet jelent. Ez nyilván az egyik oka a szak iránti alacsony keresletnek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT elemzés reális. Az *erősségek* között jelölik meg az intézményben levő interdiszciplináris kutatási környezetet. Érdeemes kiemelni, hogy a képzést folytató csapat nemzetközi mércével mérve is alkalmas volna egy elméletileg is igényes mesterképzés folytatására. A képzés tekintetében az egyik legnagyobb probléma a kereslet összeomlása, a jelentkezők számának drasztikus csökkenése. A szak *gyengesége* az elégtelen belső marketing, amellyel a saját hallgatókat sem sikerült a szak felé kormányozni. Ehhez az intézmény meglévő akkreditált alapszakjai sem nyújtanak megfelelő alapot, nincs *regionális* modul.

A kar vezetése a szak szüneteltetését határozta el, ezért nincsenek belső fejlesztési *lehetőségek*.

További probléma az, hogy a szakot országosan kis érdeklődés övezi. Felmerül, hogy a képzést generálisan át kellene gondolni, jobban közelíteni a mainstream közgazdaságtan vagy az üzleti szakok irányába, hogy ne csak egy alapvetően szűk szakma (a közszféra – consulting) egyik bázisa legyen több más szak mellett (*geográfus, vidékfejlesztési agrármérnök, turizmus-menedzsment, szociológia, urbanista építészmérnök* stb.)

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások.

1. A szakvezetés az intézkedési tervben részletezze azokat az intézkedéseket, amelyeket a szak létszámának növelése érdekében tervez, vagy nyilatkozzon arról, hogy a szakot az intézményi portfólióból kivezetik-e. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a szak 3 egymást követő évben nem indul el, ez a szakindítási engedély visszavonásához vezet. Ezt követő időszakban a szak csak új akkreditációs kérelem beadása és elfogadása után hirdethető meg.
2. A képzést a jövőben levelező formában célszerű indítani az önkormányzatoknál és a közhivataloknál már állásban lévő emberek számára, ilyen intézményekre célzott marketinggel megtámogatva. Ez kettős haszonnal járna. A régiók fejlesztéséhez, a klaszterek fejlesztéséhez nemcsak *jogi-közigazgatási*, hanem *közgazdasági* képzettségű szakemberekre is szükség volna.
3. Elképzelhető volna a *regionális és környezet-gazdaságtani* ismereteket valamelyik másik mesterszak (*vezetés és szervezés, turizmus-menedzsment, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* stb.) specializációjaként meghirdetni.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak <i>területfejlesztési</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/4/VIII/4/4.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/47. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- az oktatói kreditterhelések meghaladják a MAB által maximálisnak tartott szintet
- a tantárgyi tematikák hiányosságai (a környezeti erőforrások, a fenntartható fejlődés elméletei, a helyi és térségi vállalkozásfejlesztés módszerei ismeretkörök kisebb hangsúlya)

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon részidejű, levelező, magyar nyelvű képzés folyik. A kreditek felosztása a követelményeknek megfelel. Minden kötelező tárgy 6 kreditet ér. A szabadon választható tárgyak a minimális 6 kredit (2 tárgy) értékben szerepelnek, ehhez 9 szabadon választható tárgyat kínálnak. A diplomamunkához kötődő 15 kreditet a konzultáció teljesítése (3) és a bírálói vélemények (6+6) alapján lehet elérni. A gyakorlati ismeretek kreditaránya: 33:120, ami kisebb, mint az előírt 30%. Félévente 4, az utolsó félévben 5, összesen 17 tantárgy szerepel a tantervben. A kreditek alapján a tantárgyak gyakorlatilag egyensúlyúak.

A regionális és környezeti elemzési módszerek a szakmai törzsanyag helyett a differenciált ismeretek blokkjában szerepel.

A KKK-ban összegzett kompetenciák elérése a tantárgyi programok alapján nem ítéltető meg, mivel azok csak az ismeretköröket tartalmazzák, a gyakorlati feladatokat, a készségek kialakításának módszereit nem. A tantárgyi programok közel egynegyede nem ad meg kompetenciacélt, vagy túl általános. A tantárgyak 40%-ának témakörei pedig nem, vagy nem elég konkrétan azonosíthatók. A tantárgyi programok, képzési tematikák kidolgozottsága nem megfelelő.

A szabadon választható tárgyak között 5 általános közgazdasági és 4 regionális gazdaságtanhoz kötődő tárgy jelenik meg. Bár mind gyakorlatként szerepel, a szabadon választható tárgyak legalább fele elméleti jellegű. Az *interdiszciplináris gyakorlatok nemzetközi üzletfejlesztésben I. és II.* (szabadon választható tárgy) tematikája több pontban eltér a szak többi tematikájától. Ez valójában egy nyári tréning.

A kötelező és ajánlott szakirodalmak száma 1 és 12 között változik, jellemzően 4-5 mű. A művek aktuálisak; többségükben csak nyomtatásban érhetők el. Idegen nyelvű irodalmat 15 esetben adtak meg. A szak oktatói által 2009-2014 között írt szakkönyvek a szakon oktatott tárgyak több mint fele esetében meghatározó tankönyveknek tekinthetők.

Személyi feltételek

A szak felelőse Kaposi Zoltán. Az önértékelésbeli tanterv, a honlapon elérhető 2013-as tanterv és az intézmény által rendelkezésre bocsátott tematikák között ellentmondás tapasztalható. A honlapon lévő tantervben és a tantárgyi tematikák szerint is a (2015 szeptemberében elhunyt) Horváth Gyula specializációfelelős kettővel több tárgy (*területi tervezés, regionális menedzsment*) jegyzője, mint az önértékelésben. Ez a megfelelést annyiban befolyásolja, hogy így csökken az AE oktatók száma, viszont a specializációfelelős intézményi kreditjeinek száma (27) 12-vel nőne, ami túllépi a MAB által maximálisnak tartott 35 kreditet. A 2014 decemberében készült önértékelésben az oktatók között

szerepel a 2014 májusában elhunyt Buday-Sántha Attila.

A szak 11 oktatója közül 6 fő kreditterhelése meghaladja a MAB által maximálisnak tartott szintet. Az oktatók közötti AT/AE arány az előírásoknak megfelelő.

A minősítettek arányát tekintve a szak a kar legminősítettebb szakja. A szak fő témáját képező regionális és környezeti szakmai háttérrel a 11 fős oktatói csoportból 4-en rendelkeznek. Az oktatót tárgyhoz kapcsolódó publikációja 7 oktatónak van, három tárgy jegyzőjének viszont nincs tudományos közleménye.

Tudományos háttér

A specializációfelelősön keresztül a képzéshez kapcsolódik az ország legnagyobb regionális tudományi szellemi műhelye. Az MTA KRTK pécsi központjának közelsége nagy lehetőséget rejt magában. A kutatóintézet projektjein, a szak vezető oktatóihoz kötődő OTKA kutatásokon és legújabban az MTA-PTE Innováció és Gazdasági Növekedés Kutatócsoport kutatásain keresztül tudnak a szak oktatói és hallgatói regionális és környezeti kutatásokba bekapcsolódni. Erős a kapcsolat a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának magyar tagozatával. A nemzetközi beágyazódást erősíti az eszéki és a szabadkai egyetemekkel létrejött kapcsolat is.

A tudományos eredmények a vezető kutatók projektjeihez, az MTA kutatóhelyekkel való együttműködéshez kötődnek. A vizsgált mesterszakhoz közvetlenül a Buday-Sántha Attila által irányított „Régiók fejlesztése” TÁMOP projekt kapcsolódott. A szakon jelenleg oktatók együttese regionális vagy környezeti kutatóműhelynek már kevésbé tekinthető, inkább az egyéni, a szak témájához kevésbé kapcsolódó kutatói teljesítmények a jellemzők.

A szak oktatói a vizsgálat 2009/2010 – 2013/2014 közötti időszakban 23 szakkönyvet írtak és adtak ki.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei adottak. A szükséges előadótermek rendelkezésre állnak. A könyvtári szolgáltatások az új Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban 21. századi színvonalon biztosítottak. A tantárgyi tematikákban megadott szakirodalmak azonban nem feltétlenül elérhetők a könyvtárban. A kar 4 számítógépteremmel és 28 db, hallgatói térben elhelyezett számítógéppel rendelkezik. A kar épületében ingyenes wifi szolgáltatás vehető igénybe. A szak anyagaihoz való hozzáférés és az oktatókkal való kapcsolattartás a Coospace felületen történik.

A képzési létszám és kapacitás

Az első évfolyam csak a 2010/11-es tanévben indult, csak levelező tagozaton 50 fős tervezett felvételi keretszámmal, 36%-os kapacitáskihasználtsággal. A következő évben a felvettek számát sikerült növelni, majd a létszám 9 főre csökkent. 2013/14-ben - a szakindítás gazdaságossági szempontjait érvényesítve - már nem vettek fel hallgatót. Nappali tagozaton a képzést egyáltalán nem indították.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Mivel a képzés csak levelező tagozaton indult, a tudásátadás jellemzően hétfévenként, 4 órás blokkokban történt. Az óraszámok megegyeznek a nappalis óraszámokkal, azaz egy tárgy jellemzően 28 óra (7 blokk). A kis létszámok mellett önálló- és csoportfeladatok megoldására is volt lehetőség.

Értékelés és ellenőrzés

A képzés során a hallgatók összesen 14 vizsgát tesznek, és 7 tárgyból szereznek gyakorlati jegyet, melyekből 2 kollokvium és 1 gyakorlati jegy a szakdolgozathoz kapcsolódik. A kollokviumok félévenkénti megoszlása egyenletes. A tantárgyi programok/tematikák a számonkérés módját nem részletezik, nem derül ki, hogy van-e félévközi feladat, illetve a vizsga szóban és/vagy írásban történik-e. A látogatás tapasztalatai alapján ez utóbbiból mindhárom lehetőség előfordul.

A záróvizsga a karon kialakult, általános rend szerint történik.

A szakdolgozati témaválasztáshoz témaköröket jelölnek (összesen 10-et), melyekből a hallgató választ, és adja meg a kapcsolódó konkrét témát. A témavezető személyéről a jelentkezések beérkezését követően a szakvezetés javaslatára a dékáni vezetés dönt. A vizsgált időszakban 43 szakdolgozat készült. A három vezető téma: a környezet-, természetvédelem és vidékfejlesztés, a makrogazdasági, államháztartási kérdések és a turizmus. A szakdolgozatok bírálatában felfedezhető kisebb egyenetlenség.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szakra felvett 50 hallgatóból eddig 27-en kaptak diplomát. A vizsgálat időpontjában 9-en még nem szereztek

abszolutóriumot, így – főként a nyelvvizsga hiánya miatt – a diplomaszerzés 65%-os.

A részidejű képzésen részt vevő hallgatók bevonása a tudományos munkába mindig nehezebb. A részképzéses hallgatók a karon folyó más tehetséggondozási formákban sem vesznek részt. A doktori iskolába való továbblépés lehetséges, a megkérdezett 6 végzősből 2-en szeretnének is ezzel élni.

A hallgatók elhelyezkedésének vizsgálata – levelező oktatásról lévén szó – nem releváns, többnyire már munkahellyel rendelkeznek, sőt éppen annak megtartása vagy a továbblépés érdekében, gyakorta a munkahely támogatásával vesznek részt a hallgatók a képzésben. Jellemzően környezetvédelmi, logisztikai, társadalmi szervezeti és önkormányzati területeken dolgoznak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak a PTE Közgazdaságtudományi Kar – 3 tanszékkal működő - Közgazdasági és Regionális Tudományok Intézete gondozásában működik. A szakhoz legszorosabban az Agrár-, Környezet- és Regionális Gazdaságtan Tanszék kapcsolódik. A szakfelelős a Közgazdaságtan Tanszék munkatársa, nem tagja sem az intézet, sem a kar vezetésének. A hazai és nemzetközi regionális tudományos és szakmai fórumokkal a specializációfelelős tartja a kapcsolatot.

A szakvezetés feladata a beiskolázás, a szak tanulmányi rendjének megszervezése, a szakmai feladatok végrehajtásának irányítása. Kari hatáskörbe tartoznak a felvételi keretszámok, a szakindításhoz szükséges minimális hallgatói létszám meghatározása, az oktatói összetétel változtatása.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pécsi Tudományegyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. A Közgazdaságtudományi Karon is működik kari szintű Minőségbiztosítási Bizottság. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével (oktatói és kutatási téren), az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal, kiemelten foglalkozik. Aktualizált Minőségbiztosítási Kézikönyv létezik. Ennek a tevékenységnek az outputjai: oktatói teljesítménymérések (teljes körű), oktatók hallgatói véleményezése (önkéntes, kérdőíves), a kimenet elemzése adatok alapján. Az oktatói teljesítményértékelésnek három pillére van: oktatási terület, kutatási terület és az intézményi menedzsmentben való részvétel. A követelményrendszernek piacgazdasági vonalai ismerhetők fel. A teljesítményértékelési rendszerre visszavezethetően egyértelműek az oktatói vállalások és annak anyagi konzekvenciái is.

A minőségbiztosítás rendszerében szakspecifikus megoldások nincsenek. Az önértékelésben közölt adatokból a szakra vonatkozó DPR eredmények nem derülnek ki, feltehetőleg a DPR adatgyűjtés nem szakspecifikus.

A karon az oktatói teljesítményértékelés példaértékű.

A szak rendszeres vagy ad hoc értékelését nem volt mód megtekinteni.

A hallgatói érdeklődés csökkenését a *regionális* politika erős hazai centralizációjával, a magas tandíjjal és a szakindítás kimaradásával magyarázzák. A kedvezőtlen tendencia megfordítása érdekében megkeresték a régió potenciális foglalkoztatóit: megyei közszolgálati intézményeket, járási hivatalokat, önkormányzatokat és dolgozóikat, és ajánlották a képzést. Az *alkalmazott közgazdaságtan* alapszak indításától is a mesterszakra jelentkezők számának növekedését várták, de arra az alapszakra sincs elegendő jelentkező. A foglalkoztatói és hallgatói visszajelzések hatására döntöttek a szak meghirdetésének szüneteltetéséről.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés nem szakspecifikus: csak a karra vonatkozó megállapítások jelennek meg az önértékelésben.

A Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karán az elismerésre méltó hagyományok ellenére mára a képzés regionális és környezeti tudományos szakmai alapja kiürült, megújításra szorul. A kiváló közgazdasági képzés mögött a regionális és környezeti tárgyak oktatása (a szakon belül is) a témához kötődő referenciákat, tudományos eredményeket tekintve lemaradt. Az állam által támogatott férőhelyek hiányából, valamint a regionális politika centralizálásából kifolyólag a képzés iránti igények is csökkentek.

A kar vezetése ragaszkodik a szakindítás gazdaságossági szempontjainak érvényesítéséhez. Ilyen regionális politikai és felsőoktatási feltételek mellett a szak nem indítható. Felmerül a kérdés: megéri-e a szak szakmai megújításába energiát fektetni, vagy elegendő a régió belüli szakemberigényt külső oktatók bevonásával szakirányú továbbképzéssel biztosítani? Erről elsősorban a kar vezetésének kell döntenie.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szakvezetés az intézkedési tervben részletezze azokat az intézkedéseket, amelyeket a szak létszámának növelése érdekében tervez, vagy nyilatkozzon arról, hogy a szakot az intézményi portfólióból kivezetik-e. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a szak 3 egymást követő évben nem indul el, ez a szakindítási engedély visszavonásához vezet. Ezt követő időszakban a szak csak új akkreditációs kérelem beadása és elfogadása után hirdethető meg.
2. A képzés indulása esetén növelendő a regionális és a környezeti tudományokhoz kötődő oktatók száma.
3. A tanterv, a tematikák átdolgozásával beépítendő a hiányzó, főként környezettudományi ismeretkörök, növelendő a gyakorlati tárgyak kreditaránya.
4. Szükséges a tantárgyi programok és az éves tantárgyi tematikák egységes formátumú dokumentációjának összeállítása. Ezek tartalmazzák a célok, kialakítandó kompetenciák leírása mellett a részletes ismeretköröket, a számonkérés módját, valamint tartalmazzanak elegendő mennyiségű, elérhető, aktuális, részletes irodalomjegyzéket (idegen nyelvű tételekkel kiegészítve). Ez kiemelten vonatkozik az angol nyelvű képzés tematikáira, melyek félig magyarul, félig angolul, magyar nyelvű szakirodalom megadásával léteznek csak.
5. Szükséges a magas oktatói kreditterhelések csökkentése.

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak <i>területfejlesztési</i> specializáció	2016/1/VII/2/48. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2007/9/XIII/4/7.	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakon teljes idejű nappali, és részidejű, levelező képzést folytat az intézmény magyar nyelven. A képzés tanterve összhangban van a KKK-ban megfogalmazott elvárásokkal. A *regionális tudományok* területén az oktatói állomány nemzetközileg is az egyik legjobbnak tekinthető hazánkban, érthető tehát, hogy a tárgyszerkezetben a *regionális és tértudományi* elemek kicsit nagyobb súllyal jelennek meg, a *környezet-gazdaságtani* ismeretek pedig kicsit kisebb súllyal szerepelnek. Érdekes megoldás, hogy a választható tárgyak kínálatában a *gazdálkodástudományok* szinte teljes tárgykínálata megjelenik. Öröndetes ez azért is, mert a képzésre jelentkező hallgatók nem feltétlenül *gazdálkodástudományi* alapszakról jelentkeznek erre a szakra. (Ez a mesterképzési szak azon néhány mesterszak közé tartozik, amelyeknek nincs alapszakos előzménye.)

A vizsgált mesterszak esetében a tárgyak mindegyikén érzékelhető a rendszerszemlélet és a holisztikus gondolkodás igénye. A tárgyak egymásra épülése és a teljességre való törekvés jellemzi a tantervet. A képzés több tárgya multidiszciplináris, de öröndetes, hogy a tanterv képes teljesíteni az elvárást, amit a KKK a *gazdaságtudományi* képzési terület számára megfogalmaz.

Személyi feltételek

A szakfelelős Rechnitzer János egyetemi tanár, az MTA doktora, kiterjedt és nemzetközileg is elismert publikációs tevékenységgel bír. Hirsch indexe 23, közleményeire közel 2500 független hivatkozást rögzített az MTMT. A specializáció felelőse Lados Mihály. A szakvezetést ellátó tanszék a hazai *regionális tudományok* egyik alapvető intézménye. A *környezet-gazdaságtan* területén is rendelkeznek megfelelő oktatói-kutatói kapacitással. A *környezet-gazdaságtan, környezeti menedzsment* tárgyakat habilitált docens oktatja, aki számos hazai és nemzetközi publikációval rendelkezik a szakterületen.

A tárgyfelelősök mindegyike vezető oktató, a tantárgyat egy-két fiatalabb kolléga bevonásával oktatja. A szaktárgyak felelősei a szakma autentikusnak számító képviselői, egyetemi tanári vagy habilitált docensi beosztású oktatók. Öröndetes, hogy a képzés 19 felveendő tárgya 18 oktatójának átlagéletkora mindössze 44 év. A minősítettek aránya 78%. Az utóbbi öt évben 2 fő szerzett doktori fokozatot és 2 fő habilitált sikeresen, azaz a szakon oktatók 22%-a az utóbbi öt évben tudományos minősítéséig előrehaladt. 2 fő szerzett doktori abszolutóriumot az elmúlt évben, az ő fokozatszerzésük egy éven belül várható, 1 fő habilitációs eljárása folyamatban van.

Egy-egy oktató csak néhány, azonos ismeretkörhöz tartozó tárgyat oktat, marad tehát energiája és ideje a magas szintű tudományos kutatásra.

Tudományos háttér

A képzés alapvetően támaszkodik a MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutató Központ, Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Osztályára. Az akadémiai intézettel szoros a kapcsolat. Ez jótékony hatással van a szakon folyó oktatás kutatási megalapozására is.

A szakot gondozó Regionális-tudományi és Közpolitikai Tanszék a karon belül, de a hazai társadalomtudományi képzés területén is az egyik legaktívabb kutató tanszék. A győri autóiparhoz kapcsolódóan a *regionális versenyképességet*, a klaszterek működését kutatják. A tanszék empirikus kutatásai forrásértékű eredményeket hoznak létre. Öröndetes, hogy az empirikus kutatások eredményeiből elméleti általánosításra alkalmas eredmények is születnek a területi

versenyképességet illetően, amelyek nemzetközileg is elismerést érdemelnek. Mindezt meggyőzően bizonyítják a tanszéki munkatársak tudományometriai adatai.

A szakterülethez kapcsolt doktori iskola is működik az egyetemen, ami a folyamatos oktatói utánpótlást is képes kinevelni. A PhD hallgatók közül többen a szakon végeztek, és korábban a tanszékhez kapcsolt TDK munkában jeleskedtek.

Infrastrukturális feltételek

A győri campus rendelkezik a szak kis létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. 100-nál több főt befogadó előadóteremből 5 áll rendelkezésre, továbbá 35 kisebb kapacitású szemináriumi terem használható a kis létszámú foglalkozásokra. A 4 számítástechnikai kabinet összesen 185 fő befogadására képes. A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2011 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére, továbbá egy 120 géppel felszerelt olvasóterem is. A jelentős könyvtárállomány mellett elérhetők a legfontosabb adatbázisok is (Wos, EBSCO, stb.). Az elektronikus tananyagok a Kautz Kar által működtetett „Virtuális Kar” rendszerből tölthetők le.

A hallgatói létszámhoz viszonyítva a kollégiumi kapacitás jelentős. A campus területén két sportlétesítmény van (edző csarnok, egyetemi sportcsarnok).

A képzési létszám és kapacitás

Az intézmény képzési területi kapacitásával összhangban az éves tervezett felvételi keretszám mind a nappali, mind a levelező képzésben 25-ről 20-ra csökkent, ám még a csökkentett kereteket sem töltötték ki. Nappali képzést a 2013/14-es tanévben, levelező képzést már a 2011/12-es tanévben sem indítottak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon alkalmazott oktatási módszerek a hagyományos egyetemi oktatási módszereket követik. A szaktárgyak zömében előadások és szemináriumok követik egymást. Az oktatás a létszámoknak megfelelően kiscsoportos formában folyik, és jellemző a tanár-diák kapcsolatok szorossága. A tanárok névről ismerik a hallgatókat, és szoros szakmai-emberi kapcsolatokat tartanak fenn velük. A hallgatókat bevonják a tanszéki kutatásokba, gyakoriak a szakmai tanulmányutak és üzemlátogatások, a spontán szakmai viták tanárok és hallgatók között.

Értékelés és ellenőrzés

A módszertani tárgyakkól a számonkérés általában írásbeli, a szaktárgyakból a számonkérés általában szóbeli. Gyakoriak a hallgatói prezentációk, és az azokat követő szakmai viták. A hallgatók diplomatéma választása valamilyen, a tanszék által is kutatott témához kapcsolódik. A diplomavédés előre kiadott komplex tételsorból történő számonkérésből és tézisek előadásszerű prezentációjából áll. A záróvizsga tételsora nagyon jól lefedi mindazt, amit a KKK előír, átfogja szinte az összes ismeretkört. A tételek feldolgozása jól segíti a különböző tárgyak keretében tanult ismeretek szintézisét, a fontosabb összefüggések felismerését.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban nappali képzésre 34 hallgatót vettek fel (2009/10: 12; 2010/11: 15; 2011/12: 3; 2012/13: 4), 24 diplomát adtak ki. A nyelvvizsga hiánya miatt nem kapta meg a diplomáját a záróvizsga után 2 fő. Levelező képzésre 10 hallgatót vettek fel (2009/10: 9; 2010/11: 1), közülük ketten kaptak diplomát.

Akik elkezdik a képzést, azok 2-3 éven belül diplomát szereznek. Közülük a legjobbak folytatják a tanulmányaikat a PhD képzés keretében.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős az egyetem professzora, az MTA doktora, és a szak kapcsolódik a kari kutatási teljesítményben kiemelkedő eredményekkel rendelkező tanszékhez. A tanszék szakmai profilja világos és jól körülhatárolt.

A szakfelelős felel a képzés szakmai tartalmáért. Tantervmódosítási javaslatot a szakfelelős tehet az érintett tanszékek vezetőivel történt egyeztetés után. A módosítást a Kari Tanács véleményezi, és a Szenátus hagyja jóvá.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak méreteinek megfelelően a tanszék szinte naprakész információkkal rendelkezik a végzettek életpályájának az alakulásáról. A statisztika szerint a hallgatók $\frac{3}{4}$ -e 1 hónapon belül talált állást. A szak hallgatói leggyakrabban a *közigazgatásban*, az *információ-kommunikáció* és az *oktatás* területén helyezkedtek el, ami – sajnos – a más szakosokéhoz képest igen alacsony jövedelmet jelent. Ez nyilván az egyik oka a szak iránti alacsony keresletnek.

Az oktatói értékeléseknek statisztikai értelemben nincs értelme, hiszen a legnagyobb hallgatói létszám is csak 15 fő volt. Az oktatók-hallgatók kapcsolata szinte életre szóló, a pályakövetés ez esetben nem száraz statisztika, hanem élethosszig tartó kapcsolat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés reális. Az *erősségek* között érdemes kiemelni, hogy a képzést folytató csapat nemzetközi mércével mérve is alkalmas volna egy elméletileg is igényes mesterképzés folytatására.

Egy tartalmilag kiválóan „összerakott”, az oktatási piacon mégis sikertelen szakról beszélhetünk. A szak iránti kereslet nagyrészt a *közszféra* részéről jelentkezik, ami igen rosszul fizet.

A képzésre való jelentkezés erősen csökken. Ez a tendencia összefügghet a *regionalitás* háttérbe szorulásával, a képzési irányhoz kapcsolható alapszak (*közzszolgálati*) leépülésével, valamint a mesterszakok iránti általánosan csökkent érdeklődéssel. Tényként kell megállapítanunk, hogy hiába a kiváló képzési kapacitás, ez esetben nemcsak fizikai, hanem szellemi értelemben is, ha a hallgatói érdeklődés a szak iránt nem kielégítő. Érdekes ellentmondás ugyanakkor, hogy az erre a tématerületre jelentkező PhD hallgatók száma nő.

Helyes törekvésnek látszik, hogy a képzést a jövőben levelező vagy távoktatásos formában kívánják indítani az önkormányzatoknál és a közhivataloknál már állásban lévő emberek számára. Ez kettős haszonnal járna: egyrészt a régiók fejlesztésének tervezéséhez, a klaszterek fejlesztéséhez nemcsak jogi-közigazgatási, hanem közgazdasági képzettségű szakemberekre is szükség lenne; másrészt a tanszéki kutatások egyik fókuszsa, a regionális versenyképesség kutatásában szerzett tapasztalatok hasznosak lennének a gyakorlat számára.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szakvezetés az intézkedési tervben részletezze azokat az intézkedéseket, amelyeket a szak létszámának növelése érdekében tervez, vagy nyilatkozzon arról, hogy a szakot az intézményi portfólióból kivezetik-e. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a szak 3 egymást követő évben nem indul el, ez a szakindítási engedély visszavonásához vezet. Ezt követő időszakban a szak csak új akkreditációs kérelem beadása és elfogadása után hirdethető meg.
2. Célszerű lenne megkérdezni a gyorsan növekvő iparvállalatokat, hogy a vállalkozások iránti bizalmat növelni képes vezetőik iránti kereslet miatt hiányzik a régió vállalatainak humánpolitikájából?
3. Érdekes volna megvizsgálni, hogy egy olyan régióban, ahol jelentős iparvállalatok működnek, nem lehetne-e a szak *fenntarthatósági, társadalmi felelősségi* dimenziójának előtérbe állításával növelni a képzés iránti keresletet.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/9/XIII/4/13.	2016/1/VII/2/49. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Levelező tagozaton a 2011/12-es, nappali tagozaton a 2014/15-es tanévtől kezdve a szak nem indult. Jelenleg a szakot az egyetem nem hirdeti.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szegedi Tudományegyetemen a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakon nappali és levelező munkarendben folyik kifutó képzés, magyar nyelven. A KKK ismeretköreit 33 felkínált tantárgyban oktatják, amelyek közül 23 tárgy teljesítése szükséges a diploma megszerzéséhez. (Ezek közül 13 a 2014/15-ös tanévben indított *vállalkozásfejlesztés* mesterszakon is szerepel.) A kreditfelosztás, óraszámok, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel az előírásoknak. A felajánlott választható tárgyak kínálata mintaértékű.

A tárgyak összessége alkalmas a megcélzott kompetenciák kialakítására, ugyanakkor megjelennek az oktatói kar erősségeit, szakmai orientációját tükröző, a kínálatot színesítő és a legújabb irányzatokat megjelenítő specialitások is.

A szak tananyag-ellátottsága – az oktatók által írt saját könyveknek, jegyzeteknek köszönhetően – jó. A megadott irodalom elegendő, elérhető és releváns, bár idegen nyelvű irodalom csak a tematikák kisebb részében szerepel.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Málóvics György a MAB előírásoknak megfelel. A képzésben 32 oktató vesz részt, közülük 28 fő rendelkezik tudományos fokozattal. 27 fő az egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatója, így az oktatók közötti AT/AE arány az előírásoknak megfelelő. Vendégoktató nincs a szakon. 7 oktató 25-nél több kredit felelőse, ez az arány a MAB előírásai alapján elfogadható.

A szak oktatóinak létszáma, korösszetétele, minősítése és a *regionális és környezeti* témákhoz való kötődése szerint maximálisan megfelel az elvárásoknak. A *vállalkozásfejlesztés* mesterszak indításával azonban világossá vált, hogy mindkettőhöz már nincs elég kredit- és órapacitásuk.

Tudományos háttér

A *regionális, helyi és környezeti gazdaság* témakörökben a kar iskolateremtő. A szak oktatásába bevont oktatók számos, köztük több nemzetközi kutatást jegyeznek. Egyéni publikációik és a kar saját kiadványai a hazai *regionális tudomány* fontos építőkövei.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei adottak. Az oktatás döntő többségben két épületben zajlik. A Kálvária sugárúti, felújított és a legkorszerűbb technikával ellátott épületben kapnak helyet az irodák, valamint három 40 fős tanterem, 2 számítógépes kabinet és három szemináriumi terem. Az ebben az épületben található termek mindegyikében lehetőség van az előadások és foglalkozások digitális rögzítésére és a kar honlapján történő, akár azonnali közvetítésére.

A másik épület a Feketesas utcában található (mintegy öt perces sétára az előző épülettől), 2012-ben lett felújítva, és öt tanteremnek ad otthont. Az oktatási teremkapacitás itt tovább is bővíthető. A két épületben tartott tanórák mellett előfordul, hogy a diákok évfolyamszintű előadás keretében a József Attila Tanulmányi és Információs Központ nagy termeiben hallgatnak kurzusokat. Ezen túlmenően szükség esetén egyes tanórákat más karok tantermeiben tartanak.

A Gazdaságtudományi Kar két számítógépes labort üzemeltet a kar hallgatói számára, emellett a diákoknak hozzáférésük van a József Attila Tanulmányi és Információs Központ számítógépeihez és internet használatához. Az informatikai eszközöket folyamatosan fejlesztik, a legutóbbi nagyobb beszerzés 2014-ben történt. Továbbá a diákoknak és az oktatóknak is van hozzáférésük a KSH kutatószobájához Szegeden.

A szak diákjai a Szegedi Tudományegyetem központi könyvtárát használják, mely több mint egymillió könyvet, 250.000 folyóiratot és 130.000 egyéb dokumentumot, valamint egy folyamatosan növekvő digitális állományt kezel. A könyvtár, annak ellátottsága és felszereltsége igen magas színvonalú.

Az oktatási segédletek támogatják a szak minőségének fenntartását és növelését. A szakirodalom mind magyar nyelven, mind angol nyelven megfelelő és hozzáférhető, listájukat évente frissítik. Az oktatók által biztosított egyéb segédanyagok a Coospace-en keresztül elérhetőek.

A Gazdaságtudományi Kar a Coospace-t használja a tanulmányi tartalomszolgáltatás és az elektronikus ügyfélszolgálat, valamint a hatékony kommunikáció biztosítására. A tanulmányi ügyekkel kapcsolatos adminisztrációt az ETR támogatja, a MODULO rendszer alkalmazása pedig lehetővé teszi, hogy a diákok a nap bármely szakában elektronikus dokumentumok segítségével intézhessék a tanulmányaikkal kapcsolatos adminisztratív ügyeiket.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali képzésben az éves tervezett felvételi keretszám 50 fő, a levelező képzésben a 2009/10-es tanévben 50 fő volt, majd 40 főre csökkent. A nappali képzés kapacitáskihasználtsága 44-72% között ingadozott, átlagosan 56,8%. 2014-ben 38 nappali tagozatos hallgatója volt a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterképzésnek.

Levelező képzés utoljára a 2010/11-es tanévben indult, levelező hallgatók már nincsenek a képzésben. A 2014/15-ös tanévtől nem indították a nappali képzést sem. A *vállalkozásfejlesztés* mesterszak beindulása (2014 őszén), demográfiai folyamatok, a felsőoktatási finanszírozás változásai következtében csökkent az érdeklődés a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszak iránt. Ezért a szakot kifuttatják, a jövőben már nem tervezik indítani.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az oktatók a kutatásaik eredményeit rendszeresen beépítik a tananyagba. Fontosnak tartják az elméleti ismeretek mellett a hallgatók gyakorlati felkészítését is. Ezt gyakorlati szakemberek előadásaival, esettanulmányokon keresztül valósítják meg. A *térségfejlesztés a gyakorlatban I-II.* c. tantárgy keretén belül a hallgatók csapatokat alkotva egy konkrét területfejlesztési, versenyképességi, fenntarthatósági kérdésre keresnek megoldást. A nemzetközi tapasztalatszerzést az Erasmus program támogatja, amely iránt megnőtt az érdeklődés az elmúlt években.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérések keretét az egyetemi TVSZ biztosítja.

A szakdolgozat követelményei előírják: a hallgatónak bizonyítania kell, hogy a tananyagon túlmenően ismeri a téma hazai szakirodalmát és a vonatkozó nemzetközi szakirodalmat. Továbbá minimum elvárás, hogy a témába vágó magyar és idegen nyelvű tankönyvek és szakkönyvek mellett a hallgató tudományos folyóiratokban, kötetekben megjelent magyar és idegen nyelvű cikkeket is feldolgozzon.

A záróvizsga két részből áll: a szakdolgozat védéséből és szóbeli vizsgából. A szakdolgozat védése a hallgató prezentációjával kezdődik, majd a záróvizsga-bizottság kérdéseket tesz fel a dolgozattal kapcsolatban. Sikeres védés esetén a hallgató megkezdheti a szóbeli vizsgát. A szóbeli vizsga tételsora két részből áll: a *regionális gazdaságfejlesztés, regionális politika és területfejlesztés, helyi gazdaságfejlesztés* témakörei, illetve a *környezeti témák: környezetgazdaságtani, környezeti politikához, illetve környezetértékeléshez* kapcsolódó témakörök. A záróvizsga-bizottságok 3 főből állnak, 1 fő mindig külső tag. A bizottság a záróvizsga után visszajelzést ad a szakfelelősnek vagy az oktatási dékánhelyettesnek.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésben a felvett hallgatói létszám 22-36 fő között változott évente, a keresztféléves jelentkezőkkel együtt (22, 35, 36, 26, 23). A végzetek kb. 70%-a végzi el az előírt idő alatt a képzést. 70 diplomát adtak ki. A lemorzsolódás („leadta a szakot”) átlagosan 26%. A hallgatók szakleadása, azaz más szakokra (elsősorban a *vállalkozásfejlesztésre*)

történő átlépésének magas aránya elgondolkodtató. Egyértelműen jelzi a sok ponton hasonló, de tisztán üzleti orientációjú szak(ok) nagyobb népszerűségét.

Levelező képzésre a 2009/10-es és a 2010/11-re tanévben is 23-23 nyert felvételt. Ez után levelező tagozaton a képzést már nem indították el, mert nem volt rentábilis. A szak elvégzésének ideje sokkal hosszabb, mint a nappal képzésben, és a lemorzsolódás aránya is sokkal magasabb (40-50%). A levelező képzésben 36 diplomát adtak ki.

Az eredményesség jelzője az OTDK helyezések (az elmúlt három OTDK döntőben 7 első helyezés, 4 második, 2 harmadik helyezés, 1 különdíj), valamint az elhelyezkedés zavartalansága. A tehetséggondozás terepei a kutatóműhelyek, a *térségfejlesztés a gyakorlatban I-II.* kurzus, a TÁMOP és OTKA projektek (amelyekbe hallgatók is bekapcsolódhatnak), valamint a demonstrátori rendszer.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A Regionális Gazdaságfejlesztési Szakcsoport, valamint az SZTE GTK Kutatóközpont adja zömmel a szak kutatói, oktatói hátterét.

A munkaerőpiaci kereslet változásának érzékelésével a kar vezetése a felhalmozott ismeretanyagot, tapasztalatokat és humán kapacitásokat az új *vállalkozásfejlesztés* mesterszak felé irányította. Az gyakorlatilag felváltotta a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakot úgy, hogy utóbbi ismeretkörei beépülnek az előbbibe, illetve később modulként is megjelenhetnek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A vizsgált mesterszakon nincsenek szakspecifikus intézkedések, a minőségbiztosítási folyamatok a karon egységesek.

A bemenet körében világosan dokumentáltak az elvárások, az oktatók alkalmazásának feltételeit az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg, a tételes ismertetés az egyetemi SZMSZ Foglalkoztatási Követelményrendszerében található. A kar az utánpótlást elsősorban belülről próbálja megoldani. Az oktatási-tanulási folyamatban az oktatók szakmai, módszertani fejlődését a kar elkötelezetten támogatja. Nagy hangsúly helyeződik az oktatók kutatásokban való részvételének, a hazai és nemzetközi konferenciákon való részvételének és publikálásának a támogatására. Az oktatók továbbképzése több dimenzió mentén biztosított: angol nyelvtanítás, illetve pedagógiai jellegű továbbképzések formájában. Az oktatói teljesítmények mérése a folyamatosan átalakított és újragondolt Teljesítményértékelési Kézikönyv alapján történik. Az oktatók teljesítményét az oktatás és a kutatás terén mérik. Az előbbi esetében figyelembe veszik az oktatást és az ahhoz szervesen kapcsolódó tevékenységek végzését, valamint a tehetséggondozási feladatokat és eredményeket. Az utóbbi esetében a publikációk számát tekintik az értékelés alapjának. A két területet 50-50%-ban veszik figyelembe. Az elismerés, ami elsősorban mennyiségi és teljesítésalapú, leginkább pénzügyi formájú.

A karon az OMHV kérdőív online tölthető ki. A linket a hallgatók e-mailben kapják meg. A válaszadási arány meglehetősen alacsony (13-15%). Az eredmények az összkutatói értekezleteken bemutatásra kerülnek. Emellett a kar egyes szervezeti egységei, sok esetben az egyes oktatók maguk önállóan állítanak elő formanyomtatványt, amelyeken a diákok értékelni tudják az oktatók munkáját az egyes kurzusokra vonatkozóan. Az oktatók meglátása szerint a minőségbiztosítás elemeinek a biztosítása informális formában valósul meg.

A képzési kimenetek tekintetében a hallgatói előmenetel követése biztosított, ám elsősorban informális szinten. A Szegei Tudományegyetem 2010-ben csatlakozott a DPR-hez. A DPR-ben az intézményi vizsgálat módszertana illeszkedik az országos rendszerhez, de a DPR rendszer működése nem szakspecifikus. A Hallgatói Szolgáltató Iroda minden adott évben végzett hallgatónak küld elektronikus formájú kérdőívet. Ezt a kérdőívet intézményi szinten kiegészítik az elégedettségre, intézményi lojalításra, az intézmény elhelyezkedést segítő szolgáltatásra és a képzések hiányosságaira vonatkozó kérdésekkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakról készült C-SWOT elemzésben reálisan mérték be a szak jövőjét alakító pozitív és negatív tényezőket. *Erősségnek* tekintik a képzés minőségét, tudományos hátterét, valamint a tudományos utánpótlás-nevelést. *Legnagyobb gyengeségnek*, egyben *veszélynek* a *vállalkozásfejlesztés* mesterszak indulását tartják. A *lehetőségeket* 3 fő irányvonal mentén fogalmazták meg: a képzés nemzetköziesítése (angol nyelven történő folytatása); kutatóközpontú tantárgyi struktúra kialakítása; helyi gazdaságfejlesztésre koncentrált képzés létrehozása. Kiemelt *veszélyforrás* még az állami finanszírozású helyek csökkenése, esetleges megvonása.

A Szegei Tudományegyetemen a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterképzés mintaértékű tartalommal, személyi és infrastrukturális feltételek között folyt egészen addig, míg saját konkurenciájukat meg nem teremtették. Az

új mesterszak párhuzamosan történt indítása túlterheli az oktatókat, megosztja a jelentkezőket és felveti a szaktávolság növelésének kérdését. A nagyszámú közös tárgy mellett a *közösségi* és a *vállalkozási* elemek markánsabb szétválasztása adhatja a különbséget. A szak tartalmának kialakítására, tudományos megalapozására fordított energiák a *vállalkozásfejlesztés* képzésen belüli modul kialakításával, valamint rövid lefutású szakirányú továbbképzés indításával is átmenthető.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szakvezetés az intézkedési tervben részletezze azokat az intézkedéseket, amelyeket a szak létszámának növelése érdekében tervez, vagy nyilatkozzon arról, hogy a szakot az intézményi portfólióból kivezetik-e. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben a szak 3 egymást követő évben nem indul el, ez a szakindítási engedély visszavonásához vezet. Ezt követő időszakban a szak csak új akkreditációs kérelem beadása és elfogadása után hirdethető meg.
2. A folytatás melletti döntés esetén különösen ügyelni kell a kreditekben, szakdolgozati témákban is megjelenő szaktávolságra, a két képzés technikai összehangolására, továbbá egyes, jelenleg hiányos képzési tematikák kiegészítendőik.

<p>Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gödöllő, Budapest</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>regionális és környezeti gazdaságtan</i> mesterképzési szak <i>területfejlesztési</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/9/XIII/4/12.</p>	<p>2016/1/VII/2/50. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történo benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszakon magyar nyelven folyik képzés teljes idejű nappali és részidejű, levelező munkarendben az intézmény gödöllői székhelyén és a budapesti telephelyen.

A képzés tanterve összhangban van a KKK-ban megfogalmazott elvárásokkal. A tanterv az utóbbi években jelentős átalakuláson ment át a szakfelelős javaslatára az oktatásban és a hallgatóktól szerzett tapasztalatok alapján, és részben az oktatói kar személyi összetételének a változása miatt is. A tárgyszerkezetben a *regionális és tértudományi* elemek kicsit nagyobb súllyal jelennek meg, a *környezet-gazdaságtani* ismeretek pedig kisebb súllyal szerepelnek. Ezt a problémát a szakvezetés is felismerte. Problémát jelent a *térinformatika* oktatása is a szakon – annak ellenére, hogy a SZIE más karán vannak ehhez megfelelő szakemberek –, de a szak speciális igényeihez kellene a *térinformatikai* képzést is igazítani, ami nem egyszerű feladat.

A vizsgált mesterszak esetében a tárgyak mindegyikén érzékelhető a rendszerszemlélet és a holisztikus gondolkodás igénye. A tárgyak egymásra épülése és a teljességre való törekvés jellemzi a tantervet. A képzés több tárgya multidiszciplináris, ugyanakkor örvendetes, hogy a tanterv képes teljesíteni az elvárást, amit a KKK a *gazdaságtudományi* képzési terület számára megfogalmaz.

A mesterképzéshez készültek a karon tan- és szakkönyvek, amelyek főként a kari kiadó gondozásában jelennek meg.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *területfejlesztési* specializáció felelőse, Sikos T. Tamás az MTA doktora, hazánkban egy új, a *regionális tudományokhoz* tartozó terület, a *marketingföldrajz* megalkotója. Habilitált egyetemi tanár és az Enyedi György Doktori Iskola vezetője is. Kiterjedt és nemzetközileg is elismert publikációs tevékenységgel rendelkezik a szak szempontjából releváns szakterületen. Hivatkozásainak száma nyolcszáznál több, Hirsch indexe 9 az MTMT adatbázisa szerint.

A *regionális tudományok* területén az oktatói állomány nemzetközileg is az egyik legjobbnak tekinthető hazánkban. A szakon 18-an oktatnak, közülük öt egyetemi tanár, négy az MTA doktora. Az oktatók életkori összetétele is kedvező, 2/3-uk fiatalabb ötven évesnél. A tárgyfelelősök mindegyike megfelelő fokozattal és az oktatott szakterülethez köthető publikációs tevékenységgel rendelkezik.

Az oktatók által oktatott kreditek száma nem lépi túl a MAB követelményeket, igen magas viszont az egyes oktatók heti óraszám. Van olyan kolléga, aki heti 39 órában oktat, ami már-már elfogadhatatlanul magas. Ezek a magas óraszámok a több képzési helyen folyó párhuzamos képzések miatt alakulnak ki. Ez finanszírozási szempontból érthető, de hosszabb távon nyilván minőségi problémákat okozhat. A túlméretezett oktatási terhelés akadályozhatja az oktatókat a magasabb tudományos teljesítmények elérésében, sőt az oktatómunka színvonalas végzésében is.

Tudományos háttér

A szakot gondozó Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet jelentős eredményeket ért el mind a kutatás-fejlesztés, mind a pályázati tevékenység tekintetében. Ez a vállalati és nemzetközi kapcsolatok bővülésének és a kari szakmai kabinetek létrejöttének az eredménye. Az Intézet kutatómunkája jól szolgálja a mesterszak igényeit. A kutatási

témák harmonizálnak az oktatott ismeretkörökkel: *regionalizmus és vidékfejlesztés; biomassza hasznosítás, megújuló energiaforrások a mezőgazdaságban és a hasznosítási lehetőségek ökonomiai vizsgálata; a Nemzeti Fejlesztési Terv és a hozzákapcsolódó intézményrendszer vizsgálata; területi tervezés és programozás; regionális versenyképesség; kis – és középvállalkozások reagálás vizsgálatai.*

Az elért eredményeket monográfiákban és újabban idegen nyelvű szakkönyvekben is publikálják. Az intézet gondozza a kar által kiadott három periodika közül az Acta Regionis Rurum címen megjelenő szakfolyóiratot.

A kutatómunka eredményességét mutatják a sikeres PhD és habilitációs cselekmények.

Az intézetnek kiterjedt hazai és nemzetközi kapcsolatai vannak. Szorosan együttműködnek az MTA Regionális Kutatások Központjával, és részei a regionális kutatások egyetemi hálózatának is. A kutatási profil sokszínűségének szemléltetésére érdemes kiemelni néhányat a korábbi években sikeresen lezárt kutatások közül: Fenntarthatóság játékelmélettel és Rubik logikával; „Low-carbon Economy” a kutatásban, oktatásban, üzleti életben; Faluszemináriumi kutatások.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei mindkét képzési helyszínen biztosítottak, beleértve nemcsak a fizikai infrastruktúrát, hanem például a megfelelő szoftverekhez és adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét is.

A képzési létszám és kapacitás

Ennek a mesterképzési szaknak nincs alapszakos „előzménye”. A SZIE azonban megoldotta, hogy a kar összes képzésében kellő súllyal szerepelnek a *környezet-gazdaságtani* és a *regionális gazdaságtani* diszciplínák. Az intézmény megfelelő fizikai és szellemi kapacitással rendelkezik a tervezett (a nappali képzésben 150-ről 55-re, levelező képzésben 300-ról 110-re csökkentett) létszám fogadására is.

A tervezett és a megvalósult hallgatói létszám közt jelentős a különbség. A szak iránti érdeklődést mutatja, hogy a nappali tagozatra évente közel ötven hallgató jelentkezik, de közülük az elsősorú jelentkezők kerülnek csak be a szakra, és az ő számuk évente 10 fő körüli. A felvett hallgatók száma erősen ingadozik. Az önköltséges képzésre ezen a szakon alig van jelentkező.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tárgyak 4-6 kreditesek, a leggyakoribb az 5 kreditese tárgy. Ez lehetővé teszi, hogy szinte minden tárgyhoz kapcsolódjanak gyakorlatok. A gyakorlatok teszik lehetővé, hogy az oktató ellenőrizze és begyakoroltassa az előadásokon közvetített ismereteket. Az oktatás nagyrészt kiscsoportosan, interaktív formában folyik. A követelmények világosak és jól dokumentáltak.

Értékelés és ellenőrzés

A diplomadolgozatok minőségében vannak apróbb eltérések, részben a hallgatók felkészültsége, részben a témavezetők eltérő követelményei miatt. A szakfelelős törekszik a követelmények homogenizálására, a témavezetés színvonalának javítására.

A záróvizsga-követelmények, a számonkérés módja jól áttekinthető és kellően szabályozott. A záróvizsga a diplomadolgozat prezentációjából és szóbeli védéséből, valamint a szakmai törzsanyaghoz kapcsolódó komplex vizsgából áll. Ez utóbbi a szakmai alapozó tantárgyakból összeállított 20, és a szakmai törzstárgyakból összeállított másik 20 tétel számonkéréséből áll. Nemcsak a tantervből, de sajnos a komplex vizsga tételeiből is hiányoznak a *környezet-gazdaságtani* és különösen a *környezeti menedzsment* tételek. Általában indítják a *területfejlesztési* specializációt, és a specifikus tételek inkább a specializációhoz kapcsolódnak. Indokolt volna a tételsort néhány, a *környezettudományok* területéhez tartozó kérdéssel kiegészíteni.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Teljes idejű képzésre a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 64 (24, 15, 1, 11, 13) hallgatót vettek fel, 36 diplomát adtak ki. A levelező képzésre 85 (14, 32, 14, 5, 20) hallgatót vettek fel és 70 diplomát adtak ki. Évente összesen átlagosan 30 fő szerez az intézményben a *regionális és környezet-gazdaságtani* mesterszakon diplomát.

A mesterszakos hallgatók közel 15%-a folytat PhD tanulmányokat közvetlenül a végzés után. A kari felvételi követelményekben a nappali PhD-re való jelentkezés esetében alapkritériumok között szerepel a kari, illetve OTDK-n való részvétel, illetve a sikeres szereplés és helyezés.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, azon belül a Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet. Az intézet kellő kompetenciával és megfelelő erőforrásokkal rendelkezik a szak vezetéséhez. A szakfelelős a szakma elismert szaktekintélye. A kar irányítási rendszerében a szakfelelős kellő önállósággal dönthet a szakot érintő kérdésekben. Az önálló intézet léte a szak megfelelő vezetésére önmagában is garanciát jelent.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minden szakasza jól szabályozott, és megfelelő minőségbiztosítási rendszerrel támogatott. A szakra való belépés feltételeitől kezdve a záróvizsga követelményekig minden folyamatra megfelelő szabályzatokat dolgoztak ki, amelyeket általában testületek ellenőriznek. Minden, a képzést érintő változtatási javaslatot a szakfelelős a GTK Oktatásfejlesztési Kabinetje elé köteles terjeszteni, majd a javaslatot a kari tanács is tárgyalja.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakról készült önértékelés reális és kellően önkritikus. A szakvezetés világosan látja a problémákat, és megfelelő javaslatokkal rendelkezik a problémák megoldására. Ezek közül kiemelkedően fontosnak lehet tekinteni a szakon angol nyelvű képzés indítását, és külföldi hallgatók bevonását a képzésbe.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Célszerű volna a szak programjában erősíteni a fenntartható fejlődéssel, a rezilienciával, a klímagazdasággal, a biodiverzitás védelmével, és általában a természeti és épített környezet védelmével kapcsolatos ismeretek súlyát.
2. Az oktatók igen magas óraszámban oktatnak. Vannak kollégák, akik a kívánatos óraszám három – négyszeresének megfelelő heti óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami hosszú távon nem fenntartható. Ez a jelenség nemcsak ennek a szaknak, de a kar többi képzésének is problémája, tehát kari szinten célszerű a megoldása is.
3. A tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását kérik a MAB-tól.

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: vállalkozásfejlesztés mesterképzési szak

A=akkreditált (7)

intézmény/szak	vállalkozásfejlesztés MA
ÁVF/IBS	A
BCE	A
DE	A
KRF	A
ME	A
NYME	A
ÓE	A
7 intézmény	7 képzés

A *vállalkozásfejlesztés* mesterszakot **7 intézmény indította**: 5 egyetem (Budapesti Corvinus Egyetem, Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Nyugat-magyarországi Egyetem, Óbudai Egyetem) és 2 főiskola (Károly Róbert Főiskola, Általános Vállalkozási Főiskola – utóbbi 2015-től az IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola keretében folytatja a képzést). A MAB két esetben (BCE, ME) feltétel nélkül, a többi öt esetben intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtásával javasolta a szakok akkreditációját.

A *vállalkozásfejlesztés* mesterszak a **népszerű gazdasági mesterszakok közé tartozik**. Az intézmények minden évben aránylag magas létszámban tudták indítani a szakot, bár a kapacitások nem mindenütt használják ki teljesen. A 2009/2010-2013/2014 közötti időszakban a nappali képzésre összesen 1158 hallgatót vettek fel, míg a részidős képzésre 997-et, **mindösszesen tehát 2155 hallgató felvétele történt meg**. Mindkét képzési forma adatát torzítja egy-egy intézmény: a BCE csak nappali tagozatot indított 511 fővel (azaz a BCE képviseli a nappali hallgatók 44%-át), míg az Óbudai Egyetem részidősének száma 512 fő, ez a részidősök 51%-a.

A szak azok közé tartozik, ahol a teljes időszakban aránylag **stabil volt a felvett létszám mindkét képzési formában**. A kivételek közé tartozóan 2013/2014-ben a BCE nappali tagozatos felvett adata volt kiugróan magas, míg a Károly Róbert Főiskolán és a Nyugat-magyarországi Egyetemen kisebb létszámok mellett 2011/2012-től erőteljes csökkenő tendencia érvényesült. **A felvett hallgatók nagy többsége állami finanszírozású**. 2011/2012-től a részidős képzésben megnőtt az önköltséges hallgatók száma, de még így is túlnyomó az állami finanszírozás.

Mivel a *gazdaságtudományi* képzési területen megfigyelhető, hogy a felvett hallgatók mintegy 10-15%-a nem iratkozik be (főleg a részidős képzésekben), vélelmezhető, hogy ez történik a vizsgált mesterszaknál is, azaz **a beiratkozott, a képzésben valóságosan részt vevő hallgatók száma** az öt éves időszakban 2000 alatt van. A menet közbeni lemorzsolódásról sajnos nem kaptunk adatokat, feltehetően 10-15% körül van. Ez **a diplomát szerzettek számából** közvetlenül megállapítható, figyelembe véve azt, hogy ezek az adatok két okból alacsonyak: egyrészt a lemorzsolódás, másrészt pedig a diploma feltételeinek nem teljesítése (elsősorban a nyelvvizsga hiánya) lehet az ok. A nyelvvizsga hiányára vonatkozó intézményi adatok egyedi, különböző okokat sejtetnek. Fontos, hogy az intézmények alapos elemzésnek vessék alá ezeket a számokat, és megfelelő intézkedési terveket készítsenek.

A képzés szerkezete az intézmények többségében hasonló: **az elméletorientált első évet gyakorlatiasabb második év követi**. Specializációk általában nincsenek, mivel az évfolyamok 15-30 fővel indulnak. Kivétel ez alól a BCE, ahol a magasabb létszám többféle specializációt tesz lehetővé. Az intézményi önértékelések és a szakértői jelentések alapján elmondható, hogy a *vállalkozásfejlesztés* mesterszak vonzóerejét a *vállalkozási ismeretek* és az ehhez kapcsolódó speciális szaktárgyak adják, a megfelelő elhelyezkedési lehetőségre, illetve saját vállalkozás indítására vonatkozó elvárások beteljesítésének ígéretével. Az intézmények jelentései alapján **a szak végzettjeinek munkaerőpiaci pozíciói jók**. Egyes régiókban a versenyt éppen azok a (részben saját indítású) mesterszakok jelentik, amelyek a multinacionális vállalatok számára képeznek szakembereket. Szegeden jól látható ez a folyamat: a *regionális és környezeti gazdaságtan* mesterszak „kiürülésében” szerepet játszik az újonnan indított (a MAB által most még végzetek hiányában nem értékelt) *vállalkozásfejlesztés* mesterszak. Több intézmény is azt látná megfelelő megoldásnak, ha ***vállalkozásfejlesztés* alapszak is indulna**.

A képzés személyi feltételei mindenütt megfelelők, a szakfelelősök a követelményeknek eleget tesznek, az oktatók diszciplináris megfelelése is jónak mondható. Szinte mindenütt probléma az oktatók magas kreditterhelése (több szakon is magas óraszámokban oktatnak). Az intézmények többségében **a szakterületnek megfelelő tudományos műhelyek dolgoznak**, számos projektet visznek, a vállalati kapcsolatok jók. **A vállalatokkal történő együttműködéseknek sokféle formája alakult ki** (bázisvállalatok, Team Academy, kihelyezett tanszékek stb.), ezeket jó gyakorlatként érdemes lenne az intézményeknek egymás számára bemutatni, továbbadni. Néhány esetben (DE, KRF) az

agrárgazdasághoz kötődő témák túlsúlya figyelhető meg a szakdolgozatoknál, másutt a jelentések megemlítik, hogy csökkenteni kell az általános, *makrogazdasági* típusú szakdolgozatok számát. Összességében azonban mind az oktatás, mind a szakdolgozatok színvonala megfelelő.

Idegen nyelven csak a Debreceni Egyetem próbálja meg a szakot meghirdetni (angolul). Ez egyelőre kis létszámú, a MAB végzetek hiányában nem értékelte. **Idegen nyelvű tananyagok elvétele fordulnak elő**, elsősorban a nagyobb egyetemeken, más szakok választható tárgykínálatára is támaszkodva. Az oktatási infrastruktúra mindenütt jó, az általában kis létszámú évfolyamok kiszolgálása megfelelő minőségű. Az oktatásszervezés, **az elektronikus oktatási felületek használata kimondottan jó**. Ugyanakkor a papíralapú oktatási anyagok (tankönyvek, jegyzetek) beszerzése a legtöbb helyen anyagi nehézségekbe ütközik, **a könyvtáraknak a szakhoz kötődő friss könyv- és folyóirat-ellátása nem megoldott**. Az egyetemi kiadók megszűnése is rontott a helyzeten.

A minőségbiztosítás minden vizsgált intézményben megfelelő, néhány helyen (DE, ME, ÓE) magas hatékonyságú információgyűjtő és -visszacsatoló rendszert működtetnek. **A DPR eredményei még nem láthatók**, kevés a szakspecifikus adat és elemzés.

A problémák és javaslatok között vannak általánosítható elemek is. A jelentések többsége megemlíti, hogy az oktatás szervezésében, hatékonyságában gondot okoz az, hogy **a nappali hallgatók zöme is teljes állású munkahellyel rendelkezik**, hét közben az órákra bejárni nem vagy alig tud. (Ez nem szakspecifikus, szinte minden mesterszakot érint.) Ugyancsak általánosabb kérdéseket vet fel az a tény, hogy **a mesterszakos hallgatók kevésbé veszik igénybe a külföldi részképzési** (pl. Erasmus) **lehetőségeket**. Az intézmények nemzetközi kapcsolatai is fejlesztésre szorulnak, a tananyagfejlesztés, a tudományos munka eredményessége ezen az úton is növelhető lenne, különösen annak fényében, hogy **több helyen is megjelenik a nemzetközi publikációk hiánya**.

Minden intézménynek kihívást jelent az államilag támogatott helyek csökkenésével a jelentkezők számának csökkenése. Ugyancsak **fontos a lemorzsolódások számának csökkentése és a kiadott diplomák számának növelése**. A MAB által kért intézkedési tervekben ezekre a kérdésekre (is) intézményspecifikus válaszokat kell adni.

Vállalkozásfejlesztés mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vállalkozásfejlesztés</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/61.	2016/1/VII/2/52. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *vállalkozásfejlesztés* mesterképzési szakon nappali képzést folytat az intézmény magyar nyelven. A képzés tanterve minden szempontból megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához szükséges követelményeknek. Az egyes ismeretkörök megfelelően felkészítik a hallgatókat a kis, a közepes és a nagyobb vállalkozás fejlesztési feladataira csakúgy, mint egy esetleges későbbi tudományos képzésbe való belépésre. A szak oktatási profilja öt fő területre épül: *projektvezetés, innováció, vállalkozáspolitikai, stratégiai menedzsment, vállalkozások pénzügyi értékelése*. E területekre a program különös figyelmet fordít, míg a *vállalati emberi erőforrás fejlesztés és szervezetfejlesztés* kisebb mértékben háttérbe szorul. A szak oktatói szerint ez szándékos, mivel az egyetemen belüli munkamegosztás ezeket a területeket elsősorban a *vezetés és szervezés* mesterszak feladataként határozza meg.

A tananyagok és az ajánlott szakirodalmak korszerűek. A tananyagokat nagyrészt a szak oktatói készítették, míg az ajánlott irodalom elsősorban angolszász országokból származik.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Görög Mihály egyetemi tanár több évtizedes oktatói tapasztalattal rendelkezik a *vállalkozásfejlesztés*, ezen belül a *projektek irányítása* területén. Már egyetemi adjunktusként is a *projektvezetés* tantárgyat oktatta, majd annak angol nyelvű oktatását is ő vezette be. Külföldön is oktat nemzetközi MBA programokban. Jelentős tananyagfejlesztési tevékenységet fejtett ki a bolognai rendszerre való átállás során, és azt követően is. Kutatási és publikációs tevékenysége is elsősorban ehhez a szakterülethez kötődik. Bemutatott publikációinak többsége angol nyelven, neves külföldi kiadóknál jelent meg.

A képzés 22 tantárgyát 37 oktató oktatja. Az oktatók többsége a tantárgyak szakterületeinek elismert szakértője, 80%-uk tudományos fokozattal rendelkezik, 84 százalékuk AT oktató. Publikációs tevékenységük magas szintű.

Tudományos háttér

A szakot gondozó Vállalkozásfejlesztési Intézet négy egységre tagolódik, amelyek egyúttal kutatási műhelyek is: Stratégia és Projektvezetés Tanszék, Vállalkozások Pénzügyei Tanszék, Kisvállalkozás-fejlesztési Központ, Nemzetközi Gazdálkodási Kutató Központ. Ezen egységek szervezik és művelik a releváns területhez kötődő kutatásokat, és egyúttal megalapozzák a mesterszak különböző tantárgyainak oktatását. A Vállalkozásfejlesztési Intézetben jelenleg 9 PhD hallgató is tevékenykedik.

A mesterszak alapvetően a Gazdálkodástani és a Gazdaságinformatikai doktori iskolához kapcsolódik, a szak három oktatója törzstagként működik közre a doktori iskolák munkájában.

A kutatási mellett a publikációs aktivitás is jelentős a mesterszak oktatóinál: az intézet 18 munkatársa az elmúlt 5 évben 30 szócikket (8 angol nyelvű, 15 könyvrészletet (3 angol nyelvű), és 13 könyvet (2 angol nyelvű) publikált.

Kutatási feladataikat külső szakemberekkel együttműködve is végzik (Szabályozott Iparágak Kutatóközpont), továbbá cégekkel is együttműködnek e területen (Ericsson Project Management Research Lab). Nemzetközi kutatási hálózatokban is részt vesznek.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételeket a Corvinus Egyetem, ezen belül az infokommunikációs szolgáltatásokat az egyetem Informatikai Szolgáltató Központja biztosítja, kiemelkedően jó színvonalon. A Központi Könyvtár központi feladatai mellett a Közgazdaságtudományi, a Gazdaságtudományi és a Társadalomtudományi karokat szolgálja ki.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves tervezett felvételi keretszám a 2009 és 2012 között 110-120 volt, majd 2013-ban 180-ra emelték a keretszámot. A mesterszakra felvett hallgatók száma az utóbbi öt évben 65 és 159 között változott, emelkedő tendenciával. Ezt a hallgatói létszámot az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette.

A relatíve magas hallgatói létszám lehetővé teszi az oktatói létszám jó kihasználását, bár a 2013/14-es évben felvett 159 hallgató kérdéseket vetett fel az oktatás intenzitását, minőségét illetően. A látogatás során azonban az is bebizonyosodott, hogy a felvett hallgatók egy része munkahelyi elfoglaltságai (részfoglalkozású munkavégzés) miatt nem is tud részt venni minden előadáson (a szeminárium/gyakorlati foglalkozásokon a részvétel kötelező, amit szigorúan számon kérnek), ezért az előadásokon valójában a teljes évfolyamnál kisebb hallgatói létszám oktatásáról van szó. Az is elősegíti a minőségi oktatást, hogy a kar politikája szerint mesterképzésben a maximális szeminárium létszám 30 fő, de ezen belül jóval kisebb létszámú munkacsoportok kerülnek kialakításra.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudás átadása részben hagyományos módon: előadásokon és gyakorlatokon történik, azonban egyre több korszerű módszert is alkalmaznak ebben a folyamatban. A tantárgyak szakirodalmá általában magyar nyelvű alaptankönyv, emellett idegen (elsősorban angol) nyelvű könyveket ajánlanak a hallgatóknak kiegészítő ismeretek szerzésére. A tananyagok nagy részéhez elektronikusan is hozzá lehet jutni, és a Moodle e-learning rendszere is nagy segítséget jelent a különböző elektronikus tananyagok rendelkezésre bocsátásában. A megfelelő kompetenciák fejlesztéséhez járulnak hozzá a rendelkezésre álló szoftverek, informatikai anyagok (pl. projektvezetési szoftverek, vállalati döntéstámogató rendszer, az innovációhoz kötődő módszertan stb.). A tantárgyak többsége esetében gyakorló szakembereket is meghívunk előadások tartására, diplomadolgozatok konzultálására vagy záróvizsgáztatásra.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tantárgyakra vonatkozó értékelési módokat a tanterv határozza meg. A kapcsolódó szabályokat az egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata tartalmazza. A tantárgyi követelményeket a tantárgyi adatlapok tartalmazzák, amelyek már az oktatás első hetében a hallgatók rendelkezésére állnak.

A záróvizsgálathoz, a tanulmányok befejezéséhez két fontos ellenőrzési ponton kell átmenniük a krediteket már megszerzett hallgatóknak. Egyrészt komplex vizsgát kell letenniük 5 tantárgyból, másrészt záróvizsgát kell tenniük, ami döntően a szakdolgozat védését jelenti.

A diplomadolgozat témái meghirdetik, majd a hallgatókkal folytatott konzultációk során specifikálják. A szakszemináriumokat döntően a Vállalkozásfejlesztési Intézet munkatársainál veszik fel a hallgatók. A diplomadolgozat készítése során az első félévben csoportosan, a második félévben egyéni konzultációk keretében folyik a munka.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2009/10-ben 65, 2010/11-ben 98, 2011/12-ben 124, 2012/13-ban 65, 2013/14-ben 159, összesen 511 hallgatót vettek fel a képzésre. A jelentkezők számának elemzésekor figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a szakot egyes években nem indították el keresztfélévben. Ugyanebben az időszakban 160 diplomát adtak ki. Arra lehet következtetni, hogy a felvett hallgatók 50-70%-a fejezi be a tanulmányait a reguláris tanulmányi idő betartásával. Ennek egyik, a kisebbik oka a tanulmányi idő alatti részmunka. A másik, ennél jelentősebb ok a hallgatók nagyarányú külföldi mobilitása (külföldi félév és/vagy külföldi szakmai gyakorlat), ami sokszor széthúzza a hallgatók tanulmányi idejét a külföldi és az itthoni szemeszterek eltérő időzítése következtében.

A Vállalkozásfejlesztési mesterszakot gondozó Vállalkozásfejlesztési Intézet a szak indítását követően minden évben önálló TDK szekciót szervezett a mesterszak hallgatói számára, ami elősegíti a PhD-re történő jelentkezést. A PhD képzésre történő felkészülésre lehetőséget nyújtanak a megfelelő tantárgyak (pl. *Kutatásmódszertani szeminárium*), a szakkollégiumok, továbbá az oktatók magas szintű felkészültsége, valamint a szakirodalom elérhetősége is.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a BCE Gazdálkodástudományi Karához tartozó Vállalkozásfejlesztési Intézet, illetőleg a szakfelelős. Feladatait és hatáskörét az egyetemi és a kari szabályzatok tartalmazzák. A szakfelelős szakmai hatáskörének szabályozása megfelelő, a szakot érintő döntések meghozatala a szakfelelőssel történő konzultáció alapján történik.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem minőségbiztosítási tevékenységét az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság koordinálja. 2006-tól kari minőségügyi koordinációs bizottságok is működnek. Az egyetemi szintű koordináció céljaira Minőségügyi Irodát is létrehozta, amely az egyetemi szintű vizsgálatok, felmérések lebonyolításáért felelős. 2014-ben a Szenátus új minőségügyi stratégiát fogadott el, és felülvizsgálta a Minőségügyi Kézikönyvet a MAB intézményi akkreditációs jelentésében kifogásolt problémák (széttagoltság, a transzparencia hiánya, minőségügyi bizottságok szerepe stb.) miatt. Az új kézikönyv egyértelművé teszi a felelőségeket, rögzíti a minőségügyi jogosítványokat, és egységesíti a minőségügyi eljárások eljárásrendjét.

Az oktatói munka véleményezésére az egyetem 2005 óta értékelési rendszert működtet. A hallgatói véleményezés menetét megfelelő szabályzat tartalmazza. A véleményezési rendszert a Szenátus 2014-es döntése alapján átalakították, ennek alapján megbízhatóbbakká és operatívabbá válhatnak az értékelések.

A diplomás pályakövetés mellett a végzős hallgatók körében végzett kiegészítő felméréssel lehetőség nyílik a kimenő évfolyam munkaerőpiaci és képzés-finanszírozási helyzetének jobb megismerésére, a DPR rendszer információinak árnyalására.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Bár a C-SWOT elemzés szakspecifikusan készült el, a külső feltételek és korlátok, továbbá a gyengeségek, de főként a veszélyek meghatározásánál szinte az egész magyar felsőoktatásra jellemző megállapításokat lehet találni, pl. a külső korlátok között: „korlátozott költségvetési erőforrások, központilag meghatározott létszámkeretek”; a gyengeségek között: „szűkös a fejlesztések motivációs eszközrendszere a szűkös pénzügyi források következtében”; a veszélyek között: „kevesebb pályázati lehetőség”.

Az erősségek részletesebb taglalása jó lehetőséget ad a jövőbeli tervek, fejlesztések megvalósításához.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A Corvinus Egyetem, egyúttal a magyar gazdaságtudományi képzés számára kedvezőtlen helyzetet teremtett az Aula Könyvkiadó megszűnése. Ezért – különösen a mesterképzések esetében – nagyobb figyelmet kell szentelni a digitális tananyagfejlesztésnek. Ez a folyamat ugyan már elindult, de néhány megoldatlan kérdés (lektorálás, szerzői jogok stb.) még akadályozza a zavartalan tankönyv- és tananyagellátást a szakon. Ehhez megfelelően kialakított, átgondolt e-learning rendszert kellene kialakítani, amelyre már Magyarországon is több megoldás áll rendelkezésre.
2. A hallgatók vetették fel az SAP (illetőleg általában a *menedzsment információs rendszerek*) oktatásának erősítését a szakon. Ez már csak azért is lehetséges lenne, mivel az egyetemen ilyen tantárgyak más szakokon rendelkezésre állnak, akár a szabadon választható tantárgyak között is fel lehetne venni ezeket. Erre csupán fel kellene hívni a hallgatók figyelmét. Ugyancsak hasonló fejlesztési lehetőséget jelenthetne az ún. Bloomberg-terminálok elérhetőségének biztosítása.
3. Ugyancsak hallgatói kérés a 4. félév nagyobb leterheltségének megszüntetése. Szerintük a különböző projektfeladatok, a diplomadolgozat írása, és ugyanakkor a vállalati kapcsolatok fenntartása jelentős többletterhet jelent az utolsó féléves hallgatók számára, ami gyakran a képzési idő elhúzódásához vezet. (Ugyanakkor a szakfelelős szerint a 4. félévben az egyénre szabott szakszemináriumi foglalkozásokon túl a hallgatóknak csak 4 kötelező tárgyük van, szemben az előző félévek átlag 5-6 tárgyával. Ez az ára annak a kompromisszumnak, hogy a 3. félévre javasolják a külföldi részképzést, amikor csak kötelezően és szabadon választható tantárgyakat kell felvenni, így nem lehet vita a teljesített tantárgyak elfogadásával. Ezt a megoldást, mint egyfajta jó gyakorlatot – elsősorban hallgatói nyomásra – más szakok is be kívánják vezetni.)
4. A további fejlesztéseket elősegítené a nemzetközi beágyazottság erőteljesebb növelése, amit elsősorban nemzetközi projekteken való nagyobb arányú részvétellel, továbbá külföldi vendégelőadók bevonásával lehetne elérni.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vállalkozásfejlesztés</i> mesterképzési szak	2016/1/VII/2/53. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2008/7/XII/3/26. angol ³⁵ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak 2009-ben indult. A képzés nappali és részidős, levelező formában történik magyar és angol nyelven. A nappali és a levelező képzés tantárgyszerkezete tökéletesen fedi egymást, és a tárgyakat ugyanazok a tanárok oktatják. A képzés a formai elemek tekintetében megfelel a követelményeknek. A képzési idő két év, amelynek teljesítéséhez a KKK szerint 120 kredit kell, ami az alapozó és szakmai tárgyak 69, a differenciált szakmai tárgyak 27, a szakdolgozat 15 és a szabadon választható tárgyak 9 kreditjéből össze is adódik. A kreditek számánál feltűnő, hogy több gyakorlati jeggyel záruló tantárgy 5 kredites, míg a kollokviummal befejeződők között vannak 3 kredites tárgyak is. A felkínált kontaktórák száma 1260 a nappali és 510 a levelező képzésben. Az elmélet és gyakorlat aránya megfelel a követelményeknek, 52-48%, bár egy ilyen gyakorlatorientált szak esetén a gyakorlat aránya akár nagyobb is lehetne. A szakon nincs specializációs lehetőség. Feltűnő továbbá, hogy bár *vállalkozásfejlesztés* a szak neve, az alapozó, szakmai törzs és a differenciált szakmai ismeretek tárgyai között sem szerepel kisvállalkozások alapításával, menedzselésével, start-up cégek létrehozásával kapcsolatos tantárgy. A felsorolt kompetenciák elsajátítását valószínűleg az ilyen gyakorlati témák segítenék. A tananyagok és a szakirodalom általában friss, jó a hazai és a nemzetközi kiadványok aránya, és az oktatók saját jegyzeteiket is kiterjedten használják. Dicséretes a modern technikák alkalmazása, például az e-learninges anyagok összeállítása és használata, továbbá a világháló kínálta lehetőségek bekapcsolása az oktatásba. Egyes tantárgyak esetén azonban nagyon régi, 10-15 éves tankönyvek is szerepelnek a kötelező irodalomlistán annak ellenére, hogy az adott témában már sokkal frissebb, és megfelelő minőségű hazai és nemzetközi szakirodalom is rendelkezésre áll. A szak gyakorlatiassága ellenére az esettanulmányok feldolgozásán alapuló tananyag-elsajátítás nem általánosan jellemző oktatástechnikai megoldás.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Nábrádi András megfelel a követelményeknek. A tantárgyfelelősök között két adjunktus van, a többi vezető tanár. Összesen 22 tantárgyat tanít 26 oktató, akik közül 8 adjunktus, 13 docens és 5 egyetemi tanár.

Valamennyi oktatónak PhD fokozata van, és vannak habilitáltak is. A munkaviszony valamennyi oktató esetén AT típusú. Ami feltűnő, hogy a tanárok döntő többsége eredeti végzettsége szerint agrármérnök, és publikációi többsége is agrár, élelmiszeripari vagy állattenyésztési téma. Van olyan oktató, akinek 2010 óta nincs újabb publikációja. A szakon oktatók óraterhelése megfelelő, bár saját maguk, az önértékelés SWOT elemzése szerint, túlterheltek tekintik magukat. A karon általában jellemző a más karok részére történő oktatás, ami beleszámít az óraterhelésbe. Van azonban ezen kívül hétféle, külön juttatásért végzett oktatás is, ez azonban nem számít bele az óraterhelésbe.

Tudományos háttér

Az önértékelésben az oktatás tudományos háttérének bemutatása során nagyon sok az általános megállapítás, illetve az agrárterületen elért kiemelkedő eredmények túlsúlya. Az oktatók végeznek *kutatómunkát*, de több esetben ez inkább agrár-és regionális fejlesztési jellegű. Sok az agrár-, élelmiszeripari-, állattenyésztési, környezeti témával kapcsolatos egyéni hazai kutatás. A pályázatok témái között is sok az agrártéma. A MAB a szakindítási határozatában felhívta a figyelmet arra, hogy „*az oktatói karra nézve javasolt – az agrár-, illetve élelmiszeripari témákon túlmenően – a gazdálkodási-vezetési témájú kutatások és publikációk számának növelése*”. Kevés továbbá a nemzetközi együttműködésben végzett, ténylegesen vállalkozásfejlesztési témákat felölelő kutatómunka, továbbá a nemzetközi

³⁵ Tekintettel arra, hogy az angol nyelvű képzésben még nincsenek végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

folyóiratokban megjelenő publikáció is. A tanárok ugyanakkor kihasználják a saját tudományos folyóiratban (*Competitio*) való publikálás lehetőségét. A Vidék-és Agrárökonómiai Kutatócsoport témaválasztásában is hangsúlyosak a mezőgazdasági témák. A karnak 49 európai egyetemmel van Erasmus szerződéses kapcsolata oktató és diák cserére. A bejövő, illetve kimenő tanárok száma azonban elég alacsony, azt célszerű lenne emelni különösen a nemzetközileg is új és jelentős témák, mint például az innováció, nyitott innováció nemzetközi eredményeinek megismerhetősége céljából.

Infrastrukturális feltételek

A Gazdaságtudományi Kar a Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar, valamint a Közgazdaság-és Gazdaságtudományi Kar összevonásával jött létre. Ez az infrastrukturális feltételekben is változásokat hozott. A hallgatók elsősorban a könyvtár nehezebb elérhetőségére panaszkodnak. Ugyanakkor a szakkönyvek és folyóiratok sokasága érhető el elektronikus formában a hallgatók és az oktatók számára, ami azért is fontos, mert a legfrissebb szakirodalom, illetve szakfolyóiratok nagy része egyébként is csak így érhető el. Megjegyzendő, hogy a 2008/7/XII/3/26 határozatszámú MAB határozat felhívta a figyelmet arra, hogy gyarapítani kellene a könyvtár gazdálkodástani, vezetéstudományi szakkönyvvállományát. Sajnos jelenleg is többségében a régebbi kiadású szakkönyvek vannak a polcokon. A legfrissebb, különösen külföldi, vezető szakemberek által írott művek nagyon hiányosan érhetők el. Ennek oka a pénzügyi források szűkössége. Az országos átlaghoz képest ennek ellenére a könyvtár jól felszereltnek tekinthető. Jó megoldás a könyvtárban található leválasztott kutatószobák rendszere. Ezek a helyek lehetővé teszik az elmélyült kutatómunkát és azt is, hogy a hallgató a diplomamunkáját felügyelő tanárral együtt dolgozhasson. A tantermek is jól felszereltek. Lehetőség van interaktív és online képzésre. Jó a szakmai munkához *szükséges szoftverekkel való ellátottság is.*

A képzési létszám és kapacitás

A képzési kapacitás a teljes idejű képzésben évente 5-80, a részidejű képzésben 5-92 fő. A vizsgált időszakban összesen 242 hallgatót vettek fel, 152 főt a teljes idejű képzésben (24, 30, 31, 35, 32), és 90 főt (25, 10, 20, 18, 17) a részidejű képzésben. A 2014/15 őszi félévben a nappali képzést 25-en, a levelező képzést pedig 20-an kezdték el. A szakmai, humán és infrastrukturális kapacitásokhoz képest a felvett hallgatók száma a nappali és a levelező képzésben egyaránt alacsony. Már csak azért is, mert a régióban több olyan főiskola is van, amelynek nincs mesterképzése, ezért a debreceni mesterképzés vonzó lehetne a hallgatóik számára. A problémát a szak vezetői és tanárai is érzékelik, és keresik a megoldást. Az egyik ötlet az, hogy el kellene indítani a *vállalkozásfejlesztés* alapképzést, ami esetleg növelné a *vállalkozásfejlesztés* mesterképzés iránti érdeklődők számát. Valószínű azonban, hogy a program tartalmi fejlesztésére és a piaci igényekhez való jobb közelítésére is szükség lenne.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag és a differenciált szakmai ismeretek esetén egyaránt az előadások vannak túlsúlyban. Szakmai gyakorlat nincs. A gyakorlati étellel való kapcsolatot elsősorban a 14 kihelyezett tanszék teszi lehetővé. Ennek keretében a hallgatók találkoznak vállalati problémákkal és vállalati előadókkal, továbbá választhatnak konkrét vállalati-vállalkozási problémát szakdolgozat-témaként. A képzést színezi egy újszerű megoldás, az ún. *Team Academy* program. Ennek lényege, hogy a hallgató nem hallgat elméleti előadásokat, nem vizsgázik, és nem jár rendszeresen egyetemre. Ehelyett több hallgatónak együtt létre kell hoznia egy valódi vállalkozást, és el kell azt indítani, működtetni, menedzselni. A program egy finn partnerrel együtt zajlik, és végzés után a hallgatók a finn egyetem diplomáját is megkapják. Eddig 2x20 fő vett részt a programban, amely 7 féléves. Valójában gyakorlaton keresztüli tanulás zajlik, amelynek során a tanár trénerként segíti a hallgatókat. Ez egy innovatív megoldás, amelynek lehetőségeit a jövőben jobban ki kellene használni. A konzultációs lehetőségekkel és a tanár-diák kapcsolatokkal a hallgatók általában elégedettek.

Értékelés és ellenőrzés

Az alapozó tárgyak esetén 5 kollokvium és egy gyakorlati jegy, a szakmai törzsanyag esetén 7 kollokvium, egy gyakorlati jegy, és a differenciált szakmai ismeretek esetén 5 kollokvium jelenti a számonkérést. A tanulmányok záróvizsgával fejeződnek be, amely magában foglalja a diplomadolgozat védését és a 4 témából összeálló szóbeli vizsgát. Feltűnő, hogy a négy téma közül három alapozó tárgy, a negyedik, a *projektvezetés projektmenedzsment*ként a szakmai törzsanyagban szerepel. A gyakorlati jegyek száma egy ilyen gyakorlatorientált programban talán lehetne több is. Ez persze feltételezné a gyakorlati foglalkozások nagyobb arányát, illetve a még több vállalati feladat megoldási lehetőséget, gyakorlati esettanulmány feldolgozást. A meghirdetett vizsgaidőpontok száma megfelelő. A kollokviumok döntő többségben írásbeliek. A kreditek megszerzéséhez azonban egyes tárgyak esetén szóbeli beszámolók is elő vannak írva. A vizsgáztatási rendszert a hallgatók korrektnek ítélik meg, a vizsgák számát nem tartják soknak. A diplomamunka

elkészítését témaajánlás segíti. Azonban a hallgató is javasolhat diplomamunka-témát, aminek elfogadásáról az illetékes tanszékvezető dönt. A szakra kiírt diplomamunka-témákat áttekintve elmondható, hogy azok kellőképpen széles választási lehetőséget kínálnak a hallgatóknak. A véletlenszerűen kiválasztott és megtekintett diplomamunkák aktuálisak és megfelelő színvonalúak voltak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban a nappali képzésben 65 (0, 0, 15, 22, 28), a levelezőn 27 (0, 7, 3, 7, 10) összesen 92. Ez a felvett hallgatók számához viszonyítva alacsonynak mondható. A nyelvvizsga hiánya miatt 9 hallgató nem kapott diplomát közvetlen a záróvizsga után.

A tehetséggondozás kerete elsősorban a TDK-OTDK munka támogatását jelenti. Az eredmények azonban nagyon szerények. 2014-ig bezárólag összesen 16 TDK dolgozat készült. A 2011-ben és 2013-ban a *vállalkozásfejlesztés* mesterszakos hallgatók közül 6 fő vett részt OTDK-n, közülük 3 agrárgazdaságtudományi és 3 közgazdaságtudományi szekcióban. Az eredmény 3 különdíj. Ez év áprilisában 4 hallgató vesz majd részt az OTDK-n. A tehetséggondozás része az Erasmus programban való részvétel, amelyet a 49 európai egyetemmel kötött szerződés tesz lehetővé. A tehetségek kibontakoztatását segíti a két szakkollégium munkájába való bekapcsolódás lehetősége. A szakkollégiumok keretében nyelvtanulásra és külföldi tanulmányutakon való részvételre is lehetőség van.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a Gazdálkodástudományi Intézet igazgatója, aki egyben a Vállalatgazdaságtani Tanszék tanszékvezetője. Az Intézet a Gazdaságtudományi Karon belül működik. Azonban a szakon nemcsak ennek, hanem más intézetnek a tanárai is tanítanak. A gazdálkodási témák és ezek mesterképzései is az egyetem preferált témái, oktatási profiljai.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. A rendszer alapeleme az oktatók hallgatói véleményezése, amellyel kapcsolatban van visszajelzés a hallgatók felé. A hallgatói vélemények alapján intézkedési tervek is készülnek. Az oktatók tudományos teljesítményének tervezett és rendszeres értékelése viszont a jelenlegi rendszerben nem megoldott. A korösszetétel kedvező. A 69 előtt születettek a teljes oktatógárda 46, a 70-80 között születettek a 31 és a 80 után születettek a 23%-át teszik ki.

A hallgatók elhelyezkedését a Diplomás Pályakövető rendszeren keresztül elemzi az egyetem. De készülnek felmérések a hallgatók elhelyezkedési elképzeléseiről, illetve a potenciális munkáltatók igényeiről is. A szóbeli információk alapján a végzettség szakmában való elhelyezkedési lehetőségei az országos átlagnál jobbak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelésben szereplő C-SWOT analízis kari szintű, és meglehetősen általános. Az *erőségek* között az erőforrásokkal kapcsolatos pozitívumok, pl. a fokozatos tanárok magas száma, a jó infrastrukturális lehetőségek, és a kihelyezett tanszékek jelennek meg. A *gyengeségek* között nem jelennek meg az *ouput* problémák, a viszonylag alacsony hallgatói létszám, alacsony számú OTDK-s hallgató. Szerepelnek viszont a finanszírozási problémák, az aktív nemzetközi kapcsolatrendszer gyengesége illetve a pályázatokban való részvétel alacsony szintje. Az igazi gond a lehetőségek körének szűkösége. Felvetődik ugyanis a kérdés, hogy ha ennyire kevés a jövőben kínálkozó lehetőségek száma, akkor mi lesz a szak jövője? Indokolt-e a vállalkozásfejlesztés alapszak indítása? A külső *veszélyek* között megjelenik a hallgatói létszám csökkenése, de ezt demográfiai okokkal magyarázzák. Valószínű, hogy a helyzet ennél bonyolultabb, ezért mélyebb elemzést érdemelne. Itt szerepel az oktatók nagy leterheltsége, azonban ez nem külső, hanem belső probléma, ezért a helye a *gyengeségek* között lenne. Az önértékelés és a személyes beszélgetések alapján is indokoltnak tűnik egy, a szakra készülő részletes és kritikus helyzetelemzés, és annak alapján intézkedési terv készítése. A jelenlegi intézkedési terv érzékelteti az alacsony hallgatói létszám problémáját, de a felvázolt javaslat: "fontos feladatnak tartjuk, hogy alapszakosaink minél nagyobb része számára mutassuk fel vonzó alternatívaként a *vállalkozásfejlesztés* mesterszakon történő továbbtanulást, ill, hogy képesek legyünk más szakon végzettséget szerzett hallgatókat beiskoláznai" valószínűleg kevés a probléma megoldásához.

Nem szerepel az elemzésben a részletes munkaerőpiaci értékelés, illetve a duális képzés bevezetésének előnyei és hátrányai sem.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt az agrár-, illetve élelmiszeripari témákon túlmenően a gazdálkodási-vezetési témájú kutatások és publikációk számának növelése. A kutatóegyetemi besorolás követelményeivel összhangban stratégiát és

intézkedési tervet kell kidolgozni a nemzetközi kutatási és publikációs tevékenység erősítésére. A minőségbiztosítási rendszer keretében szükséges a tudományos teljesítmények rendszeres értékelése, és javításuk érdekében stratégiai terv kidolgozása.

2. Konkrétabb SWOT elemzést kellene készíteni a szak helyzetével kapcsolatban, megvizsgálva az alacsony hallgatói létszám külső és belső okait, és intézkedési tervet kellene készíteni a tendencia megfordítására.
3. Javítani szükséges az oktatás gyakorlatiasságát, több vállalatlátogatási lehetőséget kellene kínálni a hallgatóknak, intenzívebben kellene támaszkodni esettanulmányok feldolgozására
4. Javítani indokolt a hallgatók tudományos munkában való részvételét, a TDK-n, OTDK-án való részvételt. Ezt segíthetné a több tanszéki nemzetközi kutatás, illetve a hallgatók nagyobb arányban való bevonása a tanszéki kutatómunkába.
5. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg hozzájárulna az ismertségi szint javulásához a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.
6. Jobban kellene építeni a *Team Academy* kísérleti képzés során szerzett tapasztalatokra, azok egy részét be kellene építeni a képzésbe (pl. gyakorlatorientáltság, vállalkozói szellem).
7. Meggondolandó *specializációk* indítása. A piaci igényekhez igazodó specializációk növelhetnék a szak eladhatóságát. Jobban be kellene építeni a programba a *kisvállalkozási (KKV)* témákat, *start-up*-ok menedzselését, a *kisvállalat-menedzsmentet*, ez a téma akár egy *specializáció* is lehetne. Ez is segíthetné az újabb hallgatók toborzását.
8. Szükség lenne egy marketing- és kommunikációs terv kidolgozására a szak „eladhatóságának” javítására. Készítsenek **intézkedési tervet** a lemorzsolódás csökkentésére (a felvettekhez képest kevés diploma kiadására került sor).
9. Javasoljuk, hogy kérjék a MAB-tól az angol nyelvű képzés akkreditálását.

IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vállalkozásfejlesztés</i> mesterképzési szak	2016/1/VII/2/51. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2008/7/XII/3/86. (a jogelőd Általános Vállalkozási Főiskolán)	

Minőségértékelés

Az IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola, valamint az Általános Vállalkozási Főiskola szenátusainak döntése értelmében 2015. január 1-jével az ÁVF beolvadt az IBS Nemzetközi Üzleti Főiskolába, így az IBS keretében folytatódik az ÁVF *vállalkozásfejlesztés* mesterképzése. A megállapodás szerint a beolvadás előtt beiratkozott hallgatók képzése az ÁVF székhelyén fejeződik be, míg a 2015/16-os tanévre felvett hallgatók már az IBS székhelyén kezdik meg tanulmányaikat.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A szakon teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzés folyik magyar nyelven.

A képzés a KKK és a MAB akkreditációs elvárásai alapján formailag teljes mértékben, tartalmilag pedig döntő mértékben megfelel az akkreditációs feltételeknek.

A képzés tartalma

A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához.

A tantárgyak témakörei lefedik a követelményeket. A tantárgyi tematikák tükrözik a főiskola gyakorlatias oktatási módszereit (számos esetben otthoni egyéni vagy csoportos projekt is szerepel a követelmények között), színvonaluk ugyanakkor egyenletlen. A szakirodalom több esetben is meglehetősen régi, ami felveti a kérdést, hogy milyen mértékben újulnak meg a tantárgyak. A *kisvállalkozás-fejlesztési politika* tantárgy esetében a legnagyobb ez a probléma. Az eredmények értékelésének ponthatárai meglehetősen tág határok között mozognak (pl. az elégséges jegy esetében 40-60% között).

Személyi feltételek

A szakfelelős, Réger Béla PhD-val és habilitációval rendelkezik. Oktatott tárgyai főleg a *logisztika* területéről vannak. Leterheltsége igen magas, 35 kreditért felelős és a heti óraterhelése is 17 óra, ami túl magas ahhoz képest, hogy szakfelelősi és publikációs feladatokat is el kell látnia. Az oktatók körében is számos esetben jelenik meg ez a probléma. Egy-egy oktató sok tárgyat tanít, ami megnehezíti az egyes tantárgyak oktatásának azonos, felsőfokú színvonalát. A közelmúltban ismert és tapasztalt oktatók hagyták el a főiskolát, akiket nem sikerült pótolni. Ennek következtében az oktatók jelenlegi óraterhelése magas, ami miatt az utóbbi időben a tudományos kutatások száma visszaesett.

Jelentős viszont az oktatók jegyzetírói tevékenysége. 9 szak- és szintspecifikus jegyzet áll a hallgatók rendelkezésére. Az órák színvonalasak, jól kidolgozott prezentációs anyaggal, életszerű példákkal. A diákok jól tudják követni az előadást, az ismétlő szakaszok pedig segítik a tanultak memorizálását.

Tudományos háttér

Az oktatók magas óraterhelése mellett érdemi tudományos munkára igen kevés idő jut. Ez főleg az utolsó két-három évben vált igazán problematikusá. A publikációk jelentős része konferenciakiadványokban, gyakran a főiskola által szervezett konferencia kiadványában jelent meg, vagy alacsonyabb színvonalú lapokban.

Az oktatók tudásának gyarapítására jó lehetőség az igénybe vehető külföldi ösztöndíj (Erasmus) és a konferencia-részvétel. A korábbi években, kedvezőbb anyagi helyzetben, a főiskola támogatta és ösztönözte a nemzetközi konferenciákon való részvételt. Jelenleg erre kevés a lehetősége, akárcsak kutatási pályázatok elnyerésére.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatási infrastruktúra megfelel a modern kor elvárásainak. A számítógépes felszereltség, a projektor ellátottság, valamint a szakspecifikus szoftverek elérhetősége megfelelő. Az épületen belül nagy előadó- és konferenciaterem elérhető.

A könyvtár nyíltpolcos, de a hallgatók elsősorban az oktatóktól kapott diákat használják. Nincs külön igényük könyvtárra (a számonkérésekre való felkészüléshez általában az oktatóktól kapott diákat és egyéb anyagokat használják), csak esetleg a szakdolgozatírás időszakában. A könyvtári szolgáltatások fejlesztése érdekében a főiskola pályázik hét intézmény közös könyvtári katalógusának létrehozására.

Egy konditerem található a főiskola alagsorában, de a hallgatók hiányolják a sportrendezvényeket.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett felvételi keretszám 20-40 fő között váltakozik. Levelező tagozaton a 2013/14-es tanévben volt csak ennél magasabb a keretszám (56 fő). A 2010-2012-es időszakban minden évben a felvett hallgatók létszáma meghaladta a tervezett keretszámot. Az átlagos kapacitáskihasználtság nappali tagozaton így 124%-os, levelező tagozaton pedig 76,6%-os.

A szakok jövedelmezőségével kapcsolatban számításokat végeznek, amelyek azt mutatják, hogy a szak az önköltség feletti jövedelmezőségű.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő, az oktatás gyakorlatközpontú. Az oktatásba meghívott előadóként bevonnak gyakorlati szakembereket. A műhelymunkába bekapcsolódó hallgatók az ún. „bázis intézményi rendszerben” 1-1 cégen keresztül szerezhetnek gyakorlati tapasztalatot.

Nincs kötelező nyelvoktatás beépítve a tanrendbe, így sokan nem is törekednek a nyelvtudás megszerzésére. Térítés ellenében van lehetőség nyelvet tanulni. Viszont a növekvő számban beérkező erasmusos hallgatók számára biztosított idegen nyelvű órákon a magyar hallgatók is részt tudnak venni. Emellett a hallgatóktól elvárt, hogy képzésük során legalább egy idegen nyelvű cikket feldolgozzanak.

A főiskola diákjai közül nagyon kevesen veszik igénybe a külföldi részképzést. Az Erasmus program adta lehetőségek kihasználatlanok a nem megfelelő nyelvtudás miatt, illetve amiatt, hogy sokan munka mellett végzik a főiskolát. Emellett a hallgatók gyakran nem rendelkeznek azzal a kiegészítő forrással, ami Erasmus ösztöndíj esetén szükséges. Előfordult az is, hogy a már elnyert – nem túl hosszú, 2 hetes – külföldi ösztöndíj lehetőséget sem használták ki.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelésnek része a félévközi munka is, nemcsak a félévvégi teljesítmény, így a hallgató folyamatosan visszajelzést kap az előrehaladásáról. Tantárgyanként változó, hogy a hallgató vizsgát tesz-e, vagy gyakorlati jegyet kap (a levelező, már a szakmában dolgozó hallgatók esetében gyakori a megajánlott jegy is). A főiskola az elektronikus oktatástámogatás mellett bevezette az elektronikus vizsgáztatást is az arra alkalmas tárgyak esetében. Erre a célra a MOODLE keretrendszert használják.

A tanárok sokat nyújtanak a hallgatóknak, és rendkívül segítőkészek, a konzultáció nemcsak a nappali, hanem levelező tagozaton is rendszeres, személyes és elektronikus formában (e-mail, Skype). A megszerzett tudás naprakész, és jól hasznosítható a gyakorlatban.

A diplomamunkák a mesterszakos hallgatótól elvárt feltételeknek (eligazodik a választott téma irodalmában, képes a főiskolán megtanult technikákat aktívan alkalmazni és önálló elemzési képességekkel rendelkezik) csak részben felelnek meg. Általánosságban elmondható, hogy a szakdolgozatok sok esetben nem felelnek meg a formai követelményeknek sem, gyenge elméleti megalapozással, kevés szakirodalommal rendelkeznek (ezek többsége is az online elérhető szakirodalmakra korlátozódik), elemzést, analitikus részt csak kevés esetben tartalmaznak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A tervezett felvételi keretszám 20-40 fő között váltakozik. Levelező tagozaton a 2013/14-es tanévben volt csak ennél magasabb a keretszám (56 fő). A 2010-2012-es időszakban minden évben a felvett hallgatók létszáma meghaladta a tervezett keretszámot.

A szakra évente 43-74 hallgatót vesznek fel (nappali és levelező tagozatra együttesen). Összesen eddig 296 főt vettek fel. Ebből 117 fő kapott eddig diplomát, a hallgatók közel 40%-a.

A mesterszakra felvettek döntően a főiskolán, a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakon végzettek közül kerülnek ki.

A mesterképzésben részt vevők tehetséggondozása kétirányú. A hallgatók kisebb részét doktori programba való bekapcsolódásra, többségüket pedig a sikeres vállalkozóvá, vállalati (közép) vezetővé válásra készítik fel. A PhD képzésre alkalmas és motiválható hallgatókat részben a tanárokkal együtt végzett kutatási projekteken keresztül, részben a konzultációs rendszeren keresztül, a hallgatóval egyénileg foglalkozva támogatják. A TDK-ra való felkészítés is ezt szolgálja. A legjobb hallgatók munkái az intézmény tudományos folyóiratában is megjelenhetnek, ez a publikálási követelményekre való felkészítésüket szolgálja. A kutatási segédmunkát elvégző hallgatók neve pedig a tudományos közlemények lábjegyzetében jelenik meg.

Ha nem is túl nagy számban, de a főiskola hallgatói rendszeresen részt vesznek az intézményi és országos TDK konferencián, és szép helyezéseket érnek el.

A főiskola tehetséggondozó programja 2010-ben korszerűsödött. Bevezették a tutori rendszert, melynek keretében a hallgató személyes oktatói támogatást kap. Jelenleg 40 hallgató és 10 tutor vesz részt a programban. Nappali és levelező hallgatók egyaránt jelentkezhetnek.

A főiskola kiterjedt vállalati kapcsolatrendszerének, amellyel a gyakorlati hely kiválasztását segíti, fontos szerepe van a hallgatók álláshoz jutásában is. A gyakorlati hely nemritkán válik későbbi munkahellyé.

A karrierutak nyomán követése a DPR-ben nem egyszerű feladat, mert alacsony a válaszadók száma. A főiskola különböző módokon kísérletezik ennek továbbfejlesztésével.

A hallgatók munkaerőpiaci pozíciói jók.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése főiskolai szinten megoldott. A szakfelelős a Vállalkozástani és Menedzsment tanszék oktatója. A főiskola a kompetenciák kialakítására való törekvésében épít a végzett hallgatóktól és a munkaadóktól kapott jelzésekre.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségbiztosítási rendszere a korábbi nagy hallgatói és oktatói létszámhoz kiépített szervezet. A főiskola rendszeresen végez a hallgatók körében oktatói elégedettségi vizsgálatot. Hallgatói önértékeléssel mérik a kompetenciák fejlődését, és vizsgálják az egyes kompetenciák fontosságát a karrier szempontjából. Munkáltatói értékelést, elsősorban a volt hallgatók kompetenciáinak értékelését kéri a végzett hallgatók alkalmazóitól. A DPR rendszert alkalmazzák (a válaszadói arány növelése fontos cél e tekintetben). A hallgatók álláshoz jutását nemcsak figyelik, hanem segítik is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A részletes és alapos – ám a *gazdálkodási és menedzsment* alapképzési szak szak C-SWOT elemzésével megegyező – C-SWOT analízisben az *erőségek* között kiemelendő a gyakorlatorientált képzés és követelményrendszer, a tudományos fokozattal rendelkező oktatók magas száma és a hatékony hallgatói támogatási rendszer.

Gyengeségnek tekintik a nem elég széleskörű nemzetközi kapcsolati rendszert, a hallgatók alacsony idegen nyelvi készségeit, a kutatás-fejlesztés kívánatosnál alacsonyabb szintjét, a szerény kollégiumi kapacitást, az intézmény érdekérvényesítési képességét.

A *lehetőségek* között szerepel a fővárosi helyszín, a kapcsolatok továbbfejlesztése vállalkozásokkal és intézményekkel a hallgatói tapasztalatszerzés lehetőségeinek bővítésére, a KFI intenzitás növelése együttműködve a gazdasági szereplőkkel, a KKV-k fejlődésének sokoldalú elősegítése, az élethosszig tartó tanulásból adódó piaci igények, szolgáltatói tevékenység a bevételek növelése érdekében.

Veszélyeztető tényezőként említik a demográfiai helyzetet, a felsőoktatás átszervezéseit és a magán felsőoktatás körüli bizonytalanságot, a bizonytalan hallgatói létszámot, a hasonló képzést nyújtó versenytársak földrajzi közelségét.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatók óraterhelésének összhangba hozása egyéb kötelezettségeikkel (kutatás, mentorálás, tutorálás, oktatásszervezés).
2. Az oktatók kutatási és nemzetközi konferenciákon való részvételi feltételeinek újbóli megteremtése
3. Az oktatói publikációk MTMT rendszerben történő nyilvántartása.
4. A szakdolgozatok formai és tartalmi követelményeinek tisztázása, betartása.
5. Az idegen nyelvi képzés fejlesztése.
6. A KFI tevékenység bővítése az oktatók tudományos karrierjének javítása és a hallgatók kutatási

gyakorlatszerzési lehetőségeinek bővítése céljából.

7. A vállalati és intézményi kapcsolatok bővítése a hallgatók tapasztalatszerzése és álláslehetőségeik bővítése céljából. A KKV-kapcsolatok bővítése, azok segítése és a hallgatók KKV-ben való helytállása céljából.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vállalkozásfejlesztés</i> mesterképzési szak	2016/1/VII/2/54. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) / A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. december 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2008/4/VIII/3/27.	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés tanterve a KKK-ban előírt arányoknak és tartalomnak megfelel. A közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 6 (5 kredit) tárgy tartalmazza, 30 kredittel. A szakmai törzsanyagot 9 (1 db 3 kredit és 8 db 5 kredit) tárgy adja 43 kredit értékben. A differenciált szakmai ismereteket 6 kurzus jelenti 26 kredit értékben. A tanterv szabadon választható tárgyakat nem nevez meg, az intézmény képzési kínálatából 6 kredit értékben lehet választani. A diplomamunka kredit értéke 15.

A szak vezetése és a tárgyfelelősök friss, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal látják el a hallgatókat.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Takács István szakmai háttere, tudományos munkássága illeszkedik a szak jellegéhez. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. A mesterszakon a minősítettség kimagasló, minden oktató rendelkezik tudományos fokozattal. A képzés 17 oktatója közül AE oktató mindössze 2 fő, vendégoktató 1 fő. Az oktatók között a vezető oktatók aránya (egyetemi és főiskolai tanár, egyetemi és főiskolai docens) 82%.

Az önértékelésben szereplő átlagos heti óraterhelések és kreditszámok teljesítik a követelményeket. 2 oktató 25-nél több kredit felelőse, ez az arány a MAB előírásai alapján elfogadható.

Tudományos háttér

A szak vezető oktatói *közgazdaságtudományi* és *gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek, ezeken a területeken minőségi publikációkkal rendelkeznek. A folyamatban lévő 11 és az elmúlt időszakban (2003 óta) lezárt 35 projekt kutatási témái közül több közvetlenül a *vállalkozói, önkormányzati* szféra működési feltételeit érintette. E tevékenységek eredményeképpen kialakultak a kutatási súlypontok, mint pl. a *technológiai innováció környezetgazdálkodási aspektusai, a támogatások hatékonyságának elemzése, a vállalatvezetők attitűd és értékrend vizsgálata*.

A képzés oktatóinak publikációs teljesítménye eltérő, átlagát tekintve elfogadható.

Az oktatók korösszetétele fiatalítási feladatokat vetít előre. A szak 17 oktatója közül mindössze 8 fő 45 év alatti.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatás infrastrukturális feltételei jók. A tantermek jól felszereltek, több, a képzést támogató speciális tanterem is a hallgatók rendelkezésére áll: pl. kvalitatív kutatások laboratóriuma, reklámstúdió, üzleti szimulációs tanterem, vállalatirányítási kabinet, területfejlesztési kabinet. 19 számítógépes tanterem található a főiskolán 546 db számítógéppel.

A szakkönyvek és folyóiratok elektronikus elérésének több formája létezik. Az EISZ rendszerükkel három adatbázis érhető el: Web of Science, Science Direct és a Scopus. Ezek a rendszerek a hallgatók számára is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali és levelező tagozaton egyaránt 100 főről öt év alatt 30 főre csökkent (2009-2010: 100 fő, 2011-től 30 fő). Nappali tagozaton a ténylegesen felvett hallgatók száma a vizsgált időszakot alapul véve folyamatosan csökkent 64-ről 4-re. Ennek következményeként a képzés nappali tagozaton a 2013/14 tanévben nem

indult. A tendencia a levelező tagozaton is hasonló, a felvett hallgatók száma 123-ról 13-ra csökkent. A kapacitáskihasználtság nappali tagozaton átlagosan 35%, levelező tagozaton pedig 73%.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében 50-50%-os. A felsőbb félévekben billen ez kissé az előadások oldalára, és válik dominánssá a kollokviumi számonkérés. A részidejű képzésben szintén az előadások túlsúlya figyelhető meg. A tantárgyak döntő része 5 kreditese, de vannak 3 kreditese tárgyak is.

A hallgatók 4 félév alatt 17 vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban négyet, ez a nemzetközi gyakorlatnak megfelel, csak kis mértékben haladja meg azt. A részképzés kontakt óraszámai a formai feltételeknek megfelelnek.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A félév során alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek, a kari minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat. A számonkérés szabályai a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák többnyire *makrogazdasági* kérdéseket dolgoznak fel, a vállalati témák esetében érzékelhető *agrárorientáció* is. A diplomamunka védeése és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben mind a nappali, mind a levelező tagozatra felvett hallgatók létszáma jelentősen csökkent.

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésre összesen 117 főt (64, 43, 6, 4), a részidejű képzésre 56 főt (7, 16, 16, 15, 2) vettek fel. A kiadott diplomák száma a teljes idejű képzésben 340 (123, 49, 24, 21, 23), a részidejű képzésben 181 (44, 49, 46, 23, 19). A nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák száma a vizsgált időszakban összesen 49 (12, 20, 6, 11, 0). Lemorzsolódási adatok a szakra vonatkozóan nem álltak rendelkezésre.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK munkát és a tanszéki demonstrátorokat említik. Az OTDK eredményekre (1-1 első és második helyezés, 4 harmadik helyezés, 3 különdíj) büszke a szak és a szakot gondozó intézet is. Ennek a mozgatója néhány rendkívül elkötelezett vezető oktató.

A DPR adatok nem szakspecifikusak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a szakfelelős, aki a szakmai felügyelet ellátásához szükséges hatáskörrel rendelkezik. Ezzel kapcsolatosan részletes leírás is rendelkezésre áll. A szakfelelős feladatai közé tartozik többek között az indítani tervezett szak dokumentációjának összeállítása, képzési programok kidolgozása, tantervmódosítási javaslatok gyűjtése és előterjesztése, az oktatási folyamat ellenőrzése, beiskolázással kapcsolatos feladatok, szakdolgozati témák meghatározása és meghirdetése, záróvizsgák előkészítése.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Miután 2013-ban megszűnt a két kar, és a szerepüket intézetek vették át, a szervezettség, a centralizáció tovább nőtt.

A főiskola ISO 9001 és ISO 14001 minőségbiztosítási tanúsítványokkal rendelkezik, folyamatai szabályozottak. Működik minőségbiztosítást felügyelő szervezet, bizottság a főiskolán. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével (oktatói és kutatási téren), az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal kiemelten foglalkozik. Ennek a tevékenységnek az outputjai: oktatói teljesítménymérések (teljes körű), oktatók hallgatói véleményezése (önkéntes, kérdőíves), a kimenet elemzése adatok alapján.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A Károly Róbert Főiskola hátrányos stratégiai helyzetű intézménynek tekinthető, ha az Észak-Magyarország régióban történő elhelyezkedése és a versenytársak relatív közelségére gondolunk egy gazdasági mesterszak szempontjából. A szakra kidolgozott elemzés szakszerű, kiterjedt, reális és korrekt. Erősségként a hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerüket jelölik meg, és ennek bővítésében látnak lehetőséget. A magas oktatói terhelés és a nem egységes értékrend gyengeségként, az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága veszélyként jelenik meg.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Kulcsfontosságú a beiskolázási/toborzási tevékenység módszereinek fejlesztése, és e tevékenység intenzitásának erőteljes növelése.
2. Szükséges a diplomadolgozatok minőségének javítása a szakirodalmi megalapozás erősítésével.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vállalkozásfejlesztés</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/66.	2016/1/VII/2/55. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés teljes idejű és részidejű, levelező munkarendben folyik, magyar nyelven. A tantervben az alapozó ismereteket 7 (3-5 kredites) tárgy tartalmazza, 30 kredittel. A szakmai törzsanyagot 10 (3-5 kredites) tárgy adja 43 kredit értékben. A differenciált szakmai ismereteket 6 kurzus jelenti 26 kredit értékben. A szabadon választható tárgyak kategóriájában 6 kredit értékben lehet választani a kar által megadott kínálatból és más karok látókörbővítő kurzusai közül. A diplomamunka kreditértéke 15. A szak vezetése és a tárgyfelelősök törekszenek arra, hogy minél frissebb, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal lássák el a hallgatókat. A szak jelentős számú tárgyánál a tárgyfelelős oktató által írt könyv/tankönyv áll a hallgatók rendelkezésére.

Az önértékelés összefoglalja a MAB által 2007-ben elfogadott tanterv azóta bekövetkezett változásait is. Az egyes tantárgyak kivezetése a tantervből nem érintette az előírt kompetenciák lefedettségét, ezt a maradék tárgyak is maradéktalanul teljesítik.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Illés Mária szakmai háttere, tudományos munkássága tökéletesen illeszkedik a szak jellegéhez. A képzés további személyi feltételei is megfelelnek a formai követelményeknek. A 25 felkínált tantárgyból 23-at kell felvenni, a tantárgyakat 22 oktató oktatja. Minden tárgyfelelősnek van tudományos fokozata. A minősítettségi arány jó, 68% (15/22). Az átlagos heti óraterhelések és kreditszámok teljesítik a követelményeket.

A vezető oktatók aránya 54% (12/22). A szak oktatóinak korfája kedvező, az átlagéletkor 42,7 év, a tudományos fokozattal rendelkezők esetében 46,7 év. A vezető oktatók közül egy töltötte be a 65. életévét, három oktató 60-64 év között van. A PhD fokozattal rendelkezők megtartása az elkövetkező időszak fontos feladata.

Tudományos háttér

A szak vezető oktatói *közgazdaságtudományi* és *gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek, ezeken a területeken minőségi publikációkkal rendelkeznek. A szakon oktató kollégák aktívan részt vesznek a kar doktori iskolájának munkájában.

A *vállalkozásfejlesztés* szak oktatói elsősorban a *Vállalati stratégia és üzleti vállalkozás* és a *Vállalati gazdálkodás* kutatóműhely tevékenységében vesznek részt, számos tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának tagjai.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó. Kiemelendő a 30 gépes SAP labor, a 25 fős térinformatikai labor és az ergonómiai labor. A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a tervezett éves hallgatói létszám 21-ről 33-ra emelkedett, a részidejű képzésben 27-ről 39-re. A felvett hallgatók létszáma a teljes idejű képzésben 8-17, a levelező tagozaton 5-21 tartományban ingadozott.

A szakra meghatározott felvételi keret kihasználtsága a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 38-67%, a részidejű képzésben 18-78%.

Az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette volna a tervezett hallgatói létszámokat.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A teljes idejű képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében lényegében 50-50%-os. A választható tárgyak esetében ez kissé az előadások oldalára billen. A részidejű képzésben is törekszik a program az elmélet és gyakorlat fenti egyensúlyának megtartására. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra. A tantárgyak döntő része 4-5 kreditese, de vannak 3 kreditese tárgyak is. A hallgatók 4 félév alatt 20 vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban ötöt, ez a nemzetközi gyakorlatnak lényegében megfelel. Öt kurzus teljesítményét gyakorlati jeggyel mérik. A részképzés kontaktóraszámait a formai feltételeknek megfelelően.

Az 5, illetve 10 kreditértékű *szakszeminárium 1, 2* kurzusok a diplomadolgozat készítését szolgálják, gyakorlati jeggyel zárulnak. Ezek a kurzusok magukban foglalnak kiscsoportos megbeszéléseket és egyéni konzultációkat is.

A szak gyakorlati félévet közvetlenül nem tartalmaz, de a negyedik félévben heti egy napon lehetőséget biztosítanak a hallgatónak a bázisvállalat felkeresésére, a diplomamunka gyakorlati kérdésekkel foglalkozó részeinek kimunkálása céljából.

A kompetenciafejlesztés eredményességét az interaktív tananyag-feldolgozás, a szakmai vitakészség fejlesztése révén és a komplex számonkérési formák alkalmazásával mérik.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A félév során alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek. A számonkérési formák és az értékelés rendjének a szabályai a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelően.

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, az általános egyetemi előírások mellett a *gazdaságtudományi* képzési terület és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák többnyire vállalkozásokkal összefüggő kérdéseket dolgoznak fel a különböző gazdálkodási szektorokban. A diplomamunka védeése és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát. A szakdolgozatokkal és a záróvizsgával kapcsolatos visszacsatolás mechanizmusa működik: a záróvizsgát követően a vizsgabizottság tagjai összegzik a záróvizsga tapasztalatait, levonják a következtetéseket, valamint megvitatják, hogy az oktatásban mely tématerületekre szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, indokolt-e a tételekben, illetve a szakdolgozati témaválasztásban való változtatás.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésre a vizsgált időszakban összesen 65 (2009/10: 8, 2010/11: 14; 2011/12:17; 2012/13:12; 2013/14: 14) hallgató nyert felvételt, 30 diplomát adtak ki. A részidejű, levelező képzésre 72 (21, 19, 5, 14, 13) hallgatót vettek fel, 28 diplomát adtak ki.

A szak első évfolyama 2011-ben végzett. Az azóta eltelt időszakban négy, a szakon végzett hallgató folytatta tanulmányait PhD képzésben. Jelenleg a szakot elvégzett hallgatók közül 3 fő befejezte a PhD képzést, és az abszolutórium megszerzése előtt áll.

A tehetséggondozásra nagy figyelmet fordítanak. A kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hallgatói Karrieriroda, a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzésen és szakmai gyakorlaton való részvétel megszervezése és támogatása, illetve TDK-, valamint demonstrátori tevékenység lehetőségének biztosítása. A szakon a 2009-2013 időszakban 10 TDK dolgozat született, ez évente átlagosan két dolgozatot jelent. A szakkollégium munkájában 2011 óta 5 *vállalkozásfejlesztés* szakos hallgató vett részt. Nagyon népszerűek az esettanulmány-versenyek is a szak hallgatói körében, ahol sikereket is értek el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Gazdaságtudományi Kar Gazdálkodástani Intézete. A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a szakreferens munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselése a döntéshozatalban. A szakreferens feladata közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, dokumentáció karbantartása, hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, szakszemináriumi és szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős – együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel, elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal – rendszeresen ellenőrzi a szakot az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés többek között pl. a tematikában feltüntetett tananyag megfelelőségét értékeli mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból, továbbá hogy követi-e a hallgatói és a piaci igényeket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak minőségbiztosítási folyamatai intézményi és kari szinten koordináltak. Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el az értékelési feladatokat. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak szintű eredményeket is, annak adatai és jelentéseit a szakfelelősök tekintik át. A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *vállalkozásfejlesztés* szak globális indexe 4,3 az ötfokozatú skálán, az oktatás színvonalának mutatója 4,1, a tárgyak előadójának mutatója 4,6. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,7 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,8.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés dominánsan a szakra készült. Az elemzés megállapításaival egyet lehet érteni. A *külső feltételek* Miskolcot mint hátrányos helyzetű, regionális egyetemi központot mutatják be. Az oktatáspolitikai és a finanszírozási kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg. Ezekkel egyetértve hiányolható a konkrét gazdasági környezet hatásának megemlítése a szakra vonatkozóan. Az *erősségek* között kiemelik a képzés kedvező munkaerőpiaci megítélését, a hallgatók kedvező elhelyezkedési lehetőségeit. A *gyengeségek* között az idegen nyelvű tantárgyak indításának a nehézségeit említik, aminek meghatározó oka az oktatók idegennyelv-tudásának a hiányossága. Reális *lehetőség* a vállalati kapcsolatok bővítése. *Veszélynek* látják a csekély hallgatói létszámot, ami fölveti a képzés fenntarthatóságát.

A *vállalkozásfejlesztés* mesterszak alacsony hallgatói létszámának – az intézmény szerint – szakspecifikus összetevője, hogy a multinacionális vállalatoknál elhelyezkedő, alapszakon végzett hallgatóknak nincs motivációjuk a mesterképzésre, mert a multinacionális vállalatok a saját képzési rendszerüket preferálják. Csökken a mesterképzés merítési alapja azért is, mert az alapszakon nő a „csúszások”, a nyelvvizsga hiánya miatt át nem vett diplomák száma.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Fejleszteni szükséges az oktatók idegennyelv-ismeretét annak érdekében is, hogy több oktatót tudjanak bevonni egyes tárgyak idegen nyelven való oktatásába.
2. Szükség lenne egy humán fejlesztési stratégia kidolgozására, amiben a *habilitáció* helyének világosabb meghatározására kellene törekedni, és a megszerzésére való ösztönzés nagyobb hangsúlyt kapna.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vállalkozásfejlesztés</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/84. (NYME-BMF közös képzésként)	2016/1/VII/2/56. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés magyar nyelven, teljes idejű és résziidejű, levelező munkarendben folyik az intézményben. A tanterv a KKK-ban előírt arányoknak és tartalomnak megfelel. A szakon specializációk nincsenek, a differenciált szakismereti tantárgyak tartalma alapján a szak fő területe az általános *vállalkozási ismeretek* oktatása. A szabadon választható tárgyak között idegen nyelven oktatott tantárgyak is szerepelnek, amelyeket a szak hallgatói esetenként külföldi hallgatókkal közösen tanulnak. A szabadon választható tantárgyak közül 13 kreditnyi tantárgy teljesítése kötelező. A diplomadolgozat 15 kreditjével alakul ki a szak elvégzéséhez szükséges 120 kredit. A nappali és résziidejű képzés tanterve, valamint a tárgyak kreditszámai azonosak. A tantárgyleírásokon keresztül is érzékelhető a képzés erőteljesen gyakorlati jellege.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Juhász Lajos a MAB előírásoknak megfelel. A felsőoktatásban 30 éve dolgozik, tudományos (PhD) fokozata van. Publikációi elsősorban magyar nyelvű, illetve idegen nyelvű, de hazai fórumokon publikált művek, nagy részük tananyag. A szakfelelős tudományos teljesítménye elfogadható, de nem kiemelkedő. A tárgyfelelősök egy kivétellel vezető oktatók megfelelő tudományos fokozattal, és részt vesznek a tárgy oktatásában. A *vállalati stratégia* tárgy tárgyfelelősének PhD fokozata és 5 éves oktatási tevékenysége van. Általánosan megállapítható, hogy az MTMT adatok alapján a tárgyfelelősök nagy részének szerény a publikációs mutatója. Van, akinek egyetlen tudományos folyóiratcikke sincs, három tantárgyfelelősnek egy-egy tudományos folyóiratcikke van. Két tantárgyfelelős leszámítva a többieknek csak a hazai, gyakran az egyetem saját kiadásában megjelent publikációi lehetők fel. Mindenképpen szükséges a jövőben a tárgyfelelősök tudományos teljesítményének erősítése.

A szakon a képzésben 19 oktató vesz részt, közülük 17 rendelkezik tudományos fokozattal, címmel, és 16 az egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatója (AT). A szak oktatását tehát döntően az egyetem főállású és tudományos fokozattal rendelkező oktatói végzik. 6 tantárgyfelelős azonban 25-nél több kredit felelőse. Ez az arány **túllépi** a MAB előírásai szerint az AT oktatók számához viszonyítandó 1/3-ot.

Tudományos háttér

A mesterszakhoz témája és oktatói köre alapján szorosan kötődik a Széchenyi István Gazdálkodás és Szervezéstudományok Doktori Iskola, amely többek között *vállalkozás gazdaságtan*, valamint *humán erőforrás menedzsment* témaköreivel tudományos háttérrel biztosít a szaknak. 2009-2014 között a szak témaköreiben 14 PhD értekezés született.

A tudományos munkát segítik a nemzetközi kapcsolatok és a régióban működő nagyvállalatokkal kialakított együttműködések.

Infrastrukturális feltételek

A képzés alacsony létszámát tekintve a jelenlegi infrastruktúra magas színvonalon szolgálja ki a hallgatókat. Van elegendő tanterem, és a technikai felszereltségük is elfogadható (projektor, digitális tábla, internetkapcsolat). Két számítástechnikai labor segíti az oktatást. Egy terem videokonferencia-berendezéssel is ellátott. Egy központi könyvtár és egy kisebb kari könyvtár áll a hallgatók rendelkezésére. Az elektronikus tananyagok egy *e-learning* portálon érhetők el. A nyelvtanulást és nyelvvizsgázási lehetőséget az egyetem Idegen Nyelvi Központja segíti, amely 12 teremben rendelkezik 5 munkahelyes multimédiás laborral.

A képzési létszám és kapacitás

Alapvetően kis létszámú a nappali és a levelező képzés is. A tervezett létszám a kezdeti 50 főről 20 főre csökkent a nappali képzésben, és 40 főről 30 főre csökkent a részidejű képzésben. A ténylegesen felvettek létszáma az elmúlt öt tanévben a nappali képzésben összesen 59 fő volt. A levelező képzésre felvettek létszáma ennél magasabb, 116 fő.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali és részidejű képzés tanterve, valamint a tárgyak kreditszámai azonosak. Eltérés csak a kontaktórák számában és az oktatásmódszertanban van. A képzés első félévében a foglalkozások fele előadás, fele pedig szeminárium. Később azonban a szemináriumok aránya megnő, és a képzés egészét tekintve a szemináriumok aránya 63,5%, ami a képzés gyakorlati jellegére utal. A képzés hangsúlyosan deklarált jellemzője a gyakorlatorientáltság. Ennek fontos következménye, hogy az oktatásban jelentős szerepet kapnak az egyénileg és csoportosan megoldott gyakorlati problémák és közösen benyújtott projektek.

A képzés szakmai gyakorlat teljesítését nem írja elő. A gyakorlati képzést az üzemlátogatások és vállalati problémák csoportos megoldása jelenti. A szak kis létszámának köszönhetően a csoportmunkák és üzemlátogatások könnyen szervezhetők.

Az oktatók előre meghirdetett témakörökben vállalnak diplomakonzultációt. A kis létszám miatt a személyes megkeresés és megbeszélés alapján alakul ki a végleges kiírás. A szakdolgozat, diplomaterv és bármely beadandó évközi projekt elkészítésének formai és tartalmi követelményeit egy, a karon általánosan használt útmutató segíti, amely elektronikusan mindenki számára elérhető. Az oktatás támogatására a Moodle rendszert alkalmazzák mindkét képzési formában, de csak ismeretközlésre, számonkérésre nem. A tantárgyleírásokat egy saját fejlesztésű információs rendszerben töltik fel egységes struktúrában. A Neptun rendszer szolgálja ki a hallgatók vizsgáztatását és egyéb adminisztratív feladatait.

Értékelés és ellenőrzés

A szak kötelező tárgyaihoz 14 vizsga és 5 folyamatos számonkérésű tárgy tartozik. A szabadon választható tárgyaknál is folyamatos számonkérések láthatók. A szemeszterenkénti átlagosan 3,5 vizsga elfogadottnak tekinthető. A szakdolgozatot egy belső és egy külső szakember bírálja. A beadott dolgozatot a hallgató bizottság előtt védi meg. A védelemhez tartozik egy komplex szóbeli vizsga, amely két kérdésből áll. A záróvizsgakérdések listája előre megadott. A kompetenciák elsajátításának ellenőrzése döntően a záróvizsgán történik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Alapvetően kis létszámú a nappali és a levelező képzés is. A felvett hallgatók száma az elmúlt 5 tanévben a nappali képzésben 0, 21, 17, 8 és 13 fő volt. A részidejű képzések létszáma ennél magasabb: 25, 29, 19, 18, 25 fő. Az adatok szerint a hallgatók nagy része meg is szerzi a diplomát. A személyes konzultáción megerősítették, hogy gyakorlatilag nincs lemorzsolódás, aki elkezdi a képzést, az – néha kis késéssel ugyan, de – megszerzi a diplomát. Nyelvvizsga hiányában nem teljesítő hallgató gyakorlatilag nincs.

A tehetséggondozás legfontosabb formája a TDK tevékenység. A TDK tevékenység a szemeszterek során folyamatos munkát jelent és felkészítő kurzus is tartozik hozzá. A kurzus kutatómódszertani részt és prezentációs ismereteket tartalmaz és 5 foglalkozásból áll. A képzés létszámához képest arányaiban jelentős az OTDK konferencián megjelenő és díjat nyerő hallgatók száma. A tehetséggondozás fontos eszköze a 2010-ben alakult Gidai Erzsébet Közgazdaságtudományi Szakkollégium is. A szakkollégium szakmai előadásokkal, tudományos továbbképzéssel és publikálási lehetőséggel támogatja tagjait. A szak nappali képzésre járó hallgatói közül átlagosan 2-4 fő tagja a szakkollégiumnak évente. A vállalati partnerek által nyújtott ösztöndíjak segítik a tehetséges hallgatók tanulását és a kiváló eredmények támogatását.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a képzés egészének szakmai áttekintését végzi. A tárgyfelelősök a tananyagok korszerűségéért felelnek. Szemeszterenként felülvizsgálják a tárgyak tartalmát, illetve azt, hogy a tárgyfelelősök tudományos tevékenysége összhangban van-e az oktatott területtel.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek.

A Minőségbiztosítási Bizottság tagjai az elnök, intézetenként egy képviselő, valamint egy HÖK delegált. A bizottság a következő információkra építi tevékenységét:

Oktatói munka hallgatói véleményezése (OHV) minden félév végén a szorgalmi időszak végétől a vizsgaidőszak végéig a Neptun rendszerben elérhető anonim kérdőív kitöltésével történik. Az eredmény egészét a dékán kapja meg. Az intézetvezetők a területükhöz tartozó tárgyak értékelését látják. Az OHV eredményeket az oktatók értékeléséhez és tananyagfejlesztéshez egyaránt felhasználják. Az OHV kitöltési aránya rendkívül alacsony, 15-30% körül mozog.

A képzés hallgatói véleményezése a záróvizsgára jelentkezett hallgatók körében történik papír alapú kérdőív kitöltésével. Az eredményt a dékán, az oktatásért felelős dékánhelyettes, a szakfelelős és a Minőségbiztosítási Bizottság kapja meg. Az eredmény alapján készült intézkedési terv koordinálása a szakfelelős feladata.

A diplomás hallgatók pályakövetési rendszere (DPR) keretében közvetlenül a végzés után, valamint a végzést követő 3-5 évben is megkeresik a hallgatókat, de nagyon alacsony a válaszadási arány. A szak hallgatóinak kis létszáma miatt a formális vizsgálat helyett nagyobb jelentőségű a személyes tapasztalat.

Az oktatók 3 lépcsőben értékelik a képzést: a tárgyfelelősök minden kurzus befejezése után javaslatokat tesznek a tárgy oktatásának javításával kapcsolatban; a záróvizsga-bizottság tagjai a képzésre vonatkozó következtetéseket is levonnak; a szakfelelős évente értékeli az elmúlt két év (egy képzési ciklus) tevékenységét, és ennek alapján tesz javaslatokat.

Az oktatók korösszetétele alapján megállapítható, hogy több vezető oktató az idősebb, nyugdíjközeli korosztályhoz tartozik. Az 59 évnél idősebb és magasan kvalifikált oktatók száma 5 fő, pótlásuk okozhat gondot. A 19 oktatóból 9 fő ugyanakkor 45 év alatti, tehát van lehetőség az idősebb, az oktatásból várhatóan kikerülő vezető oktatók pótlására.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak szempontjából gondot okoz a régióban szintén *gazdálkodástudományi* képzést nyújtó felsőoktatási intézmények nyújtotta nagy képzési kínálat. Előny ugyanakkor az Ausztriához való közelség, amely a német nyelvű képzést (PhD képzés) vonzóvá teszi, és hozzájárulhat kapcsolatok kiépítéséhez a határ közelében levő osztrák egyetemekkel. Fontos tényező azonban, hogy Ausztriában ingyenes diplomaszerezési lehetőségek vannak magyar hallgatók számára.

A MAB 2007-ben a szak indítását a Budapesti Műszaki Főiskolával közös képzésként akkreditálta. A személyi és tárgyi feltételek változásával a NYME képes a képzés önálló folytatására a szakon.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. **Intézkedési terv** készítése az oktatók tantárgy-, illetve kreditterhelésének rendezése érdekében.
2. Az oktatók publikációs tevékenységének erősítése, a minőségi publikációk számának növelése feltétlenül indokolt.
3. A képzés gyakorlati jellegének erősítése és a gyakorlati képzés színvonalának emelése érdekében célszerű lenne a felhasználói szféra képviselői, gyakorló vállalati, intézményi vezetők intenzívebb bekapcsolása a képzésbe.
4. Néhány tárgy oktatásának színvonala növelhető lenne a szoftverellátottság javításával.

<p>Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kar</p> <p style="text-align: center;"><i>vállalkozásfejlesztés</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/84. (<i>NYME-BMF közös képzésként</i>)</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p> <p>2016/1/VII/2/57. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja <i>a képzés akkreditációs feltételeknek való</i> <i>folyamatos megfelelése esetén)</i> 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>
--	--

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű munkarendben folyik magyar nyelven. A szak alapozó ismereteinek (30 kredit), a szakmai törzsanyagának (65 kredit) aránya megfelel a KKK elvárásainak. Szakmailag aligha indokolható ugyanakkor, hogy valamennyi tárgy teljesítése (függetlenül a kontakt órák számától és a számonkérés követelményétől) öt kreditponttal jár.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Francsovics Anna egyetemi docens szakmai háttere, tudományos munkássága minden szempontból illeszkedik a szak jellegéhez, illetve megfelel a KKK elvárásainak. Az oktatók AT/AE aránya, valamint az oktatói kreditterhelések megfelelnek a MAB bírálati szempontjainak. A 26 oktatóból 21-en rendelkeznek tudományos fokozattal. Ugyanakkor a képzésben nincs egyetlen egyetemi tanár sem.

Tudományos háttér

Az oktatók publikációinak többsége a főiskola kiadványában jelenik meg. Célszerű lenne ezen változtatni, nagyobb figyelmet fordítani a nemzetközi megjelenésre.

A karon három kutatóműhely (Kis- és közép-vállalkozások kutatása, fejlesztése tudományos műhely; Marketing kutatóműhely, Kollaboratív tudásplatform tudományos műhely) és egy kutatócsoport (Társadalom, Informatika és Gazdaság kutatócsoport) tevékenykedik, amelyek alapvetően egy-egy projekthez kapcsolódnak. A projektek kifizetését követően nem látható a fenntarthatóságuk.

A kar oktatóinak többsége regisztrált az MTMT-ben, a feltöltöttség azonban hiányos.

Infrastrukturális feltételek

A kar infrastrukturális adottságai jók. Gondot okozhat azonban az, hogy a kar három intézete két helyen, egymástól távol van. Maguk a karok is Budapest különböző pontjain találhatóak, az oktatók utaznak a képzési helyek között. Az oktatáshoz szükséges informatikai és könyvtári háttér megfelel a követelményeknek.

A kar infrastruktúrája nagyobb hallgatói létszám fogadását is lehetővé tenné.

A képzési létszám és kapacitás

A szak képzési kapacitása és a felvett hallgatók száma folyamatosan csökken. Így egyre nagyobb az oktatói és az infrastruktúra kihasználatlan kapacitása, ami kérdésessé teheti a kar működésének gazdaságosságát, illetve fenntarthatóságát. A felvételi keretszám nappali tagozaton 45 és 145 között változik, 2012-ig emelkedő, azóta csökkenő tendenciával. A kapacitáskihasználtság átlagosan 32%-os. Levelező tagozaton az elmúlt öt évben szinte minden évben 200 fölötti a tervezett felvételi keretszám, csökkenést csak az utóbbi 2 évben mutat. Az átlagos kapacitáskihasználtság itt valamivel magasabb, mint a nappali tagozaton, 45,3%.

A hallgatók között többségben vannak a más intézményből felvettek, ugyanakkor aki az intézmény *gazdálkodási és menedzsment* alapszakán végzők közül mesterképzésre jelentkezik, az tipikusan az intézmény *vállalkozásfejlesztés* mesterszakját választja.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés első három félévében az előadások és gyakorlatok aránya 50% körüli, míg a negyedik félévben az ún. laboratóriumi munka miatt a gyakorlatok aránya 80% körüli. A kreditek allokációja nincs összhangban sem az órákon, sem pedig a gyakorlatokon elvárt munkával.

A *vállalkozásfejlesztés* mesterszakon nincs gyakorlati félév. A hallgatók gyakorlati ismereteket esettanulmányok feldolgozásával és prezentációjával, üzemlátogatásokkal, és ipari szakemberek előadásaival szereznek.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérés formái és módszerei megfelelnek a képzési területen alkalmazott országos gyakorlatnak. A félév közben alkalmazott számonkérés módszerére a kari minőségbiztosítási szabályzat nem fogalmaz meg ajánlást.

A záróvizsgák követelményi lebonyolítása szabályozott. A záróvizsga a diplomamunka megvédéséből és szóbeli vizsgából áll. A hallgató az intézetek által megadott diplomamunka témákból választ. A kész diplomamunkákat 2011 óta plágiumellenőrző programmal ellenőrzik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben a felvettek száma 135 fő (28, 19, 7, 28, 26, 27) a részidejű képzésben összesen 557 fő (183, 109, 76, 64, 80, 45).

A kiadott diplomák száma a teljes idejű képzésben 49 (-, 14, 9, 16, 1, 9), a részidejű képzésben (273, (-, 43, 51, 66, 69, 44). Az évente kiadott diplomák száma erősen ingadozik, ennek egyik oka az alacsony felvételi ponthatár, másik oka pedig az, hogy a hallgatók egy része nappali tagozatosként is heti 40 órás munkakörben dolgozik.

A nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák száma 75 (18, 33, 24, 0, 0).

A kar kiemelt feladatának tekinti a tehetséggondozást. A kutatóműhelyek tevékenységének eredményei beépülnek a tananyagba. A tehetséges, elkötelezett hallgatóknak lehetőségük van bekapcsolódni a kutatásokba. Ez a munka sok esetben alapul szolgál TDK dolgozatokhoz is, 2013-ban a XXXI. OTDK Közgazdasági szekciójában egy hallgató első helyezést ért el

Két szakkollégium (Jánossy Ferenc Szakkollégium, Galamb József Integrált Projekt Szakkollégium), és Erasmus programok is segítik a hallgatói tehetséggondozást.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot az Óbudai Egyetem Keleti Károly Kara gondozza. A kar élén a dékán áll, a karon három szakmai intézet biztosítja az oktatási feltételeket: Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet, Szervezési és Vezetési Intézet, Vállalkozásmenedzsment Intézet. A negyedik intézet (Testnevelési és Sport Intézet) vélhetőleg a kari feltételeknek megfelelő oktatói létszám biztosítása miatt tartozik a kar szervezetébe.

A szakfelelős feladata, hogy évente felülvizsgálja a szak működését és hatékonyságát. A tapasztalatok alapján fejlesztési tervet nyújt be, melyet a Kari Tanács bírál el. A tantárgyfelelősök irányítása, koordinálása szintén a szakfelelős feladata. A tantárgyfelelősök beszámolási kötelezettséggel tartoznak neki.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karra az Óbudai Egyetem minőségbiztosítási rendszere érvényes. Az egyetem ISO 9001:2008 tanúsítással rendelkezik. Az oktatók hallgatói véleményezésére a kari HÖK kérése alapján kerül sor. A HÖK tesz javaslatot arra, hogy mely oktatók esetében készüljön el az OMHV felmérés.

A hallgatói elégedettségmérésre két alkalommal kerül sor: a hallgatók felvételekor (ún. 0. körös felmérés) és az államvizsga időpontjában. A végzett hallgatók elhelyezkedését a DPR rendszer segítségével mérik, de a mérések nem szakspecifikusak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Erősségeik között szerepel többek között az elkötelezett oktatói gárda, az ingyenes elektronikus jegyzeteik számának növekedése, az országos hallgatói érdeklődés. *Gyengeségként* a fejlesztendő PR tevékenységet, vállalati kapcsolataik alacsony számát, valamint a hallgatók eltérő előképzettségi szintjét tüntetik fel. *Lehetőségként* új oktatási technológiák

bevezetését, továbbá hazai és nemzetközi kapcsolataik erősítését látják. *Veszélyként* tekintenek a versenytársaik növekvő számára, külföld elszívó erejére, illetve a potenciális hallgatói korosztály alacsony létszámára.

A kar erős versenykörnyezetben tevékenykedik.

A MAB 2007-ben a szak indítását a Budapesti Műszaki Főiskola és a Nyugat-magyarországi Egyetem közös képzéseként akkreditálta. A személyi és tárgyi feltételek változásával az Óbudai Egyetem (korábban Budapesti Műszaki Főiskola) képes a képzés önálló folytatására a szakon.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Célszerű újragondolni a tárgyak kredit- és óraszámát a tárgy jellegével, az elvárásokkal összhangban.
2. Célszerű a kar kutatási programjának újragondolása, a jelenleginél kevesebb, de karakteresebb súlypont meghatározása.
3. A humánpolitikai stratégia újragondolását követően meg kellene határozni annak az esélyét, hogy habilitált oktató vagy egyetemi tanár legyen a szak felelőse.

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: vezetés és szervezés mesterképzési szak

A=akkreditált (9)

AM=monitorvizsgálat (3)

NA = nem akkreditált (1)

intézmény/szak	vezetés és szervezés MA
BCE	A
BCE Csíkszereda	A
BKF (MET)	NA
BME	A
DE	A
KRF	AM
ME	A
NYME	A
PE	A
PTE	AM
SZE	A
SZE Székelyudvarhely	AM
SZIE	A

A szak párhuzamos akkreditációjában **11 intézmény volt érintett** (kettő közülük székhelyen kívüli képzéssel is): Budapesten 3 intézmény (Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Metropolitan Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem), a keleti országrészben 4 intézmény (Debreceni Egyetem, Károly Róbert Főiskola, Miskolci Egyetem, Szent István Egyetem), míg a nyugati országrészben ugyancsak 4 intézmény (Nyugat-magyarországi Egyetem, Pannon Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Széchenyi István Egyetem) adott helyet a képzésnek. A képzések a Dél-Alföldi Régió kivételével lefedik az ország teljes területét. A szakot 9 egyetem és 2 főiskola hirdeti. 9 képzést a MAB 5 évre akkreditál, 3 esetben az öt éves akkreditáció feltétele közbülső monitorvizsgálat, egy – nem akkreditált, de működő – képzésnek továbbra sem ad akkreditációt.

A *vezetés és szervezés* szak országosan **az egyik legnépszerűbb mesterszak** mind az intézmények, mind a hallgatók körében: a felvett hallgatói létszám az összes gazdálkodási mester szak (11) közül 2009 és 2015 között stabilan 19,5-22,8 % közötti arányban részesedett (a pótfelvételi és a keresztféléves felvételi létszámkereteket is figyelembe véve – a felvi.hu adatai alapján).

A szak kiemelt jelentőségét aláhúzza az a tény is, hogy az országos rangsorokban (Heti Válasz, HVG) kitüntetetten kezelik az intézmények oktatási minőségének megítélése kapcsán; a nemzetközi rangsorokban pedig ez az a szak, amelyet – a *pénzügy* szak és az *MBA* programok mellett – elsődlegesen figyelembe vesznek a gazdálkodás(tudomány)i képzések (Business School-ok) értékelésekor – lásd pl. Financial Times rangsor:

<http://rankings.ft.com/businessschoolrankings/>.

Az akkreditációs vizsgálat kiemelten áttekintett aspektusa a **képzési és kimeneti követelményeknek történő megfelelés**. A jelentések tanúsága szerint az intézmények többsége betartja a vonatkozó akkreditációs normákat. A KKK-tól eltérő tantervi megoldás 2 esetben fordult elő (MET, PTE), az előbbi NA határozatot, az utóbbi korrekciós javaslatokat és követő monitoring eljárást eredményezett.

A felvételi keretszámok tekintetében a szakot meghirdető 11 intézmény a mind a nappali, mind a részidős képzésben éves átlagban 760-770 fős kapacitást tervezett. A tényleges felvételi tényszámok tanulsága szerint a tárgyidőszakban mind a nappalis, mind a részidős **felvételi kereteket 51%-osan** sikerült kitölteni. Ez jobb, mint a legtöbb szak összehasonlítható felvételi létszámkeret kihasználása, ugyanakkor nem hallgatható el a tény, hogy a tervezett kapacitás a kétszerese a tényleges keresletnek. A felvettek felvételi keretszámhoz viszonyított aránya ugyanakkor meglehetősen széles tartományban szóródik intézményenként.

A tárgyidőszakban a felvett nappalis hallgatók 44,3%-a, a részidős képzésekre felvett hallgatók 24,2%-a tudta megszerezni a diplomát – ez igen alacsony arány, még akkor is, ha ezzel nem a szak „lóg ki” más szakok diplomázási arányszámai közül. Az egyes intézmények közötti szóródás itt is jelentős. (A részletes tényadatokat ld. a melléklet 1.sz. táblázatában.)

A KKK hat specializáció meghirdetését rögzíti (az egyes lehetséges specializációk után zárójelben a programokban való meghirdetés száma):

- emberi erőforrás menedzsment és szervezetfejlesztés (8)³⁶
- termelés- és szolgáltatásmenedzsment (4)
- controlling és teljesítménymenedzsment (2)
- üzletviteli tanácsadás (2)
- információ menedzsment (2)³⁷
- szervezetalakítás és folyamatszervezés (1)

Egy intézmény (MET) egy nomenklatúrán kívüli specializációt is meghirdetett: szervezeti mediátor. (A részletes tényadatokat lásd a melléklet 2. sz. táblázatában.)

A képzés személyi feltételei mindenütt megfelelők, a szakfelelősök a követelményeknek eleget tesznek. Azt a tényt, hogy a szak mind a felsőoktatási képzési portfólióban, mind az egyes intézményekben „zászlóshajónak” számít, jól alátámasztja az, hogy **a szakfelelősök** (a „zászlóshajók kapitányai”) **a szakma fajsúlyos szereplői**. A 11 szakfelelős közül:

- beosztásukat tekintve: 8 egyetemi tanár, 2 egyetemi docens, 1 főiskolai tanár,
- tudományos fokozatukat tekintve: 2 DSc, 6 CSc (közülük 2 fő egyben PhD is), 3 PhD
- doktori iskolákban való szerepvállalásukat tekintve: 7 törzstag, 2 témavezető (2 nem DI tag)
- a szakfelelősöknek együttesen 74 védett PhD hallgatójuk van (átlag: 7), további 60 jelenleg vezetett PhD hallgatójuk (átlag 5) – ez aktív tudományos és utánpótlás-nevelő aktivitásra vall.
- a szakfelelősök tudományometriai mutatói is megnyugtatóak: tudományos közleményeik átlagos száma 147; átlagos Hirsch indexük 5,5; átlagos idézettségük 146.
- érdekességként: a szakfelelősök közül 8-nak szakirányú a tudományos háttere (gazdálkodás- és szervezéstudományok illetve közgazdaságtudományok), 2-en mérnökök (1-1 gépészeti tudományok, illetve bio-, környezet- és vegyészmérnöki tudományok területén), 1 fő a filozófiai tudományok tudományterületén szerzett fokozatot (A részletes tényadatokat lásd a melléklet 3. sz. táblázatában.)

Hasonlóan erősnek mondhatóak a szakon tanító oktatói kör paraméterei, diszciplináris megfelelésük is jónak mondható:

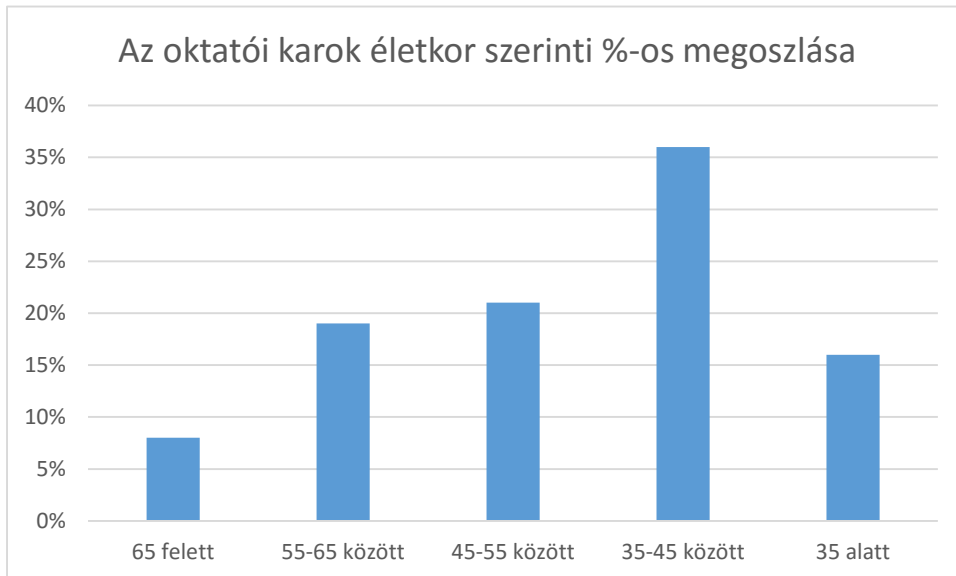
- 74%-uk rendelkezik tudományos fokozattal (69% CSc/PhD, 5% DSc)
- FOI-hoz való viszonyukat tekintve 83%-uk AT, 11%-uk AE, és mindössze 6%V oktató.
- 15%-uk tanár (12% egyetemi, 3% főiskolai), 41%-uk docens (37% egyetemi, 4% főiskolai), 29%-uk adjunktus vagy tanársegéd és 13% egyéb.

(A részletes tényadatokat lásd a melléklet 4. sz. táblázatában.)

Egészségesnek tekinthető az oktatói kör kor szerinti megoszlása is: a normális eloszlásgörbe módusza a 35-45 közötti korosztály felett van (36%), ami a hosszabb távú vezető oktató utánpótlás szempontjából megnyugtatónak tűnik. (A részletes tényadatokat lásd a melléklet 5. sz. táblázatában.)

³⁶ A NyME összevont emberi erőforrás menedzsment- információ menedzsment specializációt hirdet

³⁷ Ld. az előző lánbjegyzetet

Általános problémának tekinthető ugyanakkor az oktatók **magas kreditterhelése**, és rendre igen magas óraszámokban oktatnak. Az intézmények tudományos háttere összességében megfelelőnek mondható, általában **a szakterületnek megfelelőek a tudományos műhelyek**, kutatási projektekkel, pályázatokkal, kiterjedt vállalati kapcsolatokkal.

Idegen nyelven (angolul) a Pécsi Tudományegyetem és a Szent István Egyetem hirdeti meg a szakot. Az előbbi 30-40 fővel megszilárdult képzési program, az utóbbi új, és 10 körüli beiskolázással jellemezhető. Vannak képzések (pl. BCE), amelyek ezt a szakot csak magyarul, az MBA mesterképzést csak angolul indítják.

Az oktatási infrastruktúra jellemzően jó.

A minőségbiztosítás a vizsgált szakok esetében megfelelő. A DPR-t általánosan működtetik, szakspecifikus eredmények ugyanakkor még nem nagyon érzékelhetőek.

Az egyes jelentésekben megfogalmazódó következtetések, illetve a szak fejlesztésére irányuló javaslatok közül általános érvényűen a következők emelhetők ki.

1. Úgy tűnik, hogy a mára kiépült kapacitás (felvételi keretszámok) meghaladják a tényleges keresletet. Néhány intézmény esetében aggasztóan alacsonyak (fedezeti pont alattiak) a beiskolázott létszámok. Megfontolandó megoldás lehet a beiskolázási/toborzási tevékenység módszereinek fejlesztése, e tevékenység intenzitásának erőteljes növelése, a toborzással kapcsolatos best practice-ek kicserélése, illetve a felvételi keretszámok felülvizsgálata, a programok koncentrációja.
2. Elengedhetetlen fejlesztési szükséglet a rendes időben diplomázók létszámarányának növelése!
3. A szak jellegénél fogva a képzéseket erősíteni kellene a képzés gyakorlatiasságának, probléma-orientáltságának emelésével, a vállalati együttműködésen alapuló lehetőségek intenzívebb feltárásával és a tapasztalatok oktatásba történő markánsabb beépítésével, gyakorló vezetőknél a képzésbe történő intenzívebb bekapcsolásával, vállalatlátogatásokkal. A gyakorlati élettel való szervezettebb kapcsolattartás szempontjából nagy lehetőségek rejlenek a végzettekkel való intenzívebb kapcsolattartásban (alumni), illetve a DPR eredményeinek behatódó, szakspecifikus elemzések hasznosításában.
4. Annak ellenére, hogy az oktatók túlterheltsége általános jellemző, az akadémiai sztereotípek megőrzése és a tudományos (DSc), valamint egyetemi (habilitáció) előmenetel alapjainak megteremtése szempontjából nélkülözhetetlen a tudományos-publikációs aktivitás (ide értve az idegen nyelvű publikációkat és a nemzetközi konferencia-részvételt is) fokozása a középgeneráció körében, a tudományos teljesítmények szervezettebb és hangsúlyosabb beépítése mind a minőségbiztosítási, mind a teljesítményértékelési rendszerekbe és a kiemelkedő tudományos-publikációs eredmények kompenzációs rendszerben való jobb elismerése.
5. A kompenzációs rendszert érintő további hangsúlyos problémának tűnik, hogy a menedzsment oktatásban dolgozó középgeneráció munkájának egyetemi fizetéssel való elismertsége nemhogy a kortárs csoporttal nem összehasonlítható, de sokszor még az általuk oktatott, frissen végzett diplomásokéival sem. Ez a korosztály fokozott csábításnak, „agyelszívásnak” van kitéve az üzleti világ felől. Amennyiben rövidtávon nem sikerül valamilyen formában ennek a korosztálynak a megtartásához szükséges kompenzációs csomagokat

összeállítani, úgy mind az oktatás, mind az akkreditációs feltételeknek való megfelelés veszélybe kerül.

6. Az oktatás minőségét jelentősen befolyásoló, általánosnak mondható jelenség a munka melletti tanulás a nappali képzésekben is. Itt a képzés rugalmasságának fokozása vs. akadémiai követelmények következetesebb érvényesítése súlyos dilemmájára minden intézménynek világos és következetesen érvényesített gyakorlatot kell kialakítani.
7. Az oktatás minősége tovább fejleszthető korszerű oktatásmódszertani fejlesztésekkel (pl. e-learning módszerek, korszerű IT használat), a problémaorientált képzés (esettanulmányok) arányának növelésével. A tárgy jellegére való tekintettel erősítendő az évközi számonkérés, a verbális számonkérési elemek arányának növelése.
8. Fejlesztendő a hallgatók idegen nyelv-tudása, illetve az idegen nyelvű képzési elemek (idegen nyelvű szakirodalom megadása, idegen nyelven hirdetett tárgyak, előadások) aránya.
9. Számos program esetében megfontolandó a más alapszokról érkező hallgatók számára felzárkóztató kurzusok bevezetése.

I.sz. táblázat: A vezetés és szervezés mesterszak felvételi keretszámai, a felvett hallgatók száma és a kiadott diplomák

Sorszám	Egyetem	2017/18				2018/19				2019/20				2020/21				2021/22				Összes felvett hallgató	Diplomát kiadott	Diplomázási arány (%)	Diplomázási arány (abszolút)	Diplomázási arány (relatív)	Diplomázási arány (abszolút)	Diplomázási arány (relatív)			
		Keretszám	Felvett	Diplomázott	Diplomázási arány (%)	Keretszám	Felvett	Diplomázott	Diplomázási arány (%)	Keretszám	Felvett	Diplomázott	Diplomázási arány (%)	Keretszám	Felvett	Diplomázott	Diplomázási arány (%)	Keretszám	Felvett	Diplomázott	Diplomázási arány (%)										
1	Budapesti Corvinus Egyetem	80	118	50		80	170		12	90	122	50		120	172	50		75	182	30		445	764	172%	180	12	7%	280	36,65%	44	366,67%
2	Budapesti Metropolitan Egyetem	0	0	0	0	100	0	100	22	100	0	100	22	100	0	100	54	100	0	100	48	400	0	0%	400	146	37%	0		23	15,75%
3	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	220	44	0	0	220	76	0	0	220	108	0	0	220	110	0	0	206	98	0	0	1086	436	40%	0	0		174	39,91%	0	
4	Debreceni Egyetem	20	59	15	40	20	59	20	57	20	63	15	56	20	26	15	32	20	36	1	46	100	243	243%	66	231	350%	145	59,67%	142	61,47%
5	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	0	0	0	0	0	0	0	0	40	6	40	11	40	0	40	25	40	0	40	8	120	6	5%	120	44	37%	3	50,00%	7	15,91%
6	Miskolci Egyetem	21	3	27	18	21	28	27	19	30	23	30	25	27	19	30	25	32	10	39	14	131	83	63%	153	101	66%	41	49,40%	51	50,50%
7	Nyugat-Magyarországi Egyetem	25	0	50	34	50	0	80	30	20	0	50	35	20	0	31	27	15	6	50	18	130	6	5%	261	144	55%	0	0,00%	71	49,31%
8	Pannon Egyetem, Veszprém	50	28	100	56	50	24	80	47	50	18	80	34	50	14	80	30	50	9	50	19	250	93	37%	390	186	48%	53	56,99%	105	56,45%
9	Pécsi Tudományegyetem	100	20	100	64	80	47	80	59	80	47	80	62	80	44	80	38	80	32	100	45	420	190	45%	440	268	61%	96	50,53%	151	56,34%
10	Széchenyi Egyetem, Győr	30	10	30	4	40	26	50	62	40	17	50	22	40	16	50	39	40	10	50	45	190	79	42%	230	172	75%	31	39,24%	43	25,00%
11	Szent István Egyetem, Gödöllő	200	0	450	103	150	0	400	163	75	23	400	129	85	22	140	133	55	15	185	86	565	60	11%	1575	614	39%	45	75,00%	286	46,58%

Forrás: Önértékelések

2. sz. táblázat: A vezetés és szervezés mesterszak meghirdetett specializációi intézményenként

1	Budapesti Corvinus Egyetem	1	1	1			
2	Budapesti Metropolitan Egyetem				1		1
3	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem			1		1	
4	Debreceni Egyetem		1	1			
5	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös					1	
6	Miskolci Egyetem			1		1	
7	Nyugat-magyarországi Egyetem			1			1
8	Pannon Egyetem, Veszprém			1		1	
9	Pécsi Tudományegyetem						
10	Széchenyi Egyetem, Győr			1			
11	Szent István Egyetem, Gödöllő			1	1		1

Forrás: Önértékelések

Megjegyzés: A NyME összevont emberi erőforrás menedzsment–információ menedzsment specializációt hirdet.

3.sz. táblázat: A szakfelelősök tudományometriai paraméterei

		neve	beosztás	tud.fokozat	tudományág, tudományterület	Doktori Iskola	Eddig vezetett PhD. hallgató	Ebből: Védett PhD. hallgató	Hirsch index	Tudományos közlemény összesen	Tud. folyóirat cikk				Könyv szerző			Könyv szerkesztő			Könyv részlet		Független idézetek				
											IX. oszt. nemzet-közi listás	IX. oszt. hazai listás	egyéb nközi	egyéb hazai	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	összesen	idegen nyelv	magyar nyelv	Idézetek tud. közl.	Idégen nyelvű hivatk.		
1	Budapesti Corvinus Egyetem	Dobák Miklós	et	CSc	közgazdaságtudomány	törzstag	8	6	6	76	3	20	1	13	10		10	8	1	7	21	5	16	22	2	26	
2	Budapesti Metropolitan Egyetem	Krémer András	ft	PhD	filozófia tudomány				1	15	1	5			4		4	1		1	4	1	3	0	0		
3	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	Koltai Tamás	et	CSc	gépészeti tudomány	törzstag	9	5	6	127	16	15						2		2	8	4	4	18	6	11	8
4	Debreceni Egyetem	Ujhelyi Mária	e.doc.	PhD	gazdálkodás- és szervezéstudomány		3	1	1	20		5						3	2	1	7	3	4	2	0		
5	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	Takácsné György Katalin	et	CSc	közgazdaságtudomány	témavezető	13,5	9,5	1	258	36	40	28		8	1	7	5	3	2	20	9	11	45	8	61	
6	Miskolci Egyetem	Veresné Somosi Mariann	et	CSc, PhD	gazdálkodás- és szervezéstudomány	törzstag	14,5	1,5	4	85	1	4	7	17	13	1	12	4	1	3	8	1	7	27	5		
7	Nyugat-Magyarországi Egyetem	Székely Csaba	et	DSc	gazdálkodás- és szervezéstudomány	törzstag	27	20	6	149	3	10	30		5	1	4	10	7	3	10	7	3	12	4	5	
8	Pannon Egyetem, Veszprém	Szabó Lajos	e.doc.	PhD	bio-, környezet- és vegyészmérnöki tud.	törzstag	5	3	5	94	9	15			4	1	3	7	1	6	13	7	6	11	1	24	
9	Pécsi Tudományegyetem	Farkas Ferenc	et	CSc	gazdálkodás- és szervezéstudomány	törzstag	32	17	8	169	15	61	4		16		8	8	4	4	19	7	12	15	0	57	
10	Széchenyi Egyetem, Győr	Bencsik Andrea	et	CSc, PhD	gazdálkodás- és szervezéstudomány	témavezető	18	9	6	257	5	23	38	48	10	4	6	1	0	1	28	10	18	14	1	55	
11	Szent István Egyetem, Gödöllő	Poór József	et	DSc	közgazdaságtudomány	törzstag	4	1,5	6	365	13	74	42	47	16	2	14	22	5	17	40	14	26	18	0	99	

Forrás: MTMT, www.doktori.hu

4.sz. táblázat: Az oktatói karok jellemzői

		Képzésben résztevő oktatók	tantárgy-felelős	Tud. fokozat		FOI			Munkaköri beosztás					
				PhD / Csc	DSc	AT	AE	V	ts /adj	f. doc	e. doc	f. tan	e. tan	egyéb
	ÖSSZESEN	321	17 3	223	16	26 5	36	20	93	14	12 0	9	38	42
		100 %	54%	69%	5%	83%	11 %	6%	29 %	4%	37%	3%	12 %	13 %
1	Budapesti Corvinus Egyetem	62	15	32		42	10	10	23		12		5	22
2	Budapesti Metropolitan Egyetem	26	16	18		18	5	3	2	10	2	7	0	0
3	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	40	20	25	4	34	6	0	15		16		6	3
4	Debreceni Egyetem	24	17	22	1	21	3	0	9		8		5	2
5	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	15	13	13	1	12	3	0		4	4	2	3	2
6	Miskolci Egyetem	25	13	16	1	24	0	1	10		12		2	1
7	Nyugat-Magyarországi Egyetem	19	14	15	1	17	2	0	5		10		2	2
8	Pannon Egyetem, Veszprém	31	16	24	2	26	5	0	11		12		5	3
9	Pécsi Tudományegyetem	20	13	13	2	16	0	4	4		10		3	3
10	Széchenyi Egyetem, Győr	22	14	20		20		2	4		15		1	2
11	Szent István Egyetem, Gödöllő	37	22	25	4	35	2	0	10		19		6	2

Forrás: Önértékelések

5.sz. táblázat: Az oktatói karok korösszetétele

		Képzésben résztevő oktatók	Oktatók születési év szerint				
			1950 előtt	1950- 1959	1960- 1969	1970- 1979	1980 után
	ÖSSZESEN	318	26	59	65	115	53
		100%	8%	19%	20%	36%	17%
1	Budapesti Corvinus Egyetem	59	3	6	8	29	13
2	Budapesti Metropolitan Egyetem	26	2	3	9	8	4
3	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	40	4	9	6	15	6
4	Debreceni Egyetem	24	2	4	6	9	3
5	Károly Róbert Főiskola, Gyöngyös	15	2	3	3	7	0
6	Miskolci Egyetem	25	0	3	6	7	9
7	Nyugat-magyarországi Egyetem	19	3	2	3	7	4
8	Pannon Egyetem, Veszprém	31	3	6	3	15	4
9	Pécsi Tudományegyetem	20	2	8	2	3	5
10	Széchenyi Egyetem, Győr	22	0	7	7	5	3
11	Szent István Egyetem, Gödöllő	37	5	8	12	10	2

Forrás: Önértékelések

Vezetés és szervezés mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
vezetés és szervezés mesterképzési szak szervezetalkítás és folyamatszervezés; controlling és teljesítménymenedzsment; emberi erőforrás menedzsment és szervezetejlesztés specializációk szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/6.	2016/1/VII/2/58. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű, nappali és részidejű, esti képzés folyik magyar nyelven. A teljes idejű képzés tantervében a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket három 5 kredites tárgy tartalmazza, 15 kredittel. A szakmai törzsanyagot tíz 5-6 kredites kötelező tárgy adja 51 kredit értékben. A differenciált szakmai ismereteket a *szervezetalkítás és folyamatszervezés, a controlling és teljesítménymenedzsment, valamint az emberi erőforrás menedzsment és szervezetejlesztés* specializációk keretében nyújtják. Mindhárom szakirány hat 5 kredites tárgyat tartalmaz 30 kredit értékben. A tantervben számos szabadon választható tárgyat ajánlanak, köztük angol és német nyelvű tárgyakat is, összesen 9 kredit értékben. A Vezetés és Stratégia Tanszék a közelmúltban indította újra a nemzetközi esettanulmányokra felkészítő *strategic international management* tantárgykurzust.

A kontaktórák száma 1100, ami átlagosnak mondható. A tantárgyak száma (19) alapján a nemzetközi gyakorlathoz képest nem tekinthető elaprózottnak a képzés. A szakfelelős és a tárgyfelelősök törekszenek arra, hogy minél frissebb, a nemzetközi sztenderdeknek is megfelelő tananyaggal lássák el a hallgatókat.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Dobák Miklós CSc, egyetemi tanár szakmai háttere, tudományos munkássága illeszkedik a szak jellegéhez, az MTA Gazdálkodástudományi Bizottságának tagja. Nagyon sok (62) oktató érintett a képzésben, ám a vezető oktatók aránya mindössze 22%. Néhány kiemelkedő, ismert szakember mellett a többi oktató tudományos teljesítménye átlagos. A tantárgyfelelősök intézményi kreditterhelése elfogadható. Az egyes tantárgyak, elsősorban a szakmai törzsanyag oktatásában, azon belül gyakorlatok vezetésében 2-6 oktató vesz részt (docens, adjunktus, tanársegéd, tudományos munkatárs, PhD hallgatók). Ez az oktatók megfelelő együttműködését igazolja.

A képzés tárgyainak száma 31 (mindhárom specializáció összes tantárgyát beszámítva, de választható tárgyak nélkül), ehhez a teljes oktatói gárdából 15 tárgyfelelős tartozik. A képzésben résztvevő 62 oktató közel 60%-a minősített. Az AT besorolású oktatók aránya elfogadható, 73%. Az oktatók korösszetétele kedvező, a 45 év alattiak aránya 71%, közülük azonban csak 12% docens. Az adjunktusi körből várható a docensi utánpótlás. A fokozatot szerzett fiatal és oktatási tapasztalattal rendelkező oktatók fokozatosan tárgyfelelősökké léphetnek elő az évek során, így a fiatalítás, ezzel együtt a tantárgyak tematikájának, ismeretanyagának megújítása megoldható, de a szakmailag megfelelő oktatói utánpótlás biztosításához sokkal több végzett PhD hallgató megtartására lesz szükség a jövőben. Az AT besorolású egyetemi tanárok száma igen csekély, mindössze 5%, utánpótlásukra szükség lesz.

Tudományos háttér

A kutatás intézeti szinten 4 kutatóközpontban folyik, ahol elsősorban OTKA és TÁMOP kutatások dominálnak. Az egyik kutatóközpont vezetője doktorjelölt.

A mesterképzési szaknak a tágabb közgazdasági területeket felölelő kutatások és publikációk megfelelő tudományos háttérrel nyújtanak.

A képzéshez kapcsolódó intézményközi tudományos együttműködésnek egyfajta központja, „motorja” található az intézményben. Az együttműködés eredménye a szakterületen számos széles körben használt oktatási anyag (tankönyv, esettanulmány) megjelenése. Éljenjárnak az eset-, illetve akciókutatásban, ami amellelt, hogy folyamatos kapcsolatot jelent a szervezetek valós világával, számos oktatási tartalmat is megalapoz. Aktívan bekapcsolódnak a nemzetközi kutatásokba, mind a PhD hallgatók, mind a seniorok rendszeres előadói, díjazottjai, szervezői az egyes kutatási

területek (*stratégiai menedzsment, teljesítménymenedzsment, közszolgálati szervezetek vezetése, szervezeti kultúra* stb.) legrangosabb nemzetközi tudományos kutatási fórumainak. (pl. EGOS).

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor elvárásainak. A Budapesti Corvinus Egyetem könyvtári hálózata az ország egyik legnagyobb könyvtára. A *gazdálkodástudományi* kötetekkel való ellátottság megfelelő. Ez kiegészül az elektronikus hozzáférésű szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári olvasótermekből vagy otthoni gépekről is elérhetők. Idegen nyelven is (angolul, németül) elegendő, jó színvonalú tankönyvek és tananyagok állnak rendelkezésre. A hallgatók pozitívan nyilatkoztak a tananyagok biztosításáról, elérhetőségéről.

A képzési létszám és kapacitás

Az elmúlt 5 évben a szakra felvett hallgatók száma évi 120 és 180 fő között ingadozott, 2012/2013-tól stabilizálódni látszik évi 170-180 fő körül. Ez némileg elmarad a tervezett évi 170-210-es létszámtól.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében nagyjából 50-50%-os. A hallgatók a gyakorlatiasabb képzést preferálják (ez országos jelenség), e képzésben a gyakorlati órák száma meg is haladja az előadásokét. A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek egymásra.

A tantárgyak 3-5 kreditesek, de akad 6 kreditese tárgy is, a *szervezetelméletek*. A hallgatók 4 félév alatt 22 vizsgát tesznek a szabadon választott tárgyak nélkül kalkulálva, félévenkénti átlagban 5-6-ot, ez a nemzetközi gyakorlatot tekintve nem magas. Egyes oktatók törekednek a tananyagok és a számonkérés tanulási eredmény- (kompetencia-)központú kialakítására, de a szak egészében még nem jelent meg az oktatók munkájának értékelését is befolyásoló új módszertan.

A képzés specialitásának számít, hogy a Vezetés és Szervezés Tanszék projekt tárgyainak oktatói mentorálás segítségével kombinált csoportos szakmai gyakorlat lehetőségét teremtik meg minden mesterszakos hallgató számára a CEMS képzés mintáját követve. Ennek keretében hazai és multinacionális szervezetekkel is együtt dolgoznak.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A szakon szóbeli és írásbeli vizsgák is vannak fele-fele arányban. A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggőek. A számonkérés szabályai a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek. A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A hallgatók a *szakszeminárium I. és II.* keretében dolgoznak a diplomamunkán. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága, értékelése jó minőségű, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. A záróvizsga jellemzően a diplomamunkáról, annak védéséről szól komplex szóbeli vizsgával kiegészítve. A diplomamunkát egy külső és egy belső bíráló előzetesen értékeli, jegyet ad rá, szöveges indoklással. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a jelentkezők száma megduplázódott mind az összes jelentkező, mind az első helyes jelentkezők száma tekintetében (2013-ban 900 felett, illetve 300 felett). Ugyanakkor a felvett létszámok 118 és 182 fő között ingadoztak. A felvett hallgatók több mint 90%-a állami finanszírozásban kezdte meg tanulmányait. A kiadott diplomák száma egyenlőtlenül oszlik meg, mert sok hallgató – általában külföldi tanulmányai miatt – 4 félévnél hosszabb idő alatt végzi el a mesterszakot, ezért az évfolyamok összecúsznak. Ugyanakkor a kiadott diplomák száma folyamatosan emelkedett, 2013-ra 120-ra. A lemorzsolódás aránya minimális, nem éri el a 10%-ot.

A hallgatók a nappali képzést részesítik előnyben. Az önköltséges esti képzést csak 2010/2011-ben tudták elindítani 12 hallgatóval, a kiadott diplomák száma viszont évente 5 és 14 között változott. Ennek oka, hogy a nappali képzésre felvételt nyert hallgatók egy része különféle okok miatt később tanulmányait az esti rendszerű képzésben folytatta. A 2015/2016. tanévre 31 hallgató jelentkezett felvételre első helyen esti képzésre.

A nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után diplomát nem kapó hallgatók aránya 5% alatt van. Az e körbe tartozó hallgatók többsége a záróvizsgát követően viszonylag rövid idő után teljesíti a nyelvi követelményeket, általában maximum egy éven belül átvehetik diplomájukat. A nappali képzésre felvett hallgatók 60-70%-a rendelkezik nyelvvizsgával.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munka, a demonstrátori rendszer, a kiadványok, a hallgatói mobilitás és a szakkollégiumok említhetők, de vannak egyéb kutatási bekapcsolódási lehetőségek is a legjobb hallgatók számára. A TDK-eredményekre jogosan büszke a kar, ám többéves összehasonlítás kari szinten sem áll rendelkezésre. A képzésnek

évente mintegy 20 hallgatója vesz részt TDK és OTDK rendezvényeken.

A nemzetközi esettanulmány versenyeken való részvételhez többnyire a Vezetéstudományi Intézet és az EVK Szakkollégium által évente szervezett Országos Esettanulmány Versenyen elért eredmény jelenti a belépőt. Az esettanulmány verseny célja az esettanulmány-módszertan hazai és nemzetközi elterjedésének ösztönzése, a hallgatók, az akadémiai és az üzleti világ kapcsolatainak az erősítése.

A végzős hallgatói felmérések közvetlenül a záróvizsga után készülnek, ennek fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik. Ugyanakkor a munkaadók visszacsatolása nem volt elérhető a MAB számára.

A végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét az egyetem Minőségügyi Irodája, a pályakövetést a Vállalati Kapcsolatok és Alumni Iroda központilag végzi.

A végzett hallgatók magas kezdő fizetéssel tudnak elhelyezkedni. A szakról évente 1-2 hallgatót vesznek fel PhD képzésre.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak szakmai koordinációját a Vezetéstudományi Intézet fogja össze, a szak vezetésében az intézet filozófiája érvényesül. A szakfelelős kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala. A szakkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelőssége, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a kar és a szervezeti egységek vezetőinek feladata és felelőssége. A szakfelelős munkáját koordinátorok támogatják, akik az érintett tanszékek tagjai. A kari vezetés stratégiaileg változatlanul nagy hangsúlyt fektet a *vezetés és szervezés* mesterképzésre.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszer irányítása és működtetése az Egyetemi Minőségirányítási Koordinációs Bizottságnak a feladata, de kari minőségügyi koordinációs bizottság is működik. 2014 óta új minőségügyi kézikönyv szabályozza a minőségbiztosítást. A szakok képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és a folyamatos fejlesztés a szakfelelős feladata, de a HÖK, hallgatók és munkaadók is részt vesznek ebben a munkában.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítmény értékelésben és az „év oktatója” díjak kiosztásakor. Az oktatói teljesítménymérés eredményeit felhasználják az oktatás színvonalának javításában. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív. A hallgatók úgy látják, hogy felméréseiknek, jelzéseiknek van hatása, visszacsatolása az oktatás minőségére és struktúrájára.

Erős, szervezett a kapcsolattartás a vállalati-intézményi partnerekkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívumként jelenik meg a C-SWOT analízisben. *Gyengeségként* jelenik meg az adminisztrációs terhek növekedése, az oktatók jelentős oktatói terhelése. Ezekkel egyetértve hiányolható a konkrét gazdasági környezet hatásának megemlítése a szakra vonatkozóan. A veszélyeztető tényezők között szerepel a PhD hallgatók utánpótlásának problémája.

A SWOT öt eleme kari szintű pontokat tartalmaz. Az általános megállapításokkal egyetértve, megjegyezzük, hogy mind az elemzésben, mind az intézkedési tervben jobban lehetett volna a *vezetés és szervezés* képzésre fókuszálni.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Felhívjuk a figyelmet, hogy a jelenleg hatályos jogszabály szerint a képzésben nem szakirányok, hanem specializációk vannak.
2. Az oktatók – a tudományos publikációk számának növelése mellett – még fokozottabban építsék be a gyakorlati tapasztalatokat a tananyagba.
3. Javasolt az oktatásmódszertan fejlesztése, korszerű IT használata (pl. multimédiás alkalmazások), interaktívabb oktatás.
4. Több évközi számonkérésre lehet szükség.

Budapesti Corvinus Egyetem (Csíkszereda) Gazdálkodástudományi Kar Csíkszereda, Románia	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
vezetés és szervezés mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2010/1/XIV/18.	2016/1/VII/2/71. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a BCE teljes idejű nappali, székhelyen kívüli képzést folytat magyar nyelven Csíkszeredában, Romániában, a Sapientia EMTE Csíkszeredai Karán. A tanterv megegyezik a budapesti képzés tantervével (az intézmény a budapesti képzéssel teljes mértékben azonos önértékelést nyújtott be), ám a romániai képzés honlapján specializáció nem szerepel.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Dobák Miklós CSc, egyetemi tanár szakmai háttere, tudományos munkássága illeszkedik a szak jellegéhez, az MTA Gazdálkodástudományi Bizottságának tagja. A képzésnek van helyi felelőse, aki a hallgatók számára helyben rendszeresen elérhető, és helyi kérdésekben önálló intézkedési hatáskörrel bír. Helyi oktatók több szakmai törzstag és differenciált szakismereti tárgy oktatásában részt vesznek, a tantárgyfelelősök azonban a BCE oktatói (a magyar nyelvű képzéssel megegyezően), és ők ténylegesen, folyamatosan oktatnak is Csíkszeredán.

Infrastrukturális feltételek

A Sapientia EMTE Csíkszeredai Kara a képzéshez megfelelő infrastruktúrát biztosít. A könyvtár mintegy 58000 dokumentummal rendelkezik. A kellő mennyiségű és színvonalú előadó- és szemináriumi termek (8+9) mellett 5 informatikai laboratóriumot is használhatnak a hallgatók.

A képzési létszám és kapacitás

A kihelyezett csíkszeredai nappali képzésre átlagosan évi 30 fő jelentkezik, mind első helyes. Ebből az állami finanszírozású rendszerbe felvehető hallgatók száma évente 25 fő. Az önköltséges hallgatók száma évente 1 és 7 között változott.

2. A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok

Első ízben 2014 nyarán adtak át diplomákat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A Sapientia EMTE Romániában akkreditált felsőoktatási intézmény, amely saját minőségbiztosítási rendszert működtet. Az egyetemi minőségbiztosítási bizottság éves jelentésében kitér az oktatói felmérés, teljesítményértékelés kritériumrendszerére, az oktatók önértékelésének módszertanára, az oktatók hallgatói véleményezésére, az oktatói és a hallgatói elégedettségmérés eredményeire.

Mivel a tananyag megegyezik a budapesti képzés tananyagával, a tananyagfejlesztés is a budapesti képzést követi, a csíkszeredai képzéssel kapcsolatos önálló tananyag-fejlesztést nem folytatnak.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Tegyük transzparensbé a képzést: fontolják meg a tanterv, az oktatók szerepeltetését a BCE és a Sapientia EMTE honlapján is.
2. Az oktatók fokozottabban építsék be a gyakorlati tapasztalatokat a tananyagba.
3. Javasolt az oktatásmódszertan fejlesztése, korszerű IT használata (pl multimédiás alkalmazások), interaktívabb oktatás.
4. Több évközi számonkérésre lehet szükség.

Budapesti Metropolitan Egyetem Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>szervezeti mediátor; üzletviteli tanácsadás</i> specializációk</p> <p>nem támogató szakindítási MAB határozat: FvB 17/2010. (a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskolán)</p>	<p>2016/1/VII/2/59. sz. MAB HATÁROZAT</p> <p>NA (NEM AKKREDITÁLT)</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon részidejű, levelező képzést folytatnak magyar nyelven. A képzés két specializációt tartalmaz: *üzletviteli tanácsadás, szervezeti mediátor*. Nappali tagozaton a képzést a vizsgált időszakban egyszer sem indították.

Az önértékelésben bemutatott tanterv minimális változásokat tartalmaz a szakindítási beadványban foglalt tantervhez képest. **Változatlan** a *szervezeti mediátor* specializáció tantárgyainak a kínálata. Továbbra is fennáll a MAB FvB megállapítása: „A szervezeti mediátor szakirány differenciált szakmai ismereteinek nincs mivel harmonizálnia”, vagyis – mivel a *szervezeti mediátor* specializáció a KKK-ban nem nevesített – a specializáció a KKK-ban nem szereplő ismereteket tartalmaz, a kimeneti kompetenciákkal sem harmonizálható. A *mediáció* természetesen megjelenhet, sőt kívánatos is, hogy megjelenjen a *vezetés és szervezés* szakon, azonban a specializáció, jellegéből adódóan, a KKK-ban nevesítetténél szélesebb területet fed le.

Nem változott az FvB 2010-ben kelt határozatához képest az sem, hogy „A *menedzsment modellek és rendszerek* tantárgy túl későn, a harmadik félévben jelenik meg, ami több tárgy alapját jelenthetné”.

A kreditszámok tekintetében a tanterv formálisan megfelel a KKK-nak. Az alapozó ismereteket 5 tantárgy tartalmazza összesen 20 kreditértékkel. A szakmai törzsanyag 10 tantárgya összesen 43 kreditet ér. A specializációk 36-36 kreditnyi tananyagát 8-8 tantárgy alkotja. A képzéshez tartozó 6 kreditnyi szabadon választható tárgy a főiskolán oktatott bármely tantárgy teljesítésével megszerezhető. A diplomamunka 15 kredit értékű, szakmai gyakorlat nem tartozik a képzéshez. A gyakorlati ismeretek aránya a KKK szerint: legalább 30%, ezt a MET magasán meghaladja.

A tárgyakhoz felhasznált irodalom több esetben lényegében megegyezik az alapképzéseken megjelenő irodalmakkal. Ilyen pl. a *modern vállalati pénzügyek* tantárgy, amelynek irodalma a klasszikus Brealey-Myers: *Modern vállalati pénzügyek*; hasonló a helyzet a *vezetői (üzleti) gazdaságtan* tantárggyal, ahol az irodalom Kaplan-Atkinson: *Vezetői üzleti gazdaságtan, haladó vezetői számvitel*. Meglepő, hogy a Poór József és szerzőtársai által jegyzett *Menedzsment-tanácsadási kézikönyv* 4 tantárgy kötelező irodalma: *tanácsadó iparági általános ismeretek* – 5 kredit; *tanácsadói szakmai alapismeretek* – 5 kredit; *tanácsadó cég felépítése és működtetése* – 4 kredit; *menedzsment modellek és rendszerek* – 4 kredit, és egy további tantárgy ajánlott irodalma: *tanácsadói megbízások projektmenedzsmentje* – 5 kredit. Sáriné Simkó Ágnes: *Mediáció – Közvetítői eljárások* c. könyve szintén 4 tantárgy kötelező irodalma: *a mediáció jogi környezete* – 5 kredit; *mediatori praxis működtetése* – 4 kredit; *a mediációs tevékenység szupervíziója* – 4 kredit, *mediáció alapjai* – 5 kredit (bár e tantárgynál csak egy fejezet jelenik meg a könyvből, ugyanakkor a 2002. évi LV. tv. A közvetítői tevékenységről is a tananyag részét képezi). Akad olyan tantárgy is, a *tanácsadási módszerek és technikák*, amelynek mindössze egy, a Harvard Business Review folyóirat magyar kiadásában megjelent cikk a kötelező irodalma: Noszkey Erzsébet: *Nincs kiút... vagy mégis?* HBR 2009.

Össességében a tantárgyakhoz kapcsolódó irodalom alapján a képzés során a hallgatók **nem tudják megszerezni a KKK-ban rögzített kompetenciákat.**

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *szervezeti mediátor* specializáció felelőse, Krémer András és az *üzletviteli tanácsadás* specializáció felelőse, Czinkóczy Sándor tudományos fokozattal rendelkeznek. A szakfelelős publikációs listája az mtmt adatbázisa szerint 15 tudományos művet tartalmaz 1990-től napjainkig, ezek közül mindössze egy jelent meg nemzetközi szakfolyóiratban 1996-ban, valamint öt hazai kiadású szakfolyóiratban magyar nyelven, utoljára 2008-ban. Az MTMT adatai alapján a közleményeire történő összes hivatkozások száma 1. A teljes publikációs jegyzéke 1990 és 2015 között 27 írást mutat, az utolsó megjelenés 2012-ben látható³⁸. A rendelkezésre álló információkból (önértékelés,

³⁸ A szakfelelősnek 2015-ben, az intézménylátogatás után jelent meg az MTMT-ben egy 2015-ös kiadású konferencia kiadványban 7 oldalas írása „Rézler Intézet” címmel.

a főiskola honlapja, www.doktori.hu, MAB doktori és habilitációs nyilvántartás) nem derült ki, volt-e PhD hallgatója, holott a mesterszaknak többek között a doktori képzésre is fel kell készítenie a hallgatókat³⁹. Esetében **nem teljesül** az a MAB elvárás, hogy a szakfelelős a szakterületen igazolt szakmai gyakorlattal és teljesítménnyel, oktatott területén elismert szakmai referenciával (témavezetés, eredményes kutatás, doktori iskolai részvétel) bírjon. Eddigi oktatói és kutató munkássága alapján azonban a *szervezeti mediátor* specializáció vezetésére alkalmas lehet.

A szakfelelős csak a *szervezeti mediátor* specializációban oktat, 5 tantárgy felelőse, miközben a MAB – éppen az akkori szakfelelőssel kapcsolatban – ezt már 2009-ben kifogásolta: „mesterszinten nehezen hihető, hogy ugyanaz az oktató öt tárgyat egyenletes színvonalon oktatna”.

Az *üzletviteli tanácsadás* specializáció felelőse, Czinkóczy Sándor PhD az önértékelés szerint AE. 2013-ban szerzett PhD fokozatot, így nem teljesíti azt a kritériumot, amit a MAB a specializáció felelősökkel szemben támaszt: azaz hogy tudományos fokozattal és az azt **követő legalább 3 éves**, összesen legalább 5 éves **oktatói gyakorlattal rendelkező**, oktatott területén elismert szakmai referenciával (témavezetés, eredményes kutatás, doktori iskolai részvétel) bíró oktató. Tudományos munkássága 25 írást foglal magába 2006-tól napjainkig, abból az MTMT adatbázisa alapján 15 tudományos, amelyből 9 hazai kiadású szakfolyóiratban magyar nyelven jelent meg, nemzetközi szakfolyóiratban egyetlen dolgozata sem jelent meg. A publikációs tevékenysége során elért eredményei viszont szorosan kapcsolódnak az általa vezetett specializációhoz.

A képzés 31 tantárgyát 26 oktató oktatja. 17 oktató esetében nem szerepel az MTMT-ben az utóbbi 5 évre vonatkozóan legalább 5 publikáció; 26 tantárgy esetében a publikációs tevékenység és az oktatott tantárgy nem harmonizál egymással; 22 esetben pedig az adott tárgy oktatásában olyan oktató vesz részt, akinek a szakterülete nem egyezik meg az oktatott tantárggyal. Mindezek alapján feltételezhető, hogy a képzésben résztvevő oktatók jelentős része **nem rendelkezik megfelelő kompetenciákkal** a mesterszakban való részvételhez.

Minden tantárgyfelelősnek van tudományos fokozata. A szak 26 oktatója közül 5 AE és 3 vendégoktató, a többiek teljes munkaidőben foglalkoztatottak (AT), mely arány megfelel a MAB akkreditációs elvárásainak. Az önértékelés adatai szerint 18 AT oktató közül 7-nek az intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél, ami **túllépi** a MAB legfeljebb 1/3-os elvárását. Az oktatók óraterhelése viszont kiegyensúlyozott.

Az oktatói korfa megfelelő, 26 oktató közül 12 fő 45 év alatti.

Tudományos háttér

Mesterképzési szak esetében valóban nélkülözhetetlen, hogy az oktatásban résztvevő kollégák valós tudományos munkát végezzenek, hiszen csak ebben az esetben lesznek képesek arra, hogy a szak hallgatóit a tudományos munka irányába is orientálják.

Noha mind a 2009-es intézményakkreditációs jelentés, mind a MAB Felülvizsgálati bizottságának a szakvéleménye felhívta az intézmény figyelmét a releváns tudományos kutatás, publikációk fontosságára és hiányára, **továbbra sem folyik** – mesterképzés tudományos háttérét adó – **valódi tudományos kutatás** a *gazdálkodás- és szervezéstudományok* területén a szakot meghatározó oktatók tekintetében. Az MTMT alapján az utóbbi 5 év alatt a képzésben résztvevő 26 oktató (valójában 5) mindösszesen 21 hazai listás folyóiratcikket jegyez. A nemzetközi folyóiratokban való megjelenés ennél is szerényebb, nemzetközi listás folyóiratban az oktatók egyáltalán nem publikálnak.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája megfelelő, újszerű, folyamatosan fejlesztett. A tantermek és előadótermek illeszkednek a mesterszakon oktatott tantárgyak oktatásának feltételeihez. A legmodernebb oktatásmódszertani technika egyes elemei is megtalálhatóak a tantermekben. A számítástechnikai és oktatástechnikai ellátottság átlagon felüli. A CooSpace program és a tervezett Ustream platform európai szintű szolgáltatás. A könyvtári ellátottság a főiskola két önálló könyvtárában a szakmai elvárásoknak eleget tesz. A szakirodalom és jegyzetek a diákok rendelkezésére állnak, az előírt kötelező és ajánlott tananyagok évente aktualizálásra kerülnek, a könyvtár könyvvállományát rendszeresen felülvizsgálják. A központi könyvtár átlagos éves gyarapodása 1200 kötet. A főiskola rendelkezik digitális könyvekkel és e-jegyzetekkel, melyekhez a diákok egy egyszeri összeg befizetése után a teljes képzés ideje alatt hozzáférnek.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma levelező tagozaton 100 fő volt 2010 óta (ekkor indult először a képzés). A ténylegesen felvett hallgatók száma 2010-2011 között 22-22 fő volt, 2012-től nőtt a létszám (2012-ben 54 főt, 2013-ban

³⁹ A jelentés elkészülte után jelezte az intézmény, hogy a szakfelelős társ-témavezetésével egy PhD-hallgató végzett 2007-ben.

48 főt vettek fel). A kapacitáskihasználtság így szintén növekvő tendenciát mutat, átlagosan 36,5%. Nappali munkarendben a képzést a vizsgált időszakban egyszer sem indították.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés gyakorlatias jellegű, a problémamegoldó képesség fejlesztésére is törekszik. A kurzusokon gyakoriak a csoportfeladatok, esettanulmányok, helyzetgyakorlatok, valamint ezeknek a kiértékelése. Ugyanakkor a képzésben **túl kevés hangsúly helyeződik** az elméletre. A mesterképzésnek nem azonos a célja a kifejezetten gyakorlatias alapképzésekkel. A mesterképzésen végző hallgatók jelentős része nyilván nem tudományos pályára készül, azonban a MET-en a tudásátadás módja erre nem is készíti fel a hallgatókat.

A Coospace fájlmegosztó rendszerbe minden szemeszter elején felkerülnek a tantárgyi tematikák mellett az aktuális, frissített órai jegyzetek, diák, illetve egyéb szakmai információk is (cikkek, tanulmányok, könyvrészletek stb.)

Értékelés és ellenőrzés

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és szóbeli vizsgarészből áll. A szóbeli vizsgán két tételsorból húz egy-egy tételt a hallgató. Az „A” tételsor a közös, integráló tantárgyak anyagait tartalmazza (*stratégiai menedzsment, controlling rendszerek*), a „B” tételsor pedig a specializációk témaköréit öleli fel. A vizsgabizottság vendégelnöke rendszerint külső szakember. Az értékelés az általánosan elfogadott szabályok szerint történik.

A szakdolgozati témák a két specializáció szerint, az oktatók kutatási praxisa alapján kerülnek kiírásra. A témákat a szakfelelős hagyja jóvá. Az *üzletviteli tanácsadás* specializáción a szakdolgozatok általában valamilyen tanácsadói problémáról és lehetséges megoldásáról, a *szervezeti mediátor* specializáción pedig egy mediációs esetről szólnak. Ez is arra utal, hogy lényegében szűk és **kifejezetten gyakorlati** problémákat dolgoznak fel a hallgatók.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a vizsgált 2010/11-2013/14 közötti időszakban összesen 146 fő (22, 22, 54, 48). Ebből diplomát 23-an kaptak eddig (-,-,-, 3, 20). Lemorzsolódási („hallgatói jogviszonya megszűnik”) adatokat a 2011/12-es és a 2012/13-as tanévről szolgáltatottak. Ezek szerint 2011-ben beiratkoztak 19-en, ezek közül lemorzsolódott 2 fő; 2012-ben beiratkozott 38 fő, lemorzsolódott 1 fő.

Az **alacsony diplomaszerezési aránynak** látható tényezője az, hogy a hallgatók az előírt képzési idő alatt nem végzik el a képzést. Jellemző, hogy jelentősen megnyújtják a tanulmányaikat. Nem egyértelműen „örömteli” (az önértékelés megfogalmazását idézve), hogy a 2014/15-ös tanév első felében 105 hallgató volt a *vezetés-szervezés* mesterképzésben.

A tehetséggondozás elsődleges színtere a Menedzsment Tehetségműhely, ahol évente átlagosan 2-4 fő készít TDK dolgozatot.

A MET kreatív ösztöndíja és *start up* programja a szak hallgatói számára is nyitva áll.

Noha a levelező képzés hallgatóit nyilvánvalóan nehezebb a kutatásra, a doktori képzésben való részvételre motiválni, a mesterképzésben mégis **több várható el** annál, mint hogy az egyik tantárgyfelelős (akiről az önértékelésben tévesen írják, hogy „VESZE szakvezetője”) témavezető a doktori képzésben, és ő hajlandó segíteni a hallgatók, sőt a tanárok tudományos minősítésének a megszerzését.

A DPR felmérés eredményeiről elegendő kitöltő hiányában nem állnak rendelkezésre adatok; a levelező képzés hallgatói jellemzően rendelkeznek munkahellyel.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak szervezeti értelemben a Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Karon működő Gazdaságtudományi Intézethez tartozik.

A szakkal kapcsolatos kérdésekben a stratégiai értekezlet, a management meeting, a vezetői értekezlet, a szakfejlesztési platform, a szakfelelős és a szaktitkár rendelkezik feladat- és hatáskörrel. Az intézetek közötti koordináció a szakfelelős feladata, aki emellett felel a munkaerőpiaci elvárások folyamatos beépítéséért és a minőségi oktatás fejlesztéséért, továbbá képviseli a szakot a különböző fórumokon. A szakkal kapcsolatos napi adminisztratív döntéseket a szakfelelős hozza meg, akinek munkáját a szaktitkár támogatja. A szakfelelős feladatai az oktatás tartalmának tervezésére, a tantervek karbantartására, az oktatás véleményezésére (beleértve a hallgatói véleményezést), a szak éves önértékelésének és egyéb rendszeres és nem rendszeres jelentések elkészítésére, a szak külső kommunikációjára koncentrálnak. Közreműködik a szak minőségbiztosításának kidolgozásában, az oktatók kiválasztásában és ellenőrzésében, továbbá egyéb területek irányításában és koordinálásában (kutatási projektek, intézményfejlesztés,

záróvizsgák szervezése, szakdolgozati témák meghatározása és jóváhagyása stb.). Javaslatot tesz a MET-en meghirdetendő tárgyra, a szakdolgozati témákra, a szakfejlesztési irányelvekre és a kutatási és tudományos diákköri kutatási témákra.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a szakfelelős feladat- és hatásköre kellően részletezett, lefedi a szak tevékenységét és a szak működéséhez kapcsolatos területeket. Szakmai hatásköre megfelelő, ennek alapján képes hatékonyan irányítani a szak munkáját.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Bár az önértékelés szerint „A szakkal kapcsolatban a MAB nem fogalmazott meg észrevételt”, a MAB a **2009/7/XII/31.** sz. határozatában **nem akkreditálta** a szak indítását, az Oktatási Hivatal felkérése alapján pedig a MAB Felülvizsgálati Bizottsága új szakvéleményt készített. A Felülvizsgálati Bizottság **sem támogatta** a szak indítását, ennek ellenére a szak indítási engedélyt kapott.

A Felülvizsgálati Bizottság kifogásainak többségére az intézmény nem reagált, az FvB alábbi megállapításai a folyó képzésre változatlanul érvényesek:

- „A szervezeti mediátor szakirány differenciált szakmai ismereteinek nincs mivel harmonizálnia”, vagyis a *szervezeti mediátor* specializáció a KKK-ban nem szereplő ismereteket tartalmaz.
- Az ismeretek egymásra épülésével komolyabb problémák merülnek fel; a *menedzsment modellek és rendszerek* tantárgy túl későn, a harmadik félévben jelenik meg, ami több tárgy alapját jelenthetné.
- A személyi feltételek a *vezetés és szervezés* mesterszak indításához a kérelemben összeállított információk alapján nem elégségesek. Számos tantárgy oktatója által megadott publikációs jegyzék témakörei nem harmonizálnak az oktatni kívánt tantárggyal.
- Az intézmény tudományos tevékenysége jellemzően nem a *gazdálkodás- és szervezéstudományok vezetés és szervezési* területéhez kapcsolódik. Az egyes oktatók kutatási tevékenysége is csak a *szerény* jelzővel illelhető.
- Az oktatói gárda kutatási teljesítménye nem bizonyítja, hogy az oktatók képesek biztosítani a hallgatók doktori képzésre való megfelelő felkészítését. A doktori képzésre való felkészítés a tervezett szak esetében nem megfelelő.

A belső minőségbiztosítást illetően a MET-en a működésért és a fejlesztésért az Akkreditációs és Minőségirányítási Iroda felel. A napi minőségirányítási feladatok mellett hatáskörrel rendelkezik fejlesztési kérdésekben is. Előterjesztéseit a Vezetői és Stratégiai Értekezlet tárgyalja. Az iroda oktatási szolgáltatásra fókuszáló kérdőívezést végez, melyet az EvaSys rendszerrel bonyolítanak le.

A főállású oktatók keresésében fontos szerepük van a vezetői (munkatársi) ajánlásoknak. A főállású oktatók kinevezése többlépcsős kiválasztási folyamatban történik a szakmai és tudományos megfelelés, a funkcionális és a viselkedésbeli kompetenciák alapján. Az oktatók továbbképzésére nagy figyelmet fordít a főiskola. Minden akadémiai évre képzési koncepciót készít a HR Iroda. Anyagi keretet biztosítanak, az oktatók jelentkeznek a képzésekre.

Az oktatói munka hallgatói véleményezésére vonatkozó kérdőívet (OMHV) félévente töltik ki a hallgatók, papír alapon. A szakon az átlag 4,48 és 4,56 között mozgott. A gyenge eredményt elért óraadó oktatók esetében óralátogatással győződnek meg az eredmény objektívitasáról, majd a következő félévben vagy tanévben nem kérik meg őket óraadásra. A hallgatók rendszeresen kérdőíves felmérés formájában értékelik a vizsgákat, és a szakdolgozati konzulensek munkáját is.

A MET vezetése komplex értékelési rendszer bevezetését tervezi. Addig az értékelésre személyes vezetői beszélgetések formájában kerül sor.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízisében erősségként emelik ki többek között az oktatás gyakorlatiasságát, a munkaerőpiaci igényekhez igazíthatóságát, a megfelelő gyakorlati helyeket (miközben a mesterképzéshez nem kapcsolódik szakmai gyakorlat), hazai és nemzetközi vállalati kapcsolataikat, valamint a műhelymunkát. Gyengeségnek a magas csoportlétszámokat tartják, és azt, hogy nincs az intézménynek saját doktori iskolája. Lehetőséget látnak a nemzetközi trendekhez illeszkedő képzések és specializációk indításában, illetve hazai és külföldi ösztöndíjakban. Veszélynek tekintik a nyugat-európai felsőoktatási piac elszívó hatását, a hallgatói létszám csökkenését és a bizonytalan oktatáspolitikai környezetet.

Tervezik a mesterszak nappali munkarendben történő elindítását is *emberi erőforrás menedzsment és konfliktuskezelés; információmenedzsment* specializációkkal.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Át kell tekinteni az ismeretek egymásra épülését, az egyes tantárgyak tantervi helyét.
2. A *szervezeti mediátor* specializációban felsőoktatási ismereteket nyújtsanak, vagy – a KKK-val megegyezően – építsék be a szakmai törzsanyagba.
3. A tantárgyak kötelező és ajánlott szakirodalmi is megfelelőek, korszerűek, frissek legyenek.
4. Az oktatói gárda komoly fejlesztésre szorul. A mesterképzés tudományos háttérét a *gazdálkodás- és szervezéstudományok* területén releváns oktatói tudományos publikációs tevékenység alapozza meg. Törekedjenek arra, hogy az oktatók publikációs tevékenysége összhangban legyen az oktatott tantárgyaikkal. Ha az oktatói gárda fejlesztése jelentős mértékben nem új felvételekre (személycserére) alapozódik, úgy a mesterképzési szintnek megfelelő tudományos és publikációs teljesítményben mutatkozó *gap* áthidalása 3-5 éves időhorizonton reális.
5. Meg kell szüntetni az oktatók túlzott kreditterhelését, esetleg új oktatók bevonásával.
6. Tárják fel a hallgatók továbblépésének, a tehetséggondozásnak, a doktori képzésre való felkészítésnek hatékonyabb módjait.
7. Célszerű a vállalati kapcsolatok fejlesztése és bővítése.
8. Elemezzék az alacsony diplomaszerzési arány összetevőit, szükség esetén vizsgálják felül a nyelvoktatás gyakorlatát.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vezetés és szervezés mesterképzési szak termelés és szolgáltatásmenedzsment; emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés specializációk</i> szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/76.	2016/1/VII/2/60. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés (teljes idejű) nappali formában folyik. A tanterv összhangban van a képzési és kimeneti követelményekkel. Az alapozó – *közgazdaságtani, gazdaságpolitikai, számviteli és üzleti* – ismereteket 5 (3-5 kredites) tárgy tartalmazza, 23 kredittel. Ezek közül minden tárgy kötelező az 1. és 3. félévben. A szakmai törzssanyagot 9 (3-5 kredites) tárgy, illetve blokk adja 35 kredit értékben. A *menedzsment* blokk I, *penzügyi* blokk I és *üzleti jog* blokk tárgyai 3 kreditesek, mindhárom blokkból egy tárgy kötelezően választható. A differenciált szakmai ismereteket a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment*, illetve az *emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés* specializációk adják 41 kredit értékben. Mindkét specializáció 7 db 5 kredites tárgyat, továbbá *menedzsment* blokk II-t és *penzügyi* blokk II-t tartalmaz, a két blokk 3-3 tárgya közül egy-egy választandó. A tanterv 6 kreditnyi szabadon választható tárgyat tartalmaz, amelyek az egyetemen meghirdetett tantárgyak közül szabadon felvehetőek. A diplomamunka a KKK-nak megfelelően 15 kreditet ér.

A szak *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* specializációjának tanterve szerkezetében megegyezik a szakindítási kérelemben feltüntetett tantervvel. 2012/2013-as tanévben elindították az *emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés specializációt*, ahol a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment specializáció* 5, elsősorban a *termelési és szolgáltatási folyamatok működését és menedzselési kérdéseit* vizsgáló differenciált szakismereti tantárgyat felváltotta a *humán erőforrások hatékony kezelésére, a szervezetek vizsgálatára és fejlesztésére* koncentráló 5 differenciált szakismereti tantárgy. A specializációkra az első félév végén jelentkeznek a hallgatók. A specializációválasztás feltétele a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* specializáció esetén a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* tantárgy, az *emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés* specializáció esetén pedig a *szervezeti viselkedés* tantárgy sikeres teljesítése. A hallgatók specializációválasztási preferenciája a tanulmányi eredmények függvénye. Az oktatói kapacitás, a hallgatói igények és a képzés stratégiája alapján a szak hallgatóinak 70%-a a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment*, 30%-a az *emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés* specializációra kerülhet felvételre a hallgatói és tanszéki kapacitás függvényében. 5 tárgy oktatása történik párhuzamosan a két specializációban.

A szak vezetése és a tárgyfelelősök törekszenek arra, hogy minél frissebb, saját és a nemzetközi szttenderdeknek is megfelelő tananyaggal lássák el a hallgatókat. A kontaktórák száma 1288, ami átlagosnak mondható. A tantárgyak száma a nemzetközi gyakorlatnak megfelel.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Koltai Tamás teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár, szakmai háttere, tudományos munkássága tökéletesen illeszkedik a szak jellegéhez, ismert és elismert szakember, ezt igazolja tudományos teljesítménye is (101 tudományos közlemény, ebből 31 folyóiratcikk). A szakfelelős a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* specializáció felelőse is, ezen a tudományos területen publikál, sőt ezen a néven tantárgya is van. Összesen 3 tantárgy felelőse (1 szakmai törzssanyag tárgy, 2 tárgy pedig a differenciált szakmai ismeretekhez kapcsolódik). Az *emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés* specializáció felelőse, Gyökér Irén AE besorolású egyetemi docens, 6 tantárgy felelőse (3 szakmai törzssanyag, 3 differenciált szakmai ismeretek). Tudományos munkássága illeszkedik a specializáció jellegéhez.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek, és az intézményi kreditterhelés elfogadható. A szakon oktató 40 főből 20 tantárgyfelelős, tudományos tevékenységük megfelelő mind a publikációk száma, mind annak témaköre/tartalma tekintetében. Minden tárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal. Elismerésre méltó, hogy az oktatók által publikált tudományos közlemények számához nézve arányaiban kimagasló a folyóiratok száma. A differenciált szakmai ismeretek keretében a kötelezően választható tárgyak tantárgyfelelősei közül

a *munkagazdaságtan és munkajog* tárgy felelősének (3 folyóiratcikk) és a *bankügyletek* tárgy felelősének (4 folyóiratcikk) tudományos teljesítménye elmarad az átlagtól.

A képzésben résztvevő összes oktatóból 25 rendelkezik PhD, 4 DSc fokozattal, vagyis az oktatók 75%-a minősített. Az AT besorolású oktatók aránya magas, 85%. További erőssége a képzésnek, hogy a vezető oktatók aránya 50% feletti. Az egyes tantárgyak oktatásában 1-4 oktató vesz részt. A táblázatban szereplő összes oktató részt vesz az oktatásban az elméleti vagy gyakorlati képzésben.

A korösszetétel is kedvező, a 45 év alattiak aránya 50%, közülük 1/3 docens. Az adjunktusi körből megoldható a docensi utánpótlás, a docensekből az egyetemi tanári utánpótlás. A fokozatot szerzett fiatal és oktatási tapasztalattal rendelkező oktatók fokozatosan tárgyfelelősökké léphettek elő az évek során, így a fiatalítás és a tantárgyak tematikájának, ismeretanyagának megújítása biztosított. Ugyanakkor a 6 egyetemi tanárból 3 hamarosan kiválik az oktatásból, utánpótlásukra a közeljövőben szükség lesz.

Tudományos háttér

A szakhoz egy erős doktori iskola kötődik. A *vezetés és szervezés* szak oktatói *közgazdaságtudományi és gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek, ezeken a területeken minőségi publikációkkal rendelkeznek. A 2008 óta megjelent 16 impaktfaktoros folyóiratcikk kumulált impakt faktora 13,62, amely a tudományos publikációk kiemelkedő minőségére utal. A doktori iskola az országos átlagnál jóval szigorúbb publikációs követelményeket ír elő a fokozatszerzéshez. Mesterképzési szak lévén a kutatások és publikációk megfelelő tudományos háttérrel nyújtanak, a szakok és azon belül a specializációk közötti együttműködés pedig önmagától adódik. A hazai és nemzetközi projektekben való részvétel és a kar két doktori iskolájának képzési rendszere is ezt a célt szolgálja.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor követelményeinek. A BME központilag, nem kari szinten menedzselte infrastruktúrális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. A kar épülete modern, minden szükséges feltétellel rendelkezik.

Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK). A BME OMIKK-ban külön Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar – kifejezetten szoros együttműködésben a Typotex kiadóval – 2005 óta adja ki alapszakos képzésekhez kapcsolódó tankönyvsorozatát, amely az utóbbi években az elektronikus könyvformára való áttéréssel még szélesebb hallgató kör számára érhető el. A hallgatók elérhetik a nagy nemzetközi online tudományos adatbázisokat. A hallgatók a tananyagok biztosítása, elérhetősége témájában pozitívan nyilatkoztak.

A testnevelés a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastruktúrális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

A felvételi tájékoztatóban a meghirdetett kapacitásszám a *gazdaságtudományok* képzési területen 2009/2010 és 2014/2015 között a nappali képzésben közel 80%-kal nőtt. A *vezetés és szervezés* mesterszakra felvételizők létszáma 2011/2012 óta stabilnak mondható évi 100-110 fő felvételével. Ez a létszám országos szinten is kiemelkedő. Az elmúlt 5 évben a felvett hallgatók száma a tervezett felvételi keretszámnak mintegy fele volt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A teljes idejű nappali képzésben az előadások és a gyakorlatok aránya félévenként változó, összességében nagyjából 33-66% az előadások javára (a diplomatervezéssel együtt). A hallgatók általában a gyakorlatiasabb képzés preferálnák (ez azonban országos jelenség). A tanterv egészét tekintve az alapozó és a szakmai tárgyak megfelelő módon épülnek

egymásra, tükrözve a Bologna-rendszerű képzés indulásakor kialakított szakmai konszenzust. A tankönyvek egy része frissítésre szorul, ami a képzés évenként megújításra kerülő jegyzeteiből megoldhatónak tűnik.

A tantárgyak kizárólag 3-5 kreditre tartoznak. A kreditallokáció alapját a kreditrendelet szerint a hallgatói munkamennyiségnek kell szabályoznia. A képzés kreditallokációja ez alapján megfelelő. A hallgatók 4 félév alatt 23 vizsgát tesznek, félévenkénti átlagban 5-6 vizsgát, ez a nemzetközi gyakorlatot tekintve nem magas, és nem tükröz szétaprózott tantárgyi struktúrát.

A hallgatók egyéni tanulása a szimulációs játék és esettanulmány feldolgozása, illetve számítási feladat keretében valósul meg.

Értékelés és ellenőrzés

A félév végi számonkérési formák és módszerek az általános országos gyakorlatnak felelnek meg (kollokvium, gyakorlati jegy, azok aránya). A kollokviumok kizárólag írásbeliek, szóbeli vizsgák a szigorlatok és a záróvizsgák kivételével nem léteznek. A félév közben alkalmazott módszerek tantárgy- és tanárfüggetlenek, a kari minőségbiztosítás nem ad meg ajánlásokat, javaslatokat. Az önértékelés a számonkéréssel igen hosszán foglalkozik, azonban a részletes leírások elsősorban szabályozási jellegűek. Ezek a szabályok a törvényi és akkreditációs feltételeknek megfelelnek. A tantárgyi követelmények rögzítik a számonkérés módszereit és feltételrendszerét.

A záróvizsga követelményei, lebonyolítása megfelelően szabályozott. A diplomamunkák témája, kidolgozottsága, értékelése jó minőségű, a dolgozatok illeszkednek a szak karakteréhez. A diplomamunka védelme és egy komplex szóbeli vizsga alapján minősítik a hallgatókat. A védésig eljutott hallgatók általában eredményesen leteszik a záróvizsgát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a felvett létszám – 2010/2011 kivételével – stabil, évi 100-110 fő, tehát országos szinten is kiemelkedő. A képzésre beiratkozott hallgatóknak mintegy 60%-a szerzi meg a mesterdiplomát (bár jelentős részük nem négy félév alatt), ami országos átlagban viszonylag jó arány, de indokolt javítani ezen az arányon.

Az önértékelés táblázataiból az látszik, hogy a nyelvvizsga hiányának problémája viszonylag kis súlyú, mára 0%-ra csökkent.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munkát, a demonstrátori rendszert és szakkollégiumokat említi az önértékelés, de vannak egyéb kutatási bekapcsolódási lehetőségek is a legjobbak számára. Az önértékelés az elmúlt 4 évben 17 TDK-s hallgatóról szól, de a TDK eredmények, témacímek, OTDK szereplés eredményei hiányoznak. Csak kari összesítés létezik az OTDK eredményeiről, a szakra vonatkozóan nincs adat. Kari szinten a *gazdaság- és társadalomtudomány* területén a BCE után második helyen áll a kar.

A végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét a pályakövetést az egyetem *Diákközpontja* központilag végzi. A felmérések fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik. A DPR adatai nincsenek szakokra lebontva. A legtöbb végzett hallgató magas fizetési kategóriában talál állást.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a szakfelelős, akinek kompetenciája a szak koordinálása, a szakkal kapcsolatos döntések előkészítése és egyes döntések meghozatala. Tehát a szakkal kapcsolatos szakmai döntések és a szak folyamatainak, tantárgyi struktúrájának fejlesztése az ő felelőssége, de az erőforrásokkal való gazdálkodás a kar és a szervezeti egységek vezetőinek feladata és felelőssége.

A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselőiben a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes valamint a hallgatók képviselői. A kari vezetés stratégiaileg változatlanul nagy hangsúlyt fektet a *vezetés és szervezés* mesterszakra, kiemelten kezeik a szakot.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban. Szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a Hallgatói Képviselő véleményét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszer irányítása és működtetése a Kari Minőségfejlesztési Bizottság feladata. E bizottság a Dékáni Tanács tagjaiból áll. A Kari Minőségfejlesztési Bizottság ezt a tevékenységét a Kari Tanács állandó-, munka- és szakbizottságainak folyamatos bevonásával látja el. A szakok képzésével kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és folyamatos fejlesztésének felelőseként a szakbizottságok végeznek aktív tevékenységet.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszerek (TÉR) figyelembe veszik az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. Az oktatók óradíját meghatározza az OHV értékelési rendszere.

A kar vezetésének elmondása szerint az oktatók többsége pozitívan fogadta a teljesítményértékelési rendszert. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív, mert azok kiszámíthatóak és tervezhetőek.

A hallgatók úgy látják, hogy felméréseiknek, jelzéseiknek van hatásuk az oktatás színvonalának javításra. A Diplomás Pályakövető rendszer a munkaadói véleményeket nem, csupán az elhelyezkedés után elérhető fizetéseket mutatja be.

Az *emberierőforrás-menedzsment és szervezettefejlesztés* specializáció 3 éve sikeresen működik, a tananyagfejlesztés a hallgatókkal együttműködve, valamint a munkaerőpiacra kikerült végzettek visszajelzéseire alapozva folyamatos.

A Hallgatói Önkormányzat minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat, és az esetlegesen felmerülő problémákat a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek. A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételt képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az oktatáspolitikai és a finanszírozás kiszámíthatatlansága negatívként jelenik meg. *Gyengeségként* jelenik meg az oktatók gyakorlati tapasztalatainak beépülése a tananyagba, a kutatás menedzselése és a munkáltatói vélemények fokozottabb figyelembe vétele. Ezekkel egyetértve hiányoljuk a konkrét gazdasági környezet hatásának megemléksését a szakra vonatkozóan.

A SWOT öt eleme egyetemi-kari szintű pontokat tartalmaz Mindösszesen egy vagy két pont foglalkozik a szakkal. Az általános megállapításokkal egyetértve az a vélemény alakult ki, hogy mind az elemzésben, mind az intézkedési tervben jobban lehetett volna a *vezetés és szervezés* szakra fókuszálni.

A szak akkreditációs szempontból megfelelő vonásairól szóltunk az előző pontokban. Felhívjuk azonban a figyelmet a javaslatainkban a következőkben megfogalmazott területek fejlesztésére.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások:

1. Javítani célszerű a tananyag gyakorlatorientált fejlesztési folyamatát az oktatók további motiválásával, teljesítményük elismerésével.
2. Gyakorlatorientált oktatás előtérbe állítása a vállalati szakemberek, előadók bevonásával,
3. Hazai és nemzetközi konferenciák szervezésével erősíthető lenne az oktatók tudományos eredményeinek sikeresebb menedzselése, valamint a tudományos élet és oktatás sikeres összekapcsolása.
4. Célszerű lenne a C-SWOT elemzést a *vezetés és szervezés* mesterszakra összpontosítva is elvégezni.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>vezetés és szervezés mesterképzési szak</i></p> <p><i>controlling és teljesítménymenedzsment; emberierőforrás-menedzsment és szervezetejlesztés specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/87.</p>	<p>2016/1/VII/2/61. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés nappali és részidejű, levelező formában, magyar nyelven folyik. A tanterv a formai elemek tekintetében megfelel a követelményeknek. A képzési idő két év, 120 kredit teljesítendő. Feltűnő, hogy több gyakorlati jeggyel záró tantárgy 5 kredites, míg a kollokviummal befejeződők között vannak 3 kredites tárgyak is. A kontaktórák száma 1274 a nappali és 455 a levelező képzésben. Az elmélet és gyakorlat aránya megfelel a követelményeknek. A mesterszint megkülönböztetésére sok esetben az alapképzésben használt tárgy-megnevezés előtt a *haladó* szó szerepel, pl. *haladó mikroökonómia, haladó marketing menedzsment* stb. A tartalmi megkülönböztetéshez mesterszinten a tárgyak nevének ennél jobban kellene tükröznie az eltéréseket. A felsorolt kompetenciák elsajátításához mesterszinten szükség lenne több *nemzetközi* ismeretet kínáló tárgyra, pl. *nemzetközi menedzsmentre*. A szakon két specializáció van. Mindkettő a piacon keresett tudást kínál.

A tananyagok és a szakirodalom általában friss, a hazai és a nemzetközi kiadványok aránya jó, és az oktatók saját jegyzeteiket is használják. Egyes esetekben azonban nagyon régi kiadványok szerepelnek a kötelező listán, holott az adott témában már sokkal frissebb és megfelelő minőségű hazai szakirodalom áll rendelkezésre.

A levelező képzésben tanított tárgyak tematikája és a kötelező szakirodalom megegyezik a nappali képzésben használttal.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben az *emberi erőforrás menedzsment és szervezetejlesztés* specializáció felelőse, Ujhelyi Mária eleget tesz a MAB előírásainak, úgyszintén a *controlling és teljesítménymenedzsment* specializáció felelőse, Fenyves Veronika is. Valamennyi oktatónak PhD fokozata van, többen habilitáltak is. Az összesen 29 tárgynak 17 tantárgyfelelőse van. A tantárgyfelelős tanárok 57%-a eredeti végzettsége szerint agrármérnök, csak 28,6% a közgazdász alapvégzettségű, és 14,4%-nak egyéb (jogi, műszaki) végzettsége van. A szakon oktatók óraterhelése megfelelő. Jelentős a kar dolgozói részéről a más karok részére történő oktatás, ami beleszámít az óraterhelésbe, a hétfévi, külön juttatásért végzett oktatás azonban nem.

Az oktatók korösszetétele kedvező. A Vezetés-és Szervezéstudományi Intézet szintjén az átlagéletkor 44 év körül van, de vannak 30 év alatti fiatal oktatók is.

Tudományos háttér

Az önértékelésben az oktatás tudományos háttérének bemutatása során az általánosság a jellemző. Az oktatók valamennyien végeznek kutatómunkát, igaz több esetben az nem kapcsolódik közvetlenül az oktatott tárgyakhoz. Sok az *agrár-, élelmiszeripari* jellegű egyéni hazai kutatás, de jó arányban szerepelnek a *humán tőkével* kapcsolatos kutatások is, amelyek jó háttérrel szolgálnak az *emberi erőforrás menedzsment és szervezetejlesztés* specializációhoz. A tanárok közötti együttműködés a hazai kutatásban jó, ezt igazolja a sok együttes publikáció. Nagyon kevés viszont a *nemzetközi* kutatás: eddig két határon átvéelő román-magyar kutatásban vettek részt a kar oktatói. Kevés a nemzetközi folyóiratokban megjelenő publikáció is. A Vezetés- és Szervezéstudományi Intézet munkatársainak az MTMT 2015. évi publikációs jegyzéke szerint a tudományos folyóiratcikkek száma 142 (ez 12 cikk/főnek felel meg). Azonban csupán 12 a nemzetközi szakfolyóiratban megjelent cikk, ami az összesnek 8%-a. (Az intézet vonatkozásában 1 cikk/fő). Kihhasználják viszont a saját tudományos folyóiratban (*Competitio*) való publikálás lehetőségét. A jelentős számú – főleg TÁMOP-os – projektben is sokan vesznek részt, ami valószínűsíti további publikációk lehetőségét.

A karnak 49 európai egyetemmel van Erasmus szerződéses kapcsolata oktató-és diákcsere-re. Évente átlagosan 3-5 vendég tanár érkezik, és 5-10 tanár utazik külföldi intézménybe, ez nem mondható magasnak.

Infrastrukturális feltételek

A Gazdaságtudományi Kar a Gazdaságtudományi és Vidékfejlesztési Kar, valamint a Közgazdaság- és Gazdaságtudományi Kar összevonásával jött létre. Ez az infrastrukturális feltételekben is változásokat hozott. A hallgatók elsősorban a könyvtár nehezebb elérhetőségére panaszkodnak. Ugyanakkor – nyitvatartási időn kívül is – szakkönyvek és folyóiratok sokasága érhető el elektronikus formában a hallgatók és az oktatók számára, ami azért is fontos, mert a legfrissebb szakirodalom, illetve szakfolyóiratok nagy része egyébként is csak így érhető el. Megjegyzendő, hogy – mindezzel együtt – a könyvtár jól felszerelt. Jó megoldás továbbá a könyvtárban található elválasztott kutatóboxok rendszere. A tantermek is jól felszereltek.

A képzési létszám és kapacitás

A felvételi keretszám a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 90-ről 50 főre csökkent, a részidejű képzésben 90-ről 60-ra. A szakmai, humán és infrastrukturális kapacitásokhoz képest a felvett hallgatók száma a nappali és a levelező képzésben egyaránt csekély, és csökkenő tendenciát mutat. A tervezett felvételi létszámot az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi, de egyetlen évben sem tudták kitölteni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az alapozó és szakmai tárgyak esetén az előadások száma van túlsúlyban. A differenciált szakmai ismeretek esetén viszont jelentősen megnő a gyakorlatok száma az előadások számához képest. A hallgatók egyéni és gyakorlati munkáját elsősorban a 14 kihelyezett tanszék támogatja. Ennek keretében a hallgatók vállalati szakemberekkel dolgozhatnak együtt, vállalati problémákat oldhatnak meg, és diplomamunkát is kaphatnak a közreműködő vállalati oktatótól. Ennek ellenére a hallgatók több vállalatlátogatásra tartanának igényt, és a képzés egészének gyakorlatiasságát növelendőknek ítélik. A konzultációs lehetőségekkel a hallgatók általában elégedettek.

Értékelés és ellenőrzés

Az alapozó tárgyak esetén 6 kollokvium, egy gyakorlati jegy, a szakmai törzsanyag esetén 5 kollokvium, két gyakorlati jegy, és a differenciált szakmai ismeretek esetén 7 kollokvium, 3 gyakorlati jegy jelenti a számonkérést. A meghirdetett vizsgaidőpontok száma tantárgyakként minimálisan három. A kollokviumok döntő többségben írásbeliek. A kreditek megszerzéséhez azonban egyes tárgyak esetén szóbeli beszámolók is elő vannak írva. A hallgatók jelezték, hogy jellemző az évközi értékelés is, és ennek alapján megajánlott jegyek alkalmazása. A vizsgáztatási rendszert a hallgatók jónak tartják, a vizsgák számát nem tartják soknak.

A diplomamunka elkészítését a tanszékek témaajánlással segítik. A hallgató is javasolhat diplomamunka-témát, aminek az elfogadásáról az illetékes tanszékvezető dönt. A szakra kiírt diplomamunka-témák kellőképpen széles választási lehetőséget kínálnak a hallgatóknak. A véletlenszerűen kiválasztott és megtekintett diplomamunkák aktuálisak és megfelelő színvonalúak voltak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvett hallgatók száma a teljes idejű képzésben összesen 243 fő (59, 59, 63, 26, 36), a részidejű képzésben 231 fő (40, 57, 56, 32, 46). A szakfelelős szerint az alacsony létszám előnye, hogy könnyebb az interaktív módszerek alkalmazása.

A kiadott diplomák száma összesen a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 145 (4, 11, 47, 41 42) a részidejű képzésben 142 (14, 16, 41, 39, 32). A nyelvvizsga hiánya miatt a nappali képzésben csak egy hallgató nem kapott diplomát közvetlenül a záróvizsga után.

A megkérdezett hallgatók közül többen is jelezték, hogy a mesterképzés befejezése után esetleg a doktori képzésre is vállalkoznának, de többségük azt más egyetemen képzei el.

A tehetséggondozás kerete elsősorban a TDK-OTDK munka, az eredmények azonban nagyon szerények, az elmúlt években összesen egy *vezetés és szervezés* szakos hallgató vett részt OTDK-n (2013-ban), helyezést nem ért el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *vezetés és szervezés* mesterszak a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karának gondozásában van, és az oktatott tárgyak túlnyomó része is (a választható tárgyak térhetnek el ettől) a karhoz kapcsolódik. A szak menedzselése a Vezetés és Szervezéstudományi Intézet koordinálásban történik a szakfelelős irányításával, erős együttműködésben a Számviteli

és Pénzügyi Intézettel, aki a *controlling és teljesítménymenedzsment* specializáció gazdája. A *gazdálkodási* témák és ezek mesterképzései is az egyetem preferált témái, oktatási profiljai.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. A rendszer alapeleme az oktatók hallgatói véleményezése, aminek alapján intézkedési tervek készülnek. A tudományos teljesítmény tervezett és rendszeres értékelése viszont a jelenlegi rendszerben nem megoldott.

A hallgatók elhelyezkedését felmérésekkel nyomon követi az egyetem. A szóbeli információk alapján a végzettek szakmában való elhelyezkedési adatai az országos átlagnál jobbak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelésben szereplő C-SWOT elemzés túlzottan általános. Ellentmondás az *erősségeknél*, hogy a kar iránti érdeklődést magasnak itéli meg, miközben évről évre csökken a felvettek száma. Ezt viszont oly módon tartja *erősségnek*, hogy a kevesebb hallgatót a közvetlenebb oktató-hallgató kapcsolatok lehetősége miatt minőségibb képzésben lehet részesíteni. A csökkenő hallgatói létszámot azonban, a SWOT szakmai értelmezésével összhangban, inkább a *gyengeségek* közé kellett volna sorolni. A *gyengeségek* között nem szerepel kellő hangsúllyal a széleskörű nemzetközi oktatási-kutatási kapcsolatrendszer gyengesége és a alacsony nemzetközi publikációs aktivitás, inkább az anyagiak szűkösségét emeli ki az értékelés.

Valós gond a *lehetőség* körének szűkössége. Felvetődik ugyanis a kérdés, hogy ha ennyire kevés a jövőben kínálkozó *lehetőségek* száma, akkor mire lehet alapozni a bővítési stratégiát. A C-SWOT elemzés és a személyes tapasztalatok alapján az önértékelés intézkedési tervében szereplő összegzés – amely szerint „a jelenlegi helyzet kedvezőnek mondható” – túlzott általánosítás, és a „szak presztizs imázsa még mindig érzékelhető” nem tekinthető megnyugtató pozitívumnak.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A minőségbiztosítási rendszer keretében indokolt a tudományos teljesítmények rendszeres értékelése, stratégiai terv készítése. A kutatóegyetemi besorolás követelményeivel összhangban stratégiát és **intézkedési tervet** kell kidolgozni a nemzetközi kutatási és publikációs tevékenység erősítésére.
2. Javasolt az *agrár-*, illetve *élelmiszeripari* témákon túlmenően a *gazdálkodási-vezetési* témájú kutatások és publikációk számának növelése.
3. Vizsgálják meg a fogyó hallgatói létszám külső és belső okait, készítsenek **intézkedési tervet** a tendencia megfordítására.
4. Javítani szükséges az oktatás gyakorlatiasságát, több vállalatlátogatási lehetőséget kellene kínálni a hallgatóknak.
5. Javítani indokolt a hallgatók tudományos munkában való részvételét, a TDK-n, OTDK-n való részvételt. Ezt segíthetné a több tanszéki nemzetközi kutatás, illetve a hallgatók nagyobb arányban való bevonása a tanszéki kutatómunkába.
6. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg segítené az ismertség javulását a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.
7. Néhány tantárgy szakirodalma frissítendő.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>termelés- és szolgáltatásmenedzsment</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2011/3/VII/7.</p>	<p>2016/1/VII/2/62. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. december 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A kiadott diplomák száma alacsony, csökken a hallgatói létszám

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzéshez egy specializáció tartozik: *termelés- és szolgáltatásmenedzsment*. Nappali tagozaton csak egy évfolyam indult el 2011-ben, 2012-től már nem indították, jelenleg nem is hirdetik.

A tanterv csak kötelező tantárgyakat tartalmaz, a kötelezően választható tantárgyak kínálatát nem mutatják be. A nappali képzés tantervében az alapozó ismereteket 6 tárgy tartalmazza, 19 kredittel. A szakmai törzsanyagot 8 tárgy adja 33 kredit értékben. A differenciált szakmai ismereteket a (kötelező) 27 kreditértékű *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* specializáció 8 tantárgya és az (ugyancsak kötelező) 14 kreditértékű *innovációmenedzsment* modul 3 tantárgya körében nyújtják. A szabadon választható tárgyak (12 kredit) felvételekor a hallgatók az intézményben az adott félévben meghirdetett összes kurzus közül választhatnak az érdeklődési körüknek megfelelően. A diplomadolgozat 15 kreditet ér. Szakmai gyakorlat nincs a szakon. A levelező képzés tanterve megegyezik a nappali képzés tantervével.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Takácsné György Katalin megfelel a MAB formai előírásainak. Tudományos fokozattal rendelkezik, szakmai háttere, munkássága illeszkedik a szak jellegéhez. Ő a specializáció felelőse is.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A képzésben részt vevő 15 oktatóból 14 minősített. 12 teljes állású oktató mellett 3 AE oktató vesz részt a képzésben, vendégoktató nincs a szakon. Ezek megfelelnek a MAB akkreditációs elvárásainak. A 13 tantárgyfelelősből 3 oktató 25-nél több kredit felelőse, ez az arány a MAB előírásai alapján elfogadható. A tantárgyfelelősök részt vesznek tantárgyuk oktatásában.

A szak 15 oktatója közül 7 fő 45 év alatti. A vizsgált időszakban nyugdíjba vonult 5 fő, közülük egy még aktív. Az oktatói kör fiatalítása fontos feladat.

Tudományos háttér

A szak vezető oktatói *közgazdaságtudományi* és *gazdálkodástudományi* témákat egyaránt művelnek. Több hazai és nemzetközi kutatási projektbe is bekapcsolódott a főiskola. A kutatási arculatát a "zöld irányba" építi.

A képzés oktatóinak publikációs teljesítménye eltérő, átlagát tekintve elfogadható.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatás infrastrukturális feltételei jók. A tantermek jól felszereltek, több, a képzést támogató speciális tanterem is rendelkezésre áll: pl. kvalitatív kutatások laboratóriuma, reklámstúdió, üzleti szimulációs tanterem, vállalatirányítási kabinet, területfejlesztési kabinet. 19 számítógépes tanterem található a főiskolán 546 db számítógéppel.

A szakkönyvek és folyóiratok elektronikus elérésének több formája létezik. Az EISZ rendszerükkel három adatbázis érhető el: *Web of Science*, *Science Direct* és a *Scopus*. Ezek a rendszerek a hallgatók számára is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A szakot először a 2011/2012-es tanévben indították nappali és levelező tagozaton 40-40 fős tervezett keretszámmal. Nappali tagozatra ekkor 6 főt, levelezőre 11 főt vettek fel. A következő évtől a főiskola már nem indította nappali tagozaton a képzést, csak levelezőn. A következő években a tervezett keretszám nem változott, a felvett hallgatók száma 2012-ben 25 fő, 2013-ban pedig már csak 8 fő volt. Az átlagos kapacitáskihasználtság alacsony, 36,6%. Mindez felveti a képzés gazdaságosságának, fenntarthatóságának a kérdését.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjainak (előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya, a tanórák és az egyéni hallgatói munka aránya, önálló és csoportfeladatok) megfelelősége, célszerűsége egyensúlyban van az elvárásokkal. A képzés gyakorlatias jellegű, a komplex, rendszerszemléletű gondolkodás fejlesztésére is törekszik. A kurzusokon gyakori a projektfeladatok és esettanulmányok feldolgozása, prezentálása egyéni vagy csoportos formában. A főiskola kutatásainak eredményeit beépítik a tananyagokba, több kutatási téma a szakdolgozati témák között is megjelenik.

Az oktatási tevékenység interneten való megjelenését az E-learning Módszertani Egység (ELME) támogatja, mely a MOODLE keretrendszerrel működött. A hallgatók saját tanulási felületeiken követhetik a kurzusok folyamatát, letölthetik a segédanyagokat, önellenőrző teszteket tölthetnek ki. Az oktatók nyomon követhetik hallgatóik előrehaladását, és statisztikákat is készíthetnek.

Értékelés és ellenőrzés

A képzés során a hallgatók összesen 17 kollokviumi vizsgát tesznek, 6 tárgyból szereznek gyakorlati jegyet. A kollokviumok félévenkénti megoszlása 3-5 között változik. A félév végi jegy kialakításakor a szorgalmi időszakban nyújtott teljesítmény súlya általában 40-50%.

A szakdolgozati témákat a szakfelelős minden év november 15-ig közzéteszi. A hallgató témaválasztás után egyeztet a konzulenssel, aki a főiskolán használt ún. Globális Tanulmányi Rendszerbe való rögzítéssel igazolja a konzulensi feladatok elvállalását. Van lehetőség saját téma feldolgozására is. Minden esetben elvárás a széles körű hazai és nemzetközi szakirodalom kritikai feldolgozása, probléma-feltárás, hipotézisek megfogalmazása, primer és szekunder kutatások, az adott kutatási célnak és problémának megfelelő módszertan alkalmazása, az eredmények kritikai értékelése, valamint következtetések, javaslatok megfogalmazása. Az elkészült dolgozatot két bíráló értékeli, egyikük a konzulens.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és szóbeli vizsgarészből áll. A záróvizsga bizottság egyik tagja mindig külső szakember, továbbá a dolgozat egyik bírálója. A bizottság elnöke csak vezető oktató lehet.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 6 fő, ebből a 2013/14-es tanév végére 3 fő szerzett diplomát. Levelező tagozatra 44 főt vettek fel összesen 2011 óta (11, 25, 8), ebből diplomát 7-en kaptak eddig. Összességében nézve 50 hallgatóból 10-en szereztek diplomát (20%). A hallgatók egy része halasztást kért, ennek okai általában megélhetési problémák. Tényleges lemorzsolódási adatokkal még nem rendelkezik a főiskola.

Intézményi adatok szerint a gazdaságtudományi képzésekben az átlagos lemorzsolódás a mesterképzéseken 8,02%-os. Az abszolutóriumot szerezteknek átlagosan 52,3%-a nem kapta meg a végzés után közvetlenül a diplomáját. A mesterszakos hallgatók tekintetében ennek családi, munkahelyi okai vannak, illetve az, hogy sokan a szakdolgozatot csak később kezdik el írni.

A tehetséggondozásban elsősorban a TDK-munkát és a tanszéki demonstrátorokat említi az önértékelés.

A *vezetés és szervezés* mesterszak nappali képzésén végzett három hallgatónak a végzés időpontjában már volt munkahelye. Az intézményi DPR vizsgálat szerint az elhelyezkedett hallgatók munkájuk tartalmi, szakmai részével, a személyi és tárgyi körülményekkel a legelégedettebbek, míg a szakmai előmenetellel, a karrierépítéssel, jövedelemmel és juttatásokkal a legelégedetlenebbek. Az intézmény gazdaságtudományi képzéseiben végzettek átlagos munkakeresési időtartama 4,3 hó, a munkanélküliségi arány 5,6%.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája az Üzleti Tudományok Intézete, azon belül a szakfelelős, aki feladatait az oktatási rektorhelyettes szakmai irányításával végzi. A szakfelelős feladatai közé tartozik többek között az indítani tervezett szakok dokumentációjának összeállítása, képzési programok kidolgozása, tantervmódosítási javaslatok gyűjtése és előterjesztése, az oktatási folyamat ellenőrzése, beiskolázással kapcsolatos feladatok, szakdolgozati témák meghatározása és meghirdetése, záróvizsgák előkészítése.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az intézmény ISO 9001:2009 és ISO 14001:2005 minőségbiztosítási tanúsítványokkal rendelkezik, folyamatai szabályozottak. A minőségbiztosítás rendszere intézményi szintű.

A szakok programjait a munkafolyamatba épített ellenőrzési rendszer és évente végzett önértékelés segítségével vizsgálják.

Az intézmény minden oktatóját szövegesen minősíti a főiskola alkalmassági, teljesítmény- és magatartás-követelmények alapján. Ezt az értékelést egészítik ki az oktatói munka hallgatói véleményezésének (OMHV) eredményei, melyek támpontot adnak különböző vezetői döntésekhez és az oktatói munka elismeréséhez is. Az intézetigazgatók óralátogatások során ellenőrzik az oktatói munka minőségét. Az oktatók képességeik fejlesztése érdekében konferenciákon, továbbképzéseken vehetnek részt, továbbá a főiskola egyéni karrier tervek, munkatervek elkészítésével és értékelésével is segíti őket.

A pályakövetési vizsgálatok két fő eleme a hallgatói motivációs vizsgálat és a végzett hallgatók pályakövetése. Ezeknek eredményeit a főiskola a honlapján nyilvánosságra hozza.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízisében *erősségként* emelik ki többek között a széleskörű hazai és nemzetközi kapcsolatrendszert, a hatékony oktatási módszereket (pl. e-learning), valamint a minősített oktatók magas arányát. A legnagyobb *gyengeségnek* a magas és aránytalan oktatói terhelést és a nem egységes oktatói értékrendet tartják. *Lehetőséget* látnak a nemzetközi kapcsolatok szélesítésében, az oktatói kör bővítésében, illetve a vállalati kapcsolatok fejlesztésében. *Veszélynek* tekintik a nagyvárosok elszívó hatását, a kiélezett versenyt és a bizonytalan oktatáspolitikai környezetet.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Korrigálják a tantervet, egészítsék ki a szakmai törzsanyag kötelezően választható tantárgyaival.
2. Kulcsfontosságú a beiskolázási/toborzási tevékenység módszereinek fejlesztése, és e tevékenység intenzitásának erőteljes növelése.
3. Készüljön intézkedési terv az abszolutóriumot szerzett hallgatók magasabb arányú diplomázásának elérésére.
4. Szükséges az oktatói kör fiatalítása és bővítése, valamint a szervezeti kultúra fejlesztése a kutatási, tehetséggondozási motiváció erősítése érdekében.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>termelésmenedzsment;</i> <i>emberi erőforrás menedzsment</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/67.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/63. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *vezetés és szervezés* mesterszakon magyar nyelvű képzés folyik teljes idejű, nappali és részidejű, levelező munkarendben. A nappali képzés tanterve az alapozó ismeretek között 5 tárgyat (közte egy kötelezően választhatót) 24 kredittel, a szakmai törzsanyagoknál 6 tárgyat 30 kredittel, a differenciált szakmai ismereteknél (két specializációban) 8 tárgyat (közte két kötelezően választhatót) 39 kredittel tartalmaz, összhangban a szak KKK-jában foglaltakkal. A diplomamunkára adott 15 kredittel (amely 3 részből áll: a 3. és a 4. félévben szakszeminárium 5-5 kredit, szakdolgozat további 5 kredit) és a választható tárgyak 12 kreditjével együtt ez összesen 120 kredit, ami az előírásoknak megfelel. A specializációk a KKK-ban szerepelnek.

Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, az alapozó ismereteknél 150 óra előadás és 135 óra gyakorlat, a szakmai törzsanyagoknál 180 óra előadás és 150 óra gyakorlat, míg a differenciált szakmai ismereteknél 240 óra előadás és 195 óra gyakorlat (és 120 óra szakszemináriumok-diplomamunka) szerepel. A tanterv alapján a hallgatóknak specializációként eltérően 18-19 kollokviumot és 3-4 gyakorlati jeggyel végződő tárgyat kell teljesíteniük, azaz félévente 5-6 vizsgájuk van.

A levelező képzés tanterve megegyezik a nappali képzésével. A *termelésmenedzsment* specializációban a képzés összesen 210 elméleti órából és 168 gyakorlati órából áll, míg az *emberi erőforrás menedzsment* specializáció 188 elméleti órából és 178 gyakorlati órából. A szakdolgozati konzultáció itt is 120 órát tesz ki.

Az ismeretköröket részletesen áttekintve az alapozó ismereteknél a *stratégiai menedzsment, marketing menedzsment, haladó vállalati pénzügyek és haladó vezetői számvitel* tantárgyak kötelezőek, míg a hallgató választhat a *kutatás-módszertan* és a *kvantitatív statisztikai módszerek* között. A KKK az utóbbi két tárgyat is előírja, ezért célszerű lenne kötelezővé tenni őket. A doktori képzésre, illetve a mesterszakos szakdolgozat írására készítenek fel. A szakmai törzsanyag a KKK-ban előírt ismeretköröket jeleníti meg, de a *menedzsment* jellegűek kerültek előtérbe, a *szervezetelméletiek* háttérbe szorultak.

A tárgyak tematikái és tananyagai megfelelőek, a felhasznált szakirodalom többsége korszerű, jelentős részét az egyetem oktatói írták.

Személyi feltételek

A szakfelelős Balaton Károly DSc, a szak érdekeit megfelelően tudja képviselni. Az *emberi erőforrás menedzsment* specializáció felelőse Veresné Somosi Mariann egyetemi tanár (AT), szakmai felkészültsége és oktatási tapasztalatai alkalmassá teszik erre a feladatra, a Vállalkozáselmélet és -Gyakorlat Doktori Iskola törzstagja, témavezetésével 5 hallgató szerezte meg a doktori fokozatát. A *termelésmenedzsment* specializáció felelőse, Szakály Dezső egyetemi docens (AT), szakmai felkészültsége és oktatási tapasztalatai szintén megfelelőek. Mindegyik tantárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal, többségük vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. A mesterszakon felkínált 28 tantárgyat 25 oktató oktatja, közülük 13 tantárgyfelelős. A 25 oktató megoszlása: AT 24 fő, AE 0 fő és V 1 fő, ami megfelel az előírásoknak.

Az oktatók szakmai felkészültsége megfelelő, a hazai *vezetés- és szervezéstudományi* témakörök elismert művelői. Publikációs teljesítményük elfogadható, de főleg hazai fórumokon és az anyaegyetem kiadványaiban jelennek meg, a nemzetközi lektorált folyóiratokban még kevésbé vannak jelen.

Tudományos háttér

A szakot gondozó Vezetéstudományi Intézet részt vesz mind az Üzleti Tudományok Kutatási Központ, mind a Területi és Társadalom Gazdasági Kutató Központ munkájában, dominánsan az előbbiben, mindezek mellett pedig kisebb kutatóműhelyek is működnek az intézeten belül.

A tudományos eredményeket nemzetközi és hazai folyóiratokban, valamint saját kiadványokban: a kari könyvsorozatban, angol és magyar nyelvű periodikáikban (Theory – Methodology – Practice, European Integration Studies, Business Studies, Gazdaságtudományi Közlemények, Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek) publikálják.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó. Kiemelendő a 30 gépes SAP labor, a 25 fős térinformatikai labor és az ergonómiai labor. A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korábban kérdéses, racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

2009/10 és 2013/14 között a teljes idejű képzésben 21-ről 32-re emelkedett az éves tervezett felvételi keretszám, részidejű képzésben pedig 27-ről 39-re. Mindezt az intézmény képzési kapacitása lehetővé tette. A teljes idejű képzésben 2010-ben túllépték a felvételi keretet, majd jelentős csökkenés következett be, a vizsgált időszakban mintegy harmadára esett vissza a felvettek létszáma. A részidejű képzésben a keretszámot egyenletesebben tudták feltölteni, de a felvettek száma ott is lecsökkent 25 főről 14 főre.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A mesterszakra jellemző a kiterjedt csoportmunka és a hallgatók aktív bevonása a kutatásokba. Az évfolyamonkénti relatíve alacsony hallgatói létszám kedvezett a team jellegű projektmunkának, gyakori a hallgatói prezentáció, szakanyagok feldolgozása és megvitatása.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megfelelő, mindegyik előadáshoz kapcsolódik gyakorlat, ahol az anyagok és projektmunkák megvitatásán túl házi dolgozatokat, kiselőadásokat is készítenek a hallgatók.

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, az általános egyetemi előírások mellett a *gazdaságtudományi* képzési terület és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A szakdolgozat készítésével külön kari szabályzat foglalkozik. A szakdolgozatot a hallgatók a képzés utolsó két félévében állítják össze a *szakszeminárium* tárgy keretében. A választható témák az intézeti honlapon elérhetőek, ezektől eltérő, egyéni témaválasztásra a konzulensként felkért oktató hozzájárulásával nyílik lehetőség. A hallgatók belső konzulensekhez rendelése – a témaválasztási lap leadását követően – az intézetigazgató feladata. A szakdolgozat egyes fejezeteit a belső és a külső konzulens egyaránt jóváhagyja. A *szakszeminárium* értékelése során az aláírás megtagadható, amennyiben a hallgató a félév során legalább háromszor nem konzultált a belső konzulensével. A szakdolgozatnak két bírálója van, a belső bíráló személye megegyezik a belső konzulenssel, a – megfelelő szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező – külső bírálót az intézet kéri fel. A szakdolgozatokkal és a záróvizsgával kapcsolatos visszacsatolás mechanizmusa működik: a záróvizsgát követően a vizsgabizottság tagjai összegzik a záróvizsga tapasztalatait, levonják a következtetéseket, valamint megvitatják, hogy az oktatásban mely tématerületekre szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, indokolt-e a tételekben, illetve a szakdolgozati témaválasztásban való változtatás.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A mesterszakon, amint említettük, a felvettek száma csökkenő. A teljes idejű képzésre 83 hallgatót vettek fel (2009/10: 3, 2010/11: 28, 2011/12: 23, 2012/13: 19, 2013/14: 10), 41 diplomát adtak ki. A részidejű képzésre 101 hallgató nyert felvételt (2009/10: 18, 2010/11: 19, 2012/13: 25, 2012/2013: 25, 2013/14: 14), 51 diploma kiadására került sor. A nyelvvizsga

hiánya miatt diplomát nem kapott hallgatók aránya minimális (az alapképzést csak nyelvvizsgával lehet befejezni).

A tehetséggondozásra nagy figyelmet fordítanak. A kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hallgatói Karrieriroda, a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzésen és szakmai gyakorlaton való részvétel megszervezése és támogatása, illetve TDK-, valamint demonstrátori tevékenység lehetőségének biztosítása.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *vezetés és szervezés* mesterképzést a Vezetéstudományi Intézet koordinálja. A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a szakreferens munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselője a döntéshozatalban. A szakreferens feladata közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, dokumentáció karbantartása, hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, szakszemináriumi és szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős – együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel, elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal – rendszeresen ellenőrzi a szakot az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés többek között pl. a tematikában feltüntetett tananyag megfelelőségét értékeli mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból, továbbá hogy követi-e a hallgatói és a piaci igényeket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak minőségbiztosítási folyamatai intézményi és kari szinten koordináltak. Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el az értékelési feladatokat.

A bejövő, a közbenső és a kimenő motivációs vizsgálatokat, a Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR) vizsgálatokat, a kurzusértékeléseket, a tematikák rendszeres felülvizsgálatát, a kritikus tárgyak szűrését a kar minden képzési szinten és szakon azonos elvek alapján végzi el. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak-szintű eredményeket is, annak adatait és jelentéseit a szakok felelősei áttekintik. A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *vezetés és szervezés* szak globális indexe 4,3 az ötfokozatú skálán, az oktatás színvonalának mutatója 4,1, a tárgyak előadójának mutatója 4,5. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,7 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,8.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Nehéz a hallgatók toborzása általában is, és a *vezetés és szervezés* mesterképzésre is: a mesterszak hallgatóinak zöme a régióból érkezik, amelynek gazdasága igen heterogén, ezért nagy az elvándorlás, a fiatalok inkább a fővárosba, illetve külföldre mennek tanulni.

Az elemző, alapos C-SWOT analízis szerint a mesterszak *erősségei*: gyakorlati példák az oktatóktól, pl. a SAP színvonalas oktatása gyakorlati szakembereket bevonva; tréningyszerű foglalkozások segítségével az oktatók szakmai gyakorlati tevékenységének integrálása az oktatásba; rugalmas tanrend, keresztféléves oktatás; szoros szakmai kapcsolat a régió nagyvállalataival. *Gyengeségnek* látják, hogy a munkáltatóknak relatíve kevés információjuk, tapasztalatuk van a *vezetés és szervezés* mesterképzésről. *Lehetőség* lehet az angol szakmai nyelvi képzés fejlesztése, egyes tárgyak angol nyelvű oktatása. *Veszély, korlát* a változó piaci igény, a képzési igények relatíve gyors változása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Célszerű lenne intenzív kampányt folytatni a részidejű, levelező képzés népszerűsítésére.
2. Javítandó a hallgatók szakmai idegen nyelvű képzése.
3. Szükség lenne egy humán fejlesztési stratégia kidolgozására, amiben a *habilitáció* helyének világosabb meghatározására kellene törekedni, és a megszerzésére való ösztönzés nagyobb hangsúlyt kapna.

Nyugat-magyarország Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>emberierőforrás-menedzsment-</i> <i>információmenedzsment</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/85.	2016/1/VII/2/64. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a jelentésben szereplő javaslatokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történo benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű képzés nem indult, csak részidejű, levelező képzés folyik magyar nyelven az intézményben.

A *vezetés és szervezés* mesterszak tantárgyi listája alapvetően eleget tesz a képzési követelményeknek, hiszen tematikájában felfedhető a három funkcionális területet képviselő tárgyak súlya. Az alapképzés tantárgyi struktúrájához viszonyítva látható, hogy ugyanazon témakörök bukkannak fel: *marketing*, illetve *marketing menedzsment*, *tevékenység menedzsment*, *termelés és innováció menedzsment*, *stratégiai tervezés*, illetve *vállalati stratégia*, de a mesterképzésnek meg kell oldania, hogy az érintett témák tárgyalása valóban mesterszinten történjen.

A tantervben az alapozó ismeretekhez 5 tantárgy tartozik, összesen 25 kredit értékben, a szakmai törzsanyagot 7 tantárgy alkotja, összkreditértékük 33. A KKK-ban két külön specializációként szereplő, itt összevont *emberi erőforrás-menedzsment-információmenedzsment* specializációban 9 tantárgyat kínálnak, 38 összkreditértékben. A kreditszámok a KKK-nak megfelelnek. A diplomamunka értéke 15 kredit. A szabadon választható tantárgyak között 16 található, közülük 9 kreditértékben kell választani.

Személyi feltételek

A képzés személyi feltételei megfelelnek a követelményeknek. A szak felelőse Székely Csaba DSc, **életkori korlát miatt azonban új szakfelelős szükséges**. A specializáció felelőse Kópházi Andrea.

Mesterképzésen hangsúlyozottan szükséges a magas tudományos kvalifikáltsággal rendelkező oktatók aránya. A színvonalas tanerővel való ellátottság még biztosított, de a következő 4-5 évben ki kell nevelni az új generációt.

Tudományos háttér

A kutatómunka fő irányvonala a karon lényegileg a *vállalati gazdaságtan* fő funkcionális területeire koncentrálódik, a doktori iskola programjai közül a *vállalkozás gazdaságtan és menedzsment program* kifejezetten az ide kapcsolódó kutatási témákkal foglalkozik, és a doktori értekezések témáinak többségét adja. A tudományos továbbképzés mellett a karon intenzív kutatómunka folyik a *kis és közepes vállalkozások gazdálkodási és menedzsment kérdései* területén. A doktori iskola és a kari kutatómunka eredményeinek egyik elsődleges publikációs lehetőségét az évente megrendezésre kerülő konferenciák biztosítják. A konferenciakötetek, CD-k, a karhoz kapcsolódó *Gazdaság & Társadalom* folyóirat számai adnak lehetőséget az arra alkalmas előadások megjelentetésére.

Az eredményeket hazai, de főleg nemzetközi vonatkozásban azonban láthatóbbá kell tenni. Az intézményi kiadványok jó lehetőséget biztosítanak az induláshoz, de a tudományos kutatás publikációs fórumait illetően magasabb célokat tűzzenek ki.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételek jók. Az épület felújításakor a kornak megfelelő belső informatikai hálózat került kialakításra. A gépeken megtalálhatók az oktatást segítő szoftverek is. A számítástechnikai eszközök állandó korszerűsítésére pályázati forrásokat használnak. Az oktatói és adminisztratív dolgozói állomány számítógépes ellátottsága jó, a technikai eszközök korszerűsítése folyamatos.

A könyvtár egyetemi tagkönyvtárrá alakult, ami azt jelenti, hogy magasabb szintre lépett. A könyvtár anyagának bővítése is pályázati úton beszerzett forrásokból történik.

A képzési létszám és kapacitás

A szak indításától eddig eltelt idő alatt a teljes idejű képzést hirdették, de nem indult el. A felvételi keretszám a vizsgált időszakban a részidejű képzésben 31-80 fő között mozgott, a felvettek száma 144 fő (34, 30, 35, 27, 18) volt. A képzési területi kapacitás jóval több hallgató felvételét is lehetővé tenné.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A mesterszak képzési követelményrendszere elsősorban gyakorlati célokat fogalmaz meg: olyan gazdasági szakemberek képzése, akik „megszerzett tudásuk birtokában képesek elemezni, tervezni, irányítani a versenyszektor és a közszféra szervezeteinek munkafolyamatait. Képesek újonnan felmerülő problémákat felismerni, elemezni és megoldani, miközben az egyéni és szervezeti tanulás megismert kategóriáit használják, valamint az innovációra és a kreatív gondolkodásra való képességeiket hasznosítják”. A képzést a fentiek szellemében szervezték meg. A szaktárgyak közül azokat, amelyek kifejezetten a későbbi vállalati feladatok és funkciók ellátására készítene fel (*üzleti gazdaságtan, projektek menedzselése, marketing menedzsment, termelés és innováció menedzsment, vállalati stratégia, szervezeti magatartás és vezetés, változtatás- és tudás menedzsment, emberi erőforrás menedzsment, vezetői számvitel és kontrolling, információs rendszerek fejlesztése és menedzselése*), megfelelő gyakorlati óraszámmal oktatják, amely órakeretben esettanulmányokat, a gyakorlat által felvetett kérdéseket tárgyalnak meg. Különösen vonatkozik ez a differenciált szakmai ismeretek egy csoportjára, ahol kiemelten magas a gyakorlati órák aránya (pl. *szervezeti kultúra vizsgálata és fejlesztése, vezetői kompetenciafejlesztés*).

Értékelés és ellenőrzés

A *vezetés és szervezés* mesterszakon az értékelési módszerek általában megegyeznek a karon kialakult gyakorlattal. Sajátosságot jelent az, hogy csak levelező hallgatók vannak, ami miatt az oktatásszervezés és a jelenlét biztosítása kiemelkedően fontos feladatot ad a karnak. A részidejű képzést nemcsak a specializációfelelős, hanem operatív oktatásszervezők is koordinálják. A konzultációkat, beszámolókat és a vizsgákat péntek délutánokon, illetőleg a szombati napokon lehet megszervezni, ami az oktatók számára jelentős többletterheléssel jár. Az értékelés során figyelembe kell venni a hallgatók munkahelyi kötelezettségeit, ezért a vizsgáztatásnál sokszor kényszerülnek az oktatók többlet vizsgalehetőségek megadására.

A záróvizsga teljes körűen választ ad a kompetenciák elsajátításának eredményeiről. A diplomadolgozat megvédése az adott szakterület elsajátításának mélységét, a gyakorlattal való kapcsolat eredményességét mutatja. A záróvizsgán a tananyag átfogó ismeretere, illetőleg az ott feltett kérdésekre adott válaszok a reagálás gyorsaságáról, a kreativitásról, a helyzetfelismerő képességről, a logikus gondolkozásról és a vezetői képességek egyéb összetevőiről is adhat információkat a vizsgabizottságnak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a részidejű képzésben a kiadott diplomák száma 71 (26, 14, 16, 15).

A kar a tehetséggondozást kari szinten integrált keretek között valósítja meg. Ez megjelenik mind a formális szabályzatokban, mind a tehetséggondozó műhelyek együttműködésében, közös szervezésében. A demonstrátori munka, TDK-tevékenység, szakkollégiumi élet egymás kiegészítői, így ezek összehangolása szükséges a tehetséggondozás egységének megteremtéséhez. Demonstrátori rendszer működésének célja, hogy hallgatóink közvetlenül bevonhatóak legyenek az befogadó intézet oktató és tudományos kutatómunkájába, ezáltal felkészüljenek hivatásuk magasabb színvonalú művelésére. A szak hallgatói leginkább az Innovatív Stratégiák Intézet keretein belül végeznek demonstrátori tevékenységet. A nyelvvizsga hiánya miatt nem kellett diplomát visszatartani.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzés minőségbiztosításáért a szakfelelős felel, de ebben a munkájában jelentős támogatást kap a kari minőségbiztosítási bizottságtól, illetőleg annak vezetőjétől, továbbá az oktatási dékánhelyettestől. A Kari Tanács a fontosabb ellenőrzési pontokon (az oktatók kijelölése, a záróvizsga bizottságok jóváhagyása, a tantárgyak elfogadása és az oktatásszervezés rendjének szabályozása) szükség esetén be tud avatkozni a képzési folyamatba és annak minőségébe.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek.

A Minőségbiztosítási Bizottság tagjai az elnök, intézetenként egy képviselő, valamint egy HÖK delegált. A bizottság a következő információkra építi tevékenységét:

Oktatói munka hallgatói véleményezése (OHV) minden félév végén a szorgalmi időszak végétől a vizsgaidőszak végéig a Neptun rendszerben elérhető anonim kérdőív kitöltésével történik. Az eredmény egészét a dékán kapja meg. Az intézetvezetők a területükhöz tartozó tárgyak értékelését látják. Az OHV eredményeket az oktatók értékeléséhez és tananyagfejlesztéshez egyaránt felhasználják. Az OHV kitöltési aránya rendkívül alacsony, 15-30% körül mozog.

A képzés hallgatói véleményezése a záróvizsgára jelentkezett hallgatók körében történik papír alapú kérdőív kitöltésével. Az eredményt a dékán, az oktatásért felelős dékánhelyettes, a szakfelelős és a Minőségbiztosítási Bizottság kapja meg. Az eredmény alapján készült intézkedési terv koordinálása a szakfelelős feladata.

A diplomás hallgatók pályakövetési rendszere (DPR) keretében közvetlenül a végzés után, valamint a végzést követő 3-5 évben is megkeresik a hallgatókat, de nagyon alacsony a válaszadási arány. A szak hallgatóinak kis létszáma miatt a formális vizsgálat helyett nagyobb jelentőségű a személyes tapasztalat.

Az oktatók 3 lépcsőben értékelik a képzést: a tárgyfelelősök minden kurzus befejezése után javaslatokat tesznek a tárgy oktatásának javításával kapcsolatban; a záróvizsga-bizottság tagjai a képzésre vonatkozó következtetéseket is levonnak; a szakfelelős évente értékeli az elmúlt két év (egy képzési ciklus) tevékenységét, és ennek alapján tesz javaslatokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis korrekt. *Gyengeségként* jelölik meg egyes oktatók életkorát. A *fenyegetések* között szerepel az ausztriai tanulmányok vonzó lehetősége. A *lehetőségeket* is jól definiálták.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. **Intézkedési terv** készítése a témakörök, ismeretkörök mesterszintre emelésére.
2. Új szakfelelős szükséges, mert a MAB előírása szerint a szakfelelős *tudományos fokozattal* rendelkező AT oktató, (egyetemi/főiskolai) tanár vagy docens lehet, aki a szak indításának időpontjától számítva egy képzési ciklus befejezéséig 70. életévét nem tölti be.
3. Az oktatói utánpótlás megoldása

<p>Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés;</i> <i>termelés- és szolgáltatásmenedzsment</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/71.</p>	<p>2016/1/VII/2/65. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés tanterve a KKK-ban előírt arányoknak és tartalomnak megfelel. Az alapozó ismereteket 6 tantárgy tartalmazza összesen 30 kreditértékkel. Az alapozó tantárgyak közül 4 db 6 kredites és 2 db 3 kredites. A szakmai törzsanyag 6 tantárgyának összesen 27 kreditjét 3 darab 6 kredites és 3 darab 3 kredites tantárgy alkotja. A specializációk 42 kreditnyi tananyagát 11 tantárgy alkotja, melyekből 3 db 6 kredites és 8 db 3 kredites. A képzéshez tartozó 6 kreditnyi szabadon választható tárgy az egyetemen oktatót bármely tantárgy teljesítésével megszerezhető. A 3 kredites tárgyakhoz 30, a 6 kredites tárgyakhoz 60 tanóra tartozik. Az eltérő kreditértékek (3 és 6) a nagyobb óraszámúval és a tárgy teljesítéséhez szükséges nagyobb mennyiségű órarenden kívüli munkaigénnyel indokolhatók.

A képzés tantárgyi szerkezete magában foglalja a *vezetés és szervezés* mesterszakok általánosan elfogadott legfontosabb tudományos területeit. A funkcionális területek mindegyike képviselőt kap, ezeket egészíti ki néhány támogató funkció tantervbe vétele, mint pl. az *integrált információs rendszerek* tárgyalása, de hasznos, hogy *gazdaságpolitikát* is tanulnia kell a jelölteknek. Mindkét specializáció mély szakmai ismereteket ad.

A szakhoz 4 hetes intézményen kívüli, összefüggő szakmai gyakorlat tartozik, melyért kredit nem jár, és amelyet az első tanév után, nyáron kell teljesíteni.

A *vezetés-szervezés* mesterszak tárgyai jól differenciáltak, megjelenik a mesterszak hozzáadott értéke az alapszakhoz viszonyítva. Ugyanakkor kérdéses, hogy a nem *gazdálkodási és menedzsment* alapszokról érkező hallgatók milyen mértékben tudják elsajátítani a tananyagot, mennyire képesek felzárkózni.

A tananyag és a szakirodalom körszerű, illeszkedik a mesterszak szintjéhez.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Szabó Lajos vezető oktató, habilitált egyetemi docens. Publikációs tevékenysége megfelelő, folyamatosan jelen van a tudományos életben, nemrégiben társszerzős publikációja jelent meg egy nemzetközi „A” kategóriás lapban. Az *emberi erőforrás menedzsment és szervezetfejlesztés* specializációért is ő felel. A *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* specializáció felelőse, Kovács Zoltán vezető oktató, egyetemi tanár, tudományos tevékenységéről hasonlóan jó megállapítások tehetők.

A szakon a képzésben 31 oktató vesz részt, közülük 26 fő rendelkezik tudományos fokozattal és ugyanennyien az egyetem teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatói. 1 oktató 25-nél több kredit felelőse, ez az arány a MAB előírásai alapján elfogadható.

Az oktatók korösszetétele alapján a szak oktatása hosszú távra biztosított. A 31 oktatóból 19 fő 45 év alatti. A fiatal PhD fokozatot szerzett oktatók a tapasztaltabb korosztállyal közösen vesznek részt az oktatásban.

Tudományos háttér

A szakhoz kapcsolható néhány, a karon működő tudományos műhely. Ezek közül számos felhasználható anyagot termel a szak számára a Stratégiai menedzsment kutatóműhely és a Termelés, logisztika kutatóműhely (az *ellátási láncokra* történő koncentráció szintén sok friss témával látja el a képzést).

Infrastrukturális feltételek

A veszprémi campus rendelkezik a szak jelenlegi létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. A nagy előadótermek hálózati csatlakozóval és projektorral felszereltek. A kisebb termekben hordozható projektorok és

számítógépek állnak rendelkezésre. Öt számítógépes laboratórium (40/40/40/48/20 fő kapacitással) segíti a számítógépet használó foglalkozások, valamint a számítástechnikára épülő számonkérések lebonyolítását.

A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2006 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére.

A hallgatók tananyaggal történő ellátásának egyik fontos eleme a Moodle keretrendszer. Ebbe belépve elérhető valamennyi tantárgy tematikája, követelményrendszere, a legtöbb tantárgy elektronikus tananyaga.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói keretszáma nappali tagozaton 2009 és 2012 között 50 fő volt, 2013-tól 30 fő. Levelező tagozaton 100 fő volt a tervezett felvételi keretszám 2009-ben, majd 2010-2012 között 80 főre, 2013-tól pedig 50 főre csökkent. A ténylegesen felvettek száma évente csökkenő tendenciát mutat. A kapacitáskihasználtság így átlagosan 38-45%.

Az intézmény képzési területi kapacitása mindezt lehetővé teszi.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nagyobb tárgyakat előadásokon és szemináriumokon oktatják, félévenkénti 30/30-as bontásban. Számos esettanulmány tárgyalására is sor kerül. Az előadások/szemináriumok tananyagát előre feltöltik a Moodle rendszerbe.

A képzéshez 4 hetes intézményen kívüli, összefüggő szakmai gyakorlat tartozik. A gyakorlatok megszervezését és lebonyolítását külön minőségügyi eljárás szabályozza. A levelező tagozatos hallgatók a gyakorlatot a munkahelyükön is teljesíthetik.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés rendje a tantárgyakat az érdemjegy megszerzése szempontjából csoportokba sorolja, mégpedig folyamatos számonkérés (F): folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőséggel; félévközi jegy (É): folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőség nélkül (elégtelen osztályzat esetén a tantárgyat meg kell ismételni); kollokvium (K): vizsgaidőszakon belüli számonkérésen alapuló érdemjegy –írásbeli, szóbeli vagy a kettő kombinációja; vizsga (V): félévközi és vizsgaidőszakon belüli számonkérés kombinációja – a félévközi teljesítmény a vizsgán kialakult osztályzat részét képezi.

A szakdolgozat témáját az oktatók által kiírt témák közül választhatják a hallgatók, de van lehetőség egyéb téma választására is. A szakdolgozat témája a legtöbb esetben a szakmai gyakorlati helyhez kötődik. Témájukat tekintve a dolgozatok többségükben a *stratégia*, a *projekt*, a *minőség- és az IT menedzsment*, továbbá a két specializáció témaköréhez kapcsolódnak.

A szakon a záróvizsga két részből áll: a diplomadolgozat megvédése és a szak anyagára épülő szakmai vizsga. A szakmai vizsga fókuszja az *emberi erőforrás menedzsment és szervezetfejlesztés* specializáción a *stratégiai menedzsment ismeretek* és a *humán menedzsment ismeretek*(*kompensáció-menedzsment; szervezetfejlesztés; globalizáció és szervezeti kultúra*); *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* specializáción pedig szintén *stratégiai menedzsment ismeretek*, valamint *termelés-menedzsment ismeretek* (*megbízhatóság- és kockázatmenedzsment, logisztika II., üzem-fenntartás*). A záróvizsga tartalma jól visszatükrözi a szak specifikumát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Nappali tagozatra összesen 103 hallgatót vettek fel (28-24-18-14-9-10), levelező tagozatra pedig 206 hallgatót (56-47-34-30-19-20 fő). Diplomát kapott a nappali képzésben 53 fő, levelező képzésben 105 fő.

A végzett hallgatók között szinte nincs is olyan, akik nyelvvizsga hiányában nem tudja átvenni a diplomáját. A hallgatók már a szakra való felvételükkor rendelkeznek nyelvvizsgával, így a nyelvvizsga hiánya nem jelent problémát a diploma megszerzésekor.

A Gazdaságtudományi Kar számos lehetőséget biztosít a kiemelkedő képességű hallgatók számára. Lehetőség van bekapcsolódni a tanszékek, kutatóintézetek munkájába. A doktori képzésbe való továbblépéshez segítik hozzá a hallgatókat a *kutatásmódszertan*, valamint a *kvantitatív módszerek* tantárgyak. A Pannon Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskolája 3 kutatási irány mentén működik: *menedzsment tudományok*, *közgazdaságtudomány* és *agrárökonómia*. A doktori iskola hallgatói hazai és nemzetközi folyóiratokban publikálnak,

szakmai konferenciákon vesznek részt. A tehetséggondozást támogatja továbbá a BusinessLab Műhelyhálózat, az Esettanulmány Klub, a Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozata, valamint a Harsányi János Szakkollégium.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálsorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent azon hallgatók átlagos álláskeresési ideje (és ezen idő szórása is). A 2008-ban abszolvált hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlagosan 5,8 hónapot töltöttek álláskereséssel (5,5 hónap szórással), a 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közszférában): a 2008-ban abszolváltak 68%-a, a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a. Szakszintű DPR adatok nem álltak rendelkezésre.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Menedzsment Intézet, illetve ennek Szervezési és Vezetési Tanszéke, a szakfelelős az intézet igazgatója, tanszékvezető. A szak irányítása követi a kari elveket, mely szerint a szak tervezési és fejlesztési munkái során elvégzendő feladatokat az intézményi Szervezeti és Működési Szabályzat mellékletei rögzítik.

Új tanterv kialakítása és a tantervmódosítás előkészítése a szakfelelős feladata, tervezésének irányítása és koordinációja a dékán és a dékánhelyettesek közreműködésével valósul meg. A fejlesztések, módosítások munkamenetének fő lépéseit a szakfelelős dokumentáltan koordinálja. A szakfelelőst a Pannon Egyetem rektora nevezi ki. A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Hatáskörébe tartozik a szak képzési céljainak az érintettek körében történő rendszeres monitorozása, az eredmények folyamatba történő beépítése és a tantervbe való integrálás előkészítése.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakhoz kapcsolódó minőségbiztosítási folyamatok intézményi, illetve kari szinten szervezettek. Irányadó a Pannon Egyetem Minőségirányítási Kézikönyve.

A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzata tartalmazza a teljesítményértékelés rendszerét. Az oktatók önértékelése alapján évente történik teljesítményértékelés. Az oktatók tárgyakkal kapcsolatban 3 évente történik oktatói elégedettségmérés. Az elégedettségmérés azt vizsgálja, mennyire elégedettek az oktatók a tárgy oktatásával, a hallgatókkal és az infrastrukturális feltételekkel. Az értékelés egy elektronikus rendszerben kitölthető kérdőív segítségével történik.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV) minden félév végén a vizsgaidőszak megkezdése előtt papír alapú kérdőív segítségével történik. Az oktatók az általános kérdőívet saját kérdéssel kiegészíthetik. Az OMHV eredményét tanszéki, majd intézeti szinten értékelik, és szükség esetén döntést hoznak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT-elemzésben *erősségként* emelik ki többek között az oktatói gárda minősítetttségét és kedvező korbéli összetételét, a kiterjedt vállalati kapcsolatrendszert, valamint a kötelező nyári szakmai gyakorlatot. A *gyengeségek* között szerepel az oktatói leterheltség és a hallgatók közötti tudásbeli különbségek. *Lehetőségeket* látnak a munkaerőpiaci igényekben és az élethosszig tartó tanulás társadalmi elfogadottságának növekedésében. *Veszélynek* a főváros elszívó erejét, valamint az alapképzést elvégzett hallgatók munkába állását látják.

A szak fontos részét képezi a hazai *közgazdász* képzésnek, jól képzett, magas kvalitású szakember- gárdájával biztos tudást ad át a hallgatóknak. Külön említendő, hogy tantárgyi struktúrájával a *termelés- és szolgáltatásmenedzsment* specializáció egyediséget jelent, melyhez jól kapcsolódik az iker specializáció, az *emberi erőforrás menedzsment és szervezefejlesztés*. A képzési folyamat hatékonyságát ugyanakkor veszélyezteti az alacsony jelentkezési létszám, ami azzal járhat, hogy a képzésben előbb-utóbb részt vesznek olyanok is, akiknek nem lesz meg a megfelelő előképzettségük. A nappali képzés alacsony hallgatói létszáma (2011 óta évente 20 alatt) felveti a képzés fenntarthatóságának a kérdését is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Célszerű a jelentkezések számának növelése érdekében lépéseket tenni, a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakos hallgatók körében a mesterszak kampányát erősíteni.
2. Megfontolandó a más alapszokról érkező hallgatók számára felzárkóztató kurzusok bevezetése.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>vezetés és szervezés mesterképzési szak emberierőforrás-menedzsment és szervezetfejlesztés; üzletviteli tanácsadás specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/51. (magyar és angol nyelven)</p>	<p>2016/1/VII/2/66. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A tanterv eltér a KKK-tól.
- Az angol és a magyar nyelvű képzés nincs összhangban.
- A tantárgyi tematikák hiányosságai, elsősorban a magyar nyelvű képzésben.
- A *tanácsadás* tantárgy felelőse vendégoktató, ami nem felel meg a MAB bírálati szempontjainak.
- 5 tantárgyfelelős nem vesz részt tantárgyának oktatásában.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytatnak magyar nyelven, angol nyelven nappali képzés is van. A két specializációt csak a levelező képzésben, kifutó jelleggel oktatják. A levelező és az angol nyelvű képzés tanterveit nem mutatták be, azonban a magyar és az angol nyelvű képzés megfeleltetését bemutató táblázat szerint a tárgyak közel fele eltérő.

A bemutatott magyar nyelvű nappali képzés tantervében a kreditek felosztása a követelményeknek megfelel. Minden kötelező tárgy 6 kreditet ér. Nem érhető, hogy a képzés 16 kötelező tárgyából miért jut mindössze 2 a második félévre. A szabadon választható tárgyak a minimálisnál több, összesen 12 kredittel szerepelnek, ami 4 tárgyat jelent. A diplomamunkához 18 kredit kapcsolódik. Ebből 15 kreditet a *konzultáció* teljesítése (3) és a bírálói vélemények (6+6) alapján lehet elérni, 3 kreditet pedig a *kutatásmódszertan* c. tantárgy teljesítésével. Gyakorlati jegy csupán e tantárgyhoz és a *konzultációhoz* kapcsolódik.

A KKK-ban megkövetelt ismeretkörök nem mindegyikét lehet beazonosítani. Az alapozó ismeretekhez 4 tantárgy tartozik: *üzleti intelligencia, alkalmazott statisztika és ökonometria, termelés- és folyamatmenedzsment, közgazdaságtan*. Nem világos, hogy a KKK-ban előírt *marketingmenedzsment-, pénzügyi, kvantitatív döntési módszertani, vezetői üzleti gazdaságtani és gazdaságpolitikai ismereteket* mely tárgyak tartalmazzák a 4 közül. A *termelés- és folyamatmenedzsment* a KKK-ban szakmai törzsanyag. A szakmai törzsanyagban megjelenő tantárgyak közül pedig három (*vezetői kompetenciafejlesztés, emberi erőforrás menedzsment rendszerek és alkalmazások, nemzetközi menedzsment*) a KKK szerint a differenciált ismeretek körébe tartozik. A KKK-ban összegzett kompetenciák elérése a tantárgyi programok alapján nem megítélhető, mivel azok nem minden esetben utalnak ezekre.

A szak oktatói számos tankönyvet, jegyzetet jegyeznek szerzőként. A vizsgált időszakban 12 saját szerzős tankönyv született. Kezdetől törekszenek a szak saját tankönyvvel való ellátására. Ezek csak részben jelennek meg a tantárgyak ajánlott vagy kötelező irodalmában. Van tárgy, ahol egyetlen mű szerepel megadott szakirodalomként.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Farkas Ferenc szakmai háttere, tudományos munkássága illeszkedik a szak jellegéhez.

Az oktatók óra- és kreditterhelése megfelel az előírásoknak. A minősítettek aránya 70%. Igyekeznek az oktatói kart fiatal oktatókkal is kiegészíteni. AE oktató nincs a szakon. A szak 20 oktatója közül 4 vendégoktató, a többiek teljes munkaidőben foglalkoztatottak (AT). A *tanácsadás* tantárgy felelőse vendégoktató, ami nem felel meg a MAB bírálati szempontjainak. A 13 tantárgyfelelősből 5-en nem vesznek részt tantárgyuk oktatásában.

Az angol nyelvű képzés oktatóinak idegennyelv-tudása megfelelő.

Tudományos háttér

A PTE KTK Gazdálkodástudományi Intézetének oktatói számos nemzetközi és hazai kutatásokban vesznek részt, melyeknek eredményei az oktatásba is beépülnek.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei adottak. A szükséges előadótermek rendelkezésre állnak. A könyvtári szolgáltatások az új Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban 21. századi színvonalon biztosítottak. A kar 4 számítógépteremmel és 28 db hallgatói térben elhelyezett számítógéppel rendelkezik. A kar épületében ingyenes wifi szolgáltatás vehető igénybe.

A szak anyagaihoz való hozzáférés és az oktatókkal való kapcsolattartás a Coospace felületen történik.

A képzési létszám és kapacitás

Nappali tagozaton 80-100 fős tervezett felvételi keretszámmal, átlagosan 46%-os kapacitáskihasználtsággal működik a szak. Levelező tagozaton ugyancsak 80-100 között mozgott a tervezett felvételi keretszám a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban. Itt az átlagos kapacitáskihasználtság valamivel magasabb, 61%. Az angol nyelvű nappali képzés 40-50 fős tervezett felvételi keretszámmal, átlagosan 56%-os kapacitáskihasználtsággal működik. A képzést keresztfélévben is indítják.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A karon a tananyagfejlesztés példaértékű. Évente átlagosan 5 jegyzetet adnak ki, illetve aktualizálnak. Az oktatók saját kutatásaik eredményeit beépítik az oktatásba, ezzel egészítve ki a szakterület hazai és nemzetközi irodalmát. Kötelező gyakorlat nincs a szakon, de vállalati kapcsolatai révén a szakvezetés a gyakorló szakemberek tapasztalatait is beépíti a tananyagba. Ezen kívül a hallgatóknak lehetőségük van részt venni a Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központ Vállalkozásfejlesztési Programjában, ezzel is gyakorlati tapasztalatot szerevezve.

Értékelés és ellenőrzés

A képzés során a hallgatók összesen 19 vizsgát tesznek, és 2 tárgyból szereznek gyakorlati jegyet, utóbbiak valójában a szakdolgozathoz kapcsolódnak. A kollokviumok félévenkénti megoszlása félévenként 4-5, de a második félév végén csak 2.

A tantárgyi programok/tematikák többsége a számonkérés módját nem részletezi, nem derül ki, hogy van-e félévközi feladat, illetve a vizsga szóban vagy/és írásban történik-e. A szakdolgozati témaválasztáshoz 12 témakört jelölnek meg, melyekből a hallgató választ, és ő adja meg a kapcsolódó konkrét témát. A témavezető személyéről a jelentkezések beérkezését követően a szakvezetés javaslatára a dékáni vezetés dönt.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 190 fő (20, 47, 47, 44, 32), az angol nyelvű képzésben 137 fő (20, 32, 42, 27, 16) nyelvű képzésben, a részidejű magyar nyelvű képzésben 268 fő (64, 59, 62, 38, 45).

A vizsgált időszakban a teljes idejű magyar nyelvű képzésben 96 fő (-, -, 22, 33, 41), a teljes idejű angol nyelvű képzésben 74 fő (-, -, 4, 28, 42), a részidejű képzésben 151 fő (-, 35, 38, 47, 31) kapott diplomát.

A lemorzsolódás átlagos. Nyelvvizsgával minden hallgató rendelkezik már a felvételekor, így nincs olyan hallgató, aki nyelvvizsgájának hiánya miatt nem kap diplomát.

A mesterképzés a doktori képzésre való felkészülést is szolgálja. A kar két doktori iskolájába léphetnek tovább a hallgatók: a Gazdálkodástani Doktori Iskolába, valamint a Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskolába. A tehetséges hallgatók már a mesterképzés alatt bekapcsolódhatnak a karon folyó kutatásokba. A hallgatók a kutatáshoz kapcsolódó ismereteiket a *kutatásmódszertan* c. kötelező tantárgy keretében ismerik meg. Ehhez nyújt segítséget a szak egyik oktatójának kézikönyve is.

Az egyetem különböző speciális képzéseket, tréningeket is kínál, melyekkel a hallgatók kiegészíthetik tudásukat, új kompetenciákat biztosítanak és elősegítik a munkaerőpiacon való sikeres szereplést is. Nyelvtanulásra külön térítés ellenében van lehetőség. Nyitott szemináriumokkal, konferenciákkal, rendezvényekkel segítik elő a hallgatók szakmai fejlődését.

A Kompetencia és Tehetségfejlesztő Központ tájékoztatja a hallgatókat különböző ösztöndíj lehetőségekről, versenykiírásokról, egyéb tanulmányi kérdésekről. Emellett orientációs tanácsadással és coaching szolgáltatással segíti

a hallgatók tehetséggondozását. A tehetséggondozás fontos terepe továbbá a Janus Pannonius Közgazdasági Szakkollégium, a pécsi AIESEC, valamint a Tehetségért Mozgalom.

Az OTDK-eredményekre (egyenletesen jó teljesítmény) büszke a kar – ám nem derül ki egyértelműen, hogy a szak hallgatói közül hányan készítettek OTDK-dolgozatot. A DPR adatok csak kari szinten érhetőek el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a szak tartalmáért és a teljes képzési folyamatért felelős, a szak stratégiai kérdéseiben dönt. A szakvezető a szakfelelős munkáját segíti, a szakkal kapcsolatos operatív feladatokat látja el (a hallgatók tájékoztatása, sillabuszok összegyűjtése és ellenőrzése, szakdolgozati témakörök kijelölése, konzulensek kijelölése, hallgatói kérelmek elbírálása, záróvizsga bizottságok összeállítása stb.). Az angol nyelvű képzésnek külön vezetője van, aki kifejezetten az angol nyelvű képzés operatív működéséért felelős. A szakfelelős és a szakvezetők között folyamatos és kétoldalú az információáramlás.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pécsi Tudományegyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. A Közgazdaságtudományi Karon is működik kari szintű Minőségbiztosítási Bizottság. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével (oktatói és kutatási téren), az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal, kiemelten foglalkozik. Aktualizált Minőségbiztosítási Kézikönyv létezik. Ennek a tevékenységnek az outputjai: oktatói teljesítménymérések (teljes körű), oktatók hallgatói véleményezése (önkéntes, kérdőíves), a kimenet elemzése adatok alapján. Az oktatói teljesítményértékelésnek három pillére van: oktatási terület, kutatási terület és az intézményi menedzsmentben való részvétel. A követelményrendszernek piactudományi vonalai ismerhetők fel. A teljesítményértékelési rendszerre visszavezethetően egyértelműek az oktatói vállalások és annak anyagi konzekvenciái is.

A szakra vonatkozóan specialitások nem jelennek meg, a kari folyamatok az irányadók.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT négy eleme egyetemi-kari szintű pontokat tartalmaz, de feltüntetésre kerültek a szakra jellemző elemek is. Szakspecifikus *erősségként* kiemelik a szakma vezető képviselőinek oktatásban való részvételét, a stabil nemzetközi kapcsolataikat, valamint a kiscsoportos oktatási módszertant. *Gyengeségeik* között szerepelnek a szűkülő beiskolázási piac, az anyagi források csökkenése, a magyar és angol nyelvű képzés elkülönülése. *Lehetőségként* említik többek között egy új szakirány bevezetését, *veszélyként* pedig a karok közötti versenyt.

A Pécsi Tudományegyetem *közgazdasági* képzésének egyik zászlóshajója a *vezetés és szervezés* mesterszak. Oktatói értékelendő tudományos eredményekkel rendelkeznek, példaértékű a tananyagfejlesztés, országosan példaértékű a kari minőségirányítás és teljesítményértékelés. A bevont külső szakembereknek és céges kapcsolatoknak köszönhetően is a kialakult képzés színvonalas, a hallgatók gyakorlati felkészülését és a tudományos pálya felé történő orientálását egyaránt jól szolgálja. Ugyanakkor a szak dokumentációja, így a tanterv, valamint a tantárgyi programok és tematikák **nem felelnek meg** az elvárásoknak. Gondot jelent a magyar és az angol nyelvű képzés különbözősége is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tanterv hozzáigazítása a KKK-hoz.
2. Az angol és a magyar nyelvű oktatás összhangba hozása, ügyelve arra, hogy az eltérő célcsoportok igényeinek is megfeleljenek.
3. Szükséges a tantárgyi programok és az éves tantárgyi tematikák egységes formátumú dokumentációjának összeállítása. Ezek tartalmazzák a célok, kialakítandó kompetenciák leírása mellett a részletes ismeretköröket, a számonkérés módját, valamint tartalmazzanak elegendő mennyiségű, elérhető, aktuális, részletes irodalomjegyzéket (idegen nyelvű tételekkel kiegészítve, ahol szükséges).

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar Győr	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>emberi erőforrás menedzsment és szervezetfejlesztés</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2009/4/VIII/9.	2016/1/VII/2/67. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A *vezetés és szervezés* mesterszakon magyar nyelvű teljes idejű, részidejű: levelező és székhelyen kívüli képzést folytat az intézmény a győri székhelyen. (A székhelyen kívüli, székelyudvarhelyi képzésről külön jelentés és határozat készült.)

A képzés tartalma

A képzési tematika szerkezete egészében eleget tesz a kívánalmaknak, és megfelelően szolgálja a kimeneti követelmények megvalósítását. A funkcionális területek mindegyike legalább egy tárgy erejéig jelen van, de a *pénzügyek* témaköre kissé háttérbe szorul. Nem biztos, hogy az egyetlen *pénzügyi szolgáltatások és döntések* tantárgy teljes mértékben lefedi azokat a *pénzügyi* ismereteket, amelyek elsajátítása célszerű, még a nem *pénzügyi* fókuszú *vezetés és szervezés* szakon is.

Személyi feltételek

A szakfelelős személye az önértékelés elkészítése után megváltozott. A jelenlegi szakfelelős, Szegedi Zoltán egyetemi tanár, a MAB előírásoknak megfelel. Egy nemzetközileg és történetileg is tapasztalt vezetőt kapott a szak, aki bizonyára a – különben az akkreditálhatóságot nem befolyásoló – hiányosságokat meg fogja oldani.

A képzést támogató oktatói összetétel képzettsége megfelelő. A felveendő 24 tantárgyhoz képest 22 oktató vesz részt a képzésben, közülük 14 tantárgyfelelős. A jelzett tudományos területek lefedik a szak profilját, a mesterszakhoz illően megfelelően magas (20) a tudományos fokozattal rendelkezők száma.

Tudományos háttér

A mesterképzést intenzív kari kutatómunka támogatja. A szakhoz közvetlenül kapcsolható a *Személyiség típusok szerepe a karrierpályákban és az emberi erőforrás gazdálkodásban* kutatócsoport, amelynek kutatási fókuszja az *emberi erőforrás-gazdálkodásban* és a *vezetéselméletben* a személyiség szerepe. A kutatóközpont felhasználja és szintetizálja a *személyiségpszichológiát*, a *leadership*-elméleteket, a *szervezeti magatartás* és az *emberi erőforrás menedzsment* elméleteket, és ezek közös metszetét állítja a kutatás célkeresztjébe. Bátorítandó távlati céljuk, az erősödő nemzetközi publikáció.

Infrastrukturális feltételek

A győri campus rendelkezik a szak jelentős létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. 100-nál több főt befogadó előadóteremből 5 áll rendelkezésre, továbbá 35 kisebb kapacitású szemináriumi terem használható a kis létszámú foglalkozásokra. A 4 számítástechnikai kabinet összesen 185 fő befogadására képes. A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2011 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére, továbbá egy 120 géppel felszerelt olvasóterem is. A jelentős könyvtárállomány mellett elérhetők a legfontosabb adatbázisok is (Wos, EBSCO, stb.). Az elektronikus tananyagok a Kautz Kar által működtetett „Virtuális Kar” rendszerből tölthetők le.

A hallgatói létszámhoz viszonyítva a kollégiumi kapacitás jelentős. A campus területén két sportlétesítmény van (edző csarnok, egyetemi sportszarnok).

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a teljes idejű képzésben az éves tervezett felvételi létszám 30-ról 40-re, a levelező képzésben 30-ról 50-re emelkedett. E létszámokat az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi. A nappali képzés felvett hallgatói létszáma a legmagasabb 26 főről (2010) 2013-ra 10 főre csökkent, a levelező képzés iránt azonban – a kezdeti esés után – egyre fokozódó érdeklődés tapasztalható.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szak képzési profilja sokban épít az előadások szerepére, a felsorolt 22 tárgy fele kizárólag előadás. A tananyag felülvizsgálata rendszeresen megtörténik. A tantárgyfelelős oktatók folyamatosan vizsgálják, és félévente frissítik a tantárgyi tematikákat, a legújabb ismereteik és a hallgatói igények alapján.

Az oktatók rendszeresen vesznek részt nemzetközi konferenciákon, külföldi tanulmányutakon, workshopokon és tréningeken. Az egyetem is szervez oktatói fejlesztő tréningeket és egyéb képzéseket (pl. projekt módszerű oktatás, tréning módszer), ezek az ismeretek is hasznosíthatók a tantárgyfejlesztésben.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatói teljesítmények értékelésének rendszerére vonatkozó részletes szabályokat az egyetemi Tanulmányi és Vizsgaszabályzat tartalmazza.

A diplomamunkát a belső konzulens és az ő javaslatára az oktatási dékánhelyettes által felkért bíráló értékeli. A végső jegyről e két javaslat alapján a záróvizsga/szakmai vizsga-bizottság dönt. A záróvizsga két részből áll, komplex vizsgából és a szakdolgozat védéséből. A komplex vizsga 3 órás írásbeli vizsga. A komplex vizsga sikeres teljesítése a szakdolgozat megvédésének a feltétele.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szak nem tekint vissza régi múltra, mintegy három évvel ezelőtt adták át az első diplomákat a szakon, a levelező képzés népszerű. Mintha a szakon a levelező képzés elkerülné az általánosan tapasztalható csökkenési tendenciákat. A nappali képzésre 79 hallgatót vettek fel (2009/10: 10; 2010/11: 26; 2011/12: 17; 2012/13: 16; 2013/14: 10), 31 diplomát adtak ki. Levelező képzésre 172 hallgatót vettek fel (2009/10: 4; 2010/11: 62; 2011/12: 22; 2012/13: 39; 2013/14: 45), és 43 diplomát adtak ki.

A teljes felvett hallgatói létszám 11%-a nem iratkozik be a képzésre, és 10% lemorzsolódik. A felvett hallgatók 15%-a nem a képzési időn belül végez, jellemzően 1-2 félévvel haladnak túl a képzési időn. A felvett hallgatók 33%-a szerzett oklevelet. A teljes idejű képzésben tanulóakra nem jellemző a nyelvvizsga hiánya; a levelező hallgatók 5%-a letette a záróvizsgát, de a nyelvvizsga hiányában nem kapott oklevelet.

Meg kell fontolni, érdemes-e fenntartani a kis létszámú nappali képzést.

A tehetséggondozás eszköze a TDK tevékenység, amelyben a hallgatók nagy számban vesznek részt. Az elmúlt négy évben 10 TDK dolgozat született a szakon, amelyek közül 4 lett első helyezett, és 7 jutott tovább az országos diákköri konferenciára.

A demonstrátorként dolgozó hallgatók a tevékenységükért oklevelet kapnak a szemeszter végén és plusz pontot a PhD felvételin.

A tudományos önképzés fontos eleme a Kautz Gyula Közgazdász Szakkollégium. A szakkollégistáknak többek között szakmai tehetséggondozó kurzusokat szerveznek, illetve oktatói kutatói projektekbe csatlakoznak be. Ez lehetővé teszi a doktori képzésre leginkább alkalmas hallgatók kiválasztását. Az elmúlt négy évben három *vezetés és szervezés* szakon végzett hallgató nyert felvételt az egyetem Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskolájába.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős, mint a szak szakmai vezetője felelős azért, hogy az általa gondozott szak tanterve megfeleljen a képzési és kimeneti követelményeknek, a hallgatók és a munkaerőpiac elvárásainak. Az egyes tantárgyak gondozásáért, a tantárgyi tematika naprakészségéért, a kapcsolódó tananyag és szakirodalom hozzárendeléséért közvetlenül a tantárgyfelelős felelős; a tantárgyak tantervekben történő meghirdetéséért, ennek koordinálásáért, az átfedések kiszűréséért az érintett tanszékvezető felelős.

Fentieknek megfelelően saját hatáskörben, hallgatói kezdeményezésre vagy oktatói javaslatra a szakfelelős a tantervmódosítási javaslatát az érintett tanszék és szakok vezetőivel együttműködve teszi meg; a tanszéki szintű, valamint az oktatási dékánhelyetttel történt egyeztetést követően a Kari Tanács elé terjeszti. A Kari Tanács véleményezi a javaslatot és döntéshozásra továbbterjeszti a Szenátus elé.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakon folyó képzés az egyetem különböző szervezeti egységeinek aktív együttműködésével valósul meg, így a minőségbiztosítás komplex szemléletmódot igényel. A szakot a Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar gondozza, az

oktatási és tudományos tevékenységek legnagyobb részét is a kar oktatói látják el. A minőségbiztosítással kapcsolatos tevékenységeket a szakfelelősökkel és a tanszékvezetőkkel együttműködve a karok minőségbiztosítási vezetői koordinálják.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Amit a szakkal kapcsolatban összeállított C-SWOT analízis *erősségnek* tart, annak néhány pontja valójában probléma. Természetesen elfogadhatók a kiemelt teljesítmények (a szakon oktatók közel teljes köre minősített), de felvetődik: valóban jó-e az, hogy a mesterszakot ennyire az elmélet dominálja? A kiscsoportos oktatás is erősségnek tűnhet, azonban a nappali képzésben az oktatás hatékonyságát veszélyezteti az alacsony és csökkenő hallgatói létszám, még akkor is, ha a kiscsoportos oktatás jól illik a kialakított gyakorlatba.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Vonják be az oktatásba a felhasználói szféra képviselőit, a képzés gyakorlatiasságát erősítendő.
2. A fiatalok bevezetése a nemzetközi tudományos életbe, nemcsak a konferenciákra
3. A középgeneráció felkészítése az MTA doktora cím elnyerésére

<p>Széchenyi István Egyetem (Székelyudvarhely) Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar Székelyudvarhely, Románia</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINÓSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>emberi erőforrás menedzsment és szervezetfejlesztés</i> specializáció</p> <p>székhelyen kívüli képzés MAB határozata: 2010/5/VIII/6.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/70. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való <i>folyamatos megfelelése esetén –</i> 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A csökkenő hallgatói létszám miatt a képzést kifuttatják. Bemutatandó, van-e még hallgató a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A *vezetés és szervezés* mesterszakon a Széchenyi István Egyetem magyar nyelvű részidejű, levelező munkarendű, kifutó, székhelyen kívüli képzést folytat Székelyudvarhelyen, Romániában, az Edutus Főiskola Székelyudvarhelyi Képzési Központjában (MÜTF Oktatási Központ).

A képzés tartalma

A képzési tematika megegyezik a Győrben folytatott képzés tantervével. A tanterv szerkezete egészében eleget tesz a kívánalmaknak, és megfelelően szolgálja a kimeneti követelmények megvalósítását. A funkcionális területek mindegyike legalább egy tárgy erejéig jelen van, de a *pénzügyek* témaköre kissé háttérbe szorul. Nem biztos, hogy az egyetlen *pénzügyi szolgáltatások és döntések* tantárgy a 4. félévben teljes mértékben lefedi azokat a *pénzügyi* ismereteket, amelyek elsajátítása célszerű, még a nem *pénzügyi* fókuszú *vezetés és szervezés* szakon is.

Személyi feltételek

A szakfelelős személye az önértékelés elkészítése után megváltozott. A jelenlegi szakfelelős Szegedi Zoltán egyetemi tanár, a MAB előírásoknak megfelel. A székhelyen kívüli képzés tantárgyfelelősei megegyeznek a győri képzés tantárgyfelelőseivel. A tantárgyfelelősök képzettsége megfelelő, tudományos területeik lefedik a szak profilját, a mesterszakhoz illően szinte teljes a minősítettség. A képzés helyi felelőse Geréb László főiskolai docens, PhD; szervezője Ilyés Ferenc főiskolai adjunktus, doktorandusz. Az órák zömét az anyaintézmény oktatói tartják, egy-egy tantárgy esetében vannak be helyi oktatót.

Tudományos háttér

A székelyudvarhelyi intézmény oktatói törekszenek a nagyon alacsony minősítettségi arány emelésére. Több helyi képzési, kutatási pályázati projekt szakmai partnerei.

Infrastrukturális feltételek

A képzési feltételek jó színvonalon biztosítottak. A MÜTF Oktatási Központ a Székelyudvarhelyért Alapítvány tulajdonában levő modern, 7 éves ingatlanban működik. (A négyszintes, szintenként 200nm-es épületben nincs lift, a többszintes közhasználatú építmény magyarországi építési követelményeinek nem felelne meg.) A könyvtár közel 10.000 kötetet tartalmaz, amelyek nagy része szakkönyv. A tananyaggal való ellátottság, az irodalomhoz történő hozzáférés biztosított, a *közgazdász* képzés más infrastrukturális feltételeivel (terem, projektor stb.) együtt.

A könyvtár könyvállományának frissítése, idegen nyelvű irodalmakkal való feltöltése folyamatos feladat.

A képzési létszám és kapacitás

A képzés indításakor, 2010-ben a tervezett éves felvétel 50 fő volt. Ezt az oktatói és infrastrukturális kapacitás lehetővé tette volna, de egyetlen évben sem tudták kitölteni. 2010-ben 35 hallgatót vettek fel, 2013-ban már csak 16-ot, ami több mint 50%-os csökkenés. 2014-ben és 2015-ben már nem hirdették meg a képzést, első évfolyamot már nem oktatnak, a második évfolyam kifutó képzése folyik.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés Székelyudvarhelyen koncentráltan történik: a hallgatók és az oktatók intenzív utazását csökkentendő, a tárgyakat blokkokban oktatják. Gondoskodnak arról, hogy a tantárgyi tematikák frissítése kövesse az anyaintézményben történt frissítést.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatói teljesítmények értékelési rendszerének szabályozása megegyezik a győri képzés vonatkozó szabályozásával.

A diplomavédés ceremoniális jellegű. A védéseken a győri vezetés magas szinten képviselteti magát, és a diploma átadása is megtörténik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Mint említettük, a képzést kifuttatják. Összesen 110 hallgatót vettek fel (2010/11: 35, 2011/12: 32, 2012/13: 27, 2013/14: 16), 20 diplomát adtak ki. A felvettek 10%-a nem iratkozott be. Az átlagos lemorzsolódási arány 55% (58 hallgatót töröltek a képzésből). Nyelvvizsga hiányában nem kapta kézhez a diplomáját 9 fő. A képzésben 2015 márciusában 23 hallgató volt, köztük 11 „túlcsúszó” hallgató, többségük 2 félévvel haladja túl a képzési időt.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzés helyi menedzselésében és a hallgatók toborzásában korábban aktívan közreműködött a MÜTF Oktatási Központ, amelynek a vezetése folyamatos visszajelzéseket kap a munkaerőpiac igényeiről.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A székelyudvarhelyi kihelyezett tagozaton az oktatási minőségbiztosítás érdekében a Tanulmányi Osztály minden tanévben hallgatói megkérdezéssel oktatói értékelést készít. A kérdőív az oktatók szakmai és pedagógiai felkészültségét méri. Az értékelt oktatók 3,50 és 4,90 között teljesítenek. Az átlag alatti eredményeket mutató oktatók lecserélésre kerülnek.

A MÜTF Oktatási Központ minőségfejlesztési tevékenységét is elismerte 2013-ban a Magyar Termék Nagydíj Régiók Díja.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Nem készült C-SWOT analízis a székelyudvarhelyi *vezetés és szervezés* mesterképzésről. A székhelyen, Győrben folytatott képzés C-SWOT elemzéshez fűzött megjegyzések közül azonban – a képzés azonossága okán – különösen relevánsnak tekinthető az, hogy nem erősség, hanem valójában probléma a képzésben az elmélet dominanciája.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Vonják be az oktatásba a felhasználói szféra képviselőit, a helyi közép- és felsővezetőket, a képzés gyakorlatiasságát erősítendő.
2. A végzett hallgatókkal való informális kapcsolattartáson túl érdemes lenne bevezetni a diplomás pályakövetési rendszert.

<p>Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Gödöllő, Budapest, Békéscsaba</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>vezetés és szervezés</i> mesterképzési szak <i>emberi erőforrás menedzsment és szervezetfejlesztés;</i> <i>üzletviteli tanácsadás</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/55.</p> <p>angol⁴⁰ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/2/68. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való <i>folyamatos megfelelése esetén –</i> 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szent István Egyetem a *vezetés és szervezés* mesterszakon teljes idejű nappali, és részidejű, levelező képzést folytat magyar és angol nyelven az intézmény gödöllői székhelyén és budapesti telephelyén. A meglévő két specializáció mellett tervezik *információ-menedzsment* specializáció indítását is. 2009-2012 között a békéscsabai telephelyen is indult magyar nyelvű *vezetés és szervezés* mesterképzés, a GAEK honlapján még 2015 szeptember végén is elérhető volt a levelező tagozat I. évfolyama számára a 2015/16-os tanév 1. félévi órarendje.

A tantárgyi szerkezet az előírásoknak megfelel. A szabadon választható tárgyak választéka megfelelő. A képzés erőssége a gyakorlatorientáltság. Ugyanakkor az elméleti *közgazdaságtani* képzés kisebb hangsúlyt kap.

A kurzusokon használt oktatási segédanyagok java része az oktatók saját jegyzete, könyve. Sok ezek közül az egyetemtől független kiadóknál (Akadémiai Kiadó, Gondolat Kiadó, Complex Kiadó, stb.) jelent meg, így vélhetőleg más intézményekben is használatos. A tananyagfejlesztésben a szakon végzett tudományos kutatás eredményeit is figyelembe veszik.

Személyi feltételek

A tárgyak oktatói az előírt szakmai követelményeknek formailag megfelelnek. A szakfelelős, egyben az *üzletviteli tanácsadás* specializáció felelőse, Poór József, továbbá az *emberi erőforrás menedzsment és szervezetfejlesztés* specializáció felelőse, Fehér János és a fontosabb tárgyak felelősei jelentős kutatói és publikációs tevékenységet végeznek. Kutatómunkájukban az érdeklődő hallgatók is támogatják őket. Ennek megfelelően a szakhoz kapcsolódó két specializáció országos jelentőségű szakmai műhely. Az oktatók óraterhelése viszont rendkívül magas. A képzésben felveendő 30 tárgy oktatásában 37 oktató vesz részt, köztük 22-en tantárgyfelelősök. Nem ritka a 14-18 kontaktóra-terhelés. Kérdéses, hogy ilyen mértékű óraterhelés mellett sikerül-e fenntartani a szakra jellemző magas szintű kutató és tananyagfejlesztő munkát? A magas óraterhelés egyik oka lehet, hogy a képzés két helyszínen zajlik, ami párhuzamos óraadást követelhet meg.

Kiemelendő, hogy a szak oktatói között 4 MTA doktora, 6 egyetemi tanár szerepel, akik jelentős számú órát is tartanak, tehát a hallgatók rendszeres kapcsolatban állnak velük. Az utánpótlás szempontjából ugyanakkor kevésnek tűnik a tanársegédek/adjunktusok létszáma.

Tudományos háttér

A szak erős tudományos háttérrel bír, amit a közreműködő kollégák, elsősorban a vezető, senior oktatók kiemelkedő szakmai munkássága alapoz meg. A szak oktatóinak tudományos előmenetelében is jelentős szerepe van a senior kollégák példamutatásának, segítségének. Jelentős a külföldi és hazai konferenciákon való részvétel, a publikációs tevékenység (az oktatásban használt tananyagokat messze meghaladóan is). A vezető oktatók tevékenyek a szakmai közéletben. A szak munkáját közvetlenül is támogatja a Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola.

⁴⁰ Az angol nyelvű képzés 2012 szeptemberében indult. Tekintettel arra, hogy még nincsenek végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

Infrastrukturális feltételek

A gödöllői campus méretét, felszereltségét tekintve kiválóan megfelel a célnak. A budapesti telephely is megfelelő.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzés 2012-ben indult. Az éves tervezett felvételi keretszám 2012/13 – 2014/15 között 85-ről 55-re csökkent, a felvettek létszáma 23-ról 15-re. Az angol nyelvű képzés 2012 szeptemberében indult 10 külföldi hallgatóval. A magyar nyelvű, illetve az angol nyelvű nappali képzésben a két képzési helyszínen összesen is 20 alatt maradt a felvett hallgatói létszám, ami felveti a nappali képzés fenntarthatóságát.

A részidejű, levelező képzés a 2010/11-es tanév 450-es tervezett felvételi keretszámáról 2013-ra 140-re csökkent, majd 185-re emelkedett. A részidejű képzésre felvettek létszáma 86-163 között ingadozott. Mindezen létszámokat az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette.

A mesterszakra jelentkezők nagyobb részben az egyetem alapszakjáról kerülnek ki. A szakfelelős szerint a hallgatók egy része távolabbi országrészekből érkezik, vagyis a szak vonzásköre országos. A hallgatók nagyobbrészt Budapestre iratkoznak be: 15-20 fő nappali, 40-45 fő levelező az utóbbi években. A gödöllői létszám hozzávetőleg 10 fő nappali, 20 fő levelező tagozatos hallgató évfolyamonként.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon indított kurzusok jelentős része interaktív, csoportmunkán alapszik. A főbb tárgyak felelősei igazolt coachok, az oktatási programjuk ezekre a képességekre és módszerekre alapozódik. Ez a hazai felsőoktatásban viszonylag ritkán alkalmazott, gyakorlatorientált módszer, ami a hallgatók készségfejlesztését sokoldalúan támogatja.

A hallgatók részt vesznek egy amerikai egyetem által koordinált nemzetközi üzleti esetmegoldási programban is.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés jórészt a kiscsoportos, céges szimulációs elemzésekre szabott *e-learning* segítségével bonyolódik le. Gyakorlatok a szóbeli prezentációk is. Kötelező évfolyam-dolgozatot készíteni, vagyis a diplomamunka megírásához szükséges készségek elsajátítása folyamatos. A záróvizsga a hagyományos szerkezetben bonyolított szóbeli vizsgából áll. A bizottságok összeállítása az egyetemi szabályzat szerint külsősök bevonásával történik. A diplomamunkák témaválasztásánál preferenciát élveznek a szak kutatási portfóliójához kapcsolódó témák.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szakon szervezeti átalakítások miatt nappali képzés csak a 2012/13-as tanévtől kezdve működik. 60 hallgatót vettek fel nappali képzésre (2012/13: 23, 2013/14: 22, 2014/15: 15), és 45 diplomát adtak ki. Részidejű képzésre 613 hallgató nyert felvételt (2010/11: 103, 2011/12: 163, 2012/13: 128, 2013/14: 133, 2014/15: 86), és 286 diplomát adtak ki.

Az önértékelés szerint a szakon a nappali képzésre beiratkozott hallgatók 80%-a megszerzi a diplomát (az önértékelés más helyén 100% szerepel), nyelvvizsga hiányában senkinek sem kellett a záróvizsga letétele után a diplomára várakoznia. A részidejű képzésre beiratkozott hallgatók 54%-a kapott diplomát, 46%-uk lemorzsolódott, ez magas arány.

A tehetséggondozás a választott interaktív oktatási módszerek révén intenzív és eredményes is. A hallgatókat az oktatók bevonják kutatásaikba, így a gyakorlatban szereznek tapasztalatokat az empirikus kutatás módszereiről. A szakon hallgatók a TDK munkában is aktívan részt vesznek, helyezéseket is elérnek. Több tehetséges végzett hallgató az egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskolájában folytatta tovább a tanulmányait.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak gazdája, menedzselése

A szakot a kar Társadalomtudományi és Tanárképző Intézete gondozza. A szak gazdája a szakfelelős, aki oktatási tevékenysége mellett kiemelkedő oktatásszervezési tevékenységet fejt ki. Az elmúlt két év folyamán a szak intézményi képzési követelményeit és feltételeit egységes rendszerbe foglalta, a jövőben Békéscsabán esetleg újra induló képzésre is relevánsan. E munka elvégzésében kiemelkedően részletes és pontos informatikai háttérrendszert alakított ki, ami az oktatási folyamatot a legapróbb részletekig képes követni.

A szakfelelős ezen kívül tevékenyen részt vesz az oktatási folyamat operatív irányításában is. Fogadóóráin személyesen jár el az oktatók és a hallgatók oktatási folyamathoz kapcsolódó különféle ügyekben. Ez a közvetlen kontroll az intézetben nem volt szokásos, sor került kilépésekre, az extrém óraterheléseknek ez is tényezője lehet.

A szakfelelős munkáját természetesen a kar intézményei és vezetői is támogatják (GTK Oktatásfejlesztési Kabinet, Tanulmányi Hivatal stb.). Ugyanakkor a szakfelelős meghatározó szerepe a szak működéséhez kapcsolódó szervezési feladatok elvégzésében felveti egy megfelelő „helyettes” kérdését.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás rendszere az egyetemen általánosan alkalmazott elvek és szabályzatok szerint szervezett. 2013-tól ISO 9001 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer bevezetését kezdték el. A kar saját minőségbiztosítási rendszere a kari dolgozók, a hallgatók és a végzeteket foglalkoztatók körében is rendszeresen gyűjt információkat elektronikus formában. A visszaküldési arányok több esetben sajnos nagyon alacsonyak, emiatt az információk kevésbé alkalmasak következtetések levonására.

Az önértékelés szerint a teljesítményértékelési rendszer eredményei alapján számos szabályzatot módosítottak. A kiváló információszolgáltatási háttér és az ebből nyert információk azonban csak akkor hasznosulnak jól, ha a szükségessé váló változtatások kivitelezésére lehetőség van.

A munkaerőpiaci visszajelzések kedvezőek mind az elhelyezkedési lehetőségek, mind az alkalmazás feltételei (elért munkabérek) tekintetében.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az oktatásba meghívott vállalati szakemberek, a teammunka mint elsődleges módszertan, valamint a kutatásokba bevont hallgatók támogatása biztosítja a színvonalas képzést. Ezzel együtt a kirívóan magas óraszámokat valamilyen formában csökkenteni kellene.

Hiányolható, hogy a C-SWOT analízis nem említi *erősségként*: a szak hallgatói utánpótlása és a kibocsátás az elmúlt években sem romlott, hála a szélesebb hallgatói körökben ismertté váló speciális, hatékony és vonzó oktatási módszereknek és tananyagoknak. A szak másik nagy *erőssége* a szoros kapcsolódása kutatási programokhoz, amelyek nagyon hasznos, friss információkat szolgáltatnak a tananyag rendszeres korszerűsítéséhez.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Fontolják meg a szak működtetésében adódó operatív feladatok ellátására a szakfelelős mellé egy oktató bevonását.
2. Az oktatók igen magas óraszámokban oktatnak. Vannak, akik a kívánatos óraszám három- négyszeresének megfelelő heti óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami hosszú távon nem fenntartható. Ez a jelenség nemcsak ennek a szaknak, de a kar többi képzésének is problémája, tehát kari szinten célszerű a megoldása is.
3. Fontos lenne gyakorlati szakemberek bevonása a képzésbe, akár pl. kutatásban való részvétel barter-megállapodása keretében is.
4. Javasoljuk, hogy az angol nyelvű képzés akkreditálását kérjék a MAB-tól.

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: kereskedelem és marketing alapképzési szak

A=akkreditált (9)

AM=monitorvizsgálat (7)

NA=nem akkreditált (1)

intézmény/szak	kereskedelem és marketing BA
BCE	A
BGE	AM
BKF (MET)	AM
DE	A
EF, Székelyudvarhely is	AM, AM
KE	AM
KRF	A
ME	A
NYME	AM
ÓE	AM
PTE	A
SZE	A
SZF	A
SZIE	A
SZTE	A
WSUF	NA
16 intézmény	17 képzés

A kereskedelem és marketing alapszakot **16 intézmény 17 helyszínen** indította. Budapesten 6 intézményben, két egyetemen (Budapesti Corvinus Egyetem, Óbudai Egyetem) és négy főiskolán (Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapesti Metropolitan Egyetem, Edutus Főiskola, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola) folyik a képzés. A 10 vidéki intézményből 6 a keleti országrészben (Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Szent István Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, Károly Róbert Főiskola, Szolnoki Főiskola), 4 a nyugati országrészben (Kaposvári Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Széchenyi István Egyetem) helyezkedik el. Az Edutus Főiskola a határon túl, Székelyudvarhelyen is folytat képzést. A földrajzi lefedettség megfelelőnek tekinthető, azzal a megjegyzéssel, hogy mind a Közép-Dunántúl, mind a Közép-Alföld enyhén alulreprezentált.

A kereskedelem és marketing szakot a bolognai folyamat indulásakor **két ellentétes koncepciót megtestesítő szakból**, egy ágazati (*kereskedelmi*) és egy funkcionális, a nemzetközi trendeknek inkább megfelelő (*marketing*) szakból „gyúrták” össze. Az első irány inkább a főiskolai, míg a második inkább az egyetemi intézményekre volt a jellemző. Az önértékelések és a MAB értékelések is azt jelezték, hogy ugyan sikerült a tantervek, a képzési és kimeneti követelményeknek megfelelő egységes tantárgyi struktúrák alapján harmonizálni a két irányt, de továbbra is fennállhat az oktatás tartalmában bizonyos különbség. Ez részben a **tanárok eltérő tudományos felkészültségével**, részben a hallgatók felvételi pontszámokban is mérhető, – a szakok rangsoraiban is tetten érhető – **befogadóképességének eltéréseivel** magyarázható. Ezen okra is vissza lehet vezetni, hogy egyesek szorgalmazzák a mester- vagy doktori képzésre is inkább felkészítő alapszakok megkülönböztetését az inkább a gyakorlati életre felkészítő szakoktól. Mindezen fenntartások ellenére, közel 10 év után sikerült egy viszonylag egységesnek látszó oktatási struktúrát létrehozni. A felülvizsgálat eredményeként a MAB **8 esetben intézkedési terv** készítését, 8 esetben monitorvizsgálat lefolytatását javasolja, míg **1 esetben nem** támogatja a szak akkreditációját.

Az **oktatás és kutatás személyi feltételei meglehetősen heterogének**. Ennek ellenére a minimális elvárásokat mindenki teljesíti. Formálisan problémaként merült fel több helyen, hogy nem a szaknak megfelelő tudományterületből származó alapképzettséggel rendelkeznek az oktatók, illetve hogy a tudományos publikációik nem a szak területén születtek. Ezek azonban nem haladtak meg egy kritikus mennyiséget, ami kockáztatta volna a szakok akkreditációját. A heterogenitás az oktatásnál még előny is lehet, hiszen egy nagy gyakorlattal rendelkező szakemberre ugyanúgy szükség van az alapképzésben, mint a tudományos területen sokat teljesítő tanárra. A **szakfelelősök** esetében vannak a MAB-nak magasabb tudományos elvárásai. A 16 szakfelelős nagyon eltérő tudományos teljesítményt tud felmutatni, ha az MTMT-ben hozzáférhető adatokból (*ld. táblázat*) indulunk ki. Két egyetemet leszámítva (NYME és ÓE), az

egyetemi képzések szakfelelősei szignifikánsan nagyobb produkttal rendelkeznek, mint a főiskolai képzések szakfelelősei. Ez természetesen nem meglepő, mert 7 egyetemi tanár jegyzi a szakot.

Az **intézmények infrastruktúrája** megfelelő színvonalú. Ez fokozottan igaz néhány nagyon alacsony hallgatói létszámmal rendelkező főiskolára, ahol – a PPP keretében történt beruházás eredményeként – az egyetemeket meghaladó technikai felszereltséggel rendelkeznek (fókuszcsoportos piackutatási vizsgálat, reklámfilmkészítés, stúdió, webinárium, tőzsdeterem stb.). A kapacitások a csökkenő hallgatói létszám miatt – néhány intézményt leszámítva – mindenütt meghaladják az igényeket. Ugyan több esetben is szerepel a stratégiában a külföldi hallgatók számának növelése, de ez egyelőre nem mutat áttörést, ami a kapacitáskihasználást növelné.

A kereskedelem és marketing alapszak felelőseinek tudományos teljesítménye az MTMT-ben fellelhető adatok alapján

Intézmény	Tudományos közlemények száma	További tud. közlemény	Impakt faktor	Hirsch-index	Független idézés
BCE	90	144	4,3	7	197
BGE	40	32	0	1	7
BKF (MET)	143	17	0	5	116
DE	250	122	9,4	7	256
Edutus	45	7	0	0	0
KE	140	58	4,9	5	87
KRF	29	28	0	2	8
ME	171	32	0	6	156
<i>NYME</i>	<i>18</i>	<i>5</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Óbudai E</i>	-	-	-	-	-
PTE	132	69	0	6	105
SZE	229	11	0	8	325
SZF	17	1	0	0	0
SZIE	165	19	1,1	7	170
SZTE	133	51	0,1	6	122
WSÜF	5	36	0	0	0

A **képzési folyamatban** az előadások mellett – éppen az alacsonyabb létszámok miatt – fokozatosan előtérbe került a kiscsoportos foglalkozás, az interaktív gyakorlat és szeminárium. Ennek következtében azoknál az intézményeknél, ahol az alacsony hallgatói létszám miatt nehézséget okoz a szak elindítása (a szak kedveltsége miatt a 2009-2014 közötti időszakban mind a 16 magyarországi képzőhelyen, minden félévben elindult a képzés), a volt hallgatók pozitívan nyilatkoztak az alma máteréről. A lemorzsolódás okai között első helyen a **nyelvvizsga hiánya** jelent meg. Annak ellenére, hogy különösen a főiskolák nem állnak jól a hallgatók beiskolázáskor mért nyelvtudásával, nagyon keveset tesznek azért, hogy ez a helyzet megváltozzon. Egyrészt nem folytatnak folyamatos monitorozást a hallgatók nyelvi kompetenciáinak a fejlesztését illetően, másrészt az idegen, elsősorban angol nyelvű tananyagok is csak nagyon szórványosan jelennek meg a képzésben, harmadsorban a hallgatói mobilitás is alacsony szinten van.

Az előbbieket miatt fenntartással fogadható az az általános megállapítás, hogy **az intézmények minőségfejlesztési folyamatai, szervezeti megfelelnek** az elvárásoknak. Általában intézményi szinten definiált a minőségbiztosítás, és formálisan minden elvárásnak eleget tesznek a *kereskedelem és marketing* szak felelősei is, de nagyon személyfüggő, hogy mit is figyelnek valóságosan. Mindenütt van hallgatói elégedettségmérés, intézményi DPR, de ez utóbbi szakra lebontott elemzésével nem igazán lehet találkozni.

A **stratégiai helyzetelemzések** (SWOT) és intézkedési javaslatok tanulsága az, hogy a *kereskedelem és marketing* szak rendelkezik olyan országos piaci kereslettel, amely alapján akár 16 helyen is lehet létjogosultsága az oktatásnak, de fenntartói (intézményi) szempontból vitatható, kell-e 10 főnél kisebb létszám esetén tovább kísérletezni egy-egy képzéssel. A képzéseket célszerű jobban közelíteni a helyi, regionális igényekhez, amelyre van szándék, de kevesebb a tett. Több helyen is gondolkodnak a duális képzés bevezetésén, de annak oktatói erőforrásigényét nagyon kevesen mérték fel. Nagyobb hangsúlyt kell helyezni az oktatók tanítási képességeire, tekintettel a hallgatók alacsonyabb motiváltságára.

Kereskedelem és marketing alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/91.	2016/1/VII/3/1. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Budapesti Corvinus Egyetem a *kereskedelem és marketing* szakon teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytat magyar nyelven. A tanterv megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A hét félév teljesítése során az előírt 180+30 kredit megszerzése teljesül. Az intézmény nappali képzésén a felkínált kontaktórák száma megfelel az előírt 1800 összes óraszámnak. A képzés indításakor, 2006-ban kidolgozásra kerültek az első alaptankönyvek a szak oktatóinak részvételével is.

Az elvárt kompetenciák elsajátítása a vizsgált dokumentumok alapján teljesül, az elvárt ismeretkörök oktatása biztosított, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban foglaltaknak.

A szak alapozó tárgyainál végiggondolandó az alacsony kreditszámú tárgyak arányának csökkentése, ami főképp a levelező képzésnél mutatkozik fontosnak.

A 2010/11-es tanévben a szak alapos tematikai felülvizsgálata történt meg, melynek nyomán módosított tanterv került kialakításra, ekkor megszüntették a szakirányokat.

A szakot gondozó Marketing és Média Intézet munkatársai folyamatos publikációs tevékenységet végeznek, számos tantárgy tananyagát saját maguk jegyzik. A tananyagok naprakészségét a hallgatók számára kiadott és feldolgozandó – elsősorban angol nyelvű – szakirodalmi munkák támogatják.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Hofmeister Ágnes szakmai megfelelősége vitathatatlan, szakmai teljesítménye kiemelkedő, országos és nemzetközi szintű szakmai láthatósága bizonyítható. Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyított, megfelelő az AT/AE/V oktatók aránya.

A szak oktatóinak összetétele megfelelő, 68 oktatója közül 57 fokozattal rendelkezik, 5 oktató az MTA doktora, 18 oktató kandidátus, 6 fő habilitált, 34 fő pedig PhD fokozattal bír. Az oktatók jelentős része a szakmában elismert, publikációs tevékenységük kiemelkedő.

A szakon oktatók más szakok számára is tartanak előadásokat, kutatási együttműködés jellemző az oktatógárdára, mind hazai, mind nemzetközi téren.

A kiugróan magas kredit- és óraterheléseket az önértékelés hiánypótlásával korigálták, így a mérték az elvárt határok között mozog, az oktatói óraterhelések döntően megfelelőnek mutatkoznak. Azonban a *matematika* tantárgy felelősenek nincs tudományos fokozata, a *szervezeti magatartás* tantárgy felelőse vendégoktató – ez eltér a MAB elvárásaitól.

Tudományos háttér

A Marketing és Média Intézet munkatársainak egy része a hazai felsőoktatás nemzetközileg is elismert, kiemelkedő képviselője. Az intézet számos nemzetközi és hazai tudományos programban, együttműködésben vesz részt, így – emiatt is – az oktatók jelentős publikációs mutatókkal rendelkeznek. Ily módon az intézet a vizsgált szakterület vezető képzési helyének tekinthető. Az intézetben három tanszéken és három kutatóközpontban zajlik a kutatási tevékenység. A *kereskedelem és marketing* alapszak oktatóinak publikációi meghatározóak, rendszeresen részt vesznek hazai és nemzetközi konferenciákon.

Infrastrukturális feltételek

A Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Karának infrastrukturális feltételei teljes mértékben adottnak tekinthetők, jól felszerelt tantermek, előadótermek állnak megfelelő számban rendelkezésre. Az egyetemen az informatikai, oktatástechnikai és telekommunikációs szolgáltatásokat az Informatikai Szolgáltató Központ biztosítja. Ezek a szolgáltatások mind a hallgatókat, mind az oktatókat, valamint az adminisztrációs, gazdálkodási tevékenységeket is kiszolgálják. A könyvtári hálózat kifejezetten jól támogatja az oktatási, kutatási és a tágabban értelmezett közösségi célcsoportokat.

A képzési létszám és kapacitás

Minden évben ki tudták használni a rendelkezésre álló felvételi keretet, ami a nappali képzésben évente 120 fő, a levelező képzésben évente 50 fő. A túljelentkezési arány a szak esetében 8-10-szerese a felvehető hallgatói létszámnak. Ezek a mutatók bizonyítják, hogy a kínált képzés igen népszerű a jelentkezők körében. Kiemelendő, hogy magas arányú a szakra az állami finanszírozású felvettek száma, ami azt is jelzi, hogy a kiemelkedő eredménnyel végzett középiskolások elsősorban ebbe a képzési intézménybe áramlanak. A szakra jelentkező hallgatók többsége legalább egy, de általában két nyelvvizsgával kezdi meg tanulmányait.

A levelező képzés is igen népszerű a tanulni vágyók körében, általában háromszoros túljelentkezés jellemző, annak ellenére, hogy a szak önköltsége a más intézményekben kínáltakhoz képest meglehetősen magas.

A hallgatói létszám és az intézmény személyi, tárgyi képzési kapacitása megfelelően illeszkedik egymáshoz, inkább csak eseti szűk kapacitások képződhetnek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai szttenderdekhez, nagyrészt jól strukturált a tudásátadás az előadások és gyakorlatok tekintetében. Viszonylag magas létszámú évfolyamok vannak a szakon, így a legtöbb esetben a gyakorlati munkát 2-3 csoportba kell szervezni. Alkalmanként a nagy csoportlétszám a hallgatói munka alakulását nehezíti. Bemutatták, milyen oktatási és számonkérési módszereket alkalmaznak az egyes kompetenciák elsajátításához. Jellemzően nem kerül sor szóbeli vizsgákra, igen gyakori az egyéni teszt, zárthelyi íratása, az egyéni írásbeli dolgozatok elvárása. A hallgatók tanulás- és kutatómódszertani segítséget is kapnak, kb. 50 fő körüli csoportokban zajlik a gyakorlati oktatás. A hallgatók véleménye szerint a tudásátadás színvonala azonban nem mindig egyenletes.

A kompetenciák fejlesztése során az idegen nyelvű szakirodalom probléma nélküli olvasása, értékelése terén komoly támogatást adnak az oktatók.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő, a tárgyak értékelési módját a mintatanterv határozza meg. A szakon általában komplex számonkérés zajlik, vagyis évközi tesztek, év végi tesztek mellett egyéni csoportos feladatok, esettanulmány megoldások, prezentációk is szerepelnek. A legtöbb tárgynál külön értékeli az órai aktivitást, vitakészséget.

A záróvizsga tartalmát és követelményeit a kari TVSZ rögzíti. A záróvizsga során a szakdolgozatot védi meg a hallgató, illetve a dolgozatához kapcsolódó témakörökből felel. A szakdolgozati témaválasztás az intézeti szakszemináriumi témák kiírásával kezdődik, ezekből választanak a hallgatók, majd a szakszeminárium ideje alatt kap a hallgató támogatást dolgozata elkészítéséhez. Alapvetően *fogyasztói magatartás és marketingkommunikáció* területekről választanak témát a hallgatók.

A gyakorlati ismeretek és a szakmai gyakorlat értékelése megfelelő módon történik. Szakmai gyakorlati befogadó hely lehet hazai és külföldi vállalat, intézmény, valamint nonprofit szervezet, de nem lehet a hallgató saját vállalkozása és egyetemi diákszervezet. A *kereskedelem és marketing* szak kötelező szakmai gyakorlatra vonatkozó szabályai transzparenssek, igazodnak a kar központi előírásaihoz.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 672 hallgatót vettek fel a teljes idejű képzésre (2009/10: 173; 2010/11: 117; 2011/12: 135; 2012/13: 128; 2013/14: 119), 418 diplomát adtak ki. Részidejű képzésre 247 hallgató nyert felvételt (50, 49, 50, 38, 50), és 62 diplomát adtak ki.

A szakra felvettek lemorzsolódása nem kiemelkedő, legtöbbször a hallgatók saját kezdeményezésére szüntetik meg a hallgatói jogviszonyt. Leginkább pénzügyi gondok, magánéleti változások, más tanulmányok folytatása indokolja döntésüket. A szakon kiadott diplomák száma a nappali képzési formában megfelelő üteműnek tűnik, a levelező képzés

esetében azonban a kiadott diplomák száma a szakon tanulók számához viszonyítva mérsékeltbb eredményességet mutat. A nappalira felvettek közül 10-20%-ban nem kaptak diplomát a záróvizsga után, mert a hallgatók nem rendelkeztek nyelvvizsgával.

A kereskedelem és marketing alapszakon végzett hallgatóknak a marketing mesterszakot kínálják, ami angol nyelven is elérhető. Az alapszakon végzett hallgatók gyakran a kar valamely más mesterszakán, illetve külföldön tanulnak tovább. A szakhoz kötődően különféle tehetséggondozási programokkal segítik a kiemelkedő hallgatókat pl. TDK-dolgozat írásában, különféle szakmai diákversenyeken való részvételben, mindezek a kar kultúrájába beágyazottak.

A szak elvégzése után viszonylag könnyű munkához jutniuk a hallgatóknak, ezt a képző intézmény reputációja is segíti. Az elmúlt időszak fejleménye, hogy a hallgatók már a képzési idő alatt is dolgoznak, így próbálnak referenciát és munkahelyi tapasztalatot gyűjteni. Ez a jelenség már az alapszakon is dominánsnak tűnik, majd a mesterszakon meghatározóvá válik. Ily módon a legtöbben már a szakmai gyakorlat ideje alatt munkát találnak, de ez kérdéseket vet fel a tudás megalapozottsága terén.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért alapvetően a Marketing és Média Intézet oktatói gárdája felelős. A szakfelelős munkáját az irányában megfogalmazódott követelmények, releváns nemzetközi standardok alapján végzi. A szakfelelős felügyeli a szak képzési és kimeneti követelményeinek való megfelelést, a tantervet, nyomon követi a képzés eredményeit. Ellenőrzi a tárgyak tartalmát, az ismeretek átadását, miközben rendszeresen kapcsolatot tart a szak oktatóival, a külső kapcsolatrendszer alkotó fontosabb partnerekkel, külföldi képzőintézményekkel.

A szakfelelős hatékonyan tudja menedzselni az oktatást, mind az intézeten, a karon belül, mind külső fórumokon.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem minőségügyi tevékenységét az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság koordinálja. Működik a minőségügyi iroda is, amely az egyetemi szintű vizsgálatok, felmérések lebonyolításáért felelős. 2014 márciusában új Minőségügyi stratégiát és új kézikönyvet fogadtak el. Folyamatos hallgatói elégedettségmérések is vannak, ezekben megfontolandó kritikai elemek jelennek meg.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés jól tükrözi a szak, a szakot oktatók helyzetét, megfelelően követhetőek a jövőben megteendő lépések a szak színvonalának megőrzéséhez. Képzésük alapját a tervek szerint továbbra is a nemzetközi trendeket figyelembe vevő minőségi kutatás jelenti. *Erősségeik* közé tartoznak a magas pontszámú jelentkezők, az aktív kutatási és tananyagfejlesztési tevékenység. *Gyengeségük* az oktatók túlterheltsége és a publikálásra, kutatásra jutó erőforrások szűkülése. *Lehetőségeket* látnak a nemzetköziesedésben, amelyben már eddig is jelentős eredmények mutatkoznak más képzőhelyekkel összehasonlítva, de adódnak bizonyos korlátok, amelyek megnehezítik a fejlődést. A probléma elsősorban anyagi természetű. Reális veszély a jól képzett fiatal oktatók távozása a vállalati szférába.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

A kereskedelem és marketing szak esetében a következő ajánlások fogalmazhatóak meg a 2015-ös önértékelés, a hallgatói visszajelzések és a MAB látogatás tapasztalatai alapján:

1. Főképp az alapozó tárgyak esetében felül kellene vizsgálni a szétaprózódott tantárgyi struktúrát, és lehetőség szerint meg kellene szüntetni az alacsony kreditszámú, csak előadás jellegű tárgyakat.
2. A minőségbiztosítás terjedjen ki az oktatói skillek értékelésére; a hallgatók visszajelzései alapján szükség van erre.
3. Komoly kihívás a szűkülő kutatási finanszírozás ellenére a nemzetközi láthatóság biztosítása, amire készülnie kell a szakot menedzselő intézetnek.
4. Alakítsák a tantervet úgy, hogy az a tantárgyfelelősök tekintetében is feleljen meg a MAB előírásainak.

Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar (KVIK) Külkereskedelmi Kar (KKK)	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak (magyar, angol, német nyelven) <i>kereskedelem, kereskedelmi logisztika, kereskedelmi kommunikáció</i> specializációk (KVIK) <i>marketingkommunikáció, minőségmenedzsment és marketingmenedzsment</i> specializációk (KKK) működő képzés értékelése: 2008/1/XII. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	2016/1/VII/3/2. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar, angol és német nyelvű, továbbá távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt a képzésben,
- a szakon túl magas vendégoktatók aránya,
- az idegen nyelvű képzés személyi feltételei problematikusak.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A kereskedelem és marketing szakos hallgatók képzése a főiskola két karán, a *Külkereskedelmi Karon (KKK)* és a *Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Karon (KVIK)* folyik a korábbi képzés szakmai hagyományai és tapasztalatai szerinti bontásban, nappali, levelező és távoktatásos formában magyar, angol és német nyelven.

A szak tanterve megfelel a képzési és kimeneti követelményeknek, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A 7 félév teljesítése során az előírt 180+30 kredit megszerzésére kerül sor, nappali munkarendben 2888 (KKK) illetve 2786 (KVIK), levelező munkarendben 716, távoktatásban 802 kontaktórával. A megadott kontaktórák száma a nappali képzésben túlzónak tűnik az előírt 1800-hoz képest.

A közgazdaságtani, módszertani és üzleti ismereteket szolgáló kurzusok a tantervben arányosan jelennek meg, a megszerezhető kreditek száma a KKK-ban előírtak szerinti sávban van. Az általános alapozó modul 79 kredit, a specializációkhoz 30 kreditet rendelnek (a KKK legalább 27-et ír elő), amely a közös modullal 7(60 kredit) együtt alkotja a szakmai törzsanyagot. A szakmai törzsanyagban a *kereskedelmi és marketing* ismereteket átadó kurzusok egyaránt megtalálhatóak, és informatívak. Az alapszak intézményi modulja kissé eklektikusnak tűnik (*szolgáltatás és B2B, vállalati és marketingstratégia, Public Relations, projektmenedzsment, kontrolling a kereskedelemben*), de a specializációk kurzusai tartalmukban jól illeszkednek a célokhoz. Az önértékelésből látszik, hogy jelen vannak a társadalomtudományi alapismeretek (10-20 kredit a KKK-ban), azonban ezek az anyagban nem különülnek el. Szerencsésebb lett volna a képzés bemutatása során a KKK szerkezetét követni. A szabadon választható tárgyak 11 kreditet képviselnek, ezeket az intézmény a kötelezően választhatóakhoz hasonlóan modulokba rendezi. A szakon folyó munkát az alacsony kreditszámú tantárgyak tömege jellemzi. Ezen a téren gyors változtatás szükséges. Az elvárt kompetenciák elsajátítása a leírtak alapján teljesül.

A levelező és a távoktatásos képzés tartalmi szempontból megfelel a nappali képzési struktúrájának és a távoktatási KKK követelményeknek.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Totth Gedeon minden szempontból megfelel a követelményeknek, a hazai *marketing* szakma ismert és elismert személyisége, akinek oktatásszervező munkája és publikációs tevékenysége is megfelelő (bár az MTMT 40, és nem az önértékelésben említett 75 tudományos közleményét tartja nyilván). Teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, aki 18 kreditért felel a szakon. A megadott intézményi óraterhelése viszont rendkívül magas (34 óra/hét).

A kereskedelem specializáció felelőse Kozár László, a kereskedelmi logisztika specializáció felelőse Király Éva, a kereskedelmi kommunikáció specializáció felelőse Kozák Ákos, a marketingkommunikáció specializáció felelőse Harsányi Dávid, a minőségmenedzsment specializáció felelőse Tóth Antal, a marketingmenedzsment specializáció felelőse pedig Kopcsay László.

A KVIK-n oktató 90 főből 23 tantárgyfelelős, 48-an rendelkeznek tudományos fokozattal. 63 fő AT foglalkoztatású, egy AE és 26 vendégoktató. A szakon oktatók 29%-a tehát vendégoktató, ami **túllépi** a MAB által elvárt szintet. A Külkereskedelmi Karon a szakon oktatók száma 130, több mint 85%-uk AT (111 fő). A nem AT besorolásúak zömmel gyakorlatvezetők, illetve elenyésző számban félállású oktatók. A 130 oktatóból 28 tantárgyfelelős, 44% rendelkezik tudományos fokozattal (57 fő).

A tárgyfelelős oktatók szakmai láthatósága megfelelő, bár ez még feltétlenül fejlesztésre szorul. Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyítottan tűnik. Valamennyi oktató oktatott tantárgya megegyezik a saját kutatási területével, és ezért naprakész tájékozottsággal rendelkezik az adott tudományág aktuális eredményeivel kapcsolatosan.

A tantárgyfelelősök egy része **nem vesz részt** a tantárgya oktatásában vagy az idegen nyelvű képzésben a tantárgy oktatásában. Az intézmény szerint a tantárgyfelelősök azért nem vesznek részt minden szakon az oktatásban, mert az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. Ezért – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

Hasonló problémát jelent az idegen nyelvű oktatás esetében az oktatói összetétel. Ha az idegen nyelvű oktatási programok feltételeinek akkreditációs megfelelését vizsgálnánk, nagyszámú tárgy esetében kellene negatív eredményt jeleznünk. Az idegen nyelvű oktatásra a magyar nyelvű akkreditáció alapján kerül sor, ez a jelenlegi jogértelmezés szerint teljes mértékben jogszerű. Ha azonban az előírt követelményeket külön az idegen nyelvű képzés esetében is érvényesítenénk, hiányoznának e feltételek (szakképzettség, tudományos minősítettség, megfelelő foglalkoztatási jogviszony). Sok esetben ugyanis középiskolai tanári vagy más, nem közgazdasági végzettséggel, tudományos fokozat nélkül, esetleg vendégoktatóként oktatják az adott tárgyat.

Ha az oktatók korösszetételét vizsgáljuk, akár a tudományos minősítettek vonatkozásában már némileg kedvezőtlenebb a helyzet. Az oktatók valamivel több mint 1/3-a betöltötte az 55. életévét, ezzel szemben a 35 év alattiak aránya mindössze 7% körül mozog. A tudományos fokozattal rendelkezők korösszetételét tekintve, nem utolsósorban a főiskola támogató és ösztönző tevékenységének köszönhetően, az utóbbi években örvendetesen növekedett a fokozatot megszerző középkorúak aránya, ugyanakkor a 35 év alatti generációban az arányuk elmarad a teljes oktatói körben betöltött arányuktól.

A Marketing Intézeti Tanszék által ellátandó tárgyak száma problémát vet fel a tantárgyfelelősi feladatok ellátása területén; különösképpen a *minőségmenedzsmenttel* kapcsolatos terület igényli a fiatal és képzett munkaerő felvételét.

Tudományos háttér

A vezető oktatók, Totth Gedeon, Fehér Katalin, Jäckel Katalin, Fodor Mónika, Hlédik Erika, Harsányi Dávid tudományos munkája, szakmai aktivitása kiemelkedő. A többi oktató esetében a tudományos kutatások eredményei láthatóak, friss publikációk azonban mérsékelt számban vannak. Az oktatók többségénél háttérbe szorul a tudományos tevékenység, a publikációs aktivitás sem feltétlenül éri el a szükséges mértéket. Az oktatók tudományos aktivitása ugyanakkor erősödött az elmúlt időszakban: számos hazai és nemzetközi konferencián tartottak előadást, több oktató készített a vizsgált időszak alatt a képzésben is jól felhasználható szakkönyvet. A tudományos háttérer erősíti pl. digitális identitás, új média trendek témakörben az, hogy a tanszék folyamatos együttműködési kapcsolatban áll több intézménnyel.

Az intézmény és a KVIK sajátos múltja miatt a gyakorlatorientáltság tetten érhető, és látható ez a képzés tudományos háttérében is. A kutatások nem mindig illeszkednek az oktatott kurzusokhoz, azok eredményeinek beépítése a tananyagokba éppen ezért esetlegesnek tűnik.

Konferenciák szervezésében kiemelkedő a MOK 19. konferenciája, és a fentiek (gyakorlatorientáltság) alapján igen meggyőző a más szakmai szervezetekkel zajló együttműködés. Ez a hallgatói beszélgetések során is pozitívumként szerepelt. A sajátos kutatási témák ellenére a hallgatók jól szerepelnek a szakmai versenyeken (pl. L'Oreal Brandstorm). Hasonlóan aktívak a Marketing Intézeti Tanszék nemzetközi kapcsolatai. Az önértékelésben oktatói nevek alapján

jelennek meg a kapcsolatok, látható, hogy ez a terület fontos a tanszék számára, és a hallgatóknak is kedvező lehetőségeket nyújt.

Infrastrukturális feltételek

A KVIK-n az infrastrukturális feltételek adottak a vizsgált képzéshez. Az intézmény biztosítja a képzés tantermi ellátottságát: 5 előadó, 48 olyan tanterem, 12 számítógépes labor, 4 nyelvi labor áll a hallgatók rendelkezésére. Az oktatástechnikai ellátottság is kiváló, kitűnően felszerelt fókuszcsoportos vizsgálatok lebonyolítására is alkalmas termet is kialakítottak, amely technikai felszereltségénél fogva (hang- és képrögzítés; vetítéstechnika stb.) alkalmas marketing-, reklám- és piackutatásjellegű feladatok gyakoroltatására, a kvalitatív technikák elsajátíttatására.

A KKK Budapest XVI. kerületében helyezkedik el, a képzés kedvező infrastrukturális adottságok mellett történik. Három oktatási épülettel, egy kollégiummal és egy tornacsarnokkal rendelkeznek. Az oktatási épületben egy nagyelőadó, 4 közepes méretű és 52 kis- és közepes méretű tanterem, számítógépes és nyelvi laborok találhatóak. Az infrastrukturális feltételek minden igényt kielégítenek, mind az számítástechnikai, mind a könyvtári ellátottság tekintetében. Hasonló mondható el a hallgatói tanulmányok eredményes elvégzését segítő további szolgáltatásokról.

Az intézményi könyvtár közel 4000 érvényes beiratkozással rendelkezik, kb. 90.000 kötet és 150-féle folyóirat áll a hallgatók rendelkezésére, a szakkönyvállomány tartalmazza a tantárgyi tematikák irodalomjegyzékében felsorolt könyveket. Az intézményben olyan korszerű szolgáltatásokat nyújtó informatikai hálózat működik, amelyhez a hallgatók rendszeresen és szervezett formában hozzáférhetnek, a szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítésének szakmai, kutatási, feltételei adottak.

A hallgatói ügyintézés jelenleg kari szinten zajlik, az egységes ügyfélszolgálat kialakítása folyamatban van. A távoktatásos hallgatók az ügyfélszolgálat munkáját nagyon hallgatóbarátnak ítélik meg.

Összességében a mindenkori hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése, bár a korszerűsítés időszerű.

A képzési létszám és kapacitás

Az alapszak iránti érdeklődés egyértelműen erősnek ítéhető. A képzést angol és német nyelven is hirdetik, de a német nyelvű képzés csak a 2011/2012-es tanévben indult el 14 fővel (40 fő tervezett keret), az angol nyelvű képzésre 24-56 fő közötti az évente felvett hallgatói létszám (40 fő tervezett). A magyar nyelvű képzésben a képzési keretszám körül alakul a felvettek száma (342- 431 felvett évente).

A részidejű képzésben a felvettek száma az elmúlt öt évben 338-ról 189-re csökkent, aminek nagyobb részét a levelező képzés visszaesése adja.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és gyakorlatok megoszlása megfelelő arányúnak látszik, bár a sok „apró” tárgy miatt magas a kollokviumok száma. A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai szűkekre, nagyrészt jól strukturált a tudásátadás előadások és gyakorlatok tekintetében. A tanterv áttekintése kapcsán a specializációkban látszik a képzések speciális fókusza.

A gyakorlatorientált tárgyak esetében sok a szemináriumi foglalkozás, a hallgatók önálló feladatokat is kapnak. Külön értékelendő, hogy szimulációs játékokkal gazdagítják a módszertant. Az egyik szimuláció egyhetes koncentrált gyakorlat keretében zajlik (pl. az angol nyelvű képzésen kihelyezett gyakorlat Várgesztesen), a másik tantermi körülmények között. A versenyszférából is nagy számban érkeznek vendégelőadók, jó vállalati kapcsolatokat ápolnak, a szakmai gyakorlati helyek megszerzése sem okoz gondot. A szakmai gyakorlatok szervezése – köszönhetően a széleskörű szakmai kapcsolatoknak – rendezett, a külföldi kapcsolatok termékenyek, a hallgatók számos rész képzésen vehetnek részt.

A hallgatók az oktatás gyakorlati jellegével is elégedettek, a vizsgált alapszakot kifejezetten jónak tartják, kifogásolták azonban, hogy a szakmai rendezvényekről nem kapnak kellő információt. Egy részük még több közvetlen gyakorlati tapasztalatot igényelne.

A tananyagfejlesztés főként az oktatási segédletekre irányul, de sok az önálló tananyag is. A tanszék által megírt könyvek között nagy számmal jelennek meg a Marketing szakkönyvtár sorozatban könyvek (Veres Zoltán sorozatszerkesztő a képzés kialakítója volt), támogatásból ösztönzik esettanulmányok készítését, folyamatosan aktualizálják a leadott tananyagot, és jelenleg is tervben van új tankönyvek kiadása. A hallgatók kifogásolták, hogy a *statisztika* tantárgy oktatása papíron történik, nem pedig korszerű oktatási szoftverrel.

A két karon a közös tárgyak tekintetében a hallgatók azonos tematika alapján és azonos tankönyvekből tanulnak, a

specializációkra a karok külön jegyzeteket dolgoznak ki. A tankönyv- és jegyzetellátottság átlagon felüli; igen nagy a saját fejlesztésű anyagok aránya az oktatásban, amelyet jól egészítenek ki a hazai gazdasági felsőoktatásban szélesebb körben használt tankönyvek.

A távoktatásos hallgatók számára előnyös, hogy hétköznap este vagy hétvégén is látogathatják a konzultációkat, a távoktatásos tananyagok könnyen elérhetőek számukra és a Coospace rendszer kialakításával elektronikusan is feltölthetik a beadandó munkáikat.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő. Az értékelés és ellenőrzés általános részét az intézmény Tanulmányi és Vizsgaszabályzata, míg a specifikus részét a tantárgyi követelmények rögzítik. A számonkérési formákat a mintatantervek tartalmazzák, a feltételek teljesítésének módját pedig az oktatási szervezeti egységek határozzák meg, amelyet a hallgatói tájékoztatókban közlésekre. A kritériumtárgyak teljesítését az oktató aláírással igazolja, amely az oklevél megszerzésének feltétele.

Szakmai gyakorlat legkorábban a mintatantervben rögzített félévben kezdhető. A záróvizsga két részből áll. A hallgatók megvédik szakdolgozatukat, majd a specializációjuknak megfelelő komplex vizsgát tesznek. A szakdolgozat témáját illetően a hallgató választhat az intézet, az intézeti tanszék vagy a gyakorlólé hely által ajánlott témák között. Ettől eltérő téma választása esetén az intézeti tanszék vezetőjének a jóváhagyása szükséges.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kereskedelem és marketing alapszak iránti jelentkezői érdeklődés a vizsgált időszakban kiemelkedő volt. (A 2014-es általános felvételi eljárásban a szakra felvételt nyert hallgatók 36,5%-a a BGE-en kezdte meg tanulmányait.) A nappali munkarendű, magyar nyelvű képzést a felvételi eljárásban a Külkereskedelmi Kar hirdeti meg, a főiskolára kerülő hallgatók a jelentkezők döntésének figyelembevételével 50-50%-ban kerülnek beiskolázásra a két karon. A 2013/2014-es tanévtől az állami finanszírozású helyek jelentős csökkenésének a következtében közel 100 hallgatóval csökkent a képzésre felvett száma. A nappali munkarendű, angol nyelvű képzésre felvett hallgatói létszám azonban növekedett (40-ről 56 főre, 40%-kal). (A leadott anyagban jelzik, hogy a 2014-es felvételi eljárásban a bekerülő létszám 92 főre, 130%-kal nőtt 2009-hez képest.) A nappali tagozatos német nyelvű képzés nem igazán sikeres, de az intézmény ennek fenntartását fontosnak tartja (2011-ben 14 fővel, 2014-ben 12 fővel indult).

Az évente kiadott diplomák számában a 2012/13-as tanévig több mint 1/5-ös (210-ről 271-re) növekedés mutatható ki, de a 2013/14-es tanévben csökkenés tapasztalható. A magyar nyelvű képzésben kiadott diplomák száma 165-ről 238-ra emelkedett, majd 203-ra csökkent. Az angol nyelvű képzésben évente 25, 56, 39, 25, 12 diplomát adtak ki, a német nyelvű képzésben pedig 20, 18, 16, 8, 0 diploma kiadására került sor. Kedvezőtlen tendencia a lemorzsolódás növekedése: nő a felvételt nyert, de a tanulmányaikat meg nem kezdő, passzívvá váló hallgatók aránya. Az elmúlt öt évben több mint 10%-kal csökkent azon felvett hallgatók aránya, akik valamilyen idegen nyelvből megszerzett nyelvvizsgálattal kerültek be a szakra, és ezzel párhuzamosan duplájára (22%-ról 44%-ra) nőtt azok a hallgatóknak az aránya, akik a nyelvvizsga hiányában nem tudták a diplomájukat megszerezni.

A kutatási kurzusok tartalmukban és módszertanukban is (pl. *piackutatás* – önálló feladatok) segítik a mesterszakra való felkészülést. A tehetséggondozási tevékenység kétirányú. Egyrészt a TDK-tevékenységben az elmúlt években a szak hallgatói jelentős eredményeket értek el. A másik terület a különböző egyetemek, főiskolák közötti *marketing* szakos hallgatói versenyekre történő felkészítés, illetve az azokon való részvétel volt. E tekintetben a hallgatók egyedülálló eredményekkel büszkélkedhetnek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért a Kereskedelem és Marketing Intézet oktatói gárdája felelős, az oktatók intenzív kapcsolatot építettek ki a gazdasági szféra szakembereivel, szakmai szövetségekkel, de együttműködésre nyitottak más tanszékek oktatói, kutatói irányába is. A szakfelelős, aki egyben az intézet vezetője is, felelős az alapszak tartalmáért és a teljes képzési folyamatért. A főiskolán az alap- és mesterképzési szakok felelőseit – a Tudományos Tanács véleményének kikérését követően – a rektor bízza meg az érintett alapozó vagy szakmai intézet vezetőjével egyetértésben. Az alap- és mesterképzési szak felelőse teljes munkaidőben (AT) foglalkoztatott, tudományos fokozattal rendelkező egyetemi, főiskolai tanár, egyetemi, főiskolai docens lehet, aki a szak legalább egy tantárgyának is felelőse.

Az intézet két tanszékéből áll: a Marketing Intézeti Tanszék Tanszék a KKK-n, a Kereskedelmi Intézeti Tanszék a KVIK-n működik. A szakfelelősnek a szak oktatóival folyamatos munkakapcsolata van, felmerülő kérdések esetén közvetlen konzultációs lehetőséget biztosít, intézetvezetői beosztása lehetővé teszi, hogy a különböző karon lévő két tanszék munkáját összehangolja, és a szak egységes oktatását elősegítse (tantárgyfelelősi értekezletek, egységes tematikák).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BGE minőségügyi tevékenységének irányítási rendszere 2005 óta működik, folyamatosan fejlődik, bővül, ennek is köszönhető, hogy a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi Díj elismerésben részesült. A Minőségirányítási Kézikönyv tartalmazza az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, az éves intézkedési tervek pedig biztosítják annak aktualizálását. A végrehajtást elsősorban a Minőségirányítási és Értékelési Bizottság és a Minőségügyi Iroda koordinálja.

A főiskola minden évben elvégzi a központi (aktív és végzett hallgatókra vonatkozó) felméréseket. A kérdőívek a központi kérdések mellett intézményspecifikus kérdéseket is tartalmaznak. A felmérésekről a főiskola saját elemzéseket készít a Módszertani Intézeti Tanszék vezetőjének koordinációjával. A DPR felmérések eredményeit a főiskola a képzései, szolgáltatásai fejlesztéséhez jelentősen mértékben felhasználja.

A főiskola hallgatóinak a fele az abszolutórium megszerzésekor már rendelkezik munkahellyel. A végzett hallgatók 82%-a el tud helyezkedni a szakmájában, nettó átlagkeresetük 232 ezer forint.

Az oktatók-kutatók teljesítményértékelése intézményi szinten zajlik, az OMHV kérdőívek papíralapúak, de tervezik az elektronikus rendszerre való áttérést.

Az oktatói terhelés jelentős növekedését már a 2008-as MAB határozat is szóvá tette, azóta ebben a tekintetben jelentős változás nem történt.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise példaértékű. Nem csupán összegzi az *erőségeket, gyengeségeket, lehetőségeket, veszélyeket*, hanem e tényezők mellé átgondolt stratégiákat is megfogalmaztak. A *külső feltételek* nevesítésével egyetértve kiemelhető a hallgatók viszonylag alacsony motiváltsága, a finanszírozási, fejlesztési források szűkössége. Az *erőségek* esetében a magas presztízs és elismertség, a jó hírnév, a vonzó márkanév, valamint a piacvezetők közötti elhelyezkedés, a magas hallgatói érdeklődés segítő hatását emelték ki. A *gyengeségek* és a kitérés *lehetőségek* összegzése következetes. A szak *gyengeségeit* jól látják, és jól kezelik a jövőbeni *lehetőségeket*. *Gyengeség* az oktatók hazai és nemzetközi mérsékelt láthatósága, az oktatási terhelés miatt a kutatómunka háttérbe szorulása, a lemaradás az oktatásmódszertani fejlesztések terén, a képzési tartalom és az ismeretátadási technikák lassú megújulása. Kitérés *pont* lehet pl. a növekvő nemzetközi hallgatói mobilitásból adódó lehetőség kihasználása. A szakon duális képzés indítását is tervezik. *Veszélyként* fogalmazták meg az önértékelésben pl. a hallgatók nagyobb arányú elvándorlását más szakterületek felé vagy külföldre.

Az alapszak C-SWOT analízise szó szerint megegyezik a *marketing* mesterszak analízisével.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak tantervében rendkívül sok a 2-3 kredites tárgy, ezek megváltoztatása feltétlenül szükséges a jövőben, ami a hallgatók és az oktatásszervezők számára is előnyvel járna.
2. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában.
3. Az oktatói kar leterheltsége összességében meglehetősen komoly mértékű, ami a tudományos kutatások, publikációk teljesítését megakadályozza, pedig ez a szak elismertségét fokozná.
4. Fel kell készülni az oktatói generációváltásra, ehhez a szak, a specializációk oktatói összetételének végiggondolása szükséges.
5. Túl magas a külső óraadók, vendégoktatók száma, ez az oktatás színvonalának kézben tartását nehezíti.
6. Az idegen nyelvű képzés oktatói a magas szintű nyelvtudás mellett rendelkezzenek szakmai végzettséggel és/vagy szakmai tudományos fokozattal.
7. Koordinálni kell a kutatási témákat, fontos lenne a tudományos háttér erősítése: a publikációk ösztönzése, markáns kutatóműhelyek kialakítása és a kutatási eredmények beépítése az oktatásba, a nemzetköziesedés erősítése a képzésben és a kutatásokban.
8. Belső teljesítményértékelési rendszer kiépítése, szakra szabott értékelési rendszer kialakítása.
9. Szükséges a nyelvvizsgák segítése, a lemorzsolódás kezelése.
10. A német nyelvű képzésen a hallgatói létszám növelése, gazdaságossági számítások elvégzése szükséges.
11. Segíteni kell a hallgatók továbblépését és a doktori képzésbe való bekapcsolódásukat.

12. A nappali képzésben résztvevő hallgatók párhuzamos munkavégzése gátolhatja a színvonalas oktatást.

Budapesti Metropolitan Egyetem Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Kar Budapest, Hódmezővásárhely	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>e-business menedzsment; logisztika;</i> <i>reklám és PR; international marketing</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2008/4/VIII/3/7. (a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskolán) angol ⁴¹ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte	2016/1/VII/3/3. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- alacsony diplomaszerzési arány
- az oktatók tudományos publikációs tevékenységének hiányosságai

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Budapesti Metropolitan Egyetemen a *kereskedelem és marketing* alapszak Budapesten a nappali tagozaton a 2008/2009-es tanévtől folyamatosan indul. 2009-ben a levelező tagozatos képzés is elindult. 2011-től angol nyelvű nappali képzést is szerveznek. 2011 óta teljes idejű és részidejű, levelező munkarendű, magyar nyelvű képzés folyik a hódmezővásárhelyi telephelyen.

A tanterv megfelel a KKK-ban leírt követelményeknek és arányoknak. A képzés alap- és szakmai kompetenciákat tanító tárgyait a differenciált ismereteket nyújtó négy specializáció - *e-business menedzsment, logisztika, reklám és PR, international marketing* - egészíti ki. Ez utóbbi specializációt a magyar nyelvű képzésekben is angol nyelven kínálják. Az *e-business menedzsment, a logisztika* és a *reklám és PR* specializációk az intézmény *gazdálkodási és menedzsment* alapképzésében is szerepelnek. A tapasztalatok szerint évente általában 3 specializáció indul el az elvárt 35 fős létszámmal, a létszámtervtől kisebb eltérés lehetséges. Az angol nyelvű képzés specializációja az *advertising and PR*. A specializációk kredit száma egységesen 28, egy kivétellel 6 tantárgyat tartalmaznak. A tanterv szakmai törzsanyag blokkjában a 6. félévben van egy 5 kredités tárgy, a *marketingmenedzsment és marketingstratégia*, amelyet a magyar nyelvű képzésekben is angol nyelven kötelező teljesíteni. A képzéshez egy féléves kötelező szakmai gyakorlat tartozik.

A tanterv kreditallokációja elég sajátos. 2-től 7 kreditet érő tantárgyak váltogatják egymást, amelyek az óraszámokkal nincsenek koherens kapcsolatban. Van 45 órás 2 kredités tárgy, de 4 kreditet is lehet kapni 45 tanóra alapján. 60 óra alatt 5, 6 vagy 7 kreditet is lehet szerezni a tantárgytól függően. A 3 kredités tárgyak zöme 30 kontaktórát jelent a nappali, és 10-et a levelező tagozaton. A levelező tagozaton még nagyobb a kreditpontok és óraszámok közötti eltérés. A kreditallokáció felülvizsgálata, egységesítése mindenképpen javasolt.

A tanmenetek a hallgatók számára elérhetőek, és rendszeresen frissülnek. Több tantárgyat saját tankönyvből tanítanak, és a felhasznált más források is korszerűek, frissek, köztük angol nyelvű szakkönyvek is vannak. Ezek a könyvtárban és elektronikusan is hozzáférhetőek.

A kompetenciák elsajátítását nemcsak a viszonylag nagy óraszám (amelyben a gyakorlati foglalkozások aránya meghaladja a KKK-ban meghatározott mértéket), hanem a szoros oktató-hallgató kapcsolatok, a főiskolán szervezett számos érdekes, nagy látogatottságú szakmai program, továbbá egy széleskörű készségfejlesztő tréning-rendszer

⁴¹ Az angol nyelvű képzés 2011 szeptemberében indult. Tekintettel arra, hogy a képzésben még nincsenek végzett hallgatók, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

biztosítja. A 64-féle tréningcsoport között a hallgatók szabadon választhatnak igényüknek és érdeklődésüknek megfelelően. Egy hallgató a tanulmányai során 3-5 tréningen vesz részt.

Személyi feltételek

A szak és a *reklám és PR* specializáció felelőse Papp-Váry Árpád, az *e-business* specializáció felelőse Horváth Attila, a *logisztika* specializáció felelőse Antoni Alfonz, az *international marketing* specializáció felelőse Csépe Andrea.

A szak oktatói viszonylag fiatal csapatot képeznek. Az oktatók 74 %-a (54-ből 40) főállású alkalmazott, 7 AE oktató és 7 vendégoktató van a szakon. A szakfelelős, a specializációk, valamint a tantárgyfelelősök megfelelnek az előírásoknak: megfelelő fokozattal rendelkeznek, és publikációs tevékenységük – az MTMT-ben igazolható módon – összhangban van az oktatott tárgyakkal. A szak erőssége, hogy mind a törzs oktatói karban, mind az egyes témakörök oktatására meghívottak között számos komoly vállalati gyakorlattal rendelkező szakember található, akik az elméleti ismeretek mellett a legújabb gyakorlati adaptációs ismereteket, készségeket is átadják a hallgatóknak. Ezeket az értékeket, a képzés kreatív és gyakorlatias jellegét a hallgatók is hangsúlyozták.

A szak oktatói gárdája stabil. Oktatói leterheltségük közepes, és a tanterv felülvizsgálata során, a kis kreditértékű tárgyak összevonása mellett kisebb mértékben még könnyíthető. A tárgyfelelős oktatók kredit leterheltsége a MAB feltételek keretei között marad: 11 oktató kreditterhelése haladja meg a 25 kreditet, de nem éri el a 35-öt.

Az oktatói mobilitás elég nagyra mondható, ami nem fluktuációt, hanem folyamatos bővülést jelent. Az új igények megjelenése, új képzések beindítása, a hallgatói létszám átalakulása új oktatók vagy gyakorlati szakemberek felvételét indukálhatja, akik számára az egyéni tudományos fejlődést is magába foglaló egyéni életpályamodellt dolgoznak ki.

Tudományos háttér

A tudományos háttér, a kutatási kapacitás az önértékelés szerint is gyenge. A főiskola saját kiadású évkönyvében gyakorlatias cikkek, tananyagok, esettanulmányok, kutatási jelentések jelennek meg. Az oktatói kutatómunkát pályázati forrásokból, illetve konferencia részvétel és publikációs támogatásokkal ösztönzik, és a teljesítés része az oktatók értékelési rendszerének.

A szak oktatói törekednek arra, hogy a kutatási területeken is erősödjék a szakok között szinergia. Erre a projektmunkákban nyílik leginkább lehetőség, és a tananyagfejlesztésben is a projektalapú képzések irányába haladnak. A szakok közötti együttműködésre építenek a nemzetköziesítés programjának megvalósításában. Ennek megalapozására nemzetközi összehasonlításokat végeznek, és pl. a nemzetközi piacokra összpontosítva szinergikus művészeti/üzleti szakok kialakítását tervezik.

A szak oktatói évek óta vezető pozíciókat töltenek be a különféle szakmai szervezetekben.

Infrastrukturális feltételek

A főiskola infrastrukturális színvonala a korábbi intézményi akkreditációs eljárások során is magas minősítést szerzett. Ezt a szintet a folyamatos fejlesztésekkel fenntartják, és újabb hallgatókat segítő technológiák bevezetésével bővítik (CooSpace, Modulo, TimeR). A szak nem igényel különleges technológiai támogatást.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma a nappali tagozaton 300 főről indult. 2011-től ez a szám 200 főre csökkent. Levelező tagozaton az első két évben 200-ról 300-ra nőtt, majd 2011-től 150 főre csökkent a tervezett létszám. Az angol nyelvű képzés a vizsgált időszakban 50 fős keretszámmal futott, ez csak az utolsó évben csökkent 30 főre. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali tagozaton 2011-ig növekvő, aztán csökkenő tendenciát mutat (89, 107, 128, 71, 90). A kapacitáskihasználtság átlagosan 41,94%. Levelező tagozaton is ugyanez a növekedés-csökkenés látható, bár kisebb mértékben (43, 48, 83, 66, 78). A kapacitáskihasználtság itt átlagosan 37,76%. A 2011-ben indult angol nyelvű képzésben a hallgatók létszáma alacsony (6, 9, 6 fő), a kapacitáskihasználtság mindössze 16,6%. Hódmezővásárhelyen a gazdaságtudományi képzési területen a teljes idejű képzésben a képzési kapacitás 502, a részidejű képzésben 225 fő, a telephelyi hallgatói létszámadatokat a MAB nem kapta meg.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja követi a tárgy jellegét. Az alapozó tárgyakkal inkább előadások és szemináriumok vagy gyakorlatok vannak, a szakmai törzstárgyak és a differenciált ismeretanyagot biztosító specializációk óráin a projektmunkák, kiscsoportos vagy egyéni megoldások, szimulációs játékok, önálló kiselőadások, prezentációk dominálnak. Ezt az oktatási gyakorlatot a hallgatók is fontosnak és jónak tartják.

Az előadásokon is katalógust tartanak, ami a hallgatói részvételt és fegyelmet erősíti. A tanárok – igény esetén – minden tárgyból nyújtanak konzultációs lehetőséget, vagy akár egyéni segítséget. A gyakorlatorientált képzést illetően a munkaerőpiaci oldalról is pozitív a visszacsatolás.

Az angol nyelvű képzés nemcsak a saját hallgatók számára jelenti a képzési kínálat bővítését, hanem az intézmény Erasmus fogadókészséget is lényegesen javítja. Erre a képzésre a magyar nyelvű képzésre felvett hallgatók is átjelentkezhetnek.

A szakirodalom a főiskola könyvtárában és elektronikusan is hozzáférhető. Az oktatási segédanyagokat az oktatók az ETR Coospace rendszerében digitálisan is hozzáférhetővé teszik.

A szakmai gyakorlatok lebonyolítására az intézménynek közel 600 szerződéses együttműködése van. Gyakorlatra csak az intézmény által akkreditált helyre mehet a hallgató, és az intézményi szabályzat rögzíti az ellenőrzés módszereit. A szakmai gyakorlat elfogadása a követelmények szigorú számonkérése mellett történik, amelyben a vállalati gyakorlati konzulens értékelése, valamint az intézményi felelős vállalati látogatása is szerepet kap.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérésben az elméleti és gyakorlati kérdések ötvözve jelennek meg. A mintatanterven belül a számonkérés 2/3 arányban kollokvium, 1/3 arányban gyakorlati jegy (a specializációk szerint kisebb mértékű eltéréssel). A kollokviumok döntő része írásbeli vizsga. A szóbeli vizsgák arányát növelni szeretnék. A gyakorlati jegyek zöme projektmunkák, prezentációk értékelése, ami megfelel a gyakorlatias képzés követelményeinek.

A szakdolgozati témákat és a szakdolgozat elkészítésével kapcsolatos követelményeket, módszereket a hallgatók a *szakdolgozati konzultáció* tárgy keretében ismerik meg. E tárgyban kutatómódszertani képzést is kapnak. A szakdolgozat témájának a véglegesítése a témavezetővel történik, a szakdolgozat elkészítése három féléves egyéni munkát igényel. A folyamat második és harmadik félévében 3-3 alkalommal kötelező konzultáció van a témavezetővel.

A záróvizsgán a két bíráló által opponált dolgozat bemutatására és a bírálatokhoz kapcsolódó érveléses megvédésére kerül sor. A hallgatónak emellett a szakhoz és elsősorban a specializációhoz kapcsolódó kérdéssorból két komplex tételt is meg kell válaszolnia.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a vizsgált időszakban nappali tagozaton 485 fő, diplomát 40-en kaptak. A levelező tagozatra 318 főt vettek fel, és 12-en kaptak diplomát. A nyelvvizsga hiányában nem kiadható diplomák aránya 20%-40% körüli, ugyanakkor az önértékelésben idézett, 2009-2013-ra vonatkozó DPR felmérés szerint a főiskola szakjain a hallgatók átlagosan 85,7%-a esetében nem volt kiadható a diploma a nyelvvizsga hiánya miatt. A hallgatók nagy része halasztja vagy „csúsztatja” tanulmányait, kisebb részük pedig képzést váltott.

Az elsajátított kompetenciákat a főiskola *Karrier Centruma* méri, különböző visszajelzések feldolgozásával (a szakmai gyakorlatról, hallgatói megkérdezésekből). A tehetséges hallgatók TDK segítséget kapnak, de a MET hallgatói jellemzően inkább a különféle nagyvállalatok és szervezetek által kiírt szakmai versenyeken (köztük nem egy alkalommal nemzetközi mezőnyben) szerepelnek eredményesen.

A MET kreatív ösztöndíja és *start up* programja a *kereskedelem és marketing* szak hallgatói számára is nyitva áll.

Jellemző még a nappali tagozaton is a tanulmányok melletti munkavégzés, amelynek körülbelül a fele tekinthető szakmailag megfelelő munkának.

A végzettek között a szakterületén helyezkedik el mintegy 70%, és ebből csaknem 50% a szakmai gyakorlati helyén talál állást. Külföldi munkavégzésre kb. 5% vállalkozik. A *kereskedelem és marketing* szakon végzettek az intézmény *turizmus-menedzsment* vagy *vezetés és szervezés* mesterszakjai közül választhatnak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése,

A *kereskedelem és marketing* alapszak felügyeletéért közvetlenül a Marketing Intézet felel. A szakfelelős egyben az intézet vezetője is. Ő biztosítja a szak oktatásához szükséges koordinációt az intézetekkel és tanszékekkel. A képzés működtetésében kvázi megrendelőként fordul az intézethez (tanszékekhez), akik – a gazdasági vezetéssel egyeztetve – szükség esetén létszámbővítéssel oldják meg a feladatokat. A szakfelelős a szakmai irányítás, a munkaerőpiaci elvárások folyamatos beépítése, illetve a minőségi oktatás fejlesztése mellett a szakot képviseli a különböző fórumokon (pl. nyílt nap, gólyák szakmai útmutatója a főiskolai évek alatt, specializáció választás, záróvizsga felkészítő, stb.). A szakkal kapcsolatos döntések során koordináló szerepet lát el. Feladat- és hatásköre részletesen szabályozott. Beszélési lehetőségeit elegendőnek tartja.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az intézményben jól szervezett és le szabályozott központi minőségirányítási rendszer működik, amelyet az *Akkreditációs és Minőségirányítási Iroda* fog össze. A követett eljárások a rendszeresen felülvizsgált *Minőségbiztosítási Kézikönyvben* vannak rögzítve. Ennek része az oktatók elismerése, (*Legjobb oktató Díj*), a különböző területek best practice eljárásainak fórumokon való ismertetése éppúgy, mint az oktatók hallgatói véleményezésére használt kérdőívek. Utóbbiak kitöltési aránya meglehetősen magas, a hallgatók közel fele kitölti a kérdőíveket. A minőségbiztosítási rendszer kifejezetten emlékeztet egy multinacionális vállalatéra, érezhetően élő, és az intézményen belül igencsak komolyan vett intézmény.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az intézmény és szak fő *erőssége* a gyakorlati kapcsolatok és lehetőségek erőteljes kihasználása (vállalati kapcsolatok, versenyek). *Gyengeségük*, hogy kutatási kapacitásaik korlátozottak, ezért fontosnak tartják az oktatók motiválását tudományos konferenciákon való részvételre. Célkitűzésük a szakok közötti együttműködések és szinergiák fejlesztése és a nemzetköziesítés, valamint a közösségi terek fejlesztése, a hallgatói közösségek formálása.

A kirívóan alacsony diplomaszerzési arány a képzés gyenge hatékonyságára mutat. Nem világos, hogy a Budapesten tervezett duális képzés hozzájárul-e majd az amúgy is gyakorlatias képzés hatékonyságának, eredményességének, a diplomaszerzési aránnak a javulásához.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az aktuális tanterv átvizsgálása a kreditallokáció és óraszámok koherenciájának javítására, a kis kreditpontú tárgyak összevonása az óraterhelés és a számonkérési leterhelés mérséklésére.
2. Elemezzék az alacsony diplomaszerzési arány összetevőit.
3. A létszámnövelés és főleg külföldi hallgatók bevonása a meglévő angol nyelvű képzés hatékonyságának javítására kívánatos.
4. Célszerű felülvizsgálni, hogy érdemes-e négy specializációt kínálni mind a nappali, mind a levelező tagozaton.
5. Az ösztönző rendszert erősíteni célszerű az oktatói tudományos munka bővítése, és a TDK tevékenység javítása érdekében.
6. Javasoljuk, hogy kérjék az angol nyelvű képzés akkreditálását a MAB-tól.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>Team Academy</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/15.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/4. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű képzés folyik magyar nyelven.

Az aktuális tanterv többnyire megfelel a KKK-nak. Az alapozó közgazdaságtani, módszertani és üzleti ismereteket szolgáló tantárgyak a hálótervben arányosan jelennek meg, a *tanácsadás módszertana* tantárgy azonban nem illik a képzésbe. A közgazdasági, módszertani, üzleti kurzusok alkalmasak az általános alapozó ismeretek átadására, a megszerezhető kreditek száma (86), a KKK-ban előírtak szerinti sávban van. A társadalomtudományi blokkban vonzóak a filozófiai, szociológiai kérdéseket taglaló tárgyak, a megszerezhető kreditek száma (12) itt is adekvát. A szakmai törzsanyagban a kereskedelmi és marketing ismereteket átadó kurzusok egyaránt megtalálhatóak és informatívak. Néhány tantárgyat ugyan korai alapképzésen oktatni (*gazdasági elemzés, marketingkutatás* stb.), de a kurzusok többsége a szakon elsajátítandó kompetenciák fejlesztését szolgálja. A szakmai gyakorlat kreditértéke követi a KKK előírásokat. A módszertani alapismereteket átadó matematikai, statisztikai kurzusokat nagy óraszámokban oktatják elméleti és gyakorlati formában is, az itt felhasznált irodalmak alapszakon elfogadhatóak, a kreditek is arányosak. A hálótervben láthatóak az elméleti és a gyakorlati óraszámok, a krediteket ezek arányában kaphatják a hallgatók. A szabadon választható *Team Academy* specializáció már alapszakon lehetőséget ad a hallgatóknak saját vállalkozás működtetésére, a szakmai gyakorlat a saját vállalkozás működtetése révén teljesülhet. A levelező képzés lekepezi a nappali képzést, az óraszám megfelelő.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Szakály Zoltán minden szempontból megfelel a követelményeknek, oktatói, kutatói tevékenysége, nemzetközi kapcsolatai segítik a szak gondozását. A *Team Academy* specializáció felelőse Csapó Zsolt. Az 51 oktatóból 47 főállású foglalkoztatott, 6 fő egyetemi tanár, 20 docens, 17 adjunktus. Két tanársegéd, valamint 4 mestertanár és 2 szakoktató vesz részt a képzésben. A tantárgyfelelősök 71%-a vezető oktató, közülük négy egyetemi tanár, többségük pedig egyetemi docens. Az oktatói állomány tagjai biztosítják a képzés személyi feltételeit és az utánpótlást.

Az egyetemi tanárok koreloszlása egyenletes, 2 fő a negyvenes-ötvenes, 3 fő az ötvenes-hatvanas korosztályba tartozik, és csak egy fő idősebb a nyugdíjas korhatárnál. A docensek közül 8 harminc-negyven év közötti, a tanársegédek pedig természetesen fiatalabbak.

Tudományos háttér

A tudományos tevékenységet a Marketing és Kereskedelem Intézet koordinálja. Az 5 fő kutatási iránya színes, de nem konzisztens, ami a két kar összevonásával az alábbiak szerint alakult: *élelmiszer- és táplálkozásmarketing, kis- és közepes vállalkozások piaci tevékenysége, társadalmi felelősségvállalás és fenntartható fogyasztás, egészségmarketing, online marketing.*

Több oktató kutatásai egyáltalán nem kapcsolódnak az oktatott tantárgyhoz. Úgy tűnik, hogy kutatási területen egyelőre keresik annak lehetőségét, hogy azok összhangban legyenek az oktatással.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek adottak a vizsgált képzéshez. A mindenkorai hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése. Az intézményi könyvtár elhelyezése nem a legjobb, de a képzéshez kapcsolódó legfontosabb folyóiratok megtalálhatók vagy elektronikusan elérhetők, a szakkönyvvállomány tartalmazza a tantárgyi tematikák irodalomjegyzékében felsorolt

könyveket. Az intézményben olyan korszerű szolgáltatásokat nyújtó informatikai hálózat működik, amelyhez a hallgatók rendszeresen és szervezett formában hozzáférhetnek. Minden előadóteremben és sok szemináriumban van felszerelt projektor és internetkapcsolat. A szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítésének szakmai, kutatási, feltételei adottak.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a felvételi kapacitás évente maximálisan 125 fő az utolsó tanévben ez 90 főre csökkent. A felvettek száma összesen: 477 (107, 111, 129, 65, 65). A 2012-es tanévtől jelentős visszaesés tapasztalható. Részidejű képzésben a felvételi keret maximálisan 80 fő, 2013-ban 50 fő, a felvettek száma összesen 176 (54, 43, 38, 27, 14). Itt is jelentős visszaesés tapasztalható, 54-ről 14-re csökkent a felvettek száma.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A gyakorlatorientált tárgyak esetében sok a szemináriumi foglalkozás, a hallgatók önálló feladatokat is kapnak. A hallgatói beszélgetésen elhangzott, hogy a tanulók kifejezetten jobbnak tartják azokat az órákat, ahol folyamatosan feladatokat kapnak, és annak alapján történik az értékelés, mint a vizsgával záruló előadásos kurzusokat. Használt módszerek: egyéni kutatási feladat, team munka, esettanulmány, interaktív workshop, szimulációs játék stb.

A tananyagfejlesztés főként az oktatási segédletekre irányul, egyelőre kevés az önálló tananyag. Jó ötlet, hogy a 12 hetes szakmai gyakorlat után a cégektől véleményeket gyűjtenek be, és azok tapasztalatait felhasználják a tananyagok fejlesztése során. A szakmai gyakorlatok szervezése rendezett.

A külföldi kapcsolatok termékenyek, számos országgal van Erasmus kapcsolata a karnak, a hallgatók számos részképzésen vehetnek részt.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés általános részét a Debreceni Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata és annak GTK kari melléklete, míg a specifikus részét a tantárgyi követelmények rögzítik. A tantárgyfelelős oktatók által meghatározott tantárgyi követelményrendszert, a félévközi ellenőrzések időpontját és a félévközi követelmények teljesítésének, valamint pótlásának határidejét, javítási lehetőségeit a kurzus első hetében írásban közlik a hallgatókkal. A félév során teljesítendő gyakorlati kurzusok sikertelensége esetén még a szorgalmi időszakban van lehetőség egy alkalommal javítani. Az elméleti anyag számonkérése általában kollokviummal zárul, a szóbeli és írásbeli vizsgák megoszlása arányos, a kollokviumok száma magas. A záróvizsgák még tartalmaznak szóbeli vizsgát a szakdolgozat megvédése mellett. A szakdolgozati témákat az oktatók hirdetik meg, de egyre nagyobb számban kezdeményeznek témákat önállóan a hallgatók. A legtöbb szakdolgozat a Gazdaságtudományi Intézetben készül (193-ból 67), míg a Marketing és Kereskedelem Intézetben 36 szakdolgozó volt a 2013/14-es tanévben.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésben a kiadott diplomák száma 102 (-, -, 28, 30, 44), a részidejű képzésben összesen 18 (-, -, 5, 8, 5). Megállapítható, hogy a hallgatók jelentős része nem tudja a követelményeket teljesíteni. Nyelvvizsga hiánya miatt 51 hallgató (a záróvizsgát tettek kb. 50%-a) nem kapott diplomát közvetlenül a záróvizsga után. Intézkedési terv készítése feltétlenül szükséges a lemorzsolódások csökkentése érdekében.

A tehetséggondozás legfontosabb színtere a TDK: 7 évben 9 kari konferenciát rendeztek, az OTDK-kon szép eredményeket érnek el. A kiemelkedő hallgatók számára két szakkollégium is biztosított. Működik a Debreceni Egyetem Tehetséggondozó Program is, ahol a hallgatók témavezetővel egyéni kutatómunkát végeznek.

A DPR adatok kari szintűek, így a szakra vonatkozóan részletes információk nincsenek. A karon végzetek 92%-a 1 éven belül elhelyezkedik főleg szolgáltatási, közigazgatási területen, a kari ismeretek közül a munkáltatók a számítógépes ismeretekkel és a precizitással a leginkább elégedettek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A kereskedelem és marketing alapképzési szak menedzselését a kar Marketing és Kereskedelem Intézete koordinálja. A szak felelőse az intézet vezetője, egyetemi tanár. A szakon az évfolyamok hallgatóit évfolyamfelelősök segítik, akik a feladatukat a dékán megbízásából végzik.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási folyamatok kari szinten szervezettek. A karon folyó minőségbiztosítási feladatok elvégzését a Kari Tanács felügyelete alatt működő, kari Minőségbiztosítási Bizottság segíti. A gond az, hogy a minőségbiztosítási elvek

nem következetesek, a folyamatok szervezése a szakkal kapcsolatban megfelelőnek tűnik, de a teljesítmények értékelése az oktatói teljesítményekre koncentrál (hallgatói megkérdezések, DPR, munkáltatók megkérdezése. Az oktatói munka hallgatói véleményezése a karon félévenként történik. A kérdőíves megkérdezések eredménye visszacsatolásra került az érintett oktatóhoz, illetve a kari vezetéshez.

A *Team Academy* specializáció bevezetése gyakorlatorientáltabbá tette a képzést, és az oktatók publikációs tevékenységének próbálják azt orientálni az oktatott kurzusok felé. Rendszeres a már említett hallgatói elégedettségmérés és a DPR felmérés.

A DPR-es eredmények alapján a hallgatók többsége (90,7%) elégedett azzal, ahogy az oktatók átadták a szakmai-elméleti ismereteket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés túlságosan optimista, arányaiban nem egyenletes. *Külső korlátozó* feltételként reálisan jelölik meg a kedvezőtlen demográfiai folyamatokat és az önköltséges finanszírozást, viszont az erősségek és a gyengeségek aránya eltúlzott. Az *erősségek* száma 17, ezek között szerepel a publikációs aktivitás, ami csak részben felel meg a valóságnak, mert ezek a kutatások nem kapcsolódnak szorosan a szakhoz. Az *erősségek* nagy számával szemben csupán 2 *gyengeség* jelenik meg: a specializációk száma (csak egy), illetve a hiányzó *marketing* mesterszak. A felsorolt *lehetőségeken* túl bizonyára vannak még olyan lépések, amelyekkel a hallgatói létszám emelhető.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Indokolt a tantárgyak folyamatos fejlesztése, szakirodalmak frissítése
2. Stratégiát és **intézkedési tervet** kell *kidolgozni a nemzetközi kutatási és publikációs tevékenység erősítésére. Javasolt az agrár-, illetve élelmiszeripari témákon túlmenően- a gazdálkodási-vezetési témájú kutatások és publikációk számának növelése.*
3. Ajánlott a felvettek számának növelése érdekében intenzívebb toborzást folytatni, a részidejű képzésen az indítás gazdaságosságát átgondolni.
4. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg hozzájárulna az ismertségi szint javulásához a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.
5. **Intézkedési terv** készítése a lemorzsolódások csökkentésére
6. **Intézkedési terv:** nyelvvizsgák segítése

Edutus Főiskola Tatabánya, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>e-kereskedelem; marketingkommunikáció</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/1. sz. MAB határozat (a <i>Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján</i>)</p>	<p>2016/1/VII/3/5. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A tantárgyakhoz kapcsolódó szakirodalmak korszerűsége, folyamatos tananyagfrissítés szükségessége
- Az oktatók publikációs tevékenysége, elsősorban a nagy óraterhelésű vezető oktatóké
- Csökkenő hallgatói létszám, alacsony diplomaszerzési arány, különösen a levelező képzésben

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Edutus Főiskola a tatabányai székhelyén és a budapesti telephelyén magyar nyelven folytat teljes idejű nappali és részidejű képzést a *kereskedelem és marketing* alapszakon. A szak tanterve megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A 7 félév teljesítése során az előírt 180+30 kredit megszerzése teljesül. Az intézmény nappali képzésén 2160 óra a képzési terhelés, a levelező képzésben a felkínált kontaktórák száma 696. A szakon két specializáció – *e-kereskedelem; marketingkommunikáció* – közötti választást is felkínálnak a hallgatók számára, bár az önértékelésben jelzik, ez akkor lehetséges, amennyiben megfelelő csoportlétszám biztosítható. Miután a szak a főiskolán meglehetősen mérsékelt hallgatói létszám mellett kerül szervezésre, végiggondolandó a specializációk változatlan kínálata.

Az elvárt kompetenciák elsajátítása a vizsgált dokumentumok alapján teljesül.

A tananyagok meglehetősen korszerűek, a tantárgyleírásokat áttekintve mégis javasolható a folyamatos frissítés, a kiadott irodalmak oldalszámainak meghatározása is, nem csupán egy adott könyv paramétereinek megadása, hiszen így aránytalanul nagy lehet a hallgatói terhelés.

Sikeresen törekednek a főiskola oktatói saját fejlesztésű anyagok készítésére is, többek között a kor új módszereinek felhasználásával.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kandikó József és a specializációfelelősök (Géro Imre, Bernschütz Mária) szakmai megfelelése, szakmai teljesítménye bizonyítható, országos szakmai láthatóságuk megfelelő, bár elsősorban publikációkkal ez még fejleszthető. A szakfelelős a szakon egy kurzust oktat, a specializációfelelősök jelentős mértékben veszik ki részüket a szak, az adott szakirány képzéséből. A szakfelelős **nem tesz eleget** a MAB előírásának, amely szerint „a szakfelelős a szakindítás időpontjától számítva egy képzési ciklus befejezéséig 70. életévét nem tölti be.”

Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyítottan tűnik, megfelelő az AT/AE/V oktatók aránya. A képzésben felkínált 48 tantárgyból 41 felvétele kötelező, mindezeket 40 oktató oktatja. A szak oktatói meglehetősen magas heti óraszámokat teljesítenek. A szak oktatóinak egy része pedig az átlagot meghaladó óraterheléssel rendelkezik, ami az oktatóktól elvárt egyéb teljesítmények, pl. a rendszeres publikálás megvalósítását gátolja. A kiemelt terhelésű oktatók esetleges kiesése komoly helyettesítési gondokat okozhat.

Tudományos háttér

A komoly óraterheléssel rendelkező vezető oktatók esetében a tudományos kutatások háttérbe szorulnak, a publikációs aktivitás nem feltétlenül éri el a szükséges mértéket. Más oktatók az elvárt mértékű tudományos tevékenységet felmutatják.

A tanszék oktatói közül többen az MTA különféle al- és szakbizottságainak tagjai, szakmai kapcsolatot több hazai és külföldi egyetemmel, főiskolával tartanak fenn. Kifejezetten kutatói műhelyt, meghatározott témákra szervezett kutatócsoportokat kevésbé működtet a főiskola, egy ilyen műhelyt (HÉLIA) nevesítenek.

Infrastrukturális feltételek

A két képzési helyszín infrastrukturális feltételei alapvetően eltérőek.

A *tatabányai helyszín* nagyvonalúan felszerelt, és bőséges oktatási terekkel, nagy területű könyvtárral rendelkezik, mind az internetes keresést lehetővé tevő számítógépes asztalokkal, mind a hagyományos olvasást-tanulást szolgáló asztalokkal rendelkezik. A könyvtár megfelelően berendezett és ellátott, szakkönyvállománya kielégítő, emellett az általános művelődést is szolgálja. A nyitvatartási rend, illetve a személyzet rugalmassága segíti, hogy a hallgatók igénybe tudják venni a könyvtár szolgáltatásait. Az állomány biztonságos védelme megoldott. Több tanterem az ún. *webinárium* felvételek készítésére alkalmas technikával is felszerelt. Ez a technika korszerű, és mind az oktató, mind a hallgatók számára új tanítási/tanulási módszereket tesz lehetővé. A hallgatók egyértelműen pozitívnak találták ezt a módszert, ami az előadások és szemináriumok felvételével, rögzítésével és rendszerezésével új dimenziót ad az oktatásnak. Különösen a részidejű, levelező hallgatók számára nyújt kedvező lehetőséget az előadások weben történő otthoni egyidejű követése és a bekapcsolódás lehetősége, illetve a többszöri utólagos visszahallgatás lehetősége.

A *budapesti helyszín* néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. Kritikusnak az oktatók elhelyezését lehet értékelni, a zsúfolt szobák kevésbé alkalmasak a szakmai konzultációkra, beszélgetésekre, órai felkészülésre. A rendelkezésre álló irodák és tantermek jól felszereltek, itt is megtalálhatók a *webinárium* berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) 40 ezer kötetes könyvtárához, ahol az Edutus 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezték el. A könyvtár állománya továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is.

Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Rendelkezésre áll még az Edutus Rendezvényközpont Falk Miksa utcai épülete szakmai események megtartására.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2014/15 közötti időszakban a tatabányai képzés tervezett éves felvételi keretszáma folyamatosan változott. A teljes idejű képzésben 100, 80, 60, 80, 110, 90 hallgató felvételét tervezték évente, a részidejű képzésben 115, 65, 60, 80, 95, 80 hallgatóét. A budapesti képzés tervezett éves felvételi keretszámai kevesebb változáson estek át. A teljes idejű képzésben 100, 60, majd folyamatosan 120 hallgató felvételét tervezték, a részidejű képzésben 115, 70, majd ugyancsak 120 hallgatóét.

A vizsgált időszak alatt jellemzően nem tudta a főiskola a felvételi keretét betölteni egyik képzőhelyen és egyik képzési formában sem. Folyamatos volt az összes jelentkezések és az első helyes jelentkezések számának csökkenése is. A hallgatói létszám folyamatos csökkenése komolyabb mértékben érintette a tatabányai székhelyű képzéseket, bár a budapesti tervezett kapacitásokat sem tudja elérni az aktív hallgatói létszám. Ilyen módon az intézmény személyi és tárgyi kapacitása elegendőnek mutatkozik a hallgatói létszám és a szak működtetésével kapcsolatos feladatok kezelésére. Tatabánya esetében feltűnő, hogy jóval komolyabb létszámot is tudna a képzési hely fogadni. Amennyiben növekvő hallgatói létszám jelenne meg az elkövetkezendő években, akkor a szűk kapacitás inkább az oktatói erőforrás oldaláról jelentkezne.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai szakterekhez, nagyrészt jól strukturált a tudásátadás előadások és gyakorlatok tekintetében. Miután viszonylag kis csoportok alkotják a szakon tanulók közösségét, így az

oktatás jellege akkor is inkább interaktív, ha egyébként előadásról van szó. A kis csoportlétszámok akár az egyéni fejlesztéseket is lehetővé teszik. Meglehetősen sok új, a mai korra reagáló oktatási módszert, feladatsort dolgoztak ki a főiskola munkatársai. A *webinárium* elsősorban a távolság és az idő problémájából adódó megoldási lehetőséget célozza főképp a levelező képzésben részt vevő hallgatók esetében, ennek segítségével vizsgára való készüléskor is újranezhetők előadások. Különböző tárgyak keretében sor kerül a blogírástól a *gamification* alkalmazásáig sokféle figyelemfelkeltő, korszerű feladat megoldására.

Miután a hallgatók jelentős részének a nyelvtudása kívánni valót hagy maga után, az idegen nyelvű szakirodalom olvasásának elvárása sem teljes körű. Viszont számos meglehetősen jó, gyakorlati képzést támogató módszert alkalmaznak a képzés során, például esettanulmány feldolgozást, internetes vállalati elemzéseket. A hallgatói projektek készítése is bevett eljárás.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő, ajánlható azonban, hogy bizonyos 3 kredites tárgyakat gondoljanak végig, hiszen ezzel a kollokviumi vizsgák számát is növelik.

A gyakorlati ismeretek és a szakmai gyakorlat értékelése megfelelő módon történik, a szakdolgozati témaválasztás gyakorlata bejáratott rendszerű.

A záróvizsga szabályozásában rögzítik a kreditek teljesítésének és a diplomamunka határidőre történő beadásának előfeltételét. A diplomamunka követelményei megfelelő módon transzparenssek a hallgatók számára. A két specializáció témái körülbelül azonos arányban jelennek meg a szakdolgozatírók munkáiban. Négy konzultációt írnak elő, valamint azt, hogy mind a belső, mind a külső bíráló védésre bocsáthatónak minősítse a szakdolgozatot. A védelem mellett záróvizsga tételeket is előírnak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban Tatabányán nappali képzésre 130 hallgatót (42, 17, 36, 17, 15, 3) vettek fel, részidejű képzésre 159 hallgatót (41, 27, 51, 14, 10, 16). A budapesti nappali képzésre 287 hallgató (65, 42, 105, 38, 14, 23) nyert felvételt, a részidejű képzésre 303 hallgató (54, 46, 103, 55, 18, 27).

Az utóbbi évek csökkenő hallgatói létszámadatai elgondolkodtatóak, hiszen a tatabányai székhely esetében 20 fő alatti nappali csoportok indultak. A levelező képzésre ugyanez a mérsékelt számadat jellemző, különösen alacsony a 2013-2014-es tanév csoportszáma. Valamivel magasabb a budapesti nappali és részidejű képzéses csoportszám/évfolyamszám.

Tatabányán a vizsgált időszakban nappali képzésben 80, levelező képzésben 40 diplomát adtak ki. Budapesten a nappali képzésben 111, levelező képzésben 59 diploma kiadására került sor.

A lemorzsolódás mértéke a levelező képzésben résztvevők esetében meglehetősen magas, 30% körüli, a nappali tagozaton 10-20% közötti. A lemorzsolódás egy részét kevéssé lehet megakadályozni. A felvett hallgatók jelentős része nem az elvárt ütemben haladt, sőt a nyelvtudás hiányának következtében diplomához sem tudtak jutni. A vizsgált években nyelvvizsgahiány miatt a záróvizsga után – eltérő mértékben, de – 50-75% nem tudott diplomát szerezni. A nappali képzésben résztvevők körülbelül 40%-a rendelkezett nyelvvizsgával a belépéskor. Ezek a számok utalnak arra, hogy már a képzésbe kerülő hallgatók nyelvismerete sem megfelelő, és hiába próbálnak a képzés során segíteni, mindez nem elegendő az előírt feltételek teljesítéséhez.

A hallgatók mesterképzésre való felkészítése kevéssé eredményes, mindez azonban elsősorban a beérkező hallgatók motiváltságának és a gazdasági-társadalmi körülmények alakulásának következménye. Az önálló kutatásokhoz megfelelő segítséget kapnak a hallgatók, bevonják őket a TDK munkába, a szakkollégiumi élet is intenzív. Különböző ösztöndíjakkal, hallgatói versenyeken való részvétel segítségével is támogatják a tehetséges hallgatókat.

A főiskolán végzettek elhelyezkedése kötődik a kötelező szakmai gyakorlati helyhez, így a hallgatók kb. fele főállású munkaviszonnyal rendelkezett már az abszolutorium megszerzésekor. A hallgatók elsősorban a kkv szektorban találják meg munkájukat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért a Kereskedelem és Marketing Tanszék oktatói gárdája felelős, az oktatók intenzív kapcsolatot a tanszéken belül építenek ki, de együttműködésre nyitottak más tanszékek oktatói, kutatói irányába is. A szak felelőse a főiskola korábbi rektora, a *marketing* szakma elismert vezéregyénisége, aki a szakot érintő oktatási kérdésekben megfelelő önállósággal képviseli a képzés színvonalas megvalósítását.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán a minőségirányítási tevékenységet intézményi szinten szervezik, minden szakra egységesen alkalmazzák. A Minőségirányítási Bizottság a Szenátus állandó bizottsága, melynek feladatait az ügyrendje részletesen szabályozza. Az operatív feladatok ellátását a Minőségirányítási Iroda végzi. A Kereskedelem és Marketing Tanszék a főiskola más szervezeti egységeihez hasonlóan éves önértékeléseket és minőségfejlesztési programokat készít. A hallgatói megkérdezések is rendszeresek, így nem csupán oktatói, hanem hallgatói elégedettséget is monitorizálnak.

A kereskedelem és marketing alapszakon végzetek véleményéről 2011-től évente készül kutatás, miután a Főiskola a DPR-t 2010-ben bevezette. A megkérdezések alapján a hallgatók értékelték a kapott elméleti képzés színvonalát, a gyakorlatorientált képzést és az oktatók kiemelkedő szakmai tapasztalatát.

A kereskedelem és marketing szak 2007. évi akkreditációja és a 2013-as intézményi akkreditáció kapcsán megfogalmazódott MAB javaslatok jelentős részére ugyan reagált az intézmény, mégis a jelenlegi ajánlások kísértetiesen hasonlóak a korábbiakhoz, vagyis nem sikerült teljes mértékben megoldani a működésben tapasztalt hiányosságokat. Mindez nem akadályozza az akkreditációnak, de a továbbfejlődés irányát mégis kijelöli.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés kritikus, de reális képet rajzolt a kereskedelem és marketing szaknak a főiskolán történő működtetésével kapcsolatosan. A *külső feltételek* nevesítésével egyetértve kiemelhető, hogy az önértékelés készítői széleskörű rálátással rendelkeznek a mai szakmai világra. Különösen fontos annak a megállapítása, hogy a képzésbe kerülő hallgatók hozott felkészültsége, mutatott motiváltsága meglehetősen alacsony szintű. Az *erősségek* esetében a kis létszám miatti interaktivitást, a digitális és online elérhető tananyagok segítő hatását emelték ki. *Gyengeség* az oktatók hazai és nemzetközi mérsékelt láthatósága, az Edutus név korlátozott ismertsége. Fejlesztési *lehetőségek* találhatóak a további digitális tananyagok készítésében, illetve a duális képzés irányába való elmozdulásban. *Veszélyeket* fogalmaztak meg az önértékelésben a képzőhelyek közötti verseny további fokozódása, illetve a marketingesek iránti kereslet csökkenése kapcsán.

Kitörési pontokat is megfogalmaztak: egyrészt az online kommunikáció további és fokozott alkalmazását az oktatásban, másrészt a szakmai oktatási munka még nagyobb mértékű személyre szabottságát. Célként fogalmazódott meg az alkalmazott tudományok egyetemévé való válás.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

- 1. Életkori korlát miatt új szakfelelős megnevezése szükséges.**
2. A szak több képzési helyszínen és képzési formában való működése a jelen hallgatói számok mellett elgondolkodtató. Fontos lenne a szak sajátosságait megfelelően kiemelve kommunikálni a felvételizőknek azokat az előnyöket, amelyeket ez a főiskola képes a felvetteknek nyújtani. A hallgatói létszám növelése nem egyszerű feladat Budapesten az éles versenyhelyzetben, de Tatabányán sem, ahol viszont korlátozott érdeklődést lehet tapasztalni. Mindezek a költségtérítéses képzés megjelenésével váltak markáns jellemzővé.
3. Megfontolásra ajánlható a specializációk működtetésének megfontolása a korlátozott hallgatói létszám miatt.
4. Az oktatói kar leterheltsége meglehetősen komoly mértékű, akadályozza a tudományos kutatásokat, publikációkat. Még esetleges hiányzásokra sem tud a jelenlegi létszám rugalmasan reagálni, több oktató terhelése a teljesítési határon mozog. Ezt a tananyagfrissítés is megsínyli.

Edutus Főiskola (Székelyudvarhely) Székelyudvarhely, Románia	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;">kereskedelem és marketing alapképzési szak <i>e-kereskedelem; marketingkommunikáció</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/1. sz. MAB határozat (<i>a Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján</i>)</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/54. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A tantárgyakhoz kapcsolódó szakirodalmak korszerűsége, folyamatos tananyagfrissítés szükségessége
- Az oktatók publikációs tevékenysége, elsősorban a nagy óraterhelésű vezető oktatóké
- Csökkenő hallgatói létszám, alacsony diplomaszerzési arány, különösen a levelező képzésben

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A kereskedelem és marketing alapszakon az Edutus Főiskola magyar nyelvű teljes idejű nappali és részidejű, levelező munkarendű képzést folytat a tatabányai székhelyén kívül, Székelyudvarhelyen, az Edutus Főiskola Székelyudvarhelyi Képzési Központjában (MÜTF Oktatási Központ).

A tanterv megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A székhelyen kívüli képzés az Edutus Főiskola magyarországi képzésének leképezése. A hét félév teljesítése során az előírt 180+30 kredit megszerzése teljesül. A nappali képzésben 2160 óra a képzési terhelés, a levelező képzésben a felkínált kontaktórák száma 696. A nappali tagozaton az *e-kereskedelem* specializáció választható, a levelező képzésen mindkét – *e-kereskedelem, marketingkommunikáció* – specializáció választására van lehetőség.

Az önértékelésben kiemelik, hogy a Képzési Központ minden olyan kompetencia kialakítására lehetőséget biztosít, ami az anyaintézményben is adott (számítástechnikai ismeretek, nyelvi ismeretek, csoportmunka, prezentációs készség, tárgyalástechnika, vitakészség stb.), továbbá a hallgatók a helyi tudást, szakmai fogásokat is elsajátíthatják, ami versenyképesebbé, eredményesebbé teszi őket a munkaerőpiacon. Az elvárt kompetenciák elsajátítása a vizsgált dokumentumok alapján teljesül.

A tananyagok meglehetősen korszerűek, javasolható azonban azok folyamatos frissítése. Sikeresen törekednek az anyaintézmény oktatói saját fejlesztésű anyagok készítésére, amelyek alkalmazására a kihelyezett képzésben is sor kerül. A kifejezetten romániai specifikációval bíró tantárgyak esetében a kihelyezett tagozat helyi oktatói saját fejlesztésű oktatási anyagokat állítottak össze, például a *számvitel*, a *jog* vagy az *adótan* esetében. Ezen anyagok nyomtatott és elektronikus formában elérhetőek a hallgatók számára.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kandikó József és a specializációfelelősök (Géro Imre, Bernschütz Mária) szakmai megfelelése, szakmai teljesítménye bizonyítható, országos szakmai láthatóságuk megfelelő, bár elsősorban publikációkkal ez még fejleszthető. A szakfelelős a szakon ugyan csak egy kurzust oktat, folyamatos jelenlétével mégis a képzés motorja. Nem csupán a képzés színvonalára ügyel, hanem a szakdolgozatok mentorálásával is hozzájárul a székelyudvarhelyi képzésben megszerzett diploma értékének bizonyításához. A szakfelelős **nem tesz eleget** a MAB előírásának, amely szerint „a szakfelelős a szakindítás időpontjától számítva egy képzési ciklus befejezéséig 70. életévét nem tölti be.”

A képzés helyi felelősei a képzési központ ügyvezető igazgatója, Geréb László PhD, szakterületének elismert képviselője és Ilyés Ferenc tanulmányi és marketingigazgató, aki a PhD fokozat megszerzésének kapujában áll.

Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyítottan tűnik, megfelelő az AT/AE/V oktatók aránya. A

székelyudvarhelyi kihelyezett tagozaton az oktatás minden tárgyának felelőse ugyanaz a személy, aki az anyaintézményben a tárgyfelelős. A kis óraszámú, többnyire specifikus és új tantárgyak esetében a magyarországi oktatók koncentrált formában, egy félévben 2-3 kiutazással tartják meg az órákat. A tárgyak többsége a székelyudvarhelyi kihelyezett képzésben helyi, megbízásos státusú oktatók bevonásával zajlik. A helyi oktatók a képzés elkötelezett képviselői, akik az adott szakterületen dolgoznak, a szakterület elismert szakértői, az órákon a saját munkahelyükről hozott példákat is be tudják mutatni, így az oktatás gyakorlatorientálttá tud válni. A helyi oktatók biztosítják azt is, hogy az egyes tárgyak esetében a szakma romániai specifikumai is bemutatásra kerüljenek. A székelyudvarhelyi képzés sikerét a lelkes oktatói gárda munkája is adja, akik a tárgyfelelős magyarországi kollégák támogatását is élvezik.

Tudományos háttér

A krediteket biztosító magyarországi, komoly óraterheléssel rendelkező vezető oktatók esetében a tudományos kutatások háttérbe szorulnak, a publikációs aktivitás nem feltétlenül éri el a szükséges mértéket. Más oktatók az elvárt mértékű tudományos tevékenységet felmutatják.

A helyi kollégák publikációs tevékenysége kevésbé jellemző. A kihelyezett tagozat számára a 2014/2015-ös tanév legnagyobb tudományos rendezvénye a „Turizmus a régiófejlesztés szolgálatában” elnevezésű nemzetközi konferencia volt, amelynek keretei közt 62 előadó tartott előadásokat hét különböző helyszínen. Ezen konferencia szakmai tudományos kiadványának a szerkesztése folyamatban van, megjelenése ez év októberére várható.

Infrastrukturális feltételek

A képzési feltételek jó színvonalon biztosítottak. A MÜTF Oktatási Központ a Székelyudvarhelyért Alapítvány tulajdonában levő modern, 7 éves ingatlanban működik. (A négyszintes, szintenként 200nm-es épületben nincs lift, a többszintes közhasználatú építmény magyarországi építési követelményeinek nem felel meg.) A könyvtár közel 10.000 kötetet tartalmaz, amelyek nagy része szakkönyv. A tananyaggal való ellátottság, az irodalomhoz történő hozzáférés biztosított, a *közgazdász* képzés más infrastrukturális feltételeivel (terem, projektor stb.) együtt.

A könyvtár könyvállományának frissítése, idegen nyelvű irodalmakkal való feltöltése folyamatos feladat.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2014/15 közötti időszakban a tervezett éves felvételi keretszám a nappali tagozaton 50-ről 60-ra emelkedett, majd 15-re csökkent; a levelező tagozaton hasonlóan 50-ről 60-ra emelkedett, majd 35-re csökkent.

A vizsgált időszak alatt jellemzően nem tudta a főiskola a felvételi keretét betölteni egyik képzési formában sem. A képzési kapacitásokhoz mérten változó felvételi számok oka számos tényezőre vezethető vissza: a gazdasági válságra, ami miatt a képzést választó célpiacon tagjainak megszűnt a munkahelye, és nem tudta továbbtanulását finanszírozni, a felsőoktatásban jelentkező túlkínálatra, a demográfiai csökkenésre stb.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai sztenderdekhez, nagyrészt jól strukturált a tudásátadás előadások és gyakorlatok tekintetében. Miután viszonylag kis csoportok alkotják a szakon tanulók közösségét, így az oktatás jellege akkor is interaktív, ha egyébként előadásról van szó. A kis csoportlétszámok akár az egyéni fejlesztéseket is lehetővé teszik.

Miután a hallgatók jelentős részének a nyelvtudása kívánni valót hagy maga után, az idegen nyelvű szakirodalom olvasásának elvárása sem teljes körű.

Nagy figyelem irányul viszont a gyakorlati képzésre. Ezt megkönnyíti, hogy a helyi oktatók nagy része főállásban az általa oktatott szakmában dolgozik. A képzés szerves része a gyakorlati félév, amikor is a hallgatók egy-egy vállalatnál próbálják a gyakorlatban is alkalmazni a képzés elméleti részeit. Ebben a munkában nagy segítséget jelent a kihelyezett tagozat számos vállalalkozói kapcsolata, hiszen ezen a kapcsolati rendszeren keresztül könnyen és hasznosan lehet a hallgatókat elhelyezni a helyi vállalkozásoknál.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő, ajánlható azonban, hogy bizonyos 3 kredites tárgyak átalakítását gondoljanak végig, hiszen ezzel a kollokviumi vizsgák számát is csökkenthetnék.

A székelyudvarhelyi kihelyezett képzés esetében a hallgatók tudásának az értékelése és ellenőrzése az anyaintézmény magyarországi képzéseiben elvárt formában történik. A tantárgyi vizsgafeladatokat és javítókulcsokat, tételsorokat a magyarországi tárgyfelelős küldi meg. Sok esetben magát a vizsgát is ő tartja. A szakmai szigorlatok mindig valamelyik magyarországi tárgyfelelős tanár elnökletével zajlanak.

A záróvizsgák követelményeit a főiskolai TVSZ-ben rögzítették. A záróvizsgára bocsátás feltételei a szak KKK-ben előírt és a tantervben meghatározott kreditek teljesítése, valamint a diplomamunka határidőre való beadása. A diplomamunka tartalmi és formai követelményeit a saját szakterületén a szakot gondozó Kereskedelem és Marketing Tanszék az elmúlt években részletesen kidolgozta. A záróvizsga két részből áll: először a hallgatók a diplomamunkájukat prezentálják, majd az előre megadott záróvizsga tételek közül kell egyet kidolgozni és elmondani a záróvizsga bizottság előtt.

A székelyudvarhelyi kihelyezett képzés sajátossága, hogy a hallgatók által elkészített diplomamunkák helyi, székelyföldi témákat dolgoznak fel, azok Székelyföld gazdasági fejlődésének esettanulmányai. A diplomamunka elkészítéséhez helyi konzulenszt is választhat a hallgató, aki segíteni tud a hallgatónak a téma romániai specifikumait is beépíteni.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Nappali tagozatra 137 hallgatót vettek fel (19, 16, 61, 29, 12, 0), és 93 diplomát adtak ki, a 2014-2015-ös tanévben már nem volt nappali tagozatos hallgató a rendszerben. Levelező tagozatra 205-en nyertek felvételt (47, 52, 23, 29, 28, 26), közülük mindössze 10-en kaptak diplomát. A 2013/14-es tanévben 73 aktív levelező hallgatót tartottak nyilván. A felvett hallgatók jelentős része nem tudott a meghirdetett mintatanterv szerint haladni, illetve nyelvvizsga hiányában hosszú ideje nem képes főiskolai oklevelet szerezni. A kiadott diplomák száma a levelező képzésben kifejezetten alacsony arányú, a lemorzsolódás mértéke meglehetősen magas.

Helyi sajátosságként jelenik meg a román nyelv ismeretének szükségessége, a KKK-ban kimeneti követelményként szereplő idegennyelv-ismeret ezen túl értendő. A gyakorlati élet ugyanis bebizonyította, hogy amennyiben a végzett hallgatók nem beszélnek az állam hivatalos nyelvét, nem tudnak helyben érvényesülni, nagy valószínűséggel más országban fognak munkát keresni, ami épp a kihelyezett tagozat küldetése ellen szól. Ezért – az angolnyelv-oktatás mellett – 2012-től (miután a román nyelvből tett érettségit egy magyar kormányzati rendelkezés nyomán már nem fogadhatták el) a hallgatók általános és szakmai román nyelvképzésben vesznek részt. Egyelőre azonban úgy tűnik, hogy ezzel együtt sem tudnak két nyelvvizsgát letenni, ezért ugrott meg a nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák száma és aránya.

A jelentkezők között az elmúlt években nagyobb érdeklődés mutatkozott a levelező tagozat iránt, amit legtöbb esetben az igazol, hogy a jelentkezők több mint fele már a beiratkozáskor munkahellyel rendelkezik. Ezért is fontos, hogy egyes tárgyakkól elektronikus tananyagot kapnak kézbe, illetve az előadókkal elektronikus formában is tartják a kapcsolatot (e-mail, Skype).

A Képzési Központ különféle vállalati ösztöndíjakkal, illetve saját forrásból is próbálja támogatni a hallgatókat. Támogatják a kiemelkedő eredménnyel teljesítő hallgatók tudományos diákköri versenyeken, szakmai versenyeken való részvételét, kutatási és szakmai munkákba való bevonásukat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért a Kereskedelem és Marketing Tanszék oktatói gárdája felelős, az oktatók intenzív kapcsolatot a tanszéken belül építenek ki, de együttműködésre nyitottak más tanszékek oktatói, kutatói irányába is. A szak felelőse a főiskola korábbi rektora, a *marketing* szakma elismert vezéregyénisége, aki a szakot érintő oktatási kérdésekben megfelelő önállósággal képviseli a képzés színvonalas megvalósítását.

A képzés helyi menedzselésében és a hallgatók toborzásában aktívan közreműködik az Oktatási Központ, amelynek a vezetése folyamatos visszajelzéseket kap a munkaerőpiac igényeiről.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán a minőségirányítási tevékenységet intézményi szinten szervezik, minden szakra egységesen alkalmazzák. A Minőségirányítási Bizottság a Szenátus állandó bizottsága, melynek feladatait ügyrendje részletesen szabályozza. Operatív feladatok ellátását a Minőségirányítási Iroda végzi.

A székelyudvarhelyi kihelyezett tagozaton az oktatási minőségbiztosítás érdekében a Tanulmányi Osztály minden tanévben hallgatói megkérdezéssel oktatói értékelést készít. A kérdőív az oktatók szakmai és pedagógiai felkészültségét méri. Az értékelt oktatók 3,50 és 4,90 között teljesítenek. Az átlag alatti eredményeket mutató oktatók lecserélésre kerülnek.

A MÜTF Oktatási Központ minőségfejlesztési tevékenységét is elismerte 2013-ban a Magyar Termék Nagydíj Régiók Díja.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés kritikus, de reális képet rajzolt a *kereskedelem és marketing* szakon folyó képzésről. A *külső feltételek* terén fontos annak a megállapítása, hogy a romániai középiskolai oktatási rendszer hiányosságai negatívan hatnak a felsőoktatási rendszerre. Az *erősségek* esetében a helyi igényeknek megfelelő szakemberképzést emelték ki. *Gyengeségük* a magas lemorzsolódási arány, a nyelvtudás hiánya. *Fejlesztési lehetőségek* találhatóak az internetes kereskedelem speciális elméleti és gyakorlati háttérének oktatásában. *Veszélyként* fogalmazódott meg az önértékelésben, hogy csökken a népesség Székelyföldön, valamint hogy erősödik a migráció, így szűkül a célpiac.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

- 1. Életkori korlát miatt új szakfelelős megnevezése szükséges.**
2. Megfontolásra ajánlható az alacsony kreditszámú tárgyak átalakítása.
3. Szükséges lenne a hallgatókat friss kutatási eredmények megismertetéséhez segíteni, ez könyvtári adatbázisokhoz való hozzáférés biztosításával lenne lehetséges.
4. Tekintettel arra, hogy a hallgatók nagyrészt kkv cégeknél helyezkednek el, ott dolgoznak, erre reagálhatna a tárgykínálat is, pl. kisvállalati marketing oktatásával.
5. A végzett hallgatókkal való informális kapcsolattartáson túl érdemes lenne bevezetni a diplomás pályakövetési rendszert.

Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>élelmiszermarketing; regionális</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2010/9/VII/4.</p>	<p>2016/1/VII/3/6. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A specializációk kreditértéke nem éri el a KKK-ban meghatározott 27 kreditet.
- Egyetlen végzett évfolyam ismeretében nem értékelhető megfelelően a képzés eredményessége; bemutatandók a záróvizsgát tett, illetve a diplomát kapott hallgatók számadatai.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Karán teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik a *kereskedelem és marketing* alapszakon, magyar nyelven. A tanterv nagyrészt megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A tantárgyak száma azonban indokolatlanul nagy: 49. Sok (24) az alacsony (2-3) kreditpont értékű tantárgy. Az egyetemen jelenleg van folyamatban a szakok önköltségének megállapítása, és ez minden bizonnyal tantervi módosításokat is fog generálni. A két specializáció azonos kreditértéke eltérő óraszámokat takar. A specializációk kreditértéke (17) **nem éri el** KKK-ban a specializációhoz rendelhető minimálisan 27 kreditértéket.

Az elmélet és a gyakorlat óraszámja a nappali tagozaton jóval meghaladja a KKK által minimálisan előírt 1800 órát, és nagyjából fele-fele arányban oszlik meg az előadások és gyakorlatok között. A levelező tagozaton (ahol az óraszám 30%-kal haladja meg a szükséges minimumot) az előadás:gyakorlat arány a nappalinál sokkal kedvezőtlenebb, csaknem 4:1, ami nem fedi le a követelményeket, viszont a kis hallgatói létszám miatt az előadások is gyakorlati jellegűek. A gyakorlati jellegű tárgyak esetén inkább megfigyelhető a tananyagok folyamatos változtatása, aktualizálása, ami a felhasznált szakirodalom frissességében is megnyilvánul.

Az elvárt kompetenciák elsajátíttatása az önértékelésben leírtak alapján az elvárásoknak megfelelő.

A szakon a hallgatók választhatnak az *élelmiszermarketing* és a *regionális* specializációk közül, de a szakon meglehetősen mérsékelt hallgatói létszám miatt végiggondolandó a specializációk változatlan kínálata. Az oktatók publikációi alapján a szakot jegyző Marketing és Kereskedelem Tanszék oktatóinak kompetenciája inkább az *élelmiszermarketing* területen van.

A tananyagok meglehetősen korszerűek, a tantárgyleírásokat áttekintve mégis javasolható a folyamatos frissítés és a kiadott irodalmak oldalszámainak meghatározása is. A szakot jegyző tanszék saját kiadású könyvei elsősorban *táplálkozásmarketing*, *hazai élelmiszerek* témakörökkel foglalkoznak. Az egyes tantárgyak témáinak elmélyítését a tanszék gondozásában megjelenő *Élelmiszer, táplálkozás és marketing* c. folyóirat közleményei is segítik.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben az *élelmiszermarketing* specializáció felelősének, Sente Viktóriának a szakmai megfelelése, teljesítménye bizonyítható, országos szakmai láthatósága a publikációkkal (MTMT-ben 198 közlemény) alátámasztott. Elismert kutató, 2012-ben habilitált, elnyerte az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíjat és a Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjat is. Az egyetem Erasmus képzéseiben *marketing* tárgyakat oktat angol nyelven, és konzultációkat tart a hallgatóknak. A szakon négy kurzust oktat, az *élelmiszermarketing* specializáció felelőseként is

jelentős mértékű munkát végez. A *regionális* specializáció felelősének a munkássága is vitathatatlanul jelentős (MTMT-ben 174 közlemény). A szakon egyetlen specializációs tárgyat oktat.

A szak oktatásában érintett 48 oktató közül 34 fő rendelkezik PhD/CSc, valamint 2 fő DSc fokozattal, így a tudományos fokozattal rendelkezők aránya 75%. Az oktatók között 4 egyetemi tanár, 23 egyetemi és 1 főiskolai docens van, vagyis az oktatók 60%-a vezető oktatónak tekinthető, még akkor is, ha a fő tevékenységi területük nem ezen a szakon van.

Egyes oktatók heti óraterhelése igen magas: 15,86 sőt 17. Főképp a szakon két *marketing* tárgy oktatásába bevont, tudományos fokozattal nem rendelkező tanársegéd heti 17 órás terhelése gátolja a rendszeres publikálás megvalósítását. Feltűnő a terhelése az *élelmiszermarketing* specializáció összes (4) tantárgya felelősének, szinte egyedül felelős a specializáció működéséért.

Az oktatói gárda formailag megfelel az akkreditációs elvárásoknak: kompetenciájuk, kutatói területük, tudományos publikációik összhangja a szakkal fő vonalakban megvan, de a publikációs tevékenységük nem teljesen fedi le az oktatott témaköröket. Ezen azzal segítenek, hogy a publikációk általában többszerzős alkotások, és legalábbis érintőleges kapcsolatok kimutathatók. Ezen a területen feltétlenül erősítésre van szükség. Az oktatók felkészültsége mindazonáltal megfelelő, motivációjuk erős. Ezt a hallgatói visszajelzések és az óralátogatások is megerősítették.

A Kaposvári Egyetemen az oktatói generációs probléma nem az előregedésben, hanem a túlzottan fiatal gárda akkreditációs megfelelőségében, kutatási spektrumának szélességében, továbbá oktatói és gyakorlati tapasztalatainak hiányában van. A szakot is érintette, hogy 2013-ban a szakot létrehozó vezető oktatók eltávoztak az egyetemről, és egy fiatal gárdára maradt a szak vezetése és oktatása.

Tudományos háttér

A szakot gondozó tanszék profiljában az *élelmiszergazdasági* marketing jutott vezető szerephez, s ez az irányultság napjainkra *táplálkozástudományi* és *minőségügyi* háttérrel kapott. Ez a stratégia jól tükrözi a tanszék dolgozóinak főbb kutatási területeit, s mindemellett országosan is egyedi, a többi *marketing* műhelytől markánsan elkülönülő pozíciót biztosít számukra. A tanszék főbb kutatási teljesítményei a korábbi tanszékvezető működéséhez kapcsolódnak. Komoly feladat az átalakult tanszéki oktatói gárda számára, hogy a korábbi teljesítménymutatókat érdemben tartani tudják.

Az elmúlt években a tanszéken évi 30-50 publikáció keletkezett, impakt faktoros közlemények írásában is részt vettek a tanszék tagjai. A szak indítása óta mintegy tíz hazai és nemzetközi pályázatban működött közre a tanszék. Kiterjedt kutatói-szakmai kapcsolati háló épült ki a tanszék körül.

Infrastrukturális feltételek

A szak oktatói a Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Karán kiváló feltételek között végzik munkájukat. Az infrastrukturális, oktatástechnikai, számítástechnikai ellátottság a hazai átlagszínvonal felettinek minősíthető. Külön kiemелendő, hogy egy *marketing* labor is a szak munkatársai és hallgatói rendelkezésére áll. A *marketing* labort nemcsak tanórák keretében, hanem kutatásokhoz, sőt a hallgatók számára szakdolgozat íráshoz kapcsolódó vizsgálatokhoz is használják.

A könyvtári infrastruktúra is kielégítő, adatbázisok, folyóiratok, könyvek kellő számban, illetve speciális elektronikus szolgáltatások állnak rendelkezésre. A hallgatók számára idegen nyelvű publikációk is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszak alatt jellemzően nem tudta a szak a 30 fős éves tervezett felvételi keretét betölteni egyik vizsgált képzési formában sem. A hallgatói létszám lényegesen alatta marad annak, amit az oktatói és tárgyi kapacitások lehetővé tennének: a 2011/12-2013/14 közötti vizsgált időszakban nappali képzésre (24, 23, 16) összesen 63 hallgatót vettek fel, a levelező képzésre pedig (23, 10, 8) összesen 41 hallgatót.

A vizsgált időszakban folyamatos volt az összes jelentkezések és az első helyes jelentkezések számának csökkenése. Mindez általános problémát jelent, mégis a hallgatói létszám folyamatos csökkenése komoly gazdaságossági dilemmákat vet fel. A nappali képzésben évente átlagosan 20 körüli a szakra felvettek száma, a levelező képzésben pedig inkább 10 körüli. Ezeknek a felvételi számoknak a háttérben több ok is meghúzódik, elsősorban a költségtérítés gondolkodtatja el a kevésbé tehető régióban élőket.

Az alacsony hallgatói létszámot tovább terheli a két specializációra való felosztás. Sajnálatos, hogy az alacsony hallgatói létszám alacsony hozott felkészültséggel és passzivitással párosul.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás formái közül az alapozó képzésben inkább az előadások, míg a szakmai törzsanyagban a gyakorlati képzés dominál. A szak jellegéből adódóan szükség van az egyéni hallgatói felkészülésre is több tárgy esetén, ami nemcsak a vizsga vagy zárthelyi dolgozat esetén elvárt, hanem terepmunkát, saját kutatások végzését is jelentheti, ilyen tárgyak pl. a *marketingkutatás*, *SZCP marketing*, *marketingkommunikáció*. A gyakorlatokon esettanulmányokat készítenek, a feladattól függően csoportosan vagy egyénileg. Ezek sikeres teljesítéséhez az oktatók lehetőséget biztosítanak a hallgatói konzultációkra a heti kötelezően megadott fogadóórán túl is, illetve elektronikusan elérhetőek. A hallgatók méltányolják, hogy az oktatók a gyakorlati feladatok megoldásához, a zárthelyikre és a vizsgadolgozatokra való felkészüléshez tanórán kívül is sok segítséget adnak.

Viszonylag kis csoportok alkotják a szakon tanulók közösségét, így az oktatás jellege akkor is inkább interaktív, ha egyébként előadásról van szó. Jellemző a kurzusok egy részére, hogy lehetőleg más karról vagy a karon belül más szakról, elsősorban felsőoktatási szakképzésről áthallgatókkal növelik a csoportok létszámát, ami még mindig lehetővé teszi a személyre szabott figyelmet.

Az idegennyelv-oktatás elég nagy szerepet kap a képzésben, de a szaktárgyi oktatásban – az egyenetlen hallgatói felkészülés miatt – nem jellemző az idegen nyelvű források, anyagok használata. A hallgatóknak lehetőségük van külföldi képzésekre jelentkezni Erasmus ösztöndíjjal, ez azonban nem jellemző.

Értékelés és ellenőrzés

Az alapozó képzésben, ami nagyrészt az első három szemeszterre korlátozódik, a kollokviummal záródó elméleti ismeretek oktatása van túlsúlyban. Ezt követően, a szakmai törzsanyag oktatása során a gyakorlati jeggyel záruló tárgyak dominálnak. A kollokviumok és a gyakorlati képzések során is nagy hangsúlyt helyeznek a szóbeli beszámolásra, azaz túlnyomórészt szóbeli vizsgákra és önálló kutatás alapján készített prezentációkra számíthatnak a hallgatók. A nagyszámú tantárgy miatt a számonkérések száma 57, ami félévente majdnem 10 számonkérést jelent, és ezeknek több mint fele (32) kollokvium, amelyek között 3 szigorlat is van.

4 gyakorlati jegy és 1 szigorlat az idegennyelv-oktatás részét képezi, amelyek összesen 6 kreditpontot is jelentenek a tantervben, ami a 180 pont tantárgyi kreditszám fölött jelenik meg. Ezek a követelmények a részidős képzésben, a levelező tagozaton is ugyanazok, de a nappali tagozat 252 órája mellett a levelezősök 80 idegennyelv-órása nem tekinthető elégségesnek, és a hatékonysága is megkérdőjelezhető.

Az 5. félévben *kereskedelmi ismeretekből*, a 6. félévben *marketingismeretekből* – kari normák szerint – szigorlatra kerül sor. Mindkét szigorlathoz 20-20 tételt határoztak meg.

A gyakorlati ismeretek megszerzésére lehetőség van, a szakmai gyakorlat feltételei világosan megfogalmazottak, az ezzel kapcsolatos tapasztalatok megfogalmazására azonban még nem került sor. Az egyetemnek kb 90, szakmai gyakorlati helyet biztosító vállalattal van együttműködési megállapodása. A hallgatók a szakmai gyakorlati intézményét hasznosnak, jól szervezettnek minősítették.

A szakdolgozati témaválasztás gyakorlata most alakul ki. Az oktatók ajánlásként kiírnak témákat, de a hallgató az oktatóval egyeztetve saját témát is választhat. Ez inkább a levelező tagozatos hallgatók esetén fordul elő. A szakdolgozatok egységes formai követelményrendszerén a tanszéknek még dolgoznia kell.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A 2011/12-ben indult első évfolyam nappali tagozatos hallgatói közül (24 fő) 2014/15-ben sikeres záróvizsgát tett 11 fő, diplomát szerzett 2 fő. Levelező tagozaton az induló 23 főből 9 fő tett sikeres záróvizsgát, 6 fő szerzett diplomát. 2015 szeptemberéig még 2 diplomát adtak ki. Összességében tehát az első, mára végzett évfolyamra felvett 47 főből 10 fő szerzett diplomát. A végzett hallgatók jelentős része nyelvvizsga hiányában nem kapott diplomát, az intenzív idegen nyelvtanítás ellenére.

A beiskolázás döntően megyei szintű, Kaposvár és környéke, illetve Somogy megye biztosítja a hallgatók zömét. A Dél-Dunántúl régió egyéb területei alig képviseltetik magukat, más országrészről elvétele akad néhány hallgató.

A kutatások, a mesterképzés iránt érdeklődő hallgatók számára szakkollégium rendelkezésre áll, intenzív TDK munka is folyik. A módszertani ismeretek elsajátítását *tanulás és kutatómódszertan* kurzus segíti. A karon három mesterképzés közül választhatnak a hallgatók.

A *kereskedelem és marketing* alapszak hallgatói első ízben a 2014-2015 tanév őszi fordulójában indultak házi TDK versenyen, 2015 tavaszán az OTDK Közgazdaságtudományi Szekciójában is megmutatták tehetségüket.

A hallgatók részt vehetnek az egyetemen rendezett helyi és országos konferenciákon. Ezzel éltek is pl. 2014-ben több alkalommal (Kaposvár Kincse, Z-generáció kutatás online közvetítés megtekintése).

A hallgatóknak legalább fele a tanulmányai mellett dolgozik.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős hatáskörébe tartozik a szak megfelelőségének folyamatos biztosítása az akkreditációs elvárásoknak megfelelően; a szakon érvényes szakdolgozati témajegyzék jóváhagyása; szükség esetén a szak mintatantervének változtatására való javaslattétel. A feladatait szakszerűen, megfelelő kari és erős tanszéki munkatársi támogatással látja el. A tanszéken érződik is a szoros összetartás, az erős motiváció és együttműködés a szak megerősítése érdekében. A szak vezetésének a kezdeményező készsége mérsékelt, és feltehetően az érdekérvényesítő képessége is szerény.

A karok közötti együttműködés aktív, például az oktatásszervezés kapcsán is, hiszen az egyetemen a *gazdaságtudományi* ismeretkörbe tartozó kurzusokat kizárólag a Gazdaságtudományi Kar munkatársai oktatják.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási folyamatok a Kaposvári Egyetemen elsősorban intézményi szinten szervezettek. A karon a minőségbiztosítás az egyetemi alapelvek alapján kidolgozott rendszerben történik. A minőségirányítási feladatok tanszéki felelőse a tanszékvezető, aki kijelöl egy operatív felelőst. A minőségbiztosítási feladatok közül a dolgozói elégedettségmérést, valamint az oktatók hallgatói véleményezését kari szinten, a minőségirányítási célok megfogalmazását, a működési rend aktualizálását, a képzési tervek értékelését és az oktatók véleményezését tanszékenként végzik.

A minőségbiztosítás körében mind az oktatók, mind a hallgatók körében folyamatos elégedettségmérés történik. Az oktatók alapvetően a szakmai és az emberi megbecsüléssel elégedettek, az ellentételezéssel sokkal kevésbé.

A minőségbiztosítási rendszer működtetése gyakran komoly adminisztrációs megterhelést jelent az oktatóknak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés kevésbé kritikus, de reális képet rajzol a *kereskedelem és marketing* szakkal kapcsolatosan. A *külső feltételekről* nagyon vázlatos formában emlékezik meg az önértékelés, kiemelik a régió gyengeségéből fakadó hátrányt, hogy nehéz megtartani a fiatalokat, nagyfokú az elvándorlás; továbbá a kutatási források beszűkülése következtében nehéz a publikációs aktivitást, oktatói előrehaladást finanszírozni. *Erősségnek* értékeli az önértékelés az infrastrukturális adottságokat, a helyben történő kollégiumi ellátást, valamint az alacsony létszámok miatti személyre szabott képzést. *Gyengeségként* az elöregedő professzori kart és azok kis létszámát jelzi az önértékelés. *Veszélyként* a nemzetközi kapcsolatok beszűkülését nevezik meg. Kitérés *lehetőségként* a központosított beiskolázási gyakorlatot emelik ki, ami reményeik szerint növelheti a beiskolázási létszámot. Elhelyezkedési *lehetőségek* adódhatnak a régióban a *kereskedelem és marketing* területén, mert kevés a területen a jól képzett szakember.

A *kereskedelem és marketing* alapszak a 2011. évi indulása óta a Gazdaságtudományi Kar egyik meghatározó képzése, kari és egyetemi stratégiához való illeszkedése miatt az intézményfejlesztési stratégiában is kiemelt prioritással bír. A kezdeti dinamikus növekedés azonban utóbb csökkent, amelynek hátterében vélhetően a támogatási rendszer átrendeződése áll. A rendelkezésre álló kapacitások minél ésszerűbb kihasználása érdekében unikális képzési portfólió megteremtésére törekednek, amelynek új eleme a *regionális* specializáció. A *penzügy és számvitel* alapszak tantárgyainak mintegy felével való azonosság a képzés racionalizálásához jelentősen hozzájárul, alacsonyabb létszám esetén is gazdaságossá teszi. A gyakorlatias képzést a 2015/16-os tanévtől duális képzésként is kínálják.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Elsősorban a tanterv átalakítása szükséges, a kis kreditpont értékű tárgyak megszüntetése. A szükséges kompetenciákat összevont, nagyobb kreditpontú, nagyobb óraszámú, de kevesebb tantárgy révén kell biztosítani mind az alapozó tárgyak, mind a szaktárgyak esetében.
2. A tantárgyak számának csökkenése a tárgyfelelősi kreditterheléseket is mérsékelni fogja.
3. A tantárgyak összevonásával pontosítani kell a tantárgyankénti ismeret- és kompetenciaelvárásokat.
4. A két specializáció felülvizsgálata is célszerű, különös tekintettel azok nem megfelelő kreditértékére és az alacsony hallgatói létszámokra. Ezeket a döntéseket nyilvánvalóan kari összehangoltságban kell megoldani, és ehhez a szakfelelős érdekérvényesítő képességének erősítése is kívánatos.
5. Megfontolandó az idegen nyelv kötelező oktatásának ilyen mértékű beépítése a tantervbe, ugyanakkor a nyelvi követelmények erősítése szükséges a nyelvvizsga hiányában bennragadó diplomák számának csökkentése érdekében. Bővíteni kellene a szakmai anyagban az idegen nyelv alkalmazását idegen nyelvű témakörök, szakirodalom, előadások, esetleg kurzusok indításával.
6. A számonkérések (vizsgák, gyakorlati jegyek) számának a csökkentése kívánatos.
7. Megoldásra váró feladat a szakspecifikus szakdolgozati és záróvizsga-követelmények pontosítása, közzététele és érvényesítése.

8. Javasolható az, hogy a szakot gondozó tanszék határozza meg kutatási fókuszát, az új helyzetben megmutatható erősségeit. (Jelenleg értelemszerűen ez a fókusz az élelmiszermarketing témakör.) Kívánatos a szak oktatóinak szélesebb bekapcsolódása az országos marketing szakma közéletébe; publikációikban kapjanak helyet önálló, és nemcsak az élelmiszer-, illetve táplálkozásmarketing témákkal foglalkozó kutatási eredmények.
9. Foglalkozni kell a generációs utánpótlás kérdésével is, elsősorban az egyetemi tanári státusok esetében.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/150.</p> <p>távoktatásos képzés nem támogató MAB határozata: 2005/9/V/2/1.</p>	<p>2016/1/VII/3/7. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. december 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Károly Róbert Főiskolán a *kereskedelem és marketing* alapképzési szakon a képzés teljes idejű, részidejű és távoktatásos formában folyik. A részidejű (levelező) és a távoktatásos forma gyakorlatilag megegyezik egymással. A tantárgyi leírások mintavételes betekintése alapján megállapítható, hogy korszerű tananyagokat használnak, miközben igyekeztek saját készítésű munkákat is előírni a hallgatóknak.

A nappali képzés egészében felkínált 1965, míg a levelező képzés 540 tanórāja eleget tesz a MAB elvárásainak, ugyanez vonatkozik az egyes ismeretkörök arányára. A nappali tagozat kontaktóráiban az előadások aránya közel 60%, ami csökkenthető.

A kompetenciák tekintetében az önértékelés nagyon részletezett tantárgyi hozzárendeléseket tesz, de az alkalmazott oktatási és számonkérési módszerek leírása sematikus és ismétlődő. Egy-egy tantárgy mind az ismeretkörök, mind az alkalmasság szempontjából több kompetenciamezőbe is be van sorolva. Pl. a *nemzetközi marketing* a 18 részkompetenciából 14-ben szerepel.

Személyi feltételek

A szak személyi feltételei eleget tesznek a követelményeknek. Az oktatásban résztvevő 30 oktatóból 20 fő vezető oktató, azaz egyetemi vagy főiskolai tanár és docens, közöttük két fő egyetemi tanár. A tantárgyfelelősök mind rendelkeznek fokozattal, döntően PhD-val, néhányan kandidátusi fokozattal. Az egyes oktatók kreditterhelése nem haladja meg a MAB által elvárt kvótákat sem az egyének, sem a képzés egésze szintjén. A felső határt egyetlen oktató, Taralik Krisztina közelíti meg 20/34 kredittel. A *marketing* szaktárgyak többségét rajta kívül a szakfelelős, Domán Szilvia 21/26 kredittel, illetve a korábbi szakfelelős, prof. emerita Tamus Antalné jegyzi 15/15 kredittel. Ők hárman 12 *marketing* tárgyat összesen 56 kredit értékben vizsgálnak. A szak további 3 szakspecifikus *kereskedelmi* tárggyal rendelkezik. A tárgyak logikusan épülnek fel és tartalmazzák a *marketing* szakma elsajátításához szükséges ismeretköröket. Egyedül a *marketingmenedzsment* tárgynál merülhet fel, hogy az alapképzésben vagy inkább a mesterképzésben van-e a helye. Az oktatók átlagolt heti óraterhelése csak egy esetben haladja meg a 10 órát a szaktárgyakat illetően. A tantárgyfelelősök mindenütt részt vesznek az oktatásban.

A tanárok egy részének nem *gazdaságtudományi* az első diplomája, de rendelkeznek ilyen szakirányú képesítésekkel is. Ezt a képzés szempontjából még előnyként is könyvelhetjük, hiszen így szélesebb látókörrrel ismerkednek meg a hallgatók. Van ennek persze negatív vonatkozása is, hiszen ebből következően az oktatók tudományos profilja nem elég erős a szak irányában. A szakfelelős publikációs tevékenysége eleget tesz a minimális elvárásoknak, mind a számosságot, mind a minőséget illetően. Az MTMT-ben megadott 29 tudományos közleményére 8 idézés jut, a Hirsch-indexe 2. Ő is, mint az oktatók 64%-a, 1970-ben vagy utána született, kellő szakmai elkötelezettséggel rendelkezik, és harmonikusan együttműködik a korábbi generációhoz tartozó kollégákkal.

Tudományos háttér

A Károly Róbert Főiskola jelentős projekteket vonzó kutatási hely volt, amelynek hatása megjelent magának az intézményrendszernek és az infrastruktúrának a fejlesztésében is. A szak oktatói aktívan részt vesznek ezekben a kutatásokban. A *bio-energetikai innovációs klaszter*, az *innovációs technológiai centrum* létrehozása, a *zöld energia hasznosítása*, kiemelten a *szélenergia* területén olyan kutatási programok, amelyek az elmúlt években a fő területét adták a konferenciákon és szaklapokban megjelent publikációknak. Ez a fókuszált kutatás mindenképpen dicséretes, miközben a képzés érdekében ajánlatos lenne egy kicsit nyitni más területek felé is.

Infrastrukturális feltételek

A kereskedelem és marketing alapszak minden infrastrukturális igényét ki tudja elégíteni a főiskola. A 20 és 300 fős szemináriumi és előadótermek korszerűen felszereltek, minden terem légkondicionált, beépített számítógépes prezentációs rendszerrel és projektorral, internet elérési lehetőséggel. Bútorzatuk kényelmes és korszerű. Egyidejűleg 2800 főt tudnak leültetni, ami nagyságrendileg megegyezik az összes KRF-es hallgató számával.

Példaértékű a laboratóriumok, gyakorlati képzőhelyek számítógépes felszereltsége, modern oktatástechnikai eszközökkel való ellátottsága. 18 számítógépes szaktanteremben 521 hallgatói számítógépes munkahely van kialakítva. Ehhez jön még a korszerű könyvtárban 40 számítógép. Az üzleti képzésben általánosan használható Adókabinet, Üzleti szimulációs kabinet, Vállalatirányítási kabinet és a Tőzsdeterem a marketing hallgatók számára is nyitva áll. A kereskedelem és marketing alapszak céljait a reklámstúdió és a marketingkutatói, kvalitatív kutatási labor szolgálja leginkább. A reklámstúdióban rendelkezésre álló eszközök, mint a professzionális digitális filmfelvétel, video vágásra alkalmas számítógép, hangfal, szkennerek, szoftverek, stb. biztosítják reklám- és imázsfilmek, plakátok, kiadványok, prospektusok készítését. A marketingkutatói labor felszereltsége biztosítja a kvalitatív és kvantitatív kutatási feladatok gyakorlati kivitelezését. A technikai eszközök lehetővé teszik fókuszcsoportos megbeszélések tartását. Kérdőív-szerkesztő, feldolgozó szoftverrel is rendelkeznek.

A képzési létszám és kapacitás

A 2009/10 és 2013/14 közötti időszakban az $5 \times 50 = 250$ felvételi keretszámhoz képest 8 állami finanszírozású és 50 önköltséges (azaz 58) hallgató nyert felvételt. A kapacitáskihasználás 23,2%-os lenne, ha mindenki elkezdte volna a tanulmányait, és nem lenne lemorzsolódás. 2012/13-ban a nappali képzés nem is indult el.

A levelező és távoktatás együttes kapacitása korábban 100 fő volt, majd 2012-től 50 főre csökkent. A jelzett 5 éves periódusban a 400 fős felvételi keretszámra 26 állami finanszírozású és 180 önköltséges (azaz 206) hallgató nyert felvételt. A kapacitáskihasználás 41,2%, jelezve, hogy itt kedvezőbb a helyzet.

Ami az okokat illeti, az intézményi magyarázat valós okokat sorakoztat fel, mint az állami finanszírozás háttérbe szorulása, a térség lakóinak rossz szociális és pénzügyi helyzete, a 240-ről 260-ra növekvő alsó ponthatár nehéz teljesítése, Budapest elszívó hatása stb. Ezek azonban csak feltételezések, amelyeket nem támasztanak alá konkrét felmérések, számítások. Különösen a jövőre vonatkozó tervek miatt szükség lenne a valós önismeretre és ez alapján a felvételi keretszám módosítására.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kereskedelem és marketing alapszak tárgyainak oktatása a kiscsoportos felállás miatt általában interaktív, lehetőséget ad a vélemények megjelenítésére. A konzultációs órák száma jelentős, és ezekkel élnek is a hallgatók. A tanár-diák napi kapcsolatot a Moodle oktatást segítő tanulási környezet biztosítja. Az elektronikus tananyagfejlesztést koordináló E-learning Módszertani Egységet (ELME) már 2010-ben létrehozták, azóta több tárgy is elkészült. A hallgatóknak lehetőségük van a keretrendszerben saját tanulási felületük kialakítására, a fogalomtár használatára vagy önellenőrző tudáspróbák végzésére. A személyre szabott oktatás úgy biztosított, hogy a képességektől, előzetes ismeretektől függően, hosszabb vagy rövidebb útvonalon lehet végighaladni az egyes tanulási egységek tartalmán.

Miközben az oktatás családias jellegű, szoros hallgató-tanár kapcsolaton alapszik, néhány területen hiányosságok lelhetők fel. Ilyennek tekinthetjük az idegen nyelvű képzést, a külföldi utak ösztönzését, külföldi hallgatók fogadását, összefoglalóan a nemzetközivé válást. Nem jellemző az idegen nyelven történő olvasás.

Vannak elismerésre méltó törekvések, mint az Ecocycles Erasmus Intenzív Program, amelynek a koordinátora volt a főiskola 2010-13 között.

Értékelés és ellenőrzés

A képzés gyakorlatorientált jellege megnyilvánul a számonkérésben is. Míg a nappali képzésben a csoportos, addig a levelező képzésben az egyéni projektek készítése a jellemző. Az órákon túl a konzultációk is biztosítják a tanári visszajelzést. A tantárgyi programok rögzítik a félévközi és a vizsgaidőszaki követelményeket, amelyek arányát 45-55%-ban igyekeznek meghatározni. A cél az ismeretek készségi szintre történő fejlesztése, amely a félév közbeni folyamatos tanulást is feltételezi.

A szakdolgozatok témaköreinek listája, amiből a hallgatók választhatnak, rendkívül széleskörű, mintegy 60 tételből áll, ami már a bőség zavarát is okozhatja. A szakdolgozatok viszont igényes együttműködés alapján születtek meg, minden esetben tartalmaznak empirikus kutatást is. Addig dolgoznak a hallgatókkal (a 2013-as esztendő 14 beadott dolgozata ezt lehetővé teszi), amíg a legalább 4-es érdemjegy meg nem születik. A dolgozatok statisztikai elemzései igényesek, a

gyakorisági számításokon túl mindig megkövetelik bonyolultabb eljárások, klaszter és faktor elemzés alkalmazását. A szakdolgozati témaválasztás jól szabályozott, és lehetőséget ad a hallgatónak egyéni téma választására is.

A záróvizsga-bizottság 3 tagja közül legalább egy fő nem áll munkaviszonyban a főiskolával, míg 1 tagja a dolgozat egyik bírálója. A záróvizsgán a hallgató a szakhoz kapcsolódó tantárgyak tananyagára épülő tételt húz. A záróvizsga a szakdolgozat 10-15 perces prezentációjával kezdődik. A záróvizsga nem csupán a memorizálásra támaszkodó számonkérés, sokkal inkább a lényeges, meghatározó összefüggéseket sokoldalúan bemutató vizsga, a szak megszerzendő kompetenciáiról is árulkodó gondolatsor kifejtése, amit a bizottsági kérdések is erősítenek. Az eljárás jól szabályozott, a hazai jó gyakorlatokat követi. A záróvizsga-bizottság elnöke a záróvizsgán nyújtott teljesítmények alapján írásbeli értékelést ad a képzésről, illetve az általános és szakmai kompetenciák teljesüléséről.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésben 61, a levelező és távoktatásban 44 diploma kiadására került sor, az utóbbinál kritikusabb a lemorzsolódás. A képzés eredményességét nagymértékben lerontja, hogy a nyelvvizsga hiánya miatt a végzettek 68-90%-a nem kapott diplomát. Ennek kezelése stratégiai hozzáállást igényel, a nyelvtudás kompetencia szintű kezelését.

A hallgatók felkészítése a mesterképzésre megtörténik. A tehetséggondozás egyik formája a szakkollégium, amelyről említés ugyan történt (pl. szervezeti átalakulás), de konkrét adatok nem álltak rendelkezésre. A szakkollégium internetes oldala 2014. november óta nem frissült. Az intézményben és a kereskedelem és marketing alapszak életében is jelentős szerepet játszik viszont a tudományos diákköri munka. A főiskola egészét tekintve félévente kb. 70-70 dolgozat készül, ami jelentős mennyiség. A 2011. évi OTDK Közgazdaságtudományi szekciójában 28, míg 2013-ban 23 dolgozattal neveztek, és szép sikereket értek el. A kereskedelem és marketing alapszakos hallgatók a két rendezvényen együtt 10 dobogós helyezést értek el. A szak 2 vezető oktatója OTDT mestertanári kitüntetésben részesült. Az eredményes TDK dolgozatok bekerülhetnek a Károly Róbert Főiskola 2011-ben alapított Acta Carolus Robertus periodikájába, gyakran témavezető tanári társszerzőséggel.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A Károly Róbert Főiskola Szervezeti és Működési Szabályzata rendelkezik a szakfelelősök feladatairól és hatásköréről.

A szakfelelős nagy önállósággal rendelkezik, részt vesz a Szakfelelősi Tanács munkájában, közreműködik a beiskolázásban, összeállítja a tanulmányi tájékoztatót, folyamatos kapcsolatot tart fenn a szak volt és jelenlegi hallgatóival.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Károly Róbert Főiskola nagy hangsúlyt helyez a minőségbiztosítási tevékenységre, a folyamatok szabályozására, amit a MAB alapelveinek, valamint az ISO 9001:2009 szabványoknak a betartása is fémjelmez. Az önértékelés részletezte az ellenőrzés során figyelembe vett dokumentumokat, a lehetséges módosításokat, az oktatói munka hallgatói- és önértékelését, a teljesítményértékelés szenátus elé terjesztendő információit, de keveset lehet megtudni arról, hogy tényszerűen mi is történt az elmúlt 5 évben. Így például a nagyon alacsony hallgatói létszám egyáltalán nem jelenik meg ezeken az oldalakon.

A hallgatók elégedettek a képzéssel. Úgy ítélik meg, hogy különösen a levelező képzésben, a kevésbé tehetsősök között a munka kényezere miatt hosszabb időre van szükség a tanulmányok befejezéséhez. Ezért a korábbi távoktatást (ami gyakorlatilag átment levelező képzésbe, jóllehet a beiratkozás alapján továbbra is távoktatásos hallgatóként tartják számon őket) egy nagyon rugalmas formának tekintik, amelyben 5-10 évig is eltarthat egy diploma megszerzése. Gyakran a második vagy a harmadik diplomát szereztek meg ebben a formában. Sok a sikeres életpályát befutott hallgató (jó tanuló, jó sportoló, aktív, öntevékeny egyetemi élet, külföldi ösztöndíj, sikeres PhD részvétel), akik mind kiemelték a vidéki főiskola családias hangulatát. Ugyanakkor arra kevésbé tudtak választ adni, hogy ezt miként lehetne jobban beépíteni a KRF márkába, jobban tudatosítani a potenciális hallgatókban.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer nem tartalmaz a kereskedelem és marketing alapszakra vonatkozóan információkat, csupán a gazdaságtudományi képzési terület egészére vonatkozókat. Ebből az derül ki, hogy a munkakeresési időtartam (4,5 hónap) valamivel magasabb az országos átlagnál (4,0 hó), a munkanélküliségi arány (5,6%) gyakorlatilag megegyezik az országos átlaggal, és a főállásból származó havi nettó jövedelem 2013-ban 183 500 Ft volt, 10 000 Ft-tal kevesebb, mint az átlagfizetés.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés megállapításai egy-két kivételtől eltekintve helyesek, kvalitatív módon megítélhetők. Ugyanakkor hiányoznak olyan indikátorok, amelyek alapján objektív mérce állítható egy-egy megállapítás mellé. Vitatható a „széles

szakmai nemzetközi kapcsolatrendszer” mint *erősség* feltüntetése, miközben - helyesen - ez jelenik meg *lehetőségként* és ennek fejlesztése stratégiai feladatként.

Összességében a KRF infrastrukturális adottságai kiválóak, a rendelkezésre álló oktatók szakmai képessége megfelelő a főiskolai szak elvárásaihoz képest, de ezt nem sikerül megfelelően kommunikálni a külvilág felé. Hiányzik az a megkülönböztető előny (ami lehetne a kiscsoportos foglalkozás, tehetséggondozás a tehetség minden szintjéhez igazodva, stb.), ami legalább a régióban található hallgatókat Gyöngyös felé terelné.

A márkaépítés hiánya is tetten érhető. A márka hiánya egyféle bizalomvesztéssel párosul, amit valószínűleg ellensúlyozna egy nagyszabású külső szervezeti átalakulás, esetleg külföldi egyetemmel közös program indítása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások.

1. Törekedjenek arra, hogy a tanterv tantárgyai világosabban tükrözzék az elsajátítandó kompetenciákat.
2. A kutatási tevékenységben a képzés érdekében ajánlatos lenne nyitni más területek felé is.
3. A képzés jövője szempontjából legfontosabb a stabil hallgatói létszám, aminek reális előrejelzése csak a város és kulturális, gazdasági vonzáskörzetének elemzése alapján történhet. Fel kell mérni a középiskolából kikerülőket, illetve a már dolgozók felsőoktatást választó piacát, az intézményválasztás szempontjait és a versenyhelyzetet. Ez alapján lehet valós felvételi keretszámot meghatározni. Amennyiben nem prognosztizálható a hallgatói létszám növelése a szakon, akkor megfontolandó a szak specializációvá való átalakítása.
4. A nyelvvizsga hiánya miatt a záróvizsgázott hallgatók többsége nem kaphat diplomát. Egyértelmű, hogy az adott helyzetben a két nyelvi kurzus nem tudja kezelni a problémát. A nyelvtudást a kompetenciák közé kell emelni, és minden félévben mérni kell a hallgatók előrehaladását. Egyidejűleg a nemzetköziesedés egyik feltételi indikátorának is a tanulmányok folyamán megszerzett nyelvvizsgát, a sikeresen nyelvvizsgázottak arányát kell tekinteni.
5. A nemzetközivé válás EU által is elfogadott egyik célkitűzését, azt, hogy 2020-ra a végzett hallgatók legalább 20%-a töltsön el legalább egy félévet külföldön, a vezetői premizálás indikátorai közé kell emelni. Ennek teljesítése több más célkitűzés teljesítését is magával hozhatja.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>értékesítés; marketingkommunikáció</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/85.	2016/1/VII/3/8. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Miskolci Egyetemen a *kereskedelem és marketing* alapszakon magyar nyelvű nappali és levelező képzés folyik. A tanterv azoknak a szakmai szakterületeknek megfelelően épült fel, amelyek a gazdaságtudományi alapképzésben a diploma megszerzéséhez szükségesek. Mind az alapozó, mind a specializációs és a szabadon választható tárgyak esetében a tantárgyak összes kreditértéke meghaladja az előírt minimumot, és biztosítják a KKK-nak, valamint a MAB elvárásainak való megfelelést. Az előírt kompetenciák elsajátíttatását az alkalmazott oktatási és számonkérési módszerek jól szolgálják, ebben segítséget jelentenek a nagy számban meghívott külső gyakorlati szakemberek, az esettanulmányok esetenként csoportos hallgatói feldolgozása, a sokrétű számonkérési formák (írásbeli és szóbeli vizsgák, prezentációk beadandó feladatok), továbbá az interaktivitás folyamatos erősítése. Az óralátogatások alapján megállapítható az előadók elméleti felkészültsége és a gyakorlatias problémamegközelítés. A hallgatói vélemények az előadásokat elméletileg magas szintűnek ítélték, esetenként a gyakorlatiasabb megközelítés igénye merült fel.

A szakot gondozó Marketing Intézet a *marketing* bizonyos területein (*régió- és településmarketing*) országosan is kiemelkedő tudományos és gyakorlati tevékenységet folytat, ezek az erősségek az oktatásban is nagy szerephez jutnak. Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő: a szakmai törzstárgyak esetében az elméleti órák száma 315, a gyakorlati óráké 250 (85%). A differenciált szakmai ismeretek – specializációk – esetében a gyakorlati órák száma az elméleti óráknak duplája (180, illetve 90). Mind az *értékesítés*, mind pedig a *marketingkommunikáció* specializáció témakörét és tartalmát tekintve időszerű és releváns ismereteket közvetít.

A tantárgyi tematikák korszerűek, a diszciplína releváns ismereteit tartalmazzák, az egyes tantárgyak kötelező és ajánlott irodalmi szintén, ezt elősegíti az oktatók tudományos és publikációs tevékenysége. A külföldi irodalom aránya megfelelő. A tananyag folyamatos fejlesztését segíti, hogy a karon jelentős a saját fejlesztésű tananyagok száma, nagyobb részük idegen nyelvű, és e-learninges formában a hallgatók rendelkezésére áll. Emellett viszonylag nagyszámú szöveggyűjtemény, segédlet segíti a hallgatók felkészülését. A szakot gondozó tanszék nagy súlyt helyez a szakmai eredmények nyomán követésére és azoknak az oktatásba történő beillesztésére. A *marketing* témájú saját oktatási anyagok száma 15, három szerző alkotása. Ahol más írott formában tananyag nem áll rendelkezésre, ott a hallgatók megkapják az előadásvázlatokat.

A gyakorlati képzés jól szervezett, a hallgatók pontos követelményrendszer ismeretében kezdenek szakmai gyakorlatukat, melynek során a kapcsolat az intézménnyel folyamatos, az értékelés szempontjai ismertek.

Ezen túlmenően a gyakorlati képzés folyamatosnak tekinthető a képzés egész ideje alatt, kihelyezett órák, a tanszéki kutatásokban történő részvételi lehetőség, szakmai kirándulások segítik.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Piskóti István CSc a hazai marketingoktatás egyik meghatározó képviselője, Széchenyi István ösztöndíjas (2004-2006), több mint 30 éves oktatói tapasztalattal rendelkezik, a Miskolci Egyetem *marketing* oktatásának kezdettől fogva szakmai irányítója, vezetője. Számos tárgy oktatója. Kutatási, publikációs és oktatásszervezési tevékenysége magas szintű. Két OTKA kutatást, a HEFOP projekt pályázat *kereskedelem-marketing* alprogramját, egy TÁMOP program *innováció- és új termék marketing* alprogramját vezette. Az MTA osztályközi Marketing Bizottságának tagjaként két cikluson keresztül az Elméleti Albizottság elnöki tisztét töltötte be. Gyakorlati felkészültségét bizonyítja, hogy számos vállalati K+F megbízásokat nyert el és valósított meg. Doktori iskolai aktivitását jelzi, hogy 9 végzett PhD hallgató témavezetője volt. Számos szakkönyv és tudományos cikk szerzője, a *régió- és településmarketing* egyik legismertebb hazai képviselője. A specializációfelelősök (Dankó László, Gulyásné Kerekes Rita) minősített oktatók,

az adott területen szerezték tudományos minősítésüket, megfelelő oktatási tapasztalatokkal, értékelhető tudományos tevékenységgel, megfelelő számú hazai és külföldi publikációval rendelkeznek. Ugyanakkor nem szerencsés, hogy a *turizmus-vendéglátás* alapszak szakfelelőse és azon belül a *desztinációmenedzsment* specializáció felelőse ebben a képzésben az *értékesítés* specializáció felelőse.

A szakon oktatók száma 56 fő, ebből 52 AT besorolású (92%). A nem AT besorolásúak mestertanárok, illetve gyakorlatvezetők. Besorolás szempontjából egyetemi docens közel 50%. Az oktatásban 3 egyetemi tanár képviselteti magát. 36 fő (64%) rendelkezik tudományos minősítéssel. A korösszetétel jónak ítéltető, a fiatalabbak jelentős számban minősítettek. Ugyanakkor a szaktárgyak oktatóinak az óraszámuk viszonylag magas, ami megjelenik az egy oktatóra jutó magas kreditszámban is. Az oktatók szakmai megfelelése eleget tesz a MAB kívánalmainak, a tantárgyak oktatói között a tudományos tevékenységet elemezve inkompetencia nem tapasztalható.

A kötelező óraterhelés egyöntetűen 12 kontaktóra/hét, az e feletti órák tartása nem minden esetben kerül ellentételezésre.

Tudományos háttér

A szakot gondozó intézet igen aktívan részt vesz a Miskolci Egyetem tudományos tevékenységében, ezen belül is külön említést érdemel az Innovációmenedzsment Kooperációs Kutatási Központ, mely az egyetem partnervállalatait és a régió KKV-t segíti innovációs K+F tevékenységükben, amivel egyébként az intézmény szellemi kisugárzását és a kapcsolat erősítését szolgálja, és gyakorlati terepet biztosít a hallgatók számára. A szakfelelős intézet szakmai tevékenységének súlypontjában az alábbi területek állnak:

- Business marketingmenedzsment kérdései, marketingmodelljeinek, megoldásainak a vizsgálata.
- Társadalmi marketing modelljei, és non business területek, szervezetek marketing alkalmazásai.
- Turisztikai kutatások üzleti és társadalmi marketing megközelítésben.

Az elmúlt években számos kutatási program valósult meg, melyek közül a vizsgált időszakban „A társadalmi marketing attribútumai” OTKA kutatásban a tanszék öt munkatársa vett részt. E kutatásban – német, orosz, bolgár és szlovák egyetemekkel való együttműködés alapján – nemzetközi összehasonlítások születtek, térségi alkalmazási programok kerültek kidolgozásra, valamint módszertani fejlesztések valósultak meg. Az „Innovációmarketing-termékfejlesztés” TÁMOP kutatásban a vizsgált időszakban egy elektronikus „Innovációvezérelt marketing – Marketingkaleidoszkóp 2014” és az Akadémiai Kiadónál egy szintetizáló mű jelent meg, utóbbi „Business marketingmenedzsment, üzleti döntések kapcsolatok marketing támogatása” címmel.

A tudományos aktivitás tekintetében jelentős együttműködés figyelhető meg egyrészt a már említett külföldi intézményekkel, de a felvázolt kutatásszervezési struktúrából is következően karon belül és más karokkal is.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A szak speciális infrastrukturális ellátottsága magas szintű, interjúszoba detektív tükörrel, videorendszerrel, call center, laborok (statisztikai, térinformatikai, SAP). A szoftver ellátottság is megfelelő: SPSS, marketing game, marketingstratégiai szoftverek stb. A laborok befogadóképessége 20-30 fő (LCA labor 10 fő), a technikai felszereltség szinkronban van a befogadóképességgel.

A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A képzési létszám az elmúlt öt évben sajátságosan alakult. A nappali képzésben 2009-2011 között valamivel a tervezett létszám (35, 35, 45) felett vettek fel hallgatókat (43, 44, 63 fő). Az önköltséges képzés előtérbe kerülésével a nappali képzésben a 2012/13 tanévben sikerült feltölteni a keretszámot (45 fő), a 2013/14 tanévben csak annak 2/3-t tudták felvenni, 40 főt a 60 fős keretre, vagyis a vizsgált időszakban felvettek száma összesen 234. A levelező/részes képzésben a visszaesés nagyobb mérvű volt, a 30 fős tervezett keretet meghaladták, majd 2013-ban az 55-re emelt keretnek mindössze ¼-ét (14 fő) tudták betölteni, összesen 169 hallgatót vettek fel. Az okok jórészt ismertek, a finanszírozás problémáján kívül a főváros elszívó hatása. Ugyanakkor a hallgatókkal való találkozás jelentős elkötelezettséget mutatott az intézmény iránt, számos előnyét nevesítették a kisebb létszámoknak. Némi segítséget jelenthet az elkövetkező időszakban a felsőoktatási szakképzés jelentette utánpótlási bázis.

Az intézmény és a szak vezetői jelentős erőfeszítéseket tesznek a beiskolázás javítására, amely keretében igyekeznek szoros kapcsolatokat kialakítani középiskolákkal, (előadások tartása, kisebb tanulmányi versenyek szervezése). Összességében elmondható, hogy a nappali képzésben a kapacitáskihasználtság megfelelő, a levelező képzésben egyre kevésbé, ezért a szak vezetése a jövőben megfontolás tárgyává teszi a levelező képzés indítását.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kereskedelem és marketing alapszak a kifejezetten gyakorlatigényes szakok közé tartozik. A tudásátadás korszerűen, a diszciplína követelményeinek megfelelően történik. A tantárgyi tematikák kialakításánál a tárgy gyakorlatorientáltságának figyelembevételével alakították ki az elméleti és gyakorlati órákat, melynek következtében a gyakorlatok a szakmai gyakorlat nélkül az összes kontaktóraszám 44%-t teszik ki. A szak súlyt helyez a kontaktórákon túli képzésre, melynek során a hallgatók egyéni és csoport-feladatokat teljesítenek. Valamennyi szaktantárgy esetében végeznek a diákok egyéni feladatot, több tantárgynál csoportos feladatokat is. Így az egyéni/csoportos hallgatói és a tanórai munkák aránya mintegy 50-50%-ra tehető.

A részdíjs képzésben a gyakorlati óraszám 100 óra, szemben a nappali képzésben előírt 300 órával. A különbséget a hallgatók egyéni feladatok teljesítésével tudják kiváltani. A hallgatókat a tanulásban a konzultációs lehetőségek is segítik. A tanároknak kötelező heti két óra konzultációs lehetőséget biztosítaniuk, ami a tantárgyak, illetve az oktatott hallgatók számától függően heti négy óra kötelező konzultációs időszakot jelent. A tanulással kapcsolatos segítségnyújtás többretű. A már említett konzultációs lehetőségen túlmenően a *tanulás és kutatómódszertan* tantárgy felvehető, ezen kívül meghívott előadók segítik tapasztalataikkal a hatékonyabban tanulni vágyókat. Más meghívott előadók előadásaikkal az egyéb kompetenciák fejlesztését szolgálják. Az idegen nyelvi kompetenciák és a nyelvismeret erősítését szolgálja, hogy a képzés során a hallgatóknak minimum egy tárgyat idegen nyelven kell hallgatniuk, 36 idegen nyelven oktatott tárgyból választhatnak. Ugyancsak a nyelvismeret javítását és a külföldi szakirodalom megismerését szolgálja, hogy több oktató, túl azon, hogy a tárgy ajánlott irodalmában megad külföldi szakirodalmat, az órákon is ad ilyen feladatot, melyről a hallgatókat beszámoltatja.

A hallgatói érdeklődés a külföldi részképzések iránt kari szinten átlagosnak mondható, szemeszterenként kb. tíz hallgató folytat külföldön tanulmányokat.

A szak vezetése támogatja a hallgatók részvételét szakmai rendezvényeken, és megpróbál számukra kedvezményes részvételi lehetőséget elérni.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés a mintatantervben meghatározottak szerint történik. A félév során a számonkérés formáit a hallgatók előre megismerik: a tantárgyi tematikák tételesen tartalmazzák, és a regisztrációs héten a számonkérési formák felkerülnek a tanszékek honlapjára, ahol a hallgatók ugyancsak hozzáférhetnek. A félév során az egyes tárgyakból van ismeretellenőrzés, zárthelyi dolgozat, egyéni és csoportos feladatok. A hallgatói leterheltség egyenletességét szolgálja, hogy a félév elején a tanszékek a HÖK-kel egyeztetik a félévközi feladatok időbeni ütemezését.

A mintatanterv közel egyenletes vizsgaletterhelést jelent, akik e szerint haladnak a tanulmányaikkal, azok a képzés során nem találkoznak kiugró terheléssel. A vizsgaidőszakban a vizsgaidőpontokat a tanszékek a kari HÖK javaslatait is figyelembe véve írják ki az aláírást szerzett hallgatói létszám 150%-ára. A hallgatókkal való találkozás során erre vonatkozóan panasz nem merült fel. A vizsgák jellege változó, írásbeli, szóbeli, számítógépes vagy ezek kombinációja. A szorgalmi időszakban kiemelkedő teljesítményt nyújtott hallgatók megajánlott jegyet kaphatnak, melynek feltételeit a tantárgyi programok tartalmazzák. A megajánlott jegy elfogadása nem kötelező. A vizsgakérdések világosak, kompetencia alapúak, kellő gyakorlati relevanciával bírnak.

A szakmai gyakorlati helyek kiválasztásában a szak meghatározó szerepet játszik, közvetlen szakmai kapcsolat, továbbá DPR információk alapján. A gyakorlati helyek vezetői közül sokan rendszeresen óraadóként vagy meghívott vendégelőadóként részt vesznek az oktatásban, így kölcsönösen értesülnek az elvárásokról, illetve a szakmai színvonalról. A szakmai gyakorlat értékelését a szakdolgozati konzulens vagy a szakvezető végzi, amelynek alapjául szolgál az öthetente készített előrehaladási jelentés, illetve a munkahelyi szakvezető vagy konzulens által készített értékelés.

A szakdolgozat írása a 6. félévben kezdődik. Ekkor választ témát a hallgató a tanszék által kínált témákból vagy saját kezdeményezésre. Ezután jelölik ki a belső konzulenseket a szakmai kompetencia alapján. A folyamat szabályozott, a félévi feladatok meghatározottak. A szakdolgozatok témái széleskörűek, gyakorlatilag a *marketing* valamennyi területét felölelik. A szakdolgozatok kellő szakirodalomra épülnek, beleértve a külföldi szakirodalmat is, bár ez utóbbiak aránya változó, átlagban jó színvonalúak.

A záróvizsga összetételét és értékelési szempontjait, a diplomaminősítés módszerét a mintatanterv, illetve annak kiegészítése tartalmazza. A záróvizsga feltételei az abszolutórium megléte, a két bíráló által elfogadott szakdolgozat, illetve a szakmai komplex záróvizsga. Az utóbbi dicséretesen gyakorlatorientált, a hallgatók egy hónappal előbb kapnak 2-3 esettanulmányt, illetve egy kapcsolódó kérdéssort. Így az ismeretek felmérése e kérdésekre adott válaszok alapján történik. A záróvizsga-bizottságok tapasztalatait folyamatosan gyűjtik, és az ott megfogalmazottakat beillesztik az oktatásba.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésben 120, a levelező képzésben azonban mindössze 23 diplomát adtak ki. Alapvetően két tényező okoz jelentős eltérést a felvettek és a diplomát szerzők arányában. Egyrészt az alapozó és módszertani tárgyak teljesítése, illetve a többszöri nekirugaszkodás okoz csúszásokat, másrészt a nyelvvizsga megszerzésének a hiánya. A nyelvvizsgálattal kapcsolatban a hallgatók is több kritikát fogalmaztak meg. Nagyobb gondot javasolt fordítani azon hallgatókra, akik még nem nyelvvizsgával, de egy általuk elfogadhatónak tartott nyelvtudással érkeztek az egyetemre, és tudásuk megkopott a három év alatt. Az abszolutóriumot szerzetek, de nyelvvizsga hiányában diplomát nem kapott hallgatók aránya az elmúlt öt évben csökkenő tendenciát mutatott, egyharmad körül ingadozik.

A lemorzsolódás csökkentésére a kar 2014-ben kezdett vizsgálatot. Ennek kapcsán a kar különböző eszközöket kíván alkalmazni: kommunikáció és tanácsadás, tanulásmódszertani, illetve az oktatók számára oktatásmódszertani kurzusok szervezése, a számonkérések növelése (de egy-egy számonkérés az eddigieknél kisebb tananyagot ölelne fel), a dolgozatok időpontjainak az összehangolása, a kritikusnak minősített tárgyak esetében felzárkóztató kurzusok indítása.

A hallgatók felkészítése a továbblépésre azért is fontos, mert az egyetemen oktatott *marketing* mesterképzés hallgatói utánpótlását alkothatják. A tehetséggondozás rendszere kidolgozott és sokrétű, tehetséggondozási programok, demonstrátori rendszer, szakkollégium, TDK, ösztöndíjak segítik a kiemelkedő képességű hallgatókat. Több tárgy esetében lehetőség nyílik helyettesítő tárgyak idegen nyelven történő felvételére, párhuzamos képzésben való részvételre. A Marketing Intézet tanirodai programjában történő részvétel lehetőséget nyújt szakmai programok végzésére hallgatói közösségekben.

A szakon az utóbbi 4 évben 47 TDK dolgozat készült, közülük két országos második és egy harmadik helyezett lett. Érdemes a hallgatók ilyen irányú tevékenységét aktívabban segíteni.

Az elmúlt időszakban az elhelyezkedési lehetőségek valamelyest javultak, növekedett a munkába álló végzettek száma, ami egyúttal a szak növekvő elfogadottságát is jelenti. A munkáltatók körében az egyetem utoljára 2013-ban végzett felmérést, melyre 66 vállalat válaszolt. Az eredmények javuló tendenciát mutatnak a végzett hallgatók nyelvismerete és ismereteik gyakorlati alkalmazhatósága tekintetében.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése a kívánalmaknak eleget tesz. A feladatkörök a szakfelelős, a szakreferens, az oktatási adminisztráció, az egyéb hallgatói ügyintézés, az intézeti minőségbiztosítás felelősei tekintetében megnevezettek, felelőségük kellően pontosított, és felelőlik az adott területet. A szakfelelős egyben a Marketing Intézet vezetője, ez jól szolgálja a hatékonyságot, és a felesleges bürokráciát csökkenti. A kari tagozódásnak megfelelően a szak felelőse a kar irányításában részt vesz.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Miskolci Egyetem minőségbiztosítása magas szintű, a folyamatok igen pontosan szabályozottak. Vonatkozik ez az intézetre is. Az intézeti minőségbiztosítási felelős a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal, illetve a ME Minőségbiztosítási Irodával együttműködve végzi tevékenységét. A szakon a minőségbiztosítás fontos eszköze a tantárgyi dossziék alkalmazása, mely az adott tantárgyra vonatkozó oktatási és számonkérési anyagokat tartalmazza. Ez az oktatók által kötelezően elkészített és folyamatosan frissített dokumentáció megkönnyíti az értékelést és az ellenőrzést, ugyanakkor motiváló hatást fejt ki a tananyagfejlesztésre. A kurzusok tematika szerinti megvalósulásának az ellenőrzését a tantárgyi lapok segítik. Ezen túlmenően vezetői óralátogatások, valamint kísérleti jelleggel, esetenként, előre megadott szempontok szerint hallgatói értékelések történnek.

A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a

munkafeltételeknél negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *kereskedelem és marketing* szak globális indexét nem adták meg az önértékelésben. A kurzusértékelések a 3,6-4,5 intervallumban mozognak az ötfokozatú skálán. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,4 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,6, ugyanakkor a félévközi feladatokkal, az interaktivitással és a vizsganapok egyeztetésével kapcsolatosan kisebb az elégedettség (3,6-3,7).

A kar törekszik a minősített oktatók számát fokozni, PhD. képzéssel illetve előléptetésekkel. A szűkös anyagi lehetőségek mellett elsősorban a fiatalok támogatására helyeznek súlyt, a PhD képzésben résztvevőknek évi egy nemzetközi konferencián való részvételt finanszíroznak. Az oktatói értékelés évente történik az oktató által készített egyéni munkaterv alapján, ami magába foglalja az oktató éves kutatási és publikációs terveit, ennek megvalósulása az értékelés alapja.

Duális képzést is terveznek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A MAB 2014-ben az intézményakkreditációs jelentésben több javaslatot tett, melyekre a szak saját hatáskörben intézkedési tervet dolgozott ki. A kritikus tantárgyak esetében növelték az óraszámot, a tehetséggondozásnak önálló felelősét neveztek ki, erősítették nemzetközi kapcsolataikat.

A *kereskedelem és marketing* alapszak C-SWOT analízise reálisan veszi számba a szak *erősségeit* és kellően kritikusan a *gyengeségeit*. Ezek egy része saját tevékenységükből fakad, más része az intézményből. A szak vitathatatlan *erőssége* a széleskörű és kellő alapokra épített oktatás, a felkészült, kellő elméleti felkészültséggel és gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező tanári gárda, a gyakorlati kapcsolatok tartalma és mennyisége, a kialakított tudományos műhely, a *marketing* bizonyos területein (*régió- és településmarketing*) országos vezető szerep.

A *gyengeségek* nagyobb része az intézmény gyengeségeiből következik, a likviditási problémák eredményezte működési nehézségek. A szak *gyengeségei* a nem kellően intenzív nemzetközi kapcsolatok, a kiváló hallgatókkal való egyéni foglalkozás nem kellő hatékonysága, valamint az, hogy a továbbtanulás tekintetében nem túlzottan preferált a Miskolci Egyetem, ide értve a *marketing* mesterképzést is.

A *lehetőségek* és a *veszélyek* esetében némi vagylagosság figyelhető meg. Vitathatatlan *lehetőség* a duális képzésbe történő belépés, a nemzetközi pályázati források jobb elérése, az intézmény többi karával történő erősebb együttműködés. A *veszélyek* felmérése reális, hozzátéve, hogy jelentős részük, az oktatói-kutatói pálya presztízsének a csökkenése, a *marketing* gyakran szélsőséges megítélése, a felvételizők számának és minőségének (motiváltságának) csökkenése a magyar felsőoktatást, illetve a hasonló képzést folytatókat széles körben érinti.

A szak a képzési színvonal megőrzésére és fejlesztésére rendelkezik reálisan megvalósítható stratégiával. Célul tűzték ki az oktatói-kutatói bázis teljes és részmunkaidős munkatársakkal történő bővítését, közös oktatási és kutatási programok indítását más karokkal és más hazai és nemzetközi intézményekkel, az üzleti kapcsolatok további bővítését és tartalmi erősítését, a szak marketingtevékenységének az erősítését a beiskolázási mutatók javítása érdekében, a duális képzésben történő részvételt, valamint a nemzetközi kapcsolatok erősítését és az idegen nyelven meghirdetett tárgyak számának a növelését.

A Miskolci Egyetem *kereskedelem és marketing* alapképzése magas színvonalú, kellő elméleti megalapozást és gyakorlati tudást közvetít, a személyi és infrastrukturális feltételek adottak. A szakmai műhely aktív és releváns kutató tevékenységet folytat, teljesítménye országos szinten is elismerésre méltó.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzési kínálat racionalizálása, a kis létszámú (levelező) képzés indításának a megfontolása.
2. A hallgatók nyelvtudásának javítását szolgáló intézkedések megtétele.
3. A nemzetközi kapcsolatok erősítése.
4. A beiskolázási tevékenység erősítése, módszertani bővítése a régióban, egyfajta integrált marketingkommunikációs stratégia kidolgozása.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar Sopron, Szombathely	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>kereskedelmi marketing</i> specializáció működő képzés értékelése: 2007/10/XI/3. sz. MAB határozat	2016/1/VII/3/15. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A tantárgyi struktúra
- A szak tudományos háttere erősítendő, különös tekintettel a szakfelelős publikációs tevékenységére.
- A C-SWOT elemzés problémái
- További, a jelentés végén a *javaslatok* között részletezett pontok

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű levelező, kifizető képzést folytatnak magyar nyelven az intézmény székhelyén, Sopronban. A képzést a szombathelyi telephelyre, a Savaria Egyetemi Központba „helyezik át”, a 2015/16-os tanévre felvettek már ott kezdik meg a tanévet. Az önértékelés nem mutatta be a szakkal kapcsolatos érdeklődés csökkenése következtében tett, tervezett törekvéseket, csak a látogatóbizottsági megbeszéléseken jelent meg a képzés soproni helyszínű megszüntetésének, s szombathelyi nappali tagozatos képzésének terve.

A képzési program, a mintatanterv csak részben felel meg a KKK-ban foglalt követelményeknek. Számos elvi, megközelítésbeni és formai szempontból is problémákkal bír, ezért célszerű a módosítása. A stratégiai szint, a módszerek témaköre inkább a mesterképzési program feladata. Emiatt a túlzott arány miatt az alapképzésekben jellemzően kisebb súlyú az alkalmazói, felhasználói ismeret, a készségfejlesztés területe a képzésben. Az egyes tárgyak között gyakoriak a tartalmi, témaköri átfedések. Nem látszik a *marketingmenedzsment* tárgy (az alap *marketing* tárgyhöz képesti) igazi többlétszerepe, s a *menedzsment*, a *vezetés és szervezés*, valamint a *szervezeti magatartás* tárgyak közötti világos ismereti és kompetenciafejlesztési elkülönülés. Nem érthető, hogy az alapozó, az egész szaknak keretet adni hivatott második féléves, valójában az első szakspecifikus *marketing* tárgy miért csak gyakorlati foglalkozásokat tartalmaz, és nincs előadásrésze.

A tantervi programban több esetben nem valósul meg a tárgyak közötti szakmai, egymásraépülési, logikai sorrend (*kereskedelmi marketing*, *kereskedelemgazdaságtan* stb.) Jelenleg ugyan csak egy specializáció működik, mégsem célszerű, hogy több szakmai törzstárgy (*fogyasztói magatartás elemzése*, *marketingkutatás*) csak ennek keretében jelenjen meg.

Számos tantárgy programja nem fedi le annak teljes tartalmát, pl. *külkereskedelmi technikák és ügyletek*, *kereskedelmi marketing*. A megadott szakirodalmak nem mindig célszerűek, gyakran csak egy-egy könyv képezi a kötelező irodalmat, ami gyakorta túlzottan régi vagy régi kiadású, s pontatlanul adják meg (hibás kiadó stb.). Hiányoznak az idegen nyelvű, legalább ajánlott irodalmak is.

A tananyag összhangja, fejlesztése, korszerűsítése jelentős fejlesztési feladat, mely jórészt tananyagfejlesztést, a szakspecifikus (*kereskedelem-marketing*) törzsanyagok, tárgyak súlyának megerősítését, tárgyjegyzők közötti egyeztetést, tematikafrissítést, a szakfelelős által irányított koordinációt, finomhangolást igényel.

Személyi feltételek

A személyi feltételek mindenképpen fejlesztést igényelnek, annak ellenére, hogy a szakon oktatók száma, foglalkoztatási státusza, a tárgyjegyzői minősítettségi követelményeknek való megfelelés (két jogi tárgy kivételével), s az óraterhelések vonatkozásában kielégítik a formai feltételeket. Míg az alapozó és a nem szakspecifikus szakmai területeken biztosított a szakmai megfelelés, s csak néhány oktatónál érzékelhető némi relatív túlterheltség, addig mind a szakfelelősnél, szakmai megfelelési hiányok állapíthatóak meg. A szakspecifikus tárgyak oktatásában meghatározó tárgyjegyzői szerepet játszó szakfelelős, Némethné Tömő Zsuzsanna programozó matematikus alapvégzettségű. Doktori értekezését a *kereskedelmi marketing* témakörében írta 2005-ben, de 2007 óta nincs megfelelő, érdemi publikációs tevékenysége, elsősorban a kar kiadványaiban publikál, az általa oktatott öt szaktárgy területén nincs elmélyült tapasztalata. A *vezetés és szervezés* mesterdiplomáját 2010-ben szerezte. A *marketing* szakmai és tudományos együttműködési szervezeteiben, közéletében nemigen vesz részt. A specializációfelelős, Mészáros Katalin a doktori értekezését 2007-ben kiskereskedelmi stratégiák témakörben írta, de neki sincs érdemi publikációs tevékenysége, elsősorban a kar kiadványaiban publikál.

A képzésben résztvevő oktatók száma 40, ebből 25 tantárgyfelelős. Minden oktató minősített, háromnak DSc fokozata is van. Az AT:AE arány megfelelő.

Tudományos háttér

A szakhoz kapcsolódó kutatások elsősorban vállalati témák, megbízások teljesítésében jelentkeztek, különösen korábban az innovációs járulékhöz kapcsolódóan. A publikációs tevékenység elsősorban az egyetemi konferenciákhoz, tananyagfejlesztéshez kapcsolódik.

Szükséges, hogy a karon belüli, a szakok, társ szakterületek közötti további kutatási programok révén erősödjön a *marketing* képzés tudományos háttére. A szak oktatói jobban kapcsolódjanak be a hazai és nemzetközi tudományos közéletbe, építsenek külső együttműködéseket.

Infrastrukturális feltételek

Sopronban az infrastrukturális feltételek megfelelőek. Van elegendő tanterem, a technikai felszereltségük is elfogadható (projektor, digitális tábla, internetkapcsolat). Két számítástechnikai labor segíti az oktatást. Egy terem videokonferenciaberendezéssel is ellátott. Egy központi könyvtár és egy kisebb kari könyvtár áll a hallgatók rendelkezésére. Az elektronikus tananyagok *e-learning* portálon érhetők el. A nyelvtanulást és nyelvvizsgázási lehetőséget az egyetem Idegen Nyelvi Központja segíti, amely 12 teremben rendelkezik 5 munkahelyes multimédiás laborral.

2015-től a szombathelyi telephelyen a Savaria Egyetemi Központ épülete ad helyet az oktatásnak. Terem foglalható a teljes campuson, így a szemináriumi termek és a jól felszerelt 20 fős számítástechnikai laboratóriumok rendelkezésre állnak szükség esetén, miként a Savaria Egyetemi Központ könyvtára is.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben a felvételi keret 45 és 80 fő között mozgott. A felvettek száma összesen 116 fő (19, 29, 22, 23, 23). A részidejű, levelező oktatásban a felvételi keretszám 40-ről 25 főre csökkent, a felvettek száma összesen 79 (35, 20, -, -, 24). A 2011-es és 2012-es tanévben a levelező képzésre egyetlen hallgatót sem tudtak felvenni.

A 2015/16-os tanévtől már csak a szombathelyi képzést hirdetik meg, ám a hallgatói létszám az átszervezés ellenére sem ígér jelentős növekedést. Mindenképpen szükséges további marketing- és beiskolázási tevékenység is az oktatás - és képzésfejlesztés korábban jelzett lépései mellett.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módszertanában alapvetően helyes arányban jelenik meg az előadás és a gyakorlat az óraszámokban. A szak tudatosan törekszik a gyakorlati képzés erősítésére. A képzés gyakorlatorientáltsága a vállalkozásokkal való kapcsolatok építésében, a „vállalati hét (contact days)” kezdeményezésben is megjelenik.

A tantárgyaknál jellemzőek a házi dolgozatok, beadványok készítésének és prezentálásának előírása, a hallgatók többemű félévközi feladatmegoldásra ösztönzése. A többségében jó gyakorlatot tükröző tematikák között néhány formailag is kidolgozatlan, tartalmában passzív jellegű tantárgy is megmaradt még. A hallgatók számára idegen nyelven (angol, német) számos tantárgy érhető el, a magyar nyelvű kurzusoknál azonban nem jellemző a nemzetközi irodalom, illetve annak feldolgozása, beépítése.

A hallgatók külföldi részképzésen való részvételi aktivitása megjelenik, de jelentősen fejlesztendő.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés, értékelés rendszere kidolgozott, megfelelő szabályozottságú. A félévközi követelmények beszámítanak a kollokviumok értékelésébe. A számonkérés mintegy kétharmada kollokvium, köztük csak egy-egy szóbeli vizsga jelenik meg. Célszerű a szóbeli vizsgák arányának növelése.

A szakmai gyakorlat szervezése, koordinálása kari szinten történik. A hallgatókat belső konzulens segíti, aki heti rendszerességgel kap jelentést. A formai beszámoltatást a kari koordinátor, a tartalmi a belső szakmai konzulens végzi, értékeli. A szakmai gyakorlatok rendje és ellenőrzése, szakmai irányítása jónak értékelhető.

A szakdolgozat témáját előzetesen meghirdetett témák, hallgatói kezdeményezés, érdeklődés alapján választja a hallgató. A konzulens kijelölése intézeti szinten, az oktatói terheléseket is figyelembe véve történik. Diplomakonzultáció két szemeszterben van. A szakdolgozati követelmények megfelelnek a KKK-nak. A dolgozatokat két bíráló értékeli, a belső konzulens és egy külső bíráló. A szakmai gyakorlatra mindkét konzulensről érdemjegyet kapnak a hallgatók, ezeken alapul a végső érdemjegy.

A hallgató a dolgozatot a záróvizsgán prezentáció kíséretében védi meg.

A záróvizsga 4-5 tagú bizottság előtt zajlik. A kérdések – három tétel sorban – a közgazdasági törzsanyag, a szak és a specializáció tantárgyainak kiemelt fejezeteit kéri számon. Ez nem tekinthető komplex vizsgának, célszerű lenne inkább a tudás alkalmazási készségeinek, gyakorlati ismereteinek, kompetenciáinak a mérését biztosító komplex kérdések, szituációk értelmezése, megoldása alapján meggyőződni a hallgató „érettségéről”. A záróvizsgák vizsgáztatói és hallgatói tapasztalatainak, véleményének megkérdezése és azok felhasználása megtörténik, rendszeres visszacsatolásról, változtatásokról számoltak be a szakon.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben 20-30 fő körüli létszámmal indult a szak. 2011 óta a csökkenő tendencia következtében a képzés Szombathelyre történő áthelyezése került napirendre. A teljes idejű képzésben a kiadott diplomák száma 79 (-, 27, 34, 7, 11). A levelező képzésben kiadott diplomák száma 17 (-, 3, 6, 6, 2). A lemorzsolódás tendenciája fellelhető, a nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák aránya a levelező képzésben igen magas, a nappali hallgatóknál 10-20% közötti arányt mutat.

A hallgatók mesterképzésre történő felkészítése megfelelő, megkapják a kellő ismereteket, néha már mesterképzéses tananyag is megjelenik a szakon. Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek elérhetőek.

A kar a tehetséggondozást kari szinten integrált keretek között valósítja meg. Ez megjelenik mind a formális szabályzatokban, mind a tehetséggondozó műhelyek együttműködésében, közös szervezésében. A demonstrátori munka, TDK-tevékenység, szakkollégiumi élet részint egymás kiegészítője, így ezek összehangolása szükséges a tehetséggondozás egységének megteremtéséhez. Az OTDK-n szereznek helyezéseket a szak hallgatói, s Pro Scientia Aranyérmes is volt az elmúlt években. A demonstrátori rendszer működésének célja, hogy a hallgatók közvetlenül bevonhatóak legyenek az befogadó intézet oktató és tudományos kutatómunkájába, ezáltal felkészüljenek hivatásuk magasabb színvonalú művelésére. A szak hallgatói leginkább a Vezetés-szervezési és Marketing Intézet keretein belül végeznek demonstrátori tevékenységet. A tehetséggondozás mellett a karon kellő figyelmet fordítanak az esetlegesen szükséges felzárkóztatás irányába is.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős alapvetően Szombathelyen, a Savaria Egyetemi Központban lévén, vélhetően operatív szerepe korlátozottabb, de a munkájában jelentős támogatást kap a kari minőségbiztosítási bizottságtól, annak vezetőjétől és az oktatási dékánhelyettestől. A Kari Tanács a fontosabb ellenőrzési pontokon (az oktatók kijelölése, a záróvizsga bizottságok jóváhagyása, a tantárgyak elfogadása és az oktatásszervezés rendjének szabályozása) szükség esetén be tud avatkozni a képzési folyamatba és annak minőségébe. Az oktatási, oktatásszervezési folyamatok kari szintű szabályozása jó.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási folyamatok, tevékenységek kiépültek. A szabályzatok az egyetemi sztenderdeknek megfelelően rendezik az oktatói alkalmazások, vezetői értékelések rendszerét. Az önértékelés szerint a hallgatók körében az oktatói munka hallgatói véleményezése (OHV) félévente a neptun rendszeren keresztül történik, egy képzésnek legalább háromévente megítélésre kell kerülnie. A képzés hallgatói véleményezésére a záróvizsgára jelentkező hallgatókkörében kerül sor, míg a diplomás pályakövetés keretében a képzés után egy évvel az elégedettségre, 3 és 5 év után a képzés hatékonyságára kérdeznak rá. Az oktatók és a képzés értékelései összességében 3,8-4 közötti értéket kaptak, a záróvizsgáknál 4-es értéket. Az oktatói és kurzusértékelések kezelése, visszacsatolási gyakorlata jó.

Ugyanakkor számos hallgatói véleményben a gyakorlatorientáltság fejlesztése többször megjelenő kritika, fejlesztendő javaslat volt.

A DPR az alacsony mintaszám miatt szak szintjén nem tartalmaz elemzéseket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés nem kellően elmélyült, elsősorban az egyetem és a kar által biztosított feltételekre, gyakorlatra vonatkozik, arra épül, s nem a *kereskedelem és marketing* alapképzési szak körülményeit veszi számba. Ebből is látható, hogy a szak nem megfelelően pozicionált, nincsenek markáns tulajdonságai, jellemzői. A *kereskedelem-marketing* terület szakmai képviselői a kar által teremtett lehetőségekre sem építkeztek jól, vagy nem volt megfelelő belső érdekérvényesítő helyzetük.

A *gyengeségek*, teendők között nem kerül említésre a hallgatói létszám aránytalan visszaesése, a szakspecifikus szakmai-kutatási-tudományos teljesítmények hiánya, a közvetlen szakmai és piaci közéleti beágyazottság kiépítésének kérdései. Jól utal az összeállítás az oktatói túlterhelésre, mely a szaknál is néhány oktató-kutató aránytalan feladataiban is megjelenik. Hasonlóan, nem kidolgozottak a *lehetőségek* és *veszélyek* sem. Az elemzés nem fogalmaz meg a szak vonatkozásában stratégiai fejlesztési irányokat, lépéseket, döntéseket, annak ellenére, hogy az önértékelésből is érezhetően tényleges és meghatározó súlyú feladatokat kell megoldani. Ezen változtatások nélkül a szak a jelenlegi, nehézségek és problémákkal együtt járó működődése tartósan nem lesz fenntartható.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Át kell dolgozni a mintatantervet a KKK-nak való megfelelés érdekében.
2. Szükséges a tantárgyi tartalmak, tematikák fejlesztése, célszerű növelni az idegen nyelvű képzést, s fejleszteni az oktatásmódszertani megoldásokat.
3. Szakmai, személyi erőforrások terén meg kell erősíteni a szakot, amennyiben a piac számára is vonzó képzést akarnak fenntartani.
4. Szükséges a tudományos kutatás fejlesztése.
5. Indokolt a szak karon belüli stratégiai helyére, szerepére vonatkozó döntések megerősítése.

Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>marketingkommunikáció</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2009/8/IX/4. (a <i>Budapesti Műszaki Főiskolán</i>)</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/16. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a képzés személyi feltételei
- rendkívül magas hallgatói lemorzsolódás

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés teljes idejű és részidejű (levelező) tagozaton folyik magyar nyelven.

A KKK-ban előírt tanulmányi területek és témakörök megfelelő súllyal és arányban szerepelnek a képzési programban. A tanterv struktúrája és áttekinthetősége bonyolult. Minthogy a szak képzése a *gazdálkodástudományi* szakok közül utolsóként indult az intézményben, a korábbi képzési programok számára kialakított alapozó tantárgyak kredit- és óraszámai meghatározzák az A és B modul szerkezetét. Emiatt a kredit- és óraszámok nincsenek mindig összhangban: 3 kreditet lehet 28 és 42 órával is szerezni, másutt 42 óra 4 kreditet ér, de van, ahol ezt csak 56 órával lehet megszerezni.

A specializáció tárgyai 24 kreditpontot biztosítanak, ez **nem elégséges** a KKK szerinti 27 kredites követelményhez. A specializáció elkülönített szerepeltetése ezért nem helyes és fölösleges is.

A tantervi tárgyak összetétele megfelelő, de a *marketingmenedzsment* oktatása inkább mesterszinten javasolt.

A megadott szakirodalmak megfelelőek, de a 2010 utáni releváns könyvek ritkán jelennek meg. A tananyagok között saját segédletek is vannak, ezek döntően néhány művön alapuló kivonatok. Helyesebb lenne a hallgatókat a korszerű szakkönyvek vásárlására ösztönözni.

Az elvárt kompetenciák elsajátítását a gyakorlati foglalkozások, önálló és csoportos munkák, esettanulmányok feldolgozása a tárgy tartalmához illeszkedően és megfelelő módon biztosítják. A szak oktatásában az idegen nyelvi kompetenciák elsajátítása hangsúlyosan szerepel. Két félévben 4-4 kreditet érő szaknyelvi kurzusok szerepelnek, majd kritériumtárgyként szerepel, hogy két szaktárgyat idegen nyelven teljesítsenek. Elfogadható, ha ezt a szaktárgyat előzőleg már magyar nyelven teljesítette a hallgató, hiszen az idegen nyelven való teljesítésért már nem jár kredit (kritérium követelmény). A levelező tagozaton félévenként 10 óra valószínűleg nem elégséges még a szaknyelvi alapok elsajátításához sem.

Személyi feltételek

A szak személyi feltételei **nem megfelelőek**. A szakfelelős, egyben a *marketingkommunikáció* specializáció felelőse, Kiss Mariann egyéni szakmai tevékenységét kutatásmentesség jellemzi, sem publikációs háttere, sem a *marketing* egészére történő rálátása, sem szakmai beágyazottsága, sem szakmai közéleti szerepvállalása nem teszi őt alkalmassá a szakfelelősi feladatok ellátására. Érdemi kutatási munkát a megadott publikációi alapján az utóbbi 10 évben nem végzett. Javíthatná a helyzetet, ha szakmai gyakorlati tapasztalatai lennének a vállalati életből, azonban ez nincs így.

Probléma továbbá, hogy a *matematika I-II.* tantárgy felelőse az általa jegyzett tárgy oktatásában **nem vesz részt**. A 48 oktatóból 36 fő AT, 1 AE és 11 V státuszú. A vendégoktatók száma meghaladja a MAB által maximálisan elvárt 20%-ot, de ez a 'vendégoktató' kategória félreértéséből is adódhat. Az oktatásban egyetemi, főiskolai tanár nem vesz részt, csak 23 oktatónak van tudományos fokozata. Nagyon hiányzik a középkorú, kutatásban-oktatásban tapasztalt generáció.

Az oktatói gárda szakmai megerősítése, az oktatói létszám és feltételrendszer tisztázása és korrigálása mindenképpen kívánatos.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó *menedzsment, pénzügyi, vállalatgazdasági, marketing* területeken a szakmai műhelyek kutatási aktivitása alacsony, s nagyrészt a kar által biztosított és rendezett konferenciákhoz (MEB, FIKUSZ) kapcsolódik. Az oktatói publikációk száma kari átlagban oktatóként évi 2 megjelenés, ami nem sok, és ezek is többnyire intézményi kiadványban jelennek meg. A vizsgált időszakban aktuális pályázatokkal nem rendelkeztek, vállalati megbízások sincsenek. Világos kutatási irányvonal nem rajzolódik ki, mérvadó kutatási eredmények nem mutatkoznak.

Néhány oktató kutatási ambíciója ad lehetőséget arra, hogy a hallgatók olykor bekapcsolódhatnak egy-egy primer kutatás lebonyolításába.

Infrastrukturális feltételek

A szak oktatásához specifikus követelmények nem szükségesek. Az általános oktatási feltételek, előadótermek, szemináriumi termek, oktatástechnika, valamint a könyvtári ellátottság jó, a könyvtár korszerű technikával segíti a hallgatók tanulmányait, az oktatók esetleges kutatási igényeit. A tantervben laborgyakorlatnak nevezett oktatáshoz (idegen nyelv, számítástechnikai, informatika) a megfelelő technikai feltételek rendelkezésre állnak.

Gondot okozhat azonban az, hogy a kar három intézete két helyen, egymástól távol van. Maguk a karok is Budapest különböző pontjain találhatóak, az oktatók utaznak a képzési helyek között.

A képzési létszám és kapacitás

A szakon a képzés 2010-ben indult. A felvételi kapacitás a teljes idejű képzésben 100-ról 80 főre csökkent, a részidejű levelező képzésben 30-ról 35 főre emelkedett. A felvett hallgatók létszáma a teljes idejű képzésben összesen 395 fő volt (68, 66, 86, 94, 81), a részidejű képzésben 128 fő (21, 14, 20, 33, 40).

A létszám kezelhető méretű, az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben az előadások és szemináriumok aránya jó. A levelező képzésben egyértelműen az előadások dominálnak, ezeken kívül laborgyakorlatok vannak, szemináriumok nincsenek, illetve a tantervből ez nem derül ki. A képzés módszertana megfelel a követelményeknek. Az óralátogatások tapasztalatai szerint a gyakorlati foglalkozásokon nagy az interaktivitás és jól motivált a hallgatói részvétel. A gyakorlati képzést több meghívott gyakorlati szakember alkalmankénti órafelkérése is bővíti.

A szakmai gyakorlatok kiírásának, teljesítésének és számonkérésének intézményi szinten kidolgozott rendje van. Fejleszteni lehet azonban a hallgatók által javasolt gyakorlóhelyek előzetes akkreditálásának rendszerét.

A szak hallgatói mind Erasmus ösztöndíj programba, mind a kar által rendezett Nemzetközi hét programjába bekapcsolódhatnak. A karon rendszeresen vannak szakmai rendezvények, konferenciák, amelyekbe a szak oktatói és hallgatói is bekapcsolódhatnak, aktivitásuk azonban az elmúlt időszakban nem számszerűsíthető, szakra bontott nyilvántartások nincsenek. A hazai és nemzetközi konferenciákat ritkán látogatják, a hallgatóknál az OTDK kivételével ilyen lehetőség nincs.

A hallgatók kiemelték, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek. A hallgatók felzárkóztatása érdekében a nehezebb tárgyak (például: *matematika*) esetén 0. évfolyamot is indítanak. A Hallgatói Önkormányzat minden félévben átnézi a nappalis tantárgyakhoz kapcsolódó tematikákat. Az esetlegesen felmerülő problémákat pedig a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben megoldásra is kerülnek. A jegyzetekhez a hallgatók elektronikusan is hozzáférnek.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak értékelése írásbeli vizsga és gyakran beadandó dolgozatok alapján történik, ami megfelel az általános hazai gyakorlatnak.

A szakdolgozati témaválasztás hagyományos úton történik, informatikai program a jelentkezések kezelésére nem áll rendelkezésre. *Marketing* jellegű témák rendelkezésre állnak kellő számban. A *kereskedelem és marketing* szakos hallgatók eddig 15 marketinges, 15 kereskedelmi s 3 egyéb témát választottak szakdolgozatuk témájául. Az egy konzulensre eső dolgozatok számának nincs maximuma, az oktató korlátlan számú dolgozatot vállalhat. A megtekintett dolgozatok statisztikai elemzése még a 'jeles' esetében sem léptek túl a gyakorisági számításokon. Összetettebb statisztikai elemzéseket a dolgozatok nem tartalmaztak.

A szakdolgozatok értékelését a témavezető és egy külső bíráló készíti. Az utóbbinak írásban nyilatkoznia kell az egyetemi szintű diplomájáról. A záróvizsgák bizottságainak munkájában külsős szakemberek részt vesznek. A záróvizsgák szakmai és szakdolgozat védési szakaszai egyszerre kerülnek lebonyolításra. A záróvizsgák egy hallgatóra jutó minimális és maximális időtartamát nem szabályozzák. A záróvizsga tételsorai a tananyag egyszerű megismétlésének tekinthetők.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés eredményességi mutatói rendkívül rosszak. A nappali képzésen az eddigi 2 olyan évfolyamból ($68+66=134$ felvett hallgató), akik befejezhetők volna a tanulmányaikat, 18 fő szerzett diplomát, és még 8 fő záróvizsgázott. A lemorzsolódás a 2010-ben beiratkozott 63 főből eddig 28 fő volt (44%), a 2011-ben beiratkozott 64 főből 29 fő volt (45%). A részidejű képzés első két évfolyamából ($21+14=35$ felvett hallgató) 1 fő szerzett diplomát, és 6 fő záróvizsgázott.

Nyelvvizsgahiány miatt 37% nem kapott diplomát a teljes idejű képzésben közvetlenül a záróvizsga után.

A látogatás során kiderült, hogy a kar nem fordít különösebb figyelmet ezekre a meglehetősen magas statisztikai adatokra, azt a hallgatók összetételéből, alacsony felvételi pontszámából eredezteti. Mentori rendszert nem működtet, a hallgatók lemorzsolódásának csökkentésére legfeljebb egyes kritikusabb tárgyakat mindkét félévben meghirdet.

A kar TDK tevékenysége 2010 és 13 közötti években gyenge volt (16-31 közötti dolgozatszám), ebben változást a 2014-es esztendő hozott, amikor a TDK dolgozatok száma 104-re emelkedett. Az ugrásszerű emelkedést a TDK felelős személyének megváltozásával magyarázták. Országos vagy nemzetközi szakmai versenyeken a szak hallgatói még nem indítottak csapatot.

DPR eredmények csak kari szinten érhetők el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzés a Gazdaság- és Társadalomtudományi Intézet keretei között folyik. A szakon érvényesülnek az Óbudai Egyetem szigorúan centralizált irányítási modelljének sajátosságai. A szak felelőse jól szabályozott intézményi rend szerint terjesztheti elő tantervmódosítási, személyzeti jellegű kezdeményezéseit, amelyek egyetemi mérlegelés és összehangolás útján érvényesülhetnek.

A végzetek alacsony száma miatt mérvadó hallgatói visszajelzés még nem figyelhető meg. A jelenlegi hallgatók szubjektív értékelései erős intézményi kötődésről tanúskodnak.

Az oktatói értékelésnek, hallgatói visszacsatolásnak is általános egyetemi rendszere működik, de ezt a hallgatók nem tartják elég rendszeresnek, csak az új oktatóknál vagy egy új tárgynál kötelező. A problémás ügyek jelzésére a HÖK-ön keresztül is megvan a lehetőség. A hallgatói beszámolók szerint ezek intézése problémamentes és hatékony.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az Óbudai Egyetem kidolgozott, magas színvonalú minőségirányítási rendszert működtet, jelenleg is ISO 9001:2008 tanúsítással rendelkezik, 3 évenkénti TÜV audittal. Az egyetem minőségirányítási dokumentumai, kézikönyve, eljárásai megtalálhatók, és belső hálózatról elérhetők a Minőségirányítási Iroda honlapján.

Az intézményi – egyetemi és kari szintű – szabályozások alkalmazása érvényesül, de szakspecifikus tapasztalatok még nem értelmezhetők.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés megállapításai lényegében helyesek, de elmaradt a *korlátozó feltételek* megjelenítése. Az *erősségek* száma magas, a jóval kevesebb számú *gyengeség* között jelölik meg többek között a területi széttagoltságot, az oktatók túlterheltségét, a magas hallgatói lemorzsolódást, de a kimaradt a tudományos fokozat nélküli oktatók magas száma, az oktatói kutatómunka elégtelensége.

A szak nem használja ki azokat a lehetőségeket, amelyek az Óbudai Egyetem egészéből és a szak előzményeiből fakadnak. Egy erőteljesebb *műszaki* orientáció jobban illeszkedne az intézményi feltételekhez, mint a *marketingkommunikáció* specializáció kiemelése, amelynek sem kutatási háttere, sem oktatói tapasztalata, sem vállalati kapcsolatrendszere nem biztosított. Jó lenne, ha a szak jobban kihasználná a többi egyetemi karral való együttműködés lehetőségeit, célirányosabbá tenné az oda való beoktatást. Fontos törekvés a szak nemzetközi jellegének erősítése, ami szintén átütőbb lehetne egy ipari KKV *marketing* területen.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Indokolt a kreditek és óraszámok összehangolása és néhány tantárgy átsorolása.
2. Át kell alakítani a specializáció tantervét, amelynek keretében el kell érni a KKK-nak való megfelelést, és célszerű lenne egy, az intézményi kutatásokat, az intézmény piacát kiszolgáló specializáció elindítása. A *marketingkommunikáció* specializációhoz a szakmai háttér szerény. Helyette egy *ipari marketing* specializáció kidolgozása, de nem szakirányként, hanem a szak pozicionálásában felhasználható érvként való alkalmazása, ezzel kihasználhatnák az intézmény más karaival lehetséges interdiszciplináris együttműködés lehetőségeit. Erre markáns kutatási projekteket is kellene indítani.
3. Biztosítani kell a szak megfelelő vezetését, egy, a kutatást és oktatást, a *marketing* tudományát egészében átlátó szakfelelős kinevezésével.
4. Az oktatói létszám és feltételrendszer tisztázása, az akkreditációs elvárásokhoz való illesztése mindenképpen kívánatos.
5. A tudományos aktivitást, az oktatók kutatáshoz való viszonyát javítani kellene megfelelő ösztönzési rendszer kialakításával.
6. Tovább kell növelni a gyakorlati oktatás arányát, és ennek a számonkérés formájában is meg kell jelennie.
7. Indokolt a szakdolgozatok színvonalának emelése.
8. A lemorzsolódás csökkentése érdekében felül kell vizsgálni a tantárgyi előfeltételek rendszerét.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak működő képzés értékelése: 2007/10/XI/4.	2016/1/VII/3/9. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés csak nappali tagozaton folyik, magyar nyelven. A képzés specializációt nem tartalmaz. A kreditpontok száma és belső arányai megfelelnek a KKK-ban leírtaknak. A tárgyak kreditpont-megosztása szabályszerű és jó: általában 6 kreditpontos, heti 2+2 kontaktórással tárgyakra épül a képzés. A tantervben az alapozó ismereteket 17 (3-6 kredites) tárgy tartalmazza, 75 kredittel. Emellett 12 kredit értékben (4 tantárgy) kötelező a hallgatóknak társadalomtudományi tantárgyakat hallgatni. A sportfoglalkozások és szakmai nyelvórák kritérium-feltételként szerepelnek. A szakmai törzsanyagot 12 (6 kredites) tárgy és 4 kötelezően választható tárgy adja (összesen 84 kredit). A szabadon választható tárgyak köre egyetemi szintű és bőséges (23 tárgy), amelyből hármat kell teljesíteni összesen 9 kreditpontért. Egy-egy tárgy minimum 12 hallgató jelentkezése esetén indul, de a tárgyat más szakok hallgatói is választhatják. A szak hallgatói a 7. félévben szakmai gyakorlatukat teljesítik szoros intézményi szabályzat szerint, tutor segítsége és ellenőrzése mellett (30 kredit).

A szak tanterve, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök és az elmélet- és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátíttatásához. A tárgyak egymásra épültsége logikus. A KKK-ban tételesen felsorolt ismeretanyagok és témakörök a tantervben megtalálhatók, ha nem is önálló tantárgyakként, de több tantárgyban is említve a megfelelő kapcsolatokat és vonatkozásokat.

A szakirodalom korszerű, jelentős része a szak oktatói által készített szakkönyv, jegyzet, amelyek közül több is elérhető elektronikus adathordozókon.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Töröcsik Mária és - a szak sajátosságaként - a szakvezető megfelelnek az akkreditációs elvárásoknak. Tudományos fokozataikat a szakhoz kapcsolódó kutatással szerezték meg, kutatói szakterületük és publikációik is szorosan kapcsolódnak a szakhoz és az általuk oktatott szaktárgyakhoz.

A teljes oktatói kör szakmai felkészültsége és kompetenciái jól szolgálják a szak oktatási követelményeit. A szak összesen 56 oktatója közül 42 AT és 5 AE státuszú (84 %). A 9 vendégoktató (V) a szakon elsősorban az alapozó és módszertani évfolyamtárgyak, valamint a szabadon választható tárgyak körében lát el gyakorlatvezetői feladatokat. Az AT/AE/V oktatók aránya tehát 42/5/9, megfelel az akkreditációs feltételeknek, és jelzi az oktatói stabilitást is. A 26 tárgyfelelős mindegyike rendelkezik tudományos fokozattal, továbbá még 12 bevont oktató minősített. A 42 AT besorolású oktató fele vezető oktató (6 egyetemi tanár és 15 egyetemi docens), 12 adjunktus, 8 tanársegéd és 1 mestertanár (nyelvtanár) egészíti ki az oktatói létszámot. 9 oktató (az oktatók 16 %-a) felelőse több mint 25 kredit értékű tárgynak, ami az akkreditációs feltételeknek megfelel. Ez egy esetben kirívóan nagy kreditterhelést jelent (38), amelyet rövid időn belül orvosolni szükséges.

Tudományos háttér

A kereskedelem és marketing alapszak szakfelelőse, a tárgyak felelősei és oktatói szakmai reputációja megfelelő garanciát jelent a képzés színvonalára vonatkozóan. Az oktatók kutatói és szakmai aktivitása jelzi a szakterület ismeretét, kutatását, adott esetben a gyakorlati ismereteket és kapcsolatokat is. A szak oktatóinak igen jelentős publikációs aktivitása nyomon követhető szakmai önéletrajzukban, illetve az MTMT adatbázisában.

Infrastrukturális feltételek

A szak oktatása nem igényel specifikus infrastrukturális feltételeket. A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételeit a Közgazdaságtudományi Kar - 2003-ban felújított épületében (Pécs, Rákóczi út 80.) - biztosítja. Minden terem fel van

szerezve az oktatáshoz szükséges számítógéppel, projektorral, hangosítással. A csoportmunka támogatására (elsősorban start up hallgatói vállalkozások részére) 2014-ben kialakításra került egy multifunkciós tér, amely egy konferenciateremből és hét kisebb tárgyalóból áll.

A karon minden oktató és adminisztrátor rendelkezik számítógéppel.

A kar hallgatói számára a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont (a továbbiakban: Tudásközpont) hétszintes, 13 ezer m²-es, korszerű és modern technikai felszereltségű létesítménye nyújt európai színvonalú könyvtári szolgáltatást. Az ÁJK-KTK Könyvtár a 3. emeleten helyezkedik el a Tudásközpontban, mintegy 120 ezer dokumentummal.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma a vizsgált időszakban növekvő tendenciát mutatott (100-ról 120-ra nőtt). A ténylegesen felvett hallgatók száma 68 és 95 között ingadozott (75, 68, 95, 90, 79), 2011-ben volt a legmagasabb, de mindvégig elmaradt a tervezett létszámtól. Az eltérés ingadozása tükrözi a finanszírozási rendszer változását. Az átlagos kapacitáskihasználtság 74,02%. Kapacitás szempontjából a legmagasabb érték a 2011/2012-es tanévben 86,3 % volt, azóta folyamatosan csökken.

Az intézmény személyi és tárgyi feltételei és kapacitásai elegendőek a hallgatói létszám befogadásához és kiszolgálásához. A felvételi keretszám emelése 2012-től feltehetőleg indokolatlan volt, emiatt is tűnik ma alacsonyabbnak a kapacitáskihasználtság. Az oktatói leterheltség a teljes kapacitáskihasználtságot is kezelni tudná.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tantervben az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt ismeretek és kompetenciák elsajátításához. A gyakorlati jellegű tárgyaknál gyakoriak az esettanulmányok, projektmunkák, prezentációk. Az oktatók többféle módszert párhuzamosan is alkalmaznak a tantárgy jellegéhez és tartalmához igazodva. Az órák interaktívak, korszerű oktatási technikával kiegészítve. A fiatalabb oktatók a korszerű oktatási technológia legújabb lehetőségeit is magabiztosan alkalmazzák. Az angol nyelvű szakanyagokat közösen dolgozzák fel. A hallgatók a szak oktatásának gyakorlati jellegét hangsúlyozták, és pozitívan értékelték. Kiemelték a kiscsoportos projektmunkák lehetőségeit és hasznát, valamint a szakmai gyakorlat megszervezéséhez, lebonyolításához, hasznosításához kapott segítséget.

Értékelés és ellenőrzés

Az alapozó és a kötelezően választható társadalomtudományi tárgyak esetében a számonkérés elsősorban írásbeli vizsga, kollokvium formájában történik. A szakmai törzsanyagban 11 kollokviummal és 7 gyakorlati jeggyel záródó tárgyak szerepel. Összesen a szakon a kollokviumok száma 29, a gyakorlati jeggyel záródó tárgyak száma 9, a kritérium-követelményként teljesítendő tárgyak száma 4. A gyakorlati jegyek arányát célszerű lenne növelni.

A szakdolgozati témák kiírására évente kétszer kerül sor, október és március hónapban. A szakvezető 10 témát ad meg, melyekre a hallgatók a Coospace elektronikus felületén jelentkezhetnek. A Tanulmányi Osztály továbbítja a jelentkezéseket a szakvezetőnek, aki a hallgatók mellé konzulenseket jelöl ki.

A témakörök általában egyformán keresettek a hallgatói körben.

A szakdolgozatok plágium ellenőrzésén esnek át az MTA Sztaki Kopi nevű programja segítségével.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből áll. A 3 tagú záróvizsga bizottság feltesz a hallgatónak 2-2 kérdést a bírálatok alapján, melynek kidolgozására a hallgató felkészülési időt kap. Ezt követi a dolgozatot bemutató prezentáció és a kérdések megválaszolása.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a vizsgált időszakban összesen 407 fő (75, 68, 95, 90, 79). Ebből diplomát 289-en kaptak eddig (71%). A diplomát szerzők száma alapján a lemorzsolódás nem jelentős. A végzettek 10-22%-a nyelvvizsga hiánya miatt nem kap diplomát.

A mesterszakokról a hallgatók a honlapon olvasható leírások alapján, valamint a kar nyílt napján tájékozódhatnak. A nyílt napon a *marketing* mesterszak vezetői személyes előadást is tartanak. Az egyetem speciális képzéseket, tréningeket is kínál, melyekkel a hallgatók kiegészíthetik tudásukat, új kompetenciákat biztosítanak és elősegítik a munkaerőpiacon való sikeres szereplést is. Nyelvtanulásra külön térítés ellenében van lehetőség. Nyitott szemináriumokkal, konferenciákkal, rendezvényekkel segítik elő a hallgatók szakmai fejlődését. A Kompetencia és Tehetségfejlesztő Központ tájékoztatja a hallgatókat különböző ösztöndíj lehetőségekről, versenykiírásokról, egyéb tanulmányi

kérdésekről. Emellett orientációs tanácsadással és coaching szolgáltatással segíti a hallgatók tehetséggondozását. Az Erasmus program keretein belül a szak is fogad, illetve küld hallgatókat a világ számos egyetemére.

Az OTDK-eredményekre (egyenletesen jó teljesítmény) büszke a kar – ám nem derül ki egyértelműen, hogy a szak hallgatói közül hányan készítettek OTDK-dolgozatot. A DPR adatok is csak kari szinten érhetőek el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése megfelelő gondossággal folyik. A szakfelelős és a szakvezető közötti munkamegosztás a stratégiai és operatív feladatok szétválasztásán alapul. A szakmai gyakorlatokért külön oktató felelős. A szak oktatói megbeszélései, valamint a hallgatók bevonásával szervezett szakmai nap jó lehetőséget teremtenek a tapasztalatok összegyűjtésére, megbeszélésére, a fejlesztési elképzelések körvonalazására.

A szak oktatói rendszeresen megbeszélnek a szakot érintő munkaerőpiaci, oktatási és egyéb szakmai kérdéseket. Figyelemmel kísérik, ösztönzik és nemegyszer mentorálás formájában tevőlegesen is segítik a hallgatók szakmai fejlődését (TDK jelentkezések, tanulmányi versenyek, pályázatok stb.). A szaknap szervezésével pedig hozzájárulnak a hallgatói közösség kialakításához és az oktató-hallgatói kapcsolat fejlesztéséhez.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A PTE Közgazdaságtudományi Karán egységesen szabályozott minőségbiztosítási rendszer működik, amely a kereskedelem és marketing alapszakon is érvényesül. A kar az oktatás és kutatás területén MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszert hozott létre, tart fenn és fejleszt.

A minőségbiztosítás kari szinten szabályozott rendszerét a tanszék, a szakvezetés betartja, egyedi, szakra vonatkozó jellemzőket nem alkalmaznak. Ezek a témák érintik a hallgatói kiválasztás, felvétel, oktatás és számonkérés rendszerét. Ugyanez mondható el az oktatói munka hallgatói véleményezéséről, valamint a pályakövetési rendszerről.

A szak oktatói állománya generációváltási folyamaton megy keresztül. Néhány tapasztalt oktató a közelmúltban vonult nyugdíjba, helyettesítésük tudományos fokozattal rendelkező oktatókkal megtörtént. A szak menedzsmentje tisztában van és foglalkozik is a további fiatalítás kérdésével, a megfelelő utánpótlás tudományos felkészítésével, mert az oktatók koreloszlását tekintve egyértelmű, hogy bizonyos tárgyak esetében már most meg kell kezdeni az új tárgyfelelősök és oktatók kinevelését.

A kar rendszert alakított ki a fiatal oktatók bevezetésére, segítésére és értékelésére. A tárgyfelelősség átadása így több éves folyamat: a PhD hallgató már demonstrátorként részt vesz az órákon. Később gyakorlatvezetői feladatokat is ellát, majd egy-egy téma előadására készül fel, amelyet felügyelet mellett tart meg, és amit értékelnek a tárgyfelelőssel, olykor a szakfelelős észrevételeivel kiegészítve.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A kereskedelem és marketing alapszak C-SWOT analízise a kar helyzetét meghatározó tényezőkre épül, amelyet a szak önértékelése a szakra jellemző sajátosságokkal egészített ki. Eszerint mindenképpen *erősség* az oktatók magas minősítettsége és erős lojalitása. Kiemelendő a tudatos, az alapértékeket szem előtt tartó utánpótlás-fejlesztés. A saját oktatók által készített tananyagok, tankönyvek magas arányai is fontos *erősség*. *Gyengeség* az oktatói vonalon a nem egyforma leterheltség, a generációváltás időt igénylő folyamata, a középkorú oktatói generáció hiánya.

A hallgatói oldalon fontos *erősség* a sikeres szakkollégiumi és a jelentős TDK részvétel. *Gyengeség* viszont a jelentős különbség a hallgatók felkészültségében. Ugyancsak probléma a hallgatók viszonylag szűk, regionális beiskolázási körzete, amelyet legalábbis a Dél-Dunántúlra, de a főváros felé is szeretnének kiterjeszteni.

A szak vezetői a *lehetőségeket* a moduláris képzés kiterjesztésében, a célzott és erőteljesebb beiskolázási marketingben, valamint a belső (egyetemi) piac kiaknázásában látják. *Veszélyt* jelent viszont a demográfiai trendek mellett a régió depressziós helyzete, az egyre alacsonyabb hozott tudásszint, a mobilitás hiánya, és a szakma presztízisének romlása.

A fejlődés *korlátjának* tekintik a jelenlegi (és az elmúlt évek) törvényi szabályozás változásait, illetve az ebből eredő kiszámíthatatlanságot, amelynek következménye az egyetem aktuális gazdasági helyzete. Ezek is hozzájárulnak ahhoz, hogy erodálódik az egyetem és a szak négy évtized alatt felépített pozitív imázsa. Fontos tényező, hogy régió több szempontból leértékelődött, a régió munkáltatói elégtelen felvevő piacot jelentenek a végzett hallgatók számára.

Fontos feladatuk a színvonal fenntartása, az oktatói generációváltás lebonyolítása, a versenyképesség és a vonzerő növelése. Ennek eszközei a korábbi hagyományok megújításával szorosabb oktatói és hallgatói viszony kialakítása, mely egyben közösségteremtő erővel is bír, és mint ilyen, a középiskolások számára is vonzó érv lehet a szak mellett. A szakvezetés tervezi a *marketing* szakma hatékonyabb népszerűsítését, az *alumni* kapcsolatok erősítését és a kar beiskolázási programjában való aktív részvételt.

A piaci környezeti változásokra reagálva erősíteni tervezik a szak *kereskedelmi* vonalának erősítését mind a tanterv, a sillabuszok újragondolása, mind a szakmai kapcsolatok, programok terén.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A legsürgetőbb feladat egyes oktatói kredit- és tantárgyi terhelések áttekintése és a MAB követelményeinek megfelelő módosítása.
2. A generációváltás folyamatának felgyorsítása, a tantárgyfelelősi és kutatói profilok összehangolása.
3. Törekedjenek arra, hogy a felsőoktatási szakképzésben hatékonyabb legyen az alapképzési szak utánpótlásának biztosítása mind a létszám, mind a szakmai felkészítés területén.
4. Célszerű a számonkérés tekintetében a gyakorlati jegyek arányának növelése.

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>kereskedelemszervező, marketingelemző</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/84.	2016/1/VII/3/10. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés mintatanterve megfelel a KKK elvárt szakmai arányainak, mind az alapozó, mind a szakmai törzs, mind a képzési közös és a specializációhoz rendelt tantárgyi kreditek vonatkozásában egyaránt. Az előírt ismeretkörök, tartalmak megjelennek a programban. A hozzárendelt óraszámok megfelelőek. A pótlólag bemutatott levelező képzési mintatanterv megegyezik a nappali képzés mintatantervével, a szabadon választható tantárgyak köre szűkebb. Az önértékelésben nem került részletes kidolgozásra a KKK kompetenciáknak történő tantárgyi megfeleltetés, s annak részletesebb oktatás-módszertana.

A tanterv, tananyag kapcsán több kérdés, feladat, hiányosság vehető fel. A képzés erősen előadás-orientált: 1170:840 előadás-gyakorlat arány jellemzi. Megfontolandó az *értékesítési technikák, PR, kereskedelmi vállalkozások gazdálkodása, szolgáltatásmarketing, logisztika* gyakorlat nélküli oktatása, módosításuk ajánlott. A két specializáció alkalmas szakmai súlypontot emel ki, ugyanakkor a *marketingelemző* tartalma inkább *kommunikációs* (3 tárgy) és alkalmazási sajátosság súlypontú (*B2B, nonprofit/KKV*), csak a (specializációközös) *kontrolling* tekinthető elemző jellegűnek. Vagy a specializáció megnevezését, vagy a tartalmát javasolt módosítani, hogy szinkronban legyen egymással. Az alapozó *marketing* tárgy már a második szemeszterben megjelenhetne, segítve a törzstárgyi építkezést, s az alapozó tárgyak illeszkedését, megértését. Nem javasolt az összes szakmai közös tárgy koncentrációja az első szemeszterekre. Pl. a *menedzsment* esetében nem baj, ha az több ismeretre, tapasztalatra épül, különösen, ha abban olyan *marketing-készség*, mint a kérdőív-készítés, az interjútechnika is megjelenik. A *számvitelnek* nem kellene megelőznie az összes *pénzügyi* jellegű tárgyat, a *számvitel 2* nem a szakmai törzstárgyak közé való. Korai a *nemzetközi marketing* megjelenése a még nem ismert alapszaktárgyak előtt (pl. *marketingkommunikáció, kereskedelmi vállalatok gazdálkodása, értékesítési technikák* stb.) A *kereskedelmi vállalatok gazdálkodása* későn, az 5. félévben jelenik meg, párhuzamosan a *kereskedelmi vállalatok szervezésével, elemzésével*. A *fogyasztói magatartás* elemzését is célszerű a 6. szemeszternél korábban tárgyalni, hiszen a vevő-ismeretre számos szaktárgy épül. Hasonlóan elválasztandó a *marketing kommunikáció 1* és a *PR*. Érdemes a *B2B-marketinget* mint „nehéz” tárgyat az utolsó szemeszterre hagyni.

A tantárgyi programokban, tematikákban megjelennek az ismeretátadást, készségfejlesztést támogató szükséges témakörök, relatíve nagyon kevés átfedés lelhető fel. A szakspecifikus ismeretek, témakörök jól koncentrálnak az alapképzési megközelítésre, „meghagyva” a stratégiai, vezetői döntési szakmai, tartalmi feladatokat a mesterképzésre. A tematikában megadott szakirodalom számos esetben szegényes, csak egy-egy könyv jelenik meg, nem ritkán több mint tíz évvel korábban kiadottak (*marketing, logisztika* stb.) Tanulmány, folyóiratcikk, egyéb aktuális irodalom ritkán található. Nem élnek rendszeresen a tárgyjegyzők az ajánlott irodalom megadásával.

A képzési programban csak a szabadon választható tárgyak között találunk a hallgatók idegen nyelven felvehető tárgyakat, a szaktárgyak esetében nincsenek idegen nyelvű helyettesítő tárgyak.

Személyi feltételek

A szak a szakmailag felelős Marketing és Menedzsment Tanszékre, alapvetően saját, intézményhez kötődő, stabil oktatói gárdára épül. Az oktatói kar mintegy 60 főből áll, kari szinten 87%-os minősítettséggel. A képzésben résztvevő oktatók száma, korösszetétele, tudományos minősítettsége, foglalkoztatási státusza alapján biztosítottak a képzés személyi feltételei. Az összterhelési arányok – mind a kreditek, mind az óraszámok vonatkozásában – átlagosan nézve tarthatóak, néhány – a szak képzésében nem meghatározó szerepet játszó – oktató esetében jeleznek túlzott (25 fölötti kredit, 16 óra hetente) terhelést.

A szakfelelős, Józsa László egyetemi tanár, a hazai *marketing* oktatás-kutatás meghatározó, ismert alakja, megfelel a szakfelelőssel szembeni elvárásoknak, ugyanakkor a szakon való jelenléte csak egy tárgyra, egy előadássorozatra

korlátozódik. A *kereskedelem-szervező* specializáció felelőse, Szabó József, a *marketingelemző* specializáció felelőse, Huszka Péter és a tantárgyfelelősök is tudományosan minősített, rendszeresen publikáló oktatók-kutatók, szakmailag, formailag egyértelműen alkalmasak. A tantárgyfelelősök MTMT-ben regisztrált publikációinak vizsgálata alapján ugyanakkor több esetben nem lelhető fel a témához közvetlenebbül kapcsolódó kutatási, publikációs háttér (*nemzetközi marketing, médiaismeret, kereskedelmi vállalkozások, értékesítési technikák stb*).

Tudományos háttér

A szakot gondozó tanszéken az elmúlt években tudatos kutatási tevékenység valósult meg, melynek eredményeképpen jelentős publikációs eredményeket értek el. Az oktató-kutató közösség rendszeresen vesz részt hazai és nemzetközi konferenciákon, erősítve nemzetközi láthatóságukat. Mindezek eredményeként szakkönyvek, hazai és külföldi, értékes folyóiratpublikációk is születtek. Jellemzőek a közös kutatások, publikációk, melyek az együttműködés meglétét erősítik. A fogyasztói elemzések, a Városmarketing Kutatócsoport jelzik, hogy kezd kialakulni a közös kutatói irány, műhely jelleg. A korábbi személyes nemzetközi kapcsolatok intézményesülése is elkezdődött. Ugyanakkor az elmúlt két évben történt vezetői változások után fontos feladat a megindult folyamatok folytatása, az eredmények megőrzése és új irányok megerősítése, különösen a fiatal, ambíciós kollégák megnyerése, megtartása érdekében.

Infrastrukturális feltételek

A győri campus rendelkezik a szak jelentős létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. 100-nál több főt befogadó előadóteremből 5 áll rendelkezésre, továbbá 35 kisebb kapacitású szemináriumi terem használható a kis létszámú foglalkozásokra. A 4 számítástechnikai kabinet összesen 185 fő befogadására képes. A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2011 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére, továbbá egy 120 géppel felszerelt olvasóterem is. A jelentős könyvtárállomány mellett elérhetők a legfontosabb adatbázisok is (Wos, EBSCO, stb.). Az elektronikus tananyagok a Kautz Kar által működtetett „Virtuális Kar” rendszerből tölthetők le. 4-5 szakspecifikus tárgy esetében saját jegyzettel, több esetben segédlettel találkozunk, azok segítik az oktatást.

A hallgatói létszámhoz viszonyítva a kollégiumi kapacitás jelentős. A campus területén két sportlétesítmény van (edző csarnok, egyetemi sportcsarnok).

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a nappali képzésben tervezett éves felvételi keretszám 70-ről 100-ra emelkedett, a felvett hallgatók száma töretlen érdeklődést tükröz (53, 51, 83, 71, 101, összesen 359 fő). A levelező képzésben a 60 fős éves felvételi keretet ingadozó érdeklődés mellett átlagosan 67%-ban tudták kitölteni (43, 43, 54, 24, 38, összesen 202 fő). A hallgatói létszámok a kapacitásokon belül alakultak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés – már jelzett – előadás-túlsúlya mellett kiemelendő, hogy szinte minden tárgy esetében félévi hallgatói feladat kiadására, prezentálására, vitájára kerül sor, ami javítja a gyakorlatorientáltsági képet. A kapcsolódó konzultációs lehetőségek biztosítottak. Az oktatásmódszertani fejlesztés a szak vonatkozásában is megfogalmazott szándék, tudatos törekvés. Az idegen nyelvű képzésre célszerű – a meglévő erőforrások részbeni átcsoportosításával – nagyobb hangsúlyt fektetni. Az Erasmus program külföldi részképzései a szakon is megjelennek, az igénybevevők száma növelendő.

A kar, a tanszék és az oktatók törekszenek a gyakorlati szakemberek vendégként, esettanulmány-gazdaként történő bevonására, s a hallgatókat gyakorta viszik szakmai rendezvényekre (pl. kamarai programok, konferenciák).

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérésben túlzottan dominál az írásbeli vizsga. Csak néhány tárgy keretében történik szóbeli beszámoltatás. Megjelenik a számítógéppel támogatott teszt is. A képzés, a szak jellege mindenképpen a szóbeli készségek fejlesztését igényli, a szóbeli vizsgák formájában is, ezt nem helyettesíthetik kizárólag az évközi, lazább, nem olyan átfogó jellegű, szintetizáló, érvelést igénylő prezentációk. A szóbeli vizsga, megfelelő oktatói felkészülés és játékszabályok mellett, nem csökkenti a számonkérés objektivitását sem.

A szakmai gyakorlatra 165 kredit teljesítése után kerülhet sor. A hallgatók kezdeményezhetnek gyakorlati helyet, vagy az egyetem Kommunikációs és Szolgáltató Központja közreműködésével a kar ajánl. A gyakorlatról 20000 karakteres beszámolót kell készíteni, amit az oktatási dékánhelyettes hagy jóvá. A központi szervezés előnyei mellett ugyanakkor célszerű lenne a gyakorlati helyek szakmai relevanciájának, az ott szerzett ismeretek, tudás, készségek megítélésének a szakfelelős tanszék, a szak kijelölt referense révén történő értékelése, a szakdolgozat-készítési folyamathoz történő illesztése. (Ilyen mechanizmusról nem szól a szabályzat, gyakorlat.)

A szakdolgozati jelentkezés elsősorban a meghirdetett témák alapján „központilag”, az adott konzulenshez történik, de lehetséges ettől eltérő, a szakhoz illeszkedő téma kezdeményezése is. A szakdolgozat-készítést szakszeminárium keretében támogatják. Egy oktató általában 10-15 szakdolgozót konzultál egy időben. A szakdolgozatot a belső konzulens és egy, általa javasolt, a dékánhelyettes által felkért külső szakértő bírálja. A szakdolgozat készítésének, formai és tartalmi elvárásainak szabályozása jól megoldott, írását egy segédlet is támogatja. A megismert dolgozatok formailag megfelelőek, megfelelnek az értékelésük minősítésének.

A komplex záróvizsga szervezése sajátos gyakorlatot mutat. A vizsga és a szakdolgozat védeése időben kettéválik. A komplex záróvizsga előzetesen kiadott témakörök alapján történő felkészüléssel háromórás írásbeli vizsga keretében történik, ahol esettanulmány(ok) megoldása segítségével kell a hallgatóknak a tudásuk, ismereteik felhasználásáról, alkalmazásáról számot adni. A záróvizsgára való felkészüléshez kiadott témakör és szakirodalmi háttér átfogja a szakmai törzsismeretek, tantárgyak körét. A komplex vizsgának a szituációk, esettanulmány alapján történő lebonyolítása, az alkalmazói tudásra való koncentráció jó. Jobb, mint a szokásos vizsgakérdések alapján történő újrávizsgáztatás, ugyanakkor – ez esetben is – a szóbeli vizsga (hasonló felkészülés alapján) szakmai vitaként jobb lenne, mint az írásbeli: a záróvizsga-bizottság a vizsga jelen formájában csupán a szakdolgozat és az ahhoz kapcsolódó tapasztalatok, ismeretek alapján kap személyes benyomást a végzős hallgatóról. A védésen a szakdolgozat 10 perces prezentálása, annak vitája történik. A szakdolgozatvédeés sikertelensége esetén a komplex záróvizsgát is meg kell ismételni, ez a gyakorlat nem egészen hallgatóbarát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvett hallgatók száma az elmúlt öt évben nappali tagozaton évente 50-100 fő körül alakult, tendenciájában növekvő, s a levelező képzés is 30-40 közötti, kisebb ingadozással. (A 2015/16. tanévre a nappali képzésre 71, a levelezőre 41 elsőhelyes jelentkezést regisztráltak, 200-200 fő körüli összjelentkezési számmal.)

A nappali képzésben 85, a levelező képzésben azonban mindössze 19 diplomát adtak ki. A képzésben az átlagos lemorzsolódási arány 30 % körüli, s a záróvizsgát tett hallgatók mintegy 30% nem bír nyelvvizsgával.

A DPR szerint a végzett hallgatók 95 %-a egy éven belül elhelyezkedik, szakmájában, szakmaközeli munkahelyeken.

A hallgatók felkészítése a továbbképzésre, a tehetséggondozás folyamatai, rendszere a karon jól kiépített, mind az ismeretek oktatása, mind a hallgatókkal történő közvetlen foglalkozás, menedzselés vonatkozásában. A Szakkollégium, (O)TDK szervezettsége, eredményessége megfelelő, a felelős oktatók sok energiával segítik a tanulmányi versenyeken való sikeres szereplést. A szak OTDK-n ér el sikereket, első helyezést és további elismeréseket egyaránt (városmarketing, piackutatás).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése alapvetően kari, s részben tanszéki szinten történik. Az oktatásszervezés (szakdolgozat, szakmai gyakorlat stb.) jelentős mértékben centralizált (kari). A szakfelelős jogosult a szakmai irányításra, kezdeményezésekre a kar vezetése, a kari tanács felé. Az oktatásszervezési, tantervi, szabályozási változtatásokat az Egyetemi Oktatási Bizottság véleménye alapján a Szenátus hagyja jóvá.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon, s ebből eredően a szakon kiépültek a minőségbiztosítási folyamatok, szervezettek az értékelések, szintúgy a hallgatói visszacsatolások. Ezt a korábbi intézményi akkreditáció minősítette, alkalmasnak, jónak ítélte.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A külső feltételrendszer, a *korlátok* közül kiemelendők a társadalmi, különösen a demográfiai változások, az érettségizők egyre csökkenő létszáma, az általánosan alacsonyabb műveltség, idegennyelv-ismeret, az államilag finanszírozott helyek számának csökkenése és a szak piaci alapon történő működés(tet)ése, az üzleti szféra részéről kisebb mértékű támogatás és vállalati megbízás, a fővárosi egyetemek vonzását jelölték meg. A szak fontos előnyei, *erősségei* közé tartozik a felvett és végzett hallgatók relatíve magas aránya, az oktatói kar széles kutatási palettája, minősítettsége, a folyamatos tananyagfejlesztés, a szak hallgatóinak fokozott aktivitása, eredményessége a tudományos diákköri munkában. A *gyengeségek* között említették az informatikai eszközbeszerzéssel kapcsolatos korlátozásokat, a pénzügyi támogatások hiányát, a szakon oktató professzorok alacsony számát, a szakmai tárgyak idegen nyelvű oktatásának gyengeségét, az oktatásmódszertani hiányosságokat (pedagógiai ismeretek). Az egyik legnagyobb *lehetőségnek* Győr folyamatosan növekvő vonzerejét, a kapcsolatépítést, együttműködések kialakítását a vállalati szférával, az interdiszciplináris kutatások révén új kutatási területek megjelenítését nevezték meg. Emellett a kart, a képzéseket népszerűsítő, saját marketing szükségességét, a nemzetköziség növelését tartják kiemelten fontosnak.

Összességében – egyetértve a C-SWOT megállapításaival, s kiegészítve azt az értékelés elismerő és kritikus megállapításaival – a *kereskedelem és marketing* alapképzési szak a kar képzési profiljában stabil pontnak értékelhető, melyet látható, biztonsággal tervezhető kereslete, az oktatói kar felkészültsége és az intézmény keret-feltételei, a város és a vállalkozói környezet kedvező, támogató hatásai tesznek megalapozottá.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A mintatanterv kisebb-nagyobb strukturális átrendezése kívánatos a tantárgyak szakmai-logikai összhangja érdekében. A specializációk pontosítása, gyakorlatorientált kiegészítése, illetve a *marketingelemző* specializáció esetében a tartalmi és elnevezésbeli összhang megteremtése célszerű. Az átrendezés a szak győri sajátosságának, pozicionálásának kialakítására irányuló szándék megnyilvánulása lehet.
2. A tantárgyi programok, tematikák pontosítása szükséges, elsősorban a szakirodalmi kötelező és ajánlott források bővítése, frissítése, továbbá a tantárgyfelelősök még jobb megfelelése érdekében kutatás-támogatás, esetleges oktatói profil-módosítás formájában.
3. A kutatási műhely-jelleg erősítésének folyamatát fenn kell tartani kutatási pályázatok, közös, illetve kooperációs (interdiszciplináris, karközi, nemzetközi) együttműködési programok révén.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/90.</p>	<p>2016/1/VII/3/11. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a javaslatokban szereplő hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon csak teljes idejű képzés folyik specializáció nélkül, magyar nyelven.

A tanterv alapvetően megfelel a KKK elvárásainak, de a képzés során összesen 54 tárgyat kell a hallgatóknak elsajátítaniuk, ami miatt a tanterv kissé elaprózódottnak tűnik. Hiányzik a képzés befejező szakaszában egy szintetizáló tárgy (pl. *marketingtervezés*), amely az egyes részterületek anyagát egységbe foglalná. A *kereskedelemhez* kapcsolódó tárgyak száma az elfogadhatóság minimumán áll: csak egy tárgy foglalkozik kötelezően a *kereskedelmi ismeretekkel*, a másik három *kereskedelmi* tárgy választható, de a hallgató diplomát szerezhethet anélkül is, hogy ezek közül akár egyet is választana. Ezeket a tárgyakat indokolt lenne kötelezővé tenni, helyette más, önmagában érdekes, de a képzés jellegéhez kevésbé kapcsolódó tárgyakat (pl. *humánmenedzsment*, *költségvetési kapcsolatok* stb.) a választható blokkba áthelyezni. A néhány tantárgyleírást érintő helyszíni betekintés alapján a megadott szakirodalmak megfelelőek, de a 2010 utáni releváns könyvek visszafogott számban jelennek meg. A kompetenciák tekintetében a párosítások megfelelőek.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Hetesi Erzsébet minden tekintetben megfelel a követelményeknek, a *marketing* egészére történő rálátása, szakmai beágyazottsága, szakmai közéleti szerepvállalása egyértelműen alkalmassá teszi őt a feladatok ellátására. Megadott publikációi nagyon jó tudományos teljesítménynek értékelhetők.

Az AT/AE/V oktatók aránya megfelelő. A képzés 75 tantárgyát 85 oktató oktatja, ebből 49 tantárgyfelelős. A tantárgyfelelős oktatók kreditterhelése megfelelő, kielégíti a MAB előírásait. Néhány oktató, így a szakfelelős is átlépi ugyan a 25-ös kredithatárt, de az arányuk az összes oktatói körben nem haladja meg az engedélyezett mértéket. A *marketing* szakterület oktatóinak száma azonban rendkívül alacsony. A képzés lényegét képező, a *marketing* szélesebb értelmezési körébe tartozó tárgyakat egy egyetemi tanár és két tantárgyfelelős látja el. Ők összesen 16 tárgy vezetését látják el. Mindenképpen szükséges lenne legalább egy főállású, tudományos minősítéssel rendelkező oktató felvétele a *marketing-kereskedelem* szakterületére. Összesen két tantárgyfelelősnek nincs tudományos minősítése, az egyikük nyelvtanár, a másik jogász.

Tudományos háttér

A kar, illetve az integrált egyetemi háttér jó alapot teremt tudományos kutatásra, amellyel az oktatók jól is éltek. A szakfelelős a magyar és a nemzetközi *marketing* szakmai szféra elismert szereplője, szakkönyveit más műhelyek is alkalmazzák, publikációi neves hazai és nemzetközi folyóiratokban jelennek meg. A doktori iskola keretében a tudományos utánpótlásban is fontos szerepet vállal. A magas oktatási terhelés is magyarázza, hogy a beosztott oktatók publikációs tevékenységében a nemzetközi publikációk még nem foglalnak el megfelelő helyet. A kar ugyanakkor fontos lépéseket tesz ennek javítására, pl. jelentős anyagi támogatást nyújt a kutatásokon alapuló külföldi publikációk megjelentetésére fontos tudományos folyóiratokban.

A kar keretében jelenleg négy kutatóműhely működik, ezek tevékenységének fejlesztése indokolt, egyrészt a vállalatok irányába, másrészt originális kutatások nemzetközi elismertetése felé.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei megfelelők. Az oktatás döntő többségben két épületben zajlik. A Kálvária sugárúti, felújított és a legkorszerűbb technikával ellátott épületben kapnak helyet az irodák, valamint három 40 fős tanterem, 2 számítógépes kabinet és három szemináriumi terem. Az ebben az épületben található termek mindegyikében

lehetőség van az előadások és foglalkozások digitális rögzítésére és a kar honlapján történő, akár azonnali közvetítésére. A másik épület a Feketesas utcában található (mintegy öt perces sétára az előző épülettől), 2012-ben lett felújítva, és öt tanteremnek ad otthont. Az oktatási teremkapacitás itt tovább is bővíthető. A két épületben tartott tanórák mellett előfordul, hogy a diákok évfolyamszintű előadás keretében a József Attila Tanulmányi és Információs Központ nagy termeiben hallgatnak kurzusokat. Ezen túlmenően szükség esetén egyes tanórákat más karok tantermeiben tartanak.

A Gazdaságtudományi Kar két számítógépes labort üzemeltet a kar hallgatói számára, emellett a diákoknak hozzáférésük van a József Attila Tanulmányi és Információs Központ számítógépeihez és internet használatához. Az informatikai eszközöket folyamatosan fejlesztik, a legutóbbi nagyobb beszerzés 2014-ben történt. Továbbá a diákoknak és az oktatóknak is van hozzáférésük a KSH kutatószobájához Szegeden.

A szak diákjai a Szegedi Tudományegyetem központi könyvtárát használják, mely több mint egymillió könyvet, 250 000 folyóiratot és 130 000 egyéb dokumentumot, valamint egy folyamatosan növekvő digitális állományt kezel. A könyvtár, annak ellátottsága és felszereltsége igen magas színvonalú.

Az oktatási segédletek támogatják a szak minőségének fenntartását és növelését. A szakirodalom mind magyar nyelven, mind angol nyelven megfelelő és hozzáférhető, listájukat évente frissítik. Az oktatók által biztosított egyéb segédanyagok a Coospace-en keresztül elérhetőek.

A Gazdaságtudományi Kar a Coospace-t használja a tanulmányi tartalomszolgáltatás és az elektronikus ügyfélszolgálat, valamint a hatékony kommunikáció biztosítására. A tanulmányi ügyekkel kapcsolatos adminisztrációt az ETR támogatja, a MODULO rendszer alkalmazása pedig lehetővé teszi, hogy a diákok a nap bármely szakában elektronikus dokumentumok segítségével intézhessék a tanulmányaikkal kapcsolatos adminisztratív ügyeiket.

A szakhoz gyakorlati képzőhelyek kapcsolódnak. A hallgatók a szakgyakorlati helyeiket önállóan, illetve a kar segítségével is kiválaszthatják. A gyakorlat értékelési rendje kidolgozott, felügyeletét a karrier iroda látja el. Az iroda döntéseinek felülvizsgálatát jelenleg nem szabályozzák teljes mértékben.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben a felvételi kapacitás évente 90-100 fő, a felvettek száma összesen 485 fő (90, 89, 92, 94, 120). A kapacitásfeltöltés 83 és 91% között mozog, amely jó eredménynek mondható. 2009-től 2012-ig csökkent az érdeklődés a képzés iránt, de 2013-tól ismét megnőtt a felvettek száma.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok egyaránt tartalmaznak elméleti ismeretátadást és gyakorlati jellegű feladatmegoldásokat. A magas óraterheléssel is magyarázható, hogy a gyakorlati formák kissé háttérbe szorulnak. Ugyanakkor a képzés tanárai nagy szerepet fektetnek az egyéni foglalkozásokra, mind a tudományos diákkörökben, mind pedig a szakdolgozati konzultációknál.

Külföldi részképzésekre az Erasmus pályázat nyújt lehetőséget, ahol a hallgatók nagyszámú külföldi intézmény közül választhatnak. A hazai helyzetnek megfelelően a bejövő hallgatók száma kevesebb, számukra 4 angol nyelvű kurzust nyújtanak a szakon, ezt növelni lenne célszerű.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak értékelése házi dolgozatok, prezentációk és írásbeli vizsga alapján történik, ami megfelel az általános hazai gyakorlatnak.

A szakdolgozati témaválasztás hagyományos úton történik, külön informatikai program a jelentkezések kezelésére nem áll rendelkezésre. Az egy főre jutó dolgozatok számának nincs maximuma, a konzulens oktató korlátlan számú dolgozatot vállalhat. *Marketing* jellegű témák rendelkezésre állnak kellő számban. A megtekintett dolgozatok statisztikai elemzése összetettebb módszereket is felvonultatnak.

A szakdolgozatok értékelését a témavezető és egy belső, egyetemi bíráló készíti. A záróvizsgák bizottságainak munkájában külsős szakemberek részt vesznek. A záróvizsgák szakmai és szakdolgozat védési szakaszai egyszerre kerülnek lebonyolításra. A záróvizsgák egy hallgatóra jutó minimális és maximális időtartamát nem szabályozzák.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés eredményességi mutatói jók. A kiadott diplomák száma 260 (39, 53, 45, 50, 73). Általában a képzésbe bekerülő diákok kb. 50%-a kapott diplomát. A nyelvvizsga hiánya miatt összesen 35 fő (5, 9, 9, 7, 5) nem kapott diplomát közvetlenül a záróvizsga után.

A kar TDK tevékenysége 2010 és 2014 közötti években nagyon erős volt. Számos díjazott került ki soraikból. A tehetséggondozás magas szintű, s számos más formában is megjelenik pl. demonstrátori rendszer, szakmai klubok. A hallgatók felkészítése a mesterképzésre megtörténik.

A DPR alapján a hallgatók elhelyezkedési esélyei és fizetési kategóriájuk jó. A hallgatók nagyon jelentős része búcsút mond a régióknak és a városnak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak az Üzleti Tudományok Intézetéhez tartozik. A szakfelelős lényegében tanácsadói szerepet tölt be a szak tantervének és tananyagainak változtatása során. A szakfelelős tagja a kari tanácsnak, a szakot érintő előterjesztésekkel kapcsolatban véleményezési joga van. A döntéseket az illetékes kari tanács hozza meg.

Kívánatos lenne, hogy a szakfelelős – a kari vezetéssel összhangban – a képzés humán erőforrás-fejlesztését is szorgalmazza.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A vizsgált képzésen nincsenek szakspecifikus intézkedések, a minőségbiztosítási folyamatok a karon egységesek.

A bemenet körében világosan dokumentáltak az elvárások, az oktatók alkalmazásának feltételeit az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg, a tételes ismertetés az egyetemi SZMSZ Foglalkoztatási Követelményrendszerében található. A kar az utánpótlást elsősorban belülről próbálja megoldani. Az oktatási-tanulási folyamatban az oktatók szakmai, módszertani fejlődését a kar elkötelezetten támogatja. Nagy hangsúly helyeződik az oktatók kutatásokban való részvételének, a hazai és nemzetközi konferenciákon való részvételének és publikálásának a támogatására. Az oktatók továbbképzése több dimenzió mentén biztosított: angol nyelvtanítás, illetve pedagógiai jellegű továbbképzések formájában. Az oktatói teljesítmények mérése a folyamatosan átalakított és újragondolt Teljesítményértékelési Kézikönyv alapján történik. Az oktatók teljesítményét az oktatás és a kutatás terén mérik. Az előbbi esetében figyelembe veszik az oktatást és az ahhoz szervesen kapcsolódó tevékenységek végzését, valamint a tehetséggondozási feladatokat és eredményeket. Az utóbbi esetében a publikációk számát tekintik az értékelés alapjának. A két területet 50-50%-ban veszik figyelembe. Az elismerés, ami elsősorban mennyiségi és teljesítéalapú, leginkább pénzügyi formájú.

A karon az OMHV kérdőív online tölthető ki. A linket a hallgatók e-mailben kapják meg. A válaszadási arány meglehetősen alacsony (13-15%). Az eredmények az összkutatói értekezleteken bemutatásra kerülnek. Emellett a kar egyes szervezeti egységei, sok esetben az egyes oktatók maguk önállóan állítanak elő formanyomtatványt, amelyeken a diákok értékelni tudják az oktatók munkáját az egyes kurzusokra vonatkozóan. Az oktatók meglátása szerint a minőségbiztosítás elemeinek a biztosítása informális formában valósul meg.

A lemorzsolódás csökkentése érdekében a kar a képzési kimenet adatait rendszeresen gyűjti, a folyamatokat értékeli. A foglalkoztatás tapasztalatait a karral együttműködő nagyszámú foglalkoztatótól kapott információk egészítik ki.

A Szegedi Tudományegyetem 2010-ben csatlakozott a DPR-hez. A DPR-ben az intézményi vizsgálat módszertana illeszkedik az országos rendszerhez, de a DPR rendszer működése nem szakspecifikus. A Hallgatói Szolgáltató Iroda minden adott évben végzett hallgatónak küld elektronikus formájú kérdőívet. Ezt a kérdőívet intézményi szinten kiegészítik az elégedettségre, intézményi lojalításra, az intézmény elhelyezkedést segítő szolgáltatásra és a képzések hiányosságaira vonatkozó kérdésekkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés megállapításai lényegében helyesek. *Külső korlátként* jelölik meg a demográfiai tényezőket, a földrajzi elhelyezkedést. Az *erősségek* között szerepel meg az oktatói állomány alacsonyabb életkora. Ez részben valóban előny, ugyanakkor a magas képzettségű és kutatási teljesítményű oktatók jelenlétére is szükség lenne. A *gyengeségek* között helyesen jelenik meg a professzorok alacsony száma, legalább egy fő magas képzettségű oktató főállású alkalmazása indokolt. További *gyengeség* még a tudományos tevékenység, ami a nemzetközi kutatási kapcsolatok kialakításával fejleszthető.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt összefoglaló szakmai tárgyak (pl. *marketingtervezés*) beépítése a tantervbe, néhány kisebb jelentőségű tárgy elhagyásával.
2. Célszerű lenne néhány kötelező angol nyelvű tárgy bevezetése.

3. Megfontolandó egy specializáció kialakítása a helyi, térségi gazdasági sajátosságok, illetve a kutatási irányok figyelembe vételével.
4. Szükséges a *kereskedelmi* ismeretek oktatásának erősítése.
5. Egyértelműen fontos lenne a *marketinggel* foglalkozó oktatók létszámának bővítése.
6. Indokolt legalább egy új szenior oktató alkalmazása.
7. Nemzetközi kutatási kapcsolatok kiépítése, a publikációs tevékenység erősítése
8. Célszerű lenne egyenletessé tenni az oktatók szakdolgozati terhelését, megakadályozva a kirívóan magas egy főre jutó dolgozatszámot, s bevezetni a dolgozatok külsős értékelését.

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gödöllő, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>ellátási lánc menedzsment;</i> <i>marketing információs menedzsment</i> specializációk működő képzés értékelése: 2006/2/III/2. sz. MAB határozat	2016/1/VII/3/12. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szent István Egyetemen a *kereskedelem és marketing* alapképzési szakon magyar nyelvű képzés folyik. A gödöllői székhelyen teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést, 2014 óta a budapesti telephelyen részidejű, levelező képzést folytatnak. Három specializációt hirdetnek: *ellátási lánc menedzsment*, *élelmiszermarketing menedzsment*, *marketing információs menedzsment*, amelyek közül az *ellátási lánc menedzsment* specializációt a *gazdálkodási és menedzsment* alapképzéssel közösen működtetik, az *élelmiszermarketing menedzsment* specializációt pedig nem indítják.

A szak tanterve megfelel a KKK dokumentumainak és elvárásainak. A szakmai törzsanyag 12 tárgya közül 9 kifejezetten a *marketing* egyes részterületeit fogja át, míg a differenciált szakmai ismereteket nyújtó specializációs tárgyak lehetőséget adnak a nagyon elmélyült tanulmányozásra is. A mintavételes alapon megtekintett tantárgyi leírások alapján korszerű tananyagokat használnak, amelyek között számosat a tanszék munkatársai jegyeznek. Az egyes tantárgycsoportokra szánt kredit kiméretük megfelelnek az elvárásoknak. A creditsúlyok alkalmazása vitatható, pl. egy heti 2 órás, előadásos tárgy 4 kreditet ér, ha viszont további heti 2 óra gyakorlat is társul hozzá, az 5 kredit. Másról a heti 2 gyakorlatnyi óra szintén 4 kreditet ér, feltételezve, hogy az 1 kontaktórához tartozó munkaóra nem különbözik az előadás és a szeminárium között. Jóllehet a szisztematikusan alkalmazott kreditkiosztás rendszerszemléletet tükröz, mégis átgondolandó a rendszer.

Személyi feltételek

A szak személyi feltételei maximálisan eleget tesznek az akadémiai elvárásoknak. Az oktatásban részt vevő 66 oktatóból 34 tantárgyfelelős, mindnyájan fokozattal rendelkeznek: döntően PhD és CSc, 3 fő pedig DSc, ami jelzi a magas tudományos felkészültséget. A szak és az *élelmiszermarketing menedzsment* specializáció felelőse Lehota József, az MTA doktora, a szakterület nemzetközi hírnévű kutatója. Ezt tükrözi az a számos kutatási projekt, amelyben témavezetőként is részt vállalt, továbbá az MTMT-ben is dokumentált publikációs tevékenysége. A specializációfelelősök (Fodor Zita, Komáromi Nándor) megfelelőek; Fodor Zita, az *ellátási lánc menedzsment* specializáció és néhány tantárgy felelőse azonban több esetben **nem vesz részt** az általa jegyzett tantárgyak oktatásában, ami **nem felel meg** a MAB-nak a tantárgyfelelősökkel szemben támasztott elvárásainak. Ezen tantárgyak többsége a *kereskedelem és marketing* alapszak differenciált, nem *marketing* specifikus tantárgya. A magyarázat a legtöbb esetben az óraterhelés megadott szinten tartása, hogy az ne haladja meg a heti kötelező szintet, illetve egyes esetekben a tartós távollét, pl. szülés.

A képzésben résztvevő 66 oktatóból 61 fő AT minősítésű. A tantárgyfelelősök mind vezető oktatók, azaz egy főiskolai docens kivételével egyetemi tanárok vagy docensek. Ugyanakkor a munkatársak kormegoszlása ígéretes, hiszen az összes oktató között is többségben (70%) vannak az 1970 után születettek. Ennek oka részben az, hogy az oktatási terhelés miatt sok a gyakorlatvezető. Az országos problémával megegyezően az egyetemi tanárok „túlkorosak”, és viszonylag kevés a docens, aki a helyükbe léphet. A tantárgyfelelősök döntő többségének intézményi szinten legfeljebb 25 a kreditterhelése.

A tantárgyfelelősök munkájának ellenőrzéséről tanúskodik, hogy minőségi kifogások miatt két tantárgyfelelős váltására került sor a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban.

Tudományos háttér

A kereskedelem és marketing alapképzés szakmai-tudományos háttérét az alapítástól 2013 szeptemberéig elsősorban a Marketing Intézet, azóta az Üzleti Tudományok Intézete Marketing módszertani és Marketing menedzsment tanszékei biztosítják. Imponáló a lista, amely az elmúlt 25 év hazai és nemzetközi kutatási programjait sorolja fel. OTKA és TÁMOP kutatások mellett TEMPUS, LEONARDO és CEEPUS programokban való részvétel jelzi a nemzetközi kapcsolatokat. Ezek a programok gyakran más tanszékek, intézetek irányítása alatt bonyolódnak, ami a szakok közötti együttműködésnek is egyik, indirekt formája. Emellett az oktatásban közvetlenül hasznosítható vállalati kutatási programokban is jeleskednek, amelyből 51-et jeleznek az elmúlt két évtizedben.

Az MTMT adatbázisa alapján összesítve, az utóbbi 5 esztendőben 237 publikációt jelentetett meg a két marketing tanszékhez tartozó, a kereskedelem és marketing képzésben részt vevő 10 munkatárs. Az egy főre vetített évi 5,3 tudományos publikáció megfelelő színvonalú szaklapokban és konferenciákon eleget tesz az elvárásoknak, még ha vannak is eltérések az egyes oktatók között.

Infrastrukturális feltételek

A gödöllői székhelyen, ahol három kar közös használatában található a tantermek, a hazai átlagos helyzetnek megfelelően ki tudnak elégíteni minden igényt. A nagy előadók, telepített projektorokkal, biztosítják az évfolyamok számára is az előadások korszerű megtartását. A szemináriumi termek egy része szintén rendelkezik korszerű eszközökkel, projektorral, számítógéppel, TV-vel, máshová pedig telepíthetők az eszközök. A központi számítástechnikai oktató termeken túl a GTK 92 hallgatói kapacitással rendelkező 5 számítástechnikai teremmel is rendelkezik. Egyidejűleg a gödöllői campuson 4166 hallgatót tudnak leültetni, a budapesti telephelyen 1085 férőhely található.

Az egyetemi könyvtár sok százezer könyvtári egységet gondoz 7 tagkönyvtárban. A tudományterületileg releváns könyvek száma is jelentős, 26 774, míg a gazdaságtudományi témakörbe tartozó, az egyetem által előfizetett folyóiratok száma 137 db. A könyvtár előfizet a legjelentősebb adatbázisokra, mint Scopus, Science Direct, EconLit stb.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a tervezett éves felvételi keret a nappali képzésben 160-ról, a levelező képzésben 120-ról 40 főre csökkent. A felvett hallgatók létszáma is radikálisan csökkent: a nappali képzésre (43, 34, 27, 25, 23) összesen 152 hallgatót, a levelező képzésre (53, 44, 0, 0, 20) összesen 117 hallgatót vettek fel.

A felvettek száma kb. egy harmada a keretszámoknak. Ebben több tényezőnek volt szerepe: többek között fokozatosan egyre több szakot hirdetett meg a SZIE, egyre több felsőoktatási intézmény hirdet kereskedelem és marketing szakot, továbbá a felsőoktatás általános gondjai, mint pl. a demográfiai helyzet. Ez a csökkenés azonban mind a fizikai, mind a szellemi kapacitás oldaláról relatív bőséget eredményezett, ami a hallgatók szempontjából kedvező helyzet. A kereskedelem és marketing szak hallgatói létszámát a marketing tanszékek oktatóira vetítve 8 fő/oktató mutatószámot kapunk, ami lehetőséget ad a minőségi oktatásra. Ugyanakkor a 2012-es év kari felvételi létszámcsökkenése nagyfokú bizonytalanságot vitt a rendszerbe, ami 2015-re kezd stabilizálódni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben a gyakorlati órák aránya 43,7%, ami elégségesnek látszik ahhoz, hogy a hallgatók készségszintre fejlesszék elméleti ismereteiket. A 7. félévben lebonyolításra kerülő vállalati gyakorlat jól szervezett és ellenőrzött formában zajlik. A gyakorlati képzést segíti a 2003-ban átadott Marketingkutatólabor, ami lehetővé teszi speciális számítógépes szoftverek alkalmazását, fókuszcsoporthoz és speciális interjúk bonyolítását stb.

A szak kimeneti céljából kitűzött általános és szakmai kompetenciák elsajátítása az egyes tantárgyakban jól nyomon követhető és megfelelő módszerekkel alátámasztott, döntően a számonkérési rendszer révén. Ugyanakkor ezeknek empirikus megvalósítására, elemzésére nem nagyon láttunk példát. Ezzel szemben úttörő jellegű és mások számára is javasolható az a több éve folytatott gyakorlat, amely szerint az üzleti kommunikáció tárgy keretében – egy kompetenciaalapú szakmai személyiségfejlesztő program részeként – kerül sor a hallgatók kognitív-emocionális-kommunikatív viselkedési jellemzőinek mérésére. Ma már trendszerű és az egyes évfolyamokat ebből a szempontból értékelő megállapítások is tehetők.

A marketing mesterszak keretében végeztek kompetencia-tesztet, amelyek lehetőséget adtak a SZIE GTK-n és más intézményekben a kereskedelem és marketing alapszakon végzett hallgatók kompetenciaszintjének összehasonlítására.

Miközben az Erasmus és más programok révén van lehetőségük a hallgatóknak külföldre menni, idegen nyelven már Gödöllőn is lehet tárgyakat hallgatni, a hallgatói visszajelzések szerint ezekben nem jeleskednek a SZIE hallgatói. Ez a

hallgatók tartózkodása mellett annak is betudható, hogy nem kapnak erős késztetést tanári részről sem az idegen nyelvű szakirodalom olvasására, ilyen tárgyak felvételére, sem a külföldi utak megpályázására.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak értékelése, a különböző írásbeli és szóbeli számonkérési módszerek alkalmazása megfelel az általános hazai gyakorlatnak, amelyben hangsúlyos a folyamatos tanulásra ösztönzés. Maximálták a félévente oktatható tárgyak számát 7-ben, a specializációválasztást megfelelő kreditek teljesítéséhez kötik.

A szakmai gyakorlatok és a záróvizsga bonyolítása jól szabályozott. A záróvizsga részét képező komplex vizsga a szak alapozó és törzstárgyaiból is tartalmaz kérdéseket. Úgy tűnik, nagyobb a hangsúly az ismeret- átadáson, mint a szintetizálási képességen. Ez utóbbit inkább a szakdolgozat hivatott biztosítani, amelynek a témaválasztásában a hallgatóknak van nagy szerepük, a szakfelelős jóváhagyása mellett. A záróvizsga- bizottsági tagok szóbeli és írásbeli véleményt is nyilvánítanak a hallgatók tantárgyi és elméleti tudásáról, módszertani felkészültségéről, amelyet a szakfelelős is megkap.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés eredményességének hallgatói létszámadatok oldaláról való megvilágítása, mint már korábban is jeleztük, negatív tendenciákat mutat. A nappali képzés kapacitáskihasználása 34,5%-os lenne, ha minden felvett hallgató beiratkozott volna, elkezdte volna a tanulmányait, és nem lenne lemorzsolódás. A levelező képzés kapacitáskihasználása 30%-os, kedvezőtlenebb, mint a nappali képzésé, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a 2011/12 és a 2012/13-as tanévben nem indult a levelező képzés. A levelező képzésben még kedvezőtlenebb a kép, ha az adott években kibocsátott diplomák számát hasonlítjuk a felvettek számához (ami nem teljesen pontos, mert a trendhatást nem veszi figyelembe). A nappali képzésnél $124/152=81,6\%$ adódik, a levelező képzésnél $34/117=29,1\%$, ami jelzi, hogy az utóbbi esetben milyen jelentős a lemorzsolódás. (A 2013/14-es hiányzó adatokat szakértői becsléssel pótoltuk, a nappali képzésben 13, a levelező képzésben 10 diplomával számolva.)

Az okokat illetően a korábban említett „külső” tényezők mellett a belső tényezők között kell megemlíteni a budapesti képzési hely megindítását, a felsőoktatási szakképzési szakra felvettek nagyobb számát, valamint a mesterképzés beindulását 2009-ben, ami lekötötte az oktatók kapacitását. A racionalizálás érdekében a 2014/15-ös tanévben a *kereskedelem és marketing* alapszak levelező képzését már csak a budapesti telephelyen hirdették meg.

A *kereskedelem és marketing* alapszakos nappali és levelező szakos hallgatók 15,2%-a nem rendelkezett nyelvvizsgával a záróvizsga időpontjában, így oklevelet sem kaphatott.

A tehetséggondozás számos formája érvényesül a képzés során. A hallgatókat bevonják a különféle kutatási programokba, aminek az egyik következménye, hogy a hallgatók a végzés után nagy valószínűséggel választják a SZIE mesterképzéseit. A TDK versenyeken az alapszakos hallgatók együtt szerepelnek a mesterszakos hallgatókkal, így főleg az intézményi, kevésbé az országos versenyeken érnek el sikereket. Korábban működtettek egy „MI Klubot”, ami beolvadt a Vállalatgazdasági Szakkollégiumba. Szűk körben működik demonstrátori rendszer is. Az országos *marketing* tárgyú versenyeken (pl. Miskolci Egyetem Városmarketing verseny) való részvétel költségeit a kar vállalja magára.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot gondozó két tanszék, valamint a szakfelelős jól részletezett és a feladatokat, felelősségi hatásköröket világosan bemutató intézményi rendszerben működik. A beiskolázási és felvételi folyamatot a dékánhelyettes működteti, a szakfelelős feladatai a beiratkozástól a záróvizsgáig tartanak. A fejlesztési javaslatoktól kezdve az operatív működés összes eleméig a szakfelelős megfelelő rálátással és döntési befolyásolási képességgel rendelkezik. Ebben nagy szerepe van a korábban bemutatott tudományos és oktatási tapasztalatának.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Szent István Egyetemen a minőségbiztosítás rendszere nagyszabású fejlesztés alatt áll. Célul tűzték ki az ISO 9001 szabványnak való megfelelést. Ennek és az ESG-nek való megfelelés érdekében Akkreditációs Minőségügyi Bizottság, Egyetemi Minőségügyi Központ és Kari Minőségügyi Bizottság működik. Ez utóbbi foglalkozik a szakot is befolyásoló kari, intézeti szabályzatokkal, az oktatói teljesítménymérés rendszerével, a hallgatói, oktatói véleményezés, elégedettségmérés stb. rendszerével. Ezeknek az eredményeit félévente, évente visszacsatolják az érintettekhez, esetenként intézkedési tervet is kidolgoznak.

A szakra vonatkozóan nem készül felhasználói és munkaerőpiaci felmérés, de képet kapnak a különböző információforrásokból, pl. elhelyezkedési (DPR) adatok, vállalati gyakorlatok értékelése stb. A SZIE Központi Karrier Iroda is szolgáltat erre vonatkozó adatokat.

Az önértékelésben idézett, a GTK Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézete által készített felmérés szerint az egyes karok 2010-2012 között abszolutoriumot szerzett volt hallgatói közül a GTK-n végzett hallgatók folytatták tanulmányaikat leginkább a Szent István Egyetemen, illetve más felsőoktatási intézményben. Közel 71%-uk rendelkezett állandó, teljes munkaidős állással, míg a munkanélküliek aránya 5% körül volt.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés nagyon részletes, a további működés szempontjából mérlegelendő megállapításokat tartalmaz. Ugyanakkor hiányzik belőle sok indikátor, illetve annak valamilyen célértéke vagy a jelenlegi helyzetet leíró mutatószáma, ami alapján a jövőbeni változás megítélhető. A hosszú idő óta működtetett minőségbiztosítási rendszer, a folyamatos kompetenciamérés és arra épülő hallgatói szaktanácsadás mint *erősség* felvázolása kérdéses, ha ugyanez megjelenik a *gyengeségek* között is. Az egész problémakör inkább a fejlesztési *lehetőségek* területére való, konkrét indikátorok hozzárendelésével.

Összefoglalóan: A SZIE GTK – infrastrukturális és szellemi kapacitása alapján – a jelenleginél nagyobb hallgatói kört is ki tudna szolgálni a *kereskedelem és marketing* alapszak nappali tagozatán. Ez annál inkább fontos, mert a levelező szak 2014-től már csak a budapesti telephelyen működik. Ehhez jobban át kellene gondolni és megfelelően kommunikálni azt a sajátosságot, amit a SZIE nyújt a hallgatóknak. A teljesítményértékelési rendszer fejlesztése minden szempontból dicséretes, még ha a részletezettsége helyenként túlzónak is mondható, ugyanakkor hatásosabb kapcsolatba kellene hozni az oktatói előmeneteli, illetve jutalmazási, tágabb értelemben az erőforráshoz jutási rendszerrel. Az oktatástechnológia fejlesztésének – a Marketingkutatólabor megléte ellenére – kiemelt célnak kellene lennie a korszerű tanulási, tanítási módszerek, számonkérési rendszerek elterjesztése révén. Ehhez a tanárok továbbképzését is új alapokra kell helyezni.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeit hozzák összhangba a MAB elvárásaival.
2. A kreditszámok alkalmazása az egyes tárgyaknál átgondolandó, figyelembe véve az egy kredit = 30 munkaóra követelmény teljesülését a 4 és 5 kredites tantárgyaknál.
3. A nemzetközi orientációt a hallgatók idegen nyelvű képzésben való részvételének ösztönzésével, külföldi utak vonzerójének növelésével célszerű elősegíteni.
4. A vállalati kapcsolatok szisztematikus nyilvántartására lenne szükség, építve a volt diákok munkahelyeinek bevonására az oktatásba és a kutatásba.
5. A komplex vizsga továbbfejlesztését szolgálhatná olyan rövid esettanulmány beépítése, amely valós piaci helyzethez közeli szituációban kérné számon a hallgatók szakmai tárgyi tudását.

Szolnoki Főiskola Szolnok, Budapest, Kiskunfélegyháza	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>értékesítés szervezés; marketing menedzsment</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/92.</p> <p>távoktatásos képzés MAB határozata: 2005/8/III/2/91.</p> <p>Budapesti telephelyen indítandó képzés MAB határozata: 2006/6/X/3/14.</p> <p><i>marketing menedzsment</i> szakirányon képzés MAB határozata: 2008/8/V/5.</p>	<p>2016/1/VII/3/13. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szolnoki Főiskola a szolnoki székhelyén teljes idejű nappali; Szolnokon és a kiskunfélegyházi telephelyen részidejű, levelező; Szolnokon és a budapesti telephelyen részidejű, távoktatásos képzést folytatott a *kereskedelem és marketing* alapszakon magyar nyelven a 2009/10-2013/14 közötti vizsgált időszakban.

A szak KKK-jában szereplő követelményeknek a főiskola tanterve megfelel, az alapozó, a módszertani, a szakmai törzstárgyak, a specializációs tárgyak kreditértékei a megadott határértékeken belül található, a *testnevelés* és a *bevezetés az üzleti szaknyelvbe* tantárgyak kritériumkövetelményként szerepelnek. Az alapozó ismeretek közé tartozik a három szemeszter időtartamú *szaknyelv*, együttesen 9 kredit értékkel (180 gyakorlati óra). A szabadon választható tantárgyak kreditszáma 8, ami meghaladja az előírt minimális értéket. A gyakorlati órák száma 1035, amely a teljes óraszám (1995) 51,9%-a. Egyes tantárgyak esetében átgondolandó a gyakorlati órák kizárólagossága (pl. *marketingkutatás*). Viszonylag sok, 10 az alacsony (2) kreditértékű, döntően a társadalomtudományi ismeretek körébe tartozó tantárgyak száma. Tantervi reform keretében célszerű lenne e tantárgyak kreditszámának 3-ra történő emelése a *szaknyelv* és a szabadon választható tantárgyak kreditszámainak a rovására. Javulnának az óra- és egyéni feladatterhelések és kreditszámok arányai is.

A távoktatásos tananyagok zöme a nappali képzésben is használt, nyomtatott oktatási anyag, amelyet oktatási útmutatók egészítenek ki. A távoktatásos képzés céljára fejlesztett oktatási anyagok hiánya jelentősen hozzájárult a távoktatásos képzés visszaszorulásához, így az ma már marginális szerepet játszik.

Személyi feltételek

A *kereskedelem és marketing* alapszak, egyben a *marketing menedzsment* specializáció felelőse, László Éva és az *értékesítés szervezés* specializáció felelőse, Máté Zoltán releváns szakterületi tudományos végzettséggel rendelkezik, az egyéb akkreditációs feltételeknek is megfelelnek. A *kereskedelem és marketing* alapszak oktatásában résztvevő oktatók száma 32, köztük 23-an tantárgyfelelősök. Ők tudományos fokozattal rendelkeznek. Tudományos fokozatuk releváns, a tantárgy jellegének megfelelő. A fokozat tudományága és a gondozott tantárgyak témakörei egymással összhangban vannak. Összességében az oktatói kör kompetenciája jónak mondható.

Két oktató kreditterhelése haladja meg intézményi szinten a 25 kreditet, de 35 kredit, illetve a szakon 7 tantárgy alatt marad, az akkreditációs feltételeknek megfelelnek. A foglalkoztatottság típusa szerinti megoszlás a következő: AT oktató 26 fő, AE oktató 5 fő, V oktató 1 fő. Az oktatók (intézményi) óraterhelésében jelentős eltérések vannak, a minimumérték 1,5 óra/hét, a maximumérték 20,7 óra/hét, az eltérés közel 14-szeres. Az 5 óra/fő/hét szint alatt 4 oktató, 5-10 közötti sávban 10 oktató, 10-15 közötti sávban 11 oktató, 15 fölötti sávban 7 oktató van. Az óraterhelések közelítése mindenképpen indokolt.

Az oktatói korfa jó, közel Gauss-eloszláshoz, nagyjából azonos a fiatalabb, illetve az idősebb korosztály képviselőinek száma és aránya. Az oktatói kor megoszlás mediánja az 1960-69 között születettek (50 évesek) korosztálya.

Tudományos háttér

Az oktatók publikációinak száma elfogadható, közleményeik döntően intézményi kiadványokban, illetve konferencia-kiadványokban jelentek meg, az idegen nyelvű (nemzetközi és hazai) folyóiratokban megjelent publikációk száma és aránya alacsony. A vizsgált időszakban az éves publikációk száma átlagosan 2,5-2,9/oktató között mozgott, határozott trendet nem mutatott. A kutatások döntő része diszciplináris kutatásnak, illetve helyi, regionális vállalkozások által megrendelt kutatásnak tekinthető. Országos hazai kutatás ritka, nemzetközi pedig nincs.

Támogatandó a kutatástámogatás rendszere; a Kutatástámogatási Alap pályázható kerete jelenleg szerény összegű, emelése ajánlott. Szintén pozitív tapasztalat az oktatókból és hallgatókból álló kutatócsoport létrehozása és működtetése. A kutatási együttműködés és szervezet megfelelő keretet biztosít a helyi műhely működésének.

A szakok és tagozatok közötti kutatási együttműködés szintje megfelelő.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatási, gyakorlati oktatási infrastruktúra, a labor- és eszközellátottság kiváló, a problémát inkább az adottságok kihasználásának korlátai okozzák. Az oktatási anyagok, segédanyagok kellő mennyiségben, nyomtatott formában elérhetőek a székhely könyvtárában, az oktatási útmutatók, segédanyagok elérhetősége online formában biztosított. A hallgatók a tananyagellátást és a tananyagok elérhetőségét, az adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét megfelelőnek tartják.

A főiskola campusi körülményei, a kollégiumi lehetőségek megfelelőek.

A távoktatásos képzés technikai feltételrendszere fejlett, erre célra fejlesztett ILIAS képzésmenedzsment rendszer áll rendelkezésre.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali képzés éves tervezett felvételi kerete a vizsgált időszakban 100-ról 150-re emelkedett, majd 80-ra csökkent, a felvett hallgatók létszáma csökkenő tendenciájú: 59, 48, 42, 21, 27, összesen 197 hallgatót vettek fel nappali képzésre. A részidejű (levelező és távoktatásos) képzés éves tervezett felvételi kerete 185-ről 230-ra emelkedett, majd visszatért 185-re, a felvett hallgatók létszáma pedig 165, 136, 121, 47, 165, összesen 634.

Az önértékelés különböző oldalain eltérő adatokat közöltek a hallgatók és a tantárgyak számára vonatkozóan, ami megnehezítette az adatok elemzését.

Az intézményi képzési területi kapacitás kihasználtsága alacsony, illetve az utóbbi években romló. Az oktatói létszámhoz viszonyított hallgatói létszám alacsony, a jelenleginél nagyobb hallgatói létszámot is el tudna látni. A szakon a képzési időn belüli hallgatói létszám 171 fő (nappali, levelező és távoktatási tagozat), összes hallgató létszáma 230 fő. Ennek alapján az egy oktatóra jutó képzési időn belüli hallgató 5,3 fő, összes hallgatói létszám arányában 7,2 fő/oktató, amelyek viszonylag alacsony értékek, a gazdaságosságot veszélyeztetik. A hallgatói létszám csökkenő trendet mutat, elsősorban a távoktatásos képzés hallgatói létszámának radikális visszaesése miatt, másodsorban a levelező képzés, de még a nappali képzés csökkenő létszáma miatt is. A visszaesés mértékét jól mutatja a IV. évfolyam, illetve az I. évfolyam létszáma: 24/60 fő=40% a potenciális lemorzsolódással nem számolva. Azt is figyelembe véve a várható csökkenés mértéke az 50%-ot is meghaladhatja.

A vizsgált időszak végére a távoktatásos képzés Budapesten és Kiskunfélegyházán megszűnt, kizárólag a székhelyen működik.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az alapszakon szereplő tantárgyak száma – a két specializáció tantárgyait is számolva – 52, amelyből 17 tantárgy csak előadás, 10 tantárgy csak gyakorlatot, 25 tantárgy előadást és gyakorlatot is tartalmaz, így ez részben el is dönti az alkalmazható oktatási módszerek körét. Az előadások klasszikus ppt-vel támogatott formák, amelyek keretében a hallgatók aktivizálására törekszenek (óralátogatási tapasztalat alapján). A kizárólag gyakorlatot tartalmazó tantárgyak – egy-két kivételtől eltekintve - indokoltak. A gyakorlatok keretében alkalmazott módszerek a következők: számítási feladatok, szekunder adatgyűjtésre épülő kutatások, esettanulmányok, vállalati megbízásokhoz kapcsolódó feladatok, egyéni prezentációk. A kompetenciafejlesztés szempontjából célszerű lenne a csoportos feladatok szerepének erősítése az együttműködési készségek fejlesztése érdekében.

Idegen nyelvű órákat felvehetnek a szak hallgatói a nemzetközi csereprogramok keretében, illetve az intézménynek más szakokhoz kapcsolódó idegen nyelvű óráit is, de a nyelvismeret problémái jelentős akadályokat jelentenek. A külföldi részképzésen résztvevő hallgatók száma alacsony részben nyelvi, részben rész-finanszírozási problémák miatt.

A szakmai rendezvények körét elsősorban a szakkollégium, illetve az intézmény szakmai rendezvényei jelentik.

Értékelés és ellenőrzés

A tantervben a számonkérés módja a következő: 35 kollokvium, 17 gyakorlati jegy és 2 aláírás (a több féléves tantárgyak félév végi számonkéréseit külön-külön figyelembe véve). A tantárgyak számának eloszlása viszonylag egyenetlen, félévente 7-12 között ingadozik, nagynak tűnik különösen az első félévben (12 tantárgy), illetve a második félévben (10 tantárgy). Viszonylag egyenetlen a kollokviumok félévek közti megoszlása is (3-8 kollokvium), illetve a gyakorlati jegyek megoszlása (2-4 gyakorlati jegy). Célszerű lenne kiegyenlítettebb elosztást megvalósítani, illetve az ismeretkörök számát csökkenteni. A kollokviumok esetében – a helyszíni konzultáció alapján – vegyesen alkalmazzák az írásbeli, illetve a szóbeli formát, az írásbeli forma a meghatározó, viszont gondot jelent, hogy a tantárgyleírásokból nem mindig derül ki a kollokvium formája. Ügyelni kell a szóbeli forma szerepére is.

A tantárgyi gyakorlatok esetében a tanári, a hallgatói, illetve az önértékelés formáit kombinálva használják. A vállalati gyakorlatok oktatási időszakon belüli formája is működik, ami jó és követendő példa.

Szaktervezési témát elsősorban az oktatók által megadott, a honlapon elérhető listából választhatnak a hallgatók. A szaktervezési témakörök összhangban vannak a képzési profillal. A szaktervezés részletes leírása és szabályozása is elérhető a honlapon. A szaktervezést a belső konzulens és egy külső szakember bírálja. Megfontolandó, hogy a belső konzulens helyett egy másik belső oktató legyen a szaktervezés egyik bírálója, hiszen a konzulens a konzultációs jeggyel már egyszer értékelte a hallgató teljesítményét.

A záróvizsga szaktervezéséből, illetve a tantárgyi ismeretek tételes számonkéréséből áll. A záróvizsga-bizottságban egy külső szakember vesz részt, aki általában az elnöki feladatokat is ellátja. Az elnök összegzi a záróvizsga tapasztalatait, amelyet a minőségbiztosítás keretében visszacsatolnak az oktatási folyamatba.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A helyszíni látogatás központi témája volt a képzés eredményessége, mert az önértékelésben megadott adatok alapján kirajzolódó trendek rövidtávon veszélyeztetik az alapszak gazdaságos működését, hosszabb távon a fennmaradását. A részarány tekintetében jelentős visszaesés mutatkozik: a 2012-14 között felvett hallgatók átlagszáma a 2009-11 közötti átlaghoz képest az összes felvett hallgató tekintetében 33,6%-os, a nappali tagozatos felvett hallgatók tekintetében 60,0%-os indexet mutat. A távoktatásos és levelező tagozatos felvett hallgatók száma is radikálisan csökkent. Elmaradt a szintén csökkenő országos átlagtól: az intézményi index az összes felvett hallgató esetében 39,8%-kal, a nappali képzésre felvett hallgatók esetében 24%-kal volt rosszabb az országos átlagnál. A romló beiskolázási helyzetet tovább rontotta a magas lemorzsolódási ráta: a 2009-2011 között beiratkozott hallgatók átlagszáma 160 fő volt, a passzív féléven lévő hallgatók száma átlagban 29 fő volt (18,1%), az elbocsátottak száma 56 fő (35,0%), ami együttesen 53,1 %-os veszteséget jelentett. A fenti trendek következtében a végzett hallgatók száma a 3 év átlagában 39 fő volt, ami a beiratkozott hallgatók számának 24,4%-a csupán. Az intézmény számára elengedhetetlen – egy új beiskolázási stratégia mellett – a hallgatói lemorzsolódást csökkentő stratégia kidolgozása, mert lehet, hogy éppen ezek az okok vezettek el a beiskolázási helyzet jelentős romlásához is.

2009/10-2013/14 között a teljes idejű képzésben 148, részidejű képzésben 143 diplomát adtak ki. A nappali képzésben a záróvizsgát tett hallgatóknak átlagosan 53,6%-a nem vehette át a diplomáját a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt, a tendencia emelkedő. Ezt felismerve az intézmény kidolgozta a belső nyelvvizsgák szervezésének szabályozását és a vizsgáztatás rendjét, azonban a hallgatói igénybevétel elmarad a várakozásoktól.

A mesterképzéshez, az önálló kutatásokhoz kapcsolódó ismeretek oktatása megoldott.

A végzett hallgatók közül közvetlenül a végzés után kevesen jelentkeznek mesterképzésre.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A kereskedelem és marketing alapszakot a Kereskedelem, Marketing és Nemzetközi Gazdálkodás Tanszék gondozza. Az alapszak felelőse 2013-ban vette át a szak irányítását. Az alapozó tárgyak döntő többségét más tanszékek oktatói jegyzik. Ebben az esetben is indokolt lenne a munkamegosztás javítása, például az *adatfeldolgozó szoftverek* használatának oktatása kizárólag az *informatikai* tantárgyak körébe tartozik, de célszerű lenne *marketing* törzstárgyak keretében is alkalmazni azokat.

Az intézményi döntési struktúra inkább oktatásszervezési egységek képviselőire épül, a szakstruktúra szempontjait kevésbé veszik figyelembe. Ennek következtében – úgy tűnik – a szakfelelős joga, illetve a felelőssége nagyon szűk körű. A szakfelelős jelenleg csak az Oktatásfejlesztési Bizottság tagja, amely a döntéshozatalban vesz részt. A helyszíni látogatáson folytatott szóbeli konzultáció alapján elsősorban előterjesztési jogosítványokkal rendelkezik a szakfelelős, a döntési folyamatban nem vesz részt, vétőjoga nincs. A minőségbiztosítás keretében készült OMHV felmérések adataival nem rendelkezik, így azok visszacsatolását sem tudja irányítani. A fenti szűk hatáskör óhatatlanul

csökkent felelősségi körhöz vezet el, ami a szak működésének hatékonyságát gátolja. A szakfelelős hatás- és felelősségi körének tisztázása és biztosítása kulcsfeladat, amelyet módosítani szükséges.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Szolnoki Főiskola auditált Integrált Minőség- és Környezetirányítási (ISO 9001, illetve ISO 14001) rendszerrel rendelkezik, amely megfelel az egységes európai uniós minőségbiztosítási keretrendszernek. A rendszer keretében zajlik az oktatói teljesítményértékelés, a kiszolgáló tevékenységek értékelése, a tantárgyi követelmények, a képzési rendszer fejlesztése és a hallgatói véleményezés rendszere. Az intézménynek önálló minőségügyi szervezete van. A rendszer keretében végzett mérések: a felvett hallgatók motivációs vizsgálata, a kollégiumi, illetve az infrastrukturális feltételekkel való elégedettség mérése, az oktatók hallgatói véleményezése, a végzett hallgatók véleményének felmérése. A kiterjedt felmérések és értékelések ellenére az előző pontban jelzett hatásköri és felelősségi problémák miatt a visszacsatolás nem működik hatékonyan. Az óra- és kreditterhelések jelentős eltérései is a fennálló problémák jelenlétére utalnak, az oktatói ösztönzést nehezítik. A minőségbiztosítás rendszere általánosnak tekinthető, szak-specifikus elemeket nem tartalmaz.

A DPR rendszer működik, viszont a csökkenő végzős létszám, illetve a viszonylag alacsony válaszadási hajlandóság miatt kevésbé megbízható.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés kidolgozottsága egyenetlen. Viszonylag jól kidolgozottak és realisnak tekinthetők az *erősségek*, illetve a *lehetőségek*. A *gyengeségek* tételei nem adnak elegendő magyarázatot az elmúlt években bekövetkező visszaesésre, illetve piaci részarány-csökkenésre. A nemzetközi kapcsolatok hiánya, az alkalmazott specializációk piaci igényektől való eltérése, a szervezeti átalakulás problémái, az intézményi vonzerő nem kellő volta – mindez túl általánosnak tekinthető. A *gyengeségek* alpont nem alkot egy egységes struktúrát. A *veszélyek* megfogalmazása és szerkezete is elnagyolt: az oktatáspolitikai kockázatos hatásait, a regionális diák-elvándorlást, a mesterképzés indításának akadályait említik.

A C-SWOT elemzés készítésénél ki lehetne indulni az oktatási marketing 7P-jéből, annak megfelelően meghatározni a részletezett *gyengeség* listát, ez adaptálható lenne az *erősségek* megállapítására is.

Az intézmény jelenlegi helyzete indokolná, hogy készítsenek a részletes *lehetőség*- és *veszély*-lista alapján mátrixelemzést, ami tartalmazná mind a *lehetőségeket*, mind a *veszélyeket* az intézményre kifejtett hatásuk és bekövetkezésük valószínűsége alapján, és egy stratégiai sorrendet képezne a két tényezőcsoportra vonatkozóan. Ez alapját képezhetné egy reorganizációs stratégiának, az alapszak jelentős piaci pozíció romlására reflektáló speciális intézkedési programnak.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A hallgatói lemorzsolódás okainak részletes feltárása és értékelése, az alapján intézkedési terv megfogalmazása.
2. A szakfelelős döntési és felelősségi körének egyértelmű tisztázása, az ösztönzés erősítése.
3. A belső tartalékok feltárása és stratégiai oktatási fejlesztésekre történő koncentrálása.
4. A jövőben rendszeresen készítsenek C-SWOT elemzést a stratégiai jelentőségű *erősségek* és *gyengeségek* egyértelmű meghatározásával, a kulcs *lehetőségek* és *veszélyek* meghatározásával.

Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>postagazdálkodás;</i> <i>TQM teljes körű minőségirányítás;</i> <i>üzletszervezés és irányítás</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2010/8/XIV/70. sz. MAB határozat angol⁴² nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/14. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Wekerle Sándor Üzleti Főiskolán a *kereskedelem és marketing* alapképzési szakon részidejű, levelező képzés folyik magyar nyelven három specializációval: *postagazdálkodás*, *TQM teljes körű minőségirányítás*, *üzletszervezés és irányítás*. 2014-ben a képzést angol nyelven is elindították.

A szak képzési tartalma fő vonalakban, formailag követi a KKK-t. A különböző modulok, tantárgycsoportok a meghatározott kreditkorlátokon belül vannak, az elvárt témaköröket átfogják, formailag megfelelnek a felsorolt kompetenciák elsajátításához. A specializációk száma a hallgatói létszámhoz viszonyítva egyértelműen sok. A *postagazdálkodás* specializáció konkrét piacra épít, szerkezete a postai igényeknek akar megfelelni, ami jó, ugyanakkor a (2012 óta oktatott, végzett évfolyam hiányában jelenleg nem értékelt) *pénzügy és számvitel* szakon is hirdetik. A *TQM* specializáció inkább egy *gazdálkodási és menedzsment* képzésbe illene. Az *üzletszervezés és irányítás* specializáció tartalma heterogén, nem mutat egy határozott irányba.

Sok kis kreditpont értékű tantárgy szerepel a programban, ennek következtében a felveendő tantárgyak száma magas, 46. Az önértékelésben szereplő 60-as szám mindhárom specializáció beszámításának az eredménye. Az ilyen típusú pontatlanságok mind az önértékelést, mind a megtekintett tantárgyi leírásokat jellemzik. A sok kis kreditpont értékű tárgy mellett (vagy miatt) olyan ismeretanyagok maradnak ki a szakmai törzsanyagból és kerülnek a differenciált ismeretekhez, mint a *fogyasztói és vásárlói magatartás és a marketingkommunikáció*.

A tantárgyi tematikák nem egységesek, több tantárgynál hiányzik a kötelező és ajánlott irodalom, vagy akár az óraszám is. Több tantárgyi adatlapon nappali képzési óraszámok szerepelnek, jóllehet nincs is nappali tagozatos képzés. A tantárgyi tematikákat a szakindítás óta nem frissítették, a megjelölt szakirodalmak közül a legfrissebb 2010 előtti, sőt az ezredforduló előtti is vannak. Sok esetben túlzó, a mesterképzés követelményeinek megfelelő szakkönyvek vannak feltüntetve, de ezek tartalmi elsajátítása a képzési szint és az óraszám miatt is kétséges. A specializációkban szerepel olyan tantárgy, amelynek a neve, a tartalma és a szakirodalma nem illeszkednek egymáshoz. A tananyagok között megjelennek saját segédletek, azonban még egy rövid betekintés alkalmával is láthatóvá vált, hogy ezek döntően néhány művön alapuló rövid kivonatok, amelyek terjedelme és színvonala a szűrőpróbaszerű betekintés alapján megkérdőjelezhető.

A kompetenciák tekintetében az önértékelés lényegében megfelelő párosításokat tartalmaz, de az alkalmazott oktatási és számonkérési módszerek leírása sematikus, ismétlődő.

Nem valószínű, hogy a levelező tagozaton félévenként kínált 21 óra elegendő az idegen nyelvi kompetenciák elsajátításához, még akkor sem, ha négy féléven keresztül 2-2 kredites tantárgy az általános és a szakmai idegen nyelv.

Személyi feltételek

A szak oktatásában 46 oktató vesz részt, akik közül 28 tárgyfelelős. 31 fő rendelkezik tudományos fokozattal. Az önértékelés szerint az oktatók AT-AE-V aránya megfelel a MAB követelményeknek (40 AT, 3 AE, 3 V).

Az alapszak felelősének, Kunsági Andreának – aki egyben az *üzletszervezés és irányítás* specializációfelelős is – a szakmai és a tudományos teljesítménye nem felel meg az elvártnak. A *marketing* egészére történő rálátása, szakmai közéleti szerepvállalása nem jelentős, egyéb megadott publikációi tananyagok, s nem tudományos teljesítmények értékelhetők. A *postagazdálkodás* specializáció felelőse Károlyi László, a *TQM* specializáció felelőse Kápolna Beáta. A szak további oktatóinak tudományos teljesítménye szintén – az MTMT-ben feltüntetett adatok alapján – hogy kívánni

⁴² Mivel az angol nyelvű képzésben még nincs végzett évfolyam, a jelenlegi értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

valót maga után. Az akkreditációs elvárásoknak formailag megfelelnek, de szakmai kompetenciájukról sem életrajzi adataik, sem látható publikációs teljesítményük nem nyújt meggyőző bizonyítékot. A szak oktatói közül csak néhány található meg az MTMT adatbázisában.

Az oktatók körében igen nagy a fluktuáció. Az oktatói kar kreditterhelése elfogadható, néhány oktató terhelése nagyobb 25 kreditnél, de az összes oktatóhoz képest ez megengedhető mértékű. Ugyanakkor egyértelmű, hogy a *marketing* szaktárgyak esetében nincs kellő számú oktató, így egyes oktatók olyan tantárgyak felelősei is, amelyekhez nem igazán van szakmai előéletük. 70 év feletti is betöltenek tantárgyfelelősi pozíciókat, ami nem megfelelő megoldás – figyelembe véve azt, hogy a főiskolán emeritusok nincsenek. Az oktatói kör fele 1960 előtt született. Az intézmény menedzsmentje is elismeri, hogy a csak hétvégi és főfoglalkozást nem biztosító oktatás miatt a fiatal oktatók számára nem vonzó a főiskola.

Az oktatók zöme munkaidejének jelentős részét vállalati tevékenység tölti ki. Ugyanakkor ők a gyakorlati tapasztalatot építik be az oktatásba, ami a foglalkozások jellegén is megmutatkozik, ezt a hallgatói visszajelzések is egyértelműen alátámasztják. A szakmai tudományos tartalom, a korszerű elméletek átadása azonban a tantárgyi tematikák alapján is hiányos.

Tudományos háttér

Az intézményben gyakorlatilag nem folyik érdemi kutatómunka, szakmai műhelyek sem léteznek. A főiskola évente két alkalommal jelenteti meg a Gazdasági Élet és Társadalom című tudományos folyóiratát. Az oktatók részben ebben publikálnak hosszabb-rövidebb cikkeket, alkalmanként hallgatói írások is megjelennek oldalain. Az intézmény SZMSZ-e az oktatók részére félévenként legalább egy lektorált tudományos publikációt tesz kötelezővé az általa oktatott tárgyhoz vagy szakterülethez kapcsolódóan. Ez a lehetőség – a megvalósulása esetén – biztosíthatná mind több, a szak ismeretkörébe illeszkedő, jelentősebb témákat érintő (*piac, marketing* stb.) publikációk közzétételét. A szak önértékelése azonban csak 11 aktuális publikációt sorol fel, amelyekből mindössze kettő foglalkozik a *piac* és a *marketing* területével. A publikációk nagyrészt oktatási segédanyagokban merülnek ki, színvonaluk – a betekintések alapján – erősen kétséges; az MTMT-ben többnyire nem találhatók.

Az intézmény hazai és nemzetközi felsőoktatási kapcsolatairól nem derül ki, milyen tudományos eredményeket hoznak.

Infrastrukturális feltételek

A *kereskedelem és marketing* alapszak működtetéséhez szükséges infrastruktúra rendelkezésre áll. A WSÜF épülete megfelelő színvonalon képes biztosítani a feltételeket a szak számára. A nagyobb létszámú, átfogó előadásokhoz megfelelő méretű és felszerelt előadóterem, valamint a konzultációkhoz szükséges tanterem, számítógépterem rendelkezésre állnak. Minden tanterem rendelkezik a korszerű oktatáshoz szükséges technikai felszereléssel.

A képzést mintegy 3200 szakkönyvet tartalmazó könyvtár segíti, a kötelező és ajánlott szakirodalom nagy része a könyvtárban elérhető, sőt a tantárgyak megjelölt szakirodalmánál frissebb szakkönyvek is megtalálhatók. A szakmai törzstárgyak elsajátításához modern adathordozók állnak a hallgatók rendelkezésére, ám nem a legkorszerűbb, szakmailag és szerzői jogilag kifogásolható tartalmakkal.

A képzési létszám és kapacitás

A 2010/11-2014/15 közötti időszakban az éves tervezett felvételi létszám 200 fő volt. Mind a jelentkezők, mind pedig a felvett hallgatók száma dinamikusan csökkent – igaz, közben a felvételi ponthatár is emelkedett 201-ről 268-ra (2010-ben még 265 jelentkező, közülük 182 elsős helyes volt, s 160-an nyertek felvételt, 2014-ben már csak 134 jelentkező volt, ebből elsős helyes 58, s a felvett 50 fő). A felvettek száma gyakorlatilag az egyharmadára esett vissza.

A tárgyi feltételek lehetővé teszik a jelenlegi hallgatói létszám kezelését.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A levelező képzés alapvetően kisszámú előadások és szaktárgyi konzultációk keretében folyik, hétvégeken. Önálló és csoportfeladatok kiadására sor kerül. Az egyéni konzultációs lehetőség is megoldott. Az ismeretek átadását a tárgyak zöménél az intézmény oktatói által készített CD-k segítik. A véletlenszerűen kiválasztott tantárgyak esetében ezek a tantárgy címét viselő kivonatok, szakkönyvekből, jegyzetekből kimásolt fejezetek voltak, a források feltüntetése nélkül. Tipikus példája ennek a *marketingkommunikáció* CD. Több mint kérdéses az elvárt ismeretanyag és kompetenciák elsajátítása ilyen tananyagokkal, a felsorolt szakirodalommal, az alacsony óraszámmal.

A hallgatók – szóbeli megnyilatkozásaik szerint – intézményi szinten az oktatóktól, a vezetőktől, a tanulmányi adminisztrációtól minden segítséget megkapnak.

Az alapszakhoz gyakorlati képzőhelyek kapcsolódnak. Levelező tagozaton a szakmai gyakorlatot igazolt munkaviszony esetén nem kell letölteni, s mivel lényegében munkahellyel rendelkezők nyerne felvételt, elvétve van szükség gyakorlati hely keresésére.

A hallgatók a tanulmányaik során idegen nyelvű anyagokkal csak a szakdolgozat készítése során találkozhatnak. Külföldi részképzésre az Erasmus adna lehetőséget, de ez levelezős hallgatók esetében nem működik.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak értékelése írásbeli vizsga és gyakran beadandó dolgozatok alapján történik, ami megfelel az általános hazai gyakorlatnak. Az óralátogatást a menedzsment rendszeresen ellenőrzi, jelentősebb hiányzás esetén írásban figyelmeztetik a hallgatót. A kollokviumi jegy sok esetben gyakorlati feladatok megoldásával, vagy házi feladatokkal szerezhető meg.

A mintatanterv szerint a gyakorlati képzés gyengének tűnik, legalábbis kevés az ilyen kompetenciákra utaló számonkérés. A kevés óraszám nemigen ad lehetőséget a folyamatos haladás féléven át folyó nyomon követésére. A sok külső, gyakorlati életből érkezett oktató révén a hallgatók – saját bevallásuk szerint – komoly gyakorlati oktatásban részesülnek.

A szakgyakorlat értékelési rendje kidolgozott.

A képzés a szakdolgozat elkészítésével, két integrált tematikájú szóbeli vizsgával, valamint a szakdolgozat megvédésével ér véget. A szakdolgozati témaválasztás hagyományos úton történik, melyhez *marketing* jellegű témák kellő számban állnak rendelkezésre. Azonban az önértékelés 2013-ra vonatkozó adatai szerint csupán 1 fő hirdetett meg témákat, a szakfelelős és a specializációfelelősök egyet sem. A szakdolgozathoz témavezetők vannak rendelve, akik nem tanterv szerinti konzultációs rendszerben segítik a hallgató önálló munkáját. Az egy témavezetőre jutó dolgozatok számának nincs maximuma, korlátlan számú dolgozat vállalható. A megtekintett dolgozatok statisztikai elemzése még a jeles dolgozat esetében sem léptek túl a gyakorisági számításokon, összetettebb statisztikai elemzéseket a bemutatott dolgozatok nem tartalmaztak. A szakdolgozatok értékelését a témavezető és egy külső, egyetemi szintű diplomával rendelkező bíráló készíti.

A záróvizsgák szakmai és szakdolgozatvédelmi szakaszait egyszerre bonyolítják. Külső szakemberek is részt vesznek a vizsgabizottságok munkájában. Az intézmény egészére vonatkozó statisztikák szerint pl. 2013-ban 21 *marketing*, 7 *postagazdálkodási*, 4 *gazdaságpszichológiai* témájú dolgozat készült.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvett hallgatók száma összesen 524 fő. a kiadott diplomák száma 198. Az idegennyelv-ismeret hiánya nagymértékű akadály a diplomák kiadásának: 2014-ben a 113 záróvizsgát tett hallgató közül 70 fő (62 %) került ebbe a helyzetbe. Ez egyértelműen magas.

A lemorzsolódás nem túl nagy, a vizsgált időszakban 548-ból csak 59 fő hagyta abba tanulmányait. Részben a tudatos intézményválasztás, részben a diploma megszerzésének munkahelyi kényszere és a befektetett költségek megtérülése okán a hallgatók kitartanak, még akkor is, ha haladásuk nem a mintatanterv szerint történik.

A tehetséggondozás színes programja inkább csak elvi lehetőségként áll fenn, eredmények ezen a területen sem jellemzőek. Mivel a levelezős hallgatók nem élnek a TDK lehetőségével, a TDK tevékenység elhanyagolható (2-3 dolgozat TDK ciklusonként az intézmény egészében).

A végzett, illetve végzős hallgatók 10-12%-a tervezi a mesterképzésben való továbbtanulást. A hallgatók felkészítése a mesterképzésre természetesen formai értelemben megtörténik, mivel a tanterv tartalmazza a KKK szerinti tárgyakat. Ugyanakkor a részletekbe történő betekintés alapján komoly kétségek fogalmazódtak meg a tartalmi megfeleléssel kapcsolatban.

A DPR alapján az intézményben végzetek elhelyezkedési esélyei jók. A DPR 2011 óta működik, de az alacsony visszaérkezési arány (6%) mellett is csak intézményi információkat tartalmaz, a szakra nem vonatkoztatható releváns adat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A WSÜF működésének megfelelően a *kereskedelem és marketing* alapszak külön oktatási egységhez nem tartozik. A szak menedzselése a főiskola vezetésének és a szak felelősének a feladata. A szakfelelős lényegében tanácsadói szerepet tölt be a szak tantervének és tananyagainak változtatása során. A szakot érintő előterjesztésekkel kapcsolatban véleményezési joga van. A döntéseket a Szenátus javaslatai alapján a fenntartó hozza meg.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az intézmény minőségbiztosítási folyamatai szabályozottak. Elvileg minden követelménynek eleget tesz, a gyakorlatba betekintve azonban a működése megkérdőjelezhető. A Minőségügyi Kézikönyv szerint a folyamatok irányítása és ellenőrzése „folyamatlapok” segítségével történik. Ilyen folyamatlapok csak általánosságban léteznek, azok aktualizált, gyakorlati változata és működtetése, alkalmazása nem volt megfigyelhető.

Az oktatók hallgatói minősítése a kérdőívek kötelező kitöltésével működik - a kérdőív megválaszolása a vizsgára jelentkezés feltétele. Az eredményeket a vezetés felhasználja az oktatókkal való szerződéskötéskor, minősítésekor, ugyanakkor megállapítható, hogy a főiskolán semmilyen tudományos elvárás nem fogalmazódik meg az oktatókkal kapcsolatban. A MAB nem tudott meggyőződni arról, hogy az önértékelésben említett minőségorientáltság valóban működik-e.

Jól működő, nagy létszámú *alumni* szervezet segíti az intézmény PR-ját és a beiskolázást, ám a szak látványosan csökkenő jelentkezési és hallgatói létszámadatai – noha 2012-ben újabb szak (*pénzügy és számvitel*) elindítására is sor került – nem túl ígéretesek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Sok területen pontatlanságok és akkreditációs hiányosságok tapasztalhatók.

A hallgatók döntő többsége az alacsony költségtérítés, valamint a kéthetenkénti képzési időpontok miatt választja a főiskolát, de fontosnak tartják a szakmájukba vágó specializációkat is.

A C-SWOT analízis nem szakspecifikus, illetve néhány szempontból nem értelmezhető. Nincsenek felvázolva stratégiai kitérési pontok. Helyesen látják a külső *korlátokat*, amelyek piaci oldalról is megkérdőjelezzik a szak fenntarthatóságát (létszámcsökkenés). Az *erősségek* között vannak olyanok, amelyek intézményi szinten relevánsak lehetnek, de nem a szakról szólnak. Ugyanakkor nem *erősség* a nyelvoktatás, az óraszám legfeljebb csak szinten tartásra elég. A nyelvvizsga hiányában ki nem adható diplomák magas aránya is ezt bizonyítja. A demográfiai tényezőket több esetben megemlítik, ellenben a kutatás vagy az oktatói összetétel, korfa mint *gyengéség* egyáltalán nem merül fel. A *veszélyeztető* tényezők között az „ellenséges külső környezet” nem igazán értelmezhető. Az elektronikus index bevezetése *erősségként* és *lehetőségként* is szerepel.

Az összefoglaló megállapítások a következők:

1. A *kereskedelem és marketing* szak tanterve formai értelemben megfelel a KKK előírásainak, tartalmi értelemben nem látszik biztosítottnak a szak működése, a megfelelő színvonalú, a mesterképzésre is felkészítő tanulmányok folytatása.
2. A specializációk száma sok; a *TQM* nem igazán *marketing* terület, az *üzletszervezés és irányítás* specializáció eklektikus, a *postagazdálkodás* megfelelő.
3. Az egyik specializáció vezetését is ellátó szakfelelős szakmai-kutatási-irányítási értelemben nem felel meg a kritériumoknak. A másik két specializációfelelős szintén nem tekinthető szakterülete ma is aktív művelőjének.
4. A *marketing* oktatói gárda kis létszámú, minősítettségük megfelelő, de sem egyetemi tanárt, sem habilitált egyetemi docenst, sem főiskolai tanárt nem foglal magába, a *kereskedelem és marketing* alapszak működtetéséhez szükséges széles tantárgyi lefedés eddigi munkásságukban nem fedezhető fel.
5. Az oktatók koreloszlása nem megfelelő, a képzésben 70 év feletti, nem emeritus tantárgyfelelősök is közreműködnek.
6. Az intézmény és oktatóinak tudományos teljesítménye minimális. Szakmai értelemben elhibázott az a személyzeti stratégia, amelyben a felsőoktatásban kevésbé járatos, más területeken dolgozó oktatókra, illetve egy gyenge kutatási múlttal rendelkező nyugdíjas körre alapozódik egy felsőoktatási intézmény oktatói kara.
7. A WSÜF sajátosságainak megfelelően a technikai feltételek jók.
8. A szak jelentkezési adatai fokozatosan romlók. A lemorzsolódás kiemelkedően alacsony, okai az intézményben tapasztaltak, a tananyagok és tantárgyleírások alapján az alacsony elvárásokban lelhetők fel. A hallgatóknak átlagban közel fele a nyelvvizsga hiánya miatt diplomáját nem tudja átvenni.
9. A szakdolgozati témák meghirdetése a beadott anyag szerint 2013-ban néhány oktatóhoz kapcsolódott, a *marketinges* témák vezetésére 1 fő vállalkozott.
10. A nemzetközi kapcsolatrendszerek alacsony szintűek.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a tanterv frissítése, az akkreditációs elvárásokkal és a KKK követelményeivel való alapos összehangolása, mindezek vonatkozásában új tantárgyi tematikák elkészítése, megfelelő tárgyfelelőssel, korszerű tartalommal és friss szakirodalmi háttér megjelölésével. Csökkentendő és tartalmában erősítő a specializációk száma és minősége, javítani kell a hallgatóknak adott tananyagok színvonalát. A témakörök, tantárgyak összevonása, a kis kredit értékű tárgyak megszüntetése célszerű. Biztosítani kell az egyes modulokban elvárt, nevesített ismeretek és kompetenciák elsajátításának lehetőségét.
2. Biztosítani kell a szak megfelelő vezetését, egy, a kutatást és oktatást, a *marketing* tudományát egészében átlátó szakfelelős kinevezésével. El kellene érni az oktatók életkori és szakmai összetételének, színvonalának javulását.
3. A személyi háttér sem korösszetételében, sem tudományos teljesítményében nem elégíti ki az akkreditációs követelményeket. A publikációs teljesítmények MTMT-ben való szerepeltetése ma már kötelező. Szükséges egy megfelelő ösztönzési rendszer kialakítása, mely javítaná a tudományos aktivitást, az oktatók kutatáshoz való viszonyát.
4. A szak csökkenő hallgatói létszáma ugyan lehet a szakma munkaerőpiaci presztízscsökkenésének következménye is, de figyelmeztető jel is lehet az oktatás minőségére, a diplomamunkaerőpiaci és szakmai elismerésére vonatkozóan.
5. Át kellene alakítani a szakdolgozatok témavezetési rendszerét az egy oktatóra jutó hallgatók számának maximálásával.
6. Az angol nyelvű képzés akkreditálását (is) kérik a MAB-tól.

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: logisztikai menedzsment mesterképzési szak

A=akkreditált (5)

AM=monitorvizsgálat (1)

intézmény/szak	logisztikai menedzsment MA ⁴³
BCE	A
DE	A
ME	A
PE	A
SZE	A
SZIE	AM
6 intézmény	6 képzés

A *logisztikai menedzsment* mesterszakot **6 egyetem** (Budapesti Corvinus Egyetem, Debreceni Egyetem, Miskolci Egyetem, Pannon Egyetem, Széchenyi István Egyetem, Szent István Egyetem) a SZIE kivételével már a 2009/10-es tanévben is meghirdette. Elégséges hallgatói jelentkezés hiányában azonban a SZE egy évvel, a DE pedig 2 évvel később tudta csak elindítani. A szak iránti igényt jelzi, hogy azóta viszont töretlenül, minden évben elindult a képzés a meghirdetett helyeken.

A *logisztika* a gyakorlati üzleti világ igényei alapján, egymástól funkcionálisan elválasztott szakterületek (*beszerzés, értékesítés, szállítás, termelés, készlet és raktárgazdálkodás, külkereskedelmi technika* stb.) *integrációjából* jött létre. Sajátos keveréke a *műszaki* és a *gazdálkodási* tudományterületeknek, amelyek elnevezésére az *ellátási lánc menedzsment* is használatos. Nemzetközi elfogadottságát jelzi, hogy a 2003-ban alakult, majd 2010-ben államilag elismert egyetemi rangra emelkedett Kühne Logisztikai Egyetem néhány év után már mind a Handelsblatt, mind a CHE rangsorban a vezető egyetemek közé verekedte fel magát német nyelvterületen. A hamburgi székhelyű és élenjáró logisztikai vállalat (Kühne & Nagel) alapítványa által támogatott, magas tandíjjal dolgozó magánegyetem a nemzetközi kutatásokban is élen jár. Küldetése a *közlekedés-gazdaságtan* és a *logisztika* integrálása. A tudományos dékán a *marketing* és az *innováció* professzora.

A *logisztikai menedzsment* szak képzési és kimeneti követelményei (KKK) összhangban állnak a nemzetközi trendekkel, alapvető változtatásra nincs szükség. A képzések az ipari háttérrel és műszaki képzéssel erőteljesebben rendelkező északi országrészben találhatók. Ez azt is jelenti, hogy a műszaki képzés és az ipari fejlődés várható erősödésével mind a Dél-Dunántúl, mind a Dél-Alföld régióban szükség lehet logisztikai képzés indítására. A MAB a **Pannon Egyetem** esetében **feltétel nélkül, négy esetben (BCE, DE, ME, SZE) intézkedési terv benyújtása és egy egyetemnél (SZIE) monitoring eljárás** mellett javasolta a szakok akkreditációját.

A **képzés személyi feltételei** általában biztosítottak. A tudományos elkötelezettség és a gyakorlati relevancia összhangját jelzi az is, hogy a szakfelelősök tudományos teljesítménye az MTMT-ben megjelent publikációk alapján eléri, helyenként meghaladja más üzleti területek mesterképzéseinek színvonalát. Az *operációkutatást* is magas szinten művelő szakfelelősök között akadémiai doktori címmel is találkozhatunk. A kutatóműhelyek többsége szoros kapcsolatokat ápol a vállalatokkal.

A logisztikai menedzsment mesterképzés szakfelelőseinek publikációs teljesítménye az MTMT-ben hozzáférhető adatok alapján

Intézmény	Tudományos közlemények száma	További tud. közlemények	Impakt faktor	Hirsch-index	Független idézés
BCE	127	8	11,1	8	497
DE	115	80	1,2	5	78
ME	92	49	0	4	52
PE	165	189	1,5	4	57
SZE	44	5	0	2	11
SZIE	123	86	0	2	23

Az **intézmények infrastruktúrája** általában megfelelő, néhány helyen (pl. Miskolci Egyetem, Szent István Egyetem) a *műszaki logisztikai* kapcsolódás hagyományosan megjelenik a képzésben. A *gépipari* vagy a *mezőgazdasági*

⁴³ 2015. szeptember 1-je után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

logisztikai feladatok középpontba állítása, az oktatók egy részének műszaki végzettsége is magyarázza az ilyen irányú különbségeket a szakok között.

A **képzési létszám** sehol sem okoz gondot, ahol már elindult a képzés. Kedvező a helyzet abból a szempontból is, hogy az elmúlt 5 évben felvettek száma a hat intézményben meglehetősen egyenletes (BCE 245 fő, DE 157 fő, ME 227 fő, PE 227 fő, SZE 278 fő, SZIE 261 fő), mindösszesen 1395 fő. Sajnálatos viszont, hogy a diplomát szerzettek száma ennél lényegesen kevesebb, a felvettek harmada, negyede. A **lemorzsolódás** okai, különösen a levelező képzésben, a munkavállalás és az egyetemi tanulás összehangolásának problémái lehetnek, jóllehet alapos oknyomozással sehol sem találkozunk. Kedvezőnek tekinthető, hogy más szakokkal ellentétben, a nyelvvizsga hiánya nem játszik szerepet a lemorzsolódásban, kivéve ott, ahol a levelező képzés a domináns forma (SZIE). Ugyanakkor angol nyelvű képzéssel nem találkozunk, és az angol nyelvű tananyagok megjelenése is csak sporadikus, annak ellenére, hogy a könyvtárak angol nyelvű szakirodalommal való ellátottságával büszkélkedik több intézmény.

A **minőségbiztosítás**, a hallgatók pályakövetése, elégedettségének kutatása általában intézményi szinten zajlik. A szakterület újdonsága, tudományközi jellege és gyakorlati orientáltsága következtében azonban a bizonyításvágy is megjelenik a művelőiben. Ennek is betudható, hogy nagyon élénk a kapcsolat az egyetemi oktatók és diákok, valamint a szakemberek szervezetei (MLBKT, MLE stb.) között. Tudomásunk szerint egyetlen más *üzleti* szakon sem működik olyan hatékony együttműködés a **nappali tagozatos diákok és a szakterület művelői** között, mint ami a *logisztika* területén megfigyelhető (párhuzamos hallgatói konferencia, legjobb diplomamunka pályázat stb.). Emellett a nemzetközi tudományos életbe való bekapcsolódás is jellemzi a szakterület képviselőit (ELA, IPSERA, IPM, stb.), ami megalapozza, hogy a végzetek a doktori képzésbe is bekapcsolódhassanak.

A **képzés jövőjét** illetően a gyakorlati igény, Magyarország kedvező logisztikai helyzetéből is adódóan, a nemzetközi kereskedelembe való intenzívebb bekapcsolódás révén egyre nő. Jóllehet a hallgatói létszám mutat ingadozást, de eléggé kiegyenlítetté vált. Az intézményi SWOT elemzések számos olyan területet tárnak fel, amelyek fejlesztése elengedhetetlen ahhoz, hogy a szakterület egyik élenjáró cége, a Waberer's példáját követve, sok logisztikai vállalat legyen globálisan is sikeres. Negatívumként jelenik meg, hogy az oktatók általában túlterheltek, volt olyan intézmény, ahol egy tanárnak heti 40 órája volt, ami elfogadhatatlan, még akkor is, ha az új típusú mestertanár kategóriát kívánjuk meghonosítani a képzésben. Reális elképzelés, hogy ahol kevés jelentkező van a nappali képzésre (pl. SZIE), ott a jövőben csak levelező képzés induljon. További törekvés lehet az egyes képzési helyszínek között már most is kirajzolódó ágazati specializáció.

Logisztikai menedzsment mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>logisztikai menedzsment</i> ⁴⁴ mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2008/6/IX/3/23.	2016/1/VII/3/33. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Budapesti Corvinus Egyetem teljes idejű nappali képzést folytat a *logisztikai menedzsment* mesterszakon magyar nyelven. Az önértékelésben 4 specializációt említenek (*beszerzés; logisztika és ellátási lánc; termelési logisztika; logisztikai kontrolling*), de azok a tantervben nem jelennek meg.

A képzés aktuális tanterve többnyire megfelel a KKK-nak. Az alapozó kurzusok között (5 kurzus mindegyik 5 kredittel, általában 14 elméleti és 14 gyakorlati órával) általános ismereteket átadó és a mesterszakon hasznos tantárgyakat láthatunk (*üzleti közgazdaságtan, nemzetközi vállalatgazdaságtan* stb). A szakmai törzsanyag olyan 4-5 kredites tárgyakat tartalmaz, amelyek arányosan jelenítik meg a gyakorlatok és az elméleti ismeretek átadásának óraszámát, és elnevezésükben is azt üzenik, hogy a *logisztikai* szakmára készítik fel a hallgatókat (*beszerzés, számviteli beszámolók, logisztikai folyamatok elemzése*). Van ugyan néhány olyan kurzus (pl. *vállalati stratégia, marketing menedzsment*), amelyek alapszakokon is megjelennek néha, de feltételezhető, hogy ezek is szakspecifikus ismereteket adnak át a hallgatóknak. A speciális kurzusok inkább a differenciált ismeretek között jelennek meg, bár itt is vannak ismétlések. A hálótantervben láthatóak az elméleti és a gyakorlati óraszámok, a tantárgyak nagy többsége 5 kredites.

Személyi feltételek

A szak felelőse Dobos Imre DSc, egyetemi tanár, minden szempontból megfelel az elvárásoknak.

Bár a kiugróan magas kreditterheléseket a hiánypótlás során korrigálták, a képzés személyi feltételeit bemutató táblázat továbbra sem érthető maradéktalanul. A táblázat szerint a kb. 23 kurzust mintegy 60 oktató menedzseli, akiknek többsége minősített oktató. (A táblázathoz fűzött szöveges értékelés alapján a szakon 46 oktató oktat, akik közül mindössze 8 nem rendelkezik PhD fokozattal.) A mesterszakon oktatók többsége egyetemi tanár, 7 fő vagy egyetemi docens, 18 fő. Az adjunktusok száma 12, tanársegéd az adatok szerint csak kettő tanít a szakon. A kurzusok tantárgyfelelősei a szakma elismert szakemberei, minősített oktatók, akik megfelelnek a MAB elvárásainak.

Tudományos háttér

A *logisztikai menedzsment* mesterszak tudományos háttére elismerésre méltó, a kutatási irányok markánsan megjelennek, az oktatók számos nemzetközi és hazai szakmai szervezetnek tagjai, illetve sok szervezettel állnak kapcsolatban. Az MTA Gazdálkodástudományi Bizottságában a szak oktatói felülreprezentáltak: bizottsági elnök, albizottsági elnök vesz részt a tudományos testületben. Impozáns a nemzetközi kapcsolatok és a nemzetközi konferenciákon való részvételek, kapcsolódó publikációk bemutatása. Igen jelentős az évek óta tartó *versenyképesség* kutatás, a számos OTKA kutatás, amelyek jelzik más területeken is a kutatási aktivitást.

A tudományos háttér értékelésekor is feltűnő volt, hogy az önértékelés nem fókuszál az akkreditációs elvárásokra. A közölt adatok meggyőzőek, de nem követik az elvárt struktúrát, emiatt jelentős munkát igényelt azok értékelése. Nem jelenítik meg átláthatóan és követhetően a főbb kutatási területeket, és nem jelzik, hogy az elért eredményeket miként építik be az adott szak oktatásába.

⁴⁴ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor elvárásainak. A Budapesti Corvinus Egyetem könyvtári hálózata az ország egyik legnagyobb könyvtára. A gazdálkodástudományi kötetekkel való ellátottság megfelelő. Ez kiegészül az elektronikus hozzáférésű szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári olvasótermekből vagy otthoni gépekről is elérhetők. Az angol nyelvű képzéshez elegendő és jó színvonalú tankönyvek és tananyagok állnak rendelkezésre. A hallgatók pozitívan nyilatkoztak a tananyagok biztosításáról, elérhetőségéről.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a tervezett éves felvételi létszám ingadozott, szinte évente változott (60, 30, 100, 70, 70). A szakra felvett hallgatók száma némi késlekedéssel követte a tervezettet (39, 62, 74, 32, 38). A kar vezetői úgy látják, hogy a jelentkezők száma stabilizálódik, a hallgatói létszámot illetően nincs ok aggodalomra.

A tervezett felvételi létszámokat az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya a már korábbiakban jelzettek alapján megfelelő. A hálótér szerint szinte minden kurzus egyaránt tartalmaz elméleti és gyakorlati órákat. Az alkalmazott oktatási módszerek között esettanulmányok, meghívott gyakorló szakemberek előadásai, kiselőadások, csoportos házi feladat, prezentáció egyaránt szerepel. A gyakorlatorientált oktatást csapatmunkákkal, vállalatoknál irányított projektmunkákkal támogatják. A hallgatók jelentős része dolgozik, ehhez az oktatás alkalmazkodott.

A tananyagfejlesztés a szakon példaértékű. Ez erőssége a képzésnek: a szak specialitása miatt az itt kidolgozott tananyagokat használják más intézményekben is.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatók teljesítményének értékelése a TVSZ-ben meghatározottak szerint, az egyes tárgyakhoz előzetesen meghirdetett követelményrendszernek megfelelően történik. Az egyes tárgyak féléven belüli beadandó feladatai, szakirodalom feldolgozása, prezentáció készítése és előadása, vállalati esetek gyakorlati feldolgozása egészíti ki a félév végi számonkérést. Esetileg lehetőség van az egyéni tanrendes hallgatók külön kezelésére, amennyiben nem gyakorlati tárgyról van szó.

A szakon előre meghirdetett szakdolgozati témák mellett a hallgatók önállóan is választhatnak témákat. A belső konzulens mellett általában külső konzulens is segíti a hallgatók munkáját. Az elmúlt 2 évben 22 szakdolgozat a *beszerzés, közbeszerzés*, 19 a *logisztikai szolgáltatások*, 16 a *lean és termelésmenedzsment*, 13 a *fenntartható ellátási láncok* témájában készült.

A záróvizsga írásbeli vizsgából és szakdolgozatvédésből áll. Az írásbeli vizsga a mesterszakos *logisztikai* szaktárgyak ismeretanyagából áll, a szakdolgozat védésén a hallgató a szakdolgozatát prezentációs formában mutatja be, és védi meg a bizottság tagjai előtt.

A záróvizsgák után tanszéki értekezleten kiértékelik a záróvizsga tapasztalatait, figyelembe veszik a külső szakemberek véleményét.

Az írásbeli számonkérés anyagát 3 évente frissítik, a mesterszakot lezáró komplex vizsga anyagát minden évfolyam esetében aktualizálják az oktatott tananyagoknak megfelelően.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a képzésre összesen 245 hallgató nyert felvételt, és 92 diplomát adtak ki. A szakra való belépéskor a hallgatóknak átlagosan a fele rendelkezik nyelvvizsgával, a tendencia radikálisan csökkenő. Ezzel együtt egyetlen olyan hallgatót sem jeleztek, aki a nyelvvizsga hiánya miatt ne kapott volna diplomát, ami a nyelvi képzés hatékonyságára utal.

A tehetséggondozás az egyetemen közismerten kiemelkedő: a szakkollégiumok olyan vonzerőt jelentenek a hallgatók számára, amelyek a „corvinus-os” lét meghatározó részei. Az OTDK-n is minden alkalommal sikereket érnek el a hallgatók. A szak hallgatóinak lehetőségük van a kutatói munkára való felkészülésre, pl. a kurzusok jelentős része tartalmaz *kutatásmódszertant*. A szakmai élet területén is lehetőségeket biztosítanak a hallgatóknak a továbblépésre: a tehetséges hallgatók esetében támogatják a *logisztikai* szakmai szervezetekkel (Magyar Logisztikai Egyesület stb.) való kapcsolatfelvételt, azok rendezvényein való részvételt. A hallgatóknak lehetőségük van *logisztikai* konferenciák szervezésére, külföldi résztanulmányokon való részvétellel is.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a kar Vállalatgazdaságtan Intézet, illetve annak Logisztika és Ellátási Lánc Menedzsment Tanszéke gondozza, más tanszékek oktatóinak a közreműködésével is. Az intézet képvisellete a karon megfelelő, hangsúlyos.

A képzés folyamatában a szakfelelős képviseli a szakot belső és külső fórumokon, fejlesztési javaslatokat fogalmaz meg a szakon folyó oktatás és a szakkal kapcsolatos szolgáltatások színvonalának emelése érdekében, az értékelés, az ellenőrzés és a monitoring eszközeivel értékeli a szakon folyó oktatás és a kapcsolódó szolgáltatások minőségét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem minőségügyi tevékenységét az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság (EMKB) koordinálja. A bizottság tagjait az egyes karok által delegált kari minőségügyi koordinátorok, az Egyetemi Doktori Tanács, a HÖK és a könyvtár képviselői alkotják. Az egyetemi szintű koordináció erősítésére létrejött az egyetemi Minőségügyi Iroda, amely az egyetemi szintű vizsgálatok, felmérések lebonyolításáért felelős. Az egyetemi minőségügyi folyamatok rendszerét a 2014-ben elfogadott új Minőségügyi Kézikönyv szabályozza.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévente történik. 2014 közepéig a szorgalmi időszak végén töltötték ki a hallgatók az online kérdőíveket, és a kérdőívet kitöltő hallgató korábban jelentkezhetett a vizsgákra. 2014 második felétől a vizsgaidőszak lezárultával kerül sor a kérdőívek kitöltésére, ehhez kapcsolódóan megváltozik a kitöltésért járó kedvezmények rendszere is. Az intézetben szervezett hospitálás keretében maguk az oktatók is látogatják egymás óráit, melynek nyomán visszacsatolást kapnak oktatásuk színvonaláról. Az elmúlt két évben egy oktatásfejlesztési TÁMOP programban a szak fő tárgyainak oktatói számos – a digitális és interaktív oktatást erősítő – képzésen vettek részt.

Az egyetem a diplomás pályakövetési felméréseket a végzős hallgatók körében folytatott felméréssel egészíti ki. A szakon végzett hallgatók visszajelzései a szak Facebook-oldalán jelennek meg. Alumni programokon is kapnak visszajelzéseket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise néha túl optimista. Az *erősségek* között – az önértékelés alapján – nem kellene a jól felépített, átgondolt szakot említeni: ennek strukturális háttere (ki a szakfelelős, kik az oktatók, milyen az oktatói összetétel, milyen átfedések vannak a kurzusok között) nem átlátható. Indokolt ugyanakkor *erősségnek* tekinteni a hazai és nemzetközi beágyazódást a tudományos világba. *Gyengeségük*, egyben *lehetőség* is az, hogy a vállalatokkal szorosabb kapcsolatokat tartsanak fenn, jobban bevonják a felhasználói szférát a szak fejlesztésébe. Ez annak a *veszélynek* az elhárításában is segíthet, hogy – megfigyelésük szerint – sok vállalat nem tud különbséget tenni az alap- és a mesterszintű képzések között, ami rontja a végzősök elhelyezkedési esélyeit.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szakra vonatkozó minőségbiztosítás konkretizálása
2. Az adminisztrációs munka javítása (pl. szakfelelős megjelölése)
3. A hallgatók ösztönzése a doktori képzésben való részvételre
4. A kutatási irányok rendszerbe foglalása
5. A kutatási eredmények markánsabb megjelenítése az oktatásban

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>logisztikai menedzsment</i> ⁴⁵ mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2010/9/VII/13.	2016/1/VII/3/34. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű képzést folytatnak magyar nyelven 2011-től.

A képzés aktuális tanterve többnyire megfelel a KKK- nak, bár több kurzus fedésben van a *kereskedelem és marketing* alapszak hálótervében található tantárgyakkal: *marketingmenedzsment, vállalatgazdaságtan, üzleti tervezés*. Az intézmény ezt azzal magyarázza, hogy egyrészt a mesterszakra más képzésekről jönnek hallgatók (műszaki stb.), akiknek az alapvető közgazdasági ismeretekre szükségük van, másrészt az ismétlődőnek vélt tantárgyak tartalma különböző.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Pakurár Miklós egyetemi docens, PhD fokozattal rendelkezik, a szak irányítója, a követelményeknek megfelel. A szakon valamennyi oktató AT és minősített. 23 tantárgyra 20 oktató jut, akik közül 17 tantárgyfelelős. Az oktatók többsége, 13 fő egyetemi docens, három egyetemi tanár és négy egyetemi adjunktus. A szakindítási akkreditáció óta történt személyi változások okai az oktatók tevékenységének a többi szakkal való összehangolása, valamint a GVK és a KTK egyesülése miatt a tantárgyak oktatásának részbeni változásai.

Az oktatók koreloszlására jellemző, hogy két egyetemi tanár 45 és 54 éves kor között van, egy pedig 58 éves, így az egyetemi tanárok, még mintegy két évtizedig végezhetik az oktató munkájukat a szakon. Az egyetemi docensek 34 évestől idősebbek és 64 évesnél fiatalabbak, egyenletes koreloszlással, így biztosított az oktatók zökkenőmentes utánpótlása, mivel nem kell rövid idő alatt sok új oktatót alkalmazni a szakon

Tudományos háttér

A tudományos tevékenységet a Logisztikai Menedzsment Tanszék koordinálja az elmúlt években hazai és nemzetközi kutatási projekteket nyertek, vezettek. A tanszék munkatársai által menedzselt kutatási projektek ROP, OFA, HEFOP pályázatok, több külföldi (francia, olasz, spanyol stb.) kutatási kapcsolat is szerepel az önértékelésben. Sajnos ezek a széleskörű kutatási tevékenységek és kapcsolatok csak részben jelennek meg a publikációs aktivitásokban. Az oktatók tudományos-publikációs tevékenységét a MAB kifogásolta a szakindítás alkalmával is.

A szakfelelős publikációs tevékenysége megfelelő, de az oktatók többségénél a továbbiakban is szükség van a publikációs tevékenység minőségének javítására és a kutatási eredmények fokozottabb beépítésére az oktatásba.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek adottak a vizsgált képzéshez. A mindenkor hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése. Az intézményi könyvtár elhelyezése nem a legjobb, de a képzéshez kapcsolódó legfontosabb folyóiratok megtalálhatók vagy elektronikusan elérhetők, a szakkönyvtárolmány tartalmazza a tantárgyi tematikák irodalomjegyzékében felsorolt könyveket. Az intézményben olyan korszerű szolgáltatásokat nyújtó informatikai hálózat működik, amelyhez a hallgatók rendszeresen és szervezett formában hozzáférhetnek. Minden előadóteremben és sok szemináriumban van felszerelt projektor és internetkapcsolat. A szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítésének szakmai, kutatási, feltételei adottak.

⁴⁵ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben a maximális felvehető létszám 35 fő (2013-ban csak 10 fő volt). A teljes idejű képzésben felvettek száma a vizsgált időszakban összesen 69 fő (21, 20, 28). Kedvező jel, hogy bár a költségtérítéses hallgatók aránya nő, a felvettek száma is növekedést mutat. A részidejű képzés felvételi keretszáma 35 (a 2013-as tanévben 15). A vizsgált időszakban összesen 88 főt vettek fel (34, 33, 21).

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő. A szakfelelős és az oktatók is szívügyüknek tekintik a gyakorlatorientált oktatást. Önálló munkákat, csoportmunkákat várnak el, a hallgatók feladatokat kapnak az órákon is. A gyakorlati képzésnek két további színtere a vállalati kapcsolatok következtében a munkavállalás vagy diákmunka, valamint a szakmai rendezvényeken való részvétel.

A tananyagfejlesztés területén – a szaknál általában hiányzó könyvek miatt – igyekeznek erőfeszítéseket tenni, hogy a kritikus kurzusoknál megfelelő tananyagokkal lássák el a hallgatókat. A tantárgyfejlesztéseknél követelmény az oktatókkal szemben a vonatkozó angol nyelvű szakirodalom ismerete, a fejlesztésre egyik példaként hozták fel a *lean menedzsment* tantárgy bevezetését az *integrált szervezési rendszerek* helyett, valamint azt, hogy digitálisan készítsenek tananyagokat.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés általános részét a Debreceni Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata és annak GTK kari melléklete, míg a specifikus részét a tantárgyi követelmények rögzítik. A tantárgyfelelős oktatók által meghatározott tantárgyi követelményrendszert, a félévközi ellenőrzések időpontját és a félévközi követelmények teljesítésének, valamint pótlásának határidejét, javítási lehetőségeit a kurzus első hetében írásban közlik a hallgatókkal. A félév során teljesítendő gyakorlati kurzusok sikertelensége esetén még a szorgalmi időszakban van lehetőség egy alkalommal javítani. A *logisztikai menedzsment* szak hálótervében minden kurzus mellé gyakorlati foglalkozást is rendeltek, a számonkérés azonban néhány kivétellel kollokviummal zárul. Az alapozó tárgyaknál csak a *kutatásmódszertan* és a szabadon választható tárgyaknál van gyakorlati jegy, a szakmai törzsanyagnál pedig csak a *lean menedzsment* esetében és a választható kurzusoknál. Ezt azzal ellensúlyozzák, hogy a szakmai kapcsolatokat kihasználva a hallgatóknak lehetőségük van a vállalatoknál megtapasztalni az adott kurzus gyakorlati elemeit. A képzési feltételek javítása érdekében számos szakmai szervezettel kiépített kapcsolatok az elmondottak alapján is nagyon jónak tűnnek, mert gyakran a diplomamunkákban is tudnak segíteni a cégek.

A szakdolgozati témákat az oktatók hirdetik meg, de sok hallgató vállalati esetekből önállóan választ témát. A záróvizsga a szakdolgozatot védéséből és szóbeli vizsgából áll.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben eddig összesen csak 22 diplomát adtak ki (9, 13), a részidejű képzésben a kiadott diplomák száma 36 (14, 22), a nyelvvizsga hiánya egyetlen diploma kiadásánál sem volt akadály. A lemorzsolódásról az önértékelés nem tartalmazott adatot, de a kiadott diplomák számából arra lehet következtetni, hogy a követelményeket nehezen teljesítik.

A kiemelkedő hallgatók számára két szakkollégium is biztosított. Működik a Debreceni Egyetem Tehetséggondozó Program is, ahol a hallgatók témavezetővel egyéni kutatómunkát végeznek. Több hallgató jutott el *logisztikai* témákkal az OTDK-ra, és helyezéseket is kaptak. A szak jellege miatt a hallgatók csak kevesen szeretnének kutatói pályán maradni, de a kutatásra és a doktori képzésre való felkészítést szolgálja a szakmai törzsanyag és a differenciált szakmai ismeretek egy része is. Itt elsősorban a *kutatásmódszertan* tantárgyat emelték ki, az oktatóval való beszélgetés alapján úgy tűnt, hogy az általános *kutatásmódszertani* ismereteket megkapják a hallgatók.

A DPR adatok kari szintűek, a szakra vonatkozóan részletes információk nincsenek. Az azonban kiderült, hogy éppen azért nem törekszenek tudományos kutatói pályára a szak hallgatói, mert a jó képességű hallgatók könnyen találnak jól fizető állásokat. A külső szakemberek jó véleménnyel vannak a hallgatók felkészültségéről, különösen a nappali tagozatos hallgatók által nyújtott teljesítményt tartják kiválóknak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős korábban a Logisztikai Koordinációs Központ vezetője is volt. Ő szervezi a tanszék munkatársainak kutatásait, ösztönzi őket a tananyagok fejlesztésére, publikációkra. A szóbeli találkozásokon nagy lelkesedéssel beszélt a

szak fejlődéséről, a tudományos kutatómunka ösztönzéséről és a vállalati szakmai kapcsolatokról. A hallgatókat évfolyamfelelősök segítik, akik a feladatukat a dékán megbízásából végzik.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási folyamatok kari szinten szervezettek, a Kari Tanács felügyelete alatt működő, kari Minőségbiztosítási Bizottság segítségével. A minőségbiztosítási elvek nem következetesek: a folyamatok szervezése a szakkal kapcsolatban megfelelőnek tűnik, de a teljesítmények értékelése az oktatói teljesítményekre koncentrálnak (hallgatói megkérdezések, DPR, munkáltatók megkérdezése). Az oktatói munka hallgatói véleményezése a karon félévenként történik. A kérdőíves megkérdezések eredménye visszacsatolásra kerül az érintett oktatóhoz, illetve a kari vezetéshez.

A MAB korábbi észrevételeire a szak érintettjei reagáltak:

- a *stratégiai menedzsment* tárgy a szakmai törzsanyagban szerepelt, ezt áthelyezték az alapozó kurzusokhoz.
- az *üzleti tanácsadás* tárgyat megtartották továbbra is a differenciált szakmai ismeretek között, arra hivatkozva, hogy ez a tantárgy a kar hagyományain alapul, és mint a karon magas színvonalon kidolgozott és oktatott tárgyat, a helyi sajátosságokhoz és tradíciókhoz igazodva szükségesnek tartják itt szerepeltetni.
- a *kontrolling* tantárgy nevét módosították *vezetői számvitel és kontrollingra*.
- a *kutatásmódszertan* tantárgynál megadott kötelező irodalmat a tárgy tematikájához igazították, a jelentésben kiegészítést is adtak, ami azért túlzás, és számos, nem a kurzushoz illő irodalmat is tartalmaz (pl. Mérő, Kuhn stb.).

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzésből kimaradtak az *erősségek* és a C elemek, de a szak gondozói reálisan összegezték a SWOT maguk által kiemelt elemeit. Nem csupán külső *korlátozó tényezőket* említettek meg, hanem jeleznek olyan hiányosságokat is, amelyeket maguk tudnak a jövőben orvosolni: így pl. az idegen nyelvű képzés lehetőségeinek megteremtését, a pályázati tevékenység hatékonyabbá tételét több oktató bevonásával, az impaktfaktoros folyóiratokban való publikálás ösztönzését, a tananyagfejlesztést.

Összességében láthatóan jól érzékelik a kitérési lehetőségeket is: a régióban tervezett logisztikai fejlesztések indukálta igényeket a szakemberek iránt. Az oktatási és kutatási területeken felvázolt intézkedési terv nagy része is releváns: idegen nyelvű képzés, a hallgatók ösztönzése a tudományos pálya választására az utánpótlás érdekében, külföldi oktatók meghívása, oktatói csereprogramok.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

6. Javasolt a kurzusok folyamatos fejlesztése, irodalmak frissítése
7. Indokolt komplex teljesítményértékelési rendszer kidolgozása (tudományos tevékenység mérése)
8. Kívánatos a tudományos háttér erősítése, publikációs tevékenység ösztönzése
9. Célszerű a kutatási tevékenység koordinálása, annak igazítása a képzéshez
10. Javasolt a doktori képzésbe való bekapcsolódás, a tudományos pályán való maradás ösztönzése
11. Idegen nyelvű képzés indítása
12. Készítsenek **intézkedési tervet** a lemorzsolódás csökkentésére, a kiadott diplomák számának növelésére.
13. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>logisztikai menedzsment</i>⁴⁶ mesterképzési szak <i>lean management; ellátáslánc menedzsment</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/8/V/29.</p>	<p>2016/1/VII/3/35. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karán a *logisztikai menedzsment* mesterszakon teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik. A képzést a Vezetéstudományi Intézet koordinálja. A nappali tagozatos képzés tanterve az alapozó ismeretek között 6 tárgyat 20 kredittel, a szakmai törzsanyagoknál 8 tárgyat 33 kredittel, a differenciált szakmai ismereteknél – a *lean management* és az *ellátáslánc menedzsment* specializációban – 8 tárgyat 40 kredittel tartalmaz, összhangban a szak KKK-jában foglaltakkal. A diplomamunkára adott 15 kredittel (benne a szakszeminárium 7 kredittel) és a választható tárgyak 12 kreditjével együtt ez összesen 120 kredit, ami az előírásoknak megfelel.

Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, az alapozó ismereteknél 135 óra előadás és 120 óra gyakorlat, a szakmai törzsanyagoknál 195 óra előadás és 180 óra gyakorlat, míg a differenciált szakmai ismereteknél 240 óra előadás és 240 óra gyakorlat (és 60 óra diplomamunka) szerepel. A tanterv alapján a hallgatóknak 20 kollokviumot és 2 gyakorlati jeggyel végződő tárgyat kell teljesíteniük, azaz félévente 5-6 vizsgájuk van.

Az ismeretköröket a KKK szerint részletesen áttekintve az alapozó ismereteknél a tárgyak többsége megfelel, de hiányzik az *üzleti tervezés* és a *vezetői számvitel*. A szakmai törzsanyag a KKK-ban előírt ismeretköröket jeleníti meg, de hiányoznak speciális *logisztikai ismeretek*, esetleg egy másik tárgyban részanyagként szerepelnek a *beszerzés*, *disztribúció*, *készletgazdálkodás*, *szállítmányozás* (csak az egyik specializációban szerepel), *raktárgazdálkodás* és *raktár-technológiai*, *anyagmozgatási* stb. ismeretanyagok, miközben a *menedzsment* jellegű tárgyak túlsúlyba kerültek.

A tárgyak tematikai és tananyagai megfelelőek, a felhasznált szakirodalom többsége korszerű, jelentős részüket az egyetem oktatói írták.

A levelező képzés tanterve megegyezik a nappali képzésével, nyilván csökkentett óraszámában.

Személyi feltételek

A szakfelelős Szakály Dezső egyetemi docens (AT), tanszékvezető, akit szakmai felkészültsége és oktatási tapasztalatai alkalmassá tesznek erre a feladatra. 14 kredit felelőse ezen a szakon, az egyetemen összesen 30 kreditért felel. A szakfelelős a Vállalkozáselmélet és gyakorlat Doktori Iskola törzstagja, eddig 6 hallgatónak a témavezetője, akik közül 3 fő már megszerezte doktori fokozatát. A *lean management* specializációt Kunos István egyetemi docens (AT), míg az *ellátáslánc menedzsment* specializációt Veresné Somosi Mariann egyetemi tanár (AT) irányítja.

Mindegyik tantárgy felelőse rendelkezik tudományos fokozattal, többségük vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. A mesterszak képzésében összesen 25 oktató vesz részt, közülük 17 tárgyfelelős. AT 23 fő, AE 1 fő és V 1 fő, ami megfelel az előírtaknak. 10 oktatónak haladja meg a 25 kreditet a terhelése, ami az oktatók jelentős **túlterhelését** érzékelteti.

Az oktatók szakmai felkészültsége megfelelő, a hazai *szervezés- és vezetéstudományi* témakörök elismert művelői. Publikációs teljesítményük elfogadható, de főleg hazai fórumokon és az anyaegyetem kiadványaiban jelennek meg, a nemzetközi lektorált folyóiratokban még kevésbé vannak jelen. A képzés erőssége, hogy az egyetem Gépészmérnöki Karának Logisztikai Intézete is aktívan részt vesz benne.

⁴⁶ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

Tudományos háttér

A Gazdaságtudományi Kar kutatásai 2+1 kutatási központban, a kar intézeteihez és intézeti tanszékeihez kapcsolható 13 kutatóműhelyben folynak, a *logisztikai menedzsment* mesterképzés ezen műhelyek többségéhez kapcsolódik. Az Üzleti Tudományok Kutatási Központ keretei között működő hét műhelyben a vállalkozásokhoz kapcsolódó *stratégiai, gazdálkodási, pénzügy-számviteli, szervezési, marketing* kutatások számos témája megjelenik. A Területi és Társadalom Gazdasági Kutatási Központ hat műhelye a *gazdaság térbeni megjelenését, téralkotó szerepét és a társadalomba, a természeti környezetbe való beágyazódását, valamint a nem üzleti (kormányzati és civil) szféra gazdasági tevékenységeit és azok hatásait* vizsgálja. A Vezetéstudományi Intézet mind a két kutató központ munkájában részt vesz, dominánsan az Üzleti Tudományok Kutatási Központ munkájában, mindezek mellett pedig kisebb kutató műhelyek működnek intézeten belül. A képzésben a Gépészmérnöki Kar Logisztikai Intézetének kollégái is részt vesznek, akik *anyagmozgató gépek, számítógéppel integrált logisztika* stb. témakörökben nemzetközileg elismert módon, kiterjedt hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerrel fenntartva kutatnak.

A tudományos eredményeket nemzetközi és hazai folyóiratokban, valamint saját kiadványokban, így a kari könyvsorozatban, három angol nyelvű periodikában (Theory – Methodology – Practice, European Integration Studies, Business Studies), a Gazdaságtudományi Közleményekben és az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetekben publikálják.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A szak speciális infrastrukturális ellátottsága magas szintű, interjúszoba detektív tükörrel, videorendszerrel, call center, laborok (statisztikai, térinformatikai, SAP). A szoftver ellátottság is megfelelő: SPSS, marketing game, marketingstratégiai szoftverek stb. A laborok befogadóképessége 20-30 fő (LCA labor 10 fő), a technikai felszereltség szinkronban van a befogadóképességgel.

A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

Nappali tagozaton a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a mesterszak éves tervezett felvételi kerete 20-ról 34-re emelkedett, a felvettek létszáma pedig nagyjából stagnált, ami komoly érdeklődésre utal (9, 39, 29, 22, 22, összesen 121 hallgató). A levelező képzésben az éves tervezett felvételi keret 27-ről 39-re emelkedett, a felvettek létszáma pedig 20 fő körül ingadozott (23, 20, 15, 24, 24, összesen 106 hallgató). Ezekre a létszámokra az intézmény személyi és tárgyi kapacitása bőven elegendő.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A mesterszakra jellemző a kiterjedt csoportmunka és a hallgatók aktív bevonása a kutatásokba. Az évfolyamonkénti relatíve alacsony hallgatói létszám kedvez a team jellegű projektmunkának, gyakori a hallgatói prezentáció, szakanyagok feldolgozása és megvitatása.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés megfelelő, mindegyik előadáshoz kapcsolódik gyakorlat, ahol az anyagok és projektmunkák megvitatásán túl házi dolgozatokat, kiselőadásokat is készítenek a hallgatók.

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, a *gazdaságtudományi* képzési terület és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. A képzési célhoz igazodó, megfelelő ellenőrzési formákat a tanterv határozza meg, azok tantárgyankénti tartalmi követelményeit a tantárgyi programok tartalmazzák. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a Kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A szakdolgozat készítésével külön kari szabályzat foglalkozik. A szakdolgozatot a hallgatók képzésük utolsó két félévében állítják össze a *szakszeminárium* tárgy keretében. A választható témák az intézeti honlapon elérhetőek, ettől eltérő egyéni témaválasztásra a konzulensként felkért oktató hozzájárulásával nyílik lehetőség. A hallgatók belső

konzulensekhez rendelése – a témaválasztási lap leadását követően – az intézetigazgató feladata. A szakdolgozat egyes fejezeteit a belső és külső konzulens egyaránt jóváhagyja.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A mesterszak nappali tagozatán kiadott diplomák száma 55 (-, 5, 8, 23, 19), a nyelvvizsga miatt diplomát nem kapott hallgatók aránya minimális, hiszen az alapképzést csak nyelvvizsgával lehet befejezni. A levelező képzésben 27 diplomát adtak ki (-, -, 7, 13, 7).

A tehetséggondozásra nagy figyelmet fordítanak, a kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzés, illetve a TDK, valamint a demonstrátori tevékenység. A hallgatói motiváció erősítését a HTMR (Hallgatói Teljesítmény Motivációs Rendszer) segítségével kívánják megvalósítani; e rendszer által a hallgatók megismerik a tanulmányi versenyeket, és világosan láthatják, hogy a sikeres szereplés erkölcsi és anyagi jellegű hasznot egyaránt hozhat számukra.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A Miskolci Egyetemen a minőségbiztosítás megfelelő, a szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a szakreferensek munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselője a döntéshozatalban. A szakfelelős mellett működő szakreferens feladata a közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, a dokumentáció karbantartása, a hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, a szakszemináriumi és a szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős, együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel (elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal) rendszeresen végez ellenőrzéseket az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés több célt is szolgál, többek között azt vizsgálja, hogy a tematikában ismertetett tananyag – mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból – megfelel-e, követi-e a hallgatói és piaci igényeket. Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el az értékelési feladatokat.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A bejövő, a közbenső és a kimenő motivációs vizsgálatokat, a Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR) vizsgálatokat, a kurzusértékeléseket, a tematikák rendszeres felülvizsgálatát, a kritikus tárgyak szűrését a kar minden képzési szinten és szakon azonos elvek alapján végzi el. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak szintű eredményeket is, annak adatait és jelentéseit a szak felelősei áttekintik.

A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri. A globális index átlagos értéke a *logisztikai menedzsment* mesterszaknál 4,4. Az oktatás színvonala (4,2) és a tárgy előadója mutatók (4,5) hasonló értéket mutatnak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A mesterszak hallgatóinak zöme a régióból érkezik, amelynek gazdasága igen heterogén.

A mesterszak *erősségei*:

- gyakorlati példák az oktatóktól, pl. az SAP színvonalas oktatása gyakorlati szakembereket bevonva,
- tréningyszerű foglalkozások segítségével az oktatók szakmai gyakorlati tevékenységének integrálása az oktatásba,
- a Bosch Lean Akadémia megalapítása és működtetése,
- a *műszaki* képzési területől megjelenő beiskolázási lehetőségek,
- a Gépészmérnöki Kar Logisztikai Intézetével kialakult kiváló szakmai kapcsolat,

- szoros szakmai kapcsolat a régió nagyvállalataival, pl. duális jellegű képzések indítása a Bosch egyik miskolci gyárával közösen.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Módosítsák a tantervet, összhangban azzal a MAB kívánalommal, hogy az AT oktatók legfeljebb 1/3-ának legyen az intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél.
2. A speciális *logisztikai* ismeretkörök fokozottabb oktatása javasolt a KKK-val megegyezően.
3. Célszerű lenne intenzív kampányt folytatni a részidős, levelező képzés népszerűsítésére.
4. Az angol nyelvoktatás erősítése: a hallgatók többsége már a középiskolában előrehozott nyelvvizsgát tesz 16 éves korban, ezt követően nem foglalkozik a nyelv szinten tartásával, és mire a mesterszakra jut, már jelentősen megkopik a tudása.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>logisztikai menedzsment</i> ⁴⁷ mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2009/5/X/27.	2016/1/VII/3/36. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzéshez specializáció nem tartozik.

A mintatanterv struktúrájában, arányaiban megfelel a KKK-ban nevesítetteknek, mind az óraszámok (nappalin 1200, levelezőn 400 óra), mind a kreditek vonatkozásában. Alapozó tárgyak 24, törzstárgyak 45, a differenciált ismeretek 30, a szabadon választható tárgyak 6 kredittel vannak jelen. Kötelezően választható kategória a differenciált ismeretek kategóriája (42 kredittel 30 választható. A gyakorlat aránya a gyakorlati óraszámok alapján számolva mintegy 45%. A képzést (szv tárgyak nélkül) 20 tárgy teljesítésével lehet elvégezni, az összes tantárgykinálat 23.

A szakmai törzstárgyak mintatantervi helye átgondolandó, pl. a szintetizáló, összegző jellegű *vezetői gazdaságtant, stratégiai menedzsmentet* az első félévről célszerű lenne mozdítani.

A tanterv, tananyag-háttér alapvetően lefedi a KKK kompetenciaelvárásait, a nevesített ismeretkörök – hasonló tantárgy-elnevezésekkel – megjelennek. Az önértékelés kompetencia-táblázata ugyanakkor nem részletezi kellő mélységben a KKK kompetenciaelvárásainak minden nevesített elemét, ismeretkörét. A szakon talán az *értékesítési, kereskedelmi, külkereskedelmi* terület megjelenése „visszafogott”, melyet az önértékelésben is megfogalmazott ezirányú fejlesztési szándék is jelez.

Az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő, különösen a gyakornoki program, a szakmai gyakorlat és a gyakorlati szakemberek oktatásbeli megjelenése erősíti a gyakorlatorientáltságot.

Az áttekintett tananyagok jól felépítettek, mind tapasztalati, mind kutatási oldalról és szakirodalmi háttérben is megalapozottak, friss, nemzetközi kitenkintésűek. Az oktatási folyamatot MOODLE rendszer segíti. A rendszer – szervezeti felépítést követő – struktúrája, egyes elemei ugyanakkor frissítésre szorulnak, nem követték a kar szervezeti, oktatási változásait minden vonatkozásban.

A szak tananyagfejlesztési támogatottsága jó. A TÁMOP4.1.2.A0088 projekt keretében a kar koordinálásában, a szakvezető szakmai irányításával a Műszaki Informatika Kar és a Miskolci Egyetem közreműködésével 17 témakörökben készítettek tananyagokat a *logisztikai* képzés fejlesztésére. Ezek között találhatóak előadási és szemináriumi anyagok, tankönyvek, példatárak, tesztgyűjtemény, prezentációk, képek, videók, e-learning környezetbe (MOODLE) integrált, angol, illetve magyar nyelvű anyagok. Az oktatásmódszertani fejlesztések folytatása tervezett, célszerű, szükséges.

A szak helyi sajátosságát a *menedzsment és mérnöki* megközelítések integrálásában fogalmazták meg.

Személyi feltételek

A szakfelelős (Kovács Zoltán) szakmai életútja, teljesítménye, tapasztalatai alapján egyértelműen megfelel az akkreditációs követelményeknek, a szakterület egyik országosan ismert, elismert alakja. A szak erőssége, hogy a képzésben nemzetközileg is ismert, külföldi kutatók folyamatosan jelen vannak, idegen nyelven is kínálnak felvehető tárgyat. A tárgyjegyzők tudományos minősítettség kritériumnak való megfelelése teljesül, a teljes oktatói kör kompetenciája jó, országosan ismert, vezető szerepet játszó személyiségekkel, relatíve széles közép és fiatal generációval, akik alapvetően AT alkalmazásúak, ami egy stabil, részben saját „nevelésű” szakmai közösséget jelent.

A tantárgyfelelősök rendelkeznek tudományos fokozattal, az általuk gondozott tantárgy oktatásában részt vesznek. Kutatási, szakterületi kompetenciájuk alapvetően összhangban van, néhány tárgy esetében találunk illeszkedési

⁴⁷ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

hiányosságokat, bizonytalanságot az MTMT-ben megjelenő publikációkkal történő összevetés után (pl. vezetői gazdaságtan, haladó vezetői számvitel).

Az oktatók 84%-a rendelkezik tudományos fokozattal. Az oktatói terhelések az önértékelésben bemutatottak alapján mind a kreditek, mind a kontaktórák vonatkozásban arányosak, nem látható túlterhelés. Az intézményhez nem tartozó (AE) oktató mindössze 2 van, vendégoktatót nem alkalmaznak. Ez megfelel a MAB akkreditációs elvárásainak.

Az oktatói korösszetétel jó, az idősebb, tapasztaltabb vezető oktatók mellett van a feljövő fiatal generáció. Az idősebbek a 60-as évek elején járnak. Ez a tapasztalat szempontjából fontos feltétel, s kedvező a 40-es docensi korosztály relatíve nagy súlya, az 50 évesnél fiatalabb, PhD fokozattal rendelkezők száma.

Tudományos háttér

A karon számos kutatási műhely került definiálásra, kissé szétaprózottak is tűnik az aktivitás, ugyanakkor az egyes műhelyek, kutatási programok közötti kapcsolódások láthatóak, tudatosan építettek. A képzés leginkább a Termelés, logisztika kutatóműhelyhez kapcsolódik. A kutatócsoport a hossz- és keresztmetszeti megközelítésnek megfelelően foglalkozik az egyes részfolyamatok (termelés, anyagáramlás, készletezés, sorok) kialakításával, valamint a szükséges erőforrásoknak megfelelő funkcionális területekkel. Újszerű vállalati kockázateértékelési módszer kidolgozása, szoftver a munkatanulmányozáshoz, logisztikai és üzemfenntartási munkakörök kompetenciaprofiljai, kvantitatív modellek különböző vállalati problémák kezelésére, Nagykanizsa város stratégiai terve, a logisztikai fejlesztési lehetőségek feltárása jelzi a tevékenységüket.

A szakhoz kapcsolódóan több, jelentősebb oktatásfejlesztési, vállalati kutatási-tanácsadási projekt valósult meg, mint pl. az ellátási láncok területén végzett kutatások eredményeinek hasznosítása és elterjesztése (TÁMOP 4.2.2 projekt.) Ennek keretében jelentős publikációs és tájékoztatósi tevékenység zajlott. A projektekbe a hallgatókat is bevonják.

A szak megfelelő elméleti, módszertani és gyakorlati probléma-megoldó kutatási kompetenciákat tud felmutatni.

Infrastrukturális feltételek

Az egyetem, a kar, s így a szak infrastrukturális feltételei jónak mondhatóak. Az oktatáshoz rendelkezésre álló termek felszereltsége jó, az informatikai oktatáshoz több labor is rendelkezésre áll. A könyvtár szakspecifikus könyv-, folyóirat ellátottsága jó, hazai és nemzetközi szakmai adatbázisok elérhetősége biztosított. Az idegen nyelvű tananyagfejlesztés egy része *logisztikai* jellegű volt, a nemzetközi szakirodalmi elérés megvan.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton 2009-2014 között egységesen 30 fő volt évente. A 2014/15-ös tanévben ez a szám már csak 20 fő. Levelező tagozaton az első évben (2009/10) 15 fő volt a keretszám, ezt követően minden évben 40 fő volt. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali tagozaton csökkenő tendenciát mutat (1, 23, 10, 13, 12, 7), levelezőn egyenletes eloszlású (15, 35, 29, 36, 21, 25). Az átlagos kapacitáskihasználtság a nappali tagozaton 45,4%-os, a levelező tagozaton pedig 77,5%-os.

A létszám bővítésének sem kapacitási, sem személyi, tárgyi korlátja nem lenne, inkább láthatóan keresleti, beiskolázási gondok jelennek meg. A szakvezetés véleménye szerint a hallgatói létszám stabilizálódni látszik. A pontszámok, de a felvételi interjúk alapján is érezhető a felvett hallgatók képességének javulása. A levelező képzés magasabb létszámadatai a munkaerőpiaci igényeket jelzik. A részidős hallgatók többsége dolgozik. A munkáltatói támogatás mutatja, hogy a munkáltatóknak szükségük van *logisztikai* ismeretekkel rendelkező munkatársakra.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nagyszámú gyakorlati óra s a tematikák hallgatói önálló feladatainak, beadványainak, prezentációinak száma is jelzi a képzés gyakorlatorientáltságra törekvését, amit a vállalati szakemberek képzésbeni megjelenése, a gyakornoki program és a „gyárlátogatások” is támogatnak. Az idegen nyelvű, elsősorban angol nyelvű szakirodalom, előadások részei a képzésnek (a külföldi oktatók folyamatos jelenléte miatt is).

A külföldi részképzéseken való hallgatói részvétel, aktivitás növelendő, amit további ösztönzéssel célszerű segíteni.

Értékelés és ellenőrzés

A tananyag elsajátításának ellenőrzési, számonkérési módszerei változatosak. A képzés során különböző szinteken kerül sor értékelésre. Ezek alsó szintje a tantárgyi értékelés. Itt formatív és szummatív megoldásokat egyaránt alkalmaznak. Az előbbieket egy részét a hallgatók is el tudják végezni a Moodle rendszerben a tárgyaknál található önellenőrzési lehetőségekkel. A számonkérések típusai: folyamatos számonkérés, évközi jegy (vizsgaidőszakon belül nem javítható),

kollokvium, (nagy arányban írásbeli), vizsga (félévközi és vizsgaidőszakon belüli számonkérés kombinációja). A tanulmányok vége felé egyre több az összegző jellegű mérés és értékelés.

A szak jó megoldásának tekinthető a két tanév közötti nyári, négyhetes szakmai gyakorlat előírása. A célja komplex feladatok és problémák felismerése, annak megoldásához szükséges környezeti, munkahelyi tapasztalatok megszerzése és a diplomadolgozat előkészítése. A szakmai gyakorlat lebonyolítására minden olyan vállalkozás vagy intézmény kiválasztható, illetve felkérhető, amely a szak jellegéhez kapcsolódó tevékenységet folytat, és ahol léteznek felsőfokú végzettséget igénylő, betöltött munkakörök. A szakmai gyakorlatért kreditpont nem jár. A szakmai gyakorlatok megszervezését és lebonyolítását külön minőségügyi eljárás szabályozza. A gyakorlatok értékelése kettős, a vállalati konzulens értékeli a hallgató munkáját, illetve a témavezető oktató ugyancsak értékeli és a tanulmányi rendszerben aláírás bejegyzéssel fogadja el a gyakorlatot. A rendszerben rögzítésre kerül a gyakorlat helye és időpontja is.

A diplomadolgozatokat témája több forrásból származhat: tanszéki kutatáshoz kapcsolódóan, vállalatok gyakornoki programjaiból, TDK munkához kapcsolódóan. A témaválasztáshoz gyakran kikérik az oktató vagy a szakfelelős véleményét. A dolgozatok jellemző témái: beszerzés, készletgazdálkodás, raktári folyamatok, belső anyagáramlás, anyagmozgatás, logisztikai IT, dokumentumkezelés, termelésirányítás. A módszertant tekintve kvalitatív és kvantitatív elemzések egyaránt vannak. A hallgatók kutatási terv szerint végzik a munkát. A diplomadolgozatokat egy külső és egy belső bíráló bírálja. Az utóbbi a hallgató témavezetője, aki ismeri a jelölt munkáját. A külső bíráló független. A dolgozatok szóbeli védelme bizottság előtt történik, amire meghívják a bírálót is.

A záróvizsga a diplomadolgozat megvédéséből és a szak anyagára épülő szakmai vizsgából (*stratégiai menedzsment, logisztika II., logisztikai információs rendszerek* tantárgyak anyagai) áll. A záróvizsga komplexitásának növelése érdekében célszerű a két tantárgyi területre koncentráció helyett átfogó, a gyakorlati alkalmazási készséget, felkészültséget mérő kérdések, szituációk, esetleg esettanulmányok használata.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 66 fő, levelező tagozaton 161 fő, Diplomát eddig 25-en kaptak nappali tagozaton és 37-en a levelezőn. Összességében tehát a felvett 227 hallgatóból 62-en kaptak diplomát (27,3%). A lemorzsolódás oka alapvetően nem nyelvi háttérű.

A PhD képzésre való felkészítés elemei mind az oktatásba, mind pedig az egyéb hallgatói támogatási, tehetséggondozási tevékenységbe beépültek, a lehetőséget néhányan már ki is használták.

A karon tehetségmenedzsment program került kidolgozásra az alap-, mester- és PhD hallgatók számára, melynek az alappillérei a BusinessLab műhelyhálózat, Esettanulmány Klub, Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozat, Harsányi János Szakkollégium, Tudományos Diákkör és a tanszéki kutatások.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálat sorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent azon hallgatók átlagos álláskereső ideje és ezen idő szórása is. Nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak, a 2012-ben abszolvtáltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). A 2012-ben abszolvtáltak 82%-a helyezkedett el a versenyszférában (és nem a közszférában).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Menedzsment Intézet. Mindhárom intézeti tanszék hozzájárul a képzés megvalósításához és fejlesztéséhez. A szűkebb értelemben vett szakmai felügyeletet az Ellátási Lánc Menedzsment Intézeti Tanszék látja el. A képzéssel kapcsolatos döntések első szintje a Szakterületi Bizottság. Ennek munkájában hallgatók és oktatók egyaránt részt vesznek. Fejlesztéssel kapcsolatos javaslatok a vizsgált időszakban elsősorban szakvezetői és hallgatói kezdeményezésre keletkeztek. Néhány esetben kari szintű – általában egységesítési, racionalizálási – kezdeményezés is volt. A döntéshozatal következő fóruma a Kari Tanács. Itt kerülnek véglegesítésre a tantervek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakhoz kapcsolódó minőségbiztosítási folyamatok intézményi, illetve kari szinten szervezettek. A karon a folyamatok végrehajtásának ellenőrzése a kari Minőségbiztosítási Bizottság feladata. Fontos visszacsatolást jelent az intézményi belső audit.

A kar az oktatók alkalmazását, belépését illetően a vonatkozó törvények és a Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatában leírtak szerint jár el. A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatának előírása értelmében

valamennyi, legalább egy éves közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkező oktatói, tanári munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazott munkateljesítményét évente értékeli.

Az OHV (Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése) keretében minden félév végén, még a félév végi értékelés és a vizsgaidőszak megkezdése előtt a hallgatók kérdőívet töltenek ki, amelyben adott szempontok szerint értékeli a kurzust és az oktató teljesítményét.

Oktatói elégedettség vizsgálatot rendszeresen, háromévente végeznek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés C-SWOT analízise relatíve vázlatos, rövid, kevésbé átgondolt, inkább néhány kézenfekvő tényezőt sorolnak fel. Nemigen történt meg annak részletes vizsgálata, hogy a láthatóan szakmai alapokkal, hagyományokkal rendelkező képzés miért nem tud (más egyetemeken hasonló képzéseivel ellentétben) megfelelő súlyt, vonzerőt képezni a hallgatók felé. Nem vetődött fel, hogy ennek hátterében belső okok, pl. a kari kínálat túlzott széttagoltsága, rossz *marketing* munka, vagy a versenytársak nyomása, a piaci potenciál sajátosságai, esetleg a képzési gyakorlat problémái állnak-e.

A szak *erősségeiből* a többi mesterszakkal kialakított szinergia, a széles tantárgyi kínálat, a nemzetközileg ismert oktatók, a hallgatói esettanulmány versenyeredmények, a jó kapcsolat a környékbeli vállalatokkal, tanulmányi kirándulások, vendégelőadások, elkötelezett, dinamikus oktatók, a szabályozott folyamatok, az e-learning keretrendszer, a jó oktatási infrastruktúra emelhető ki, fogadható el. *Gyengeségként* nappali tagozaton az alacsony létszámot, az egyenetlen, esetenként túlzott oktatói terhelést emelték ki. Fejlesztési, előrelépési *lehetőségekként* a gyakorlati lehetőségek bővítését, a specializációs kör szélesítését jelölték ki. (például a *kereskedelem* irányába), valamint továbbképzési programok indítását, e-learning fejlesztéseket, a vállalati és tudományos kapcsolatok erősítését, ipari és pályázati megbízásokat. A *veszélyeztető* tényezők között megjelent az oktatói utánpótlás-nevelés szükségessége, a gazdaság igényeinek megváltozása, a telítődés a munkaerőpiacon a szakterületen, a központi szabályozási környezet bizonytalansága, a hallgatói létszám csökkenése.

A SWOT-elemzés alapján a következő – stratégiainak tekinthető – célkitűzéseket fogalmazták meg: a beiskolázási létszám stabilizálása és bővítése, a nemzetközi tanulmányok arányának növelése, a TDK-zók arányának növelése, valamint az oktatói utánpótlás-nevelés.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A kar képzési struktúrájában célszerű lenne pontosabban pozicionálni, elválasztani a szak tartalmi, szakmai sajátosságait a többi mesterszakhoz viszonyítva, illetve specializációval növelni annak szakmai vonzerejét.
2. A képzés mintatantervét kisebb mértékű pontosításokkal, finomításokkal, összehangolásokkal célszerű átfésülni az optimalizálás, hatékonyság érdekében.
3. A szak iránti érdeklődés, kereslet, illetve a képzés ismertségének, imázsának – kidolgozott *marketing* program mellett történő – növelése, amelyben a belső (társ-karokra is kiterjedő) és a külső, elsősorban intézményi, főiskolai és vállalati szegmensek, illetve a nemzetköziesedés erősítése felé irányulóan egyaránt átgondoltabb aktivitás szükséges. A *marketing* program nem egyszerű kommunikációs feladatok végrehajtását, eszközök alkalmazását, hanem az előző pontokkal szoros összhangban lévő szakmai erősségekre épülő újrapozicionálást, tartalmi és értékesítési, kommunikációs fejlesztést is magában foglalhatna.
4. A záróvizsga komplexitásának növelése érdekében célszerű a két tantárgyi területre koncentráció helyett átfogó, a gyakorlati alkalmazási készséget, felkészültséget mérő kérdések, szituációk, esetleg esettanulmányok használata.

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>logisztikai menedzsment</i> ⁴⁸ mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2009/8/IX/37.	2016/1/VII/3/37. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Széchenyi István Egyetemen a *logisztikai menedzsment* mesterszakon magyar nyelvű teljes idejű nappali és résziidejű, levelező képzés folyik. A képzés tartalma összességében megfelel a KKK-ban megfogalmazott követelményeknek, a részleteket illetően azonban felvetődnek problémák. A tanterv 24 kötelező tárgyat tartalmaz, ehhez jönnek még a szabadon választható tárgyak és a diplomaterv. Nem érthető, miért 2 kredit az egyik 45 kontaktórás tárgy, amikor más, szintén 45 órában oktatott tárgy 4 vagy akár 5 kreditet is érhet. Elaprózott a tanterv, ezt célszerű volna felülvizsgálni. Kívánatos a tantárgyak és az órák számának a csökkentése, erre jó lehetőséget adna bizonyos tárgyak összevonása. Pl. a *logisztikai informatika* (3 kredit, 45 óra) és az *információs és kommunikációs technológiák* (2 kredit, 30 óra) tantárgyakat valószínűleg össze lehetne vonni 60 órában, ami az óraszám-csökkenésen túl is kettős haszonnal járna: csökkenne a vizsgák száma, és kapcsolódnának gyakorlatok is a tárgyhoz. A tapasztalatok szerint az *informatika* aligha tanulható csak előadások alapján, indokolt, hogy kapcsolódjon az *informatikai* tárgyakhoz gyakorlat is. A tárgycsökkentési lehetőségekre példaként említhetők még a *logisztikai rendszerek tervezése, üzemeltetése I., II.* és az *üzemeltetés elmélete* tantárgyak. A példák természetesen kiragadottak és esetlegesek, de fontos, hogy csökkenjen a tárgyak és a félévente elvárt vizsgák száma, ugyanakkor nőjön az oktatott tárgyak komplexitása.

A Széchenyi Egyetemen a *műszaki logisztika* oktatásának komoly hagyományai vannak, örvendetes, hogy a *logisztikai menedzsment* mesterszak épít ezekre a haladó hagyományokra.

A MAB nem tudott meggyőződni arról, hogy kellően szabályozottak-e a bemeneti követelmények. A *logisztikai menedzsment* mesterképzés esetében a kreditárviteli rendszer, illetve a hiányzó kreditek pótlása különösen lényeges, hiszen a hallgatók más-más előképzettséggel jönnek a szakra.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Süle Edit PhD egyetemi docens, üzemmérnöki és közgazdasági végzettséggel is rendelkezik. Publikációs tevékenysége szerteágazó. 51 közleményéből 33 konferenciakiadványban jelent meg. A közleményekre való hivatkozások száma viszonylag alacsony. Hirsch indexe 2, amit magyaráz, hogy az összes publikációja az utóbbi tíz évben jelent meg, és a szakmában jellemzően a hivatkozások a megjelenést követő kb. 3-5 évvel születnek. Képzettsége és kutatási munkája a szak vezetésére alkalmassá teszik. A szakfelelősi feladatokat a programakkreditációs eljárás kezdetekor vette át, emiatt hiányosak még a szakkal kapcsolatos ismeretei.

A tárgyfelelősök mindegyike megfelel a MAB tartalmi és formai követelményeinek. A szakon oktató 28 főből 25 minősített. Életkori összetételük is kedvező. Problémát jelenthet viszont, hogy néhányan igen magas heti óraszámokban oktatnak (14-17 óra/hét), ami hosszabb távon kedvezőtlen jelenségekhez vezethet mind a kutatási teljesítményeket, mind az oktatás minőségét illetően.

Tudományos háttér

A képzéshez szükséges kutatási kapacitás az intézményben rendelkezésre áll, különösen ha figyelembe vesszük az Audi Hungaria Járműmérnöki Karon folyó *logisztikai* képzéseket és kutatásokat is. A *logisztikai menedzsment* mesterszak profilja interdiszciplináris kutatásokat feltételez, amihez a *közlekedésmérnök* képzési hagyományok, a Győr környéki ipari, illetve logisztikai központok nagyon jó kutatási és gyakorlati infrastruktúrát jelentenek.

⁴⁸ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

A szak oktatói közül öten habilitáltak az elmúlt években, ez magyarázza, hogy a kutatómunka inkább egyéni karriercélok köré szerveződik és nem kutatási projektek köré.

Infrastrukturális feltételek

A győri campus rendelkezik a szak jelentős létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. 100-nál több főt befogadó előadóteremből 5 áll rendelkezésre, továbbá 35 kisebb kapacitású szemináriumi terem használható a kis létszámú foglalkozásokra. A 4 számítástechnikai kabinet összesen 185 fő befogadására képes. A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2011 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére, továbbá egy 120 géppel felszerelt olvasóterem is. A jelentős könyvtárállomány mellett elérhetők a legfontosabb adatbázisok is (Wos, EBSCO, stb.). Az elektronikus tananyagok a Kautz Kar által működtetett „Virtuális Kar” rendszerből tölthetők le.

A szak specifikus infrastruktúrájára példaként az Audi Hungaria Járműmérnöki Kar Logisztikai és Szállítmányozási Tanszékén rendelkezésre álló szimulációs szoftvert említik: az Új Tudástér számítógépes ÚT-222 kabinetjében speciális (járat tervezési, termelés-, csomagolás-, rakodás-, stb. tervezésre alkalmas) szoftverekkel (Paragon, Mplant, Simul8 stb.) dolgozhatnak a hallgatók. Van gépfüggetlen szimulációs szoftverlicenciája is az Egyetemnek, amivel többkörös, csoportos stratégiai döntések sikerességét tesztelhetik a hallgatók (Cesim). Ezen túlmenően célszerű figyelembe venni, hogy az egyetem széleskörű kapcsolatokat tart fenn a környező termelő vállalatokkal is, amelyeknél működés közben is tanulmányozhatóak a legmodernebb logisztikai rendszerek.

A hallgatói létszámhoz viszonyítva a kollégiumi kapacitás jelentős. A campus területén két sportlétesítmény van (edző csarnok, egyetemi sportszarnok).

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban az éves tervezett hallgatói létszám 40-ről 50-re nőtt, a felvettek száma a tendenciát követte: nappali képzésre (-, 21, 30, 33, 46) összesen 130 hallgatót vettek fel, levelező képzésre pedig (-, 34, 36, 44, 34) összesen 148 hallgatót.

A szak iránti érdeklődés évek óta egyre nő, és az intézmény rendelkezik a nagyobb hallgatói létszám kiszolgálásához szükséges feltételekkel is.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az oktatásban a hagyományos oktatási módszerek túlsúlya a jellemző. Jók az e-learning oktatáshoz való hozzáférés feltételei.

Kérdéses, hogy a szak képzésében használt tankönyvek és szakkönyvek egy része valóban mesterszintű ismereteket közvetít-e. A tantárgyi tematikák és a tárgyakhoz rendelt kötelező irodalmak átfednek, számos könyv több tárgynál is szerepel kötelező vagy ajánlott irodalomként. Indokolt lehet a tárgyak kötelező irodalmának a szisztematikusan áttekintése.

Értékelés és ellenőrzés

A szakon az írásbeli számonkérés dominál, néhány esetben kell prezentációt tartaniuk vagy csoportmunkát végezniük a hallgatóknak. Érdekes, hogy vannak tárgyak a programban, amelyek mintha nem vennének részt a „kialakítandó kompetenciák, a képzésben nyerhető tudás, ismeret, képesség” létrehozásában, míg más tantárgyak szinte az összes kompetencia fejlesztéséhez hozzájárulnak.

A komplex záróvizsga szervezése sajátos gyakorlatot mutat. A vizsga és a szakdolgozat védése időben kettéválik. A komplex záróvizsga előzetesen kiadott témakörök alapján történő felkészüléssel háromórás írásbeli vizsga keretében történik, ahol egy komplex logisztikai problémát bemutató esettanulmány elemzésével kell a hallgatóknak a tudásuk, ismereteik felhasználásáról, alkalmazásáról számot adni. Elméleti indoklással kiegészített gyakorlati kérdésekre is válaszolnak. A szakdolgozat védésén a szakdolgozat 10 perces prezentálása, annak vitája történik. A szakdolgozatvédés sikertelensége esetén a komplex záróvizsgát is meg kell ismételni, ez a gyakorlat nem egészen hallgatóbarát.

A záróvizsga-bizottság a vizsga jelen formájában csupán a szakdolgozat és az ahhoz kapcsolódó tapasztalatok, ismeretek alapján kap személyes benyomást a végzős hallgatóról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésben 34, a levelező képzésben pedig 27 diplomát adtak ki. Az összes felvett hallgató kb. 10%-a nem iratkozik be, kb. 10%-uk morzsolódik le, és 17%-uk végez később, jellemzően egy-két félévet csúszva. A nyelvvizsga

hiánya nem okoz problémát, évente 1-1 hallgató nem kapja meg a diplomáját közvetlenül a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt.

A hallgatók egy része folytatja tanulmányait a PhD programban. Eddig a szakról 4 hallgatót vettek fel az egyetem doktori iskolájába.

A tehetséges hallgatók támogatásának számos eszközével élnek. Szakspecifikus a Waberer's ösztöndíj, amit a Nagyvállalatok Logisztikai Vezetőinek Klubja indított, és eddig 27 szakos hallgató nyerte el. A Kautz Gyula Közgazdász Szakkollégium is fontos színtere a tehetséges hallgatók támogatásának. A szakkollégiumban és a Széchenyi Duó (oktató- hallgató közös pályázata) programban is részt vesznek a szakos hallgatók is. 2013-tól működik a KOLOSZ – Közlekedésmérnöki és logisztikai szakkollégium. Ennek a szakkollégiumnak a munkájában is részt vehetnek a szak hallgatói, a beszámolóiból azonban nem derül ki, hogy az izgalmas kezdeményezésekben (Beer Game, GrEta, WaNDa, Bebic stb.) milyen szerep jut a *logisztikai menedzsment* szakos hallgatóknak.

A képzés a diplomás pályakövető rendszer tanulságai szerint sikeres. A végzett hallgatók zöme a végzést követő néhány hónapon belül elhelyezkedik, a kezdő fizetések magasabbak a diplomások átlagánál.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak irányítását illetően a döntési és a koordinációs hatáskörök átfednek. A szakfelelős, a tanszékvezetők, és az oktatási dékánhelyettes közötti hatáskör-megosztás nem egyértelmű. A 2014-ben létrehozott Egyetemi Oktatási Bizottság inkább erősíti azt az érzést, hogy a szakfelelős személyi felelősségét átveszik olyan testületek, amelyeknél a szakmaiság már nem kérhető számon.

Az önértékelés szerint „a szakfelelősök mint az egyes szakok szakmai vezetői felelősek azért, hogy az általuk gondozott szakok tantervei megfeleljenek a képzési és kimeneti követelményeknek, a hallgatók és a munkaerőpiac elvárásainak. Az egyes tantárgyak gondozásáért, a tantárgyi tematika naprakészségéért, a kapcsolódó tananyag és szakirodalom hozzárendeléséért közvetlenül a tantárgyfelelős, illetve a tantárgyak tantervekben történő meghirdetéséért, ennek koordinálásáért, az átfedések kiszűréséért a tanszékvezető a felelős. Fentieknek megfelelően akár saját hatáskörben, akár hallgatói kezdeményezésre vagy oktatói javaslatra adott szak tantervének módosítását a szakfelelős az érintett tanszékek és szakok vezetőivel együttműködve teszi meg. A tanterv módosítási javaslatokat a tanszéki szintű, valamint az oktatási dékánhelyetessel történt egyeztetést követően a szakfelelős a Kari Tanács elé terjeszti. A Kari Tanács véleményezi a javaslatot és döntéshozásra továbbterjeszti a Szenátus elé.”

Ezt a szabályozás aggályos, mert a szakfelelős szakmailag felelős azért, hogy a szak tanterve megfeleljen a KKK-nak, de ehhez semmilyen eszköz nincs a kezében, hiszen mindenkivel egyeztetnie kell, és azután ha a Szenátus eldönti a vitát, akkor köteles végrehajtani a döntést. A szak képzéséért a szakfelelősnek kellene felelősnek lennie, és az említett testületek eldönthetik, hogy kit tartanak alkalmasnak a szak vezetésére.

Mindez a *logisztikai menedzsment* mesterszak esetében azért lényeges, mert a jelenlegi szétaprózott tanterv valószínűleg a sok „egyeztetés” áldozata. Mindenkinek az igényeit próbálja figyelembe venni, pedig csak a szakmai képzés igényeit kellene szolgálnia!

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetemi és kari minőségbiztosítási rendszert alkalmazzák a szakon is. Ez kissé aggályos, mert túlságosan központosított, ami látszatra előny, a gyakorlatban azonban inkább hátrány.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakról készített SWOT elemzés korrekt, a külső adottságok, *korlátok* között azonban csak pozitívumokat sorolnak fel. *Erősségük* a folyamatos hallgatói érdeklődés, a külső ipari és szakmai kapcsolatok. *Gyengeségük*, hiányosságuk, hogy az idegen nyelven meghirdetett tantárgyak száma kevés, és a *logisztikai menedzsment* szakon még nincs idegen nyelvű képzés. *Lehetőségnek* látják és tervezik egyre több tantárgy és a jövőben a teljes mesterszak meghirdetését angol nyelven. Véleményük szerint a három – magyar, angol, német – nyelvű képzés biztosíthatná a nemzetközi mainstream oktatásba való becsatornáztatást. Ezzel kapcsolatos *veszély* a régióban, Bécsben, Pozsonyban, Mariborban kínált *logisztikai* képzés, a hazai egyetemek, az ipar elszívó hatása.

A *logisztikai menedzsment* mesterszak kitüntetett szereppel bír az intézményi stratégiában. Ez az egyik olyan *gazdaságtudományi* terület, ami kiemelkedő lehetőségeket biztosít a karok közötti kooperációra mind az oktatás, mind a kutatás területén. A végzett hallgatóknak a régióban jelen lévő vállalatok diplomátémákat írnak ki, és álláslehetőségeket is ajánlanak. Ez nemcsak Győrt jelenti, hanem osztrák és szlovák területen lévő vállalatokat is. A hallgatók nagy része már a szak elvégzése közben is dolgozik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak tantervét felül kell vizsgálni, csökkenteni kellene a tárgyak számát, javítani kellene az előadások és szemináriumok arányán. A 2-3 kredités tárgyak feleslegesen növelik a vizsgák számát. Vannak tárgyak, amelyeket össze kellene vonni. Kívánatos volna, hogy a képzésben több szóbeli vizsga is szerepeljen.
2. Tekintsék át, szükség esetén módosítsák a tantárgyakhoz megadott szakirodalmakat.
3. A szakfelelős döntési hatásköreit erősíteni kellene.
4. A tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását kérik a MAB-tól.

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gödöllő, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>logisztikai menedzsment</i> ⁴⁹ mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2010/1/XIV/42.	2016/1/VII/3/38. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Egy tantárgyfelelős nem vesz részt az általa gondozott tantárgyak oktatásában.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szent István Egyetemen a *logisztikai menedzsment* mesterképzés magyar nyelven, teljes idejű nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik az intézmény gödöllői székhelyén és a budapesti telephelyen. A tanterv 24 kötelező és két választható tárgyat tartalmaz. A tárgyak 45–60 órás keretben kerülnek oktatásra, szinte mindegyik előadásokból és gyakorlatokból áll, az egyes tárgyak kreditszáma 4–6 kredit között változik, többségben vannak az ötkredites tárgyak. A félévente teljesítendő tárgyak száma több mint hat, és emiatt viszonylag sok a vizsga. Csökkenteni kellene a tárgyak számát, szerencsésebb volna, ha a 60 órában oktatott tárgyak 6 kreditesek volnának. Van néhány tárgy, amelyek tartalma átfed, és összevonhatók lennének.

Összességében a tanterv lefedi a KKK-ban elvárt ismereteket és készségeket. A szakindítási beadványban bemutatott tantervhez képest az önértékelésben bemutatott aktuális tantervből kikerült a *vezetői és üzleti gazdaságtan*, az *innováció-menedzsment* és a *tárgyalási technikák*. Helyettük fontos új szakismereti tárgyak szerepelnek a tantervben: *logisztikai folyamatok tervezése*, *logisztikai rendszerek*, *vállalati és intézményi stratégiák*.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Benkő János professzor a szakterület elismert kutatója. Tudományos közleményeinek száma több mint 120, ezek harmada minősített folyóiratokban megjelent cikk. A *gazdaságtudományi* területen ritkák a szabadalmak, de Benkő professzornak számos szabadalma is ismert. A *logisztikának* és a *termelés-menedzsmentnek* egy interdiszciplináris területét műveli. Korábban mezőgazdasági gépeket is tervezett. Széleskörű *informatikai* ismeretei is sajátos szint adnak a SZIE-n folyó *logisztikai menedzsment* képzésnek. Jelenleg a Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet munkatársa. A szakfelelősi feladatokat 2013-tól látja el, de a *logisztika*, elsősorban a *műszaki logisztika* oktatásában több évtizedes tapasztalatokkal rendelkezik. A viszonylag rövid szakvezetés ellenére világosan látszik, hogy új irányokat szab a *logisztikai menedzsment* képzésnek. 2014-ben jegyzetek sorát írta meg, amelyekből a hallgatók valóban mesterszintű ismereteket szerezhetnek. Érdemes kiemelni a Logisztikai tervezés és a Logisztikai folyamatok szimulációja c. jegyzeteket és a különböző tárgyakhoz tartozó példatárakat, amelyek hiánypótlónak tekinthetők a *logisztikai menedzsment* oktatásában.

A szakfelelős mellett a tárgyfelelősök is megfelelő szakmai háttérrel rendelkeznek. A szakon oktatók közül sokan mérnöki alapdiplomával is rendelkeznek, ami a tevékenység-menedzsment, illetve a *logisztika* területén igen kedvező alapképzettséget jelent. Problémát jelenthet viszont, hogy az *E-business* és az *ellátási lánc menedzsment* **tárgyak**

⁴⁹ A felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet szerint a szak 2015. szeptember 1. után *ellátási lánc menedzsment* mesterszak elnevezéssel indítható.

felelőse nem oktatja a saját tárgyait a szakon. A kar oktatóinak magas óraterhelése a szakon oktatók terhelését is negatívan érinti, noha jelenleg csak levelező képzés van a szakon.

Tudományos háttér

A szakfelelős kutatási témáinak sokszínűségét jól mutatja, hogy a siklócsapágyak elméletétől halad a *logisztikai* folyamatok szimulációval történő modellezésén keresztül a *logisztikai* folyamatok matematikai modellezése és új eljárások fejlesztése felé.

A szakhoz kapcsolódó kutató műhely, a Területfejlesztési és logisztikai kutatócsoportot 2012-ben alakult, a munkájában több egyetemi intézet és vállalkozás is részt vesz. A *logisztikai menedzsment* szak több kar munkájára támaszkodik, és a karokon folyó kutatások integrálására alkalmas. A SZIE-n a logisztika oktatásának sok évtizedes tapasztalata van, és a szak sokat profitál az intézményben folyó *agrár-* és *gépészmérnöki* kutatások tapasztalataiból.

Infrastrukturális feltételek

A karon folyó képzések infrastrukturális feltételei kedvezőek. A fizikai infrastruktúra jóval több hallgató kiszolgálására is alkalmas volna. A könyvtári és informatikai kapacitások rendelkezésre állnak. Kedvezőek a campuson a hallgatói szolgáltatást biztosító feltételek is.

A szakot szolgáló speciális infrastruktúra, pl. a szimulációs szoftverek formájában szintén rendelkezésre áll.

A képzési létszám és kapacitás

A szakon nappali képzés csak egy alkalommal, 2010-ben indult, ekkor a 75 fős tervezett felvételi kerethez képest 16 hallgatót vettek fel. Levelező képzésben a vizsgált 2010/11-2014/15 közötti időszakban a tervezett éves felvételi keret 100-ról 120 főre emelkedett, a felvett hallgatók száma (31, 62, 96, 72) összesen 261 fő. A részidős hallgatói létszám eléri a méretgazdaságossági szintet, és a képzés iránti igény stabilnak tekinthető, sőt növekvő tendenciájú.

Az intézmény kapacitása a fenti hallgatói létszámokat lehetővé teszi, ugyanakkor megfontolandó a már említett igen magas oktatói óraszámok kérdése.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A hallgatók nagy része levelező hallgató, ami befolyásolja a képzési módszereket. Az előadások anyaga elektronikus úton is hozzáférhető a hallgatók számára. Minden tárgyhöz készült jegyzet, hozzáférhetőek a ppt prezentációk is, ami nagyban segíti a hallgatók felkészülését. A levelező hallgatók jelentős része a szakterületen dolgozik, ami segíti az előadásokhoz tartozó gyakorlatok megtartását. A gyakorlatok főleg példamegoldások, tervezési feladatok, modellezés, számítógépi felhasználói programok megismertetésére fókuszálnak.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés tantárgyanként eltérő, de követik a kari minőségügyi bizottság útmutatásait. Arra törekszenek, hogy félévente legalább két tárgyból szóban vizsgázzanak a hallgatók.

A diplomatémákat a szakon oktató tanárok javaslatára a szakfelelős hirdeti meg. A diplomával és a védéssel kapcsolatos követelmények igen részletesen és szakszerűen szabályozottak. Témavezető lehet a tárgyat oktató tanár, de külső szakember is. A diplomadolgozatokat egy külső és egy belső bíráló írásban értékeli a kiadott szempontok szerint. A védelem a diplomadolgozathoz kapcsolódó prezentációból és az ahhoz kapcsolódó bírálatokra adott válaszokból áll. A védési bizottságnak mindig vannak külső tagjai.

A záróvizsga két részből áll. Az egyik rész a komplex vizsga, ami „A” elméleti alapokból összeállított tételsorból és „B” speciális kérdésekkel foglalkozó tételsorból áll. A két előre kiadott tételsor tükrözi a KKK-ban megfogalmazott ismereteket. A jelenlegi tárgyszerkezet alapján majd nyilván át kell dolgozni a tételsort is, hiszen a jelenlegi tantervben számos fontos tárgy található, amiknek az ismeretanyaga a bemutatott tételsorban még nem látszik, de ez érthető, hiszen majd a két év múlva végzők esetében lesz indokolt az új tartalmak szerepeltetése a számonkérésben.

A záróvizsga-bizottság a vizsgát követően értékeli a tapasztalatokat, amit a képzés korszerűsítése érdekében visszacsatolnak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésre beiratkozott 12 hallgató közül 11 kapott diplomát, a levelező képzésben vizsgálható, 2011-12-ben a képzésbe belépett 29 beiratkozott hallgató és 2012-13-ban beiratkozott 62 hallgató közül 46-an kaptak diplomát. A levelező képzésben a záróvizsgát sikeresen abszolválók száma jóval nagyobb, mint a kibocsátott oklevelek száma.

Ennek a magyarázata egyértelműen a nyelvvizsga hiánya: a főiskolai diplomával rendelkezők nyelvvizsga nélkül lépnek be a képzésbe, és a koruk, a munkahelyi elfoglaltságuk miatt nehezen szerzik meg a nyelvvizsga-bizonyítványt.

Miután a képzés szinte kizárólag levelező formában történik, a tehetséggondozás szokásos formái: demonstrátori munka, TDK, PhD csak kevésbé jöhetnek szóba. Van azonban a PhD-sek között a *logisztikai menedzsment* képzésben végzett hallgató.

A levelező hallgatók egy részével sikerül szoros tanár-diák kapcsolatokat kiépíteni, de ez inkább a diplomadolgozatok minőségére van kedvező hatással.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

Az önértékelés és a kari szabályzatok leszögezik, hogy a szak szakmai irányítója a szakfelelős, a munkáját azonban az oktatási dékánhelyettes és a dékánhelyettes mellett működő oktatási kabinet irányítja és ellenőrzi. A mintatanterv módosítására valóban a szakfelelős tehet javaslatot, amit aztán az oktatási kabinet hagy jóvá. Tartalmilag viszont problémát jelenthet, hogy az egyes tárgyak felelőseit az intézetigazgatók jelölik ki, és tartalmilag ők is ellenőrzik a munkájukat. Ez látszólag jó mátrix szervezet, de a szabályzatok szintjén is célszerű volna erősíteni a szakfelelős pozícióját. A *logisztikai menedzsment* mesterképzés esetében a szakfelelős szakmai tekintélye valószínűleg képes feloldani ezt az ellentmondást.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

2010-ben a szakindításról hozott határozatában a MAB nyomatékosan felhívta a figyelmet arra, hogy „a tantárgyi struktúra újragondolásával az inkonzisztenciát (szak-törzstárgyaknak és differenciált szakismereti tárgyaknak a **szakmai tartalomtól eltérő, fordított tárgyalási sorrendje**; *E-business, információmenedzsment* tárgyak fordított sorrendje) meg kell szüntetni. Fontos továbbá, hogy a differenciált szakismereti tárgyak (*személyes vezetés, innovációmenedzsment*) ne csak a témakörhöz tartozó általános menedzsment ismereteket, hanem *logisztika*-specifikus kérdéseket is tárgyaljanak.” A képzés aktuális tantervében azonban az *E-business* tantárgy továbbra is a 2. félévben, az *információmenedzsment* tantárgy a 3. félévben szerepel. Az *innovációmenedzsment* tantárgy időközben kikerült a tantervből.

A szakon folyó képzés minőségbiztosítását is a Kari Minőségügyi és Minőségbiztosítási Bizottság irányítja és felügyeli. A SZIE minőségbiztosítási rendszere részletesen szabályozott és példaértékűen működik, és ebben jelentős szerepe van annak, hogy éppen a Gazdaság és Társadalomtudományi karon profi szakemberek állnak rendelkezésre. A minőségbiztosítási rendszer ISO kompatibilis. A kialakításakor kellő figyelmet fordítottak a kialakításakor a visszacsatolásokra.

Különös figyelmet fordítanak a hallgatói vélemények online megkérdezésére. A válaszadási arány növelése érdekében számtalan ösztönzőt alkalmaznak. A hallgatói elégedettséget a végzős hallgatók körében mérik rendszeresen, és kérdőíves rendszerrel vizsgálják a felvett hallgatók jelentkezési motivációját. A végzett hallgatókkal kapcsolatos pályakövetési rendszer is létezik. Mindezekről kari szinten részletes értékelések készülnek, módszertanilag is példaértékű módon. A szakon végzettek száma még nagyon alacsony ahhoz, hogy a pályakövetési rendszerből mértékadó tapasztalatokat lehessen levonni a szak sikerére vonatkozóan. A lekérdezések alapján létrejött adatbázis azonban igen hasznos információkkal szolgál a vezetés számára a képzési stratégia megalapozását illetően is. Gödöllőn e rendszer következtében értékelhető pl. a hallgatók elhelyezkedésében a karrieriroda szerepe, a barátok és ismerősök szerepe. A fokozatosan javuló válaszadási arány ezeknek az információknak a megbízhatóságát folyamatosan javítja.

A dolgozók karrierterveket készítenek, és az intézmény kérdőívek segítségével méri a dolgozói elégedettséget. Rendszert dolgoztak ki a záróvizsgák értékelésére és a záróvizsga bizottságok véleményének a visszacsatolására.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakkal kapcsolatos SWOT elemzés korrekt, a grafikus interpretálás is kreatív szint vizs az értékelésbe. Egyetértve az értékeléssel, túlsúlyosnak látszik a „külső körülmények” korlátozó szerepének a kifejtése. Néhány megállapítás át is gondolandó. Nem biztos, hogy a fizetőképes kereslet jövőbeni alakulását a lakosság elszegényedése fogja elsősorban befolyásolni: lehet, hogy a nemzetközi oktatási piac szívja el majd a mesterképzésekről a hallgatókat, esetleg a budapesti intézmények?

Hiányzik a SWOT mátrixból pl. a magas oktatói óraszámok problémája. Közvetetten megjelenik, de az ok és az okozat keveredik. (Az oktatók elvándorlása pl. nyilván összefügg a magas órászámmal.)

Összességében a szak megfelel a KKK-ban megfogalmazott követelményeknek, és a mesterképzés keretében színvonalas interdiszciplináris ismeretek és teljesítményképes tudás közvetítésére alkalmas.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Módosítsák a tantervet a MAB-nak a tantárgyfelelősökre vonatkozó elvárása, illetve a tantárgyak oktatási sorrendjére vonatkozó megjegyzése szerint.
2. Az oktatók a karon igen magas óraszámokban oktatnak. Vannak, akik a kívánatos óraszám három- négyeszeresének megfelelő heti óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami hosszú távon nem fenntartható. Ennek kari szinten célszerű a megoldása.
3. Célszerű lehet, hogy a jövőben csak a sikeres levelező képzés meghirdetésére kerüljön sor, és indokolt lehet deklarálni, hogy az *agrár-logisztika* vagy a *szimulációs tervezés*, esetleg mindkettő a specialitása (specializációja) ennek a képzésnek. Lehet, hogy javítana a szak pozícióját a versenyképes társak közötti niche-nek a meghatározása, vagy még inkább a deklarációja.

Minőségértékelés a szak országos helyzetéről: marketing mesterképzési szak

A=akkreditált (5)
AM=monitorvizsgálat (4)
NA=nem akkreditált (1)

intézmény/szak	marketing MA
BCE	A
BGE	AM
BME	AM
EF	AM
EF Székelyudvarhely	NA
ME	AM
PTE	A
SZE	A
SZIE	A
SZTE	A
Összesen 9 intézmény	10⁵⁰ képzés

A marketing mester szakot **9 intézmény indította**, 7 egyetem (Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Miskolci Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Széchenyi István Egyetem, Szent István Egyetem, Szegedi Tudományegyetem) és 2 főiskola (Budapesti Gazdasági Egyetem, Edutus Főiskola). A *marketing* mesterszakok tartalma a fejlett piacgazdaságokban és különösen az Amerikai Egyesült Államokban általánosan elfogadott, kiforrott tantervi struktúrával rendelkezik, amit a szakalapítási dokumentum megfelelően leképezett, ezért nincs szükség a KKK módosítására. Elsősorban nagy egyetemek hirdetik meg a szakot, akik az *üzleti* tudományok más területein is jeleskednek.

A MAB egy esetben (BCE) feltétel nélkül, három esetben (ME, SZE, SZIE, SZTE) intézkedési tervhez kötötte, míg öt esetben (BGE, BME, EF, ME, PTE) monitoring elrendelése mellett javasolta a képzések akkreditációját⁵¹. Az Edutus Főiskola Székelyudvarhelyen már több éve nem folytat képzést a *marketing* mesterszakon, itt a MAB nem javasolja a szak akkreditálását.

A **személyi feltételeket** illetően a BCE van a legjobb helyzetben. Mind az oktatás, mind a kutatás szempontjából a nemzetközi színvonalat megközelítő képzést tud felmutatni, amit az is jelez, hogy angol nyelven is folyik a képzés, az utóbbi képzés csak egy esztendőben nem indult az alacsony hallgatói létszám miatt. A hallgatók szinte kizárólagosan állami finanszírozásúak. Angol nyelven még a Széchenyi István Egyetem indítja a szakot, de több területen is hiányosságokat felmutatva. A személyi háttérrel jól mutatja a **szakfelelősök** MTMT-ben megjelenő publikációs teljesítményét tartalmazó táblázat. Három intézményt (két főiskolát és a BME-t) leszámítva viszonylag egyenletes a tudományos képesség ezen a területen, amit az is jelez, hogy mindnyájan egyetemi tanárok, és egy fő az MTA doktora címmel is rendelkezik. A *marketing* oktatók klubja (MOK) néven 21 éve létrejött szervezetben folytatott oktatás és tudományos szervezési munka, illetve az MTA Marketing Bizottságának tevékenysége is hozzájárult ahhoz, hogy ilyen kedvező kép alakult ki. Másrészt az oktatók egy meghatározó része aktívan közreműködik a nemzetközi tudományos közéletben (EMAC, IMP, MAG stb.), ezzel biztosítva az utat a doktori programban tanulók számára is.

A marketing mesterszak szakfelelőseinek publikációs teljesítménye az MTMT-ben hozzáférhető adatok alapján

Intézmény	Tudományos közlemények száma	További tud. közlemények	Impakt faktor	Hirsch-index	Független idézés
BCE	118	41	0	7	206
BGE	40	32	0	1	7
BME	12	9	0,5	3	10
Edutus	45	7	0	0	0
ME	171	32	0	0	156
PTE	132	69	0	6	106
SZE	229	11	0	8	325
SZIE	165	19	1,1	7	170

⁵⁰ EF székelyudvarhelyi székhelyen kívüli képzéssel együtt

⁵¹ Értékelés nélkül vonja meg a MAB az akkreditációt a következő szak esetében: SZE – marketing MA (Znojmo, Csehország). Az akkreditáció megvonásának oka: az intézmény több éve nem folytat képzést a szakon.

SZTE	133	51	0,1	6	122
------	-----	----	-----	---	-----

Az intézmények **infrastrukturális helyzete** megfelelő, mind az oktatási termek technikai felszereltsége, mind a könyvtárak ellátottsága területén. Az újabb építésű campusok persze jelentenek erőteljesebb vonzerőt, a könyvtárak ellátottsága sem azonos, de összességében az intézmények biztosítani tudják a nyugodt képzési feltételeket. Laboratóriumok, KSH kutatószoba, fókuszcsoportos vizsgálatot lehetővé tevő tanszéki kabinetek, call centerek is fellelhetők egyes helyeken.

A **képzési kapacitást** szinte mindenütt csökkenteni kellett az elmúlt öt esztendőben, a csökkenő hallgatói létszámhoz igazítva. Összességében azonban még így is van jelentős és ingadozó kapacitás-kihasználatlanság, miközben a tanárok óraterhelése itt sem alacsony. Több helyen újra kell gondolni a stratégiát (mint pl. ahol a felvett hallgatók száma rendre 28, 35, 14, 12, 8 volt az elmúlt öt esztendőben): igényli-e a piac a szakot, illetve az intézménynek, fenntartónak milyen érdekei fűződnek a szak indításához, amely szakmai szempontból színvonalas.

A **képzési folyamatban** változatos számonkérési formákat használnak. Az előadások és a szemináriumok részaránya nagyjából azonos. Ez azonban nem tekinthető jónak, még ha a MAB akkreditációs követelményeinek ez meg is felel. A kiscsoportos programok nagyobb lehetőséget nyújtanának a hallgatók aktivitásának, az interakciónak. Formálisan ugyan mindenütt megjelennek az esettanulmányok, a vállalati projektek a képzésben, de ezek pedagógiai hasznosulásáról nincs egyértelmű bizonyíték. **Általános problémaként** jelentkezik, hogy a nappali hallgatók a tanulmányaik mellett rész- vagy főállásban dolgoznak, ezért a tanulmányi és vizsgaszabályzat szerint nem kötelező az előadásokat látogatniuk. Ezzel az a furcsa helyzet áll elő, hogy az egyetemi képzés színvonalát elméletben meghatározó vezető oktatók, kutatók sokkal kisebb arányban érintkeznek a diákokkal, mint azt a tantervekből kikövetkeztethetnénk. Másrészt tartalmilag a levelező képzéshez közelít a nappali képzés, amely pedig pedagógiai szempontból is más módszert követel. Így például a gyakorlati jellegű képzés mást kell, hogy jelentsen azok számára, akik már dolgoznak, mint akik még nem.

A **minőségbiztosítási folyamat** általában központilag szervezett és rendszerszinten, formailag megoldottnak látszik. A hallgatói elégedettségmérések szervezettek, és többnyire hasznosulnak is. A tehetséggondozást szolgáló szakkollégiumok és TDK-k is általában megfigyelhetők, még ha nem is szakra specifikálva, de a szakos hallgatók részvételével. A diplomamunkák ellenőrzése általában jól szervezett, ugyanakkor a gyakorlati relevanciájuk sokszor kérdéses. Csak szórványosan találkozunk idegen (angol) nyelvű szakkikkkel a tananyagokban. Még ahol van angol képzés, ott sincs átjárás, azaz nem jellemző, hogy a hallgatók angol nyelvű tárgyakat választanának. Az az európai uniós cél, hogy 2020-ra a végzettek legalább 20%-a legalább egy félévet töltsön külföldön, nem szerepel a szakok elvárásaiban, indikátoraiban. A valóságos helyzetben nagy különbség van a fővárosi (jelesen a BCE) és a vidéki intézmények között.

Az önértékelési anyagok részletes **SWOT elemzései** általában reálisan mutatják be a problémás területeket, a szűk keresztmetszeteket, gyakran országos problémákat. Ilyen például a mesterképzés és az alapképzés közötti átfedés, amit a hallgatók is felvetnek. Sokszor nem megoldott a párhuzamosan folyó képzésekben a számonkérés formája. Ugyanakkor probléma, hogy a koncepcionális megállapításokat **nem kísérik számszerűsített indikátorok**, ezért elmaradnak a számon kérhető akciótervek. (Például a nemzetközi cserében fogadott és kiküldött hallgatók száma, aránya, az oktatók tudományos teljesítményében várt változás stb.). A legnagyobb probléma a **csökkenő hallgatói létszám**, amelyre az önköltséges képzés mellett kevés megoldás született.

Marketing mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/58. angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte	2016/1/VII/3/39. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol</u> nyelvű képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Budapesti Corvinus Egyetemen a *marketing* mesterszak 2009 óta szerepel a képzési kínálatban, teljes idejű munkarendben, magyar és angol nyelven. A szak tanterve megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A 4 félév teljesítése során az előírt 120 kredit megszerzésére kerül sor 1008 kontaktórával, specializációk nélkül.

Az elvárt kompetenciák elsajátítása a leírtak alapján teljesül, a kompetenciafejlesztés eredménye főképp a záróvizsgákon mutatott hallgatói teljesítményekben tapasztalható.

A szak, főképp a szakmai törzsanyag, a differenciált szakmai tárgyak esetében vezető oktatók kreditbiztosítására épül. A tananyagok korszerűek, a tantárgyleírásokat áttekintve érzékelhető azok folyamatos frissítése. A szakon oktatók tananyagkészítő aktivitása kiemelkedő.

Személyi feltételek

A szak oktatásához a személyi feltételek adottak, a *marketing* szakma kiemelkedő személyiségei jegyzik a kurzusok többségét. A szakfelelős, Bauer András szakmai megfelelése vitán felüli, szakmai teljesítménye országos szakmai megbecsülésnek örvend. A szak oktatói köre jelentős részben az érettebb generáció tagjai közül kerül ki. A meghatározó oktatók mögött felzárkózó fiatalok is állnak, így helyettesítési, pótlási gondok sem mutatkoznak.

A tárgyfelelős oktatók szakmai láthatósága egyértelmű, elsősorban publikációkkal mutatják magukat országos szinten. A szakfelelős a szakon két kurzust oktat részben, vagy egészben, több oktató jelentős mértékben veszi ki részét a szak oktatásából. A fiatalabb generáció tagjainak fejlesztése folyamatos, főképp kvantitatív jellegű tárgyaknál, szemináriumokon számítanak munkájukra.

Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyítottan tűnik, megfelelő az AT/AE/V oktatók aránya. Az angol nyelvű képzés oktatóinak idegennyelv-tudása megfelelő.

Tudományos háttér

A szakot gondozó Marketing és Média Intézet munkatársainak egy része a hazai felsőoktatás nemzetközileg is elismert, kiemelkedő képviselője. Az intézet számos nemzetközi és hazai tudományos programban, együttműködésben vesz részt, így – emiatt is – az oktatók jelentős publikációs mutatókkal rendelkeznek. Ily módon az intézet a vizsgált szakterület vezető képzési helyének tekinthető. Az intézetben három tanszéken és három kutatóközpontban zajlik a kutatási tevékenység. A *marketing* mesterszak oktatóinak publikációi meghatározóak, rendszeresen részt vesznek hazai és nemzetközi konferenciákon.

Infrastrukturális feltételek

A Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Karának infrastrukturális feltételei teljes mértékben adottak tekinthetőek, jól felszerelt tantermek, előadótermek állnak megfelelő számban rendelkezésre. Az egyetemen az informatikai, oktatástechnikai és telekommunikációs szolgáltatásokat az Informatikai Szolgáltató Központ biztosítja. Ezek a szolgáltatások a hallgatókat, az oktatókat és az adminisztrációs, gazdálkodási tevékenységeket is kiszolgálják. A könyvtári hálózat kifejezetten jól támogatja az oktatási, kutatási és a tágabban értelmezett közösségi célcsoportokat.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a magyar nyelvű képzés éves tervezett felvételi keretszáma 180-ról 100-ra csökkent, a 2010/11-ben indult angol nyelvű képzés folyamatosan 30 hallgató. A szakra történő jelentkezések száma

csökkenést mutat, ami különösen az utóbbi évek felvételi időszakában látványos. A felvettek szinte teljes mértékben államilag finanszírozott helyeken tanulnak.

A Marketing és Média Intézet jelentős eredménynek tartja, hogy több év során is sikerült angol nyelvű mesterprogramját elindítani. Nem sikerült azonban folyamatossá tenni a képzést, a 2013/14-es tanévben nem tudták indítani.

A képzési kapacitás a jelenleginél több hallgató oktatását is lehetővé tenné, így a mai viszonyok mellett egyértelműen adottak a képzéshez a személyi és tárgyi feltételek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai sztereotípiához, jól strukturált a tudásátadás előadások és gyakorlatok tekintetében. Az angol nyelvű képzés struktúrája követi a magyar nyelvű képzését, minimális eltéréseket mutatva. A képzésben a klasszikus *marketingterületek* a dominánsak, speciális képzési fókusz nincs. Bemutatták, milyen oktatási és számonkérési módszereket alkalmaznak az egyes kompetenciák elsajátításához.

Nagy előnye a szaknak, hogy komoly vendégelőadói háttérrel rendelkezik, így a hallgatók folyamatosan találkoznak a gyakorlati marketingvezetői feladatok kihívásaival.

A *marketing* mesterszakon deklaráltan elsősorban gyakorlatorientált képzést nyújtanak, sokféle projektfeladattal. Kérdés azonban, hogy ez-e a mesterszak igazi célja, az elméleti felkészültséget támogató megoldások kiemelésére ugyanis az önértékelésben nem mutattak be példákat.

Az angol nyelvű képzésben során a hallgatók gyakran tanulnak közös tárgyakat nemzetközi hallgatókkal, ami a program változatosságát és diverzitását erősíti.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő. Vannak 3 kreditet tartalmazó tárgyak is, amit nem feltétlenül célszerű megtartani. A kiemelt gyakorlatorientáltság ellenére sok a kollokviummal záruló tárgy.

A folyamatos felkészülésre, az évközi előrehaladásra való motiválás céljából sok tantárgynál van projektfeladat, amit csoportokban végeznek a hallgatók. A hallgatói értékelés skálája egységes a szakon, az egyes értékelési elemek aránya tárgyfüggő, de előtérbe helyezi a folyamatos felkészülés támogatását minden tárgy keretében. A hallgatók több tárgyból önálló kutatást végeznek, gyakorlati problémák megoldásán dolgoznak. A hallgatók visszajelzései szerint időnként a sok írásos feladatmegoldás értékelése akadályozó.

A záróvizsga a szakon esetmegoldás és kötelező tantárgyak elméletének kombinációján alapszik, a tartalma ennek megfelelően minden évben változik, de elve és szerkezete változatlan. 2013-ban – a HÖK kérésére – a vizsga jegyszámítása kis mértékben változott. A záróvizsga írásos dolgozaton, hallgatói prezentáción és szóbeli vizsgán alapszik.

A szakon változatos, a piaci, a hallgatói és a tudományos igényeket egyaránt figyelembe vevő szakdolgozati témakörök kerülnek meghirdetésre. A témák között megtalálhatók általánosabb, valamint specifikus területek is, melyek kialakítása az aktuális piaci és tudományos trendekre reagál.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A magyar nyelvű képzésre a vizsgált időszakban 454 hallgató (96, 133, 105, 48, 72) nyert felvételt, az angol nyelvű képzésre 55 (16, 22, 17). A magyar nyelvű képzésben 213-an kaptak diplomát, az angol nyelvű képzésben 32-en. A képzés eredményessége a felvettek és a kiadott diplomák dimenzióiban értékelhető. E tekintetben a szak jó mutatókkal rendelkezik, a kiadott diplomák száma a képzési ciklusokhoz illeszkedik. A lemorzsolódás nem jelentkező probléma, és alig van olyan hallgató, aki nyelvvizsga hiánya miatt nem kapott diplomát.

A tehetséggondozás kiemelkedő színvonalú, a hallgatók TDK munkára ösztönzése nyilvánvaló. A szakkollégiumokban kiváló tudós-utánpótló munka zajlik. A *marketing* mesterképzés egyik kimenete a hallgatók PhD programra történő jelentkezése. A doktori iskola több jelenlegi hallgatója a *marketing* mesterszakon végzett.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért alapvetően a Marketing és Média Intézet oktatói gárdája felelős. A szakfelelős munkáját az irányában megfogalmazódott követelmények, releváns nemzetközi standardok alapján végzi. A szakfelelős felügyeli a szak képzési és kimeneti követelményeinek való megfelelést, a tantervet, nyomon követi a képzés eredményeit. Ellenőrzi

a tárgyak tartalmát, az ismeretek átadását, miközben rendszeresen kapcsolatot tart a szak oktatóival, a külső kapcsolatrendszer alkotó fontosabb partnerekkel, külföldi képzőintézményekkel.

A szakfelelős hatékonyan tudja menedzselni az oktatást, mind az intézeten, a karon belül, mind külső fórumokon.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem minőségügyi tevékenységét az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság koordinálja. Működik a minőségügyi iroda is, amely az egyetemi szintű vizsgálatok, felmérések lebonyolításáért felelős. 2014 márciusában új Minőségügyi stratégiát és új kézikönyvet fogadtak el. Folyamatos hallgatói elégedettségmérések is vannak, ezekben megfontolandó kritikai elemek jelennek meg.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés reális, bár nem túl részletes elemzést ad a *marketing* mesterszak működtetésével kapcsolatosan. A *külső feltételek* vizsgálatában nevesített tényezők felsorakoztatásával egyet lehet érteni, de azon túl, hogy a hazai oktatás vonzereje csökken az ingyenes nemzetközi oktatással szemben, és a gyenge munkaerőpiac miatt a mesterképzés iránti igény eltolódik, illetve a formája változik, további fontos elemek is komoly hatást gyakorolhatnak a szak jövőjére. Az *erőségek* esetében az intézmény reputációját, az erős oktatói gárda segítő hatását emelték ki. *Gyengeségként* a digitális oktatási infrastruktúra hiányosságát, a viszonylagos belterjességet említették. Fejlesztési *lehetőségek* találhatóak a kutatási eredmények látványossá tételében, az alumni kapcsolódás erősítésében. *Veszélyeket* látnak az önköltségessé válható képzésben, és a külföldi egyetemeken vállalt mesterképzések növekvő arányában.

Az önértékelés pozitívumként prezentálja, hogy a hallgatók jelentős része munka mellett végzi a nappali mesterképzést, mégis ajánlatos, hogy ezt a gyakorlatot újraértékeljék, ennek hátrányait is csökkentsék.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

A *marketing* mesterszak esetében jelentősen segítette volna az értékelési munkát egy alaposabban megírt, majd ellenőrzött önértékelés. A következő ajánlások fogalmazhatóak meg a 2015-ös önértékelés, a hallgatói visszajelzések és a MAB látogatás tapasztalatai alapján:

1. A szak működésének színvonalát veszélyeztetheti a hallgatók intenzív munkavégzése: úgy tűnik, az ehhez alkalmazkodó képzés az elmélyült munkát gátolja.
2. Javasolható tantárgyfejlesztésként a magyar viszonyok között nagyobb igényeket mutató területek figyelembe vétele, pl. a *közösségi médiára alapozott marketing*, a *kkv-marketing*.
3. Érdemes lenne az alap- és a mesterképzés átfedéseit csökkenteni, ezt a viszonylatot is időről időre értékelni, ami az alapszakon az intézményben végzettek miatt is fontos.
4. Hallgatói visszajelzések szerint probléma a beadott írásbeli feladatok időben történő értékelése: ennek nyomon követése ajánlatos lenne. A kiadott feladatok mennyisége tekintetében a tárgyak közötti koordinálás is előrelépés lenne.

Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak	2016/1/VII/3/40. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2008/2/X/3/20. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A marketing mesterszak a főiskola Külkereskedelmi Karán (KKK) 2009 februárja óta szerepel a képzési kínálatban, nappali és részidejű levelező formában. A szak tanterve megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A 4 félév teljesítése során az előírt 120 kredit megszerzésére kerül sor, nappali munkarendben 1260, levelező munkarendben 405 kontaktórával.

Az alapozó ismeretek 8 tantárgyat tartalmaznak 25 kredit értékben, a szakmai törzsanyag 13 tárgyat 40 kredit értékben. A differenciált ismeretek 21 (ebből egy két féléves) tárgya közül 34 kreditnyi kötelezően választandó. Specializációt nem indítanak. A hallgatóknak így a négy félév alatt minimálisan 29 kötelező tantárgyat kell teljesíteniük, és ehhez adódnak még a szabadon választható tárgyak (6 kredit). A szakdolgozat 15 kreditet ér. Az *üzleti nyelven* kívül valamennyi tantárgy 2, 3 vagy 4 kredit.

Az önértékelésben részletes elemzés bizonyítja, hogy mely tárgyak/oktatási módszerek mely kompetenciák fejlesztéséhez járulnak hozzá. Az elvárt kompetenciák elsajátítása a leírtak alapján teljesül, a mérsékelt csoportlétszámok akár az egyéni fejlesztéseket is lehetővé teszik.

A Külkereskedelmi Karon a tankönyv- és jegyzetellátottság átlagon felüli; igen nagy a saját fejlesztésű anyagok aránya az oktatásban, amelyet jól egészítenek ki a hazai gazdasági felsőoktatásban szélesebb körben használt tankönyvek. A *marketing*-vonatkozású tárgyakat illetően kiemelhető, hogy a Kelet-Közép-Európában egyedülálló marketing-szakkönyvsorozat szerkesztését a kar Nemzetközi Marketing Tanszékének munkaközössége indította el 1998-ban.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Totth Gedeon szakmai megfelelősége vitathatatlan, szakmai teljesítménye országos szakmai elismertségnek örvend. Teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, a *kereskedelem és marketing* alapszak felelőse is egyben. A szakon két tantárgy (6 kredit) felelőse.

Az oktatók száma 37, közülük 4 fő AE besorolású, öt fő vendégoktató, megfelelő az AT/AE/V oktatók aránya. Az oktatók között a minősítettek aránya nagy (73%), a minősítéssel nem rendelkező kollégák is jelentős szakmai múlttal és oktatási tapasztalattal rendelkeznek.

A tárgyfelelős oktatók (25 fő) szakmai láthatósága megfelelő, bár elsősorban publikációkkal ez még feltétlenül fejlesztésre szorul. Valamennyi tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal, de jelentős részük nem vesz részt tantárgya oktatásában, tekintettel arra, hogy az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. A főiskola szerint – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Egyes tárgyaknál az önértékelésből nem derül ki, hogy ilyen esetben ki oktatja valójában a tárgyat. Bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során

egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

Hét tantárgyfelelős intézményi kreditterhelése 25 kredit felett van, és több oktató esetében az óraterhelések is nagyon magasak.

Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyítottan tűnik. Az oktatói gárda a közeljövőben erős fiatalításra szorul, amelynek egyik fő forrása a Marketing Tanszék jelenleg folyó bővítése, fiatal, PhD-val rendelkező, AT munkatársak felvétele. A szakon néhány vezető oktató meghatározó szerepet játszik, viszonylag magas óraszámokkal.

Valamennyi oktató oktatott tantárgya megegyezik a saját kutatási területével, és ezért naprakész tájékozottsággal rendelkezik az adott tudományág aktuális eredményeivel kapcsolatosan.

Tudományos háttér

A tapasztaltabb oktatók esetében a tudományos kutatások eredményei láthatóak, friss publikációk azonban mérsékelt számban vannak. Az oktatók többségénél háttérbe szorul a tudományos tevékenység, a publikációs aktivitás sem feltétlenül éri el a szükséges mértéket. Az egyes oktatók az elvárt mértékű tudományos tevékenységet felmutatják.

A képzésben oktatók tudományos aktivitása erősödött az elmúlt időszakban: számos hazai és nemzetközi konferencián tartottak előadást, több oktató készített a vizsgált időszak alatt a képzésben is jól felhasználható szakkönyvet. A tudományos háttér erősíti a konferencia-szervezés, illetve -részvétel, a publikációs tevékenység mellett a tudományos kutatásokban való aktivitás, továbbá a nemzetközi kapcsolatok erősítése hazai és külföldi intézményekkel. A szak számos oktatója vesz részt tagként, témavezetőként, bírálóként, bizottsági tagként doktori iskolák munkájában.

Infrastrukturális feltételek

A KKK Budapest XVI. kerületében helyezkedik el, a képzés kedvező infrastrukturális adottságok mellett történik. Három oktatási épülettel, egy kollégiummal és egy tornacsarnokkal rendelkeznek. Az oktatási épületben egy nagyelőadó, 4 db közepes méretű 52 db kis- és közepes méretű tanterem, számítógépes és nyelvi laborok találhatóak. Az infrastrukturális feltételek minden igényt kielégítenek, mind az számítástechnikai, mind a könyvtári ellátottság tekintetében. Hasonló mondható el a hallgatói tanulmányok eredményes elvégzését segítő további szolgáltatásokról.

Az intézményi könyvtár közel 4000 érvényes beiratkozással rendelkezik, kb. 90.000 kötet és 150-féle folyóirat áll a hallgatók rendelkezésére, a szakkönyvállomány tartalmazza a tantárgyi tematikák irodalomjegyzékében felsorolt könyveket. Az intézményben olyan korszerű szolgáltatásokat nyújtó informatikai hálózat működik, amelyhez a hallgatók rendszeresen és szervezett formában hozzáférhetnek, a szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítésének szakmai, kutatási, feltételei adottak.

A hallgatói ügyintézés jelenleg kari szinten zajlik, az egységes ügyfélszolgálat kialakítása folyamatban van.

Összességében a mindenkori hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése, bár a korszerűsítés időszerű.

A képzési létszám és kapacitás

A képzés iránti érdeklődés egyértelműen erősnek ítéhető, a képzési keretszám körül alakul a felvettek száma, bár a 2012/13-as tanévben elmaradt attól: a 110-es tervszámmal szemben 63 főt vettek fel. A szak népszerűségében a jelentkezők körében végzett felmérés szerint – a főiskola és a kar presztízsén kívül – az oktatók elismertsége, valamint a jó légkör játszottak fontos szerepet. 2014-ben nemcsak keresztfélévben, hanem ősszel is meghirdetésre került, és el is indult mind nappali, mind levelező munkarendben az oktatás.

A jelentkezők száma a nappali, de különösen a levelező képzésre kiemelkedő. Az összes jelentkező közel 25%-a választja a nappali képzésben első helyen ezt a szakot. A levelező képzésben először növekvő, majd egy folyamatosan csökkenő tendencia figyelhető meg a jelentkezésben.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai szakterekhez, nagyrészt jól strukturált a tudásátadás előadások és gyakorlatok tekintetében. A tanterv áttekintése kapcsán nem látszik a képzés speciális fókusz, de ez a rendkívül sok tárgy nevesítése miatt is kialakulható benyomás.

Megfelelő arányúnak látszik az előadások és gyakorlatok megoszlása, bár a sok „apró” tárgy miatt magas a kollokviumok száma.

A kar a mesterképzés keretében nagy figyelmet fordít a hallgatók elméleti és gyakorlati tudásának fejlesztésére és a gyakorlatorientált képzés megvalósítására. Ennek érdekében a képzés során a versenyszférából is nagy számban érkeznek vendégelőadók, jó vállalati kapcsolatokat ápolnak.

A gyakorlatorientált képzés részét képezik a hallgatók számára szervezett szakmai céglátogatások is.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő. A különböző számonkérési formákat a mintatantervek tartalmazzák, a feltételek teljesítésének módját pedig az oktatási szervezeti egységek határozzák meg, amelyet a hallgatói tájékoztatókban kötelesek közzétenni.

A szakdolgozati témákat a szakfelelős hagyja jóvá, a hallgató az intézet, az intézeti tanszék vagy a gyakorlólé hely által ajánlott témák közül választhat. A záróvizsgák formai követelményeit a főiskolai TVSz és a szakindítási anyag tartalmazza. A záróvizsgára bocsátás feltételei az előírt kreditek teljesítése, valamint a mester diplomamunka határidőre való beadása. A diplomamunka követelményei megfelelő módon transzparenssek a hallgatók számára.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből, valamint komplex szakmai számonkérésből áll, eredményét a szakdolgozatra és a szakdolgozat védésére adott érdemjegy, továbbá a komplex szakmai vizsga érdemjegyéből számított egyszerű átlaga határozza meg.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatók jelentős része nem szerzi meg négy félév alatt a diplomáját, amelynek legfőbb oka az, hogy a többség munka mellett folytatja tanulmányait. A lemorzsolódás ugyanakkor az öt tanévet tekintve a felvettek és a kiadott diplomák számának összevetése alapján nem jelentős. A levelező képzésben a 2013/14-es tanévben meredeken felszökött a diplomakiadás száma.

A nyelvismeret tekintetében nincs probléma a szakon, hiszen az alapidiploma megszerzésének feltétele a nyelvvizsga megléte, így a mesterképzésre jelentkezők mindnyájan rendelkeznek állami nyelvvizsgával.

A szak tantárgyi tematikájában jelentős hangsúlyt kapott a hallgatói kreativitás kibontakozásának az elősegítése. A tehetséggondozási tevékenység kétirányú. Egyrészt a TDK-tevékenységben az elmúlt években a szak hallgatói jelentős eredményeket értek el. A másik terület a különböző egyetemek, főiskolák közötti *marketing* szakos hallgatói versenyekre történő felkészítés, illetve az azokon való részvétel volt. E tekintetben a hallgatók egyedülálló eredményekkel büszkélkedhetnek.

Mivel a főiskolán nem folyik doktorképzés, az itteni mesterképzés az egyetemi doktori iskolák számára is képezi a kiváló felkészültségű és tehetséges hallgatókat. A mesterképzés az egyetemeken működő doktori iskolák közül a gazdálkodástudományi és üzleti irányú doktori programokban való részvételre készíti fel a hallgatók azon részét, akik a mesterdiploma megszerzését követően a tudományos pályát választják.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért a Kereskedelem és Marketing Intézet és ezen belül a Marketing Intézeti Tanszék oktatói gárdája felelős, az oktatók intenzív kapcsolatot építettek ki a gazdasági szféra szakembereivel, szakmai szövetségekkel, de együttműködésre nyitottak más tanszékek oktatói, kutatói irányába is. A szakfelelős, aki egyben az intézet és a tanszék vezetője is, felelős az alapszak tartalmaért és a teljes képzési folyamatért. A főiskolán az alap- és mesterképzési szakok felelőseit – a Tudományos Tanács véleményének kikérését követően – a rektor bízza meg az érintett alapozó, vagy szakmai intézet vezetőjével egyetértésben. Az alap- és mesterképzési szak felelőse teljes munkaidőben (AT) foglalkoztatott, tudományos fokozattal rendelkező egyetemi, főiskolai tanár, egyetemi, főiskolai docens lehet, aki a szak legalább egy tantárgyának is felelőse. A szakfelelősnek a szak oktatóival folyamatos munkakapcsolata van, felmerülő kérdések esetén közvetlen konzultációs lehetőséget biztosít, intézetvezetői és tanszékvezetői beosztása segíti a szak érdekeinek képviseletét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BGE minőségügyi tevékenységének irányítási rendszere 2005 óta működik, és folyamatosan fejlődik, bővül, ennek is köszönhető, hogy a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi Díj elismerésben részesült. A Minőségirányítási Kézikönyv tartalmazza az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, az éves intézkedési tervek pedig biztosítják annak aktualizálását. A végrehajtást elsősorban a Minőségirányítási és Értékelési Bizottság és a Minőségügyi Iroda koordinálja.

A főiskola minden évben elvégzi a központi (aktív és végzett hallgatókra vonatkozó) felméréseket, a kérdőívek a központi kérdések mellett intézményspecifikus kérdéseket is tartalmaznak. A felmérésekről a főiskola saját elemzéseket

készít a Módszertani Intézeti Tanszék vezetőjének koordinációjával. A DPR felmérések eredményeit a főiskola képzései, szolgáltatásai fejlesztéséhez jelentősen mértékben felhasználja.

A hallgatók fele az abszolutórium megszerzésekor már rendelkezik munkahellyel, és a végzett hallgatók 82%-a el tud helyezkedni a szakmájában.

Az oktatók-kutatók teljesítményértékelése intézményi szinten zajlik, az OMHV kérdőívek papír alapúak, de tervezik az elektronikus rendszerre való áttérést.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés reális képet rajzolt a szak főiskolán történő működtetésével kapcsolatosan. Nem csupán elemzést, de stratégiai javaslatokat is kidolgoztak az önértékelés készítői. A *külső feltételek* nevesítésével egyetértve kiemelhető, hogy az önértékelés készítői nevesítették a hallgatók viszonylag alacsony motiváltságát, a finanszírozási, fejlesztési források szűkösségét. Az *erőségek* esetében a magas presztízs és elismertség, jó hírnév, vonzó márkanév, valamint a piacvezetők közötti elhelyezkedés, magas hallgatói érdeklődés segítő hatását emelték ki. *Gyengeség* az oktatók hazai és nemzetközi mérsékelt láthatósága, az oktatási terhelés miatt a kutatómunka háttérbe szorulása. *Veszélyeket* fogalmaztak meg az önértékelésben: pl. a hallgatók nagyobb arányú elvándorlását más szakterületek felé vagy külföldre. Kitorési pontokat is megfogalmaztak, ami lehet pl. a növekvő nemzetközi hallgatói mobilitásból adódó lehetőség kihasználása.

A mesterszak C-SWOT analízise szó szerint megegyezik a *kereskedelem és marketing* alapszak analízisével.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában!
2. A szak tantervében rendkívül sok a 2-3 kredites tárgy, ezek megváltoztatása feltétlenül szükséges a jövőben, ami a hallgatók és az oktatásszervezők számára is előnnyel járna.
3. Az oktatói kar leterheltsége összességében meglehetősen komoly mértékű, ami a tudományos kutatások, publikációk teljesítését megakadályozza, pedig ez a szak elismertségét fokozná.
4. Fel kell készülni a generációváltásra, ehhez a szak oktatói összetételének végiggondolása szükséges.
5. A nappali képzésben résztvevő hallgatók párhuzamos munkavégzése gátolhatja a színvonalas oktatást.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/73.	2016/1/VII/3/41. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a szak tantervének átalakítása szükséges a KKK-nak megfelelően,
- a személyi feltételek javítása szükséges.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak kizárólag levelező tagozaton folyik, 420 óra összóraszámom.

Az alapoó ismeretek öt tárgyat tartalmaznak 23 kredit értékben, a szakmai törzsanyag tíz tárgyat 42 kredit értékben. A differenciált ismeretek 33 kreditet ér, 15 kredit jár a szakdolgozatért, és 6 kredit értékben a hallgatók szabadon választhatnak az egyetem tantárgyi kínálatából. A szak tanterve így követi ugyan a KKK által meghatározott szerkezetet, de tartalmilag csak korlátozottan felel meg annak. Egyes ismeretkörök nem jelennek meg önállóan, illetve csak kis területen (*közgazdasági elméletek, döntéseméleti ismeretek, logisztikai folyamatok tervezése és irányítása, marketing információs és döntéstámogató rendszer, disztribúció és ellátási lánc menedzsment, marketingstratégia tervezése és végrehajtása, marketing kontrolling, nemzetközi marketing*), az általános és speciális *menedzsment* tantárgyak száma és aránya viszont túlzó. A hiányzó területek egy részének pótlása indokolt. Az alapoó ismeretek között szintre hozó *marketing*, illetve *közgazdasági elméleti* tárgy nem fedezhető fel, a szakmai törzsanyag érthetetlen módon *számvitelt* tartalmaz, és nem *marketing*, hanem *menedzsment* a kötelezően választott blokk, amely tárgyaiban (*pl. változásmenedzsment, nonprofit menedzsment, minőségmenedzsment*) *marketing* kérdések tárgyalásra sem kerülnek. A differenciált szakmai ismeretek blokkban is csak kevés *marketing* tárgy található (5 darab a 9-ből), a *marketingstratégia, marketingtervezés, marketing-kontrolling, médiaismeretek, marketing információs és döntéstámogató rendszerek* területei egyértelműen hiányoznak. A differenciált szakmai ismeretei eklektikusak, nem alkotnak egységes koncepciót. Specializáció nincs, az intézményre jellemző kutatási irányokat az oktatásban megjelenítő *marketing* tantárgyak nem fedezhetők fel. (A *marketing* felsőoktatásban teljesen egyedi és rossz megoldás, ha nem jelennek meg az intézményi erősségeket felhasználó és a hallgatók piacához jól alkalmazkodó szakismeretek, specializációk.)

A tantárgyi leírások jelentős részében a kötelező irodalmak száma magas (3-5 teljes könyv: lásd *pl. kvantitatív módszerek, stratégiai menedzsment, számvitel*), nem is várható el, hogy a hallgatók ezek mindegyikét megvásárolják és áttanulmányozzák. A szakirodalmak megjelenítésekor érdemesebb lenne inkább egyes könyvekből néhány fejezetet megjelölni.

A tananyagok a *menedzsment* területén korszerűek, a *marketing* területén megfelelnek az elvárásoknak. Ugyanakkor érthetetlen *pl. a termék- és márkamenedzsment* tárgy kötelező irodalmi között a Kiss-féle *marketing* könyv megjelenítése, amikor az egyértelműen alapképzéses hallgatóknak készült. A tananyagok között több esetben saját segédletek jelennek meg, amelyek azonban döntően néhány művön alapuló kivonatok. Helyesebb lenne a hallgatókat a megjelenő, korszerű szakkönyvek vásárlására ösztönözni, és ilyeneket az oktatóknak megírni.

A kompetenciák tekintetében az önértékelés több esetben *kereskedelem és marketing* szakról beszél, holott *marketing* mesterszakról kellene szólnia. A megjelenített kompetenciákhoz rendelt tantárgyak sokszor vitathatók. (Lásd az önértékelés 22. oldalán az első kompetencia tantárgyai között a *szolgáltatásmarketing*, a doktori képzéshez kapcsolódóan a *termék- és márkamenedzsment* stb.)

Személyi feltételek

A szakfelelős, Petruska Ildikó teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi docens, akinek egyéni szakmai tevékenysége megfelelő, alapvégzettsége közgazdász, tanár, tudományos fokozata PhD (gazdálkodás- és szervezéstudományok). Tudományos publikációs tevékenységét, a *marketing* egészére történő rálátását, szakmai beágyazottságát, szakmai közéleti szerepvállalását javítani szükséges. Intézményi kreditterhelése magas (35 kredit). Életkorát (62 év) és beosztását (egyetemi docens) figyelembe véve rövidesen felmerül a nyugdíjazás utáni pótlásának kérdése, ami nem látszik megoldottnak.

A 23 oktató közül 16 tantárgyfelelős, 21 fő AT (91,3 %), 1 fő AE (4,3 %), 1 fő V (4,4 %). Valamennyi tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A *menedzsment* tárgyak felelősei és oktatói jól felkészült, a szakmát hosszabb idő óta magas szinten művelő szakemberek, ám ez nem mondható el a *marketing* tárgyak felelőseiről. Összesen 6 fő foglalkozik *marketinggel*, hárman tudományos minősítés nélkül (ők nem tantárgyfelelősök), a három minősített oktató néhány tárgy tekintetében megfelel a tantárgyfelelősi feladatoknak, ám a jelenlegi összetétel kétségessé teszi azt, hogy a tanterv KKK miatti módosítása után képesek lennének a tantárgyfelelőség ellátására számos más területen. A szakfelelős mögött egy nagyon fiatal, zömében 30-40 év közötti vagy fiatalabb csapat áll, akiknek *marketing* szakmai irányítása kétséges. Nagyon hiányzik a középkorú, kutatásban- oktatásban tapasztalt generáció.

Az oktatók kreditterhelése megfelelő, kielégíti a MAB előírásait, a valós óraterhelés meglepően alacsony, az oktatók zöménél 10 óra/hét alatti. A három tudományos minősítéssel rendelkező *marketinges* oktató közül kettő kreditterhelése nagyon magas (Petruska Ildikó 35 kredit, Szalkai Zsuzsa 34 kredit), ami szintén a megfelelő szakemberek hiányára utal. A tantárgyak alapján 12 tantárgy oktatójának intézményi kreditterhelése 25 kredit felett van (42,9%), egyik esetben sem haladja meg a 35 kredit, illetve hét tantárgy-terhelést. Az oktatói létszám alapján 5 fő intézményi összes kreditterhelése haladja meg a 25 kreditet (22,6%), akiből 2 fő *marketing* tantárgyfelelős. Ellentmondás húzódik az átlagosan magas kreditterhelés és a viszonylag alacsony óraterhelés között, amely 5,25 óra/hét, amely elmarad a jogszabályban meghatározott 10 kontaktóra/hét normatívától.

Tudományos háttér

Az önértékelésben a képzéshez kapcsolódó kutatások kevésbé részletezettek, sem számuk, sem időbeni megoszlásuk nem állapítható meg. A jelzett kutatások és publikációk egy része az előző szakfelelőshöz kapcsolódik. Külön pontban szerepelnek kutatócsoporthoz kapcsolódó (intézményen belüli és intézményközi) kutatások, amelyek részletezésére szintén nem került sor. A szakok és más BME- és nem BME-karokkal való együttműködés valószínűsíthető, de konkrétan nem értékelhető.

A szakhoz kapcsolódó oktatók publikációs tevékenységének adatbázisa nem kellően pontos, a 15. oldalon szereplő táblázatban szereplő adatok időtávja hiányzik („utóbbi években”). A cikkek száma 302, amely egy főre vetítve 13,7, ebből 2,4/fő nemzetközi folyóiratban, 2,4/fő hazai idegen nyelvű folyóiratban jelent meg. Az idegen- és magyar nyelvű könyvek és könyvrészletek száma 15,3/fő, az idegen nyelvű konferencia- publikációk száma 7,3/fő. A független idézetek száma 26/fő. A publikációs tevékenységre jellemző, hogy abban az oktatói koncentráció magas. Publikációs tevékenysége alapján kiemelkedő: Sárközy Tamás, Ormos Mihály és Andor György.

A képzéshez kapcsolódó *menedzsment*-, *pénzügyi*, *vállalatgazdasági* területeken a szakmai műhelyek kutatási aktivitása nagyon jó. Ugyanez nem mondható el a *marketingről*. A szakmai kutatási tevékenység lényegében az *ipari marketing* területén tekinthető jelentősebbnek, más *marketing* szakmai területeken jelentéktelen, illetve frissen készített PhD dolgozatokon alapul. Ezt a bemutatott publikációk is híven tükrözik. Évente néhány szakmai konferencián részt vesznek, ám a nemzetközi kapcsolatok kialakítása az elején tart.

Infrastrukturális feltételek

A BME központilag, nem kari szinten menedzselt infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár. A BME OMIKK-ban külön Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. A megadott tananyagok elérhetők a könyvtárban. Az Egyetemi Tankönyv- és Jegyzetbizottság saját kiadót és könyvesboltot is működtet, ahol a jegyzeteken kívül szakkönyvek, nyelvkönyvek is beszerezhetők.

Az oktatás levelező formájában alkalmazott megoldások kitűnőek. Követendő példának tekinthető a magyar felsőoktatás számára az a bevált gyakorlat, hogy a levelezős hallgatók pénteken és szombaton ugyanazt az előadást hallgathatják meg, és akár utólag interneten keresztül megtekinthetik.

A testnevelés a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a karon történekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

A szak két alkalommal indult 2008-ban 42 fővel, majd hosszú kihagyás után 2014-ben 79 fővel. A felvételi keretszám 2014-ben 108 fő volt, a felvett hallgatók keretszám-kihasználása 73,1%-os, viszonylag magasnak értékelhető. A tárgyi feltételek megfelelnek a keretszámnak, viszont a személyi feltételek szűkösek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A levelező képzés körülményei között egyértelműen az előadások dominálnak (26 tantárgyból 24 esetében kizárólag előadás, 2 esetben projektfeladat és diplomatervezés, gyakorlat), szemináriumok nincsenek. Önálló és csoportfeladatok kiadására sor kerül, az egyéni konzultációs lehetőség megoldott.

A hallgatók a tanulmányaik során idegen nyelvű anyagokat a *projekttervezés* tárgy keretei között dolgoznak fel. A levelező képzés sajátosságainak megfelelően külföldi részképzésekről nem tudtak beszámolni. Hasonló okok miatt a tudományos diákköri tevékenység sem jelentős. A számonkérés módszere döntően írásbeli forma. A tanulás és felkészülést segíti az előadások videofelvételről való visszanézhetősége, illetve a felajánlott konzultációk rendszere. A hallgatók idegen nyelvi órák felvételére jogosultak, illetve más szakokra áthallgathatnak, amelyet viszont a pénteki és szombati oktatási időrend akadályoz.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak közül 20 kollokviummal, 5 gyakorlati jeggyel zárul. A tantárgyak félévi eloszlása viszonylag egyenletes, ez érvényes a kollokviumokra is (1. félév 5 kollokvium, 2. félév 4 kollokvium, 3. félév 5 kollokvium, 4. félév 6 kollokvium). A legutóbbi tanterv-fejlesztés során két szigorlat is bekerült a tantervbe: *menedzsment*, illetve *marketing* szigorlatok, amelyek a záróvizsga előtt vannak. Kérdéses, hogy célszerű-e egy adott tananyagot háromszor megkérdezni, hiszen a tárgyak vizsgáin és a szigorlatokon túl éppen e két kérdéskörből a záróvizsgán szóbeliznek a hallgatók. A kollokviumok döntően írásbeliek.

A levelező képzésben résztvevő hallgatók döntő része munkahellyel rendelkezik, ahol vállalati gyakorlati ismereteket szerez, amely az oktatást is segíti. A szakon önálló szakmai gyakorlat nincs. A záróvizsgára bocsátás feltétele az abszolutórium megszerzése és a diplomadolgozat benyújtása. A diplomakészítésnek jól kialakított rendszere van a NEPTUN keretében, amely jól dokumentálja a folyamatot a téma- és címválasztástól a diplomavédésig. A védésre benyújtott dolgozatokat két bíráló értékeli, mindkettő belső (egyikük a konzulens). A záróvizsga-bizottság háromtagú, kizárólag belső oktatókból áll. Ez a rendszer nehezíti a külső, részben vállalati visszacsatolás érvényesülését, indokolt lenne legalább a bizottságba minimum egy külső tagot meghívni. A belső bizottsági elnök, illetve tagok a képzéshez kapcsolódnak, így a visszacsatolás biztosítottnak tekinthető.

A diplomadolgozati témaválasztás online módszerrel történik, a konzulensek által meghirdetett témák választhatók, a végleges cím kialakítása során van mód a vállalati szempontok figyelembevételére. A levelező hallgatók vállalati témái befogadhatóak. A szak esetében eddig egy alkalommal került sor témaválasztásra, 2009-ben: ez viszonylag kiegyenlített volt, a *fogyasztói magatartás*, a *marketingstratégia*, a *kapcsolati marketing*, a *kisvállalati marketing*, a *marketingkommunikáció*, a *marketingkutatás*, a *piac- és környezetelemzés*, a *termék- és márkapolitika* körében a témánkénti dolgozatok száma 1-3 között mozgott. Nem tekinthető megoldottnak az, hogy az oktatók csak maximum 15-20 dolgozattal foglalkozzanak. Átmenetileg előfordulhat, hogy az egyébként is magas 20hallgató/oktató maximum e fölé kerül a túleszűzött hallgatók miatt. A megtekintett dolgozatok statisztikai elemzése még a jeles esetében sem léptek túl a gyakorisági számításokon. Összetettebb statisztikai elemzéseket a bemutatott dolgozatok nem tartalmaztak. A szakdolgozatok értékelését a témavezető és egy belső munkatárs végzi. A külső értékelés teljes mértékben hiányzik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A *marketing* mesterszak eddig két alkalommal indult, először 2008-ban, másodszor 2014-ben, így csak egy végzett évfolyam kibocsátására került sor. A 2008-ban indult évfolyam létszáma 42 fő volt, 4 fő nem iratkozott be, 16 fő szerzett diplomát (42,1%). A lemorzsolódás döntő része (50%) tanulmányi okokból, 11 fő (44,5%) passzív félév miatt nem

folytatta tanulmányait. A tanulmányok későbbi folytatásának jelentős akadálya a ciklikus indítás. A 2014-ben indult évfolyam induló létszáma 75 fő (79-4 fő), amelyből a lemorzsolódás 18 fő (10 fő passzív félév, 8 fő saját kérésre elbocsátva), 24%.

A végzett hallgatók közül eddig PhD képzésre nem került hallgató (nem áll rendelkezésre adat), amelyet a levelező képzés is akadályoz. Hosszabb távon viszont fontos lehet a levelező PhD képzésre történő bemenet, így az arra való felkészítés is felértékelődhet. Az elért információk szerint az ez irányú felkészítés további erősítést igényel, mind az elméleti, mind a módszertani megalapozás hiányosnak tekinthető.

A tanszéken viszonylag nagy hagyományai vannak a TDK munkának, viszont a szak speciális indítási szakaszossága miatt annak jelentősége még nem ítéltető meg.

A végzett hallgatók száma alacsony (16 fő), akik mind munkahellyel rendelkeztek, így az elhelyezkedés sikeressége, illetve munkaerőpiaci bevétele egyértelműen nem ítéltető meg.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot az Üzleti Tudományok Intézet Menedzsment és Vállalat-gazdaságtan Tanszéke irányítja, amelyen belül dolgoznak a *marketing* oktatók. A szak tanterve az elmúlt időszakban nem változott, személyi összetétele is stabil volt. A szakfelelős lényegében tanácsadói szerepet tölt be a szak tantervének és tananyagainak változtatása során. Nem tagja a Kari Tanácsnak, a szakot érintő előterjesztésekkel kapcsolatban véleményezési joga van. A döntéseket az illetékes Kari Tanács hozza meg. Az *üzleti* képzések egy jelentős része ehhez az intézethez kapcsolódik, így a belső irányítás az együttműködés feltételeit biztosítja.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételet képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BME-n a minőségbiztosítási folyamatok szabályozottsága magas színvonalú. A hallgatói életpályák nyomon követése, a DPR rendszerének működtetése magas színvonalon valósul meg.

A szakkal kapcsolatosan MAB észrevételek nem fogalmazódtak meg, ennek következtében intézkedésekre sem volt szükség.

Új tudományos eredmények beépítése a tananyagfejlesztésbe az oktató feladata, különösebb szabályozása ennek nincs.

A kar a TQM minőségmenedzsment rendszert, a kulcsfolyamatok fejlesztésében a PDCA elvet követi. A minőségbiztosítás rendszerében szakspecifikus elemek nincsenek. A karon Minőségfejlesztési Bizottság működik.

Az oktatók kinevezésének jól meghatározott elvei és szabályai vannak, amelyek kellően támogatják az oktatók hatékony kiválasztását.

A minőségbiztosítási rendszerben két nagyobb rész működik: az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV), illetve a DPR. Az OHV a NEPTUN rendszerbe integrált, a kitöltés önkéntes, szóbeli információ szerint 30-40%-os. A rendszer nem szakspecifikus, másrészt a képzés kis létszáma, a 2011-es végzési időpont miatt sem lehet elég informatív. Az alkalmazott kérdőív az oktatóra (előadóra, gyakorlatvezetőre) terjed ki, a tananyagra, illetve az oktatásszervezésre nem. Az OHV eredményei a tanszéki szintű önelszámolásig visszacsatolást biztosítanak, viszont az egyéni ösztönzésig nem vezethetők vissza. A vállalati visszajelzések, illetve a vállalati visszacsatolás rendszere a legkevésbé fejlett és koordinált.

A bemeneti oldalon motivációs felvételi elbeszélgetés van, kimeneti más felmérés, illetve oktatói elégedettség-vizsgálat nem működik.

A szak iránti érdeklődés növekvő, így az érdeklődés csökkenésének okaira irányuló felmérés nem releváns.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT elemzése egyenetlen, 3 korlátot, 14 erősséget, 7 gyengeséget, 8 lehetőséget, illetve 4 veszélyt tartalmaz. A figyelembe vett területek az oktatás szűk vonatkozásait fedik le, viszont a tágabb infrastruktúrára vagy a hallgatói szolgáltatásokra nem terjednek ki. Nincs az értékelésnek jól követhető struktúrája, eklektikusnak tűnik. A korlátok között megjelenő demográfiai hatások nem feltétlenül hatnak a BME-re, mivel a hallgatók szívesen mozdulnak a nagy, neves intézmények irányába. Az erőségek között jelenik meg a *menedzsment* tantárgyak nagy száma, holott pontosan ez teszi sebezhetővé a képzést. A legfontosabb gyengeség az oktatók alacsony száma, illetve az, hogy kevés a fokozattal rendelkező oktató, a gyenge publikációs tevékenység megemlítésre sem került. A lehetőségek között fel sem merül a nappali képzés indítása. A veszélyek kapcsán szintén a makroszintű társadalmi folyamatok egyoldalú kiemelése fedezhető fel. Több területen belső ellenmondások találhatók, lehetőségek közt szerepelnek gyengeségek (pl. nemzetközi konferenciákon való erősebb jelenlét, adatokra alapozott tantárgyi minőségfejlesztés).

Összefoglalva:

- A *marketing* mesterszak jelenlegi tanterve nem elégíti ki a szak KKK-ban megfogalmazottakat, a jelenlegi formájában a *vezetés és szervezés* és az *MBA* mesterszak egy – *marketinggel* dúsított – változatának tekinthető.
- A szak tanterve specializációt nem tartalmaz, nem épít a BME potenciális sajátosságaira.
- A szakfelelős szakmai-kutatási-irányítási értelemben nem felel meg a kritériumoknak, miközben a saját szűkebb szakterületén a felkészültsége jónak mondható.
- A *marketing* oktatói stáb kicsi, minősítettsége alacsony, sem egyetemi tanárt, sem habilitált egyetemi docentet nem foglal magában, a *marketing* mesterszak működtetéséhez szükséges széles tantárgyi lefedés a munkásságukban nem fedezhető fel. Az oktatók koreloszlása nem jó, a szakfelelős utánpótlása belső személyi erőforrásokból nehezen képzelhető el.
- A BME sajátosságainak megfelelően a technikai feltételek, a *menedzsment*-, *pénzügyi* szakterületek oktatása, kutatása kiválóak.
- A szak jelentkezési adatai jók. A lemorzsolódás azonban magas, de az is igaz, hogy csupán egyetlen végzett évfolyam adataira lehet támaszkodni.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Mindenképpen át kellene alakítani a szak tantervét, amelynek keretében el kell érni a KKK-nak való megfelelést, és célszerű az intézményi kutatásokat, az intézmény piacát kiszolgáló specializáció elindítása.
2. Biztosítani kell a szak megfelelő vezetését egy, a kutatást és oktatást, a *marketing* tudományát egészében átlátó szakfelelős kinevezésével; el kellene érni, hogy javuljon az oktatók életkori és szakmai összetétele.
3. A szak humán erőforrás helyzetének értékelése, intézkedési terv készítése, különös tekintettel a *marketing* oktatókra.
4. El kellene indítani a szakot nappali tagozaton – a személyi feltételek biztosítása esetén – annak érdekében, hogy a „gyermekbetegségek” kiderüljenek, és megfelelő módon legyen lehetőség a gyakorlati, szemináriumi feladatok kialakítására, tesztelésére, s a levelező képzésben való bevezetésére.
5. A záróvizsgák és a szakdolgozat-értékelések esetében be kellene vonni külsős kollégákat, mert a külvilág, a piac kontrollja elengedhetetlen.

Edutus Főiskola Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak	2016/I/VII/3/42. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2009/7/XII/51. (a Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján)	
Budapesti képzés nem támogató MAB határozata: 2009/7/XII/52. (a Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján)	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a tantárgyakhoz kapcsolódó szakirodalmak korszerűsége, folyamatos tananyagfrissítés szükségessége,
- az oktatók publikációs tevékenysége, elsősorban a nagy óraterhelésű vezető oktatóké,
- alacsony és csökkenő hallgatói létszám.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Edutus Főiskolán a *marketing* mesterszak 2010 óta szerepel a képzési kínálatban, részidejű levelező formában, kezdetben a tatabányai székhelyen és a budapesti telephelyen, 2012 szeptembere óta csak a budapesti telephelyen.

A szak tanterve megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A 4 félév teljesítése során az előírt 120 kredit megszerzésére kerül sor, 400 óra a képzési terhelés.

Az elvárt kompetenciák elsajátítása a vizsgált dokumentumok alapján teljesül.

A tananyagok meglehetősen korszerűek, a tantárgyleírásokat áttekintve mégis javasolható a folyamatos frissítés.

Sikeresen törekednek a főiskola oktatói saját fejlesztésű anyagok készítésére is, többek között a kor új csatornáinak, módszereinek felhasználásával.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kandikó József szakmai megfelelősége, szakmai teljesítménye országos szakmai elismertségnek örvend. A szakfelelős **nem tesz eleget** a MAB előírásának, amely szerint „a szakfelelős a szakindítás időpontjától számítva egy képzési ciklus befejezéséig 70. életévét nem tölti be.”

A szak oktatói köre meglehetősen szűk: a képzés 21 tantárgyát 17 oktató oktatja, jelentős részt az idősebb generáció tagjai képviselnek. A szak öt vezető oktatóra épül. A kreditfelelősség és az óraterhelés jelentős része a több kurzust oktató szakfelelős vállán nyugszik, esetleges kiesése komoly helyettesítési gondokat okozhat. Feltűnő a 3 tantárgy oktatásába bevont, tudományos fokozattal nem rendelkező gazdasági tanár magas óraterhelése.

A tárgyfelelős oktatók szakmai láthatósága megfelelő, bár elsősorban publikációkkal ez még fejlesztésre szorul. A fiatalabb generáció tagjainak fejlődésének segítése fontos, azért, hogy idővel átvehessék a tapasztaltabb kollégák helyét.

Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyítottan tűnik, megfelelő az AT/AE/V oktatók aránya.

Tudományos háttér

A tapasztaltabb oktatók esetében a tudományos kutatások eredményei láthatóak, friss publikációk azonban mérsékelt számban vannak. Az oktatók többségénél háttérbe szorul a tudományos tevékenység, a publikációs aktivitás sem feltétlenül éri el a szükséges mértéket, más oktatók az elvárt mértékű tudományos tevékenységet felmutatják.

A tanszék oktatói közül többen az MTA különféle al- és szakbizottságainak tagjai, szakmai kapcsolatot több hazai és külföldi egyetemmel, főiskolával tartanak fenn. Kifejezetten kutatói műhelyt, meghatározott témákra szervezett kutatócsoportokat kevésbé működtet a főiskola, egy ilyen műhelyt (HÉLIA) nevesítenek.

Infrastrukturális feltételek

A budapesti helyszín néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. Kritikusnak az oktatók elhelyezését lehet értékelni, a zsúfolt szobák kevésbé alkalmasak a szakmai konzultációkra, beszélgetésekre, órai felkészülésre, bár ez a levelező képzés időpontja miatt vélelmezhetően kevésbé problémás. A rendelkezésre álló irodák és tantermek jól felszereltek, itt is megtalálhatók a *webináriumi* berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) 40 ezer kötetes könyvtárhoz, ahol az Edutus 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezték el. A könyvtár állománya továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is. Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. (2009-ben a MAB éppen az infrastruktúra, a korszerű számítógépes háttér bemutatásának hiánya miatt nem támogatta a képzés indítását Budapesten, a képzés azonban indítási engedélyt kapott.) Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Rendelkezésre áll még az Edutus Rendezvényközpont Falk Miksa utcai épülete szakmai események megtartására.

A képzési létszám és kapacitás

Tatabányán csak egy ízben, 2010-ben indult levelező képzés 8 hallgatóval, noha a képzési kapacitásuk évente 50 felvehető hallgató teljes- és részidejű képzésben is. Budapesten is ugyanekkora képzési kapacitás áll rendelkezésre, a képzés minden évben indult, de a felvettek száma évről évre csökkent (26, 22, 20, 14). Emiatt a teljes bent lévő aktív létszám a második tanév után csökkenni kezdett.

A vizsgált időszak alatt jellemzően nem tudta a főiskola a felvételi keretét betölteni, folyamatos volt az összes jelentkezések és az első helyes jelentkezések számának csökkenése is. A felvett hallgatóknak körülbelül csak a fele volt az Edutus (MÜTF, illetve a jogelőd HJF) korábbi hallgatója.

Elgondolkodtató az alacsony hallgatói létszám, mert így a képzés nem lehet igazából gazdaságos.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai sztenderdekhez, nagyrészt jól strukturált a tudásátadás az előadások és gyakorlatok tekintetében. Kevésbé észrevehető a tanterv áttekintése kapcsán a képzés speciális fókusza, amiért ezt a képzést érdemes választani.

Vizonylag kicsi, kb. 20 fős csoportok alkotják a szakon tanulók közösségét, így az oktatás jellege akkor is inkább interaktív, ha egyébként előadásról van szó. A kis csoportlétszámok akár az egyéni fejlesztéseket is lehetővé teszik. Saját fejlesztésű esettanulmány kötet segíti a problémamegoldó képesség fejlesztését. Meglehetősen sok új, a mai korra reagáló oktatási módszert, feladatsort dolgoztak ki a főiskola munkatársai. A webinárium elsősorban a távolság és az idő problémájából adódó megoldási lehetőséget célozza a levelező képzésben részt vevő hallgatók esetében, ennek segítségével vizsgára való készüléskor is újranezhetők előadások. Különböző tárgyak keretében e-book segíti a tanulást, az oktatásban sor kerül a blogírástól a gamification alkalmazásáig sokféle figyelemfelkeltő, korszerű eljárásra, a feladatok megoldására.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő. Főképp az alapozó tárgyak esetén sok azonban a 3 kreditre tárgy, amit nem feltétlenül célszerű megtartani.

A folyamatos felkészülésre, az évközi előrehaladásra való motiválás céljából sok tantárgynál vannak házi feladatok és időközli mérések, ami különösen fontos a levelező képzési formánál, ahol a hallgatókkal való személyes találkozás lehetőségei korlátozottak. Gyakran nehéz a hallgatókat önálló, egyedi és valódi munkára készíteni, elkerülni az internetről letöltött idegen anyagok beadását.

A diplomamunka követelményei megfelelő módon transzparensak a hallgatók számára. A diplomakonzultáció-sorozat beindítása előtt az oktatók tanszéki értekezleten vagy megbeszélés formájában frissítik fel a követelményeket. Ezekről a hallgatók a Neptun rendszeren keresztül is értesülnek.

A záróvizsgák formai követelményeit a főiskolai TVSZ és a szakindítási anyag tartalmazza. A záróvizsgára bocsátás feltételei a szak KKK-ben előírt és a tantervben meghatározott kreditek teljesítése, valamint a mester-diplomamunka határidőre való beadása. A záróvizsga két részből áll: komplex írásbeli záróvizsga a szakmai törzstárgyak és a differenciált szakmai tárgyak ismeretköreiből, valamint a mester-diplomamunka megvédése. A komplex írásbeli záróvizsga témáját, feladatait a szakfelelős állítja össze, azokat megvitatja az érintett szaktárgyak oktatóival. A záróvizsga bizottság egyik tagja általában a szakfelelős, a másik tag valamelyik szaktárgy oktatója.

A komplex írásbeli záróvizsga eredményei egyre gyengébbek, ami az önértékelés szerint a hallgatók gyenge alaptudásával magyarázható.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A jelentkezés az első két évben elég jónak volt mondható, de 2012-ben mind az összes jelentkezői szám, mind az első helyen jelentkezők száma csökkent. Budapesten a 2010 és 2012 között összesen felvett 68 hallgató közül 2014 nyaráig 46 fő (67,6 %), a felvettek kétharmada szerzett diplomát, Tatabányán a 2010-ben felvett 8 hallgatóból 1 kimaradt, 7 diplomát szerzett 2012-ben. A legutóbbi hallgatói értékelések alacsony pontszámai és szöveges minősítései arra engednek következtetni, hogy a hallgatók nem mérik fel képességeiket és kapacitásaikat, vagy könnyebbnek gondolták a követelmények teljesítését.

A hallgatók PhD képzésre való felkészítése kevésbé forszírozott, bár a hallgatók kb. 15-20 %-a tervezi – az önértékelés szerint – a mesterképzés után a PhD képzés elkezdését 1-3 éven belül (többnyire levelező képzésben).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért a Kereskedelem és Marketing Tanszék oktatói gárdája felelős, az oktatók intenzív kapcsolatot a tanszéken belül építenek ki, de együttműködésre nyitottak más tanszékek oktatói, kutatói irányába is. A szak felelőse a főiskola korábbi rektora, a *marketing* szakma elismert vezéregyénisége, aki a szakot érintő oktatási kérdésekben megfelelő önállósággal képviseli a képzés színvonalas megvalósítását. A szak oktatóival folyamatos munkakapcsolata van, a félévek elején a tantárgyi tanmeneteket, a félév végén a tárgyfelelősi jelentéseket rendre megkapja. Felmerülő kérdések esetén közvetlen konzultációs lehetőségei vannak.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán a minőségirányítási tevékenységet intézményi szinten szervezik, minden szakra egységesen alkalmazzák. A Minőségirányítási Bizottság, a Szenátus állandó bizottsága, melynek feladatait ügyrendje részletesen szabályozza. Operatív feladatok ellátását a Minőségirányítási Iroda végzi. A Kereskedelem és Marketing Tanszék a főiskola más szervezeti egységeihez hasonlóan éves önértékeléseket és minőségfejlesztési programokat készít. A hallgatói megkérdések is rendszeresek, így nem csupán oktatói, hanem hallgatói elégedettséget is monitorizálnak.

A *marketing* mesterszakon végzettek véleményéről 2013-tól évente készül kutatás, miután a főiskola a DPR-t 2010-ben bevezette. A megkérdések alapján – bár a visszajelzések száma minimális – a hallgatók pozitívan értékelték a kapott elméleti képzés színvonalát, az oktatók segítőkészségét. A főiskolán végzett hallgatók alapvetően elégedettek a képzéssel, munkájukat elsősorban a kkv szektorban találják meg.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés kritikus, de reális képet rajzolt a *marketing* mesterszaknak a főiskolán történő működtetésével kapcsolatosan. A külső feltételek nevesítésével egyetértve kiemelhető, hogy az önértékelés készítői széleskörű rálátással rendelkeznek a mai szakmai világra. Különösen fontos annak a megállapítása, hogy a mesterképzés Magyarországon elsősorban az egyetemekhez kötődik, főiskola által indított mesterképzésre kevesebben jelentkeznek, és a felkészültségük színvonala is alacsonyabb. Az *erősségek* esetében a kis létszám miatti interaktivitást, a digitális és online elérhető tananyagok segítő hatását emelték ki. *Gyengeség* az oktatók hazai és nemzetközi mérsékelt láthatósága, az EduTus név korlátozott ismertsége. Az oktatási terhelés miatt a kutatómunka szerény, kimerül gyakorlatilag a tananyag fejlesztésében, digitális tananyagok összeállításában és a pályázatokhoz kapcsolódó részmunkák elkészítésében. Fejlesztési *lehetőségek* találhatóak az órákra való otthoni felkészülésre kiadott feladatok olyan formában való meghatározásában, ami a hallgatókat előzetes időbefektetésre motiválja. *Veszélyeket* fogalmaztak meg az önértékelésben az alacsony hallgatói létszám miatt, a képzés így gazdaságilag fenntarthatatlanná válhat. Kitorési pontokat is megfogalmaztak: egyrészt javítani kell a szak kommunikációját, a jó példákat, eredményeket akár a honlapon is közzé lehet tenni, másrészt célszerű lenne kialakítani a vállalatra specializált képzés kereteit, és egy-egy nagyvállalatnak vállalatorientált, akár ún. „in-company” tréning formában is értékesíteni a képzést.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

- 1. Életkori korlát miatt új szakfelelős megnevezése szükséges.**
2. A szak működése a jelen hallgatói létszámok mellett elgondolkodtató, fontos lenne a szak sajátosságait kialakítani, azokat megfelelően kiemelve kommunikálni a felvételizőknek. A hallgatói létszám növelése nem egyszerű feladat Budapesten az éles versenyhelyzetben, de talán meg lehet találni azt a rés piacot, ami sikerre vihető.
3. Az oktatói kar leterheltsége összességében meglehetősen komoly mértékű, ami a tudományos kutatások, publikációk teljesítését megakadályozza, pedig az a szak elismertetését fokozná. Fel kell készülni a generációváltásra is, ehhez a szak oktatói összetételének végiggondolása szükséges.
4. Ajánlatos lenne az Edutus név intenzívebb megismertetésére fókuszálni, ez a szak vonzerejére pozitív hatású lenne.
5. Az oktatói fizetések (a béremelés elmaradása) megnehezítik a minősített oktatói utánpótlást, pedig a generációváltásra készülni kellene.

Edutus Főiskola (Székelyudvarhely) Székelyudvarhely, Románia	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2010/6/VII/20. (a <i>Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján</i>)	2016/1/VII/3/55. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *marketing* mesterszakon az Edutus Főiskola 2010-14 között magyar nyelvű részidejű, levelező munkarendű képzést folytatott a tatabányai székhelyén kívül, Székelyudvarhelyen, az Edutus Főiskola Székelyudvarhelyi Képzési Központjában (MÜTF Oktatási Központ).

A tanterv megfelelt a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A székhelyen kívüli képzés az Edutus Főiskola magyarországi képzésének leképezése volt.

Személyi feltételek

A szakfelelős Kandikó József. A tantárgyfelelősök is ugyanazok voltak, mint a budapesti *marketing* mesterképzésé. A kis óraszámú, többnyire specifikus és új tantárgyak esetében a magyarországi oktatók koncentrált formában, egy félévben 2-3 kiutazással tartották meg az órákat. A tárgyak többsége a székelyudvarhelyi kihelyezett képzésben helyi, megbízásos státusú oktatók bevonásával zajlott. Ők biztosították azt is, hogy az egyes tárgyak esetében a szakma romániai specifikumai is bemutatásra kerüljenek.

Tudományos háttér

A képzés tudományos háttérét a magyarországi intézmény tudományos tevékenysége biztosította.

Infrastrukturális feltételek

A képzési feltételek jó színvonalon biztosítottak voltak. A MÜTF Oktatási Központ a Székelyudvarhelyért Alapítvány tulajdonában levő modern, 7 éves ingatlanban működik.

2. A képzési folyamat eredményeinek értékelése

A képzési létszám és kapacitás, a képzés eredményessége

Az Edutus Főiskola székhelyen kívüli, székelyudvarhelyi képzésének keretében a *marketing* mesterszak mindössze kétszer: 2010-ben és 2011-ben indult részidejű, levelező képzésben. A tervezett felvételi keretszám mindkét évben 40 volt. A szakra összesen 51 fő jelentkezett (2010:26; 2011:25), közülük 13 kapott diplomát (2012:6; 2013:6; 2014:1). A követelmények magasnak érzékelt szintje miatt viszonylag komoly lemorzsolódási arány alakult ki, emiatt a harmadik évfolyam meghirdetésére már nem is került sor.

A tervezett és jóváhagyott képzési kapacitásokat a főiskola nem tudta kihasználni. Ennek egyik oka, hogy a szakindítást megelőző három éven keresztül egy szakirányú továbbképzés lefőlte a piacot. Létszámkorlátozó tényező volt még – az amúgy is szűk demográfiai kapacitás mellett –, hogy az ekvivalencia eljárás során a román oktatásügy a MÜTF korábbi (négyéves képzés után kiadott) főiskolai diplomáját egyetemi diplomának fogadta el. (Akkor ugyanis még nem a bolognai rendszerben működött a romániai képzés, főiskolai képzési szint nem volt a szomszédos országban, így a négyéves képzéssel már lehetett egyetemi oklevelet szerezni.)

3. A szak összefoglaló értékelése

A romániai üzleti oktatásnál magasabb színvonalú, modernebb tananyagokra épülő és erősen gyakorlatorientált oktatást széleskörű helyi vállalati és intézményi támogatásokkal segítette a képzési központ helyi vezetésének kapcsolatrendszere. A képzés pozitív fogadtatásához komoly helyi vállalkozássegítő szakmai munkájuk is nagyban hozzájárult.

A képzésnek figyelemre méltó hozzáadott értékét jelentette, hogy az évközi egyéni dolgozatok, kisebb kutatások és a diplomamunkák is helyi témákkal foglalkoztak. A magyarországi oktatók konzultációs támogatása révén pedig több esetben tudástranszfer valósult meg, amelynek eredményei a helyi gazdasági fejlődésben, üzleti életben láthatóvá váltak. A képzés eredményeként létrejött üzleti kultúra-fejlődés hatása a napi gyakorlati életben ma is érzékelhető.

Mínthogy a képzés megszűnt, és a szak indítását az intézmény a jövőben sem tervezi, az akkreditációs eljárás lefolytatása okafogyottá vált.

<p>Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>marketing</i> mesterképzési szak <i>beszerzés-értékesítés;</i> <i>non-business (társadalmi) marketing</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/63.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/43. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Magas azoknak a tantárgyfelelősöknek a száma, 10/23, 43,5%, akiknek tantárgyfelelősi kreditszáma meghaladja a 25 kreditértéket.
- alacsony és csökkenő hallgatói létszám

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *marketing* mesterszakon teljes idejű és részidejű, levelező képzés folyik a Miskolci Egyetemen, magyar nyelven. A kezdeti tapasztalatok alapján a tantervben két változás következett be: bővült a választható tárgyak kínálata, továbbá 2013-tól a munkaerőpiaci elvárásoknak megfelelően a korábbi háromból két specializáció összevonásra került, ezzel egy üzleti piacokra koncentráló *beszerzés-értékesítés* specializáció, és egy, a *non-business* területeket felölelő specializáció között választhatnak a hallgatók. Mindkét specializáció témakörét és tartalmát tekintve időszerű és releváns ismereteket közvetít.

Mind az alapozó, mind a specializációs és a szabadon választható tárgyak esetében a tantárgyak összes kreditértéke meghaladja az előírt minimumot, és biztosítják a KKK-nak, valamint a MAB elvárásainak való megfelelést. 2/3 az elméleti, 1/3 a gyakorlati órák számának az aránya, ami a KKK-nak való megfelelést biztosítja. Az alapozó tárgyak kreditszáma 24 (elvárt: 20-25), a szakmai törzstárgyaké 45 (elvárt: 30-45), a differenciált anyaghoz rendelt 30 kreditet rendeltek (elvárt: 30-45), a diplomadolgozat kreditértéke 15, a választható tárgyak összes kreditértéke 6.

A tantárgyi tematikák korszerűek, a diszciplína releváns ismereteit tartalmazzák, az egyes tantárgyak kötelező és ajánlott irodalmi szintén, ezt elősegíti az oktatók tudományos és publikációs tevékenysége. A külföldi irodalom aránya megfelelő. A tananyag folyamatos fejlesztését segíti, hogy a karon jelentős a saját fejlesztésű tananyagok száma, nagyobb részük idegen nyelvű. Az egyes tantárgyakhoz rendelt kötelező és ajánlott irodalom aktuális, az adott terület legfrissebb forrásait tartalmazza. A külföldi javasolt vagy kötelező szakirodalom is kellően friss, biztosítva ezzel a naprakész ismereteket. A szakmai tárgyak oktatói szakmai-gyakorlati tapasztalataik alapján folyamatosan fejlesztik tantárgyaikat.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Piskóti István CSc a hazai marketingoktatás egyik meghatározó képviselője, Széchenyi István ösztöndíjas (2004-2006), több mint 30 éves oktatói tapasztalattal rendelkezik, a Miskolci Egyetem *marketing* oktatásának kezdetétől fogva szakmai irányítója, vezetője. Számos tárgy oktatója. Kutatási, publikációs és oktatásszervezési tevékenysége magas szintű. Két OTKA kutatást, a HEFOP projekt pályázat *kereskedelem-marketing* alprogramját, egy TÁMOP program *innováció- és új termék marketing* alprogramját vezette. Az MTA osztályközi Marketing Bizottságának tagjaként két cikluson keresztül az Elméleti Albizottság elnöki tisztét töltötte be. Gyakorlati felkészültségét bizonyítja, hogy számos vállalati K+F megbízásokat nyert el és valósított meg. Doktori iskolai aktivitását jelzi, hogy 9 végzett PhD hallgató témavezetője volt. Számos szakkönyv és tudományos cikk szerzője, a *régió- és településmarketing* egyik legismertebb hazai képviselője. A specializációfelelősök (Nagy Szabolcs, Gulyásné Kerekes Rita) minősített oktatók,

az adott területen szerezték tudományos minősítésüket, megfelelő oktatói tapasztalatokkal, értékelhető tudományos tevékenységgel, megfelelő számú hazai és külföldi publikációval rendelkeznek.

A szakon oktatók tárgyfelelősi státuszukban megfelelnek a MAB elvárásainak. Az oktatásban 28 fő vesz részt, több mint kétharmaduk rendelkezik tudományos minősítéssel, 82% AT státuszú. Az oktatók több mint fele (53,6%) vezető oktatónak minősül, vagyis egyetemi tanár vagy docens. Az egyes tárgyak oktatói az adott területen értékelhető publikációs tevékenységgel bírnak. A szaktárgyak oktatóinak az óraszámuk viszonylag magas, ami megjelenik az egy oktatóra jutó magas kreditszámban is. **Magas** azoknak a tantárgyfelelősöknek a száma, 10/23, 43,5%, akiknek tantárgyfelelősi kreditszáma meghaladja a 25 kreditértéket. Ez egy általánosabb, más *marketing* képzéseknél is jellemző probléma, melynek oka az alacsony oktatói létszám és az alapképzést jellemző szétaprózott tantárgyi struktúra, melynek ez irányú hatásai óhatatlanul megjelennek a mesterképzésben is.

Az oktatói korfa jónak ítélnélhető. Az oktatók 25%-a 1980 után született, a 45 év alattiak aránya 57%.

Tudományos háttér

A szakot gondozó Marketing Intézet igen aktívan részt vesz a Miskolci Egyetem tudományos tevékenységében, ezen belül is külön említést érdemel az Innovációmenedzsment Kooperációs Kutatási Központ, mely az egyetem partnervállalatait és a régió KKV-t segíti innovációs K+F tevékenységükben, amivel egyébként az intézmény szellemi kisugárzását és a kapcsolatok erősítését szolgálja, és gyakorlati terepet biztosít a hallgatók számára. A szakfelelős intézet szakmai tevékenységének súlypontjában az alábbi területek állnak:

- Business marketingmenedzsment kérdései, marketingmodelljeinek, megoldásainak a vizsgálata.
- Társadalmi marketing modelljei, és non business területek, szervezetek marketing alkalmazásai.
- Turisztikai kutatások üzleti és társadalmi marketing megközelítésben.

Az elmúlt években számos kutatási program valósult meg, melyek közül a vizsgált időszakban „A társadalmi marketing attribútumai” OTKA kutatásban a tanszék öt munkatársa vett részt. E kutatásban – német, orosz, bolgár és szlovák egyetemekkel való együttműködés alapján – nemzetközi összehasonlítások születtek, térségi alkalmazási programok kerültek kidolgozásra, valamint módszertani fejlesztések valósultak meg. Az „Innovációmarketing-termékfejlesztés” TÁMOP kutatásban a vizsgált időszakban egy elektronikus „Innovációvezérelt marketing – Marketingkaleidoszkóp 2014” és az Akadémiai Kiadónál egy szintetizáló mű jelent meg, utóbbi „Business marketingmenedzsment, üzleti döntések kapcsolatok marketing támogatása” címmel.

A tudományos aktivitás tekintetében jelentős együttműködés figyelhető meg egyrészt a már említett külföldi intézményekkel, de a felvázolt kutatásszervezési struktúrából is következően karon belül és más karokkal is.

Infrastrukturális feltételek

A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A szak speciális infrastrukturális ellátottsága magas szintű, interjúszoba detektív tükörrel, videorendszerrel, call center, laborok (statisztikai, térinformatikai, SAP). A szoftver ellátottság is megfelelő: SPSS, marketing game, marketingstratégiai szoftverek stb. A laborok befogadóképessége 20-30 fő (LCA labor 10 fő), a technikai felszereltség szinkronban van a befogadóképességgel.

A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A 2009/10-2013/14 közötti vizsgált időszakban a tervezett éves felvételi keretszám a nappali képzésben 21-33 között ingadozott, emelkedő tendenciával, miközben a felvettek száma csökkent: 28, 35, 14, 12, 8 (összesen 97) hallgatót vettek fel nappali képzésre. A levelező képzés tervezett éves felvételi keretszáma 5 év alatt 28-ról 35-re emelkedett. Ezeket a kereteket egyetlen évben sem tudták kitölteni: 9, 19, 13, 15, 12 (összesen 68) hallgató nyert felvételt a levelező képzésre. Ezen az egyébként érezhető és pozitív változás, az állami finanszírozás kiterjesztése a levelező tagozatos hallgatókra sem tudott érdemben változtatni.

A *marketing* mesterszak a Miskolci Egyetemen a kisebb létszámú szakok közé tartozik a kapacitások mintegy 2%-val. A képzést normál és keresztfélévben egyaránt indítják, a felvételi ponthatár ezért adott naptári éven belül változó. A felvettek létszámának csökkenése számos okra vezethető vissza, ezek között jelentős a fővárosban történő

továbbtanulási szándék, a mesterképzési kínálat intézményen belüli bővülése, továbbá az, hogy nehéz a nem gazdasági végzettségűek számára a nagyszámú felzárkóztató tárgy egyidejű teljesítése a mintatanterv szerinti haladással. Ugyancsak reális probléma, hogy a munkaerőpiac még nem ismerte fel az itt végzettek tudástöbbletének a vállalatok számára jelentett előnyeit.

Ahhoz, hogy a hallgatói létszám gazdaságos szinten stabilizálódjon, a szak vezetésének stratégiát kell kidolgoznia, mely magában foglalja a nagyobb verbuválási marketingstratégiát, illetőleg az oktatás szervezésében történő változtatásokat.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az összes kontaktóraszám a szakon 1305, melynek 2/3-a elmélet, 1/3-a gyakorlat. A levelező képzésben az elmélet és a gyakorlat óraszámja közel azonos, a gyakorlat aránya tehát lényegesen magasabb, mint a nappali képzésben. A szak súlyt helyez a kontaktórákon túli képzésre, melynek során a hallgatók egyéni és csoportfeladatokat teljesítenek. Valamennyi szaktantárgy esetében végeznek a diákok egyéni feladatot, több tantárgynál csoportos feladatokat is. Így az egyéni/csoportos hallgatói és a tanórai munkák aránya mintegy 50-50%-ra tehető.

A kompetenciafejlesztést segíti az interaktivitás, aminek részét képezi, hogy a beadandó dolgozatokat prezentálni kell, majd az előadottakat egy vitában megvédeni. A hallgatókat a tanulásban a konzultációs lehetőségek is segítik. A kompetenciafejlesztés eredményességét több eszközzel növelik, melyek egyúttal az eredményesség mérésére is alkalmasak. Egyrészt tudatosan növelik a vizsgák és beszámolók számát, másrészt igyekeznek a hallgatókat az intézet szakmai programjaiba, rendezvényeinek a szervezésébe, kutatási tevékenységeibe bevonni.

A hallgatói tudásszintfelmérés a mesterképzés esetében a nem közgazdasági végzettséggel rendelkező hallgatók szempontjából fontos. Számukra felzárkóztató tárgyakat hirdetnek meg, melyek lehetővé teszik, hogy a közgazdasági, üzleti ismereteik elérjék a gazdasági területen diplomát szerzett társaikét.

Az idegen nyelvi kompetenciát és ismereteket javítja, hogy van lehetőség egyes tárgyak idegen nyelven történő hallgatására. Ugyancsak a nyelvismeret javítását és a külföldi szakirodalom megismerését szolgálja, hogy több oktató, túl azon, hogy a tárgy ajánlott irodalmában megad külföldi szakirodalmat, az órákon is ad ilyen feladatot, melyről a hallgatókat beszámoltatja. Lehetőségük van a hallgatóknak külföldi részképzésen is folytatni a tanulmányaikat, mely iránt növekvő az érdeklődés, bár ezt esetenként az anyagi lehetőségek akadályozzák.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés, ellenőrzés struktúrája megegyezik az alapképzések értékelési, ellenőrzési gyakorlatával. Az értékelés és ellenőrzés a mintatantervben meghatározottak szerint történik. A félév során a számonkérés formáit a hallgatók előre megismerik: a tantárgyi tematikák tételesen tartalmazzák, és a regisztrációs héten a számonkérési formák felkerülnek a tanszékek honlapjára, ahol a hallgatók ugyancsak hozzáférhetnek. A félév során az egyes tárgyakból van ismeretellenőrzés, zárthelyi dolgozat, egyéni és csoportos feladatok. A hallgatói leterheltség egyenletességét szolgálja, hogy a félév elején a tanszékek a HÖK-kel egyeztetik a félévközi feladatok időbeni ütemezését.

A mintatanterv közel egyenletes vizsgaleterhelést jelent, akik e szerint haladnak a tanulmányaikkal, azok a képzés során nem találkoznak kiugró terheléssel. A vizsgaidőszakban a vizsgaidőpontokat a tanszékek a kari HÖK javaslatait is figyelembe véve írják ki az aláírást szerzett hallgatói létszám 150%-ára. A hallgatókkal való találkozás során erre vonatkozóan panasz nem merült fel. A vizsgák jellege változó, írásbeli, szóbeli, számítógépes vagy ezek kombinációja. A szorgalmi időszakban kiemelkedő teljesítményt nyújtott hallgatók megajánlott jegyet kaphatnak, melynek feltételeit a tantárgyi programok tartalmazzák. A megajánlott jegy elfogadása nem kötelező. A vizsgakérdések világosak, kompetencia alapúak, kellő gyakorlati relevanciával bírnak.

A diplomamunka írása a 3. félévben kezdődik. Ekkor választ témát a hallgató a tanszék által kínált témákból vagy saját kezdeményezésre. Ezután jelölik ki a belső konzulenseket a szakmai kompetencia alapján. A folyamat szabályozott, a félévi feladatok meghatározottak. Az első félévben meghatározott terjedelmű szakirodalmi összefoglalót és primer kutatási tervet kell a hallgatóknak készíteniük, a következő félévben történnek a felmérések, illetve azok értékelése. Az alkalmazott rendszer hatékony, jól segíti a megfelelő színvonalú dolgozatok elkészülését. A diplomamunkák témái széleskörűek, gyakorlatilag a *marketing* valamennyi területét felölelik.

A záróvizsga összetételét és értékelési szempontjait, a diplomaminősítés módszerét a mintatanterv, illetve annak kiegészítése tartalmazza. A záróvizsga feltételei az abszolutórium megléte, a két bíráló által elfogadott diplomamunka, a záróvizsgán a diplomamunka bemutatása és megvédése, illetve a szakmai komplex záróvizsga. Az utóbbi erősen gyakorlatorientált, a hallgatók egy hónappal előbb kapnak 2-3 esettanulmányt, illetve egy kapcsolódó kérdéssort. Így az ismeretek felmérése e kérdésekre adott válaszok alapján történik. Az adott záróvizsgán sorsolással döntenek el, hogy melyik esettanulmányt képezi aznap a vizsga tárgyát. A záróvizsga mindig külső szakemberek részvételével zajlik, értékelve a válaszok gyakorlati relevanciáját. Az értékelések visszacsatolást jelentenek az oktatási folyamatra.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésben 65 (-, 5, 7, 37, 16), a levelező képzésben 31 (-, 9, 6, 4, 12) diplomát adtak ki. A képzés elhúzódása, sőt a lemorzsolódás gyakran azokból a nehézségekből fakad, amelyekkel a nem közgazdasági végzettségűek szembesülnek. A képzés elhúzódása megnehezíti a felvettek és diplomát szerzők arányának az értékelését, hiszen pl. a 2012/13-as tanévben lényegesen több diploma került átadásra nappali képzésen, mint az összes többi évben együttvéve. A levelező képzésben is nagy különbségek figyelhetők meg az egyes évek között, melyek nem hozhatók kapcsolatba a felvettek számával.

A lemorzsolódás elsősorban a levelező hallgatók esetében jelent problémát. Kezelésére 2014 nyarán egyéni és szervezeti szintű mutatószámokat alakítottak ki. Ezeket a mutatószámokat több lépcsőben vezetik be, kiértékelésük 2015 szeptemberében történik. A lemorzsolódás csökkentésére a kar különböző eszközöket kíván alkalmazni: kommunikáció és tanácsadás, tanulmányi módszertani, illetve az oktatók számára oktatásmódszertani kurzusok szervezése, a számonkérések növelése (de egy-egy számonkérés az eddigieknél kisebb tananyagot ölelne fel), a dolgozatok időpontjainak az összehangolása, a kritikusnak minősített tárgyak esetében felzárkóztató kurzusok indítása.

Tény, hogy a magas önköltség, illetve a munkahelyi lekötöttség erősíti a lemorzsolódást. Erre a szaknak valamilyen megoldást kell kidolgoznia, elsősorban az oktatásszervezés területén, hogy a hallgatók megtartási arányát javítsa.

A nyelvismeret hiánya értelemszerűen a mesterképzésen kevésbé jelent problémát, ennek ellenére változó, 39-86% azok aránya, akiknek a felvételnél nyelvvizsgájuk volt.

A kiemelkedő képességű hallgatók támogatásának többféle formáját alkalmazzák a szakon: tehetséggondozási program, demonstrátori rendszer, ösztöndíj, szakkollégium, TDK, tanulmányi és szakmai versenyek. Mesterképzés lévén, nagy szerepet kap a doktori iskolára való felkészítés. Ennek egyik eleme a *kutatásmódszertan* tantárgy, de az összes tárgy tematikájában és oktatásában hangsúlyos szerepet kapnak meghatározó szakmai problémák, tudományos kérdések. A tehetséges hallgatókat a szak lehetőség szerint támogatja külföldi tanulmányok végzésében, lehetővé teszi számukra a párhuzamos képzésben való részvételt, továbbá a Marketing Intézet tanirodai munkájában történő tevékenységet.

Az elmúlt három évben a szakon 20 TDK dolgozat született, közülük 4 ért el kari helyezést, egy pedig az OTDK-n harmadik helyezést. Legújabban, 2015-ben az OTDK-n első helyezést szereztek. Az előző évekhez képest csökkent a TDK-ban résztvevők száma, ugyanakkor a Corvinus piackutatási versenyen harmadik helyezést értek el, és megnyerték az Országos Városmarketing Versenyt.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése a kívánalmaknak eleget tesz. A feladatkörök a szakfelelős, a szakreferens, az oktatási adminisztráció, az egyéb hallgatói ügyintézés, az intézeti minőségbiztosítás felelősei tekintetében megnevezettek, felelősségük kellően pontosított, és felölelik az adott területet. A szakfelelős egyben a Marketing Intézet vezetője, ez jól szolgálja a hatékonyságot, és a felesleges bürokráciát csökkenti. A kari tagozódásnak megfelelően a szak felelőse a kar irányításában részt vesz. Az egyik specializációvezető egy fontos kari szintű bizottságnak, a nemzetközi oktatási-kutatási kapcsolatok irodájának a vezetője.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Miskolci Egyetem minőségbiztosítása magas szintű, a folyamatok igen pontosan szabályozottak. Vonatkozik ez az intézetre is. Az intézeti minőségbiztosítási felelős a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal, illetve a ME Minőségbiztosítási Irodával együttműködve végzi tevékenységét. A szakon a minőségbiztosítás fontos eszköze a tantárgyi dossziék alkalmazása, mely az adott tantárgyra vonatkozó oktatási és számonkérési anyagokat tartalmazza. Ez az oktatók által kötelezően elkészített és folyamatosan frissített dokumentáció megkönnyíti az értékelést és az ellenőrzést, ugyanakkor motiváló hatást fejt ki a tananyagfejlesztésre. A kurzusok tematika szerinti megvalósulásának az ellenőrzését a tantárgyi lapok segítik. Ezen túlmenően vezetői óralátogatások, valamint kísérleti jelleggel, esetenként, előre megadott szempontok szerint hallgatói értékelések történnek.

A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *telfjesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való

foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *marketing* szak globális indexét nem adták meg az önértékelésben. A kurzusértékelések a 3,6-4,7 intervallumban mozognak az ötfokozatú skálán. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,7 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,7, ugyanakkor a félévközi feladatokkal és az interaktivitással kapcsolatosan kisebb az elégedettség.

Az oktatók szakmai, módszertani fejlődését elősegítendő a kar rendszeresen szervez az oktatók részére pedagógiai, módszertani kurzusokat. A kar törekszik a minősített oktatók számát fokozni, PhD képzéssel illetve előléptetésekkel. Az oktatók minősítése négyévente a szabályoknak megfelelően megtörténik. Ezen túlmenően évente kerül sor az oktatók értékelésére, melynek alapját az oktatók által készített éves munkaterv képezi. Ebben az oktató megtervezi az adott év oktatásfejlesztési, kutatási és publikációs tevékenységét, és ennek a teljesülését vizsgálják. A minőségi teljesítmény elismerése a jelenlegi helyzetben elsősorban a külföldi konferenciákon való részvétel támogatásában jelentkezik.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A MAB 2014-ben az intézményakkreditációs jelentésben több javaslatot tett, melyekre a szak saját hatáskörben intézkedési tervet dolgozott ki. A kritikus tantárgyak esetében növelték az óraszámot, a tehetséggondozásnak önálló felelősét neveztek ki, erősítették nemzetközi kapcsolataikat.

A *marketing* szak C-SWOT analízise reálisan veszi számba a szak *erősségeit* és kellően kritikusan a *gyengeségeit*. A szak vitathatatlan *erőssége* a széleskörű és kellő alapokra épített oktatás, a felkészült, kellő elméleti felkészültséggel és gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező tanári gárda, a gyakorlati kapcsolatok tartalma és mennyisége, a kialakított tudományos műhely, a *marketing* bizonyos területein (*régió- és településmarketing*) országos vezető szerep. A *gyengeségek* nagyobb része az intézmény gyengeségeiből vagy a felsőoktatás általános helyzetéből következik, pl. a likviditási problémák eredményezte működési nehézségek, az oktatói pálya presztízsének a csökkenése, az oktatók ebből is fakadó túlterheltsége, a hallgatói motiváltság gyengülése. *Gyengeség* és ezért erősítendő a külföldi előadók száma, a kiváló hallgatókkal való foglalkozás és a hallgatói motiváltság.

A *lehetőségek* és a *veszélyek* jelentős része intézményi szintű. Szakspecifikus *veszély* a szakra történő belépési előfeltételek teljesítésének a nehézsége, ami csökkentheti a szak iránti érdeklődést. *Lehetőséget* jelenthet a külföldi diákok számának a növelése, a beiskolázási tevékenység erősítése, a nemzetközi források elérése, és az intézmény más karaival való kooperáció, áttanítás, közös kutatási tevékenység, közös pályázatok benyújtása.

A szak, a képzési színvonal megőrzésére és fejlesztésére rendelkezik reálisan megvalósítható stratégiával. A stratégia magában foglalja a nemzetközi kapcsolatok erősítését, ide értve a külföldi intézményekkel való szorosabb együttműködést, a külföldi hallgatók és meghívott előadók számának a növelését, az intézeti kutatói kapacitásnak a gyakorlatban történő intenzívebb hasznosítását, a felvételi kritériumok előzetes teljesítését célzó programok meghirdetését. A szak rendelkezik – eddig kevésbé kihasznált – munkaerőpiaci kereslettel, amellyel szemben kellő kínálati kompetenciákat tud felmutatni.

A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar *marketing* mesterképzése magas színvonalú, kellő elméleti megalapozást és gyakorlati tudást közvetítő képzés, amely lehetővé teszi a képzési követelményekben megfogalmazott kompetenciák elsajátítását. A személyi és infrastrukturális feltételek adottak, a szakmai műhely aktív és releváns kutató tevékenységet folytat, teljesítménye országos szinten is elismerésre méltó. A képzés a régió fejlődése és munkaerő megtartó képessége szempontjából igen fontos, színvonala érdemben hozzájárul ezeknek a céloknak az eléréséhez.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Módosítsák a tantervet, összhangban azzal a MAB kívánalommal, hogy az AT oktatók legfeljebb 1/3-ának legyen az intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél.
2. A képzés során az interaktivitás erősítése.
3. A nemzetközi kapcsolatok további bővítése és elmélyítése.
4. A beiskolázási tevékenység erősítése a régióban, módszertani bővítése, egyfajta integrált marketingkommunikációs stratégia kidolgozása.

<p>Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>marketing</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/49.</p>	<p>2016/1/VII/3/44. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzési program nem tartalmaz specializációt. Az ismeretanyagot 18 – nagy részében 6 kredit értékű, elméleti és gyakorlati foglalkozásokat egyaránt tartalmazó – többnyire nem konzervatív, klasszikus nevet viselő, integrált tantárgy keretében sajátítják el a hallgatók. Az elvárt kompetenciákat a tantárgyak egy-egy halmaza biztosítja a hallgatók számára. Csak néhány esetben fordul elő, hogy az ismeretkör és a kompetencia egyetlen tárgyhoz kapcsolható. A tantárgyi témakörök aránya szakmailag korrekt, az elméleti és gyakorlati oktatás aránya egyensúlyban van.

A tanterv felépítése, kreditszámai megfelelnek a KKK előírásainak. Az alapozó ismereteket 4 tárgy tartalmazza, 24 kredittel. A szakmai törzsanyagot 7 tárgy adja 42 kredit értékben. A felkínált 6 differenciált szakmai ismereti tárgyból a hallgatóknak 4 tárgyat kell teljesíteniük (24 kredit értékben). 30 szabadon választható tárgy közül választhatnak a hallgatók 4 kurzust (12 kredit). A szakdolgozat 15 kreditet ér. A *kutatásmódszertan* tantárgy, mely a szakdolgozat megírásához nyújt segítséget, további 3 kreditet jelent. A képzéshez nem tartozik szakmai gyakorlat.

A képzés zöme keresztféléves formában zajlik, emiatt 2014-ben kisebb tantervmódosítást is végrehajtottak, ami – kari elgondolást követően – egyes ismeretkör-csoportok átstrukturálását is jelentette.

A tantárgyak nagy részének az oktatását a tárgy oktatója által készített friss szakkönyvek támogatják, amelyek az utóbbi időben neves országos kiadók szakkönyveiként jelentek meg. Tizenegy ilyen szakkönyvről számolhat be a kar a vizsgált időszakban. A friss kutatási eredményeket szakkikkek révén biztosítják a hallgatók részére, a folyamatosan megújuló ppt-k pedig az adott tárgyat érintő legújabb ismereteket is tartalmazzák.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Töröcsik Mária és - a szak sajátosságaként - a szakvezető megfelelnek az akkreditációs elvárásoknak. Tudományos fokozataikat a szakhoz kapcsolódó kutatással szerezték meg, kutatói szakterületük és publikációik is szorosan kapcsolódnak a szakhoz és az általuk oktatott szaktárgyakhoz

A képzésben 15 oktató vesz részt. A 12 tárgyfelelős oktató mindegyike minősített, közülük ketten DSc tudományos címmel rendelkeznek. Mindegyikük teljes munkaidőben foglalkoztatott oktató (AT) a karon, a kötelező oktatói arányszámok biztosítottak (13/0/2/ az AT/AE/V arány), ám az egyetem két doktorandusza valójában nem vendégoktató, hanem AE. A két doktorandusz valójában AE, és nem V. A 13 AT besorolású oktató között 4 egyetemi tanár, 3 egyetemi docens, 5 adjunktus és 1 tanársegéd van.

Tudományos háttér

A szak oktatásáért felelős Marketing Tanszék az ország egyik meghatározó *marketing* szakmai műhelye. Kutatási eredményeiket konferenciákon és nyomtatott publikációk formájában rendszeresen közzéteszik. Neves szakmai kiadók (*Akadémiai Kiadó, KJK*) visszatérő szerzői, a *marketing* szakma egyetlen magyar nyelvű szaklapjának, a *Marketing & Menedzsmentnek* gondozói és rendszeres szerzői. A szak több tantárgyának írott tananyaga a szakmai kollektívától vagy a tárgyfelelőstől származik. A közvetlenül a képzéshez kapcsolható publikációk mellett nagyszámú aktuális témát is kutattak, OTKA és TÁMOP források felhasználásával. Ezek egy része *marketing* témakörű, de jelentősek a felsőoktatáshoz, illetve az egyetemhez kapcsolódó kutatások, továbbá visszatérően foglalkoznak a *tudományszervezés* és a *tudománykommunikáció* kérdéseivel is. E kutatások nagy része a kar más szakjaival és az egyetem más karaival szoros kutatói együttműködésben valósulhatott meg, az eredmények hasznosításában természetesen más szakok és karok is részesednek.

Infrastrukturális feltételek

A kar 2003-ban felújított épületében az oktatáshoz szükséges valamennyi általános és specifikus feltétel megtalálható. Kiemelhető a 2014-ben kialakított multifunkciós tér, amely egy konferencia terem mellett hét kisebb projekt-team szobát is biztosít a csoportos munkák megoldására.

A könyvtári szolgáltatások az új Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban 21. századi színvonalon biztosítottak. A fizikai jellegű könyvállomány mellett az elektronikus formában szolgáltatott egyetemi anyagok, valamint az egyetem által előfizetett adatbázisok is segítik a képzést. A szak oktatásához egyébként különleges oktatási feltételek nem szükségesek.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali és levelező tagozaton egyaránt 80 fő/év volt, a levelező tagozaton 2013/14-ben 70 főre csökkent. A ténylegesen felvett hallgatók száma hullámzóan alakult. A tendencia egyértelműen hanyatló, a nappalin kisebb mértékben (31, 52, 44, 27, 23), a levelezőn erősebb mértékben (45, 30, 36, 21, 19). Az átlagos felvételi kapacitáskihasználtság a nappali képzésen 44,25%, a levelező képzésen pedig 38,42%. A csökkenésben az egyetemen kívüli külső okok (a gazdasági válság, a felsőoktatás finanszírozásának változásai, a romló pécsi munkaerőpiaci helyzet stb.) komoly szerepet játszanak, de az egyetemnek is keresnie kell a megoldást a társakkal együttműködve.

A hallgatók teljesítménye a szakon jónak mondható, a képzésben résztvevők tanulmányaikat a mintatanterv szerint fejezik be, és a nyelvvizsga hiánya sem jelent akadályt a diploma kézhezvételében. A levelező tagozaton a lemorzsolódás nagyobb mértékű.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szak képzési programja nem tartalmaz szakmai gyakorlatot, a gyakorlati képzés a kontaktórák keretében és a hallgatói projektfeladatok formájában valósul meg. A gyakorlati foglalkozások a képzés mintegy 60%-át teszik ki.

Szinte minden tantárgy heti 2 óra előadást és 2 óra gyakorlatot jelent. A gyakorlati foglalkozáson a hallgatók a témához kapcsolódó önállóan vagy kis csoportban feladatokat oldanak meg, különböző komplex projekteket visznek végig. Ez a gyakorlati oktatás kereteit jól biztosítja, és a képzésnek mintegy a fele idejében az egyéni vagy kiscsoportos tanulást részesíti előnyben. Egyes tárgyak esetében intézménylátogatásokra is sort kerítenek, ilyenkor a fogadó intézmény munkatársa előre megadott szempontok szerint ismerteti a hallgatókkal a gyakorlati megoldásokat. Az elméleti tudás gyakorlatba való átültetését a kar Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központja is segíti, a 14 hetes projektben résztvevő hallgatók a projektcsapat tagjaiként dolgozhatnak. Figyelembe véve a sokféle gyakorlati lehetőséget, az elmélet/gyakorlat arányát a vizsgált szak esetében 40:60 arányban becsülhetjük meg.

A szak oktatói heti rendszerességgel, előre meghatározott időben lehetőséget biztosítanak egyéni konzultációkra.

Értékelés és ellenőrzés

A gyakorlati ismeretek számonkérésének módja a projektfeladatok esetenkénti értékelése, az egyéni feladatok megoldásának, az órai aktivitásnak rendszeres minősítése.

A tárgyak zöme kollokviummal zárul. A kis létszámú évfolyamok miatt az előadás-gyakorlat összekapcsolódik, folyamatos feladatmegoldások és projektmunkák követik egymást, így a kollokviumok értéke is több részből áll össze, amelyek a gyakorlati kompetenciák elsajátítását is magukba foglalják. A levelező tagozaton erre kisebb óraszám áll rendelkezésre, viszont a hallgatók otthon megoldandó egyéni, illetve csoportos feladatokat is kapnak.

A hallgatók félévi óra- és vizsgaterheltsége nem egyenletes. A 3. félév túlsúlyosnak tekinthető a hét kollokviummal és egy gyakorlati jeggyel, míg a negyedik félévre csak egy kollokvium és egy gyakorlati jegy jut, az utóbbit a hallgató a diplomakonzultációra kapja.

A szakdolgozati témák kiírására évente kétszer kerül sor, októberben és márciusban. A szak sajátossága, hogy a szakfelelőst ún. szakvezető segíti, aki 10 témát ad meg, ezekre a hallgatók a Coospace elektronikus felületén jelentkezhetnek. A Tanulmányi Osztály továbbítja a jelentkezéseket a szakvezetőnek, aki a hallgatók mellé konzulenseket jelöl ki. A szakdolgozatok plágium-ellenőrzésen esnek át az MTA Sztaki Kopi nevű programja segítségével.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből áll. A 3 tagú záróvizsga-bizottság 2-2 kérdést tesz fel a hallgatónak a bírálókat alapján, melynek kidolgozására a hallgató felkészülési időt kap. Ezt követi a dolgozatot bemutató prezentáció és a kérdések megválaszolása.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a vizsgált időszakban nappali tagozaton 167 fő (31, 52, 44, 27, 23), diplomát 76-an kaptak eddig. A levelező tagozatra 151 főt vettek fel, és 91-en kaptak diplomát. A lemorzsolódás a levelező tagozaton nagyobb mértékű, mint nappali tagozaton. A nyelvvizsga hiánya nem okoz problémát, mivel a szak hallgatóinak már belépéskor rendelkezniük kell nyelvvizsgával.

A szak nagy gondot fordít a végzett hallgatók továbblépésre való felkészítésére. Az egyetem két doktori iskolájában is van továbbtanulási lehetőség, és a felvételnél a korábbi TDK tevékenységnek, kutatómunkának és az oktatói ajánlásnak is szerepe van. A szak oktatói az arra érdemes hallgatóknak segítséget nyújtanak a doktori felvételi pályázat elkészítésében. A vizsgált időszakban 4 hallgató került be a kar doktori iskolába a *marketing* mesterszakról.

A tehetséggondozás további formái kari szinten szabályozottak, a *marketing* mesterszak hallgatói számára is hozzáférhetők. A karon 11 diákszervezet működik, amelyeknek a munkája lehetővé teszi, hogy minden hallgató megtalálja, kiélje a saját érdeklődési körét. Ezek közül a hallgatók hatot a saját megítélésük szerint kiemelkedően hasznosnak tartanak. Többek között *Janus Pannonius Szakkollégiumot*, amely sokéves múlttal és tapasztalattal segíti tagjait, akik releváns, újszerű, speciális tudásra tehetnek szert benne. A diákszervezeteken túl egyéb lehetőségeik is vannak a hallgatóknak a kiteljesülésre, ezek között főként a 2007 óta működő *Simonyi Summer School-t* és a máshol nem szokványos ösztöndíjakat kell megemlíteni. Ilyen például a *Pécsiközgáz Alma Mater Komplex Ösztöndíj Program*, amit a kar vezetése létesített. Az Erasmus rendszer keretében lehetőség nyílik külföldi részképzésre is.

A hallgatók elégedettek az egyetemmel, és kiemelkedően jónak definiálják a pécsi hallgatói életet. Oktatóik sorában könnyen találnak példaképet. A hallgatók nagyra értékelik a képzés gyakorlatiasságát, a sok kics csoportos projektmunkát, az oktatók segítőkészségét. Jó véleménnyel vannak a különböző tehetséggondozási lehetőségekről, a vállalati hétről, a Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központ projektjeibe való bekapcsolódás lehetőségéről.

A végzett hallgatók elhelyezkedésével a szak felelőse is foglalkozik, személyes konzultációkkal segíti a hallgatókat. A szakon végzettek elhelyezkedéséről formális felmérés nem készült, az csak kari szinten ismert a DPR-ből (ami jó eredményekről számol be a kompetenciák elsajátítását illetően). Ugyanez mondható el az alumni rendszerrel kapcsolatban.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése megfelelő gondossággal folyik. A szakfelelős és a szakvezető közötti munkamegosztás a stratégiai és operatív feladatok szétválasztásán alapul. A szak a Marketing Tanszékhez tartozik, csaknem minden tárgyat a tanszék oktatói tartanak. Szoros a kapcsolat az oktatók és hallgatók között.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás szervezete, dokumentálása, a szabályzatok kari szintűek. Ezek tanszéki és szak szinten való betartását a kari menedzsment biztosítja. A kar MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszert működtet. A minőségirányítási rendszer működtetéséért az elsődleges felelősséget a dékán és a kinevezett minőségügyi vezető viseli, belső felülvizsgálatát kiképzett belső auditor végzi.

Az oktatók teljesítményét a kar vezetősége és a hallgatók értékelik. A vezetőségi értékelés a Teljesítményértékelési Rendszer (TÉR) segítségével, valamint óralátogatással történik. A tapasztalatokról személyes visszajelzést nyújtanak. A hallgatók az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése (OMHV) rendszerben értékelik az oktatók munkáját, a záróvizsgát követően is kitöltnek egy elégedettségi kérdőívet. Az eredmények a tárgyak folyamatos fejlesztésének alapjául szolgálnak.

A szak oktatói köre és háttere stabil. Az oktatók életkorszerkezete jelenleg megfelelő, de az évek előre haladásával életkori okok miatti cserékre kell felkészülni. A fokozatos és habilitált oktatói utánpótlás folyamatos, ezzel az időszakosan jelentkező túlterheléseket is rövid idő alatt fel lehet oldani, és ez alapja lehet a későbbi cseréknek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés összességében kari szinten készült el, de a szak hozzáfűzte a szakra vonatkozó sajátosságokat. Ebből kiderül – amelyet az egész anyag is tükröz –, hogy a szakon *erős*, magas minőségű oktatói gárda van, ám jelentősek a külső körülményekből származó *gyengeségek*: a város és régió vonzerejének, álláslehetőségeinek romlása, amihez hozzájárul magának a marketingszakmának a presztízsvesztesége. Alapjában véve ezzel magyarázható a hallgatói létszám csökkenése. Szűk a külső vállalati és külföldi kapcsolatok hálózata, ezekből egyértelműen következik a „cső a csőben” – csak a karról, elsősorban a megalapozó alapszakról – való beiskolázás, vagyis a szak vonzereje csekély ahhoz, hogy külső helyekről vonzzanak ide hallgatókat. A legfőbb *lehetőségnek* azt látják, hogy az egyetem társkaraival közös, akár részképzéseket hozzanak létre, a kapacitásait ott hasznosítsák.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szakvezetés által megfogalmazott oktató-hallgató kapcsolat erősítése, az alumni hálózat fokozottabb felhasználása fontos, de nem valószínű, hogy elégséges. A térségfejlesztési programokban, a vállalati kapcsolatok erősítésében kell megtalálni a helyüket, amivel a legnagyobb külső veszélyforrást, a város és régió vonzerejének romlását is kompenzálni tudnák.
2. Jó elképzelés a más karok alapszakjain végzettek részére kialakítandó képzési kínálat, a *marketing* MA KKK-nak megfelelő, ám annak sajátos tartalmi összetételével, egyedi pozicionálásával, és markáns beiskolázási kommunikációjával.

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak <i>marketingstratégia;</i> <i>turizmus- és szolgáltatásmarketing</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/47. (magyar és angol nyelven)	2016/1/VII/3/45. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Széchenyi István Egyetem a *marketing* mesterszakon magyar nyelven, két specializáción teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést, angol nyelven – csak a *marketingstratégia* specializáción – nappali képzést folytat. A mintatanterv struktúrájában, arányaiban megfelel a KKK-ban nevesítetteknek, mind az óraszámok, mind a kreditek vonatkozásában. Az alapozó tárgyak 23, a törzstárgyak 42, a specializációk 30-30, a szabadon választhatóak 10 kredittel vannak jelen. Kötelezően választható kategória nincs. A gyakorlat aránya a gyakorlati óraszámok alapján számolva 30%. A képzést (a szabadon választható tárgyak nélkül) 22 tárgy teljesítésével lehet elvégezni, az összes tantárgykinálat 28. (Az önértékelés „matematikája” pontatlanságokat mutat.)

A tananyag alapvetően lefedi a KKK kompetenciaelvárásait, a nevesített ismeretkörök – hasonló tantárgyelnevezésekkel – megjelennek. Célszerű lenne ugyanakkor a szakmai törzstárgyak között a *marketing* meghatározó alkalmazási területeit jobban megjeleníteni, pl. *business, non-business, szolgáltatás- marketing*, hiszen ezek képezhetik egy mesterképzés „felhasználói többletét”. A tematikák áttanulmányozása alapján néhány vonatkozásban kritika, javítandó, pontosítandó feladatok fogalmazhatóak meg. Pl. az *integrált marketingkommunikáció tervezése és eszköztársere* tárgy erőteljesen PR tartalmú, nem fedi az elvárt integratív, stratégiai-vezetői szemléletet, tananyagot, s jelentős átfedésben van a *közönségkapcsolatok tervezése* tárggyal. Törekedtek a tárgyak jellegének tudatos kialakítására, az alap- és mesterképzési szint elválasztására, de néhány esetben (pl. *közönségkapcsolatok tervezése*) ez nem sikerül. A *marketing* szakok két képzési szintjének egymásra épülése mellett az esetleg más tudományterületről érkezők „integrálása” természetesen szintén fontos s nem könnyű szakmai feladat, mely nemcsak a tananyag átadásával, hanem a kapcsolódó tehetséggondozási tevékenységgel, a szakmai, kutatói tapasztalatokat építő oktatói munkával, célzott oktatásmódszertannal valósítandó meg.

A tematikák egy része az elmúlt években nem került frissítésre, gyakori a régi kiadású szakirodalom, a kötelező irodalomba csak ritkán kerültek be friss (akár folyóirati) publikációk. Nagyon hiányos a *turizmus- és szolgáltatásmarketing* specializáció *turisztikai* tárgyainak szakirodalmi háttere: alapvető hazai szakmai könyvek, anyagok hiányzanak, nem fedik le szakszerűen az oktatási célokat, alapvető módosításuk szükséges. Ez felvetheti a specializáció átalakítását a tartalmi-szakmai összhang megteremtése érdekében.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *marketingstratégia* specializáció felelőse, Józsa László és a *turizmus- és szolgáltatásmarketing* specializáció felelőse, Ercsey Ida – szakmai életútjuk, teljesítményük alapján – egyértelműen megfelelnek a követelményeknek. A képzésben 23 oktató vesz részt, köztük 13 tantárgyfelelős. A tárgyjegyzők tudományos minősítettség kritériumának megfelelnek, s a teljes oktatói kör kompetenciája is jó. Alapvetően AT alkalmazásúak, ami egy stabilnak tűnő, részben saját „nevelésű” szakmai közösséget jelez (20 AT, 3 V oktató). A tantárgyfelelősök **több mint felének** (7/13) a kreditterhelése magasabb 25-nél, ez a MAB akkreditációs elvárásainak nem felel meg. Néhány oktató átlagolt heti óraterhelése is kiugró: 16, sőt 19. Az összességében jó kompetenciák mellett ugyanakkor az egyes oktató-tantárgy „megfelelőség” kapcsán hiányosságok jelezhetők, pl. *integrált marketingkommunikáció, disztribúció és ellátási menedzsment, direkt marketing módszerek* stb. esetében nincs a tantárgyfelelősnek érdemi szakterületi publikációs tevékenysége. Az angol nyelvű képzés esetében számos tantárgy tematikája csak magyarul érhető el. A tematikákban jelzett tárgyjegyzők több esetben nem egyeznek meg az önértékelésben szereplő nevekkkel, és az ellentmondás a közreműködő oktatói besorolással sincs feloldva (pl. *marketingmenedzsment, marketingkutatás, környezet- és piacelemzés, nemzetközi és interkulturális marketing* stb.).

Az angol nyelvű képzésben nevesített oktatók nyelvtudása megfelelő, ám egy részük sem a tudományos minősítettség, sem a szakmai megfelelőség vonatkozásában **nem tesz eleget** a tantárgyfelelőssel, oktatókkal szemben támasztott elvárásoknak.

Tudományos háttér

A szak meghatározó tárgyait a Marketing és Menedzsment Tanszék gondozza. A tanszéken az elmúlt években tudatos kutatási tevékenység valósult meg, melynek eredményeképpen jelentős publikációs eredményeket értek el. Az oktató-kutató közösség rendszeresen vesz részt hazai és nemzetközi konferenciákon, erősítve nemzetközi láthatóságukat. Mindezek eredményeként szakkönyvek, hazai és külföldi, értékes folyóiratpublikációk is születtek. Jellemzőek a közös kutatások, publikációk, melyek az együttműködés meglétét erősítik. A fogyasztói elemzések, a Városmarketing Kutatócsoport jelzik, hogy kezd kialakulni a közös kutatói irány, műhely jelleg. A korábbi személyes nemzetközi kapcsolatok intézményesülése is elkezdődött. Ugyanakkor az elmúlt két évben történt vezetői változások után fontos feladat a megindult folyamatok folytatása, az eredmények megőrzése és új irányok megerősítése, különösen a fiatal, ambíciózus kollégák megnyerése, megtartása érdekében.

Infrastrukturális feltételek

A győri campus rendelkezik a szak jelentős létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. 100-nál több főt befogadó előadóteremből 5 áll rendelkezésre, továbbá 35 kisebb kapacitású szemináriumi terem használható a kis létszámú foglalkozásokra. A 4 számítástechnikai kabinet összesen 185 fő befogadására képes. A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2011 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére, továbbá egy 120 géppel felszerelt olvasóterem is. A jelentős könyvtárállomány mellett elérhetők a legfontosabb adatbázisok is (Wos, EBSCO, stb.). Az elektronikus tananyagok a Kautz Kar által működtetett „Virtuális Kar” rendszerből tölthetők le. A kijelölt tananyagok alapvetően elérhetőek, néhány tárgy esetében saját könyvvel, jegyzettel, több esetben segédlettel találkozunk, azok segítik az oktatást. Az angol nyelvű képzésnél számos tárgynál szakirodalom-ellátási problémák is láthatóak.

A hallgatói létszámhoz viszonyítva a kollégiumi kapacitás jelentős. A campus területén két sportlétesítmény van (edző csarnok, egyetemi sportcsarnok).

A képzési létszám és kapacitás

A nappali tagozaton az éves tervezett felvételi keretszám 40-ről 50-re emelkedett, majd 2012-től 30 főre csökkent. A felvett hallgatók létszáma is hullámzóan alakult: 16, 34, 28, 18, 20, összesen 116 főt vettek fel a magyar nyelvű nappali képzésre. A levelező képzés éves tervezett felvételi keretszámai azonosak a nappali képzésével, a hallgatói létszám csökkenő: 12, 46, 21, 16, 12, összességében 107 hallgató nyert felvételt a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a magyar nyelvű levelező képzésre.

Az érdeklődés a szak iránt nappali tagozaton kis mértékben, levelező tagozaton nagyobb mértékben visszaesett az utóbbi években. Az angol nyelvű képzés iránt drasztikusan lecsökkent a kereslet, eddig összesen 39 főt vettek fel.

Az intézmény, a kar képzési kapacitásai kellő, megalapozott keretet jelentenek a szak számára.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés előadás-gyakorlat arányában előadás-túlsúly van, de szinte minden tárgy esetében félévi hallgatói feladat kiadására, prezentálására, vitájára kerül sor, ami javítja a gyakorlatorientáltsági képet. Az évközi feladatokhoz kapcsolódó konzultációs lehetőségek biztosítottak. Az oktatásmódszertani fejlesztés a szak vonatkozásában is megfogalmazott szándék, tudatos törekvés, melynek egyes eredményei már beépültek. Az Erasmus program külföldi részképzései a szakon is megjelennek, az igénybevevők száma növelendő.

A kar, a tanszék és az oktatók törekszenek a gyakorlati szakemberek vendégként, esettanulmány-gazdaként történő bevonására, s a hallgatókat gyakorta viszik szakmai rendezvényekre (pl. kamarai programok, konferenciák).

Az angol nyelvű képzésre célszerű – a meglévő erőforrások részbeni átcsoportosításával – nagyobb hangsúlyt fektetni. Fontos, hogy a magyar nyelvű képzésen résztvevők számára is lehetséges legyen idegen nyelven a helyettesítő tárgyak felvétele.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérésben minden tárgy kollokviummal, vizsgával zárul. A tematikák szerint csak néhány tárgy keretében történik szóbeli beszámoltatás, többnél alternatívaként megjelölve. A képzés, a szak jellege mindenképpen a szóbeli készségek fejlesztését igényli, a szóbeli vizsgák formájában is, ezt nem helyettesíthetik kizárólag az évközi, lazább, nem

olyan átfogó jellegű, szintetizálást, érvelést igénylő prezentációk. A szóbeli vizsga, megfelelő oktatói felkészülés és játékszabályok mellett, nem csökkenti a számonkérés objektivitását sem. Egyébként a tantárgyi követelmények világosak, előzetesen meghirdetettek.

A szakdolgozati jelentkezés elsősorban a meghirdetett témák alapján „központilag”, az adott konzulenshez történik, de lehetséges ettől eltérő, a szakhoz illeszkedő téma kezdeményezése is. A szakdolgozat-készítést szakszeminárium keretében támogatják. A szakdolgozatot a belső konzulens és egy, általa javasolt, a dékánhelyettes által felkért külső szakértő bírálja. A szakdolgozat készítésének, formai és tartalmi elvárásainak szabályozása jól megoldott, írását egy segédlet is támogatja. A megismert dolgozatok formailag megfelelőek, megfelelnek az értékelésük minősítésének.

A komplex záróvizsga szervezése – a *kereskedelem és marketing* alapszakhoz hasonlóan – sajátos gyakorlatot mutat. A vizsga és a szakdolgozat védeése időben kettéválik. A komplex záróvizsga előzetesen kiadott témakörök alapján történő felkészüléssel háromórás írásbeli vizsga keretében történik, ahol esettanulmány(ok) megoldása segítségével kell a hallgatóknak a tudásuk, ismereteik felhasználásáról, alkalmazásáról számot adni. A záróvizsgára való felkészüléshez kiadott témakör és szakirodalmi háttér átfogja a szakmai törzsismeretek, tantárgyak körét. A komplex vizsgának a szituációk, esettanulmány alapján történő lebonyolítása, az alkalmazói tudásra való koncentráció jó. Jobb, mint a szokásos vizsgakérdések alapján történő újravizsgáztatás, ugyanakkor – ez esetben is – a szóbeli vizsga (hasonló felkészülés alapján) szakmai vitaként jobb lenne, mint az írásbeli: a záróvizsga-bizottság a vizsga jelen formájában csupán a szakdolgozat és az ahhoz kapcsolódó tapasztalatok, ismeretek alapján kap személyes benyomást a végzős hallgatóról. A védésen a szakdolgozat 10 perces prezentálása, annak vitája történik. A szakdolgozatvédeés sikertelensége esetén a komplex záróvizsgát is meg kell ismételni, ez a gyakorlat nem egészen hallgatóbarát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A magyar nyelvű nappali képzésben 41, a levelező képzésben 40 diplomát adtak ki, az angol nyelvű nappali képzésben pedig 19-et. Ez utóbbi képzésben 1 fő abszolutóriumot szerzett, de még nem tette le a záróvizsgát. Az eddig összesen felvett hallgatói létszámot alapul véve 14% nem iratkozik be a képzésre, 15% pedig lemorzsolódik a képzés során. A felvett hallgatók 18%-a nem a képzési időn belül végez, átlagosan 2 félévvel haladnak túl a képzési időn. Az angol nyelvű képzés lemorzsolódási aránya 17%-os, a túlélszók aránya 20%, 1 félévnél többet nem csúsznak a hallgatók. A felvett hallgatók 2/3-a sikeresen elvégzi a szakot.

A szakon nem jelent problémát a nyelvvizsga hiánya, néhány fő szerepel a nyilvántartásban, aki letette a záróvizsgát, és a nyelvvizsga hiányában nem kapott oklevelet.

Az alapképzésen végzetek továbbtanulni akaró hányadának többsége Budapestre megy, melynek okai között a főváros vonzereje, a szakmai-munkahelyi lehetőségek nehezen kompenzálhatóak. Ugyanakkor a szak „nyitottabb” jellege lehetővé teszi, hogy más (pl. *mérnök, szociológia* stb.) tudományági alapidiplomával rendelkezők is hallgatók legyenek. Ehhez a beiskolázási marketing mellett célszerű az ismereteknek a specializáció keretében történő célzottabb átrendezése.

A hallgatók felkészítése a továbbképzésre, doktori képzésre, a tehetséggondozás folyamatai, rendszere, tantárgyi megfelelése a karon jól kiépített, mind az ismeretek oktatása, mind a hallgatókkal történő közvetlen foglalkozás, menedzselés vonatkozásában. A Szakkollégium, (O)TDK szervezetsége, eredményessége megfelelő, a felelős oktatók sok energiával segítik a tanulmányi versenyeken való sikeres szereplést. A szak OTDK-n ér el sikereket, első helyezést és további elismeréseket egyaránt (városmarketing, piackutatás).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak menedzselése alapvetően kari, s részben tanszéki szinten történik. Az oktatásszervezés (szakdolgozat stb.) jelentős mértékben centralizált (kari). A szakfelelős jogosult a szakmai irányításra, kezdeményezésekre a kar vezetése, a kari tanács felé. A tárgyak közötti koordinációt, oktatásszervezést a tanszékvezető végzi. Az oktatásszervezési, tantervi, szabályozási változtatásokat az Egyetemi Oktatási Bizottság véleménye alapján a Szenátus hagyja jóvá.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon, s ebből eredően a szakon kiépültek a minőségbiztosítási folyamatok, szervezettek az értékelések, szintúgy a hallgatói visszacsatolások. Ezt a korábbi intézményi akkreditáció minősítette, alkalmasnak, jónak ítélte.

A DPR szerint a szak hallgatóinak 50%-a 1 hónapon belül tudott elhelyezkedni 2014-ben, és ez az érték még a legrosszabb évben (2013) sem ment 48% alá. 2014-ben a hallgatók 25%-ának volt egy évnél hosszabb időre szüksége az elhelyezkedéshez. A legtöbb végzett átlagkeresete a 100-200000 Ft közötti kategóriába esett a vizsgált időszakban. A szak hallgatói leggyakrabban a szállítás-raktározás, az oktatás és az egyéb szolgáltatási területeken helyezkedtek el, korábban gyakori volt a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A külső feltételrendszer, a *korlátok* közül kiemelendők a társadalmi, különösen a demográfiai változások, az érettségizők egyre csökkenő létszáma, a fővárosi egyetemek vonzása. Jelentős az üzleti szféra tudatosabbá válása a K+F piacon, így figyelembe kell venni, hogy a vállalatok felől nem érkezik kellő mértékű támogatás és vállalati megbízás. A *marketing* mesterszak fontos előnyeként az elmúlt években felerősödő együttműködési hajlandóság a hasonló kutatási területtel rendelkező oktatók között, a nemzetközi kapcsolataik és a mesterszak jó regionális megítélése emelhető ki. A szak fontos előnyei, *erősségei* közé tartozik a felvett és végzett hallgatók relatíve magas aránya, az oktatói kar széles kutatási palettája, minősítettsége, a folyamatos tananyagfejlesztés, a szak hallgatóinak fokozott aktivitása, eredményessége a tudományos diákköri munkában. A *gyengeségek* között szerepel a gyengülő informatikai infrastruktúra, a tananyag továbbfejlesztése, a tematikák legújabb kutatási eredményekkel való kiegészítésére rendelkezésre álló belső erőforrás elégtelensége, a szak nem eléggé erős külső vonzereje, a kutatási kapcsolatok többségének egy-egy oktatóhoz való kötődése. *Lehetőségeket*, fontos stratégiai irányt látnak a következőkben: nemzetköziesítés, kifejezetten a szak idegen nyelvű oktatására, az oktatói gárda felkészültségére és nemzetközi kapcsolataira épülően a külföldi hallgatók bevonása a képzésbe, ezáltal kiküszöbölve a szűk merítési kört, hatékonyabb marketing tevékenység, a hallgatók bevonása „önmarketing” révén, az oktatók jobb motiválása, kapcsolatépítés, együttműködések kialakítása a vállalati szférával elsősorban forrásszerzés (vállalati megbízások) céljából, továbbá külföldi egyetemekkel oktatói és hallgatói csereprogramokat kínáló pályázatok elnyerése érdekében. Ez a stratégia szolgálja a tananyag fejlesztését, a professzori utánpótlást, a nemzetközi kapcsolatok kiszélesítését, és az oktatók képességfejlesztését is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Módosítsák a tantervet, összhangban azzal a MAB kívánalommal, hogy az AT oktatók legfeljebb 1/3-ának legyen az intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél.
2. Különösen az angol nyelvű képzés igényel mind tartalmi, mind erőforrásfejlesztést.
3. A képzési program „frissítése”: részben a *marketing* terén az indítás óta történt változások követése; a mintatanterv pontatlanságainak megszüntetése; strukturális korszerűsítése, alkalmazási területek felé történő nyitása és a mindenképpen szükségessé váló tartalmi, tananyagfejlesztési megújítás érdekében.
4. Az oktatói kör oktatási és kutatási kompetenciái közötti jobb összhang, alokáció megteremtése, szükség esetén fejlesztési, támogatási program révén.
5. A kutató-műhely jelleg erősítését, iskolateremtést lehetővé tevő kutatás-támogatás megerősítése, a szak szakmai pozicionálásának (stratégiai vonulat melletti) kialakítása, meghatározása érdekében.
6. A szak fejlődését támogató belső, hazai és nemzetközi marketingtevékenység, program kidolgozása, megvalósítása.

Széchenyi István Egyetem (Znojmo) Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak <i>angol nyelven, Znojmo</i> <i>marketing-stratégia, turizmus- és szolgáltatásmarketing</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2009/9/XI/28.	2016/1/VII/3/56. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT) A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) kormányrendelet 8.§ (5) bekezdése szerint:

Ha a felsőoktatási intézmény a nyilvántartásban szereplő valamely szakját vagy felsőoktatási szakképzését – a szakirányú továbbképzések és a kis létszámú szakok kivételével – öt egymást követő évben nem indította, azt a Hivatal a működési engedély felülvizsgálata során hivatalból törli a nyilvántartásból.

Fentiek értelmében a Széchenyi István Egyetem **marketing** mesterképzési szakjának az egyetem székhelyén kívül, Znojmon (Csehország) angol nyelven történő indításához új szakindítási eljárást kell kezdeményezni az Oktatási Hivatalnál. A MAB ezen eljárás keretében készíti el szakértői véleményét a képzésről.

Szegedi Tudományegyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>marketing</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/79.	2016/1/VII/3/46. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű levelező képzés folyik specializáció nélkül magyar nyelven. A szak tanterve néhány tárgy tekintetében nem felel meg a KKK dokumentumainak és elvárásainak. Hiányoznak a *marketingstratégia, marketing információs, döntéstámogató és kontrolling rendszerek, közgazdaságtudomány története, interkulturális marketing* területeket lefedő tantárgyak a képzésből. Jelentős számban található a tantervben elméleti tárgyak. Ezek megléte egy magasabb színvonalú oktatási programban nem kifogásolható, de a *marketing* szakmában talán némileg túlzott. A hallgató választása esetén ez akár 12 tárgy is lehet, ami a tárgyak felét jelenti. A kifejezetten *marketing* jellegű tárgyak száma 9, amely nem kevés, de az elméleti tárgyak számával összehasonlítva némileg alárendeltebb. Indokolt egy *tervező-elemző* jellegű tárgy felvétele a tantervbe, esetleg egy *Európai uniós* tárgy helyett, amelyekből 3 is található. A néhány tantárgyleírást érintő helyszíni betekintés alapján a megadott szakirodalmak megfelelőek, de a 2010 utáni releváns könyvek visszafogott számban jelennek meg.

Az elméleti ismeretek átadása mellett jellemzően gyakorlati képzések is folynak. A képzés jellege miatt indokolt lehet a gyakorlati feladatmegoldás nagyobb mértékű beépítése az oktatásba, az elméleti ismeretadást némileg csökkentve.

A képzés jellegzetessége, hogy specializáció nem került kialakításra a tantervben, ennek következtében a térségi vagy a kutatásokból eredő specialitások nem jelenhetnek meg az oktatásban. A hallgatók a bő terjedelemben felkínált tantárgyi palettából válogathatják ki a számukra fontos ismereteket. Mindkét megoldásnak vannak előnyei és hátrányai, mégis megfontolásra ajánlható legalább egy specializáció kialakítása, a helyi, térségi gazdasági sajátosságok, illetve a kutatási irányok figyelembe vételével. Természetesen ennek a személyi feltételeit is meg kell teremteni.

A kompetenciák tekintetében az anyag megfelelő párosításokat tartalmaz.

A levelező képzés tanterve megegyezik a nappalival.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Hetesi Erzsébet minden tekintetben megfelel a követelményeknek, a *marketing* egészére történő rálátása, szakmai beágyazottsága, szakmai közéleti szerepvállalása egyértelműen alkalmassá teszi őt a feladatok ellátására. Megadott publikációi nagyon jó tudományos teljesítménynek értékelhetők.

Az AT/AE/V oktatók aránya megfelelő. A képzés 29 tantárgyát 28 oktató tanítja, ebből 18 tantárgyfelelős. Két tantárgyfelelős nem rendelkezik tudományos minősítéssel, akik közül az egyik nyelvtanár, a másik jogász. A tantárgyfelelős oktatók kreditterhelése megfelelő, kielégíti a MAB előírásait. A képzés lényegét képező, a *marketing* szélesebb értelmezési körébe tartozó tárgyakat egy fő egyetemi tanár és két fő tudományos minősítéssel rendelkező beosztott tantárgyfelelős látja el. A három fő összesen 9 tárgy vezetését látja el. Mindenképpen szükséges lenne legalább egy főállású, tudományos minősítéssel rendelkező oktató felvétele a *marketing (kereskedelem)* mesterképzés szakterületére.

Tudományos háttér

A kar, illetve az integrált egyetemi háttér jó alapot teremt tudományos kutatásra, amellyel az oktatók jól is éltek. A szakfelelős a magyar és a nemzetközi *marketing* szakmai szféra elismert szereplője, szakkönyveit más műhelyek is alkalmazzák, publikációi neves hazai és nemzetközi folyóiratokban jelennek meg. A doktori iskola keretében a tudományos utánpótlásban is fontos szerepet vállal. A magas oktatási terhelés is magyarázza, hogy a beosztott oktatók publikációs tevékenységében a nemzetközi publikációk még nem foglalnak el megfelelő helyet. A kar ugyanakkor

fontos lépéseket tesz ennek javítására, jelentős anyagi támogatást nyújt a kutatásokon alapuló publikációk megjelentetésére külföldi tudományos folyóiratokban.

A kar keretében jelenleg négy kutatóműhely működik, ezek tevékenységének fejlesztése indokolt, egyrészt a vállalatok irányába, másrészt originális kutatások nemzetközi elismertetése felé.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei megfelelőek. Az oktatás döntő többségben két épületben zajlik. A Kálvária sugárúti, felújított és a legkorszerűbb technikával ellátott épületben kapnak helyet az irodák, valamint három 40 fős tanterem, 2 számítógépes kabinet és három szemináriumi terem. Az ebben az épületben található termek mindegyikében lehetőség van az előadások és foglalkozások digitális rögzítésére és a kar honlapján történő, akár azonnali közvetítésére. A másik épület a Feketesas utcában található (mintegy öt perces sétára az előző épülettől), 2012-ben lett felújítva, és öt tanteremnek ad otthont. Az oktatási teremkapacitás itt tovább is bővíthető. A két épületben tartott tanórák mellett előfordul, hogy a diákok évfolyamszintű előadás keretében a József Attila Tanulmányi és Információs Központ nagy termeiben hallgatnak kurzusokat. Ezen túlmenően szükség esetén egyes tanórákat más karok tantermeiben tartanak.

A Gazdaságtudományi Kar két számítógépes labort üzemeltet a kar hallgatói számára, emellett a diákoknak hozzáférésük van a József Attila Tanulmányi és Információs Központ számítógépeihez és internet használatához. Az informatikai eszközöket folyamatosan fejlesztik, a legutóbbi nagyobb beszerzés 2014-ben történt. Továbbá a diákoknak és az oktatóknak is van hozzáférésük a KSH kutatószobájához Szegeden.

A szak diákjai a Szegedi Tudományegyetem központi könyvtárát használják, mely több mint egymillió könyvet, 250 000 folyóiratot és 130 000 egyéb dokumentumot, valamint egy folyamatosan növekvő digitális állományt kezel. A könyvtár, annak ellátottsága és felszereltsége igen magas színvonalú.

Az oktatási segédletek támogatják a szak minőségének fenntartását és növelését. A szakirodalom mind magyar nyelven, mind angol nyelven megfelelő és hozzáférhető, listájukat évente frissítik. Az oktatók által biztosított egyéb segédanyagok a Coospace-en keresztül elérhetőek.

A Gazdaságtudományi Kar a Coospace-t használja a tanulmányi tartalomszolgáltatás és az elektronikus ügyfélszolgálat, valamint a hatékony kommunikáció biztosítására. A tanulmányi ügyekkel kapcsolatos adminisztrációt az ETR támogatja, a MODULO rendszer alkalmazása pedig lehetővé teszi, hogy a diákok a nap bármely szakában elektronikus dokumentumok segítségével intézhessék a tanulmányaikkal kapcsolatos adminisztratív ügyeiket.

A képzési létszám és kapacitás

A *marketing* mesterszak felvételi keretszáma a teljes idejű képzésben 50, a részidejű képzésben 40-50 fő volt, amelyet még egy időszakban sem sikerült feltölteni. A felvettek száma a teljes idejű képzésben összesen 137 fő (31, 33, 29, 26, 18), a részidejű képzésben összesen 108 fő (33, 31, 14, 19, 11). A 2013-2014-es időszakban a kapacitásfeltöltés 40-50% között mozgott.

A felvettek létszámának csökkenő tendenciáját is tekintve megállapítható, hogy nem sikerült fenntartani a szak iránti érdeklődést, amely mindenképpen továbbgondolást igényel.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok egyaránt tartalmaznak elméleti ismeretátadást és gyakorlati jellegű feladatmegoldást. A magas óraterheléssel, valamint a mesterképzés elméletibb jellegével is magyarázható, hogy a gyakorlati formák kissé háttérbe szorulnak a képzés során. Javasolt, átfogóbb jellegű tárgyak kialakításával a gyakorlati képzések is nagyobb szerepet kaphatnak. Ugyanakkor a képzés tanárai nagy szerepet fektetnek az egyéni foglalkozásokra a szakdolgozati konzultációknál.

Külföldi részképzésekre az Erasmus pályázat nyújt lehetőséget, ahol a hallgatók nagyszámú külföldi intézmény közül választhatnak. Ezek igénybevétele a mesterképzés hallgatói esetében kevésbé jellemző. A hazai helyzetnek megfelelően a bejövő hallgatók száma kevesebb, számukra 2 angol nyelvű mesterképzési kurzust nyújtanak, ezt növelni lenne célszerű.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak értékelése írásbeli vizsga, házi dolgozatok és prezentációk alapján történik, ami megfelel az általános hazai gyakorlatnak.

A szakdolgozati témaválasztás hagyományos úton történik, külön informatikai program a jelentkezések kezelésére nem

áll rendelkezésre. Az egy főre jutó dolgozatok számának nincs maximuma, a konzulens oktató korlátlan számú dolgozatot vállalhat. Kellő számban állnak rendelkezésre *marketing* jellegű témák. A megtekintett dolgozatok statisztikai elemzése összetettebb módszereket is felvonultatnak.

A szakdolgozatok értékelését a témavezető és egy belső, egyetemi bíráló készíti. A záróvizsgák bizottságainak munkájában külsős szakemberek részt vesznek. A záróvizsgák szakmai és szakdolgozat védési szakaszai egyszerre kerülnek lebonyolításra. A záróvizsgák egy hallgatóra jutó minimális és maximális időtartamát nem szabályozzák.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben összesen 78 (-, 5, 27, 30, 16), a részidejű képzésben összesen 130 (32, 31, 22, 18, 27.). A hallgatók lemorzsolódása a képzés során mérsékelt, a lemorzsolódók nagy hányada már az első év folyamán távozik a képzésből. Ez arra utal, hogy a beilleszkedett hallgatók alapvetően elégedettek a képzéssel.

A mesterképzésben résztvevő hallgatók esetében évente legfeljebb 1-2 fő folytatja a tanulmányait a doktori képzésben. Megfontolandó a doktori programra történő erőteljesebb orientáció. Ezzel együtt a kari tehetséggondozás magas szintű, a kar TDK tevékenysége 2010 és 2014 közötti években nagyon erős volt. Számos díjazott került ki soraikból, s a tehetséggondozás számos más formában is megjelenik pl. demonstrátori rendszer, szakmai klubok.

A DPR alapján a hallgatók elhelyezkedési esélyei és fizetési kategóriájuk jó. A hallgatók nagyon jelentős része búcsút mond a régióknak és a városnak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája az Üzleti Tudományok intézete, ezen belül is a Marketing és menedzsment szakcsoport. A szakfelelős az egyetem szenátusának tagja és a Gazdasági Bizottság elnöke, így nemcsak rálátása van az egyetemi ügyekre, de aktívan befolyásolni is képes azokat.

Kívánatos lenne, hogy a szakfelelős – a kari vezetéssel összhangban – a képzés humánerőforrás-fejlesztését is szorgalmazza.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A vizsgált képzésen nincsenek szakspecifikus intézkedések, a minőségbiztosítási folyamatok a karon egységesek.

A bemenet körében világosan dokumentáltak az elvárások, az oktatók alkalmazásának feltételeit az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg, a tételes ismertetés az egyetemi SZMSZ Foglalkoztatási Követelményrendszerében található. A kar az utánpótlást elsősorban belülről próbálja megoldani. Az oktatási-tanulási folyamatban az oktatók szakmai, módszertani fejlődését a kar elkötelezetten támogatja. Nagy hangsúly helyeződik az oktatók kutatásokban való részvételének, a hazai és nemzetközi konferenciákon való részvételének és publikálásának a támogatására. Az oktatók továbbképzése több dimenzió mentén biztosított: angol nyelvtanítás, illetve pedagógiai jellegű továbbképzések formájában. Az oktatói teljesítmények mérése a folyamatosan átalakított és újragondolt Teljesítményértékelési Kézikönyv alapján történik. Az oktatók teljesítményét az oktatás és a kutatás terén mérik. Az előbbi esetében figyelembe veszik az oktatást és az ahhoz szervesen kapcsolódó tevékenységek végzését, valamint a tehetséggondozási feladatokat és eredményeket. Az utóbbi esetében a publikációk számát tekintik az értékelés alapjának. A két területet 50-50%-ban veszik figyelembe. Az elismerés, ami elsősorban mennyiségi és teljesítésalapú, leginkább pénzügyi formájú.

A karon az OMHV kérdőív online tölthető ki. A linket a hallgatók e-mailben kapják meg. A válaszadási arány meglehetősen alacsony (13-15%). Az eredmények az összoktatói értekezleteken bemutatásra kerülnek. Emellett a kar egyes szervezeti egységei, sok esetben az egyes oktatók maguk önállóan állítanak elő formanyomtatványt, amelyeken a diákok értékelni tudják az oktatók munkáját az egyes kurzusokra vonatkozóan. Az oktatók meglátása szerint a minőségbiztosítás elemeinek a biztosítása informális formában valósul meg.

A lemorzsolódás csökkentése érdekében a kar a képzési kimenet adatait rendszeresen gyűjti, a folyamatokat értékeli. A foglalkoztatás tapasztalatait a karral együttműködő nagyszámú foglalkoztatótól kapott információk egészítik ki.

A Szegedi Tudományegyetem 2010-ben csatlakozott a DPR-hez. A DPR-ben az intézményi vizsgálat módszertana illeszkedik az országos rendszerhez, de a DPR rendszer működése nem szakspecifikus. A Hallgatói Szolgáltató Iroda minden adott évben végzett hallgatónak küld elektronikus formájú kérdőívet. Ezt a kérdőívet intézményi szinten kiegészítik az elégedettség, intézményi lojalításra, az intézmény elhelyezkedést segítő szolgáltatásra és a képzések hiányosságaira vonatkozó kérdésekkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés C-SWOT analízise alapvetően helyesen mutatja be a kritikus területeket. A *külső korlátok* között jelennek meg többek között a demográfiai tényezők, az alapképzés és a mesterképzés munkáltatói megítélése, a földrajzi elhelyezkedés és a mesterszakra belépők eltérő felkészültségi szintje. Az *erősségek* között szerepel az oktatói állomány alacsonyabb életkora, ami részben valóban előny, ugyanakkor magas képzettségű és kutatási teljesítményű oktatók jelenlétére is szükség lenne. A *gyengeségek* között helyesen jelenik meg a professzorok alacsony száma, legalább egy fő magas képzettségű oktató főállású alkalmazása indokolt. További *gyengeség* még a tudományos tevékenység, ami a nemzetközi kutatási kapcsolatok kialakításával fejleszthető. *Fejlesztési lehetőségek* között sorolják fel az idegen nyelvű kurzusok kínálatának bővítését, a vállalati kapcsolatok fejlesztését, a duális képzés és double degree program kialakítását.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Tantervmódosítással be kell emelni a következő területeket a tantervbe a KKK-nak való teljes megfelelés érdekében: *marketingstratégia, marketing információs, döntéstámogató és kontrolling rendszerek, közgazdaságtudomány története, interkulturális marketing.*
2. Célszerű lenne néhány kötelező angol nyelvű tárgy bevezetése.
3. Megfontolandó legalább egy specializáció kialakítása a helyi, térségi gazdasági sajátosságok, illetve a kutatási irányok figyelembe vételével.
4. Fontos lenne legalább egy új szenior oktató alkalmazása.
5. Nemzetközi kutatási kapcsolatok kiépítése, a publikáció erősítése
6. Célszerű lenne egyenletessé tenni az oktatók szakdolgozati terhelését, megakadályozva a kirívóan magas egy főre jutó dolgozatszámot, s bevezetni a dolgozatok külsős értékelését. A szakmai elmélyülés lehetőségének megteremtése érdekében 2 félévre kellene növelni a szakdolgozat elkészítésének tantervi idejét.
7. Javasolt a vállalati kapcsolatok erősítése a régióban.
8. A doktori képzés irányába történő erőteljesebb orientáció

<p>Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gödöllő, Budapest</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>marketing</i> mesterképzési szak <i>marketingstratégia és tervezés;</i> <i>marketingtudás és információmenedzsment</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/56.</p>	<p>2016/1/VII/3/47. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szent István Egyetemen a *marketing* mesterszakon magyar nyelvű, teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik az intézmény gödöllői székhelyén és a budapesti telephelyen. Négy specializációt hirdetnek, amelyek közül az *üzleti kommunikáció* a csökkenő hallgatói létszám miatt, a *logisztika és ellátási lánc menedzsment* pedig a *logisztikai menedzsment* mesterszak beindítása miatt elveszítette jelentőségét, és nem indul. Így két specializáció: a *marketingstratégia és tervezés*, valamint a *marketingtudás és információmenedzsment* indul el rendszeresen.

A szak tanterve megfelel a KKK dokumentumainak és elvárásainak. A szakmai törzsanyag 9 tárgya közül 7 kifejezetten a *marketing* egyes részterületeit fogja át, míg a differenciált szakmai ismereteket nyújtó specializációs tárgyak lehetőséget adnak a nagyon elmélyült tanulmányozásra is. (Az oklevél megszerzéséhez 120 kreditre van szükség, az önértékelés adatlapján szereplő 180 kreditelírás.) A mintavételes alapon megtekintett tantárgyi leírások alapján korszerű tananyagokat használnak, amelyek között számosat a tanszék munkatársai jegyeznek.

Személyi feltételek

A szak személyi feltételei maximálisan eleget tesznek az akadémiai elvárásoknak. Az oktatásban részt vevő 25 oktatóból 20 tantárgyfelelős. Minden oktató minősített, döntően Phd és CSc, de 5 fő DSc, ami jelzi a magas tudományos felkészültséget. A szak felelőse Lehota József, az MTA doktora, a szakterület nemzetközi hírnév kutatója. Ezt tükrözi az a számos kutatási projekt, amelyben témavezetőként is részt vállalt, továbbá az MTMT-ben is dokumentált publikációs tevékenysége. A specializációfelelősök (Papp János, Komáromi Nándor) megfelelőek, 7 tantárgyfelelős azonban több esetben **nem vesz részt** az általuk jegyzett tantárgyak oktatásában, ami **nem felel meg** a MAB-nak a tantárgyfelelősökkel szemben támasztott elvárásainak. A magyarázat a legtöbb esetben az óraterhelés megadott szinten tartása, hogy az ne haladja meg a heti kötelező szintet, illetve egyes esetekben a tartós távollét, pl. szülés.

A képzésben résztvevő 25 oktatóból 22 fő AT minősítésű. A tantárgyfelelősök mind vezető oktatók, azaz egyetemi tanárok vagy docensek. Ugyanakkor a munkatársak kormegoszlása az általános magyar helyzet problémáit jelzi, hiszen az összes oktató között is kisebbségben (36%) vannak az 1970 után születettek. Az országos problémával megegyezően, az egyetemi tanárok „túlkorosak” (a 7 főből 5 fő 1950 előtt született), és viszonylag kevés a docens, aki a helyükbe léphet. A tantárgyfelelősök intézményi szintű kreditterhelése legfeljebb 25.

Tudományos háttér

A *marketing* mesterszak tudományos háttérét az Üzleti Tudományok Intézete Marketing módszertani és Marketing menedzsment tanszékei biztosítják. Imponáló a lista, amely az elmúlt 25 év hazai és nemzetközi kutatási programjait sorolja fel. OTKA és TÁMOP kutatások mellett TEMPUS, LEONARDO és CEEPUS programokban való részvétel jelzi a nemzetközi kapcsolatokat. A 26 hazai és 10 nemzetközi program gyakran más tanszékek, intézetek irányítása alatt bonyolódott, ami a szakok közötti együttműködésnek is egyik, indirekt formája. Emellett az oktatásban közvetlenül hasznosítható vállalati kutatási programokban is jeleskednek, amelyből 51-et jeleznek az elmúlt két évtizedben. Nagy multinacionális cégek (mint pl. IBM, Unilever, stb.) mellett hazai vállalatok (mint pl. ÉFOSZ) is szerepelnek a partnerlistán.

Az MTMT adatbázisa alapján összesítve, az utóbbi 5 esztendőben 237 publikációt jelentetett meg a két marketing tanszékhez tartozó, a *marketing* képzésben részt vevő 10 munkatárs. Az egy főre vetített évi 5,3 tudományos publikáció

megfelelő színvonalú szaklapokban és konferenciákon eleget tesz az elvárásoknak, még ha vannak is eltérések az egyes oktatók között.

Infrastrukturális feltételek

A gödöllői székhelyen, ahol három kar közös használatában találhatók a tantermek, a hazai átlagos helyzetnek megfelelően ki tudnak elégíteni minden igényt. A nagy előadók, telepített projektorokkal, biztosítják az évfolyamok számára is az előadások korszerű megtartását. A szemináriumi termek egy része szintén rendelkezik korszerű eszközökkel, projektorral, számítógéppel, TV-vel, máshová pedig telepíthetők az eszközök. A központi számítástechnikai oktató termeken túl a GTK 92 hallgatói kapacitással rendelkező 5 számítástechnikai teremmel is rendelkezik. Egyidejűleg a gödöllői campuson 4166 hallgatót tudnak leültetni, a budapesti telephelyen 1085 férőhely található.

Az egyetemi könyvtár sok százezer könyvtári egységet gondoz 7 tagkönyvtárban. A tudományterületileg releváns könyvek száma is jelentős, 26 774, míg a *gazdaságtudományi* témakörbe tartozó, az egyetem által előfizetett folyóiratok száma 137 db. A könyvtár előfizet a legjelentősebb adatbázisokra, mint Scopus, Science Direct, EconLit stb.

A képzési létszám és kapacitás

A SZIE gazdaságtudományi képzési területi kapacitási adatai évről évre nagy ingadozást mutatnak. 2013-ban 1615 fő, majd egy évvel később 2014-ben 2774 fő fogadására készültek fel, ami 2015-re 2369 főre mérséklődött.

A *marketing* mesterképzésben levő nappali és levelező tagozatos hallgatók száma (két évfolyam, 2013-2014 évek átlaga) 149 fő. Az egy *marketing* oktatóra jutó (nappali tagozat 1 fő, levelező tagozat 0,5 fő) mesterszakos hallgatói létszám 8,5 fő, ami intenzív diák-tanár kapcsolatot tesz lehetővé.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben a gyakorlati órák aránya 42,6%, ami elégségesnek látszik ahhoz, hogy a hallgatók készségszintre fejlesszék elméleti ismereteiket. A gyakorlati képzést segíti a 2003-ban átadott Marketingkutatólabor, ami lehetővé teszi speciális számítógépes szoftverek alkalmazását, fókuszcsoportok és speciális interjúk bonyolítását stb.

A szak kimeneti céljából kitűzött általános és szakmai kompetenciák elsajátítása az egyes tantárgyakban jól nyomon követhető és megfelelő módszerekkel alátámasztott, döntően a számonkérési rendszer révén. A *marketing* mesterszak keretében végeztek kompetencia-tesztet, amelyek lehetőséget adtak a SZIE GTK-n és más intézményekben a *kereskedelem és marketing* alapszakon végzett hallgatók kompetenciaszintjének összehasonlítására.

Miközben az Erasmus és más programok révén van lehetőség külföldre menni, valamint idegen nyelven már Gödöllőn is tárgyakat hallgatni, a hallgatói visszajelzések szerint ezekben nem jeleskednek a SZIE hallgatói. Ez a hallgatók tartózkodása mellett annak is betudható, hogy nem kapnak erős késztetést tanári részről sem az idegen nyelvű szakirodalom olvasására, ilyen tárgyak felvételére, sem a külföldi utak megpályázására.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak értékelése, a különböző írásbeli és szóbeli számonkérési módszerek alkalmazása megfelel az általános hazai gyakorlatnak, amelyben hangsúlyos a folyamatos tanulásra ösztönzés.

A diplomadolgozat-készítés és a záróvizsgák bonyolítása jól szabályozott. A záróvizsga részét képező komplex vizsga a szakmai alapoató tárgyakból tartalmaz 20 kérdést. Emellett a diplomadolgozat prezentációjára és szóbeli megvédésére kerül sor. A szakdolgozat témaválasztásában a hallgatóknak van nagy szerepük, a szakfelelős jóváhagyása mellett. A záróvizsga-bizottsági tagok szóbeli és írásbeli véleményt is nyilvánítanak a hallgatók tantárgyi és elméleti tudásáról, módszertani felkészültségéről, amelyet a szakfelelős is megkap. Egyébként ő vagy a specializációfelelős tagja a záróvizsga-bizottságnak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés eredményességének hallgatói létszámadatok oldaláról való megvilágítása negatív tendenciákat mutat. Az önértékelés 2.6. pontjában bemutatott táblázatok évszámai pontatlanok. A 2008/2009 tanév szerepel kiinduló évként, miközben a vizsgált mesterképzés csak 2009-ben indult el, félévente meghirdetve. Az sem világos, hogy a kétéves képzés során miként lehet már az első évben diplomát osztani. Emiatt a vizsgált 5 éves időszakot együtt vizsgáljuk, és feltételezzük, hogy egy éves elcsúszással korrektek az adatok, az első években kiadott diplomák száma pedig még a korábbi, kifutó képzésnek tudható be.

A 2008/9-2012/13 közötti időszak adatai szerint a nappali képzés éves tervezett felvételi kerete 75-ről 40 főre csökkent, majd 110 főre nőtt, miközben a felvett hallgatók létszáma, csökkenő tendenciával, ingadozott: 36, 44, 26, 28, 26,

összesen 160 hallgatót vettek fel a nappali képzésre. A levelező képzés éves tervezett felvételi kerete 150-ről 250-re nőtt, majd 55 főre csökkent, a felvett hallgatói létszám tendenciája, némi késleltetéssel, hasonló: 50,52, 46, 66, 29, összesen 243 hallgató nyert felvételt a levelező képzésre.

A jelentkezők száma mind a nappali, mind a levelező képzésben közel kétszeresen haladja meg a felvételi keretszámokat. Ha viszont az 1. helyes jelentkezéseket nézzük, akkor fordított a helyzet, és a tervezett felvételi keretszámok haladják meg kétszeresen a jelentkezőket. A 375 fős nappali tervezett felvételi kerethez képest 124 állami finanszírozású és 36 önköltséges (azaz 160 fő) hallgató nyert felvételt. A kapacitáskihasználás 40%-os lenne, ha mindenki elkezdte volna a tanulmányait, és nem lenne lemorzsolódás. A jelzett 5 éves periódusban a levelező képzés 685 fős felvételi keretszámra 141 állami finanszírozású és 12 önköltséges (azaz 243 fő) nyert felvételt. A kapacitáskihasználás 35,5%-os, ami kedvezőtlenebb, mint a nappali képzésnél. A felvételi ponthatárok csökkenő trendet mutatnak, ami azt jelzi, hogy egyre nehezebb jó hallgatókat felvenni.

A nyelvvizsga hiánya nem okoz problémát a diplomák kiadásánál.

A tehetséggondozás számos formája érvényesül a képzés során. A hallgatókat bevonják a különféle kutatási programokba, aminek az egyik következménye, hogy a hallgatók a végzés után nagy valószínűséggel választják a SZIE doktori képzését. A *marketing* mesterszakos hallgatók 10-15%-a vesz részt az intézményi TDK versenyeken. A díjnyertesek indulnak az országos versenyeken, 60-70%-uk ér el díjazott helyezést. A vállalati munkákba történő bevonás mellett a különleges képességű hallgatókat segítik vállalati gyakorlat, illetve rövid idejű vállalati munkák (8-16 óra/hét) elnyerésében. Korábban működtettek egy „MI Klubot”, ahová neves vállalati vezetőket is meghívtak, később ez beolvadt a Vállalatgazdasági Szakkollégiumba. Szűk körben működik demonstrátori rendszer is. Az országos *marketing* tárgyú versenyeken való részvételt erkölcsileg és anyagilag is támogatják. A 2010-2014-es években 10 *marketing* szakos hallgató részesült köztársasági ösztöndíjban.

A PhD programba felvett korábbi mesterszakos hallgatók pozitívan nyilatkoztak a kutatási és külföldi tanulmányi lehetőségekről.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot gondozó két tanszék, valamint a szakfelelős jól részletezett és a feladatokat, felelősségi hatásköröket világosan bemutató intézményi rendszerben működik. A beiskolázási és felvételi folyamatot a dékánhelyettes működteti, a szakfelelős feladatai a beiratkozástól a záróvizsgáig tartanak. A fejlesztési javaslatoktól kezdve az operatív működés összes eleméig a szakfelelős megfelelő rálátással és döntési befolyásolási képességgel rendelkezik. Ebben nagy szerepe van a korábban bemutatott tudományos és oktatási tapasztalatának.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Szent István Egyetemen a minőségbiztosítás rendszere nagyszabású fejlesztés alatt áll. Célul tűzték ki az ISO 9001 szabványnak való megfelelést. Ennek és az ESG-nek való megfelelés érdekében Akkreditációs Minőségügyi Bizottság, Egyetemi Minőségügyi Központ és Kari Minőségügyi Bizottság működik. Ez utóbbi foglalkozik a szakot is befolyásoló kari, intézeti szabályzatokkal, az oktatói teljesítménymérés rendszerével, a hallgatói, oktatói véleményezés, elégedettségmérés stb. rendszerével. Ezeknek az eredményeit félévente, évente visszacsatolják az érintettekhez, esetenként intézkedési tervet is kidolgoznak. A mesterszakos hallgatók körében rendszeresen készül záró, értékelő kérdőíves felmérés a képzési folyamat rendszeréről.

A szakra vonatkozóan nem készül felhasználati és munkaerőpiaci felmérés, de képet kapnak a különböző információforrásokból, pl. elhelyezkedési (DPR) adatok, vállalati gyakorlatok értékelése stb. A SZIE Központi Karrier Iroda is szolgáltat erre vonatkozó adatokat.

Az önértékelésben idézett, a GTK Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézete által készített felmérés szerint az egyes karok 2010-2012 között abszolutoriumot szerzett volt hallgatói közül a GTK-n végzett hallgatók folytatták tanulmányaikat leginkább a Szent István Egyetemen, illetve más felsőoktatási intézményben. Közel 71%-uk rendelkezett állandó, teljes munkaidős állással, míg a munkanélküliek aránya 5% körül volt. A 250 000 Ft-nál többet keresők aránya a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon végzett hallgatók körében volt a legmagasabb.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés nagyon részletes, a további működés szempontjából mérlegelendő megállapításokat tartalmaz. Ugyanakkor hiányzik belőle sok indikátor, illetve annak valamilyen célértéke vagy a jelenlegi helyzetet leíró mutatószáma, ami alapján a jövőbeni változás megítélhető. A hosszú idő óta működtetett minőségbiztosítási rendszer, a folyamatos kompetenciamérés és az arra épülő hallgatói szaktanácsadás *erősségként* felhasználható lenne egy

elmélyültebb KKK és tantárgyi megfeleltetés elemzésére (pl. milyen intenzitással jelenik meg a képzésben az esettanulmány mint módszer és a *marketing* munka terepe).

Összefoglalóan: Az oktatási tapasztalat és az arra épülő piaci ismertség, a releváns specializációs tantárgycsoportok kínálata révén a SZIE *marketing* mesterszakja jelenleg az ország 2-3. legnépszerűbb marketing szakja, kétségtelenül vonzó képzési helyszín. A teljesítményértékelési rendszer fejlesztése minden szempontból dicséretes, még ha a részletezettsége helyenként túlzónak is mondható, ugyanakkor hatásosabb kapcsolatba kellene hozni az oktatói előmeneteli, illetve jutalmazási, tágabb értelemben az erőforráshoz jutási rendszerrel. Az oktatástechnológia fejlesztésének – a Marketingkutatói labor megléte ellenére – kiemelt célnak kellene lennie a korszerű tanulási, tanítási módszerek, számonkérési rendszerek elterjesztése révén. Ehhez a tanárok továbbképzését is új alapokra kell helyezni.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeit hozzák összhangba a MAB elvárásaival.
2. A nemzetközi orientációt a hallgatók idegen nyelvű képzésben való részvételének ösztönzésével, külföldi utak vonzerejének növelésével lenne célszerű elősegíteni. A fiatalabb tanárok külföldi oktatási és kutatási tapasztalatszerzésének elősegítése is javasolható.
3. A vállalati kapcsolatok szisztematikus nyilvántartására lenne szükség, építve a volt diákok munkahelyeinek bevonására az oktatásba és a kutatásba. Rendszerezni és elemezni kellene, milyen vállalati impulzusok érnek egy nappali képzéses diákot a teljes képzés során, és ez milyen kapcsolatban van a képzés alatt vagy korábban szerzett vállalati gyakorlati tapasztalattal.
4. A SZIE egyéb karai által képviselt tudományterületek, valamint az üzleti körök tudatos megjelenítése a képzésben hasznos lenne projektmunkák és esettanulmányok formájában, kiaknázva a szinergia hatását, teret engedve a karok közötti együttműködésnek.

**Minőségértékelés a szakok országos helyzetéről: turizmus-vendéglátás alapképzési szak,
turizmus-menedzsment mesterképzési szak**

A=akkreditált (11)
AM=monitorvizsgálat (8)

A **turizmus-vendéglátás alapszakot** 14 intézmény indította. Budapesten 4 intézmény (Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapesti Metropolitan Egyetem, Edutus Főiskola), a keleti országrészben 6 intézmény (Debreceni Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Károly Róbert Főiskola, Miskolci Egyetem, Szent István Egyetem, Szolnoki Főiskola), míg a nyugati országrészben 4 intézmény (Kodolányi János Főiskola, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Pannon Egyetem, Pécsi Tudományegyetem) adott helyet a képzésnek. Azt mondhatjuk, hogy a képzések a Dél-Alföldi Régió kivételével lefedik az ország teljes területét. A hagyományosan főiskolai szintre tervezett képzési forma a Bolognai folyamat indulásával bekerült az egyetemek profiljába is. Budapesten 3 főiskola mellett 1 egyetem kínálja a programot, míg vidéken majdnem egyenletes a megoszlás. A felülvizsgálat eredményeként a MAB 8 esetben (BCE, Edutus, EKF, KJF, ME, PE, SZIE, SZF) intézkedési terv előírásával, míg 6 esetben (BGE, BKF, DE, KRF, NYME, PTE) monitorvizsgálat lefolytatása mellett javasolta a szak akkreditációját⁵².

A **turizmus-menedzsment mesterszak** 6 helyen volt meghirdetve (BCE, BGE, BKF, KRF, PE, PTE), de közülük a BCE mesterszak egyetlen egyszer sem indult el, ezért arról nem készült jelentés, a MAB nem akkreditálta a szakot. Meglepő, hogy nem volt elég jelentkező, mert a Corvinus márka minden más mesterszaknál jelentős vonzerőt jelent. Ez indirekt módon azt is jelzi, hogy a turisztikai ágazati ismereteket a potenciális hallgatók alacsonyabb akadémiai szintre pozicionálják. A többi helyen is előfordult olyan év, amikor létszámihiány miatt nem indult el a szak (BGE 2015, BKF (MET) 2014, KRF 2011, 2012, 2013, PE 2009, 2014, PTE 2009, 2011, 2014, 2015). A felülvizsgálat eredményeként a MAB minden szak esetében **monitor vizsgálat** lefolytatása mellett javasolta a szak akkreditációját⁵³.

A tantervek általában tükrözik a szakindítási mintatantervekben elfogadott tantárgyakat. Néhány esetben kritikaként merült fel, hogy az alapszaknál a **vendéglátásra** viszonylag kisebb hangsúly jut, mint a turizmusra.

A látogató bizottságok képviselői javaslatot fogalmaztak meg a **turizmus-menedzsment** szaknál a KKK-ban megfogalmazott bemeneti követelmények megváltoztatására. Az indok a szakterület transzdiszciplináris tartalma, ami miatt a nem *turizmus-vendéglátás* alapszakkal rendelkezők számára is nyitva lehetne hagyni a jelentkezést, 30 kreditnyi gazdaságtudományi alapismeretek folyamatos nyújtása mellett. A javaslat megfontolható más szakoknál is, hiszen pl. a motivált, gyakorlati ismeretekkel rendelkező jelentkezők az MBA programokba jöhetnek bármilyen alapidiplomával. Az igényesebb programoknál egy GMAT vagy hasonló tesztvizsga eredménye jelentheti a szűrést. Ezt is meg lehet fontolni.

Az intézmények **infrastrukturális adottságai** megfelelők. Néhány nagyobb létszámmal dolgozó intézményben merült fel időlegesen zsúfoltság. A könyvtárak biztosítják a szükséges könyveket és folyóiratokat. A *vendéglátási* oldal technikai feltételei nem mindenütt biztosítottak.

Az **oktatás és kutatás személyi feltételei** nem azonosak az egyetemek és a főiskolák, illetve az alap- és mesterképzéseknél. A nagy létszámú intézményeknél (mint pl. a BGE, ahol 3200 nappalis hallgatót vettek fel az elmúlt 5 évben) sok a vendégtanár, a tárgyfelelősök kevésbé jutnak oktatási lehetőséghez, az angol vagy német nyelvű képzésnél gyakran hiányos a tanárok szakmai, tudományos háttere. A szakfelelősök MTMT alapján mért publikációs teljesítménye (ld. táblázat) nem mutat nagy különbséget a mester-, illetve az alapképzésben. Ezt negatívan ítéltük meg, ha a mesterképzéstől a doktori képzésre való felkészítést is elvárjuk.

A turizmus-vendéglátás alapszak és a turizmus-menedzsment mesterszak szakfelelőseinek publikációs teljesítménye az MTMT-ben hozzáférhető adatok alapján

Intézmény	Tudományos közlemények száma	További tud. közlemények	Impakt faktor	Hirsch-index	Független idézés
BCE (BA)	32	11	0	1	1
BCE (MA)	186	27	4,3	15	1199
BGE (BA)	14	7	0	0	0
BGE (MA)	3	4	0	0	0

⁵² Értékelés nélkül vonja meg a MAB az akkreditációt a következő szak esetében: BGE – turizmus-vendéglátás BA (Nyitra). Az akkreditáció megvonásának oka: az intézmény több éve nem folytat képzést a szakon.

⁵³ Értékelés nélkül vonja meg a MAB az akkreditációt a következő szak esetében: BCE – turizmus-menedzsment MA. Az akkreditáció megvonásának oka: az intézmény több éve nem folytat képzést a szakon.

Intézmény	Tudományos közlemények száma	További tud. közlemények	Impakt faktor	Hirsch-index	Független idézés
BKF (MET) (BA) és (MA)	46	3	2,1	14	537
DE (BA)	27	4	0,7	1	4
Eduvus (BA)	8	2	0	0	0
EKF (BA)	35	14	0	4	56
KJF (BA)	155	19	4	17	897
KRF (BA) és (MA)	117	28	0	7	187
ME (BA)	124	52	0	5	73
NYME (BA)	40	3	0	2	5
PE (BA) és (MA)	16	8	1,1	0	0
PTE (BA)	168	17	1,8	11	306
PTE (MA)	110	39	0	4	82
SZF (BA)	55	20	0	1	1
SZIE (BA)	39	25	0	3	16

A **képzési létszámok** alapján a *turizmus* az egyik legnépszerűbb szakterület. A kapacitások kialakítása tükrözi a makrogazdasági igényeket, hiszen a munkavállalók több mint 10%-a ebben a szektorban dolgozik. Így a végzősök elhelyezkedésével sincs baj, jóllehet a DPR-ből csak becsülni lehet azok arányát, akik a szak profiljában helyezkednek el.

A **képzési folyamat** végén intézményenként változó arányban, de 10-25%-ban nem tesznek eleget a hallgatók az emelt **nyelvvizsga követelményeknek**, így késleltetve vagy egyáltalán nem jutnak a diplomához.

A **minőségbiztosítás** rendszere általában jól és központosan szervezett, formálisan eleget tesz a kívánalmaknak. Másrészt viszont hiányos, mert nem elég célzott a minőségi indikátorok monitorozásában, az elszámoltathatóságban. Ilyennek tekintjük az idegen nyelvű szakirodalom arányát a kötelező irodalmon belül, az idegen nyelven felvett kreditek számát, arányát, vagy a külföldön töltött időt.

Az intézményi **SWOT elemzések** sok részterületre hívják fel a figyelmet, amelyekből említésre érdemes, hogy a piaci siker érdekében minden intézménynek törekedni kellene arra, hogy megfeleljenek az adott térség munkaerőpiaci elvárásainak. Ez alapján specializálódhatnak, és jobban pozícionálhatnak az intézményi márkát, ami a versenyképességük növeléséhez vezetne.

Turizmus-vendéglátás alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/2/82.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/18. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *turizmus-vendéglátás* alapszakon magyar nyelvű, nappali képzést folytat az intézmény. A tanterv megfelel a KKK-nak és a MAB előírásainak.

A tananyagok korszerűek, több friss tankönyv a tantárgyfelelős műve, számos hazai főiskolán és egyetemen is oktatási anyag.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Jászberényi Melinda szakirányú tudományos fokozattal rendelkezik, részt vesz a tananyagfejlesztésben, aktív a tudományos közéletben is, a szak vezetésére alkalmas. A képzés 53 tantárgyát 49 oktató oktatja, közülük 40 tantárgyfelelős. Magas a teljes állású oktatók aránya: 46 oktató AT, 2 AE és 1 vendégoktató van a képzésben. A legtöbb oktató fokozattal rendelkezik, 2 oktató az MTA doktora. 9 egyetemi tanár oktat a szakon. Az oktatók koreloszlása kedvező, a legtöbben az 1960-69 és az 1970-80 között született korosztályok tagjai.

A szakoktatók létszámát növelni kell.

Tudományos háttér

A szak oktatói tématerületük ismert és elismert kutatói, magas presztízsű folyóiratokban publikálnak, publikációs teljesítményük az MTMT-ben jól nyomon követhető.

A *turizmus-vendéglátás* alapszak 2014. augusztus 31-ig a kar Gazdaságföldrajz és Jövőkutatás Tanszékhez tartozott, azóta pedig a Marketing és Média Intézetben belül a Turizmus Központban (korábban Turizmus Kompetencia Központ). Élénk műhelymunka és tudományos közélet zajlik itt, több nemzetközi tudományos tanácskozás szervezésére került sor. A kutatások hangsúlya a korábbi *egészségturisztikai* irányról a *kulturális turizmus* felé tolódott.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája, technikai felszereltsége és állapota megfelel a kor elvárásainak. A Budapesti Corvinus Egyetem könyvtári hálózata az ország egyik legnagyobb könyvtára. A gazdálkodástudományi kötetekkel való ellátottság megfelelő. Ez kiegészül az elektronikus hozzáférésű szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári olvasótermekből vagy otthoni gépekről is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a 80 hallgatóra tervezett éves felvételi keretszámot kitöltötték. A szak iránt a jelentkezők érdeklődése kiemelkedően magas, minden évben többszörös a túljelentkezés.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tanterv szerint az ismeretátadás előadásokon és szemináriumokon történik. A gyakorlatias képzés számos tantárgy esetében feladatmegoldást, csoportmunkát, esettanulmányokat, szimulációs játékot, egyéni vagy csoportos szóbeli prezentációt stb. jelent.

Mindez a *turizmus* kompetenciák fejlesztését illetően eredményes, de a *vendéglátási* gyakorlati foglalkozások aránya növelendő, szükség esetén a *vendéglátással* foglalkozó tantárgyak száma is.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési módokat (alíráis, gyakorlati jegy, vizsga), a kapcsolódó szabályokat az egyetemi Tanulmányi és Vizsgaszabályzat tartalmazza.

A szakon jellemzően komplex számonkérést alkalmaznak. Ebben az évközi zárthelyi dolgozatok mellett órai és otthoni, egyéni és csoportos feladatok, esettanulmányok, gyakorlati feladatok megoldása és prezentációja is szerepel. Az értékelés során figyelembe veszik az órai aktivitást, vitakészséget is. A kollokviumok jellemzően írásbeliek, kivéve az angol nyelvű választható tárgyakat.

A szakmai gyakorlati hely lehet hazai vagy külföldi vállalat, intézmény, nonprofit szervezet, de nem lehet a hallgató saját tulajdonú vállalkozása és egyetemi hallgatói/diákszervezet. A szakmai gyakorlat sikeres teljesítése után a hallgatók írásos szakmai beszámolót készítenek. A szakot gondozó tanszék kiterjedt szakmai-tudományos kapcsolatainak köszönhetően több tucat gyakorlati helyszínt tud felkínálni a hallgatóknak. A szakmai gyakorlati helyekről a hallgatók visszajelzései pozitívak. Több esetben felvették a szakmai gyakorlatot végző hallgatót az adott intézménybe/gazdasági társasághoz munkavállalónak.

A szakdolgozat témáját a hallgató a szakszeminárium-vezető irányításával határozza meg. A hallgatók a tanárok által listán ajánlott szakdolgozati témakörökhöz kapcsolódóan választanak szakdolgozati témát. Jellemző témák voltak: a *turisztikai fogyasztói magatartás* témakörében az *utazási vásárlási folyamat sajátosságai; motivációk az utazási döntésekben;* a *turizmusmarketing* témakörében *imázslemzés és imázsalkotás a térségek esetében; kreativitás a termékfejlesztésben egy konkrét vállalkozás vagy térség példáján;* további témakörök: *gazdasági hatások a turizmusban; turisztikai vállalkozások.* A szakdolgozatot két bíráló bírálja, az egyik a hallgató szakszeminárium-vezetője. A szakdolgozati eredmények jók, a szakdolgozatok évről évre jól szerepelnek a Magyar Turizmus Zrt. országos *turizmus-témájú* szakdolgozati pályázatán.

A záróvizsga tartalmát és követelményeit a kari Tanulmányi és Vizsgaszabályzat rögzíti. A záróvizsga során a hallgató a záróvizsga-bizottság előtt megvédi a szakdolgozatot, és felel a szakdolgozathoz kapcsolódó – előre meghatározott – témakörökből. A három tagú záróvizsga-bizottság elnöke a szak vezető oktatója. Közvetlenül a záróvizsga után a bizottság értékeli a vizsgáztatás tapasztalatait, ez a megbeszélés biztosítja a tapasztalatok visszacsatolását az oktatási folyamatba.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban 425 hallgatót (82, 115, 75, 75, 78) vettek fel a képzésre, és 235 diplomát adtak ki. 53 diplomát tartottak vissza a nyelvvizsga hiánya miatt, ami – tekintve, hogy az alappozitot megszerzéséhez két nyelvvizsga szükséges – igen kedvező. A BCE-re jelentkezők körében igen jelentős a nyelvvizsgával rendelkezők aránya.

A tehetséggondozás fő eszközei a TDK, a szakkollégiumok és a demonstrátori tevékenység. Igen intenzív a TDK munka a szakon. 3 esetben OTDK-díjas lett a szak hallgatója. A 6 gazdálkodás- és társadalomtudományi szakkollégium közül a *turizmus-vendéglátás* alapszakos hallgatók a Rajk László szakkollégium és az EVK szakkollégium tagjai. A szakkollégiumi és a TDK-tevékenység szinergikus hatással bír. Az alapszakos hallgatóknak a tudománnyal való megismertetését szolgálják a Gazdálkodástani Doktori Iskola Turizmus specializációjához kötődő, a doktoranduszok kutatómunkájára épülő projektek is.

A visszajelzések azt mutatják, hogy a hallgatók egyre nehezebben helyezkednek el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős megfelelő hatáskörrel rendelkezik az egyetem, a kar struktúrájában. Az egyetem, illetve a Minőségügyi Iroda tevékenységéhez kapcsolódóan folyamatos monitoringot biztosít, ami elsődlegesen a különféle felmérések, vélemények tapasztalatainak összegzését, illetve azoknak az oktatási folyamatba való visszacsatolását jelenti. A monitoring kiegészül az oktatók személyes tapasztalatainak, a hallgatók részéről hozzájuk érkező panaszoknak, problémáknak és elégedettségjelzéseknek a kanalizálásával és visszacsatolásával.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszer irányítása és működtetése az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság feladata, de kari minőségügyi koordinációs bizottság is működik. 2014 óta új minőségügyi kézikönyv szabályozza a minőségbiztosítást. A képzéssel kapcsolatos folyamatok monitorozása, a képzési szerkezet és folyamatos fejlesztés a szakfelelős feladata, de a HÖK, hallgatók és munkaadók is részt vesznek ebben a munkában.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítmény értékelésben és az „év oktatója” díjak kiosztásakor. Az oktatói teljesítménymérés eredményeit felhasználják az oktatás színvonalának javításában. Az oktatók véleménye a kutatási lehetőségekről, a szakmai előmenetelről pozitív. A hallgatók úgy látják, hogy felméréseiknek, jelzéseiknek van hatása, visszacsatolása az oktatás minőségére és struktúrájára.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az alapszak fő *erőssége* maga a BCE brand vonzó hatása, az oktatói gárda magas kvalifikáltsága, az infrastruktúra magas színvonala és a partnerekkel való jó együttműködés. *Gyengeségük* az alacsony szakoktatói létszám, *veszélyeztető tényező* a hallgatók nehezedő elhelyezkedési lehetősége és az egyre erősödő versenytársak a felsőoktatásban. Fejlesztési *lehetőséget* látnak a *turizmus menedzsment* mesterképzés indításában, aminek a realitása nehezen ítélni meg; realisabb talán a szintén *lehetőségként* felvetett szakirányú továbbképzés indítása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A *turizmus* mellett helyezzenek nagyobb hangsúlyt a képzésben a *vendéglátásra* több gyakorlati foglalkozással, a szakoktatók létszámának emelésével, szükség esetén több vonatkozó tantárgy bevezetésével.

<p>Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar (KVIK)</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak (magyar, angol, német nyelven) <i>idegenforgalom és szálloda;</i> <i>vendéglátás és szálloda specializációk</i></p> <p>működő képzés értékelése: 2008/1/XII. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)</p>	<p>2016/1/VII/3/19. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar, angol és német nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt a képzésben,
- a szakon túl magas a vendégoktatók aránya,
- az idegen nyelvű képzés személyi feltételei problematikusak.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak nappali és távoktatásos képzési formában zajlik magyar, angol és német nyelven. Székhelyen kívül Székelyudvarhelyen indították, de ezen a képzési helyen még nincs végzett évfolyam. A szak aktuális tanterve és az előírt kompetenciák képzési folyamat során való elsajátíttatása megfelel a képzési és kimeneti követelményeknek. Az üzleti szakok közös alapozó modulja a főiskolán egységesen 79 kredit. Az önértékelésből látszik, hogy jelen vannak a társadalomtudományi alapismeretek (10-20 kredit a KKK-ban), azonban ezek az anyagban nem különülnek el. Talán szerencsésebb lett volna a képzés bemutatása során a KKK szerkezetét követni. A szakon a szakmai törzsanyag 42 kredit, a specializációk tantárgyai 48 kredit értékben kerülnek oktatásra. A szabadon választható tárgyak 11 kreditet képviselnek, ezeket az intézmény a kötelezően választhatóakhoz hasonlóan modulokba rendezi.

A szakmai gyakorlatra az *idegenforgalom és szálloda* specializáción a hatodik félévben, a *vendéglátás és szálloda* specializáción a hetedik félévben kerül sor. A szakmai gyakorlat lebonyolítását segíti a főiskola kiterjedt vállalati kapcsolatrendszere.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Szalók Csilla teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, a szakon 11, az intézményben 33 kredit felelőse. Ő egyben az *idegenforgalom és szálloda* specializáció felelőse. A *vendéglátás és szálloda* specializáció felelőse, Lugasi Andrea szintén AT besorolású főiskolai tanár, a szakon 6 kredit felelőse.

A szakon oktató 157 főből 112 AT, 43 V besorolású, a vendégoktatók aránya tehát túllépi a MAB által elvárt 20%-os szintet (27%). Az oktatók több mint fele, valamennyi tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal, a tantárgyfelelősök között nincs vendégoktató, ugyanakkor a tantárgyfelelősök jelentős része nem vesz részt az oktatásban. A tudományos fokozattal rendelkező oktatók száma az elmúlt időszakban növekedett, a tanári állomány jelentős szakmai gyakorlattal rendelkezik.

A tantárgyfelelősök egy része nem vesz részt tantárgya oktatásában vagy az idegen nyelvű képzésben a tantárgy oktatásában. Az intézmény szerint a tantárgyfelelősök azért nem vesznek részt minden szakon az oktatásban, mert az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. Ezért – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre

vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

Hasonló problémát jelent az idegen nyelvű oktatás esetében az oktatói összetétel. Ha az idegen nyelvű oktatási programok feltételeinek akkreditációs megfelelését vizsgálánk, nagyszámú tárgy esetében kellene negatív eredményt jelezni. Az idegen nyelvű oktatásra a magyar nyelvű akkreditáció alapján kerül sor, ez a jelenlegi jogértelmezés szerint teljes mértékben jogszerű. Ha azonban az előírt követelményeket külön az idegen nyelvű képzés esetében is érvényesítenénk, hiányoznának e feltételek (szakképzettség, tudományos minősítettség, megfelelő foglalkoztatási jogviszony). Sok esetben ugyanis középiskolai tanári vagy más, nem közgazdasági végzettséggel, tudományos fokozat nélkül, esetleg vendégoktatóként oktatják az adott tárgyat.

Tudományos háttér

A *turizmus-vendéglátás* alapszak szakmai irányításáért kiemelten felelős Turizmus-Vendéglátás Intézet és tanszékei e képzésben érintett oktatóinak publikációs tevékenységéről képet ad az a körülmény, hogy a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozóan 260 db publikációt jegyez a két intézeti tanszék, amely – mind szakterületi vonatkozásait, mind számosságát tekintve – jól illusztrálja az oktatók tudományos tevékenységét. Az intézet a vizsgált időszakban átlagosan évente 3 konferenciát rendezett, amelyekből évente egy nemzetközi volt.

Infrastrukturális feltételek

A karon az infrastrukturális feltételek adottak a vizsgált képzéshez, bár javításra van szükség az oktatók elhelyezésében. Az intézmény biztosítja a képzés tantermi ellátottságát: 5 előadó, 48 olyan tanterem, 12 számítógépes labor, 4 nyelvi labor áll a hallgatók rendelkezésére. Az oktatástechnikai ellátottság is kiváló, kitűnően felszerelt, fókuszsoportos vizsgálatok lebonyolítására alkalmas termet is kialakítottak, amelyben a technikai felszereltség (hang- és képrögzítés; vetítéstechnika stb.) lehetővé teszi marketing-, reklám- és piackutatás jellegű feladatok gyakoroltatását, a kvalitatív technikák elsajátíttatását. A szak szempontjából kiemelendő, hogy a karnak saját utazási irodája és tankonyhája van, ahol a hallgatók színvonalas gyakorlati képzést kapnak.

Az intézményi könyvtár közel 4000 érvényes beiratkozással rendelkezik, kb. 90.000 kötet és 150-féle folyóirat áll a hallgatók rendelkezésére, a szakkönyvállomány tartalmazza a tantárgyi tematikák irodalomjegyzékében felsorolt könyveket. Az intézményben olyan korszerű szolgáltatásokat nyújtó informatikai hálózat működik, amelyhez a hallgatók rendszeresen és szervezett formában hozzáférhetnek, a szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítésének szakmai, kutatási, feltételei adottak.

A hallgatói ügyintézés jelenleg kari szinten zajlik, az egységes ügyfélszolgálat kialakítása folyamatban van. A távoktatásos hallgatók az ügyfélszolgálat munkáját nagyon hallgatóbarátnak ítélik meg.

Össességében a mindenkori hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése, bár a korszerűsítés időszerű.

A képzési létszám és kapacitás

A képzés eredményességét bizonyítják a hallgatói létszámadatok. A BGE *turizmus-vendéglátás* alapszak hallgatói részesedése az országos hallgatói létszámot tekintve évek óta meghatározó, 40% körül van. A szakra vonatkozó felvételi keretet a magyar nyelvű nappali képzésben minden évben fel tudják tölteni, az angol nyelvű képzésben szintén magas a felvett aránya. A német nyelvű képzésre kevesebben jelentkeznek, az elmúlt öt évben 19-45 főt vettek fel a tervezett 84, illetve a 2013/14-es tanévben 38 főt a tervezett 50 helyre. A távoktatási létszám a kezdeti magas létszámról jelentősen visszaesett, de az utóbbi két évben ismét jelentős emelkedést mutat, jelenleg a tervezett létszám kb. ¼-ét veszik fel. A hallgatói létszám összetétele a vizsgált időszakban jelentősen megváltozott, ebben elsődlegesen a finanszírozási rendszer drasztikus változása játszott szerepet. A diplomaszerezési időszak meghosszabbodása jól szemlélteti a változásokat.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon jelentős a gyakorlati képzés aránya, sok a gyakorlati foglalkozás és sok gyakorlati szakember vesz részt az oktatásban. A hallgatók jelentős számban vesznek részt külföldi részképzéseken és különböző szakmai rendezvényeken.

A tankönyv- és jegyzetellátottság átlagon felüli; igen nagy a saját fejlesztésű anyagok aránya az oktatásban, amelyet jól egészítenek ki a hazai gazdasági felsőoktatásban szélesebb körben használt tankönyvek. A saját fejlesztésű anyagok közül kiemelendő az esettanulmányok és az e-learninges tananyagok kidolgozása, amelyek a mai igényekhez alkalmazkodva segítik a tudás átadását és a hallgatók motiválását.

A távoktatásos hallgatók számára előnyös, hogy hétköznap este vagy hétvégén is látogathatják a konzultációkat, a távoktatásos tananyagok könnyen elérhetőek számukra és a Coospace rendszer segítségével elektronikusan is feltölthetik beadandó munkáikat.

Értékelés és ellenőrzés

A szakon az értékelés és ellenőrzés kereteit az intézmény *Tanulmányi és Vizsgaszabályzata* határozza meg. A számonkérési formákat a mintatantervek tartalmazzák, a feltételek teljesítésének módját pedig az oktatási szervezeti egységek határozzák meg, amelyet a hallgatói tájékoztatókban közlésesnek. A kritériumtárgyak teljesítését az oktató aláírással igazolja, amely az oklevél megszerzésének feltétele. A szakon a számonkérések között körülbelül egyenlő arányban szerepelnek a kollokviumok és a gyakorlati jegyek.

A Turizmus-Vendéglátás Intézet által oktatott tárgyak érdemjegy-átlaga – négy korábbi tanév vonatkozásában vizsgálva – 3,38, 26%-os relatív szórással. (A kari átlag 2011-ben 3,25.) Tanévenként jelentős eltérés nincs az érdemjegy átlagban. Az érdemjegyek átlageredményei az elmúlt 2013/14. tanévben (főként az alapozó módszertani és közgazdasági ismeretkörök esetében) a hallgatók nem minden esetben kielégítő színvonalú előképzettségének is köszönhetően csökkentek. Az egyes szaktárgyak érdemjegyeinek alakulása a záróvizsgák komplex szóbeli eredményeinek átlagban jó értékével összefüggésben vizsgálandó. A szakon az ellenőrzési és értékelés kereteit az intézmény *Tanulmányi és Vizsgaszabályzata* határozza meg. A kiadott oklevelek átlagban jó (4) érdemjegy átlaga jelzi az alapszakos kimenet színvonalát. Az egyes tanévek vonatkozásában érdemi különbség az elért eredményekben nincs.

A szakdolgozatok témaválasztásához a szak vezetése javasol témákat, amelyek között szerepelnek korábbi hallgatók által kidolgozott egyéni szakdolgozati témák is, és a hallgatóknak saját egyéni szakdolgozati témaválasztásra is van lehetőségük. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és egy komplex szóbeli vizsgából áll.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt évben a teljes idejű képzésre több mint 3200 hallgatót vettek fel, és 1668 diplomát adtak ki. A két adat természetesen nem feleltethető meg egymásnak egy az egyben, mégis magas lemorzsolódási arányt jelez. A távoktatáson még rosszabb a helyzet: 847 hallgatót vettek fel, és 274 diplomát adtak ki öt év alatt. A legnagyobb gondot a felvett hallgatók heterogén, gyakran gyenge felkészültsége jelenti. Jórészt ezzel függ össze, hogy sok hallgató nem képes az idegen nyelvi követelményeknek megfelelni a záró vizsgáig, és ezért nem kap diplomát. A magyar nyelvű képzésen a hallgatók 16-37%-a a nyelvvizsga hiánya miatt nem kap diplomát. A BGE több kezdeményezést tett a gondok csökkentésére, és eredményt ért el a tehetséggondozás és a TDK területén is.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős, aki egyben a Turizmus-vendéglátás Intézet és az azon belül működő Turizmus intézeti Tanszék vezetője is, felelős az alapszak tartalmáért és a teljes képzési folyamatért. A főiskolán az alap- és mesterképzési szakok felelőseit – a Tudományos Tanács véleményének kikérését követően - a rektor bízta meg az érintett alapozó vagy szakmai intézet vezetőjével egyetértésben. Az alap- és mesterképzési szak felelőse teljes munkaidőben (AT) foglalkoztatott, tudományos fokozattal rendelkező egyetemi, főiskolai tanár, egyetemi, főiskolai docens lehet, aki a szak legalább egy tantárgyának is felelőse. A szakfelelős tanszékvezetői, intézetvezetői beosztása segíti a szak érdekeinek képviseletét a főiskolán.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BGE minőségügyi tevékenységének irányítási rendszere 2005 óta működik, és folyamatosan fejlődik, bővül, ennek is köszönhető, hogy a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi Díj elismerésben részesült. A Minőségirányítási Kézikönyv tartalmazza az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, az éves intézkedési tervek pedig biztosítják annak aktualizálását. A végrehajtást elsősorban a Minőségirányítási és Értékelési Bizottság és a Minőségügyi Iroda koordinálja.

A főiskola minden évben elvégzi a központi (aktív és végzett hallgatókra vonatkozó) felméréseket, és a kérdőívek a központi kérdések mellett intézményspecifikus kérdéseket is tartalmaznak. A felmérésekről a főiskola saját elemzéseket készít a Módszertani Intézeti Tanszék vezetőjének koordinációjával. A DPR felmérések eredményeit a főiskola képzési, szolgáltatásai fejlesztéséhez jelentősen mértékben felhasználja.

A főiskola hallgatóinak fele az abszolutórium megszerzésekor már rendelkezik munkahellyel, és a végzett hallgatók 82%-a el tud helyezkedni a szakmájában, nettó átlagkeresetük 232 ezer forint.

Az oktatók-kutatók teljesítményértékelése intézményi szinten zajlik, az OMHV kérdőívek papír alapúak, de tervezik az elektronikus rendszerre való áttérést.

A 2008-as MAB értékelés óta eltelt időszakban (a MAB korábbi akkreditációs eljárása óta) a kar törekvései arra irányultak, hogy erősségeit jól használja ki, és elért pozícióit meg tudja őrizni, a változó hazai felsőoktatási környezetben, és az előző akkreditáció során jelzett problémák megoldását célirányos vezetői döntések meghozatalával javítsa. Ez részben sikerült is. 2008 óta a Turizmus-Vendéglátás Intézet mindkét tanszéke jelentősen növelte a PhD-val rendelkezők számát, egyidejűleg javítva az oktatói korfát is. A minősített oktatók aránya 50%-os. Emellett az intézet jelentős szakmai múlttal rendelkező kollégákkal is bővült, ami azt mutatja, hogy a tudományos fokozatok megléte mellett az intézet továbbra is fontosnak tartja a gyakorlatból jövő oktatók bevonását a képzésbe. Az idegen nyelvű képzések oktatói háttere erősödött, bár továbbra is fejlesztésre szorul. Nagyobb a külföldi hallgatók érdeklődése a képzés iránt, akár a részképzést tekintve az Európai Unió Erasmus programja keretében érkező hallgatók tekintetében, akár a teljes képzésre érkező Stipendium Hungaricum állami ösztöndíjas vagy önköltséges hallgatók vonatkozásában.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise reálisan értékeli az az intézmény helyzetét, ugyanakkor az értékelés teljes mértékben megegyezik a *turizmus-menedzsment* mesterszak analízisével. Teljesen megalapozott a jó hírnév, a piacvezető szerep, az erős vállalati és szakmai kapcsolatrendszer kiemelése. Erre is alapozva reálisan emeli ki a lehetőségek közül a külföldi hallgatók számának növelését, az EU-s egyéb pályázatok jobb kihasználását. A szakon duális képzés indítását is tervezik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában.
2. Túl magas a külső óraadók, vendégoktatók száma, ez az oktatás színvonalának kézben tartását nehezíti.
3. Az idegen nyelvű képzés oktatói a magas szintű nyelvtudás mellett rendelkezzenek szakmai végzettséggel és/vagy szakmai tudományos fokozattal.
4. Az oktatói-kutatói utánpótlás biztosítására további jelentős erőfeszítések szükségesek.
5. A lemorzsolódás csökkentése érdekében további intézkedések szükségesek. A nyelvvizsgák számának növelése szükséges.
6. A karon további fejlesztésekre van szükség az oktatás technikai feltételeinek javítása érdekében, beleértve az oktatók jobb elhelyezését is.
7. A szak nemzetköziesítése érdekében célszerű jobban kihasználni a kar jó hírnevét, adottságait, beleértve Budapest erősödő vonzerejét is.

Budapesti Gazdasági Egyetem Nyitra, Szlovákia	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>idegenforgalom és szálloda</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2011/6/IX/2. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	2016/1/VII/3/57. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT) A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.

A Budapesti Gazdasági Egyetem *turizmus-vendéglátás* alapképzési szakán a főiskola *székhelyén kívül, Nyitrán (Szlovákia)* képzés még nem indult. A szakindítási véleményezés óta eltelt számottevő idő miatt az új akkreditáció megszerzéséhez az aktuális tartalmi, személyi és infrastrukturális feltételek teljes körű értékelésére kitérő új eljárás szükséges, a MAB vonatkozó szakindítási útmutatója szerint elkészített és a rektor által a MAB elnökéhez benyújtott beadvány alapján.

Budapesti Metropolitan Egyetem Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Kar Budapest, Hódmezővásárhely	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>egészségturizmus; hivatásturizmus; nemzetközi szállodamenedzsment; gasztronómia</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/108. (a jogelőd Heller Farkas Főiskolán)	2016/1/VII/3/20. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Egy tantárgyfelelősnek, egyben specializációfelelősnek nincs tudományos fokozata.
- Emelkedő tendenciájú (2014-ben 20,94%) azon hallgatók száma, akik a nyelvvizsga hiányából kifolyólag nem kapnak diplomát.
- A hódmezővásárhelyi képzés végzett évfolyam hiányában a jelentés készítésekor még nem volt értékelhető.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés teljes idejű (nappali) és részidejű (levelező) formában folyik Budapesten, valamint nappali formában Hódmezővásárhelyen. A képzéshez négy specializáció tartozik: *egészségturizmus; hivatásturizmus; nemzetközi szállodamenedzsment* és *gasztronómia*. A *nemzetközi szállodamenedzsment* specializációt angol nyelven is kínálják.

A tantervből kirajzolódó közgazdasági, módszertani és üzleti ismeretek, a társadalomtudományi alapismeretek, valamint a szakmai törzsanyag és a specializációs ismeretkörök teljes mértékben fedik a KKK-ban megfogalmazott elvárásokat, a legtöbb esetben már a kurzusok elnevezéséből egyértelműen azonosíthatók az ismeretkörök. A *turizmus-vendéglátás* alapképzés sajátosságainak megfelelően kiegyensúlyozott az elmélet és a gyakorlat aránya, 990 óra előadás és 795 óra gyakorlati foglalkozás szerepel az önértékelésben, amelyhez 375 órás szakmai gyakorlat párosul a 7. félévben. Az előírt kreditek a KKK-ban megfogalmazott megoszlás szerint teljesülnek, az egyes kurzusokhoz, azok sajátosságaihoz igazodnak. A tananyagok a főiskola belső minőségbiztosítási rendszerének köszönhetően naprakészek, folyamatosan frissülnek, aktualizálódnak, a szakirodalom tekintetében néhány esetben megfontolandó a hazai szak- és tankönyvpiacon elérhető korszerűbb kiadványok beemelése.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben az *egészségturizmus* specializáció felelőse, Puczkó László hazai és nemzetközi viszonylatban is ismert és elismert kutató, oktató, tanácsadó. Az *egészségturizmus* szakértője, folyamatosan magas presztízsű, impakt faktoros folyóiratokban publikál. A specializációfelelősök: Kiss Róbert és Grotte Judit PhD fokozattal rendelkező, a szakterületükön folyamatosan publikáló szakemberek. Nem szerencsés, hogy **nincs fokozata** a *gasztronómia* specializáció felelősének, Hadnagy Jánosnak, aki a specializáció 4 tárgyából 3-nak és egy törzstárgynak is a felelőse. Rajta kívül azonban minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A szakon oktató 57 kollégából 43 AT, 7 AE besorolású oktató, 7 vendégoktatót alkalmaznak. Minden tantárgyfelelős az adott kurzus oktatója is. Az oktatók kreditterhelése magas (a szak 57 oktatójából 11 esetben), de ez a szám még nem haladja meg a MAB által maximálisan elvárt szintet.

Tudományos háttér

A MET Turizmus, Szabadidő és Szálloda Intézete az ország egyik legismertebb turizmuskutató műhelye, ahol nemcsak belföldi, hanem nemzetközi kooperációban zajló, gyakran iparági megkeresés alapján induló kutatások is zajlanak. Az intézet aktív koordinálásával több ún. megaprojekt is megvalósításra került, amelyek jellemzően a *TDM szervezetek* vagy az *egészségturizmus* témája köré épültek. Az eredményeket a főiskola kiadványaiban, rangos hazai folyóiratokban,

külföldi szakkönyvekben jelentetik meg. Az intézet aktív szerepet vállal az ATLAS nemzetközi szervezet munkájában is, a 2014. évi kongresszus fő szervezője volt, 28 országból 96 delegátust hoztak a budapesti tanácskozásra.

A belső tudományos együttműködés a *turizmus-vendéglátás* szak és a főiskola sajátosságainak köszönhetően kiváló, így a kommunikációs, a média- és a művészeti szakemberek folyamatosan résztvevői az intézetben zajló kutatásoknak, fejlesztési projekteknek.

Infrastrukturális feltételek

A *turizmus-vendéglátás* szakon folyó képzés a főiskola központi, Nagy Lajos király úti campusán zajlik, a hallgatók és az oktatók kényelmesen, egy telephelyen végezhetik munkájukat, átjárás kizárólag a tankonyha elérése érdekében van (egy közeli MET épületben van a *gasztronómia* specializáció képzése). A főiskola modern, jól felszerelt. Számítógépek, fénymásolók, wifi elérhetőség a hallgatók rendelkezésére áll. A könyvtárban a legfontosabb alap- és szakkönyvek megtalálhatók, elektronikus szakirodalom (digitális könyvek, e-jegyzetek) is segíti a tudás elsajátítását, a virtuális tananyag kifejezetten a mai kor hallgatójára van szabva. Az intézet nemzetközi kapcsolatainak köszönhetően további 25 speciális turisztikai szakfolyóirat is rendelkezésre áll. Az online adatbázisok közül az EBSCO elérhető.

A képzési létszám és kapacitás

A budapesti képzési helyszínen nappali tagozaton 5 év alatt 200-ról 500 főre nőtt a felvételi kapacitás korlát, ugyanakkor Hódmezővásárhelyen nappali tagozaton 3 év alatt 150 főről 75 főre csökkent. Levelező tagozaton a budapesti helyszínen szintén csökkenés látható (220-ról 150-re). A ténylegesen felvett hallgatók létszáma Budapesten nappali tagozaton 2012-ig folyamatosan nőtt (355, 370, 416), 2012-től (az államilag támogatott helyek megszűnésével) pedig csökkenésnek indult (292, 275). A kapacitáskihasználtság 2012-ig 100% feletti volt, utána 73%-ra, majd 55%-ra csökkent. A budapesti levelező tagozaton vegyes kép látható. A kezdeti magas létszámot egy hirtelen csökkenés, majd egy újból növekedés követte (123, 64, 62, 82, 83). A kapacitáskihasználtság átlagosan 45%-os.

Hódmezővásárhelyen nappali tagozatra csak 2011-től vettek fel hallgatót. A hallgatók számának csökkenése figyelhető meg itt (47, 39, 17), az átlagos kapacitáskihasználtság 27%. Hódmezővásárhelyen levelező formában eddig egyszer sem tudták elindítani a képzést.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon oktató kollégák többsége igen jelentős felsőoktatási és nemzetközi tapasztalattal, nem egy esetben több évtizedes iparági múlttal rendelkezik, amelyből következően a hagyományos, frontális tudásátadás mellett igen tekintélyes arányú a korszerű felsőoktatás-pedagógiai technikák alkalmazása. Ezek főként a specializációkban jelennek meg, így a csoportmunka, az órai projektfeladatok, az egyéni beszámolók, kiselőadások, a terepi tapasztalatok (a turisztikai infra- és szuprastruktúra helyszíni megtekintése, önmaguk kisebb-nagyobb munkaszerepeiben történő kipróbálása, például tolmácsolás, hostesskedés, rendezvények lebonyolításában való közreműködés stb.) is a KKK-ban előírt képesség fejlesztését szolgálják.

A hallgatók előszeretettel vesznek részt a nemzetközi együttműködésekben, legyenek azok az oktatáshoz (lásd Erasmus hallgatói mobilitás) vagy a kutatáshoz (lásd primer vizsgálatok segítése) kötődőek. A főiskola is kiemelten támogatja a nemzetközi részképzésben való részvételt, így az itt tanuló külföldi diákokkal való találkozás, kommunikáció, közös feladatok is a szemléletformálás fontos eszközeként jelennek meg.

Értékelés és ellenőrzés

A szakot elvégző hallgatók a 6+1 félév során 29 alkalommal tesznek írásbeli vagy szóbeli kollokviumot és 22 esetben szereznek gyakorlati jegyet, ami félévenként átlagosan 4-5 vizsgát és 3-4 praktikumhoz kötődő, viszonylag egyenletes eloszlású teljesítést igényel, ez a hazai felsőoktatásban átlagos leterheltségnek tekinthető. Az intézet kiemelt hangsúlyt fektet az elméleti ismeretek gyakorlatba történő átültetésére, így a vizsgák, beszámolók során is ezen szimbiózis meglétének ellenőrzése elsődleges.

A szakdolgozati témaválasztás irányított, előre megadott témakörökből (szakterületekből) lehet választani, de a finomhangolás már a konzultációk során valósul meg. Arra azonban odafigyel az intézet, hogy legyen a szakdolgozatnak iparági kötődése. A szakdolgozatokat jól átlátható formai és tartalmi kritériumok szerint értékelik, előfordulnak elégtelenre értékelt munkák is (javításukra segítséget kínál az intézet). Minden dolgozatot két bíráló értékeli, az egyik külsős, iparági szakértő. A záróvizsga-bizottságok elnökei is külsősök, akik a gyakorlat oldaláról is képesek értékelni a hallgatók teljesítményét, a tapasztalataikat értékelőlapon jelzik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A 2009/2010-es tanévtől kezdődően (2013/2014-es tanévvel bezárólag) a *turizmus-vendéglátás* szakra 1811 nappali és 414 levelező képzésű hallgatót vettek fel (összesen 2225 fő), akik közül ugyanezen időszak alatt 354 fő (16%) szerzett oklevelet (természetesen a bemenet és a kimenet – részben a képzés 3,5 éves időtartama miatt – közvetlenül nincs kapcsolatban egymással). A kiadott diplomák alacsony számának oka a lemorzsolódás és a nyelvvizsga hiánya (elsősorban a levelező képzés esetében). Az önértékelésben idézett, 2009-2013-ra vonatkozó DPR felmérés szerint a főiskola szakjain a hallgatók átlagosan 85,7%-a esetében nem volt kiadható a diploma a nyelvvizsga hiánya miatt. Az intézet és a főiskola igyekszik orvosolni ezt a problémát (pl. kiegészítő nyelvi kurzusokkal), hogy a hallgatók minél nagyobb számban juthassanak diplomához.

Az intézet különös hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra, Turizmus Műhelyt működtet, aktív részese az OTDK mozgalomnak.

A MET kreatív ösztöndíja és *start up* programja a szak hallgatói számára is nyitva áll.

Az intézet a végzett hallgatók 22,9%-ának válaszával rendelkezik a DPR rendszerben, amely alapján a hallgatók 2/3-a a szakmában maradt, döntően nem vezetői beosztásban, de határozatlan idejű jogviszonyban.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *turizmus-vendéglátás* szakot a Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Karon működő Turizmus, Szálloda és Szabadidő Intézet gondozza. A képzések indításával kapcsolatos kérdésekben a fenntartó dönt. A szakfelelős képviseli a szakot a különböző fórumokon, valamint koordinálja a szakkal kapcsolatos ügyeket. Munkáját a szaktitkár segíti. A szak a főiskola húzó képzése lévén, súlyának megfelelő érdekérvényesítéssel rendelkezik az intézményben, a vezetés odafigyel a szakfelelős és a szaktitkár által továbbított kérésekre, észrevételekre.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A korábbi MAB határozat értelmében két specializáció (*szabadidő, rekreáció, animáció és térségi turizmus menedzsment*) megszüntetésre került, illetve az utóbbi az *örökségturizmussal* kiegészülve mesterszakos specializációvá vált.

A főiskola magánintézmény révén, önálló üzleti modell alapján működik, amelyben a többkörös minőségbiztosítás, a folyamatmenedzsment a mindennapos gyakorlat része, így az oktatók és a vezetők is folyamatos visszajelzést kapnak a munkájukról. A hallgatói értékelés az oktatás és a vizsgáztatás, a szakdolgozati konzultáció területén mind-mind megjelenik, és a foglalkoztatás, az előrelépés, kinevezés alkalmával figyelembe vételre kerül.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízisében *erősségként* kiemelik a munkaerőpiaci igényekre felkészítő oktatási gyakorlatukat, kutatási és oktatási infrastruktúrájukat, valamint az oktatók elismertségét. *Gyengeségnek* a magas csoportlétszámokat, a szakok közötti gyenge együttműködést, az alacsony kutatói motivációt tartják. *Lehetőségeket* látnak az e-learning és az infrastruktúra fejlesztésében, az üzleti szféra további bevonásában, új képzések bevezetésében. *Veszélyként* említik a csökkenő hallgatói létszámot, az oktatáspolitikai környezetet, továbbá a középiskolai oktatás színvonalát.

A *turizmus-vendéglátás* szak a 2012/2013-as tanévtől kezdődően állami finanszírozású hallgatók nélkül, kizárólag a költségtérítéses hallgatókra építve működik. Szakembergárdája versenyképes, a vezető oktatók angolul kommunikáló, külföldi munkatapasztalattal, érdemi kutatási eredményekkel rendelkező szakemberek, akik a korszerű ismeretekre épülő szakmaiság mellett a gyakorlatorientáltságot, a problémamegoldást, a megfelelő kommunikációt tartják elsődlegesnek a képzésben. A főiskola infrastruktúrája, működési modellje megfelelő keretet nyújt az eredményes képzéshez és munkavégzéshez. A szakok közötti szinergia jelentős mértékben segíti a *turizmus-vendéglátás* képzést. A MET a szakot duális képzés formájában is tervezi indítani a jövőben.

Hosszabb távon problémát jelenthet az érettségizett, nyelveket beszélő hallgatók külföldi felsőoktatási intézménybe történő elvándorlása, valamint az állami támogatás hiánya. Ezek csökkenthetik a szak iránti keresletet.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak vezető oktatóinak (tantárgyfelelőseinek) igen komoly a leterheltségük, nemcsak a hozzájuk rendelt kreditek, hanem a heti óraszámok is magasak, amelyen célszerű lenne enyhíteni annak érdekében, hogy az érintetteknek több energiájuk maradjon a tudományos kutatómunkára, pályázatokban való részvételre és a tehetséggondozásra.
2. Célszerű a szakirodalom áttekintése, a hazai szak- és tankönyvpiacra elérhető korszerűbb kiadványok beemelése.

3. Szükséges az alap- és alkalmazott turizmuskutatás fokozása, különös tekintettel arra, hogy a C-SWOT elemzésben is *gyengeségként* jelenik meg a kutatói ismeretek, a kutatómódszertani ismeretek, a kutatásorientált szervezeti kultúra hiánya.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>egészségturizmus; szálloda specializációk</i> szakindítási MAB határozat: 2008/8/V/2.	2016/1/VII/3/21. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű és részidejű, levelező képzés folyik magyar nyelven. A nappali képzésen *szálloda és egészségturizmus*, a levelező képzésen *egészségturizmus* specializációval. A levelező oktatás tantárgyai, oktatói, tananyaga – a nem oktatott *szálloda* specializáció tantárgyainak kivételével – megegyeznek a teljes idejű képzés tantárgyaival, tananyagával és oktatóival. A szakon a tanterv, a tananyag, az ez alapján folyó oktatás, az átadott ismertanyag, az elmélet és a gyakorlat aránya összességében megfelel a KKK követelményrendszerének. A tananyag és a felhasznált szakirodalom kellő mélységű aktuális információkkal látja el a hallgatókat. A képzési és kimeneti követelményekben meghatározott szükséges kompetenciák fejlesztése biztosítottak látszik a képzés tartalmi oldaláról. A tantárgyi tematikák megfelelően, heti tartalmakra lebontottan kidolgozottak. A munkaerőpiaci szereplők is részt vesznek az oktatásban, tananyagfejlesztésben, a hallgatói gyakorlatok lebonyolításában. A hallgatói vélemények alapján a gyakorlati oktatást erősíteni kellene.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Könyves Erika egyben az *egészségturizmus* specializáció felelőse is. A *szálloda* specializáció felelőse, Hevessy Gábor félállásban dolgozik az egyetemen (ezt a MAB elvárásai megengedik). Az oktatói összetételben a tudományos fokozattal rendelkezők száma megfelelő, a szakterületi végzettség, lefedettség ugyanakkor problémákat vet fel. Az alapozó ismereteken belül a *gazdálkodási*, a *menedzsment* és a *marketing*, illetve *kommunikációs* tantárgyak esetében túlzott az *agrármérnök* végzettségű oktatók súlya. A törzsanyag tantárgyai esetében a *vendéglátás* és *gasztronómia* tantárgyfelelősei nem rendelkeznek gyakorlattal és megfelelő publikációval a *vendéglátás* és a *gasztronómia* területén. A *szálloda* specializáció oktatói összetétele problémás. A specializáció három AT oktatója közül csak az egyik *közgazdász*, a másik kettő *gazdasági agrármérnök*, tudományos fokozattal rendelkeznek. A további két tárgy esetében a tárgyfelelősök vendégoktatók, tudományos fokozattal nem rendelkeznek, ami nem megfelelő. A személyi állomány megerősítése szükséges, mert így a specializációt oktatók nem adják át a szükséges ismereteket a hallgatóknak. Esetükben a publikációk is problematikusak. Az *egészségturizmus* szakirány esetében is csak két tantárgy oktatója *közgazdász*, két tantárgyat gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök végzettségű oktató visz. Az egyik tantárgy tantárgyfelelőse PhD fokozattal rendelkező tanársegéd. A személyi állomány megerősítése mindenképpen szükséges.

Tudományos háttér

A szakhoz kapcsolódóan sok területen vesznek részt a tudományos háttér alakításában. Létrehozták a Turizmus Tudás Tér Innovációs Platformot 2009-ben. A képzéshez kapcsolódóan 2011-ben végeztek kutatást a Hajdúszoboszlói Turisztikai Nonprofit Kft., valamint a Debrecen és Hortobágy Turizmusáért Egyesület megbízásából. Ezek a kutatások desztinációfejlesztést megalapozó, alátámasztó, keresleti trendeket, jellemzőket vizsgáló alkalmazott kutatások voltak. Pályázatokban részben más felsőoktatási intézményekkel együttműködve vettek részt. Képzés- és tananyagfejlesztés történt a Pannon Egyetem vezetésével a TÁMOP 4.1.2-08/1/A keretén belül.

A Vidékfejlesztés, Turizmus- és Sportmenedzsment Intézet jelenleg három TÁMOP pályázaton dolgozik. Az *élelmiszerbiztonság* és *gasztronómia* vonatkozású DE-SZTE-EKF-NYME egyetemi együttműködés keretében a Gasztronómia I. alprojekben a török-magyar gasztróörökség feltárását végzik, és fogyasztói magatartásvizsgálatot végeznek. A TÁMOP 4.1.1. C-12-1-KONV-2012-0013 projektben a Berettyóújfalui LHH kistérség turizmuspotenciálját kutatják a kistérség turizmus fejlesztésének megalapozása érdekében. A TÁMOP 4.1.1.F-13/1-2013-0004 projektben a képzés gyakorlatcentrikusságát fejlesztik, és a duális képzés feltételeit teremtik meg. Három

szakmai modult, a *vendéglátás-gasztronómiai*, a *hotelmenedzsment* és az *utazásmenedzsment* modult alakították ki. 2014-ben nemzetközi *Turizmus- és Sportmenedzsment Konferenciát* szerveztek.

A Debreceni Egyetemnek 14 kihelyezett tanszéke van, amiket a tudomány terület erősítése céljából állítottak fel. Ezek között van a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karának Innovatív Gasztronómiai Kihelyezett Tanszéke, a budapesti székhelyű T. Nagy Tamás Kft. labor-konyhája, amit 2012-ben hoztak létre. Előadásokat, tematikus programokat tartanak. 2014-ben a Regionális Innovációs és Turisztikai (REGINNOTUR) Kihelyezett Tanszék állt fel az Euragro Agrárfejlesztési és Tanácsadó Kft. Együttműködésével Kozárdon.

Infrastrukturális feltételek

Az elméleti képzés infrastruktúrája korszerű. A Böszörményi úti campus tantermeit, előadótermeit a Gazdaságtudományi Kar és a Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar közösen használja. Az elmúlt évek fejlesztéseinek eredményeképpen a számítógépes hálózat és az informatikai labor fejlesztése megtörtént. Az előadótermek alkalmasak multimédiás alkalmazásokkal kísért előadások megtartására. Az infrastruktúra és a számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság elegendő és megfelelő a zökkenőmentes oktatás lebonyolításához. Tankonyhával is rendelkeznek a Böszörményi úti Campuson, ahol egyszerre 10 fő fér el. Ez a *vendéglátás-gasztronómiai* szakmai modul technikai feltétele. Mesterszakács irányításával félévre ütemezetten főzési programban vesznek részt a hallgatók.

A TÁMOP 4.1.1.F-13/1-2013-0004 projekt keretében az *utazásmenedzsment* szakmai modulhoz az utazási irodák által használt szoftvert szereztek be, amely a beutaztatás munkafolyamatait, utazási csomagok kialakítását, kalkuláció készítését segíti. A Gazdaságtudományi Kar oktatóinak, hallgatóinak oktatási és kutatási igényeit a DEENK Agrártudományi- és Társadalomtudományi Könyvtára támogatja. A turizmus-vendéglátás magyar és idegen nyelvű könyvtári állományának továbbfejlesztése javasolt.

A képzési létszám és kapacitás

A felvételi keretszám a teljes idejű képzésben a vizsgált időszakban évente maximálisan 150 fő, a felvettek száma összesen 722 (151, 201, 146, 110, 114), a részidejű képzésben 154 fő (52, 38, 34, 16, 14). A hallgatók száma a 2014. októberi állapot szerint a teljes idejű képzésben összesen 385 fő, ebből költségtérítéses 259 fő, támogatott 126 fő. Az I. évfolyamon a hallgatók száma 89 fő, a II. évfolyamon 108 fő, a III. évfolyamon 89 fő, a IV. évfolyamon pedig 99 fő. Az I. évfolyamon a hallgatók 20%-a támogatott, 80%-a költségtérítéses. A II. évfolyamon az arány a támogatott és a költségtérítéses képzésben 13% - 87%, a III. évfolyamon 29% - 71%, a IV. évfolyamon 69% - 31%. A levelező tagozaton összesen 53 fő tanul költségtérítéses formában, ebből 13 fő az I. évfolyamon, 16 fő a II. évfolyamon, 16 fő a III. évfolyamon, 8 fő pedig a IV. évfolyamon.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja a képzés aktuális tantervében meghatározott. Az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag és a differenciált ismeretek tantárgyakban az előadások és a szemináriumok súlya attól függően változik, hogy melyik félévben tanul a hallgató. A hallgatók egyéni feladatokat kapnak, csoportos munkában kell részt venniük, esettanulmányokkal dolgoznak, és idegen nyelvű szakirodalom feldolgozása is szerepel a feladatok között. Jelentős számban kell prezentálniuk, ami a szóbeli készségeiket fejleszti. A *turizmus és vendéglátás* szakma specifikus elvárásai miatt az oktatásban a gyakorlatorientáltságot igyekeznek erősíteni. Évközi szakmai gyakorlaton minden félévben részt vesznek a hallgatók, majd egy féléves összefüggő gyakorlatot is teljesíteniük kell. A hallgatók Erasmus képzésen és hazai szakmai rendezvényeken is részt vesznek. Az új karon most már minden alapszak számára a MAG Praktikum Gyakorlatképző Központ szervezi a gyakorlatokat. A szakmai gyakorlat szervezése kiválóan működik, ezt a hallgatók is megerősítették.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés rendszere szabályozott. Az általános részét a *Debreceni Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata*, valamint annak GTK melléklete, a specifikus részét a tantárgyi követelmények rögzítik, amit az oktatási szervezeti egységek készítenek el. A *turizmus-vendéglátás* szakon a hallgatók számára mintatantervet készítenek, ami segítséget nyújt abban, hogy a képzési és kimeneti követelményben meghatározott idő alatt szerezhessék meg az oklevelet. Az elméleti anyag számonkérése írásbeli formában történik, szóbeli vizsgájuk nincs a hallgatóknak. Ezen mindenképpen célszerű változtatni.

A szakdolgozati témák kiírásáról korábban a tanszék gondoskodott, de ez 2 éve megszűnt. Minden oktató 10-15 témát adott meg, majd ebből összesített lista készült. Szakdolgozati konzultációt tartanak. A diplomamunkákat 5 évre visszamenően elektronikus rendszerben tárolják. A megtekintett dolgozatok alapján a szakdolgozatok értékelése reális.

A záróvizsga két részből áll, a diplomamunka megvédéséből és komplex szóbeli vizsgából. A záróvizsga bizottság 3-8 tagú, elnökét a kar dékánja hagyja jóvá.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben összesen, 78 (0, 0, 0, 38, 40), a részidejű képzésben 5 (0, 0, 0, 4, 1). A nappali tagozaton a lemorzsolódás aránya általában 16-30% közötti, a levelező tagozaton magasabb, mintegy 40-50%. Ennek oka, hogy munka mellett nem tudják folytatni a képzést, nehéz a vizsgára készülni. Közvetlenül a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt 366 hallgató nem kapott diplomát. A tehetséggondozás keretei kiépítettek, a hallgatói aktivitás a TDK-n és OTDK-n jó, a tehetséggondozás eredményes.

A szakmai és nyelvi szempontból felkészült hallgatók Erasmus programokban vesznek részt. A Debreceni Egyetem 49 európai egyetemmel áll szerződéses kapcsolatban.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kara gondozza, menedzselése a Vidékfejlesztés, Turizmus- és Sportmenedzsment Intézet Turizmus-vendéglátásmenedzsment tanszékének koordinálásában történik. A minőségbiztosítási folyamatok kari szinten szervezettek, a minőségbiztosítási feladatokat a Kari Tanács felügyelete alatt működő kari Minőségbiztosítási Bizottság segíti. A szak felelőse tanszékvezető, az oktatási bizottságban és a minőségellenőrzési bizottságban is részt vesz.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Debreceni Egyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. Az intézményi folyamatok láthatóan jól szervezettek. A 2014-2015. évi fejlesztési irányokról szóló dokumentum leírja és megerősíti a kari szintű Minőségügyi Bizottságok feladatait. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal kiemelten foglalkozik. Ennek a tevékenységek az outputjai: oktatói teljesítménymérések (teljes körű), oktatók hallgatói véleményezése (önkéntes, kérdőíves), a kimenet elemzése adatok alapján.

A DPR dokumentáció szakokra bontott elemzést nem tartalmaz

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A *turizmus-vendéglátás* alapképzés országosan is népszerű. A C-SWOT főbb megállapításai az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek területén megmutatják, hol tudja az egyetem lehetőségeit kihasználni, és mely területekre nem tud hatást gyakorolni. A megállapítások helyenként azonban túl általánosak.

Az egyetem vezetése rendelkezik fejlesztési elképzelésekkel, ezekben a turizmus ugyanakkor nem szerepel, pedig a hallgatói létszám ezt indokolná. A humán erőforrás fejlesztésére a *turizmus-vendéglátás* szakon nagyobb energiát és figyelmet kellene fordítani. Ugyanez igaz a nemzetközi kapcsolatok alakítására és a kutatások területén a regionális beágyazódásra.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A humán erőforrás fejlesztést nem szabad tovább halogatni. A szak minimális turizmus-vendéglátás specifikus oktatói létszámmal működik. Indokolatlanul magas az agrármérnök végzettségűek súlya a turizmus-vendéglátás szak tantárgyainak oktatásában. Ez az oktatás minőségi színvonalát rontja. A képzés gyakorlatorientáltsága indokolja a vendégoktatókat, tantárgyfelelősök minősítés nélkül ugyanakkor nem lehetnének, ami viszont előfordul. A turizmus-vendéglátás területén minősítéssel és megfelelő publikációs háttérrel rendelkező oktatókkal kell megerősíteni a szakot. Törekedni kell arra, hogy az órákat ténylegesen tartó oktatók minősített oktatók legyenek.
2. A publikációs tevékenység további motiválása, különös tekintettel az elismert nemzetközi szakfolyóiratokban való megjelenésre, a tanszék minden munkatársa esetében. Ennek az anyagi feltételeit is ajánlott megteremteni.
3. A nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére nagyobb hangsúlyt kell fektetni, ami mind az oktatásra, mind a hallgatók nemzetközi kapcsolataira pozitív hatással lehet a turizmus-vendéglátás területén.
4. Idegen nyelvű kurzusok indítása javasolt, ezzel is elősegítve a magyar anyanyelvű hallgatók idegen nyelvi tudásszintjének fejlesztését.
5. A turizmus-vendéglátás magyar és idegen nyelvű könyvtári állományának továbbfejlesztése javasolt.
6. A számonkérésnél kívánatos a szóbeli vizsgák bevezetése.
7. A diplomát szerzők száma igen alacsony. Az eddigieknél jobban törekedjenek a nyelvvizsga-felkészítésre, hogy a lemorzsolódást csökkenteni lehessen.
8. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése logóval, egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul is.

Edutus Főiskola Tatabánya, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás alapképzési szak szállodai és térségi turizmus; szállodai menedzsment; turisztikai termékmenedzsment specializációk</i>	2016/1/VII/3/22. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/103. (a jogelőd Harsányi János Főiskolán)	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Edutus Főiskola a *turizmus-vendéglátás* alapszakon a budapesti telephelyén teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytat. A tantervből kirajzolódó közgazdasági, módszertani és üzleti ismeretek, a társadalomtudományi alapismeretek, valamint a szakmai törzsanyag és a specializációs ismeretkörök teljes mértékben fedik a KKK-ban megfogalmazott elvárásokat. A legtöbb esetben már a kurzusok elnevezéséből egyértelműen azonosíthatók az ismeretkörök, egyes esetekben (pl. *környezetgazdaságtan*) több kurzus tematikájából is tükröződnek, illetve horizontálisan épülnek be az egyes kurzusok tananyagába. A szak sajátosságainak megfelelően kiegyensúlyozott az elmélet és a gyakorlat aránya, 990 óra előadás és 1155 óra gyakorlati foglalkozás szerepel a tantervben, amelyhez 6 hónapos szakmai gyakorlat párosul a 7. félévben. Az előírt kreditek a KKK-ban megfogalmazott megoszlás szerint teljesülnek, az egyes kurzusokhoz egyenletes megoszlású kreditértékek rendelődnek az alapozó és a törzstárgyak vonatkozásában (20 db 5 kredites, 12 db 3 kredites tárgy dominál), amelyek arányba állíthatók az ott közvetített tudás és az elvégzett munka jellegzetességeivel (pl. szaknyelvi képzés, projekt munka, vagy tréning, több ismeretterületet fedő tananyag). Néhány, inkább az alapozó ismeretekhez tartozó tárgy (*vállalati pénzügy, emberi erőforrás-menedzsment, adózási ismeretek*) a szakmai törzsanyag részeként szerepel a tantervben, ezek helyének újragondolása szükséges. A KKK-nak megfelelően a tantervben célszerű elkülöníteni az alapozó ismereteken belül a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket (80-90 kredit) a társadalomtudományi alapismeretektől (10-20 kredit).

A tananyagok a főiskola belső minőségbiztosítási rendszerének köszönhetően naprakészek, folyamatosan frissülnek, aktualizálódnak. A szakirodalom tekintetében néhány esetben javasolt a hazai szak- és tankönyv piacon elérhető korszerű kiadványok beemelése.

Személyi feltételek

A képzés – különösen a szakmai törzsanyag és a specializációs ismeretek vonatkozásában – tekintélyes szakembergárdával rendelkezik. A szakfelelős, egyben a *szállodai és térségi turizmus* specializáció felelőse, Jandala Csilla kandidátus, hazai és nemzetközi viszonylatban is ismert kutató, oktató, tanácsadó. Több mint három évtizedes felsőoktatási tapasztalattal rendelkezik, több intézményben tanszékvezetőként tevékenykedett. Volt a Magyar Turizmus Rt. kutatási és fejlesztési igazgatója is, több projektben mint tanácsadó vett részt, a jelentés készítésekor az Edutus Főiskola megbízott rektora. A *szállodai menedzsment* és a *turisztikai termékmenedzsment* specializáció felelősei: Fekete Mátyás és Sándor Tibor PhD fokozattal rendelkező főiskolai tanárok, szakterületükön folyamatosan publikáló szakemberek. A tantárgyfelelősök rendelkeznek tudományos fokozattal. A szakon oktató 46 kollégából 33 AT besorolású oktató, mindössze 7 óraadó tanárt alkalmaznak, 21 oktató PhD vagy kandidátus minősítettségű, minden tantárgyfelelős az adott kurzus oktatója is. A szakfelelős, a specializációfelelősök és néhány tantárgyfelelős kredit- és óraterhelése nem lépi túl a MAB által maximálisnak tartott 35 kreditet, de mindenképp magasnak mondható.

Tudományos háttér

A képzést gondozó Turizmus Tanszék figyelemre méltó munkát végez a *turizmusipart* szolgáló alkalmazott kutatások terén. Az intézmény Magyarországon egyedülállóan tagja a Turisztikai Világszervezetnek (UNWTO), ebből a kapcsolatból fakadóan igen komoly rálátása van a nemzetközi folyamatokra, így a kutatásait is ennek megfelelően tudja tervezni. A Kárpát-medence turizmusának fejlesztése érdekében végzett vizsgálatok folyamánként felmerült egy kutatóközpont létrehozása a főiskolán. Az intézményben folyamatosak a Danubius Zrt megbízásából végzett kutatások: *egészségturizmus, örökségturizmus, rurális és ökoturizmus* témában történtek vizsgálatok, továbbá az intézmény

résztevője volt az ITACA és a KNOWNET nemzetközi kutatási projekteknek is. Az elmúlt években több Life Long Learning Erasmus pályázatot is nyertek, a programokba bekerültek.

Infrastrukturális feltételek

A budapesti képzési helyszín, telephely néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. Kritikusnak az oktatók elhelyezését lehet értékelni, a zsúfolt szobák kevéssé alkalmasak a szakmai konzultációkra, beszélgetésekre, órai felkészülésre. A rendelkezésre álló irodák és tantermek jól felszereltek, megtalálhatók a *webinárium* berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola 40 ezer kötetes könyvtárához, ahol az Edutus 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezték el. A könyvtár állománya Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is.

Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Rendelkezésre áll még az Edutus Rendezvényközpont Falk Miksa utcai épülete szakmai események megtartására.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2014/15 közötti időszakban a nappali képzés éves tervezett felvételi keretszáma 134-ről 150-re emelkedett, majd 120-ra csökkent, hasonlóképpen a levelező képzés éves tervezett felvételi keretszáma 127-ről 150-re emelkedett, majd 120-ra csökkent. A *turizmus-vendéglátás* a főiskola egyik legnagyobb hallgatói létszámmal rendelkező képzése. Az utóbbi évek visszaesésének eredményeként nappali tagozaton 468 főről a 2013/14-es tanévre 186-ra esett az aktív hallgatók létszáma, levelező tagozaton pedig 246-ról 45 főre.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nem frontális tudásátadási módszerek főként a szakmai törzstárgyak keretében és a specializációkon jelennek meg: a csoportmunka, az órai projektfeladatok, az egyéni beszámolók, kiselőadások, a terepi tapasztalatok (a turisztikai infra- és szuprastruktúra helyszíni megtekintése, önmaguk kisebb-nagyobb munkaszerepeiben történő kipróbálása pl. tolmácsolás, hostesskedés, rendezvények lebonyolításában való közreműködés stb.) a KKK-ban előírt képességek fejlesztését szolgálják. A hallgatók előszeretettel vesznek részt a nemzetközi együttműködésekben, legyenek azok az oktatáshoz (lásd Erasmus hallgatói mobilitás, Nemzetközi hét) vagy a kutatáshoz (lásd primer vizsgálatok segítése) kötődőek. A főiskola is kiemelten támogatja a nemzetközi részképzésben való részvételt, és az itt tanuló külföldi diákokkal való találkozás, kommunikáció, közös feladatok is a szemléletformálás fontos eszközeiként jelennek meg.

Az Erasmus szakmai gyakorlatokra a főiskoláról évente mintegy 20-25 hallgató utazik ki. A hallgatók véleménye szerint a kiutazók többsége a *turizmus-vendéglátás* alapszakra jár, de az intézmény hivatalos álláspontja szerint a szakok között kiegyenlített az Erasmus aktivitás. Ezt az egy féléves résztanulmányok adatai alá is támasztják.

A képzésben intenzíven törekednek arra, hogy a hallgatók minél több, a gyakorlati életben sikeres szakemberrel találkozzanak az órákon, a főiskola ilyen módon is segíti a pályaorientációt. Mindezt kiegészíti a szakmai hírek, események napi követésének és feldolgozásának gyakorlata. A hallgatók a gyakorlati tapasztalataikat is egymás között élményszerűen megosztják.

Értékelés és ellenőrzés

A szakot elvégző hallgatók a 6+1 félév során 26 alkalommal tesznek írásbeli vagy szóbeli kollokviumot, 16 esetben szereznek gyakorlati jegyet, ami félévenként átlagosan 4 vizsgát és 3 praktikumhoz kötődő, viszonylag egyenletes eloszlású teljesítést igényel. Ez a hazai felsőoktatásban az átlagot alulról súroló (hallgatóbarát) leterheltségnek tekinthető. A szakot gondozó tanszék kiemelt hangsúlyt fektet az elméleti ismeretek gyakorlatba történő átültetésére, így a vizsgák, beszámolók során is ezen szimbiózis meglétének ellenőrzése elsődleges.

A szakdolgozati témaválasztást illetően nincsenek előre megadott témakörök, szabadon születhetnek elméleti és iparági kutatások is. A szakdolgozatokat jól átlátható formai és tartalmi kritériumok szerint értékelik. Előfordulnak elégtelenre értékelt munkák is.

A záróvizsga-bizottságok elnökei külsősök, akik a gyakorlat oldaláról is képesek értékelni a hallgatók teljesítményét. A tapasztalataikat értékelő lapon jelzik. Az esetek többségében felettebb megnyugtató eredményekről számoltak be.

A szakdolgozati bírálatok között előfordultak kifejezetten rövid, az elvégzett munka értékelését nem teljes körűen megvalósító szöveges értékelések. Ennek kiküszöbölésére a jövőben nagyobb hangsúlyt célszerű helyezni (javasolt egy erre vonatkozó belső minőségbiztosítási algoritmus kidolgozása).

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgálat 2009/10-2014/15 közötti időszakban 246 hallgatót vettek fel nappali képzésre (126, 92, 74, 80, 30, 44), és 179 hallgatót levelező képzésre (74, 44, 26, 17, 5, 13). A nappali képzésben 171 diplomát adtak ki, a levelező képzésben azonban csak 32-t.

A nappali tagozaton végzők átlagosan 72%-a nem kapja meg a diplomáját a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt. Ez az eredményesség szempontjából is a képzés legnagyobb problémája. Hiába hirdetnek szaknyelvi előkészítő, támogató kurzusokat, komoly gond a kiadható diplomák alacsony száma a (két) nyelvvizsga hiánya miatt. Egyre kevesebben vannak azok is, akik a mintatanterv szerint 7 félév alatt megszerzik az előírt krediteket. A lemorzsolódás a nappali tagozaton átlagosan 14,2% volt, emelkedő tendenciájú.

A levelező képzés fenntarthatóságának a kérdését felveti az átlagosan 47%-os lemorzsolódás és az, hogy 2012 óta a felvett hallgatók száma minden évben 20 alatt maradt.

A főiskola különös hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra, szakkollégiumot, demonstrátori rendszert működtet, aktív részese az OTDK mozgalomnak. 2015-ben is az országos megmérettetésen több Edutusos hallgató részt vett.

A DPR rendszer információi alapján a hallgatók 50%-a a szakmában maradt, döntően nem vezetői beosztásban, de határozatlan idejű jogviszonyban.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *turizmus-vendéglátás* szak a főiskola egyik „húzó” képzése. A szakfelelős egyben a megbízott rektor lévén, a szak súlyának megfelelő érdekérvényesítéssel rendelkezik az intézményben, a vezetés odafigyel a szakfelelős által továbbított kérésekre, észrevételekre. A szak a főiskola legkülönbözőbb döntés-előkészítő és vezető testületeiben képviselve van.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A korábbi MAB határozat nyomán a szakon oktatók láthatóan törekedtek a publikációs tevékenységük erősítésére, amelynek eredménye a főiskola MTMT-hez való csatlakozásával transzparenssé vált. Az oktatók leterhelését valamelyest sikerült enyhíteni, de a probléma továbbra is fennáll, amelyet tetőz, hogy az intézmény belső használatú oktatói elégedettségmérése során a fizetéssel és az erkölcsi elismeréssel voltak a megkérdezettek a legkevésbé megelégedve.

Miközben az oktatók nyelvi kompetenciája javult, többen képesek idegen nyelven is tanítani, tudományos előadásokat tartani, addig a hallgatók szaknyelvi ismereteit az önértékelés – indokoltan – továbbra is fejlesztendőnek tartja. Az általános nyelvismeret javítására alapozva a szaknyelvi tudás is erősödhet. E tekintetben is történtek már intézkedések.

A főiskola magánintézmény révén, önálló üzleti modell alapján működik, amelyben a többkörös minőségbiztosítás, a folyamatmenedzsment a mindennapos gyakorlat része: az oktatók és a vezetők is folyamatos visszajelzést kapnak a munkájukról; a hallgatók értékelése az oktatás, a vizsgáztatás, a szakdolgozati konzultáció területein külön-külön megjelenik és a foglalkoztatás, az előrelépés, a kinevezés alkalmával figyelembe vételre kerül.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az Edutus Főiskolán a *turizmus-vendéglátás* szak képzésének viszonylag alacsony hallgatói létszáma számos, a versenyképesség megőrzését biztosító tevékenységet és folyamatot korlátoz.

A képzés szakembergárdája pillanatnyilag megfelelő, a fiatalítás láthatóan megkezdődött, a fokozatszerzést, az ahhoz szükséges elmélyült tudományos kutatómunkát vélhetően az érintettek leterheltsége akadályozza.

A főiskola infrastruktúrája, működési modellje alapvetően megfelelő keretet nyújt az eredményes képzéshez és munkavégzéshez, bár a hallgatói létszám csökkenéséből fakadó bevételkiesés miatt ezen a területen is érzékelhetők bizonyos *veszélyek* (pl. a munkaerő elvándorlása). A szakok közötti szinergia hatékony kihasználása jelentős mértékben segítheti a *turizmus-vendéglátás* képzést.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Elsősorban a szak vezető oktatóinak, tantárgyfelelőseinek igen komoly a leterheltségük. Nemcsak a hozzájuk rendelt kreditek, hanem a heti óraszámuk is magasak, amelyen célszerű lenne enyhíteni annak érdekében, hogy az érintetteknek több ideje/energiája maradjon a tudományos kutatómunkára, pályázatokban való részvételre és a tehetséggondozásra.
2. Továbbra is prioritásként célszerű kezelni a tudományos kutatómunkát és az azzal összefüggő publikációs aktivitást (kifejezetten az oktatott kurzusokhoz illeszkedő vizsgálatokra koncentrálva, hogy az azokon nyugvó publikációk révén még meggyőzőbb legyen a kompetencia megléte). A hallgatók által könnyebben elérhető főiskolai kiadványok mellett javasolt, hogy a szak oktatóinak publikációi a jelenleginél intenzívebben jelenjenek meg országos, illetve nemzetközi tudományos folyóiratok hasábjain.
3. Érdemes a tantervet átfésülni, a szakmai törzstárgyak közül kiemelni a kifejezetten alapozó ismereteket nyújtó kurzusokat. A korrigált tanterv **intézkedési tervben** való bemutatása szükséges.
4. Javasolt az általános és a szaknyelvi órák volumenének növelése, optimálisabb elhelyezésük a tantervben, lehetőség szerint a 2016/17-es tanévtől.
5. A szakdolgozati bírálatok ellenőrzésére javasolt egyfajta protokoll kidolgozása, hogy ne fordulhassanak elő néhány soros, gyakran a hallgatók által befektetett munkával fordítottan arányos szöveges értékelések. Ha valaki jeles osztályzatot kap, azt is hosszabban méltassák, ha pedig gyengén teljesít, pontosan írják le, miért kapott elégségest vagy elégtelent.
6. Gondolják át, fenntartható-e a levelező képzés, vagy érdemes-e kifuttatni.

<p>Eszterházy Károly Főiskola Gazdaság-és Társadalomtudományi Kar</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>borturizmus, lovasturizmus, wellness-animáció</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/10/XII/3/8.</p>	<p>2016/1/VII/3/23. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Eszterházy Károly Főiskolán a *turizmus-vendéglátás* alapszakon magyar nyelvű, teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik. A tanterv az előírásoknak megfelelően strukturált. A főbb tanulmányi területek az előírt kredit-tartományban helyezkednek el, egymásra épülésük megfelelő a kompetenciák elsajátításához. A képzési program egészében korszerű és releváns ismeretanyagot közvetít. Az egyes tantárgyakhoz rendelt kötelező és ajánlott szakirodalom tartalmazza a szükséges ismereteket, kellően aktuális. A választható tárgyak relevanciája változó.

Az elmélet és a gyakorlat aránya az egyes specializációk esetében eltérő. A három specializáció azonos – 27 – kreditértéke specializációként eltérő tantárgy- és óraszámot takar. A *vendéglátás* súlya az oktatásban aránytalanul alacsony. A hallgatókkal történt beszélgetések során is markánsan kirajzolódott, hogy a hallgatók kevésnek tartják a *vendéglátással* kapcsolatos ismereteket, és egyoldalúan *turizmus*-súlyúnak tartják a képzést.

A tantárgyi tematikák gyakorlatorientáltak, a szak oktatói rendszeresen részt vesznek a tananyagok fejlesztésében, ez elsősorban egyéni munka alapján történik. Emellett az elmúlt időszakban egy TÁMOP pályázatban való részvétel segítette a tananyagok kidolgozását, melyek jelentős részben digitális tananyagfejlesztést jelentettek. A kar oktatói által írt tankönyvek, jegyzetek mellett az oktatók az intézményi honlapon számos oktatási segédanyagot, előadás ppt-eket, mintafeladatokat bocsátanak a hallgatók rendelkezésére.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kovács Tibor közel húszéves felsőoktatási tapasztalattal rendelkezik, a doktori fokozatát a *földtudományok* területén szerezte, és ebből is habilitált. A főiskolán számos tárgyat oktatott, 34 tudományos közleménnyel rendelkezik, a független idézőinek száma 55, a Hirsch indexe 4. Nemzetközi szakmai kapcsolatokkal rendelkezik. A specializációfelelősök (Gál Lajos, Dávid Lóránt Dénes, Molnár Csilla) minősített oktatók, az adott területen szereztek tudományos minősítésüket, megfelelő oktatási tapasztalatokkal, értékelhető tudományos tevékenységgel, megfelelő számú hazai és külföldi publikációval rendelkeznek.

A képzés 44 tantárgyának oktatásában 64-en vesznek részt, 82%-uk AT besorolású. A vezető oktatók aránya 64%. Az életkori megoszlás jónak tekinthető, az oktatók több mint fele az 1960 és 1980 között született korosztályt képviseli. Ugyanakkor rendkívül magas az egy oktatóra jutó tantárgyfelelősség, illetve kreditszám. Az oktatók 2/3-a minősített. A szakot gondozó Turizmus Tanszéken három habilitált oktató dolgozik, a PhD fokozattal rendelkezők száma öt fő. Az oktatók szakmai megfelelése eleget tesz a MAB kívánalmainak.

Tudományos háttér

A szakon folyó tudományos munka a kari Tudományos Bizottság koordinálásával, valamint fókuszált egyéni kutatások keretében zajlik. A kutatási tevékenység finanszírozása az ezt szolgáló normatív támogatásból, súlyozottabban pályázati forrásokból, továbbá alapítványi, esetenként szponzori támogatással történik. A szakhoz kapcsolódó fontosabb kutatási projektek közé tartozik a RUBIRES program, amelynek keretében öt EU-s ország 10 partner régiója vett részt. A program célja a regionális hozzáadott érték növelése, a fenntartható fejlődés erősítése, valamint az energiatermelés területén új technológiák kidolgozása volt. Ezen belül a szak oktatói öt részprojekt kidolgozásában vettek részt. Egy több felsőoktatási intézmény együttműködésében zajló TÁMOP program az *élelmiszerbiztonság és gasztronómia* területén Élelmiszerkutató Marketing és Szolgáltató Tudásközpontot hozott létre (ÉKMSZ). A tevékenység célja az *élelmiszer* ágazathoz kapcsolódó képzési anyagok összehangolása, fejlesztése.

A szak oktatóinak egy főre jutó publikációs teljesítménymutatói közel állnak a kar ez irányú fajlagos mutatóihoz. Ugyanakkor a könyvek, könyvrészletek, illetve a kimutatott idézettség terén azoktól érezhetően elmaradnak. A szak oktatóinak tudományos és publikációs teljesítményében jelentős eltérések tapasztalhatóak. Ez részben következik az oktatási leterheltség különbözőségéből is. A publikációs tevékenység erősítése indokolt, az intézmény vezetésének erőfeszítéseket kell tennie a publikációs teljesítmény növelésére.

A szűkülő források nehezítik a tudományos aktivitást. Csökken a hazai és nemzetközi konferenciákon való részvétel támogatására fordítható keret, beleértve a PhD tanulmányokat folytató munkatársak támogatását, jóllehet a fokozatszerzés költségeiből a főiskola jelentős részt vállal. A konferenciatámogatások alapvetően pályázati forrásokból történnek.

A szak vezetése törekszik a kutatási megrendelések arányának a növelésére, azonban részben a munkatársak leterheltsége, részben pedig az általános gazdasági helyzet megnehezíti a kutatási megbízások szerzését.

Az utóbbi időben növekedett a hallgatók bevonása a kutatómunkába, mellyel elsősorban a TDK tevékenység növelését kívánják elősegíteni.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés infrastrukturális feltételei megfelelőek a színvonalas oktatáshoz, beleértve a tantermek számát, azok befogadóképességét, oktatástechnikai felszereltségét. A vizsgált időszakot megelőzően a főiskola jelentős informatikai fejlesztést hajtott végre. A nyilvános felhasználásra szánt számítógépek esetében biztosítottak az operációs rendszerek, az oktatáshoz szükséges programok frissített változatai. Az oktatási épületek és a kollégiumok nyilvános közösségi területein szabadon elérhető wifi hálózat van, amely a diákok számára díjmentes csatlakozást tesz lehetővé.

A számítógépes parkot negyedévente felülvizsgálják. Az utóbbi években az anyagi források szűkülése következtében elmaradtak a szükséges bővítések és fejlesztések, és a beszerzések üteme is meghosszabbodott. Jelenleg folyik az elavult asztali számítógépek cseréje.

A könyvtár a főiskola infrastruktúrájában kiemelt fontosságú. Szolgáltatásai napi 24 órában elérhetőek, jelenleg 220 olvasóhellyel, 88 db internetkapcsolattal rendelkező számítógéppel és 8 munkaállomással rendelkezik. 5 elektronikus adatbáziscsomag több mint 20 adatbázisa biztosítja nagyszámú folyóirat teljes szövegű elérhetőségét.

A képzésre bekerülő hallgatókat igyekeznek könyvtárhasználati ismeretekkel ellátni, erre tájékoztató anyagok, szervezett könyvtárlátogatás, ottani foglalkozás szolgálnak.

A képzési létszám és kapacitás

Az elmúlt években a képzési létszám és a kapacitás kihasználtsága is csökkent. A 2009/10-es tanév óta az éves tervezett felvételi keretszám mind a nappali, mind a levelező képzésben 40 fő volt. Ez a 2013/2014-es tanévben mind a nappali, mint a levelező tagozaton 50%-kal megnőtt, azonban ez a kihasználtsági mutatók további romlását eredményezte. Nappali tagozaton a megnövekedett kapacitás 60%-t tudták feltölteni: a felvett hallgatók létszáma 80, 53, 38, 27, 36 (összesen 234) volt. A kapacitás kihasználtság csökkenésében az államilag finanszírozott helyek csökkenése, majd megszűnése jelentős szerepet játszott, jóllehet a 2013/2014-es tanévben felvételi ponthatár az állami finanszírozottnál 438, az önköltségesnél 240 pont volt.

Különösen a levelező tagozaton aggasztó a helyzet, az elmúlt tanévben a kapacitások mindössze 10%-t tudták feltölteni. (Ha nem történik kapacitásnövelés a levelező tagozaton, ez a mutató, akkor sem haladná meg a 15%-t): a felvett hallgatók létszáma 41, 23, 26, 8, 6 (összesen 104) volt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A *turizmus-vendéglátás* alapszak a kifejezetten gyakorlatorientált szakok közé tartozik. A gyakorlati jelleg erősítését a külső szakemberek oktatásba történő bevonásával, valamint a számonkérés formáival, házi dolgozatok, esettanulmányok feladásával, tanulmányi kirándulások szervezésével, szakmai rendezvényeken történő részvétellel segítik. A tanulással kapcsolatos módszertani segítségnyújtás fontos eszköze a személyes tanácsadás, amely részben elektronikus formában, részben személyes konzultációk keretében történik. A fogadóórákon, amelyek elkülönülnek a szakdolgozati konzultációktól, és amelyekre a hallgatók e-mail-en kérhetnek időpontot, a hallgatók az oktatóktól módszertani segítséget kérhetnek a tanulással és egyéb problémáikkal kapcsolatosan. Ugyancsak módszertani segítség az első évesek kötelező tárgyai között található *tanulás és kutatómódszertan, prezentáció* tárgy oktatása.

Az idegen nyelű kommunikációt segítik az intézményben tanuló külföldi diákokkal közösen szervezett rendezvények, valamint a Tandem program, melyben az Erasmus program keretében itt tanuló külföldi diákokat magyar diákok patronálják.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és az ellenőrzés a mintatantervben meghatározottak szerint történik. A gyakorlati jeggyel záruló tantárgyak esetében a félév végi érdemjegybe a hallgatók által készített házi dolgozatok eredménye jelentős súllyal számít be. A gyakorlati jelleg erősítése érdekében a házi dolgozatok témája valamilyen félévközi programponthoz – üzemlátogatás, szakmai kirándulás – kapcsolódik. A mintatanterv közel egyenletes vizsgaletterhelést jelent, akik e szerint haladnak tanulmányaikkal, azok a képzés során nem találkoznak kiugró terheléssel.

A szakmai gyakorlat elsődleges helye a főiskola saját tanszállodája és az Agria TISZK (szakképző központ, amelynek a főiskola alapító tagja, partnere) tanterme, tankonyhája. A szakmai gyakorlatot a hallgatók más hazai és külföldi (főleg görög, spanyol, ciprusi és osztrák) gyakorlólhelyen is megszerezhetik. A főiskola ennek érdekében – az alapszak és a specializációk profiljához illeszkedően – számos szállás- és vendéglátóhellyel, utazási irodával, fürdővel, borászattal, egyéb turisztikai vállalkozással és TDM-szervezettel kötött együttműködési megállapodást.

A szakdolgozat témaválasztása a szakgazda tanszék által megadott témákból történik. A szakdolgozat készítés két féléve alatt a hallgató köteles konzultálni témavezetőjével. Az elkészült szakdolgozatot a belső konzulens bírálja el, a kijelölt opponens javaslatot tesz a szakdolgozat érdemjegyére.

A záróvizsga feltételeket a TVSZ tartalmazza. A záróvizsgákra való felkészítés már a tanórákon elkezdődik, a tételek alapján történő felkészüléssel. A záróvizsga két napon kerül lebonyolításra. Az első napon a szakmai és közgazdasági tételekből vizsgáznak, a második napon védik meg a szakdolgozatukat. Az államvizsga tételek kellően összetettek, és jól szolgálgják a kompetenciák elsajátításáról való számadást.

A záróvizsgát az elnök értékeli. A vizsgaelnök által kitöltött kérdőívet, annak tapasztalatait a szak vezetői felhasználják a hatékonyság és az eredményesség javítására, ennek következtében változott az államvizsgák lebonyolítása, áttértek a kétnapos államvizsgák rendszerére.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A diplomát szerzők aránya alacsony: a nappali képzésen 33, a levelező képzésen 9 diploma kiadására került sor. Ez nagyrészt a nyelvvizsgák hiányának tudható be. A szakon a diploma megszerzéséhez két nyelvvizsga szükséges, ezen az intézmény úgy kíván segíteni, hogy a 2011/12-es tanévtől kezdve heti 4 óra térítésmentes idegen nyelvi kurzusokat ír elő kritérium tárgyként.

A lemorzsolódás leginkább a tantárgyak nem teljesítéséből adódik, esetleg anyagi okokból. A lemorzsolódás csökkentésére két új tantárgyat vezettek be. Az *alapozó gazdaságtan* szabadon választható szemléletformáló tárgy, melynek hasznossága, különösképpen a *mikroökonómia* területén, már mérhető eredményeket hozott. Az *elemi gazdasági számítások* tárgy felvétele az üzleti alapszakokra felvételt nyert hallgatókkal készített felmérés alapján egy bizonyos teljesítmény alatt kötelező. A felmérés dolgozat eredményei határozzák meg a tárgy súlypontjait, vagyis azokkal a területekkel alaposabban foglalkoznak, ahol a hallgatók tudása a leginkább elmaradt az elvárttól.

A szak hallgatóinak a felkészítése a továbblépésre a már említett *tanulás és kutatásmódszertan, prezentáció* tárgy oktatására alapozódik. Ezen belül könyvtárlátogatás, adatbázis használati ismeretek szerepelnek. A TDK tevékenységet folytatók megismerkedhetnek az SPSS használatával.

A tehetséggondozás a TDK tevékenység és a szakkollégiumi rendszer keretein belül történik. A szakon folyó TDK tevékenység erősítésre szorul, a szak indítása óta 6 TDK dolgozat született, OTDK-ra három dolgozat került, két harmadik helyet értek el. Ugyancsak erősítendő a szak hallgatóinak a részvétele a Kepes György Szakkollégium munkájában.

A hallgatók elhelyezkedési lehetőségei a DPR információi alapján jók, viszonylag könnyen tudnak a választott szakmájukban elhelyezkedni, és szakmai felkészültségükkel elégedettek a munkaadók. Ugyanakkor a nyelvismeret hiánya erősen korlátozó tényezőként jelentkezik. A DPR-nek elsősorban a nyelvismerettel kapcsolatos visszajelzései strukturális változásokat indukáltak az intézményben a nyelvoktatás erősítése érdekében. A volt hallgatók visszajelzései alapján mintegy 60%-uk volt elégedett az itt folyó képzéssel, és jelentős azok aránya, akik mesterképzésen kívánják a tanulmányaikat folytatni. A főiskolán *turizmus-menedzsment* mesterképzés nincs, de – a *turizmus* szakma interdiszciplináris volta miatt – a képzéshez kapcsolódó mesterszakok választhatók.

Számos nappali tagozatos hallgató vállal munkát már a képzés ideje alatt. Az oktatók szerint ez nem hátráltatja őket, sőt általában a tanulmányaik mellett leendő szakmájukban (akár gyakornokként) dolgozó hallgatók teljesítik a legjobban a tantárgyi követelményeket.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése alapvetően kari szinten történik a többi szak-, intézet- és tanszékvezetővel együttműködve, a dékán irányítása alatt. A stratégiai döntések nem szakfelelősi szinten, hanem felette történnek. A szak menedzselésében felelősséggel rendelkező testületek (Dékáni Tanács, Kari Tanács) és szervezeti egységek (Gazdaságtudományi Intézet, Turizmus Tanszék) feladatai, kompetenciái világosak, egyértelműek. A szakfelelős elsősorban a szak működtetéséért felelős, de tevékenysége kapcsolódik a többi üzleti szakéhoz is. Az intézeti, tanszéki szint az operatív döntésekben kompetens, a továbbiakban javaslattevési jogosultsággal bír.

Az egyes szakok közötti együttműködés erős.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az Intézmény a legutóbbi MAB határozatok észrevételeit figyelembe vette, és az ott szereplő hiányosságokat korrigálta. Ennek során növekedett a minősített oktatók száma, valamelyest javult a kutatási és a publikációs tevékenység, infrastrukturális területen számottevő fejlesztés következett be, javult a tanszálloda, tanterem-tankonyha, tanterem (informatikai) felszereltsége.

Az intézmény nagy jelentőséget tulajdonít a minőségbiztosításnak. A 2013/14-es tanévben készült kari önértékelés tartalmazza a kari minőségbiztosítás elveit és gyakorlatát. A karon folyó oktatási, kutatási és menedzsment tevékenység minőségbiztosításáért a kari Minőségfejlesztési és Értékelési Bizottság felel. A kari bizottsági elnökök a HÖK képviselőjével kiegészülve tagjai az intézményi Minőségbiztosítási Bizottságnak, ami a főtitkárnak alárendelten tevékenykedik.

A hallgatói lemorzsolódást a Dékáni Hivatal tartja nyilván, és félévente tájékoztatja a Dékáni Tanácsot. A hallgatói lemorzsolódásban a hallgatók elmondása szerint az anyagi terhek szerepet játszanak. A DT az információk birtokában fogalmaz meg intézkedési javaslatokat, melyek alapján a szakfelelősök intézkednek.

Jelentős problémát jelent a beiratkozó hallgatók tudásszintjének a csökkenése. Ez a jelenség évek óta érezhető és erősödő.

Az oktatók értékelése rendszeres, félévente az oktatók kétharmadát értékelik. A hallgatói válaszok visszaérkezési arányának a növelésére visszaálltak a papíralapú megkérdezésre. A HÖK által begyűjtött kérdőívek a Minőségbiztosítási Bizottsághoz kerülnek, ők továbbítják az illetékes dékánoknak, illetve a kari Minőségfejlesztési és Értékelési Bizottságnak. A Gazdaságtudományi Kar 17 oktatóját értékelték az elmúlt időszakban, az eredményük a két félév átlagában 4 körül mozgott egy ötös skálán. A szakirodalom elérhetőségének a vonatkozásában születtek valamivel az átlag alatti eredmények.

A végzett hallgatókkal való kapcsolattartás intézményi szinten formalizált. A Hallgatói Szolgáltató Központ Karrier és Öregdiák Iroda munkatársai látják el az itt jelentkező feladatokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak SWOT analízisét bizonyos *korlátok* befolyásolják. Ezek közül kiemelendő a régió alacsonyabb fejlettségi szintje, a nagymértékű elvándorlás, az oktatói fizetések jelentős elmaradása a versenyszférától, valamint a hallgatói előképzettség hiányosságai. A szak *erősségei* közé tartozik a régió igényeinek megfelelő specializációkínálat, a gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező oktatógárda, a széles szakmai kapcsolatrendszer, a gyakorlat magas színvonalú elsajátítására alkalmas gyakorlóhely (tanszálloda). *Gyengeségnek* tekinthető, és ezért feltétlenül intézkedést igényel a kutatási és publikációs tevékenység erősítése, az oktatói leterheltségben tapasztalható egyenetlenségek orvosolása, a TDK tevékenység erősítése, a hallgatók nyelvismeretének a javítása.

A *lehetőségek* számbavétele reális: valós lehetőség a szorosabb együttműködés más karokkal, a duális képzés bevezetése és a beiskolázási erőfeszítések koncentrálása a hatékonyság növelésének az érdekében. Az idegen nyelvű képzési kínálat akkor bővíthető, ha az ehhez szükséges személyi feltételek adottak, vagy megteremthetőek. A szakirányú továbbképzések elindítása a térségi adottságokat figyelembe véve megvalósíthatónak tűnik, jóllehet a mesterképzések elindulása nagymértékben visszavetette a szakirányú továbbképzések iránti keresletet.

A Turizmus Tudásközpont létrehozása a kutatási tevékenység erősítésére jó kezdeményezésnek tűnik, de ha nem sikerül az ésszerű feladatmegosztás, vagyis az oktatói terhelés egyoldalú marad, akkor félő, hogy nem jelent érdemi segítséget.

A meglévő specializációkkal kapcsolatos jövőkép és fejlesztési elképzelések kevés konkrét irányt tartalmaznak, inkább a kapcsolatok erősítését célozzák, és a szakmaközi szervezetekkel vagy az érintett vállalkozásokkal való kapcsolatból származó fejlesztési, módosítási lehetőségekre kívánnak alapozni. Ugyanakkor a *vendéglátó* specializáció elindítása segítheti a *turizmus-vendéglátási* ismeretek arányának pozitív irányú javulását.

A nemzetközi kapcsolatok erősítése, kettős diploma kiadása erősítést jelenthet a szak számára.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A *vendéglátással* kapcsolatos ismeretanyag bővítése, a tananyagban nagyobb súllyal szerepeljenek a *vendéglátással* kapcsolatos ismeretek
2. A hallgatók nyelvismeretének az erősítése
3. A duális képzés bevezetésére való felkészülés
4. A jövőbeni elképzelések konkrétabb formában történő megfogalmazása, célok pontosítása, ütemterv készítése, felelősségi körök kijelölése, mérési metodika kialakítása
5. Az oktatók tudományos és publikációs tevékenységének az erősítése
6. A TDK és a szakkollégiumi tevékenység ösztönzése
7. A beiskolázási erőfeszítések fokozása, az alkalmazott módszerek bővítése, az ezzel kapcsolatos marketingtevékenység fokozása
8. A joint degree, dual degree programok indításával kapcsolatban tartsák szem előtt a nemzetközi közös képzésekre vonatkozó felsőoktatás-igazgatási, jogi szabályozást.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak	2016/1/VII/3/24. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. december 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/2/67.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A nyelvvizsga hiánya miatt diplomát nem kapott hallgatók aránya magas.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. Specializáció nem tartozik a képzéshez.

A tantervek felépítése, kreditszámai megfelelnek a KKK előírásainak. A tantervben a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket 16 tárgy tartalmazza, 80 kredittel. Társadalomtudományi alapismeretekből a hallgatóknak 3 tárgyat (10 kredit) kell felvenniük. A szakmai törzsanyagot 18 tárgy adja 79 kredit értékben. A szabadon választható tárgyak (9 kredit) felvételekor a hallgatók az intézményben az adott félévben meghirdetett összes kurzus közül választhatnak az érdeklődési körüknek megfelelően. A hallgatóknak egy félév intézményen kívüli szakmai gyakorlaton kell részt venniük, melynek kreditértéke 30.

Személyi feltételek

A szakfelelős (Bujdosó Zoltán) megfelel a MAB formai előírásainak. Tudományos fokozattal rendelkezik, szakmai háttere, munkássága illeszkedik a szak jellegéhez. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A képzésben részt vevő 29 oktatóból 22 minősített (75%). Intézményhez nem tartozó (AE) oktató 5 van a szakon, vendégoktatót nem alkalmaznak. Ezek megfelelnek a MAB akkreditációs elvárásainak. A kredit- és óraterhelések szintén megfelelő arányúak, a tantárgyfelelősök részt vesznek tantárgyuk oktatásában.

Az oktatói korfa megfelelő, a szak 29 oktatójából 20 1970 után született.

Tudományos háttér

A szakot gondozó Turizmus, Területfejlesztési és Idegen Nyelvi Intézet a *turizmus, vendéglátás, gasztronómia, területfejlesztés, térségmenedzsment, regionális, európai uniós*, valamint egyéb inter- és transzdiszciplináris területeken végez kutatási feladatokat, melyek elsősorban (nemzetközi) pályázatokhoz kapcsolódnak. A legjelentősebb ezek közül 2006-2008 között a *turizmus* makrogazdasági szerepének vizsgálata volt az Észak-Magyarország régióban, melyhez kutatási és Hallgatói Gyakornok Program kapcsolódott a NFT ROP finanszírozásában.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzésnek jól megfelel a főiskola általános és speciális infrastruktúrája. A 20 és 300 fős szemináriumai és előadótermek korszerűen felszereltek, minden terem légkondicionált, beépített számítógépes prezentációs rendszerrel és projektorral, internet elérési lehetőséggel. Bútorzatuk kényelmes és korszerű. Egyidejűleg 2800 főt tudnak leültetni, ami nagyságrendileg megegyezik az összes KRF-es hallgató számával. Példaértékű a laboratóriumok, gyakorlati képzőhelyek számítógépes felszereltsége, modern oktatástechnikai eszközökkel való ellátottsága. 19 számítógépes szaktanteremben 546 hallgatói számítógépes munkahely van kialakítva. Ehhez jön még a korszerű könyvtárban 47 számítógép. A könyvtár állománya folyamatosan gyarapszik, jelenleg 38.000 kötetes könyvtárállomány és közel 100 féle magyar és idegen nyelvű folyóirat áll rendelkezésre.

A *turizmus-vendéglátás* szak hallgatói számára a Hotel Opál*** Superior szálloda mint tanszálloda biztosítja a gyakorlati ismeretek elsajátítását. Ezen kívül rendezvényszervező iroda, könyvelőiroda, tankönyvkiadó, tanterem, tancukrászda és a Mátra Pont Információs Iroda adják a gyakorlati képzés háttérét.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett felvételi keretszáma a nappali és a levelező tagozaton is 100 fő volt 2009-ben, a következő évtől pedig 50 fő. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali (96, 44, 43, 23, 14) és levelező (47, 26, 27, -, -) tagozaton egyaránt folyamatosan csökkent. A részidejű képzésben a csökkenés jelentősebb, 2012 óta nem is indult a képzés. Az átlagos kapacitáskihasználtság nappalin 68,8%, levelezőn 51%.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tananyag számonkérése a félév során folyamatos. Gyakoriak az egyéni és csoportos feladatok, prezentációk, zárthelyi dolgozatok. A félév végi jegy kialakításakor a szorgalmi időszakban nyújtott teljesítmény súlya általában 40-50%.

Az elmélet és a gyakorlat aránya az előbbi irányába tolódik el. Célszerű lenne a gyakorlati órák számának a növelése.

A szakmai tárgyak tananyagát a szakfelelős oktatók évente felülvizsgálják és fejlesztik. A szakmai kutatások eredményeit folyamatosan építik be a tananyagba. A tananyagok elektronikus formában is elérhetők (ppt, pdf formátumban), elsősorban a Globális Tanulmányi Rendszerben.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés rendjét a tantárgyi programokban előírják. A szakdolgozatok készítésének rendjét és a záróvizsgát is szabályzat írja elő.

A szakdolgozat készítése a képzés 4. félévétől kezdve folyamatos. A témaköröket a 3. félévben választják a hallgatók. A témaköröket az intézet hirdeti meg, de lehetőség van egyéni témakör választására is, ebben az esetben a szakfelelős jóváhagyása szükséges. A *turizmus* területen a legkedveltebb témák a szállodák marketingtevékenységének elemzése, valamint egy-egy turisztikai termék helyspecifikus bemutatása. A *vendéglátás* területen egy-egy speciális termék vagy eljárás elterjedésének analízisét választják legtöbbször a hallgatók.

A záróvizsgára bocsátás feltétele az abszolutorium megszerzése, a szakmai gyakorlat teljesítése és a szakdolgozat elkészítése. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből, valamint szóbeli vizsgából áll. A védésen a hallgató ismerteti a szakdolgozatának célkitűzéseit, a feldolgozás módszereit és tematikáját, valamint a főbb eredményeit, megállapításait. Ezt követően a záróvizsga-bizottság kérdéseket tesz fel, melyre a hallgató közvetlenül (felkészülési idő nélkül) válaszol. A szóbeli vizsgán a hallgatónak 15 perc áll rendelkezésére, hogy kifejtse a húzott tétellel kapcsolatos ismereteit, amit a záróvizsga-bizottság kérdései követnek. A záróvizsga-bizottság 3 tagú, az egyik tag külsős gyakorlati szakember. A bizottság elnöke csak vezető oktató lehet.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 220 fő, levelező tagozaton 100 fő. Diplomát 137-en kaptak eddig nappali tagozaton (23, 39, 31, 24, 20), és 15-en levelezőn (5, 3, 4, 3, -). Ez 62%-os végzési arányt jelent nappali, és 15%-os arányt levelező tagozaton. Rendkívül súlyosnak minősíthető, hogy a két nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után nem kapott diplomát a hallgatók 79-90%-a az elmúlt 5 évben. Ennek orvoslására a főiskola térítésmentes nyelvtanulási lehetőséget biztosít az alapképzésen.

A *turizmus-vendéglátás* alapszakot elvégzett hallgatók tanulmányaikat a *turizmus-menedzsment* mesterképzésen folytathatják. A mesterképzésbe való bejutás kritikus pontja a nyelvvizsga megléte.

A főiskola motiválja a hallgatóit az intézményi és az országos TDK-n való részvételre, valamint külföldi részképzésekben való részvételre (Erasmus, CEEPUS). A tehetséges hallgatókat bevonják az intézményi kutatásokba. Publikálási lehetőséget biztosítanak az Acta Carolus Robertus periodikában, a Károly Róbert Főiskola által 2011-ben alapított tudományos folyóiratban. A tehetséggondozás további szinterei a főiskolán működő öntevékeny körök (Magyar Földrajzi Társaság Mátravidéki Osztálya, Bor Klub, Gyógynövény Klub stb.), és a 2014 júniusában megújult Károly Róbert Szakkollégium.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak irányítása, menedzselése a Turizmus, Területfejlesztési és Idegen Nyelvi Intézet feladata. Az intézet igazgatója egyben a *turizmus-vendéglátás* alapszak felelőse. A szakfelelős a szakon folyó képzés minőségéért, annak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felel. Összeállítja az indítandó szakok dokumentációit, kidolgozza a képzési programokat,

összeállítja a tanulmányi tájékoztatót, összehangolja az oktatási programokat, felügyeli a hallgatók gyakorlati képzését, meghatározza a szakdolgozati témaköröket, részt vesz a záróvizsgák előkészítésében.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakra vonatkozó szervezett minőségbiztosítási tevékenység színvonalasnak értékelhető, és megfelel a MAB követelményeknek.

Az intézmény ISO 9001 és ISO 14001 tanúsításokkal rendelkezik, folyamatai szabályozottak. A minőségbiztosítási rendszer intézményi szintű. Minőségügyi céljait a minőségfejlesztési program tartalmazza. A minőségbiztosítási tevékenység során sor kerül a szakok, az oktatók és a kutatási tevékenység felülvizsgálatára, ellenőrzésére. Az egyes szakok programjait rendszeresen felülvizsgálják, évente végzett önértékelés keretében. Ehhez felhasználják többek között a záróvizsga-bizottságok, a végzett hallgatók, belső auditok visszajelzéseit, véleményét, illetve a munkatársak javaslatait is. Az OMHV kérdőívek kitöltésére évente kerül sor. Lehetőség van az interneten (a GTR rendszerben) és papír alapon is kitölteni. A hallgató anonimitása mindkét esetben biztosított. Az intézetek igazgatói óralátogatások során ellenőrzik az oktatás színvonalát. Az eredmények támpontot adnak a különböző előléptetésekhez, vezetői döntésekhez, és megalapozzák a kiváló oktatói munka elismerésének lehetőségét is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak SWOT analízise reálisan értékeli a szak jelenlegi helyzetét és a jövő kilátásait. *Erősségként* emeli ki többek között a hazai és nemzetközi kapcsolatrendszer, a képzések gyakorlatias jellegét, színvonalas infrastruktúráját, valamint az oktatók minőségét és kedvező korösszetételét. *Gyengeségnek* az alacsony hallgatói létszámot, a felvettek gyenge nyelvtudását, az idegen nyelvű képzés hiányát és az oktatók aránytalan terhelését tartják. *Lehetőséget* látnak a nemzetközi kapcsolatok szélesítésében, az Erasmus és CEEPUS csereprogramokban, valamint az együttműködésben doktori iskolákkal, középiskolákkal, más felsőoktatási intézményekkel. *Veszélynek* tekintik a változó szabályozási környezetet, a versenytársak földrajzi közelségét, a nagyvárosok elszívó hatását, valamint a finanszírozás bizonytalanságait.

A tervezett duális képzés jól illeszkedhet a szak jellegéhez.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a nyelvvizsga hiánya miatt diplomát nem kapó hallgatók számának csökkentése, az idegennyelv-órák számának növelése.
2. Javasolt a tantervben a gyakorlati órák számának növelése.
3. A főiskola honlapja <http://honlap.karolyrobert.hu/hu/node/397> szerint „előkészületben” van a *turizmus-vendéglátás* alapszakon angol nyelvű képzés indítása. Javasoljuk, hogy a tervezett angol nyelvű képzést akkreditáltassák a MAB-bal.

Kodolányi János Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>szállodaszervezés; vendéglátás-szervezés; turisztikai</i> <i>termékek és szolgáltatások specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/105.</p> <p>távoktatásos képzés MAB határozata: 2006/4/IX/2/2.</p> <p>nem támogató MAB határozat (Orosháza): 2006/7/IX/1/37.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/25. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történo benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Kodolányi János Főiskolán a *turizmus-vendéglátás* alapszakon magyar nyelvű, teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik Székesfehérváron és Budapesten, valamint távoktatás Orosházán. A szakon a tanterv, a tananyag, az ez alapján folyó oktatás, az átadott ismeretanyag, az elmélet és a gyakorlat aránya összességében megfelel a KKK követelményrendszerének. Az alapozó ismeretek 80 kredit értékben 13 (18) tantárgyat tartalmaznak, a társadalomtudományi ismeretek 15 kreditet képviselnek. Az általános szakmai törzsanyag 45kreditjéhez 30 kreditnyi differenciált szakmai ismeret kapcsolódik. Javasolt a szakmai törzsanyag és a specializációk közötti bizonyos tantárgyátrendezés, annak érdekében, hogy ne fordulhasson elő, hogy pl. a szak lényegi ismeretkörét képező *vendéglátás* témakörből meghatározó tudás, gyakorlat csak a specializáción legyen elérhető. A specializációk inkább ne a szak fő, törzsterületeire, hanem kiegészítő ismeretekre, kompetenciákra irányuljanak. A szabadon választható két tárgyat a főiskola egyéb szakjainak kínálatából vehetik fel a hallgatók. A képzéshez egy féléves összefüggő szakmai gyakorlat tartozik. Az első féléves nappali óraszámot, a törvény által minimumként előírt 300 tanórát a szorgalmi időszakon kívüli Origo hét programjában szereplő 15 órás szeminárium beszámításával érik el.

A tananyag és a felhasznált szakirodalom megalapozott, aktuális információkkal látja el a hallgatókat. A képzési és kimeneti követelményekben meghatározott szükséges kompetenciák fejlesztése biztosított a képzés tartalmi oldaláról. A tantárgyi tematikák megfelelően, s heti tartalmakra lebontottan kidolgozottak, ugyanakkor formailag hiányosak, pl. tárgykód, kredit és óraszám nem jelenik meg, s előfordulnak a mintatantervnek nem megfelelő besorolások (pl. a *gasztronómia* számonkérési módszere). A formai teljességet és a mintatantervvel való technikai összhangot meg kell teremteni.

A levelező oktatás tananyaga megegyezik az alapképzés tananyagával. Távoktatásra – egy korábbi fejlesztési program eredményeként létrejött támogató informatikai felület használatával – didaktikusan kialakított, írásbeli és részben szóbeli előadásokat rögzítő – tananyagot fejlesztettek. A szoftveres lebonyolítást az orosházi és a székesfehérvári konzultációs központ támogatja.

A KKK alapján kialakított tanterveket rendszeresen felülvizsgálják, 2009-ben került sor a képzési alapelvek megújítására, nagyobb képzési blokkok kialakítására, s a 2014/15-ös tanévtől, a PIQ & Lead™ modell alapú fejlesztés alkalmazására.

A képzés célja a gyakorlati kompetenciák erősítése, amit a munkaerőpiac igénye, elvárása indokol. A munkaerőpiaci szereplők közvetlenül is részt vesznek az oktatásban, a tananyagfejlesztésben, a hallgatói gyakorlatok lebonyolításában. A 7. félévi gyakorlat mellett 30 órás csoportos vagy egyéni, kritérium-követelményként megjelenő félévközi gyakorlatot is előírnak, melynek teljesítését a tanszék rendezvények, konferenciák szervezésével is segíti (pl. a főiskolai vendégházban is teljesíthetik). A félévközi gyakorlat rendszere jól működik, növeli a gyakorlati tapasztalatszerzést.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Rác Tamara teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, a hazai *turizmus* szakma ismert, elismert képviselője, egyben a *szállodaszervezés* specializáció felelőse is. Szakértelme kimagasló, a szállodaiparban gyakorlattal és publikációval ugyanakkor nem rendelkezik. A szakon 30, az intézményben 35 kreditnyi ismeretanyag felelőse. A másik két specializáció felelősei: Füreder Balázs és Irimiás Anna PhD fokozattal rendelkező főiskolai docensek, ugyanakkor egyikük fizetés nélküli szabadságon van, a másik GYES-en, így a specializációk vezetése nem megoldott. Rajtuk kívül még egy oktató fizetés nélküli szabadsága van, a tantárgyak valós oktatását így több esetben olyanok látják el, akik tárgyfelelősök – tudományos fokozat hiányában – nem lehetnének, vagy nem az adott a szakterületen

rendelkeznek szakmai kompetenciákkal. A többi esetben a tárgyfelelősök tudományos minősítés alapján megfelelőek. A gyakorlati szakemberek bevonása az oktatásba rendszeresen megtörténik.

Az oktatói összetétel megfelelő, az 52 oktatóból 33 rendelkezik tudományos fokozattal, 36 oktató AT, 12 AE besorolású.

Az oktatói kreditterhelés papíron megfelelő, a mindennapi órátartás valóságában azonban egyes oktatók túlterheltek, nemcsak a kreditek, de a heti óraszámok vonatkozásában is. A nemrégiben még a szak oktatásában meghatározó személyiségek távoztak, ami nagyobb újraszervezést tett volna szükségessé. A személyi feltételek megerősítésére az akkreditált *turizmus-menedzsment* mesterképzési szak következtében is szükség van (a KJF *turizmus-menedzsment* mesterképzését a MAB nem értékelte, mert az értékeléskor a szakon még nem volt végzett évfolyam). Az oktatói elkötelezettség egy szűk körnél, a főiskola pénzügyi nehézségei ellenére, kiváló. A saját oktatói kar utánpótlása többnyire más intézmények PhD hallgatóiból történik.

Tudományos háttér

A Turizmus Intézeti Tanszéken az elmúlt évtizedben hazai és nemzetközi szinten is elismert kutatómunka folyt. A tanszéki oktatók tudományos publikációi jelentős számúak, 2006-2014 között 272 tudományos publikációt közöltek, aminek 37%-a idegen nyelvű publikáció. Témáik lefedik a tanszéken oktatott kérdésköröket, és elősegítik a három specializáció szakmai tartalmának folyamatos frissítését, megújítását. Jelentős kutatási projekteken vettek részt (pl. OTKA, TÁMOP), és a tanszéki oktatók közül Rátz Tamara (AT), Kundi Viktória (AT) és Michalkó Gábor (V) jelentős egyéni kutatási ösztöndíjat is elnyert.

2007 óta két évente megszervezik a Magyar Turizmusföldrajzi Szimpóziumot az MTA Földrajztudományi Intézettel és a Magyar Földrajzi Társasággal, valamint több nemzetközi tudományos konferencia megszervezésében is részt vettek. 2013 őszén létrehozták a Felelősségteljes Turizmus Kutatóközpontot.

A hallgatók több kutatóműhelyhez tudnak csatlakozni, ebben az esetben TDK dolgozatukat is az ott kutatott témában írják.

A tudományos háttér területén az intézet pozícióját folyamatosan erősíteni igyekszik, melyre reális lehetőségekkel rendelkezik. Ma is a *turizmus* szakma elismert műhelye.

Infrastrukturális feltételek

Székesfehérváron kiemelkedően jó színvonalú infrastruktúra áll rendelkezésre akár háromszor ennyi hallgató kiszolgálására is. Ez nemcsak tantermi, hanem informatikai, könyvtári és egyéb szolgáltatások vonatkozásában is igaz. Az oktatás hat épületben zajlik, az épületek többsége egymás között gyalogosan is megközelíthető.

Budapesten a főiskolának egy főépülete van, ebben az épületben kapott helyet a könyvtár, az étterem, a tanulmányi osztály, valamint a tantermek. A szak hallgatóinak egyre nagyobb hányada választja ezt a helyszínt.

Tanétteremmel, tanszállodával nem rendelkeznek, a szükséges gyakorlati órákat pl. középiskolai tankonyhákkal való együttműködésben oldják meg. Az elméleti és a gyakorlati oktatás keretében a vendéglátó- és szállodaiipari vállalkozásokat keresik fel, esetenként az órákat is ott tartják.

Az elektronikus tananyagok a belső információs rendszerükben hozzáférhetőek a hallgatók számára. Az intézmény rendelkezik a távoktatáshoz szükséges oktatástechnológiai feltételekkel, tanulást segítő tájékoztató anyagokkal, útmutatókkal, támogató szakmai szemlélyzettel.

A könyvtári ellátottság mindkét helyen biztosított, bár a könyvtár turisztikai szakkönyvállománya Budapesten szűkös. A szakdolgozatokat a könyvtár 2008 óta digitális formában őrzi. A könyvtárak számítógépes felszereltsége részben elavult.

Az intézményben Diáktanácsadó és Karrieriroda működik, és aktív segítséget kapnak a hallgatók az Erasmus ösztöndíjak igénybeviteléhez is. Az informatikai ellátottság megfelelő, de időszerű lenne a számítógépek fejlesztése, és különböző, a szakhoz kapcsolódó tudás elsajátítását segítő programok telepítése.

A Tanulmányi Osztály Székesfehérváron egyablakos ügyfélszolgálattal, Budapesten még a hagyományos (sorszámhúzó) módon működik. A főiskolának van kollégiuma Székesfehérváron, ahol elérhető áron megfelelő színvonalú szállás biztosított. A kollégiumban a megmaradt helyek többnyire kihasználatlanok, ezt érdemes lenne hasznosítani. A hallgatók számára többféle szakmai és szabadidős programlehetőséget is biztosítanak.

A képzési létszám és kapacitás

A hallgatói létszám az elmúlt néhány évben jelentősen visszaesett, nagyon alacsony szintet ért el Székesfehérváron. A teljes főiskolai hallgatói létszám a rektori tájékoztatás szerint mintegy 3000 fő, ebből Székesfehérváron 300 hallgató, Budapesten 2500 hallgató, Orosházán 200 hallgató tanul. A teljes hallgatói létszám körülbelül fele *turizmusos* hallgató.

A hallgatók 60%-a nappali tagozatos. A hallgatók 60%-a tanulmányai mellett dolgozik, így tudja kifizetni a tandíját és biztosítani megélhetését.

A főiskola csak 2012-ig közölt adatokat a specializációkon résztvevők számáról, 2013-ra és 2014-re nem. Feltehetően minimális létszámmal működnek a specializációk, ami azok átgondolását teszi szükségessé. A meglátogatott órákon kisszámú hallgató vett részt.

A 2015-16-os tanévre a jelentkezések Székesfehérváron – mind nappali, mind levelező és távoktatásban is – továbbra is nagyon alacsonyak, ez kétségessé teszi a szak indíthatóságát. A néhány évvel korábbi létszámok jelentős visszaesésének megfordítása a szak életképességi kritériuma, a folyamatot Budapesten a jelentős számú konkurens kínálat nehezíti. A főiskola Székesfehérvár városával közös tervvel rendelkezik a hallgatói létszám növelésére, ami hallgatói ösztöndíj biztosítását jelenti.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az intézményben elismerésre méltó az oktatáspedagógiai kérdések, módszerek és készségek fejlesztésével kapcsolatos tudatos tevékenység, mely ösztönzi és motiválja az oktatók ezirányú fejlődését.

A tudásátadás módja a képzés aktuális tantervében meghatározott. Az első és a második félévben a közgazdasági, módszertani és üzleti alapozó ismeretek miatt a szemináriumok súlya meghatározó, az általános szakmai törzssanyag előadások formájában kerül bevezetésre. A számonkérés módja is ennek megfelelően alakul. A kollokvium kizárólag írásbeli. A harmadik szemeszterre is a szemináriumok túlsúlya jellemző, míg a negyedik félévben az előadások válnak meghatározóvá. A specializációk esetében szintén a szemináriumok a meghatározóak, a számonkérés formája a hat tantárgyból öt esetben gyakorlati jegy, egy esetben kollokvium, ami írásbeli vizsgát jelent.

A *turizmus-vendéglátás* szakma specifikus elvárásai alapján az oktatás kellően gyakorlatorientált, amit a hat tanulmányi félévben teljesítendő évközi gyakorlat is erősít. A hallgatók a tanszék által szervezett szakmai programokon vesznek részt (pld. szakmai konferenciákon). A hallgatók szerint a főiskola legnagyobb előnye az alacsony hallgatói létszámból adódó családias légkör. A kis létszám erősíti a gyakorlatiasabb oktatást, mivel több idő van gyakorlati példák bemutatására is.

Idegen nyelvű szakirodalom és utazással kapcsolatos szakkönyvek elolvasását elvárják a diákoktól.

A hallgatóknak lehetőségük van Erasmus programban részt venni, a főiskola is fogad külföldi hallgatókat. Ezzel a Nemzetközi Képzési és Szolgáltató Központ munkatársai foglalkoznak. Évente kb. 140-150 hallgatói utazik ki Erasmus programmal, főleg a nyugati országokba és Skandináviába.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és az ellenőrzés a rendszeresen aktualizált Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban, valamint a KJF Képzési Keretrendszerében megfelelően szabályozott.

Az elméleti anyag számonkérése írásbeli formában történik, szóbeli vizsgájuk nincs a hallgatóknak. Ezen mindenképpen célszerű változtatni.

A záróvizsga két részből áll, prezentációból és tételhúzás alapján történő szóbeli vizsgából. Nemcsak a tárgyi tudás, hanem a hallgató tájékozottsága, problémamegoldó képessége és szakmai kommunikációs kompetenciája is értékelésre kerül. Ezt a szándékot célszerű lenne a záróvizsgakérdések komplexitásának növelésével megerősíteni.

A szakdolgozatok rendszerét a KJF Szenátusa által elfogadott Szakdolgozati Szabályzat tartalmazza. A szakdolgozati témákra az oktatók is javaslatot tesznek, de a hallgatók elképzeléseit maximálisan támogatják. A szakdolgozat megírására megfelelően felkészítik a hallgatókat. A megtekintett szakdolgozatok megerősítik a szervezett felkészítés eredményességét, a dolgozatok értékelése reális. Javasolt, hogy a második bíráló minden esetben külső szakértő legyen.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatói létszám az elmúlt években jelentősen csökkent. 2009-ben majdnem 300 főt vettek fel teljes idejű önköltséges vagy államilag támogatott képzésre, 2013-ban pedig már csak 39 főt; részidős képzésben a felvettek száma 147-ről 43-ra esett vissza. A lemorzsolódás jelentős, és 2010-től az elbocsátások száma a *gazdálkodási és menedzsment* szak elbocsátott hallgatóinak több mint duplája. 2014-ben 48 hallgató elbocsátására került sor. A magas lemorzsolódás legfőbb oka az, hogy a diploma megszerzésének feltételeként előírt két nyelvvizsgát sokan nem tudják teljesíteni. Nappali tagozaton a záróvizsgát tett hallgatók 60-70%-a nem kap diplomát közvetlenül a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt. Részidős képzésben ez az arány még magasabb.

A tehetséggondozás keretei kiépítettek, a TDK s OTDK aktivitás jó.

A hallgatók 90%-a 6 hónapon belül talál magának állást, többségük a szakmájában helyezkedett el, főként szállodákban. Az önkormányzat szakmai gyakorlati helyek biztosításával és álláslehetőségekkel segíti az elhelyezkedést.

A DPR eredmények a főiskola Karrier Irodájának hivatalos weboldalán elérhetőek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak irányítási, szabályozási kereteinek a kialakítása a Szenátus felelősségébe tartozik. Az ellenőrzés feladata a Rektori Tanács hatásköre. A szak gazdája a Turisztikai és Gazdaságtudományi Intézet tanszékeként működő Turizmus Intézeti Tanszék. Az intézet a megfelelő szakmai és oktatói minőség, a fenntarthatóság biztosításáért felelős. A tanszék feladata a szaki akkreditációs folyamatok menedzselése, a szakhoz kapcsolódó kutatások szervezése, szakdolgozati témák kijelölése, szakdolgozatok értékelésének koordinálása, évközi szakmai gyakorlatok szervezése, tanulmányokat záró szakmai gyakorlatok koordinálása és regisztrálása, valamint a hallgatói tehetséggondozás. A hatáskörök jól elkülönítettek, a szakfelelős a megfelelő kompetencia mellett a kellő döntési hatáskörökkel is rendelkezik a szak képzésével kapcsolatban. A szervezeti keretek megfelelően kialakítottak a szak belső menedzseléséhez, működtetéséhez, ugyanakkor a jelenlegi helyzetben jelentősebb külső irányultságú menedzsment, marketing támogatást igényelne.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola intézményi minőségirányítási és szaki minőségbiztosítási rendszere az ESG alapkövetelményeiből indul ki. A rendszert az önértékelés részletesen és hitelesen ismerteti. A folyamatok részletesen szabályozottak, az eredményeket megfelelően dokumentálják és az értékelésekről az oktatók és a hallgatók is kapnak visszajelzést. Kedvező fejlesztésként értékelhetjük a minőségbiztosítás területén a PIQ & Lead™ keretrendszer bevezetését. Ezt a fejlesztést erősíti a KJF nemzetközi orientációja. A hiányzó hallgatói létszámot igyekeznek a nemzetközi oktatási piacra történő kilépéssel pótolni. Ezt segíti a nemzetközileg elismert minőségbiztosítási rendszer implementálása. A PIQ & Lead™ keretrendszer vezérelve a professzió (gyakorlatorientáltság, munka világára történő jobb felkészítés), az innováció-, a minőség-, a vezetési és vállalkozási orientáció, valamint az értékelési és mérési kultúra fejlesztése. A keretrendszer elveihez illeszkedő tantárgyi tartalmak fejlesztése a 2014/2015 tanévben kezdődött meg, és jelenleg is tart. (A KJF PIQ & Lead™ keretrendszerét 2014 szeptemberében Magyar Termék Nagydíjjal is elismerték.)

2006-ban a MAB nem támogatta a képzés folytatását Orosházán nappali tagozaton, a távoktatást támogató MAB határozat pedig kimondta, hogy az orosházi konzultációs központokban további fejlesztésre van szükség. Orosházán jelenleg csak távoktatás folyik, de ennek is egyre csökken a jelentősége, a hallgatók inkább Budapestre járnak konzultációra.

A minőségügyi dokumentumok mellett a hallgatói elégedettségmérés eredményei megtalálhatóak a főiskola hivatalos weboldalán.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT főbb megállapításai, összefoglaló táblázatai az *erősségek*, *gyengeségek*, *lehetőségek* és *veszélyek* területén megmutatják, hol tudja a főiskola a lehetőségeit kihasználni, és mely területekre nem tud hatást gyakorolni. A megállapítások reálisak, önkritikusak is, jelzik, hogy a szak vezetése látja a képzés helyzetét, s rendelkezik fejlesztési elképzelésekkel.

A főiskola egykori legnépszerűbb szakjaként további erőfeszítéseket kell tenni Székesfehérváron a hallgatói létszám megőrzésére és a lemorzsolódás csökkentésére, hiszen ez jelenti a legnagyobb problémát. A felkészült oktatói gárda, a megfelelő infrastruktúra, a munkaerőpiaccal való aktív kapcsolat, a gyakorlati szakemberek bevonása az oktatásba és a tananyagfejlesztésbe pozitívan járulhat hozzá Székesfehérváron az önköltséges képzések iránti kereslet megfelelő szintű stabilizációjához s a budapesti pozíció megőrzéséhez, javításához.

A felmerült hiányosságok – oktatói feltételek, hallgatószám csökkenése – ellenére a szakfelelős személye és az intézményi vezetés elkötelezettsége garanciát jelent a felvetett hiányosságokat kiküszöbölő intézkedések, fejlesztések végrehajtására. Ennek elhanyagolását, sikertelenségét a piaci, keresleti folyamatok, s a fenntartható vagy éppen ellehetetlenülő működőképesség fogják a következő néhány évben megmérni, megítélni, s ez egy magánintézményben szükségszerű következményekkel jár.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A finanszírozhatóság szempontjából képzési helyszínenként a meghirdetett képzések felülvizsgálata javasolt. A levelező és távoktatásos képzés gazdaságossági vizsgálata is ajánlott.

2. A három specializáció fenntartásának, tartalmi átrendezésének átgondolása szükséges, egyrészt az alacsony hallgatói létszám, másrészt a szakmai törzstárgyi képzés megerősítése, harmadrészt a képzés pozicionálásának, versenyelőnyének beépítése érdekében.
3. A szak relatíve alacsony oktatói létszámmal működik, mivel a korábbi oktatók közül többen eltávoztak, illetve fizetés nélküli szabadságon vagy gyermekgondozási segélyen vannak. Ez az oktatás minőségi színvonalát rontja. Törekedni kell arra, hogy az órákat ténylegesen tartó oktatók minősített oktatók legyenek, újra stabil, erős oktatói kar szerveződjön a vezető szakemberek köré. Csökkenteni kell a túlterhelt oktatók óraterhelését.
4. Az oktatást a térség alkalmazott kutatásaiba erőteljesebben integrálni kellene, erősíteni szükséges a kutatási tevékenységet a környék önkormányzataival, turisztikai és vendéglátóipari vállalkozásaival, programgazdákkal a helyi beágyazottság növelése érdekében.
5. Szükséges a publikációs tevékenység további motiválása, különös tekintettel az elismert nemzetközi szakfolyóiratokban való megjelenésre a tanszék minden munkatársa esetében, mely a műhely-jelleg megerősítését is támogatja.
6. A hallgatói létszám növelését Székesfehérváron, de egyre inkább Budapesten is el kell érni, ami nemcsak a szak, de a főiskola gazdasági fenntarthatósága miatt is szükséges. Ebben az intézményi – nemcsak egyszerű beiskolázási – marketinget is erősíteni szükséges, az elmúlt évek negatív folyamatait megfordító újrapozicionálás lenne célszerű, melyben a *turizmus-vendéglátás* szak egyediségét, versenyelőnyét ki kellene alakítani.
7. További lépéseket kell tenni a lemorzsolódás csökkentésére.
8. Idegen nyelvű kurzusok, tantárgyak számának növelése javasolható, ezzel is elősegítve a magyar anyanyelvű hallgatók idegen nyelvi tudásszintjének fejlesztését s a képzés vonzerejének növelését.
9. Meggondolandó a szakmai gyakorlat követése, ellenőrzése, annak érdekében, hogy a hallgató ne fiktív cégeknél töltsen el a kötelező gyakorlati időt, és ne olyan cégekhez menjen, ahol nem a szakmájához kapcsolódó munkát végez.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>kulturális turizmus; desztinációmenedzsment</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2008/6/IX/3/1.	2016/1/VII/3/26. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Miskolci Egyetemen a *turizmus-vendéglátás* alapszakon magyar nyelvű, teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik. A képzés aktuális tanterve a kívánalmaknak eleget tesz, a tanterv alapján folytatott képzés alkalmas az előírt kompetenciáknak a képzési folyamat során történő elsajátíttatására.

A tananyagok, a tantárgyakhoz megadott szakirodalmak korszerűek.

Személyi feltételek

A szakfelelősnek, egyben a *desztinációmenedzsment* specializáció felelősének, Dankó Lászlónak 24 év oktatási tapasztalata van, tudományos fokozattal rendelkezik. A *kulturális turizmus* specializáció felelőse: Piskóti István a *marketing* kiemelkedő szakembere, ugyanakkor nem szerencsés, hogy a *kereskedelem és marketing* alapszak, valamint a *marketing* mesterszak szakfelelősi teendői mellett ebben a képzésben specializációfelelős.

A képzésben felkínált 45 tárgyat 61 oktató oktatja, közülük 28-an tantárgyfelelősök. 51 teljes munkaidős, 6 részfoglalkozású és 4 vendégoktató vesz részt a képzésben. 3 egyetemi tanár mellett 25 egyetemi docens képviselteti magát, tudományos fokozata 35 oktatónak van. 12 oktató intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél (12/51, 23%), ezt a MAB akkreditációs elvárásai megengedik. Néhány oktató – elsősorban tanársegédek – esetében azonban extrém: 16, sőt 19 óras heti óraterhelések fordulnak elő.

Tudományos háttér

A kutatások és publikációk száma és színvonala dicséretes. Jó az együttműködés a szakon, a szakok között és a szakmai partnerekkel.

Infrastrukturális feltételek

A képzés általános és speciális infrastruktúrája kifejezetten színvonalas. A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.)

A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a nappali képzésben az éves tervezett 40 fős felvételi keretszám 45-re, majd 60-ra emelkedett. A hallgatói igényekhez alkalmazkodva a képzést a 2011/12-es tanévtől keresztfélévben is indítják, így a felvettek száma imponálóan alakult: 59, 55, 87, 54, 55, összesen 310. A levelező képzésben a 30-ról 56-ra emelt éves tervezett felvételi keretszámot nem követte a hallgatói létszám, holott már a 2010/11-es tanévtől keresztfélévben is indították a képzést: 47, 40, 28, 18, 8, összesen 141 hallgatót vettek fel levelező képzésre.

A szak a kar képzési kapacitásának mintegy 20-25%-ával a kar legnagyobb létszámú szakja. Az utóbbi két évben az állami finanszírozás csökkenésével, s így az önköltséges képzés előtérbe kerülésével ez a létszámtöbblet a főváros

elszívó hatásának erősödése, illetve a finanszírozási teher miatt csökkent, lényegében a keretszám feltöltéséig. Ez az átalakulás a felvételi ponthatárokat és a felvettek átlagpontoszámait is csökkentette. Levelező képzésen a munka mellett történő (át)képzés iránti fizetőképes kereslet is visszaesett, és ezt – a korábbi évekkel ellentétben – a nappali képzésből kimaradó fiatalok sem pótolják már.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A karon és a szakon tudatos a tananyagfejlesztés, ide értve a saját fejlesztésű tananyagokat is. Megfelelő az előadások, gyakorlatok aránya és a konzultációs lehetőség.

A hallgatók idegen nyelvi szintje, felkészültsége alacsony. Külföldi részképzésen kevesen vesznek részt, elsősorban anyagi okokból. A legszegényebb régióban nem sok család engedheti meg magának, hogy fizessen a diák képzéséért, és még fizessen a külföldi tanulmányaiért. A csekély Erasmus részvétel a nyelvtudás hiányosságainak is tulajdonítható.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési és ellenőrzési formákat a mintaterv határozza meg. A számonkérés 3 szintje: félévközi, félév végi és záróvizsga.

A szakdolgozat írása a 6. félévben kezdődik. Ekkor választ témát a hallgató a tanszék által kínált témákból vagy saját kezdeményezésre. Ezután jelölik ki a belső konzulenseket a szakmai kompetencia alapján. A folyamat szabályozott, a félévi feladatok meghatározottak.

A záróvizsga összetételét és értékelési szempontjait, a diplomaminősítés módszerét a mintatanterv, illetve annak kiegészítése tartalmazza. A záróvizsga feltételei az abszolutórium megléte, a két bíráló által elfogadott szakdolgozat, illetve a szakmai komplex záróvizsga. Az utóbbi dicséretesen gyakorlatorientált, a hallgatók egy hónappal előbb kapnak 2-3 esettanulmányt, illetve egy kapcsolódó kérdéssort. Így az ismeretek felmérése e kérdésekre adott válaszok alapján történik. A záróvizsga-bizottságok tapasztalatait folyamatosan gyűjtik, és az ott megfogalmazottakat beillesztik az oktatásba.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A 2009-ben indult, 7 féléves képzésben első ízben a 2012/13-as tanévben adtak ki diplomát. Nappali képzésben 22, levelező képzésben 4 diploma kiadására került sor. Súlyos gond, hogy a nappali képzésben a nyelvvizsga hiánya miatt az elmúlt 2 évben a hallgatók 84, illetve 59%-a nem kapott diplomát a záróvizsga után közvetlenül.

A kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzésen és szakmai gyakorlaton való részvétel megszervezése és támogatása, illetve TDK-, valamint demonstrátori tevékenység lehetőségének biztosítása. A szak hallgatói közül mindössze 6 hallgató nyújtott be TDK dolgozatot, közülük kettő lett egyetemi szinten helyezett.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak „gazdája” a Marketing Intézet, benne a Turizmus Intézeti Tanszék. A szak menedzselésében jól együttműködnek az illetékes egyetemi és külső szervezetek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak minőségbiztosítási folyamatai intézményi és kari szinten megfelelően koordináltak. Az intézeti minőségbiztosítási felelős a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal, illetve a ME Minőségbiztosítási Irodával együttműködve végzi tevékenységét.

A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *turizmus-vendéglátás* szak globális indexét nem adták meg az önértékelésben. A kurzusértékelések a 4,1 átlag körül jelennek meg az ötfokozatú skálán. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,4 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,6, ugyanakkor a félévközi feladatokkal, az interaktivitással és a vizsganapok egyeztetésével kapcsolatosan kisebb az elégedettség (3,3-3,8).

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A MAB 2014-ben az intézményakkreditációs jelentésben több javaslatot tett, melyekre a szak saját hatáskörben intézkedési tervet dolgozott ki. A kritikus tantárgyak esetében növelték az óraszámot, fejlesztették a tanszéki struktúrát Turizmus Intézeti Tanszék létrehozásával, a tehetséggondozásnak önálló felelősét neveztek ki, erősítették nemzetközi kapcsolataikat.

A szak C-SWOT analízise színvonalasan értékeli a legfontosabb erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket. A szak *erősségei* közé tartoznak a kiterjedt vállalati kapcsolatok, a társ-karokkal való együttműködés; egyértelmű *gyengeség* az egyetem, a kar nem kellően hatékony beiskolázási aktivitása. *Veszély* a felvételizők körében tapasztalható elvándorlási törekvés a főváros, illetve prosperálóbb régiók szakjai felé. *Lehetőséget* látnak a szakmai gyakorlat fejlesztésében és a duális képzésben, amelyet a 2015/16-os tanévben meg is hirdettek.

Jól áttekinthetően fogalmazzák meg a fő feladatokat, amelyek lényege a képzési színvonal megőrzése és fejlesztése.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Készítsenek intézkedési tervet a kiugróan magas óraterhelések csökkentésére.
2. Sürgős, esetleg új intézkedésekkel is csökkenteni kell azon záróvizsgázó hallgatók arányát, akik az előírt nyelvvizsga hiánya miatt nem kapják meg diplomájukat. Ezt alapvetően a nyelvtanulás további segítésével lehet elérni.

Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar⁵⁴ Győr	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>idegenforgalom és szálloda; vendéglátás és szálloda;</i> <i>lovasturizmus; vallási turizmus</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/3.</p>	<p>2016/1/VII/3/30. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- tantervi hiányosságok
- személyi feltételek (kevés a minősített oktató, az egyik specializáció felelősének nincs tudományos fokozata, magasak az óraterhelések)

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részeitű (levelező) képzés folyik magyar nyelven. A szak korábbi értékelésekor a MAB az *idegenforgalom és szálloda*, valamint a *vendéglátás és szálloda* szakirányokat támogatta. Ezek mellett meghirdették a *lovasturizmus* és a *vallási turizmus* szakirányokat is (a jelentés készítésekor a szakirányok specializációkként indíthatók). A *lovasturizmus* szakirány egy alkalommal indult, azt követően nem tudták elindítani.

A tanterv szerkezete bonyolult. Az önértékelés több tantervet tartalmaz, különbségek vannak egyes évfolyamok tanterveiben.

Túlzó a tantárgyak száma: módszertani, elméleti, üzleti alapozók száma 28, szakmai törzsanyag 10, differenciált, specializációs tantárgyak 14, szabadon választható 7, (ha mindegyik blokkból 1 választandó): összesen 59; ez 6 félévre vetítve közel 10 tantárgy félévente. A képzés összes óraszámja a specializációk átlagában 2200 óra, ami jelentősen meghaladja a minimális értéket (115,8 %).

A tanterv csak részben felel meg a KKK-ban rögzített tantárgycsoportokhoz rendelt kreditértékeknek. Az alapozó tárgyak 84 kredit, a szakmai törzsanyag 28 kredit, differenciált tantárgyak 45 kredit: összesen 157 kredit. A hiányzó 23 kreditet a kötelezően választható tantárgycsoportok (gazdaságpolitikai, a társadalomtudományi, a készségfejlesztő) és a szakmai alternatív tárgyak teszik ki.

Még mindig probléma a nagyon alacsony kreditszámok (a tantárgyi kreditátlag 3,06 kredit. A 20 alapozó tárgy közül kilenc 2 kredites, tíz pedig 3 kredites (ebből egy tantárgy a szakmai nyelv)A szakmai törzsanyagban összesen 9 tantárgy van, köztük három 2 kredites és hat 3 kredites. A tantárgyi kreditszám csökkentése megindult az egy kredites tantárgyak összevonásával, de a folyamatot tovább kell folytatni, és fel kell gyorsítani. Az átalakítás során biztosítani kell a minimális társadalomtudományi kreditértéket (10 kredit).

A tantárgyi gyakorlatok száma és aránya megfelel a KKK előírásainak.

Személyi feltételek

A szak felelőse, Darabos Ferenc tanszékvezető, aki egyben az *idegenforgalom és szálloda*, a *vendéglátás és szálloda*, illetve a *lovasturizmus* specializációknak is a felelőse. Nem szerencsés megoldás, hogy több specializációnak ugyanaz az oktató a felelőse. A szakfelelős publikációs tevékenysége megfelelő: 40 publikációjából 7 cikk (1 idegen nyelvű), 10 könyvrészlet, 18 konferencia, a hivatkozások száma 9. Az önértékelés más helyén a *vendéglátás és szálloda*

⁵⁴ 2016. január 1-től a kar a Széchenyi István Egyetemhez tartozik.

specializáció felelősének Régaisszné Vajda Katalint nevezik meg, neki viszont nincs tudományos fokozata, a publikációi nem találhatóak meg az MTMT adatbázisában. A *vallási turizmus* specializáció felelőse Varga Józsefné.

A szak oktatásában 48 fő vesz részt, közülük 35 fő tantárgyfelelős. 14 tantárgyfelelős (40 %) rendelkezik tudományos fokozattal, ami rendkívül alacsony, nem felel meg a MAB előírásainak. A tudományos végzettséggel nem rendelkezők alapvégzettsége megfelel az oktatott tantárgyaiknak. Jelenleg 4 oktató levelező PhD képzésben vesz részt, 3 fő abszolutórium előtti szakaszban van, és csupán 1 fő van a munkahelyi vitát követően a védés előtti szakaszban. A tudományos fokozattal rendelkező oktatók között a *közgazdaságtudományi*, illetve *gazdálkodás- és szervezéstudományi* fokozattal rendelkezők száma 3 fő, egy fő a *szociológiai tudományok*, 6 fő a *nyelvtudományok*, 1 fő a *matematikai tudományok*, 1 fő a *földrajztudományok*, 1 fő *agrártudományok*, 1 fő a *néprajztudományok* és 1 fő a *biológiai tudományok* területén szerezte a tudományos fokozatát. A tudományos fokozattal rendelkező oktatók számát jelentősen növelni indokolt, különösen a közgazdasági alapozó és a törzstárgyak oktatói tekintetében.

Az oktatók közül 32 AT (66,7 %), 11 AE (22,9%), 5 V (10,4%). 9 AT oktató intézményi kreditszámai vannak 25 kredit felett, ez belefér a MAB által maximálisnak tartott 1/3-ba. 16-20 óra/hét közötti intézményi terhelése 5 oktatónak van, 21 óránál is többet oktat hetenként 4 oktató.

Az oktatói korfa kedvező, az oktatók több mint 70%-a 1960-80 között született.

Tudományos háttér

A szakhoz kapcsolódó kutatások a Turizmus Kutatási Műhely keretében zajlanak, amelyben a PhD képzésben résztvevő oktatók is aktívak. A kutatások közül egy TÁMOP programot említettek, illetve Mosonmagyaróvár és Győr turizmusfejlesztéséhez kapcsolódó kutatásokat. A megjelölt diszciplináris témák: *lovasturizmus, rekreáció, kulturális turizmus, vallási és konferencia turizmus, sous vide technológiák, vendéglátás és szállodagazdálkodás*. A kutatások között nem látható egységes koncepció.

Az oktatók publikációs tevékenysége minden szempontból gyenge, kivéve a szakfelelős tudományos publikációs tevékenységét. Az *operációkutatás* tantárgy felelősének a publikációs listája nem található az MTMT-ben.

Infrastrukturális feltételek

A karon folyó oktatás általános infrastrukturális feltételei, az előadótermek és szemináriumi termek rendelkezésre állnak. A könyvtári ellátottság megfelelő, inkább a folyóiratok jelentenek szűk keresztmetszetet. A jegyzetek elfogadható szinten rendelkezésre állnak.

A képzés speciális infrastruktúrája megfelelő, különösen jól szervezett a kft-ként működő, nyereségorientált tanzsalloda, a tanterem és a gyakorló étterem. A speciális infrastruktúra kapacitása és a hallgatói létszám összhangban állnak egymással; a szálloda működtetése nagyobb hallgatói létszámot igényelne.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a nappali tagozaton a tervezett éves felvételi keretszám 150-225 fő volt. A felvettek száma összesen 750 fő (237, 153, 127, 114, 119). A levelező képzés felvételi keretszáma 50-100 fő. A felvettek száma összesen 245 (78, 81, 60, 26). A felvett hallgatók létszáma egyértelműen csökkenő trendet mutat.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Csak gyakorlatot írnak elő 50 tantárgy esetében, előadást és gyakorlatot 20 tantárgy esetében. A kérdés az, hogy hogyan lehet ennyi gyakorlatot megtartani nagy létszám mellett. A gyakorlatok esetében magas a kifejezetten valós vagy szimulált munkakörülmények-gyakorlat aránya, ami előnyösnek értékelhető. Az oktatási módszerek viszonylag széles körét használják.

Az idegen nyelvű tantárgyak felvételének lehetősége korlátozott, viszont kiemelten magas a szakmai nyelvi órák féléves óraszám. A hallgatók egy része az EU hallgatói csereprogramok keretében külföldi részképzésen vesz részt, amelynek aránya az országos átlagnál kisebbre becsülhető.

Értékelés és ellenőrzés

48 tantárgy számonkérése kollokvium, 44-é gyakorlati jegy. Ellentmondás az, hogy szeminárium, illetve gyakorlat esetében is kollokvium a számonkérés. Az elméleti anyagok számonkérése döntően kollokvium, főleg írásbeli formában.

Az egybefüggő vállalati gyakorlatot a hallgatók kötelezően a főiskolai tanzsallodában töltik, emiatt vállalatoktól nem nyerhető visszacsatolás a szakmai gyakorlatról.

A szakdolgozati témaválasztás két módon történik: saját téma elfogadtatása vagy ajánlott téma elfogadása keretében. A szakdolgozati témák döntő része a *vendéglátáshoz*, illetve a *turizmushoz* igazodik. A később kialakított specializációkhoz (*lovasturizmus*, *vallási turizmus*) kapcsolódó szakdolgozati témák száma minimális. A szakdolgozatot egy belső bíráló, a konzulens bírálja, ami nem kellően objektív bírálatot is eredményezhet. Valószínűsíthető, hogy ezzel is összefüggnek a nagyon magas záróvizsga-átlagok. A záróvizsga-bizottságokban sem vesz részt külső szakember.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben kiadott diplomák száma 278 (32, 34, 65, 87, 60), a levelező képzésben összesen 67 (6, 18, 17, 12, 14). A felvett hallgatók lemorzsolódása viszonylag magas. A fő lemorzsolódási tényezőnek a nyelvvizsga hiánya tekinthető, a magas nyelvvizsgaszámok ellenére. A nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után nem kapott diplomát 331 fő (45, 68, 87, 81, 50).

Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatása elsősorban választható tantárgyi körben szerepel, a tanulást e-learning rendszer támogatja. A hallgatók mesterképzésre való továbblépése biztosított (Sopronban, a Közgazdaságtudományi Karon), bár a személyes találkozásokon viszonylag kevés hallgató nyilatkozott a mesterképzésben való továbbtanulási szándékáról. A hallgatók rendszeresen részt vesznek az OTDK-n, a vizsgált időszak eredménye egy 3. díj és két különdíj.

A végzett hallgatók elhelyezkedési lehetőségei a földrajzi elhelyezkedésnek, valamint a regionális versenytársak hiányának köszönhetően jók.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *turizmus és vendéglátás* szak felelőse jelenleg a Turizmus Intézet vezetői feladatait is ellátja, így az oktatók, az intézetvezetés, valamint a szakvezetés közti információáramlás biztosított. A szakkal kapcsolatos döntések esetében a szakfelelősnek javaslattevési joga van, a döntést a kari tanács hozza meg. A szak felelőse nem tagja az intézményi szenátusnak, illetve a Kari Minőségügyi Bizottságnak. A helyi látogatás tapasztalata, hogy a képzés oktatási rendszerének, tantárgyi struktúrájának átalakítása csak nagyon lassan és kis lépésekben valósul/valósítható meg.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A bemeneti körben a felvett hallgatók motivációs felmérése működik. Az oktatók alkalmazása szabályozott, viszont az alkalmazás következetessége nem kellően szigorú, erre utal a tudományos fokozattal rendelkezők alacsony aránya. Az oktatók teljesítményére vonatkozóan az OMHV szolgál elsősorban.

A tudományos eredmények beépítése az oktatási anyagokba viszonylag korlátozott a gyenge-közepes kutatási és publikációs eredmények miatt, így az elsősorban nem a saját kutatási eredmények beépítésére irányul.

A szakspecifikus infrastruktúra fejlett, jól meghatározott koncepciót követ. A kihasználása magas hallgatói létszámot igényel, ami a kötelező helyi gyakorlat miatt a más jó gyakorlati megoldások hallgatói megismerését akadályozza. A gyakorlat ellenőrzése direkt és hatékonyan megoldott, közvetlen visszacsatolásra épül.

A kar minőségügyi programja viszonylag sok mérési pontot tartalmaz, többek között: oktatók kari elégedettség-, illetve munkatársi elégedettségmérés, a hallgatói szolgáltatások értékelése, a képzés hallgatói véleményezése (záróvizsgán), a záróvizsga-bizottságok értékelése, a szakmai partnerek (cégek, szakmai szervezetek, kamarák, önkormányzatok) elégedettségének mérése, a szakfelelős oktatók kurzusértékelése, szakfelelős szakértékelése. A minőségügyi mérések jól dokumentáltak, a honlapon döntő részük elérhető. A végzetek elhelyezkedésének és pályakövetésének módja a DPR rendszeren keresztül jól megoldott.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis viszonylag sok tényezőre kiter. Egyes tényezők megfogalmazása túl általános, pl. hallgatói inaktivitás, forráshiány, lemorzsolódás, hallgatói elbizonytalanodás. A képzés *legerősebb* pontja a gyakorlatorientált képzési modell: tanszálloda, tanterem, tankönyv, olyan „gyakorlati műhelyek”, amelyek komplex módon képesek a szakma teljes vertikumát átfogni. A képzés *leggyengébb* pontja, hogy a tudományos fokozattal rendelkező oktatók száma, aránya kevés. Minden kari, egyetemi erőforrást erre kellene fókuszálni, hogy a minősített oktatók száma is megalapozza a minőségi oktatást.

Bár már történtek tantervi változtatások, a tanterv jelen formájában mégsem biztosítja a minőségi képzés kereteit. A javasolt tantervváltoztatás már a közeljövőben meg tudja teremteni a minőségi oktatás feltételét, és a költséghatékonyság szempontjából is kedvező változásokat eredményezhet. Reális *lehetőség* lehet a térség erőteljes turizmusába történő bekapcsolódás, hazai, nemzetközi (határon átnyúló közös) projekteken való részvétel, amely a szakon oktatók és a kar presztízsét is növelni tudja. A legnagyobb *veszélynek* az erős versenykörnyezet tűnik, amelyben a minőség iránti

elkötelezettség versenyelőny lehet. Ehhez mindenképpen szükséges a minőségfejlesztési javaslatokban megfogalmazottak végrehajtása és erőteljes kari promóciós tevékenység.

A jövőkép három területre fókuszál: tananyagfejlesztés-oktatásszervezés, a szak minőségbiztosítási rendszere, valamint a pályázati, kutatási tevékenység. Az itt leírtak reálisak.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tanterv felülvizsgálata, illetve a KKK-hoz való igazítása ismeretkörök és kreditszámok alapján.
2. Az oktatói állomány-fejlesztési koncepció megfogalmazása, elsősorban a tudományos fokozattal rendelkezők MAB követelményekhez való igazítása, az oktatói kinevezési rendszer szigorítása.
3. A specializációk felülvizsgálata, a nem működő specializációk kivezetése.
4. A záróvizsgarendszer újraértékelése, a külső, semleges szakértők szerepének növelése, a belső diplomamunka-bírálati rendszer felülvizsgálata.

<p>Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar Georgikon Kar Veszprém, Keszthely, Nagykanizsa</p>	<p style="text-align: center;">AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>egészségturizmus, borturizmus,</i> <i>vendéglátás-szervezés</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/106. (a Veszprémi Egyetemen)</p> <p>Nagykanizsai telephelyen indítandó képzés MAB határozata: 2006/6/X/3/18. (a Veszprémi Egyetemen)</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/3/27. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés teljes idejű és részidejű (levelező) formában folyik magyar és angol nyelven, három helyszínen: a székhelyen (Veszprémben) és két telephelyen (Keszthelyen és Nagykanizsán). A székhelyen a 2010/11-es tanév óta angol nyelven is folyik nappali munkarendű képzés.

A Nagykanizsán folyó képzés koncepciója, szakmai tartalma teljesen megegyezik a Veszprémben folyó képzéssel (Gazdaságtudományi Kar), a Keszthelyen folyó képzés (Georgikon Kar) több eltérést tartalmaz, nagyobb kari önállóság tapasztalható. 2014 szeptembertől a veszprémi és a nagykanizsai képzésben már nincsenek szakirányok/specializációk, a keszthelyi képzés tartalmaz specializációkat.

A hallgató a felvételi eljárásban a képzési helyszínre jelentkezik, mindkét telephelyen képzési koordinátor van.

A képzés tartalma

A KKK-ban előírt kompetenciák elsajátítását a tanterv biztosítja. A tantervben szereplő tantárgyak nem minden esetben fedik le teljes mértékben a KKK-ban nevesített ismereteket. A törzsanyag vonatkozásában a *nemzetközi gazdasági kapcsolatok* ismeret a *nemzetközi turizmusföldrajz* tantárgyban (részben) jelenik meg. A *turizmus rendszere* ismeret a *turizmus társadalmi gazdasági alapjai* tantárgynak feleltethető meg, ami a tantervben az alapozó ismeretek között van, a KKK-ban pedig a törzsanyaghoz tartozik. Szintén vitatható a teljes megfelelés a *környezetgazdaságtan* ismeret és az *ágazati gazdaságtan* tantárgy, valamint a *gazdaságtörténet* ismeret és a *makroökonómia* tantárgy esetében. A tantárgy elnevezése két esetben nem szerencsés: *vállalati pénzügyek I.* és *turizmus marketing I.*, mert a tanterv nem tartalmaz *vállalati pénzügyek II.*, *turizmus marketing II.* tantárgyakat.

Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához, ugyanakkor a *vendéglátás, vendéglátás szervezése* ismeretkör tantárgyai (*vendéglátó ismeretek, vendéglátó menedzsment*) esetében csak előadás formában történik ismeretátadás. A többi szakmai területen – mint a *szállásadás, az utazásszervezés, a rendezvényszervezés* – szemináriumi foglalkozások is vannak a tantervben, amelyek lehetőséget biztosítanak a kívánt gyakorlatcentrikusságnak.

A közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek 84 kredittel, a társadalomtudományi alapismeretek 12 kredittel, a szakmai törzsanyag pedig 75 kredittel szerepel a tantervben. Az ismeretkörök megoszlása így megfelel a KKK előírásainak (80-90, 10-20, 70-90 kreditarány). A hallgatók 9 kredit értékben vesznek fel szabadon választható tárgyakat, a szakmai gyakorlat pedig 30 kredit értékkel szerepel a tantervben.

A korszerű tananyagok, oktatást segítő anyagok a MOODLE rendszerben elérhetők a hallgatók számára.

A nagykanizsai képzés tartalma annyiban különbözik a veszprémi Gazdaságtudományi Kar képzésétől, hogy más a szabadon választható tantárgyak köre. Itt a helyi képzési szakok tantárgyai közül választanak a hallgatók. A Georgikon Karon, Keszthelyen *egészségturizmus, borturizmus, vendéglátás-szervezés* specializációk közül választhatnak a hallgatók. Ezek a specializációk megfelelnek a gazdasági szféra igényeinek, a Balaton térség és a Dél-Dunántúl régió

adottságainak. A *borturizmus* specializáció tantárgyai jól illeszkednek a Georgikon Kar tradicionális képzési portfóliójába, az *agrár* profilba.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Raffay Ágnes egyetemi docens megfelel a MAB szakfelelőssel szemben támasztott elvárásainak. 2 tantárgy felelőse 9 kredit értékben. A szakmai kompetencia bizonyított. Mindegyik tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősök szakmai kompetenciája megállapítható. Az oktatók AT-AE aránya megfelelő. A szak 74 oktatójából 6 AE, 4 pedig V besorolású. Az oktatói terhelés is megfelelő, csupán 5 oktatónak magas (27-33 kredit) az óraterhelése. Az angol nyelven oktatók nyelvi kompetenciái megfelelnek a MAB elvárásainak.

Az oktatók korstruktúráját átfogóan vizsgálva megállapítható, hogy az igen kedvező összetételű, az oktatók közel fele 1970-1980 közötti születésű.

A Nagykanizsai Campus képzési koordinátora, Birkner Zoltán campus igazgató állandó kapcsolatot tart a szakfelelőssel. Az oktatók részben (9 tantárgy esetében) megegyeznek a Veszprémben oktatókkal. Csupán 3 oktatónak (nem tantárgyfelelősök) nincs tudományos fokozata.

A Georgikon Karon (Keszthely) a szak a Gazdasági és Társadalomtudományi Tanszék gondozásában van, a képzési koordinátor: Bacsai Zsuzsanna egyetemi docens. Eseti a kapcsolattartás jellege a szakfelelőssel. Keszthelyen a szakmai törzstárgyak esetében az oktatók személye minden esetben eltér a veszprémi képzéstől, nincs átoktatás. Itt kevesebb oktató vesz részt a szakmai törzstárgyak oktatásában, gyengébb minőségű oktatás valósul meg. Két oktató 5-5 tantárgyat oktat, közülük az egyik oktatónak nincs fokozata. A *szálloda-, utazásszervezés, vendéglátás* szakmai területek tantárgyai tartoznak hozzá, amelyek a szakmát szinte teljesen lefedik, és a szakmai sajátosságok mellett erős gyakorlati tapasztalati igényük is van, amelyet szinte lehetetlen egy oktató szakmai kompetenciájával lefedni.

Tudományos háttér

Erős a képzés tudományos háttére a Gazdaságtudományi Karon (Veszprém), amelyet az oktatók folyamatos publikációs teljesítménye is mutat. Hazai és nemzetközi projekteken vesznek részt, amelyek országos, nemzetközi jelentőséggel bírnak. Számos kutatást is tartalmazó projekt, szakmai anyag a térség *turisztikai* fejlesztését alapozza. Tervezik *turisztikai* kutatóközpont létrehozását, ami további lehetőséget jelenthet a kutatás kiterjesztéséhez, a szakmai műhely elismertségének a növeléséhez.

A Nagykanizsai Campus számos tudományos munkát is igénylő projektben vett részt az utóbbi években. Elismert kutatóműhelyként számítanak a campusra a térség nagyobb vállalatai, fejlesztő szervezetei, campus a magyar-horvát határ menti együttműködés egyik markáns szereplője. A vezető oktatók rendszeresen publikálnak.

A Georgikon Karon (Keszthely) a tudományos munka fókuszja az *agrár-, vidék-, és térségfejlesztés*. A *turizmus* multidiszciplináris jellege miatt jól kapcsolható e területekhez. A Balaton térség turisztikai vállalkozásai jól tudják hasznosítani a tudományos munka eredményeit. A vezető oktatók rendszeresen publikálnak. A Gazdasági és Társadalomtudományi Tanszékhez tartozik a PE-GK Nyugat-Balatonai Társadalomtudományi Kutatóműhely.

Infrastrukturális feltételek

A Gazdaságtudományi Karon (Veszprém) a képzés infrastrukturális feltételei jók, a kar épületeiben korszerűen felszerelt előadótermek és szemináriumi helyiségek biztosítják a képzés zavartalanságát. A hallgatói közös helyiségek, a 40-féle sportág közötti választás lehetősége segíti a jó minőségű, egészséges életmód kialakítását, fenntartását. A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó, teljes wifi lefedettség van a karon. A MOODLE rendszeren keresztül hozzáférhetők az oktatási anyagok, online képzési programok. Az angol nyelvű képzéshez is biztosított a tananyag, szakirodalom. A könyvtári szolgáltatás kiváló, 190.000 kötetes állománnyal, az Egyetemi Könyvtár és Levéltár nyilvános, regionális szakkönyvtár. Jelentős az angol nyelvű szakkönyvek, folyóiratok száma, biztosított a legjelentősebb adatbázisok elérése. A Turizmus Intézeti Tanszék szorosan együttműködik a *turizmus* szakmával, rendszeresen viszik a hallgatókat szakmai programokra, hogy gyakorlati példákat is megismerjenek.

A Nagykanizsai Campus az elmúlt években történt jelentős fejlesztések hatására mára egy korszerű campus, amely az oktatás fő és kiegészítő tevékenységeit jól szolgálja. A multimédiás oktatásra valamennyi teremben lehetőség van. A hallgatók 8-féle sportág közül választhatnak. A számítógépes hálózat fejlesztése folyamatos. Az olvasóterem kicsi (12 fő befogadása, 2 számítógép), online adatbázisok elérhetők. Az informatikai szolgáltatással vannak problémák: egyes időszakokban (pl. hétvégén) böngészőből a campus honlapját nem lehet megnyitni, a kiszolgáló nem válaszol.

A Georgikon Kar (Keszthely) rendelkezik az oktatási feladatok ellátásához szükséges korszerűen felszerelt tantermekkel, az előadások és a szemináriumi foglalkozásokra alkalmas eszközökkel. A *turizmus-vendéglátás* szakhoz közvetlenül kapcsolódó, együttműködésben üzemeltetett 350 m² alapterületű konyha és étterem segíti a hallgatók felkészülését. Teljes wifi lefedettség van a karon, MOODLE rendszeren keresztül hozzáférhetők az oktatási anyagok,

online képzési programok. A könyvtárbazisa jelentős, 140 ezer kötet, 150 hazai és külföldi szakfolyóiratokat tartalmaz, amelyben a *turizmus-vendéglátás* alapszak képzéséhez is megtalálhatók a legfontosabb szakirodalmi nyomtatott és online szakanyagok.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton 2009-2012 között 260 fő volt, 2013-tól ez a szám 180-ra csökkent. A levelező képzésben ugyanez a tendencia figyelhető meg: 2013-ig 150 fő, 2013 után már csak 80 fő a keretszám. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali és levelező tagozaton egyaránt folyamatosan csökkent (nappali: 309, 225, 183, 159, 144, 123; levelező: 130, 101, 87, 40, 46, 38). Ez a csökkenés mindenképpen megfelel annak a folyamatnak, ami országos szinten is látható: csökkent az érdeklődés a *turizmus-vendéglátás* alapképzési szak iránt, amit részben a kormányzati támogatottság szűkülése, részben a piac telítettsége indokolt. Az átlagos kapacitáskihasználtság a nappali tagozaton 80,5%, a levelező tagozaton pedig 57,2%.

A telephelyeken stabilan 30-40 fő van egy-egy évfolyamon, ami várhatóan a közeljövőben sem változik olyan mértékben, hogy valamelyik telephelyen megszűnne a képzés érdeklődés hiányában, ezt a hallgatókkal történt beszélgetések is alátámasztják. A jelenlegi hallgatói létszámot az egyetem – tárgyi és személyi feltételeivel – jó minőségben ki tudja szolgálni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Több tantárgy esetében önálló és csoportfeladatok is részét képezik a félévi munkának, a számonkérésnek, ez a törekvés kifejezetten a szak törzstárgyai vonatkozásában látható. A *vendéglátó ismeretek*, *vendéglátó menedzsment* tantárgyak esetében azonban csak előadás formában történik ismeretátadás. Mindenképpen szükséges lenne a *vendéglátás* szakterületen a gyakorlati ismeretek elsajátítására lehetőséget biztosítani, amelynek legalkalmasabb formája a tanüzemi gyakorlat, ennek hiányában pedig a szemináriumi foglalkozás. A többi szakmai területen – mint a *szállásadás*, az *utazásszervezés*, a *rendezvényszervezés* – szemináriumi foglalkozások is vannak a tantervben.

A hallgatói kompetenciafejlesztésnek nagyon jó módszere, hogy a nappali tagozatos hallgatóknak 9 kreditet idegen nyelven meghirdetett tantárgy teljesítésével kell megszerezni. Az idegen nyelvű tárgyak kínálata félévente változik, a választás biztosítására a tantárgylistát a MOODLE rendszerben teszik közzé.

A *turizmus* szakmával való együttműködés keretében félévente legalább 2 alkalommal a hallgatók szakmai programokon vehetnek részt (pl. szállodák, gyógyfürdők, turisztikai attrakciók, TDM szervezetek látogatása), hogy gyakorlati példákat is megismerjenek.

Jelentős a külföldi részképzésben (Erasmus), illetve a féléves szakmai gyakorlatát külföldön töltő hallgatók aránya.

Értékelés és ellenőrzés

A képzésben a folyamatos számonkérés kellő súllyal megjelenik, a 37 tantárgyból 10 tantárgy (közel egyharmad) folyamatos számonkérésen alapuló érdemjeggyel zárul. A tantárgyaknak csupán harmada esetében jellemző a vizsgaidőszak alatti vizsgateljesítmény értékelés.

A hallgatót segítik a szakdolgozat készítésben, a témaválasztástól a dolgozat megvédéséig. A javasolt témakörök felkerülnek a MOODLE rendszerbe, de a hallgatók jellemzően önállóan is kezdeményeznek témaválasztást. A hallgató munkáját konzulens irányítja, segíti. A dolgozat értékelését a belső bíráló (konzulens) és egy külső bíráló értékeli, aki az adott terület elismert szakértője. Az elkészült szakdolgozatok legnagyobb számban a *szállodai menedzsment* témához kapcsolódnak, de sok dolgozat születik a *TDM*, *egészségturizmus*, *rendezvényszervezés* és *kulturális turizmus* témakörökben is.

A záróvizsga jellege és tartalma 2014 szeptemberétől, az új tanterv bevezetésével megváltozott. A hallgatók 40-féle (8 régió x 5 szegmens) tételből húzhatnak. Ezzel az új módszerrel a hallgatóknak nem a megtanult tananyagot kell mechanikusan visszamondani, hanem a vizsga irányított szakmai beszélgetés, amely alapján megállapítható, rendelkezik-e a hallgató a szakmához szükséges kompetenciákkal. A záróvizsga bizottság minden esetben tartalmaz külső tagot, a régió elismert szakemberét. A záróvizsga bizottság tagjai kérdőív kitöltésével értékeli a hallgatók szakmai felkészültségét. Az ezek összesítéséből levonható tapasztalatok alapján a szakfelelős a szakterületi bizottságokkal egyeztetve fejlesztési javaslatokat tesz.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 1143 fő, levelező tagozaton 442 fő. Diplomát 354-en kaptak eddig a nappali képzésben – ezek közül 14-en az angol nyelvű képzésben –, 42-en a levelező képzésben. A diplomák alacsony számának (nappalin 31%, levelezőn 9%) oka a legtöbb esetben a második nyelvvizsga hiánya. Ez

felhívja a figyelmet a beavatkozás szükségességére.

Az intézményben Tehetségmenedzsment program működik, amelynek vannak egyetemi és kari sajátosságai. Az egyetemi szintű tehetséggondozás szinterei a BusinessLab, a Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozat, az Esettanulmány Klub, a Harsányi János Szakkollégium, valamint a Nagykanizsai Campus által elindított PENGE tehetséggondozó program. A tehetséggondozás az OTDK és egyéb szakmai versenyek eredményeiben is nyomon követhető. A tehetséges hallgatókat bevonják a tanszéki kutatásokba, demonstrátori feladatot látnak el.

Azonban nincs olyan kötelező tantárgy a tantervben, amely az önálló kutatáshoz szükséges ismereteket biztosítaná.

A végzetek 5-6 hónapot töltenek álláskereséssel. A végzett hallgatók egyre nagyobb arányban a versenyszférában helyezkednek el. A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálsorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent a hallgatók átlagos álláskeresési ideje (és ezen idő szórása is). A 2008-ban abszolválta hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlagosan 5,8 hónapot töltöttek álláskereséssel (5,5 hónap szórással), a 2010-ben abszolválta hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolválta átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolválta hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közsférában): a 2008-ban abszolválta 68%-a, a 2010-ben abszolválta 69%-a, a 2012-ben abszolválta 82%-a.

A Nagykanizsai Campus Kommunikációs és Karrier Iroda kimutatása alapján megállapítható, hogy a diplomás pályakövető rendszerük jól működik (a végzett hallgatók 70%-át sikerült elérni 2011-2014 között). Az eredmények alapján a munkaerőpiac elvárásainak megfelel a képzés, a szakmában való elhelyezkedés aránya magas.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Hatáskörébe tartozik a szak képzési céljainak az érintettek körében történő rendszeres monitorozása, az eredmények folyamatba történő beépítése és a tantervbe való integrálás előkészítése.

A Nagykanizsai Campus képzési koordinátora állandó kapcsolatot tart a szakfelelőssel. A Georgikon Karon (Keszthely) a szak a Gazdasági és Társadalomtudományi Tanszék gondozásában van. A szakfelelős szakmai hatásköre itt kevésbé érvényesül.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pannon Egyetem ISO 9001:2009 nemzetközi szabvány alapján minőségirányítási rendszert épített ki és működtet: az egyetemnek Minőségpolitikai Nyilatkozata, Minőségirányítási Kézikönyve, Minőségbiztosítási Szabályzata van. A szak képzési programjának kialakítását és módosítását a Minőségirányítási Eljárás szabályozza, amelyet a Pannon Egyetem Minőségirányítási Kézikönyvében rögzítettek. A képzési program módosítása részben a Szenátus, részben a Kari Tanácsi döntési kompetenciájába tartozik.

A Gazdaságtudományi Karon (Veszprém) a minőségbiztosítási folyamatok végrehajtásának ellenőrzése a kari Minőségbiztosítási Bizottság feladata. A Georgikon Kar (Keszthely) a Pannon Egyetem Minőségirányítási Bizottságában képviselteti magát. A honlapon a Fejlesztési és Projektigazgatóság (egyéb szervezeti egység) linkjén a Folyamatfejlesztési és Informatikai Iroda jelenik meg, amely csupán informatikai szolgáltatási feladatokat lát el. A Nagykanizsai Campuson a szak minőségbiztosításában a képzés koordinátorának van jelentős szerepe, aki aktívan részt vesz a fejlesztési folyamatokban, szorosan együttműködik a szakfelelőssel.

Az oktatók alkalmazásának, kinevezésének feltételeit az egyetem Humánpolitikai Szabályzatában rögzítették. Ebben a szabályzatban rögzítették azt is, hogy valamennyi oktató munkateljesítményét évente értékelik. Az esetlegesen feltárt oktatásmódszertani hiányosságok esetében továbbképzést tartanak. A teljesítményértékelés, az oktatói elégedettségvizsgálat jól dokumentált, megbízható eredményeket ad a minőségértékeléshez.

A belépő hallgatók szintje, a hallgatók előrehaladása és az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV) folyamatokat jól dokumentálják, támogatva a minőség iránti elkötelezettséget. A hallgatók elégedettek a képzőhellyel, a tanulás folyamatának feltételeivel, a „családi” légkör is vonzó számukra.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis reálisan mutatja be a vizsgált intézményben az *erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket*. Egyedül a 'gyakorlatorientált képzés' mint *erősség* kérdőjelezhető meg, hiszen két képzési helyszínen nincs

tanüzem, sőt a *vendéglátás* tantárgyak esetében szeminárium sincs a tantervben. Az *erősségek* alapján egyértelműen megállapítható, hogy jó minőségű *turizmus-vendéglátás* alapképzés van a Pannon Egyetemen, a jövőben a nemzetköziesedéssel (kutatási projektek, nemzetközileg elismert angol anyanyelvi oktató) további jelentős eredményeket érhetnek el.

A *gyengeségek* már a közeljövőben is kezelhetők, nem jelentenek stratégiai jellegű problémát. Az 'angol nyelvű képzésben részt vevő kollégák nyelvtudásának eltérő szintje' gyengeségre intézkedést is megfogalmaztak a Stratégiai Fejlesztési tervben. A *gyengeségek* között megemlítendő lenne, hogy az intézményben a karok egymásnak versenytársai a *turizmus-vendéglátás* alapképzési szak esetében. Célszerű lenne az egyediség kialakítása, erősítése mentén egy pozicionálási és versenyképességi stratégiát kidolgozni, és azt operatív feladatokra kari szintre lebontani.

A *veszélyek* között leginkább a hallgatói létszám további csökkenése veszélyezteti az intézményt. Az erre való felkészülés, ennek stratégiai kezelése nem látható, ennek stratégiai és operatív feladatait szintén célszerű lenne meghatározni.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt a tantárgyak formai rendezése (tantárgyi elnevezések, tantárgy helye), tartalmának igazítása, hogy jobban megfeleljen a KKK-ban előírtaknak.
2. Célszerű lenne a keszthelyi (Georgikon Kar) képzési helyszínen a képzés minőségét erősíteni pl. a veszprémi kollégák bevonásával a szakmai törzsanyag tantárgyai esetében. Erősítendő a tantárgyfelelős és a tantárgy oktatója közötti kapcsolat minőség-paraméterek meghatározásával.
3. Célszerű a gyakorlatorientáltságot erősíteni, pl. tanüzemi gyakorlat, szemináriumi foglalkozások tantervbe állítása a *vendéglátás* szakmaterületen. A *vendéglátó ismeretek, vendéglátó menedzsment* tantárgyak esetében szükséges a gyakorlati ismeretek elsajátítására lehetőséget biztosítani, amelynek legalkalmasabb formája a tanüzemi gyakorlat, ennek hiányában pedig a szemináriumi foglalkozás.
4. Elsősorban a levelező képzés esetében megfontolandó olyan hallgatói támogatási rendszer kialakítása, amely segítené a levelező hallgatókat, hogy az előírt képzési idő alatt tudják a diplomát megszerezni.
5. A szak bemutató anyagát frissíteni szükséges a Georgikon Kar esetében.
6. Állandó informatikai szolgáltatást biztosítani, a honlapot elérhetővé tenni a Nagykanizsai Campus esetében.
7. Érdemes lenne az egyediség kialakítása, erősítése mentén egy pozicionálási és versenyképességi stratégiát kidolgozni, és azt operatív feladatokra kari szintre lebontani. A hallgatói létszám esetleges további csökkenésének stratégiai és operatív feladatait szintén célszerű lenne meghatározni.

Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar⁵⁵ Szekszárd	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>borturizmus; térségmenedzsment specializációk</i> működő képzés értékelése: 2007/10/XI/4.	2016/1/VII/3/28. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- 18 tantárgy esetében a tantárgyfelelős nem vesz részt tantárgyának oktatásában.
- Magasak az oktatói óraterhelések.
- Magas azon hallgatók száma, akik a nyelvvizsga hiányából kifolyólag nem kapnak diplomát.
- A kiadott diplomák száma alacsony.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakot teljes idejű (nappali) és részidejű (levelező) formában indítják a Pécsi Tudományegyetem szekszárdi telephelyén magyar nyelven. Három specializációt terveztek, ebből kettőt indítanak, a *térségmenedzsment* és a *borturizmus* specializációt. Az *ökoturizmus* specializáció kellő érdeklődés hiányában egyetlen évben sem indult. A specializációk jól beágyazódnak a térség kínálatába, annak megfelelően bocsátják a munkaerőpiacra a végzős hallgatókat.

A tantervben az alapozó ismereteket 22 (2-6 kredites) tárgy tartalmazza, 86 kredittel. Kötelezően választható tárgyakat 12 kredit értékben tartalmaz a tanterv. A szakmai törzsanyagot 11 kötelező (2-6 kredites) tárgy adja 42 kredit értékben. 13 kreditet szabadon választható tantárgyak keretében kell teljesíteni. A specializációk kreditértéke 30, a szakmai gyakorlaté ugyanennyi.

A szakon a tanterv, a tananyag, az ez alapján folyó oktatás, az átadott ismeretanyag, az elmélet és a gyakorlat aránya összességében megfelel a KKK követelmény rendszerének. A szak formai előírásai teljesítettek. A tananyag és a felhasznált szakirodalom kellő mélységű aktuális információkkal látja el a hallgatókat. Az alacsony hallgatói létszám mellett a nem feltétlenül szükséges magas óraszám átgondolása szükséges.

A képzési és kimeneti követelményekben meghatározott kompetenciák fejlesztése biztosított a képzés tartalmi oldaláról. A tantárgyi tematikák a formai és tartalmi követelményeknek megfelelően, heti bontásban kidolgozottak. A szak tantervének karbantartása folyamatosan megtörténik.

Személyi feltételek

A *turizmus-vendéglátás* esetén karközi képzésről van szó, a Közgazdaságtudományi Kar kollégái fokozatosan adták át a képzést az Illyés Gyula Kar kollégáinak. Mára szinte kizárólag az Illyés Gyula Kar oktatói tartják a kurzusokat.

A szakfelelős, Aubert Antal PhD habil egyetemi tanár, a kari szakfelelős Raffay Zoltán PhD főiskolai docens. Aubert Antal a Természettudományi Kar Földrajzi Intézetének intézetigazgatója és a Turizmus Tanszék tanszékvezetője. A *borturizmus* specializáció felelőse Oroszi Viktor György PhD adjunktus (AT), a *térségmenedzsment* specializációé Huszti Zsolt PhD egyetemi docens (AT).

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden kötelező tárgy felelőse

⁵⁵ A képzést a 2015/16-os tanévtől a Közgazdaságtudományi Kar hirdeti meg.

rendelkezik tudományos fokozattal, de a 44 tantárgyból (a specializációk 7-7 tantárgyát nem számítva) 18 tantárgy esetében a tantárgyfelelős nem vesz részt az általa gondozott tantárgy oktatásában. A szak 24 oktatója közül 15-en minősítettek. Intézményhez nem tartozó (AE) oktató mindössze 1, vendégoktató pedig 2 van a szakon. A fokozattal rendelkező oktatók megfelelő gyakorlati tapasztalattal, ismeretekkel rendelkeznek. A tárgyakat oktatók az adott szakterületükből megfelelő publikációt tudnak felmutatni. Az oktatók publikációs aktivitása többnyire megfelelő, aktív, viszont a hivatkozások száma két oktató kivételével viszonylag alacsony. A nagyon ritkán publikáló kollégáktól nagyobb aktivitásra lenne szükség (a nyelvtanár kivételével). A képzés gyakorlatorientáltságának megfelelően a munkaerőpiaci szereplők is részt vesznek az oktatásban. Az oktatók óraterhelése magas. Heti 8 óra a szakon, illetve heti 17 óra az intézményben is előfordul.

Tudományos háttér

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézetén belül 2011 novembere óta működik a Terület- és Településfejlesztési Kutatócsoport. A kutatócsoport konferenciákat szervez és kiadványokat jelentet meg, például az NFA Füzeteket (ISSN 2062-8250). A kutatócsoport tagjai rendszeresen publikálnak az „Acta Szekszardiensium” címmel évente megjelenő tanulmánykötetben. Létrehozták a „Szekszárdi BORKultúra SzabadEGYETEM” programsorozatot, amit sikeresen működtetnek. A hallgatók és az érdeklődő szekszárdi lakosok, vállalkozók szervezett keretek között ismerik meg a Szekszárdi Borvidék borait, borkultúráját, a kulturált borfogyasztás alapjait, valamint ismereteket szereznek Magyarország többi borrégiójáról is.

Komplex megközelítésű, digitális tananyagfejlesztést koordinált a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kara 2011-ben, amihez az országban hét *turizmus-vendéglátás* alapképzést nyújtó intézmény is csatlakozott. A tananyagfejlesztést moduláris rendszerben valósították meg. A projekt eredményeként öt elektronikus, szabadon letölthető tananyag készült el, amelyet a *turizmus-vendéglátás* alapképzésben használnak.

Infrastrukturális feltételek

A rendelkezésre álló infrastruktúra megfelel az elvárásoknak. Az előadótermek multimédiás eszközökkel felszereltek. A számítógépes szaktanterem elegendő számú számítógéppel rendelkezik, a saját számítógép használatához a WIFI lefedettség biztosított a kar egész területén. A könyvtár megfelelően felszerelt, az idegen nyelvű, aktuális turisztikai és vendéglátó ipari szakkönyvállománya azonban szűkös, bővítése javasolt. A magyar nyelvű turisztikai, vendéglátó ipari szakkönyvállomány legfrissebb publikációkkal történő megerősítésére is szükség lenne. Tanteremmel, tanszállodával nem rendelkeznek, a gyakorlati órákat más intézményhez tartozó tankonyhával való együttműködésben oldják meg, illetve szállodaipari vállalkozásokat keresnek fel.

Az elektronikus tananyagokat (Power Point prezentációk, esettanulmányok) a hallgatók a Coospace elektronikus platformon érik el. Akkreditált ECL nyelvvizsgahely működik a karon, amely német és angol nyelvű államilag elismert nyelvvizsga megszerzését teszi lehetővé. Fidelio szállodai szoftverrel rendelkeznek, amit a szállodai szobafoglalási ismeretek elsajátítása folyamán ismernek meg és használnak a hallgatók.

A képzési létszám és kapacitás

Nappali tagozaton az elmúlt 6 évben 60-ról 88-ra nőtt, majd 50-re csökkent az éves tervezett felvételi keretszám. Levelező tagozaton az első évben 33 fő, 2010-től pedig 44 fő volt a keretszám. A ténylegesen felvett hallgatók létszáma nappali tagozaton összesen 206 fő volt (53, 23, 49, 31, 27, 23), levelezőn pedig 86 fő (26, 17, 14, 15, -, 14). Az átlagos kapacitáskihasználtság így nappalin 50,8%, levelezőn 42,9%. A képzésben résztvevő hallgatók létszáma egyetlen évben sem érte el a kar kapacitásának maximumát. A csökkenő hallgatói létszám okát a középiskolát végzett diákok folyamatosan csökkenő számában és az államilag finanszírozott képzés csaknem teljes megszűnésében látják.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja a képzés aktuális tantervében meghatározott. Az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag és a differenciált ismeretek tantárgyaiban az előadások és a szemináriumok súlya attól függően változik, hogy melyik félévben tanul a hallgató. Az első, a második és a harmadik félévben az előadások száma kisebb, a negyedik és az ötödik félévben az előadások súlya meghaladja a szemináriumokét, majd a hatodik félévben súlyuk azonos az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag tantárgyait tekintve.

A két specializáció esetében az ötödik félévben az előadások száma meghaladja a szemináriumokét, a hatodik félévben pedig a szemináriumok súlya meghatározó. A kollokvium írásbeli és szóbeli.

A hallgatók egyéni feladatokat kapnak, csoportos munkában kell részt venniük, esettanulmányokkal dolgoznak, valamint idegen nyelvű szakirodalom feldolgozása is szerepel a feladatok között. Prezentálniuk is kell, ami szóbeli készségeiket fejleszti.

A turizmus-vendéglátás szakma specifikus elvárásai miatt az oktatásban a gyakorlatorientáltságot igyekeznek erősíteni. A hallgatóknak egy féléves összefüggő szakmai gyakorlatot kell teljesíteniük. A szakmai gyakorlati helyeket az intézet ajánlja a diákoknak, de a hallgatók maguknak is találhatnak szakmai gyakorlati helyeket. A külföldi helyszínek kevésbé népszerűek, 2013-ban például a 33 szakmai gyakorlatból csak három valósult meg külföldön. A hallgatók a szakmai gyakorlatok szervezésével elégedettek voltak.

Értékelés és ellenőrzés

Az elméleti anyag számonkérése írásbeli és szóbeli formában is történik, hogy a hallgatók a záróvizsgáig elegendő rutinra tegyenek szert, és magabiztosabban tudjanak érvelni. Ez egy nagyon jó gyakorlat.

A szakdolgozati témák kiírásáról a tanszék gondoskodik, a hallgatók a szakdolgozati témát egy adott listából választják ki. Szakdolgozati konzultációt tartanak. A diplomamunkákat évekre visszamenően elektronikus rendszerben tárolják. A megtekintett dolgozatok alapján a szakdolgozatok értékelése reális.

A záróvizsga tartalmát és menetét a Záróvizsga Szabályzat tartalmazza. A záróvizsga két részből áll, a diplomamunka megvédéséből és komplex szóbeli vizsgából. A záróvizsga bizottság az elnökből, legalább két intézeti oktatóból és egy jegyzőből áll. Az elnököt az intézetigazgató kéri fel, miután a javaslatot a Kari Tanács elfogadta.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvett hallgatók létszáma nappali tagozaton a vizsgált 6 év alatt (2009-2014) összesen 206 fő, levelezőn 86 fő. A kiadott diplomák száma nappali tagozaton 21 (10%), levelezőn 5 (5,8%), ami nagyon alacsony.

A hallgatói lemorzsolódás fő oka a két nyelvvizsga hiánya. Ennek kezelésére a képzés során heti nyolc órában négy féléven keresztül biztosítanak nyelvi alapozó és szaknyelvi kurzusokat a turizmus szakos hallgatók számára német és angol nyelvből. Ennek köszönhetően a 2013-2014 tanévben csökkent azok aránya, akik a nyelvvizsga hiánya miatt nem vehették át a diplomájukat (80-90%-ról 66%-ra).

A tehetséggondozás keretei kiépítettek. A szakmai és nyelvi szempontból felkészült hallgatók az Erasmus programon vesznek részt, az Erasmus tanulmányokhoz ösztöndíjakkal kiegészülő pénzügyi forrást biztosítanak.

A végzetek elhelyezkedése 1980-2013 között döntően Tolna megyében (37,8%) történt, amit Baranya megye (18,9%), Fejér megye (15,5%), majd Budapest (10%) követ.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karán a turizmus-vendéglátás alapképzési szak felelőse a Szekszárdon működő Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézet. A képzési programban az Illyés Gyula Kar és a Közgazdaságtudományi Kar együttműködik, az együttműködés 2012-2013 óta azonban nem zavartalan. A jövőben a rendszert újraépítik, amire szükség is van. A Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézetben a minősítettek aránya 62,5%-os. A turizmus a térség egyik kitörési lehetősége. A turizmus-vendéglátás szak, kiegészülve a felsőoktatási szakképzéssel, regionális szerepet tölt be.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A belső minőségbiztosításra a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézetének Szervezeti és Működési Szabályzata a mérvadó. Az oktatói kör tekintetében a Teljesítményértékelési Rendszer (TÉR) működött, amit pillanatnyilag felfüggesztettek.

Az oktatási-tanulási folyamat minőségének biztosítása a tárgyakat oktató kollégák feladat és felelőssége. A képzési kimenetet illetően az oktatók saját hatáskörben, illetve a munkaerőpiaccal konzultálva járnak el.

A Diplomás Pályakövető Rendszer működik. A kérdőívet a hallgatók mintegy 20%-a töltötte ki az elmúlt év átlagában.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT főbb megállapításai az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek területén megmutatják, hol tudja az intézmény a lehetőségeit kihasználni, és mely területekre nem tud hatást gyakorolni. A megállapítások helyenként túl általánosak. Az Illyés Gyula Kar vezetése rendelkezik fejlesztési elképzelésekkel a turizmus-vendéglátás szak erősítésére. A nemzetközi kapcsolatok alakítására még nagyobb hangsúlyt kellene fektetni. A kutatások területén a regionális beágyazottság jónak mondható.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az alacsony hallgatói létszám miatt az oktatás fenntarthatóságát át kell gondolni a meghirdetett képzéseknél, valamint az intézményi marketinget megerősíteni szükséges a *turizmus-vendéglátás* szak egyediségét, versenyelőnyét hangsúlyozva a magasabb hallgatói létszám toborzása érdekében.
2. Az alapozó ismeretek blokkban az aránytalanul magas óraszámot javasolt átvizsgálni.
3. Szükséges az oktatói óraterhelések csökkentése, valamint a személyi feltételek MAB szempontoknak megfelelő módosítása (órát nem tartó tárgyfelelősök).
4. Az oktatást a térség alkalmazott kutatásaiba még erőteljesebben integrálni lehetne, a megkezdett és folytatott gyakorlat jó irány.
5. A publikációs tevékenység további motiválása, különös tekintettel az elismert nemzetközi szakfolyóiratokban való megjelenésre, a tanszék minden munkatársa esetében. Ennek az anyagi feltételeit is ajánlott megteremteni.
6. A nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére nagyobb hangsúlyt lenne érdemes fektetni, ami mind az oktatásra, mind a hallgatók nemzetközi kapcsolataira pozitív hatással lehet a *turizmus-vendéglátás* területén.
7. Idegen nyelvű kurzusok indítása javasolt a *turizmus-vendéglátás* területén, ezzel is elősegítve a magyar anyanyelvű hallgatók idegen nyelvi tudásszintjének fejlesztését.
8. A könyvtár idegen nyelvű, aktuális turisztikai és vendéglátó ipari szakkönyvállománya szűkös, bővítése javasolt. A magyar nyelvű turisztikai, vendéglátó ipari szakkönyvállomány legfrissebb publikációkkal történő megerősítésére is szükség lenne.

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gödöllő, Budapest, Békéscsaba	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>konferenciaszervező menedzser;</i> <i>animáció szervező menedzser</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2008/5/VIII/4/1.	2016/1/VII/3/29. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *turizmus-vendéglátás* alapszakon magyar nyelvű képzés folyik teljes idejű nappali és részidejű, levelező munkarendben az intézmény gödöllői székhelyén és a budapesti telephelyen. (A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 2 féléven keresztül a békéscsabai telephelyen is elindult a képzés nappali munkarendben, azóta mindkét évfolyam kifutott.) A 2015/16-os tanévre nappali munkarendben Gödöllő, Budapest és Békéscsaba képzési helyszíneken hirdették meg a képzést, levelező munkarendben Gödöllőn, Budapesten és Jászberényben. *Konferenciaszervező menedzser* és *animáció szervező menedzser* specializációkat indítanak.

Az alapszak jól integrálódik a Szent István Egyetem és a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar képzési struktúrájába.

A tanterv, a tananyag, az ennek alapján folyó oktatás, az átadott ismeretanyag, az elmélet és a gyakorlat aránya összességében megfelel a KKK követelményrendszerének. A levelező oktatás tananyaga megegyezik az alapképzés tananyagával. A KKK alapján kialakított tanterveket folyamatosan felülvizsgálják.

A szak teljesíti a formai előírásokat, az arányokra vonatkozó követelményeket. A specializációk kiegészítő ismereteket nyújtanak. A tananyag és a felhasznált szakirodalom naprakész információkkal látja el a hallgatókat. A képzési és kimeneti követelményekben meghatározott szükséges kompetenciák fejlesztése a képzés tartalmi oldaláról biztosított. A tantárgyi tematikák heti tartalmakra lebontottan kidolgozottak, többnyire megfelelőek, esetenként formailag hiányosak.

A képzés alapja a gyakorlati képzés erősítése, amit a munkaerőpiac igénye, elvárása indokol. A munkaerőpiaci szereplők közvetlenül is részt vesznek az oktatásban, a tananyagfejlesztésben, a hallgatói gyakorlatok lebonyolításában.

Személyi feltételek

A tantárgyfelelősök a tudományos minősítés alapján többnyire megfelelőek. Egy tárgy felelőse vendégoktató, ami **nem megfelelő**. Ezen az előírásoknak megfelelően változtatni szükséges. A szakfelelős, egyben a két specializáció felelőse, Guth László CSc tudományos fokozattal rendelkezik, egyetemi docens. Az oktatók korösszetétele jónak mondható. A szakon oktatók 82%-a minősített, 69,5%-uk vezető oktató, egyetemi tanár vagy docens. Az oktatói háttér biztosítja a szak további fejlődését. Az oktatói kreditterhelés formailag megfelelő. Egyes oktatók túlterheltek, de a 25-nél több kredit értékben oktatók aránya a MAB elvárásokat nem lépi túl. Az oktatói kar utánpótlása többnyire a PhD hallgatókból történik.

Tudományos háttér

A *turizmus-vendéglátás* szak gondozását a GTK Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézete végzi, de a képzésben Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar több intézete vesz részt. *Turizmussal* összefüggő kutatás ezekben az intézetben is folyik, az intézetek közötti együttműködés megvalósul. A szak tudományos potenciálja jó, amit az elért tudományos eredmények is bizonyítanak. Az elmúlt évektől kezdődően a *turizmus* beépült a doktori iskolák működésébe, három *turizmus* témájú doktori disszertáció védeése történt meg, továbbiak folyamatban vannak.

A szak oktatóinak publikációs tevékenysége megfelelő. A térség *turisztikai* szakmai kutatásaiba bekapcsolódnak, a kutatások eredményeit a turisztikai oktatásban is hasznosítják.

A tudományos háttér területén az intézet folyamatosan erősíteni igyekszik a pozícióját, aktivitásuk nemzetközi szinten is egyre jelentősebb. A *turizmus* nemzetközi szervezetével is együttműködnek, szakmai konferenciákon, közgyűléseken vesznek részt.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális, tantermekkel és eszközökkel való ellátottsága magas színvonalú. A könyvtár szakkönyv-ellátottsága jó, ugyanakkor javasolt a *turisztikai* szakkönyvállomány fejlesztése, döntően a nemzetközi szakirodalom területén. A könyvtár kialakítása igényes, és biztosítja a hallgatók zavartalan felkészülését.

Tanteremmel, tanszállóival nem rendelkeznek. Az elméleti és a gyakorlati oktatás keretében a vendéglátó- és szállodaiipari vállalkozásokat keresik fel. Intenzív kapcsolatokat ápolnak a térség turisztikai, szálloda- és vendéglátóipari vállalkozásaival.

Az elektronikus tananyagok az intézményi belső információs rendszerben hozzáférhetőek a hallgatók számára. A saját tananyagok száma jelentős, folyamatos frissítésre, aktualizálásra kerülnek. Sokszorosításuk az egyetem nyomdájában történik, megvásárolható az egyetem területén található könyvesboltban.

A hallgatók országos és Európai Unió adatbázisokhoz való hozzáférése megoldott, az ezek elemzéséhez szükséges szoftverek is rendelkezésre állnak.

A képzési létszám és kapacitás

2010/11-2014/15 között a gödöllői és budapesti képzési helyszíneken összesen a nappali képzés éves tervezett felvételi kerete 320-ról 160-ra csökkent, a felvett hallgatók létszáma 240, 218, 109, 100, 61, összesen 731 fő; a levelező képzés éves tervezett felvételi kerete 180-ról 80-ra csökkent, a felvettek létszáma pedig 76, 67, 0, 22, 27, összesen 192 fő. Békéscsabán a *turizmus-vendéglátás* alapképzésre 41 hallgatót vettek fel.

A hallgatói létszám jelentős a *turizmus-vendéglátás* alapképzési szakon. A levelező képzés iránti igény elmarad a nappali képzés mögött. Nappali tagozaton 2012-ben 658 fő, 2013-ban 667 fő, 2014-ben 625 fő tanult. Levelező tagozaton 2012-ben 165 fő, 2013-ban 154 fő, 2014-ben 96 fő vett részt a képzésben. A *turizmus-vendéglátás* alapszak nagymértékben hozzájárul a kar gazdaságtudományi képzési területi kapacitásának kihasználásához, annak mintegy 10%-át teszi ki.

A hallgatók száma a budapesti helyszínen magasabb, mint Gödöllőn. Az önértékelésben közölt adatokat a látogatáson pontosították, eszerint a nappali tagozat első évfolyamán jelenleg 45 fő tanul Budapesten és 38 fő Gödöllőn, a levelező tagozaton Budapesten 18 fő, Gödöllőn 10 fő.

A képzés angol nyelvű indítását is tervezik.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja a képzés aktuális tantervében meghatározott. A Kari Tanács félévente maximálja a tantervben rögzített tantárgyak számát. A meghirdetett tantárgyak 15 fő alatt nem indulnak. Jellemzőek a 6 kredités tárgyak, 1 óra előadással és 2 óra gyakorlattal, vagy 3 óra előadással vagy 3 óra gyakorlattal.

Az első félévben a közgazdasági, módszertani és üzleti alapozó ismeretek esetében az előadások és a szemináriumok súlya szinte kiegyenlítődik, a második és harmadik félévben az előadások súlya jelentősebb, a negyedik félévben a gyakorlatoké. A szakmai törzsanyagok esetében az előadások súlya a meghatározó, a specializációk esetében az előadások és a gyakorlatok száma kiegyenlített.

A *turizmus és vendéglátás* szakma specifikus elvárásai alapján az oktatás kellően gyakorlatorientált.

A meglátogatott órákon nagyszámú hallgató vett részt.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és az ellenőrzés a rendszeresen aktualizált Tanulmányi és Vizsgaszabályzatban került szabályozásra. A számonkérés módja döntően kollokvium. A vizsga kizárólag írásbeli, szóbeli vizsga egyáltalán nincs.

Az értékelés és az ellenőrzés a tantárgytól függően változatos. A csak előadásokat tartalmazó órák esetében zárthelyi dolgozattól és félév végi írásbeli vizsgából áll. A gyakorlatokat is tartalmazó tantárgyak esetében hangsúlyt helyeznek a hallgatók önálló munkájára, a csoportos munkára és az egyéni prezentációkra.

A szakdolgozati témákra az érintett tanszékek javaslatot tesznek a szakfelelősnek. Ő a beérkezett témákat összesíti, és elkészíti a javaslatot, amit a hallgatók felé kommunikálnak. A hallgatók a szakfelelős engedélyével más szakdolgozati témát is választhatnak. A szakdolgozat megírására megfelelően felkészítik a hallgatókat.

A záróvizsga két részből áll, a szakdolgozat védéséből és tételhúzás alapján történő szóbeli vizsgából. A záróvizsga-bizottság tagjaira a szakfelelős tesz javaslatot, a dékán kéri fel a belső és a külső tagokat. A záróvizsga-bizottság elnöke a tagokkal együttműködve értékeli a záróvizsgát, a hallgatók felkészültségét, és – amennyiben szükséges – javaslatot tesz a módosításra. A kar vezetése évente a Kari Tanács előtt számol be a záróvizsgákról készült jelentésekben foglaltakról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Turizmus-vendéglátás szakon a képzés 2010-ben indult, első ízben diplomát 2012 decemberében adtak ki. A 2012/13-es tanévben nappali tagozaton Gödöllőn és Budapesten összesen 19 hallgató szerzett diplomát, 2013/14-ben 37 fő. A levelező képzésben 5 diplomát adtak ki. Békéscsabán 7 fő kapott diplomát (a képzésből töröltek 13 hallgatót, 2 fő nem tette le a záróvizsgát, 19 fő nem kapott diplomát a nyelvvizsga hiánya miatt).

A kiadott diplomák számából részletes tanulságokat még nem lehet levonni, az azonban látszik, hogy az előírt két szakmai nyelvvizsga megszerzése komoly nehézséget jelent a hallgatók számára. A gödöllői és budapesti képzés másik figyelemre méltó tényezője a tanulmányi idő kitolódása a külföldi részképzésen való részvétel miatt.

A hallgatók tehetséggondozása megtörténik, arra kellő mértékű hangsúlyt fektetnek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *turizmus-vendéglátás* alapszak gazdája és menedzsere a szakfelelős. Feladatai és hatásköre a kari szervezeti és működési szabályzatban, valamint a tanulmányi és vizsgaszabályzatban találhatóak. Ezek kibővítése a szakfelelős tájékoztatása szerint folyamatban van.

A szakfelelős a munkája során együttműködik az intézetigazgatókkal. A feladatai többek között kiterjednek a szak beiskolázásának szervezésére, a szak tantervének folyamatos gondozására, a szak oktatóival és az intézetigazgatókkal való kapcsolattartásra, szaktájékoztatók tartására, hallgatók számára tanterven kívüli nyelvi kurzusok szervezésére, a hallgatók rendszeres tájékoztatására a külföldi tanulmányi, gyakorlati, munkavállalási lehetőségekről, a szak nemzetközi kapcsolatainak szervezésére, specializáció szervezésére, szakmai gyakorlati helyek felkutatására, a szakmai gyakorlatok szervezésére, a diplomatémák meghirdetésére, a témaválasztás bonyolítására, konzulensek jóváhagyására, a záróvizsgák lebonyolításában történő részvételre, valamint a szakon alkalmazott minőségbiztosítási tevékenység szervezésére.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Szent István Egyetem nagy hangsúlyt fektet a minőségbiztosítási követelmények teljesítésére mind az intézményi működés, mind a képzési követelmények vonatkozásában. Kitűzött céljuk az ISO 9001 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer intézményi szintű bevezetése. Valamennyi karon megkezdődött a minőségirányítási rendszer kiépítésének folyamata. A minőségfejlesztési tevékenységek intézményi szintű szervezését és irányítását az Akkreditációs és Minőségügyi Bizottság látja el, a bizottságban a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar képviselője is részt vesz. Elindították az átfogó minőségbiztosítási stratégia kidolgozását, melynek egyik fontos eleme a HR stratégia, amit terveik szerint 2015-ben vezetnek be. A HR kontrolling egyik fontos eleme az oktatói állomány teljesítményének a mérése. A teljesítményértékelési rendszert minden évben aktualizálják.

A *turizmus-vendéglátás* szakon a szakmai tárgyak és azok oktatóinak hallgatói értékelésére kerül sor. Ennek alapján több alkalommal került sor a mintatanterv módosítására. A hallgatók számára fórumokat tartanak, a szakfelelős ezeken kívül is folyamatos kapcsolatot tart fenn a hallgatókkal.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT főbb megállapításai, összefoglaló táblázatai az *erősségek*, *gyengeségek*, *lehetőségek* és *veszélyek* területén megmutatják, hol tudja a Szent István Egyetem a lehetőségeit kihasználni, és mely területekre nem tud hatást gyakorolni. A megállapítások reálisak, önkritikusak, jelzik, hogy a szak vezetése látja a képzés helyzetét, átlátja a problémás területeket, és rendelkezik fejlesztési elképzelésekkel.

A *turizmus-vendéglátás* szak képzési és kimeneti követelményeinek átdolgozását javasolják a felmerült nehézségek miatt, ami külső *korlátot* jelent. A *gyengeségek* között említik, hogy az oktatók leterheltsége egyenetlen, néhány területen belső oktatói hiánnyal szembesülnek, és további oktatókra van szükségük, amit orvosolni szükséges. Fontos *lehetőség* az idegen nyelvű alapképzés beindítása, ami megteremtheti a hallgatók nyelvi képzésének a fejlesztését, a mesterképzés pedig a felmenő rendszer teljes kiépítését.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Tantárgyfelelős az elvárások szerint nem lehet vendégoktató, ezért ezen változtatni szükséges.
2. Az oktatást a térség alkalmazott kutatásaiba még erőteljesebben integrálni kellene, erősíteni szükséges a kutatási tevékenységet a környék önkormányzataival, turisztikai és vendéglátóipari vállalkozásaival, programgazdákkal. A megkezdett irány jó.
3. Az oktatók kutatásainak és külföldi tanulmányútjainak pályázati alappal történő támogatása javasolt.
4. A publikációs tevékenység további motiválása, különös tekintettel az elismert nemzetközi szakfolyóiratokban való megjelenésre, a tanszék minden munkatársa esetében.
5. Idegen nyelvű kurzusok indítása, ezzel is elősegítve a magyar anyanyelvű hallgatók idegen nyelvi tudásszintjének fejlesztését.
6. A tervezett angol nyelvű képzés beindítása mind alap-, mind mesterszinten segítséget nyújthat a magyar nyelvű képzésben résztvevők idegennyelv-ismeretének a javításához, és csökkentheti azok számát, akik a nyelvvizsga hiánya miatt nem tudják kellő időben megszerezni a diplomájukat. Az intézmény pozícióját erősítheti. A tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását kérik a MAB-tól.

Szolnoki Főiskola Szolnok, Budapest, Kiskunfélegyháza	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>egészségturizmus; szállodamenedzsment;</i> <i>vendéglátás-szervezés</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/107.</p> <p>Budapesti telephelyen indítandó képzés MAB határozata: 2006/6/X/3/17.</p> <p>távoktatásos képzés MAB határozata: 2005/8/III/2/90.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: 2008/9/X/9.</p>	<p>2016/1/VII/3/17. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű, továbbá távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szolnoki Főiskola magyar és angol nyelven a szolnoki székhelyén teljes idejű nappali; csak magyar nyelven Szolnokon és a kiskunfélegyházi telephelyen részidejű, levelező; Szolnokon és a budapesti telephelyen részidejű, távoktatásos képzést folytatott a *turizmus-vendéglátás* alapszakon a 2009/10-2013/14 közötti vizsgált időszakban. Az angol nyelvű képzésben csak az *egészségturizmus* specializációt kínálják, a magyar nyelvű képzésben mindhárom – *egészségturizmus, szállodamenedzsment, vendéglátás szervezése* – specializációt. A tanszékhez tanszálloda és tanterem is tartozik, ezeket gazdálkodási szempontból a kancellár felügyeli.

A tanterv, a tananyag, az ez alapján folyó oktatás, az átadott ismeretanyag, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK követelményrendszerének. A tanterveket évente felülvizsgálják. Következésképpen kezelik a képzési és kimeneti követelményekben megfogalmazott szükséges kompetenciák fejlesztését, elsajátításukhoz megfelelő alapot nyújtanak. A tananyagok és a felhasznált szakirodalom korszerű, a naprakészen tartására folyamatosan törekednek. Az átadott ismeretanyag összetétele és mélysége megfelelő, biztosítja, hogy jó minőségű hallgatók kerüljenek ki a munkaerőpiacra. A tantárgyi tematikák megfelelően kidolgozottak.

A képzés alapja a gyakorlati képzés erősítése, amit a munkaerőpiaci elvárások is indokolnak. A munkaerőpiaci szereplők – turisztikai és vendéglátó ipari vállalkozások, szakmai szervezetek – támogatják az oktatást, képviselőik vendéglőadásokat tartanak, részt vesznek a tananyagfejlesztésben, a munkaerőpiaci elvárásoknak való megfelelés céljából áttekintik a tananyagok tartalmát és a tapasztalatokat, szerepet vállalnak a gyakornoki programok működtetésében. A szakmai elvárásokat folyamatosan érvényesítik a tantárgyi programokban, a tananyagokban és az átadott ismeretanyagban.

Az angol nyelvű képzés beindítására nagy erőfeszítéseket tettek. Beindítása mellett szólt az Erasmus képzés, a kisebb külföldi hallgatói csoportok fogadása és a magyar hallgatók idegen nyelvű ismereteinek fejlesztése.

A Pécsi Tudományegyetem koordinálásával digitális tankönyveket állított össze 6 intézmény a *turizmus- vendéglátás* szakterületre, ebben a munkában a Szolnoki Főiskola *turizmus-vendéglátás* szakos oktatói is részt vettek. A tankönyvek a www.tankonyvtar.hu oldalon elérhetőek. Probléma, hogy a hallgatók tankönyveket nem vesznek: fénymásolják az anyagokat, és a honlapra (illegálisan) teszik fel. Az oktatók a saját anyagaikat a belső Hercules rendszerben helyezik el.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *szállodamenedzsment* specializáció felelőse Kóródi Márta főiskolai tanár, a főiskola rektorhelyettese. Az *egészségturizmus* specializáció felelőse, Boros Szilvia főiskolai docens, a *vendéglátás szervezés* specializáció felelőse, Rusznák Dóra főiskolai adjunktus. Mindhárman PhD fokozattal rendelkeznek. Az oktatói összetétel, a tudományos fokozattal rendelkezők száma, aránya megfelelő. Visszaigazolván a főiskola vezetőségének ezen a téren tett erőfeszítéseit, a minősített oktatók aránya egyre nő. Ezt úgy érik el, hogy a tanáraik vesznek részt a doktorandusz-képzésben, és ezt anyagilag is támogatják. Ezzel biztosítják az oktatói létszám fiatalon tartását. Az oktatók átlagéletkora tekintetében a korfa a fiatalabb generáció irányába tolódik el. A szakon oktatók 64%-a rendelkezik tudományos fokozattal, 80%-a AT, 11%-a AE státuszba tartozik, 9%-a vendégoktató. A fokozattal nem rendelkező adjunktusok és tanársegédek a doktori fokozatszerzés utolsó szakaszában tartanak. Pár év múlva a minősítettségi arány elérheti a 70%-ot. A szak gyakorlatigényes sajátosságai miatt vállalati szakembereket, szállodavezetőt, étteremvezetőt,

életmód-terapeutát foglalkoztatnak. A vendégoktatók az angol nyelvű oktatásban tartanak alapozó tárgyakat. Az oktatók elhivatottak, szakmai továbbképzésük folyamatos. Az angol nyelvű képzésben résztvevő oktatók angolul előadóképesek. Az utánpótlás tervezéssel tudatosan foglalkoznak mind a magyar, mind az angol nyelvű képzésben.

Az oktatók óraterhelése magas, ugyanakkor a diákok száma egyre alacsonyabb.

Tudományos háttér

A *turizmus-vendéglátás* szakhoz kapcsolódó kutatóműhely a főiskola fennállása óta működik. A tanszék képviselte biztosított a főiskola tudományos tevékenységét irányító Tudományos Tanácsban. A képzéshez kapcsolódó kutatási tevékenységet folytatnak, így az oktatást kutatással is alá tudják támasztani. A kutatások elsősorban alkalmazott kutatások, a térség számára hasznosulnak. A kutatási együttműködés a szakon és a szakok között is megvalósul.

A helyi vállalkozók oldaláról igény mutatkozik a kutatásra. Az oktatók turisztikai fejlesztési tervek elkészítésében, imázs kutatásban, piackutatási tevékenységben vettek részt. Az ún. Tourist Police programban a hallgatók a nyári munka keretében a tiszai rendőrök mellett láttak el szolgálatot. A kutatási tanulmányt a Magyar Turizmus Zrt finanszírozta. A tanszéki kutatási témák felölelik az *élménymenedzsmentet, a helyi termékek szerepének vizsgálatát a turisztikai kínálatban és a termékfejlesztésben*. A Svájci Hozzájárulási Alap támogatásával a *táji alapokon nyugvó fenntartható turizmus fejlesztésének* témájában végeztek kutatást. A Visegrádi Alap finanszírozásával nemzetközi kutatási projektben vettek részt az *iskolai közétkeztetés változatosságának vizsgálatára*. Széleskörű szakmai és tudományos közéleti tevékenységet végeznek. Az Innovatív Turizmus Klaszterben mentorintézményként a tanszék képviseli a főiskolát. A tanszék a kutatási területen aktív, a kutatási projektek száma ugyanakkor csökken. Az oktatók egyéni kutatási területei sokoldalúak, mind az oktatásban, mind a gyakorlatban felhasználhatóak.

A főiskola saját K+F+I pályázatokat is kiír a dolgozók számára. A pályázatok szerepet játszanak a tananyagfejlesztésben is. Ez biztosítja szakmai oldalról a fejlődést, és az oktatók bére is kiegészítésre kerül. A duális képzésre is pályázatot nyújtottak be.

A kutatási eredményeket folyamatosan publikálják. A megjelent publikációk száma 2009-2014 között évi átlagban 39 publikáció volt, ami tartalmazza a magyar és idegen nyelvű könyveket, könyvfejezeteket és cikkeket. A tudományos tevékenységet folytató oktatók száma átlagosan 13 fő volt, az egy oktatóra jutó átlagos publikációk száma 3 darab. A tanszék a publikációs teljesítményben az intézményi átlag felett teljesít, de az impakt faktoriall mérhető publikációk száma minimális. A Turizmus Bulletin folyóirat szerkesztőbizottságában a főiskolát a tanszékvezető képviseli.

Infrastrukturális feltételek

Az elméleti és a gyakorlati képzés infrastruktúrája korszerű. A képzés a 2008-ban épült Campus főépületében, korszerűen felszerelt előadókban és szemináriumi termekben, géptermekben történik. Valamennyi oktatási helyszín számítógépes előadásra alkalmas laptoppal, erősítővel és projektorral felszerelt. A főépületben az oktatást 3 előadóterem, 20 tanterem és 4 számítógépes terem szolgálja. Az informatikai és oktatástechnikai rendszer korszerű és a hallgatói létszámra vetített oktatás technikai és informatikai eszközök aránya megfelelő. A Campus „B” oktatási épületben előadó, tanterem és szaklaborok találhatóak, többek között a szak szaklaborja, ami számítógépes konfigurációval és telepített szakmai szoftverekkel felszerelt. Az élelmiszervizsgáló labor mellett 2012-ben került kialakításra egy élelmiszer-higiéniai (mikrobiológiai) laboratórium vegyszerraktárral és előkészítővel.

Geotermikus energiával fűtik a fő épületet, tervezik a parkolónak a lefedését napelemekkel.

Tanétteremmel és tanszállodával is rendelkeznek. A gyakorlati képzések lebonyolítását két korszerűen felszerelt, 10-10 egyéni munkaállomásos tankonyha és egy 8 asztalos, bárpultos felszolgáló gyakorlóterem szolgálja. A Campus tanétterem a szak hallgatóinak első két félévében szolgál gyakorlati helyszínül. Egy olimpiai bajnok mesterszakács és egy mesterszakács dolgozik náluk. A 33 szobás Liget Hotel és tanszálloda rekonstrukciója 2006-ban fejeződött be. A gyakorlati oktatás részeként *turizmus-vendéglátás* szakos hallgatókat foglalkoztat, rekreációs termében sport animáció folyik. A tanszállodát és a tanéttermet a főiskola egyszemélyes tulajdonában lévő Tiszaliget Kft üzemelteti. A dolgozói létszám alacsony, a hallgatói gyakorlatok nem honoráltak. A kihasználtság 80% feletti. Az árbevétel nőtt. Közétkeztetési pályázatot nyertek, ami a több lábon állást biztosítja. A tanszállodára napkollektor került fel. A tanszálloda a 2014-es évet változatlan bérleti díj mellett 500 ezer forintos nyereséggel zárta.

A képzési létszám és kapacitás

A magyar nyelvű nappali képzésben az éves tervezett felvételi keret 150-ről 100-ra csökkent a vizsgált időszakban, a felvett hallgatók száma ennél erősebben csökkenő tendenciát mutatott: 119, 84, 60, 46, 37. A hallgatók száma a 2014. október 15-i állapot alapján a nappali tagozaton összesen 113 fő (I. évfolyam: 17, II. évfolyam: 26, III. évfolyam: 25, IV. évfolyam: 30, képzési időn túl: 15 fő).

Az angol nyelvű képzés éves tervezett felvételi kerete 25-ről 20 főre csökkent, a felvett hallgatók létszáma 3, 0, 4, 9, 7. Az angol nyelvű képzés hallgatói létszáma 13 fő (II. évfolyam: 7 fő, III. évfolyam: 3 fő, IV. évfolyam: 2 fő, képzési időn túl: 1 fő).

A levelező és távoktatásos képzés összesített felvételi kerete 185-ről 154-re csökkent, a felvett hallgatók létszáma 92, 79, 76, 29, 26 volt. Szolnokon a levelező tagozat hallgatói létszáma 83 fő (I. évfolyam: 13, II. évfolyam: 18, III. évfolyam: 15, IV. évfolyam: 17, képzési időn túl: 20 fő). Kiskunfélegyházán levelező tagozaton 3 fő tanul a IV. évfolyamon. Távoktatási tagozaton Budapesten 12 fő tanul (II. évfolyam: 1 fő, III. évfolyam: 2 fő, IV. évfolyam: 2 fő, képzési időn túl: 7 fő).

A tervezett és a megvalósult hallgatói létszám az intézmény személyi és tárgyi képzési kapacitásához viszonyítva nagyon alacsony és egyre alacsonyabb, részben a demográfiai hullám, részben az állami finanszírozás megszűnése, a *turizmus-vendéglátás* szak költségtérítéssége miatt csökkent. A kis létszám a színvonal szempontjából jelent friss és akut problémát.

A képzési létszám növelésére stratégiával kellene rendelkeznie a főiskolának, a *marketinget* erősíteni kell. A kancellár különösen fontosnak tartja az angol nyelvű képzés létszámának a növelését. 2015 elején a hallgatói önkormányzat részt vett a hallgatók toborzásában, ennek is köszönhetően a médiafelületek és az akciók látogatottsága 50%-kal nőtt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag és a differenciált szakmai ismeretek tantárgyai esetében az előadások és a szemináriumok súlya attól függően változik, melyik félévben tanul a hallgató. Az első félévben az előadások száma és aránya nagyobb, a második, harmadik, negyedik és ötödik félévben a szemináriumok súlya meghaladja az előadásokét, majd a hatodik félévben a súlyuk azonos. A három specializáció esetében az ötödik félévben az előadások száma meghaladja a szemináriumokét, a hatodik félévben pedig a szemináriumok súlya a meghatározó. A hallgatók egyéni feladatokat kapnak és csoportos munkában is részt kell venniük. Esettanulmányokkal is dolgoznak. Jelentős számú a prezentációs feladat. Idegen nyelvű szakirodalmat is fel kell dolgozniuk.

A főiskolán „GOKART” tanulástámogatási, korrepetálási rendszert alakítottak ki, ami 10 fő jelentkezése esetén ingyenes. Hatékonysága a vizsgák eredménye alapján látható.

Évközi szakmai gyakorlaton minden félévben részt vesznek a hallgatók, majd egy féléves összefüggő szakmai gyakorlatot is teljesíteniük kell.

Erasmus képzésen és hazai szakmai rendezvényeken részt vesznek.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatói teljesítmény értékelésének módja az intézményben egységesen szabályozott, a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat határozza meg. Az elméleti anyag számonkérése kollokvium, gyakorlati jegy vagy aláírás. Az első félévben a számonkérés módja döntően kollokvium (8 tantárgy esetében), 2 tantárgy esetében gyakorlati jegy és 2 tantárgy esetében aláírás. A második félévben 5 tantárgy esetében kollokvium, 4 tantárgy esetében gyakorlati jegy, 2 tantárgy esetében aláírás. A harmadik félévben 7 kollokvium, 3 gyakorlati jegy. A negyedik félévben elkezdődik a szakmai törzsanyag oktatása is, aminek a számonkérése kollokvium. Ebben a félévben az alapozó tantárgyakból csak gyakorlati jegyet kapnak a hallgatók. Az ötödik félévben az alapozó ismeretekből 1 gyakorlati jegy, a szakmai törzsanyagból 2 kollokvium és egy gyakorlati jegy, a differenciált szakmai ismeretekből 2 kollokvium és 1 gyakorlati jegy szerezhető. A hatodik szemeszter 5 kollokviumot és 2 gyakorlati jegyet jelent. A kollokviumok száma meghatározó. A kollokvium jellege döntően írásbeli, a szóbeli vizsga ritka, erősítése érdemes lenne.

A gyakorlati ismeretek elsajátítása hangsúlyos. A szakmai gyakorlat helyszínének kiválasztási folyamata megfelelő, az értékelés módszerével egyetemben.

A szakdolgozat-készítéssel kapcsolatos eljárásrend szabályozott. A szakdolgozati témaválasztás a specializációnak megfelelő. A hallgatói önálló témajavaslat esetében a konzulensek nyitottak.

A záróvizsga eljárásrendje szabályozott. A záróvizsga-bizottság legalább három tagú. A záróvizsga tételek a vizsgázók számára előre ismertek. A bizottság külsős tagja, a záróvizsga-bizottság elnöke kérdőíven értékeli a záróvizsgátatást. Az elnök javaslatait a képzési program fejlesztési irányaira a tantervmódosítások alkalmával beépítik a rendszerbe.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A magyar nyelvű nappali képzésben 163, az angol nyelvű képzésben 12 diplomát adtak ki. Levelező és távoktatásos képzésben összesen 20 diploma kiadására került sor. A záróvizsga időpontjában alacsony a diplomát megszerzők aránya, öt év átlagában 23,4%.

A képzési idő elhúzódnása és a lemorzsolódás is a képzési idő alatt jelentős a szakon. A képzési idő elhúzódnásának általános oka az elmaradt tantárgyak pótlólagos teljesítése, más esetben a külföldi részképzésben való részvétel. A lemorzsolódás jellemzően a tanulmányi vagy a fizetési kötelezettségek nem teljesítése miatt következik be, aminek elbocsátás a következménye. Problémaként merül fel a (két) nyelvvizsga hiánya. Ennek kezelésére 2011-ben többlet nyelvvórákat vezettek be.

A hallgatókat felkészítik a továbblépésre. A tanszéki fogadóórákon és egyéb esetben is az oktatók személyes rendelkezésre állása magas. A folyamatos szakmai ismeretszerzés és a konzultáció lehetősége biztosított. A kiemelkedő képességű hallgatókat tehetséggondozási programokkal, a demonstrátori rendszerrel, a szakkollégiumi rendszerrel, hallgatói kutatómunkával, TDK-val és ösztöndíjakkal segítik.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A Turizmus-, Térség- és Társadalomfejlesztési Tanszék feladatai a minőségirányítás tekintetében integrálódnak az intézményi eljárásrendbe. A tanszék tevékenysége a rendszer által meghatározott. A szak irányítója egyben oktatói és tudományos rektorhelyettes. A főiskola egységes minőségirányítási rendszerét (MIR) a Szenátus határozza meg.

A tanszék feladata az oktatási, oktatásszervező, tudományfejlesztő munka, a szakmai körökbe tartozó képzési és kimeneti követelmények szakmai megvalósítása, a szakmára való felkészítés feladatainak ellátása, az adott szakon folyó képzés szakmai szempontú koordinálása.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Szolnoki Főiskola a főiskola teljes egészére kiterjedően minőség- és környezetirányítási rendszert (MIR-KIR) működtet, amit a rektor felügyel. A kancellár belépésével ő lett a minőségirányítás vezetője. A minőségbiztosítási rendszer a képzés színvonalának emelését segíti.

A szakon folyó belső, rendszeres minőségbiztosítási tevékenység összefogja a képzési programok minőségbiztosítási folyamatát. Kiterjed a tantárgyi programok kidolgozására, a tárgyak oktatásához szükséges tananyagok, oktatástechnikai eszközök biztosítására, a tantárgyak hallgatói véleményezésére kérdőívek kitöltésén keresztül. Egyéni oktatói teljesítményértékelési rendszer működik a főiskolán. Fontos elem a képzési program fejlesztése, a záróvizsga bizottság véleményeztetése és a végzett hallgatók karrier követése.

A Szolnoki Főiskola pályakövetési tevékenységének rendje (AR/DPR Szabályzat) 2012. október 25-től hatályos. Az alumni rendszer részeként hozták létre a diplomás pályakövetési rendszert. Az intézményi AR/DPR kialakításáért, működtetéséért és a működés rendszeres hatékonyság vizsgálatáért a Hallgatói Szolgáltatások Központja felelős. A DPR tevékenységről éves beszámoló készül a Tehetséggondozási Bizottság rendszeres éves beszámolójának kiegészítéseként, amit a Szenátusnak nyújtanak be. A DPR eredményét használni akarják, de a válaszadási szint nem éri el az országos számot, így a statisztikában nem jelenik meg. Intézményi szinten ugyanakkor használják.

A szak minőségbiztosítása az oktatók kiválasztására, az oktatási, tanulási folyamatra és a képzési kimenetre is kiterjed. Az oktatókra vonatkozó teljesítményértékelési rendszer működik.

A végzett hallgatók elhelyezkedéséről a vállalati visszajelzéseket is figyelembe veszik, a vállalati partnereket több módon is bevonják az oktatásba. Az eredmények folyamatos visszacsatolása megtörténik.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT főbb megállapításai, összefoglaló táblázatai az *erősségek*, *gyengeségek*, *lehetőségek* és *veszélyek* területén megmutatják, hol tudja a főiskola a lehetőségeit kihasználni, és mely területekre nem tud hatást gyakorolni.

A főiskola legnépszerűbb szakjaként további erőfeszítéseket kell tenni a hallgatói létszám megőrzésére és a lemorzsolódás csökkentésére, ez jelenti a legnagyobb problémát. A felkészült oktatói gárda, a megfelelő infrastruktúra, a tanszálloda, a tanterem, a munkaerőpiaccal való aktív kapcsolat, a gyakorlati szakemberek bevonása az oktatásba és a tananyag-fejlesztésbe pozitívan járulhat hozzá az önköltséges képzések iránti kereslet megfelelő szintű stabilizációjához.

A Szolnoki Főiskola duális képzésben is meghirdeti a *turizmus-vendéglátás* szakot 2015 szeptemberétől. Az elméleti képzés a főiskolán történik. A gyakorlati képzésben szerepet vállal a főiskola tulajdonában álló turisztikai cég, a Tiszaliget Kft. Ez a képzési forma hozzájárul ahhoz, hogy a lemorzsolódások aránya csökkenjen, a gyakorlatorientált képzés hangsúlyosan megvalósuljon, és a kiadott diploma a valós munkaerőpiaci igényekhez igazodjon.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A hallgatói létszám növelését el kell érni, ami nemcsak a szak, de a főiskola gazdasági fenntarthatósága miatt is szükséges, a *marketing* erősítendő.
2. A finanszírozhatóság szempontjából a meghirdetett képzések felülvizsgálata javasolt. A távoktatás minimális hallgatói létszámmal folyik, ennek átgondolása szükséges.
3. Az oktatást a térség alkalmazott kutatásaiba erőteljesebben integrálni kellene, erősíteni szükséges a kutatási tevékenységet a környék önkormányzataival, turisztikai és vendéglátóipari vállalkozásaival, programgazdákkal.
4. A publikációs tevékenység motiválása, különös tekintettel az elismert nemzetközi szakfolyóiratokban való megjelenésre.
5. Az angol nyelvű képzés hallgatói létszámának növelése, többek között külföldi hallgatók megnyerésével, ami lehetőséget biztosíthat a magyar nyelvű programon tanulóknak angol nyelvi készségeik, ismereteik fejlesztésére is.

Turizmus-menedzsment mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>turizmus-menedzsment</i> mesterképzési szak <i>magyar és angol nyelven</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2010/8/XIV/33.</p>	<p>2016/1/VII/3/48. sz. MAB HATÁROZAT</p> <p>NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) kormányrendelet 8.§ (5) bekezdése szerint:

Ha a felsőoktatási intézmény a nyilvántartásban szereplő valamely szakját vagy felsőoktatási szakképzését – a szakirányú továbbképzések és a kis létszámú szakok kivételével – öt egymást követő évben nem indította, azt a Hivatal a működési engedély felülvizsgálata során hivatalból törli a nyilvántartásból.

Fentiek értelmében a Budapesti Corvinus Egyetem *turizmus-menedzsment* mesterképzési szakjának indításához új szakindítási eljárást kell kezdeményezni az Oktatási Hivatalnál. A MAB ezen eljárás keretében készíti el szakértői véleményét a képzésről.

Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar (KVIK)	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-menedzsment</i> mesterképzési szak <i>egészségturizmus és területfejlesztés; F&B menedzsment specializációk</i>	2016/1/VII/3/49. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2008/1/XI/2/15. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- tantervi módosítások szükségesek a jogszabályi előírásoknak való megfelelés érdekében,
- a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak nappali és levelező képzési formában zajlik 1260, illetve 236 óra összórászámra, 2011 óta a magyar mellett angol nyelven is meghirdetik, de eddig még nem indult egy évfolyam sem. Levelező képzésben a kontaktórák száma (336/340 óra) nem éri el a jogszabályban meghatározott mértéket, amely a teljes idejű képzés órászámának 30-50%-át írja elő.

A szak aktuális tanterve és az előírt kompetenciák képzési folyamat során való elsajátítása nagyrészt megfelel a képzési és kimeneti követelményeknek. Az alapozó ismeretek 26 kredit értékben tartalmaznak ismeretköröket, ami megfelel a KKK által előírt 20-30 kreditnek. A szakmai törzsanyag 43 kredit, ami magasabb a KKK-ban meghatározott 30-40 kredites tartománynál, a specializációkhoz viszont csak 30 kreditet rendelnek (KKK: 35-45 kredit), és a specializációk jellege miatt a témakörök is eltérnek a KKK-ban meghatározottaktól. A szabadon választható két tantárgyat (6 kredit) három tantárgy közül kell kiválasztani, ami nem felel meg a jogszabályi előírásoknak. Az intézmény kötelessége, hogy legalább a szak összkreditértékét 20%-kal meghaladó mennyiségű tárgyat hirdessen meg, hogy a választható tárgyak tekintetében valódi választási lehetőségről legyen szó. A szakdolgozat 15 kreditet ér.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Tóth Zoltán teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai docens, oktatási-kutatási tevékenysége összhangban van a szak profiljával. A szakon 13 kredit értékű tárgy felelőse. A specializáció felelősök (Szalók Csilla, Lugasi Andrea) AT beosztású főiskolai tanárok, ugyanakkor az *F&B menedzsment* specializáció felelőse, Lugasi Andrea nem oktat a szakon.

A szakon 41 oktatóból 26 tantárgyfelelős, valamennyien AT vagy AE besorolásúak. A tantárgyfelelősök egy része ugyanakkor nem vesz részt tantárgya oktatásában. A képzésbe bevont vendégoktatók száma viszonylag magas: 9 fő. Négy tantárgyfelelős terhelése 25 kredit felett van és szintén négy oktató van, akinek 20-nál több a heti óraterhelése.

Az intézmény szerint a tantárgyfelelősök azért nem vesznek részt minden szakon az oktatásban, mert az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. Ezért – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

Tudományos háttér

A Turizmus-Vendéglátás Intézet mindkét tanszékén aktív tudományos kutatómunka folyik, amelyet nagyrészt az Alkalmazott Tudományok Főiskolája címmel járó kiválósági támogatásból finanszíroznak. A kutatások eredményei, a Hungarikum pályázat, az elmúlt évek BGE tudományos díjak elnyerése, számos egyéni kutatás jelzi, hogy a képzésben oktató tanárok felkészültsége megfelelő. Az intézet élen jár a szakmai konferenciák szervezésében: Köles konferencia, Várható trendek a turizmusban, Vidéki örökségeink a Kárpát-medencében, Múlt a jövőben – tradíció és megújulás – a turizmusban és vendéglátásban. Az intézet tudományos fokozattal rendelkező oktatói évente legalább három publikációt jelentetnek meg a főiskola előírásainak megfelelően.

Infrastrukturális feltételek

A karon az infrastrukturális feltételek adottak a vizsgált képzéshez, bár javításra van szükség az oktatók elhelyezésében. Az intézmény biztosítja a képzés tantermi ellátottságát: 5 előadó, 48 olyan tanterem, 12 számítógépes labor, 4 nyelvi labor áll a hallgatók rendelkezésére. Az oktatástechnikai ellátottság is kiváló, kitűnően felszerelt, fókuszcsoportos vizsgálatok lebonyolítására is alkalmas termet alakítottak ki, amely technikai felszereltségénél fogva (hang- és képrögzítés; vetítéstechnika stb.) alkalmas marketing-, reklám- és piackutatás jellegű feladatok gyakoroltatására, a kvalitatív technikák elsajátítására. A szak szempontjából kiemelendő, hogy a karnak saját utazási irodája és tankonyhája van, ahol a hallgatók színvonalas gyakorlati képzést kapnak.

Az intézményi könyvtár közel 4000 érvényes beiratkozással rendelkezik, kb. 90.000 kötet és 150-féle folyóirat áll a hallgatók rendelkezésére, a szakkönyvállomány tartalmazza a tantárgyi tematikák irodalomjegyzékében felsorolt könyveket. Az intézményben olyan korszerű szolgáltatásokat nyújtó informatikai hálózat működik, amelyhez a hallgatók rendszeresen és szervezett formában hozzáférhetnek, a szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítésének szakmai, kutatási, feltételei adottak.

A hallgatói ügyintézés jelenleg kari szinten zajlik, az egységes ügyfélszolgálat kialakítása folyamatban van. A távoktatásos hallgatók az ügyfélszolgálat munkáját nagyon hallgatóbarátnak ítélik meg.

Összességében a mindenkori hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése, bár a korszerűsítés időszerű.

A képzési létszám és kapacitás

A felvettek létszáma egyik évben sem érte el a tervezett felvételi keretet. A teljes idejű képzésen a tervezett 50-100 helyre 26-35 főt vettek fel. A levelező képzésben egyre csökken az érdeklődés: az elmúlt öt évben 50-150 között volt a felvételi keret, amelyre 2009-ben még 62, 2013-ban már csak 14 fő nyert felvételt. Az angol nyelvű képzés egyik évben sem tudott elindulni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módszertana összességében korszerű, a gyakorlatok aránya a főiskola hagyományainak megfelelően magas. Az 560 gyakorlati óra mellett a képzésben részt vevő gyakorlati szakemberek és a szakmai látogatások is erősítik a szak gyakorlati jellegét. Az oktatás gyakorlatorientáltságát a tananyagok is erősítik: pl. esettanulmányok feldolgozása vagy a Coospace-n közzétett tananyagok. Önkéntes alapon lehetőség van szakmai gyakorlaton való részvételre.

A külföldi részképzések és szakmai rendezvények kínálata változatos.

Értékelés és ellenőrzés

A szakon az ellenőrzési és értékelés kereteit az intézmény Tanulmányi és Vizsgaszabályzata határozza meg. A számonkérési formákat a mintatantervek tartalmazzák, a feltételek teljesítésének módját pedig az oktatási szervezeti egységek határozzák meg, amelyet a hallgatói tájékoztatókban közzétesznek. A mesterszakon az értékelés és ellenőrzés módszereiben a tárgyi ismeretek ellenőrzése mellett fokozott hangsúlyt kap az önálló feladat megoldási, szakmai szintetizáló képességek vizsgálata.

A hallgatók szakdolgozati témaválasztásában a választott témakörök a képzés súlyponti elemeit jelentik meg (*turisztikai növekedés, versenyképesség, vállalati stratégiai, pénzügyi elemzés, egészségturizmus – fürdőpiaci elemzések, természet- és környezetvédelem*). A szakdolgozatok témaválasztásához a szak vezetése javasol témákat, amelyek között szerepelnek korábbi hallgatók által kidolgozott egyéni szakdolgozati témák is, és a hallgatóknak saját egyéni szakdolgozati témaválasztásra is van lehetőségük. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és egy komplex szóbeli vizsgából áll.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A nappali képzésre jelentkezők száma az utolsó év kivételével emelkedő tendenciát mutat, a levelező képzésre viszont egyre kevesebben jelentkeznek. Országos szinten az összes jelentkezők tekintetében növekszik a szak részesedése. Az erősödő piaci részesedés a képzés színvonalát és népszerűségét is jelzi. A képzés 2009. évi indítása óta 86 fő kapott oklevelet (nappali és levelező tagozaton együtt), az ugyanebben az időszakban felvett hallgatók kb. ¼-e. A nyelvvizsga hiánya egyre nagyobb problémát okoz a diploma megszerzésében.

A tehetséggondozás színterei a Szakkollégium és az azt előkészítő Tehetség Klub, a TDK munkákat a TDK Klub is segíti.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak a főiskolán a Turizmus-vendéglátás Intézet felelősségi körébe tartozik, a szakfelelős a Turizmus Intézeti Tanszék főiskolai docense. A főiskolán az alap- és mesterképzési szakok felelőseit – a Tudományos Tanács véleményének kikérését követően – a rektor bízta meg az érintett alapozó vagy szakmai intézet vezetőjével egyetértésben. Az alap- és mesterképzési szak felelőse teljes munkaidőben (AT) foglalkoztatott, tudományos fokozattal rendelkező egyetemi, főiskolai tanár, egyetemi, főiskolai docens lehet, aki a szak legalább egy tantárgyának is felelőse.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BGE minőségügyi tevékenységének irányítási rendszere 2005 óta működik, és folyamatosan fejlődik, bővül, ennek is köszönhető, hogy a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi Díj elismerésben részesült. A Minőségirányítási Kézikönyv tartalmazza az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, az éves intézkedési tervek pedig biztosítják annak aktualizálását. A végrehajtást elsősorban a Minőségirányítási és Értékelési Bizottság és a Minőségügyi Iroda koordinálja.

A főiskola minden évben elvégzi a központi (aktív és végzett hallgatókra vonatkozó) felméréseket, és a kérdőívek a központi kérdések mellett intézményspecifikus kérdéseket is tartalmaznak. A felmérésekről a főiskola saját elemzéseket készít a Módszertani Intézeti Tanszék vezetőjének koordinációjával. A DPR felmérések eredményeit a főiskola képzései, szolgáltatásai fejlesztéséhez jelentősen mértékben felhasználja.

A főiskola hallgatóinak fele az abszolutórium megszerzésekor már rendelkezik munkahellyel, és a végzett hallgatók 82%-a el tud helyezkedni a szakmájában; szakszintű értékelés nem áll rendelkezésre.

Az oktatók-kutatók teljesítményértékelése intézményi szinten zajlik, az OMHV kérdőívek papír alapúak, de tervezik az elektronikus rendszerre való áttérést.

A szakon eredetileg *társégi menedzsment* szakirány indítását tervezték, ezt azonban a MAB a szak 2008-as indításának akkreditálásakor nem támogatta.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis reális értékelést ad, a következtetések alapvetően megalapozottak a jelenlegi helyzetre és a jövőre is, ugyanakkor az értékelés teljes mértékben megegyezik a *turizmus-vendéglátás* alapszak analízisével. A *külső feltételek* valóban megegyezők a két szak esetében és az *erőségek*, *gyengeségek* többsége is azonos a két szakon. Mesterszakon ugyanakkor még nem annyira túlzó az óraadók aránya, viszont a tanterv felülvizsgálata szükséges lenne. A jelentkezők számának növelése érdekében további intézkedések szükségesek.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantervet a KKK előírásaihoz kell igazítani.
2. A szabadon választható tantárgyak megfelelő biztosítása érdekében figyelembe kell venni a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 49. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat.
3. Levelező tagozaton a kontaktórákat fel kell emelni a törvény által előírt szintre.
4. A specializáció felelősen részt kell vennie az oktatásban.
5. Fontos lenne a lemorzsolódás csökkentése és okainak vizsgálata.
6. A karon további fejlesztésekre van szükség az oktatás technikai feltételeinek javítása érdekében, beleértve az oktatók jobb elhelyezését is.
7. Javasoljuk, hogy az angol nyelvű képzést akkreditáltassák a MAB-bal.

Budapesti Metropolitan Egyetem Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-menedzsment</i> mesterképzési szak <i>desztináció és örökségmenedzsment specializáció</i>	2016/1/VII/3/50. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/90. (a jogelőd Heller Farkas Főiskolán)	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzéshez egy specializáció tartozik: *desztináció és örökségmenedzsment*.

A tantervből visszatükröződő alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag és a differenciált szakmai ismeretek fedik a KKK-ban megfogalmazott elvárásokat, a legtöbb esetben a kurzusok elnevezése alapján is azonosíthatók az ismeretkörök, egyes esetekben (pl. *nemzetközi szállodamenedzsment, turisztikai kutatások módszertana*) a kurzusok részletes tematikáját áttekintve válik egyértelművé a megfelelés (így az előbbi a *turisztikai vállalkozások menedzsmentje*, utóbbi a *marketingkommunikáció a turizmusban* elnevezésű kurzusban kerül tárgyalásra). A *turizmus-menedzsment* képzésben a vezetési, irányítási, döntés-előkészítési kompetenciák fejlesztésére és a doktori képzés előkészítésére vonatkozó elvárásoknak megfelelően teoretikusabb az oktatás, így az elmélet és a gyakorlat aránya az előbbi javára tolódik el, 720 óra előadás és 435 óra gyakorlati foglalkozás szerepel az önértékelésben. Az előírt kreditek a KKK-ban megfogalmazott megoszlás szerint teljesülnek, az egyes kurzusok konzekvensen 3 vagy 6 kreditesek attól függően, hogy az előadás szemináriummal párosul-e. A *desztináció és örökségmenedzsment* témáját előtérbe állító tananyagok a főiskola belső minőségbiztosítási rendszerének köszönhetően naprakészek, folyamatosan frissülnek, aktualizálódnak, a szakirodalom tekintetében az idegen nyelvű források örvendetesen előtérbe kerülnek.

Személyi feltételek

A *turizmus-menedzsment* képzés szakembergárdája megfelelő, a szakfelelős nemcsak hazai, hanem nemzetközi viszonylatban is ismert és elismert kutató, oktató, tanácsadó. A közgazdász végzettségű, gazdálkodástani doktori iskolában tudományos fokozatot szerzett Puczko László az egészségturizmus határainkon túl is kiemelkedő reputációval bíró szakértője, folyamatosan magas presztízsű, impakt faktoros folyóiratokban publikál. A specializáció felelős (Sziva Ivett) és a tantárgyfelelősök PhD fokozattal rendelkező, szakterületükön folyamatosan publikáló szakemberek. Több oktató rendelkezik tudományos fokozattal, vagy a védés közelében áll. A szakon oktató 29 kollégából 20 AT, 6 AE besorolású oktató, 3 vendégoktatót alkalmaznak. A 16 tantárgyfelelős közül 9-en 25-nél több kreditért felelnek az intézményben, ez az arány **túllépi** a MAB által maximálisan elvárt szintet (az AT oktatók 1/3-át). A tantárgyfelelősök részt vesznek tantárgyuk oktatásában.

Tudományos háttér

A MET Turizmus, Szabadidő és Szálloda Intézete az ország egyik legismertebb turizmuskutató műhelye, ahol nemcsak belföldi, hanem nemzetközi kooperációban zajló, gyakran iparági megkeresés alapján induló kutatások is zajlanak. Az intézet aktív koordinálásával több ún. megaprojekt is megvalósításra került, amelyek jellemzően a *TDM szervezetek* vagy az *egészségturizmus* témája köré épültek. Az eredményeket a főiskola kiadványaiban, rangos hazai folyóiratokban, külföldi szakkönyvekben jelentetik meg. A *turizmus-menedzsment* mesterszakos hallgatók bekapcsolódnak az intézetben jelenleg is zajló, a Balkán régió országainak turizmusát feltáró, a KTIA által támogatott projektbe. Az intézet aktív szerepet vállal az ATLAS nemzetközi szervezet munkájában is, a 2014. évi kongresszus fő szervezője volt, 28 országból 96 delegátust hoztak a budapesti tanácskozásra.

A belső tudományos együttműködés a *turizmus-vendéglátás* szak és a főiskola sajátosságainak köszönhetően kiváló, így a kommunikációs, a média- és a művészeti szakemberek folyamatosan résztvevői az intézetben zajló kutatásoknak, fejlesztési projekteknek.

Infrastrukturális feltételek

A turizmus-menedzsment szakon folyó képzés a főiskola központi, Nagy Lajos király úti campusán zajlik, a hallgatók és az oktatók kényelmesen, egy telephelyen végezhetik munkájukat. A főiskola modern, jól felszerelt, számítógépek, fénymásolók, wifi elérhetőség a hallgatók rendelkezésére áll, különösebb várakozás nélkül elérhetők. A könyvtárban a legfontosabb alap és szakkönyvek megtalálhatók, értelemszerűen nem jut minden hallgatónak, de az elektronikus szakirodalom (digitális könyvek, e-jegyzetek) is segíti a tudás elsajátítását, a virtuális tananyag kifejezetten a mai kor hallgatójára van szabva. Az online adatbázisok közül az EBSCO elérhető, de az intézet nemzetközi kapcsolatainak köszönhetően további 25 speciális turisztikai szakfolyóirat is rendelkezésre áll, amely a mesterképzés esetében kifejezett előnyt jelent a legújabb nemzetközi tudományos eredmények megismerésében.

A képzési létszám és kapacitás

A turizmus-menedzsment szak a főiskola egyik legnagyobb hallgatói létszámmal rendelkező képzésére, a turizmus-vendéglátás szakra épül, a hallgatók többsége volt diákjaik közül kerül ki. A felvételi keretszám nappali és levelező tagozaton egyaránt 100 főről indult, a 2011/12-es tanévtől kezdve pedig 50 fő. Nappali tagozaton a képzést csak egyszer tudta indítani a főiskola, a többi évben túl alacsony volt a jelentkezési létszám az indításhoz. A levelező képzés iránti kereslet országos összehasonlításban jónak mondható, ami a keresztfélèves indításnak is köszönhető. A ténylegesen felvett hallgatók száma levelező tagozaton egyenletes (-, 27, 37, 27, 20). Az átlagos kapacitáskihasználtság 48,7%.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon oktató kollégák többsége jelentős felsőoktatási tapasztalattal és nemzetközi kitekintéssel is rendelkezik, amelyből következően a hagyományos, frontális tudásátadás mellett megnyugtató arányú a korszerű felsőoktatás-pedagógiai technikák alkalmazása. Ezek főként a specializációban jelennek meg, így a csoportmunka, az órai projektfeladatok, az egyéni beszámolók, kiselőadások is a KKK-ban előírt képességek fejlesztését szolgálják.

A hallgatók szívesen vállalnak szerepet nemzetközi együttműködésekben, amelyek az oktatáson túl a kutatáshoz (lásd primer vizsgálatok segítése) is kötődnek.

Értékelés és ellenőrzés

A szakot elvégző hallgatók a 4 félév során 20 alkalommal tesznek írásbeli vagy szóbeli kollokviumot és 13 esetben szereznek gyakorlati jegyet, ami félévenként átlagosan 5 vizsgát és 3 praktikumhoz kötődő, viszonylag egyenletes eloszlású teljesítést igényel, ez a hazai felsőoktatásban átlagos leterheltségnek tekinthető. Az intézet kiemelt hangsúlyt fektet az elméleti ismeretek gyakorlatba történő átültetésére, így a vizsgák, beszámolók során is ezen szimbiózis meglétének ellenőrzése az elsődleges, bár a vizsgák többsége írásbeli, ami nem minden esetben engedi a hallgatók kommunikációs készségeinek kibontakozását.

A szakdolgozati témaválasztás irányított, előre megadott témakörökből (szakterületekből) lehet választani, de a finomhangolás már a konzultációk során valósul meg. Arra azonban odafigyel az intézet, hogy legyen a szakdolgozatnak iparági kötődése. A szakdolgozatokat jól átlátható formai és tartalmi kritériumok szerint értékelik, előfordulnak elégtelenre értékelt munkák is (javításukra minden segítséget megad az intézet). Minden dolgot két bíráló értékeli, az egyik külsős, iparági szakértő. A záróvizsga bizottságok elnökei is külsősök, akik a gyakorlat oldaláról is képesek értékelni a hallgatók teljesítményét, a tapasztalataikat értékelőlapon jelzik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A 2010/2011-es tanévtől kezdődően (2013/2014-es tanévvel bezárólag) a turizmus-menedzsment szakra 20 nappali és 111 levelező képzésű hallgatót vettek fel (összesen 131 fő). Nappali tagozaton csak a 2010/2011-es tanévben indult el a képzés. A levelező képzésben az állami finanszírozású helyekre jelentkezők kereslete biztosítja a hallgatói utánpótlást, önköltséges helyen évente 2-4 fő került felvételre. A vizsgált időszak alatt 33 fő szerzett oklevelet (25%). A lemorzsolódás mellett a levelező képzésben a diploma átvételét akadályozza a nyelvvizsga hiánya. Az önértékelésben idézett, 2009-2013-ra vonatkozó DPR felmérés szerint a főiskola szakjain a hallgatók átlagosan 85,7%-a esetében nem volt kiadható a diploma a nyelvvizsga hiánya miatt. Az intézet és a főiskola igyekszik orvosolni ezt a problémát (pl. kiegészítő nyelvi kurzusokkal), hogy a hallgatók minél nagyobb számban juthassanak diplomához.

Az intézet különös hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra, noha a levelező munkarendű mesterképzésben ritkább a különböző megmérettetéseken való részvétel. Lehetőség van a Turizmus Műhely munkájában való részvételre, az OTDK mozgalomba történő bekapcsolódásra, vagy – ahogy az eredmény, a III. helyezések is mutatja – az Országos Városmarketing versenyen való indulásra. Az intézet szép sikereket ért el a Magyar Turizmus Zrt. szakdolgozati pályázatán is.

A MET kreatív ösztöndíja és start up programja a szak hallgatói számára is nyitva áll.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *turizmus-menedzsment* szakot a Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Karon működő Turizmus. Szálloda és Szabadidő Intézet gondozza. A képzések indításával kapcsolatos kérdésekben a fenntartó dönt. A szakfelelős képviseli a szakot a különböző fórumokon, valamint koordinálja a szakkal kapcsolatos ügyeket. Munkáját a szaktitkár segíti. A vezetés odafigyel a szakfelelős és a szaktitkár által továbbított kérésekre, észrevételekre.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola magánintézmény révén, önálló üzleti modell alapján működik, amelyben a többkörös minőségbiztosítás, a folyamatmenedzsment a mindennapos gyakorlat része, így az oktatók és a vezetők is folyamatos visszajelzést kapnak a munkájukról. A hallgatói értékelés az oktatás és a vizsgáztatás, a szakdolgozati konzultáció területén mind-mind megjelenik, és a foglalkoztatás, az előrelépés, kinevezés alkalmával figyelembe vételre kerül.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízisében *erősségként* kiemelik a munkaerőpiaci igényekre felkészítő oktatási gyakorlatukat, kutatási és oktatási infrastruktúrájukat, valamint az oktatók elismertségét. *Gyengeségnek* a szakok közötti gyenge együttműködést, az alacsony kutatói motivációt tartják. *Lehetőségeket* látnak az e-learning és az infrastruktúra fejlesztésében, az üzleti szféra további bevonásában, új képzések bevezetésében. *Veszélyként* említik a csökkenő hallgatói létszámot, az oktatáspolitikai környezetet, továbbá a középiskolai oktatás színvonalát.

A MET *turizmus-menedzsment* mesterképzési szak a 2010/2011-es tanévben indított nappali tagozaton képzést, azóta csak levelezős rendszerű képzést folytat jobbára állami finanszírozású helyre felvett, a munka mellett tanuló hallgatókkal. A szakmai tárgyak oktatásában résztvevő szakembergárda nemzetközi kitekintésben is versenyképes, a vezető oktatók angolul kommunikáló, külföldi munkatapasztalattal, érdemi kutatási eredményekkel rendelkező szakemberek, akik a korszerű ismeretekre épülő szakmaiság mellett a gyakorlatorientáltságot, a problémamegoldást, a megfelelő kommunikációt tartják elsődlegesnek a képzésben. A főiskola infrastruktúrája, működési modellje megfelelő keretet nyújt az eredményes képzéshez és munkavégzéshez. A szakok közötti szinergia jelentős mértékben segíti a *turizmus-menedzsment* képzést. A nappali tagozatra történő jelentkezés elmaradása mögött egyértelműen a munkaerőpiaci pozíciók elfoglalása, illetve fel nem adása áll, vagyis a frissen végzett diplomások minél előbb a munka világába kívánkoznak, tanulni legfeljebb levelező képzésben óhajtanak.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak vezető oktatóinak (tantárgyfelelőseinek) igen komoly a leterheltségük, nemcsak a hozzájuk rendelt kreditek, hanem a heti óraszámok is magasak, amelyen célszerű lenne enyhíteni annak érdekében, hogy az érintetteknek több energiájuk maradjon a tudományos kutatómunkára, a pályázatokban való részvételre és a tehetséggondozásra. Tartsák szem előtt, hogy a MAB bírálati szempontjai szerint a szakon AT oktatók legfeljebb 1/3-ának az intézményi kreditterhelése érheti el a 35 kreditet.
2. Szükséges az alap- és alkalmazott turizmus kutatás fokozása, elsősorban az alapkutatást illetően, különös tekintettel arra, hogy a C-SWOT elemzésben is *gyengeségként* jelenik meg a kutatói ismeretek, a kutatás-módszertani ismeretek, a kutatásorientált szervezeti kultúra hiánya.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-menedzsment</i> mesterképzési szak	2016/1/VII/3/51. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. december 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2009/5/X/20.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A nyelvvizsga hiánya miatt diplomát nem kapott hallgatók aránya magas.
- A képzés sem nappali, sem levelező tagozaton nem indult a 2011/12-es tanévtől kezdve.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. Specializáció nem tartozik a képzéshez.

A tantervek felépítése, kredit számai megfelelnek a KKK előírásainak. A nappali képzés tantervében az alapozó ismereteket 9 tárgy tartalmazza, 30 kredittel. A szakmai törzsanyagot 8 tárgy adja 30 kredit értékben. A differenciált szakmai ismeretekhez 13 tárgy tartozik, melyeknek kreditértéke 45. A szabadon választható tárgyak (12 kredit) felvételekor a hallgatók az intézményben az adott félévben meghirdetett összes kurzus közül választhatnak az érdeklődési körüknek megfelelően. A diplomamunka 15 kreditet ér, szakmai gyakorlat nincs a szakon.

Személyi feltételek

A szakfelelős (Bujdosó Zoltán) megfelel a MAB formai előírásainak. Tudományos fokozattal rendelkezik, szakmai háttere, munkássága illeszkedik a szak jellegéhez. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A képzésben részt vevő 20 oktatóból 19 minősített (95%). Intézményhez nem tartozó (AE) oktató 5 van a szakon, vendégoktatót nem alkalmaznak. Ezek megfelelnek a MAB akkreditációs elvárásainak. A kredit- és óraterhelések szintén megfelelő arányúak, a tantárgyfelelősök részt vesznek tantárgyak oktatásában.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó tudományos háttér, különösen a kutatási aktivitás, együttműködés megfelelő színvonalú. A szakot gondozó Turizmus, Területfejlesztési és Idegen Nyelvi Intézet a *turizmus, vendéglátás, gasztronómia, területfejlesztés, térségmenedzsment, regionális, európai uniós*, valamint egyéb inter- és transzdiszciplináris területeken végez kutatási feladatokat, melyek elsősorban nemzetközi pályázatokhoz kapcsolódnak. A legjelentősebb ezek közül 2006-2008 között a *turizmus* makrogazdasági szerepének vizsgálata volt az Észak-Magyarország régióban, melyhez kutatási és Hallgatói Gyakornok Program kapcsolódott a NFT ROP finanszírozásában.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzésnek jól megfelel a főiskola általános és speciális infrastruktúrája. A 20 és 300 fős szemináriumi és előadótermek korszerűen felszereltek, minden terem légkondicionált, beépített számítógépes prezentációs rendszerrel és projektorral, internet elérési lehetőséggel. Bútorzatuk kényelmes és korszerű. Egyidejűleg 2800 főt tudnak leültetni, ami nagyságrendileg megegyezik az összes KRF-es hallgató számával. Példaértékű a laboratóriumok, gyakorlati képzőhelyek számítógépes felszereltsége, modern oktatástechnikai eszközökkel való ellátottsága. 19 számítógépes szaktanteremben 546 hallgatói számítógépes munkahely van kialakítva. Ehhez jön még a korszerű könyvtárban 47 számítógép. A könyvtár állománya folyamatosan gyarapszik, jelenleg 38.000 kötetes könyvtárállomány és közel 100 féle magyar és idegen nyelvű folyóirat áll rendelkezésre.

A *turizmus-menedzsment* szak hallgatói számára a Hotel Opál*** Superior szálloda mint tanszálloda biztosítja a gyakorlati ismeretek elsajátítását. A szálloda lehetőséget ad arra, hogy a hallgatók megismerjék és üzleti körülmények között a gyakorlatban is végezzék a szálloda-üzemeltetés feladatait. Ezen kívül rendezvényszervező iroda, könyvelőiroda, tankönyvkiadó, tanterem, és tancukrászda adják a gyakorlati képzés hátterét.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett felvételi keretszáma nappali és levelező tagozaton is 20 fő volt a vizsgált időszakban. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali tagozaton 2009/10-ben 7 fő, 2010/11-ben 17 fő volt. Levelező tagozaton 2009/10-ben 7 fő, 2010/11-ben 3 fő volt a felvettek létszáma. A 2011/12-es tanévtől kezdve nem indult a képzés sem nappali, sem levelező formában. Az érdeklődés ilyen mértékű csökkenésének okát a főiskola abban látja, hogy az alapszakon végzett hallgatók tanulmányaikat más mesterszakokon folytatják a „több lábbon állás” jegyében. Az első két év eredményei alapján az átlagos kapacitáskihasználtság nappalin 60%, levelezőn 25% volt.

2015-ben keresztfeléven újra meghirdette az intézmény a szakot, a mely iránt érdeklődés mutatkozott, és nappali tagozaton 5 fővel újra elindult a szak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tananyag számonkérése a félév során folyamatos. Gyakoriak az egyéni és csoportos feladatok, prezentációk, zárthelyi dolgozatok. A félév végi jegy kialakításakor a szorgalmi időszakban nyújtott teljesítmény súlya általában 40-50%.

A szakmai tárgyak tananyagait a szakfelelős évente felülvizsgálja és fejleszti. A szakmai kutatások eredményeit folyamatosan építik be a tananyagba. A tananyagok elektronikus formában is elérhetők (ppt, pdf formátumban), elsősorban a Globális Tanulmányi Rendszerben. A *turizmus-menedzsment* mesterszakon nincs kötelező szakmai gyakorlat, ugyanakkor a hallgatókat rendszeresen viszik külső helyszínekre (szálloda, utazási iroda, TDM iroda stb.), illetve a tantárgyakhoz kapcsolódóan szállodai, rendezvényszervező, vendéglátó gyakorlatokon vesznek részt az intézményen belül.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés rendjét a tantárgyi programokban előírják. A szakdolgozatok készítésének rendjét és a záróvizsgát is szabályzat írja elő.

A szakdolgozat készítése a képzés 3. félévétől kezdve folyamatos. A témaköröket a 3. félévben választják a hallgatók. A témaköröket az intézet hirdeti meg, de lehetőség van egyéni témakör választására is, ebben az esetben a szakfelelős jóváhagyása szükséges. A *turizmus* területen a legkedveltebb témák a turisztikai vállalkozások tevékenységének elemzése, valamint egy-egy turisztikai termék helyspecifikus bemutatása. A *vendéglátás* területen egy-egy speciális termék vagy eljárás elterjedésének analízisét választják legtöbbször a hallgatók.

A záróvizsgára bocsátás feltétele az abszolutórium megszerzése és a szakdolgozat elkészítése. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből, valamint szóbeli vizsgából áll. A védésen a hallgató ismerteti a szakdolgozatának célkitűzéseit, a feldolgozás módszereit és tematikáját, valamint a főbb eredményeit, megállapításait. Ezt követően a záróvizsga-bizottság kérdéseket tesz fel, melyre a hallgató közvetlenül (felkészülési idő nélkül) válaszol. A szóbeli vizsgán a hallgatónak 15 perc áll rendelkezésére, hogy kifejtse a húzott tétellel kapcsolatos ismereteit, amit a záróvizsga-bizottság kérdései követnek. A záróvizsga-bizottság 3 tagú, az egyik tag külsős gyakorlati szakember. A bizottság elnöke csak vezető oktató lehet.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton 2009/10-2010/11-ben összesen 24 fő, levelező tagozaton 10 fő. Diplomát 11-en kaptak eddig nappali tagozaton (-, -, 3, 7, 1), és 9-en levelezőn (-, 4, 2, 1, 2). Ez 46%-os végzési arányt jelent nappali és 90%-os arányt levelező tagozaton. A hallgatók nagy többsége „túlszúszik” a képzési időn. A lemorzsolódás oka elsősorban a második nyelvvizsga hiánya.

A főiskola motiválja hallgatóit az intézményi és az országos TDK-n való részvételre, valamint külföldi részképzésekben való részvételre (Erasmus, CEEPUS). A tehetséges hallgatókat bevonják az intézményi kutatásokba. Publikálási lehetőséget biztosítanak az Acta Carolus Robertus periodikában, a Károly Róbert Főiskola által 2011-ben alapított tudományos folyóiratban.

A tehetséggondozás további színterei a főiskolán működő öntevékeny körök (Magyar Földrajzi Társaság Mátravidéki Osztálya, Bor Klub, Gyógynövény Klub stb.), és a 2014 júniusában megújult Károly Róbert Szakkollégium.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak irányítása, menedzselése a Turizmus, Területfejlesztési és Idegen Nyelvi Intézet feladata. Az intézet igazgatója egyben a szak felelőse. Ő a szakon folyó képzés minőségéért, annak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felel. Összeállítja az indítandó szak dokumentációit, kidolgozza a képzési programokat, összeállítja a tanulmányi tájékoztatót, összehangolja az oktatási programokat, felügyeli a hallgatók gyakorlati képzését, meghatározza a szakdolgozati témaköröket, részt vesz a záróvizsgák előkészítésében.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakra vonatkozó szervezett minőségbiztosítási tevékenység színvonalasnak értékelhető és megfelel a MAB követelményeknek.

Az intézmény ISO 9001 és ISO 14001 tanúsításokkal rendelkezik, folyamatai szabályozottak. A minőségbiztosítási rendszer intézményi szintű. Minőségügyi céljait a minőségfejlesztési program tartalmazza. A minőségbiztosítási tevékenység során sor kerül a szakok, az oktatók és a kutatási tevékenység felülvizsgálatára, ellenőrzésére. Az egyes szakok programjait rendszeresen felülvizsgálják, évente végzett önértékelés keretében. Ehhez felhasználják többek között a záróvizsga-bizottságok, a végzett hallgatók, belső auditok visszajelzéseit, véleményét, illetve a munkatársak javaslatait is. Az OMHV kérdőívek kitöltésére évente kerül sor. Lehetőség van az interneten (a GTR rendszerben) és papír alapon is kitölteni. A hallgató anonimitása mindkét esetben biztosított. Az intézetek igazgatói óralátogatások során ellenőrzik az oktatás színvonalát. Az eredmények támpontot adnak a különböző előléptetésekhez, vezetői döntésekhez, és megalapozzák a kiváló oktatói munka elismerésének lehetőségét is.

Az oktatói korfa megfelelő, a szak 20 oktatójából 14 1970 után született.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak SWOT analízise összességében reális, de kifogásolható, hogy gyakorlatilag szó szerint megegyezik (még a stratégiai feladatok megfogalmazása is) a *turizmus-vendéglátás* alapképzési szak SWOT analízisével.

Erősségként emelik ki többek között a hazai és nemzetközi kapcsolatrendszert, a képzések gyakorlatias jellegét, színvonalas infrastruktúráját, valamint az oktatók minősítettségét és kedvező korösszetételét. *Gyengeségnek* az alacsony hallgatói létszámot, a felvettek gyenge nyelvtudását, az idegen nyelvű képzés hiányát és az oktatók aránytalan terhelését tartják. *Lehetőséget* látnak a nemzetközi kapcsolatok szélesítésében, az Erasmus és CEEPUS csereprogramokban, valamint az együttműködésben doktori iskolákkal, középiskolákkal, más felsőoktatási intézményekkel. *Veszélynek* tekintik a változó szabályozási környezetet, a versenytársak földrajzi közelségét, a nagyvárosok elszívó hatását, valamint a finanszírozás bizonytalanságait.

Az intézmény jelentős erőfeszítéseket fordít a *turizmus-menedzsment* mesterszak fejlesztésére, a szakot stratégiai fontosságúnak tartják nemcsak az intézmény, de Kelet-Magyarország *turisztikai* képzésében is. A szak fenntartásának infrastrukturális háttere kiemelkedő az intézményben. Szinte minden turisztikai alágazatban rendelkezik oktatási kabinetekkel, ami a képzés gyakorlatorientáltságát segíti. Emellett az intézet jelentős vállalati kapcsolatokkal bír, erős a helyben és a térségben lévő vállalkozások és az intézet közötti kapcsolat. A szakra felvett hallgatók nagy többsége egy világnyelven már jól kommunikál a felvételekor, a második (szakmai) nyelvvizsga megszerzése ugyanakkor problémás. Ennek megoldására az intézmény igyekszik a tanórák mellett idegen nyelvi szakmaspecifikus kommunikációs tárgyakat biztosítani.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a nyelvvizsga hiánya miatt diplomát nem kapott hallgatók számának csökkentése, az idegennyelv-órák számának növelése.
2. Kulcsfontosságú a beiskolázási/toborzási tevékenység módszereinek fejlesztése és e tevékenység intenzitásának erőteljes növelése.
3. Aktualizálják a főiskola honlapján a *turizmus-menedzsment* mesterképzés <http://honlap.karolyrobert.hu/hu/node/520> ismertetőjét és a <http://karolyrobert.hu/nevjegy/kereses.php?kulcsszavak=d%E1vid+1%F3r%E1nt> lapot is.
4. A főiskola honlapja <http://honlap.karolyrobert.hu/hu/node/397> szerint „előkészületben” van a *turizmus-menedzsment* mesterszakon angol nyelvű képzés indítása. Javasoljuk, hogy a tervezett angol nyelvű képzést akkreditáltassák a MAB-bal.

<p>Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>turizmus-menedzsment</i> mesterképzési szak <i>térségmenedzsment; vállalkozásfejlesztés</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2010/6/VII/18. (magyar és angol nyelven)</p>	<p>2016/1/VII/3/52. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A Pannon Egyetem 2010/2011-es tanévtől, 2011. február óta (keresztféléves kezdés) folytat képzést a *turizmus-menedzsment* mesterképzési szakon Veszprémben magyar és angol nyelven. A képzés *térségmenedzsment* és *vállalkozásfejlesztés* specializációkat tartalmaz. Részidejű (levelező) képzést is folytatnak.

A képzés tartalma

A tanterv több esetben nem felel meg a KKK-ban rögzített tantárgycsoportokhoz rögzített kreditértéknek. Az alapozó tárgyak aránya jóval magasabb, mint a KKK alapján elvárt, ugyanakkor a szakmai törzsanyag aránya sokkal alacsonyabb a kívánatosnál. A differenciált szakmai ismeretek aránya is alatta marad az elvárt értéknek. A nemkívánatos eltérések mögött nemcsak egyszerű csoportosítási, hanem tartalmi aránytalanságok is vannak. A tantervet úgy állították össze, hogy nagy részben a már meglévő mesterszakok tantárgyait tartalmazza, csupán 7-8 új tantárgy került be, amelyek a szakmai kompetenciák kialakítását biztosítják.

A KKK-ban előírt kompetenciafejlesztést a tanterv majdnem teljes mértékben biztosítja, de 4 tantárgy esetében a tantárgynév alapján nem állapítható meg a KKK-nak való megfelelés. Az *e-marketing* tantárgyi tematikája nem tartalmaz *turizmus* sajátosságokat, szemináriumi foglalkozása sincs a tantárgynak, a KKK szerinti *e-marketing a turizmusban* ismeretkör nem jelenik meg benne. Vitatható továbbá az *e-business* ismeretkör megjelenése ugyanebben a tantárgyban. A KKK-ban nevesített *marketingkommunikáció* ismeretkört a *marketing menedzsment* tantárgy csak részben tartalmazza. A tantárgyi tematika szerint a féléves program 13 témájából 1 foglalkozik a *marketingkommunikációval*, így vitatható a *marketingkommunikáció* mint előírt kompetencia elsajátítása. Mivel a *marketing menedzsment* tantárgyhoz szemináriumi foglalkozások is tartoznak (30 ea + 30 sz), javasolható, hogy a szemináriumi foglalkozások keretében kellő hangsúlyt kapjon a *marketingkommunikáció*. Ugyanígy javasolt a *pénzügytan II.* tantárgy esetében is, hogy a *pénzügyek a turizmusban* ismeretkör megfelelő súlyozással jelenjen meg a szemináriumi foglalkozásokon, mert az előadások témaköreiben nem jelenik meg. A *pénzügytan II.* tantárgynév nem szerencsés, mert a tanterv nem tartalmaz *pénzügytan I.* tantárgyat.

A tanterv szerint a diplomadolgozat készítésre 9 kreditet kap a hallgató. Ez még a *diplomaszeminárium* 3 kreditjével együtt sem éri el az elvárt 15 kreditet. A diplomamunka készítés kreditszámát növelni kell.

Az elmélet-gyakorlat aránya megfelel a KKK elvárásainak. A szemináriumok száma, aránya biztosítja ennek az elvnek való megfelelést.

A tanterv két specializációt tartalmaz, amelyekhez 4-4 tantárgy tartozik 21-21 kreditértékben. A 4 tantárgyból 3 ugyanaz, csupán 1-1 tantárgyban különbözik a két specializáció. Szakmailag megkérdőjelezhető, mennyiben alkalmas a *szabadidő menedzsment* tantárgy a *térségmenedzsment* specializáció megkülönböztetésére.

A korszerű tananyagok, oktatást segítő anyagok a MOODLE rendszerben elérhetők a hallgatók számára.

A szaktantárgyak száma, a bemutatott tartalmi hiányosságok, a valós specializáció hiánya mindenképpen a mintatanterv átdolgozását igényli, hogy a szak a KKK szerinti célját és a mesterképzés jellegét, a szakmai elmélyülést, együttgondolkodást, az egymásra épülő tudás, készség elsajátítását a tantárgyak, ismeretkörök egymásra építésével biztosítani tudja.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben mindkét specializáció felelőse, Raffay Ágnes egyetemi docens megfelel a MAB szakfelelőssel szemben támasztott elvárásainak. 3 tantárgy felelőse 12 kredit értékben. A szakmai kompetenciája bizonyított. Mindegyik tantárgyfelelős tudományos fokozattal rendelkezik. A tantárgyfelelősök szakmai kompetenciája

megállapítható, a *szabadidő menedzsment* tantárgy esetében a publikációs tevékenység irányultsága alapján megkérdőjelezhető. A szakfelelős kivételével egyik tantárgyfelelős oktatónak sincs 2-nél több gondozott tantárgya.

Az egyetem az összes oktató vonatkozásában is megfelel a MAB oktatókra vonatkozó elvárásoknak. Az AT-AE arány megfelelő: 27 AT és 2 AE státuszú oktató van. Egy vendégoktató van a szakon. A kredit- és óraterhelések szintén megfelelnek az elvárásoknak. Az angol nyelven oktatók nyelvi kompetenciái megfelelnek a MAB elvárásainak. Két oktatónak csak középfokú nyelvvizsgája van, ők előadást nem tartanak, csak gyakorlati foglalkozást vezetnek.

Az oktatók korösszetétele kedvező, magas a fiatal oktatók aránya.

Tudományos háttér

Erős a képzés tudományos háttére a karon, amelyet az oktatók folyamatos publikációs teljesítménye is mutat. Hazai és nemzetközi projektekben vesznek részt, amelyek országos, nemzetközi jelentőséggel bírnak. Két hosszabb távú projektben végeznek tudományos munkát, amelyből az egyik nemzetközi. Tervezik *turisztikai* kutatóközpont létrehozását, amely további lehetőséget jelenthet a kutatás kiterjesztéséhez, a szakmai műhely elismertségének növeléséhez.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei jók, a kar épületeiben korszerűen felszerelt előadótermek és szeminárium helyiségek biztosítják a képzés zavartalanságát. A hallgatói közös helyiségek, a 40-féle sportág közötti választás lehetősége segíti a jó minőségű, egészséges életmód kialakítását, fenntartását. A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó, teljes Wifi lefedettség van a karon. A MOODLE rendszeren keresztül hozzáférhetők az oktatási anyagok, online képzési programok. Az angol nyelvű képzéshez is biztosított a tananyag, szakirodalom. A könyvtári szolgáltatás kiváló. Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár nyilvános, regionális szakkönyvtár 190.000 kötetes állománnyal. Jelentős az angol nyelvű szakkönyvek, folyóiratok száma, biztosított a legjelentősebb adatbázisok elérése.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett hallgatói létszám minden esetben magasabb volt, mint a megvalósult hallgatói létszám. A nappali tagozatra csak állami finanszírozással vettek fel hallgatót, önköltséges nappali tagozatos hallgató nincs.

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali és levelező tagozaton egyaránt csökkenő tendenciát mutat. Nappalin 50 főről 20 főre, levelezőn 50 főről 30 főre csökkent ez a szám a vizsgált időszakban. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali (12, 17, 7, 8, -) és levelező (12, 12, 10, -, -) tagozaton is nagyon alacsony. Az átlagos kapacitáskihasználtság nappali tagozaton 30,3%-os, levelezőn 27,1%-os.

A nappali tagozaton a 2014/15-ös tanévben, a levelezőn pedig sem a 2013/14-es, sem a 2014/15-ös tanévben nem indult el a képzés. A 2014-ben bekövetkezett tantervi, strukturális változások után, az érdeklődés csökkenésének hatására a korábban mindkét munkarendben mindkét nyelven kínált képzés helyett a 2014/15-ös tanév keretfelvételtől a nappali tagozaton csak angol nyelvű, levelező tagozaton csak magyar nyelvű képzést indítanak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és szemináriumok aránya (570 óra előadás, 480 óra szeminárium) megfelel az elvárt kompetenciák jellegének, és megfelel a MAB elvárásainak. A *turizmus-menedzsment* mesterszakon nincs kötelezően előírt gyakorlat. A szakterület tudományos eredményeit beépítik a tananyagba. A *turizmus* szakmával való együttműködés keretében félévente legalább 2 alkalommal a hallgatók szakmai programokon vehetnek részt (pl. szállodák, gyógyfürdők, turisztikai attrakciók, TDM szervezetek látogatása), hogy gyakorlati példákat is megismerjenek.

Értékelés és ellenőrzés

A képzésben a folyamatos számonkérés kellő súllyal megjelenik. Több tantárgy esetében is önálló és csoportfeladatok is részét képezik a félévi munkának. Csupán 1 kolokvium van, a többi tantárgy esetében az évközi munka is része a számonkérésnek. Ez az alacsony hallgatói létszám miatt könnyen megvalósítható, szinte minden hallgatóval egyénileg lehet foglalkozni.

A hallgatót segítik a szakdolgozat készítésben, a témaválasztástól a dolgozat megvédéséig. A javasolt témakörök felkerülnek a MOODLE rendszerbe, de a hallgatók jellemzően önállóan is kezdeményeznek témaválasztást. A hallgató munkáját konzulens irányítja, segíti. A dolgozat értékelését a belső bíráló (konzulens) és egy külső bíráló értékeli, aki az adott terület elismert szakértője. Az elkészült diplomadolgozatok legnagyobb számban a *szállodai menedzsment* témához kapcsolódnak, de születik dolgozat a *TDM* témakörében is. A *vállalkozásfejlesztés* és a *térségmenedzsment* specializációkhoz kapcsolódó témakörök is foglalkoztatják a hallgatókat. A záróvizsgán a hallgatók felkészültségéről elismerően nyilatkoztak a záróvizsga bizottság munkájában részt vevő külső szakértők. A diplomadolgozatok minősége 4,48, ami felette van a mesterszakosok kari átlagának (4,15).

A záróvizsga komplex vizsga, amely jelentősen különbözik a hagyományos számonkéréstől. A hallgatónak nem elég a témához kapcsolódó ismereteiről számot adnia, meggyőzően be kell mutatnia azok alkalmazásának képességét is. Egy szakmai beszélgetés (vagy vita) bontakozik ki a vizsga kapcsán, amely alapján megállapítható, rendelkezik-e a hallgató a szükséges kompetenciákkal. A záróvizsga-bizottság minden esetben tartalmaz külső tagot, a régió elismert szakemberét. A záróvizsga-bizottság tagjai kérdőív kitöltésével értékelik a hallgatók szakmai felkészültségét. Az ezek összesítéséből levonható tapasztalatok alapján a szakfelelős a szakterületi bizottságokkal egyeztetve fejlesztési javaslatokat tesz.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés eredményességéről meglehetősen nehéz véleményt mondani, hiszen alacsony a végzettek aránya (a nappali tagozaton: -, -, -, 7, 13, levelező tagozaton: -, -, -,9, 6 fő).

A felvettek száma nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 44 fő, levelező tagozaton 34 fő. Diplomát 20-an (45%) kaptak eddig a nappali, 15-en (44%) a levelező tagozaton. A lemorzsolódás fő oka a második nyelvvizsga hiánya. A nappali tagozaton a nyelvvizsga hiánya miatt 67% közvetlenül a záróvizsga után nem kapott diplomát.

Az intézményben Tehetséggondozás program működik, amelynek vannak egyetemi és kari sajátosságai. Az egyetemi szintű tehetséggondozás színterei a BusinessLab, a Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozat, az Esettanulmány Klub, valamint a Harsányi János Szakkollégium. A kar számos lehetőséget biztosít a kiemelkedő képességű hallgatók számára kutatásokba, kutatási és innovációs projektekre való bekapcsolódásra. A mesterszakos hallgatók esetében a kutatási módszerek alkalmazása beépül a tantervbe, a *kutatásmódszertan* tantárgy keretében alapozzák meg ezeket a kompetenciákat.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálat sorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent a hallgatók átlagos álláskereső ideje (és ezen idő szórása is). A 2012-ben abszolvált hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). A 2012-ben abszolvált hallgatók 82%-a helyezkedett el a versenyszférában (és nem a közszférában).

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak menedzselése a Gazdálkodási Intézet keretében a Turizmus Intézeti Tanszékhez tartozik.

A szakfelelős a szak tartalmaért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Hatáskörébe tartozik a szak képzési céljainak az érintettek körében történő rendszeres monitorozása, az eredmények folyamatba történő beépítése és a tantervbe való integrálás előkészítése.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pannon Egyetem ISO 9001:2009 nemzetközi szabvány alapján minőségirányítási rendszert épített ki és működtet. Az egyetemnek Minőségpolitikai Nyilatkozata, Minőségirányítási Kézikönyve, Minőségbiztosítási Szabályzata van. A szak képzési programjának kialakítását és módosítását a Minőségirányítási Eljárás szabályozza, amelyet a Pannon Egyetem Minőségirányítási Kézikönyvében rögzítettek. A képzési program módosítása részben a Szenátus, részben a Kari Tanácsai döntési kompetenciájába tartozik. A minőségbiztosítási folyamatok végrehajtásának ellenőrzése a kari Minőségbiztosítási Bizottság feladata.

Az oktatói kör tekintetében az alkalmazás, továbbképzés, teljesítményértékelés, elégedettségmérés tartozik a minőségbiztosítás területéhez. Az oktatók alkalmazásának, kinevezésének feltételeit az egyetem Humánpolitikai Szabályzatában rögzítették. Ebben a szabályzatban rögzítették azt is, hogy valamennyi oktató munkateljesítményét évente értékelik. A feltárt oktatásmódszertani hiányosságok kiküszöbölésére továbbképzést tartanak. A teljesítményértékelés, az oktatói elégedettségvizsgálat jól dokumentált, megbízható eredményeket ad a minőségértékeléshez.

A belépő hallgatók szintje, a hallgatók előrehaladása, és az oktatói munka hallgatói véleményezése (OMHV) folyamatokat jól dokumentálják, támogatva a minőség iránti elkötelezettséget. A hallgatók elégedettek a képzőhellyel, a tanulás folyamatának feltételeivel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A *turizmus-menedzsment* mesterszakra vonatkozó C-SWOT analízis nagyon sok pontjában megegyezik a *turizmus-vendéglátás* alapképzési szakról készített SWOT analízissel. Az azonosság részben indokolt, vitatható azonban a

lehetőségek mező teljes megegyezése. Az *erősségek* között megemlíttett „gyakorlatorientált képzés” reális megállapítás. A szemináriumi foglalkozások magas aránya, az „interaktív jellegű” előadások, a szakmai programokon való részvétel bizonyítja, hogy a képzés erős pontja a gyakorlatorientáltság. Az *erősségek* közül kiemelendő továbbá, hogy a nappali képzés angol nyelvű, amelynek teljes mértékben biztosított a humán erőforrása. Ez azért is fontos, mert a szűkülő magyarországi keresletet kompenzálhatja a nemzetközi piacon való megjelenés, amely valós *lehetősége* a Pannon Egyetemnek.

A *gyengeségként* említett „kis létszámú évfolyamok” valóban összetett probléma, és nemcsak a költséghatékonyság szempontjából szükséges vele foglalkozni. Valós *veszélyt* jelent a „csökkenő igény a mesterszakos végzettségre a turizmusban”, nyilván ezt a jelenséget nem elég az intézmény szintjén kezelni.

A stratégiai fejlesztési irányvonalak minden pontja reális, jó irány a SWOT-analízisben vázolt problémák kezelésére. A *gyengeségek* két pontja már a közeljövőben is kezelhető, nem jelentenek stratégiai jellegű problémát. (Az ’angol nyelvű képzésben részt vevő kollégák nyelvtudásának eltérő szintje’ gyengeségre intézkedést is megfogalmaztak a Stratégiai Fejlesztési tervben.)

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt a tanterv módosítása, figyelembe véve a KKK-ban rögzített tantárgycsoportok kreditértékeit: a szakmai törzsanyag és a differenciált szakmai ismeretek tantárgyainak számát növelni szükséges. Célszerű lenne az alapozó tantárgyak számát csökkenteni, így a tanterv kevesebb erőforrás felhasználással megfeleltethető a KKK-nak. Mivel a tantárgyak többsége magas kreditértékű (6 kredit), a KKK-nak való megfelelés csak több szakmai tantárgy tantervbe állításával valósítható meg. A diplomamunka kreditértékét is növelni szükséges.
2. Célszerű lenne a specializációk közötti különbözőséget erősíteni, az azonos tantárgyakat a szakmai törzsanyag részévé tenni, és a specializációkba új, a specializáció szakmai tartalmához jól illeszkedő tantárgyakat kialakítani. A másik lehetőség a specializációk jelenlegi formájának a megszüntetése.
3. Javasolt a *pénzügytan II.* tantárgynév megváltoztatása, mert nincs *pénzügytan I.* a tantervben.
4. Javasolt az *e-marketing* tantárgy átalakítása úgy, hogy a tematika tartalmazza a *turizmus* sajátosságait is. Egy másik lehetőség a szemináriumi foglalkozások bevezetése, hogy a hiányzó rész pótolható legyen.
5. Javasolt az alacsony hallgatói létszám (érdeklődés) miatt stratégiai intézkedések meghozatala.

<p>Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Szekszárd</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>turizmus-menedzsment</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/8/V/42.</p>	<p>2016/1/VII/3/53. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Jelenleg struktúraváltás zajlik a Pécsi Tudományegyetemen, a *turizmus-menedzsment* mesterszakot a jövőben a kari megállapodásoknak megfelelően a Közgazdaságtudományi Kar indítja, ennek részletei azonban még nem láthatóak.
- A személyi feltételek nem felelnek meg a MAB szempontjainak.
- Alacsony a hallgatói létszám, kevés kiadott diploma.
- Magas azon hallgatók száma, akik a nyelvvizsga hiányából kifolyólag nem kapnak diplomát.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés csak részidejű (levelező) tagozaton folyik, magyar nyelven. A nappali tagozat egyetlen egyszer sem indult el. A képzés specializációt nem tartalmaz. A szak tanterve a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának közreműködésével került kidolgozásra és akkreditálásra. Az akkreditált anyag a Közgazdaságtudományi Kar tárgyaihoz igazodott. Az Illyés Gyula Kar Kari Tanácsa 2010-ben elfogadta a *turizmus-menedzsment* mesterképzési szak levelező tagozatának tantervi módosítására tett javaslatot, a tárgystruktúrát megváltoztatta. Ez óta a tárgystruktúrában változás nem történt, a tárgyak tartalmi frissítése valósult meg.

A szakon a tanterv, a tananyag, az ez alapján folyó oktatás összességében megfelel a KKK követelmény rendszerének. A szak formai előírásai teljesítettek. A képzési és kimeneti követelményekben meghatározott kompetenciák fejlesztése a személyi feltételek hiányosságai miatt csak részben tűnik biztosítottnak a képzés tartalmi oldaláról. A tantárgyi tematikák a formai és tartalmi követelményeknek megfelelően, heti bontásban kidolgozottak.

A Pécsi Tudományegyetemen jelenleg struktúraváltás zajlik, aminek keretében az Illyés Gyula Kar (IGYK) és a Közgazdaságtudományi Kar (KTK) megállapodott abban, hogy a *turizmus-menedzsment* mesterszakot a jövőben a KTK indítja (az egyetem a felvi.hu-n a 2015/2016-os tanévre nem hirdette meg a képzést).

Személyi feltételek

A szak felelőse Mellár Tamás DSc egyetemi tanár, 2009-től a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Közgazdasági- és Regionális Tudományok Intézete intézetigazgatója, egyetemi tanár. Kari szakfelelős Huszti Zsolt PhD (földtudományok), a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karának főiskolai docense. A szakfelelős és a kari szakfelelős nem turisztikai szakember. A szakfelelős turisztikai publikációval egyáltalán nem rendelkezik. A kari szakfelelősnek közigazdasági és turisztikai végzettsége, valamint turisztikai gyakorlata nincs (idegenvezetői végzettséget szerzett 2013-ban), ugyanakkor a turisztikai oktatásban vesz részt. Turisztikai publikációja minimális.

Az alapozó ismeretek esetében a tantárgyfelelősök megfelelőek, a tárgyat ténylegesen oktatók ugyanakkor E vagy V munkakörű oktatók (3 tárgy esetében tudományos fokozat nélkül, ebből 1 esetben PhD hallgató oktat). A törzsanyag és a differenciált anyag esetében nagyon kevés a közigazdasági végzettségű oktató, pedig *turizmus-menedzsment* szakon ez indokolt. Az oktatók között legnagyobb számban adjunktusok vannak. A *turizmus-menedzsment* szakon oktatók közül tudományos minősítéssel rendelkezők aránya 78,6%, ennek ellenére *közigazdasági és turisztikai* oldalról az oktatók

minőségi „erősítése” a szak javát és elfogadottságát szolgálná. Az oktatásban részt vevő szakemberek egy része nem, vagy kevés gyakorlati tapasztalattal rendelkezik a *turizmus* területén.

A megfelelő végzettségű és *közgazdasági-turisztikai* tudással rendelkező oktatói állomány fejlesztése javasolt.

Tudományos háttér

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézetén belül 2011. novembere óta működik a Terület- és Településfejlesztési Kutatócsoport. A hallgatók számára komplex tanulási utat dolgoztak ki és fejlesztenek a szakképzéstől a mesterszakig.

Komplex megközelítésű, digitális tananyagfejlesztést koordinált a kar 2011-ben, amihez az országban hét *turizmus- vendéglátás* alapképzést nyújtó intézmény is csatlakozott. A tananyagfejlesztést moduláris rendszerben valósították meg, alap- és mesterszintre készültek tananyagok. Az elektronikus tananyagok szabadon letölthetőek, amelyeket a *turizmus-menedzsment* MA képzésben is használnak.

Az intézet és a kutatócsoport konferenciákat szervez és kiadványokat jelentet meg. A konferenciákhoz kapcsolódó publikációkat többnyire az NFA Füzetek (ISSN 2062-8250) folyóirat kötetében jelentetik meg. A kutatócsoport tagjai rendszeresen publikálnak az „Acta Szekszardiensium” címmel évente megjelenő tanulmánykötetben is. Az oktatók publikációs aktivitása többnyire, de nem minden oktató esetében megfelelő, magyar és idegen nyelven egyaránt publikálnak. Az intézet főállású oktatói rendelkeznek külföldi felsőoktatási gyakorlattal.

Infrastrukturális feltételek

A rendelkezésre álló infrastruktúra teljesíti az elvárásokat. Az előadótermek multimédiával felszereltek. A számítógépes szaktanterem elegendő számú számítógéppel rendelkezik, a saját számítógép használatához a WIFI lefedettség biztosított a kar egész területén. A könyvtár megfelelően felszerelt, az aktuális turisztikai szakkönyvtárral azonban szűkös, bővítése javasolt a *turizmus-menedzsment* MA szintnek megfelelő szakirodalommal magyar és idegen nyelven egyaránt. Az elektronikus tananyagokat a hallgatók a Coospace elektronikus platformon érik el. Akkreditált ECL nyelvvizsgahely működik a karon, amely német és angol nyelvű, államilag elismert nyelvvizsga megszerzését teszi lehetővé.

A képzési létszám és kapacitás

A hallgatói létszám nagyon alacsony. *Turizmus-menedzsment* mesterszakra teljes idejű képzés keretében 2009-2011 között első helyen 4, 8, illetve 3 fő jelentkezett, 2012-2014 között első helyen senki, így a nappali képzés az akkreditáció óta egyszer sem indult el. A részidejű képzésben (levelező) a jelentkezők száma szintén alacsony volt, a 2010/11-es tanévben összesen 4 főt vettek fel (1 fő állami finanszírozású, 3 fő önköltséges), a 2011/12-es tanévben 0 főt, 2012/13-ban 2 főt (állami finanszírozásúak), 2013/14-ben 10 főt (9 fő állami finanszírozású, 1 fő önköltséges), 2014/15-ben 2 főt (önköltséges). Eddig összesen 1 diplomát adtak ki. A hallgatók többnyire a második nyelvvizsga hiánya miatt nem szereznek diplomát.

A tervezett felvételi keret 2012-től 22 fő a nappali tagozatra és 22 fő a levelező tagozatra, így a felvettek száma messze a kapacitás alatt van.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja a képzés aktuális tantervében meghatározott. Az alapozó ismeretek 30 kreditet tesznek ki és csak előadások vannak, a szakmai törzsanyag 29 kredit értékű, az ismeretátadás előadások keretében történik meg, a differenciált ismeretek tantárgyaiban, amik 43 kreditet tesznek ki, minimális súllyal jelennek meg a gyakorlatok (1 tantárgy esetében). A számonkérés módja ezekben a tantárgyakban kollokvium. Ezenkívül a szakdolgozati szeminárium és a diplomamunka esetében vannak gyakorlatok, ezekre a tárgyakra a hallgatók gyakorlati jegyet kapnak. A kollokvium döntően írásbeli, néhány tárgy esetében szóbeli.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés rendszere szabályozásra került. Az elméleti anyag számonkérése írásbeli és szóbeli formában történik.

A szakdolgozati témák kiírásáról a tanszék gondoskodik, a hallgatók a szakdolgozati témát egy adott listából választják ki. Amennyiben ettől el szeretnének térni, a szakfelelős és az intézetigazgató egyetértésével ez lehetséges. Szakdolgozati konzultációt tartanak. A diplomamunkákat évekre visszamenően elektronikus rendszerben tárolják. A megtekintett dolgozatok alapján a szakdolgozatok értékelése reális.

A záróvizsga tartalmát és menetét a Záróvizsga Szabályzat tartalmazza. A záróvizsga két részből áll, a diplomamunka megvédéséből és komplex szóbeli vizsgából. A záróvizsga bizottság az elnökből, legalább két intézeti oktatóból és egy jegyzőből áll. Az elnököt az intézetigazgató kéri fel a Kari Tanács előzetes elfogadása után.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A *turizmus-menedzsment* mesterszakon a felvettek száma nagyon alacsony, eddig összesen 1 diplomát adtak ki. Nappali tagozaton a képzés eddig nem indult el.

A hallgatói lemorzsolódás fő oka a levelező képzésen a második nyelvvizsga hiánya: a képzést elvégzik a hallgatók, a szükséges nyelvvizsgát viszont nem szerzik meg.

A tehetséggondozás keretei kiépítettek. Az Illyés Gyula Szakkollégium a 2011/12-es tanévtől működik a kar intézeteiben tanuló hallgatók részvételével. TDK-n *turizmus-menedzsment* mesterszakos hallgató nem vett részt.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Karán a Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézet. A képzési programban az Illyés Gyula Kar és a Közgazdaságtudományi Kar együttműködik, az együttműködés 2012-2013 óta azonban nem zavartalan. A jövőben a rendszer újjáépítésre kerül, mivel a *turizmus-menedzsment* mesterképzést a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kara, és nem az Illyés Gyula Kar indítja.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A belső minőségbiztosításra a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar Gazdaságtudományi és Turisztikai Intézetének Szervezeti és Működési Szabályzata a mérvadó. Az oktatói kör tekintetében a Teljesítményértékelési Rendszer (TÉR) működött, amit pillanatnyilag felfüggesztettek.

Az egyes szakok minőségének biztosításáért, fejlesztéséért – a kari szabályozás értelmében – a szak egyetemi szakfelelőse (Mellár Tamás DSc egyetemi tanár) és a szak kari felelőse (Huszi Zsolt PhD főiskolai docens), valamint a szakot gondozó intézet igazgatója (Gonda Tibor PhD megbízott intézet igazgató, adjunktus) a felelős.

A mesterszak indítása óta egy alkalommal történt meg a szak tanterveinek, oktatási programjának korrekciója, amit az önértékelés szerint az oktatók és a potenciális felhasználók javaslatai indokoltak. A képzés szerkezeti és tartalmi részét illetően is változás történt. A Kari Tanács a módosított minta tanterveket 2010-ben fogadta el. Az első levelező képzés is ebben az évben indult 4 fővel, nappali képzés egyáltalán nem indult. Több tárgy megszűnt, ezek tananyagát más kötelező tárgyba integrálták.

Az oktatási-tanulási folyamat minőségének biztosítása elsősorban a tantárgyakat oktató kollégák feladata, felelőssége.

A képzési kimeneteket illetően évente történik meg az oktatók, dolgozók elégedettségének a vizsgálata és a vizsgálatok egyetemi és kari szinten történő kiértékelése.

A Diplomás Pályakövető Rendszer működik. A hallgatók megkérdezése szintén éves szinten történik. A kérdőívet a hallgatók mintegy 20%-a töltötte ki az elmúlt év átlagában (nincs mesterszintre lebontott adat, de *turizmus-menedzsment* levelező mesterképzésen eddig egy hallgató kapott diplomát).

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT főbb megállapításai az *erősségek*, *gyengeségek*, *lehetőségek* és *veszélyek* területén megmutatják, hol tudja az intézmény a lehetőségeit kihasználni, és mely területekre nem tud hatást gyakorolni. A megállapítások túl általánosak. Az Illyés Gyula Kar vezetése rendelkezik fejlesztési elképzelésekkel, amiben a *turizmus-vendéglátás* szak erősítését kívánja elérni, a *turizmus-menedzsment* mesterképzés ugyanakkor elkerül a karról, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kara indítja a jövőben. Ennek a részleteiről nem állnak rendelkezésre információk. A *veszélyek* között jelezték, hogy a karok között megbomlik az eddigi együttműködési rendszer.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az alacsony hallgatói létszám miatt az oktatás fenntarthatóságát át kell gondolni a meghirdetett képzéseknél, valamint az intézményi marketinget megerősíteni szükséges a *turizmus-menedzsment* szak egyediségét, versenyelőnyét hangsúlyozva a magasabb hallgatói létszám toborzása érdekében.
2. Az oktatói állomány *közgazdász* és *turisztikai* szakemberekkel történő megerősítése szükséges a mesterképzésben oktatott tárgyak esetében, a szakfelelős esetében pedig turisztikai szakember javasolt.
3. A könyvtárban az aktuális magyar és nemzetközi turisztikai szakirodalom bővítését meg kellene valósítani.
4. A publikációs tevékenység további motiválása, különös tekintettel az elismert nemzetközi szakfolyóiratokban való megjelenésre, a tanszék minden munkatársa esetében. Ennek az anyagi feltételeit is ajánlott megteremteni.
5. A nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére nagyobb hangsúlyt lenne érdemes fektetni, ami mind az oktatásra, mind a hallgatók nemzetközi kapcsolataira pozitív hatással lehet a *turizmus* területén.

Üzleti szakoktató alapképzési szak

Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>üzleti szakoktató</i> alapképzési szak <i>kereskedelmi; vendéglátó</i> szakirányok működő képzés értékelése: 2008/1/XII. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	2016/1/VII/3/31. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a szak tanterve nem felel meg a KKK előírásainak,
- a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szaklétesítések idején is sokat vitatott alapszak a főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Karán folyik csak levelező tagozaton két szakiránnyal (*kereskedelmi, vendéglátó*). A szakot eredetileg nappali és levelező tagozatos képzési rendszerre akkreditálták, és korábban indítottak egy nappali tagozatos évfolyamot is. A gyakorlatban hamar kiderült, hogy a szakirányoknak megfelelő szakmai középfokú végzettség, majd az erre épülő nappali *üzleti szakoktató* alapképzés legalább két éves munkahelyi, gyakorlati tapasztalat híján senkit sem tesz alkalmassá szakácsok, cukrászok stb. gyakorlati oktatására. Ezen az elsőként induló nappali évfolyamon csak azok állták meg a helyüket, akik a felvételük előtt már néhány évet dolgoztak a szakmában. A szakra ma felvételi követelmény a két éves szakmai gyakorlat.

A 8 féléves képzés ötvözi a szakmai és pedagógiai ismereteket, a módszertani, elméleti és üzleti alapozó kurzusok (76 kredit) követik a más alapszakokon oktatott struktúrát, a pedagógiai modul (34 kredit) kurzusai pedig igyekeznek illeszkedni az alapképzés profiljához. Az óraszámok és a kreditértékek a levelező tagozaton elvártaknak megfelelően arányosak. A differenciált ismereteket a szakirányokon oktatják, mindkét modulban a szakiránynak megfelelő kurzusok szerepelnek 64, illetve 65 kredit értékben. *Kereskedelmi* szakirányon a kurzusok (pl. *bevezetés a kereskedelmi és szolgáltató vállalkozások gazdaságtanába, általános és szakáruismeret, kereskedelmi informatika, kereskedelmi logisztika, kereskedelmi marketing*) kifejezetten a szakmai ismeretek átadását célozzák, de igaz ez a *vendéglátó* szakirányra is (*vendéglátási informatika, különleges ételek és italok, bevezetés a turizmusba, vendéglátó szakoktatók tanüzemi gyakorlata*). A félévközi szakmai gyakorlatot a tanítási gyakorlat fedi le (12 kredit), amely ezen a képzésen (a levelező tagozati jelleg miatt) a 7. és a 8. félévben egy-egy tanítási napon 6-6 óra szakmai órátartást jelent. A képzés mindemellett nem követi teljesen a KKK struktúráját, mivel a bemutatott tanterv szerint a képzési idő a KKK-ban meghatározott 7 félévvel szemben 8 félév, a 30 kredites összefüggő szakmai gyakorlat nem szerepel a tantervben, és a szabadon választható tárgyak az előírt 10 kredittel szemben csak 9 kreditet képviselnek. A hallgatók számára – az összefüggő szakmai gyakorlat nélkül – a KKK-ban meghatározott 180 kreditnél több nem írható elő! (76+34+64 vagy 65+9=183 vagy 184).

Személyi feltételek

A szakfelelős, Farkas Julianna teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, neveléstudományból szerzett PhD fokozatot 2005-ben, oktatói és tudományos tevékenysége is pedagógiai területekhez köthető. Az MTMT-ben sajnos mindössze 3 tudományos közleménye található, melyek közül egy könyvrészlet, 2 konferenciatanulmány: publikációs

aktivitását szakfelelősként érdemes lenne erősíteni. A *kereskedelmi* szakirány felelőse Kozár László, a *vendéglátó* szakirány felelőse Lugasi Andrea.

A szakon 34/37 kurzust 50 oktató tanít, akikből 41 tantárgyfelelős. A főiskolai docensek száma 20, a főiskolai tanárok közül 10 jelenik meg a leadott anyagban. Az oktatásban mindössze egy AE és három V beosztású oktató vesz részt.

Az alapozó módszertani és elméleti társadalomtudományi A és B modul tantárgyfelelősei valamennyi alapszakon azonosak, mivel főiskolai szinten egységes a diszciplínák tartalma. Tudományos minősítésük alapján az oktatói kar erős: 43-an minősítettek, 2 egyetemi tanár és 8 egyetemi docens is megjelenik a képzésen, akik azonban általában csak tantárgyfelelősök, és nem oktatnak. Itt is megjelenik tehát a főiskola általános gyakorlata, amely szerint a tantárgyfelelősök egy része nem vesz részt tantárgya oktatásában. Az intézmény szerint a tantárgyfelelősök azért nem vesznek részt minden szakon az oktatásban, mert az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. Ezért – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

A szak indulásakor a szakmai és a pedagógiai-pszichológiai tárgyak többségének a tantárgyfelelősei között alig voltak tudományos minősítéssel rendelkező oktatók, míg mára csak két olyan tantárgy van, amelyet PhD-val ugyan nem, de jelentős gyakorlati tapasztalattal rendelkező oktató tanít, bár ebben az esetben is meg van jelölve tudományos fokozattal rendelkező oktató, aki viszont nem vesz részt a tárgy oktatásában. A tárgyakat ténylegesen oktatók ugyanakkor nagyon leterheltek.

Tudományos háttér

A szak erősen gyakorlatorientált: szakoktatói képzésen – főleg levelező tagozaton – nehéz elvárni a nemzetközi szintű tudományos tevékenységet, így azt kell megállapítani, hogy a szak tudományos háttere szegényes. Önálló, markáns kutatási projektek nincsenek, a tanszék inkább konferenciák szervezésében vesz részt. Ezt a területet a jövőben fejleszteni kell, a minősített oktatóknak hosszú távon is célszerű lenne komolyabb publikációs aktivitást produkálni.

Infrastrukturális feltételek

A KVIK-n az infrastrukturális feltételek adottak a vizsgált képzéshez. Az intézmény biztosítja a képzés tantermi ellátottságát: 5 előadó, 48 olyan tanterem, 12 számítógépes labor, 4 nyelvi labor áll a hallgatók rendelkezésére. Az oktatástechnikai ellátottság is kiváló, kitűnően felszerelt, fókuszcsoportos vizsgálatok lebonyolítására alkalmas termet is kialakítottak, amely technikai felszereltségénél fogva (hang- és képrögzítés; vetítéstechnika stb.) alkalmas marketing-, reklám- és piackutatás jellegű feladatok gyakoroltatására, a kvalitatív technikák elsajátíttatására. A szakmai gyakorlathoz (tanítási gyakorlat) biztosítják a gyakorlati helyeket.

Az intézményi könyvtár közel 4000 érvényes beiratkozással rendelkezik, kb. 90.000 kötet és 150 féle folyóirat áll a hallgatók rendelkezésére, a szakkönyvállomány tartalmazza a tantárgyi tematikák irodalomjegyzékében felsorolt könyveket. Az intézményben olyan korszerű szolgáltatásokat nyújtó informatikai hálózat működik, amelyhez a hallgatók rendszeresen és szervezett formában hozzáférhetnek, a szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítésének szakmai, kutatási, feltételei adottak.

A hallgatói ügyintézés jelenleg kari szinten zajlik, az egységes ügyfélszolgálat kialakítása folyamatban van.

Összességében a mindenkori hallgatói létszámnak megfelelő a tantermek, laboratóriumok, tanszéki helyiségek elhelyezése, a képzést szolgáló szervezeti, hivatali struktúra működtetése, bár a korszerűsítés időszerű.

A képzési létszám és kapacitás

A képzési kapacitás 80 fő, a vizsgált időszak első 3 évében 35-41 fő közötti volt a felvettek száma. A 2012/13-as és a 2013/14-es tanévekben (a finanszírozás megszűnése után) a szakot nem tudták elindítani. A 2014/15-ös tanévben azonban 45 fővel újra indult a képzés, miután az iskolák finanszírozzák a jelentkezők költségeit.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A számonkérések között arányosan szerepelnek a gyakorlati jegyek és a kollokviumok, levelező képzés lévén nem igazán látható az önálló feladatok, esettanulmányok szerepe. A kis hallgatói létszám miatt az előadások is gyakorlatiasak, interaktívak.

A tananyagfejlesztés főként az oktatási segédletekre irányul, és alig van önálló tananyag. A hallgatókkal történt találkozásokon ez éles kritikaként jelent meg. Levelező képzésen különösen fontos lenne az írott anyag, de az alacsony létszámok és a kevés hazai szak miatt nincsenek jól használható szakkönyvek. Az alapozó tárgyaknál a *turizmus-vendéglátás* alapszak anyagait használják, de a szakirányoknál már nagyok a hiányosságok. A tanszék igyekszik fejleszteni az oktatott anyagokat, de ez a fiatal szak miatt is nagyon nehéz.

A legtöbb kritika a hallgatók részéről a szakmai gyakorlatokkal kapcsolatban merült fel. A pedagógiai gyakorlatokat a főiskola által megjelölt gyakorlóiskolában kell teljesíteni. Megaláznak tartják, hogy gyakorló oktatóként tanítási gyakorlaton kell részt venniük. („Olyan helyre kell tanítási gyakorlatra járnom, ahol az értékelő oktatót korábban én tanítottam”). További kritikaként merült fel, hogy a végzés után csak a szaktárgyak oktatására kapnak jogosultságot, így úgy érezték, hogy „nem azt kapták, amit vártak”. Ugyanakkor volt olyan vélemény is, hogy kiváló a képzés.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő. Az értékelés és ellenőrzés általános részét az intézmény Tanulmányi és Vizsgaszabályzata, míg a specifikus részét a tantárgyi követelmények rögzítik. A számonkérési formákat a mintatantervek tartalmazzák, a feltételek teljesítésének módját pedig az oktatási szervezeti egységek határozzák meg, amelyet a hallgatói tájékoztatókban közzétesznek. A kritériumtárgyak teljesítését az oktató aláírással igazolja, amely az oklevél megszerzésének feltétele. Az alapozó tárgyaknál az írásbeli, a többi tantárgy esetében a kis létszámra tekintettel a szóbeli vizsgáztatás jellemző.

A szakdolgozati témaválasztás során a hallgatók nagyjából fele-fele arányban választják a pedagógiai-pszichológiai, illetve a szakmai témákat. A záróvizsga három részből áll: a hallgató megvédi szakdolgozatát, majd két szóbeli vizsgát tesz, az egyiket a szakmai anyagból, a másikat a megadott pedagógiai témakörökből. A záróvizsga-bizottság elnöke külső, a szakképzés területén jártas személy.

A szakon érdekes újdonság, hogy a kötelező, illetve a szabadon választható irodalmat, szakkikkeket elolvasó és otthon feldolgozó hallgatók a vizsgán jegyzeteiket használva számolhatnak be, beszélhetik meg a vizsgáztató oktatóval az olvasottakat.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szak iránti jelentkezői érdeklődés az adatok alapján hullámzó. A vizsgált időszak utolsó 2 évében nem is indult el a szak. Az évente kiadott diplomák száma hullámzó. Eddig összesen 114 főt vettek fel, és 62 diplomát adtak ki. Az első alkalommal mindössze ötöt (a 2009/2010-es tanévben a nyelvvizsga hiánya miatt a végzettek 62%-a nem kapott diplomát), a legtöbb diploma kiadására a 2011/12-es évben került sor (18 fő). A végzettek a jelentés szerint a végzés után 4-5 évvel szerzik meg nyelvvizsgájukat.

Már dolgozó levelező tagozatos hallgatóknál nem igazán értékelhető a tehetséggondozás. A többségük nem tanul tovább, a hallgatók mintegy 1/3-a viszont a *közgazdász tanár* mesterszakon folytatja a tanulmányait.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a szak felelőse, aki egyben a Pedagógiai Intézeti Tanszék vezetője is. A főiskolán az alap- és mesterképzési szakok felelőseit – a Tudományos Tanács véleményének kikérését követően – a rektor bízza meg az érintett alapozó vagy szakmai intézet vezetőjével egyetértésben. Az alap- és mesterképzési szak felelőse teljes munkaidőben (AT) foglalkoztatott, tudományos fokozattal rendelkező egyetemi, főiskolai tanár, egyetemi, főiskolai docens lehet, aki a szak legalább egy tantárgyának is felelőse.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BGE minőségügyi tevékenységének irányítási rendszere 2005 óta működik, és folyamatosan fejlődik, bővül, ennek is köszönhető, hogy a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi Díj elismerésben részesült. A Minőségirányítási Kézikönyv tartalmazza az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, az éves intézkedési tervek pedig biztosítják annak aktualizálását. A végrehajtást elsősorban a Minőségirányítási és Értékelési Bizottság és a Minőségügyi Iroda koordinálja.

A főiskola minden évben elvégzi a központi (aktív és végzett hallgatókra vonatkozó) felméréseket, a kérdőívek a központi kérdések mellett intézményspecifikus kérdéseket is tartalmaznak. A felmérésekről a főiskola saját elemzéseket készít a Módszertani Intézeti Tanszék vezetőjének koordinációjával. A DPR felmérések eredményeit a főiskola képzési, szolgáltatási fejlesztéséhez jelentős mértékben felhasználja. A DPR felmérésekben az adott szakra vonatkozó szakspecifikus adat nincs, ami nem meglepő, miután ezek a hallgatók többnyire már önálló munkahellyel rendelkeznek. A karon dolgozói teljesítményértékelés és elégedettségmérés is zajlik. Az oktatók-kutatók teljesítményértékelése

intézményi szinten zajlik, az OMHV kérdőívek papír alapúak, de tervezik az elektronikus rendszerre való áttérést.

A MAB határozatra vonatkozóan intézkedés nem történt, mert a határozatban kritika nem fogalmazódott meg.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise átgondolt, a kari sajátosságok mellett a szakra vonatkozó specialitásokat is tartalmaz, összegzi az *erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket, veszélyeket*, és e tényezők mellé átgondolt stratégiákat is megfogalmaztak. A szak helyzetét nehezíti a képzés sajátos helyzete: elszigeteltsége a pedagógus szakoktól, ugyanakkor a pedagógus pálya népszerűtlensége. A képzés színvonalának fenntartása ellen hat az is, hogy nem minden évben sikerül indítani, bár az analízis *erősségként* tartja számon a szak hosszú távú fenntarthatóságát.

A képzési tartalom és az ismeretátadási technikák megújításra szorulnak, oktatásmódszertani fejlesztések szükségesek.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak tantervét a KKK-hoz kell igazítani.
2. Fontos lenne jelentkezők toborzása, aktívabb kommunikáció, kapcsolatteremtés a szakiskolákkal, a felvett hallgatói létszám növelése, gazdaságossági számítások elvégzése
3. Szükséges a nyelvvizsgák segítése és a lemorzsolódás csökkentése.
4. A hospitálások, szakmai gyakorlatok rendszerét alaposan át kell gondolni, a hallgatói igényekhez kell igazítani.
5. Fejleszteni kell a tananyagokat: tankönyvek, jegyzetek kidolgozása szükséges.
6. Erősíteni kell a tudományos háttérrel, ösztönözni a tanszéki kollegák publikációs aktivitását. (A kutatási témák koordinálása, markáns kutatóműhelyek kialakítása, kutatási eredmények beépítése az oktatásba.)

Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>üzleti szakoktató</i> alapképzési szak <i>vendéglátó, kereskedelmi</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2009/8/IX/9. (az Apáczai Csere János Karon)</p>	<p>2016/1/VII/3/32. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény több éve nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

A szakindítási véleményezés óta eltelt számottevő idő miatt az új akkreditáció megszerzéséhez az aktuális tartalmi, személyi és infrastrukturális feltételek teljes körű értékelésére kitérő új eljárás szükséges, a MAB vonatkozó szakindítási útmutatója szerint elkészített és a rektor által a MAB elnökéhez benyújtott beadvány alapján.

Minőségértékelés a szakok országos helyzetéről: nemzetközi gazdálkodás alapképzési szak,
nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterképzési szak

A=akkreditált (11)
AM=monitorvizsgálat (12)
NA=nem akkreditált (1)

Intézmény/szak	nemzetközi gazdálkodás BA	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MA	képzés összesen
ANNYE		A	1
BCE	A	A	2
BGE	AM		1
BKF (MET)	AM		1
BME	A	AM	2
DE	A	A	2
EF	AM		1
ME	AM	AM	2
NYME	A	A	2
PE	A	A	2
SZF	AM		1
SZE		AM	1
SZIE		A	1
SZTE		AM	1
TPF	AM		1
WSUF	NA		1
ZSKF	AM	AM	2
17 intézmény	13	11	24 képzés

A nemzetközi gazdálkodás alapszakon és a nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterszakon a MAB összesen 24 képzést értékelt 17 intézményben. Ezek közül 6 intézmény (mind főiskola) csak az alapszakot indította, 4 intézmény (mind egyetem) pedig csak a mesterszakot.

E szakok és a megfelelő KKK-k magyar **szakrendszerbe való illeszkedése jónak mondható**, és a fenntartásuk több okból indokolt. Talán a legfontosabb ezek közül a kedvező elhelyezkedési esély (ezt a legtöbb intézményi értékelés bizonyítja is), emellett lényeges megemlíteni az elméleti és gyakorlati ismeretek szerencsés arányát a két szak előírt tárgystruktúrájában. Ezzel összefüggésben még azt is jelezni kell, hogy ez az alap- és mesterszak mintegy hidat képez az *elméleti közgazdaságtan* és az *üzleti tudományok*, tágabb értelemben pedig a *gazdaságtudományok* és a nemzetközi kérdésekkel foglalkozó egyéb *társadalomtudományok* vagy oktatási területek (*politikatudomány, nemzetközi tanulmányok, Európa-tanulmányok*) között. A szakoknak stratégiai jelentőséget ad az ország földrajzi elhelyezkedése, geopolitikai és a nemzetközi gazdaságban betöltött szerepe.

A képzéseknek az intézményi stratégiákkal való konformitása akkor lenne megítélhető, ha valóban ismernénk ezeket a stratégiákat. Az intézmények által benyújtott akkreditációs dokumentumokban vannak ugyan ilyen utalások, de kérdéses, hogy a szó valódi értelmében léteznek-e az említett intézményi stratégiák. A magyar felsőoktatás jelenlegi helyzetében a fő cél a túlélés, és az egyes intézmények ennek rendelik alá a szakok indítását és fenntartását, nem pedig tényleges erőforrás-ellátottságuknak és piaci helyzetüknek.

Sokkal lényegesebb kérdés az intézményi **portfólióba való illeszkedés**. Általában megállapítható, hogy az alapszak fenntartása ott gyakoribb, ahol egyébként van *üzleti* képzés is, a mesterszak pedig ott működik jól, ahol az intézménynek jelentősebb *elméleti közgazdaságtani* és módszertani oktatói, illetve tudományos bázisa van. Sajnos akad olyan eset a vizsgált 24 képzés között – szinte kizárólag alapképzéseknél –, ahol az *üzleti* képzés sem olyan erős, hogy az alapszak megfelelő színvonalú lehetne. A portfólióba való illeszkedés azonban abban az értelemben mindenütt megvan, hogy az adott intézményben működnek más *gazdasági* szakok is. Ha viszont ezt az illeszkedést szigorúbban vesszük, és a portfóliót minőségi (kivált oktatói minőségi) szempontból értelmezzük, akkor sajnos számos esetet találunk, ahol nem *nemzetközi gazdálkodás, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás-orientációjú* (vagy ilyen orientációjú, de ezen a szakterületen nem elismerhető teljesítményű) oktatók is tárgyfelelősök vagy akár szakfelelősök. Az utóbbi állítás némi túlzással úgy tömöríthető, hogy a nagyobb egyetemek és a BGE kivételével szinte **egyik képzés szakfelelőse sem mutat fel valóban megfelelő tudományos teljesítményt**. Ezt a tényt a legtöbb esetben jelzik is az értékelő jelentések szerzői, de eléggé megengedően térnek napirendre fölötté.

A vizsgált 24 esetből **1-nél javasolható az akkreditáció megvonása** – egyébként ez aligha lesz meglepetés az

intézmény vezetői számára, akik lényegében bezárták a szakot, és visszavonták onnan erőforrásaikat. Ennél az intézménynél azonban továbbra is a MAB fokozott figyelme indokolt, mert az általuk benyújtott akkreditációs anyag az egész intézmény tekintetében is igen komoly hiányosságokra utal.

Valójában azonban szinte az összes vizsgált képzésben lehetne találni – legalább apró **formai** – hiányosságot.

A képzésekről készült jelentések több helyen kifogásolták a **KKK-nak való megfelelés** – olykor jelentős – gyengeségeit. A képzés komoly tartalmi gyengeségét jelentő **hiányosság** pl., amikor egy tárgyba vonják össze az *elméleti* és az *üzleti* jellegű *nemzetközi pénzügyi* tárgyakat, vagy amikor az alapozó *makro- és mikroökonómiai* tárgyak óraszámát szorítják vissza. Van, ahol a *nemzetközi szakmai profilt regionális* jellegűnek tekintik, és emiatt háttérben hagyják az *európai és globális* témaköröket. Nem egy helyen látható, hogy – az oktatói állomány szakmai profiljához igazodva – a *gazdasági* tárgyak egy része helyett *politikai* vagy *társadalomtudományi* tárgyak szerepelnek. Mindez általában („kidekázva”) még éppen belefér a KKK-ba, de minőségi szempontból feltétlenül aggályos.

Nem kimondottan KKK-téma, mégis meg kell említeni: számos intézmény úgy folytat **idegen nyelvű képzést**, hogy ennek a nyelvi feltételeit **senki sem értékelte**. Ez az angol nyelvű programoknál is gond, de különösen súlyos ott, ahol francia nyelvű képzést folytatnak, és az oktatói állomány hiányos nyelvtudása miatt fokozat nélküli középiskolai tanárok, vagy akár nemzetközi ügyintézők tartják az órák egy részét.

Az oktatás, kutatás **személyi feltételeit** illető országos összkép eléggé egyértelmű. A képzések oktatói korfája a felsőoktatás nagy részéhez hasonlóan torz, középen behorpadt. A vezető, kiemelkedő tudományos teljesítményű oktatók jó része már a kifutó generációhoz tartozik, a 40-50 év közötti korosztály képviselője pedig meglehetősen gyenge. Országosan és általánosan egyébként ezt a *gazdaságtudományi* MTA doktora címet szerzők kis száma is jelzi. Külön érdekes lenne kimutatni, milyen kevesen szerezték meg ezt a tudományos címet (vagy akár csak a sokkal kisebb szakmai súlyú habilitációt) az elmúlt 5 évben a *nemzetközi gazdálkodás, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szakterületen. Aki megszerezte, az oktat egyetemen is, hiszen a tudományos címe nagy érték az akkreditáció szempontjából.

Így aztán az esetek többségében azt látjuk – ahogy fentebb már utaltunk rá –, hogy komolyabb tudományos teljesítmény nélküli, olykor nem is szakirányú PhD-val rendelkező oktatók a **szakfelelősök**. Ha részletesen megnézzük a vizsgált képzések felelőseinek a listáját, akkor azt találjuk, hogy aránylag szigorú értelemben (de azt azért pl. megengedve, hogy a mesterszak felelőse más, *elméleti piacszerkezeti és -szabályozási* kutatási irányú, de DSc-vel rendelkező, igen komoly egyetemi tanár legyen) a 24 képzésnek csaknem felében, 11 helyen nincs meg a szakfelelős elvárt szakmai profilja és/vagy teljesítménye.

A 40 év alatti generáció már ismét nagyobb számban van jelen a képzések oktatói között. Ez azt is jelenthetné, hogy a hosszabb távú utánpótlás nem fog hiányozni. Az életrajzok alapos áttekintése azonban fontos kockázati tényezőt jelez: az „*in-bred*” PhD fokozattal⁵⁶ rendelkezők 50% fölötti arányát (természetesen csak az egyetemeken, hiszen a fogalom csak náluk értelmezhető). Sajnos a formális doktori iskola-akkreditáció megléte nem fedheti el a tényt, hogy több, nemcsak Budapesten kívüli magyar egyetem *gazdaságtudományi* PhD programja messze elmarad a vezető hazai egyetemek doktori programjainak a minőségétől. A vizsgált 24 képzés közül mintegy 6 olyan, ahol ez az „*in-bred*” (beltenyészeti) probléma az oktatói állomány tényleges minőségét is befolyásolja.

Fel kell tehát hívnunk a figyelmet, hogy a PhD fokozatok megfelelő arányú megléte önmagában csak a MAB belső intézményi logikája (hogy tudniillik elfogadja azoknak a PhD fokozatoknak a minőségét, amelyek általa akkreditált programokból származnak) szerint jelentheti az oktatói állomány szakmai alkalmasságának a garanciáját.

A 70-75 év közötti professzorok jelentős része ezen a szakterületen is teljesen alkalmas a minőségi munkára. A vizsgált intézmények közül több magánfőiskolán (például a ZSKF-en) látunk erre jó példákat. Egyetemeken sajnos nem, hiszen ott 70 év fölött kötelező a nyugállomány, és csak professor emeritusok alkalmazhatóak korlátozott fizetéssel és terheléssel.

Az intézmények infrastruktúrája minden esetben megfelelőnek találtatott. Az egyetemek – különösen a nagy egyetemek – esetében az infrastruktúra nemcsak jó, hanem általában európai mércével is legalább átlagos. A kisebb főiskoláknál a könyvtárak állománya több esetben kifejezetten szegényes, és az oktatási helyiségek befogadóképessége vagy az épületek elhelyezkedése sem a legjobb. Példa az utóbbira a Budapesten oktató, de vidéki székhelyű főiskolák működése.

Mindezeket is figyelembe véve nincs olyan képzési hely a vizsgáltak között, ahol az akkreditáció megvonását infrastrukturális problémák miatt kellett volna javasolni.

A hallgatói létszám összességében csökken a *nemzetközi gazdálkodás, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szakokon,

⁵⁶ Ez az angol kifejezés azt jelenti, hogy valaki abban az intézményben oktat, ahol a PhD fokozatát szerezte. Az Amerikai Egyesült Államokban ezt általában nem is engedik meg, mert jelentős erkölcsi kockázat, ha egy intézmény maga is közreműködhet abban, hogy minél több oktatója szerezzen PhD fokozatot.

ami több esetben a képzések indítását veszélyezteti, illetve lehetlenné is tette. A külföld elszívó hatása különösen az osztrák határhoz közeli intézményeknél erős, azért is, mert az ausztriai felsőoktatásban nincs tandíj (vagy költségtérítés). Kisebb mértékben az is megfigyelhető, hogy a *nemzetközi* képzések a népszerűségükből is vesztek bizonyos hallgatói illúziók szertefoszlása miatt. Korábban ilyen illúziók fűződtek pl. a bőséges brüsszeli álláslehetőségekhez vagy a multinacionális vállalatok tömeges betelepüléséhez Magyarországra.

A hallgatók komoly nyelvi hiányosságai különösen a vidéki intézményekben akadályozzák meg a diplomák megszerzését. Elképzelhető, hogy a nyelvigényes szakoktól való félelem is szerepet játszott az ilyen szakok elsorvadásában egyes kisebb vidéki intézményekben.

A hallgatói létszám visszaesése több vizsgált intézményben is szinte drámai **kapacitás-kihasználatlanságot** okozott. Nem lenne azonban szerencsés, ha a kormányzat további kapacitás- és így finanszírozáscsökkentéssel reagálna erre a folyamatra, mert ezzel ördögi kört indíthatna el, és a hallgatói költségek növekedése még jobban csökkentené az érdeklődést ezen szakok iránt.

Másfelől ebből az is következik, hogy a **hallgatói létszámot nem célszerű** (sem abszolút, sem viszonyzámként) bármilyen intézményi, kari vagy szakai szintű **teljesítménymutatóként értelmezni**. A hallgatói létszám korántsem csupán az oktatás minőségének függvényében alakul⁵⁷, hanem pénzügyi, telephelyi tényezők és különféle elszívó hatások is szerepet játszanak benne. Van például olyan vidéki középváros, ahol évek óta látható: a város kb. országos 8. helyen – tehát közvetlenül a „kutatóegyetemek” után – rangsorolt egyetemére sokkal inkább a szűkebb régió más településeiről jelentkeznek, a város ugyancsak országos élmezőnybe tartozó vezető gimnáziumából viszont Budapestre „szokás” beadni a jelentkezéseket. Ez a szociálpszichológiai/szociológiai tényező ugyancsak növeli a kapacitásproblémákat az adott egyetemen.

A **számonkérési formák** között – legalábbis egyes intézményi értékelések szerint – látszanak egy örvendetes eltolódás kezdeti jelei. Különösen a mesterképzéseken, és különösen a nagyobb egyetemeken (de egyéb intézményekben is) kezdik belátni a tesztrendszerű vizsgáztatás hátrányait, és lassacskán előtérbe kerülnek a kifejtő („esszéjellegetű”) írásbeli, sőt a szóbeli vizsgák is. Ugyancsak terjed a prezentációkon és a csoportmunkán alapuló számonkérés. Mindez nagyon jó irány, de azt is látni kell, hogy a hallgatói létszámok csökkenése szükségessé, egyben lehetségessé is teszi a tömegoktatásra jellemző számonkérési formák visszaszorítását.

A **szakdolgozatok** színvonaláról nem sikerült objektív információkat szerezni. Egyes szakdolgozatokba betekintve, illetve címlistájukat áttanulmányozva bizonyos általánosabb következtetésekre juthattak a látogató bizottságok. Különösen a nagyobb egyetemek mesterszakjain látszik igényesebbnek a témaválasztás (és ebben a témavezetők aktívabb közreműködése), míg az alapszakos képzéseken, illetve a kisebb főiskolákon elég gyakori, hogy a hallgatók a munkaadójukkal szoros kapcsolatban álló szakdolgozati témát választanak. Ilyen lehet például az adott cég pénzügyi elemzése vagy piacának, főbb termékeinek analízise.

A lemorzsolódási, illetve a későbbi diplomaszerezésről tanúskodó adatok egyes intézmények szakjain szinte drámaiak (például: MET, Edutus, TPF, ZSKF). Ott sem sokkal jobb a helyzet, ahol a látogató bizottságok jelentései erre nem tértek ki külön – talán a BCE és valamelyest a DE, az SZTE, a BME és a BGE tekinthető kivételnek. Ennek általában a nyelvvizsga – pontosabban, a *nemzetközi* szakok esetében, a *második* nyelvvizsga – hiánya az oka, és csak ritkábban a munkahelyi és a felsőoktatási követelmények egyidejű teljesítésének a nehézségei. Egyébként a levelező képzés épp ezt az utóbbi gondot hivatott megoldani.

Az **elmaradt nyelvvizsgák miatti lemorzsolódás** nemcsak az intézményeknek, hanem a hallgatóknak is komoly kárt okoz, és az indokoltnál rosszabb színben tünteti fel az egész magyar felsőoktatás eredményességét.

Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés

A minőségfejlesztési és -biztosítási folyamat formális követelményeit az összes vizsgált képzés esetében nagyrészt vagy mindenben teljesítik. Az oktatói minőséget illetően erősen kétséges, hogy azt a felsőoktatási minőségbiztosítás jelenlegi bürokratikus rendszere megfelelően tudná mérni.

A DPR rendszer több intézményben jól működik (pl. BCE, BGE, BME, de nem kevés más helyen is), és tanulmányai erősen megfontolandóak: pl. az, hogy a *nemzetközi* szakokon végzettek *kezdő átlagjövedelme* is több intézmény esetében meghaladja a docensi fizetést. Ez két irányba mutató tanulság: 1. ezek a szakok igen jó elhelyezkedési lehetőségeket biztosítanak, 2. még a vezető oktatói fizetések is túrhetetlenül alacsonyak. Így tehát 1. ezeket a szakokat a diplomák piaci értéke alapján feltétlenül indokolt nemcsak fenntartani, hanem fejleszteni is; 2. ez a fejlesztés nem lehet sikeres, ha nincs pénz a valóban minőségi vezető oktatók megfizetésére.

⁵⁷ Az *érezkelt* és a *tényleges* minőség közötti különbség itt is legalább annyira megvan, mint bármilyen más piaci vagy nem-piaci termék, illetve szolgáltatás esetében.

A DPR rendszer továbbfejlesztését és elterjesztését mindenestre feltétlenül szorgalmazni kell.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a minőségbiztosítási rendszerekről rendelkezésre álló adatok általában megnyugtató képet mutatnak. Ez azonban elsősorban formai alapon, és a vizsgált intézmények által szolgáltatott információk alapján van így, tartalmilag nem feltétlenül.

A látogató bizottsági jelentések számos **minőségfejlesztési javaslatot** fogalmaztak meg. A legfontosabb közülük az, hogy a *nemzetközi* szakok fenntartása **országosan** mindenképpen indokolt. Ettől függetlenül egyértelmű **túlzás**, hogy **17 intézményben** kellett elvégezni az ilyen szakok akkreditációs vizsgálatát, hiszen ennyi helyen nem lehetnek meg a képzés tudományos erőforrásai. Ezt a számot adminisztratív eszközökkel azonban már nem volna érdemes csökkenteni, hiszen 3-4 esetben már nem is indulnak ilyen képzések (ezek közül 1 alapszak olyan, ahol az akkreditációt a MAB megvonta), és legalább további 4-5 esetben legalábbis erősen kérdéses, hogy az adott intézmény fenn tudja, fenn kívánja-e tartani őket.

A képzések működtetésével kapcsolatban érdekes stratégiai megoldást választott a SZIE, az SZE és az SZTE (valamint a más piacra dolgozó ANNYE). Ők **csak mesterszakot indítottak** abból a feltevésből kiindulva, hogy az alapképzés tartalmilag nem sokban tér el más, elsősorban *közgazdasági* alapszakokétól. Ezzel a feltevéssel csak részben lehet egyetérteni. Ugyanakkor ez gazdaságos megoldás, amely szakmailag végül is elfogadható. Nehezebb azonban a mesterképzést megfelelő tartalommal megtölteni akkor, ha nagyrészt hiányzik vagy a *közgazdasági*, vagy az *üzleti tudományi* bemenet (azaz az egyik vagy a másik irányú szakmai alapok).

A szakok jövőjét illető általános javaslatokon túl számos egyéb stratégiai észrevételt és javaslatot fogalmaztak meg. Ezeket az alábbiakban értékeljük.

Nyelvoktatás: igen gyakori gond, hogy nem tudják kiadni a diplomák akár jelentős részét is a két nyelvvizsga hiánya miatt. Nem az akkreditációs folyamat szigorításával kellene reagálni erre, hiszen ez nem szakmai kérdés, és a nagyobb, több szakot működtető, tökeerősebb felsőoktatási intézmények könnyebben megtalálják erre a megoldást. A hiba a hallgatók oldalán is lehet, elsősorban annyiban, hogy a képzési folyamaton belül másodrendű (és sokáig halogatható) ügynek tekintik a nyelvvizsga megszerzését. Nem kevesen akadnak olyanok is, akiknek a munkahelye nem kér formális diplomát, hanem megelégszik a tanulmányok elvégzését tanúsító igazolással – ekkor pedig a hallgató számára mégsem sürgős a nyelvvizsga. Ez elsősorban az üzleti világra jellemző, ahol – a közszférával ellentétben – nem elsősorban oklevelektől függ a hivatali és az anyagi előrelépés.

Kutatási teljesítmény: több helyen szerepel, hogy a fiatalabb oktatók kutatómunkáját támogatni kell (anyagilag vagy az óraterhelés csökkentésével), mert különben nem sikerül nekik a tudományos előmenetel. Ezt a javaslatot azért kellene komolyan venni, mert a megvizsgált intézmények túlnyomó többségében még a senior oktatók nagyobb része sem nyújt igazán értékelhető tudományos teljesítményt. A szakfelelősöknek kevesebb, mint 20%-a rendelkezik akadémiai doktori címmel, és nem egy van közöttük, akinél még az ilyen tekintetben elnéző értékelések is felhívják a figyelmet az igen gyenge, és olykor nem is szakirányú publikációs mutatókra.

Publikációs lehetőségek: a fentiekben valamelyest biztosan közrejátszik a nívós publikációs lehetőségek szűkülése. A vizsgált képzések oktatói gárdájának csak a töredéke (az ANNYE, a BCE, a BME, a DE, az SZTE és a PE egyes oktatói) mutat fel cikkeket nemzetközileg jegyzett folyóiratokban. A többségnek semmilyen igazi nemzetközi publikációja sincs, bár papíron rendelkezik ilyenekkel – ezek különféle, formailag lektorált (s többnyire a szűkebb régió rendezvényeit összegző) konferenciakötetekben jelentek meg.

A vezető 4-5 (oktatási intézménytől független) magyar gazdaságtudományi folyóiratban is csak legföljebb az egyharmaduk tudott publikálni. Mindez azonban nemcsak az oktatók hibája, hanem arra is visszavezethető, hogy a színvonalas külföldi publikációk költségei folyamatosan nőnek, és az igényeknek megfelelően gyarapodnak a „ragadozó” folyóiratokban felkínált publikációs lehetőségek. Mivel a magyar PhD követelmények között *számszerű* publikációs teljesítmény is szerepel, és ezt egy időben akár csaknem száz doktorjelöltnek is teljesítenie kellene, nagyon nagy a nyomás az elérhető folyóiratokon, ez pedig az utóbbiak mezőnyének a felhígulását okozza.

Kormegoszlás: az oktatói gárda elöregedése a legtöbb *nemzetközi* képzésre jellemző, és ezt súlyosbítja a 40 év körüli generáció kisebb jelenléte a vizsgált képzések oktatói között. Javaslatunk hosszabb távon a tudományos előmenetel feljebb érintett fokozott támogatása.

Vállalati kapcsolatok: ezek fejlesztését a legtöbb jelentés javasolja, és feltétlenül szükség is van rá. Hatékony menedzselésükre alig találtunk példát a vizsgált képzések között.

Nemzetközi gazdálkodás alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/96.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/4/5. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Budapesti Corvinus Egyetem *nemzetközi gazdálkodás* alapszakán a képzés nappali tagozaton, 2006 óta magyar nyelven, 2007 óta angol nyelven is folyik. A tantervben nincsenek specializációk. A hallgatói visszajelzések arra utaltak, hogy a korábban meglévő specializációk (szakirányok) lehetőségeit hiányolják. (2005-ben a MAB *külgazdasági vállalkozás, európai integráció és világgazdasági* szakirányokkal akkreditálta a képzést.) Megfontolandó ezek visszaállítása, amelyhez a *Gazdálkodástudományi Kar* és a *Közgazdaságtudományi Kar* között szorosabb együttműködésre, szélesebb körű „átoktatásra” lenne ismét szükség.

Bár a vonatkozó KKK szerint az alapszakon 180 kreditet +30 kredit szakmai gyakorlatot kell teljesíteni, a tantervből csak 176 kredit lefedése olvasható ki: alapozó ismeretek 66 kreditnyi kötelező és 18 kreditnyi kötelezően választható tárgy, amelyből 9 kredit az elméleti-gazdaságtani csoportba, 9 kredit a társadalomtudományi csoportba sorolható; a szakmai törzsanyag 83 kreditből áll, ebből 66 kötelező, 17 kötelezően választható; a szabadon választható tárgyakhoz 9 kreditet allokál a program.

Az angol nyelvű képzés tanterve megegyezik a magyar nyelvű képzéssel.

A tanterv – a fenti hiányosságot leszámítva – összhangban van a KKK-val és az egyéb jogszabályi előírásokkal, a szakmai összetétel színvonalas képzést mutat.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kacsirek László minden tekintetben megfelel a feltételeknek, oktatási, kutatási tevékenysége összhangban van a szakkal. A szakfelelős a magyar és az angol nyelvű képzésben azonos. A 42 kötelezően felveendő tantárgyat a magyar és az angol nyelvű képzésben összesen 106 oktató oktatja. A magyar nyelvű képzés tantárgyfelelősei, oktatói minden tekintetben megfelelőek, az oktatói kredit- és óraterhelések teljesítik a feltételeket. A vezető oktatók aránya igen magas. A kiugróan magas oktatói kreditterheléseket az intézmény hiánypótlással korrigálta, továbbra is vannak azonban olyan tantárgyfelelősök, akik **nem vesznek részt** a szakon folyó képzésben sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével. Az angol nyelvű képzést illetően a hiánypótlást követően sem világos a kép. Az angol nyelvű képzésben számos **tantárgyfelelősnek nincs tudományos fokozata, vendégoktató**, egy tárgy felelőse az angol nyelvű képzésben tanársegéd.

A szakon oktatók 65%-a minősített, az AT oktatók aránya 88%, az AE és V oktatóké 12%.

Tudományos háttér

A képzésben szakterületük vezető személyiségei oktatnak, akik folyamatos, magas színvonalú publikációs tevékenységet folytatnak. Az oktatás tudományos háttere biztosított, ahogyan a szakról történő felsőoktatási továbblépés is.

A Nemzetközi Gazdálkodási Kutatóközpont, valamint az intézmény doktori iskolái a képzés intézményesen szervezett tudományos háttéréhez biztosítékul szolgálnak.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek minden igényt kielégítenek, mind a számítástechnikai, mind a könyvtári ellátottság tekintetében példaértékűek a hazai felsőoktatásban. Hasonló mondható el a hallgatói tanulmányok eredményes

elvégzését segítő további szolgáltatásokról. Külön kiemelendő a hallgatói szervezetek rendkívül magas száma: mintegy 30 diákszervezet működik az intézményben.

A képzési létszám és kapacitás

A nemzetközi gazdálkodás alapképzés éves tervezett felvételi keretszáma folyamatosan emelkedett mind a magyar (2009: 40 fő, 2013: 160 fő), mind az angol nyelvű képzésben (2009: 40 fő, 2013: 60 fő). E keretszámokat 2009-2012-ben jellemzően meghaladta (a magyar nyelvű képzésben: 105%, 187%, 17%, 77%-kal; az angol nyelvű képzésben 2012-ben 42%-kal) a felvett hallgatók száma, mindezt az intézmény képzési kapacitása lehetővé tette.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon a tananyagfejlesztés folyamatos és biztosított, megfelel a nemzetközi standardoknak. A tantervből, tematikából megállapíthatóan nagy hangsúlyt fordítanak az elméleti alapok átadása mellett a képzés gyakorlatorientáltságára is. Változatos oktatásmódszertani eszközöket alkalmaznak: az órák nem egyszerűen ismeretátadást szolgálnak, hanem sok hallgatói prezentáció, önálló témafeldolgozás is gazdagítja az ismeretszerzést. Több tantárgy német nyelven is felvehető.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési és ellenőrzési módszerek nem mutatnak számottevő eltérést más magyar felsőoktatási intézmények gyakorlatához képest.

A szakmai gyakorlat szervezése és ellenőrzése a szakon magas színvonalon biztosított. A szakdolgozati témaválasztás és a szakdolgozat elkészítése jól szabályozott, ugyanez elmondható a záróvizsgáztatásról is.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szak igen népszerű, nagyon tehetséges diákok kerülnek be igen magas számban a szakra: a felvett hallgatók magas „minősége” és a színvonalas oktatói munka miatt egyértelműen eredményes a képzés. 2009/10 és 2013/14 között 590 első éves hallgatót vettek fel a magyar nyelvű képzésre, és 325 diploma kiadására került sor. Az angol nyelvű képzésre ugyanezen idő alatt 239 hallgatót vettek fel, és 118 diplomát adtak ki. Az angol nyelvű képzés hallgatói létszámát nem kívánják két szemináriumi csoport létszámánál nagyobbra növelni.

Annak ellenére, hogy a diploma kiadásának a feltétele két középfokú nyelvvizsga megléte, a kibocsátásban ez az országos jellemzőknél jóval alacsonyabb szintű problémát jelent: a hallgatók kb. 13%-a a nem kapott diplomát közvetlenül a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt. A hallgatók egy része külföldi részképzés vagy – főképp külföldi – szakmai gyakorlat miatt hét félévnél hosszabb idő alatt végzi el a szakot. A bemutatott adatok kb. 20%-os lemorzsolódást mutatnak, ám a valóságos lemorzsolódás ennél jóval csekélyebb. Az önköltséges hallgatók egy része másodévesen újra felvételizik, hogy állami finanszírozás mellett tanulhasson; más részük abszolválta, de a szakdolgozatát – többnyire külföldi munkavégzés vagy tanulmányok következtében – nem nyújtotta be.

A tehetséggondozás kiemelkedő szinten működik, ennek bizonyítékait jelentik a szakkollégiumok, a TDK aktivitás és az OTDK eredmények, a demonstrátori tevékenység. Élénk a részvétel a hazai és nemzetközi tanulmányi versenyeken.

A külföldi részképzés egyik kiemelt lehetősége és programja az Erasmus, de más programok is rendelkezésre állnak. A szakfelelős tanácsadással igyekszik a hallgatók külföldi tanulmányait segíteni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelőst a kar dékánja kéri fel és nevezi ki. A szakfelelős értékeli a szakon folyó oktatás és a kapcsolódó szolgáltatások minőségét, fejlesztési javaslatokat fogalmaz meg a színvonal emelése érdekében. Rendszeresen ellenőrzi a tantárgyak tananyag- és szakirodalmi ellátottságát és az oktatói teljesítményt.

A szak operatív működtetését szakkoordinátorok végzik.

Az önértékelésben és a helyszíni látogatás során meggyőző volt a szakfelelős és a szak menedzseléséért felelős kollégák elkötelezettsége a magas minőségű képzés iránt, illetve az erre adott pozitív hallgatói reakciók.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem rendelkezik a modern felsőoktatásban elvárható minőségbiztosítási rendszerrel és visszacsatolásokkal, ezt bizonyítja az intézmény magas hazai és nemzetközi elismertsége, szervezeti tagságai.

Az egyetem minőségügyi tevékenységét az Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság koordinálja. Az egyetemi szintű vizsgálatok, felmérések lebonyolításáért az egyetemi Minőségügyi Iroda felel. A kari szintű feladatokat a kari

minőségügyi koordinációs bizottságok végzik. A minőségügyi folyamatok rendszerét a Minőségügyi Kézikönyv szabályozza.

A *nemzetközi gazdálkodás* alapképzésben működik a hallgatói véleményezési rendszer, az angol nyelvű képzésben célirányos, papír alapon kitöltött kérdőívet is használnak. Az oktatási-tanulási folyamatot többek között munkahelyi vezetői visszajelzésekkel is monitorozzák.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A helyszíni látogatás közvetlen tapasztalatai megerősítették a szakról készített C-SWOT analízis elemeit az eredmények, a gyengeségek és a fenyegetettség oldaláról is. A tapasztalatok rövid összefoglalása: többszörös túljelentkezés, növekvő hallgatói létszám, szűkös anyagi keretek, bizonytalan szervezeti struktúra, oktatói túlterheltség. Az, hogy a 2006 óta folyó képzésre évről évre négy-ötszörös túljelentkezés tapasztalható, jól mutatja az oktatás minőségét és ennek piaci elismertségét. A szűkös keretek és az nem múló hallgatói érdeklődés olyan feszültséget eredményez, amelynek indokolt lenne mielőbbi feloldása.

A gyengeségek között első helyen említik a szűkös oktatói létszámot és az ebből fakadó súlyos leterheltséget. Arra sincs mód, hogy bővítsék a szakspecifikus választható tárgyak számát, mert szűkös pénzügyi lehetőségeik nem biztosítják nagyobb számú külső oktató bekapcsolását.

Az oktatói túlterheltséggel és az ebből fakadó rugalmatlansággal függ össze az is, hogy kevés vállalati kapcsolattal és kevés nemzetközi kapcsolattal rendelkezik a szak. Az oktatók szakmai és nyelvi felkészültsége lehetőséget teremt mindkét probléma mérséklésére.

Megítélésük szerint az intézmény többi szakjához viszonyítva kevesebb a kutatási és publikációs tevékenység. Habár alapszakról van szó, és nem mesterszakról, fontos lenne kutatási projekteket nagyobb számban megszerezni, hiszen a szak elsősorban vállalati munkára készít fel, a Gazdálkodástudományi Kar keretein belül működik. Ez a profil biztosíthatná, hogy a cégekkel kialakított együttműködés hozzásegítsen kutatási projektek megszerzéséhez. A letehetségesebb hallgatókat foglalkoztatni lehetne ezekben a projektmunkákban.

A feltárt gyengeségek elsősorban forráshiánnyal magyarázhatóak. Emellett a szervezeti anomáliákat is fel kell oldani: nincs olyan szervezeti egység, tanszék, amely a képzést a szakspecifikus diszciplínák lefedésével gondozná. A szak eredményei és a nem lankadó hallgatói érdeklődés középtávon akkor tarthatók fenn, ha ez a szervezeti feszültség megoldást nyer. Külön figyelmet érdemel a gyengeségek között az adminisztratív állományban és tevékenységben tartósan jelen lévő hiányosság. Ha sikerülne megoldani a tanszékké válást, jobb lehetőségek adódnának az adminisztratív állomány számának és minőségének javítására. Az adminisztratív munka javítása elősegíthetné, hogy az alumni rendszerben rejlő lehetőségeket jobban ki lehessen használni.

A fenyegetettség a nemzetközi és hazai verseny éleződéséből fakad. Az erősödő versenyt középtávon feltehetően csak akkor tudja sikerrel állni ez a szak, ha a BCE által kínált lehetőségek is versenyképesek. A budapesti felsőoktatásban is ritka az a szakkollégiumi rendszer, amivel rendelkeznek. Az oktatás színvonala és a hallgatók „közérzete” mind-mind hozzájárul ahhoz, hogy más hasonló oktatási intézményekkel összehasonlítva többen készítenek TDK-dolgozatot, és nagyobb arányban nyerne el első helyet.

A fenyegetések között felhívják a figyelmet arra, hogy a nagy hallgatói létszám a tömegképzés hátrányainak előtérbe kerülésével járhat. Ez különösen így van, ha az oktatói kapacitás nem nő a hallgatói létszám növekedésével.

Megítélésük szerint az angol nyelvű képzésben kevés az anyanyelvű oktató. Ha az oktatói leterheltség néhány új kolléga felvételével enyhülne, a nemzetközi kapcsolatokra is erőteljesebben lehetne koncentrálni. Ezzel pedig az anyanyelvi oktatás aránya is növelhető lenne.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a képzés személyi feltételeit közelíteni a MAB elvárásaihoz.
2. A szak működéséhez szükséges szervezeti és pénzügyi feltételek megteremtése.
3. A szak vállalati, nemzetközi kapcsolatainak bővítése.
4. A hallgatói visszajelzések alapján a specializációk „visszavezetése”, nyelvi sávok órarendbeli biztosítása.
5. A minőségbiztosítási rendszer kiterjesztése a MAB és egyéb jogszabályok előírásainak történő folyamatos megfelelés biztosítása érdekében.

Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Kar (KKK)	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak (magyar, angol, francia nyelven) <i>külgazdasági vállalkozás; gazdaságdiplomácia; gazdasági-üzleti szakfordító; nemzetközi üzleti kommunikáció; szállítmányozás-logisztika specializációk</i></p> <p>működő képzés értékelése: 2008/1/XII. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)</p>	<p>2016/1/VII/4/6. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar, angol, német és francia nyelvű</u> képzésre a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a tantárgyfelelősök több tantárgy esetén nem vesznek részt a képzésben,
- több esetben a tantárgyfelelős vendégoktató⁵⁸,
- az idegen nyelvű képzés személyi feltételei problematikusak.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A nemzetközi gazdálkodás alapszakon a képzés nappali tagozaton, magyar, angol és francia nyelven folyik. Az önértékelésben említett német nyelvű *külgazdasági vállalkozás* specializáción nincs képzés, így arra az önértékelés nem terjed ki. A szakon részidejű képzés is folyik, ahol az adatlapon szereplő kontaktórák száma (608 óra) nem éri el a jogszabályban meghatározott mértéket, amely a teljes idejű képzés óraszámának 30-50%-át írja elő. Ez az arány a vizsgált szak részidejű képzése esetében 25,98%-os, ami a korrekció szükségességét jelzi. A jelenlegi tanterv nagy erőssége, hogy a hallgatók számára számos specializációs lehetőséget kínál (öt specializáció a nappali tagozaton). Levelező tagozaton három (*gazdaságdiplomácia nemzetközi üzleti kommunikáció; szállítmányozás-logisztika*), az angol és a francia nyelvű képzésen egy (*külgazdasági vállalkozás*) specializációt kínálnak fel.

A képzés összességében gyakorlatorientált „külkeres” business jellegű képzést mutat, annak minden erényével együtt. Különösen erős a nyelv-, szaknyelvoktatás. A hallgatói visszajelzések ugyanakkor még gyakorlatiasabb oktatást igényelnének.

Az alapozó ismeretek oktatására a KKK-ban előírtakkal (80-90 kredit) szemben 79 kredit tartalommal kerül sor. Az önértékelésből látszik, hogy jelen vannak a társadalomtudományi alapismeretek (10-20 kredit a KKK-ban), azonban ezek az anyagban nem különülnek el. Talán szerencsésebb lett volna a képzés bemutatása során a KKK szerkezetét követni. A specializációkhoz 31 kreditet rendelnek (a KKK legalább 27-et ír elő), amely a közös modullal (59 kredit) együtt alkotja a szakmai törzsanyagot. A francia nyelvű képzés kreditértékei ettől eltérőek, mert a francia nyelven végző hallgatók francia diplomát is kapnak, a magyar diploma kiadásához azonban ebben az esetben sem lehet a KKK-ban előírtnál több kreditet követelni. A szabadon választható tárgyak 11 kreditet képviselnek, ezeket az intézmény a kötelezően választhatóakhoz hasonlóan modulokba rendezi.

Összességében a tanterv magas színvonalon teljesíti az elvárásokat. Megjegyzendő azonban, hogy a 2 kredit értékű tárgyak nagy száma a tanterv bizonyos mértékű elaprózottságára utal, azok – ahogy a látogatás során kiderült – egyfajta „hagyományként” maradtak a tantervben. E tárgyakat, ahol szakmailag lehetséges, a fragmentáltság csökkentése érdekében célszerű összevonni.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *külgazdasági vállalkozás* specializáció felelőse, Majoros Pál minden tekintetben megfelel a feltételeknek, teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai tanár, oktatási, kutatási tevékenysége összhangban van a szakterülettel, annak országosan elismert művelője. A szakfelelős a magyar, az angol és a francia nyelvű képzésben

⁵⁸ A jelentés elkészülte után jelezte az intézmény, hogy a vendégoktatók AT és AE foglalkoztatottá váltak.

azonos. Angol nyelvtudása a személyi adatlapból egyértelmű, a francia nyelv esetében ez a dokumentumok alapján nem világos. A szakon 8, az intézményben 33 kredit értékű tárgy felelőse, intézményi óraterhelése viszonylag magas (15óra/hét). A *szállítmányozás-logisztika* specializáció felelőse Horváth Annamária, a *gazdaságdiplomácia* specializáció felelőse Nyusztay László, a *nemzetközi üzleti kommunikáció* specializáció felelőse Kolláth Katalin, a *gazdasági-üzleti szakfordító és tolmács* specializáció felelőse Válóczy Marianna.

A szakon 109 oktató van, közülük 71 tantárgyfelelős. A beadott önértékelésben leírtak alapján a személyi feltételek a MAB előírásaihoz képest több tekintetben problematikusak. A tantárgyfelelősök többsége nem vesz részt tantárgya oktatásában vagy az idegen nyelvű képzésben a tantárgy oktatásában, négy tantárgy (*nemzetközi és EU-jog; logisztikai szolgáltatók; közlekedési infrastruktúra; fenntarthatóság és logisztika*) esetében a tárgyfelelős vendégoktató.

Az intézmény szerint a tantárgyfelelősök azért nem vesznek részt minden szakon az oktatásban, mert az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. Ezért – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Bár a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen, szükséges lenne, hogy a tárgyakat ténylegesen oktató személyek között legyen legalább egy oktató, aki megfelel a tantárgyfelelősre vonatkozó előírásoknak (szakképzettség, tudományos fokozat, foglalkoztatási jogviszony) abban az esetben, ha a tantárgyfelelős nem oktat.

Szintén problémát jelent az idegen nyelven oktatott tárgyak esetében az oktatói összetétel, különösen a francia nyelvű oktatás esetében. Ha az idegen nyelvű oktatási programok feltételeinek akkreditációs megfelelését vizsgáljuk, nagyszámú tárgy esetében kellene negatív eredményt jelezni. Az idegen nyelvű oktatásra a magyar nyelvű akkreditáció alapján kerül sor, ez a jelenlegi jogértelmezés szerint teljes mértékben jogszerű. Ha azonban az előírt követelményeket külön az idegen nyelvű képzés esetében is érvényesítenénk, vizsgálatunk szerint 8 tantárgy esetében az angol és francia képzésben egyaránt, további 9 tárgy esetében az angol nyelvű képzésben, míg további 20 (!) tantárgy esetében a francia nyelvű képzésben hiányoznának e feltételek (szakképzettség, tudományos minősítettség, megfelelő foglalkoztatási jogviszony). Sok esetben ugyanis középiskolai tanári vagy más, nem közgazdasági végzettséggel, tudományos fokozat nélkül, esetleg vendégoktatóként oktatják az adott tárgyat.

Az oktatók minősítettsége megfelelő arányú, a 109 oktatóból 75-nek van tudományos fokozata, óraterhelésük a nagy létszámra tekintettel nem magas. A korfából hiányozni látszik a legifjabb generáció, ami felveti a megfelelő utánpótlás kérdését, főként az 1950-1959 között született oktatók magas számának fényében.

Tudományos háttér

A szakon folyó oktatás tudományos háttere biztosított, ahogyan a szakról történő felsőoktatási továbblépés is. A BGE Kutatóközpontja is kedvező háttérrel nyújt. Az intézmény oktatói szakterületük ismert személyiségei, folyamatos publikációs tevékenységet folytatnak. A nemzetközi kapcsolatok elismerésre méltóak.

Infrastrukturális feltételek

A BGE Külkereskedelmi Karán az infrastrukturális feltételek minden igényt kielégítenek, mind a számítástechnikai, mind a könyvtári ellátottság tekintetében. Hasonló mondható el a hallgatói tanulmányok eredményes elvégzését segítő további szolgáltatásokról.

A képzési létszám és kapacitás

A képzési létszám és kapacitás azt mutatja, hogy a szak igen népszerű, az ország igen tehetséges diákjai kerülnek be magas számban a szakra. A felvettek száma a legutolsó tanév kivételével megközelítette vagy meghaladta a tervezett felvételi létszámot. Az intézmény az összkapacitás tekintetében szinte teljes kihasználtságon működik.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szakon a tananyagfejlesztés folyamatos és biztosított, megfelel a nemzetközi standardoknak. Az intézmény a tantervekből, tematikákból megállapíthatóan nagy hangsúlyt fordít az elméleti alapok átadása mellett a gyakorlatorientált képzésre is. A szakmai gyakorlatot külföldi és belföldi vállalatoknál, intézményeknél is el lehet végezni. A hallgatók általában maguk szereznek gyakorlóléhséget, de a kar is tud ajánlani, levelező képzésben a saját munkahelyet is elfogadják, ha a profilja megfelel a szaknak.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési és ellenőrzési módszerek nem mutatnak számottevő eltérést más magyar felsőoktatási intézmények gyakorlatához képest. A gazdaságtudományi képzési területen általános probléma itt is visszatükröződik, a bolognai rendszer eredményeként nagyon magas a szakon oktatott tárgyak száma. A szakmai gyakorlatok szervezése és

ellenőrzése a szakon magas színvonalon biztosított. A szakdolgozati témaválasztás és a szakdolgozat elkészítése jól szabályozott, ugyanez elmondható a záróvizsgáztatásról is. A szakmai gyakorlat végén a hallgató beszámolót ír, a gyakorlati hely pedig igazolást és értékelést állít ki.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A képzés a felvett hallgatók magas „minősége” és a színvonalas oktatói munka miatt egyértelműen eredményes. Az elmúlt öt évben átlagosan 517 főt vettek fel, az évente kiadott diplomák száma átlagosan 260, ami arra utal, hogy a hallgatók jelentős része lemorzsolódik.

Annak ellenére, hogy a szaknyelvi oktatás az intézmény erősségének látszik, a szak „nyelvigényessége” elsöre nem teljesíthető kritériumot jelent a hallgatók igen magas arányának, néhol elérve a 70% körüli értéket is. A magyar nyelvű képzésben 50% körül mozog azok aránya, akik nyelvvizsga hiánya miatt nem kapnak diplomát. Évente 50-100 hallgató a nyelvvizsga-feltételek teljesítését követően (nem a záróvizsga évében) veszi át diplomáját.

A tehetséggondozás magas szinten működik, ennek bizonyítékait jelentik a TDK aktivitás és az OTDK eredmények. A képzésben biztosított a tantárgyak idegen nyelven történő felvételének lehetősége. A szakos hallgatók nemzetközi mobilitására csak utal az anyag, arról konkrét adatokkal nem szolgál.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a szak gazdája, feladatait, hatáskörét az intézményi SZMSZ szabályozza, koordinálja és szervezi a szak működését és az oktatók munkáját, képviseli a szakot, kapcsolatot tart a többi szak felelősével és az intézmény vezetésével.

Az önértékelés és a helyszíni vizsgálat alapján az a benyomás alakult ki, hogy e magas színvonalú képzésnek elsősorban szűk, a szakfelelős köré csoportosuló szakemberekből álló csapat a gazdája. A rendszer erősen decentralizált, ebből adódik az oktatói kör, de főként a hallgatók „külsős” és nem „BGF-es” identitása. E tekintetben az integráció látványos eredményeket nem hozott, a kiváló központi menedzsment forrásteremtéssel segíti az egyes szakok, karok munkáját.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási rendszer kettős képet mutat. A főiskola rendelkezik a modern felsőoktatásban elvárható minőségbiztosítási rendszerrel és visszacsatolásokkal, ezt bizonyítják az intézmény magas hazai és nemzetközi elismertsége, szervezeti tagságai. Éppen ezért sajnálatos, hogy az önértékelés készítése során nem derült fény arra, hogy a beadott anyag egyes pontjai – a jelentős humán kapacitás ellenére – a MAB előírásai tekintetében problematikusak.

A DPR-t a főiskola 2011-ben vezette be egy TÁMOP projekt keretében. Minden évben elkészítik az ezzel kapcsolatos felméréseket, rendszeresen kiértékelik a DPR eredményeket, a fő eredmények megtalálhatók a főiskola honlapján. A 2013-ban végzett hallgatók 60%-a már a diploma megszerzésekor is rendelkezett munkahellyel, és a diploma megszerzését követő három hónapon belül szinte mindenki el tud helyezkedni. A hallgatók több mint 80%-a a szakmájában helyezkedik el.

Az önértékelés és a helyszíni látogatás során meggyőző volt a szakfelelős és a szak menedzseléséért felelős kollégák a képzés iránti magas minőségű elkötelezettsége, illetve az erre adott pozitív hallgatói reakciók. A szak hallgatóival való találkozás is megerősítette a fenti értékelést.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakról készített C-SWOT analízis jól tükrözi az eredmények, a *gyengeségek* és a *fenyegetettség* oldaláról is a MAB közvetlen tapasztalatait. Gyakorlatias az oktatás, magas a nyelvoktatás szintje, ugyanakkor a nyelvvizsga hiányában diplomát nem szerző hallgatók aránya nagyon magas. *Erősség* a sok specializáció, *gyengeség* a tantárgyi struktúra szétaprózottsága. Az angol és különösen a francia nyelvű képzés személyi feltételei – mint a fentiekben már jeleztük – több tekintetben problematikusak.

Összefoglalóan megállapítható: az ország egyik vezető gazdasági felsőoktatási intézményének igen népszerű és magas szinten gondozott szakjáról van szó, amely vonzó szakmai műhely. A tervezett duális képzés jó lehetőség. Fontos feladat ugyanakkor az oktatói-kutatói utánpótlás biztosítása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Levelező tagozaton a kontaktórákat fel kell emelni a törvény által előírt szintre.
2. A tanterv elaprózottságát érdemes lenne csökkenteni.
3. Vendégoktató nem lehet tantárgyfelelős.
4. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában.
5. Az idegen nyelvű képzés oktatói a magas szintű nyelvtudás mellett rendelkezzenek szakmai végzettséggel és/vagy szakmai tudományos fokozattal.
6. A szak fokozatosan bővülő nemzetköziesedésének fenntartása, további fejlesztése indokolt.
7. Javasolt a minőségbiztosítási rendszer megerősítése és kiterjesztése a MAB és egyéb jogszabályok előírásainak történő folyamatos megfelelés biztosítása érdekében.
8. Az oktatói-kutatói utánpótlás biztosítására további jelentős erőfeszítések szükségesek.
9. A lemorzsolódás csökkentése érdekében további intézkedések szükségesek.
10. A „BGF-es” imázs erősítése, az integráció előnyeinek minden érintettre történő kiterjesztése javasolt.

Budapesti Metropolitan Egyetem Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>international business management</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/94. (a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskolán)</p> <p>angol⁵⁹ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/4/7. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A képzés tudományos háttere erősítendő, a szakfelelős esetében is.
- Összhangba kell hozni a tantárgyak megnevezését és szakmai tartalmát, a KKK-nak megfelelően. A szakirodalmak rendszeres frissítéséről nem lehetett meggyőződni.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű nappali képzés folyik magyar nyelven, a specializáció tantárgyait angolul tanítják. A tanterv, az előírt tanulmányi területek és ismeretkörök összhangban vannak a KKK-ban előírtakkal, ám mind a szakmai törzsanyag, mind a specializáció számos tantárgyának megnevezése és a szakmai tartalma eltér: a megnevezés jellemzően általános menedzsmentre utal, esetenként a tartalom is.

Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt követelményeknek. A főbb tanulmányi területek az előírt kredittartományban vannak. A tantárgyak egymásra épülnek, koherens egészet alkotva lehetővé teszik a képzési célok elérését, az általános és szakmai kompetenciák megszerzését.

A tananyag és a szakirodalom szakmailag megfelelő és általánosságban korszerűnek tekinthető, néhány tantárgyhoz tartozó szakirodalom azonban frissítésre szorul (pl. a *globalizáció és világgazdasági régiók*; *EU szakpolitikák* tantárgyak esetében).

Személyi feltételek

A szakfelelős, Rada Péter⁶⁰ és a specializációfelelős, Kiss Ferenc PhD fokozattal rendelkezik. A szakfelelős eddigi oktatói és kutatói tevékenységében kezdetben a politikai megközelítés dominált, az utóbbi években viszont a gazdaság kapott nagyobb hangsúlyt. Hamarosan könyve jelenik meg. Mind a szakfelelős, mind a specializációfelelős szakmai és formai megfelelése rendben van.

A képzés 38 tantárgyát összesen 50 oktató oktatja, közülük 20 tantárgyfelelős. 25 oktató rendelkezik PhD, 2 oktató CSc-fokozattal. A szakon 6 főiskolai tanár, 3 egyetemi docens, 18 főiskolai docens, 5 adjunktus, 2 tanársegéd és 6 „egyéb” besorolású kolléga oktat, akik közül a munkaviszony típusa alapján 40 fő AT, 7 AE és 3 V besorolású. A teljes oktatói kör kompetenciája általánosságban megfelelő, beleértve az angol nyelvtudást is. Az oktatók átlagos óraterhelése szintén összhangban van az előírásokkal. Az óraterhelés és a kreditszám éves átlagban megfelel a jogszabályoknak.

Az oktatói korfa megfelelő, az oktatók kétharmada 1970 után született. Kicsi a fluktuáció. A főállású oktatói pozíciókra történő toborzás és kiválasztás az intézetvezetők és a humánerőforrás-menedzser együttes feladata. Az alkalmazást többlépcsős kiválasztási folyamat előzi meg, a kiválasztás során a szakmai, tudományos megfelelést, a funkcionális és viselkedésbeli kompetenciákat értékelik, melyeket a Minőségirányítási Kézikönyv részletesen tartalmaz.

⁵⁹ Az angol nyelvű képzés 2014 szeptemberében indult. Tekintettel arra, hogy még nincsenek végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

⁶⁰ A jelentés elkészülte után jelezte az intézmény, hogy 2015. szeptemberétől új szakfelelőst neveztek meg.

Tudományos háttér

A főiskola kulcsfontosságú kérdésnek tartja a megfelelő tudományos háttér szervezését és biztosítását, és több dimenzió mentén támogatja az oktatókat a kutatásokban való részvételre. A támogatás egyrészt pénzügyi jellegű, hiszen a fenntartó támogatja a kutatások megvalósítását, illetve a kutatók nemzetközi konferenciákon való aktív részvételét. A támogatás másrészt szervezési jellegű, mivel a főiskolán működő Európai Pályázati Központ támogatja és koordinálja a sikeresen pályázó oktatók kutatásaival kapcsolatos adminisztratív ügyeket. Az oktatók tudományos kutatásainak nagy része a főiskola szoros vállalati kapcsolatrendszerébe tartozó intézmények megrendelése alapján születik. Ezek az alkalmazott kutatások egyrészt biztosítják azt, hogy a kutatások releváns, időszerű kérdéseket vizsgáljanak, melyek eredményeit visszaforgatva az oktatásba lehetővé válik, hogy a diákok valós példákat és aktuális problémákat elemezzenek és ismerjenek meg. Másrészt a főiskola ezen kutatások által tovább erősítheti a vállalati kapcsolatait, amelyek révén több és mind jobb minőségű szakmai gyakorlatot és duális képzést szervezhet.

Az oktatók kutatási eredményeiket a főiskola által rendszeresen szervezett tudományos konferenciákon, nemzetközi konferenciákon, a főiskolán kiadott *Kommunikáció, Média, Gazdaság* című folyóiratban, az ugyancsak a főiskolán megjelent *Annales* című évkönyvben és más szakmai folyóiratokban publikálják.

A főiskola lehetőséget biztosít a hallgatók számára is, hogy a főiskolán zajló kutatásokba bekapcsolódjanak. Emellett rövid távú külföldi csereprogramokat szerveznek, valamint rendszeres szakmai továbbképzést kínál számukra a Budapesti Corvinus Egyetemen végzett *nemzetközi tanulmányok* szakos hallgatók által alapított Corvinus Külügyi és Kulturális Egyesület.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája megfelelő, újszerű, folyamatosan fejlesztett. A tantermek és előadótermek illeszkednek az alapszakon oktatott tantárgyak oktatásának feltételeihez. A legmodernebb oktatásmódszertani technika egyes elemei is megtalálhatóak a tantermekben. A számítástechnikai és oktatástechnikai ellátottság átlagon felüli. A speciális Coospace program és a tervezett Ustream platform európai szintű szolgáltatás. A könyvtári ellátottság a főiskola két önálló könyvtárában a szakmai elvárásoknak eleget tesz. A szakirodalom és jegyzetek a diákok rendelkezésére állnak, az előírt kötelező és ajánlott tananyagok évente aktualizálásra kerülnek, a könyvtár könyvvállománya rendszeresen felülvizsgálatra kerül. A központi könyvtár átlagos éves gyarapodása 1200 kötet. A szakkönyvek 75%-a 2000 után jelent meg. A könyvtárban jelenleg 3400 idegen nyelvű szakkönyv található. A főiskola rendelkezik digitális könyvekkel és e-jegyzetekkel, melyekhez a diákok egy egyszeri összeg befizetése után a teljes képzés ideje alatt hozzáférnek. A diákoknak hozzáférésük van továbbá az EBSCO adatbázisához, valamint számos nemzetközi gazdaságtan témában írt külföldi szakfolyóirathoz elektronikus formában. Az infrastruktúra tervezése és fejlesztése során a főiskola figyel a külföldi hallgatók elvárásaira és szükségleteire, az esélyegyenlőség biztosítására, továbbá a minőség megtartására és emelésére.

A főiskolának több mint ötszáz gyakorlati képzést biztosító intézménnyel van jelenleg szerződése, ami a *nemzetközi gazdálkodás* alapszak diákjai számára széles körű lehetőségeket biztosít. Stratégiaiilag kiemelt szerződése van a főiskolának a TATA Consultancy Services-el, és hasonló szerződést terveznek aláírni az Exxon-nal is, mely intézmények elsősorban a *nemzetközi gazdálkodás* alapszak diákjai számára kínálnak gyakorlati képzési lehetőségeket.

A képzési létszám és kapacitás

A *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon a maximális felvételi irányszámot évente 80 főben határozták meg az indított magyar nyelvű, nappali típusú képzésben. A képzési létszám a 2009-2012-es periódusban viszonylagos állandóságot mutatott, ám 2013-tól a hallgatói létszám csökkenni kezdett. A 2009/2010-es tanévben 44, a 2010/2011-es tanévben 76, a 2011/2012-es tanévben 67 diákot, a 2012/2013-as tanévben (amely tanévtől kezdve a főiskola nem kapott állami finanszírozású helyeket) 36 diákot, a 2013/2014-es tanévben viszont csak 18 diákot vettek fel. A *nemzetközi gazdálkodás* alapszak jelenleg rendelkezésre álló személyi és tárgyi képzési kapacitásának csak töredékét használják ki.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő. Egyes gyakorlati orientáltságú kurzusoknál elgondolkodtató, hogy a kizárólag előadás formájában meghirdetett tantárgy (pl. *marketing*) mennyire hatékony tudásanyag-átadást biztosít gyakorlatok nélkül. Az idegen nyelven meghirdetett specializáció nagyban segíti a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakot elvégző hallgatók felkészülését a munkapiaci elvárásokra.

A hallgatók tudásszintje elsősorban a nyelvi és az informatikai tantárgyaknál kerül felmérésre, jellemzően az első tantermi órán.

Az oktatásmódszertan technikai feltételei nagyban segítik az eredményes tudásátadást: interaktív smartboardok kerültek a tantermek egy részében elhelyezésre, digitális könyvek segítik a diákok jobb hozzáférését a tananyaghoz, a Coospace file-megosztó rendszer használata alapvető elvárás lett. A főiskola kompetenciafejlesztő tréningeket szervez az eredményesség biztosítása érdekében. Szintfelmérő nyelvi teszt kitöltésére a nyelvi képzésben van lehetőség. Digitális nyelvkönyvekkel dolgoznak.

A főiskola fontos célul tűzte ki, hogy lehetőség szerint minden *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon végző hallgató részt vehessen külföldi részképzésben. Ennek a célnak az elérése rendkívül fontos lenne, hiszen jelenleg a diákok nagy része nem kapja meg időben a diplomáját, mivel nem rendelkezik az alapszakon előírt két nyelvvizsgával. Továbbá az összes *nemzetközi gazdálkodás* alapszakos hallgató által igénybe vett külföldi részképzés az alapszak jellegénél fogva is támogatandó cél. Az aktuális adatok szerint az alapszak diákjainak mintegy 60-70%-a töltött külföldön részképzést. A diákok szakmai rendezvényeken való részvételét a Corvinus Külügyi és Kulturális Egyesület támogatja, mely szakmai továbbképzési lehetőségeket nyújt a hallgatók számára.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés jellege a tantárgyak sajátosságaitól függ. Minél több szóbeli vizsgára törekednek. Írásbeli vizsga esetén a tesztek helyett inkább kifejtendő kérdést adnak. A vizsgaidőszakban külön egy hetet szánnak a szóbeli vizsgákra. A vizsgaidőszak első két napján a projektfeladatok prezentálására kerül sor, ez nyilvános.

A szakmai gyakorlatokat megfelelően szervezik, ellenőrzik, dokumentálják és értékelik. A főiskola számos ponton segíti a hallgatókat a legmegfelelőbb szakmai gyakorlati hely kiválasztásában és megvalósításában. Jelenleg több mint ötszáz intézménnyel áll szerződéses kapcsolatban, amelyek mind szakmai gyakorlati helyet is felajánlanak. A szerződéses kapcsolat szoros a szakmai gyakorlatokat felkínáló intézményekkel, mind a szakmai gyakorlat tartalmát, mind pedig a hallgatók munkájának ellenőrzését és értékelését tekintve. Az alapszak vezetői motiválják a hallgatókat abban, hogy külföldön végezzék a szakmai gyakorlatukat.

A szakdolgozati témaválasztás irányított, a főiskola által kiírt témákra kell jelentkezniük a hallgatóknak. A témakiírások félévente aktualizálásra kerülnek. Egyes esetekben a diák által kezdeményezett téma is elfogadásra kerülhet, amennyiben az a szak tudományos keretein belül marad. A szakdolgozati témák többsége gyakorlati jellegű. A témaválasztás évfolyamonként is hullámozó. A szakdolgozat módszertanát tekintve a főiskola preferálja a primer kutatásokat, ám a szakterület sajátosságai miatt a szekunder adatok összevetése is elfogadott.

A záróvizsga két részből áll: a szakdolgozat megvédéséből, valamint a szakmai törzsanyagra épülő komplex vizsgából (mely utóbbi során a hallgatók egy A és egy B tételt húznak). A záróvizsga-bizottság 3-4 tagból áll, és a bizottságban egy külső szakember is helyet kap. A szakdolgozatra a diákok két bírálótól (a témavezetőtől és egy opponenstől) kapnak egy-egy jegyet, melyet a szakdolgozat prezentálására kapott jeggyel és a tételre kapott osztályzattal átlagolnak. A záróvizsga után az intézetvezetők és szakvezetők értekezlete gyűjti be a bizottságok tapasztalatait, ami visszacsatolást ad a hallgatók teljesítményéről, a felvetődött problémákról és a fejlesztendő területekről.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatói létszám 150 és 200 fő között mozog, az államilag támogatott helyek megszűnése és a felmenő rendszerben emelkedő minimum pontszám miatt 2013 óta csökkenő irányzattal.

Az országos trendekkel összhangban folyamatosan csökken azok száma és aránya, akiknek a szakra való bekerüléskor van nyelvvizsgálója. Míg a 2010/2011-es tanévben a felvettek 86,3%-ának volt nyelvvizsgálója a felvétel időpontjában, a 2013/2014-es tanévben ez az arány már csak 41,18%-os. A nyelvvizsga hiányában diplomát nem kapott hallgatók aránya a vizsgált időszakban 3,7%-21,43% között ingadozott, ugyanakkor az önértékelésben idézett, 2009-2013-ra vonatkozó DPR felmérés szerint a főiskola szakjain a hallgatók átlagosan 85,7%-a esetében nem volt kiadható a diploma a nyelvvizsga hiánya miatt. A lemorzsolódási arány 15-20% volt az utóbbi öt év átlagában, elvileg diplomát szerezhet a fennmaradó 80-85%.

A főiskola számos platformon segíti a hallgatókat a tudományos és szakmai ismereteik bővítésében, valamint eredményeik bemutatásában. Mind elméleti, mind módszertani, mind pedig pénzügyi síkon többféle támogatást nyújt a hallgatóknak. Tehetséggondozó műhelyek, illetve Karrier Centrum működik a főiskola keretein belül. A diákoknak kötelező jelleggel részt kell venni a Karrier Centrum szakmai gyakorlati tájékoztatóján és a könyvtár kutatást segítő fórumain. Az e-learning a Coospace színterén valósul meg. A *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon oktatók a saját kutatásaikba is igyekeznek a diákokat bevonni, ennek révén további ismeretekhez és gyakorlathoz juttatják a hallgatókat. A tehetséggondozás fő eszközét a tehetséggondozó műhelyek képezik, amelyek számát és profilját folyamatosan bővítik. Az oktatók (főleg a szakdolgozati konzulensek) kötelesek ösztönözni, motiválni és segíteni a hallgatókat TDK-dolgozat írására. A MET kreatív ösztöndíja és *start up* programja a szak hallgatói számára is nyitva áll.

A diplomás pályakövető rendszerben a 2008 és 2012 közötti és a 2009-2013 közötti időszakokat mérték fel. A kitöltési arány a MET-en is alacsony. Ez különösen érvényes a szak esetében, itt nem lehet a beérkezett válaszokból következtetéseket levonni. A MET szintjén 86%-os az elhelyezkedési arány. A hallgatók (70%) meglátása alapján a diploma hiánya nem jelent a munkaerőpiacon jelentős akadályt. A hallgatók 47,2%-ának ajánlott a szakmai gyakorlatot biztosító intézmény állást. A diákok 45-60%-a vélte úgy, hogy mindennapi munkájában a képzése során tanultakat alkalmazza. A külföldi továbbtanulás és a külföldi munkavégzés nem jellemző a főiskola hallgatóira.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak szervezeti értelemben a Heller Farkas Turisztikai és Gazdasági Karon működő Gazdaságtudományi Intézethez tartozik, amelynek munkatársai az alapozó ismeretek nagy részét oktatják. A szakkal kapcsolatos kérdésekben a stratégiai értekezlet, a management meeting, a vezetői értekezlet, a szakfejlesztési platform, a szakfelelős és a szaktitkár rendelkezik feladat- és hatáskörrel. Az intézetek közötti koordináció a szakfelelős feladata, aki emellett felel a munkaerőpiaci elvárások folyamatos beépítéséért és a minőségi oktatás fejlesztéséért, továbbá képviseli a szakot a különböző fórumokon. A szakkal kapcsolatos napi adminisztratív döntéseket a szakfelelős hozza meg, akinek munkáját a szaktitkár támogatja, részletes feladatkörrel.

A szakfelelős feladat- és hatásköre kellően részletezett, lefedi a szak tevékenységét és a szak működéséhez kapcsolatos területeket. Szakmai hatásköre megfelelő, ennek alapján képes hatékonyan irányítani a szak munkáját. Feladatai az oktatás tartalmának tervezésére, a tantervek karbantartására, az oktatás véleményezésére (beleértve a hallgatói véleményezést), a szak éves önértékelésének és egyéb rendszeres és nem rendszeres jelentések elkészítésére, a szak külső kommunikációjára koncentrálnak. Közreműködik a szak minőségbiztosításának kidolgozásában, az oktatók kiválasztásában és ellenőrzésében, továbbá egyéb területek irányításában és koordinálásában (kutatási projektek, intézményfejlesztés, záróvizsgák szervezése, szakdolgozati témák meghatározása és jóváhagyása stb.). Javaslatot tesz a meghirdetendő tárgyra, a szakdolgozati témákra, a szakfejlesztési irányelvekre és a kutatási és tudományos diákköri kutatási témákra. Kapcsolatot tart és együttműködik a MET vezetőivel, intézményvezetőivel, szaktitkáraival, a kari és oktatásszervezői referenssel, a főtitkárral, a Minőségbiztosítási és Akkreditációs Irodával és a főiskola többi igazgatóságával.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A MET belső minőségirányítási rendszere minden lényeges területre kiterjed, összhangban van a vonatkozó jogszabályokkal, átlátható. A működésért és a fejlesztésért az Akkreditációs és Minőségirányítási Iroda felel. A napi minőségirányítási feladatok mellett hatáskörrel rendelkezik fejlesztési kérdésekben is. Az iroda előterjesztéseit a vezetői és stratégiai értekezlet tárgyalja.

Az oktatók szakmai és módszertani fejlődési lehetőségeit a képzési koncepció tartalmazza. A képzési szükségletek felmérését a humánerőforrás-menedzser végzi és készíti el ez alapján a képzési koncepciót. A képzési koncepciót a menedzsment meeting hagyja jóvá, és ez alapján a HR iroda szervezi meg a képzéseket.

Az oktatói teljesítmények értékelése kétirányú. Egyrészt az oktatói munka hallgatói véleményezésén (OMHV) keresztül, a kérdőívet félévente töltik ki a hallgatók. A szakon az átlag 4,28 és 4,76 között mozgott a 2011/2012/II. és 2013/2014/I. közötti időszakban, a legtöbb érték 4,6 felett volt (16-ból 10 esetben). A legjobb oktatók sorrendje publikálásra kerül a főiskola hírlevelében, és évente több kategóriában oklevelet is kiadnak. Létezik továbbá az Év Oktatója Díj is. A gyengébb eredményeket nyomon követik, és a szükséges kivizsgálások alapján döntést hoznak az oktató további oktatásáról és a fejlesztési területekről. Másrészt az oktatókat monitorozzák szakmai, oktatói oldalról is; az egyes oktatók kurzusait az intézetvezetők meglátogatják. Évente egy alkalommal az intézetvezető egyéni beszélgetést folytat az intézet oktatóival.

A tananyagfejlesztést intézményi szinten szabályozták. Javaslat mind az oktatóktól, mind a hallgatóktól jöhet. A naprakész tananyagot és a tantárgyi tematikákat rendszeresen felülvizsgálják. A szak oktatóinak féléves tananyagfejlesztési és publikációs terveket kell készíteniük, amelyek figyelembe veszik a hallgatói véleményeket is. A munkaerőpiaci szempontok tananyagba integrálását a főiskola partnervállalatai és a tőlük érkező kutatási megbízások garantálják, hiszen a főiskolán futó kutatások nagy része ezeken a megbízásokon alapul.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise leíró; következtetéseket és megfogalmazott tennivalókat nem tartalmaz. A látogatás során azonban bizonyítást nyert, hogy a vezetőség konkrét tervekkel rendelkezik, melyek a SWOT analízis megállapításain alapulnak.

Az *erősségek* reális pontokat tartalmaznak, bár néhány helyen még a fejlesztés fázisában levő erősségeket jelenítenek meg (pl. külföldi ösztöndíjprogram). Az erősségek közül a diákok rendelkezésére álló nemzetközi lehetőségeket és a

nemzetközi gazdálkodás alapszak, valamint a főiskola sokszínűségét emelik ki. A főiskola tervei között szerepel, hogy ezeket a pontokat tovább erősítsék, és lehetőség szerint mind több nemzetközi vállalattal kössenek stratégiai együttműködési szerződést. A *gyengeségek* listája hiányos, a diákok rendszerben tartására vonatkozó, valamint a diákok nyelvvizsga megszerzésével kapcsolatos pontok nem szerepelnek benne. Az intézmény a gyengeségek közül a legfontosabbnak a létszám kérdését tartja. Kiemelt céljaik között szerepel az alapszakra jelentkező hallgatók számának emelése.

A *lehetőségek* és a *veszélyek* köre reálisan bemutatott, bár itt sem szerepelnek a DPR elemzésekből levonható következtetések. A lehetőségek közül a nemzetközi vonal további erősítését (lehetőség szerint külföldi egyetemekkel meghirdetett közös képzések formájában), valamint a duális képzés 2016-os indítását és folyamatos erősítését emelték ki. A veszélyek közül pedig a legfontosabbnak a nemzetközi konkurenciát tartják, hivatkozva arra, hogy a piac tele van nemzetközi felsőoktatási intézményekkel. A főiskola ezt a veszélyt a saját nemzetközi jellegének folyamatos fejlesztésével és erősítésével kezeli.

A kutatásra vonatkozó elemzés *erősségek* és *gyengeségek* listája egymásnak ellentmondó: a gyengeségek lehetetlenné tehetik az erősségek megvalósítását.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Célszerű és kívánatos további intézkedéseket tenni a nyelvi képzés terén annak érdekében, hogy csökkenjen a diplomáját nyelvvizsga hiányában átvenni nem tudó hallgatók száma. Ez utóbbiban ugyan nagyobb az egyéb tényezők (a hazai idegennyelv-oktatás hiányosságai, a gyenge hallgatói motiváltság stb.) szerepe, mégis mérlegelendő külön felzárkóztató stb. nyelvi kurzusok indítása.
2. Célszerű és kívánatos a tantárgyi tematikákban a megalapozó elméleti jellegű ismeretek némi erősítése, a szakirodalmi források frissítése, illetve egyes, a szakmai törzsanyaghoz tartozó tantárgyak esetében mérlegelendő a címek (és esetenként a tartalom) olyan módosítása, hogy azok jobban utaljanak a *nemzetközi gazdálkodás* alapképzési szakra.
3. Javasoljuk, hogy az angol nyelvű képzés akkreditálását kérjék a MAB-tól.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/14.	2016/1/VII/4/1. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *nemzetközi gazdálkodás* alapszak csak teljes idejű (nappali) formában folyik az egyetem székhelyén, Budapesten. Nincsenek specializációk. Az önértékelés két helyén bemutatott tanterv kreditértékei nem egyeznek meg. A részletes tanterv nagyrészt megfelel a képzési követelményekben leírtaknak. A közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek 84 kreditet, a társadalomtudományi ismeretek 12 kreditet, a szakmai törzsanyag 71 kreditet, a szabadon választható tárgyak 12 kreditet tesznek ki. Mivel a második félév kötelezően teljesítendő kreditszáma csupán 22, a szabadon választható tárgyak egy részét itt célszerű felvenni. A differenciált szakmai ismeretek három blokkot tartalmaz, amelyből 9 kredit értékben kell tárgyakat választani. Az összkredit viszont ezzel együtt a hat félév alatt meghaladja a 180 kreditet. Az önértékelés 31. oldalán szereplő táblázat szerint viszont a tanterv 180 kreditet ír elő.

Az alapszak kapcsán kettős kompetencia követelményt kell teljesíteni. Egyrészt biztosítani kell a mesterszakra való továbblépéshez szükséges tudást és ismereteket, másrészt a munkaerőpiaci elhelyezkedéshez jelentős gyakorlati ismereteket kell biztosítani. A BME tanterve erős alapozást biztosít, de emellett biztosítja a gyakorlati ismereteket is. Ez utóbbi egyrészt a tantárgyi előadásokhoz kapcsolt szemináriumokon folyik, másrészt igen hangsúlyosan a Projektfeladatok (I., II., III.) tárgyak keretében. Ez gyakorlati problémák megoldását is szolgálja, beleértve vállalatoknál való projektrésztvételt is. A Projektfeladatok 3 féléven keresztül, heti 8 órában, 30 kredittel szerepelnek a tantervben. Emellett természetesen a gyakorlati képzést szolgálja a 7. félév szakmai gyakorlata, amelyet oktatói konzultáció támogat, és írásos beszámolóval zárul.

A tananyagok és a szakirodalom korszerűek, megfelelnek a szak profiljának.

Személyi feltételek

A szakfelelős Veress József, teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár, DSc, akinek fő kutatási területe a magyar gazdaságpolitika, de foglalkozik nemzetközi témákkal, a globalizációval, a pénzügyi világválsággal, és azok gazdaságpolitikai hatásával is. Nagy oktatósi, oktatásszervezői tapasztalattal is rendelkezik, megfelelő módon tudja ellátni a *nemzetközi gazdálkodás* alapszak szakfelelősi feladatát.

Erős oktatói gárda jellemzi a szakot. 65 oktató vesz részt benne. Háromnegyedük minősített, közülük heten DSc címmel rendelkeznek. Az oktatók 92%-a AT besorolású. Mellettük három AE és két vendégoktató alkotja az oktatói gárdát. A tantárgyfelelősök is megfelelnek az előírásoknak. Az oktatók terhelése belül marad a megengedett mértéken, és 5 oktató esetén haladja meg a 25 kreditet intézményi szinten. Ez az AT oktatók számának 8%-át jelenti. A szakon oktatók korfája itt is jelzi azt az általános problémát, hogy kis létszámú a középgeneráció. A szakon belül az óraterhelés általában nem túl magas, de vannak túlterhelt oktatók, akiknek az összes heti óraszám meghaladja a 12 órát.

Tudományos háttér

A BME elnyerte a kutatóegyetemi minősítést, ami jelzi a minőségi tudományos háttérrel. Így van ez a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon is, ahol a 139 főállású oktatóból, kutatóból 85 fő rendelkezik tudományos fokozattal (61,2%). Három doktori iskola is megfelelő keretet ad a kutatásoknak és az utánpótlás nevelésének. A karon az Üzleti Tudományok Intézete a gazdája a *nemzetközi gazdálkodás* alapszaknak, azon belül is a Pénzügy Tanszék és a Menedzsment és Vállalatgazdaságtan Tanszék. Mind a két tanszéknek jelentős a publikációs tevékenysége. A *nemzetközi gazdálkodás* alapszakhoz kapcsolódóan sok tárgyat átfognak ezek a tanszékek, de kimondott nemzetközi gazdaságtan/világ gazdaságtan egység nincsen, és Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola is általános üzleti irányultságú. Ugyanakkor az ezen belül működő *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* program (programvezető: Meyer Dietmar egyetemi tanár) segítheti az ehhez a szakhoz kapcsolódó kutatásokat.

Infrastrukturális feltételek

A BME központilag, nem kari szinten menedzselte infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. A kar épülete modern, minden szükséges feltétellel rendelkezik.

Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár: BME OMIKK. A BME OMIKK-ban külön Gazdaságtudományi Olvasó működik és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. Az egyetemen belül a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar kifejezetten szoros együttműködésben a Typotex kiadóval 2005 óta adja ki alapszakos képzésekhez kapcsolódó tankönyvsorozatát, amely az utóbbi években elektronikus könyvformára való áttéréssel még szélesebb hallgató kör számára érhető el. A hallgatók elérhetik a nagy nemzetközi online tudományos adatbázisokat.

A testnevelés a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez a hallgatók számára, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A féléves szakmai gyakorlat helyszínét a hallgatók választják ki a szak profiljához illeszkedő vállalatok közül, szükség esetén ebben a tanszék segítséget nyújt. A szakmai gyakorlat helyszíne összekapcsolódik a hallgató szakdolgozati témájával és sok esetben a 6. félévben 20 kreditet kitevő Projektfeladat II-III tárggyal is. A helyszínt és a szakdolgozati témát a belső konzulens hagyja jóvá, a konkrét feladatokat a külső konzulens adja. A szakmai gyakorlat külföldön is teljesíthető.

A képzési létszám és kapacitás

A BME népszerű jelentkezési hely, és ezen belül igaz ez a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakra is. Ugyanakkor a demográfiai trendek és a gazdálkodástudományt érintő, központilag bevezetett szűkítések itt is éreztették hatásukat. A 2010/2011-es tanév 1502 összes jelentkező létszáma a 2014/2015-ös tanévre 972-re csökkent. Hasonló a tendencia az első helyen jelentkezetteknel is, számuk ugyanebben az időszakban 301 főről 170 főre csökkent. A felvettek számában kisebb a csökkenés, 279 főről 219-re mérséklődött, bár a 2013/2014-es mélyponthoz képest emelkedett. Ugyan a ponthatár minimum a hivatalos szint fölött van, de azért 350-ről 320-ra csökkent. A kari szakok többségénél általában ennél magasabb a minimum ponthatár. Ez azt jelzi, hogy a szak nem tartozik a legnépszerűbb gazdálkodástudományi szakok közé. Minden évben van pótfelvételi is. A jelentkezések számát az is befolyásolja, hogy itt igen magas a kimeneti nyelvi követelmény.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tanulási folyamatot segítő fejlesztések nagy körét az Üzleti Tudományok Intézet oktatásszervezési feladatait támogató honlapra (www.uti.bme.hu) feltöltött tanórai diasorok, a tananyaghoz, valamint a vizsgákhoz kapcsolódó gyakorlófeladatok, példatárak, valamint számítógépes segédletek alkotják. Ezt megtekintve eltérő mélységű és részletezettségű anyagokat találhatunk. Az oktatók és tanszékek saját tananyagokat is kifejlesztettek (*Gazdaságstatisztika, Számvitel alapjai, Minőségmenedzsment alapjai*). Ezek segítik a folyamatos tanulást. A hallgatói visszajelzések, oktatói tapasztalatok alapján folyamatosan fejlesztik a tárgyakat.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés összességében kiegyensúlyozottan, fele-fele arányban oszlik meg a kollokvium és a gyakorlati jegy között (20-20). Félévenként van eltérés, 5-8 számonkérés, 2-4 kollokvium, 2-5 gyakorlati jegyes sávval. A 12 kredit szabadon választott tárgy nincs benne a fentiekben. Kiemelten magas, 10-10-10 kredit tartozik a Projektfeladat I-II-III. tárgyakhoz, amelyek azonban általában a szakdolgozat megírását is segítik. A szak valamennyi tantárgyánál a vizsga írásbeli számonkérést jelent. A kvantitatív jellegű tantárgyak esetében a vizsga része jelenős része feladatmegoldásból áll. A nem kvantitatív jellegű tantárgyaknál teszt és esszé típusú vizsgákat írnak a hallgatók. Folyamatos számonkérés esetén évközi zárthelyik, benyújtandó projektfeladatok és az adott tantárgy jellegzetességeinek megfelelő további órai feladatok teljesítése adja az értékelés alapját. A 12 hetes szakmai gyakorlatot oktatói konzultáció támogatja, és írásos beszámolóval zárul.

A záróvizsgáknál *gazdaságtan 1-2.* tételcsoportokból, előre meghirdetett tételsor alapján, legalább háromfős bizottság előtt szóban vizsgáznak a hallgatók, majd megvédik a szakdolgozatukat. A védelem a szakdolgozat rövid összefoglalásából, bemutatásából, valamint a bíráló, a témavezető és a bizottság tagjai által feltett kérdések megválaszolásából áll. A szakdolgozat végső minősítését a záróvizsga-bizottság állapítja meg. A szakdolgozat, a végzett munka bemutatásához a hallgató kb. 6-7 diából álló PowerPointos prezentációt készít.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kreditrendszerben nehezen nyomon követhető egy-egy évfolyam végzési/lemorzsolódási folyamata. Itt a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon 2009/2010 és 2011/2012 között igen magas volt az elbocsátott hallgatók száma és aránya. A 2009/10-es tanévben induló 224 főből 65 főt bocsátottak el, 119 szerzett diplomát 2014-ig, 22 főnél pedig a diploma kiadásához hiányzott a nyelvvizsga. A 2010/2011-es beiskolázásánál még rosszabb volt a helyzet 279 főből csupán 89-en kapták meg a diplomájukat az 2014-ig. Nem felmérhető még a tendencia alakulása a további évfolyamoknál. A 2009/2010-es beiratkozott hallgatók 94,2%-a rendelkezett nyelvvizsgával. Ez az arány folyamatosan csökken. A 2014/2015 tanévre beiratkozottaknál már csak 69,9%-nak volt nyelvvizsgája. Mivel a szaknak magas a nyelvi követelménye, sokaknál gondot jelenthet majd a két előírt nyelvvizsgának a végzésig való teljesítése.

A szak hallgatói közül relatíve sokan vesznek részt a TDK munkájában, több évben 17-19 fő.

A végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét, a pályakövetést az egyetem Diákközpontja központilag működteti. A felmérések fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és azokat a szakok tanterveinek és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik. Ezen információk jó alapot szolgáltatnak a beiskolázási propaganda során is. 2013-ban a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben végzettek körében készítették felmérést. Az elhelyezkedéshez szükséges idő alapján elmondható, hogy a 2012-ben végzettek hallgatók 37,4%-a már az abszolutórium megszerzésekor rendelkezett teljes állású munkaviszonnyal, és további 14,6%-uk pedig az abszolutórium megszerzését követően. Az abszolutórium megszerzése után még munkát keresők 24,1%-a azonnal vagy egy hónapon belül talált állást. A 2013-as adatok alapján a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Karán végzettek nettó átlagkeresete 247 690 forint volt (jobb, mint az egyetemi docenseké!). Ezzel megelőzte a többi gazdálkodástudományi kar hallgatóit. Az itt végzettek az oktatók beszámolója alapján jó elhelyezkedési lehetőségekkel bírnak, illetve egy részük mesterszakon tanul tovább. Ez utóbbiak jelentős része más irányú (*vezetés és szervezés, pénzügy*) mesterszakot választ.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a szak gazdája, együttműködve a különböző vezetési szintekkel. A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselőiben a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes, valamint a hallgatók képviselői. Valamennyi szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a hallgatói képviselő véleményét. A Kari Tanács dönt a tantervmódosításról, specializációkról, a szükséges erőforrások elosztásáról, és értékeli a szakon folyó oktatás tapasztalatait. Ezen témák előkészítése a szakfelelős, szakbizottságok, kari Oktatási Bizottság feladata. Ez egy együttműködésen alapuló gyenge mátrix rendszerként értékelhető.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivéve az alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kar tevékenységét TQM szemléletben irányítják. A PDCA elvet alkalmazzák. A működés értékelését, elemzését és a pozíciójának meghatározását követik a javaslatok, beavatkozások módszereinek kidolgozása, kipróbálása, majd bevezetése, amely egy hatékonyabb működést eredményez. A minőségbiztosítási rendszer irányítása és működtetése a Dékáni Tanács tagjaiból álló Kari Minőségfejlesztési Bizottság feladata. Fontos információkat ad az Oktatás Hallgatói Véleményezése rendszer, amelynek eredményeit figyelembe veszik a tanszékek költségvetésének meghatározásakor. A felhasználói szféra visszajelzései direkt módon a projektfeladatok és a szakdolgozatok készítése során jelennek meg.

Fontosak a közvetlen ipari, vállalati kapcsolatokból származó visszajelzések is a minőség folyamatos fejlesztésében.

A Hallgatói Önkormányzat minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat, és az esetlegesen felmerülő problémákat a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszer (TÉR) figyelembe veszi az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. A szakok és a kar vezetése is rendszeresen értékeli a szakon oktatott tantárgyak eredményességét. A kar vezetése elfogadhatónak a 75%-os teljesítést tekinti.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis csaknem minden pontjában megjelenik az állami szabályozás kiszámíthatatlansága miatti bizonytalanság, ami ellene szól a stratégiai gondolkodásnak, vezetésnek és cselekvésnek. Ezzel is összekapcsolódva csökkenő és bizonytalan az állami finanszírozás, és a vállalati források, és megbízások is beszűkültek. Ez utóbbi nemcsak finanszírozási gond, de csökkenti az oktatók lehetőségét, hogy gyakorlati tapasztalataikat gyarapítsák a külső megbízásra végzett munkáik során.

A karon folyó képzéseknek, és ennek a szaknak is erőssége a gyakorlatorientáltság.

A közalkalmazotti bértábla nehezíti a teljesítmények elismerését, és a tehetséges fiatalok, oktatók bevonását, megtartását. Mint a volt diplomásokra vonatkozó felmérés mutatta, a frissen végzettek docensi, a 4-5 éve végzettek egyetemi tanári béreket kapnak a versenyszférában. Az alacsony fizetések a karon magas minőségi követelményekkel, szigorú előléptetési politikával párosulnak. Ez jó a minőség szempontjából, de növelheti az oktatók kilépési hajlandóságát. A műszaki egyetemi múlt miatt a társadalomtudományi jellegű kar, képzések, oktatók egyetemi presztízse alacsonyabb, mint a hagyományos ágaké. A középgeneráció viszonylag szűk a karon, ami idővel nehézségeket okozhat a szakmai és adminisztratív vezetői szinteken.

A relatíve magas felvételi pontszámok ellenére gondot jelent a közoktatás és így a jelentkezők romló tudásszintje.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Érdemes még pontosabban nyomon követni az itt végzettek sorsát: milyen területeken helyezkednek el és milyen mesterszakokat választanak?
2. A karon van *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak. Ezt egy másik egység menedzseli, és más oktató gárda gondozza. Ez jó abból a szempontból, hogy kevés az átfedés. Ennek ellenére célszerűbb lehet a szorosabb koordináció.
3. Érdemes erősíteni a kutatási portfólió nemzetközi elemeit.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>külgazdasági-vállalkozási; világgazdasági</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2009/1/VIII/4.	2016/1/VII/4/8. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a jelentésben szereplő javaslatokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű képzést folytatnak magyar nyelven. A tanterv, az ismeretkörök és a képzés alapvetően megfelelnek a KKK-nak. A követelmények általában összhangban vannak a *nemzetközi gazdálkodás* szakos képzés tartalmi követelményeivel. Az egyes tantárgyak közötti átfedések nem zavaróak, inkább az összefüggések jobb megértését szolgálják. A tananyagok és a szakirodalom megfelelő, többnyire a témában létező hazai és nemzetközi tankönyveket és irodalmat használják. Miközben a tananyagokat gondosan igyekeznek megválasztani, több tárgy esetében a megadott tankönyv elavult (mintegy 10 éve jelent meg), holott belőlük már frissebb változatok is megtalálhatók a piacon sokszor ugyanattól a szerzőtől. Az érintett tárgyak: *külgazdasági stratégiák, nemzetközi marketing, globalizációs folyamatok, nemzetközi szervezetek vagy fejlődés-gazdaságtan*. A helyi sajátosságok és a legújabb fejlemények leginkább az előadásokban és a szemináriumokon kerülnek elő. Önálló tankönyvvel egy-két kivétellel a vezető oktatók sem szerepelnek.

Személyi feltételek

A szakon a személyi feltételek általában megfelelőek. A szak felelőse, egyben a *világgazdasági* specializáció felelőse Erdey László, a *külgazdasági-vállalkozási* specializáció felelőse Károlyi Géza. A 37 tantárgyat 61 oktató oktatja. Az oktatók nagy része adjunktus és docens. Többségük minősített, s a kari cél szerint 2016-ig valamennyi főállású oktatónak és kutatónak fokozattal kell rendelkeznie. A szakfelelős a szükséges fokozattal rendelkezik, a publikációs és szakmai teljesítménye alapján elismert oktató és kutató. Az oktatói állományból PhD fokozatszerzési folyamatban négyen vesznek részt. Az oktatási terhelés megoszlása és szintje megfelelő.

Tudományos háttér

Az oktatás mellett hagyománya van a kutatóműhelyek működésének, a szak oktatóinak tudományos tevékenysége kiterjedt. A kutatási programok nagyrészt pályázatokhoz (TÁMOP, OTKA, Bolyai János-ösztöndíj) kapcsolódnak. Helyi vállalkozások, önkormányzatok és egyéb intézmények részéről a pénzügyi források szűkössége miatt a megrendelések lehetősége rendkívül korlátozott. A konferenciákra való részvétel, valamint a publikációs lehetőségek nagyrészt biztosítottak. A *Competitio* folyóirat igényes követelményeivel publikációs lehetőséget nyújt a kar oktatói számára.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek jók, az oktatástechnikai, számítástechnikai vagy nyelvi laboratóriumi kapacitások megfelelőek. A hallgatók a tananyagellátást és azok elérhetőségét, az adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét megfelelőnek tartják. Az egyetemi körülmények a kollégiumi szolgáltatásokkal együtt jók, ezeket számos más felsőoktatási intézmény megirigyelhetné. Infrastrukturális vonatkozásban a kari integráció csak a közgazdasági könyvtár szempontjából okozott gondot.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzésben a felvételi keret évente 25-55 fő, a 2013/14-es tanévben 20-120 fő. A felvettek száma a vizsgált időszakban (2010-től) összesen 326. A részidejű képzésben a felvételi keret évente 15-56 fő, a felvettek száma 57 (14, 17, -, 26).

A levelező képzésben a beiskolázás elmarad a tervezettől, amit a felmérések szerint a szigorú nyelvvizsga-követelmények elrettentő hatásával magyaráznak. A keretlétszám évente 15-56 fő, a felvettek száma 57 (14, 17, 0, 26). A finanszírozási feltételek romlásának hosszabb távú hatása egyelőre nem ítéltető meg.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tanterv szerint a hallgatók számára biztosított kontaktórák alapján az elméleti és a gyakorlati oktatás aránya kiegyensúlyozott (48-52%). Ez összesen 2086 órát jelent, amihez még 480 óra szakmai gyakorlat jön. Az oktatás módszertana, tartalma, az idegen nyelvű kurzusok szakmai és nyelvi színvonala jó, néhány óralátogatás tapasztalata is ezt igazolta.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és a számonkérés feltételeit a *Tanulmányi és Vizsgaszabályzat* rögzíti és részletesen szabályozza, ezek megfelelnek az általános egyetemi gyakorlatnak. A záróvizsga a diplomavédésből és komplex szóbeli vizsgából áll, aminek során a hallgatónak szakmai felkészültségéről és a tanult ismeretek alkalmazási képességéről kell tanúbizonyságot tenni. A gondokra a figyelmet a mesterszakokra tovább lépő hallgatók bemeneti tudásának a hiányosságai hívják fel a figyelmet.

A diplomadolgozatok témaválasztása általában irányított. A választott témák változatosak, helyi vállalati kérdések feldolgozásán túl esetenként globális problémákat is feszegetnek. Fontos, hogy a diplomamunkák már tartalmazzanak önálló kutatási eredményeket (bizonyos minimális mértékig ez már az alapszakon is megkövetelhető), s ne csak az internetről letölthető információk feldolgozását jelentsék. Mind a témaválasztás, mind az önálló kutatásra irányuló követelmények ellenőrzése, valamint az elbírálás szigorítása egyaránt célszerű.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A lemorzsolódási arányok okainak feltárása alapos elemzéseket igényelne, amire a kari integráció után eltelt bizonyos idő után lesz majd lehetőség. A DPR felmérés eredményei azt mutatták, hogy a karon belül viszonylag kevés végzős alapszakos hallgató választja a helyi mesterképzésbe való továbblépést, a hallgatók feltehetően ettől szakmai fejlődésük és munkapiaci lehetőségeik javulását várják.

A kiemelkedő képességű hallgatók segítségét szolgálják a tehetséggondozó programok (szakkollégium, demonstrátori rendszer, TDK, hallgató kutatás segítése).

A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban összesen 23. Nyelvvizsga-hiány miatt 8 fő (34%) nem kapott diplomát.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak a Gazdaságtudományi Kar gondozásában van. A képzés menedzselése a Világgazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézet koordinálásában történik a szakfelelős és a szakreferens irányításával.

Speciális helyzetet jött létre az új integrált kar létrehozásával, ami a közgazdászok képzés, valamint az agrártudományi és agrárgazdasági képzés integrációját jelenti. Központi célként a nemzetközi színvonalnak megfelelő közgazdászok képzés fenntartását és kiépítését kellene tekinteni, emellett törekedni kellene az agrárgazdasági és vidékfejlesztési oktatás hagyományainak és színvonalának a megőrzésére is. Az lenne célszerű, ha a két képzési irány tehát nem egyszerűen összeadódna, hanem integrációja új minőséget eredményezne.

A végzett hallgatók véleményei alapján a szakon tanultakat jól tudták hasznosítani. Kirajzolódik ugyanakkor az általános kép, miszerint magas színvonalú szakmai képzésre van szükség, mind elméleti, mind módszertani vonatkozásokban, míg a konkrét munkakörre vonatkozó gyakorlati képzéseknek korlátozott az értelme. A valós életben gyakoriak a munkaköri váltások, amikre külön-külön a hallgatót nem lehet felkészíteni. Jó szakmai műveltségi megalapozás mellett ezek a váltások könnyen megtehetőek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem és a kar fejlett és jól kidolgozott minőségbiztosítási rendszerrel rendelkezik, a szak tevékenysége ebbe illeszkedik. A részletes értékelést (pl. a korábbi MAB-ajánlások teljesítését) a kari integráció megnehezíti. A MAB által szóvá tett tantárgyi és tananyagi átfedéseket nagyrészt korrigálták.

Az oktatók korfája jó.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis részletesen sorolja a szak erősségeit és gyengeségeit. Az erősségek listája többnyire reális képet ad, bár egyes megfogalmazások ellentmondásosak és némi túlzásokat sugalmaznak. Ilyenek a „kiterjedt külföldi kapcsolatrendszer” (ennek ellentmond a régió egyetemeivel való szorosabb képzési együttműködés gyengesége vagy a nemzetközi pályázatokban való alacsony részvétel); a „sok helyi és országos vállalkozással” ápoltt „jó kapcsolat” (kutatási együttműködésben ez kevésbé állja meg a helyét); az OTDK-ban való részvétel is inkább kielégítő, mint kiemelkedő; a mester szakokon való továbbtanulásra valóban van lehetőség, de kérdés: mennyiben használják ki stb.

A gyengeségek listája ugyanakkor rövidebb, s közöttük vannak technikai (akadálymentesítés), vagy általános országos jellegűek (alulfinanszírozottság, a levelező képzés iránti alacsony érdeklődés) is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Egyes tantárgyak esetében korszerűbb tankönyvhasználat javasolt.
2. A kari integráció tartalmi és szervezeti problémáinak az elemzése.
3. A létszámok és a lemorzsolódás alaposabb elemzése, különösen a képzés hosszabb távú fenntarthatósága szempontjából.
4. A diplomadolgozatok vonatkozásában, mind a témaválasztás, mind az önálló kutatásra irányuló követelmények ellenőrzése, valamint az elbírálás szigorítása.
5. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg hozzájárulna az ismertségi szint javulásához a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.

<p>Edutus Főiskola Tatabánya, Budapest</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>regionális fejlesztés; EU kereskedelem</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/1. sz. MAB határozat (a Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján)</p>	<p>2016/1/VII/4/9. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- alacsony és csökkenő hallgatói létszám, Tatabányán lényegében kifutó képzés
- nagyon magas lemorzsolódás

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Edutus Főiskolán Budapesten és Tatabányán folyik képzés a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon, teljes idejű és részidejű munkarendben, magyar nyelven; az *EU kereskedelem* specializációt angol nyelven oktatják.

A szakon az előírt kompetenciák elsajátítása biztosított. Az elméleti alapok mellett erős a gyakorlati orientáltság. A szükséges ismeretkörök – sajátos tantárgyi szerkezetben ugyan, de – mind megjelennek az oktatott tárgyakban. A sajátosságok egy része abból adódik, hogy a szak szokásos törzstárgyai, a *nemzetközi pénzügyek* és a *nemzetközi marketing* hiányoznak a tantervből, viszont a szak törzstárgyai között több olyan is van, amelyek inkább az alapozó *közgazdasági* képzéshez lennének sorolhatók, pl. a *vállalati pénzügyek* és az *emberi erőforrás menedzsment*. Bár van *nemzetközi gazdasági ismeretek*, ezen a szakon egy *kereskedelempolitika* vagy *nemzetközi összehasonlító gazdaságtan* tárgynak volna helye. Érdemes lenne nagyobb hangsúlyt adni a *transznacionális hálózatok* problematikája oktatásának, amire éppen Tatabánya szolgáltat jó példát számos kisebb külföldi vállalat betelepedésével és a bedolgozói hálózat kiépítésével. Ugyanez vonatkozik a *gazdaságpolitikák* (mind nemzeti, mind helyi szinten) *nemzetközi meghatározottságára* (több szintű kormányzás kérdése).

Az oktatók között erős a *regionális fejlesztési* orientáció, ami a megfelelő szakirány szempontjából megfelelő kutatási háttérrel is szolgál. A *regionális fejlesztési* szakirány különösen a tatabányai tagozaton összefüggésben van a helyi igényekkel. Az angol nyelvű *EU kereskedelem* specializáció ritka és értékes kísérlet a hazai mezőnyben.

A tananyagok megfelelőek, a hallgatók az igényeknek megfelelő tananyagokat kapnak. A Miskolci Egyetemmel közösen egy TÁMOP kutatás keretében számos tananyag kidolgozására került sor. Ez a program gyakorlatilag a szak valamennyi tárgyát érintette. E-learning tananyagok készültek, valamint olyan angol nyelvű tananyagok, amelyek alapján a külföldi (erasmusos) hallgatók oktatása válik lehetővé.

A megadott irodalom nem mindig naprakész, de ezt az előadások biztosíthatják.

Személyi feltételek

A szakfelelős és az *EU kereskedelem* specializáció felelőse, Juhász Krisztina PhD, főiskolai tanár, továbbá a *regionális fejlesztés* specializáció felelőse, Kovács András PhD, főiskolai tanár kiváló kutatók és oktatók, munkásságuk önmagáért beszél. Minden tekintetben megfelelnek a szakmai kritériumoknak. A 43 kötelezően felveendő tárgyat 38 oktató oktatja, köztük 53% a fokozattal rendelkezők aránya, ugyanez a 20 tantárgyfelelős körében gyakorlatilag 100%. Az AT:AE arány 30:6, a vendégtanárok száma 2. 9 főiskolai tanár, két egyetemi és nyolc főiskolai docens, egy adjunktus és négy tanársegéd van a képzésben. A kormegoszlás igen előnyös, az oktatók fele 1970 utáni születésű. A szakirányú (*külgazdasági*) egyetemi diplomával rendelkezők aránya alacsony. Az oktatók publikációi többnyire lefedik az oktatott

tárgy témaköreit, egyes esetekben viszont a publikációk helyi folyóiratokra és kiadványokra vagy konferenciaanyagokra (esetenként nemzetközi) koncentrálnak, s az országos megjelenés hiányzik vagy gyenge.

Az oktatók terhelése magas, különösen, ha az oktatás hétvégére koncentrálódik. Ilyenkor problematikus lehet egyes oktatók napi óraterhelése, mert a teljes idejű képzés órarendje is alkalmazkodik ahhoz, hogy a diákok többsége már a képzés ideje alatt dolgozik.

Tudományos háttér

A legtöbb oktató publikációs tevékenysége rendszeres és a szak tekintetében releváns, különösen a szakfelelős és a specializációfelelős esetében. Szakirányú publikációik jelentek meg idegen nyelvű és magyar nyelvű könyvekben és folyóiratokban az *Euro* kérdéskörében, *turisztikai* témákban, vagy például Magyarország földgáz-függőségéről, a keleti nyitás és a gazdaságpolitika újabb módszereiről, az EU pályázatok tapasztalatairól, a hungarikumok exportjáról. A szak oktatóinak kutatási kapcsolata van az MTA Regionális Kutató Központjával, Földrajztudományi Intézetével, valamint az ELTÉ-vel és a Szent István Egyetemmel. Vállalati kutatási kapcsolatok kevésbé léteznek.

A főiskola nemzetközi kapcsolatai jelentősek. A szakon működő oktatók közül többen voltak már Erasmus látogatáson. Az Erasmus partnerek száma mintegy 15. Ez a kutatási teljesítményt is előnyösen befolyásolja.

Rendszeresen szerveznek tudományos konferenciákat az intézményben. A konferencia részvételi aktivitás is jelentős.

A főiskola 2014 elején csatlakozott az MTMT rendszeréhez. Az adatok feltöltése folyamatos.

Infrastrukturális feltételek

A két képzési helyszínen infrastrukturális feltételei alapvetően eltérőek.

A *tatabányai helyszínen* nagyvonalúan felszerelt, és bőséges oktatási terekkel, nagy területű könyvtárral rendelkezik, mind az internetes keresést lehetővé tevő számítógépes asztalokkal, mind a hagyományos olvasást-tanulást szolgáló asztalokkal rendelkezik. A könyvtár megfelelően berendezett és ellátott, szakkönyvállománya kielégítő, emellett az általános művelődést is szolgálja. A nyitvatartási rend, illetve a személyzet rugalmassága segíti, hogy a hallgatók igénybe tudják venni a könyvtár szolgáltatásait. Az állomány biztonságos védelme megoldott. Több tanterem az ún. *webinárium* felvételek készítésére alkalmas technikával is felszerelt. Ez a technika korszerű, és mind az oktató, mind a hallgatók számára új tanítási/tanulási módszereket tesz lehetővé. A hallgatók egyértelműen pozitívnak találták ezt a módszert, ami az előadások és szemináriumok felvételével, rögzítésével és rendszerezésével új dimenziót ad az oktatásnak. Különösen a részidejű, levelező hallgatók számára nyújt kedvező lehetőséget az előadások weben történő otthoni egyidejű követése és a bekapcsolódás lehetősége, illetőleg a többszöri utólagos visszahallgatás lehetősége. Lényeges feltétel, hogy a hallgatóknak biztosítanak olyan laptopot, amivel a rendszerhez kapcsolódni tudnak. Több elektronikus adatbázis is a hallgatók rendelkezésére áll.

A *budapesti helyszínen* néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. A rendelkezésre álló irodák és tanteremek jól felszereltek, itt is megtalálhatók a webinárium berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) 40 ezer kötetes könyvtárához, ahol az EDUTUS 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezték el. A könyvtár állománya továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el. A tananyagok elérhetőek, az angol nyelvűek is, ezzel a hallgatók elégedettek. Előnyös ilyen szempontból a *műszaki* képzéshez való kapcsolódás (Tatabányán). Az idegen nyelvű képzéshez jók a laboratóriumi feltételek.

A képzési létszám és kapacitás

A főiskola tatabányai székhelyén az éves tervezett felvételi keretszám a nappali tagozaton 40-100 között ingadozott, a levelező tagozaton pedig 35-80 között. Mindezt az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette volna, a felvett hallgatók száma azonban messze elmaradt a tervtől (2009: 11 hallgató, 2010: 18, 2011: 25, 2012: 15, 2013: 6). Utoljára 2013-ban indult képzés a nappali tagozaton, és – a vizsgált 2009/10 és 2013/14 közötti időszakban egyetlen évben – 2012-ben a levelező tagozaton, 2 hallgatóval. Mindez felveti a képzés fenntarthatóságát. A tatabányai hallgatók ugyanakkor egyértelműen kedvezőnek és vállalhatóan találták, hogy helyben tudnak felsőfokú diplomához jutni.

A budapesti képzési helyszínen a nappali és a levelező tagozaton egyaránt évente 80-120 hallgató felvételét tervezték. E hallgatói létszámok belefértek volna az intézmény képzési területi kapacitásába, de a tervezett keretet egyetlen évben sem tudták kitölteni (2009: 28 hallgató, 2010: 64, 2011: 53, 2012: 25, 2014: 9). Az elmaradás nem olyan szembetűnő, mint a tatabányai képzés esetében. 2013-ban nem indult el a képzés a nappali tagozaton, a levelező tagozaton képzést csak 2011/12-ben és 2012/13-ban indították 35, illetve 10 felvett hallgatóval. 2014-ben és 2015-ben csak a budapesti képzési helyszínre hirdették meg a képzést.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok rendszerében arányosan van jelen az elmélet és a gyakorlat. Az önálló munkavégzés is megjelenik, a hallgatókat csoportos és egyéni prezentációkra, projektekre kéri fel. A csekély hallgatói létszám intenzívebb interaktív oktatásra, személyes kapcsolatok kialakítására ad lehetőséget. Egyéni konzultációkat bármikor kérhetnek a hallgatók a tanáraiktól – ezt a hallgatók is megerősítették. Dicsérték az oktatók segítőkészségét.

A tanórák kiegészítéseképpen a hallgatók a *webinárium* segítségét is igénybe vehetik, amivel az nagyban hozzájárul az oktatás hatékonyságának javításához. Más e-learning módszerekkel is igyekeznek közelebb vinni a hallgatókhoz a tudnivalókat.

Az Erasmus szakmai gyakorlatokra évente mintegy 20-25 hallgató utazik ki. A hallgatók véleménye szerint a kiutazók többsége *turizmus-vendéglátás* alapszakos diák, de az intézmény hivatalos álláspontja szerint a szakok között kiegyenlített az Erasmus aktivitás. Ezt az egy féléves résztanulmányok adatai alá is támasztják.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés rendje megfelelő. Az egyes tantárgyaknál a teljesítmény értékelése több tényezőn alapul. Prezentációk, évközi feladatok, egyéb szóbeli és írásbeli teljesítmények együttesen alakítják ki az osztályzatokat.

A szakmai gyakorlat irányítása külön kijelölt oktató feladata. A szakmai gyakorlat ideje és kreditelismerése megfelelő.

A záróvizsgán a szakdolgozat védelme mellett a hallgató szakmai felkészültségét, a tárgyi tudást és a kompetenciák megszerzését is ellenőrzik. Ez megfelel az általános gyakorlatnak. A záróvizsga-bizottsági elnökök kiválasztása gondos és körültekintő folyamat. A visszajelzéseket beépítik a fejlesztési folyamatba.

A szakdolgozatok témáit kiírják a hallgatóknak, de a hallgató is élhet javaslattal. Ebben a hallgató munkahelye is szerepet játszik, minden előnyével és hátrányával együtt. A szakdolgozati konzultációk az utolsó félévben vannak. A szakdolgozati szemináriumot tantárgyként rögzítik a Neptun rendszerben. A témavezető aláírással igazolja a részvételt, de jegyet nem ad. Plágiumvadász rendszert nem alkalmaznak.

A kutatáshoz szükséges ismereteket és készségeket a *nemzetközi gazdálkodás* szakon jól megtanulják a hallgatók. Ezt igazolták a szakdolgozatok is, bár akadt bennük néhány pontatlanság a hivatkozások tekintetében. De alapvetően igényes a tudásátadás folyamata és az értékelés is.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Tatabányán a vizsgált időszakban a nappali tagozatra 75 hallgatót vettek fel, 10 diplomát adtak ki; Budapesten a nappali tagozatra 179 hallgatót vettek fel, és 19 diplomát adtak ki. A levelező tagozaton nem adtak ki diplomát.

Az intézmény külső tényezőknek (állami finanszírozás csökkenése, demográfiai változások) és intézményi okoknak (az intézmény nevének megváltozása és az új név gyengébb ismertsége, Budapesten a korábbi képzési hely nehéz megközelíthetősége) tulajdonítja a jelentkezések kedvezőtlen alakulását. Mindezek mellett – és talán elsősorban – a nyelvtudás szükségessége veti vissza ennek a szaknak az elfogadását. Az előírt két szakmai nyelvvizsga kemény korlát az átlagos hallgató számára. Ez utóbbi az eredményesség szempontjából is a képzés legnagyobb problémája. Hiába hirdetnek szaknyelvi előkészítő, támogató kurzusokat, komoly gond a kiadható diplomák alacsony száma a (két) nyelvvizsga hiánya miatt.

A hallgatók többsége a mintatanterv szerint, hét félév alatt befejezi a tanulmányait. A képzési időt túllépők aránya Tatabányán 7-28% között ingadozott, Budapesten 4-23% között. A lemorzsolódott (a képzésből törölt vagy elbocsátott) hallgatók száma Tatabányán 23 fő (köztük a levelező tagozat mindkét hallgatója), Budapesten a nappali tagozaton 67 fő, a levelező tagozaton 34 fő. Előfordul szakváltás abból a célból, hogy csak egy nyelvhez legyen kötve a diploma. Anyagi okokra is visszavezethető ez a jelenség, nemcsak a nyelvtudás korlátaira. Az anyagi hátrányok kompenzálására többféle ösztöndíjat hirdet meg az intézmény, Tatabánya városa is ad ösztöndíjat. A tendencia javulását várják a hallgatóknak a diplomamentő programba való bekapcsolásától. Segíteni próbálják a hallgatókat azzal is, hogy az önköltség vagy annak egy része ledolgozható az intézményben. Már tapasztalják annak a pozitív hatását, hogy a budapesti képzés központját a város központi részébe helyezték át, a külső Bécsi útról a Villányi útra.

A hallgatók felkészítése a mesterképzésre és a tehetséggondozás változatos eszközökkel történik. A TDK eredmények főiskolai szinten jónak mondhatók (nem volt megállapítható, hány dolgozat köthető a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakhoz). Úgy látszik, az új Edutus Főiskola megőrizte az elődök, a MÜTF és a Harsányi János Főiskola potenciálját ebben a tekintetben is. A demonstrátori rendszer és a szakkollégium is elemei a tehetséggondozási folyamatnak.

A DPR rendszert 2010 óta alkalmazzák. A rendszer információi szerint a szakról kevesen mennek mesterszakra, de az elhelyezkedés a munkaerőpiacon zökkenőmentes, a főiskola komoly segítségével.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája szervezetileg a Gazdálkodási és Menedzsment Tanszék, amelybe beolvadt a korábbi Nemzetközi Gazdálkodás Tanszék. A tanszékvezető, aki a nemzetközi gazdálkodás alapképzés szakfelelőse is, mindkét minőségében aktív részese a szak irányításának.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán a minőségirányítás intézményi szinten szervezett, minden szakon egységes rendszert alkalmaznak. A Minőségirányítási Bizottság a Szenátus állandó bizottságaként működik. A tevékenység szervezését, az operatív feladatok ellátását a Minőségirányítási Iroda munkatársa végzi a minőségirányítási menedzser (aki stratégiai főigazgató is) irányításával. A főiskola a 2010/11. tanév óta éves önértékeléssel működteti a TQM alapú minőségirányítási rendszert. Az éves önértékelések alapján minőségfejlesztési programok készülnek, amelyek eredményeit a Minőségirányítási Bizottság vizsgálja. Ilyen program volt többek között az Oktatói Teljesítményértékelő Rendszer kialakítása és működtetése. Az oktatók elégedettségét is rendszeresen értékelik. Fontos szerepe van az oktatók hallgatók általi értékelésének (OMHV).

A minőségbiztosítás szempontjából nem elhanyagolható az, hogy a főiskola az oktatók számára továbbképzést szervez, amelynek keretében az oktatók elsajátíthatják a webinarium előadás készítésének technikáját és szakmai segítséget kapnak a felvett előadások végleges rögzítéséhez. Alkalmanként szerveznek nyelvi tréningeket is.

A szak népszerűségének csökkenését több módon igyekeznek ellensúlyozni. A legutóbbi évben némi javulás látható is a jelentkezésekben.

A nemzetközi kapcsolatok fejlesztésének jó eszköze az évente megrendezett Nemzetközi Hét, számos külföldi partner részvételével.

Az *Edutus* márkanév bevezetését a marketing szakértők lassúnak ítélik meg, problematikusnak tartják.

A DPR rendszert, a végzetek nyomon követését 2010 óta alkalmazzák.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az intézmény C-SWOT analízise reális és mértéktartó megállapításokat tartalmaz. Erősségeik között jelenítették meg a gyakorlatorientált képzést, az ösztöndíjak széles körét és a kis hallgatói létszámot is, mint az oktatói munka minőségének javító tényezőjét. A gyengeségek közt említik a kiadatlan diplomák magas arányát (nyelvi okok miatt) és a nyelvi képzés egyéb korlátait. A legelső helyen áll azonban az oktatók túlterheltsége, ami összefügg a Tatabánya és Budapest közötti képzési hely működésével is.

Érthető törekvésük az angol nyelvű képzés indítása, de ennek feltételeit és fenntarthatóságát vizsgálni kellene.

A hallgatói létszám növelése és a nappali tagozatos hallgatók megtartása szempontjából fontos a főiskola Pegasus programja, amelyben a hallgatóknak különböző részidős munkalehetőségeket biztosítanak, és a várható jövedelmüket a főiskola előfinanszírozza a kiadásai (tandíj, megélhetés) időbeni finanszírozása érdekében. Rövid múltra visszatekintő kezdeményezés az élsportolói oktatási program, amiben az oktatás, vizsgáztatás igazodik a sportolók időbeosztásához. A tervek között szerepel a fogyatékosok bekapcsolását szolgáló, pályára állító program és külföldi hallgatók vonzása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A nyelvi képzés további megerősítése segíthet a legfontosabb problémák megoldásában.
2. A két képzési hely profilját jobban szét lehetne választani a párhuzamosságok csökkentése érdekében.
3. Javasolható a szak törzstárgyainak további fejlesztése, a képzés korszerű szemléletű megerősítése.
4. Javasoljuk, hogy kérjék a tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását a MAB-tól.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>nemzetközi vállalkozások;</i> <i>európai regionális gazdasági kapcsolatok</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/2/81.</p>	<p>2016/1/VII/4/2. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A szakirányú tudományos háttér kifogásolható, a szakfelelős esetében is.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karán a *nemzetközi gazdálkodás* alapképzési szakon a képzés magyar nyelven, teljes idejű, nappali és részidejű, levelező munkarendben folyik. Levelező képzés 2009/2010-ben indult utoljára. Két specializáció van a képzésben (27-27 kredittel): *nemzetközi vállalkozások*, illetve *európai regionális kapcsolatok*.

A tanterv tanulmányi és ismeretkörei megfelelnek a KKK-ban előírtaknak. A tananyag biztosítja a KKK szerinti kompetenciákat. Meglepő eleme a tantervnek, hogy a *nemzetközi gazdaságtan* tárgy nem kötelező, hanem kötelezően választható. Ez önmagában és a mesterképzésre való alapozásban is problémát jelenthet, a tanterv módosítását igényli.

A szak ismeretköri lefedettsége jó, összességében a tanterv és a tananyag megfelelő. Javasolt a *gazdaságpolitikai* ismeretek kiegészítése (többosztályos kormányzás, amiben a nemzeti gazdaságpolitikákkal szemben erőteljes alkalmazkodási igény jelentkezik), és vállalati dimenziókban a *transznacionális hálózatok* beemelése a tantervbe. Néhány tantárgy kötelező tananyaga frissíthető lenne (*mikroökonómia, gazdaságpolitika, EU politikák*).

Személyi feltételek

A *nemzetközi gazdálkodás* alapképzési szak és a *nemzetközi vállalkozások* specializáció felelőse Nagy Zoltán PhD, egyetemi docens. Alapképzettsége történelem-földrajz szakos középiskolai tanár. *KözGazdasági Egyetemi* diplomája is van, PhD fokozatát *földtudományok* területén szerezte 2007-ben. Publikációi döntően a *társadalomföldrajz* területéhez kötődnek. Tantárgyai a szakon: *gazdaságföldrajz, nemzetközi regionális kapcsolatok, regionális gazdaságföldrajz*. Az *európai regionális kapcsolatok* specializáció felelőse CSc, egyetemi tanár szintén a *földtudományok* területén szerezte a fokozatát, 2012-ben *közgazdaságtudományokban* habilitált. Kutatásai és publikációi döntően Észak-Magyarország elmaradott térségeire koncentrálnak. Az *európai regionális gazdasági kapcsolatok* specializáció felelőse G. Fekete Éva.

A szak erős regionális jellegét az egyetemnek a térségben betöltött szerepe is indokolja, de erősíteni kell az *európai és globális* megközelítést. A szakfelelősnek érdemes lehet egy teamre támaszkodni, amiben a szak jellegét jelentő *nemzetközi* tárgyak felelőseivel dolgozna együtt.

A tantárgyfelelősök megfelelnek az akkreditációs formai előírásoknak.

Tudományos háttér

A szakért felelős Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet Területi- és Társadalom-gazdasági Kutatási Műhelyében a képzéshez kapcsolódó kutatási témák: területi fejlődési folyamatok vizsgálata és modellezése Kelet-Közép-Európa térségében, annak régióiban; a globális kihívások és azokra adott válaszok térbeni megjelenésének és terjedésének elemzése. A fentiek csak kis mértékben eredményeznek elismert *nemzetközi* témájú publikációkat. A *regionális földrajzi, kistérségi, lokális* kutatások dominálnak, döntően lokális publikációkkal.

A nemzetközi képzés tudományos háttérét erősíteni kell. Ebben jó iránynak tűnik az utóbbi években formálódó *visegrádi országok*-fókusz is. Problémát okoz, hogy a helyi kutatási igények, megrendelések hiányoznak, amiben a válság miatti forrásszűke is szerepet játszik. Kutatási kínálattal (pl. a helyi transznacionálisok felé) talán előre lehet lépni.

Infrastrukturális feltételek

A szak kis létszámú, az oktatási elhelyezés megfelelő. A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzó épület felújítási folyamat zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó. A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A nemzetközi könyvek, folyóiratok állományát erőteljesen növelni szükséges a nemzetközi szakok oktatásához és az ezekhez kapcsolódó kutatásokhoz.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett felvételi keretlétszám mind a nappali, mind a levelező képzésben 2009/2010 és 2013/2014 között 40 – 60 között ingadozott. Levelező képzés utoljára 2009/10-ben indult.

A felvettek száma 2011-ig meghaladta a tervezettet (2009/10: 80 fő, 2010/11: 77 fő, 2011/12: 65 fő). A csökkenő tendencia folytatódott, 2012/13-ban és azóta a felvettek létszáma elmarad a tervezettől (évente 34 fő).

Az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé teszi a tervezett, illetve felvett hallgatói létszámot, a csökkenő létszámot a korábban nagyobb kapacitásra kialakított humán és fizikai infrastruktúra mennyiségi értelemben bőven ki tudja szolgálni. Ha a csökkenő tendencia folytatódik, gondot jelenthet a nemzetközi gazdálkodás alapszak gazdaságos folytatása.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben a tanterv – a szabadon választott tárgyra jutó 120 órát leszámítva – 1950 órát irányoz elő: ebből 990 óra előadás (50,8%), 960 óra szeminárium (49,2%). A levelező tagozat tanterve szerint – a szabadon választott tárgyra jutó 36 órát leszámítva – 636 óra van a képzésben, ebből 342 óra előadás (53,8%), 294 óra szeminárium (46,2%). Az alkalmazott oktatási módszerek változatosak, sok esetben a hallgatóknak prezentációt, egyéni vagy csoportos feladatmegoldást is teljesíteniük kell a félév folyamán.

A szakmai gyakorlat a 7. félévben 15 egybefüggő hét / 300 óra a nappali képzésben, és 100 óra a levelező képzésben. A gyakorlóléhszámot a kar Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete hagyja jóvá. A szakmai gyakorlat célja, hogy a hallgató a képzés során megszerzett elméleti és gyakorlati tudását az üzleti szférában is kamatoztassa, és a képzés lezárulása előtt szűkebb szakmaspecifikus ismeretekre is szert tegyen.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés alapvetően három szinten jelenik meg a képzés során: félévközi, félév végi számonkérés és a képzés lezárásaként záróvizsga. A félév végi számonkérések megoszlása viszonylag egyenletes, a félévenkénti 6-7 számonkérésből 3-5 kollokvium, 1-4 gyakorlati jegy.

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, az általános egyetemi előírások mellett a gazdaságtudományi képzési terület és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A szakmai gyakorlat minden 4. hete után részbeszámolót küldenek a hallgatók a szakvezető Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézetnek, a részbeszámolók lezárásaként pedig záró értékelést is készítenek a gyakorlóléhszámot (céggel) és a kijelölt helyi (céges) mentorral közösen.

A záróvizsgát megelőzően a szakdolgozatot próba prezentáción lehet megvédeni. A komplex záróvizsga tételek a szak, illetve a specializációk szakmai tantárgyai ismeretanyagát tartalmazzák. A záróvizsga tételek közös tételekből (23 db) és specializációs tételekből (*nemzetközi vállalkozások* specializáció 13 db, *európai regionális gazdasági kapcsolatok* specializáció 10 db) állnak.

A szakdolgozatokkal és a záróvizsgálattal kapcsolatos visszacsatolás mechanizmusa működik: a záróvizsgát követően a vizsgabizottság tagjai összegzik a záróvizsga tapasztalatait, levonják a következtetéseket, valamint megvitatják, hogy az oktatásban mely tématerületekre szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, indokolt-e a tételekben, illetve a szakdolgozati témaválasztásban való változtatás.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A 2009/2010 és 2013/2014 közötti időszak felvett hallgatóinak száma és összetétele jelzi a képzési terület nehézségeit. A nappali képzésben 2009/2010-ben a felvett 80 hallgatóból 6 volt önköltséges, és 74 államilag finanszírozott. 2013/2014-ben a felvett 34 hallgató mind önköltséges volt. A vizsgált időszakban összesen 158 főt vettek fel államilag finanszírozott képzési formába és további 132 főt önköltséges képzési formába.

A 270 felvett hallgatóhoz képzést – ugyanezen idő alatt – mindössze 111 diplomát adtak ki. Levelező képzésre 2009/2010-ben 28 főt vettek fel, 4 diplomát adtak ki.

A diplomát átvevők létszámadatai azért is olyan alacsonyak, mivel a *nemzetközi gazdálkodás* alapképzési szakon az oklevél megszerzésének a feltétele két nyelvvizsga. A hallgatók számára a 7 féléves képzési idő alatt a két nyelvvizsga megszerzése okozza a legnagyobb nehézséget, annak ellenére, hogy négy féléven keresztül heti négy nyelvórát ingyen vehetnek fel. A hallgatókkal és a kar vezetésével való konzultáció egyaránt jelezte, hogy a lehetőség szerint tovább kell javítani a nyelvtanítást minőségét és kiterjedését a karon. A kari vezetés vizsgálja ennek lehetőségeit.

2009/2010 - 2013/2014 között a nappali képzésben nyelvvizsga hiánya miatt a záróvizsgát tett hallgatók 27-65%-a, évente 12-45 fő, összesen 143 fő nem kapta meg a diplomáját. Mindez annak ellenére van így, hogy pl. a 2009/2010. tanévben a szakra felvett hallgatók 94%-a már rendelkezett egy nyelvvizsgálattal, így az első szaknyelvi vizsgát viszonylag hamar teljesíteni tudták. A második nyelvvizsgát azonban keveseknek sikerül megszerezni. Tovább rontja a helyzetet és a kilátásokat, hogy a 2013/2014. tanévben felvett hallgatóknak már csak 50%-a rendelkezett nyelvvizsgálattal, így várhatóan még nagyobb arányú lesz az ő képzési időszakuk végére a diplomával nem rendelkezők aránya.

A szakdolgozat-készítést és a mesterképzésre való továbblépést segítheti a *tanulás- és kutatómódszertan* választható tárgy, valamint a tehetséggondozás különböző formái, köztük a szakkollégium és a TDK-munka készítés. A kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hallgatói Karrieriroda, a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzésen és szakmai gyakorlaton való részvétel megszervezése és támogatása, illetve TDK-, valamint demonstrátori tevékenység lehetőségének biztosítása. A szakon a 2009-2013 közötti időszakban 67 tudományos diákköri dolgozat született, közülük 35 ért el helyezést a kari és 6 az országos versenyen. A szakkollégiumnak évente 15-20 hallgatója van, köztük általában 5-6 a szak hallgatója. A különböző esztendőversenyeken való részvétel is lehetőséget ad a hallgatóknak képességeik fejlesztésére.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzés szakmai gazdája a kar Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézete. A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a szakreferens munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselése a döntéshozatalban. A szakreferens feladata közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, dokumentáció karbantartása, hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, szakszemináriumi és szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős – együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel, elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal – rendszeresen ellenőrzi a szakot az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés többek között pl. a tematikában feltüntetett tananyag megfelelőségét értékeli mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból, továbbá hogy követi-e a hallgatói és a piaci igényeket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak „problémás területeit” a szakvezető Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet kiemelten kezeli, és a Gazdaságtudományi Karral együttműködve törekszik a hatékonyság növelésére. A MAB korábbi intézményi akkreditációs jelentésében megjelenő, a GTK számára fejlesztendő területek közül és a korábbi audit, monitoring vizsgálatok eredményei és tapasztalatai alapján a javító intézkedések a lemorzsolódás csökkentésére és a tehetséggondozás megőrzésére koncentrálnak. Fontos továbbá az alapszak népszerűsítése és a beiskolázás erősítése, a nemzetközi kapcsolatok erősítése, az oktatás szakmai színvonalának és gyakorlatorientáltságának javítása, a hallgatói tájékoztatás erősítése.

A szak minőségbiztosítási folyamatai intézményi és kari szinten koordináltak. Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el

az értékelési feladatokat. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak szintű eredményeket is, annak adatai és jelentései a szakfelelősök tekintik át. A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *nemzetközi gazdálkodás* szak globális indexe 3,8 az ötfokozatú skálán, az oktatás színvonalának mutatója 3,6, a tárgyak előadójának mutatója 4,1. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,4 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,6.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise igen reális problémákat érint a *veszélyek* és a *korlátok* felvázolásával (finanszírozási problémák, a régió nehéz helyzete, a beiskolázási bázis szűkülése stb.). Az *erősségek* között a jó hallgatókat, az erős oktatási színvonalat emelik ki. Ez a hallgatók végzési adatait és az oktatók szakirányú tudományos publikációit nézve kissé optimistának tűnik. A *gyengeségek* között kevés az önkritikus elem, ami nehezítheti az előrelépést. Tartalmi *lehetőséget* lényegében nem tárnak fel. (Például a szakmai tanulmányutak számának növelése nem tűnik kitörési pontnak.) Ugyanakkor figyelembe kell vennünk, hogy e nehéz helyzetű régióban valóban nem könnyű az előrelépés. A kar vezetésével, a szakfelelőssel és az oktatókkal való beszélgetések során már jobban körvonalazódtak belső elemzések és kitörési pontok. Pozitív fejlemény, hogy javulóban van a vállalati környezet, új cégek települtek a régióba, és a kar erősítette is az ezekkel való kapcsolatát. A *nemzetközi gazdálkodás*, *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szakoknál pedig a határokhoz való közelség adta lehetőségek jobb kihasználása került előtérbe; cél az EU-ban a visegrádi országokra való fókuszálás is. A *nemzetközi gazdálkodás* szakon duális képzést is terveznek.

Szükség lenne egy fenntarthatósági stratégia kidolgozására az egyetem és a régió speciális helyzete alapján, amiben a szak profilok változtatásának eshetőségeit elemeznék (ha a *nemzetközi gazdálkodás*, *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szakok nem tarthatók fenn, akkor más szakokon a nemzetközi dimenziók erősítése), és a külső, benne a nemzetközi és régiós kutatási és oktatási kapcsolatok erősítése kaphatna hangsúlyt.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A *nemzetközi* szakok oktatásában a jelenlegi erős *regionális* háttér mellett erősíteni kell az *Európai Unió* és a *globális folyamatok* elemzésének a súlyát.
2. Az előzővel is szoros összefüggésben erősíteni kell a *nemzetközi* szakok tudományos háttérét a karon, és erősíteni az ilyen irányú jegyzett publikációk megjelenését.
3. Szükség lenne egy humán fejlesztési stratégia kidolgozására, amiben a *habilitáció* helyének világosabb meghatározására kellene törekedni, és a megszerzésére való ösztönzés nagyobb hangsúlyt kapna.
4. A kialakuló kari könyvtár állományában a *nemzetközi* irodalmi anyag (könyvek, folyóiratok) bővítése szükséges.
5. Keressék a nyelvoktatás hatékonyságát javító megoldásokat.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>európai üzleti kapcsolatok</i> specializáció</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/3.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/4/10. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a jelentésben szereplő javaslatokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzés folyik magyar nyelven, illetve a Double Degree Program keretében angol nyelven a hollandiai Fontys University of Applied Sciences és a finn Seinäjoki University of Applied Sciences együttműködésében.

A tanterv, az előírt tanulmányi területek és ismeretkörök (alapozó ismeretek, szakmai törzsanyag, differenciált szakmai ismeretek aránya) összhangban van a KKK-ban előírtakkal. Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a követelményeknek. A főbb tanulmányi területek az előírt kredittartományban vannak. A tantárgyak egymásra épülnek, koherens egészet alkotva lehetővé teszik a képzési célok elérését, az általános és szakmai kompetenciák megszerzését.

A tananyagok tartalma és felépítése elfogadható. Egy-két tárgy esetében (*európai tanulmányok, világgazdaságtan stb.*) viszonylag régi, illetve megkérdőjelezhető tudományos minőségű a hallgatóknak megadott szakirodalom.

Személyi feltételek

A szakfelelős és a specializáció felelőse Czeglédy Tamás PhD fokozattal rendelkezik, szakmai és formai megfelelősége rendben van. Az utóbbi években megjelent publikációinak jelentős része angol és német nyelvű. Ugyanakkor a publikációk nagy része konferenciaanyag, alig van olyan publikáció, amely az MTA által is értékelt tudományos folyóiratban jelent meg. A szakfelelős oktatási projektek koordinálásában és végrehajtásában is részt vett.

Két fő kivételével a tantárgyfelelősök tudományos fokozattal rendelkeznek. A tudományos fokozat nélküli tantárgyfelelősök jogászok. Ez a helyzet két tudományos fokozattal rendelkező professzor nyugdíjba vonulása miatt jött létre. Az egyik oktató esetében a PhD fokozat megszerzése folyamatban van.

A képzés 41 kötelező tantárgyát 48 oktató oktatja, közülük 30 tantárgyfelelős. A hallgatóknak felkínált tantárgyak száma 61. 33 oktató rendelkezik PhD/CSc, 2 oktató DSc fokozattal. A FOI-hez tartozás alapján 36 oktató AT, 11 fő AE és 1 fő V státuszú. Mindez megfelel a jogszabályi feltételeknek. Az óraterhelés és a kredit szám éves átlagban megfelel a jogszabályoknak.

Az oktatói kar mintegy kétharmadát az 1960 és 1980 között születettek teszik ki, ami optimális megoszlást eredményez. A nyugdíj előtti korosztályba két egyetem tanár (egy főállású és egy óraadó) tartozik. A frissen végzett vagy PhD fokozatszerzési eljárásban résztvevők száma 11 fő.

Tudományos háttér

A vezetés az oktatóktól elvárja a magas szintű tudományos tevékenységet, amihez igyekszik megadni a feltételeket (pályázatokon való részvétel biztosítása, tudományos konferenciák szervezése, publikációs lehetőségek nyújtása stb.). A kutatási eredmények beépülnek az oktatásba jegyzet vagy tankönyv formájában. Az oktatók publikációs tevékenysége sem mennyiségi, sem minőségi szempontból nem tekinthető kiemelkedőnek.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételek jók. Az 5011 m² nettó alapterület a kar teljes oktatási-kutatási, adminisztrációs helyigényét biztosítja. Az épület felújításakor a kornak megfelelő belső informatikai hálózat került kialakításra. A gépeken megtalálhatók az oktatást segítő szoftverek, köztük az idegen angol nyelvű képzést támogatók is. A számítástechnikai eszközök állandó korszerűsítésére pályázati forrásokat használnak. Az oktatói és adminisztratív dolgozói állomány számítógépes ellátottsága jó, a technikai eszközök korszerűsítése folyamatos.

A könyvtár egyetemi tagkönyvtárrá alakult, ami azt jelenti, hogy magasabb szintre lépett. A könyvtár anyagának bővítése pályázati úton beszerzett forrásokból történik.

Képzési létszám és kapacitás

A tervezett létszámadatakhoz képest a felvettek létszáma elmaradt a várakozásoktól. Az államilag támogatott hallgatók számának 2011-ben történt lényeges csökkentése szintén visszavetette a hallgatói létszámokat annak ellenére, hogy a kar hatékony vállalati ösztöndíj rendszert vezetett be a hallgatók költségeinek fedezésére.

A teljes idejű képzésben a kapacitás a 2009 és 2013 között évente 35-80 fő, a felvettek száma ebben az intervallumban 146 fő (46, 40, 24, 26, 10).

A részidejű képzésben a kapacitás évente 25-40 fő, a felvett hallgatók száma ugyanebben az időszakban összesen 22 (14, -, -, -,8). A részidejű képzés 2013-ban, 3 év szünet után újra indításra került.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A teljes idejű képzésben a szakmai törzsanyag esetében 225/330 az előadás/gyakorlat arány, óraszámban kifejezve. A differenciált szakmai ismeretek esetében az arány 150/120. A részidejű képzésben a szakmai törzsanyag esetében 90/115, a differenciált szakmai ismeretek körében 50/45 az előadás/gyakorlat aránya.

A szemináriumok keretében lehetőség van projekt- és csoportfeladatokra, ezek félévnyi jeggyel záródó tárgyak. Az előadások tananyagának számonkérése kollokvium formájában történik. A szakszeminárium keretében csoportos foglalkozásokat is tartanak vállalatoknál, ezek a tanulási folyamat szerves részét képezik. Az arányok megfelelőek, összhangban vannak a KKK-ban előírtakkal.

A kar e-learning portálja lehetővé teszi a tananyagokhoz való gyors hozzáférést. A portálra az oktatók feltölthetik a tananyagaikat. A hallgatók a tantárgyi tematikákat külön internetes felületen érik el.

Az idegen nyelvek oktatása az egyetemhez tartozó nyelvi lektorátus feladata. A nyelvoktatás négy féléven keresztül ingyenes, utána a hallgatói igények alapján szervezett tanfolyamok térítéskötelesek. A kötelezően választható idegen nyelvű tárgyak felvétele segít a hallgatóknak a szakmai nyelvtanulásban. Két nyelvvizsga a diploma megszerzésének feltétele.

A tanulással kapcsolatos módszertani segítségnyújtás és a kompetenciák fejlesztésének módszerei megfelelő.

A hallgatóknak lehetőségük van az Erasmus és a C+ programokban való részvételre. Éves átlagban 10-15% a részvételi arány. Sikeres vállalati kapcsolatfelvétel után a LEONARDO Students' Mobility keretében is lehet támogatáshoz jutni külföldi tanulmányok folytatásához.

A képzésben résztvevők átlagosan 10%-a él a finnországi Seinäjoki Egyetemmel létrehozott Double degree programban való részvétel lehetőségével. Ez része az Amber Road nemzetközi együttműködési keretrendszernek. A finnhez hasonló konstrukció van kialakítás alatt a lengyelországi Bydgoszcz egyetemével.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés jellege a tantárgyak sajátosságaitól függ. Az oktatók törekednek arra, hogy minél több szóbeli vizsga legyen. Írásbeli vizsga esetén a tesztek helyett minél több kifejtendő, esszé típusú kérdést kapnak a hallgatók. A vállalati kapcsolati csoport feladata az üzleti szférával való együttműködés előmozdítása internetes felület biztosítása, különféle rendezvények és az üzleti szféra képviselőinek előadásai révén. Az integrált vállalati hét beépül a szakon folyó oktatásba, és előkészíti a duális közgazdászképzés elindítását.

Az elméleti anyag számonkérése az előírásoknak megfelelően történik.

A szakmai gyakorlat feltételeit kari szabályzat tartalmazza. A szakmai gyakorlatnak kötelező eredményei vannak. A hallgatókat a gyakorlatihely-választásban és az ottani munkában egyetemi belső konzulens segíti. A hallgatóknak folyamatosan munkanaplót kell vezetniük, ez a kapcsolattartást is megkönnyíti. A szakmai beszámoló terjedelme 30 oldal, a beszámoló szerkezetét részletes útmutató tartalmazza. A hallgatók többsége külföldi tulajdonban lévő, illetve nemzetközi kötődésű vállalatokhoz, bankokhoz megy szakmai gyakorlatra. Különösen népszerűek a kar hallgatói körében a nemzetközi szállítmányozási cégek. A gyakorlati helyek kiválasztásához nagy segítség a kar vállalati kapcsolati hálózata. A hallgatók munkáját mind a vállalati konzulens, mind az egyetemi mentor értékeli. A szakmai gyakorlatra mindkét konzulens-től érdemjegyet kapnak a hallgatók, ezeken alapul a végső érdemjegy.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből (15 perc prezentáció, 5 perc vita, kérdések, a kérdések alapján arra keresnek választ, hogy a hallgatók mennyire jártasak az adott témában) és a szakmai törzsanyagra vonatkozó komplex tétel megválaszolásából áll. A záróvizsga ismeretkörei a közgazdasági törzsanyagra, valamint a szak- és differenciált

ismeretek tantárgyainak az anyagára épülnek. A vizsgabizottság egyik tagja rendszerint külső szakember. Az értékelés az általánosan elfogadott szabályok szerint történik, megfelelő. A záróvizsga után a bizottsági tagok, a hallgatók és a kar és a szak minőségbiztosításának előírásai szerint folytat értékelést. A hallgatók és a bizottsági tagok komplex értékelési lapot kapnak (exit survey). Az eredményeket a minőségbiztosításért felelős kolléga összesíti, ennek alapján azonosítják az erősségeket és a gyengeségeket. A konkrét kritikai megjegyzéseket figyelembe veszik az oktatásban és a tananyagfejlesztésben. A záróvizsga után a szak hallgatóinak a szakkal kapcsolatos elégedettségét is felméri. Az értékelés és a visszacsatolás megfelelő, kritikai megjegyzés nincs. A témákat a tantárgyfelelősök írják ki. A hallgatók egyedi témákat is kérvényezhetnek, a jóváhagyás a releváns tantárgyfelelős hatásköre. A szakdolgozatnak saját kutatáson kell alapulni, támaszkodhat szekunder adatokra is, de szorgalmazza a primer kutatást. A szakmai gyakorlati helyeken szerzett tapasztalatok beépítése a szakdolgozatba elfogadott és támogatott. A témák közötti megoszlás változatos. Egyes években elméleti témák kerülnek előtérbe, jó szakmai gyakorlat esetén szállítmányozó vagy külkereskedelmi vállalati esettanulmányból készül több. A szakdolgozati témaválasztás gyakorlata megfelelő.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 93 (-, 29, 18, 20, 26). A részidejű képzésben 16 (-, 4, 5, 4, 3). A nyelvvizsga hiánya miatt éves átlagban 2-3 fő nem szerez diplomát. A nyelvvizsgamentő programmal ingyen szerezhetnek nyelvvizsgát a hallgatók. A lemorzsolódás kb. 25%. A létszámadatok alapján az oktatás eredményessége megfelelő.

A nemzetközi gazdálkodás alapképzési szak hallgatói továbbtanulhatnak a kar nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterszakán. A tanulás- és kutatómódszertan és a szakszemináriumi tantárgyak, amelyek keretében a hallgatók elsajátítják az egyéni kutatás alapjait (forráskezelés stb.), megfelelő segítséget adnak a szakdolgozat megírásához. Ezt támogatja a helyi könyvtár és az e-learning rendszer. A hallgatóknak lehetőségük van a karon folyó idegen és magyar nyelvű kutatásokba való bekapcsolódásra.

A tehetséggondozás egyik leglényegesebb intézménye a 2010-ben megalapított Gidai Erzsébet Közgazdaságtudományi Szakkollégium (GEKSZ), ahol félévente tanulmányutakat, a külföldi hallgatókkal közös programokat és tréningeket szerveznek, pályázatokon vesznek részt. 2013-ban a kari TDK-tanács és a szakkollégium közös tanulmánykötetet adott ki. A GEKSZ 2012-ben minősített szakkollégium lett. A kari tehetséggondozás része, hogy a legfelkészültebb és legrátermettebb hallgatók demonstrátorként is dolgozhatnak.

A kari TDK-konferencián minden évben van nemzetközi gazdaság szekció. Az oktatók kiemelt feladata, hogy ösztönözzék a hallgatókat TDK-dolgozat írására. A sikeres TDK-dolgozatokat a szükséges átdolgozások után szakdolgozatként is elfogadják. A mesterszakra való felvételkor előnyt élveznek azok a hallgatók, akik TDK-dolgozatot írtak. Összességében a tehetséggondozás keretei nagyon jók.

A tapasztalatok alapján a szakon végzett hallgatók viszonylag rövid idő alatt elhelyezkednek itthon vagy külföldön.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gondozását a kar Nemzetközi és Regionális Gazdaságtani Intézete végzi belső szabályzatok alapján, a kari minőségbiztosítási bizottsággal, az oktatási dékánhelyetttel és a kiemelt nemzetközi vonatkozású feladatok esetén minden érintett oktatóval együttműködve, a hallgatói visszacsatolásokat figyelembe véve. A szakfelelős hatásköre összhangban van a releváns jogszabályokban foglaltakkal. Folyamatosan támaszkodnak a diplomás pályakövető rendszer keretében készült felmérésekre. Szakonkénti bontásban azonban a hallgatói-kitöltői arány olyan alacsony, hogy a felméréséből nem vonhatók le következtetések, csak kari szinten. Az általános kompetenciákra vonatkozó értékeléseket beépítik a szak munkájába.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek.

Az utóbbi években kényeszerű leépítés volt a releváns, nem pedig az oktatói kör bővítése. A közalkalmazotti helyeket pályázat útján töltik be. A docensi pályázatok elbírálásához előkészítő bizottságot hoznak létre. A pályázóknak magyar és idegen nyelvű nyilvános előadást kell tartaniuk a pályázati kiírásban szereplő tárgyakban vagy tárgycsoportokban szereplő témakörök valamelyikéből, a pályázó által választott résztémában. A hallgatók kérdéseket tehetnek fel a pályázónak. Az előadás után az előkészítő bizottság zárt ülésen fogalmazza meg a javaslatát. Összességében a docensi pályázatok kiírása és elbírálása transzparens és megfelelő. Az egyetemi tanári pályázatok szabályait törvény írja elő.

A kar egyébként piacvezető informatikai rendszerének folyamatos fejlesztése kihívás elé állítja az oktatókat is. A használat (részfeladatok kiírása, kapcsolattartás, konzultáció, videofeltöltés, tesztek feltöltése stb.) ugyanis folyamatos beiskolázást, illetve módszertani továbbképzést igényel. A hallgatók is szeretik a rendszert. A kar nagy súlyt helyez az

oktatók nyelvtudásának fejlesztésére is. További szakmai és módszertani fejlődési lehetőség az Erasmus oktatói mobilitásában való részvétel. A kar a C+ hálózatnak is tagja.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévente történik a Neptun rendszer segítségével. A kar hallgatóinak 30%-a vett részt a felmérésben. A kar átlaga erős 4-es az alapképzésben. Nincs számottevő eltérés a szakok és az alapszak, illetve a mesterképzés között.

A tanszékvezetőket a releváns törvény rendelkezései szerint értékeli háromévente, illetve előléptetéskor és a munkaviszonyból való kikerüléskor. A tanszékvezetők rendszeresen értékeli a hozzájuk tartozó oktatók munkáját.

Az egyetem vezetése a pénzügyi nehézségek miatt három évvel ezelőtt letiltotta a pénzjutalommal járó kitüntetését. Ha visszaáll az egyetem likviditása, akkor a kancellár szerint újból oda lehet ítélni pénzzel járó kitüntetésekkel. A minőségi teljesítmények értékelése a szakon kívülálló okok miatt nem megfelelő.

Elvárás, hogy az oktatók félévente két minősített publikációt készítsenek. A tudományos kutatások és kutatási projektek eredményei tananyagfejlesztés formájában épülnek be a tantervbe és a tananyagba.

A hallgatói vélemények döntően a szakkollégiumi működés és a TDK-konzultációk és –konferenciák révén jutnak el az oktatókhoz. A hallgatói véleményeket figyelembe veszik a tananyagfejlesztésben.

Adekvát visszacsatolást kap a szak a szakmai gyakorlatokat végző hallgatóktól. A tananyagfejlesztésbe való érvényesítés rendszeresen megtörténik. Vállalati hét keretében vállalati vezetők oktatnak, ez piaci ismeretek közvetítését jelenti. A szakmai gyakorlat után jönnek visszajelzések. A koordinátor is értékeli a hallgató teljesítményét. Felmérik az erősségeket és a gyengeségeket a karriercentrum közvetítésével. A záróvizsga-bizottságban van legalább egy külsős szakember, aki visszajelzést tud adni a munkaerőpiaci szempontokról. A kialakult gyakorlat megfelelő.

Az eszköz-és infrastrukturális fejlesztések a képzést szolgálják, új igények megjelenése esetén biztosítják a megfelelő feltételeket. A hallgatói létszám 4%-a kell, hogy számítógéphez férjen hozzá az egyetemen. Ez a követelmény teljesül, megvan, számítógépes laborokkal támogatják a hallgatókat.

A szak a DPR-en túlmenően más, többek között kérdőíves felmérések során nyert visszajelzésekre is támaszkodnak.

A felvételi számok némi ingadozással tükrözik a szak iránti érdeklődést. A potenciális hallgatóknak a szak iránti érdeklődését elsősorban úgy kívánják felkelteni, hogy közvetlenül felkeresik a szakközépiskolákat és a gimnáziumokat a képzés népszerűsítésére. Igen népszerűek és hatékonyak a nyílt napok. Ez különösen erőteljesen domborodott ki a hallgatókkal folytatott beszélgetésből.

Összefoglalásként megállapítható, hogy az NYME Közgazdaságtudományi Kara *nemzetközi gazdálkodás* alapképzési szakján a belső minőségirányítási rendszere minden lényeges területre kiterjed, összhangban van a vonatkozó jogszabályokkal, átlátható és megfelelő minőségű.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak szabályozottan, a vonatkozó jogszabályoknak teljes mértékben megfelelően, átláthatóan működik. Ebből adódóan jók a visszacsatolási mechanizmusok az oktatók között, az oktatók és a vezetés, az oktatók és a hallgatók között, valamint a szak és azon intézmények között, ahol a hallgatók a szakmai gyakorlatukat töltik. A visszacsatolás, az érintettek véleményének figyelembe vétele az oktatás minden területére (tantárgyfejlesztés, számonkérés, kutatás, TDK, szakdolgozati témaválasztás és konzultáció, záróvizsga stb.) kiterjed.

A C-SWOT önértékelésben bemutatott analízis leíró jellegű, nem tartalmaz következtetéseket és nem határozza meg a tennivalókat. Még meg nem valósult vagy folyamatban lévő elképzelések is helyet kaptak esetenként az analízisben.

Ami az egyes elemeket illeti, a külső feltételek és korlátok bemutatása reális. A szak mozgásterét a hallgatók elérése tekintetében nagymértékben korlátozza egyrészt Sopron földrajzi fekvése, ettől elválaszthatatlanul viszonylag nehéz megközelíthetősége. Másrészt jelentős korlát a költségtérítéses képzés bevezetése, a szak nem, vagy nehezen tud helytállni az ingyenes osztrák felsőoktatási intézmények által támasztott versenyben. További kedvezőtlen adottság a fenntartó által biztosított források szűkössége, illetve a pályázati rendszer néhány sajátossága. Egyrészt kevés a pályázatokból nyerhető forrás, másrészt kényszerpályát jelent, hogy a szak olyan pályázatokon kénytelen indulni, amelyeket kiírnak, nem pedig arra pályáznak, amire kellene. Az erősség, hogy ennek a követelménynek megfelelnek. Ugyanakkor a külső korlátok, illetve negatív külső fejlemények több esetben a gyengeségek és veszélyek okainak is tekinthetők.

Az erősségek bemutatása csak részben tükrözi a fennálló helyzetet. Egyrészt az oktatók publikációs tevékenységében mind mennyiségi, mind minőségi szempontból van javítanivaló. Másrészt a hallgatókkal folytatott beszélgetésből kitűnt, hogy igen sikeresek a hallgatói utánpótlás biztosításában a szak által az egyetemen szervezett nyílt napok és a középiskolákban tartott tájékoztatók. A hallgatók kiemelték a szak családi jellegét (az oktatók név szerint ismerik a hallgatókat, közvetlen tanár-diák kapcsolat), az egyetemi hagyományok pozitív szerepét és általában a jó egyetemi légkört. Ezeket az erősségeket az eddiginél jobban ki lehetne aknázni a hallgatói utánpótlás biztosításában (lehetőségekként is felfoghatók).

A gyengeségek bemutatása reális. A lehetőségeket illetően a látogatás során folytatott beszélgetések során vetődött fel, hogy a szak olyan addicionális előnyöket és lehetőségeket nyújthat a hallgatóknak (vállalati kapcsolatrendszer, az elméleti és a gyakorlati képzés sajátos ötvözete, külföldön történő tanulás részképzés keretében, elhelyezkedés az egyetemi tanulmányok befejezése után stb.), amelyek ellensúlyozzák a költségtérítést (az Ausztriában való ingyenes tanulásnak is vannak más jellegű – például létfenntartási és közlekedési – költségei). További lehetőségek rejlenek oktatási hálózatok kialakításában az NYME földrajzi vonzáskörébe tartozó releváns osztrák intézményekkel.

A veszélyek jórészt külső okokra vezethetők vissza (a hallgatói bázist képező családok szegényedése, a határon túli képzés ingyenessége, az NYME romló pénzügyi forrásellátottsága stb.), ezek bemutatása korrekt és elfogadható.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Célszerű és kívánatos a C-SWOT analízis operacionalizálása, azaz a tennivalók megjelölése az erősségek javítására és a lehetőségek kiaknázására, illetve a gyengeségek mérséklésére és a veszélyek elhárítására.
2. Megfontolandó a szakon oktatók publikációs tevékenységének további ösztönzése mind mennyiségi, mind minőségi értelemben (több publikáció, minősített tudományos folyóiratokban).
3. Megfontolandó a hallgatói toborzás terén a direkt-marketingkommunikációs eszközök kiterjesztése és fejlesztése (nyílt napok szervezése az egyetemen, tájékoztatók az egyetem földrajzi hatókörébe tartozó települések középiskoláiban, a végzett hallgatók oktatással kapcsolatos tapasztalatainak a „becsatornázása” a stratégiába stb.). Ez hatékony eszköz lehet a hallgatói utánpótlás biztosításában.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/142. (a Veszprémi Egyetemen)	2016/1/VII/4/3. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Pannon Egyetem *nemzetközi gazdálkodás* alapképzési szak tanterve megfelel a KKK és a MAB elvárásainak. A képzés csak magyarul és nappali képzés keretében folyik, specializációt nem tartalmaz. A tanterv felépítése tükrözi és biztosítja az előírt kompetenciák megszerzését. A képzési tapasztalatok, tanári és hallgatói visszajelzések felhasználásával folyamatosan korszerűsítik a tananyagot. A képzési tervben, a 9 kreditnyi választható tárgyat nem számítva az 1705 összes kontaktórából 1080 óra előadás, és 625 óra pedig évközi gyakorlat.

Személyi feltételek

A képzés felelőse, Halmi Péter DSc professzor a terület elismert szakembere. A *nemzetközi gazdálkodás* alapszak képzésében 51 oktató vesz részt, közülük 26 tantárgyfelelős. Mindössze 2 vendégoktató, és 3 egyéb jogviszonyban foglalkoztatott oktató van. A tantárgyfelelősök, valamint az oktatói kreditterhelés megfelelnek a formai feltételeknek. A kutatási/publikációs profil nem mindig esik egybe az oktatott tárgy irányával, de legtöbbször érintkezik a két terület. Az évek során az oktatók megszerezték az oktatáshoz szükséges szakmai felkészültséget.

Tudományos háttér

A szak megalapozásában meghatározó szerepet a karon működő Nemzetközi gazdaságtani és integráció-gazdaságtani tudományos műhely tölt be. A kutatócsoport/tudományos műhely vezetője az alapszak felelőse. A hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozása, elemzése és szintézise, valamint a műhely tagjainak nemzetközi mobilitása (konferencia részvételek, tanulmányutak, tagság nemzetközi szakmai szervezetekben stb.) lehetővé teszik, hogy oktatók a legfrissebb irányzatokat, fejleményeket is megismertessék a hallgatókkal. Kutatásaik eredményeit tananyagfejlesztés formájában is hasznosítják. A műhely tagjai a kutatásokon túl a gyakorlati tevékenységben (vállalati szinten, illetve kormányzati tanácsadás révén) is hasznosítják eredményeiket, ami segít abban, hogy az elméleteket gyakorlati példákkal alátámasztva a hallgatók a tanultak gyakorlati relevanciáját is megismerjék. A karon 7 további szakterületi kutatóműhely működik, és a hozzájuk kapcsolódó tárgyaknál ez jó háttérrel ad a *nemzetközi gazdálkodás* alapszak oktatásához.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatást megfelelő fizikai és informatikai infrastruktúra szolgálja. A pályázati és saját források bevonásával felújított „A” épületben korszerű körülmények között nyertek elhelyezést a Gazdaságtudományi Kar tanszékei, ezzel biztosítva az oktatók és oktatást segítők számára a munkavégzéshez megfelelő körülményeket.

Az oktatást megfelelően felszerelt központi könyvtár segíti. A szakok hallgatóinak rendelkezésére áll a 2006 szeptemberében felújított, kibővített és új helyre költöztetett Egyetemi Könyvtár és Levéltár, amely nyilvános, regionális tudományos szakkönyvtár. A könyvtár beszerzi a karon oktatott szak- és doktori képzéshez igényelt szakkönyvet, illetve nyomtatott vagy online folyóiratot. A legfontosabb online adatbázisok is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett és a megvalósult összes hallgatói létszám 2013-ig közel azonos volt, általában 200-220 fő között mozgott. A megváltozott feltételek hatására 2013-ban eltérés alakult ki, a megvalósult hallgatói létszám némileg elmaradt a tervezettől. 2014-től a korábnál alacsonyabb szinten, 150-160 fős létszámmal, az összhang helyreállt. A szak hallgatóinak aránya a teljes intézményi képzési kapacitás 4-5%-a volt.

Mind az oktatói, mind az infrastrukturális kapacitás lehetővé tette a mostaninál nagyobb létszámot is.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások óraszámja az egyes félévekben 150 és 225 óra között mozog, a szemináriumoké 75 és 120 óra között. A terhelés egyenletesen oszlik meg. A szemináriumok 37%-os aránya nem túl magas, de a számonkérés módjának megválasztásával igyekeznek a szak oktatói a folyamatos tanulást biztosítani.

A gyakorlati ismeretek megszerzésének fontos színtere lehet a félévközi szeminárium. A gyakorlati képzés fontos része a 7. félévben letöltendő kötelező szakmai gyakorlat is. A hallgatók maguk is kereshetnek helyet a szakmai gyakorlat lebonyolítására, de a kar is segít ebben. A gyakorlat befejezése után a hallgató köteles arról írásbeli beszámolót leadni. A gyakorlat befejezésekor a gyakorlati hely referencia- és teljesítésigazolást állít ki, melyben egyúttal értékeli a hallgató által elvégzett munkát. A szakmai gyakorlat felelőse értékeli a beszámolót.

Értékelés és ellenőrzés

Igyekeznek a különböző számonkérési formákkal a folyamatos évközi munkát ösztönözni és ellenőrizni. A kollokvium és gyakorlati jegy mellett szerepel a félévi folyamatos számonkérésen alapuló megajánlásos jegy, ami a vizsgaidőszakban javítható. A vizsgaidőszakban szerzendő vizsgajegybe beszámít a félévközi teljesítmény is. A következő négy számonkérési formát alkalmazzák a képzésben: folyamatos számonkérés: folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőséggel; félévközi jegy: folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőség nélkül; kollokvium: vizsgaidőszakon belüli számonkérésen alapuló érdemjegy, ami lehet írásbeli, szóbeli vagy a kettő kombinációja; vizsga: félévközi és vizsgaidőszakon belüli számonkérés kombinációja.

A képzés egészén belül 10 kollokvium, 19 vizsga, 6 folyamatos számonkérés és 3 félévközi számonkérés van. A félévek között eloszlás viszonylag egyenletes.

A szakdolgozat egy, az alapszak diszciplínáihoz kapcsolódó elméleti/általános témakört feldolgozó, vagy a szakmai gyakorlathoz kapcsolódó, gyakorlati témát elemző önálló munka. A szakdolgozatnak bizonyítania kell, hogy a végzett hallgató rendelkezik a képzés második ciklusához, a mesterképzés megkezdéséhez szükséges elméleti ismeretekkel, és egyben birtokában van olyan gyakorlati tapasztalatoknak, készségeknek, amelyek közvetlenül hasznosíthatók a munkaerőpiacon. A szakvezetés minden évben meghirdeti az ajánlott szakdolgozati témákat. Ezt követően lépnek kapcsolatba a hallgatók az oktatókkal. A választható témák jegyzéke nem zárt, a hallgatók érdeklődésük esetén más témát is választhatnak. A témaválasztást a szakfelelős hagyja jóvá. A 2013/2014. tanévben a szakon 50 szakdolgozat védésére került sor. Azok témái között 18 a *nemzetközi gazdaságtan*, 6 az *európai tanulmányok*, 26 pedig az *üzleti és menedzsment tanulmányok* területeibe illeszkedett. A *nemzetközi gazdaságtani* témakörök között kiemelt igényel a *nemzetközi versenyképesség*, esetenként szektorális alkalmazásban, a *nemzetközi nyersanyagpiacok*, illetve *pénzügyek*, a *pénzügyi és gazdasági krízis összehasonlító elemzése*, illetve *országtanulmányok*. Az *európai tanulmányok* foglalkoztak a *munkaerő migráció*, illetve a *támogatáspolitikai működésével*. Az *üzleti és menedzsment tanulmányok* közé sorolhatjuk az *ellátási lánc*, a *vállalati beszerzési gyakorlat*, a *kkv*, a *CSR*, a *startupok*, az *innováció*, *ágazati és vállalati esettanulmányok* témákat. A szakdolgozatokat egy külső és egy belső bíráló bírálja. A dolgozatok szóbeli védése bizottság előtt történik, ahol külső tag és a szakfelelős is jelen van.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a képzésre 329 hallgatót vettek fel (96, 77, 50, 47, 27, 33), és 111 diplomát adtak ki. Annak ellenére, hogy 80-90% a szakra nyelvvizsgával belépő hallgatók aránya, a záróvizsga után közvetlenül a hallgatók átlagosan 48%-a nem kapta meg a diplomáját a második nyelvvizsga hiánya miatt.

Az előírt két nyelvvizsga követelményének teljesítése jelenti a legnagyobb „végzési akadályt” a hallgatók számára, pedig egyes tárgyak oktatása csak idegen nyelven folyik, és idegen nyelvi képzés van is a karon, a nyelvi készségek belépéskori szintfelmérése alapján.

Mind a végzés utáni elhelyezkedést segítő gyakorlati ismereteket, mind a mesterszakra való továbblépést szolgáló tudást igyekeznek a képzés során megadni. Ez utóbbit is szolgálja a *problémamegoldás gyakorlata* tárgy, illetve a szabadon választható *kutatási kérdések, módszertani válaszok* tárgy.

2010 óta fontos lehetőség a kar hallgatói számára a Harsányi János Szakkollégium. Általánosabb lehetőség a TDK-ban való részvétel. A kar TDK Napokat tart, ahol az érdeklődő hallgatók találkozhatnak a témakiíró oktatókkal, az általuk javasolt kutatási témákkal.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálat sorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben vizsgálták a 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatókat. Az évek során egyre csökkent a hallgatók átlagos álláskeresési ideje (és ezen idő

szórása is). A 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hónap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közszférában): a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a. A fentiekben belül nincsenek külön adatok a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakra vonatkozóan.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szakfelelőst a Pannon Egyetem rektora nevezi ki. A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Új tanterv kialakítása és a tantervmódosítás előkészítése a szakfelelős feladata, tervezésének irányítása és koordinációja a dékán és a dékánhelyettesek közreműködésével valósul meg. A fejlesztések és módosítások munkamenetének fő lépéseit a szakfelelős dokumentáltan koordinálja.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatának előírása értelmében valamennyi, legalább egy éves közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkező oktatói, tanári munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazott munkateljesítményét évente értékeli. Az értékelést a munkairányítói jogkörrel rendelkező vezető– figyelembe véve a közalkalmazott által kitöltött önértékelést, illetve az oktatók, tanárok esetében a hallgatói véleményezés eredményeit – készíti el az értékelttel folytatott személyes megbeszélés alkalmával. Az éves teljesítményértékelés alkalmával rögzített adatok alapul szolgálnak a karriertervezéshez, információkat biztosítanak a munkatársak képzéséhez, továbbképzéséhez, valamint a humánerőforrás-gazdálkodási stratégia részét képező személyzetfejlesztéshez. Oktatói elégedettségvizsgálatot rendszeresen, háromévente végeznek, ami biztosítja a szakhoz tartozó tárgyak oktatásában érintett oktatók igényeinek és elégedettségének folyamatos vizsgálatát és elemzését, az így szerzett információkat elégedettségük javítására és az elégedettségmérés rendszerének fejlesztésére használják fel.

A szak oktatóinak általános elégedettsége 2010-ben 68,2% volt. A 2014-es elégedettségi eredmények az előző időszak fejlesztéseit visszaigazolták, ezt bizonyítja, hogy 2014. januárban az oktatók általános elégedettsége elérte a 76%-ot. A kar fejlesztéséhez, bővítéséhez kapcsolódóan a 2014. évi elégedettségmérés az átlagnál magasabb értéket mutatott az egyes szervezeti egységek közötti kapcsolattartás folyamatainak racionalizálására vonatkozóan. A szervezeti egységvezetők hatásköreinek újrafelosztása nyomán a vezetési kultúra fejlődött, hozzájárulva a szakhoz kapcsolódó oktatási, kutatási tevékenységek és infrastruktúra minőségének javulásához. A 2014. januári elégedettségmérés további fejlesztendő területekre mutatott rá, melyek alapján humánpolitikai oldalról oktatói és oktatástámogatási minőségi cserét hajtottak végre, továbbá a kutatásadminisztrációs és az oktatástámogató folyamataikat fejlesztették.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A *nemzetközi gazdálkodás* alapszak viszonylag fiatal szak a karon. Egyszerre kell megküzdeni a piaci bevezetés és elfogadtatás, valamint a jogszabályi, finanszírozási megszorítások okozta nehézségekkel. A képzés oktatói között magas a tudományos fokozattal rendelkező oktatók aránya. Problémát okoz az oktatói létszám csökkenése, valamint az oktatói utánpótlás hiánya. Kutatási, projekt- és tananyagfejlesztési szempontból is lényeges, hogy egyelőre nem eléggé kiterjedtek a helyi vállalati kapcsolatok.

A szak életképessége szempontjából fontos, hogy a regionális verseny a képzési területen korlátozott. Komoly lehetőségeket látnak a levelező és az angol nyelvű képzés indításában. De ez még jelenleg csak terv. Problémát okoz a szak vonzereje szempontjából, hogy bár a végzéshez szükséges nyelvvizsga-követelmények meglehetősen szigorúak, a nyelvtanítás finanszírozása nem megoldott. Államilag támogatott helyek hiányában a potenciális hallgatókat elszívhatják más államilag támogatott képzési területek, vagy azok az intézmények, amelyek magasabb támogatott keretszámot kaptak.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Keressenek megoldásokat az intézményi nyelvtanítás fejlesztésére annak érdekében, hogy több hallgató tudja időben letenni az előírt (második) nyelvvizsgát.
2. Javasoljuk, hogy a tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását kérjék a MAB-tól.
3. Tárják fel a vállalati kapcsolatok fejlesztésének a lehetőségeit.

Szolnoki Főiskola Szolnok, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;">nemzetközi gazdálkodás alapképzési szak <i>nemzetközi logisztika; külgazdasági vállalkozási specializációk</i></p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/97.</p> <p>Budapesti telephelyen indítandó képzés MAB határozata: 2006/6/X/3/15.</p> <p>távoktatásos képzés MAB határozata: 2005/7/IX/2/96.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: 2008/9/X/8.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/4/13. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u>, továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2018 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A csökkenő hallgatói létszám és a képzés felfüggesztése okán bemutatandó, folyik-e képzés a szakon.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szolnoki Főiskola a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon Szolnokon nappali munkarendben magyar és angol nyelven, levelező munkarendben magyar nyelven, Budapesten távoktatásos munkarendben magyar nyelven folytat képzést.

A tanterv, az ismeretkörök és a képzés alapvetően megfelelnek a KKK-nak. A képzés tantárgystruktúrája kiegyensúlyozott, az elméleti és módszertani, valamint a gyakorlati tárgyak és foglalkozások aránya megfelelő. A törzstárgyak összhangban vannak a képzés tartalmi követelményeivel. Az ismeretköri lefedettség megfelelő, inkább a hangsúlyokkal lehet vitatkozni (*a gazdaságpolitika különböző szintjeinek egymásra épülése, a sokszintű kormányzás kérdései, vagy a kis és középvállalatok szerepe a transznacionális vállalati hálózatokban*), ugyanakkor az ország és a régió magas szintű nemzetközi integráltsága mellett a *külgazdasági, a külkereskedelmi, a belkereskedelmi* jelzők elavultnak tűnnek. Ezek korábban relevánsak voltak, ma már ilyen szempontból a határok összemosódnak.

Az oktatásban a hazai és külföldi irodalmat egyaránt használják, *kereskedelem technikából, nemzetközi fuvarozásból és szállítmányozásból* új tankönyvek állnak rendelkezésre. A helyi sajátosságok és a legújabb fejlemények az előadásokban és a szemináriumokon megfelelő súlyt kapnak. Viszonylag kedvező a szabadon választott kurzusok száma, azok témái érdekesek.

A szakon megtalálhatók mindazok a fő szaktárgyak, amelyek a megfelelő ismeretköröket hordozzák. A szak alapvetően fontos szaktárgyai a *nemzetközi kereskedelmi technika, a nemzetközi pénzügyek, a nemzetközi jog és a nemzetközi kereskedelem*. Mindezek jelen vannak a tantervben közvetlenül vagy közvetetten, más tantárgyakon belül. A *nemzetközi ügyletek, külkereskedelmi technika* tantárgy és az ahhoz kapcsolódó területekhez sorolható ismeretkörök oktatása a szakon rendkívül alapos, szakszerű és nagyon mély. A képzés gyakorlatias és jól illeszkedik a gyakorlat igényeihez. A *logisztika, a nemzetközi fuvarozás és szállítmányozás, a nemzetközi logisztika és az értéklánc és ellátási lánc menedzsment* igen alapos képzést biztosít.

A két specializáció között jelentős az átfedés, mindkettőre a *logisztikai* témák túlsúlya jellemző. Ezzel elősegítik a végzett hallgatók gyors elhelyezkedését, a tranzitszerepű régióban ugyanis számos nemzetközi szállítmányozói bázis és logisztikai központ található.

Személyi feltételek

A kötelezően felveendő 41 tárgyat 43 oktató oktatja, az állomány nagy részét a docensek és az adjunktusok adják. Az oktatók mintegy 10%-a fiatal, 60% körül van az 50-65 éves oktatók aránya. Tudatosan törekednek a fiatalításra. Az oktatók közel 2/3-a minősített, s számuk növelésére törekvések vannak, céljuk, hogy 2 év múlva 70% legyen a minősítettségi arány. A doktori cselekmények tervezettek és eredményesek. Az oktatásban részt vevő gyakorlati szakemberek is vállalják esetenként a doktori képzést. A fokozatok megosztása a különböző tudományágak és szakterületek között kedvező, a fokozatokat különböző egyetemeken szerezték. Törekednek az oktatói gárda

továbbképzésére, de megfontolandó lenne olyan humánfejlesztési terv kidolgozása, amely az oktatókat – az egyetemeken lehetséges – habilitációra ösztönözné.

A szakfelelős, Máté Zoltán a szükséges fokozattal rendelkezik, a publikációs és szakmai teljesítménye alapján elismert oktató és kutató. A *nemzetközi logisztika* specializáció felelőse Karmazin György, a *külgazdasági vállalkozási* specializáció felelőse Szűcs Róbert. A szakon több jó nevű külső szakértő is oktat, a helyiek/külsők aránya, az oktatási terhelés megoszlása és szintje megfelelő. A szaknak az angol nyelvű oktatáshoz megfelelő kapacitásai vannak.

Tudományos háttér

Az oktatás mellett hagyománya van a kutató műhelyek működésének. A szak oktatóinak tudományos tevékenysége főként a helyi problémák kutatására koncentrál, s illeszkedik a képzés követelményeihez. A meglévő kutatási eredmények olyan fontos területekhez kapcsolódnak, mint a *marketing* és a *logisztika*, valamint az *EU tanulmányok*. A régiós kutatások fő témái a *környezet és a természeti erőforrások kímélése*, a *regionális versenyképesség*, a *tevékenységek diverzifikálásának a lehetőségei*. Részt vesznek kutatási pályázatokban (TÁMOP, OTKA), de – különösen újabban – problémát okoz, hogy a helyi vállalkozások, önkormányzatok, intézmények részéről a pénzügyi források szűkössége miatt a megrendelések lehetősége rendkívül korlátozottá vált.

Az oktatók tudományos teljesítménye főként a gyakorlati és specializációs képzésekben jelenik meg. Elsődleges publikációs fórumaik a helyi kiadványok és a tanszéki honlap. Törekedni kellene fokozottabb megjelenésre az országos és a nemzetközi folyóiratokban. Az elmúlt években a publikációs teljesítmények nagyobb hullámzást mutattak. A konferenciákon való részvétel általában biztosított.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek jók, az oktatástechnikai, számítástechnikai, nyelvi laboratóriumi kapacitások rendelkezésre állnak. A könyvtár hatékonyan támogatja az oktatómunkát. A tananyagellátásban az elektronikus jegyzetek kerültek előtérbe, hasonló a helyzet a kalauzokkal és képzési segédanyagokkal. A hallgatók a tananyagellátást és a tananyagok elérhetőségét, az adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét megfelelőnek tartják.

A főiskola campusi körülményei, a kollégiumi lehetőségek megfelelőek.

A képzési létszám és kapacitás

2009/10-2013/14 között az éves tervezett felvételi keretszám a nappali, magyar nyelvű képzésben 130-ról 60-ra csökkent, az angol nyelvű képzésben 25-ről 20-ra. A levelező képzésben a tervezett éves felvételi keretszám 50-70 között ingadozott, a távoktatásos képzésben 50-ről 30-ra csökkent. E hallgatói létszámok felvételét az intézmény képzési területi kapacitása bőségesen lehetővé tenné, ám a tervezett keretszámokat az intézmény egyetlen évben sem tudta kitölteni. Nappali képzést utoljára 2013/14-ben, levelező és távoktatásos képzést 2012/13-ben indítottak a *nemzetközi gazdálkodás* szakon.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az oktatás módszertana, tartalma, az idegen nyelvű kurzusok szakmai és nyelvi színvonala jó, a hallgatókkal való beszélgetés és az óralátogatások tapasztalatai is ezt igazolták. A hallgatók említették viszont, hogy nem áll az összes hallgató rendelkezésére SPSS statisztikai program.

A gyakorlati oktatás színvonala és a szakmai gyakorlatok szempontjából fontos, hogy a szakért felelős Kereskedelem, Marketing és Nemzetközi Gazdálkodás Tanszék jó kapcsolatokat ápol a térségben működő nemzetközi vállalkozásokkal. A hallgatók már a második félévtől kezdődően külön kurzusokon ismerkedhetnek meg a (szakmai) gyakorlati problémákkal, a 7. félévben pedig 15 hetes összefüggő vállalati szakmai gyakorlaton vesznek részt. A szakmai gyakorlati rendszert egy kutatás alapján 2012-től megújították, hogy jobban megfeleljen a munkaerőpiaci elvárásoknak.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és a számonkérés feltételeit a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (zárthelyi dolgozat, félévközi beszámoló, szemináriumi tevékenység, kollokvium stb.) rögzíti és részletesen szabályozza, ezek megfelelnek az általános egyetemi gyakorlatnak. Az egyes tárgyak speciális követelményeit, kreditpontjait és ezek leírását a tantárgyi programok tartalmazzák. A félév végi jegy több komponensből áll, benne az egyéni és a csoportmunka egyaránt beszámításra kerül. A záróvizsga a diploma védése és a záróvizsgatétel megválaszolása, ennek során a hallgatónak általános szakmai felkészültségéről, a specializációjához kapcsolódó tananyag ismeretéről, valamint a tanult alkalmazási képességéről kell tanúbizonyságot tenni.

A szakdolgozatnak bizonyítani kell a hallgató szakterületi jártasságát és a szakirodalomban való eligazodás és a feldolgozás képességét. A szakdolgozatok témaválasztása általában nyitott, ajánlott témákon alapul, de a specializálódás függvényében a hallgatói preferenciákat is figyelembe veszik. A választott témák változatosak, *helyi vállalati* kérdések feldolgozásán túl esetenként *általános világgazdasági* problémákat is választanak. Jelentős arányban dolgoznak ki a szakdolgozatokban *logisztikai, nemzetközi szállítmányozási és nemzetközi logisztikai* témákat, valamint az *ellátási láncok* és az *értékláncok* kérdésköreit. A konzulensi munka intenzív, gyakorlat- és kompetenciaorientált és eredményes. A konkrét gyakorlati problémákra való koncentráció helyes követelmény, de fontos lenne, hogy a diplomamunkák már tartalmazzanak bizonyos önálló kutatási eredményeket, s ne csak az internetről letölthető információk feldolgozását jelentsék. A hivatkozási rendszerek egységesítése is fontos továbblépés lehetne. Célszerű a témaválasztás és az önálló kutatásra irányuló követelmények ellenőrzése, valamint az elbírálás szigorítása.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Nappali képzésre 2009/10-ben 93, 2010/11-ben 52, 2011/12-ben 30, 2012/13-ban 19, 2013/14-ben 13 – összesen 207 hallgatót vettek fel, ugyanebben az időszakban 88 diplomát adtak ki. Levelező és távoktatásos képzésre 2009/10-ben 44, 2010/11-ben 45, 2011/12-ben 32, 2012/13-ban 15 – összesen 136 hallgatót vettek fel, és 2014-ig 37 diplomát adtak ki. 2014-ben nem indult a képzés, 2015-ben sem hirdették meg.

A felvett hallgatói létszám csökkenése a képzés kivezetését eredményezi (bár az intézmény ezt a folyamatot a képzés felfüggesztéseként értelmezi). Tárgyalásokat folytatnak Nagyváradon és Csíkszeredán távoktatásos képzés indításáról; a székhelyen kívüli képzés nyilvántartásba vételét az Oktatási Hivaltól kérni kell.

Magas a lemorzsolódás, amiben a tanulmányi és fizetési kötelezettségek nem teljesítése játszik elsősorban szerepet. Az oklevél kiadásának feltételeként meghatározott két szakmai nyelvvizsga az intézményi átlagnál alacsonyabb diplomaszerezési arányt eredményez a szak számára: évente a végzősök 33-82%-a csak később kapja meg a diplomáját a nyelvvizsga hiánya miatt. A gyengülő bemeneti teljesítmény (vagyis a nagy csoportokban történő középiskolai nyelvtanítás) sem kedvezett annak a folyamatnak. A hallgatók többsége a külföldi gyakorlatban, valamint a képzést követő nyelvtanulásban látja a nyelvvizsga-követelmények teljesítésének a módját. A főiskolán csak a szakmai nyelvet oktatják, 2010-től emelték a nyelvórák számát, a *bevezetés az üzleti nyelvbe* kritériumkurzussal a szintre hozást célozzák.

A végzett hallgatók a szakon tanultakat általában jól tudták hasznosítani, különösen a *logisztika* specializáción végzetteknek jók az elhelyezkedési lehetőségei. A korábban végzett hallgatók között van olyan, aki már nemzetközi vállalata külföldi részlegénél dolgozik. Az elhelyezkedés, munkahelykeresés elsődleges terepét azok a megyei és környékbeli szállítmányozási és logisztikai vállalkozások jelentik, amelyek biztosítják is a végzettek gyors munkába állását. A képzés gyakorlat-közeli jellege miatt folyamatos a visszacsatolás és a munkaerőpiaci követelmények követése.

A hallgatók egy része más felsőoktatási intézmény mesterszakján folytatja tanulmányait, bel- és külföldön, erről megbízható információ nem állt rendelkezésre.

A Szolnoki Főiskola Akkreditált Regionális Tehetségpont (2011-2017). A kiemelkedő képességű hallgatók segítségét szolgálják a tehetséggondozó programok (demonstrátori rendszer, két szakkollégium, Marketing Diák Központ és Karrier Iroda). A TDK munka megfelelő, a szak hallgatói folyamatosan részt vesznek az OTDK-ban.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak az összevont Kereskedelem, Marketing és Nemzetközi Gazdálkodási Tanszék hatáskörébe tartozik. A színvonalas oktatói gárda összetartása és a kutatási programok menedzselése tudatos és célszerű módon valósul meg.

A szakfelelős minden lényeges belső fórumnak és döntéshozó testületnek is tagja.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola jól kidolgozott minőségbiztosítási és fejlesztési rendszerrel rendelkezik, a szak tevékenysége ebbe illeszkedik. Működtetik az Oktatók Véleményezési Rendszerét, aminek keretében az oktatók két évente véleményt alkotnak a vezetők tevékenységéről és a folyamatok szervezetségéről. Tudatos, de inkább eseti és nem rendszeres jellegű az oktatói továbbképzés koordinálása. A hallgatói véleményezések (OHV) a tantárgy és az oktató értékelését tartalmazzák. A tananyag fejlesztésében figyelembe veszik a felhasználói szempontokat is, pl. a záróvizsga-bizottsági elnökök jelentései alapján. A DPR rendszert és az ISO szabványt bevezették a közelmúltban.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szolnoki *nemzetközi gazdálkodás* szakos képzésnek jelentős a regionális funkciója, és komoly felvevőpiaca van, amit tükröz a végzetek sikeres elhelyezkedése is. Az oktatásban pedig nagyon kedvezően értékelhető az az alaposság, amellyel – különösen a gyakorlati oldalról – felkészítik a végzett hallgatókat a feladataikra.

A C-SWOT analízis részletes, ám a metodika számos ellentmondásos következtetésre ad módot. Az analízis 12 olyan oktató válasza alapján készült, akik a képzésről releváns információkkal rendelkeznek. Az előre megadott kérdésekre a válaszadók 1-től 6-ig terjedő pontokat adhattak, s az *erőségek* és *gyengeségek* az átlagokon alapuló sorrendek függvényében alakultak ki. A kérdések részben túlzóan pozitív válaszokat sugallnak, másrészt bizonyos negatívumok az *erőségek* között kerülnek felsorolásra vagy fordítva. Valós *erőséget* (*lehetőséget*) jelentenek a hallgatók számára a jó munkaerőpiaci körülmények, míg valós *gyengeség* az intézményen belüli összehangolt tudományos kutató munka szűk lehetősége.

A SWOT elemzéshez adott oktatói válaszok az oktatók ügyszeretetét és felelősségérzetüket tükrözik. A szakon folyó munkát indokolt értéknek tekinteni.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Oktatói humánpolitikai előmeneteli tervek kidolgozása, a habilitációs ambíciók és tervek, valamint a publikációs tevékenység ösztönzése.
2. A diplomadolgozatok vonatkozásában az önálló kutatásra irányuló követelmények érvényesítése, az elbírálás szigorítása.
3. A külső és belső kutatási lehetőségek keresése és az együttműködés továbbfejlesztése.
4. A szakon folyó képzés regionális sajátosságainak, például a *nemzetközi logisztikai* irányultságának tudatosabb hangsúlyozása a publikációkban, kutatási irányokban és konferenciaaktivitással is.
5. Ha távoktatásos képzést indítanak Nagyváradon és/vagy Csíkszeredán, akkor a székhelyen kívüli képzés nyilvántartásba vételét – az akkreditáció végett szakindítási beadvánnyal – kérjék az Oktatási Hivaltól.
6. A DPR rendszer teljes kifejlesztése, a végzetek elhelyezkedési és továbbtanulási pályáinak további feltárása.
7. A szakon folyó képzés regionális sajátosságainak, például a nemzetközi logisztikai irányultságának tudatosabb hangsúlyozása és elismertetése szakmai fórumokon.

<p>Tomori Pál Főiskola Budapest</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>nemzetközi logisztika</i> specializáció</p> <p>működő képzés értékelése: 2012/1/XI/10. sz. MAB határozat</p> <p>angol⁶¹ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/4/4. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a hallgatói létszám csökkenése
- a képzéshez illeszkedő oktatói kapacitás alakulásának és minőségének értékelése. A szakirányú diplomával és kutatásokkal rendelkező oktatók száma növelendő.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Tomori Pál Főiskolán a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon nappali és levelező képzés folyik, magyar és angol nyelven, kizárólag az intézmény budapesti telephelyén. A főiskola nem tervezi a szaknak sem a székhelyen, sem más telephelyen való indítását a jövőben.

A MAB 2006-ban 2009-ig támogatta a szak indítását, 2010-ben – monitoreljárás eredményeként – visszavonta az akkreditációt, majd 2012-ben újra akkreditálta a szakot.

A tanterv a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek, a társadalomtudományi alapismeretek és a szakmai törzsanyag szintjén megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához, ám a differenciált szakmai ismeretek kurzusai címüket tekintve nem a megjelölt specializációhoz – *nemzetközi logisztika* – kapcsolódnak, hanem egy *logisztika* specializáció ismeretköreihez. Mivel kevésbé *nemzetközi* vonatkozású, ez irányú átgondolása megfontolandó, egyúttal szükséges lenne megerősíteni oktatói oldalról is. A tantárgyi adatlapokat átnézve a kurzusok tartalma megfelelő. Egy, a szakmai törzsanyaghoz tartozó kurzusnál – *nemzetközi pénzügyek és nemzetközi ügyletek* - érdemes lenne megfontolni a kurzus kettébontását, hiszen jelen formájában két igen lényeges, de egymástól eltérő témakört egyesít (az egyik tárgy makroökonómiai, a másik üzleti szintű). Nem teljesen egyértelmű a *biztonságpolitika* és a *vezetés-szervezés* tárgyak megjelenése sem a szakmai törzsanyag tantárgyai között. Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő.

Az intézményben átlagon felüli a saját tananyagfejlesztés: az oktatók folyamatosan készítenek és frissítenek tananyagokat, amelyeket nyomtatott formában vagy elektronikusan bocsátanak a diákok rendelkezésére. A *nemzetközi logisztika* specializáció hallgatói számára készült egy honlap, amelyen elérhetik a folyamatosan frissített esettanulmányokat, feladatokat, vonatkozó szakirodalmat.

Személyi feltételek

Az oktatók többsége Budapesten lakik, egy részük Dunaújvárosban és környékén, néhányan Kalocsán. Az oktatók 52%-a 1970 után, 28%-uk 1950 és 1970 között, 20%-uk pedig 1950 előtt született.

Az oktatók egy része az általa oktatott tantárgy szakmai ismerője és kutatója. Az oktatói kör óraterhelése – bár jelentősebbnek mondható –, az előírásoknak megfelel. A szakfelelős, Tompa Jánosné Daubner Katalin és a specializációfelelős, Bányai Kornél szakmai hozzáértése és kompetenciája vitathatatlan, teljesítményük az

⁶¹ Az angol nyelvű képzés 2014 februárjában indult. Tekintettel arra, hogy még nincsenek végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

oktatásszervezésben és a kutatásban is jelentős. Ők ketten relevánsak a szak szempontjából is, azonban több más oktató esetében nem egyértelmű az azonosság vagy legalább az átfedés az oktató publikációs aktivitása, korábbi szakmai tapasztalatai és a jelenleg oktatott tantárgyak között.

Az AT/AE/V oktatók aránya előírások szerinti: 35 AT, 0 AE és 4 V oktató tartozik a főiskolához. Ezen oktatók közül 22 fő rendelkezik fokozattal (56%), melyek közül minden oktató tantárgyfelelős is. Az oktatók között egyetemi tanár nincs, a főiskolai tanárok száma 10. Egy egyetemi docens és 14 főiskolai docens, 5 tanársegéd/adjunktus és 9 „egyéb” besorolású oktató vesz részt az intézmény munkájában. A kreditterhelések nem túlzott mértékűek. A szak szempontjából fontos megjegyezni, hogy a szakirányú *közgazdász* diplomával rendelkező oktatók száma csekély. Ez a szakszerű oktatás szempontjából kritikus tényező lehet. Mindemellett a tanári gárda fejlesztése tudatos és folyamatos az intézmény részéről. A fiatal oktatók száma jelentős. A fiatalítás láthatóan központi kérdés a fejlesztésekben.

A *nemzetközi logisztika* specializáció 6 kurzusát teljes egészében két oktató, a specializációfelelős és egy fokozat nélküli oktató oktatja. 2015 elején felvettek egy harmadik, fokozattal rendelkező oktatót a *logisztikai* kurzusok oktatására, így a szakmai oktatók és a *logisztika* kurzusok számának aránya egészségesebbé vált.

Tudományos háttér

A kutatás fő vonulata az intézményben a *turizmussal* kapcsolatos, ami közvetett formában, áttételesen kapcsolódik a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakhoz. A szakot gondozó Gazdaságtudományi, Módszertani Tanszék több oktatója aktív kutatómunkát folytat a *turizmus* témakörében. Az eredmények belső publikációs kötetekben jelennek meg, saját jegyzetek is készülnek. Évről évre tartanak nemzetközi vagy hazai orientációjú tudományos konferenciát, melyeken igen sokféle téma jelenik meg az előadásokban. Ez a tevékenység biztató kezdetnek tekinthető, de egyelőre az elvárásoktól elmarad. A kutatási téma nem kapcsolódik közvetlenül egyik specializáció szűkebben vett tematikájához sem, a kutatási outputok egyelőre még nem jelentek meg magasabb minőségi formában (neves nemzetközi konferenciák, független, referált publikációk).

Az oktatók egy része a PhD kutatásaihoz kapcsolódó témában végez elemzéseket és publikál. A kutatási aktivitás az intézmény vezetősége és az oktatók szerint a tudományos és képzési normatíva intézménytől való megvonása miatt nehézségekbe ütközik, hiszen kevesebb konferencián tudnak részt venni az oktatók, mint korábban.

Infrastrukturális feltételek

Infrastruktúra-ellátottság szempontjából az intézmény sajátos helyzetben van, mivel a főiskola több helyszínen működik. Az intézmény névleges központja Kalocsán van, a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon azonban csak a budapesti telephelyen folytatnak képzést. Budapesten 19 tanterem szolgálja az oktatást. Az oktatás célját szolgáló tanterem, eszközök és adminisztrációs helyiségek megfelelő ellátottságot biztosítanak, a tárgyi feltételek rendelkezésre állnak, de a kihasználtság alacsony. Ugyanakkor átlagosan öt hallgatóra jut egy számítógép.

A budapesti épület nem korszerű, de számítástechnikai és egyéb oktatástechnikai eszközökkel jól felszerelt, bővítésre is alkalmas. Az Egységes Tanulmányi Rendszer alkalmazása rendszeres, a Coospace program használata alkalomszerű.

A kollégiumi férőhelyek biztosítottak.

Komoly hiányosság, hogy a főiskolának nincs saját könyvtára, közkönyvtárakkal kötöttek együttműködési szerződéseket. Nem biztos, hogy a közkönyvtárak ugyanazt a szolgáltatást képesek nyújtani, mint egy saját könyvtár, a közkönyvtári állomány fejlesztése nem feltétlenül követi hatékonyan a főiskola oktatási igényeit.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali képzés tervezett éves felvételi létszáma a vizsgált 2010-2014 közötti időszakban 100-ról 55-re, a levelező képzésé 100-ról 45-re csökkent, ám a csökkentett keretszámokat sem tudták kitölteni. A képzési létszám nagyon alacsony mind a nappali, mind pedig a levelező képzésen; a főiskola a jelenleg rendelkezésre álló kapacitásának minimális részét – 6-8%-át – használja ki. Az elmúlt években a kapacitáskihasználtság nagy visszaesést mutat, a legjobb értéket a 2011-es tanévben érte el az intézmény, bár akkor is mindösszesen 42%-ot használtak ki. Ez az érték azóta csökken.

Az alacsony beiskolázási létszám okát elsősorban az állami finanszírozás beszűkülésében látja az intézmény, de vélhetően – különösen Kalocsán – demográfiai okok is közrejátszanak. A budapesti képzési helyen bizonyára a nagy tekintélyű konkurens intézmények hatásával is kell számolni. A kialakult helyzetben nagy jelentősége van a felzárkóztatásnak, melyre vonatkozóan az intézmény célorientált programokat szervez.

Az angol nyelvű képzésen részt vesz jelenleg 5 fő kameruni diák. A jövőt illetően tárgyalások folynak török partnerekkel.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya kiegyensúlyozott, az oktatás módszertana megfelelő. A kiscsoportos kurzusok lehetőséget biztosítanak az oktatóknak arra, hogy szinte egyénenként foglalkozzanak a hallgatókkal. A főiskola diákjai az Erasmus program keretén belül külföldi részképzésben vehetnek részt, a kihasználtság azonban alacsony. Az intézmény meglátása szerint a hallgatóik nem tehetősek, csak kis részük tudja igénybe venni ezeket a lehetőségeket. A diákokkal való találkozásokon kiderült, hogy a hallgatók nem igazán érzik a külföldi részképzések jelentőségét, és az idegen nyelvek iránti elkötelezettség sem jelenik meg egyértelműen. A *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon talán ez jelenti a leginkább átgondolandó kérdést.

A főiskolán a Budapesti Corvinus Egyetem nyelvvizsgabizottsága előtt lehet szaknyelvi vizsgát tenni, van nyelvi labor, vagyis a technikai feltételek adottak a nyelvtanuláshoz, ezzel együtt a hallgatók nyelvi képzése a rendelkezésre álló időkeretben nem kellően megoldott. A nyelvórák alacsony száma miatt nagyon kevés hallgató tudja a főiskolai tanulmányai alatt érdemben fejleszteni a nyelvtudását. A főiskola a kevésbé jómódú középosztály gyermekeire szegmentál – elsősorban a nappali képzésben –, itt azonban a nyelvtanulás hagyományai kevésbé elterjedtek, a költségviselési képesség is korlátozottabb, mint a felsőbb középosztály esetében, a kiegészítő – fizetős – órák igénybevétele nem jellemző. A nyelvi képzés és tudás gyengesége az output-ra nagyon komoly negatív hatással van, a nyelvtudásra épülő oktatási tevékenység (idegen nyelvű anyagok használata, külföldi ösztöndíjak) csekély mértékű. A saját belső nyelvvizsgák rendszere sem oldja meg a problémát. Ennek következtében nagy arányú az abszolutórium megszerzése után nyelvvizsga hiányában félbemaradó tanulmány.

Értékelés és ellenőrzés

A kollokviumok és a gyakorlati értékelés aránya egyensúlyt mutat. A gyakorlati képzés szervezése központosított. A gyakorlati hely kiválasztási kritériuma: valós vállalat legyen. A főiskola segít a diákoknak a gyakorlati hely kiválasztásában: hat intézménnyel áll szerződésben. A szakmai gyakorlatokat a szakfelelős által kijelölt oktató felügyeli. A hallgatók munkáját a gyakorlati helyet biztosító intézmény egy kérdőív segítségével értékeli, ennek alapján történik a gyakorlat teljes értékelése. A jól szervezett szakmai gyakorlatok érdekében folyamatos erősítést igényelnek az üzleti szférához fűződő kapcsolatok.

A szakdolgozati témaválasztásban segítik a hallgatókat – egyúttal ajánlott témákat is közzétesznek az oktatók –, de a döntést rájuk bízzák. Minden hallgatónak van konzulense. A látogatás során áttekintett szakdolgozat-értékelések nem tartalmaztak szöveges indoklást; a hivatkozások nem mindig feleltek meg a szakmai elvárásoknak.

A záróvizsga tartalma és tematikája illeszkedik a képzés struktúrájához. Két részből áll: a szakmai részeket átfogó szóbeli vizsgából és a szakirányhoz tartozó szóbeli vizsgából. Szerkezete szakmailag és módszertanilag megfelelő, értékelési rendszere illeszkedik a hivatalos elvárásokhoz. A záróvizsga bizottság összetételét a rektor határozza meg. A záróvizsga tapasztalatait a vezetői értekezleten értékelik és elemzik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A statisztikák alapján a főiskola *nemzetközi gazdálkodás* alapszakára nagyon kevés hallgató jelentkezik, a felvettek száma igen alacsony. A nem akkreditált nappali képzésre 2010-ben és 2011-ben 20, illetve 5 fő nyert felvételt, az akkreditált képzésre 2012-ben 4 fő, 2013-ban 18 fő, 2014-ben 3 fő, összesen 50 fő. A nem akkreditált levelező képzésre 2010-ben 32, 2011-ben 31, az akkreditált képzésre 2012-ben 8, 2013-ban 10, 2014-ben 7 főt, összesen 88 főt vettek fel. Ugyanebben az időszakban a nappali képzésben 19, levelező képzésben 37 diplomát adtak ki. A keretszámoktól messze elmaradó hallgatói létszám nagyon erős lemorzsolódást is mutat az évek során, jelenleg 36%-ot, átlagban 37%-ot. Ennek okát elsősorban az elvárt két nyelvvizsgában látják. Mindezen okok miatt a képzés fenntarthatósága nem egyértelmű.

A főiskolán működik a Polányi Károly Szakkollégium, melynek központi feladata a tehetséggondozás. A szakkollégium együttműködési szerződést kötött a Mérei Ferenc Szakkollégiummal, melynek diákjai az ELTE hallgatói. A szakkollégium segíti a hallgatók interdiszciplináris látásmódjának fejlődését. A diákok szakmai rendezvényeken való részvételét az egyes oktatók a saját kurzusukhoz kapcsolódóan támogatják és segítik, a főiskola pedig a *turizmussal* kapcsolatos kutatásaiba próbálja a hallgatókat az adatgyűjtés szintjén bevonni. Annak ellenére, hogy az oktatók igyekeznek a TDK felé terelni a diákokat, csak kevesen mérettetik meg munkájukat a társaikkal és más intézmények hallgatóival.

A diákok elhelyezkedését az intézmény folyamatosan követi a DPR kimutatásai alapján. Az intézményi szintű adatok szerint a végzetteknek állandó munkahelyük van, bár az arányok évről évre romlanak; 37%-uk vezetőként dolgozik; mintegy kétharmaduk a végzettségüknek megfelelő munkakört tölt be; mindinkább a fővárosban vagy nagyobb városokban vállalnak munkát. Szakszintű DPR adatok nem állnak rendelkezésre.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a főiskola Gazdaságtudományi, Módszertani Tanszéke menedzseli, az egyes feladatokat a munkaköri hierarchia szerint látják el. A feladatokat központosított rendszerben szervezik és végzik. A tanszék vezetője – aki egyben a főiskola rektorhelyettese és a *nemzetközi gazdálkodás* alapszak felelőse is – igen aktív, nagy ambíciókkal és jelentős szakmai teljesítménnyel rendelkező személyiség. A tantárgyfelelősök munkáját fogja össze, támogatja és ellenőrzi a tananyagfejlesztést, elvégzi az adminisztrációs munkát. Tagja a vezetői értekezletnek, ahol a szakkal kapcsolatos kérdéseket, problémákat, lehetőségeket hetente megbeszélik. Az intézményben családias a légkör, a felmerülő kérdéseket, problémákat igyekeznek minél hamarabb megoldani.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak akkreditációjának visszavonását, majd újra akkreditálását 2010-2012-ben a szak teljes átszervezése kísérte. A szak átalakításánál a főiskola mind a humán erőforrás, mind pedig a képzés tartalmi dimenziói mentén igyekezett beépíteni és messzemenően figyelembe venni a korábbi MAB-határozatok ajánlásait és javaslatait. Új oktatói gárda szervezte újra a képzést úgy, hogy a tudományos műhely minősége a szakmai műhelyek és tudományos programok átalakítása mentén javuljon. Igen nagy hangsúly helyeződik a határozatok teljes körű megvalósítására, ennek értelmében történik a belső tananyagfejlesztés, a több tanszéket átfogó kutatás, a hallgatók szakmai támogatása.

A főiskola a minőségbiztosítási rendszerét 2008-ban vezette be, és elsősorban a képzési kimenetekre alkalmazza azt. Folyamatosan fejleszti: ma már mérési pontok vannak mind a bemenet, mind a képzési folyamat és a kimenet szakaszában is.

Az oktatók munkáját rendszeresen, két évente értékelik. A teljesítményértékelés eredményeit pozitív visszacsatolással ösztönzésre használják fel, de a negatív eredményekre is figyel és beavatkozik a vezetés. Az oktatók alkalmazásának feltételeit a hivatalos előírások szerint definiálják. Az oktatók fejlődési lehetőségei az intézmény keretei között adottak: amennyiben egy oktató külső képzésen kíván részt venni, azt a felső vezetéssel kell validáltatnia. Az oktatók hallgatói véleményezése elsősorban online zajlik, bár az utóbbi időben papíralapú értékelés is történt. A kérdések között szerepel mind zárt, mind pedig nyitott kérdés. Amennyiben a hallgatók problémát jeleznek, a főiskola foglalkozik a kérésükkel.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakkal kapcsolatos fő probléma alighanem a *nemzetközi szemlélet* és orientáció hiánya. A hallgatók nem veszik igénybe az Erasmus ösztöndíjak rendszerét. Nem, vagy csak nehezen tesznek nyelvvizsgát. A nemzetközi programok és a nemzetközi szemlélet jelentősége, személyiséget gazdagító szerepe nem motiválja a hallgatókat, azt nem is érzékelik eléggé. A tehetséggondozás eredményei csak korlátozott mértékben láthatók. A mesterszakra való felkészítés erős törekvés lehet, de eddig még nem valósult meg az oktatási folyamatban.

A szakkal kapcsolatos érdeklődés csökkenésének magyarázatát kizárólag külső tényezőkben – államilag támogatott helyek megszüntetése, a felvételi pontszám emelése és a két nyelvvizsga követelménye – látják. Jelenleg az intézmény vezetése úgy véli, hogy a jelenlegi helyzetben a főiskolának elsősorban a levelező hallgatókat kell megcéloznia, illetve nyitnia kell a nemzetközi piacok felé külföldi diákok toborzásával és külföldi oktatási intézményekkel való együttműködéssel.

A szak C-SWOT analízise általában korrekt, viszonylag reális, jól átgondolt megállapításokat tartalmaz. Az *erősségek* között a minőségi oktatókat, a motivált hallgatókat, a naprakész információk tananyagba való beépítését, a *nemzetközi logisztika* specializáció népszerűségét és a választható tárgyak széles körét említik. A kiscsoportos kurzus is erősség lehet, hiszen az alacsony diákszám speciális lehetőségeket ad a hatékony oktatásra. A *gyengeségek* között a kalocsai székhelyen való beiskolázási nehézségeket, az üzleti élet szereplőivel való szoros kapcsolat hiányát és a nyelvvizsgával kapcsolatos problémákat említik. E megállapítások korrektek. A *lehetőségek* között szerepel új specializációk indítása – Kalocsán *kereskedelem és marketing*, *agrármarketing* és *Hungarikum marketing*, Kecskeméten *logisztika* specializáció indítását tervezik. Ez a terv átgondolást igényel a jelenlegi alacsony hallgatói létszámok alapján. Említést tesznek az alapszak idegen nyelvű képzésének a folytatásáról is, ami – az oktatók nyelvtudásának megfelelőisége esetén – támogatható lenne, bár a jelenlegi hallgatók idegen nyelvekkel kapcsolatos passzív magatartása nem jó előjel. Támogatható és javasolt a szorosabb együttműködés kialakítása az üzleti szféra és a munkapiac szereplőivel. Tervezik a duális képzés bevezetését, amelyhez elengedhetetlen az intézményekkel való szoros együttműködés. A szak külföldi felsőoktatási intézményekkel közös indítását is *lehetőségként* említik. A *veszélyek* között a hallgatók pénzügyi nehézségei és külföldi munkavállalási tervei szerepelnek. Sokatmondó, hogy *veszélynek* tartják a szakra való bejutáshoz szükséges emelt szintű érettségi vizsgát.

A képzés válságos helyzetben van, fenntartása és fenntarthatósága kérdéses. Az oktatás minősége ugyanakkor megfelel a hazai elvárásoknak és a kialakult szakmai normáknak. A *nemzetközi logisztika* specializáció szerencsés munkaerőpiaci kimenetet biztosít.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A nyelvi képzés áttekintése, a diákok nyelvi előrehaladásának motiválása annak érdekében, hogy a diákok teljesíteni tudják a két nyelvvizsga követelményét. Magyar hallgatók bevonása az idegen nyelvű oktatásba.
2. A szakon elsajátítandó kompetenciákhoz illeszkedő (interdiszciplináris és lehetőség szerint nemzetközi) kutatások indítása, hallgatók bevonása, valamint a kutatások eredményeinek beépítése a tananyagokba.
3. Szorosabb együttműködés kialakítása az üzleti szféra és a felhasználói szektor más szereplőivel az oktatás célirányosabbá és hatékonyabbá tétele érdekében.
4. A szakirányú (nemzetközi közgazdász, külgazdasági) diplomával és ilyen kutatásokkal rendelkező oktatók számának további növelése.
5. A nemzetközi kapcsolatokban rejlő lehetőségek jobb kihasználása.
6. Fontos lenne egy saját könyvtár létrehozása.
7. Felhívjuk a figyelmet, hogy a szakk KKK-jában már nem *szakirány*, hanem *specializáció* szerepel.
8. Javasoljuk, hogy az angol nyelvű képzés akkreditálását kérjék a MAB-tól.

Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>gazdaságdiplomácia;</i> <i>Európai Unió gazdasági kapcsolatok</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2010/8/XIV/69. sz. MAB határozat</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/4/11. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Wekerle Sándor Üzleti Főiskolán a szakon kifutó képzés folyik, levelező munkarendben.

A tantárgyak és az ismeretkörök megfelelőek, a kompetenciák a képzési és kimeneti követelményekkel összhangban vannak, lefedik a KKK által előírtakat. Az elmélet erősebben van jelen a képzésben, mint a gyakorlat. Nagyobb hangsúly szükséges a *transznacionális hálózatok*, valamint a nemzeti *gazdaságpolitika nemzetközi vonatkozásait* illetően. Meg kellene ismertetni a hallgatókkal a nemzetközi hálózatokba való integráció követelményeit, jobban hangsúlyozni ennek a jelentőségét, annál is inkább, mert gyenge a magyar vállalati szféra integrációja a nemzetközi hálózatokba.

Az óraszám – a levelező képzésnek megfelelően – alacsony, félévente 9-12 óra egy-egy tárgyból. Igen sok a 2-3 kreditet tantárgy, ezeket célszerű lenne összevonni. Az elméleti és gyakorlati oktatás aránya megfelelő, a levelező képzés önmagában lehetőséget ad a gyakorlati orientációra. Az ismeretek napra készre hozása az előadásokkal történik, ezek többnyire megfelelőek. Az előadások színvonalával elégedettek a hallgatók. Előny a hallgatókkal való jó személyes kapcsolat. A szakirodalom általában releváns, megfelelő, de több tárgy esetében elavult, nagyobb része frissítésre szorul, esetenként az idézett szerzőtől újabb publikációk is elérhetőek.

Személyi feltételek

Sem a szakfelelős, Teszler B. István, sem a specializációfelelősök (Suha György, Besenyő János) alapvégzettsége nem szakirányú. Szakmai határterületeken, a *nemzetközi kapcsolatok* területein fejtették ki eddigi szakmai irányú tevékenységüket, publikációik is ide sorolhatók. Több oktató nem a saját szakterületéhez tartozó tantárgy felelőse, kutatási teljesítményük és az oktatásuk iránya eltérő. Egyes oktatók jelentős számú tárgy felelősei, miközben publikációik nem indokolják a sokszínűséget.

Az oktatók kellő arányban rendelkeznek PhD fokozattal. Az oktatók PhD fokozatának tudományága nem minden esetben azonos az általuk oktatott tárgyak tudományági besorolásával, de kapcsolódó. Az oktatói óraterhelés jelentős. A kormegoszlás kedvező.

Tudományos háttér

A főiskola oktatóinak tudományos kutatási és publikációs tevékenysége mérsékelt, a saját kutatások inkább a gyakorlati tárgyaknál kapcsolódnak az oktatáshoz. A szakfelelős a *fejlesztési*, valamint a *segélyezési politika* témakörében publikál, kutatásaiba a hallgatókat is bevonja. Az intézmény évente két tudományos konferenciát szervez. Ugyancsak évente kétszer adnak ki egy szakmai folyóiratot, ami az oktatók publikációs lehetőségeit bővíti. A publikációk között viszont alig találhatók a *nemzetközi gazdálkodás* alapképzési szak szűkebb tematikai körét érintő írások. Az oktatókat rendszeres publikálásra ösztönzik a foglalkoztatási követelményrendszeren keresztül is. A nemzetközi kapcsolatok keretében szintén több lehetőség adódik kutatási együttműködésre francia, brit, holland és más egyetemekkel. Ennek ellenére karakteres, elismert szakmai kutatási műhely jelenléte nem bizonyítható. A szak oktatói még nem jelentkeztek be az MTMT rendszerbe.

Infrastrukturális feltételek

A főiskola jó infrastrukturális adottságokkal rendelkezik, a jelenlegi létszámnál több hallgatót is képes lenne kiszolgálni. A tanterem-ellátottság, az informatikai felszereltség színvonalas, a hallgatók többségének jut számítógép.

A tananyagokat a hallgatók disc-eken kapják meg. Az így kiosztott anyagok többsége a tananyagokból a tárgyfelelős oktatók vagy mások által készített kivonat, tételvázlat. Ezek tartalmában több esetben könyvfejezetek lenyomatai vagy rövidített vázlatai is megtalálhatók, forrás-megjelölés vagy hivatkozások nélkül. Amennyiben a hallgatókat meg akarják tanítani az etikus és szabályos hivatkozási rendszerek használatára – pl. a szakdolgozat írásánál –, akkor az oktatóknak is alkalmazni kellene ezeket a szabályokat a tananyagvázlatok összeállításánál és kiosztásánál.

A képzési létszám és kapacitás

A tervezett éves felvételi létszám 2009-2013 között 80 fő volt (az önértékelésben 100 főt is említettek). Mindezt az intézmény képzési kapacitása bőségesen lehetővé tette volna, a tervezett felvételi keretszámot azonban egyetlen évben sem tudták kitölteni. 2009-ben 28 főt vettek fel a képzésre. 2013-ra ez éppen a felére, 14 főre csökkent. A képzést 2014-ben már nem hirdették meg, s a létszámcsökkenés tükrében a kapacitások különösen elégségesek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A levelező, nagyrészt hétvégére szervezett képzés értelemszerűen kevesebb lehetőséget ad az oktatási módszerek sokszínűségére. A kurzusok felépítése nem tér el a szokásos struktúrától. Az intézmény oktatói mégis sokat tesznek azért, hogy a diákok hozzájussanak a tananyagokhoz, és eredményesen tanulhassanak. A hallgatók kiemelték az oktatók együttműködési készségét és segítő szándékát. Az oktatók számos esetben külön konzultációt, korrepetálást tartanak azoknak, akik ezt igénylik.

A hallgatók nehezen találják a módszertani tárgyakat és az idegen nyelveket. A nyelvoktatás helyileg is biztosított az azonos cégcsoporthoz tartozó Atalanta Nyelviskola révén. A segítő szándékú nyelvoktatásra van kereslet.

Értékelés és ellenőrzés

A tanulási folyamat értékelése általában szóbeli vagy írásbeli vizsgával történik. A vizsgák tartalma, jellege tantárgyfüggő. A szakmai gyakorlatok értékelése megfelelő. A szakdolgozati témaválasztás a specializációk bázisán valósul meg. A hallgatók véleménye szerint kutatómódszertani felkészítésük a szakdolgozat írására megfelelő és igényes volt. A szakdolgozatok hivatkozási rendszere nem egységes és rendezett, inkább ötletszerű. A szakdolgozati bírálatoknak nincs szöveges részük, csak pontszámot és osztályzatot tartalmaznak. A záróvizsga tartalma, tematikája nem tér el a máshol szokásos rendtől, megfelel az előírásoknak. A záróvizsgák tapasztalatait az elnöki jelentések alapján visszacsatolják az oktatási folyamat szervezésébe.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2009-2013 között összesen 106 hallgató nyert felvételt a képzésre (2009: 28; 2010: 24; 2011: 23; 2012: 17; 2013: 14 fő), ugyanebben az időszakban 32 diplomát adtak ki. Az intézményi szintű DPR adatok szerint a záróvizsga után nyelvvizsga hiányában a végzősök 60%-a később vette át a diplomáját. Szakszintű adatok e tekintetben nem álltak rendelkezésre.

A képzés jelenleg a meglévő 30-40 hallgatóval folyik a felsőbb évfolyamokon, sem 2014-ben, sem 2015-ben nem hirdették meg.

A hallgatók véleménye szerint a mesterképzésre felkészítették őket tanulmányaik során. A mesterképzés iránti érdeklődés bizonytalan, ebben a helyi mesterképzés hiánya is szerepet játszik. A hallgatók egy részének nincs felsőbb képzettségre irányuló ambíciója.

A TDK mozgalom támogatást élvez a szervezetben, de kevés hallgató vállalkozik TDK-munkára.

A végzett hallgatók elhelyezkedése nem jelent problémát, hamar munkát találnak tanulmányaik végeztével, más részüknek nincs is szükségük új munkahelyre. A DPR rendszer eredményei szerint a végzettek 70%-a közepes, 26%-a rossz, 4%-a nagyon jó munkaerőpiaci tapasztalatokat szerez. A DPR válaszadó végzettek 17%-a járt a *nemzetközi gazdálkodás* szakra.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős közvetlenül irányítja a szakon oktató tanárok munkáját. Szakmai ráhatása jelentős, véleményét kikéri a döntéseknél.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás rendszere intézményi szinten szervezett. A minőségellenőrzési folyamatlapok a Minőségügyi Kézikönyv mellékletei, 2012-es keltezésűek. Szűrőpróbaszerű vizsgálatra kerültek a következő folyamatlapok: FL 5 Oktatás: hallgatói elégedettségmérés; FL 10 Oktatói munka hallgatói véleményezése; FL 13 Helyesbítő és megelőző tevékenységek; FL 17 Karrieriroda.

A DPR rendszerben a végzettek felmérése 2011 óta történik online kérdőívek segítségével.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A képzés „megszüntetése” intézményi döntés eredménye, annak a jele, hogy a vezetők maguk is belátták a keresleti problémákat. Ezek mögött a külső körülmények romlását jelölték meg, konkrétan: a felvételi pontszám folyamatos emelését és a két szakmai nyelvvizsga követelményét. A két szakmai nyelvvizsga megszerzése igen nehéz a levelező munkarendben a munka, család, tanulás mellett. Ezt a problémát a felajánlott külön nyelvórák sem tudták megoldani minden hallgató esetében. Említésre került még a *matematika* is, mint olyan tárgy, amely több hallgatónak nehéz, akadályt jelent, és ez a hatás egyre erősödik.

Egyébként *nemzetközi gazdálkodás* szakon végzettek iránt jelentős a munkaerőpiaci igény. A főiskolán kiépült kapacitások is megfelelőek. A főiskola kisebb intézmény, ami közvetlen tanár - hallgató viszonyra ad lehetőséget. Ennek a szakmai fejlődés és a hallgatókkal való foglalkozás szempontjából is előnyei vannak.

Az önértékelés végén szereplő C-SWOT elemzés intézményi szintű, nem a szakról szól. A legértékesebb része a 4.4., a *Fejlesztési, előrelépési lehetőségek*, de még ez is eléggé esetlegesen összeállított és általánosan megfogalmazott tényezőkre utal.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tanári kar akkreditációs és szakmai megfelelőségének kialakítása abban az esetben, ha a *nemzetközi gazdálkodás* szakot újra indítani szeretné az intézmény.
2. A tudományos alap- és alkalmazott kutatás fejlesztése, a publikációs tevékenység további motiválása.
3. A levelező képzés tananyagainak fejlesztése, erősítése, pontos szerkesztése, korszerűsítése.
4. Kötési pont lehet az angol nyelvű képzés további fejlesztése, az oktatók idegennyelv-tudásának megfelelősége esetén.

Zsigmond Király Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdálkodás</i> alapképzési szak <i>gazdaságdiplomácia</i> specializáció</p> <p>szakmonitorozási MAB határozat: 2013/8/VIII/8.</p>	<p>2016/1/VII/4/12. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és a 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban rendkívül alacsony
- A nyelvvizsgahiány miatt később kiadott diplomák magas aránya

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés 2005 óta folyik, nappali tagozaton, magyar nyelven, illetve részidős képzésben is. A képzés kreditszáma, a teljes idejű képzés óraszámja megfelel az előírásoknak. A képzés összességében egy gyakorlatorientált, *gazdaságdiplomáciára* orientált szak képét mutatja. Tantervében a *nemzetközi közgazdaságtan* diszciplína azonban csak több tárgyban elrejtve szerepel, célszerű lenne önálló tárgyként oktatni. Az alapozó ismeretek oktatására a KKK-ban előírtaknak megfelelő kreditartalommal kerül sor, az önértékelésből látszik, hogy jelen vannak a *társadalomtudományi* alapismeretek (10-20 kredit a KKK-ban), azonban ezek az anyagban nem különülnek el. Talán szerencsésebb lett volna a képzés bemutatása során ezt a szerkezetet követni. Összességében a tanterv megfelelő színvonalon teljesíti az elvárásokat. Megjegyzendő azonban, hogy a 2 (sőt akár 1) kredit értékű tárgyak sora a tanterv rendkívüli elaprózottságára utal. Ezen tárgyakat, ahol szakmailag lehetséges, célszerű összevonni a fragmentáltság csökkentése érdekében.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Artner Annamária a szakma rendszeresen publikáló, jelentős ismertségnek örvendő szakembere. A *gazdaságdiplomácia* specializáció felelőse Szatmári Péter. Az oktatói kör AT aránya a követelményeknek megfelelő.

Tudományos háttér

A kutatási háttér az MTA kutatóintézeteivel való jó együttműködés, valamint az intézményen belüli kutatóközpontok biztosítják, ez azonban a szakon oktatók publikációs teljesítményét tekintve nagyon egyenlőtlen eloszlásban tükröződik. Az alapszakon végzett hallgatók továbblépése a mesterképzésbe intézményen belül viszonylag korlátozott.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatói létszám nagyságához képest igen gazdagnak tekinthető az infrastrukturális feltételrendszer, hátrányként említhető a városközponttól való távolság.

A képzési létszám és kapacitás

A hallgatói létszám a kapacitásokhoz mérten rendkívül alacsony, ami lehetővé teszi a személyre szabott oktatást, viszont az alapszakoknál valamelyest elvárt „optimális üzemméretnek” alatta marad. Az óralátogatás változékonyságával egy-egy kisebb évfolyamnál az oktatás metodológiája, a vitára, közös elemzésre épülő módszerek sérülhetnek.

A vizsgált időszakban a felvételi keret 20 fő volt. A teljes idejű képzésben az első két évben a felvettek száma meghaladta ezt a keretet. 39, illetve 52 hallgatót vettek fel. 2011-től a felvettek szám csökkent (19 fő). 2012-ben nem tudtak hallgatót felvenni. 2015-ben 15 önköltséges hallgatójuk volt. A részidejű képzésben is hasonló tendencia figyelhető meg (15, 25, 18, 0, 10).

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az intézményben megszervezett tutori rendszer működik. A tehetséges hallgatók kiválasztása céljából létrehoztak egy demonstrátori rendszert is a főiskolán. A hallgatói visszajelzések alapján ez a rendszer jól működik. A hallgatói létszám csökkenésével egyidejűleg a hallgatók „gondozása” gazdagabbá és rendszeresebbé vált. Ez a levelező hallgatók esetében a szakdolgozattal kapcsolatos tanári tevékenység aktivitásában mérhető leginkább. A ZSKF képzési keretében szakdolgozati szemináriumokat is beiktatnak, esetenként külső konzulensek bevonásával.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés módszerei összhangban vannak az elvártakkal, mind a tanulmányok során, mind a záróvizsga tekintetében

A záróvizsgára bocsátás feltétele a konzulens által jóváhagyott szakdolgozat elkészítése. A záróvizsgán a hallgató először ppt-s előadás keretében bemutatja szakdolgozatának eredményeit, válaszol a bírálóakra, a bírálók által előzetesen és a vizsgabizottság által a helyszínen feltett kérdésekre. Ezt követően kerül sor feleletére, amelyre előzetesen megadott tételsorok alapján készülhet fel. A vizsgabizottság külön értékeli a szakdolgozati prezentációt és a feleletet.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A hallgatói létszám alacsonynak mondható, a lemorzsolódás viszonylag jelentős, a kiadott diplomák száma a vizsgált időszakban rendkívül alacsony 10 (0, 0, 6, 1, 3 1). A nyelvvizsga hiánya miatt 30 hallgató nem jutott diplomához. 2014-ben a nappali tagozaton a hallgatók 80% nem tudta teljesíteni a nyelvi követelményeket.

A tehetséggondozási lehetőségek az alacsony hallgató/oktató arány miatt adóttak, azonban ezzel talán a hallgatók nem minden esetben képesek/kívánnak élni. Az iskola megfelelő utat választott, amikor az eredményességet nem a számonkérés színvonalának csökkentésével kívánta növelni, hanem az egyedi tutori rendszerrel.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája elismert oktató, aki a képzés menedzselésében is aktívan részt vesz. Az önértékelés az intézmény vezetése és a szakfelelős közötti hatékony munkamegosztást mutatja be, amely tekintetében a látogató bizottság a szakfelelőssel történő beszélgetés során érzékelt némi zavart, melyből úgy tűnik, hogy az adminisztráció inkább centralizált jellegű mutat, amely a hallgatói létszám miatt indokolt is lehet.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási folyamatok megfelelően szervezettek. A ZSKF elfogadta a MAB észrevételeit, bevezették az ISO 9001:2000 szabvány szerinti minőségirányítási rendszert, közzéteszik a vonatkozó megfelelési mutatókat a főiskola honlapján.

Az oktatók egyharmada betöltötte vagy rövidesen betölti a 65. életévét. A 45 év alattiak száma 4.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés C-SWOT elemzése a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakra hivatkozik, és több szövegrészben is szerepel a *gazdálkodási és menedzsment* képzésre való utalás.

Általánosságban helyesen látják a helyzetet, de egyes esetekben a problémák jelentőségét alulbecsülik. A legfontosabb *veszélyek* a makrogazdasági-demográfiai trendekből adódnak, csökkenő jelentkezői/hallgatói létszámot eredményezve. Bár az elemzés nem tér ki a fiatalok, sőt a középiskolát végzettek körében jelentkező és fokozódó kivándorlásra, az tovább súlyosbíthatja a helyzetet. A csökkenő hallgatói létszám mellett a növekvő versennyel is számolni kell.

A főiskola az *erősségek* között fogalmazza meg a kiemelkedő oktatói állományt. Ez a pozitív vélemény csak részben felel meg a valóságnak, hiszen az oktatói állomány jórészt elöregedett, az oktatók egy részének a szakra vonatkozó kompetenciái nem állnak összhangban a végzettségükkel és kutatási irányultságuk sem követi a szakhoz szükséges kompetenciákat. A gyakorlatfókuszú oktatás, a vállalati kapcsolatok kétségtelenül az erősségek közé tartoznak.

Az *gyengeségek* közül kiemelik a Budapesten belüli kedvezőtlen elhelyezkedést, bár ugyanakkor láthatóan a budapesti hely önmagában előny. A hallgatók alacsony szintű idegennyelv-tudása és gyenge felkészültségük is kétségtelenül problematikus. A *gyengeségek* között hangsúlyozzák, hogy fiatal intézményről van szó, és arra is kitérnek, hogy belföldi és nemzetközi tanulmányi versenyeken a hallgatói összlétszámhoz képest alacsony a részvételi arány. A nagy intézményekhez képest kevesebb támogatást és pályázati forrást tudnak szerezni. Ez visszatükröződik az oktatási és kutatási projektek számában is.

Kedvező *lehetőségek* nem igazán látszanak. A külföldi hallgatók nagyobb számú fogadása nem igazán valószínű, a meglévő partnerkapcsolatok fokozódó kihasználása inkább, bár az eredmény kétséges. A *lehetőségek* között említik a nyitott egyetem koncepciójának megvalósítását, a képzés színvonalának emelését és a vállalatokkal történő kapcsolattartást. Kérdéses azonban, hogy az oktatói kar generációs problémájának kezelésére vonatkozó stratégia rendelkezésre áll-e, különös tekintettel a professzori utánpótlásra. Fontos lenne továbbá a kutatási aktivitás képzési profilhoz való kapcsolódásának biztosítása is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A kutatási tevékenység fejlesztéséhez kiterjedtebb pályázati tevékenység szükséges. A nemzetközi kapcsolatrendszere ilyen irányban fejlesztendő.
2. Ha több kutatási pályázat állna rendelkezésre, akkor lehetőség volna a tehetséges hallgatók bekapcsolása ezekbe. Így a hallgatók kutatási érdeklődése is fokozható lenne.
3. A kiterjedt nemzetközi kapcsolat (Geopolitikai Kutatóközpont) segítségével külföldi hallgatók szerzése.
4. Célszerű a tantárgyak elaprózódásának, az 1-2 kredites tárgyak számának összevonással, szelekcióval történő csökkentése, a nemzetközi közgazdaságtan önálló tárgyként történő megjelenítése.

Nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterképzési szak

Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak (német nyelven) <i>gazdasági fejlődés a közép-kelet-európai országokban; európai integráció</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2008/1/XI/2/10.</p>	<p>2016/1/VII/4/14. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>német nyelvű</u> képzésre.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Andrássy Egyetem *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakán csak német nyelvű, nappali képzés folyik. A tanterv, az elmélet és gyakorlat aránya megfelel a KKK-feltételeknek és a korábbi intézményi akkreditációban szereplő MAB javaslatoknak.

A mesterszakon használt tananyagok rendszeresen frissítésre kerülnek, és a német nyelvterület mesterszakjain használt tananyagra épülnek. A hallgatók elégedettek a tananyaggal, annak hozzáférhetőségével és minőségével. Hallgatói kérésre az egyetem könyvtára rövid időn belül speciális irodalmat is beszerez.

Személyi feltételek

A mesterszak 30 kötelező tárgyát 15 oktató tanítja, köztük 9 egyetemi professzor és 2 egyetemi docens. A vendégoktatók száma 3. Mind a szakfelelős, Stefan Okruch, mind pedig Martina Eckardt, a specializációk felelőse egyetemi professzor és AT, alkalmasak a szakon a képzés és a vonatkozó specializáció oktatásának vezetésére. Az oktatói gárda összességében az előírásoknak eleget tesz.

A professzorok és a docensek túlnyomó része német nyelvterületről jön. Az egyetem egész oktatási tevékenységét meghatározza ez a nyelvi sajátosság. A német nyelvterület partneregyetemeivel való együttműködésben történik az oktatók módszertani és didaktikai továbbképzése, ebben a 15-ből 13 oktató vett részt. Ők magyar minősítés szerint rendelkeznek PhD-val, 10 oktató habilitált. Sikerült elérni, hogy az egyetem működésének kezdetén (2002) alkalmazott oktatók tartós foglalkoztatásban a mai napig jelen legyenek az egyetem életében. Ez nemcsak azt tette lehetővé, hogy az oktatási folyamatban biztosítani lehetett a kontinuitást, hanem azt is, hogy a kutatásban egy-egy téma esetében is biztosítani lehetett a folyamatosságot.

Tudományos háttér

A szakhoz kapcsolódó kutatási tevékenység aktuális gazdasági problémákra koncentrálódik. Jellemzően európai kérdésekkel foglalkoznak, és gyakran kiemelten kelet-közép-európai problémákkal.

Az egyetem fokozatosan mélyülő kapcsolatokat épít ki a német nyelvű egyetemekkel és vállalkozásokkal. Alkalmazott kutatásokat folytat. Kutatási tevékenységében törekszik a magyar gazdaság szereplőivel is hosszútávú kapcsolatokat kiépíteni. Kutatási megbízásokat kaptak és kapnak magyar minisztériumoktól, bankoktól, és nyertek EU kutatási projekteket is.

Infrastrukturális feltételek

A rendelkezésre álló 7 előadóterem elegendő. Van egy számítógépterem is, 17 PC-vel. A könyvtárban további hét PC áll rendelkezésre. Az összes komputer hálózatban működik. A könyvtárban 19 ezer könyv van és 20 szakújság.

Az infrastrukturális feltételek összhangban vannak a jelenlegi hallgatói létszámmal, optimálisan szolgálják a képzést.

Az egyetemi referatúrán a hallgatók tájékoztatást és tanácsot is kaphatnak. A 2012-ben bevezetett ETN informatikai rendszer tartalmazza valamennyi egyetemista, oktató és tanóra adatait.

A képzési létszám és kapacitás

2009-2013 között az évente felvehető hallgatói létszámot 32-35 főben határozták meg, 2014-ben 45-re emelték. A felvett hallgatók száma a létszámkeret mögött elmaradt, 15-18 fő volt évente. Az intézmény képzési kapacitása lehetővé tette a tervezett, illetve a felvett hallgatói létszámot.

Az egész mesterszak beépült a német nyelvű egyetemi világba. Ebben a világban erős verseny uralkodik. Ez teszi valószínűvé, hogy a mesterszak (hallgatói létszámát tekintve minden bizonnyal) elérte optimális nagyságát.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A teljes szemeszter oktatási tervét már előzetesen nyilvánosságra hozzák. Ez az anyag tartalmazza a tantervet, az egyes tárgyak tananyagát, szakirodalmát, a félév egész oktatási rendszerét. A hallgatóknak kötelező a részvétel az órákon.

A tanórák száma viszonylag kicsi. Ez lehetővé teszi erős tutorális tevékenység kialakítását, már csak azért is, mert a felvett hallgatók tudása és nyelvi felkészültsége meglehetősen heterogén. A tutorális tevékenység hozzájárul ahhoz, hogy az idő múlásával a heterogenitás jelentősen csökkenjen, illetve megszűnjön.

Az oktatásban módszertani mixet alkalmaznak. A klasszikus módszerek mellett (előadás, gyakorlat) növekvő szerepet játszik a csoportmunka és annak prezentálása. Az oktatók komoly hangsúlyt fektetnek arra, hogy a tananyagot a hallgatók önállóan dolgozzák fel. A csoportok kis létszáma, az oktatásba beépített gyakorlat elősegíti a képzés hatékonyságát.

Nincs semmiféle kötelezettségük gyakorlat tartására. Ennek ellenére az egyetemisták több hetes gyakorlaton vesznek részt, gyakorlati szakemberek előadásait is számos alkalommal hallgathatják. Rendszeresen vannak nemzetközi kirándulások. Az egyetemisták betekintést nyerhetnek különböző szakmai területekre cégeknél, kormányhivatalokban és nemzetközi szervezeteknél.

A tehetséges hallgatók számára az Andrássy Egyetemen mostanra már kialakult egy jól szabályozott és gyakran alkalmazott támogatási rendszer. A tehetséges hallgatók számára az oktatás egész időszakára tudnak ösztöndíjat biztosítani. 2009 óta több mint 70 ösztöndíjat adtak ki. A nem német anyanyelvű hallgatókat ösztönzik, hogy vegyenek részt Erasmus programban, lehetőleg német nyelvű egyetemeken.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés formái nem térnek el a más intézményekben szokásosaktól, a tárgyak 2/3-ának számonkérése kollokvium, 1/3-uké pedig gyakorlati jegy. A záróvizsga, a diplomamunka védeése jól szervezett. A diplomamunkák magas módszertani tudásról tanúskodnak, és releváns gazdaságpolitikai kérdésekről szólnak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2009/10 és 2013/14 között 85 hallgatót vettek fel a képzésre, 51 hallgató megkapta az abszolutóriumot és 38 diplomát adtak ki. Mindösszesen 5 hallgató hagyta el (hagyta félbe) az egyetemi képzést. A 2013/2014-es tanév végére a felvett hallgatók 82%-a kapott abszolutóriumot, és 61%-uk diplomát.

A hallgatók a mesterképzés elvégzése után bármelyik e szakhoz kötődő doktori iskolában tovább folytathatják a tanulást. Az alumni-adatok szerint a végzett hallgatók könnyen elhelyezkednek, általában cégeknél találnak munkát, közülük számosan akár középvezetői szinten is.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős rendszeresen tájékozik a tananyagfrissítésről, figyeli az oktatói és a hallgatói visszajelzéseket. Rendszeresen áttekinti a szak belső tartalmát, évente jelentést tesz a rektornak a képzés céljának eléréséről.

Az egyetem stratégiai vezető szervei (a Szenátus és az Egyetemi Tanács) döntenek minden oktatási és számonkérésről.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az Andrássy Egyetem számára a minőségbiztosítás területén is példaadó a Bambergben működő Otto Friedrich Egyetem.

Az oktatók minőségbiztosítása a minőségbiztosítási szabályzat 6. § szerint történik. Az oktatók módszertani és oktatásmódszertani továbbképzését a német nyelvterületen működő partneregyetemekkel kiépített kooperációban valósítják meg.

Az Andrássy Egyetem az *evalag* német felsőoktatási minőségbiztosítási ügynökség által akkreditált. Az egyetemi minőségbiztosítás rendszerére, folyamataira az *evalag* a német Akkreditierungsrat által meghatározott kritériumokat alkalmazza.

A hallgatók elégedettségét (OMHV) minden szemeszter végén kérdőívvel mérik fel. A dékán feladata, hogy az oktatási folyamatban felmerülő problémákat kezelje, és a szükséges változtatásokra figyelmet fordítson. A hallgatók ezzel a rendszerrel elégedettek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az elért eredmények alapján (nemzetközi beágyazottság, jelentős ösztöndíjak, szoros kapcsolat a gyakorlattal, hatékony tehetséggondozás és minőségbiztosítás) a szak nemzetközi versenyképességűnek tekinthető. A sikeresség szempontjából komoly eredmény a számos országból érkezett hallgatók egyöntetű elégedettsége.

Az Andrássy Egyetem menedzsmentje jelenleg - és remélhetőleg a jövőben is - igen hatékony a problémák kezelésében és a megváltoztathatatlan sajátosságokhoz való alkalmazkodásban. Ezért az is nagy valószínűséggel remélhető, hogy a jövőben felmerülő gyengeségeket és veszélyeket is (pénzügyi nehézségek, demográfiai változások, hallgatók és oktatók elcsábítása, diszfunkcionális jogi keretfeltételek) sikerrel megoldja majd a menedzsment.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Dolgozzanak ki koncepciót az egyre erősebb, gyakorlatorientált oktatási tartalmak összekapcsolására.
2. Az alumni követés fejleszthető, fejlesztendő.
3. Szorosabb kapcsolatokat építsenek ki a nyugat-balkáni térség országaival, mindenekelőtt több onnan származó hallgató megszerzéséért.

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar ⁶²	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>nemzetközi gazdaságelemzés;</i> <i>nemzetközi fejlesztés;</i> <i>nemzetközi pénzügy és vállalatgazdaságtan</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/52.</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>2016/1/VII/4/15. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű, magyar és angol nyelvű képzést folytatnak. Részidejű, esti képzés utoljára 2011-ben indult. A magyar nyelvű képzésben három specializáció működik, általában 8 tárggyal (*nemzetközi gazdaságelemzés, nemzetközi fejlesztés, nemzetközi pénzügy és vállalatgazdaságtan*). Az összehasonlító európai gazdasági és üzleti tanulmányok specializációt is meghirdetnek, de hallgatói érdeklődés hiányában nem indítják. Az angol nyelvű képzésben két specializációt indítanak (*nemzetközi gazdaságelemzés, nemzetközi fejlesztés*). A szakon két diplomát adó közös képzéseket folytatnak a londoni University College (2008 óta), a hollandiai Groningeni Egyetem (2011 óta), az ausztráliai University of Adelaide (2013 óta) és University of Western Australia (2013 óta) partnerekkel.

A képzés tanterve, az oktatott ismeretkörök, a specializációk tematikája, tartalma megfelel a KKK előírásainak. A képzés magas színvonalú, a tananyagot és a felhasznált szakirodalmat folyamatosan korszerűsítik. A hallgatók azonban szeretnék, ha a képzés gyakorlatorientáltabb lenne.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *nemzetközi pénzügy és vállalatgazdaságtan* specializáció felelőse, Kutasi Gábor PhD, egyetemi docens a követelményeknek eleget tesz, számos kutatási projektben vett részt, több magyar nyelvű és angol nyelvű tankönyv fejlesztésének volt projektvezetője. A *nemzetközi gazdaságelemzés* specializáció felelőse Blahó András, a *nemzetközi fejlesztés* specializáció felelőse Benczes István.

A magyar és az angol nyelvű képzésben összesen 63 oktató vesz részt, közülük 43-nak van tudományos fokozata. A 34 tantárgyfelelős között nagyon erős gyakorlati háttérrel (nemzetközi kereskedelem-diplomácia, nemzetközi vállalkozás) rendelkezik az a két AT tantárgyfelelős, akiknek nincs tudományos fokozatuk. Az angol nyelvű képzés oktatóinak nyelvtudása magas szintű, vannak olyan oktatók, akiknek külföldi felsőoktatási tapasztalatuk is van.

A hiánypótlással helyesbített önértékelés szerint is vannak olyan tantárgyfelelősök, akik **nem vesznek részt** a képzésben sem előadás tartásával, sem gyakorlat vezetésével. Az oktatók túlnyomó része AT, de – néhány esetben **tudományos fokozattal nem rendelkező – vendégoktató tantárgyfelelősök** is vannak a képzésben.

Ugyanakkor az oktatói gárda összességében garantálja a nagyon színvonalas képzést, többük nemzetközi szinten is ismert és elismert. A szakra épülő doktori iskola kiegészíti az oktatási kapacitást és biztosítja az oktatói utánpótlást.

Tudományos háttér

Az oktatók publikációs aktivitása megfelelő, de kívánatos lenne a BCE nemzetközi hírnevéhez képest növelni a publikációk mennyiségét és minőségét. Ehhez természetesen anyagi feltételek kellenének.

Infrastrukturális feltételek

A BCE infrastrukturális feltételei országos szinten is kiemelkedőek, a képzés feltételei magas színvonalon biztosítottak. A BCE könyvtárában a magyar és az angol képzés tananyagai megfelelő példányszámban elérhetők, a szakirodalom kínálata bőséges.

A képzési létszám és kapacitás

A szakon a magyar nyelvű, nappali képzésben a tervezett éves felvételi keret 80 fő volt, ezt folyamatosan meghaladta a

⁶² 2016. szeptember 1-től a képzés a Társadalomtudományi Karhoz tartozik.

felvett hallgatók száma (a csúcspont 2011-ben volt 57%-kal). Az esti képzésben a 60-80 hallgatóban meghatározott éves felvételi keretet nem tudták kitölteni, az esti képzést 2012-ben már nem indították. Az angol nyelvű képzésre évente 15-36 hallgatót vettek fel.

A tervezett éves felvételi keretszámokat az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módja megfelelő. A magyar nyelvű képzés számos tantárgyához használnak idegen nyelvű szakirodalmat; a magyar nyelvű képzésben angol nyelven is lehet venni tantárgyakat.

Az adott hallgatói létszám mellett rendelkezésre álló oktatói kapacitás intenzív tanár-diák kapcsolatot, önálló szemináriumi munkát teszi lehetővé. A diákok szemináriumi feladatmegoldásai változatosak, csoportos kutatásokat folytatnak, önállóan, esetenként csoportosan elemeznek esettanulmányokat, projekteket, csoportosan és egyénileg történnek prezentációk, cikkfeldolgozások.

Jelentős hallgatói kör él a nemzetközi Erasmus félév lehetőségével.

Értékelés és ellenőrzés

A kötelező szaktárgyak és a legtöbb specializációtárgy számonkérése kollokvium, néhány specializációtantárgy számonkérése gyakorlati jegy.

A szakdolgozatok témaválasztása, színvonala megfelelő.

A szakdolgozatok témaköreit a szak oktatói hirdetik meg. A témakörök szorosan kapcsolódnak az oktatók kutatási és oktatási szakterületeihez. A hallgató a meghirdetett témakörön belül javasolhat témát, esetleg – a témavezetővel megvitatta – kezdeményezhet saját témát. A hallgatók preferálják a *nemzetközi pénzügy*, a *multinacionális vállalatok* és a *nemzetközi kereskedelem* témakört.

A záróvizsga elemei: komplex írásbeli vizsga a szakirány kötelező tárgyaiból; szóbeli záróvizsga, amelynek a tárgya a diplomamunka témája és az ahhoz kapcsolódó tárgyak ismeretanyaga, a háromtagú záróvizsga-bizottság által (a diplomamunka témájából kiindulva) feltett közgazdasági elméleti és gyakorlati kérdések megválaszolása. A záróvizsga-bizottság elnöke nem az intézmény dolgozója, egyetemi vagy főiskolai tanár, esetleg akadémiai kutató.

A Tanulmányi és Vizsgaszabályzat kari melléklete szerint a tanulmányaikat 2015 szeptemberében vagy azt követően megkezdett hallgatóknak nem kell komplex vizsgát tenniük.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésben a vizsgált 2009/10 – 2013/14 közötti időszakban 510 hallgató nyert felvételt (82, 117, 126, 100, 85), 253 diploma kiadására került sor (0, 27, 38, 86, 102). Az adott évben kiadott diplomák számának alakulása jól mutatja, hogy jelentős erőfeszítéseket tettek a lemorzsolódás csökkentésére.

Az angol nyelvű képzésre átlagosan 10 országból érkeznek hallgatók, akik közül az oktatók tapasztalatai szerint számosan nem *közgazdász* végzettségűek, a *közgazdász* diploma elsősorban az ő számukra vonzó. A vizsgálat időszakban a 135 felvett hallgató létszáma a következőképpen alakult: 2009/10: 21, 2010/11: 15, 2011/12: 27, 2012/13 és 2013/14: 36, 36 hallgató. A kiadott diplomák száma 87 (8, 15, 12, 19, 33).

A részidejű, esti képzésre nem jelentkezők hallgatók, már csak azért sem, mert a nappali képzés rugalmas órarendjével alkalmazkodik a kialakult helyzethez: számos hallgató dolgozik a teljes idejű képzésben való részvétele mellett. Az esti képzést utoljára 2011/12-ben indították, 2009/10 – 2011/12 folyamán 76 önköltséges hallgatót vettek fel. 2014 közepéig 79 diplomát adtak ki, vélhetően az esti képzésben már nincsenek hallgatók.

A nyelvvizsga hiánya a szakon nem jelent problémát, egyetlen hallgató kapott később diplomát a (második) nyelvvizsga hiánya miatt.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak „gazdája” a Világgazdasági tanszék, a mindennapi működtetés, a diplomamunkák bírálata, a vizsgaszervezés, a vizsgáztatás magas leterheltséget jelent a tanszék munkatársai számára. Az adminisztratív kapacitás szűkös, bár a szakkal kapcsolatos feladatok jelentős részét a kar dékáni hivatala és tanulmányi osztályai végzik.

Az angol nyelvű képzés operatív irányítója nem a magyar nyelvű képzés szakfelelőse.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A képzés minőségbiztosítása az egyetemi, illetve a kari szintű minőségirányítási rendszerbe illeszkedik. Van Egyetemi Minőségügyi Koordinációs Bizottság és (egyetemi) Minőségügyi Iroda. A minőségügyi folyamatok rendszerét Minőségügyi Kézikönyv szabályozza. A karokon minőségügyi koordinációs bizottságok működnek, amelyek a kari szintű feladatokat végzik. Lényeges eleme a minőségbiztosításnak az oktatói és kutatói követelményrendszer, illetve a hallgatói véleményezési rendszer.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévenként történik, a belépő alapszakos hallgatók és a végzős hallgatók körében rendszeres adatgyűjtést, míg az oktatók és a munkaadók körében eseti felméréseket végeznek.

A hallgatói véleményezés eredményeit figyelembe veszik az oktatói teljesítményértékelési rendszerben.

A hallgatói véleményezés eredményei elérhetők a hallgatók számára is.

A hallgatók szerint figyelembe veszik a karon az általuk megfogalmazott véleményeket, javaslatokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés nyílt és reális. *Erősségük* – egyebek mellett – a szak versenyképes vonzereje, a végzettek könnyű elhelyezkedési lehetőségei. *Gyengeségük* az oktatói kör ad hoc módon működő multinacionális és egyéb vállalati partnersége, a főállású oktatók vállalati területen korlátos kapacitása.

Nem segíti elő a képzést a karon érezhető negatív légkör, ami a korlátos erőforrásokért folytatott karközi versenyből és valószínűleg az egyetem jövője, fennmaradása körüli bizonytalanságokból adódik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés személyi feltételeit közelítsék a MAB elvárásaihoz.
2. Javasolt a publikációs elvárásokat harmonizálni a nemzetközileg szokásos feltételekkel.
3. Ha megoldható, akkor kari átszervezéssel, anyagi források biztosításával növelni lehetne a fiatal tanárok kutatásra fordítható idejét.
4. Érdemes lenne a hallgatókat jobban bevonni a kutatásokba.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>nemzetközi gazdaságelemzés</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2007/10/XII/3/35.	2016/1/VII/4/16. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A személyi feltételek nem felelnek meg a MAB szempontjainak,
- alacsony hallgatói létszám, kevés kiadott diploma.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A BME *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak tanterve, az oktatók ismeretkörök megfelelnek a KKK előírásainak. A képzés során törekedtek a gyakorlati ismeretek arányát növelni, ami most már több, mint induláskor, ugyanakkor az elméleti képzés, az önálló gondolkodásra nevelés a PhD irányába való továbblépésre is előkészíti a hallgatókat. Az alapozó ismeretek 25 kredit, a szakmai törzsanyag 30 kredit értékben tartalmazza a KKK-ban meghatározott ismeretköröket. A képzésen *nemzetközi gazdaságelemzés* specializáció működik, 9 tárggyal és 45 kredittel. Ennek tematikája, tartalma is megfelel a KKK-ban előírtaknak. A szakdolgozat 15 kredit, a hallgatók 5 kredit értékben vehetnek fel szabadon tárgyakat az egyetem kínálatából. Mind a 20 kötelező tárgy 5 kredit értékű, a négy félév között a következő módon oszlanak meg: 5, 6, 5, 4. Nem egyértelmű, hogy a diplomamunka 15 kreditjét melyik félévben lehet elszámolni: az ezzel kapcsolatos konzultációk a 2-4 félév között oszlanak el egyenletesen, ha viszont ennek alapján a második félévben 5 kreditet számolunk el, ennek a félévnek a terhelése 35 kredit lesz.

A tananyagot és a felhasznált szakirodalmat folyamatosan korszerűsítik. Az utóbbi években a fejlődés-gazdaságtannal kapcsolatos anyagrészek súlyát növelték.

Személyi feltételek

A szakfelelős Major Iván DSc, teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár (AT), elismert, nagy tudású szakember, bár kutatási területe, publikációs tevékenysége sokkal inkább az alkalmazott mikroökonómiahoz kapcsolódik, mintsem a nemzetközi, világgazdasági témákhoz. A specializációfelelős Losonczi Miklós DSc, egyetemi tanár (AT), a nemzetközi, világgazdasági témák elismert szakembere. Publikációi is erre a területre irányulnak.

A képzés 20 tárgyát 16 oktató gondozza, és közülük 10 egyben tantárgyfelelős. A jelentés összeállítói két olyan oktatót, akik más egyetemen vezető oktatók, a BME képzésében „AE” besorolással szerepeltetnek, jöllehet ők akkreditációs szempontból „V” minősítésűek. A 16 oktatóból így 11 főállású (AT) és 5 vendégoktató (V), ami 33%-ot jelent. A két vendégoktató egyike 3 tantárgy felelőse, miközben a „V” besorolás ezt egyáltalán nem teszi lehetővé. A három tárgy összkreditje 15, és mind a háromnak ő az egyetlen oktatója. Az akkreditációs szempontok szerint azonban vendégoktató a szakon oktatók legfeljebb 20%-a lehet, oktatói terhelése a szakon nem haladhatja meg az (összesen) 8 kreditértékű, legfeljebb 2 tantárgy oktatásában való részvételt. Ezeket az ellentmondásokat mielőbb ki kell küszöbölni az akkreditációs szempontjainak való megfeleléshez.

Az oktatói terhelés egy esetben sem haladja meg a 25 kreditet, az óraterhelés azonban több oktató esetében is 12 óra/hét felett van.

A 16 oktatóból 9 fő 1959 előtt született, ami felveti az oktatói utánpótlás problémáját.

Tudományos háttér

A képzést a kar Közgazdaságtan Tanszéke gondozza. A tanszék fő kutatási területe inkább közgazdasági elméleti irányú, és kevésbé kapcsolódik a világgazdaság, nemzetközi gazdaság kérdéseire. Az utóbbi időszakban erősödött ez az irány is, különösen a fejlődés-gazdaságtan és az Európai Unió kérdéskörét érintően. A karon működő Gazdálkodás- és Szerveztudományi Doktori Iskola is általános üzleti irányultságú. Ugyanakkor az ezen belül működő *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* program (programvezető: Meyer Dietmar egyetemi tanár) segítheti az ehhez a szakhoz kapcsolódó kutatásokat.

Infrastrukturális feltételek

A BME központilag, nem kari szinten menedzselt infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár: a BME OMIKK. A BME OMIKK-ban Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. Az Egyetemi Tankönyv és Jegyzetbizottság saját kiadót és könyvesboltot is működtet, ahol a jegyzeteken kívül szakkönyvek, nyelvkönyvek is beszerezhetők.

A képzés során az alapműveknél általában olyan szakkönyveket választanak, amelyeket a hasonló külföldi intézményekben is alkalmaznak ezen a területen, ezért fordul elő, hogy nem feltétlenül csak magyar nyelven sajátíthatják el a tananyagot a hallgatók. Az oktatók saját kutatási eredményeiket is beépítik a tananyagba, így gyakran az alaptananyag kiegészül jegyzetekkel, óravázlatokkal, sőt az utóbbi évben könyvek is megjelentek (Losoncz Miklós: Az államadósság-válság és kezelése az EU-ban, Ligeti István-Ligeti Zsombor: Az emberi tényező).

A testnevelés a szakon kritériumtárgy, amelyhez a BME Sportközpont megfelelő infrastrukturális háttérrel biztosít.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírában, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálózásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a hallgatótársaik számára a karon történekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

A képzés lényegében nappali/államilag finanszírozott formában, kis csoportokban folyik, 9-18 közötti létszámmal. A 2009/2010-es tanévtől a 2012/13-as tanévig 38 főt vettek fel és 32 fő iratkozott be. Hat év alatt mindössze 64 államilag finanszírozott felvett hallgató volt, és egy önköltséges. Ez nyilván intenzív, minőségi oktatást tesz lehetővé, de kérdéses a gazdaságossága. Különösen kérdéses lehet a képzés jövője, ha ezen a szinten is beszűkül az állami finanszírozás. Levelező képzés egyetlen tanévben, a 2012/2013-asban indult, 7 önköltséges hallgatóval, akik többsége azóta lemorzsolódott (a látogatáson kapott információk szerint).

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kis létszám miatt igen intenzív munka folyhat a képzés során. A szak jellegéből és a létszámából adódóan a számonkérésnél elsődleges cél, hogy a hallgatók önállóan, otthon kidolgozandó feladatok, egy-egy kisebb témában tartott előadás, önálló, elsősorban idegen nyelvű szakirodalom-eldolgozás alapján adjanak számot tudásukról. Ez a fajta számonkérés sokat segít a hallgató kritikai szemléletének kialakításában: nemcsak elfogadnak dolgokat, hanem igekeznek meg is érteni azok háttérét.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési és ellenőrzési módszerek, eljárások konkrét tantárgyra és félévre lebontott szabályozása az ún. Képzési Kódex szerint történik. Az ebben található tantárgyi adatlapminta alapján a tanszék minden tantárgyára vonatkozóan elkészítette és folyamatosan frissíti a tantárgyi adatlapot, amely tartalmazza a tantárgy teljesítésének követelményeit és a számonkérés formáját.

A képzés során 11 kollokvium és 9 gyakorlati jegy van –1155 óra=600 előadás / 510 gyakorlat / 45 konzultáció a szabadon választható tárgyak nélkül. Összességében a számonkérés arányaiban közel fele-fele az előadás és a szeminárium aránya, ami megfelelő, különösen, hogy ilyen kis létszámú csoportoknál az előadás is közvetlen

kapcsolatot tesz lehetővé a hallgatókkal. A szemináriumok lehetővé teszik a gyakorlati képzés erősítését is.

A záróvizsga a diplomamunka megvédéséből és az azzal egyidejűleg teendő szóbeli vizsgából áll. Szerkezetileg a két blokk időben (bár ugyanazon a napon van) elkülönül egymástól, a hallgatók először a szóbeli vizsgát teszik le, és ezt követi a diplomamunka véde. A záróvizsgán a hallgatók komplex tételeket kapnak, azaz egy tétel több tantárgyat is felölel. Ezáltal lehetővé válik, hogy egy-egy problémát többféle megközelítésből mutassanak be, így a záróvizsga szóbeli tételekre épülő része elsősorban az ismeretek szintetizálását, a problémacentrikus gondolkodást ösztönzi, és ez képezi az értékelés alapját is. A diplomavédésnél a hallgatók 10-15 percben prezentálják dolgozatukat, elsősorban azokat az eredményeket hangsúlyozva, amelyeket legfontosabbnak tartanak, és amelyeket önállóan dolgoztak ki, valamint válaszolnak a bírálók értékelésére és kérdéseikre. A diplomamunkát előzetesen két opponens bírálja – egy tanszéki és egy külső bíráló – a tanszék által összeállított szempontrendszer alapján.

A diplomamunka témaválasztása a gyakorlatban úgy történik, hogy a tanszék oktatói minden félév elején témákat hirdetnek a saját szakterületükről. A témakiírás tartalmazza a téma feldolgozásának célját, a szükséges ismereteket és az alapvető szakirodalmat is. A hallgatók emellett saját maguk is kezdeményezhetnek témát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A szakon a 2010/11-es tanévtől a 2013/14-es tanévig bezárólag 29 fő tette le a záróvizsgát. A kar és az egyetem kapacitását figyelembe véve ez nagyon kis létszám, nyilván számos ok játszik közre ebben.

A 2010/11-es tanévtől a 2013/14-es tanévig bezárólag 21 fő szerzett diplomát, mégpedig úgy, hogy a hallgatók 62%-a (13 fő) a mintatanterv szerint haladva, 4 félév alatt fejezte be a képzést, 6 félév alatt végzett 3 hallgató, 5 félév alatt pedig 5. Három hallgató került elbocsátásra valamilyen oknál fogva (még a képzési idejük elején). A diplomaszerzés akadályá egy tanévben sem volt a nyelvvizsga hiánya mesterszakon. A levelező képzésben három diplomát adtak ki (a 2014/15-ös tanévet is beleértve).

A mesterszak hallgatóinak egynegyede/egyharmada vesz részt általában a TDK munkában.

A végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét, a pályakövetést az egyetem diákközpontja központilag működteti, ugyanakkor nincsenek a beszámolóban az adott mesterszakra vonatkozó konkrét adatok az elhelyezkedésről, kereseti lehetőségekről. 1-2 hallgató választotta a mesterszakra a PhD képzésbe való továbblépést. A hallgatók a képzés alatt már rendelkeznek általában munkahellyel, ami persze akadályozhatja az órákon való részvételt, ugyanakkor éppen ezért általában nem gond az elhelyezkedés. A létszám így sem gazdaságos, és ha megszűnik itt is az állami finanszírozás, kétségessé válhat a szak fennmaradása.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a szak gazdája, együttműködve a vezetési szintekkel. A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselőiben a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes, valamint a hallgatók képviselői. Valamennyi szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a Hallgatói Önkormányzat véleményét. A Kari Tanács dönt a tantervmódosításról, specializációkról, a szükséges erőforrások elosztásáról, és értékeli a szakon folyó oktatás tapasztalatait. Ezen témák előkészítése a szakfelelős, szakbizottságok, kari Oktatási Bizottság feladata. Ez egy együttműködésen alapuló gyenge mátrix rendszerként értékelhető.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételt képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban.

A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kar tevékenységét TQM szemléletben irányítják. A PDCA elvet alkalmazzák. A működés értékelését, elemzését és a pozíciójának meghatározását követik a javaslatok, beavatkozások módszereinek kidolgozása, kipróbálása majd bevezetése, amely egy hatékonyabb működést eredményez. A minőségbiztosítási rendszer irányítása és működtetése a

Dékáni Tanács tagjaiból álló Kari Minőségfejlesztési Bizottság feladata. Fontos információkat ad az Oktatás Hallgatói Véleményezése rendszer. A karon a hallgatók által megfogalmazott véleményeket, jelzéseket és javaslatokat figyelembe veszik és hasznosítják.

A Hallgatói Önkormányzat minden félév elején átnézi a tantárgyi adatlapokat, és az esetlegesen felmerülő problémákat a tárgyfelelősnek jelzik. A problémák a legtöbb esetben még ezen a szinten megoldásra kerülnek. A félév végén a kiírt vizsgákat is ellenőrzik a TVSZ ide vonatkozó paragrafusai alapján.

A partneri visszacsatolások közül kiemelkedő jelentőségű az Oktatás Hallgatói Véleményezése (OHV) és a Diplomás Pályakövető rendszer működtetése. Az OHV eredményeit figyelembe veszik a kari költségvetési források intézetekre/tanszékekre való szétosztási rendszerében. Az intézeti és tanszéki teljesítményértékelési rendszer (TÉR) figyelembe veszi az OHV eredményeket. Így a tanszékeket is motiválják az oktatás állandó fejlesztésében és az oktatók anyagilag is érdekeltté válnak a színvonalas oktatásban. A szakok és a kar vezetése is rendszeresen értékeli a szakon oktatott tantárgyak eredményességét. A kar vezetése elfogadhatónak a 75%-os teljesítést tekinti.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis csaknem minden pontjában megjelenik az állami szabályozás kiszámíthatatlansága miatti bizonytalanság, ami ellene szól a stratégiai gondolkodásnak, vezetésnek és cselekvésnek. Ezzel is összekapcsolódva csökkenő és bizonytalan az állami finanszírozás. Ezen a mesterszakon lényegében csak államilag finanszírozott hallgatók tanulnak. Ha ez a finanszírozás megszűnik, beszűkül, lényegében véget vethet a szaknak. A munkaerőpiacon a gazdaságtudományi diplomát igénylő állások telítődése miatt nehezebb lesz elérni, hogy a munkaadók a bérezésben elismerjék a mesterképzésre fordított időt. A közalkalmazotti bértábla nehezíti a teljesítmények elismerését, és a tehetséges fiatalok, oktatók bevonását, megtartását. Mint a volt diplomásokra vonatkozó felmérés mutatta, a frissen végzettek docensi, a 4-5 éve végzettek egyetemi tanári béreket kapnak a versenyszférában. Az alacsony fizetések a karon magas minőségi követelményekkel, szigorú előléptetési politikával párosulnak. Ez jó a minőség szempontjából, de növelheti az oktatók kilépési hajlandóságát. A középgeneráció viszonylag szűk a karon, ami idővel gondot okozhat a szakmai és adminisztratív vezetői szinteken.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A személyi feltételeket a MAB szempontrendszeréhez kell igazítani. Két olyan személy, aki más egyetemen vezető oktató, a BME képzésében „AE” besorolással szerepel, holott vendégoktatók.
2. Az oktatói korfa javítása.
3. Erősíteni kell a nemzetközi témák arányát a kutatási portfólióban.
4. Érdemes szorosabb együttműködést kialakítani a karon folyó nemzetközi gazdálkodás alapszakokkal.
5. Hallgatói létszám stabilizálása.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>nemzetközi üzleti menedzsment</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/88. angol ⁶³ nyelvű képzés MAB határozata: 2012/10/XIII/13.	2016/1/VII/4/17. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT)) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

Teljes idejű és részidejű képzést folytatnak magyar és angol nyelven.

A tanterv alapvetően megfelel a KKK-nak. Az ismeretkörök és a tananyagok összhangban vannak a képzés tartalmi követelményeivel. Az alap- és mesterképzésen több azonos nevű tantárgy szerepel, a mesterképzésen ezeket a „haladó” (advanced) jelzővel különböztetik meg (pl. *haladó makroökonómia* vagy *haladó nemzetközi gazdaságtan*). A tartalmi és szintbeli különbségek ugyanakkor jól megállapíthatóak. Néhány kötelező irodalmi átfedés (pl. Krugman-Obstfeld könyvének több tárgy esetében történő megadása) ellenére, a mesterképzésen a mélységi irodalom, valamint a külföldi szerzők pótlólagos megadása biztosítja a követelményeknek megfelelő különbséget. A problémák ugyanakkor általánosak, a magyar közgazdasági felsőoktatásban az alap- és mesterképzés elkülönülése még messze nem forrott ki.

A nemzeti gazdaságpolitikák külső integrációs meghatározottságára (a többszintű kormányzás követelményeivel összhangban), valamint a kis és középvállalatok szempontjából a transznacionális hálózatok problémájának azonban nagyobb figyelmet lehetne szentelni. A helyi sajátosságok és a legújabb fejlemények leginkább az előadásokban és a szemináriumokon kerülnek elő. Ezekkel külön tárgyban is foglalkoznak (*regionális fejlesztés elmélete és gyakorlata*), amiből a hallgatók számos jól használható gyakorlati ismerethez juthatnak. A tankönyvekben az oktatók önálló tudományos eredményei csak kisebb mértékben jelennek meg (kivételek például Erdey László és Láng Eszter), azok inkább előadásokban és a gyakorlati tárgyakban találhatóak meg.

Külön érdemes kiemelni az angol nyelvű szakirodalom feldolgozására felkészítő „*Advanced Readings in the World Economy*” tantárgyat, amelyet ezen a karon dolgoztak ki, de más egyetemek hasonló mesterszakjainak is érdemes lenne átvenniük, bár az *Advanced Readings in World Economics* vagy *Advanced Readings in International Economics* elnevezés helyesebb lenne.

Személyi feltételek

A személyi feltételek általában megfelelőek. A szakfelelős és a specializáció felelőse, Erdey László elismert oktató, megfelelő publikációs teljesítménnyel és tudományos fokozattal. A képzésen oktatók többsége minősített adjunktus vagy docens. A kar célja, hogy 2016-ig valamennyi főállású oktatónak és kutatónak fokozattal kell rendelkeznie. A képzésen közgazdasági területről MTA doktora címmel nem rendelkezik senki. Habilitációra ugyanakkor van lehetőség. Szükség lenne olyan humánpolitikai fejlesztési tervre, ami ösztönözné az ilyen irányú ambíciókat és törekvéseket. Az oktatási terhelés megoszlása és szintje megfelelő.

Tudományos háttér

A képzéshez több műhely kapcsolódik, mert a korábbi közgazdasági, illetve agrárgazdasági-vidékfejlesztési kar kutatási profilját még nem sikerült teljesen összezsírozni. Nem állapítható meg, folytat-e a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* területén a doktori iskola kutatásokat. A humánpolitikai fejlesztési terv ilyen szempontból is fontos lenne.

Az oktatói gárdához több olyan, 30-45 év közötti docens tartozik, aki már jelentősebb publikációs teljesítményt mondhat magáénak, és komoly szakmai fejlődésük várható. Ők nagyrészt a korábbi közgazdasági karon nevelkedtek, ott doktoráltak, és elsősorban rájuk építhető a kar tudományos fejlesztési stratégiája. Mindenképpen el kellene kerülni, hogy a közgazdászok beolvadjanak az agrárközgazdászok közé. Ehelyett tényleges integrációt kellene megvalósítani a kar közgazdaságtudományi és gazdálkodástudományi profiljának az erősítésével, miközben a jelenleginél világosabban meg kellene határozni az agrárgazdasági és vidékfejlesztési profil stratégiai szerepét és határait.

⁶³ Tekintettel arra, hogy a képzésben még nem végeztek hallgatók, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

A kutatási programok nagyrészt pályázatokhoz (TÁMOP, OTKA, Bolyai János-ösztöndíj) kapcsolódnak. Helyi vállalkozások, önkormányzatok és egyéb intézmények részéről a pénzügyi források szűkössége miatt a megrendelések lehetősége rendkívül korlátozott. További erőfeszítéseket lehetne tenni a határon túli (Arad, Nagyvárad) együttműködésre.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek jók, az oktatástechnikai, számítástechnikai vagy nyelvi laboratóriumi kapacitások és felszereltségük megfelelő. A hallgatók a tananyagellátást és azok elérhetőségét, az adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét jónak tartják. A campus körülményei a kollégiumi szolgáltatásokkal együtt jók, ezeket számos más felsőoktatási intézmény megirigyelhetné. A kari integráció csak a közgazdasági könyvtár szempontjából okoz gondot.

A képzési létszám és kapacitás

Az elmúlt évek létszámadatainak alakulása azt mutatja, hogy a képzési kapacitások (20-90 fő évente) nincsenek kihasználva, de a képzés fenntartása feltétlenül indokolt. Gondot okoz, hogy a karon belül viszonylag kevés végzős alapszakos hallgató (mintegy 35%) választja a helyi mesterképzésbe való továbblépést. További probléma, hogy a nappali mesterszakos hallgatók egy része már a végzés előtt munkát vállal, és így nem tud megfelelő arányban bejárni az órákra. Néhányan minden évben átiratkoznak a levelező képzésre, de a színvonalas nappali képzés fenntartása szükségessé tenné a hallgatók igényeihez rugalmasabban igazodó órarend kialakítását.

A hallgatói létszámok alakulásának trendje bizonytalan, s különösen nehéz a jövőbeli lehetőségek alakulását pontosan megítélni. A szak létszáma a képzés fenntarthatóságát biztosítja, de további romlás komoly veszélyekkel járna. Az intézkedési tervnek része a szakkal kapcsolatos beiskolázási tevékenység erősítése. A célt szolgálja az angol nyelvű képzés bővítése.

A korábbi évek képzési adatai még a Közgazdaságtudományi Karra vonatkoznak, így ezekből csak korlátozottan lehet következtetésekre jutni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai megfelelnek az elvártaknak. A tanterv szerint a hallgatók számára biztosított kontaktórák alapján az elméleti és a gyakorlati oktatás aránya kiegyensúlyozott (48-52%). Ez összesen 1246 órát jelent. Szakmai gyakorlat nincs, a gyakorlati ismeretekhez a hallgatók a tanórai gyakorlatok keretében jutnak. Népszerű a hallgatók körében az *Advanced Readings in the World Economy* tárgy, ami keretében a hallgatóknak angol nyelvű olvasási és írási készségeik fejlesztésére nyílik lehetőségük. Az oktatás módszertana, tartalma, az idegen nyelvű kurzusok szakmai és nyelvi színvonala jó, a néhány óralátogatás tapasztalata is ezt igazolta. A hallgatók véleménye szerint a szakmai közéletbe való bekapcsolódás lehetőségei rendkívül jók.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és a számonkérés feltételeit Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (félévközi beszámoló, szemináriumi követelmények, a félévi vizsga formái stb.) rögzíti és részletesen szabályozza, ezek megfelelnek az általános egyetemi gyakorlatnak. A záróvizsga részben komplex írásbeliből áll, a szak törzs- és specializációs tárgyainak legfontosabb ismereteiről és összefüggéseiről. A második rész a diplomavédés, valamint szakmai beszélgetés a hallgató általános szakmai műveltségéről, a tanult ismeretek alkalmazási képességéről valamint vitakészségéről. A diplomadolgozatok témaválasztása általában irányított. A választott témák változatosak, lefedik azokat a főbb elméleti, gazdaságpolitikai vagy módszertani témaköröket, amik a szak profilját alkotják. Azok helyi vállalati kérdések feldolgozásán túl esetenként globális problémákat (Kína mint feltörő világgazdasági hatalom) is érintenek. Fontos, hogy a diplomamunkák már tartalmazzanak önálló kutatási eredményeket, s ne csak az internetről letölthető információk feldolgozását jelentsék, ugyanakkor a PhD képzés követelményeit nem szabad alkalmazni. Az alaptárgyak anyagának számonkéréséből kiestek a szigorlatok (bár ez nem a kar hibája). Ezekre különösen a módszertani tárgyak alapos elsajátításához lenne szükség.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az alapszokról a mesterszakra történő viszonylag alacsony továbblépés nem a szakon múlik. A nappali képzésben felvett hallgatók száma a vizsgált időszakban 120 fő (40, 35, 13, 15, 17), a részidejű képzésben 92 (24, 26, 13, 13, 16).

Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatása része a tantervnek. Említést kell tenni a tehetséges diákok számára létrehozott DEX-ről (Debreceni Egyetem Közgazdász Szakmai Műhely), valamint DETEP-ről (Debreceni Egyetem Tehetséggondozó Programja).

A végzett hallgatók véleményei szerint a szakon tanultakat jól tudták hasznosítani. Kirajzolódik ugyanakkor az általános kép, miszerint magas színvonalú szakmai képzésre van szükség, mind elméleti, mind módszertani vonatkozásokban,

míg a konkrét munkakörre vonatkozó gyakorlati képzéseknek korlátozott az értelme. A valós életben gyakoriak a munkaköri váltások, amikre külön-külön a hallgatót nem lehet felkészíteni. Jó szakmai műveltségi megalapozás mellett ezek a váltások könnyen megtehetőek.

A kiemelkedő képességű hallgatók segítségét szolgálják a tehetséggondozó programok (szakkollégium, demonstrátori rendszer, TDK, hallgatói kutatás segítése).

A lemorzsolódás mintegy 30 százalékos szintje nem kiugróan magas, és magyarázatai között első helyen szerepel a kar igényessége, illetve az elmaradt kreditek pótlásának következetes számonkérése. Az önértékelésben csak rövid utalásként szerepel, de érdekes lenne alaposabban is felmérni, milyen irányban és hová vándorolnak a más mesterszakokra átjelentkező hallgatók.

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben kiadott diplomák száma 66 (-,8, 27, 22, 9), a részidejű képzésben 54 (6, 9, 14, 17, 8). Öröndetes, hogy nyelvvizsga hiánya miatt nem kellett diplomát visszatartani.

A hallgatók munkaerőpiaci érvényesülése a bemutatott adatok alapján megfelelő, bár visszajelzéseikből arra lehet következtetni, hogy a gyakorlati képzésben még látnak javítani valót. Nehezíti a tisztánlátást, hogy a visszatekintő adatok a korábbi közgazdaságtudományi kar hallgatóira vonatkoznak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak a Gazdaságtudományi Kar gondozásában van. A képzés menedzselése a Világgazdasági és Nemzetközi Kapcsolatok Intézet koordinálásában történik a szakfelelős és a szakreferens irányításával. A szak menedzselése megfelelő, a szakfelelős a kar irányításában megfelelő szinten vesz részt.

Speciális helyzetet jött létre az új integrált kar létrehozásával, ami a közgazdászok képzés, valamint az agrártudományi és agrárgazdasági képzés integrációját jelenti. Központi célként a nemzetközi színvonalnak megfelelő közgazdászok képzés fenntartását és kiépítését kellene tekinteni, emellett törekedni kellene az agrárgazdasági és vidékfejlesztési oktatás hagyományainak és színvonalának a megőrzésére is. Az lenne célszerű, ha a két képzési irány tehát nem egyszerűen összeadódna, hanem integrációjuk új minőséget eredményezne.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kar fejlett és jól kidolgozott minőségbiztosítási rendszerrel rendelkezik. Az oktatói állomány minősítési követelményeinek teljesítését figyelemmel kísérik. A hallgatókkal való párbeszéd biztosítja a hallgatói vélemények, valamint a munkapiaci követelmények figyelembe vételét. Az előzmények (ezek között a korábbi MAB-ajánlások betartása) értékelésének erős korlátja a 2014-es kari integráció ténye. Érdemes leszögezni, hogy itt nem annyira integráció, mint inkább a közgazdászok képzés intézményének az agrártudományi és ezen belül agrárgazdasági oktatás szervezetébe való beolvadása történt. Ez nem feltétlenül baj, de az új kar teljesítményének nem lehet mércéje az, amit a MAB korábban tapasztalhatott a tudományegyetemi keretek között működő közgazdaságtudományi karon.

Az oktatók kormegoszlása kedvezőnek tekinthető, nem hiányzik a közép- és idősebbek. Gondot jelent viszont a habilitáció és a DSc cím felé való továbblépés az 50 év alatti oktatói karból. A szakon igen kevés a DSc szintű oktató, ketten az MTA IV. osztályán szereztek a címüket, csak a doktori programban vesznek részt, és egyikük közel jár a 70 évhez. Az utánpótlásnak ezzel a stratégiai problémájával tehát feltétlenül foglalkozni kell.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis nem teljesen reális. Feltűnően hosszú az erősségek listája pl. „magas a minősített oktatók aránya”. Ez valóban tény, de érdekes lenne egy kiegészítő adat: a kar PhD fokozatú oktatóinak mekkora hányada kapta oklevelét a Debreceni Egyetemen. Egyes megfogalmazások ellentmondásosak és némi túlzásokat sugalmaznak. Ilyenek a „kiterjedt külföldi kapcsolatrendszer” (ennek ellentmond a régió egyetemeivel való szorosabb képzési együttműködés gyengesége vagy a nemzetközi pályázatokban való alacsony részvétel); a „sok helyi és országos vállalkozással” ápol „jó kapcsolat” (kutatási együttműködésben ez kevésbé állja meg a helyét); az OTDK-ban való részvétel is inkább megfelelő, mint kiemelkedő; a mesterszakokon való továbbtanulásra valóban van lehetőség, de kérdés: mennyiben használják ki stb.

A gyengeségek listája ugyanakkor rövidebb, s ezek egy része is szakmailag irreleváns (pl. „akadálymentesítés hiánya”). Több gyengeség, illetve veszély nem helyi sajátosság, hanem általában jellemző az egész magyar felsőoktatásra. Ugyanakkor a gyengeségek között megdöbbentő az, amit a „pozicionálási probléma” névvel illetnek. Itt sokkal többről, a két eltérő kultúrájú és profilú, valamint tudományos értelemben is nagyban különböző kar „összevonásának” a hosszabb távú szervezeti, szakmai, kulturális nehézségeiről van szó.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A képzés tartalmi színvonalának és szerkezetének továbbfejlesztése.
2. A kari integráció tartalmi és szervezeti problémáinak az elemzése külső szakértők bevonásával.
3. Oktatói humánpolitikai előmeneteli tervek kidolgozása, a habilitációs és DSc szerzési ambíciók és tervek támogatása. (középtávon 3-4 docens alkalmas a cím megszerzésére)
4. A létszámok alakulása és a lemorzsolódás alaposabb elemzése, különösen a képzés hosszabb távú fenntarthatósága szempontjából.
5. A diplomadolgozatok vonatkozásában mind a témaválasztás, mind az önálló kutatásra irányuló követelmények ellenőrzése, valamint az elbírálás szigorítása.
6. A határon túli oktatási és kutatási együttműködés továbbfejlesztése.
7. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg hozzájárulna az ismertségi szint javulásához a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás mesterképzési szak</i> szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/64.	2016/1/VII/4/18. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, 2017. szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a hallgatói létszám csökkenése.
- a tudományos háttér erősítendő, a szakfelelős esetében is.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karán a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon magyar nyelvű, teljes idejű, nappali és résziidejű, levelező képzés folyik. Utoljára a 2012/13-as tanévben vettek fel hallgatót a képzésre, 2013/14-ben és 2014/15-ben nem indult el a képzés.

Nincs specializáció, ugyanakkor a képzés a differenciált szakmai ismeretek keretein belül két modult (*EU* és *elméleti*) kínál a hallgatóknak. Ez a bemutatott tantervből nem derül ki, a tanterv – a differenciált szakmai ismeretek körében is – csak kötelező tárgyakat tartalmaz.

A tanterv tanulmányi és ismeretkörei megfelelnek a KKK-ban előírtaknak. A tanterv biztosítja a szükséges ismeretkörök megfelelő súlyát.

Személyi feltételek

A szak felelősének, Karajz Sándornak a kutatási területe (a www.doktori.hu szerint) meglehetősen távol áll az általa felügyelt mesterszak jellegétől. Az MTMT-be feltöltött publikációinak MTA IX. Osztály szerinti táblázatában 7 tudományos közlemény és 4 hivatkozás szerepel. Ezek többsége nem tekinthető nemzetközi jellegűnek. Ha a kifutó hallgatók végeznek, és újra indul valamilyen formában a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon a képzés a karon, akkor érdemes lehet megfontolni olyan szakfelelős kijelölését, akinek tudományos munkássága jobban illik a szak jellegéhez.

Az oktatói gárda megfelelő. A 22 kötelezően felveendő tárgyat 20 oktató oktatja, 19-en minősítettek közülük, 14 tantárgyfelelős van a képzésben.

Tudományos háttér

A kar 13 kutatóműhelyéből nyolc kutatási tevékenysége befolyásolja a szak tantárgyainak tartalmi fejlesztését. A legfontosabbak és a szakhoz kapcsolódóan leginkább érintettek: új gazdaságelméleti megközelítések; a globális kihívások és az azokra adott gazdasági válaszok térbeni megjelenésének és terjedésének elemzése; területi fejlődési folyamatok vizsgálata és modellezése Kelet-Közép-Európa térségében, annak régióiban. A kutatóműhelyek-beli munka azonban csak kis mértékben eredményez elismert *nemzetközi* témájú publikációt vagy vezető magyar folyóiratokban való megjelenést.

A nemzetközi jellegű kutatásokat, tudományos munkát és jegyzett publikációs tevékenységet erősíteni és szélesíteni szükséges a *nemzetközi gazdálkodás, nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szakok megfelelő tudományos háttérének a biztosítása érdekében.

Infrastrukturális feltételek

A szak kis létszámú, az oktatási elhelyezés megfelelő. A Miskolci Egyetem kiváló infrastruktúrával rendelkezik, és ebből megfelelő hányad jut a Gazdaságtudományi Karra. (Az előző években egy elhúzódó épület felújítási folyamat

zajlott, ami vélhetően ez évben befejeződik. Ez némileg hátráltatta mind az oktatói, mind a hallgatói munkát.) A számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság jó. A 400 férőhelyes központi egyetemi könyvtár jó ellátást biztosít. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korábban kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

A nemzetközi könyvek, folyóiratok állományát erőteljesen növelni szükséges a nemzetközi szakok oktatásához és az ezekhez kapcsolódó kutatásokhoz.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves tervezett felvételi keretszám a nappali képzésben 18-30 között, a levelező képzésben 15-30 között ingadozott. Ezt a hallgatói létszámot az intézmény képzési területi kapacitása bőségesen lehetővé tette volna, ám egyetlen évben sem tudták kitölteni a tervezett kereteket. A nappali tagozatra 2009/2010-ben 5, 2010/11-ben 7, 2011/12-ben 9 hallgatót vettek fel. A levelező képzésre 2009/10-ben 5 hallgatót vettek fel, 2010/11-ben nem indult a képzés, 2011/12-ben 6, 2012/13-ban 7 hallgató nyert felvételt. 2012/13-ban nem indult nappali képzés, 2013/14-ben és azóta egyáltalán nem indult képzés a szakon.

A csökkenő, elfogyó létszámot a korábban nagyobb kapacitásra kialakított humán és fizikai infrastruktúra mennyiségéi értelemben bőven ki tudja szolgálni.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nappali képzésben a tanterv – a szabadon választott tárgyra jutó 120 órát leszámítva – 1200 órát irányoz elő: ebből 735 óra előadás (61,2%), 465 óra szeminárium (38,8%). A levelező tagozat tanterve szerint – a szabadon választott tárgyra jutó 36 órát leszámítva – 403 óra van a képzésben, ebből 285 óra előadás (70,7%), 118 óra szeminárium (29,3%). Az alkalmazott oktatási módszerek változatosak, sok esetben a hallgatóknak prezentációt, egyéni vagy csoportos feladatmegoldást is teljesíteniük kell a félév folyamán. A tantárgyak többségének gyakorlati része a *nemzetgazdaságok és a világgazdaság* gyakorlati példáira, valós esettanulmányokra épül.

A szakon nincs kötelező gyakorlati félév, de több hallgató részt vett nagyvállalatok gyakornoki programjaiban.

Értékelés és ellenőrzés

A tanterv szerint kizárólag kollokviumok jelentik a félév végi számonkérést, nincsenek gyakorlati jegyek, amelyek jobban épülhetnének a szemináriumokra, a folyamatos évközi hallgatói munkára. A kollokviumok megoszlása viszonylag egyenletes, az első három félévben 6-6 számonkérés van, a negyedikben 4.

A teljesítményértékelés általános szabályait a Miskolci Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat III. kötete tartalmazza. Annak érdekében, hogy az értékelés megfeleljen az adott szak képzési céljainak, az általános egyetemi előírások mellett a *gazdaságtudományi képzési terület* és a GTK hallgatói teljesítményértékelési sajátosságait külön kiegészítő szabályzat rögzíti. Az ismeretek ellenőrzésének formáit és az értékelés rendjét részletesen szabályozza az egyetem és annak kiegészítéseként a kar Hallgatói Követelményrendszere (HKR, KHKR).

A hallgatók szakdolgozatát a kari Szakdolgozat-készítési szabályzatnak megfelelően két bíráló értékeli. A záróvizsga részei: diplomamunka védés és záróvizsga (a *nyitott gazdaságok gazdaságtana* és az *EU külgazdasági kapcsolatok* tantárgyak témaköreiből előre kiadott tételek alapján). A záróvizsga bizottság elnöke a szakfelelős, tagjai a kijelölt vizsgatárgyak oktatói és a szakdolgozatok külső bírálói. A szakdolgozatokkal és a záróvizsgával kapcsolatos visszacsatolás mechanizmusa működik: a záróvizsgát követően a vizsgabizottság tagjai összegzik a záróvizsga tapasztalatait, levonják a következtetéseket, valamint megvitatják, hogy az oktatásban mely tématerületekre szükséges nagyobb hangsúlyt fektetni, indokolt-e a tételekben, illetve a szakdolgozati témaválasztásban való változtatás.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvett és végzett hallgatók száma jelzi a képzési terület nehézségeit. A nappali tagozatra 2009-2011 között összesen 21 hallgató nyert felvételt, köztük mindössze 2 volt önköltséges (az első évben). A levelező tagozatra felvett 18 hallgató többsége, 11 fő önköltséges volt. Ez a nagyon alacsony létszám igen intenzív, de felettébb gazdaságtalan képzést tesz csak lehetővé.

2009/2010 és 2013/2014 között a nappali képzésben kiadott diplomák száma évenkénti sorrendben 0, 4, 3, 1, 5, összesen 13 volt. A részidejű képzésben ugyanebben a periódusban 2 diplomát adtak ki. A nyelvvizsga hiánya miatt 4 diplomát nem adtak ki. Az intézmény a kiadott diplomák alacsony arányának elsődrendű okaként azt jelölte meg, hogy a 2010 előtt

felvetteknek két nyelvvizsgát kell letenniük. Ebből következik, hogy viszonylag magas lehet a mintatantervhez képest később végzők aránya.

A beiskolázás során nagy veszélyt jelent az, hogy az első számú bemeneti forrás, a *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon végzett hallgatók bázisa folyamatosan szűkül, mert nagyon csekély számban szereznek oklevelet a képzést lezáró végzősök (elsősorban a nyelvvizsga-követelmény teljesítésének hiánya miatt).

A mesterszakos hallgatók PhD képzésbe történő továbblépését a *kutatásmódszertani ismeretek* is segítik. Ezt a célkitűzést támogatják többek között a *kutatásmódszertan*, a *nemzetközi kvalitatív elemzés*, a *nemzetközi gazdaságstatisztika*, valamint a *közgazdasági elméletek* tantárgyak. A kiemelkedő teljesítmények elérésének lehetőségét teremti meg többek között a Hallgatói Karrieriroda, a Hantos Elemér Szakkollégium, a gyakornoki rendszer, a külföldi részképzésen és szakmai gyakorlaton való részvétel megszervezése és támogatása, illetve TDK-, valamint demonstrátori tevékenység lehetőségének biztosítása, tapasztalataik szerint azonban a mesterszakos hallgatókat ezekbe a formákba nehezebb bevonni, mint az alapképzésben tanulókat. A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak hallgatói a 2009-2013 közötti időszakban 8 TDK-dolgozatot készítettek, közülük 3 ért el helyezést a kari versenyen. A szakkollégiumnak évente 15-20 hallgatója van, köztük eddig ketten voltak a szak hallgatói.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzés szakmai gazdája a kar Gazdaságelméleti Intézete. A szakfelelős feladatai, a szakmai döntések szabályozottak. A szakfelelős feladata a szak koordinálása, működtetése és fejlesztése, a szakreferens munkájának koordinálása, a szak érdekeinek képviselője a döntéshozatalban. A szakreferens feladata közreműködés a szakkal kapcsolatos adminisztratív feladatokban, dokumentáció karbantartása, hallgatók és oktatók tájékoztatása, kapcsolattartás a hallgatókkal, oktatókkal és az intézményi szervezetekkel, szakszemináriumi és szakdolgozati munka támogatása, a záróvizsga előkészítése és a lebonyolításában való közreműködés.

A szakfelelős – együttműködve a szakreferenssel és a kari vezetéssel, elsődlegesen a dékánnal és intézetigazgatókkal – rendszeresen ellenőrzi a szakot az oktatás színvonalának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében. Az ellenőrzés többek között pl. a tematikában feltüntetett tananyag megfelelőségét értékeli mind tartalmi, mind oktatástechnikai szempontból, továbbá hogy követi-e a hallgatói és a piaci igényeket.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szak minőségbiztosítási folyamatai intézményi és kari szinten koordináltak. Az intézeti minőségbiztosítási megbízott a Kari Minőségbiztosítási Bizottsággal és a Miskolci Egyetem Minőségbiztosítási Irodájával együttműködve végzi el az értékelési feladatokat. A Kari Minőségbiztosítási Bizottság kari szinten készít összehasonlító elemzéseket, emellett a Minőségbiztosítási Iroda leszűri a szak szintű eredményeket is, annak adatai és jelentéseit a szakfelelősök tekintik át. A munkaerőpiaci visszajelzések fontos információkkal szolgálnak a kar képzési struktúrájának alakításához. Ugyanakkor ezt nehezíti az igen alacsony visszajelzési arány. Az elmúlt időszakban kari (2009. év, 14 válaszadó) és intézményi szinten (2013. év, 66 válaszadó) kétszer vizsgálták ezeket az impulzusokat, véleményeket. Ezen javítani kellene.

A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra. A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri. A 2009/2010. tanév I. félévétől a 2013/2014. tanév II. félévével bezárólag 20 kurzus értékelésére került sor a szakon.

Az oktatók hallgatói értékelésénél a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szak globális indexe 4,3 az ötfokozatú skálán, az oktatás színvonalának mutatója 4,1, a tárgyak előadójának mutatója 4,6. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,7 és a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,8.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Végig kell gondolni a karon a mesterszakokkal kapcsolatos stratégiát. Kevesebb, a piacon jobban eladható mesterszakot kellene a jövőben indítani. Az egymáshoz közeli mesterszakokat érdemes „összevonni”, szükség esetén specializációkban meg lehet jeleníteni a választási lehetőségeket. A *regionális, üzleti* jelleg erősebb a karon, mint a *nemzetközi* irányú tudományos háttér. Nem biztos, hogy a jövőben érdemes lesz újraindítani a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakot. Inkább *üzleti, logisztikai* mesterszakokon belül érdemes a nemzetközi jellegét erősíteni a

jövőben, pl. ilyen irányultságú választható tárgyak ajánlásával. Ezt az ország és a régió nemzetközi beágyazottsága mindenképpen indokolja.

A szak C-SWOT analízise az *erősségek* között az „oktatók oktatási struktúrához illeszkedő publikációs és tudományos tevékenységét” emeli ki. Ez a *nemzetközi* szakirányú tudományos publikációkat nézve túlzottan optimistának tűnik. A TDK, a szakkollégium, a külföldi részképzés lehetősége az erősségek közé sorolható. A *gyengeségek* között említik az alacsony képzési létszámot (ami azonban közvetlen tanár-diák kapcsolatot tesz lehetővé). A gyakorlati ismeretek alacsony szintje is gyengeség; több külső vállalati szakembert kellene az oktatásba bevonni. A *lehetőségek* között sorolja fel az anyag a potenciális partnerekkel, a gazdasági élet szereplőivel való kapcsolatok erősítését. Kevésbé reális az Emberi Erőforrások Minisztériumának a térségben való megjelenésétől a szakon végzetek jobb elhelyezkedési lehetőségeire számítani. A *veszélyek* és *korlátok* felvázolása (finanszírozási problémák, a régió nehéz helyzete, a beiskolázási bázis szűkülése, a mesterszakok iránti csökkenő érdeklődés stb.) reális problémákat érint. A kibontakozást tovább nehezíti a régió átlagosnál rosszabb gazdasági helyzete, a *nemzetközi* képzéseken szerzett ismeretek iránti munkaerőpiaci kereslet korlátozott volta. Erős külső *korlát* az állami finanszírozású alapképzéses helyek megszűnése, aminek hatására az egyébként is rossz anyagi teherviselő képességgel jellemezhető beiskolázási bázis tovább szűkülhet.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A *nemzetközi* szakok oktatásában a jelenlegi erős *regionális* háttér mellett erősíteni kell az *Európai Unió* és a *globális folyamatok* elemzésének a súlyát.
2. Az előzővel is szoros összefüggésben erősíteni kell a *nemzetközi* szakok tudományos háttérét a karon, és erősíteni az ilyen irányú jegyzett publikációk megjelenését. Fontos lenne a hallgatók bevonása a kutatásba, különösen a szakdolgozat készítése kapcsán a minimális kutatási követelményeket szükséges érvényesíteni.
3. Szükség lenne egy humán fejlesztési stratégia kidolgozására, amiben a *habilitáció* helyének világosabb meghatározására kellene törekedni, és a megszerzésére való ösztönzés nagyobb hangsúlyt kapna.
4. A kialakuló kari könyvtár állományában a *nemzetközi* irodalmi anyag (könyvek, folyóiratok) bővítése szükséges.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2009/6/XI/30.</p>	<p>2016/1/VII/4/19. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzés folyik.

A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához. A képzési idő 4 félév, 120 kredit. A főbb tanulmányi területek az előírt kredittartományban vannak. A szabadon választható tárgyak kínálata nagyon jó, több német és angol nyelvű szabadon választható tárgy nagyon jól bővíti a kínálatot. Szakmai gyakorlat nincs, csak alapképzésben van. A tananyagok tartalma és felépítése elfogadható, bár a hallgatóknak megadott szakirodalom viszonylag régi.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Pogátsa Zoltán docens, nemzetközi tapasztalattal rendelkezik. A tantárgyfelelősök - egy kivétellel - tudományos fokozattal rendelkeznek. A tudományos fokozat nélküli tantárgyfelelős jogász, de ez nem érinti a mesterfokozat minőségét. A képzésben összesen 19 oktató vesz részt. Az oktatók átlagos óraterhelése összhangban van az előírásokkal. Az óraterhelés és a kreditszám megfelel a jogszabályoknak.

Tudományos háttér

A képzés oktatói folyamatos hazai és nemzetközi pályázati és publikációs tevékenységet folytatnak, ami az oktatók MTMT adatbázisában pontosan nyomon követhető. Tevékenységi területeik a művelt tudományágak sokszínűségét tükrözik – közgazdaság-, földrajz-, történelem-, jog- és statisztikai tudományágakban –, tagjai a hazai és a nemzetközi tudományos társaságoknak. Az oktatók publikációs tevékenysége nagyon aktív, de nem tekinthető kiemelkedőnek.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételek jók. Az 5011 m² nettó alapterület a kar teljes oktatási-kutatási, adminisztrációs helyigényét biztosítja. Az épület felújításakor a kornak megfelelő belső informatikai hálózat került kialakításra. A gépeken megtalálhatók az oktatást segítő szoftverek. A számítástechnikai eszközök állandó korszerűsítésére pályázati forrásokat használnak. Az oktatói és adminisztratív dolgozói állomány számítógépes ellátottsága jó, a technikai eszközök korszerűsítése folyamatos.

A könyvtár egyetemi tagkönyvtárrá alakult, ami azt jelenti, hogy magasabb szintre lépett.

Képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a tervezett hallgatói létszám évente 20-50 fő volt. Általánosan elmondható, hogy az elmúlt években a felvett hallgatók száma elmaradt a várakozásoktól. Összesen 57 főt vettek fel 5 év alatt. A részidejű képzésben a felvételi keret évente 30-80 fő, a felvett hallgatók száma összesen 130.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai, az előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya megfelel az elvártaknak, összhangban vannak a KKK-ban előírtakkal. A kar e-learning portálja lehetővé teszi a tananyagokhoz való gyors hozzáférést. A könyvtár anyagának bővítése pályázati úton beszerzett forrásokból történik. Két nyelvvizsga a diploma megszerzésének feltétele. A diákok nyelvi felkészültsége jó. A hallgatóknak lehetőségük van az Erasmusra. Ezen kívül az Amber Road nemzetközi együttműködési rendszer is nagyon pozitív eredmény.

Értékelés és ellenőrzés

Az elméleti anyag számonkérése az előírásoknak megfelelően történik, megfelelő. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és a szakmai törzsanyagra vonatkozó komplex tétel megválaszolásából áll. A záróvizsga ismeretkörei a közgazdasági törzsanyagra, valamint a szak- és differenciált ismeretek tantárgyainak az anyagára épülnek. A vizsgabizottság egyik tagja rendszerint külső szakember. Az értékelés az általánosan elfogadott szabályok szerint történik. A záróvizsga után a bizottsági tagok, a hallgatók és a kar és a képzés minőségbiztosításának előírásai szerint folytat értékelést. A hallgatók komplex értékelési lapot kapnak (exit survey). Az eredményeket a minőségbiztosításért felelős oktató összesíti, ennek alapján azonosítják az erősségeket és a gyengeségeket. A konkrét kritikai megjegyzéseket figyelembe veszik az oktatásban és a tananyagfejlesztésben. A témákat a tantárgyfelelős oktatók írják ki. A hallgatók egyedi témákat is kérvényezhetnek. A témák közötti megoszlás változatos. A kiválasztott témák nagyon érdekesek, és megfelelnek az elvárásoknak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben viszonylag alacsony: 57 fő (2, 20, 24, 9, 2), a részidejű képzésben megfelelő: 130 hallgató (34, 27, 37, 22, 10).

Az önálló diákkutatáshoz a feltételek adottak. Néhány hallgató a doktori iskolákban folytatja a tanulmányait.

A nyelvismeret nagyon jó, nem fordult elő, hogy nyelvvizsgahiány miatt a hallgató nem kapta meg a diplomát. A tehetséggondozás keretei megfelelőek. A végzett hallgatók viszonylag rövid idő alatt elhelyezkednek.

A diplomát szerzők száma a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 42 (-, -, 15, 19, 8), a részidejű képzésben 68 (-, 13, 19, 15, 21)

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gondozását a kar Nemzetközi és Regionális Gazdaságtani Intézete végzi belső szabályzatok alapján, a kari minőségbiztosítási bizottsággal, az oktatási dékánhelyettesssel, a hallgatói visszacsatolásokat figyelembe véve. A szakfelelős hatásköre összhangban van a releváns jogszabályokban foglaltakkal.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek. Az utóbbi években sajnos a kényszerű leépítés volt jellemző, nem pedig az oktatói kör bővítése. Az oktatók felvétele a releváns törvények rendelkezései alapján történik. Az oktatói korfa megfelelő, az 1960 és 1980 között születettek részaránya optimálisnak tűnik.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése félévente történik a Neptun rendszer segítségével. A kar hallgatóinak 30%-a vett részt a felmérésben. Nincs számottevő eltérés a szakok és az alapszak, illetve a mesterképzés között. Összességében az oktatói teljesítmények rendszeres értékelése megfelelő.

A közgazdasági alapozó tantárgyakból igény szerint felzárkóztató kurzust indítanak.

A hallgatói vélemények döntően a szakkollégiumi működés és a TDK-konzultációk és –konferenciák révén jutnak el az oktatókhoz. A hallgatói véleményeket figyelembe veszik a tananyagfejlesztésben.

A felvételi számok ingadozással tükrözik a szak iránti érdeklődést.

A DPR felmérések az alacsony válaszadási arányok miatt szakok szintjén nem nyújtanak információt a hallgatók elhelyezkedéséről és további életútjukról. A jövőben az intézmény nagyobb hangsúlyt kíván fektetni a diplomás pályakövetési felmérések válaszadási arányának növelésére.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A korlátokat, külső feltételeket reálisan látják, bár lehet, hogy a Sopron földrajzi fekvéséből fakadó negatív hatások túldimenzionáltak. Jelentős korlát a költségterítéses képzés bevezetése.

Az erősségek bemutatása csak részben tükrözi a fennálló helyzetet. Az oktatók publikációs tevékenységében mind mennyiségi, mind minőségi szempontból van javítani való.

A veszélyek jórészt külső okokra vezethetők vissza (a határon túli képzés ingyenessége, az NYME romló pénzügyi forrásellátottsága stb.), ezek bemutatása korrekt.

A hallgatók kiemelték a szak családi jellegét (az oktatók név szerint ismerik a hallgatókat, közvetlen tanár-diák kapcsolat), az egyetemi hagyományok pozitív szerepét és általában a jó egyetemi légkört.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt a szakon oktatók publikációs tevékenységének további ösztönzése mind mennyiségi, mind minőségi értelemben (több publikáció, minősített tudományos nemzetközi folyóiratokban).
2. Javasolt a hallgatói toborzás terén a direkt-marketingkommunikációs eszközök kiterjesztése és fejlesztése.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>nemzetközi üzleti menedzsment</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2012/7/VIII/13.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/4/20. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Pannon Egyetem *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakán nappali képzés folyik magyar nyelven. Eddig még csak a *nemzetközi üzleti menedzsment* specializációt indították. A *nemzetközi gazdaságelemzés* specializációt meghirdették, de nem indították.

A képzés 1200 kontaktórából áll. Az előírt kompetenciák elsajátítását jól szolgálja a kialakított tanterv, hangsúlyt fektetve mind az elméleti, mind a gyakorlati ismeretek közvetítésére.

Személyi feltételek

A szakfelelős Halmai Péter DSc, egyetemi tanár, a terület igen ismert hazai szakembere. Felelőse a *nemzetközi gazdálkodás* alapszaknak is a karon, ami segítheti a két program összehangolását. A *nemzetközi üzleti menedzsment* specializációnak Elekes Andrea a gondozója, akinek kutatási területe és végzettsége megfelelő ehhez. A képzésben 23 oktató vesz részt, akik közül 21 főállású az egyetemen, 20 oktató minősített, és közülük kerül ki a 17 tantárgyfelelős. Az oktatói terhelések az akkreditációs kereteken belül maradnak, de a szabadon választható tárgyakon kívül számított 114 kreditből 48 kredit (42%) három kulcsoktatóhoz kapcsolódik: a szakirányú tárgyak esetében Halmai Péter szakfelelős, valamint Elekes Andrea specializációfelelős 18-18 kredit „gazdája”, a módszertani képzésből Teles András 12 kredittel veszi ki a részét. Ez sebezhetővé teheti a képzést.

Tudományos háttér

A szak megalapozásában meghatározó szerepet a karon működő Nemzetközi gazdaságtani és integráció-gazdaságtani tudományos műhely tölt be. A kutatócsoport/tudományos vezetője a mesterszak felelőse. A hazai és nemzetközi szakirodalom feldolgozása, elemzése és szintézise, valamint a műhely tagjainak nemzetközi mobilitása (konferencia részvételek, tanulmányutak, tagság nemzetközi szakmai szervezetekben stb.) lehetővé teszik, hogy az oktatók a legfrissebb irányzatokat, fejleményeket is megismertessék a hallgatókkal. Kutatásaik eredményeit tananyagfejlesztés formájában is hasznosítják. A műhely tagjai a kutatásokon túl a gyakorlati tevékenységben (vállalati szinten, illetve kormányzati tanácsadás révén) is hasznosítják eredményeiket, ami segít abban, hogy az elméleteket gyakorlati példákkal alátámasztva a hallgatók a tanultak gyakorlati relevanciáját is megismerjék. A karon 7 további szakterületi kutatóműhely működik, és a hozzájuk kapcsolódó tárgyaknál ez jó háttérrel ad a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak oktatásához is.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatást megfelelő fizikai és informatikai infrastruktúra szolgálja. A pályázati és saját források bevonásával felújított „A” épületben korszerű körülmények között nyertek elhelyezést a Gazdaságtudományi Kar tanszékei, ezzel biztosítva az oktatók és oktatást segítők számára a munkavégzéshez megfelelő körülményeket. Az oktatást megfelelően felszerelt könyvtár segíti. A szakok hallgatóinak rendelkezésére áll a 2006 szeptemberében felújított, kibővített és új helyre költöztetett Egyetemi Könyvtár és Levéltár, amely nyilvános, regionális tudományos szakkönyvtár. A könyvtár beszerzi a karon oktatott szak- és doktori képzéshez igényelt szakkönyvet, illetve nyomtatott vagy online folyóiratot. A legfontosabb online adatbázisok is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton a 2013/14-es és a 2014/15-ös 20 fő volt (a 2012/13-as tanévre vonatkozó információk nem állnak rendelkezésre. A ténylegesen felvett hallgatók száma (-, -, -, 4, 4, 6) nagyon alacsony. Az átlagos kapacitáskihasználtság a szakon 25%-os.

Mind az oktatói, mind az infrastrukturális kapacitás lehetővé tette a mostaninál nagyobb létszámot is.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés tantervében 540 óra előadás, 510 óra szeminárium és 7 óra konzultáció szerepel, valamint 6 kredit értékben választható tárgy. A félévek közötti megoszlás egyenletes.

A csekély hallgatói létszám igen intenzív oktatást, szoros hallgató-oktató kapcsolat kialakítását tette lehetővé.

Pozitív jellemzője a képzésnek, hogy bár a KKK nem írja elő, a záróvizsga előfeltétele 4 hét intézményen kívüli szakmai gyakorlat.

Értékelés és ellenőrzés

13 vizsga, 4 folyamatos számonkérés és 4 félévközi számonkérés szerepel a tantervben. A számonkérés módjának megválasztásával igyekeznek a szak oktatói a folyamatos tanulást biztosítani. A kollokvium és gyakorlati jegy mellett szerepel a félévi folyamatos számonkérésen alapuló megajánlásos jegy, ami a vizsgaidőszakban javítható.

A vizsgaidőszakban szerzendő jegybe beszámít a félévközi teljesítmény is. A következő négy számonkérési formát alkalmazzák a képzésben: folyamatos számonkérés: folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőséggel; félévközi jegy: folyamatos számonkérésen alapuló érdemjegy vizsgaidőszakon belüli javítási lehetőség nélkül; kollokvium: vizsgaidőszakon belüli számonkérésen alapuló érdemjegy, ami lehet írásbeli, szóbeli vagy a kettő kombinációja; vizsga: félévközi és vizsgaidőszakon belüli számonkérés kombinációja.

A szakdolgozat egy, a mesterszak diszciplínáihoz kapcsolódó elméleti/általános témakört feldolgozó, vagy a szakmai gyakorlathoz kapcsolódó, gyakorlati témát elemző önálló munka. A szakdolgozatnak bizonyítania kell, hogy a végzett hallgató rendelkezik a szükséges elméleti ismeretekkel, és egyben birtokában van olyan gyakorlati tapasztalatoknak, készségeknek, amelyek közvetlenül hasznosíthatók a munkaerőpiacon. A szakvezetés minden évben meghirdeti az ajánlott szakdolgozati témákat. Ezt követően lépnek kapcsolatba a hallgatók az oktatókkal. A választható témák jegyzéke nem zárt, a hallgatók érdeklődésük esetén más témát is választhatnak. A témaválasztást a szakfelelős hagyja jóvá.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

2013-ban 6 fővel, 2014-ben pedig 10 fővel indult a szak. Az összes hely államilag finanszírozott. Eddig a szakon 2 diplomát adtak ki.

A szakdolgozat-készítést és a PhD irányába való lehetséges továbblépést segíti, hogy a mesterszakos hallgatók esetében a kutatási módszerek alkalmazásának már be kell épülnie a dolgozatba, ezt a *kutatásmódszertan* c. tantárgy segíti elő. Itt a szakirodalmi kutatások, illetve a disszeminációs, prezentációs technikák mellett elsősorban a *kvantitatív és kvalitatív kutatási módszerek* alkalmazása kerül hangsúlyosan tárgyalásra. A hallgatók ezeket a módszereket a Pannon Egyetemen végzett kutatási adatbázisokon próbálhatják ki, melyek maguk is alapul szolgáltak egy-egy PhD, illetve egy-egy kiváló mesterszakos dolgozat megírásához.

2013 őszén a Pannon Egyetem csatlakozott a BusinessLab Műhelyhálózathoz, amelyet a vállalati partnerek mellett a Magyarországi Brit Kereskedelmi Kamara (BCCH), a UK Trade & Investment (UKTI) és a Német-Magyar Tudásközpont (a Német Kamara szervezete) is támogatnak. A hallgatók az egyetemi tudást gyakorlati tapasztalatokkal egészíthetik ki itt.

Fontos lehetőség a kar hallgatói számára a Harsányi János Szakkollégium. Általánosabb lehetőség a TDK-ban való részvétel. TDK Napokat tart a kar, ahol az érdeklődő hallgatók találkozhatnak a témakiíró oktatókkal, az általuk javasolt kutatási témákkal.

A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon végzettek DPR adatai értelemszerűen még nem állnak rendelkezésre.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelőst a Pannon Egyetem rektora nevezi ki. A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Új tanterv kialakítása és a tantervmódosítás előkészítése a szakfelelős feladata, tervezésének irányítása és koordinációja a dékán és a dékánhelyettesek közreműködésével valósul meg. A fejlesztések és módosítások munkamenetének fő lépéseit a szakfelelős dokumentáltan koordinálja.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatának előírása értelmében valamennyi, legalább egy éves közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkező oktatói, tanári munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazott munkateljesítményét évente értékeli. Az értékelést a munkairányítói jogkörrel rendelkező vezető – figyelembe véve a közalkalmazott által kitöltött önértékelést, illetve az oktatók, tanárok esetében a hallgatói véleményezés eredményeit – készíti el az értékelttel folytatott személyes megbeszélés alkalmával. Az éves teljesítményértékelés alkalmával rögzített adatok alapul szolgálnak a karriertervezéshez, információkat biztosítanak a munkatársak képzéséhez, továbbképzéséhez, valamint a humánerőforrás-gazdálkodási stratégia részét képező személyzetfejlesztéshez. Oktatói elégedettségvizsgálatot rendszeresen, háromévente végeznek, ami biztosítja a szakhoz tartozó tárgyak oktatásában érintett oktatók igényeinek és elégedettségének folyamatos vizsgálatát és elemzését. Az így szerzett információkat elégedettségük javítására és az elégedettségmérés rendszerének fejlesztésére használják fel.

A 2014-es oktatói elégedettségi eredmények az előző időszak fejlesztéseit visszaigazolták, ezt bizonyítja, hogy 2014. januárban az oktatók általános elégedettsége elérte a 76%-ot. A kar fejlesztéséhez, bővítéséhez kapcsolódóan a 2014. évi elégedettségmérés az átlagnál magasabb értéket mutatott az egyes szervezeti egységek közötti kapcsolattartás folyamatainak racionalizálására vonatkozóan. A szervezeti egységvezetők hatásköreinek újrafelosztása nyomán a vezetési kultúra fejlődött, hozzájárulva a szakhoz kapcsolódó oktatási, kutatási tevékenységek és infrastruktúra minőségének javulásához. A 2014. januári elégedettségmérés további fejlesztendő területekre mutatott rá, melyek alapján humánpolitikai oldalról oktatói és oktatástámogatási minőségi cserét hajtottak végre, továbbá a kutatásadminisztrációs és az oktatástámogató folyamataikat fejlesztették.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak nagyon fiatal szak a karon. Egyszerre kell megküzdeni a piaci bevezetés és elfogadtatás, valami a jogszabályi, finanszírozási megszorítások okozta nehézségekkel. Bizonytalanságot okoz a változó és előre kiszámíthatatlan állami szabályozás és finanszírozás. A képzésben magas a tudományos fokozattal rendelkező oktatók aránya. Problémát okoz az oktatói létszám csökkenése, valamint az oktatói utánpótlás hiánya. Kutatási, projekt- és tananyagfejlesztési szempontból is fontos, hogy egyelőre korlátozottak a helyi vállalati kapcsolatok. Kockázatot jelent, hogy a karon végzett alapszakos hallgatók elvándorolhatnak az intézményen belül, vagy más, gyakran budapesti intézménybe.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Tárják fel a hallgatói létszám emelésének, a toborzás hatékonysága növelésének lehetőségeit.
2. A vállalati kapcsolatok fejlesztendők.

Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>összehasonlító európai gazdasági és üzleti</i> <i>tanulmányok</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/48.</p>	<p>2016/1/VII/4/21. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a KKK előírásai a mintatantervben nem érvényesülnek maradéktalanul;
- a szak személyi feltételei áttekintést igényelnek.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon teljes idejű, nappali és részidejű, levelező képzés folyik az intézményben.

A tanterv **nem felel meg teljes mértékben a KKK-nak.** Az alapozó ismeretek között *mikro- és makroökonómia* stúdium nem található. A szakmai törzsanyag körében magas óraszámú szerepel a *közgazdaságtan története*. Ugyancsak a törzsanyagban jelenik meg az *összehasonlító gazdaságtan*, magas óraszámú szerepel a *regionális gazdaságtan* és a *környezetmenedzsment*. A szakmai törzsanyagba *üzleti* jellegű tárgy lényegében nem került beépítésre. Az *összehasonlító európai gazdasági és üzleti tanulmányok* specializáció két magas óraszámú *regionális* stúdiumot tartalmaz. Az *interkulturális menedzser kommunikáció* fontos készségek fejlesztéséhez járulhat hozzá, de nem ebben a specializációban kellene szerepelnie. E tárgyon kívül *üzleti* stúdium a specializáció keretei között sem található. A *nemzetközi üzleti* tárgyak lényegében hiányoznak a tantervből.

A KKK-ban foglalt kompetenciák elsajátítása tekintetében a fenti tényezők lényeges problémát jeleznek. (Az is erre mutat, hogy az önértékelésben az előírt kompetenciák elsajátítását nem a KKK szerinti kompetenciák rendszerében mutatják be.)

Személyi feltételek

A képzés 19 tantárgyát 17 oktató oktatja, közülük 12-en tantárgyfelelősök. 15 oktató minősített. A tantárgyfelelős oktatók AT kategóriájúak. Az oktatói kreditterhelés magas, de – egy kivételtől eltekintve – megfelel az előírásoknak. Az oktatók korstruktúrája megfelelő.

A szakfelelős, Somogyi Ferenc tapasztalt oktató. Publikációkkal is alátámasztható szakmai tevékenységében a *nemzetközi gazdaságtan* korlátozott helyet foglal el, *nemzetközi* publikációkkal nem rendelkezik. Hazai munkáinak hatása az MTMT-ben elérhető adatokból nem állapítható meg. Az *összehasonlító európai gazdasági és üzleti tanulmányok* specializáció felelőse, Szabó Róbert habilitált egyetemi docens, politológus. Széleskörű publikációkkal rendelkezik, elsősorban a *kisebbségi* kérdések témakörében. Az önértékelés szerint 3 tantárgy felelőse a szakon, összesen 18 kredit értékben. E tárgyak a tanszéki honlapon az oktató neve mellett feltüntetett stúdiumok között nem szerepelnek. A tanszéki honlapon (a 3 közül) elérhető két tantárgyleírás szerint e tárgyak felelőse vendégoktató, a specializációfelelős az egyik tárgynak oktatója. Intézményi kreditterhelése 36, ami meghaladja a lehetséges maximumot.

A *nemzetközi gazdaságtani* tárgyakat lényegében két oktató: a szakfelelős és egy egyetemi docens oktatja. A *haladó nemzetközi pénzügyek* tantárgy felelőse értékes munkákkal rendelkezik az *önkormányzati finanszírozás* körében, ám *nemzetközi pénzügyi* témájú műve nincs. A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* témaköreivel igen szűk oktatói kör foglalkozik. Következésképpen a szak működéséhez szükséges **személyi feltételek korlátozottan állnak rendelkezésre.**

Tudományos háttér

A szak támaszkodhat a kar kutatási tevékenységére. Kiemelést igényel a *regionális* kutatások területén működő, jelentős kisugárzó hatással rendelkező kutatóműhely. Szűkebb értelemben *nemzetközi gazdaságtani* kutatásokat egyetlen fiatal egyetemi docens folytat. Az említett műhelyen kívül a szakhoz szorosabban kapcsolódó oktatók az MTMT adatai szerint az MTA GMB folyóiratlistája szerinti minősített folyóiratcikkekkel csak kis számban, minősített nemzetközi folyóiratcikkekkel pedig egyáltalán nem rendelkeznek.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó oktatás infrastrukturális feltételei megfelelőek. A győri campus rendelkezik a szak jelentős létszámát magas színvonalon kiszolgáló infrastruktúrával. 100-nál több főt befogadó előadóteremből 5 áll rendelkezésre, továbbá 35 kisebb kapacitású szemináriumi terem használható a kis létszámú foglalkozásokra. A 4 számítástechnikai kabinet összesen 185 fő befogadására képes. A könyvtári infrastruktúra jelentősen javult a 2011 szeptemberében felújított és új helyre költözött Egyetemi Könyvtár és Levéltár átadásával. A könyvtár nyilvános regionális tudományos szakkönyvtárként működik, amelyben 140 internetcsatlakozással ellátott számítógép áll a látogatók rendelkezésére, továbbá egy 120 géppel felszerelt olvasóterem is. A jelentős könyvtárállomány mellett elérhetők a legfontosabb adatbázisok is (Wos, EBSCO, stb.). Az elektronikus tananyagok a Kautz Kar által működtetett „Virtuális Kar” rendszerből tölthetők le.

A képzési létszám és kapacitás

Mind a nappali, mind a levelező képzésben kezdetben 25 fő volt az éves tervezett felvételi keretszám, amelyet 2011-ben 20-ra csökkentettek. E hallgatói létszámokat az intézmény képzési területi kapacitása bőségesen lehetővé tette volna, ám egyetlen évben sem tudták a tervezett keretet kitölteni. A szak nappali tagozatára 2012-13-tól nem vettek fel hallgatót, levelező képzésben már 2011-ben sem. 2014-ben újra elindult a nappali képzés néhány hallgatóval. 2015-re is meghirdették, 5-10 fő felvételét tervezik.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szak hallgatóinak szerény létszámára tekintettel szoros személyes kapcsolat biztosítható az oktatók és a hallgatók között. A szak keretében nincs kötelező szakmai gyakorlat. A képzés gyakorlati oldalát segítheti az egyes kurzusok során felkért vállalati szakemberek közreműködése, továbbá esettanulmányok feldolgozása. További lehetőséget nyújt az Erasmus program keretében elnyerhető ösztöndíj.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatói teljesítmények értékelésének rendszerére vonatkozó részletes szabályokat az egyetemi Tanulmányi és Vizsgaszabályzat tartalmazza. E szabályokat alkalmazzák a kar, illetve a vizsgált szak esetében is.

A szakdolgozati témaválasztás a kari honlapon működtetett online rendszeren keresztül történik. A témaválasztás során a hallgató a szak, illetve a specializáció szerinti témára jelentkezik. Indokolt esetben ezektől eltérő témát is választhat, ugyanakkor a szak, a specializáció szerinti ismeretkör alkalmazva kell az adott témát feldolgoznia.

A szakon a hallgatóknak komplex írásbeli és szóbeli záróvizsgát kell teljesíteniük előzetesen közzétett tételsor alapján. A témakörök a képzés során oktatott, meghatározó jelentőségű ismeretkörökön alapulnak. Ezt követően kerülhet sor a benyújtott és előzetesen elbírált szakdolgozat megvédésére.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szak nappali tagozatára 2009-2011 között 32 hallgatót vettek fel, valamennyien diplomát kaptak. 2014-ben 7 hallgatóval indult újra a képzés. A levelező képzésre 2009-2010-ben 15 hallgató nyert felvételt, 9 diplomát adtak ki. A szakra felvett összes hallgató 14%-a nem iratkozik be a képzésre, 14% pedig lemorzsolódik. További 14% átlagosan 2 félévvel lépi túl a képzési időt. A nyelvvizsga hiánya miatt későbbi diplomakiadás nem jellemző a képzésben.

A tehetséggondozást illetően a szak keretében oktatott *kutatásmódszertan* tantárgy a tudományos munka megkezdéséhez nyújthat segítséget. A szakon végzett hallgatók tudományos érdeklődés és ambíció esetén további tanulmányokat folytathatnak a Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskolában.

A hallgatók lehetőséget kapnak tanulmányaik során a tudományos diákköri tevékenységre is. 2011-2013-ban a szak hallgatói közül 8 fő vett részt az intézményi TDK konferencián, közülük 5 fő került tovább az OTDK-ra. A tehetséggondozás kari szintű elemei a demonstrátori rendszer és a Kautz Gyula Közgazdász Szakkollégium, amely kiterjedt szakmai munkához teremt lehetőséget az oda felvett hallgatók számára.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős, a tantárgyfelelősök, illetve az egyes testületek feladatai és kompetenciái a karon rendezettek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az egyetem a Szervezeti és Működési Szabályzatban rögzített minőségirányítási rendszerrel rendelkezik.

A képzés minőségfejlesztésének lényeges tényezője a megfelelő színvonal biztosítása. E tekintetben folyamatos figyelmet igényel a felvett hallgatók tudásszintje: többségük ugyanis nem *gazdaságtudományi* alapszokról, hanem *nemzetközi tanulmányok* alapszokról érkezik, ahol – kihasználva a kar szakmai kapacitásait – *gazdaságtudományi* stúdiumokat is oktatnak. (Az intézményben nincs *nemzetközi gazdálkodás* alapszakon képzés.)

Az intézményben szabályozott keretek között működik az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezésének rendszere. A korábbi időszakban az intézmény az oktatói teljesítmény szerinti differenciált jutalmazás rendszerét alkalmazta, annak lehetőségei a finanszírozási feltételek módosulásával beszűkültek.

Az önértékelés szerint a szakon oktatók közül az utóbbi öt évben 5 fő szerzett doktori fokozatot, s 3 fő habilitált. Ezzel jelentősen javult az oktatók minősítettsége.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR) adatai szerint a 2011-2014. évi időszakban a szak végzett hallgatóinak 40%-a egy hónapon belül el tudott helyezkedni. 2014-ben a végzettek 20%-ának volt egy évnél hosszabb időre szüksége az elhelyezkedéshez. A vizsgált időszakban a legtöbb végzett átlagkeresete a 100 és 200 ezer forint közötti, illetve a 200 és a 300 ezer forint közötti kategóriába esett. A szakon végzett hallgatók leggyakrabban a *feldolgozóiparban*, a *kereskedelemben* és a *közgazdaságban* helyezkedtek el.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve.

A külső feltételek, *korlátok* között kiemeli a szerény hallgatói létszámot. A legfontosabb korlátnak a *nemzetközi gazdálkodás* alapszak hiányát minősíti. (A hallgatói létszám csökkenését egyébként az intézmény vezetése annak tulajdonítja, hogy az intézményben oktatott *üzleti* szakokat a hallgatók piacképesebbnek tartják, miközben a szakra belépéskor teljes kreditérték beszámításával figyelembe vehető alapszak, a *nemzetközi gazdálkodás az üzleti* képzési ághoz tartozik, és az intézményben a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterképzés tantervéből lényegében éppen az *üzleti* stúdiumok hiányoznak.) Az *erősségek* között a minősített oktatókat, az infrastruktúrát, illetve a régió gazdasági dinamizmusát húzta alá. Belső *gyengeségnek* minősíti az oktatók túlterheltségét, a korlátozott oktatói kapacitást és – meglepő módon – a Jean Monnet Program keretében kapott támogatást, ami – a C-SWOT elemzés szerint – merevvé tette a tantárgyi struktúrát. A fejlesztési, előrelépési *lehetőségek* között új specializációk kifejlesztésének igényét jelzi, illetve „az ország és a régió felsőoktatásában olyan szervezeti átrendeződéseket” remél, amelyek a felvehető hallgatói létszám jelentős növelésére nyújtanának lehetőséget.

Az elemzés részben helyesen azonosítja a problémákat. Nem tartalmazza azonban a mintatanterv alapvető szerkezeti problémáit, a KKK-ban foglaltak korlátozott teljesítését. A szak oktatásának személyi feltételeit egyenesen kiválóan minősíti. A megoldást több tekintetben külső tényezőktől reméli.

A szak működőképessége szempontjából alapvető követelmény a tantárgyi szerkezet felülvizsgálata és hozzáigazítása a KKK követelményeihez. További lényeges feltétel az oktatói gárda nemzetközi stúdiumok tekintetében releváns munkássággal rendelkező kollégákkal történő megerősítése.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantárgyi szerkezet felülvizsgálata, hozzáigazítása a KKK követelményeihez.
2. A képzés *üzleti* jellegének erősítése, a *nemzetközi üzleti* és *menedzsment* stúdiumok beépítése a képzésbe.
3. Az oktatói gárda *nemzetközi* stúdiumok tekintetében releváns munkássággal rendelkező kollégákkal történő megerősítése.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>nemzetközi üzleti menedzsment</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/77. angol ⁶⁴ nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte	2016/1/VII/4/22. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, az alábbiak 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett, és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

2016. március 31-ig kérjük:

- az angol nyelvű képzés tantervének bemutatását
- a magyar nyelvű képzéstől való esetleges tantervi eltérések bemutatását és indoklását
- az oktatók angolnyelv-tudásának bemutatását a MAB mesterképzés indítási útmutatója szerint

A monitor eljárás oka:

- A magyar nyelvű képzést már nem folytatják, az angol nyelvű képzést a MAB nem véleményezte.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon teljes idejű, nappali képzés folyik angol nyelven. Az angol nyelvű képzésben diplomát még nem adtak ki. Korábban a magyar nyelvű nappali és levelező képzésben kiadtak diplomákat.

A tanterv az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag és a kötelezően választható kurzusok szintjén megfelel a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához. Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel az elvárásoknak. Az oktatási célként kitűzött kompetenciák elérése biztosítható. A tananyag és a szakirodalom szakmailag megfelelő és korszerű, azonban egyes tantárgyaknál nem teljesen releváns, nem fedi le a tárgy tematikáját. A szakon oktatók a kutatási projekteik keretében készített kiadványokat és publikációkat is alkalmaznak az oktatásban.

Személyi feltételek

A szakfelelős és a specializáció felelőse, Farkas Beáta CSc, egyetemi tanár a téma elismert szakértője, szakmai szempontból megfelelő, kompetenciája vitathatatlan, publikációi a szak irányultságának teljesen megfelelőek.

A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak 30 tantárgyát 36 oktató tanítja. Az összes oktatóból 23-an tantárgyfelelősök. Az oktatók közül 10 egyetemi tanár, 9 egyetemi docens, 1 főiskolai docens, 13 tanársegéd vagy adjunktus, 3 az „egyéb” kategóriába tartozik. 3 oktató rendelkezik DSc minősítéssel és 27 oktató PhD-val. Az oktatók besorolása munkaviszony típusa alapján: 31 fő AT, 4 AE és 1 V. A teljes oktatói kör kompetenciája megfelelő. Dicséretes a fiatal fokozatos oktatók magas aránya. Az oktatói kreditterhelés megfelel az akkreditációs elvárásoknak.

Az oktatók 50%-a 1970 után született. Az 1960 előtt születettek aránya 42%.

Tudományos háttér

A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon oktatók számos, a szak oktatási profiljához tartozó témában megpályázott és elnyert pályázatban vesznek részt, melyek eredményeit és megállapításait folyamatosan beillesztik az oktatásba. A projektek során az oktatók több esetben tanulmánykötetet vagy tankönyvet is szerkesztettek, melyek néhány, a szakon oktatott tantárgy szakirodalmi alapját is biztosítják, illetve bővítik. Egy 2008-as pályázat során született, fiatal kutatók által írt tíz tankönyv segítette elő továbbá azt is, hogy a szakot legjelentősebb mértékben gondozó Pénzügyek és

⁶⁴ Az angol nyelvű képzés 2014 szeptemberében indult. Tekintettel arra, hogy még nincsenek végzett diákok, a jelen értékelés nem érinti az angol nyelvű képzést.

Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézete kutatóműhellyé vált. Egyes projektek megvalósításába a szak hallgatóit is bevonják.

A szakon oktatók intenzíven végeznek kutatási tevékenységet, ami az oktatók teljesítményértékelésének is egyik kiemelt eleme. Eredményeiket neves szakfolyóiratokban és szakmai konferenciákon publikálják. Az egyetem nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az oktatóknak megadja a lehetőséget, hogy kutatási projektekből részt vegyenek, és jelentős konferenciákra eljussanak. 2013-ban a Gazdaságtudományi Kar Tudományos Alapot hozott létre azzal a céllal, hogy támogassa a publikációk megjelentetését és a nem magyarországi kiadónál megjelenő könyvek kiadását.

A szakok közötti, sőt, az intézetek és karok közötti együttműködés is erős és intenzív, ami az integrált egyetem jellegéből fakad.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános és speciális infrastruktúrája megfelelő, újszerű, folyamatosan fejlesztett. Az oktatás döntő többségben két épületben zajlik. A Kálvária sugárúti, felújított és a legkorszerűbb technikával ellátott épületben kapnak helyet az irodák, valamint három 40 fős tanterem, 2 számítógépes kabinet és három szemináriumi terem. Az ebben az épületben található termék mindegyikében lehetőség van az előadások és foglalkozások digitális rögzítésére és a kar honlapján történő, akár azonnali közvetítésére. A másik épület a Feketesas utcában található (mintegy öt perces sétára az előző épülettől), 2012-ben lett felújítva és öt tanteremnek ad otthont. Az oktatási teremkapacitás itt tovább is bővíthető. A két épületben tartott tanórák mellett előfordul, hogy a diákok évfolyamszintű előadás keretében a József Attila Tanulmányi és Információs Központ nagy termeiben hallgatnak kurzusokat. Ezen túlmenően a más karokkal ápoló jó kapcsolat alapján, szükség esetén egyes tanórákat más karok tantermeiben tartanak.

A Gazdaságtudományi Kar két számítógépes labort üzemeltet a kar hallgatói számára, emellett a diákoknak hozzáférésük van a József Attila Tanulmányi és Információs Központ számítógépeihez és internet használatához. Az informatikai eszközöket folyamatosan fejlesztik, a legutóbbi nagyobb beszerzés 2014-ben történt. A diákoknak és az oktatóknak is van továbbá hozzáférésük a KSH kutatószobájához Szegeden.

A szak diákjai a Szegedi Tudományegyetem központi könyvtárát használják, mely több mint egymillió könyvet, 250.000 folyóiratot és 130.000 egyéb dokumentumot, valamint egy folyamatosan növekvő digitális állományt kezel. A könyvtár, annak ellátottsága és felszereltsége igen magas színvonalú.

Az oktatási segédletek támogatják a szak minőségének fenntartását és növelését. A szakirodalom mind magyar nyelven, mind angol nyelven megfelelő és hozzáférhető, listájukat évente frissítik. Az oktatók által biztosított egyéb segédanyagok a Coospace-en keresztül elérhetőek.

A Gazdaságtudományi Kar a Coospace-t használja a tanulmányi tartalomszolgáltatás és az elektronikus ügyfélszolgálat, valamint a hatékony kommunikáció biztosítására. A tanulmányi ügyekkel kapcsolatos adminisztrációt az ETR támogatja, a MODULO rendszer alkalmazása pedig lehetővé teszi, hogy a diákok a nap bármely szakában elektronikus dokumentumok segítségével intézhessék tanulmányi ügyeikkel kapcsolatos adminisztratív ügyeiket.

A képzési létszám és kapacitás

A magyar nyelven futó *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon nappali tagozaton 50 főben határozták meg a felvehető hallgatók számát, levelező tagozaton pedig 40 főben. 2009 és 2014 között a kapacitáskihasználtság egyenletlenséget mutatott: 2009-ben 24%-os, 2010-ben 58%-os, 2011-ben 75%-os volt, ám ezután folyamatos visszaesés tapasztalható: 2012-ben 55%, 2013-ban 33%-os és 2014-ben 37%-os. Levelező tagozaton a 2009-es év volt a leginkább kiemelkedő: 78%-os kapacitáskihasználtságot értek el, majd fokozatos csökkenés tapasztalható a kapacitáskihasználtságban (2014-re már csak 25%-ot ért el).

2014 óta csak angol nyelven folyik a nappali képzés: a Gazdaságtudományi Karon 75 főben határozták meg az összes angol nyelven futó mesterszakra felvehető hallgatók létszámát. Ebből a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakra 25 fő jut. Ehhez képest 2014-ben 13 fő jelentkezett a mesterszakra, illetve hozzájuk csatlakozott még februárban 3 fő (mindkét félévben indított mesterszak). 2015-re 20 elsőhelyes jelentkező van a szakra. A karnak szándékában áll a szak magyar nyelvű újraindítása, amint ezt az oktatási piac lehetővé teszi.

Levelező képzést 2014 óta nem indítottak. A kar meglátása szerint a levelező képzés is újraindulhat, amennyiben a kereslet a korábbi évekhez hasonlóan ismét magasabb szintet ér el.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő. Az önálló és csoportfeladatok aránya egyensúlyt mutat, az adott kurzusokhoz illeszkedő módszertan került kiválasztásra. Kompetencia alapú kurzus leírások léteznek, az oktatás

ezen alapján valósul meg. Az idegen nyelvű oktatást idegen nyelvű szakirodalom segíti, mely a könyvtárban vagy a kurzusok oktatóinál hozzáférhető a diákok számára. Az oktatásmódszertan technikai feltételei segítik az eredményes tudásátadást.

A szakra jelentkező diákok tudásszintjét angol nyelvű felvételi beszélgetés során mérik fel, 2 fős felvételi bizottság hallgatja meg a jelölteket, akik választhatnak: *világgazdasági* vagy *EU* témában szeretnék-e megmutatni tudásukat. Azt is vizsgálják, hogy a jelentkező hallgatóknak van-e 60 kreditjük a releváns témakörökben.

A külföldi részképzésekben való részvételt támogatja a kar, a jelenlegi tanévben 40 hallgató vesz részt külföldi részképzésben valamelyik Erasmus partnerénél.

A kar minden évben megrendezi az „International Week” szakmai programot, amelyen külföldi vendégoktatók tartanak a kar profiljához illeszkedő előadásokat. Amennyiben a hallgatók részt vesznek ezen a programon, kreditet kapnak egy-egy teljesített modulra, mely beszámít az összteljesítményükbe. Az International Week program szervezésében a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak hallgatói igen aktívan részt vesznek. A Társadalomtudományi Szakkollégium interdiszciplináris jelleggel működik. Évente megrendezett konferenciáin a szak diákjai nagy számban vesznek részt. A kar szakesteket és szak-kirándulásokat is rendez a hallgatók számára.

Értékelés és ellenőrzés

A szak tantárgyai egy kivétellel kollokviummal zárulnak. A vizsgák írásbeliek vagy szóbeliek. A vizsgaidőszakban minden kurzusból minden héten megajánlásra kerül egy vizsganap. A sikertelen vizsgák ismétlésére a vizsgaidőszakot követő külön utóvizsga-héten van lehetőség. Egyéni kérelemre a vizsgaidőszakon kívül is engedélyezhetnek vizsgaidőpontot. A négy félév alatt mintegy 27 kollokviumot kell letenni a hallgatóknak, ami meglehetősen sok. Ez átgondolást igényel.

A záróvizsga két részből áll: a szakdolgozat védéséből, illetve a szóbeli vizsgából, melyek időpontja eltérhet egymástól. Előbbi során a hallgató prezentáció során bemutatja a szakdolgozatának az eredményeit. A védésen részt vesz a szakdolgozat opponense. Utóbbi a tanulmányi évek során megszerzett ismeretek komplex alkalmazási képességeinek az ellenőrzését célozza. A szóbeli vizsga témái a szakmai törzsanyag tárgyai közül kerülnek ki. A vizsgabizottságban a főbb tárgyak oktatói és egy külső szakértő vesz részt, a bizottság elnöke pedig a szakfelelős, így a tapasztalatok oktatásba történő visszacsatolása közvetlen. A vizsga eredményének a kiszámítása az érvényes TVSZ alapján valósul meg.

A szakdolgozati témaválasztást a diákok kezdeményezik, ám a szak vezetője is kiad egy listát, mely a szakon oktatók által vállalt témaköröket tartalmazza. A diákok többsége *világgazdasági, nemzetközi pénzügyi* témákat választ, kevesebben vannak azok, akik *nemzetközi üzleti* témakörben írják szakdolgozatukat.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A magyar nyelvű *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakot 2014-ben felfüggesztették mind a nappali, mind pedig a levelező képzésben, helyette angol nyelven kínálják nappali képzésben a szakot. Ennek oka a 2011/2012-es tanévtől kezdődő diákszám csökkenés, ami az új mesterszakok indulásával, az önköltséges képzés iránti kereslet csökkenésével, valamint a régióban megnyíló munkahelyek esetében a nemzetközi ismeretek iránti igény hiányával magyarázható.

A lemorzsolódás változónak ítélni lehet, a diákok jelenleg mintegy 66%-a befejezi a tanulmányait. A kar tipikusan ítéli meg azt, hogy a hallgatók csúsztatnak egy-egy félévet. A nyelvtudás hiánya nem képezte akadályát a végzésnek.

A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karán központi és kiemelt szerepet kap a tehetséggondozás és a hallgatók felkészítése a továbblépésre. A tehetséggondozás szervezeti keretét a karon működő Tehetséggondozási Bizottság adja, melynek feladata a programok szervezése, eredmények értékelése, a tehetséggondozással bármilyen téren összefüggő tevékenységek koordinálása. A tehetséggondozás az oktatásba is szervesen beépül a *társadalomtudományok módszertana* című kutatómódszertani tantárgy keretében. A kar által meghirdetett demonstrátori állások népszerűek, a diákok munkáját (melyért díjazásban részesülnek) az intézetvezető értékeli félévente. A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak diákjai szívesen és aktívan jelentkeznek demonstrátori állásokra. A 2012/2013-as tanévben a szak hallgatói részt vehettek a Tehetség, Tudomány, Team táborban, mely öt workshop formájában kínált szakmai beszélgetéseket. Ennek a programnak a tapasztalatai alapján állították össze a kar TDK és kutatóműhely kurzusait.

A kar doktori iskolájában működik egy világgazdasági és nemzetközi pénzügyi kutató műhely, amelyben már 8 esetben sikeresen védtek a szak végzett hallgatói. Közülük néhányan ma is a szakon oktatnak.

A kar diákjai nagy számban vesznek részt a TDK-n és az OTDK-n. A diákok mind intenzívebb bevonása érdekében TDK kurzusokat (TDKI, Kurzusműhely) hirdetnek, amely segít a diákoknak felkészülni a TDK-ra. A hallgatók OTDK-

n való szereplése igen eredményes: a 2011-es és 2013-as OTDK-n 3 első helyezett, 2 második és 2 harmadik helyezett volt *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakos.

Sok végzett hallgató külföldön vállal állást, illetve Budapesten talál magának munkahelyet. Csongrád megyében a végzett hallgatók 46%-a marad. A végzett diákok multinacionális cégnél, kkv-nál, családi vállalkozásban vagy uniós intézményben dolgoznak. Az intézmények közötti eloszlás egyenletes.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakot a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kara gondozza. A kar prioritásai között szerepel az angol nyelvű *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak folyamatos fejlesztése. A szakon oktatók munkáját a szakfelelős fogja össze, határozott, világos célkitűzések mentén.

A képzések megszervezéséért az Oktatásszervező Iroda felel, amelyen belül a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszaknak kijelölt oktatósszervezője van. A tanulmányi ügyek intézését a Tanulmányi Iroda bonyolítja, ahol ugyancsak külön kijelölt kolléga foglalkozik a mesterszak hallgatóival.

A szakfelelős a Kari Tanács tagja. Meglátása szerint a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszak ügyeivel kapcsolatban minden esetben konszenzusos döntések születnek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás egyetemi és kari szinten is jelen van, az intézkedések az évek során beépültek a kar működésébe és mindennapi tevékenységeibe. A minőségbiztosítás egyes elemeinek központosított megvalósítása és biztosítása hiányzik: a diákértékelések például nem egységesítettek, nem azonos alapelvek és dimenziók alapján kerülnek megvalósításra. A kar egyes szervezeti egységei, sok esetben az egyes oktatók maguk önállóan állítanak elő formanyomtatványt, amelyeken a diákok értékelni tudják az oktatók munkáját az egyes kurzusokra vonatkozóan. Az oktatók véleménye szerint a minőségbiztosítás elemeinek a biztosítása informális formában valósul meg.

A kar előre meghatározott kritériumrendszer alapján végez önértékeléseket. A minőségfejlesztési célok meghatározása és módosítása az intézményi és kari önértékelés alapján történik. A bemenet körében világosan dokumentáltak az elvárások, az oktatók alkalmazásának feltételeit az Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg, a tételes ismertetés az egyetemi SZMSZ Foglalkoztatási Követelményrendszerében található. A kar az utánpótlást elsősorban belülről próbálja megoldani. Ennek pozitív eredménye az, hogy lelkes, lojális és magasan képzett, nyelveket is tudó fiatal tanárokkal egészül ki az oktatói kar. Ugyanakkor a fiatal tanárok sokszor kényszerülnek olyan tantárgyak gondozására és oktatására, amelybe még bele kell tanulniuk, és nincs külső gyakorlati tapasztalatuk az adott területeken.

Az oktatók szakmai, módszertani fejlődését a kar elkötelezetten támogatja. Nagy hangsúly helyeződik az oktatók kutatásokban való részvételének, hazai és nemzetközi konferenciákon való részvételének és előadásaik publikálásának a támogatására. Az oktatók továbbképzése több dimenzió mentén biztosított: angolnyelv-tanítás, illetve pedagógiai jellegű továbbképzések formájában.

Az oktatói teljesítmények mérése a folyamatosan átalakított és újragondolt Teljesítményértékelési Kézikönyv alapján történik. Az oktatók teljesítményét az oktatás és a kutatás terén mérik. Az előbbi esetében figyelembe veszik az oktatást és az ahhoz szervesen kapcsolódó tevékenységek végzését, valamint a tehetséggondozási feladatokat és eredményeket. Az utóbbi esetében a publikációk számát tekintik az értékelés alapjának. 50-50%-ban veszik figyelembe a két területet. Az elismerés, ami elsősorban mennyiségi és teljesítésalapú, leginkább pénzügyi formájú.

A hallgatói véleményeket is figyelembe veszik a folyamatos tananyagfejlesztés során. A munkaerőpiaci szempontok tananyagba integrálását kiemelt célként kezelik a karon.

A képzési kimenetek tekintetében a hallgatói előmenetel követése biztosított, ám elsősorban informális szinten. A hivatalos felmérések a kar szerint kevés visszajelzést adnak az egyes szakokra vonatkozóan. A Szegedi Tudományegyetem 2010-ben csatlakozott a DPR-hez. A DPR-ben az intézményi vizsgálat módszertana illeszkedik az országos rendszerhez, de a DPR rendszer működése nem szakspecifikus. A Hallgatói Szolgáltató Iroda minden adott évben végzett hallgatónak küld elektronikus formájú kérdőívet. Ezt a kérdőívet intézményi szinten kiegészítik az elégedettség, intézményi lojalitásra, az intézmény elhelyezkedést segítő szolgáltatásra és a képzések hiányosságaira vonatkozó kérdésekkel.

A szakkal kapcsolatos érdeklődés csökkenésének magyarázatát három dimenzió mentén definiálják: egyrészt az egyetemen más mesterszakok indulásával, másrészt az önköltséges képzés iránti kereslet csökkenésével, harmadrészt pedig a régióban megnyíló munkahelyek esetében a nemzetközi ismeretek iránti igény hiányával.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak C-SWOT analízise korrekt, a valóságot tükrözi, reális következtetéseket fogalmaz meg. Az *erősségek* között kiemelik az oktatógárda nagy részének kutatás- és nemzetközi orientáltságát, valamint oktatási tapasztalatait. Az *erősségek* között szerepel továbbá a szak megfelelő beágyazódása a kar és az egyetem struktúrájába. Célszerű lenne az *erősségek* közé beemelni az oktatók kutatási eredményeinek a közvetlen visszaforgatását az oktatásba.

A *gyengeségek* között szereplő pontok az erősségeknél megfogalmazottak erejét tompítják, hiszen itt fogalmazzák meg, hogy az oktatógárda egy része nem nemzetközi orientáltságú, és tudományos kapacitásait nem aknázza ki. Megemlítik továbbá azt is, hogy a többi karhoz viszonyítva a Gazdaságtudományi Kar fiatalnak számít, ám ez a Szegedi Tudományegyetem hírnevét, illetve a karra jelentkezők relatív számát tekintve nem egyértelműen validálható pont. A *gyengeségek* között érdemes lenne szerepeltetni az egységes minőségbiztosítási rendszer hiányosságait.

A *lehetőségek* és a *veszélyek* köre reálisan bemutatott. A legfontosabb *veszélyek* között említik a külföldi és a budapesti mesterszakok vonzerejét, valamint a régióban meghirdetett munkalehetőségekhez nem elvárt nemzetközi ismereteket. A *lehetőségek* között megemlítték a Szegeden megvalósított oktatás nemzetközivé tételét, melynek érdekében már eddig is több kettős vagy közös diplomás képzés alapjait teremtették meg, és kötöttek erre vonatkozó szerződéseket, részképzést célzó megállapodásokat írtak alá, és előirányozták a szak angol nyelvű akkreditációját. A szegedi szuperlézer (ELI) központról érintőlegesen beszélnek csak, holott ennek jövőbeli szerepe a szak hallgatóinak elhelyezkedésére és gyakorlati tapasztalataik megszerzésére igen nagy lehet.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A minőségbiztosítási rendszer egyes elemeinek legalább kari szintű egységesítése és ezen keresztül a mesterszakra vonatkozó részek formálissá tétele.
2. A külföldi részképzésben való részvétel jelentőségének erőteljesebb hangsúlyozása, népszerűsítése a szak diákjai felé.
3. A kollokviumok számának csökkentése.
4. Jobban kidolgozott és artikulált üzleti specializáció bevezetése a szakon, az üzleti élet prominens képviselőinek bevonásával.
5. Üzleti tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása a fiatal oktatók számára.

Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>nemzetközi üzleti menedzsment</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/57.	2016/1/VII/4/23. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szent István Egyetem a gödöllői székhelyén nem, csak a budapesti telephelyén kínál képzést a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* mesterszakon, magyar nyelven, részidejű, levelező munkarendben. A tanterv, az oktatott ismeretkörök megfelelnek a KKK előírásainak. 2012/13-tól csak egy szakirányt/specializációt, a *nemzetközi üzleti menedzsmentet* indítják. Ennek tematikája, tartalma is megfelel a KKK-ban előírtaknak. Az *összehasonlító európai gazdasági és üzleti tanulmányok* és a *nemzetközi gazdaságfejlesztés* specializációkat is meghirdetik, de még nem indították.

Személyi feltételek

A szakfelelős és a specializáció felelőse Csáki György CSc, egyetemi tanár, tudása magas szinten van. A SZIE Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskolában oktató, és a SZIE Enyedi György Regionális Tudományok Doktori Iskolában törzstag. A publikációs listája megfelel, bár kevés a nemzetközi folyóiratokban publikált cikkek száma. A tanárok többsége AT, megfelel a követelményeknek. A képzés 27 tantárgyát 16 oktató oktatja.

A kar oktatóinak magas óraterhelése a szakon oktatók terhelését is negatívan érinti, noha jelenleg csak levelező képzés van a szakon.

Tudományos háttér

A szak oktatóinak tudása magas szintű, de az utóbbi években a publikációkat inkább a hazai megjelenés jellemzi.

Infrastrukturális feltételek

A SZIE infrastrukturális feltételei kielégítőek. A budapesti képzési hely oktatási teremkapacitása megfelelő. A budapesti képzési hely könyvtára viszonylag kicsiny, 2000 kötet, de diákoknak megvan a lehetőségük a gödöllői campus könyvtárának a használatára.

A képzési létszám és kapacitás

A kezdetben ambiciózus, évente 260 fős tervezett felvételi keretszámot 2011-ben 150-re, majd 2013-ban a realisabb 35 főre csökkentették. 2010-ben 43 hallgatót vettek fel, 2011-ben nem indították a képzést, 2012-ben 25, majd 2013-ban 35 első éves hallgatóval indult a képzés. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar és az egyetem kapacitását figyelembe véve ez kis létszám. Ugyanakkor a képzést gondozó, néhány fős Nemzetközi Gazdaságtan Tanszék oktatói kapacitása aligha teszi lehetővé a hallgatói létszám bővítését, vagyis a növekedés akkor lehetséges, ha a tanszék bővül.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kis létszámú csoportok esetében az előadás is közvetlen kapcsolatot tesz lehetővé a hallgatókkal. Gyakorlati képzés nincs, mivel csak levelező diákok vannak. A nem nappali diákok munkaintenzitása valószínűleg befolyásolja az oktatás hatékonyságát.

A tantárgyak jelentős részének a tananyaga a kötelező irodalmak rendszeres felújítása, korszerűsítése révén évről évre megújul, folyamatosan aktualizálják. A SZIE GTK saját jegyzetei mellett főleg hazai irodalmat használnak, bár igyekeznek a nemzetközi szakirodalom egyes elemeit is bekapcsolni. Az elmúlt időszakban a szakfelelős és az egyik vezető oktató egy-egy átfogó tankönyvének új kiadása jelent meg, ezeket több tárgyban is hasznosítják.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelési és ellenőrzési módszerek megfelelőek. A számonkérés aránya megfelelő, a tantárgyak $\frac{3}{4}$ esetében kollokvium, $\frac{1}{4}$ -ük esetében gyakorlati jegy. A záróvizsga a diplomamunka megvédéséből és azzal egyidejűleg szóbeli vizsgából áll. A diplomamunkát előzetesen két opponens bírálja, egy tanszéki és egy külső bíráló; az egyetem az utóbbinak nem tud fizetni.

A diplomamunka témaválasztásának gyakorlata: a tanszék oktatói – saját oktatási és kutatási területükhöz kapcsolódva – a félév elején meghirdetik azokat a témákat, amelyek közül a hallgatók választhatnak. A témakörök összességükben nagyjából lefedik azokat a tantárgyakat, ismereteket és problémákat, amelyekkel a hallgatók tanulmányaik során találkozottak. A szűrőpróbaszerű vizsgálat alapján a diplomamunkák színvonala megfelelő.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A diákok többsége volt főiskolai hallgató, elsősorban a Budapesti Gazdasági Egyetem alapszakán végzett. Többségük multinacionális cég vagy minisztérium alkalmazottja.

A vizsgált időszakban 103 hallgatót vettek fel a képzésre, és 72 diplomát adtak ki.

A program 25 körüli diáklétszámmal indul, az első év végére 18-20 diák marad a képzésben. A mintatanterv szerinti 2 év alatt 15-16 hallgató jut el az abszolutóriumig, további 2-3 hallgató előbb-utóbb, akár a kezdést követő negyedik évben nyújtja be a szakdolgozatát. Ez elfogadható; a hallgatói létszámot az oktatók az oktatás szempontjából előnyösnek tartják, emelésére az oktatói kapacitás behatároltsága miatt aligha lenne lehetőség.

A tanszék és a kar igyekszik a legjobb diákokat motiválni és az PhD képzés felé irányítani, kevés sikerrel. Sikeresnek azt tekintik, ha a diákok – más egyetem – MBA képzésében folytatják. Érthetően nagyon nehéz a tehetséggondozás, ha csak részidejű a képzés.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzést a kar Közgazdasági, Jogi és Módszertani Intézetben belül a kis létszámú Nemzetközi gazdaságtan tanszék gondozza, a szakfelelős a tanszék vezetője is.

Valamennyi szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szaktanácsadók és a hallgatói képviselő véleményét.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A karon Minőségügyi és Minőségbiztosítási Bizottság működik. Az egyetemen elindult az átfogó minőségbiztosítási stratégia kidolgozása.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis jól összeállított, nagyon reális képet nyújt a szakról. Az önértékelés szerzői kitértek arra, hogy a szakon tapasztalható lemorzsolódás összefügg a felvett hallgatók tudáskülönbségeivel. Ez a heterogenitás a levelező oktatás adta keretek mellett nem oldható fel.

Rövidtávon a szak helyzetét biztosítja, hogy Budapesten csak itt kínálnak levelező képzést a szakon. 2015-ben azonban csak 18 hallgató jelentkezett első helyen a képzésre. Középtávon veszélyezteti a szak fennmaradását, ha pl. még egy budapesti egyetem is indít részidejű képzést ezen a szakon. Erősítené a szakot, ha középtávon indítani lehetne nappali képzésben is, természetesen megfelelő számú jelentkező esetén.

A dékán tájékoztatása szerint az egyetem igyekszik a megváltozott anyagi körülmények között gazdaságosan működni. Ennek eredményeként egyfelől kimagaslóan nagy az ajánlott szakok száma, másfelől erős és sikeres a pályázati tevékenység. Mindez egy olyan belső rugalmasságot tükröz, ami a *nemzetközi gazdaság és gazdálkodás* szakon a nappali képzés indítását lehetővé tehetné. Az oktatók kutatási tevékenységének a kiteljesítéséhez is nagyban hozzájárulhatna a nappali képzés, a sikeres pályázati tevékenység teremtette források és a kutatói pálya iránt érdeklődő hallgatók megléte révén. Az objektív feltételek miatt (kis létszám, nagy óraterhelés) a tanszék kiváló tudású oktatói gárdája jelenleg ugyanis viszonylag csekély kutatói tevékenységet folytat, bár a kari teljesítményértékelési rendszernek van pozitív hatása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A levelező képzésben rendszeresített, önálló szakmai munkát igénylő feladatok mellett érdemes lenne angol nyelvű prezentációkat, illetve előadásokat is rendszeressé tenni.
2. A levelező képzésben a budapesti intézményekben és multinacionális cégekben dolgozó, alapszakos diplomával rendelkező hallgatók vesznek részt. Ez az a piaci szegmens, ami életben tartja a szakot. Érdemes lenne a cégekkel szorosabb kapcsolatot kiépíteni, nemcsak a jelenlegi hallgatói létszám középtávú fenntarthatósága érdekében, hanem az oktatás cégek általi finanszírozásának bővítése érdekében is.

3. Az oktatók a karon igen magas óraszámokban oktatnak. Vannak, akik a kívánatos óraszám három- négyszeresének megfelelő heti óraterheléssel kénytelenek oktatni, ami hosszú távon nem fenntartható. Ennek kari szinten célszerű a megoldása.

Zsigmond Király Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>nemzetközi gazdaság és gazdálkodás</i> mesterképzési szak <i>nemzetközi üzleti menedzsment</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/89.</p>	<p>2016/1/VII/4/24. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a kiadott diplomák száma alacsony

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A mesterképzési szak csak levelező formában működik. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel a KKK-ban felsorolt követelményeknek.

Személyi feltételek

Az oktatói kör AT aránya a követelményeknek megfelelő. Látványos, hogy az oktatók nagy része főiskolai tanár, nincs adjunktus és főiskolai docens, ami mesterképzési szak esetében erősséggént is felfogható, azonban az oktatói utánpótlás hiányosságaira is utalhat. A szakon nincs 1970-et követően született oktató, a szak oktatóinak fele betöltötte, betölti a 65. életévét.

Tudományos háttér

A szakfelelős, Bernek Ágnes eredeti szakképesítése biológia-földrajz szakos középiskolai tanár. Érdeklődési köre elsősorban *földrajzi* és *geopolitikai*. Publikációi is e témakörben születtek meg. Publikációi alapján kutatási tevékenysége a *regionális* tudományágban és a *transznacionális vállalatok* témakörben is nyomon követhető. A *nemzetközi üzleti menedzsment* specializáció felelőse Sipos Zoltán.

A főiskola kutatási igazgatója szoros kapcsolatokat épített ki az MTA Politikatudományi Intézetével, Szociológiai Intézetével és Világgazdasági Intézetével. Ezekkel az intézetekkel közös kutatásokat is végeztek. A főiskola számos kutatási projektszervezetet is működtet, a Geopolitikai Kutatóközpont 2007 óta működik. A kutatóközpont szervezi az oktatók és a hallgatók kutatói tevékenységét, azok publikálását, konferenciák szervezését. A kutatóközpont nemzetközi tudományos kapcsolatok kiépítésével is foglalkozik. 2009 és 2016 között egy megnyert TÁMOP projekt keretében kapcsolatba kerültek 22 európai és 32 magyar felsőoktatási intézménnyel. Publikációs tevékenységükben nagy szerepet játszanak a *politológiai* tudományok, az *informatika*, a *hadtudományok* és a *gazdálkodás- és szervezéstudományok*. Az oktatók egy része az elmúlt 5 évben, csekély számuk korábban sem publikált az oktatói területeken.

Infrastrukturális feltételek

Az oktatói létszám nagyságához képest igen gazdagnak tekinthető az infrastrukturális feltételrendszer, hátrányként említhető a városközponttól való távolság.

A képzési létszám és kapacitás

Minden évben meghirdették a nappali képzést, de a képzés egyszer sem indult el. A részidejű képzésben a tervezett felvételi létszám 10-15 fő évente. A 2009/2010-es tanévben még 14 hallgatót vettek fel. Ez a szám 21-re, illetve 18-ra nőtt a következő két évben. Ettől kezdve a felvett hallgatók száma jelentősen csökkent. A 2013/2014-es tanévben már csak 6 hallgatót vettek fel. A hallgatói létszám csökkenése erős összefüggést mutat az állami finanszírozású helyek drasztikus csökkenésével.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A főiskolán szakonként, évfolyamonként és tagozatonként megszervezett tutori rendszer működik. A tehetséges hallgatók kiválasztása céljából létrehozta egy demonstrátori rendszert is. Ez a módszer a hallgatók szerint sikeresen működik. A hallgatói létszám csökkenésével egyidejűleg a hallgatók „gondozása” gazdagabbá és rendszeresebbé vált. Ez a levelező hallgatók esetében a szakdolgozattal kapcsolatos tanári tevékenység aktivitásában mérhető leginkább. A főiskola képzési keretében szakdolgozati szemináriumokat is beiktatnak, esetenként külső konzulensek bevonásával. A mesterképzésen résztvevő hallgatók gyakran nemzetközi környezetben dolgoznak. Ezért angol nyelvtudásuk általában alkalmas arra, hogy rendszeresen idegen nyelvű irodalmat olvassanak.

Értékelés és ellenőrzés

A főiskolán külön vizsgálják az előírt kompetenciák elsajátítását. Ez a vizsgálat általában előadások és szemináriumok keretében történik. A hallgató záróvizsgára bocsátásának feltétele az elkészített és a konzulense által elfogadott szakdolgozat. A záróvizsgán a hallgató a szakdolgozatról tíz perces prezentációt készít, és válaszol a bírálókatra. Majd az előre megadott kétféle tételsorból húznak a hallgatók. Felkészülési időt kapnak, és ezt követően beszámolnak tudásukról.

A szakdolgozat témáját a hallgató dönti el. Felhasználhatja a főiskola által adott témákat, de önállóan is meghatározhat témát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvett hallgatók száma a vizsgált időszakban a részidejű képzésben 63 fő (14, 21, 18, 10). A kiadott diplomák száma ugyanebben az időszakban 17 (-3, -7, 7).

Tekintettel arra, hogy ez a szak csak részidős képzésként működik, külön tehetséggondozásról nemigen beszélhetünk.

A nyelvvizsga hiányában ki nem adott diplomák alacsony száma (1) is azt tükrözi, hogy a részidős képzésben nyelvtanilag általában felkészült hallgatók vesznek részt.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak „gazdája”, szervezeti kerete is egyben a Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet. A szak felelőse több tárgy felelőse is egyben (*nemzetközi gazdaságtani elemzés, regionalizáció és integráció, nemzetközi pénzügyek és pénzügyi intézmények, szakszeminárium*). A szakfelelősi rendszer a főiskola működésének fő oktatásszervezési elve. A szakfelelős szervezi, menedzseli, irányítja az oktatási tevékenységet a szakon, természetesen az intézetvezetővel és helyetteseivel együtt. Az intézetvezetés fő feladata az oktatás általános kereteinek és feltételeinek biztosítása, szervezése, fejlesztése, a szakfelelős felel a szakon folyó operatív oktatómunka megfelelő szakmai irányultságáért, az oktatási módszerek és az oktatás színvonalának fejlesztéséért.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási folyamatok megfelelően szervezettek. A ZSKF elfogadta a MAB észrevételeit, bevezették az ISO 9001:2000 szabvány szerinti minőségirányítási rendszert, közzéteszik a vonatkozó megfelelési mutatókat a főiskola honlapján.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés C-SWOT elemzése a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakra hivatkozik, és több szövegrészben is szerepel a *gazdálkodási és menedzsment* képzésre való utalás.

Általánosságban helyesen látják a helyzetet, de egyes esetekben a problémák jelentőségét alulbecsülik. A legfontosabb *veszélyek* a makrogazdasági-demográfiai trendekből adódnak, csökkenő jelentkezői/hallgatói létszámot eredményezve. Bár az elemzés nem tér ki a fiatalok, sőt a középiskolát végzetek körében jelentkező és fokozódó kivándorlásra, az tovább súlyosbíthatja a helyzetet. A csökkenő hallgatói létszám mellett a növekvő versennyel is számolni kell.

A főiskola az *erősségek* között fogalmazza meg a kiemelkedő oktatói állományt. Ez a pozitív vélemény csak részben felel meg a valóságnak, hiszen az oktatói állomány jórészt elöregedett, az oktatók egy részének a szakra vonatkozó kompetenciái nem állnak összhangban a végzettségükkel és kutatási irányultságuk sem követi a szakhoz szükséges kompetenciákat. A gyakorlatfókuszú oktatás, a vállalati kapcsolatok kétségtelenül az erősségek közé tartoznak.

Az *gyengeségek* közül kiemelik a Budapesten belüli kedvezőtlen elhelyezkedést, bár ugyanakkor láthatóan a budapesti hely önmagában előny. A hallgatók alacsony szintű idegennyelv-tudása és gyenge felkészültségük is kétségkívül problematikus. A *gyengeségek* között hangsúlyozzák, hogy fiatal intézményről van szó, és arra is kitérnek, hogy belföldi

és nemzetközi tanulmányi versenyeken a hallgatói összlétszámhoz képest alacsony a részvételi arány. A nagy intézményekhez képest kevesebb támogatást és pályázati forrást tudnak szerezni. Ez visszatükröződik az oktatási és kutatási projektek számában is.

Kedvező *lehetőségek* nem igazán látszanak. A külföldi hallgatók nagyobb számú fogadása nem igazán valószínű, a meglévő partnerkapcsolatok fokozódó kihasználása inkább, bár az eredmény kétséges. A *lehetőségek* között említik a nyitott egyetem koncepciójának megvalósítását, a képzés színvonalának emelését és a vállalatokkal történő kapcsolattartást. Kérdéses azonban, hogy az oktatói kar generációs problémájának kezelésére vonatkozó stratégia rendelkezésre áll-e, különös tekintettel a professzori utánpótlásra. Fontos lenne továbbá a kutatási aktivitás képzési profilhoz való kapcsolódásának biztosítása is.

Mindez akkor tudna igazán érvényesülni, ha nappali képzés is lenne.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az évente kiadott diplomák alacsony száma miatt intézkedés szükséges
2. A pályázati tevékenység fejlesztése.
3. Attraktívabb kutatási tevékenység, amivel erősíthető a nemzetközi beágyazottság.
4. A Geopolitikai Kutatóközpont keretében fejlődő nemzetközi kapcsolatok jobb felhasználása, hogy több külföldi diák tanuljon a szakon.

**Minőségértékelés a szakok országos helyzetéről:
pénzügy és számvitel alapképzési szak, pénzügy mesterképzési szak, számvitel mesterképzési szak,
biztosítási és pénzügyi matematika mesterképzési szak**

A=akkreditált (16)

AM=monitorvizsgálat (13)

Intézmény/szak	pénzügy és számvitel BA	pénzügy MA	számvitel MA	biztosítási és pénzügyi matematika MA	képzések összesen
BCE	AM	AM	AM	A (BCE-ELTE közös képzés)	4
BGE	AM	AM	A		3
BME		A	A		2
DE	A		A		2
KE	AM	AM			2
KRF	A				1
ME	A		A		2
NYME	A		AM		2
PE	A		AM		2
PTE	A	A			2
SZF	A				1
SZIE	AM	A			2
SZTE	A	A			2
TPF	AM				1
ZSKF	AM				1
Összesen 16 intézmény⁶⁵	14	7	7	1	29 képzés

A párhuzamos akkreditáció során 16 felsőoktatási intézményben csaknem 30 képzés értékelésére került sor. Ez önmagában is annak jele, hogy e szakok a bolognai felsőoktatási rendszer népszerű szakjai közé tartoznak. E szakokon jelentős számú hallgató tanul, s a jelentkezők számának jelentős megcsappanása ellenére a hallgatói érdeklődés ma is kiemelkedőnek tekinthető. Az akkreditációs tapasztalatok arra utalnak, hogy az összkép elfogadható, kirívó hiányosságokkal nem találkoztak a MAB képviselői. A képzések kb. felében az öt éves akkreditáció félidejében monitorvizsgálattal értékeli a MAB a hiányosságok javítását, és az akkreditációt a problémák orvoslásától teszi függővé⁶⁶. A viszonylag kedvező összkép nem jelenti azt, hogy nincsenek intézményspecifikus és/vagy több intézményt érintő általános problémák. Az összefoglaló értékelésben ezért árnyalt kép felrajzolására törekszünk.

Az akkreditációs vizsgálat kiinduló kérdése a **képzési és kimeneti követelményeknek történő megfelelés**. A tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a képzés tartalmát illetően az intézmények tartják magukat a vonatkozó akkreditációs normákhoz, ami azt jelenti, hogy az alapozó, a látókörbővítő és a differenciált szakmai ismeretkörök volumene és egymáshoz viszonyított aránya az elvárt kritériumokkal összhangban van. Az arányokat illetően az intézmények között megfigyelhető enyhe szóródás, de a fő arányok tekintetében szoros a kötődés az előírt normákhoz. Ugyanez mondható el az elméleti és gyakorlati foglalkozások arányáról. Különösen a főiskolákon oktatott *pénzügy és számvitel* alapszakról mondható el, hogy a gyakorlati órák és az általános értelemben vett gyakorlat szerepe nagyobb. Az ismeretkörökön belül érvényesül az intézményi sajátosság, olyan tárgyak programba kerülése, amelyekben az intézmény erősebb – az összképet illetően azonban a tárgyak azonossága vagy hasonlósága dominál. Egy-egy konkrét tantárgy tartalma és oktatási színvonala intézményenként eltérő lehet, s érzékelhetők is – akár jelentős – differenciák. Tisztában kell lennünk azzal, hogy az ismeretkörök belső struktúrájának formális egyezősége az intézmények között egészen nagy eltéréseket is mutathat mind tartalomban, mind az ismeretátadás színvonalában. Az oktatott tananyagok korszerűségével kapcsolatban kirívó hiányosságot nem tapasztaltunk, az intézményi tananyagírás és –fejlesztés azonban jelentős intézményi eltéréseket mutat mind a vonatkozó tevékenység intenzitásában, mind eredményességében.

A vizsgált szakok **személyi feltételei** alapvetően rendelkezésre állnak, problémák azonban e területen tapasztalhatók. Ami a szakfelelősök és specializációfelelősök szakmai háttérét illeti, mindegyikük rendelkezik tudományos fokozattal, legalább PhD vagy kandidátusi fokozattal. Meglepő tapasztalat, hogy a vizsgált szakokon akár szakfelelősként, akár

⁶⁵ ELTE-vel együtt

⁶⁶ Értékelés nélkül vonja meg a MAB az akkreditációt további 2 szak esetében: IBS – pénzügy és számvitel BA, NKE – pénzügy és számvitel BA.

oktatóként csak elvétve találunk akadémiai doktori címmel rendelkező oktatót. A vonatkozó szakokon oktatók jelentős részének közgazdasági alapképzettsége van, ám nem elhanyagolható azon oktatók aránya, akiknek mind alapképzettsége, mind tudományos minősítése nem közgazdasági irányú. Ebből következően *pénzügyi és számviteli* szakokon olyan oktatók tanítanak, akiknek a képzettsége, a publikációs munkássága nem közgazdasági irányultságú.

E jelenség hátterében az a tény húzódik meg, hogy a vizsgált szakok kurrensnek, népszerűek és nagy vonzerővel bíró szakmai területek voltak, ahová jó ideig nagy számban özönlöttek a jelentkezők. Erre alapozva nagyon **sok intézmény indította e szakokat**, s ehhez szükséges közgazdasági alapképzettségű és tudományos minősítésű oktatók nem álltak rendelkezésre korlátlan számban. Az oktatási piac e szegmense túltelítetté vált. Ennyire sok intézményben és szakon nyilvánvalóan **nem lehetséges** azonosan magas színvonalú szakos képzést folytatni, így az intézmények közötti **színvonalbeli egyenetlenség** az ára a nagyon sok helyen folyó *pénzügyi és számviteli* képzésnek.

A személyi feltételek biztosításának másik kardinális problémája az oktatói állomány előnytelen kor szerinti megoszlása, ami alól nagyon kevés intézmény képez kivételt. A gondot a vezető oktatók tömeges és csaknem egyidejű kiöregedése és nyugdíjba vonulása okozza. Nagyon kevés intézményre jellemző a kiegyensúlyozott oktatói korfa, s számos helyen 10-15 éves hosszúságú évfázatok hiányoznak. Több intézményben az egészségesnél nagyobb mértékben támaszkodnak **doktorandusz hallgatók** tevékeny részvételére **az oktatómunkában**. Tekintettel a vonatkozó szakok kurrens jellegére – különösen a frissen fokozatot szerzett fiatal oktatókra rendkívül erős munkaerőpiaci szívóhatás nehezedik, aminek nem könnyű ellenállni. Az intézmények között számos olyan van, ahol 5-8 év múlva igen nagy nehézséget okoz majd az akkreditációs követelmények teljesítése a személyi feltételek tekintetében.

A vizsgált intézményekben a *pénzügy-számviteli* képzéshez kötődő **tudományos háttér** alapfokon mindenütt megvan. Nagyok az intézmények közötti különbségek, s kiemelkedő tudományos kutatási bázisról igazán kevés helyen beszélhetünk. A kétféle bolognai rendszer meghonosodásával ugrásszerűen megnőtt az oktatandó tárgyak száma és az oktatók óraterhelése, ami kellő magyarázattal szolgál a tudományos munka háttérbe szorulására. Megnyugtató tényként leszögezhetjük, hogy több intézményben szakirányú kutatási programok vannak, amelyekből tudományos publikációk is születnek. Másfelől azonban azt is hangsúlyoznunk kell, hogy a *pénzügyi-számviteli* alap- és mesterszakokon számos olyan oktató tevékenykedik, akinek – nem szakirányú oktatói-kutatói múltjából következően – tudományos közleményei a tartalmukat tekintve akár igen távol is eshetnek az oktatott szakterületről. Amíg alapfokon és globálisan elfogadhatónak tartjuk az oktatói publikációs teljesítményeket, addig azok belső struktúrájáról ezt kevésé mondhatjuk el.

Talán az **infrastruktúra** az a terület, ahol a legeggyöntetűbben tekinthetjük kedvezőnek az oktatási feltételeket. Ez a megállapítás egyaránt vonatkozik az általános és speciális feltételekre is. Különböző pályázatokból származó forrásokból, célzott állami segítséggel, önerőből az intézmények döntő többsége sokat tett az intézményi infrastruktúra fejlesztése érdekében. A látogatások során találtunk kiemelkedően ideális oktatási körülményeket, ugyanígy szerényebben ellátott intézményeket, az átlag azonban kifejezetten megnyugtató képet sugallt.

A szakos **hallgatói létszám** utóbbi években bekövetkező **csökkenése** egyértelművé tette, hogy az intézmények többségében nincs hallgatói zsúfoltság, sőt több helyen kifejezetten alacsony létszámú (különösen mester) szakos csoportok jöttek létre. Ebből következően a kapacitásokat a képzési létszám csak részlegesen (néhány helyen töredékesen) fedi le. Nagyon kevés olyan intézményt találunk, ahol a kapacitás kihasználtsága 50-100% között van. Az intézmények többségében a rendelkezésre álló képzési kapacitás lényegesen magasabb hallgatói létszám kiszolgálására lenne képes. A hallgatói létszám általános csökkenésének elsősorban nem szakspecifikus okai vannak, a *pénzügyi-számviteli* szakok az idők során semmit nem veszítettek vonzerejükből. A létszám csökkenésének vannak demográfiai okai, és abban nyilvánvaló szerepet játszott e szakok költségtérítésessé tétele is. Elgondolkodtatónak véljük, hogy az alapszakot elvégzett hallgatók tekintélyes hányada azonnal **munkába áll**, nem folytat mesterszakos tanulmányokat. Érdekes tapasztalat, hogy a *pénzügyi és számviteli* mesterszakokra más alapszakot végzett hallgatók jelentős arányban jelentkeznek.

A **tudásátadás módjainak** változatossága keveset bővült a képzések előző akkreditációja óta, a hagyományos oktatási formák dominálnak. Az előadás/szeminárium munkamegosztás meghatározó, s még ma is elmarad a kívánatostól az egyéni (otthoni) hallgatói munka aránya. A hallgatói csoportfeladatok megoldása egyre nagyobb teret nyer, ami azonban gyakran nem jár együtt egyenletes hallgatói terheléssel és teljesítménnyel a csoporton belül. Öröndetes tény, hogy az intézmények többségében rendszeres **tananyagfrissítés** folyik, s egyre szélesebb körben vonják be a tananyagba a nemzetközi szakmai újdonságokat. Az intézmények változatos módszereket alkalmaznak a hallgatói munka módszertani segítésére. Ebben különösen fontos szerep jut a módszertani segédleteknek. Bár a *pénzügyi-számviteli* szakterület sajátosságai indokoltá tennék, mégsem tekinthető széles körben érvényesülő gyakorlatnak a szakanyagok idegen nyelven történő olvasása és tartalmának elsajátítása.

A nagyobb, többkarú intézményekben a hallgatók nemzetközi **mobilitása** jelentős, kisebb intézményekben azonban sem a beáramló, sem a kiáramló nemzetközi hallgatói mobilitás nem jellemző.

A hallgatói felkészültség **számonkérése** minden intézményben kiegyensúlyozott, kollokvium/gyakorlati jegy rendszerben történik, teljesíthető hallgatói terhelés mellett. Újszerű látogatási tapasztalatként értékelhető, hogy az utóbbi évtizedben a főtárgyi **szigorlatok** az intézmények jelentős részében megritkultak, sőt több intézményben **meg is szűntek**. Számos helyen ez ahhoz vezetett, hogy az alapszak tanulmányait lezáró vizsga kimerül a diplomamunka védésében. Természetesen több olyan intézmény van, amely mindmáig fenntartotta a tételes szigorlati számonkérést a záróvizsga rendszerén belül.

Az alapképzést folytató intézményekben a **szakmai gyakorlat** különösen nagy figyelmet érdemlő képzési mozzanat. Egyértelműen a bolognai képzési rendszer előnyeként tekinthető az egy egész szemesztert kitevő gyakorlat szakmai szerveződése a képzési rendszerben.

A **szakdolgozati** témaválasztásban az intézmények többségében nagyfokú hallgatói önállóság érvényesül. A megtekintett diplomamunkák szakmai igényességéről tanúskodnak mind tartalmi, mind formai értelemben.

A **képzés eredményessége** változatos képet mutat; több tényező is szerepet játszik abban, hogy a felvett és tanulmányaikat elkezdő hallgatók milyen arányban kapnak végül diplomát. Vannak intézmények, ahol nagyfokú hallgatói lemorzsolódás tapasztalható, más intézményekben viszont egészen minimális ez az arány. A diplomát kézhez kapó hallgatók helyenként nem túl magas aránya a nyelvvizsga hiányából adódik. Bár az intézmények némelyike példás erőfeszítéseket tesz a szaknyelvi képzettség javítására, vannak intézmények, ahol a diplomához jutó hallgatói arány ily módon történő emelésére sor került.

Az intézmények – kivétel nélkül – kedvező tapasztalatokat közöltek végzett hallgatóik elhelyezkedési esélyeiről. A *pénzügyi-számviteli* szakokon szerzett diplomamunkaerőpiaci értéke nagy, s ennek megfelelő az ott végzett hallgatók piaci fogadtatása.

Az intézmények mindegyike rendelkezik formalizált **minőségbiztosítási rendszerrel**, de – ami még fontosabb – a minőség alakulásának folyamatos figyelése alapfeladattá vált. A vizsgált képzéseket általában intézetek, tanszékek gondozzák, s ez az oktatási folyamat minden mozzanatára kiterjed, az oktatói teljesítmények mérésétől a hallgatói elégedettség vizsgálatáig. A látogatás során a vonatkozó képzések gondos menedzselését tapasztaltuk még a karok és intézményvezetők részéről is. A vizsgált szakok kari-intézményi érdekvédelme mindenütt megoldott és jól működő folyamat. Megnyugtató tény, hogy a mérésekből és vizsgálatokból nyert információkat a vonatkozó karok (vagy az egész intézmény) felhasználják a minősítésben és döntéshozatalban.

Az akkreditációs látogatás előzményeként készült intézményi önértékelések egészében és részleteiben arról tanúskodnak, hogy az intézmények reálisan látják helyzetüket a C-SWOT elemzés *korlátok – erősségek – gyengeségek – lehetőségek – veszélyek* keretrendszerében. Ez egyaránt vonatkozik az intézményi belső működésre és a külső környezeti körülményekre és feltételekre. A vizsgált szakokon oktató intézmények tisztában vannak azzal, hogy az oktatási piac jelentős részét birtokolják, így expanziós tervek megfogalmazásának kevés realitása lenne. A jövő inkább a kisebb hallgatói létszám mellett minőségi oktatás választása felé mutat. Felértékelődhet a hallgatókkal való egyéni foglalkozás és a tehetséggondozás jelentősége.

A vizsgált terület oktatáspiaci telítődése miatt a jövőben az intézmények csak **egymás rovására** növelhetik piaci részesedésüket. E helyzet progresszív irányú kimenete lenne, ha az intézmények közötti nemes versengés döntene az intézményi arányok növekedéséről-csökkenéséről, s nem – bármilyen indokokkal alátámasztott – adminisztratív beavatkozás. Feltétlenül figyelemmel kell lenni arra, hogy a vonatkozó intézmények között több olyan van, amelynek fontos regionális munkaerő-kibocsátó funkciója is van. A tapasztalatok alapján a vizsgált szakok mindegyike akkreditálható volt, a képzések kb. felében a MAB olyan problémákat tárt fel, amelyek alapján közbülső monitoringgal egészül ki az akkreditálás.

Pénzügy és számvitel alapképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>pénzügy, számvitel</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/101.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/5/1. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- egyes tantárgyfelelősök nem vesznek részt a képzésben.
- vendégoktató tantárgyfelelős, illetve tudományos fokozattal nem rendelkező tantárgyfelelős van a képzésben.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A BCE Gazdálkodástudományi Karán a *pénzügy és számvitel* alapszakon magyar nyelvű, teljes idejű nappali képzés folyik. A szakon végzetek a diplomával együtt megkapják a mérlegképes könyvelői oklevelet is, ami nagy vonzerő a szakon, s az elhelyezkedést segíti.

A képzési követelményeknek való megfelelés alapvetően biztosított: a képzési ágon belüli közös képzési szakasz 80 kredites értéke érvényesül (84 kredit), a szabadon választható tárgyak minimum 9 kredites követelménye teljesül (13 kredit), szakdolgozathoz rendelt kreditérték nincs (a KKK-nek megfelelően), a gyakorlati ismeretek minimális 102 kreditértéke teljesül. A meghatározó ismeretkörökre vonatkozó előírások teljesülnek, így a közgazdaságtani/módszertani/üzleti alapozó ismeretek 80-90 kredites követelménye (84 kredit), a társadalomtudományi ismeretek 10-20 kredites ajánlása (13 kredit), a szakmai törzsanyagra vonatkozó 70-90 kredites előírás (83 kredit). Az összkredit értékét 20%-kal meghaladó kreditértékű tantárgy kínálat biztosított (elméleti gazdaságtani 9, társadalomtudományi 21, választható szakmai törzstárgy 30 vagy 21 kredit specializáció függvényében).

Két specializáció – *pénzügy és számvitel* – kialakítására került sor, a 27 kredites minimumérték teljesül, szakmai tartalmuk megfelelő.

A szakmai nyelvi képzés csak szabadon választható 2 féléves kurzusként jelenik meg, de nagyon magas (90% körüli) a belépéskor nyelvvizsgával rendelkezők aránya, így ez nem okoz gondot a szakmai nyelvvizsgára történő felkészítés szempontjából.

Positívként említhető a tantárgystruktúra nem szétaprózódott jellege, a relatíve magas tantárgyi kreditérték (5 kredit az alapozó tárgyaknál, 3-4-5 kredit a szakmai törzstárgyak és specializációtárgyak nagy részénél).

A tananyagok alapvetően külföldi *pénzügyi* és hazai célra kifejlesztett *számviteli* szakkönyvek. Jelentős a kar tananyagfejlesztési tevékenysége, különösen az alapozó és a szakmai törzstárgyak esetében. A *számviteli* és a *pénzügyi* tárgyak oktatói, tananyagai között jó az együttműködés, a határterületeken a hallgatók részletes ismeretanyagot kapnak. A tárgyak szintézise (például a rendkívül magas színvonalú *vállalatértékelés* tárgy keretein belül) megvalósult.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *számvitel* specializáció felelőse, Lukács János a *számviteli* szakma kiemelkedő egyénisége. Szakmai szervezetek szövetségének elnöke. A szakmai tananyagok döntő részének szerzője/társszerzője. Több szakmai folyóirat szerkesztőbizottsági tagja, számos hazai és nemzetközi konferencia előadója. CSc-fokozattal rendelkezik

közgazdaságtudományból, 1 alapozó tárgy és 2-2 szakmai törzstárgy, illetve specializációtárgy felelőse is. A *pénzügy* specializáció felelősének, Fazakas Gergelynek a szakmai/tudományos megfelelése szintén biztosított, PhD fokozattal rendelkezik közgazdaságtudományból, 1-1 szakmai törzs-, illetve specializációtárgy felelőse. Az oktatók szakmájuk elismert képviselői, többségük fontos hazai, esetleg nemzetközi szervezetekben szakmai funkciókat töltött vagy tölt be. Nyelvismeretük általában jó. Egyes oktatók a határon túli felsőoktatásban is részt vesznek.

Az adózási ismeretek, költségvetési intézmények gazdálkodása, befektetési ismeretek, számvitel speciális kérdései tantárgyak felelősei tudományos fokozattal nem rendelkeznek, beosztásuk docens, tanársegéd, illetve PhD hallgató. **Vendégoktató a pénzügyek gazdasági joga tantárgy felelőse, tudományos fokozata nincs.**

Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány messzemenően teljesül, a V oktatókra vonatkozó max. 20%-os arány szintén, ugyanakkor az önértékelésben az összes oktató száma (187) nem egyezik meg az AT+AE+V oktatók számával (175).

A gyakorlatorientált szakon óraadókat is igénybe vesznek. Ebből adódik, hogy bár a fokozattal rendelkező oktatók száma az elmúlt évtizedben a szakot gondozó Pénzügyi, Számviteli és Gazdasági Jogi Intézet tanszékeinek a többszörösére emelkedett, a szak oktatóinak csak 45,5%-a rendelkezik tudományos fokozattal (3 fő az MTA doktora, 30 kandidátus, 52 PhD). Az oktatásban számos PhD hallgató is részt vesz.

Az oktatói kar beosztás szerinti megoszlása nem feltétlenül szerencsés: a főiskolai/egyetemi tanárok és docensek aránya csak 26%. Az életkor szerinti megoszlás kevésbé problémás, azonban a 13 professzor közül tízen 55 évnél idősebbek. Az utánpótlás szempontjából pozitívum a szakot gondozó intézet 10 főállású PhD hallgatója.

Tudományos háttér

A szakon folyó képzés tudományos háttére kiemelkedő. Jelentős publikációs eredményeket mutat fel az oktatók többsége, különösen az alapozó és a szakmai törzstárgyak oktatói. A pályázati aktivitás is fokozott mértékű a Gazdálkodástudományi Karon.

Az oktatók külföldi egyetemekkel való kapcsolata folyamatos. Kiemelendő a szakot gondozó intézet konferenciaszervezési aktivitása is.

Infrastrukturális feltételek

A képzés tantermi és számítástechnikai infrastrukturális feltételei biztosítottak, a Bloomberg adatszolgáltatóval közösen működtetett Pénzügyi Laboratórium is fontos pozitívumként említhető. A *pénzügyi-számviteli informatika I-II.* tárgyak oktatása, a *befektetési ismeretek, vállalati pénzügyek, vállalatértékelés* tárgyak számítógépes termekben is történő oktatása a képzés megfelelő informatikai háttéréről tanúskodik, a két számítógépes teremben elérhető adatbázis-kezelő szoftverek a régióban egyedülálló módon támogatják az oktatás gyakorlatorientációját. A 472.000 kötetes könyvtár megfelelő háttérrel biztosít a szakirodalom-ellátottság szempontjából, a 24 külföldi szakfolyóirat rendelkezésre állása szintén pozitív elem. A PhD disszertációk, szak- és TDK-dolgozatok elektronikus archívuma is jelentős mértékben hozzájárulhat a hallgatók felkészítéséhez.

Az egyetemen működő jegyzetbolt forgalmi tapasztalatai tükrében megfelelő a hallgatók kari jegyzetekkel, egyéb szakirodalommal való ellátása.

A tanulástámogatási módszerek közül kiemelendő a Moodle (e-learning rendszer) használata.

A képzési létszám és kapacitás

A képzés igen népszerű a jelentkezők körében. Ez a népszerűség az adatok tanúsága szerint 2009 és 2014 között töretlenül fennállt, a finanszírozási rendszer változása ellenére. Az éves tervezett felvételi keretszám a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 200 volt; több évben ennél több hallgatót vettek fel: 230, 221, 196, 205, 197.

A kapacitáskihasználtság megfelelő. Az összes jelentkező száma – egy év kivételével – meghaladta a keretszám hatszorosát, az első helyes jelentkezések száma pedig a kétszeresét.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A felkínált tanórák száma: 1800, ennek fele előadás, fele szeminárium. A kompetenciák megszerzéséhez a sok gyakorlat elengedhetetlen. Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő, az alapozó ismeretek, a szakmai törzssanyag tárgyai s a specializációtárgyak esetében is jelentős a gyakorlatok szerepe, melyek megfelelő létszám (25-30 fő) mellett működnek. Jellemző az önálló feladatmegoldás, kiselőadásokra van mód, illetve fontos a házi dolgozatok készítésének szerepe is. A hallgatók ugyanakkor kritikaként fogalmazták meg a magas szemináriumi csoportlétszámot.

A tömegképzésben az erősen túlterhelt tanároknak kevés lehetőségük marad személyes kapcsolatra a diákokkal. A tanulásban a tanári segítségnyújtást leginkább az elektronikus rendszeren keresztül feltett kérdések-válaszok jelentik.

A gyakorlati képzés tekintetében kiemelendő a számviteli tárgyak gyakorlatorientáltsága, a *pénzügyi-számviteli informatika I-II.*, illetve a pénzügyi oktatásban a *befektetési ismeretek, vállalati pénzügyek, vállalatértékelés* tárgyak szoftveres támogatása. Az oktatók esetenként bevonják a hallgatókat vállalati kutatásaikba, ami gyakorlati tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít a hallgatók számára.

A kar Erasmus aktivitása mind kifelé, mind befelé megfelelő, az egyetemi kapcsolatok száma, földrajzi orientációja kellően diverzifikált.

Értékelés és ellenőrzés

A tananyag ismeretének értékelése történhet: a szorgalmi időszakban a tanórán tett írásbeli vagy szóbeli beszámolóval, írásbeli (zárthelyi) dolgozattal, otthoni munkával készített feladat értékelésével, a vizsgaidőszakban tett vizsgával. A szóbeli vizsgák alkalmazása kevésbé gyakori. A számonkérés módját a tantárgyfelelős határozza meg. A tantárgyi követelményeket az operatív tantervbe foglalt Tantárgyi adatlapok tartalmazzák, amelyeket az oktatás első hetében az órákon ismertetnek a hallgatókkal. A dolgozatok javítását esetenként demonstrátor végzi, ami nem egyértelmű pozitívum, bár a szak jellegét tekintve sok dolgozat megoldó kulccsal elvileg javítható. A leginkább gyakorlatorientált tantárgyak számonkérése gyakorlati jegy, e kurzusok esetében a diákok munkáját hétről hétre értékelik. A hallgatók visszajelzései alapján az ezeken a kurzusokon szerzett, valós gyakorlati ismerete, a szerzett kompetenciák később a tényleges *befektetési, pénzügy-számviteli* gyakorlatban jól használhatók.

A kar jelentős, gyakorlati helyet biztosító kapcsolatrendszerrel (hazai és külföldi vállalatok, intézmények, nonprofit szervezetek) rendelkezik, ugyanakkor a szakmai gyakorlaton részt vevő hallgatók tapasztalatai változóak a gyakorlati helyek szakmai kompetenciájukat fejlesztő hatásáról.

A szakfelelős és a szakmaigyakorlat-szervező szakmai feladatköre összehangoltan biztosítja a megfelelő gyakorlati képzés kereteit. Pozitívum a szakmai gyakorlat kettős értékelése, a gyakorlatszervező és a külső konzulensek együttműködése, ugyanakkor különös megoldás a szakmai gyakorlat teljesítése 4 vagy 6 aktív félév után, a szorgalmi időszakon kívül. A gyakorlati félév 12 hét, 480 óra.

Mindemellett fontos elem a hallgatók gyakorlati ismereteinek biztosítása szempontjából az oktatók jelentős vállalati kapcsolatrendszere, vállalati kutatásokban való részvétele, továbbá a gyakorlati szakemberek részvétele a képzésben óraadóként, illetve egyéb vendégelőadások keretében. A külső szakemberek a gyakorlati ismeretterjesztő előadásokon túl is jelentős szerepet vállalnak gyakorlati helyek biztosítójaként, szakdolgozati témavezetéssel, opponensként.

A szakdolgozati témaválasztás rendszere megfelelő, különösen pozitívan értékelhető a kötelező *tanulás- és kutatómódszertan* az 1. és a *szakszeminárium* a 6. szemeszterben, ez megfelelő felkészítést jelent a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez. A szakdolgozatokat kari és külső opponensek bírálják. A *pénzügy-számvitel* alapszakos hallgatók a szakdolgozatot döntő részben egy-egy elméleti probléma gyakorlati bemutatásának szentelik, azaz valamilyen valós vállalati *pénzügyi, számviteli* adatsort, piacot, döntési, értékelési helyzetet elemeznek.

A záróvizsgának a védésre s a szakdolgozathoz kapcsolódó kérdésekre történő szűkítése nem szerencsés.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban (0, 143, 164, 138, 281) 726 diplomát adtak ki. 2,5-8% között változik a nyelvvizsga hiánya miatt diplomát nem kapott hallgatók aránya. A hallgatók számos esetben két nyelvvizsgával lépnek be a szakra. Mind a képzés során, mind pedig a továbbtanulást illetően motiváltak, kb 50%-uk tovább megy mesterképzésre. Aki nem megy tovább, az pár hónapon belül sikeresen elhelyezkedik, többnyire annál a vállalatnál, ahol a féléves szakmai gyakorlatát töltötte.

Megfelelő a tehetséggondozás rendszere: a demonstrátori rendszerbe történő bekapcsolódás biztosított (a képzésen évente 25-30 demonstrátort foglalkoztatnak), élénk a TDK-tevékenység, a szakkollégiumok közül 6 tevékenységébe kapcsolódhatnak be a *pénzügy és számvitel* alapszakos hallgatók. A Befektetések és Vállalati Pénzügyek Tanszék alkotótáborai és havi előadásai is pozitívként értékelhetők a hallgatók orientálása, a tehetséggondozás szempontjából.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős és a specializációfelelősök, illetve a tanszékvezetők és a programigazgatók közötti munkamegosztás megfelelő, erős a szakfelelős érdekérvényesítési képessége a különböző kari fórumok felé. A szakot a Pénzügyi, Számviteli és Gazdasági Jogi Intézet gondozza, az intézet igazgatója a szak felelőse. Szervezetileg három tanszék gondozza a szakot, a Befektetések és Vállalati Pénzügyek Tanszék, a Pénzügyi Számviteli Tanszék, valamint a Vezetői

Számviteli Tanszék. Képviselőjük a kari intézményekben megfelelő, együttműködésük jó.

Megfelelő gyakorisággal kerül Kari Tanács elé a kar oktatási stratégiájának megvitatása, oktatási eredményességének értékelése (képzési portfólió átalakítására vonatkozó igény, keresztfélèves képzés létjogosultsága).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az oktatói bemenet minőségirányítása szabályozottnak értékelhető, a belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak saját hallgatóik kinevelésére, előléptetésekre. A külső forrásokra történő támaszkodás nem jellemző, az egyetemi tanárok utánpótlása szempontjából jelentkehetnek problémák, erre a C-SWOT analízis is utal.

A megfelelő tudományos aktivitás és a tananyagfejlesztési tevékenység biztosítja az új eredmények beépülését a képzésbe.

Az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése és az oktatók folyamatos tanszéki értékelése megfelelően működik a karon, pozitívum a hallgatói értékelésnek a teljesítményértékelési rendszerre való visszahatása.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer jól kiépített, a végzett hallgatók elhelyezkedési tapasztalatai tekintetében a szakterületnek megfelelő elhelyezkedés aránya megfelelő, jelentős a szerepvállalás mind a fővárosi, mind a vidéki, mind pedig a külföldi munkaerőpiaci igények kielégítése szempontjából.

A szakon végzettek e-mail címet nyilvántartják, részükre éves rendszerességgel találkozókat, alumnis előadásokat szerveznek, amelyek – a visszajelzések alapján – népszerűek.

Pozitívként értékelhető a belépő hallgatók motivációinak, elvárásainak, jellemzőinek felmérése, illetve a végzős hallgatóknak a képzés egészéről alkotott elképzelésének feltérképezése, hasonlóképpen a szakmai gyakorlatra vonatkozó hallgatói/vállalati értékelés is a kimeneti minőség értékelése szempontjából.

A hallgatók tanulmányok melletti munkavégzése az önértékelés szerint nem eredményezi az óralátogatottság csökkenését és a tanulmányi eredmények romlását (ez a hallgatói visszajelzések tükrében megkérdőjelezhető), de javítja az elhelyezkedési esélyüket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szak *erősségei*: a kiváló hallgatók, a gyakorlatias képzés és a nemzetközi tananyag alapuló oktatás, a jó informatikai támogatás, a jó kapcsolat a „felhasználókkal”, gyakorlati munkahelyekkel, ennek következtében a hallgatók jó munkaerőpiaci lehetőségei.

Gyengeségek: az oktatók túlterheltek, nem tudnak eleget publikálni, a jó szakmai felkészültségű oktatók nem eléggé motiváltak a fokozatszerzésre, a fiatal oktatókat nehéz megtartani egyrészt az anyagi honorálás lehetőségei és az intézmény sorsának bizonytalansága miatt (ami a hallgatókat is távol tarthatja). Felvetődik a tömegképzés problémája a minőségi oktatás, a tehetséggondozás szempontjából. Hangsúlyosak a belépő hallgatók felzárkóztatásának a problémái.

Fontos lenne stratégia kidolgozása az oktatói kar generációs problémájának kezelésére – különös tekintettel a magas óraterhelésre –, ide értve a professzori utánpótlást, a habilitációt is.

Veszélyeztető tényezők: az említett humán erőforrás fluktuációja, az anyagi lehetőségek beszűkülése a fiatalabb oktatók tanulmányút-, konferenciatámogatására s a gyorsan avuló géppark cseréjére; a szabályozási bizonytalanság. Az önköltséges képzés miatt romolhat a hallgatói minőség.

Nem jelenik meg *veszélyként* az elemzésben a hallgatók külföldi (vagy akár fővároson belüli) elvándorlásának problémája.

Kitörési lehetőségek: A külföldi hallgatók létszámának növelése céljából is angol nyelvű és levelező képzést indításának tervét említik – ennek a jelenlegi oktatói leterheltség mellett nehézségeit lennének. Az online kurzusok jobb kihasználására való törekvés reálisabbnak látszik. Tervezik a külföldi partnerekkel a kapcsolatok fejlesztését, erre a *pénzügyek, nemzetközi számvitel* témáiban kínálkozna is lehetőség.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

4. Részidejű, illetve idegen nyelvű képzés jelenleg nincs a szakon, de tervként levelező, illetve angol nyelvű képzés indítása megjelenik a C-SWOT analízisben, ezek indítása megfontolandó.
5. A tervezett angol nyelvű képzés akkreditálását kérik a MAB-tól.
6. Megfontolásra ajánlott a záróvizsga rendszerének átalakítása, a számonkérésben komplex szóbeli vizsga keretében a hallgatók ismereteinek, kompetenciáinak értékelése.
7. A C-SWOT analízisben jelzett szándékot „szélesebb és mélyebb ismereteket adó képzési tartalomra” konkretizálják a tantárgyi tartalmakban.
8. A C-SWOT analízisben jelzett szándékot a végzős vagy TDK-kon részt vett hallgatókkal a közös publikálási lehetőség jobb kihasználására empirikus vizsgálatokon alapuló kutatásokat feltételezve lehetne megvalósítani.

<p>Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar, Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg</p> <p style="text-align: center;"><i>pénzügy és számvitel alapszak</i> alapképzési szak <i>pénzügy; számvitel</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2008/1/XII. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)</p> <p>angol nyelvű képzés MAB határozata: a MAB nem véleményezte</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p> <p>2016/1/VII/5/2. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar és angol nyelvű, továbbá távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>
--	---

A monitor eljárás oka:

- a budapesti képzésben a tantárgyfelelősök két tantárgy oktatásában nem vesznek részt,
- a zalaegerszegi képzésben a tantárgyfelelősök több tantárgy oktatásában nem vesznek részt, és a tárgyak oktatói az esetek több mint 30%-ában nem rendelkeznek tudományos fokozattal,
- az idegen nyelvű képzés személyi feltételei problematikusak.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakot a főiskola nappali, levelező és távoktatásos formában indítja magyar nyelven, Budapesten a Pénzügyi és Számviteli Karon (PSZK) és a Gazdálkodási Karon, Zalaegerszegen (GKZ), valamint nappali formában, angol nyelven a PSZK-n. A képzés tanterve nagyrészt megfelel a KKK-nak, a tantervben szereplő tantárgyak alkalmasak a KKK-ban meghatározott ismeretek átadására. Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő. A KKK alapján a képzési ágon belüli közös képzési szakasz minimális kreditértéke 80 kredit, a szak esetében az általános alapozó modul összkredit értéke 79, míg az alapképzési szak közös modulja (szakmai törzsanyag) 57 kreditet tesz ki. A meghatározó ismeretkörök közül a közgazdaságtani/módszertani/üzleti alapozó ismeretekre vonatkozó 80-90 kredites követelmény így nem teljesül: 79+3 kredit kötelezően választható ismeret(A2)=82 kredit, de a *gazdasági jog 1. és 2.* társadalomtudományi ismeretkörbe sorolandó (3+3 kredit), így csak 76 kredit az alapozó ismeret. A szakon *pénzügy és számvitel* specializációkat választhatnak a hallgatók. A KKK alapján a specializációhoz rendelhető minimális kreditérték: 27 kredit, a szakon megjelenő specializációk 33 kredit értékűek, bár ebből 6 kredit a két specializációban megegyezik egymással, így a valós „specializáció távolság” épp 27 kredit. A Zalaegerszegen folytatott részidejű képzés vonatkozásában viszont a választási lehetőség csak elvi, gyakorlatilag évek óta csak *számvitel* specializáció indítására kerül sor.

A mintatanterv szerint az egyes tantárgyak erősen elaprózottak, nagyon sok 2 vagy 3 kredites tantárgy szerepel a képzési tervben. A tananyagok megfelelőek.

A részidejű és a távoktatásos képzés vonatkozásában az azonos tantárgystruktúra pozitívumként értékelhető a diplomák egyenértékűsége szempontjából, az óraszámok a nappali képzési formához képest a levelező képzésben 35%-os arányt képviselnek, a távoktatásos képzésben ez a teljes idejű képzés óraszámához viszonyítva 28%-ot jelent, ami megfelelőnek tekinthető.

Személyi feltételek

A szakfelelős és a *számvitel* specializáció felelőse, Siklósi Ágnes teljes munkaidőben foglalkoztatott, főiskolai docens. 22 éve oktat számviteli tantárgyakat. Oktatási tapasztalata minden szempontból megfelelő. Tudományos háttére kifejezetten illeszkedik az általa oktatott tantárgyakhoz, azonban mindenképp meg kell említeni, hogy mindösszesen (az

MTMT adatbázisa alapján) 14 tudományos közleményt jegyez, amelyekre egyetlen hivatkozás sem érkezett. Mindazonáltal minden szakmai és formai kritériumnak megfelel. A szakon egy alapozó tantárgy felelőse, de az általa vezetett *számvitel* specializáció egy tárgyának sem tantárgyfelelőse. A *pénzügy* specializáció felelőse, Farkas Szilveszter teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi docens. Több évtizedes oktatói tapasztalattal bír, az MTMT adatbázis alapján 45 tudományos közleményére 74 hivatkozás érkezett. Esetében a közlemények fókuszja nem feltétlenül harmonizál az általa oktatott tantárgyakkal.

A képzésben résztvevő oktatók AT/AE/V aránya 98/12/2, (ami eggyel kisebb értéket mutat, mint az önértékelés másik táblázata szerint a képzésben résztvevő oktatók száma, ami 113), teljesíti az alapszakkal kapcsolatos követelményeket. Mindezek alapján a képzésben felkínált tantárgyak száma nagyjából fele az oktatói létszámnak. A tantárgyfelelősök két kivétellel minden esetben részt vesznek az általuk vezetett tantárgy oktatásában.

Az elmúlt évtizedben a PSZK nagy hangsúlyt fektetett a fokozatszerzésre, így a 113 oktató közül 63 rendelkezik PhD-val. Egyetlen tantárgyat leszámítva minden tárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal.

Az oktatók óraterhelése nagyon jelentős szóródást mutat (2 és 35,6 óra között szóródik), a 15 óra fölötti már ellehetetleníti az akadémiai munkát és előrejutást, pedig a képzésben résztvevő oktatók jelentős része ebbe a kategóriába esik.

Az oktatói kar beosztás szerinti megoszlása megfelelőnek tekinthető, életkor szerinti megoszlásuk sem tűnik problémásnak, arra viszont fel kell hívni a figyelmet, hogy mindkét egyetemi tanár és a főiskolai tanárok több mint 90%-a 55 év feletti.

A távoktatásban ugyanazok az oktatók vesznek részt, akik a nappali képzésben. A távoktatás során kialakított követelmények teljes mértékben megegyeznek a nappali képzésben megjelenő követelményekkel.

A meglehetősen szerény hallgatói létszámmal futó angol nyelvű képzésben résztvevő oktatók nyelvtudása a rendelkezésünkre álló információk alapján elfogadható. Az angol nyelvű képzés legfőbb célja, hogy az Erasmus programban cserehallgatókat tudjanak fogadni, és így biztosítsák az intézmény saját hallgatói számára a külföldi áthallgatás lehetőségét. Problémát jelent ugyanakkor az idegen nyelven oktatott tárgyak esetében az oktatói összetétel. Ha az idegen nyelvű oktatási programok feltételeinek akkreditációs megfelelését vizsgálnánk, nagyszámú tárgy esetében kellene negatív eredményt jeleznünk. Az idegen nyelvű oktatásra a magyar nyelvű akkreditáció alapján kerül sor, ez a jelenlegi jogértelmezés szerint teljes mértékben jogszerű. Ha azonban az előírt követelményeket külön az idegen nyelvű képzés esetében is érvényesítenénk, hiányoznának e feltételek (szakképzettség, tudományos minősítettség, megfelelő foglalkoztatási jogviszony). Sok esetben ugyanis középiskolai tanári vagy más, nem közgazdasági végzettséggel, tudományos fokozat nélkül, esetleg vendégoktatóként oktatják az adott tárgyat.

A zalaegerszegi képzés szakfelelőse, a specializáció felelősök és a tantárgyfelelősök megegyeznek a budapesti képzési helyszín oktatóival, többségük azonban nem vesz részt a tantárgya oktatásában, tekintettel arra, hogy az egyes tantárgyak felelősei intézményi szinten kerültek kijelölésre. A főiskola szerint – figyelemmel az intézmény méreteire és a hallgatói létszámra – nem életszerű, hogy a tantárgyfelelősök valamennyi oktatási program esetében részt vegyenek az érintett stúdiumok oktatásában. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a szak és az intézmény megfelelő mechanizmusokkal rendelkezik annak biztosítására, hogy az oktatott tananyag tartalma és minősége az oktatás során egységes legyen. Sokkal komolyabb probléma azonban az, hogy a zalaegerszegi campuson az oktatásban résztvevő 30 oktató közül mindössze 11 rendelkezik tudományos fokozattal, köztük 2 nyelvtanár. 44 tantárgy esetében a helyi oktató nem rendelkezik tudományos fokozattal, a szaktárgyak oktatóinak lényegében nincs fokozatuk: a *számvitel* specializáció differenciált szakmai ismereteit oktatók közül senkinek sincs. Az oktatók óraterhelése itt is jelentős szóródást mutat, ugyanakkor az óraszámok terjedelme szűkebb: 1 és 23 közötti. Ilyen oktatói állománnyal nehéz elképzelni, hogy a képzés képes felkészíteni a hallgatókat a mesterképzésbe történő továbblépésre.

Tudományos háttér

A PSZK tudományos teljesítménye nem nevezhető kiemelkedőnek, de mindenképp elfogadható. Évente átlagosan 150 tudományos közlemény születik, amelynek kb. 20%-a idegen nyelvű, bár vitathatatlanul nem az „A” kategóriás folyóiratokra koncentrálnak. Ez annyit jelent, hogy évente nagyjából 1,5 közlemény/fő a kibocsátás. Összességében látszik a karon, hogy törekszik a minél komolyabb helytállásra, hiszen konferenciákat szerveznek, jelentős részt vállalnak az OTDK szervezésében.

A PSZK két jelentős OTKA-pályázatban vesz részt, melyek egyike a közpénzügyekhez, a másik a vállalkozásfinanszírozási témakörhöz kapcsolódik. 3 más pályázati projektben is vállal szerepet, jelentős külföldi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. Fontos kezdeményezés a kettős diploma kiadásának terve.

A GKZ-n az oktatók publikációs összteljesítménye évente átlagosan kari szinten nem éri el a 8 dolgozatot, azaz egy

oktatónak átlagosan háromévente jelenik meg egy írása. A publikációs aktivitás tehát meglehetősen szerény, szakmai műhelyről a GKZ esetén semmilyen szinten sem beszélhetünk, és az oktatók részéről e téren tapasztalt motiváció is kifejezetten szerény volt.

A GKZ 3 pályázati projektben vállal szerepet, melyek témája többé-kevésbé kapcsolódik a szak képzési profiljához.

Infrastrukturális feltételek

Mind a PSZK, mind a GKZ megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkezik. A tantermek, számítástechnikai laborok megfelelő számban és méretben állnak rendelkezésre, kihasználtságuk azonban helyszínenként eltérő. Zalaegerszegen 40-70% körüli a kihasználtság, törekedni kellene a terület és az épületek (köztük a kollégium) jobb hasznosítására.

A könyvtári ellátottság a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén mindkét helyszínen megfelelő, bár a nagyobb budapesti méretek következtében nem kiegyenlített. A 75.000 kötet, ebből 65.000 könyv megfelelő állománynak tekinthető, jelentős az idegen nyelvű könyvállomány, és kiemelkedő mind a könyvtári, mind a tanszéki folyóirat-előfizetés is. A megbeszéléseken jelenlevő kancellár nyilatkozott az infrastruktúra további fejlesztéséről.

A szakhoz kapcsolódó tananyagok minden hallgató számára hozzáférhetőek, ezek leggyakrabban olyan tankönyvek, amelyeket a főiskolai kollégák szerzői munkaközössége gesztorál.

A nappali és távoktatási képzési forma tananyagai megegyeznek, a távoktatásos hallgatók a Coospace távoktatási rendszeren keresztül jelentős mértékű további segítséget kapnak.

A képzési létszám és kapacitás

A létszámadatok alapján a PSZK lényegében 100%-os kapacitáskihasználtság mellett működik. Évente nagyjából 650-900 hallgató kezdi meg a képzést *pénzügy és számvitel* alapszakon, közülük átlagosan 200-an távoktatási formában. Ez a létszám a rendelkezésre álló oktatói állománnyal kezelhető, és az infrastruktúra is elbírja.

A GKZ nappali képzésén a hallgatói létszám nagyon jelentősen visszaesett, de még így is mintegy 40 hallgatóval tudják elindítani a képzést. A részidős képzés 2012/13-ban nem indult el, mert a jelentkező hallgatók pontszáma nem érte el a minimális 240 pontot, előtte és azt követően nagyjából 25 fős létszámok a jellemzőek. Összességében a hallgatói létszám jelentősen elmarad a képzési kapacitástól.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés ebből a szempontból jól szervezett. Az előadások és szemináriumok optimális aránya, a kötelezően előírt irodalom korszerűsége és a szemináriumokra kijelölt tananyag jól megválasztott módszertan szerinti feldolgozása biztosítja a gyakorlatorientált oktatást, mindemellett a képzés a különböző foglalkozásokon a konkrét gyakorlaton túl a szakmához kapcsolódó kiemelt összefüggéseket is feltárja. Az órai foglalkozások mellett több szakmai tantárgy esetében elektronikus tananyagok (tesztek és videós előadások) biztosítják a kijelölt tananyag még hatékonyabb feldolgozásának lehetőségét. A látogatott tanórák az alapszak esetében elvárható követelményeket teljes mértékben kielégítették. A hallgatói visszajelzések alapján elmondható, hogy a csoportos és egyéni feladatok aránya elfogadható, bár a hallgatók még erősítenék a képzés gyakorlati jellegét. Mindezek alapján a képzés a pénzügyi és számviteli szakma elvárásainak megfelelő kompetenciákat közvetít a hallgatók felé. A külföldi részképzések, legfőképp az Erasmus program szerepe jelentős az intézményben.

Értékelés és ellenőrzés

A tantárgyak esetében a számonkérés jellege alapvetően a tantárgyhoz kapcsolódóan feldolgozásra kijelölt tananyaghoz igazodik, így a szakmai tárgyak többségénél évközi számonkérések is biztosítják a hallgató folyamatos tanulását. Az írásbeli vizsgák többségében megjelenő kérdéskörök körültekintően körbejárják az adott tantárgyhoz kapcsolódó tematikában kijelölt részterületeket. A gyakorlatorientált tantárgyakhoz kapcsolódó írásbeli vizsga az elméleti ismeretanyagot legtöbb esetben tesztkérdésekkel, a konkrét gyakorlati ismereteket konkrét gyakorlati problémákat feldolgozó példákkal, esettanulmányokkal teszteli. A szóbeli vizsgákhoz kapcsolódó tételsorok a tantárgyi útmutatóban kijelölt tematikához kapcsolódó ismeretanyag alapján készülnek. A kötelező, egy hónapos nyári szakmai gyakorlatról elkészítendő dolgozatok előre megadott szempontrendszerre és tartalmi követelményre világos. A szakmai gyakorlat értékelése a külső konzulenseknek kiküldött jól átgondolt értékelő lapok alapján történik.

A szakdolgozati témaválasztás során pozitívként értékelhető a specializációnak megfelelő téma választásának előírása, ugyanakkor a szakmai gyakorlati helyhez a tapasztalatok szerint csak részben kötődnek a szakdolgozati témák, így a szakmai gyakorlólóhely csak részben segíti a szakdolgozat elkészítését.

A záróvizsga tételsorok a *pénzügy és számvitel* szak esetében az előre megadott kapcsolódó tantárgyak logikai tengelye köré szerveződnek. A specializációhoz kapcsolódó tételsor esetében az egyes tételekhez minimumkérdések is meghatározásra kerültek. Ezzel a megoldással biztosítottak látszik, hogy a sikeres záróvizsgát tett hallgató a szakmai minimum-elvárásoknak eleget tegyen. A szakdolgozati témák aktuálisak. Az áttekintett szakdolgozatok színvonala elfogadható, és azok az előre definiált szempontrendszernek megfelelően és a tartalommal összhangban kerültek bírálásra.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kiadott diplomák számát a felvettek számához viszonyítva jelentős lemorzsolódás figyelhető meg a magyar nyelvű, teljes idejű képzésben, a részidejű képzésben pedig drasztikusan alacsony a diplomát szerzettek száma. Nappali képzésre a PSZK-ra az elmúlt öt évben több mint 2800 főt vettek fel, ugyanezen időszak alatt 1417 diplomát adtak ki, a GKZ-n hasonló a végzettek aránya. Az angol nyelvű képzésben alacsony a lemorzsolódás, ami részben annak köszönhető, hogy itt nem probléma a nyelvvizsga hiánya. A részidejű képzésekre (levelező, távoktatás) összesen 1569 hallgatót vettek fel az elmúlt öt évben, ugyanezen időszak alatt viszont csak 350 diplomát adtak ki.

Az alapszak gyakorlatorientáltságának okán az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatása egy kicsit háttérbe szorul, bár az elmúlt években a TDK eredmények tekintetében is volt előrelépés. Az alapszakról éves szinten nagyjából 10 hallgató méretet megmagát a TDK-n, és a közölt adatok alapján lényegében az indulók fele kap lehetőséget az OTDK-n való indulásra. Az alapszak hallgatóinak több, mint 50%-a már az abszolutórium megszerzésekor főállású munkaviszonnyal rendelkezik, de az alapszakon végzett hallgatók többsége a diploma megszerzésekor már rendelkezik munkahellyel.

A hallgatókkal történt találkozás alkalmával világossá vált, hogy jelentős részük nem tervezi folytatni tanulmányait mesterképzési szakon, mert a munkerőpiaci kereslet jelentős elszívó erővel bír.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *pénzügy és számvitel* alapszak szerencsés helyet tölt be a főiskola életében, mivel a szak vezetője, Siklósi Ágnes egyben a Számvitel Intézeti Tanszék vezetője és a Szenátus tagja is, illetve a kar tudományos dékánhelyettese, Madarasiné Szirmai Andrea is a Számvitel Intézeti Tanszék oktatója. A képzésbe bevont szervezeti egységek közti kommunikáció elfogadható szintű.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségügyi tevékenységének első irányítási rendszere az EU-s ENQA/2005 ESG sztenderdjei alapján 2005-ben kezdte meg működését. A minőségfejlesztési tevékenységek eredményeképpen a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi díj elismerésben részesült. 2012-re elkészült egy MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer is, amelyet egy külső független cég évente auditál. A főiskolán belül a PSZK hozott létre elsőként ISO tanúsítványon alapuló rendszert. A Minőségirányítási Kézikönyv megfogalmazta az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, továbbá létrejött a minőségügy főiskolai és kari szintű struktúrája, élén a Minőségirányítási és Értékelési Bizottsággal, valamint a Minőségügyi Irodával. Az éves minőségügyi tevékenység mérésére kidolgozták és bevezették az EFQM Kiválósági Modelljének megfelelő 9 kritériumot tartalmazó önértékelési rendszert.

A módszertani alapozó modulokhoz kapcsolódó hallgatói tudásszint felmérés alapján a hallgatók egy részének a Módszertani Intézeti Tanszék által szervezett felzárkóztató kurzusokon van lehetőségük részt venni.

Az oktatók alkalmazása, kinevezése az előírt kari követelményeknek és a kapcsolódó jogszabályoknak megfelelően történik. A nemrég bevezetett oktatói önértékelési rendszer alapján pedig az oktatók szakmai és módszertani fejlődése is biztosítottak látszik.

A kiemelt tantárgyak esetében a hallgatói körben kérdőíves felméréssel értékelik a tananyagot és az előadások, szemináriumok színvonalát. A kérdőíves felmérések, a kor szakmai elvárásai és a szakma tudományos eredményei figyelembe vételével a kötelezően előírt tankönyveket frissítik, és az oktatásmódszertan is rendszeresen fejlesztésre kerül. A vállalati kapcsolatoknak és a különböző szakmai szervezetekkel való folyamatos együttműködésnek köszönhetően a hallgatók gyakorlati helye biztosított.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízisben egyetlen szakspecifikus ügy kerül elő: a *veszélyek* között megemlítik, hogy csökkenő érdeklődés figyelhető meg hazai és nemzetközi viszonylatban is a számvitel karrier iránt. Valójában teljesen általános, a főiskolára

és hazai felsőoktatási rendszerre vonatkozó részletek merülnek csak fel. A külső korlátok között megjelenő, állami finanszírozás, illetve annak hiánya vitathatatlanul az egyik legkomolyabb olyan tényező, amelyhez az elmúlt években alkalmazkodni kellett, ugyanakkor a második pontban megfogalmazott „az országban legtöbb helyen engedélyezett üzleti alapszak (rengeteg versenytárs)” kifejezetten ösztönző, hiszen a verseny kikényszeríti, hogy az intézmény minőségi szolgáltatást nyújtson.

Az egyik legkomolyabb *veszélyforrás* az intézményi látogatás során is említésre került: a folyamatos publikációs elvárások *versus* magas oktatói leterheltség, aminek eredményeképpen az egyik irány értelemszerűen sérül. Az alapszakos oktatás során világos, hogy a cél egyrészt a munkaerőpiac számára olyan szakemberek képzése, akik alkalmasak beilleszkedni a vállalati környezetbe, ugyanakkor cél, hogy alkalmasak legyenek a mesterképzési szakon tanulmányaik folytatására. A kutatási potenciál és ezek eredményessége jóval inkább a mesterszakon érezteti hatását, ahol már a hallgatók PhD képzésre való felkészítése a cél.

A C-SWOT analízis nem reflektál az egyetemi/főiskolai tanárok utánpótlásának kérdésére, nem látható, hogy van-e megfelelő stratégia ennek biztosítására. Szintén nem említi veszélyként az önértékelés a nappali tagozatos hallgatók jelentős mértékű munkavállalását a tanulmányaik mellett, ami ugyan javíthatja a későbbi elhelyezkedési esélyeiket, de arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a képzés hatékonyságát ronthatja.

A BGE PSZK *pénzügy és számvitel* alapszakja hazánk egyik legnépszerűbb ilyen szakja, hallgatók ezreit képezték az elmúlt években. A munkaerőpiaci visszajelzések és a látogatás tapasztalatai alapján a szak megfelelő színvonalon alkalmas feladatának ellátására. A szakon duális képzés indítását is tervezik.

A GKZ esetén érdemes lenne elgondolkozni azon, hogy van-e értelme ebben a formában fenntartani a kart, hiszen mind az oktatói, mind a hallgatói állomány tekintetében jelentősen elmarad nemcsak az anyaintézmény kvalitásaitól, de a hazai átlagtól is. A kar vezetése kifejezetten önállótlannak tűnt, ugyanakkor a BGE kontrollja kifejezetten gyengének.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A specializációfelelősök az általuk vezetett specializációk legalább egy tantárgyáért legyenek felelősek.
2. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában Budapesten és lehetőleg Zalaegerszegen is. Ha a zalaegerszegi képzésben nem tudnak részt venni, akkor az ott oktatók legalább 70%-ban rendelkezzenek tudományos fokozattal és releváns publikációkkal.
3. Javasolt az oktatói állomány tudományos munkájának erősítése, oktatással való leterheltségük csökkentése, de legalább az aránytalanságok megszüntetése.
4. Az idegen nyelvű képzés oktatói a magas szintű nyelvtudás mellett rendelkezzenek szakmai végzettséggel és/vagy szakmai tudományos fokozattal.
5. A jelentős hallgatói létszám kezelését, menedzselését, hatékonyabb kiszolgálását kellene erősíteni, ami az előző pontban megfogalmazott irányt is támogatná.
6. Szükséges a lemorzsolódás csökkentése, különösen részidejű képzésben.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>Team Academy</i> specializáció szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/146.	2016/1/VII/5/3. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű (levelező) képzést folytatnak magyar nyelven. A képzés tartalma, felépítése az elvárásoknak megfelelő. A képzés során érintett ismeretkörök illeszkednek a KKK-ban meghatározott, kialakítandó kompetenciákhoz. A szabadon választható *Team Academy* specializáció nem szigorúan a *pénzügy és számvitel* alapszakhoz kapcsolódik, egyébként érdekes kezdeményezés, a célja, hogy a hallgatók egy valódi vállalkozást hozzanak létre, majd ennek az üzemeltetésével valós élethelyzetben találkozassanak a gazdasággal.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Bács Zoltán habilitált egyetemi docens, huszonegy éves oktatói, tizenhat éves vezetői tapasztalattal rendelkezik. Az MTMT-ben fellelhető adatok alapján összesen öt folyóiratcikket jelent meg, ebből egy idegen nyelven. Tudományos közleményeinek száma 48, Hirsch indexe 2, független hivatkozásainak száma 9. A *Team Academy* specializáció felelőse Csapó Zsolt. A szak oktatói gárdája a követelményeknek eleget tesz. A képzés tantárgyainak száma 42, az oktatásban 54 oktató vesz részt, közülük 31 tantárgyfelelős. Minden oktatónak van tudományos fokozata. Az AT/AE/V arány 45/9/0, ami akkreditációs szempontból megfelelő. Az oktatói állomány óraterhelése nem mutat túlzottan nagy szóródást. Ugyanakkor sok oktató óraterhelése meghaladja a tizenkettőt, néhány esetben a tizenhatot is, ami igen nagy szám.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó kutatási műhely motorja a doktori iskola. Az oktatói állomány fiatal, dinamikus és a doktori iskola által meghatározott magas követelmények teljesítése szempontjából motivált. Az egyes szakok mögött álló intézetek kutatási szinergiáját nem lehet felfedezni, leszámítva a *módszertani, statisztikai* területet. E terület képviselői szívesen dolgoznak együtt a *gazdálkodástudományi* műhelyek bármelyikével, és az általuk elért eredmény nemzetközi szinten is elismerésre méltó.

Az oktatók többsége az általa oktatott tárgyaknak megfelelő kutatási tevékenységet végez, bár vitathatatlanul van a kutatási munkának némi agrárjellege.

Összességében a publikációs, kutatási aktivitás megfelelő, a képzéshez azonban csak részben illeszkedik.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek jók, az oktatástechnikai, számítástechnikai kapacitások megfelelőek. A kari integráció csak a közgazdasági könyvtár szempontjából okozott gondot. A gazdálkodástudományi kötetekkel való ellátottság megfelelő, az utóbbi években a friss irodalom beszerzése pénzügyi nehézségekbe ütközik. A könyvtári állomány kiegészül az elektronikus hozzáférésű szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári laboratóriumokból vagy otthoni gépekről is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben a felvételi keretszám évente maximálisan 150 fő, a felvettek száma összesen 474 (141, 105, 103, 60, 65). A részidejű, levelező képzésben a képzési kapacitás maximálisan 80 fő, a felvettek száma összesen 218 (68, 48, 54, 30, 18), erősen csökkenő tendenciát mutat.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszere

A képzés során a tudásátadás struktúrája, módja megfelelő, a hazai gyakorlattal teljes mértékben harmonizál. Az előadás-gyakorlat arány az érintett diszciplínák területén még épp elfogadható. Az órai foglalkozások mellett több szakmai tantárgy esetében elektronikus tananyagok is biztosítják a feldolgozásra kijelölt tananyag hatékony feldolgozását. A látogatott tanórák a követelményeket teljes mértékben kielégítették. A hallgatói visszajelzések alapján elmondható, hogy a csoportos és egyéni feladatok aránya elfogadható. Mindezek alapján a képzés a *pénzügyi és számviteli* szakma elvárásainak megfelelő kompetenciákat közvetít a hallgatók felé.

Értékelés és ellenőrzés

A képzésben megjelenő 42 tantárgyból 30 zárul kollokviummal, 10 gyakorlati jeggyel. Ez némileg eltúlzott arány az alapszakon a vizsgával záruló tárgyak javára. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy több esetben a vizsgára bocsátás feltételeként gyakorlati jellegű számonkérések is megjelennek. Minden hallgatónak szigorlatot kell tennie *számvitel és elemzés*, valamint *pénzügy és adózás* területéről. A szigorlati tételek átfogóak, és lefedik a szakhoz kapcsolódó legfontosabb ismerethátteret. A szakmai gyakorlati helyek megfelelő mértékben állnak rendelkezésre, a gyakorlaton résztvevő hallgatók – a beszámolóik alapján – valóban szakmai munkát végeznek.

A szakdolgozati témaválasztások jók, a munkák kidolgozottak, a bírálatok alaposak, valóban szakmaiságot tükrözöek. A záróvizsga során a hallgatók szakmai műhely keretében adhatnak számot tudásukról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a nappali képzésben kiadott diplomák száma összesen 258 (47, 37, 48, 59, 67), a részidejű, levelező képzésben 47 (7, 12, 6, 12, 10). A nappali képzésen a felvett hallgatók mintegy fele szerzett diplomát, a végső lemorzsolódás jelentős mértékben a nyelvvizsga hiányára vezethető vissza. A levelező képzésen a lemorzsolódás sokkal nagyobb mértékű. A hallgatók nyelvi előképzettsége nem túl jó. A nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák száma 128 (14, 24, 32, 27, 31).

Az alapszak egyik feladata, hogy felkészítse a hallgatókat a mesterszakra való továbblépésre. E tekintetben az intézmény jól láthatóan törekszik arra, hogy a tehetséges hallgatóknak valóban legyen esélyük a továbblépésre. A kar és a képzés hallgatói komoly energiát fektetnek a tudományos diákköri munkába. Az oktatók együtt dolgoznak a hallgatókkal, és próbálják inspirálni őket a mesterképzésben való részvételre. Az elmúlt hét évben 9 kari TDK-t szerveztek. A kar OTDK-n elért eredményei kiválóak.

A végzett hallgatók jelentős része könnyedén el tud helyezkedni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *pénzügy és számvitel* alapszak a Gazdaságtudományi Kar gondozásában van, az oktatott tárgyak szinte mindegyike a karhoz kapcsolódik. A szak menedzselése a Számviteli és Pénzügyi Intézet koordinálásban történik a szakfelelős és a szakreferens irányításával. A szak felelőse egyben az egyetem kancellárja, az intézet igazgatója és az egyik tanszék vezetője, így értelemszerűen a szak magas szinten képviselve van mind a kari, mind az egyetemi döntéshozatalban.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Debreceni Egyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. Az egyetem minőségbiztosítási rendszerének 2014-2015. évi fejlesztési irányairól szóló dokumentuma leírja és megerősíti a kari szintű Minőségügyi Bizottságok feladatait. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével, az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal kiemelten foglalkozik. A visszajelzések kiértékelése és feldolgozása tanszékenként, illetve oktatóként is változhat. A hallgatók pozitív példaként értékelték, hogy van olyan tanszék, ahol kutatói estet szerveznek és a diákokkal közösen értékelik ki a véleményeket.

Kimondott cél, hogy kizárólag fokozattal rendelkező kollégák kerülhessenek be a kar oktatói állományába, ennek megfelelően ezt mint bemeneti kritériumot alkalmazza a kar a jövőben.

Az oktatók értékelése mind a szak vezetője részéről, mind a hallgatók részéről periodikusan megtörténik. A hallgatói visszajelzések papír alapon kerülnek feldolgozásra, az online kidolgozás indokolt. Sajnálatos, hogy a hallgatói minősítések eredményeként megszületett döntések nincsenek megfelelően visszacsatolva a hallgatók felé.

Az intézmény szoros kapcsolatot ápol azokkal a gazdálkodó egységekkel, ahol a hallgatók a szakmai gyakorlatokat töltik, így értelemszerűen folyamatos visszacsatolással rendelkezik a hallgatókkal szemben támasztott munkelő-piaci

igényekről, amelyekre próbálnak válaszolni az oktatás során.

A szak részidős formájával kapcsolatos érdeklődés szűkülésére reagáló intézményi beavatkozás még nem történt.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis nem szakspecifikus információkat tartalmaz, hanem általános, az intézmény szakjaira vonatkozik. Megjelenik a felsőoktatás finanszírozásának jelenlegi rendszere mint *korlátozó* tényező, de az önértékelésben egyetlen olyan pont sem szerepel, ami azt mutatná, hogy az intézmény bármilyen lépést is tett volna e tényezőtől adódó hatások enyhítése érdekében.

A *gyengeségek* között említett tételek lényegében bármely felsőoktatási intézmény anyagában lehetnének, pl. az idegen nyelvű képzés feltételei nem kidolgozottak; az oktatásban-kutatásban dolgozók alulfinanszírozottak; a kutatások stabilitása – pénzügyi források hiányában – nem kellően biztosított; az oktatói előrehaladás nehézkes. A nagy oktatási leterheltség az egyetlen, ami az intézetet műlik. Az oktatói állomány magas leterheltségét érdemes lenne elemezni, és erre vonatkozóan lépéseket tenni, akár egy-egy önmagában „veszteséges” képzés megszüntetésével, esetleg a tantervek módosításával, vagy akár az oktatói állomány bővítésével.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A kutatóegyetemi besorolás követelményeivel összhangban stratégiát és **intézkedési tervet** kell kidolgozni a nemzetközi kutatási és publikációs tevékenység erősítésére. Javasolt az *agrár*-témákon túlmenően a képzéshez illő kutatások és publikációk számának növelése.
2. A részidős képzésben résztvevő hallgatói létszám alacsony értéke kifejezetten veszélyes. Érdemes lenne elgondolkodni azon, milyen lépéseket lehet megtenni annak érdekében, hogy ez növekedjen.
3. Indokolt a lemorzsolódás csökkentése érdekében **intézkedési tervet** készíteni.
4. Javasolt a hallgatói visszajelzések online kidolgozása, a hallgatói minősítések eredményeként megszületett döntések visszacsatolása.
5. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg hozzájárulna az ismertségi szint javulásához a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.
6. Aktualizálják az egyetem honlapján az alapképzés specializációját, a specializációfelelős adatait.

IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/2/69.</p>	<p>2016/1/VII/5/4. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény 2015. január 1-től nem indít képzést. A MAB tudomásul veszi, hogy a kifutó képzésben a hallgatók diplomát szereznek.</p>

Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>vállalkozási; közpénzügyi; regionális</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2006/1/IX/1/3.</p>	<p>2016/1/VII/5/5. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Az oktatói kreditterhelések, valamint egy oktató esetében a gondozott tantárgyak száma meghaladja a MAB által maximálisan elvárt szintet.
- A szakmai gyakorlat rövidebb a KKK-ban előírtnál.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés 3 KKK-ban nem nevesített specializációt tartalmaz: *vállalkozási, közpénzügyi, és regionális.*

A meghatározó ismeretkörökre vonatkozó előírások teljesülnek, így a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek 80-90 kredites előírása (83 kredit), a társadalomtudományi ismeretek 10-20 kreditre vonatkozó javaslata (18 kredit), illetve a szakmai törzsanyag 70-90 kredites előírása is (70 kredit). A szabadon választható tárgyak minimum 9 kredites értéke éppen teljesül, a szakdolgozathoz rendelt kreditérték nincs a KKK-nak megfelelően. A gyakorlati ismeretek minimális 102 kreditértéke teljesül (a specializáció függvényében 105-109 kredit). A szakmai gyakorlat 30 kreditet ér. Kiemelendő, hogy a tanterv két szigorlatot is tartalmaz (*pénzügy, számvitel*) 0 kredittel. A szakmai törzsanyag és a specializációk vonatkozásában a kötelezően választható tárgyak hiánya kifogásolható. A tantárgystruktúra szétaprózódott jellegű, jellemzően alacsony a tantárgyak kreditértéke (2-4 kredit), magasabb (4-5) kreditértékű tárgyak a specializációkban vannak.

A specializációkra vonatkozó 27 kredites minimumérték teljesül. A *regionális* specializáció nem illeszkedik a szak képzési profiljához (bár ezen a specializáción még nincs hallgató az önértékelés szerint). A specializációk tantárgyai közül kettő mindhárom specializációban szerepel (*pénzügyi számvitel, éves beszámoló összeállítás és elemzése*), ezek viszont inkább tekinthetők a szakmai törzsanyag részeinek, a törzstárgyak közé történő átcsoportosításuk indokolt.

A szakmai nyelvi képzés az 1-3. szemeszterben, illetve a kreditérték nélküli *szaknyelvi előkészítő* az 1. szemeszterben a szakmai nyelvi kompetenciák elsajátítását jól szolgálja.

Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel az előírtaknak. A tananyagok és a szakirodalom korszerű, a szakmai törzstárgyak többsége saját, illetve BCE-s egyetemi-kari jegyzetekkel, tankönyvekkel támogatott.

A levelező képzési forma tanterve megfelel a nappali tagozatos képzés szerkezeti arányainak és tartalmi követelményeinek, így a különböző képzési formák egyenértékűsége biztosítható.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Parádi-Dolgos Anett megfelelése biztosított, PhD fokozatot *gazdálkodás- és szervezéstudományokból* szerzett, habilitált. Az alapképzettsége gazdasági agrármérnök. 3 szakmai törzstárgy és 2 specializációtárgy tantárgyfelelőse is. A specializációfelelősök (Szabó-Szentgróti Gábor, Wickert Irén és Horváthné Kovács Bernadett) egyike okleveles közgazdász, a másik két specializáció felelőse agrármérnök, illetve agrármérnök tanár, PhDfokozatuk

tudományterülete megfelelő, specializációjuk 1-1, illetve 3 tantárgyának felelősei. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősök szakmai kompetenciája vonatkozásában megjegyzendő, hogy a 30 tantárgyfelelős közül 11 mérnöki alapképzéssel rendelkezik, bár jelentős részük tudományos fokozatát *gazdálkodás- és szerveztudományok* területén szerezte. Minden tantárgyfelelős esetében a tantárgyfelelőség együtt jár az oktatásban történő részvétellel. Az oktatók között szintén nagy arányban vannak *agrártudományi* végzettségűek, amit az egyetem főprofilja magyaráz, a tudományos fokozatuk és a kutatási területük, publikációik viszont kapcsolódnak a szakon oktatott tantárgyaikhoz. A képzésben részt vevő 47 oktatóból 36 minősített (76%). Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül (azzal a megjegyzéssel, hogy az összesítő táblázatban szereplő 3 fővel szemben 4 fő AE oktató van a szakon), a vendégoktatókra oktatókra vonatkozó legfeljebb 20%-os arány szintén. A kredit- és óraterhelések magasak. A 30 tantárgyfelelősből 13-nak 25 kredit feletti a kreditterhelése, ami **meghaladja** a MAB által elvárt max. 1/3-os arányt. Egy oktató a szak 9 tantárgyáért felel, ez szintén **nem felel meg** a MAB elvárásainak, egy AE oktató kreditterhelése pedig **meghaladja** a 15 kredites határértéket.

Az oktatói kar életkor szerinti megoszlása megfelelő, arra viszont fel kell hívni a figyelmet, hogy a 4 egyetemi tanár közül hárman 65 év feletti (ezt a C-SWOT elemzésben, a *gyengeségek* között is említik). Az intézmény tájékoztatása szerint időközben a professzori kar 2 fővel bővült.

Tudományos háttér

A szakon folyó képzés tudományos háttere megfelelő. A szakfelelős, a szak alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói mind kellő számú és minőségi – a szakhoz is kötődő – publikációs aktivitással rendelkeznek, emellett kutatási projektek is kapcsolódnak a szakhoz. A kutatási témakörök a szak képzési profiljához szervesen illeszkednek, különösen az első témakör (*alternatív finanszírozási stratégiák*) vezethet hiánypótló jellegű kutatási eredményekhez.

Infrastrukturális feltételek

A szakot gondozó kar infrastruktúrája megfelel a képzés elvárásainak mind az oktatás, mind az oktatást kiszolgáló létesítmények, berendezések terén. A termék a szükséges technikai feltétellel ellátottak (projektor, számítógép). A számítástechnikai ellátottság megfelelő, minden oktató és adminisztrátor rendelkezik saját számítógéppel és a szükséges szoftverekkel. Kari könyvtár nincs, de az egyetemi könyvtárban, amely 2005-ben készült el, minden fontos szakmai anyag hozzáférhető a hallgatók és az oktatók számára. Az egyetem tagja az EISZ-nek, ezáltal biztosított minden jelentősebb adatbázishoz való hozzáférés, így a digitalizált dokumentumok rendelkezésre állnak. A karon működő jegyzetbolt forgalmi tapasztalatai tükrében megfelelő a hallgatók kari jegyzetekhez történő hozzáférési lehetősége, illetve egyéb szakkönyvek értékesítésével is foglalkozva biztosított a hallgatók megfelelő szakirodalommal történő ellátása. A szak speciális infrastruktúrájaként említhető az RLB szoftver.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton 2009-ben 70 főről indult, amely szám 2013-ban 50-re csökkent. Levelezőn ez a szám 50 fő volt az első két évben, 2011-ben 60-ra nőtt, majd 2013-ban 45-re csökkent. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali (35, 47, 35, 17, 24) és levelező (36, 130, 81, 41, 68) tagozaton egyaránt kiegyenlített. Az átlagos kapacitáskihasználtság nappali tagozaton 47,8%, levelezőn 78,4%.

Kérdéses, hogy az alacsony hallgatói létszám mellett van-e létjogosultsága 3 specializáció meghirdetésének.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő, az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag tárgyai esetében jelentős a gyakorlatok szerepe. Jellemző az önálló feladatmegoldás, a kiselőadás, illetve a házi dolgozat. Kiemelendő a *számviteli és adózási* tárgyak gyakorlatorientáltsága (adóbevallások kitöltése, számítógépes könyvelés). A szakmai nyelvi képzés az 1-3. szemeszterben, illetve a kreditérték nélküli *szaknyelvi előkészítő* az 1. szemeszterben a szakmai nyelvi kompetenciák elsajátítását jól szolgálja. A gyakorlati helyek alaptevékenysége jól szolgálja a szakon elvárt ismeretek elsajátítását.

Pozitívumként értékelhető a kar jelentős tananyagfejlesztési tevékenysége a 2011-2014 közötti időszakban. A szak profiljához kapcsolódóan különösen a *pénzügyi* tananyagok fejlesztése (*számviteli* területen egy elektronikus tankönyv készült), a más egyetemekkel történő együttműködés a tananyagfejlesztésben előremutató.

A kar Erasmus aktivitása mind kifelé, mind befelé megfelelőnek tekinthető, az egyetemi kapcsolatok száma, földrajzi orientációja kellően diverzifikált, különösen erős az iszlám térség vonatkozásában történő kapcsolatépítés.

Értékelés és ellenőrzés

A gyakorlati jegyek és kollokviumok félévenkénti arányai megfelelnek a hazai gyakorlat átlagának, nem rónak jelentősebb terhet a hallgatóra. A képzés jellegzetessége a szigorlat, amely tartalmaz szintetizáló írásbeli és szóbeli feladatokat is. A számonkérésben kellően sok forma alkalmazására kerül sor, de a szóbeli vizsgák alkalmazása kevésbé gyakori.

A szakmai gyakorlatok értékelése szabályzat alapján történik, a folyamat kiforrott jó gyakorlat. A szakmai gyakorlóléhelyek többségét a kar biztosítja. A gyakorlat időtartama 2 x 5,5 hét. A gyakorlat két szakasza között legfeljebb 2 hét telhet el, amely időszakban a diplomadolgozati konzultációkra és a szakdolgozatok tanszéki védésére kerül sor. A szakmai gyakorlatot a hallgató konzulense és a külső gyakorlatvezető is értékeli. Pozitívként értékelhető a szakmai gyakorlat kettős értékelése, a belső és külső konzulensek együttműködésének megvalósítása, ugyanakkor a gyakorlat két részletben történő teljesítése igen különös megoldásnak tekinthető, így a gyakorlóléhelyen töltött idő **nem éri el** a KKK szerinti féléves (14 hét) időkeretet.

A szakdolgozati témaválasztás az 5. félévben történik az oktatói témajavaslatok alapján, de egyéni témát is hozhatnak a hallgatók, ez kifejezetten a levelező tagozatos hallgatóknál fordul elő. A szakdolgozati témaválasztásban alkalmazott rendszer megfelelő, különösen pozitívan értékelhető a két féléves szakszemináriumi rendszer az 5. és 6. szemeszterben, ez megfelelő felkészítést jelent a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez. A szakdolgozatot a tanszéki védésen értékeli először, ekkor rögzítik véglegesen a dolgozat címét.

A záróvizsgán a hallgatók a szakdolgozat megvédését követően egy-egy *pénzügyi és számviteli* tételből vizsgáznak a minimum háromtagú bizottság előtt.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 158 fő, levelező tagozaton 206 fő. Diplomát 87-en kaptak eddig nappali tagozaton (-, 14, 23, 26, 24), és 72-en levelezőn (-, 23, 9, 21, 19). Ez nappali tagozaton 55%-os, levelezőn 35%-os végzési arányt jelent. A nyelvvizsga hiánya miatt ki nem adott diplomák aránya az elmúlt évek tudatos intézkedései miatt a kezdeti 60%-ról 22%-ra csökkent.

A szakon a képzést elkezdők mintegy harmada nem tudja a mintatanterv szerinti időkereten belül befejezni tanulmányait, túlfutóként vesz részt a képzésben, és nagy a lemorzsolódásuk veszélye.

A *pénzügy* mesterszakon való továbbtanulás lehetősége adott az intézményben, az alapszak tanterve a mesterszak bemeneti ismereteit jól biztosítja, ezáltal az egymásra épülés garantált. Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek átadása a kötelező tárgyként szereplő *tanulás és kutatómódszertan* tantárgy keretei közt adott. A Karrier Ösztöndíj program megfelelő eszköz a hallgatók kutatási tevékenység iránti igényének felkeltésében.

A demonstrátori rendszerbe történő bekapcsolódás is biztosított a hallgatók számára; a kar keretei között működő Baka József Szakkollégium tevékenysége és a sikeres TDK és OTDK aktivitás is támogatja a tehetséggondozást.

A végzetek munkaerőpiaci megfelelése jó színvonalú, a szükséges kompetenciákkal az elvárási szint felett rendelkeznek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a Gazdaságtudományi Kar gondozza. A szak jól beágyazott a kar és az egyetem működési és döntéshozatali folyamataiba, ennek megfelelően az érdekérvényesítő képessége is komoly mértékben biztosított. A szakfelelős és a specializációfelelősök magas színvonalon biztosítják a képzésnek nemcsak a tartalmi, hanem a szervezési folyamatainak rendezettségét is, együttműködve a kari vezetéssel.

Megfelelő gyakorisággal kerül Kari Tanács elé a kar oktatási stratégiájának megvitatása, oktatási eredményességének értékelése (képzési portfólió átalakítására vonatkozó igény, nappali-levelező képzésben résztvevők aránya stb.).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási feladatok közül a dolgozói elégedettségmérést, valamint az oktatók hallgatói véleményezését kari szinten, a minőségirányítási célok megfogalmazását, a működési rend aktualizálását, a képzési tervek értékelését és az oktatók véleményezését tanszékenként végzik.

Az oktatói bemenet minőségirányítása szabályozottnak értékelhető, a belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak saját hallgatóik kinevelésére, előléptetésekre. A külső forrásokra történő támaszkodás az egyetemi tanárok utánpótlása szempontjából jellemző, ott biztosíthat megfelelő megoldást. Az

oktatói elégedettségmérés eredményeinek legkritikusabb pontja évről évre az ösztönzési rendszer. Ennek javítása érdekében a kar vezetése nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a kimagasló munkát végző oktatók az egyetemen folyó pályázati projektekben végzett munkával juthassanak keresetkiegészítéshez.

Az OMHV kérdőívek kitöltésében a korábbi évek tapasztalata alapján számos változtatást kellett végrehajtaniuk: visszatértek a papír alapú felméréshez. A szak oktatóinak minősítése jó.

A lemorzsolódás kezelésére a 2013/2014-es tanévtől bevezették az évfolyamfelelősi rendszert. Az évfolyamfelelős oktatók a tanévek elején intenzívebben tartják a kapcsolatot a hallgatókkal, az egész tanév során fogadóórákon állnak rendelkezésükre, figyelve az esetleges kedvezőtlen tendenciákat.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer jól kiépített. A szakon végzettek elhelyezkedési aránya a régiós versenytársakkal azonos szinten mozog, jelentős a régió, illetve kifejezetten a megye munkaerőpiaci igényeinek kielégítésében való szerepvállalás. Az arány javítására gyakornoki ösztöndíjprogramot hirdettek, keresik az együttműködési lehetőségeket vállalati ösztöndíjrendszerekkel is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés *korlátjaiként* a törvényi szabályozás változásaiból eredeztethető kiszámíthatatlanság és a finanszírozás kérdésköre van feltüntetve. Ezt egészíti ki a régió viszonylagos fejletlensége, valamint a felsőoktatási régióban meglévő konkurencia. *Erősségként* emelik ki többek között az oktatók minősítetttségét, az intézmény infrastruktúráját, valamint a gyakorlati helyek bővülő bázisát. *Gyengeségnek* az oktatók korösszetételét és létszámcsökkenését, nyelvtudását, a középiskolákkal való kapcsolattartás gyengeségét tartják. *Lehetőséget* látnak a tudományos utánpótlás nevelés fejlesztésében, a távoktatásban, az oktatók nyelvtudásának fejlesztésében, illetve a középiskolákkal való szorosabb kapcsolattartásban. Tervezik a duális képzés bevezetését. *Veszélynek* tekintik a finanszírozás bizonytalanságát, a hallgatók elvándorlását és a hallgatói létszám csökkenését.

A *kereskedelem és marketing* alapszak tantárgyainak mintegy felével való azonosság a képzés racionalizálásához jelentősen hozzájárul, alacsonyabb létszám esetén is gazdaságossá teszi.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges az oktatói kredit- és óraterhelések csökkentése, valamint a személyi feltételek MAB szempontoknak megfelelő módosítása.
2. Megfontolandó a specializációk rendszerének felülvizsgálata, a szak képzési profiljához nehezen illeszthető *regionális* specializáció megszüntetése, illetve a csökkenő hallgatói létszámhoz igazodó választási lehetőség biztosítása.
3. Szükséges a három specializáció közös tárgyainak (2 db) törzstárgyak közé emelése.
4. Biztosítani kell, hogy a szakmai gyakorlat ideje megfeleljen a KKK-nak (1 félév).
5. Törekedni kell a hallgatói létszámok növelésére, hogy a képzés hatékonysága biztosított legyen.

Károly Róbert Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak	2016/1/VII/5/6. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> , továbbá <u>távoktatásos</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. december 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/100. távoktatásos képzés nem támogató MAB határozata: 2005/9/V/2/2.	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) és távoktatásos munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés nem tartalmaz specializációt.

A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő, összhangban van a KKK előírásaival, valamint a MAB vonatkozó akkreditációs elvárásaival. A számviteli ismeretkörök oktatása viszonylag későn kezdődik (3. félév), így az 5. illetve 6. félévben egyidejűleg több számviteli tárgyat is oktatnak. A *pénzügyi számvitel II.* és a *nemzetközi számviteli rendszerek* azonos félévben jelennek meg a tantervben, hasonlóan a *vezetői számvitel*, a *kontrolling* és a *vállalati információs rendszerek*. A *stratégia és üzleti tervezés* tárgy időben megelőzi a *pénzügyi számvitel II.* és a *vezetői számvitel* tárgyakat. Az ismeretkörök megfelelő egymásra épülése így nem biztosított. Javasoljuk a tantervi hálón a fent nevezett, valamint általában a *számviteli* tantárgyak elhelyezésének átgondolását.

A levelező tagozaton 8 féléves a képzés. Ebben a képzési formában a tantárgyak egymásra épülése jobb, mint a nappali tagozaton.

A távoktatásos képzésre 2006 óta nem vettek fel hallgatót. A képzésben még bent lévő hallgatók időben és helyileg a levelező tagozat hallgatóival együtt vesznek részt az oktatási folyamatban, azonos e-learning és egyéb tananyagok segítségével, azonos módszerek alkalmazásával sajátítják el a szükséges ismereteket. Miután a levelező és a távoktatásos képzés nem válik el egymástól, javasolt ennek egy képzésként történő megjelenítése.

A tananyagok – amelyek között saját kiadású, illetve távoktatásos kiadványok is megjelennek – színvonala és korszerűsége megfelelő. Jelentős a távoktatásos rendszerben elérhető tananyagok – nemcsak ppt-k – mennyisége. A tananyagokban megjelennek a pályázati rendszerben fejlesztett saját anyagok is.

A gyakorlati képzést segítik különféle szoftverekkel jól felszerelt oktatási kabinetek.

Személyi feltételek

A szakfelelős (Baranyi Aranka) megfelel a szakfelelősökkel szemben támasztott szakmai és tudományos feltételeknek. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősség minden esetben együtt jár az oktatásban történő részvétellel. A szakmai törzstárgyakat jegyző oktatók között olyanok is vannak, akik a tudományos fokozatszerzésük során nem vagy nem teljes mértékben a szakhoz szorosan kötődő területeken írták disszertációjukat.

A képzésben részt vevő 29 oktatóból 20 minősített (69%). Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül, a vendégoktatókra oktatókra vonatkozó legfeljebb 20%-os arány szintén. A kredit- és óraterhelések megfelelőek.

Tudományos háttér

A szakhoz kötődő oktatók kihasználják azokat a szakmai, kutatási lehetőségeket, amelyekhez a főiskola révén hozzájutnak. Ezek magukban foglalnak regionálisan értelmezhető, de azon túlmutató kutatásokat is.

Egyes tantárgyakat jegyző oktatók publikációinak egy része – különösen a korábbi éveket tekintve – nem *pénzügyi*, illetve *számviteli* kérdéseket vizsgál, hanem eredeti – nem gazdaságtudományi – képzettségüknek megfelelő témával foglalkozik. A publikációk zöme konferenciák tanulmánykötetében jelenik meg.

A szakon a szaktárgyakat oktatók nagy része fiatal oktatónak, kutatónak tekinthető. Javasolt, hogy növeljék a publikációs aktivitásukat a szaktárgyaikhoz kötődő hazai és nemzetközi területeken tudományosan minősített lapokban.

Infrastrukturális feltételek

A 20 és 300 fős szemináriumi és előadótermek korszerűen felszereltek, minden terem légkondicionált, beépített számítógépes prezentációs rendszerrel és projektorral, internet elérési lehetőséggel. Bútorzatuk kényelmes és korszerű. Egyidejűleg 2800 főt tudnak leültetni, ami nagyságrendileg megegyezik az összes KRF-es hallgató számával.

Példaértékű a laboratóriumok, gyakorlati képzőhelyek számítógépes felszereltsége, modern oktatástechnikai eszközökkel való ellátottsága. 19 számítógépes szaktanteremben 546 hallgatói számítógépes munkahely van kialakítva. Ehhez jön még a korszerű könyvtárban 47 számítógép.

A könyvtár állománya folyamatosan gyarapszik, jelenleg 38.000 kötetes könyvtárállomány és közel 100 féle magyar és idegen nyelvű folyóirat áll rendelkezésre. A saját oktatási segédletek nagy része elektronikus úton is elérhető. Az oktatási szolgáltatások informatikai oldalról is jól támogatottak.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton 50 fő, részidejű képzésben (levelező, távoktatás) 100 fő évente. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali (36, 24, 14, 26, 15) és levelező (82, 59, 67, 40, 23) tagozaton egyaránt csökkenő tendenciát mutat. Az átlagos kapacitáskihasználtság nappali tagozaton 46%, levelezőn 54,2%.

A 2014. októberi állapot szerint a szakon – az összes évfolyamot figyelembe véve – nappali tagozaton 53 fő (ebből 2 fő államilag finanszírozott), levelező tagozaton 92 fő (ebből 17 fő államilag finanszírozott), távoktatásban 80 fő vesz részt a képzésben. A nappali tagozaton az első évfolyamon 2, a második évfolyamon 15, a harmadik évfolyamon szintén 15, a negyedik évfolyamon 21 hallgató tanul. Levelező tagozaton az első évfolyamon 22, a második évfolyamon 17, a harmadik évfolyamon 16, a negyedik évfolyamon 37 hallgató tanul. Távoktatásban az első évfolyamon 13, a második évfolyamon 15, a harmadik évfolyamon 20, a negyedik évfolyamon 32 hallgató tanul.

Látható, hogy az intézmény közel sem tudja hallgatókkal feltölteni a szakot. A képzési és a kimeneti létszám is folyamatosan, gyorsuló ütemben csökken. Az infrastruktúra kihasználtsága ebből következően alacsony mértékű.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya a szak szakmai kívánalmainak megfelelő. A tantárgyakhoz kapcsolódó gyakorlatokon egyéni és csoportos feladatmegoldásokra kerül sor. Egyéni feladat beadását, illetve prezentációt néhány tárgy külön is megkövetel. Az alacsony létszám lehetővé teszi a hallgatókkal történő személyes konzultációkat is. Minden oktató tart fogadóórát.

Az intézménybe belépő hallgatók nyelvtudása általában gyenge. Külföldi – idegen nyelvű – folyóiratok, szakkönyvek, első sorban külföldi, idegen nyelvű tankönyvek olvasása segítené a szaknyelv elsajátítását. Ennek konzekvens elvárása és számonkérése az egyes szakmai tárgyakban a tanultak idegen nyelven való elsajátítását és a legújabb ismeretek megszerzését is segítené.

Értékelés és ellenőrzés

A szóbeli számonkérés aránya magas, jelentősen meghaladja a felsőoktatásban szokásos mértéket. A tantárgyak zöménél a számonkérés két évközi zárthelyi dolgozat alapján történik. A kollokviumos tárgyaknál ezen kívül – kevés kivétellel – szóbeli vizsga a követelmény, melyhez előzetesen témaköröket adnak ki. Így írásbeli vizsga ritkán fordul elő.

A szakmai gyakorlat ellenőrzésére a hallgató által beadott, a szakmai gyakorlatról szóló napló és a szakmai gyakorlatról készült – a fogadó intézmény által kiállított – igazolás alapján kerül sor. Az igazolás a szakmai gyakorlatot teljesítő hallgató egyéni teljesítményértékelését is tartalmazza.

A szakon meghirdetésre kerülő szakdolgozati témák listája 38 témakört tartalmaz, melyből 10 *számviteli* téma, 2-3 *kontrolling* téma. A szakdolgozati témákat központilag írják ki. Lehetőség van a hallgatók által hozott témák kiírására is, de ennek engedélyeztetési eljárása bonyolult, többlépcsős eljárás. Az elkészült *számviteli* szakdolgozatok zömmel csak *beszámoló elemzésével* foglalkoznak. Szélesíteni kellene a *számviteli* témák sorát.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és szóbeli vizsgából áll. A záróvizsga-bizottság egy tagja minden esetben külsős, gyakorlati szakember, akinek a véleményét feltüntetik a bizottsági jegyzőkönyvben. A jegyzőkönyvek megállapításait rendszeresen értékeli és a képzések fejlesztése során felhasználja a főiskola.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 115 fő, levelezőn és távoktatáson 271 fő. Diplomát ebben az öt évben 117-en kaptak nappali tagozaton (28, 30, 19, 22, 18), és 73-an levelezőn és távoktatáson összesen (10, 11, 15, 21, 16).

Az utóbbi években megváltozott felvételi, finanszírozási és nem utolsó sorban demográfiai körülmények következtében öt év alatt negyedére-harmadára csökkenő jelentkezési, illetve felvett létszámot természetes időeltolódással követte a kiadott diplomák számának csökkenése is. Az adott évfolyamokon belüli lemorzsolódás a szakon (nappali 3-7%, levelező 6-14%, távoktatás 10-18%) nem tér el jelentősen az országos gyakorlattól. A távoktatásra vonatkozó adat értékelésénél figyelembe kell venni azt is, hogy sok hallgató van még a rendszerben, akik a mintatantervhez képest jelentősen hosszabb ideig folytatják a tanulmányaikat. Külön problémát jelent – hasonlóan az országos tendenciához – a nyelvvizsga hiányában diplomájukat át nem vevő végzetek magas aránya, amely az elmúlt években 62% és 81% között mozgott, annak ellenére, hogy történtek lépések a nyelvismereti követelmények teljesítésének elősegítésére érdekében.

A tudományos diákköri konferenciákon elért eredmények arányban állnak az intézmény és a szak adottságaival és körülményeivel. Általában véve több – elsősorban helyi – kezdeményezés eredményeként próbálják a hallgatókat bevonni a tudományos munkába. A szak profiljához kötődő országos tanulmányi versenyeken a szak igyekszik hallgatókkal képviseltetni magát. Az eredmények hasonlóan alakulnak, mint a tudományos diákköri tevékenységnél.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot az Üzleti Tudományok Intézete gondozza. Az intézeti oktatók együttműködése, valamint az intézményen belüli szervezeti egységek kapcsolata szabályozott.

A szakfelelős szakmai hatáskörére, illetve feladataira vonatkozó szabályokat a Szervezeti és Működési Rend 52-53. paragrafusában rögzítették. Ezek megfelelő keretet nyújtanak a szakfelelősnek a szakmai feladatai ellátása során. A szakfelelős komoly támogatásra számíthat a szakon oktató rektortól is.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A MAB a szakindításról hozott határozatában támogatta a *pénzügy és számvitel* alapképzési szak indítását, de a felsorolt szakirányok (*adóigazgatási; államháztartási; jövedéki és vámigazgatási; hitelintézeti; számviteli*) számát túlzottnak ítélte. Ezért az intézmény a szakirányok számát először csökkentette, majd a 2011/2012-es tanévtől kezdődően szakirányokat nem indított. Ez a lépés a realitásokhoz igazodott, amit az elmúlt évek csökkenő felvételi létszáma vissza is igazolt.

A minőségbiztosítási tevékenység folyamatait és elemeit az intézmény megfelelően szabályozza és kommunikálja. A bemeneti oldalon a más – elsősorban *agrárgazdasági* – területről érkezők *gazdaságtudományi* szakirányú felkészítése és a tudományos minősítés megszerzésére történő készítése jellemezte az elmúlt időszakban az oktatói kör kialakításának folyamatát. A minőségbiztosítási tevékenység is ennek a helyzetnek elfogadásával működik. Ennek pozitív vonása, hogy az intézményben az oktatók szakmai, módszertani fejlődési lehetőségei adottak, és lehetőség van a frissen megszerzett tudományos eredmények beépítésére a tananyagba. Az oktatói korfa önmagában megfelelőnek, jónak ítélnél, figyelemmel a fiatal kollégákra.

Az oktatási-tanulási folyamatban, illetve a képzési kimenetelnél veszélyt jelenthet az alacsony beiskolázási létszám, amely ugyan megteremti a lehetőséget az egyénnel történő fokozottabb foglalkozásra, de adott helyzetekben a követelmények csökkenésének irányába is hathat. A szak vezetése ezt (is) felismerve a gyakorlatiasabb képzéshez kötődő oktatási módszereket is előnyben részesíti. Az ismereteknek a gyakorlatban történő hatékonyabb elsajátítását szolgálja a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal történő hosszú távú együttműködés a szakmai gyakorlatoknál, illetve a záróvizsga-dolgozatok témájának kiválasztásakor.

A végzetek pályakövetése szervezett formában, a felsőoktatásban alkalmazott gyakorlatnak megfelelően történik. A szakon bemutatott eredmények nem jeleznek lényeges eltérést az ismert országos – összesített, átlagolt – adatoktól. 2013-ban a DPR kérdőívet kitöltő *pénzügy és számvitel* alapszakon végzetek között nem volt munkanélküli. Jellemző beosztás a diplomás alkalmazott és középvezető, munkakör tekintetében pénzügyi, számviteli középvezető, gazdasági

vezető, könyvelő. A szak vezetése és a szak volt hallgatói is pozitívan látják a helyzetet, szerintük ezzel a végzettséggel el lehet helyezkedni.

Az intézmény, illetve a szak vezetése tisztában van a beiskolázási, valamint az ebből következően nagymértékben behatárolt kimeneti helyzettel, és próbálja kezelni a kérdést. Részben a felsőoktatási szakképzésben látnak túlélési lehetőséget, de fokozni szándékoznak az alapképzésre irányuló beiskolázási tevékenységet is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelésből kitűnik, hogy a főiskola, illetve a szak vezetése alapvetően helyesen látja és értékeli a kialakult helyzetet, az ezzel összefüggésben megfogalmazott stratégiai feladatok esetében azonban már tetten érhetők a csak általánosságokat tartalmazó, adott esetekben vitatható elképzelések.

A külső feltételek, *korlátok* felsorolása jól tükrözi a hazai felsőoktatási, valamint az adott régióra vonatkozó aktuális állapotokat. A képzés, képzési infrastruktúra esetében a *lehetőségek* megítélésénél nem feltétlenül lehet egyetérteni azzal, hogy a középiskolák és munkaerőpiaci szereplők, valamint a hazai és külföldi felsőoktatási intézmények növekvő kooperációs igénye, esetleges közös képzések megfelelő mértékű és valós beiskolázást növelő lehetőségeket jelentenek. A stratégiai feladatok között a kis létszámú kurzusokban történő differenciált foglalkozás, a tehetséggondozás, a mentorálás erősítése jó irányba mutató törekvés, a többi megfogalmazás inkább általánosságokra utal.

A szak humán erőforrásra vonatkozó elemzése jól mutat rá a szak – és az intézmény – jelenlegi adottságaira és a várható környezeti változásokra is. Jól mutatja be, hogy a magas tudományos minőség mellett szélesíteni szükséges a szakmai bázist. Helyes stratégiai feladatként jelöli meg – többek között – a komplex és kiegyensúlyozott oktatói teljesítményértékelési rendszer kialakítását, valamint az oktatók ösztönzését, hogy idegen nyelvi készségeiket fejlesszék.

A szak minőségi színvonalát növelő kutatás, innováció, valamint a kapcsolódó stratégiai feladatok kijelölésénél a szak, illetve az intézmény magasra teszi a mércét, nemzetközi szinten is releváns pályázati, kutatási és publikációs eredményeket céloz meg. Elismerve ezeknek a céloknak jelentőségét, az adott helyzetben, rövidebb távon is megvalósítható, először a szak hazai területen való megítélését javító célkitűzések és intézkedések megfogalmazása lenne indokolt.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Javasolt a távoktatásos és a levelező képzés egy képzésként történő megjelenítése, valamint a távoktatásos rendszerben regisztrált hallgatók státuszának rendezésére irányuló koncepció kidolgozása.
2. Szükséges a szakmaiság erősítése a szakon, az oktatók publikációinak ebbe az irányban történő bővítése.
3. Célszerű az oktatói minőségértékelés fejlesztése, hallgatói vélemények visszacsatolása.
4. Javasolt a szak egyedi, önálló, más intézményektől eltérő jellegét létrehozó, bemutató, majd erősítő szakmai elképzelések kidolgozása.
5. A nyelvismeret fejlesztését hallgatói és oktatói körben is lehetővé tevő program kidolgozása és megvalósítása fontos feladat.
6. Javasolt a tantervi hálón általában a *számviteli* tantárgyak, valamint a *stratégia és üzleti tervezés*, a *vezetői számvitel*, a *kontrolling*, a *vállalati információs rendszerek* tárgyak elhelyezésének átgondolása.
7. Ajánlott a szakdolgozati témák között a *számviteli* témák sorát szélesíteni.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>pénzügy, számvitel</i> specializációk	2016/1/VII/5/7. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/143.	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Miskolci Egyetemen a *pénzügy és számvitel* alapszakon magyar nyelvű teljes idejű nappali, és részidejű, levelező képzés folyik. A tanterv megfelel a képzési és a kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek. Az alapképzésben szükséges és elvárt ismeretek mellett az intézményi sajátosságok is megjelennek a tantervben azért, hogy az egyes ismeretkörök nagyobb hangsúlyt kapnak, illetve új vagy más ismeretek is gazdagítják azt (pl. a *nonprofit számvitel, az erőforráskontrolling és a pénzügyi közvetítők számvitele*). A külső és belső *számvitel, controlling (pénzügyi és vezetői számvitel, tervezés, controlling)* aránya nagyon kiegyenlített. A *pénzügyi és számviteli* ismeretek megfelelően párosulnak a vállalat működését és irányítását segítőkkel (*tervezés, controlling, döntéselőkészítés*), ami önmagában is értékessé teszi ezt a tantervet, mert megmutatja a speciális területek – a *számvitel és a pénzügy* – helyét egy egységes vállalati rendszerben.

A tantárgyak elhelyezkedése a tantervi hálón időben és térben is megfelelő. Az egyes tárgyak egymásra épülése logikus. A normál tanterv a szükséges megelőző ismeretek meglétére épít. Mindez igaz az alapozó, a szakmai és a specializációs ismeretekre is. Az elméleti és gyakorlati órák aránya megfelel az adott tantárgyak jellegének, és hozzájárul az ott megkívánt kompetenciák elsajátításához. A tanterv szerkezete arányos, a kimenetet tekintve összekapcsolódó, szükséges, korszerű ismereteket tartalmaz. Megalapozza a magasabb szintű elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzését, ugyanakkor megfelel a gyorsan változó napi igényeknek is, lehetővé téve az alapképzés befejezése után az azonnali munkába állást. Felkészít a mesterképzésre való belépésre.

Személyi feltételek

A személyi feltételek kifejezetten jók a szakon. Az oktatást megfelelően képzett szakemberek végzik. Az oktatási terhelések azonban magasak.

A szakfelelős, egyben a *számvitel* specializáció felelőse Pál Tibor okleveles közgazdász. Mind a tudományos, mind pedig az egyéb szakmai és közéleti tevékenysége – könyvvizsgálói kamarai tisztsége, számviteli bizottsági tagságai, egyéb országos bizottsági tagságai – a számvitelhez, annak szabályozásához, irányításához és az oktatáshoz kötődik. Harminc éve oktat az egyetemen, közel két évtizede vezető beosztásban. A *pénzügy* specializáció felelőse, Bozsik Sándor is eleget tesz minden elvárásnak. Több tantárgy felelőse, heti átlagos óraterhelése igen magas, 16 óra.

A képzés 46 tantárgyát 54 oktató oktatja, köztük 25 egyetemi docens és 3 egyetemi tanár. A vezető oktatók 70%-ának heti 12 óra feletti a heti átlagos óraterhelése. A képzésbe bevont tanársegédek közel 60%-ának az óraterhelése szintén 12 óra hetente vagy több. A 25 tantárgyfelelős 64%-a 13 vagy afeletti óraterhelés mellett dolgozik, 12 oktató pedig 26-35 kredit felelőse (ez az arány nem megy túl a MAB maximális elvárásán, ami szerint az 53 AT oktató legfeljebb 1/3-ának lehet 25-nél több intézményi kreditterhelése.) A magas oktatónkénti óra- és kreditterhelés – a szakfelelős szóbeli tájékoztatása szerint – átmeneti. Ha a PhD-képzésekben résztvevő fiatal munkatársak megszerzik a PhD fokozatot, akkor a terhelés és a tantárgyfelelősség is megoszlik majd.

A tantárgyak oktatóinak mindegyike rendelkezik a tantárgy oktatásához szükséges szakirányú végzettséggel is. A teljes oktatói állomány 75%-ának közgazdasági végzettsége van, ezen belül 10% alatt van azoknak a száma, akik másoddiplomaként szereztek meg a közgazdasági végzettségüket.

A szakon oktató 54 főből 53 fő főállású. AZ átlagéletkor 39 év, a vezető oktatóké 44 év, de az oktatók fele 30 és 40 év közötti. A vezető oktatók szakmai tapasztalata közel két évtizedes. A szakért felelős Üzleti Információgazdálkodási és

Módszertani Intézet oktatói folyamatosan vesznek részt szakmai továbbképzéseken hallgatóként és előadóként is. Egymás után szerzik meg az okleveles könyvvizsgálói és adószakértői képesítést, és vesznek részt ezen képzések szakkönyveinek megírásában és összeállításában.

Az oktatói kör alkalmanként jelentősen bővül az intézet szakmai kapcsolatrendszeréből fakadóan (Könyvvizsgálói Kamara, NAV, Állami Számvevőszék, Központi Statisztikai Hivatal, nemzetközi könyvvizsgáló cégek, bankok, biztosítóintézetek). A meghívott előadók a tananyag és az oktatás fejlesztésében is részt vesznek, szervezetüknél szakmai gyakorlatokhoz helyet biztosítanak.

Tudományos háttér

A kar intézetei és intézeti tanszékei három kutatási központban, 13 műhelyben folytatnak kutatási tevékenységet. E kereteken belül a szakot gondozó intézet a szak tantárgyi struktúrájához is igazodva elsősorban a *vállalkozások finanszírozási környezetével, a vállalati számviteli információs rendszerek elméleti és gyakorlati kérdéseivel, a gazdasági és társadalmi környezetből származó információszerzés és feldolgozás* témájával foglalkozik. A kutatásokba bevonják a hallgatókat is.

Az intézeti kutatásokban résztvevő oktatók több mint húsz könyv, jelentős számú szakcikk, jegyzet és példatár megírásában vettek részt. Az intézet munkatársai a doktori képzésben is aktívak, tudományos és szakmai kapcsolatokat tartanak fent a partneregyetemekkel és más intézményekkel, könyvvizsgáló társaságokkal, szakmai szervezetekkel.

Infrastrukturális feltételek

A tantermi ellátottság a folyó felújítások ellenére is megfelelő. Az előadótermek oktatástechnikai eszközökkel felszereltek. A kisebb termeket igény szerint látják el oktatástechnikai eszközökkel. A számítástechnikai laboratóriumok 54 munkaállomással rendelkeznek. Különbféle számviteli, statisztikai, könyvvizsgálói szoftverrel felszereltek. A két SAP labor 30, illetve 27 főt tud egyszerre kiszolgálni (a MAB látogatás idején még felújítás alatt álltak). A taniroda számítógépein elérhetők a különféle szakmai szoftverek és a *számviteli, adózási* online folyóiratok.

A központi könyvtár 400 férőhelyes. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódozó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

Az oktatók munkafeltételei az átmenetileg zajló felújítás ellenére is jók.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban a nappali képzés éves tervezett felvételi keretszáma 75-ről 60-ra, a levelező képzése 60-ról 55-re csökkent. Míg a nappali képzésre felvettek száma 2009-ben meghaladta a tervezett keretszámot, a 2010/11-es tanévtől kezdődően a felvételi keretszámot sem a nappali, sem pedig a levelező tagozaton nem tudták feltölteni, és a felvettek száma fokozatosan csökkent. Nappali képzésre (98, 63, 53, 33, 45) összesen 292 hallgatót vettek fel, levelező képzésre pedig (68, 42, 56, 31, 15) összesen 212 hallgatót. 2011-13 között az átlagos kapacitáskihasználás a nappali tagozaton 67%, a levelező tagozaton 58% volt.

A 2014/15-ös tanévben mintegy 250 hallgató tanult a *pénzügy és számvitel* alapszakon az intézményben. Ezt a képzési létszámot az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya a tantárgyak belső arányainak, valamint a KKK-nak és a MAB elvárásainak megfelel. Az elméleti és gyakorlati képzés mellett a szak jellegéből adódóan magas az egyéni hallgatói munka aránya. A folyamatos tananyagfejlesztés és esettanulmányok készítése módszertanilag nagy segítséget nyújt a hallgatók egyéni munkájához és problémamegoldó készségének fejlesztéséhez. A kompetenciák fejlesztésében nagy szerepe van az egyes tantárgyakon belül az egyéni és csoportos munkának, valamint a tanirodában zajló kics csoportos foglalkozásoknak (*számviteli, adózási* esettanulmányok feldolgozása, szituációs gyakorlatok, adatbázisok használata).

A hallgatók bevonása a kutatásokba nagyban elősegíti az egyéni és csoportos munkavégzés megismerését. Üzleti szimulációs játék keretén belül tesztelik a hallgatók egyes tantárgyakban külön-külön megszerzett ismereteinek összefüggő ismeretkénti alkalmazását. Egy-egy speciális téma ismereteinek elmélyítését meghívott külső szakemberek előadásai segítik.

A hallgatók szerint nem jellemző az idegen nyelvű szakirodalom olvasásának elvárása.

Értékelés és ellenőrzés

A képzési célhoz igazodó tartalmi követelményeket a tantárgyi programok, az ellenőrzés formáit és az értékelés rendjét a tanterv határozza meg, mely előírásokat az Egyetemi Hallgatói Követelményrendszer és a Kari Hallgatói Követelményrendszer is tartalmazza. Az egyenletes hallgatói terhelés biztosítása érdekében a félévközi számonkérések (zárthelyik, egyéni és csoportos beadandók, prezentációk) számát a tantárgyi programok tartalmazzák. Időbeli ütemezésük a Kari Hallgatói Önkormányzat egyetértésével történik. A vizsgák időpontjainak kiírása kari szinten az egyes intézetek és a hallgatói önkormányzat javaslatainak figyelembevételével történik.

A szakmai gyakorlatok lebonyolításának és adminisztrációjának szigorú rendje van az egyetemen. A hallgatók szabadon választhatnak gyakorlati fogadóhelyet. A szakot gondozó intézet meghatározza, hogy milyen típusú szakmai helyek nem választhatók, és szigorúan ellenőrzi, hogy a választott szakmai hely megfelel-e a képzés követelményeinek, a dékáni hivatal pedig, hogy a hallgatók megfelelnek-e a szakmai gyakorlat előfeltételének. A hallgatók a fogadóhely és az egyetem közti együttműködési megállapodás alapján mehetnek szakmai gyakorlatra. A hallgatók a szakmai gyakorlatról részbeszámolókat készítenek és adnak be. A gyakorlat befejezésekor záró értékelés készül a cég, a mentor és a hallgató bevonásával, mely a hallgatónak a szakmai gyakorlaton végzett munkája megítéléséről szolgál.

A szakdolgozat elkészítésének tartalmi és formai követelményeit kari szabályzat írja elő. Intézeti tanszékenként 15-20 témát írnak ki. Egyéni témaválasztás a konzulensként felkért oktató hozzájárulásával lehetséges. A szakdolgozati témák igen változatosak. A nappali tagozatos hallgatók témaválasztását a szakmai gyakorlati hely, a levelező tagozatos hallgatókét a munkahely motiválja inkább. A szakdolgozattal szemben elvárás, hogy a szakirodalmat a hallgató önállóan dolgozza fel és értékelje, a tananyag nem kötelező irodalom. A dolgozat elkészítésének folyamatát a konzulens felügyelik. Minden hallgatónak van külső és belső konzulense. A téma konzultálása kötelező, a konzultáció témáját és időpontját konzultációs adatlapon rögzítik. A dolgozat benyújtására csak a belső konzulens jóváhagyásával kerülhet sor.

A záróvizsga igen alapos, szofisztikált. Kiemelkedő a záróvizsgán a diplomamunka jelentősége.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szak létszámadatai az országos helyzetnek megfelelően alakultak. A 2009/10-es tanévtől kezdődően a felvettek száma fokozatosan csökkent mind a nappali, mind pedig a levelező tagozaton (kivéve a 2013/14. tanévet, amikor a nappali tagozaton a felvettek száma az előző évhez képest 40%-kal nőtt). A 2014/15. tanévben 29 főt vettek fel a nappali, 11 főt a levelező tagozatra.

A nappali tagozaton kiadott diplomák száma (23, 35, 30, 34, 34) 156; 2011 óta évente 30-35 db között alakult. A levelező képzésben 31 diplomát adtak ki. A nappali képzésre felvettek átlagosan 2/3-a rendelkezik nyelvvizsgával. A nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után öt év átlagában a végzősök 35%-a nem kap diplomát. Az átjelentkezés nem jellemző a szakon.

A karon és a szakon a hallgatók felkészítése az önálló munkára és továbbképzésre tudatosan és szervezeten folyik. Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek átadása a *tanulás és kutatásmódszertan* választható tárgy keretében történik. Ösztönzik, mentorálják a TDK munkát: a szakon 4 év alatt 43 dolgozat, 20 kari helyezési és 4 országos díj született. Bevonják a hallgatókat kutatóközpontok, műhelyek, intézetek kutatásaiba.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája az Üzleti Információgazdálkodási és Módszertani Intézet. A szak felelőse a Számviteli Intézeti Tanszék tanszékvezető egyetemi docense. A szak menedzselésében intézményi és kari közreműködők is részt vesznek: a szakreferens egyetemi docens kapcsolatot tart az oktatókkal, hallgatókkal és az intézményi szervezetekkel, tájékoztat és karban tartja a szak dokumentációját; az oktatási adminisztrációt 1 fő igazgatási ügyintéző végzi; a szakmai gyakorlatért felelős intézeti megbízott egyetemi docens; a tehetséggondozásért felelős tanársegéd. A felvételi eljárásban, a tanulmányok elindításának és adminisztrációjában, a szakmai gyakorlatok szerződésének lebonyolításában a dékáni hivatal munkatársai is részt vesznek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A MAB korábbi intézményi akkreditációs jelentésében tett javaslatára reagálva a kar a lemorzsolódás csökkentésére UNIDUO Projekt keretében háromszintű modellt dolgozott ki annak érdekében, hogy feltárja, melyik veszélyességi zónában milyen eszközökkel támogassa a lemaradó hallgatókat, illetve motiválja őket a felzárkóztatásra, különösen *matematikából* és *informatikából*. A beiskolázási tevékenység megerősítésére az UNIDUO Projekt keretein belül a kar új arculatot dolgozott ki, és számos intézkedést hozott: megjelenés a médiában, beiskolázási tájékoztatók, szóróanyagok, kari és intézeti honlapokon bővebb tájékoztató információk megjelenése az oktatásról, diákéletéről, nyílt napok, óraadás a középiskolákban, sőt tervbe vették egy középiskolásoknak szóló tanulmányi verseny létrehozását is. Több intézkedést

tettek a hallgatók nyelvi készségeinek fejlesztésére (félévente 1-2 tárgy meghirdetése idegen nyelven, külföldi részképzések támogatása, idegen nyelvi közegben végzett szakmai gyakorlat).

Az oktatók elégedettség mérésére az intézményi önértékelési ciklusoknak megfelelően 2009-ben és 2013-ban került sor. A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra.

A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri. Az oktatók hallgatói értékelésénél a *pénzügy és számvitel* szak globális indexe 3,8 az ötfokozatú skálán, az oktatás színvonalának mutatója 3,5, a tárgyak előadójának mutatója 4,0. Nagyon jó értékelést kapott az oktatók órára való felkészültsége: 4,3, a hallgatók tájékoztatása a követelményekről: 4,5 és az oktatói tájékoztatás az adott félév elején: 4,6.

A Kari Tanács intézkedései során racionalizálták a szak tantárgyi struktúráját, bővítették a kritikus tárgyak óraszámát, a vizsganapok előtt konzultációs lehetőséget biztosítanak pl. *gazdaságmatematikából*, *vezetés-szervezésből*. Tantárgyanként csoportokba összevonva értékelik a törzs-, illetve a szakmai törzstárgyakat és a választható tárgyakat. A folyamatos fejlesztéseknek, a változások nyomán követésének tudható be, hogy a hallgatók a tananyagokat korszerűnek, aktuálisnak ítélték.

A motivációs és pályakövetési vizsgálatok felmérései intézményi szinten történnek, szakspecifikus adatok nem álltak rendelkezésre. A munkaerőpiaci visszajelzések (felmérések) igazolják a kar és az intézet erőfeszítéseit az ismeretek gyakorlati alkalmazhatósága és a nyelvtudás erősítése területén. Az eredmények nagy szórása azonban további erőfeszítéseket kíván az intézménytől.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A képzés nagyon erős, markáns intézményi sajátosságokkal is rendelkezik. Lehetőséget ad mind a munkahelyi bevalásra, a gyors beilleszkedésre, mind pedig a mesterképzésbe való belépésre. A szak vezetése reálisan látja a szak helyzetét. Az önértékelés és a C-SWOT elemzés is ezt mutatja.

A szak főbb *erősségei* a kiválóan felépített tanterv, a törzstárgyak és a szakmai törzstárgyak tartalma, korszerűsége, ezek jegyzetekkel, oktatási segédletekkel, tankönyvekkel való folyamatos támogatása; a magas szintű szakmai ismeretekkel és vállalati gyakorlattal rendelkező oktatók; a gyakorlatorientált képzés, a hallgatók felkészítése a vállalkozások működésének, folyamatainak megismerésére (üzleti szimulációs programok, esettanulmány versenyek, szakmai gyakorlati helyek); szoros szakmai együttműködés intézményekkel, cégekkel (bankok, adóhivatalok, könyvvizsgáló cégek).

A szak főbb *gyengeségei*: az oktatói túlterheltség rontja a kutatási hatékonyságot; a nyelvi, jogi, informatikai ismeretek területén a hallgatói elvárások meghaladják az egyetem, illetve a kar lehetőségeit; a szakmai gyakorlati helyek biztosítása; a szakdolgozatok minőségének romlása, összhangban a felvételi pontszámok illetve a hallgatók motivációjának csökkenésével, a kutatói pálya iránti érdeklődésük csökkenése.

A szak *lehetőségei*: a munkaerőpiacon nagy a kereslet az alapszakon végzettek, jól képzettek iránt; szakmai kapcsolatok bővítése más intézményekkel, az államháztartási és vállalkozói szféra szereplőivel (szakmai gyakorlatos helyek biztosítása), multinacionális vállalatokkal; vállalati szakemberek további bevonása az oktatásba; a vállalati igényeknek jobban megfelelő oktatási struktúra és tananyag fejlesztése; külföldi egyetemekkel való szakmai együttműködés, kutatási és publikációs lehetőség biztosítása, külföldi részképzésekben való részvételi lehetőség kiaknázása; ösztöndíjprogramok kidolgozása; regionális pályázati lehetőségek kihasználásával fejlesztési forrásokhoz, munkahelyekhez jutás lehetősége.

A szak *veszélyei*: a demográfiai helyzet és a felsőoktatás finanszírozás változásának következményeként a legfőbb veszély a hallgatói létszám fokozatos csökkenése, a beiskolázásra kerülő hallgatók felvételi pontszámának folyamatos csökkenése, a kellő motiváltság hiánya (ami a középiskolai képzés és nevelés hiányossága is), a felsőoktatási rendszer átalakítása; a vállalkozások néhány munkakörben előnyben részesítik az alacsonyabb számviteli végzettséggel rendelkező munkavállalókat, vagy saját belső képzéseiket preferálják, ami a későbbiekben megnehezítheti a friss diplomások elhelyezkedését, illetve a munkahelyváltást; a kis és közepes vállalatok nem érzik magukénak a hallgatók szakmai gyakorlati foglalkoztatását.

A képzés helyzetét nehezíti a régió demográfiai, társadalmi, gazdasági, szociális helyzete. *Korlátot* jelent még a rohamosan fejlődő, változó informatikai eszközök beszerzése és az egyetem elhúzódó felújítása.

A tervezett duális képzés jó kitörési lehetőség.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatói terhelések csökkentése.
2. Az egyetemi és a kari bázisvállalati rendszer kialakítása.
3. Az oktatók idegen nyelvi készségének fejlesztése, hogy képesek legyenek idegen nyelven előadást tartani, ennek támogatása és motiválása.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>pénzügy</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/102. (a jogelőd Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen)</p>	<p>2016/1/VII/5/8. sz. MAB HATÁROZAT NA (NEM AKKREDITÁLT)</p> <p>A MAB a képzést nem akkreditálja, mert az adott szakon az intézmény több éve nem indított képzést, így a MAB nem tudja a képzés minőségét megítélni.</p>

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) kormányrendelet 8.§ (5) bekezdése szerint:

Ha a felsőoktatási intézmény a nyilvántartásban szereplő valamely szakját vagy felsőoktatási szakképzését – a szakirányú továbbképzések és a kis létszámú szakok kivételével – öt egymást követő évben nem indította, azt a Hivatal a működési engedély felülvizsgálata során hivatalból törli a nyilvántartásból.

Fentiek értelmében a Nemzeti Közszolgálati Egyetem *pénzügy és számvitel* alapképzési szakjának indításához új szakindítási eljárást kell kezdeményezni az Oktatási Hivatalnál. A MAB ezen eljárás keretében készíti el szakértői véleményét a képzésről.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak szakindítási MAB határozat: 2008/7/XII/3/3.	2016/1/VII/5/9. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT)) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű (levelező) képzés folyik magyar nyelven. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel az előírtaknak. A tananyag és a szakirodalom korszerű, a szakmai törzstárgyak többsége saját egyetemi, kari jegyzetekkel, tankönyvekkel támogatott. Jó gyakorlat, hogy a szabadon választható tantárgyak idegen nyelven vehetők fel a képzés 2-3-4. féléveiben.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Vágyi Ferenc szakmailag megfelel a MAB elvárásoknak. Több, a képzés szempontjából is mérvadó szakmai egyesületnek a tagja. A tantárgyfelelősök és a tantárgyak oktatói az önértékelésben foglaltak alapján szintén alkalmasak a szakon történő oktatásra, a kutatási területük, publikációik kapcsolódnak a szakon oktatott tantárgyaikhoz. Az oktatói kör AT/AE (31/6) arányai megfelelnek a MAB elvárásoknak. A 60 tantárgy oktatásában 37 fő vesz részt, ezek közül 26 tantárgyfelelős. A karnak azonban törekednie kell az egyetemi tanári címmel rendelkező oktatók számának növelésére.

Az oktatói korfa optimális.

Tudományos háttér

A szak tudományos háttere az elvárásoknak megfelelő. A szakfelelős, valamint a szak alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói is kellő számú és minőségi publikációs aktivitással rendelkeznek, emellett kutatási projektek is kapcsolódnak a szakhoz. A kar egyik kiemelt kutatási területe a *nemzetközi adózási tendenciák vizsgálata, a regionális munkaerőpiaci folyamatok elemzése*, továbbá a *kis- és középvállalkozások, mezőgazdasági termelők Európai Unió csatlakozásának piaci-pénzügyi feltételrendszerének analízise*. A kar együttműködik a hazai közgazdasági felsőoktatási intézményekkel (BCE, DE, PTE, SZIE, BGE, ÁVF, ME, KE). Ezen belül a BCE, a Kaposvári Egyetem és a kar részvételével 5 éve működik a KAKTUSZ nevű tudományos műhely, mely minden évben a *pénzügyek, finanszírozás, számvitel* ismeretköréből dolgoz fel aktuális témákat az adott kar oktatói és hallgatói részvételével. A kar és a szakot gondozó Pénzügyi és Számviteli Intézet kapcsolatrendszer a szakmai szervezetekkel is nagyon erős, így a legújabb kutatási anyagokat kapja meg az intézet, illetve előadások keretében a hallgatók. A kar nemzetközi kapcsolatai széleskörűek, az elmúlt években csatlakoztak az ETAP nevű nemzetközi felsőoktatási számviteli szervezethez. A kar immár 8. éve szervez Soproni Pénzügyi Napok néven pénzügyi-számviteli-adózási konferenciát, amely a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazhatóságáról, gyakorlati problémák és megoldások bemutatásáról szól, minden évben egy-egy aktuális szakmaterület vizsgálva.

Az oktatók elmondása alapján a komoly elismertséggel bíró publikációs aktivitás itt is akadályokba ütközik, hiszen ez csak a külföldi szakmai folyóiratokban való megjelenéssel biztosított, amelyre esetlegesen több hónapot kell várni, s a gyorsan változó feltételrendszerben már aktualitását vesztheti a publikáció témája.

Infrastrukturális feltételek

A jelenlegi infrastruktúra magas színvonalon szolgálja ki a hallgatókat. Van elegendő tanterem, és a technikai felszereltségük is elfogadható (projektor, digitális tábla, internetkapcsolat). Két számítástechnikai labor segíti az oktatást. Egy terem videokonferencia-berendezéssel is ellátott. A központi könyvtár és egy kisebb kari könyvtár áll a hallgatók rendelkezésére. Az elektronikus tananyagok egy *e-learning* portálon érhetőek el. A nyelvtanulást és nyelvvizsgázási lehetőséget az egyetem Idegen Nyelvi Központja segíti, amely 12 teremben rendelkezik 5 munkahelyes multimédiás laborral.

A hallgatóknak a képzés keretében több féléven át lehetőségük van a kapcsolódó gyakorlati háttérre is rálátást nyerni,

így pl. az *adózási ismeretek* elmélete mellett az *adóelszámolás* szoftveres támogatását is megismerik, ennek keretében a *vállalaton belüli támogatórendszerre* is rálátást nyernek, valamint az *adó-adatszolgáltatás* jelenlegi eszközét, az ABEV/JAVA rendszert is készségszinten kezelni tudják. A segédanyagok közül egyes elemek saját egyetemi-kari fejlesztésűek, de bekapcsolták az oktatásba a ProGEN Kft. Nagy Machinátor integrált vállalatirányítási rendszerét, valamint a Soft Consulting Kft. BaBÉR bérszámfejtő rendszerét is.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a felvételi keret a teljes idejű képzésben 35-100 fő, a részidejű (levelező) képzésben 25-40 fő. A felvettek száma a teljes idejű képzésben összesen 134 fő (28, 34, 19, 29, 24), a levelező képzésben 100 fő (25, 25, 20, 13, 17). A felvettek létszáma a költségtérítéses/önköltséges képzést vállaló hallgatók számának növekedése miatt nem mutat jelentős csökkenést. A jövőben hasonló létszám fenntartását lehet megfogalmazni reális célként, azaz tanévenkénti 30 fő a nappali képzést illetően, s ez biztosítani is képes a szak a finanszírozhatóságát.

A részidejű képzésben a felvettek száma az állami finanszírozású képzési helyek megszűnése miatt a 2/3-ára esett vissza.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés struktúrája jól szolgálja a hatékony ismeretátadást. Biztosítottak az egyéni és csoportos felzárkóztatási, konzultációs lehetőségek.

A szak több tárgyát angolul oktatják az erasmusos külföldi hallgatóknak, ezeket felvehetik a magyar hallgatók is.

A város és a környék vállalkozásainak gazdasági vezetői rendszeresen tartanak tájékoztató szakmai előadásokat az aktuális folyamatokról a szak, a kar hallgatóinak. Jó gyakorlat a karon a vállalati hét, amely során koncentráltan kapnak a hallgatók ismereteket az aktuális gazdasági folyamatokról és lehetőségekről.

Értékelés és ellenőrzés

A gyakorlati jegyek és kollokviumok félévenkénti arányai megfelelnek a hazai gyakorlat átlagának, nem rónak jelentősebb terhet a hallgatóra.

Több éve együttműködnek a környékükön levő vállalkozásokkal, önkormányzatokkal, önkormányzati intézményekkel, az országosan ismert és elismert cégekkel, egyesületekkel, kamarákkal. A kötelező szakmai gyakorlatok feltételeit a részletes, Kari Tanács által elfogadott *Kötelező szakmai gyakorlatok egységes szabályzata* határozza meg. A szabályzatban külön fejezet foglalkozik a résztvevők hatáskörével és felelősségével. A szabályzat mellékletei kötelezően használatos nyomtatványok, melyeken a jelentkezéstől az értékelésig minden munkafázis lebonyolódik. A kari koordinátor befogadja a hallgatók szakmai gyakorlatra jelentkezését, ellenőrzi a gyakorlatra bocsáthatóság minden feltételét, a határidőket. A gyakorlati helyekkel létrehozta, illetve ellenőrzi az együttműködési megállapodásokat. Jól segíti a gyakorlatok szervezését és megvalósítását a hallgatók számára a *szakmai gyakorlat* mint e-learning kurzus is, melyet a koordinátor gondoz. Itt tehetik fel kérdéseiket, láthatnak korábbi hasznos levelezéseket, átláthatóan elérhetőek a szakmai gyakorlat különböző szakaszaihoz kapcsolódó adminisztrációs feladatok.

A szak hallgatói többségben gazdálkodó szervezeteknél, bankokban, biztosítóknál töltik gyakorlatukat, döntően a környék termelő vállalkozásainál, könyvelő irodáknál, projektcégeknél. A tevékenységükről munkanaplót vezetnek, melyet hetente küldenek a konzulenseknek.

A képzést gondozó intézet minden évben meghirdeti a választható szakdolgozati témaköröket, amelyekről a hallgatók az oktatás során, illetve a kar honlapján megjelenő diplomadolgozatok témakörei összefoglalóból tájékozódhatnak. A hallgatók témaválasztása három nagy csoportra osztható. Egyrészt a *számviteli*, másrészt az *adózási* terület releváns témáit dolgozzák fel, harmadrészt a *pénzügyi* szaktárgyak elméleti ismeretanyagát tanulmányozzák, kutatják az üzleti vállalkozások és államháztartási alrendszerek működésére vonatkoztatva.

A záróvizsga része a szakdolgozat megvédése, amelynek az érdemjegye a két bíráló által adott jegyek számtani átlagából és a dolgozat szóbeli védésével megszerzett jegyből számított számtani átlag kerekített értékéből áll össze. A záróvizsga másik lényeges része a komplex szóbeli vizsga, amelyben a hallgató számot ad a differenciált szakmai anyag körében megszerzett tudásáról. A komplex szóbeli vizsga tárgyai: a kötelezően választandó szakirányú modul és a szabadon választható multidiszciplináris szakmai ismeretek tárgyaira vonatkozó, összesen két kérdés. A *pénzügy és számvitel* alapképzési szak folyamatosan aktualizált és elfogadott záróvizsga tételei a kar honlapján is elérhetőek. A bizottság általában a szakfelelős, illetve a szakot gondozó intézet egy vezető oktatójának elnökletével, valamint 3-4, a kar más intézeteit is képviselő belső tag segítségével végzi tevékenységét. Fontos teljes jogú tagja a bizottságnak egy külső szakember is, aki a gyakorlatias üzleti elvek tananyagba való beintegrálásának a szintjét tudja ellenőrizni.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben kiadott diplomák száma összesen 46 (-,-,17, 29), a részidejű képzésben 15 (-, -, -, 4, 11). A felvett és végzett hallgatói létszámadatok tükrében megállapítható, hogy a képzés 2009-es indítása óta nappali tagozaton a diplomát szerzők száma 60% fölötti. A nyelvvizsgahiány miatt ki nem adott diplomák száma összesen 7. Alapvetően jellemző a nyelvvizsgával való felvettek nagy aránya, de erre még a szakmai nyelvvizsgakötelezettség ráépül, s ez okozhat nehézséget a tanulmányok befejezésében.

A kar a tehetséggondozást kari szinten integrált keretek között valósítja meg. A demonstrátori munka, a TDK-tevékenység, a szakkollégiumi élet egymás kiegészítői. A szak hallgatói leginkább a Pénzügyi és Számviteli Intézet keretein belül végeznek demonstrátori tevékenységet. Kari szinten a TDK-tevékenységet a mesterszakok és a doktori iskola felvételi pontszámában is elismerik. A 2013-as OTDK Közgazdaságtudományi Szekciójába 20 dolgozatot neveztek, melyből 4 dolgozat lett helyezett és 2 különdíjas. Már az első évfolyamosok is bekerülhetnek a TDK körbe. A tehetséggondozás fontos eszköze a 2010-ben alakult Gidai Erzsébet Közgazdaságtudományi Szakkollégium is. A szakkollégium szakmai előadásokkal, tudományos továbbképzéssel és publikálási lehetőséggel támogatja tagjait. A tehetséggondozás során a gyakorlatközpontú képzés fontos elemeként lehetőséget biztosítanak a kari projektekben való részvételre is. Az egyhetes őszi Integrált Vállalati Hét és a tavaszi *Contact Day* szervezésében is jelentős részt vállalnak a hallgatók.

A vállalati partnerek segítségével ösztöndíjrendszert működtetnek.

Az alapszakos hallgatók továbblépése a *számvitel* mesterszakra biztosított.

Az Erasmus aktivitás kifelé nem kellően kihasznál, amelyet a hallgatók a külföldön töltött időszak anyagi terheivel indokoltak.

A végzett hallgatók elhelyezkedésére jellemző, hogy kb. 60 napon belül a végzettségükhöz illeszkedő állást tudnak kapni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak jól beágyazott a kar és az egyetem működési és döntéshozatali folyamataiba, ennek megfelelően az érdekérvényesítő képessége is biztosított. A szakon folyó munkát a szakfelelős koordinálja. A szakon oktatók körét az intézetigazgatóval együtt határozzák meg. A szakon oktatott tárgyak tematikájának kialakítása, aktualizálása az oktatók feladata, amelyet a szakfelelős ellenőriz. A szak minőségbiztosításához kapcsolódó feladatokat tekintve a szakfelelős jelentős támogatást kap a kari minőségbiztosítási bizottságtól, annak vezetőjétől, valamint az oktatási dékánhelyettestől is. A Kari Tanács a fontosabb ellenőrzési pontokon szükség esetén be tud avatkozni a képzési folyamatba és annak minőségébe.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek.

A Minőségbiztosítási Bizottság tagjai az elnök, intézetenként egy képviselő, valamint egy HÖK delegált. A bizottság a következő információkra építi tevékenységét: oktatói munka hallgatói véleményezése (OHV) –a félév végén a Neptun rendszerben elérhető anonim kérdőív kitöltésével. Az eredmény egészét a dékán kapja meg. Az intézetvezetők a területükhöz tartozó tárgyak értékelését látják. Az OHV eredményeket az oktatók értékeléséhez és tananyagfejlesztéshez egyaránt felhasználják. Az OHV kitöltési aránya rendkívül alacsony, 15-30% körül mozog.

A képzés hallgatói véleményezése a záróvizsgára jelentkező hallgatók körében történik papír alapú kérdőív kitöltésével. Az eredményt a dékán, az oktatásért felelős dékánhelyettes, a szakfelelős és a Minőségbiztosítási Bizottság kapja meg. Az eredmény alapján készült intézkedési terv koordinálása a szakfelelős feladata.

A diplomás hallgatók pályakövetési rendszere (DPR) keretében közvetlenül a végzés után, valamint a végzést követő 3-5 évben is megkeresik a hallgatókat, de nagyon alacsony a válaszadási arány. A szak hallgatóinak kis létszáma miatt a formális vizsgálat helyett nagyobb jelentőségű a személyes tapasztalat.

Az oktatók 3 lépcsőben értékelik a képzést: a tárgyfelelősök minden kurzus befejezése után javaslatokat tesznek a tárgy oktatásának javításával kapcsolatban; a záróvizsga-bizottság tagjai a képzésre vonatkozó következtetéseket is levonnak; a szakfelelős évente értékeli az elmúlt két félév tevékenységét, és ennek alapján tesz javaslatokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés összességében reális. *Korlátként* jelölik meg többek között a felsőoktatási intézményrendszer területén tapasztalható bizonytalanságokat, a földrajzi elhelyezkedést, az osztrák felsőoktatási intézmények elszívó erejét. A képzés *erősségei* között szerepel a széleskörű vállalati kapcsolatrendszer, a *számvitel* mesterszakon való továbbtanulás lehetősége az intézményben, az oktatási infrastruktúra; ugyanakkor nem biztos, hogy ide sorolható a Nyugat-Dunántúl régió lakosságának az országostól kedvezőbb jövedelmi helyzete. A *gyengeségek* között helyesen látják a minőségbiztosítási rendszerből visszacsatolás útján nyert információk feldolgozásának nehézségeit és a beiskolázási tevékenység területén tapasztalható hiányosságokat. A *lehetőségek* között jelenik meg a beiskolázási tevékenység Ausztria irányába történő kiszélesítése, a képzés idegen nyelven történő beindításának lehetősége. *Veszélyeztető* tényezőként van jelen az oktatói utánpótlásbázis problémája. A nyelvtudással, *pénzügyi-számviteli* képesítésekkel rendelkező fiatal oktatók és kutatók számára a hazai munkaerőpiaci lehetőségek szélesek, és jelentkezik a határon átívelő elszívó hatás is. A finanszírozási nehézségek miatt korlátosak az oktatói előléptetések lehetőségei, amelyek a *veszélyeket* tovább fokozzák. Az egyetemen belüli karok együttműködésének nehézségei akadályozzák a közös projektek megvalósítását, esetenként a szinergiák kihasználása helyett a versenyhelyzetet erősítik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az alacsony hallgatói létszámok veszélyeztetik a szak hosszú távú finanszírozhatóságát. Ennek érdekében a hallgatók számát növelni szükséges.
2. Az oktatói utánpótlási nehézségek feloldására indokolt kari szinten intézkedéseket tenni.
3. A tervezett német nyelvű képzés akkreditálását kérik a MAB-tól.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/145. (a Veszprémi Egyetemen)</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/5/10. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés nem tartalmaz specializációt.

A képzés tartalma a mintatanterv alapján összességében megfelel az elvárásoknak, alkalmas a KKK-ban rögzített kompetenciák elsajátítására. A tananyagok korszerűek, jegyzet, tankönyv formában is hozzáférhetőek és külön érdeme a karnak, a szaknak a saját tananyag-fejlesztés.

A meghatározó ismeretkörökre vonatkozó előírások teljesülnek, így az alapozó és a társadalomtudományi ismeretek összesen 90-100 kredites előírása (93 kredit), illetve a szakmai törzsanyag 70-90 kredites előírása is (78 kredit). A szabadon választható tárgyak minimum 9 kredites értéke is teljesül. Szakdolgozathoz rendelt kreditérték nincs a KKK-nak megfelelően. A képzés keretében specializáció nem került meghirdetésre. A képzéshez 1 féléves összefüggő szakmai gyakorlat tartozik, melynek kreditértéke 30.

Az egyenletesebb óraterhelés érdekében javasolt a 4. félévről egy 3 kredites, 30 óra/féléves szabadon választható tantárgy átcsoportosítása a 3. félévre.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Molnárné Barna Katalin, aki egyben a szakra épülő *számvitel* mesterszak felelőse is, szakmai, tudományos tevékenységét illetően megfelel az elvárásoknak, az elmúlt két évben kifejezetten a szakhoz közeli területeken publikált. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősség minden esetben együtt jár az oktatásban való részvétellel. A képzésben részt vevő 49 oktatóból 33 minősített (67%). Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül, a vendégoktatókra oktatókra vonatkozó legfeljebb 20%-os arány szintén. A kredit- és óraterhelések arányai megfelelőek. Az oktatók többségének a heti kontaktóra terhelése 10 óránál kevesebb, ami igen kedvező oktatói terhelést jelent intézményi szinten. Egy tantárgyfelelős esetében a gondozott tantárgyak száma 6, ami **meghaladja** a MAB által elvárt szintet (5 tantárgy/tantárgyfelelős).

Az oktatói állomány – elsősorban a tantárgyfelelősök többsége – alapvégzettségét tekintve nem közgazdász, viszont tudományos fokozatukat *közgazdasági* területen szereztek, publikációik pedig biztosítják az oktatott szakmai területek magas szintű ismeretét, megfelelnek a MAB elvárásoknak.

Tudományos háttér

A szakfelelős, Molnárné Barna Katalin, továbbá a szak alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói mind kellő számú és minőségi – a szakhoz is kötődő – publikációs aktivitással rendelkeznek, emellett kutatási projektek is kapcsolódnak a szakhoz. A szak tudományos háttérét biztosítja a karon működő négy tudományos műhely és kutatócsoport.

Infrastrukturális feltételek

A szakot gondozó kar infrastruktúrája megfelel a képzés elvárásainak mind az oktatás, mind az oktatást kiszolgáló létesítmények, mind a berendezések, mind a személyi kapacitások terén. A termék a szükséges technikai felszereléssel ellátottak (projektor, számítógép). A számítástechnikai ellátottság megfelelő. A Gazdaságtudományi Kar számítógépes laboratóriumában lehetőséget biztosítanak a Cobra könyvelőprogram használatának gyakorlására.

Kari könyvtár nincs, de az egyetemi könyvtárban minden fontos szakmai anyag hozzáférhető a hallgatók és az oktatók számára. A könyvtár beszerzi valamennyi, a karon oktatott szak- és doktori képzéshez igényelt szakkönyvet, nyomtatott vagy online folyóiratot. Az Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) keretében a legjelentősebb teljes szövegű (Science Direct, SpringerLink, EBSCO), illetve kivonatos adatbázisok (Scopus, Web of Science) előfizetése révén biztosított a kar oktatói, kutatói és hallgatói számára a legfrissebb szakirodalmi forrásokhoz való hozzáférés.

A Gazdaságtudományi Kar intenzíven fejleszti elektronikus tananyagait, melyek a MOODLE keretrendszerben hozzáférhetőek a hallgatók számára. 2009 végére valamennyi tárgy tematikája és követelményrendszere elérhetővé vált a MOODLE-rendszerben, továbbá a legtöbb tárgy előadásvázlatai és segédanyagai is megtalálhatóak ugyanott. Ezzel párhuzamosan folyamatosan bővül azon tárgyak köre, amelyek teljes szövegű tananyaga elérhető elektronikusan.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton 2009-ben 100 fő volt, a következő évben 80-ra csökkent, majd 2013-tól 70, 2014-től pedig már csak 60 fő a keretszám. A levelező tagozaton 2009-2012 között 110 fő volt a felvételi keret, amely 2013-tól 60, 2014-től pedig 70 fő. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali (62, 60, 54, 39, 39, 33) és levelező (84, 60, 65, 36, 20, 28) tagozaton egyaránt folyamatosan csökkent. Az átlagos kapacitáskihasználtság nappali tagozaton 60%, levelező tagozaton pedig 49,3%.

A két tagozat hallgatói létszáma képes biztosítani a hatékony és finanszírozható képzési folyamatot, de a létszámbővítés érdekében tett intézkedéseket folytatni szükséges.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés struktúrája jól szolgálja a hatékony ismeretátadást. Biztosítottak az egyéni és csoportos konzultációs-felzárkóztatási lehetőségek. A szak tantervében lévő tantárgyak tananyagfejlesztése folyamatos egyrészt a tananyagok napi aktualitásainak megjelenítésével (prezentációk frissítése), másrészt oktatási segédletek összeállításával.

Az előadások és szemináriumok tananyaga felkerül a MOODLE-rendszerbe, így az oktatói munka sokkal hatékonyabb, mert a hallgatóknak csak a lényeges kiegészítéseket kell jegyzetelnie. Az előre feltöltött anyagok alapján a szemináriumi munka is sokkal gyorsabb. A tananyagok folyamatosan kiegészülnek az új tudományos eredményekkel.

A kompetenciafejlesztés eredményességét a képzési célokhoz igazítva mintavételes eljárással mérik. Amennyiben a mérés eredménye beavatkozást tesz szükségessé, akkor a kompetencia mátrix segítségével azon tárgyakban történik fejlesztés, ami az adott kompetencia eredményességét befolyásolja. Alapelvük, hogy 5 éven belül minden mérést legalább kétszer végrehajtsanak, hogy ezáltal a rendszer zárt legyen, és a beavatkozás hatásának monitorozása is megtörténjen. Hosszabb távon a mérési eredményeket és tapasztalatokat felhasználják a mérőeszközök tökéletesítésére is. A kompetenciafejlesztés folyamatába (a mérőeszköz validálási folyamatába, a kompetenciafejlesztés eredményeinek munkaerőpiaci nyomon követésébe) rendszeresen bevonják a munkaerőpiaci szereplőket.

A hallgatói mobilitás alacsonynak minősíthető, elsődlegesen a nyelvi kommunikációs gyengeségek miatt.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés nem a szokványos kollokvium-gyakorlati jegy rendszerben működik. A számonkérés rendje a tantárgyakat az érdemjegy megszerzése szempontjából az alábbi csoportokba sorolja: folyamatos számonkérés (F), félévközi jegy (É), kollokvium (K), vizsga (V). Ez helyi sajátosság, amely valamelyest bonyolítja a számonkérési folyamatok tervezhetőségét, dokumentálását.

A félévközi és vizsgaidőszaki számonkérések félévenkénti arányai megfelelnek a hazai gyakorlat átlagának, nem rónak jelentősebb terhet a hallgatóra.

A szakmai gyakorlatoztatás rendszere megfelelő. Megszervezését és lebonyolítását külön minőségügyi eljárás szabályozza. A szakmai gyakorlat lebonyolítására minden olyan vállalkozás vagy intézmény kiválasztható, illetve felkérhető, amely a szak jellegéhez kapcsolódó tevékenységet folytat, és ahol léteznek felsőfokú végzettséget igénylő, betöltött munkakörök.

A levelező tagozatos hallgatók a szakmai gyakorlat teljesítése alól felmentést kapnak, ha a záróvizsgára bocsátásig igazoltan rendelkeznek legalább fél év munkaviszonnyal valamilyen gazdasági tevékenységet felölelő munkakörben.

A gyakorlat befejezése után a hallgató köteles arról írásbeli beszámolót leadni, a gyakorlati helyet biztosító szervezet pedig referencia- és teljesítés-igazolást állít ki. A szakmai beszámolót a tanszék erre a feladatra kijelölt munkatársa

ellenőrzi és dönt annak elfogadásáról. A szakmai beszámoló elutasításakor a hallgatónak – megadott határidőn belül – javítania kell az anyagot, amelyet követően a beszámoló ismételt elbírálásra kerül.

A szakdolgozati témaválasztás rendszerint az oktatók által kiírt témák alapján történik, de lehetőség van egyéni témák kialakítására is. A szakdolgozatnak bizonyítania kell, hogy a végzett hallgató rendelkezik az elméleti ismeretekkel, és egyben birtokában van olyan gyakorlati tapasztalatoknak, készségeknek, amelyek közvetlenül hasznosíthatók a munkaerőpiacon.

A záróvizsgára bocsátás feltételeit a Pannon Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzat tartalmazza. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és a szak anyagára épülő szakmai vizsgából áll. *Számviteli* témakörben a *pénzügyi számvitel I-II*, a *vezetői számvitel*, a *controlling*, a *nemzetközi számvitel*, és az *elemzés módszertana* tantárgyak anyagaiból, *pénzügyi területen* pedig a *vállalati pénzügyek I-II*, az *adózási és TB ismeretek*, a *nemzetközi pénzügyi ismeretek*, illetve a *multinacionális vállalatok pénzügyei* tantárgyak anyagaiból áll össze a szóbeli tétel sor.

A záróvizsga-bizottság három főből áll. A záróvizsga-bizottság elnöke rendszerint nagy tapasztalattal rendelkező vállalati szakember. A záróvizsga-bizottság elnöke és tagjai a záróvizsga után kérdőívet töltenek ki, amelynek alapján a szükséges beavatkozásokat meg lehet tenni.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton 2009-2013 között összesen 254 fő, levelező tagozaton 265 fő. Diplomát 154-en kaptak eddig nappali tagozaton (15, 30, 27, 51, 31), és 43-an levelezőn (4, 3, 9, 14, 13).

A demográfiai csökkenés hatására a jelentkezők száma a 2009/10-es tanév létszámához viszonyítva a 30%-ra csökkent a 2014/15-ös tanévben. A felvettek számát tekintve a visszaesés kisebb mértékű, főként az állami finanszírozott helyek jelentős csökkenése miatt esett vissza a hallgatói létszám. Az önköltséges hallgatók létszáma csak kisebb mértékben ingadozott, annak ellenére, hogy a felvételi pontszám jelentősen növekedett a vizsgált időszak alatt. A kiadott diplomák száma a 2012/13 tanévben érte el a maximumot, azután visszaállt a 30 körüli darabszámra.

A nyelvvizsga hiányában diplomát nem kapó hallgatók aránya 20% körül mozog. A tanulmányi okokból történő lemorzsolódás 40%-os, viszonylag nagy arányt mutat, ez beavatkozást igényel.

A Gazdaságtudományi Kar számos lehetőséget biztosít a kiemelkedő hallgatók számára kutatásokba, kutatási és innovációs projektekbe való bekapcsolódásra. A kar vezetése tehetséggondozási programot dolgozott ki az alap-, mester- és PhD hallgatók számára, melynek az alappillérei a BusinessLab, az Esettanulmány Klub, a Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozat, a Harsányi János Szakkollégium, a tanszéki kutatások, a demonstrátori rendszer és a Tudományos Diákkör. Kifejezetten a szakra vonatkozó TDK eredmények nem állnak rendelkezésre.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálsorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. Az évek során egyre csökkent a hallgatók átlagos álláskeresősi ideje (és ezen idő szórása is). A 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlagos álláskeresősi idő 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közsférában): a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakalapítás és szakindítás rendje, valamint a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (SZMSZ mellékletek) rögzítik, milyen feladatokat kell elvégeznie az érintetteknek a szak tervezési-fejlesztési munkái során. A szak képzési programjának kialakítását és módosítását a PE-ME-07-02 *Képzési program (tanterv) kialakítása és módosítása* Minőségirányítási Eljárás szabályozza.

A fejlesztések, módosítások munkamenetének fő lépéseit a szakfelelős dokumentáltan koordinálja. A szakfelelőst a Pannon Egyetem rektora nevezi ki. A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Hatáskörébe tartozik a szak képzési céljainak az érintettek körében történő rendszeres monitorozása, az eredmények folyamatba történő beépítése és a tantervbe való integrálás előkészítése.

A szak tanterve definiálja a szakterületi bizottság összetételét. A szakterületi bizottság megvitatja és javaslatot tesz a szakkal kapcsolatos fejlesztésekről (pl. tanterv módosítása, követelmények változása, stb.). A tanterv elfogadása a Szenátus vagy a GTK Kari Tanács jogkörébe tartozik, attól függően, hogy a módosítás mire vonatkozik. A szak működtetése a kar és az egyetem oldaláról kellően támogatott.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A PE GTK az oktatók alkalmazását, belépését illetően a Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatában leírtak szerint jár el. A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatának előírása értelmében valamennyi, legalább egy éves közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkező oktatói, tanári munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazott munkateljesítményét évente értékelni szükséges. Az értékelést a munkairányítói jogkörrel rendelkező vezető készíti el az értékelttel folytatott személyes megbeszélés alkalmával.

Az éves teljesítményértékelés alkalmával rögzített adatok alapul szolgálnak a karriertervezéshez, információkat biztosítanak a munkatársak képzéséhez, továbbképzéséhez, valamint a humánerőforrás-gazdálkodási stratégia részét képező személyzetfejlesztéshez.

Oktatói elégedettség vizsgálatot rendszeresen, háromévente végeznek.

A belépő hallgatók szintjére elsősorban a felvételi ponthatárból vonható le következtetés, a ponthatár a költségtérítési rendszer miatt kisebb visszaesést mutat. Csökken a nyelvvizsgával bejövők száma. A mintatanterv első félévének kötelező tárgyait az első 3 aktív félévben a hallgatóknak teljesíteniük kell, ami többnyire sikerül is.

A Gazdaságtudományi Kar nagy figyelmet fordít a hallgatói véleményekre, amit a minőségpolitikai nyilatkozat is hangsúlyoz. Minden félév végén, még a félév végi értékelés és a vizsgaidőszak megkezdése előtt a hallgatók kérdőívet töltenek ki, amelyben adott szempontok szerint értékelik a kurzust és az oktató teljesítményét. Az OMHV felmérések eredményeit intézeti és tanszéki, valamint oktatói szinten küldik ki és értékelik. Az elmúlt időszakban a szak oktatóira vonatkozó eredmények alapján a szükséges fejlesztési/beavatkozási lépéseket az intézetek és tanszékek megtették. Ezekről minden esetben feljegyzés készült.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzések *korlátjaiként* a törvényi szabályozás változásaiból eredeztethető kiszámíthatatlanság, valamint a finanszírozás kérdésköre van feltüntetve, beleértve az oktatói béreket, illetve a hallgatók önfinanszírozásának korlátozott lehetőségeit. A szak *erőssége* az erős tudományos háttérrel rendelkező oktatói gárda, a széleskörű vállalati kapcsolatrendszer (ami a gyakorlatorientáltságot és a munkahelyi elhelyezkedések lehetőségét biztosítja) és a motiváltság (a hallgatók megkapják a mérlegképes könyvelő oklevelet is). Ezt egészítik ki a régió viszonylagos fejlettségéből adódó *lehetőségek és erősségek*. *Gyengeségnek* a nagy csoportlétszámokat, a hallgatók tudásszintjének heterogenitását és a szintre hozás nehézségét tartja az intézmény. Emiatt jelentkezik lemorzsolódás is. Határozottan *gyengeség* a nyelvtudás szintje, ami a mobilitás és a diplomaszerezés szempontjából is gond. A felsőoktatási régióban meglévő konkurencia, Budapest elszívó hatása is ilyen tényező. *Lehetőséget* látnak nemzetközi együttműködésekben, EU-s pályázatokban, illetve a versenytársakkal történő együttműködésben. Veszélynek a beiskolázási piac csökkenését, a lemorzsolódást, a versenyhelyzetet tartják.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a személyi feltételek MAB követelményekhez igazodó átalakítása (a tantárgyfelelősök által gondozott tantárgyak számának tekintetében).
2. Javasolt a 4. félévről egy 3 kredites 30 óra/féléves szabadon választható tantárgy átcsoportosítása a 3. félévre.
3. Célszerű a beiskolázási tevékenység fejlesztése a hallgatói létszám növelése érdekében, valamint a lemorzsolódás csökkentése érdekében stratégiai terv összeállítása. Továbbá javasolt a végzettek munkaerőpiaci értékének erősítése az Erasmus programok ösztönzésével (esetleg ezek anyagi támogatásával is).
4. Javasolt felzárkóztató kurzusok, nyelvi órák beépítése a tantervbe, a hallgatók felkészültségének és nyelvtudásának emelése érdekében.
5. Dicséretes, hogy a záróvizsga-bizottságok munkájában külsős szakemberek is részt vesznek, de javasoljuk, hogy a záróvizsga-bizottságok elnökei az egyetem oktatói közül kerüljenek ki.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/4. sz. MAB határozat</p>	<p>2016/1/VII/5/11. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés nem tartalmaz specializációt.

A meghatározó ismeretkörökre vonatkozó előírások teljesülnek, így a közgazdaságtani/módszertani/üzleti alapozó ismeretek 80-90 kredites előírása (87 kredit), a társadalomtudományi ismeretek 10-20 kreditre vonatkozó javaslata (12 kredit), illetve a szakmai törzsanyag 70-90 kredites előírása is (72 kredit). A gyakorlati ismeretek aránya (105 kredit) is megfelelő. A szabadon választható tárgyak minimum 9 kredites értéke éppen teljesül. Ezek kevésbé szakmai jellegű tárgyak, a választható szakmai törzstárgy viszonylag kevés. Szakdolgozathoz rendelt kreditérték nincs a KKK-nak megfelelően. A képzés keretében specializáció nem került meghirdetésre. A szakmai nyelvi képzésre az alapszak 3-4. szemeszterében kerül sor, ami biztosítja a szakmai nyelvvizsgára történő felkészítést. Pozitívumként említhető a tantárgystruktúra nem szétaprózódott jellege, a relatíve magas tantárgyi kreditérték (6 kredit az alapozó és szakmai törzstárgyak jelentős részénél). Ugyanakkor néhány kompetencia kötelezően, illetve szabadon választható tantárgyakkal lefedett, amelyek felvétele nem garantált minden hallgató esetén.

Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel az előírtaknak. A tananyagok és a szakirodalom korszerű, a szakmai törzstárgyak többsége saját (kari) jegyzetekkel, tankönyvekkel támogatott.

A levelező képzési forma tanterve megfelel a nappali tagozatos képzés szerkezeti arányainak és tartalmi követelményeinek, így a különböző képzési formák egyenértékűsége biztosítható.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Bélyácz Iván Dsc szakmai-tudományos megfelelése messzemenően biztosított. A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősök szakmai kompetenciája megfelelő, de megemlítendő, hogy 4 esetben a tantárgyfelelősség nem jár együtt az oktatásban történő részvétellel. A képzésben részt vevő 62 oktatóból 43 minősített (69%). Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül, a vendégoktatókra oktatókra vonatkozó legfeljebb 20%-os arány szintén. A kredit- és óraterhelések arányai megfelelőek.

Az oktatói kar életkor szerinti megoszlása kevésbé szerencsés, a középgeneráció vonatkozásában magasabb részarány volna megfelelő (a C-SWOT elemzésben a *gyengeségek* között erre fel is hívják a figyelmet).

Tudományos háttér

A szakon folyó képzés tudományos háttere megfelelő. A szak alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói mind kellő számú és minőségi – a szakhoz is kötődő – publikációs aktivitással rendelkeznek, emellett kutatási projektek is kapcsolódnak a szakhoz. A pályázati aktivitás is fokozott mértékű a Közgazdaságtudományi Karon, de nem ítélt meg, hogy ebben a *pénzügyi és számviteli* szakterülethez kapcsolódó témák mennyire meghatározóak, illetve hogy a szakterület oktatói milyen mértékben kapcsolódnak be a pályázati kutatásokba.

Infrastrukturális feltételek

A kar 2003-ban felújított épülete teljes körűen megfelel az oktatás igényeinek. A termék a szükséges technikai feltétellel ellátottak (projektor, számítógép). A számítástechnikai ellátottság megfelelő.

2010-ben költözött be a kari könyvtár a Tudásközpont könyvtárába, ahol a legmodernebb feltételek állnak rendelkezésre a könyvtárlátogató hallgatók és oktatók számára. A jegyzetek nagy része digitális formában is rendelkezésre áll. Különösen pozitív elemként említhető az évenkénti 5000 kötetes állománybővülés, ugyanakkor az előfizetett folyóiratok számának radikális csökkenése (a korábbi érték 44%-ára) kritikusan értékelhető. A kutatói munkát a PTE által előfizetett adatbázisok is támogatják.

A karon működő Coospace rendszeren keresztül biztosított minden, a tanulmányok abszolválásához szükséges információ (tantárgyi programok, előadásvázlatok, minta-vizsgasorok stb.). A könyvtárban is hozzáférhetők a könyvek, segédletek, jegyzetek. A karon működő jegyzetbolt forgalmi tapasztalatai tükrében megfelelő a hallgatók kari jegyzetekhez történő hozzáférési lehetősége, illetve egyéb szakkönyvek értékesítésével is foglalkozva biztosított a hallgatók megfelelő szakirodalommal történő ellátása.

A számviteli-könyvelői munkához szükséges szoftverek rendelkezésre állnak, bár a hallgatói észrevételek szerint ezek használata viszonylag korlátozott.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma a nappali tagozaton 2009-ben 110 fő volt. A következő évben 130-ra nőtt, majd 100-ra csökkent, 2012-től a felvételi keretszám 120 fő. Levelezőn a vizsgált időszakban ez a szám 100 fő volt évente. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali (108, 111, 83, 76, 73) és levelező (59, 66, 54, 45, 27) tagozaton egyaránt folyamatosan csökkent. A kapacitáskihasználtság 91%-ról 61%-ra csökkent, ami jelentős mértékű visszaesést mutat.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő, az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag tárgyai esetében jelentős a gyakorlatok szerepe. Jellemző az önálló feladatmegoldás, a kiselőadás, illetve a házi dolgozat. A könyvelési tevékenység szoftveresen is támogatott. A szakmai nyelvi képzés jól biztosíthatja a szakmai nyelvvizsgára történő felkészítést, illetve lehetővé teszi a szakmai kurzusok keretében az idegen nyelvű irodalom feldolgozását.

Pozitívumként értékelhető a kar jelentős tananyagfejlesztési tevékenysége a 2009-2014 közötti időszakban, a szak profiljához kapcsolódóan különösen a *számviteli* tananyagok fejlesztése kiemelkedő (pénzügyi területen egy példatár készült).

Értékelés és ellenőrzés

A kollokviummal és a gyakorlati jeggyel záró tantárgyak aránya nem ideális minden félévben, de nem jellemezhető aránytalannak a féléves és vizsgaidőszak hallgatói terhelése. A vizsgaidőszak 5-6 kollokviuma teljesíthető. A szóbeli vizsgák alkalmazása kevésbé gyakori. A csoportfeladatok kifejezetten a gyakorlati jeggyel záródó tárgyaknál dominálnak. A zárthelyi és vizsgadolgozatok jól számon kérik a leadott ismeretanyagot. Minden oktató biztosítja az egyéni konzultációs lehetőséget az oktatott tárgyaik esetén.

A szakmai gyakorlatok minősége a vonatkozó kari szabályzat alapján már a gyakorlati hely biztosításánál elkezdődik, hiszen a kar „akkreditálja” a gyakorlat helyszínét, a gyakorlati tevékenységet pedig tutorok segítik és értékelik összetett szempontrendszer alapján.

A *szakdolgozat-készítés módszertana* 2x90 perces fakultatív tárgy. A fakultatív jelleg megkérdőjelezhető, szerencsésebb lenne a tanterv kötelező részévé tenni annak érdekében, hogy minden hallgató számára biztosított legyen a megfelelő felkészítés a szakdolgozat írására. A szakdolgozati témaválasztásban az egyes témakörök közötti megoszlás tekintetében a *számviteli* témák aránya 40%-ról 25%-ra esett vissza egy év alatt. A témaválasztást követően a szakvezetés rendeli a hallgatóhoz az oktatót, tehát a hallgató témát és nem konzultánst választ, ami kifejezetten jó gyakorlat. A legkedveltebb témacsoport a *vállalati pénzügyek* és a *számviteli információs rendszerek*, amelyek jól reprezentálják a szakon elvárt ismereteket.

A záróvizsgán csak a szakdolgozat megvédése szerepel a szakdolgozat prezentálásával és a bírálók által javasolt kérdések megválaszolásával, amelynek teljes ideje kb. 30 perc/hallgató. A záróvizsgának a védésre és a szakdolgozathoz kapcsolódó kérdésekre történő szűkítése nem szerencsés, mert – a képzés során komplex számonkérések (szigorlatok) hiányában – ez nem biztosítja a hallgatók felkészültségének a megfelelő mérését. A záróvizsga-bizottság véleményét figyelembe veszik a szak fejlesztésénél.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton a vizsgált időszakban összesen 451 fő, levelező tagozaton 251 fő. Ebből a keresztféléves meghirdetés 3, illetve 8 felvett eredményezett, ennek alapján a keresztféléves meghirdetés értelme

megkérdőjelezhető. Diplomát 374-en kaptak eddig nappali tagozaton (61, 74, 61, 101, 77), és 99-en levelezőn (-, 45, 18, 22, 14). A szakon a lemorzsolódás nem nagymértékű, a levelező tagozaton inkább jellemző a nyelvvizsga hiánya miatt nem kiadott diplomák magasabb aránya a nappali tagozathoz képest.

Az intézményben a *pénzügy* mesterszakon való továbbtanulás lehetősége adott, a szak tanterve a bemeneti ismereteket jól biztosítja, ezáltal az egymásra épülés garantált. Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek átadása részben kötelező, de inkább választható tárgyak keretében adott.

A tehetséggondozás a KTK tevékenysége által adott. A hallgatói aktivitást motiváló pontgyűjtő füzetet vezettek be. A Janus Pannonius Közgazdasági Szakkollégium műhelyei is segítik a hallgatók tudományos tevékenységét. A Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központ Vállalkozásfejlesztési Programja jó felkészítést jelent a gyakorlati életben történő szerepvállalásra. A szak hallgatóinak OTDK szereplései és eredményei az elmúlt időszakban kiegyenlítettek, a kari szintű TDK vállalást célszerű ösztönözni.

A végzett hallgatók elhelyezkedését is segítő szakmai gyakorlati helyek biztosítása nagy hangsúlyt kap a szak szervezésében. A Vállalati Hét, a Simonyi Üzlet és Gazdaságfejlesztési Központ tevékenysége, s a Szaknap is segíti a hallgatók tájékoztatását a szakmai életben való lehetőségekről, a kapcsolatok felvételét, a továbbtanulási, képzési információk átadását, az alumni programba való bekapcsolódást. A végzetek munkaerőpiaci megfelelése jó színvonalú, a szükséges kompetenciákkal az elvárási szint felett rendelkeznek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a Közgazdaságtudományi Kar gondozza. A szak jól beágyazott a kar működési és döntéshozatali folyamataiba, ennek megfelelően az érdekérvényesítő képessége is komoly mértékben biztosított. A szakfelelős és a szakkoordinátor magas színvonalon biztosítják a képzésnek nemcsak a tartalmi, hanem szervezési folyamatainak a rendezettségét is, együttműködve a kari vezetéssel.

Megfelelő gyakorisággal kerül Kari Tanács elé a kar oktatási stratégiájának megvitatása, oktatási eredményességének értékelése (képzési portfólió átalakítására vonatkozó igény, nappali-levelező képzésben résztvevők aránya, keresztféléves képzés létjogosultsága).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kar ISO 9001 és ISO 14001 rendszert működtet.

A PTE KTK oktatóinak teljesítményértékelési rendszere példaértékű, jól szolgálja a motivációt. Az oktatók módszertani, szakmai fejlődési lehetősége a doktori képzést követően is biztosított. A szak oktatóinak színvonalas kutatási-publikációs tevékenysége a szak tananyagfejlesztését is jól szolgálja. A belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak saját hallgatóik kinevelésére, előléptetésekre. A külső forrásokra történő támaszkodás kevésbé jellemző, az egyetemi tanárok utánpótlása szempontjából ez nem feltétlenül biztosít megfelelő megoldást. A 40 év alatti oktatók óralátogatásának rendszere megfelelő, ugyanakkor a mentoronkénti 10-12 oktató túlzott terhelést jelent.

A hallgatók munkaerőpiaci megfelelést szolgálják azok a kari rendezvények, amelyeken a kar vezetése, az oktatók a hallgatókkal együtt közvetlen információt kapnak a munkáltatóktól az elvárásokról és a lehetőségekről.

A kimenetek tekintetében a DPR felmérések a következő fontos információkat biztosították: a KTK végzettjei közül dolgoztak legnagyobb arányban külföldön a diplomázás előtt (17,7%); az abszolutórium megszerzése után a munkahelykeresést követően a végzeteknek csak 5,75%-a nem talált munkát, ami a karok közül a legalacsonyabb érték; a friss diplomások nettó keresete 223.070 Ft, ami az orvosi kar végzettjei után a második legmagasabb jövedelem. A szakon végzetek 17%-a tanul tovább nappali tagozaton, 5%-uk munkanélküli a végzést követő egy évben.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzések *korlátjaiként* a törvényi szabályozás változásaiból eredeztethető kiszámíthatatlanság, valamint a finanszírozás kérdésköre van feltüntetve. *Erősségként* emelik ki többek között a saját tananyagaik magas arányát, két doktori iskolájukat, szakmai szervezetekkel való együttműködésüket. *Gyengeségnek* az oktatók korösszetételét, az oktatói terhelést, a hallgatók csökkenő tudásszintjét tartják. *Lehetőséget* látnak a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésében, a vállalkozások oktatásba történő intenzívebb bevonásában, illetve társkarokkal kialakított szakokban. *Veszélynek* tekintik a gyorsan változó számviteli és adózási szabályozási környezetet, a külföldi intézmények vonzerejét és a bizonytalan oktatáspolitikai környezetet.

Reálisak a kari vezetők és a szakfelelős által kiemelt teendők a jövőre nézve. Ezek között megjelenik a kar bevételi struktúrájának átalakítása, az oktatói mobilitás, gyakorlati tapasztalatszerzés biztosítása, az üzleti orientációs és vállalkozói kapacitásépítés fejlesztése. További fontos feladat az oktatói kar generációs problémájának kezelésére vonatkozó stratégia kidolgozása, különös tekintettel a professzori utánpótlásra; a kutatási aktivitás képzési profilhoz való kapcsolódásának biztosítása; a hallgatói bemenet minőségi problémáinak kezelése; a külföldi hallgatók számának növelése.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Megfontolásra ajánlandó a záróvizsga rendszerének átalakítása, a számonkérés során komplex szóbeli vizsga keretében a hallgatók ismereteinek, kompetenciáinak értékelése.
2. Fontos, hogy a szak KKK-jában szereplő kompetenciákat a kötelező tantárgyak anyaga teljes körűen fedje le.
3. Szükséges az oktatói kredit- és óraterhelések csökkentése, valamint a személyi feltételek MAB szempontoknak megfelelő módosítása (órát nem tartó tárgyfelelősök).
4. A *szakdolgozat-készítés módszertanát* szerencsésebb lenne a tanterv kötelező részévé tenni annak érdekében, hogy minden hallgató számára biztosított legyen a megfelelő felkészítés a szakdolgozat írására.
5. Szükséges az oktatói kar generációs problémájának kezelésére vonatkozó stratégia kidolgozása.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/148.</p>	<p>2016/1/VII/5/12. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés nem tartalmaz specializációt.

Az alapszak tantervében arányosan szerepel a közgazdaságtani, a módszertani és az üzleti alapismeretek kreditösszege. A kötelezően választható kurzusok megfelelő tantárgyi kínálatot biztosítanak. Az alapozó ismeretek 86 kreditértéke megfelel a képzési követelményeknek. Az alapozó blokkban az előadások és szemináriumok aránya kiegyensúlyozott, a gyakorlatok megfelelő súlyt képviselnek. A társadalomtudományi alapismeretek tárgy kínálata ugyancsak megfelel a képzési követelményeknek (összes kreditérték: 12). A szakmai törzsanyag (72 kredit) tantárgyi szerkezete összhangban van az alapszak követelményeivel, abban erős *számviteli* és *közpénzügyi* tantárgycsoport található. A szabadon választható tárgyak 10 kredit értékben szerepelnek a tantervben. A tanterv biztosítja gazdasági nyelvórák felvételét és hallgatását.

A tanterv egészében a tantárgyak egyenkénti kreditértéke jól megválasztott, az alapozó blokkban az 5 kredites tárgyak jellemzők, a szakmai tárgycsoportban a 3 kredites tárgyak dominálnak. A tantárgyi szerkezet megfelelően koncentrálnak tekinthető. A tanterv előnyös sajátossága, hogy abban jól kihasználják az integrált egyetem létéből fakadó előnyöket: fokozottan támaszkodnak a társkarok oktatóinak hozzájárulására a módszertani alapozó képzésben. Ebből adódóan a módszertani megalapozás kiemelkedő színvonalú.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kovács György tapasztalt, tudományos minősítéssel rendelkező egyetemi oktató, s ugyanez mondható el a tárgyfelelősökről is. Az alapszakon oktatók több mint 70%-a a Szegedi Tudományegyetem oktatója, emellett nagy számban vannak be doktorandusz hallgatókat – gyakorlatvezetőként – az oktatómunkába. Az oktatók csaknem 2/3-a rendelkezik tudományos fokozattal. Az oktatók zöme gazdasági végzettségű, az alapozó módszertani tárgyakat minősített társkari oktatók tanítják. A tárgyfelelősök közül két kötelezően választható tárgy felelőse nem rendelkezik tudományos fokozattal. Az AT/AE/ oktatók 3:1 aránya **nem teljesül** (62 AT és 23 AE oktatót foglalkoztatnak), de a szakmai képzés a főállású oktatók által dominált. A vendégoktatók aránya megfelel a követelményeknek.

Az oktatói kar életkor szerinti megoszlása szerencsés, abban kedvező arányban reprezentáltak a fiatalabb korosztályok.

Tudományos háttér

Az alapszak tudományos kutatói háttérét a karon folyó *pénzügyi és számviteli* tárgyú kutatások teremtik meg. Ennek keretében kutatások folynak a *pénzügyi elmélettörténet*, a *költségvetési politika* témakörében, továbbá vizsgálják a *fiskális föderalizmus* új elméleti eredményeit. Kutatások folynak a *pénzügyi kultúra fejlettségi problémáinak* feltárására, valamint több *számviteli* tárgykörben is. Az oktatók publikációs aktivitása megfelelőnek tekinthető.

Infrastrukturális feltételek

Az alapszak képzését is biztosító Gazdaságtudományi Kar igényesen kialakított, minden igényt kielégítő körülmények között végzi munkáját. Az oktatást szolgáló termek és szemináriumok szobák, az adminisztratív célú irodák megfelelő elhelyezést biztosítanak. A kar igénybe veheti a társkarok helyiségeit is. A számítástechnikai és oktatástechnikai felszereltség példásan magas színvonalú. A szak hallgatói hozzájutnak a munkájukat segítő adatbázisokhoz és módszertani segédletekhez. A kar hallgatói korlátlanul elérhetik a Szegedi Tudományegyetem Központi Könyvtárának szolgáltatásait, erre tekintettel önálló kari könyvtár fenntartására nincs szükség. A hallgatók minden szükséges tankönyvet, jegyzetet könnyen be tudnak szerezni.

Mindent egybevetve az alapszakon, s tágabban a kar egészében az oktatás infrastrukturális feltételei ideálisak.

A képzési létszám és kapacitás

A kar azon kivételes helyek közé tartozik, ahol a kapacitások feltöltése nem okozott problémát. Az éves felvehető létszám 90 volt, így a szakos kapacitás 360 hallgató. Ennek alapján az alapszak kapacitásfeltöltöttsége 2009-2014 között rendre meghaladta a 90%-ot. Ezt lényegesen nem befolyásolta a lemorzsolódás és feltorlódás egyenlege.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya célszerűen kialakított és a követelményeknek megfelelő.

A karon általában és a vizsgált alapszakon különösen eredményes tananyagfejlesztő munka folyik, a hallgatók megfelelően ellátottak oktatási segédletekkel. A hallgatóktól megkövetelt egyéni munka aránya megfelelő, s jelentős aktivitást kíván meg. A kar változatos formákban segítséget nyújt a hallgatók módszertani felkészüléséhez, s ebben jól kihasználja az integrált egyetemi szervezetben rejlő előnyöket. A képzési folyamat szerves részévé tették a gyakorlati képzést, s a hallgatók gyakorlati felkészüléséhez szervezett módon nyújtanak segítséget. A szakmai gyakorlat megszervezése és lebonyolítása példás tudatossággal és szervezettséggel folyik. A kar hallgatói külföldi rész képzésen és szakmai gyakorlaton egyaránt részt vehetnek.

Értékelés és ellenőrzés

A karon az értékelés és az ellenőrzés módszerei változatosak, s megválasztásuk az egyes esetekre a célszerűség elvét követi. A számonkérési rendre a magas fokú szervezettség és a körültekintő lebonyolítás a jellemző, így szabályozott a hallgatói panaszok orvoslása is. A kar gondosan kidolgozta és működteti az általános és szakmai kompetenciák elsajátításának módját és kritériumrendszerét. Írásbeli és szóbeli vizsga egyaránt van a számonkérési rendszerben, a gyakorlatorientált kurzusokon a félévet átfogó projekteken dolgoznak a hallgatók.

A szakdolgozati témaválasztásban a hallgatói döntés a meghatározó.

A záróvizsga rendjében együtt szerepel a szakdolgozat védeése és a szóbeli vizsga. A záróvizsga-bizottságoknak mindig van külső tagja.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton 2009-2013 között összesen 452 fő. Diplomát 282-en kaptak eddig (20, 54, 55, 78, 75). Az adatok arról tanúskodnak, hogy a képzésbe bekerülő (cca 90 fő) hallgatók körülbelül fele szerez diplomát, amiben a lemorzsolódáson kívül a nyelvvizsga-követelmények nem teljesítésének is szerepe van, bár ez a tendencia javulást mutat, – ma ez az arány nem éri el a 10%-ot.

A szak iránti hallgatói érdeklődés az önköltségessé váló képzés bevezetésével valamelyest csökkent, de a következő tanévben már újból élénkült az érdeklődés. A változás a felvételi átlagpontszám mérséklődésével járt. Kedvezőtlen körülmény, hogy az utóbbi három évben érzékelhetően csökkent a felvételre jelentkezők tudásszintje, s ez fokozott kari erőfeszítéseket igényel a felzárkóztatásban.

A kar jól szervezett programokkal segíti a hallgatók továbblépését és a tehetséggondozást. Ezek része a tudományos diákköri rendszer támogatása és a demonstrátori rendszer működtetése.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A képzési programok megtervezése és működtetése a szakfelelősök és a képzési felelősök, illetve az intézetek feladata, s ugyanez vonatkozik a képzés tartalmának frissítésére is. E feladatok karon belüli harmonikus megoldása tapasztalható.

A Kari Tanácsban megfelelő képvisellel rendelkeznek az alapszak felelős vezetői, s ez garancia a hatékony érdekérvényesítéshez.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kari minőségbiztosítási rendszer tagoltan kimunkált, s funkciói kiterjednek az oktatói teljesítményértékelésre s a hallgatói elégedettségmérésre. A minőségbiztosítási rendszer működése kiterjed az oktatói kiválasztás szervezésére is. Az oktatók továbbképzésének tervezése és a tevékenység szervezett segítése fontos eleme a kari minőségbiztosításnak. A teljesítménymérés és a hallgatói elégedettségmérés kari rendszerének bemutatásából és az eredmények ismertetéséből kiderül, hogy e tevékenység felelősei megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítanak e fontos területek vizsgálatának. A

minőségbiztosítási rendszer hatékony működtetésének köszönhető a hallgatói előrehaladás monitorozása, s a felzárkóztatás szervezett működtetése.

Az oktatói munka hallgatói véleményezése szintén fontos eleme a minőségbiztosításnak. A kar folyamatosan figyeli a munkaerőpiaci visszajelzéseket, s a diplomás pályakövetési rendszer eredményeit. Ezekből megállapítható, hogy hallgatóik 70-80%-a a végzés után nagyon rövid időn belül elhelyezkedik, ugyanakkor az is kiderül a felmérésekből, hogy a végzett hallgatók ugyanakkora hányada kerül Budapestre és környékére, amennyien a régióban maradnak.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az alapszak *korlátai* közül a kar kiemeli, hogy az államilag finanszírozott képzés visszavonulása a felvett hallgatók minőségének csökkenéséhez vezetett, mivel a tehetségesebb hallgatók más oktatási intézményekbe vagy külföldre mentek tanulni. Kedvezőtlen külső körülménynek tekintik azt, hogy nagyszámú felsőoktatási intézmény folytat *pénzügy és számvitel* alapképzést, s ez a piac túltelítődésére utal. Az alapszak *erősségei* között tartják számon az alapos felkészültségű oktatói kart, valamint az oktatók és hallgatók közötti közvetlen kapcsolattartást. A végzett hallgatók munkaerőpiaci szerepvállalásáról konzekvensen kedvező információk érkeznek. A *gyengeségek* között történik említés a *számviteli* területen oktatók fiatal koráról, amiből következően a tudományos háttér megerősödésére hosszabb távon lehet számítani. A *veszélyek* közül a bizonytalanságot emelik ki, ami a társadalomtudományi szakok jövőjével kapcsolatos a felsőoktatás fejlesztési stratégiájában.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a személyi feltételek MAB követelményekhez igazodó átalakítása (az AT/AE arány korrigálása, tantárgyfelelősök tudományos fokozata).
2. Célszerű a vállalati kapcsolatok további erősítése a szak gyakorlatorientáltságának fejlesztése céljából.

<p>Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Gödöllő, Budapest, Békéscsaba</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>pénzügy; számvitel</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/19.</p> <p>Békéscsabai képzés MAB határozata: 2005/6/X/2/98. <i>(a jogelőd Tessedik Sámuel Főiskolán)</i></p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/5/13. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A békéscsabai képzés feltételei (különösen a személyi feltételeket illetően) nem érvényesülnek maradéktalanul.
- 2015 szeptemberétől a GAEK-en is a GTK tantervei szerint indítják a képzést, amire a békéscsabai oktatói állomány a MAB jelentés készítésekor nem volt kellően felkészülve.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *pénzügy és számvitel* alapszakon magyar nyelvű teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik a Szent István Egyetem gödöllői székhelyén, továbbá a budapesti (Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, GTK) és a békéscsabai (Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar, GAEK) telephelyeken. A tanterv összeállítása a GTK hatásköre. Az alapozó ismeretek tárgyainak kreditértéke 91, a szakmai törzstárgyak kreditértéke 53, a differenciált ismeretek (specializációk) tárgyainak kreditértéke pedig 36. A szabadon választható tantárgyak esetében a hallgatók a GTK összes szakján induló tárgyakból választhatnak. Más szempontból áttekintve, a szakmai tárgyak kreditértéke összesen 100 kredit + szakmai gyakorlat 30 kredit.

A *számvitel* tárgy (*számvitel alapjai*) oktatása a 3. félévben kezdődik, ezt követi a 4. félévben a *pénzügyi számvitel* tárgy oktatása. Az összes többi *számvitel* tárgy (összesen 9) oktatására az 5. és 6. félévekben kerül sor. Célszerűbb lenne korábban elkezdeni a *számvitel* tárgyak oktatását, így elkerülhető lenne az 5-6. félévekben a túlzott koncentráció. A *pénzügyi* tárgyak oktatása a 1. félévben kezdődik, és a *számvitel*hez hasonló koncentráció tapasztalható.

A tananyagok részben intézményi jegyzetek, részben külső szakkönyvek. A képzési tájékoztató tartalmazza az összes tárgy kötelező és ajánlott irodalmát. A felsorolás alapvetően korszerű, bár – mivel a *számviteli* és *pénzügyi* (elsősorban *adózási*) változásokat az írott tananyag mindenütt nehezen követi – több esetben forrásmunkákat jelöltek meg kötelező irodalomként, ezzel biztosítva a tananyag korszerűségét, használható ismereteit. Ez utóbbit a hallgatókkal való konzultáció is megerősítette.

Békéscsabán nagy léptékű átszervezés folyik: korábban a jogelőd Tessedik Sámuel Főiskola akkreditált képzésének a tantervei szerint folyt az oktatás, 2015 szeptemberétől a GTK által elfogadott tantervek alapján folytatódik felmenő rendszerben. Az erre való felkészülés 2015 tavaszán nem tűnt meggyőzőnek. Kétségtelen ugyanakkor az is, hogy az „áttérés” az alapozó tárgyakkal indul, e területen pedig nincsenek lényeges változások. A korábbi, jelenleg még futó tanterv tartalmaz nyelvi órákat, míg a GTK által elfogadott tanterv szaknyelvi órákat nem. Félő, hogy ezen lehetőség megszűnése tovább rontja az amúgy sem megfelelő nyelvismeretet.

Személyi feltételek

A szak felelőse, egyben a *pénzügy* specializáció felelőse Zéman Zoltán, a *számvitel* szakirány felelőse Vajna Istvánné Tangl Anita. Mindketten egyetemi docensek, elismert oktatók. Összesen 62 oktató vesz részt a képzésben (57 oktató + 1 fő professor emeritus és 4 tanszéki mérnök), köztük 23 tantárgyfelelős, ők mind minősítettek. A GTK-nak a képzésben

résztevő oktatói közül 39 fő rendelkezik PhD, 4 fő CSc és 1 fő DSc fokozattal. Az oktatók munkaviszonya alapján (beleértve a négy tanszéki mérnököt is) 53 fő teljes munkaidőben, 4 fő részmunkaidőben dolgozik. A vendégoktatók száma 5 fő. Az oktatók több mint fele 45 év alatti.

Békéscsabán az oktatói háttér biztosítása a GTK és a GAEK együttműködésén alapul. A tantárgyfelelősök a GTK oktatói, de kijelölésre kerültek a békéscsabai (helyi) vezető oktatók is. A *pénzügy és számvitel* szak oktatásában teljes munkaidőben 17 oktató vesz részt, közülük 7 fő rendelkezik minősítéssel. A tudományos minősítések mintegy felét nem a *gazdaságtudományok* területén szerezték az oktatók (*természettudományok, földrajztudomány, általános orvostudomány* stb). További 7 fő folytatja tanulmányait doktori iskolákban, közülük 4 fő már abszolutóriumot szerzett. Sajnálatos, hogy néhány *pénzügy és számvitel* tárgynál a vezető oktató nem rendelkezik az előírt minősítéssel, szakmai gyakorlatuk ugyanakkor biztosított.

Tudományos háttér

A képzés szempontjából leginkább meghatározó tudományos háttér az Üzleti Tudományok Intézete biztosítja. Az intézeten belül működik a Pénzügymenedzsment és Controll Tanszék, valamint a Számviteli Tanszék. A két tanszéken összesen 11 oktató tevékenykedik, közülük 7 fő minősített (63,63 %). A minősített oktatók közül 2 fő habilitált. A minősítéssel jelenleg nem rendelkező munkatársak PhD képzésben vesznek részt.

A szakhoz kapcsolódó kutatási tevékenységek szorosan kapcsolódnak más intézetek, illetve tanszékek által vezetett projektekhez. Néhány fontosabb kutatási program: a vezetői számvitel alkalmazási lehetőségei a KKV szektorban, a pénzügyi menedzsment alkalmazásában lévő controlling technikák, az agrárfinanszírozás átalakulása, a termelés finanszírozása, a mezőgazdasági vállalkozások belső és külső információs rendszerének kapcsolata.

Az intézet mellett működik Pénzügyi kutatócsoport és Számviteli kutatócsoport is. 2013-ban szervezték meg a Pénzügy menedzsment és controlling kutatócsoportot. Az Üzleti Tudományok Intézetének létrehozását követően, 2013 után alapították a Nemzetközi Pénzügykutató Központot és a Nemzetközi Adószakértői Kutatóközpontot.

Az oktatók rendszeresen részt vesznek hazai és a nemzetközi konferenciákon. Jelentős a publikációk száma, az önértékelés szerint éves átlagban meghaladja az 50 publikációt. A kutatási eredményeket hasznosítják a tananyagok kidolgozása során, illetve beépítik a napi oktatómunkába.

Békéscsabán a kutatási eredmények lényegesen szerényebbek.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei mindegyik képzési helyszínen biztosítottak, beleértve nemcsak a fizikai infrastruktúrát, hanem például a megfelelő szoftverekhez és adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét is.

A könyvtár jelentős gazdaságtudományi folyóirat-állománnyal is rendelkezik. Az egyetemi számítógépekről jogtisztán elérhetőek a legfontosabb szoftverek és adatbázisok, ami főleg az évközi feladatok megoldását, a TDK munkák és a diplomadolgozatok készítését segíti.

Békéscsabán az infrastrukturális feltételek megfelelőek, az új könyvtár irigylésre méltóan szép és korszerű, csak éppen a kihasználtsága nagyon alacsony szintű. A PPP konstrukció miatt a működtetés nagyon drága, az alacsony hallgatói létszám miatt így kérdésessé válik, hogy a jövőben továbbra is finanszírozható lesz-e.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2010/11-2014/15 közötti időszakban a gödöllői és budapesti képzési helyeken mind a nappali, mind a levelező képzés éves tervezett felvételi keretszámai 160-ról 90 főre csökkentek. Ugyanebben az időszakban a nappali képzésre felvettek száma 83-ról 15 főre, a levelező képzésre felvetteké 98-ról 17 főre csökkent. Öt év átlagában a kapacitáskihasználás a nappali képzésben 36%, a levelező képzésben 40% volt.

A GTK hallgatói létszámának közel 20%-át adja a *pénzügy és számvitel* szak.

A képzési létszám szempontjából a békéscsabai képzés létszámcsökkenése okozhatja a nagyobb gondot. A békéscsabai képzési helyszínre vonatkozóan a MAB a beiratkozott hallgatókról kapott adatokat, ezek szerint Békéscsabán a *pénzügy és számvitel* alapszakon nappali képzésre a 2009/10-2014/15 között 173 hallgató (45, 40, 39, 23, 14, 12) iratkozott be, levelező képzésre pedig 205 hallgató (67, 50, 43, 17, 14, 14). A nappali tagozaton a létszám a negyedére csökkent 2009/2010 I. félévéhez viszonyítva. A levelező tagozaton még rosszabb a helyzet, kb. ötödére csökkent a beiratkozott létszám. A kis létszám miatt évente csak egy specializációt indítanak.

Békéscsaba beiskolázási köre jellemzően regionális jellegű, a hallgatók jelentős része a megyeszékhelyről kerül a karra, de nagy arányt képviselnek a megyéből származó hallgatók is. A beiskolázást nehezítheti a jelentős elvándorlás Békés megyéből.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás alapvetően előadások és gyakorlati foglalkozások formájában történik. A kis létszámok következtében ez az elkülönítés inkább elméleti jellegű, nehezen különböztethető meg a kétféle módszer, leginkább keverednek. A szakot gondozó Üzleti Tudományok Intézete nagy figyelmet fordít a tanult ismeretek gyakorlati adaptálására. A gyakorlati ismeretek elsajátítását esettanulmányok is segítik. A hallgatók prezentáció készítésével, kiselőadásokkal fejlesztik ismereteiket.

A gyakorlati foglalkozások megtartásához igénybe veszik a nappali tagozatos PhD hallgatókat is (módszertani felkészítés után). Egy-egy témakörhöz kapcsolódóan meghívják előadás tartására gyakorló szakembereket is.

Békéscsabán a kis hallgatói létszám miatt – ahol lehetséges – összevonják a különböző képzések hallgatóit, amely elsősorban oktatásgazdaságossági kérdés.

A képzési folyamatban fontos követelmény az aktuális (elsősorban *pénzügyi és számviteli*) jogszabályok ismerete, melyeket a folyamatosan szervezett tanszéki értekezleteken, tájékoztatókon beszélnek meg az oktatók. Célszerű lenne a békéscsabai oktatókat is meghívni a jövőben ezekre a megbeszélésekre.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes kurzusok oktatói a félév megkezdésekor közzéteszik a tantárgyi tematikát és a követelményrendszert, amelyet a félév során már nem lehet módosítani.

Az oktatási folyamat során megszerzett ismeretek ellenőrzése az adott kurzus jellegétől függően lehet a szemeszter végén szóbeli, írásbeli vizsga vagy önálló beadandó feladat. A félévközi hallgatói munkát alapvetően zárthelyi dolgozatok íratásával ellenőrzik, de gyakran egyéni vagy csoportos beadandó feladatok, prezentációk is előfordulnak a számonkérés során. A kisebb hallgatói létszám miatt a *pénzügy és számvitel* tárgyakból eléggé gyakori a szóbeli vizsgáztatás is. A kis létszámú szemináriumi (gyakorlati foglalkozások) csoportok következtében az oktatók személyesen is ismerik a hallgatókat, így lehetőség nyílik arra is, hogy a hallgató egyéni érdeklődésének megfelelően adjanak ki feladatokat és értékeljék azokat.

A szakmai gyakorlaton végzett munkát a vállalati szakember és az egyetem munkatársai – erre a célra rendszeresített véleményezési, értékelési lapon – minősítik.

A szakdolgozatok alkalmasak arra, hogy a hallgató egy adott témakörben a szakirodalmi jártasságát, elemző, értékelő képességét minősítse. A szakdolgozati témaválasztás irányított, az adott munkahelyre szabott, alapvetően gyakorlatorientált jellegű.

A záróvizsga a diplomamunka védéséből és húzott tételek megválaszolásából tevődik össze. A záróvizsga- bizottságok írásban is értékelik a hallgatók felkészültségét, melyet az oktatási dékánhelyettes is megkap, így biztosított a visszacsatolás is az oktatási folyamatról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a nappali képzésre felvettek száma Gödöllőn és Budapesten összesen 252 (83, 82, 45, 27, 15), a levelező képzésre felvettek száma pedig 281 (98, 92, 44, 29, 15). A nappali képzésben 84 (0, 14, 26, 44, 0) diplomát adtak ki, a levelező képzésben pedig 33-at (0, 5, 6, 22, 0).

A diploma megszerzése szempontjából lényeges a hallgatók nyelvi felkészültsége. A nappali tagozaton a felvett hallgatók kevesebb, mint 10%-a rendelkezett a felvételtkor nyelvvizsgával. A 2014/15. tanévben a nappali tagozatra felvettek közül egy hallgatónak sem volt a felvételtkor nyelvvizsgája. A nyelvvizsga hiánya miatt közvetlenül a záróvizsga után diplomát nem szerző hallgatók aránya kb. 30%. Az intézményen belül van lehetőség a nyelvvizsga megszerzésére, de úgy tűnik, a hallgatók egy része nem tud élni a lehetőséggel, illetve a tanulmányok befejezését követően pótolja az idegennyelv-tudásának a hiányosságait.

A képzés alapvető célja a gyakorlati munkára történő felkészítés, de ezzel együtt biztosított, hogy a hallgatók a képzés második ciklusára (*pénzügy mesterszak*) is megfelelő felkészítést kapjanak. Az első célkitűzés megvalósítását a munkaerőpiaci felmérések visszaigazolják, a második cél megvalósítását pedig a mesterképzésben való helytállás igazolja. A GTK-n a *pénzügy és számvitel* alapszakon végzett hallgatók viszonylag nagy aránya folytatja a tanulmányait a GTK *pénzügy* mesterszakján vagy a kar más mesterszakján, a nappali tagozaton végzetek közül a legtöbben levelező tagozaton, vélhetően finanszírozási okok miatt. A békéscsabai képzésnek eddig nem volt a célja a mesterképzésre történő felkészítés. Emiatt félő, hogy versenyhátrányba kerülnek az itt végzett hallgatók. Ezzel együtt a békéscsabai

hallgatókkal történt találkozásokon néhányan arról számoltak be, hogy mesterképzésben folytatják tanulmányaikat, és képesek a megszerzett ismeretekre építeni.

A hallgatókat bevonják a TDK munkába. Azzal is ösztönzik őket, hogy a mesterképzésre való felvételkor az eredményes TDK munka plusz pontokat jelent. A tehetséges hallgatókat demonstrátorként foglalkoztatják, bevonva őket a kutatómunkába, képzési anyagok előkészítésébe is. A *pénzügy és számvitel* alapszakos hallgatók közül a legjobbak rendszeresen részt vesznek és sikeresen szerepelnek a különböző *pénzügyi és számviteli* témájú tanulmányi versenyeken. A hallgatók a Pénzügymenedzsment Szakkollégium keretében is fejleszthetik ismereteiket.

Az Erasmus program keretében érkező hallgatók száma a vizsgált három évben 52-75 fő között volt, a kiutazó hallgatók száma pedig 31-61 fő között. A hallgatók jelzései alapján igen nagy anyagi terhet jelent a kiutazás, emiatt egyre kevesebben vállalkoznak a külföldi képzési lehetőségre.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak általános és fejlesztési feladatait a szakfelelős látja el, együttműködve a specializációfelelőssel. Az akkreditációs szempontok folyamatos érvényesítéséért az oktatási dékánhelyettes felelős. Az esetleges tantervi módosításokat a tantárgyfelelősök kezdeményezik, de a GTK Oktatásfejlesztési Kabinetjében a szakfelelős ezek előterjesztője. Szükség esetén a módosításokat a Kari Tanács tárgyalja, illetve fogadja el.

A *pénzügy és számvitel* alapszak „gazdája” az Üzleti Tudományok Intézete, azon belül is a már említett Pénzügymenedzsment és Controll Tanszék, valamint a Számvitel Tanszék. A *pénzügy és számvitel* alapszak oktatásának szervezését a GTK Oktatásszervezési Csoportja látja el. A beiskolázási tevékenységet elsősorban a kari titkárság végzi, de e tevékenységben részt vesz a szakfelelős és a specializációfelelős is. A felvételi folyamatot és rendszert a Dékáni Kabinet működteti az oktatási dékánhelyettes irányításával, természetesen kikérve a szakfelelős véleményét is. A felvétel eredményéről a kar dékánja tájékoztatja a szakfelelőst.

A szakfelelős és a specializációfelelősök tartják a kapcsolatot a hallgatókkal, rendszeresen tartanak tájékoztatókat nekik. A tájékoztatók főbb témái: általános tájékoztató az induló évfolyam részére; félévértékelő megbeszélések (kérdőíves felmérés alapján), a tapasztalatok összegzése; specializációtájékoztató; a vállalati gyakorlatok szervezésével, lebonyolításával kapcsolatos feladatok; szakdolgozat készítésével kapcsolatos tájékoztatás; záróvizsga tájékoztató és felkészítés. A szakfelelős és a specializációfelelős fogadóórákon, e-mail-ben, telefonon válaszolnak a felmerülő csoportos vagy egyéni hallgatói problémákra. Az egyes tárgyak oktatói is elérhetők pl. konzultációra.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kar minőségbiztosítási munkáját a saját mozgástérrel, hatás- és feladatkörrel rendelkező Kari Minőségügyi Bizottság segíti, mely szorosan együttműködik az intézményi szintű minőségügyi szervezetekkel. A Kari Minőségügyi Bizottság működési szabályzatok és minőségügyi mérőszámok megalkotásán és működtetésén keresztül tud visszacsatolási lehetőséget biztosítani a döntéshozók részére.

Az oktatók minősítése a teljesítményértékelési rendszer (TÉR) alapján történik, mely egyben az előléptetések követelményeit is tartalmazza. Kialakításra került egy digitális kutatói kataszter is, melyben követhető az oktatók tudományos tevékenysége, az előléptetés feltételeinek teljesülése is. Rendszeres a hallgatók oktatói véleményezése is. Békéscsabán a hallgatók nem tudnak visszacsatolásról, így nem látják a hallgatói véleményezés szükségességét, eredményességét.

A végzett hallgatók pályakövetése alapján megállapítható, hogy a hallgatók elhelyezkedése a végzés után nem okoz különösebb problémát (a záróvizsgát után közvetlenül a hallgatók kb. 70%-a helyezkedik el). Jelentős azon hallgatók száma, akik már a gyakorlaton kapnak állásajánlatot. A végzett hallgatók úgy nyilatkoztak, hogy viszonylag gyorsan képesek voltak a gyakorlati munkába bekapcsolódni. Sok hallgató dolgozik a tanulmányai mellett is, közülük többen szakmai területen.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis egy mondat kivételével azonos a *pénzügy* mesterszak C-SWOT analízisével. Az elemzésben döntően általános, az egyetemre és hazai felsőoktatási rendszerre vonatkozó részletek merülnek csak fel. Szakspecifikus erősség az intézmény *pénzügy* mesterszakján kínálgató továbbtanulási lehetőség. Az alap- és a mesterszaknak is specifikus erőssége a „több évtizedes pénzügyi szakirány, illetve szakoktatási tapasztalat és arra épülő piaci ismertség (versenytársak, vállalkozások)”. A *külső feltételek, korlátok* között megjelenő állami finanszírozás, illetve annak hiányosságai, valamint a demográfiai hanyatlás vitathatatlanul a legkomolyabb olyan tényezők, amelyekhez az elmúlt években alkalmazkodni kellett. Az egyik legkomolyabb *veszélyforrás* a folyamatos publikációs elvárások *versus* magas

oktatói leterheltség, aminek eredményeképpen az egyik irány értelemszerűen sérül.

Összefoglalóan az állapítható meg, hogy a gödöllői képzés tekintetében az intézmény az akkreditációs szempontoknak megfelel.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatói állomány tudományos munkájának erősítése, oktatással való leterheltségének csökkentése, de legalább az aránytalanságok megszüntetése.
2. A kutatóközpontok honlapjait aktualizálják.
3. Célszerű lenne a békéscsabai oktatókat is meghívni a tanszéki értekezletekre, tájékoztatókra, amelyeken az aktuális (elsősorban *pénzügyi és számviteli*) jogszabályokat ismertetik és elemzik.
4. A lemorzsolódás okainak elemzését figyelembe véve javasoljuk a lemorzsolódás csökkentésére irányuló intézkedések megtételét.

Szolnoki Főiskola Szolnok, Budapest, Kiskunfélegyháza	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>banki; controlling</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/149. távoktatásos képzés MAB határozata: 2005/7/IX/2/97. Budapesti telephelyen indítandó képzés MAB határozata: 2006/6/X/3/16.</p>	<p>2016/1/VII/5/14. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű, továbbá távoktatásos képzésre,</u> a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Szolnoki Főiskola székhelyén, Szolnokon a *pénzügy és számvitel* alapszakon teljes idejű nappali és részidejű, levelező és távoktatásos képzés folyik magyar nyelven. Levelező képzést Kiskunfélegyházán és Budapesten is folytattak korábban; 2013-ig a budapesti telephelyen távoktatásos munkarendben is kínálták a képzést. A tanterv szerint a közgazdaságtani, üzleti és módszertani alapozó ismeretek a KKK-ban meghatározottaknak megfelelő mennyiségben és célszerű arányokban kerülnek oktatásra, hasonlóan a szakmai törzsanyaghoz, amelynek értéke a differenciált szakmai alapismeretekkel együtt 79 kreditet tesz ki. A specializációk mind a szakmai kompetenciák mélyítését, mind a szélesítését szolgálják. A KKK-ban meghatározott kompetenciák elsajátítására alkalmas a tantervben bemutatott struktúra.

Személyi feltételek

A szakfelelős, egyben a *banki* specializáció felelőse Túróczi Imre főiskolai tanár, a helyszínen tapasztaltak alapján szívvel-lélekkel vezeti nemcsak a szakot, hanem rektorként az egész intézményt is. Más felsőoktatási intézményekben doktori védések bírálóbizottságainak tagja. A képzésben 5 tantárgy felelőse, több évtizedes rutinnal folyamatosan megújítja az oktatandó anyagot. Szemmel láthatóan jól átlátja a megye, a régió oktatási igényeit, és minél több szállal igyekszik kötni intézményét a város kulturális, közgazdasági/üzleti életéhez. A *controlling* specializáció felelőse Lakatos Vilmos főiskolai tanár, e témakörben rendszeresen publikál.

A képzésben résztvevő oktatók száma, kreditterhelése és minősítettsége megfelelő. Minden tantárgyfelelős PhD fokozattal rendelkezik, ami méltányolandó még akkor is, ha némely esetben a tudományos fokozat tudományterülete nem feltétlenül illeszkedik az oktatott tárgyhoz; ugyanakkor az oktatók publikációs tevékenysége, tapasztalata illeszkedik az oktatott tantárgyakhoz. Az AT/AE/V arány (29/5/1) a MAB bírálati szempontjainak eleget tesz.

Tudományos háttér

A főiskolán a tudományos munka középpontjában a régió fenntartható gazdálkodása, fejlesztése áll. Ez jól szolgálja a főiskolának azt a célját, hogy a régió szakmai igényeire stabil tudással és józan átlátóképességgel rendelkező végzett hallgatókkal reflektáljon. A kutatások, sok esetben a szakdolgozatok is helyi relevanciával bírnak (ide értve pl. a Szolnok környéki települések költségvetésének hallgatói elemzéseit a szakdolgozatokban), számos esetben hiánypótlóak.

A *pénzügy és számvitel* alapszak tudományos háttérét illetően érthető a nemzetközi publikációk hiánya.

A főiskola rendszeresen szervez nemzetközi konferenciákat, ahol 4-5 ország képviselteti magát. Az oktatók konferenciákon történő részvétele szintén jellemző. A szakközgazdasági, Pénzügyi és Menedzsment Tanszéken folyamatosan zajlik kutatás a PhD cselekmények mellett is.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei igen jók. Az intézmény folyamatosan törekszik a vállalati szintű *számviteli* szoftverek beszerzésére és a szaklaborban az évközi szakmai gyakorlatokon történő használatára. Az oktatási anyagokkal való ellátottság tekintetében a hallgatói visszajelzések alapján a legtöbb esetben elektronikus úton rendelkezésre bocsátott anyagokkal dolgoznak, amelyek a mai kor követelményeit kielégítik.

Az infrastrukturális kapacitás a drámaian lecsökkent hallgatói létszámhoz képest túlméretezett.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves tervezett felvételi keretszám a teljes idejű képzésben 2009/10-2013/14 között 120-ról 150-re nőtt, majd 100-ra csökkent; a részidejű, levelező képzésben 130-ról 160-ra nőtt, majd 124-re csökkent; a távoktatásos képzésben pedig 50-ről 70-re nőtt, majd újra 50-re csökkent. A teljes idejű képzésre felvettek száma (65, 44, 38, 26, 16) 189; a részidejű – levelező és távoktatásos – képzésre felvettek száma (113, 119, 100, 41, 22) 395.

Az intézmény képzési területi kapacitásának a *pénzügy és számvitel* alapszak hallgatói létszáma a töredékét teszi ki. A képzés mondhatni a lét/nem lét határán egyensúlyoz, az egyes képzési formákban 20 fő alattiak az évfolyamok. Az intézmény vezetése oktatásszervezéssel (pl. a megfelelő *pénzügy, számvitel* jellegű órák összevonása más alapszakok hallgatóival, a speciális tantárgyak meghirdetése a felsőoktatási szakképzésben is) menedzseli a problémát.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A csoportos és egyéni feladatok aránya elfogadható.

A tananyagfejlesztés célirányos, támaszkodik banki pályázatokon elnyert pénzekre (pl. Budapest Bank), van együttműködés a Közép-Európai Brókerképző és Értékpapíripiaci Ismeretterjesztő Alapítvánnyal, illetve a Nemzetközi Bankárképző Központtal.

Az intézmény a munkaerőpiaci kapcsolatainak erősítése, a tantervnek a munkáltatók igényeihez való jobb illesztése céljából Kompetencia Tanácsot működtet. A folyamatosan változó szabályozói környezetben a tananyag-korszerűsítés állandó kényszer. A tananyag tartalmi fejlesztését és a jó környezeti kapcsolatokat egyértelműen igazolja az a tény, hogy a Szolnoki Főiskola ezen a szakon indít duális képzést 2015 szeptemberétől.

Módszertani megújítást jelent az önellenőrző feladatok folyamatos, a változó szabályozóknak megfelelő megújítása az ILIAS távoktatási rendszerben és a Herkules tanulásmenedzsment rendszerben.

Értékelés és ellenőrzés

A kis hallgatói létszám előnye, hogy szóbeli vizsgáztatásra is sor kerül. A kollokviummal, illetve félévközi számonkéréssel futó tantárgyak aránya erősen eltolódik a kollokviumok irányába, a hallgatók azonban ez utóbbi tárgyak esetén is folyamatos munkát végeznek, így az arány elfogadható.

A szakdolgozatok témái valóságosak, többnyire a régió helyi pénzügyeinek, vállalatainak problémáira koncentrálnak. Sok az egyes vállalatok *pénzügyi működésére, menedzselésére, pénzügyi helyzetének bemutatására* koncentráló munka. Megfigyelhető a szakdolgozatok gyakorlatias elemző jellege, ami a jelöltek gyakorlati készségeinek fejlesztésére és a kompetenciák megszerzésének igazolására utal.

A vizsgás és félévközi követelményekkel futó tantárgyak aránya erősen eltolódik a kollokviumok irányába, ugyanakkor a látogatás során kiderült, hogy a vizsgára bocsájthatóság feltételeinek definiálásakor, a hallgatók e tárgyak esetén is folyamatos munkára vannak kényszerítve, amely tény alapján a képzés illetően struktúrája is elfogadhatónak tűnik.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A teljes idejű képzésben (40, 47, 43, 42, 26) 198 diplomát adtak ki a vizsgált időszakban, a részidejű képzésben pedig (4, 17, 27, 31, 34) 113-at. Közvetlenül a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt nem kapott diplomát a hallgatóknak átlagosan 47,6%-a – a tendencia emelkedő.

A 2009-2011 közötti lemorzsolódási adatok szerint a szakra beiratkozott hallgatók átlagosan 37,7%-a végzett, további 7,7% képzést váltott, passzív jogviszonya a hallgatók 27,3%-ának volt.

Félévente rendeznek TDK versenyeket, a hallgatóknak adnak esélyt elindulásra, kibontakozásra. Az intézményen belüli továbbtanulás lehetősége: *szakközgazdász* vagy *szakreferens, menedzser* szakirányú továbbképzések. A Szolnoki Főiskola Akkreditált Kiváló Regionális Tehetségpont.

A végzett hallgatók általában hamar találnak munkát. A végzett hallgatók fele vállalatnál, negyedük bankoknál, a többiek az adóhatóságnál, könyvelőirodákban helyezkednek el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

Dicséretes a szakfelelős odaadása, szakértelme, helyismerete, reális célkitűzései. A nehéz helyzet mellett megfigyelhető az oktatók magas szakmai színvonala – a szakgazda tanszék oktatóinak több, mint kétharmada rendelkezik tudományos fokozattal – és életkor szerinti optimális összetétele. A *pénzügy és számvitel* alapszak szerencsés helyzetben van a

főiskolán, tekintettel arra, hogy a szakfelelős és a *banki* specializáció vezetője, Túróczi Imre a főiskola rektora; a *controlling* specializáció vezetője, Lakatos Vilmos pedig a szakot gondozó tanszék vezetője. Ennek megfelelően a szak vezetése és a szervezeti egység vezetése néhány kézben összpontosul, feszültség egyáltalán nem tapasztalható.

A szakgazda tanszék három fővel képviselteti magát a főiskola Szenátusában és a főiskola Oktatási Bizottságában is állandó jelenlétet biztosít.

A tantárgyak tartalmi felülvizsgálta és a képzés eredményeinek írásos értékelése minden félévben megtörténik, tanszéki megbeszéléseken egyeztetik.

A DPR megkérdezésekre a válaszadási hajlandóság átlagos, a hallgatói létszám alapján azonban abszolút mértékben csekély. Eredményesebb az írásbeli megkérdezéseknél a szóbeli. A DPR visszajelzések szerény száma mellett a szaktanszéknek a végzett hallgatókat célzó elégedettségmérése eredményei az oktatók munkaeerőpiaci bevalóságát igazolják. A formális kapcsolattartáson túl a szaktanszék kapcsolatai a végzett hallgatókkal kevésbé formalizáltak, de működőek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Szolnoki Főiskola auditált Integrált Minőség- és Környezetirányítási (ISO 9001, illetve ISO 14001) rendszerrel rendelkezik, amely megfelel az egységes európai uniós minőségbiztosítási keretrendszernek. A rendszer keretében zajlik az oktatói teljesítményértékelés, a kiszolgáló tevékenységek értékelése, a tantárgyi követelmények, a képzési rendszer fejlesztése és a hallgatói véleményezés rendszere. Az intézménynek önálló minőségügyi szervezete van. A rendszer keretében végzett mérések: a felvett hallgatók motivációs vizsgálata, a kollégiumi, illetve az infrastrukturális feltételekkel való elégedettség mérése, az oktatók hallgatói véleményezése, a végzett hallgatók véleményének felmérése.

Folyamatos a visszacsatolás a hallgatók részéről, amelyet a képzés szervezéséért felelősök a döntéseikbe beépítenek.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelésben felsorolt *erősségek* közül a szakvezetés elkötelezettsége és a szakmai gyakorlati rendszer emelhető ki. Nem a legfontosabb *gyengeség* a nemzetközi kapcsolatok hiánya: fontos a nemzetközi számviteli sztenderdek (IFRS) oktatása, de ezt magyar oktatók is jól tudják tanítani. Fontos viszont, hogy a helyi üzleti élettel és a térségben működő konkurens oktatási intézményekkel való szorosabb kapcsolattartásban látnak előrelépési *lehetőséget*. Jól látják a *veszélyeket* is, elsősorban a térségből való elvándorlást: a tehetséges diákok egy részét elszívják a budapesti iskolák.

A C-SWOT analízis valóban olyan specifikus, nem általános problémákra hívja fel a figyelmet, amelyek az intézmény működését érdemben befolyásolják. Az egyes megállapításokat kifejtették, így világosan látszik, hogy az egyes tényezők mögött álló mozgatórugókat elemezték, és felkészültek a változtatásra (már amelyik tényező tekintetében ez lehetséges).

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A hallgatói lemorzsolódás okainak részletes feltárása és értékelése, az alapján intézkedési terv megfogalmazása. A hallgatói létszám növelését el kell érni, ami nemcsak a szak, de a főiskola gazdasági fenntarthatósága miatt is szükséges, a *marketing* erősítendő.
2. A belső tartalékok feltárása és stratégiai oktatási fejlesztésekre történő koncentrálása.
3. A Tudományos Diákköri Konferenciákat ne félévente, hanem évente rendezzék meg, így az egy-egy szakterületen megjelenő dolgozatok száma növekedésével a minőségi szelekciónak nagyobb teret adhatna az intézmény.

Tomori Pál Főiskola Kalocsa, Budapest, Kecskemét	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>pénzügy; számvitel</i> specializációk	2016/1/VII/5/15. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2008/5/VIII/4/3.	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- a hallgatói létszám csökkenése kérdésessé teszi a nappali képzés fenntarthatóságát.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A Tomori Pál Főiskola a *pénzügy-számvitel* alapszakon a kalocsai székhelyén és a kecskeméti telephelyen részidejű, levelező, a budapesti telephelyen teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytat magyar nyelven. A közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismeretek kredit száma és tantárgyi összetétele összhangban van a képzési és kimeneti követelményekkel. A tárgyak válogatása tükrözi, hogy az intézmény nagy súlyt helyez a közös képzési szakasz igényes és tartalmas kialakítására. A társadalomtudományi alapismeretek súlya és összetétele ugyancsak megfelel a képzési kritériumoknak. A szakmai törzsanyag ismeretkörei tartalmazzák a szükséges tárgyakat, s e képzési szinten – differenciált szakmai ismeretek címen – *pénzügyi és számviteli* specializációkat működtetnek. A tantárgyakhoz rendelt kreditértékek minden képzési csoportban megfelelők. Az alacsony hallgatói létszám miatt az alapozó ismeretek jelentős részét a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak hallgatóinak is oktatják, összevonva őket a *pénzügy és számvitel* alapszakos hallgatókkal. A két specializáció óraszámát – különösen a gyakorlatoké – kevés, célszerű azok emelése. (Kiegészítésként jelezte az intézmény, hogy konzultációs órákkal segíti a hallgatókat a felkészülésben.) Az óráösszevonások miatt a tantervben szükségszerűen van némi kompromisszum is – ugyanakkor pl. a *menedzsment* tárgyak súlya kissé túlzott. A *számvitel* tárgy (*számviteli alapok*) oktatása a 3. félévben kezdődik, ezt követi a 4. félévben a *pénzügyi számvitel*. Az összes többi *számvitel* tárgy – összesen 9 – oktatására az 5. és a 6. félévben kerül sor. Célszerűbb lenne korábban elkezdni a *számvitel* tárgyak oktatását, így elkerülhető lenne az 5-6. félévben a túlzott koncentráció.

Az oktatók – saját elmondásuk szerint – az egyes *számviteli* tárgyakhoz részben saját jegyzeteket, részben külső szakkönyveket használnak, és azokat az előadásokon, gyakorlatokon egészítik ki. Valamennyi tárgynál szerepel kötelező és ajánlott irodalom. A felsorolás alapvetően korszerűnek tekinthető, bár – mivel a *számviteli* változásokat az írott tananyag mindenütt nehezen követi – több esetben a számviteli törvény is megjelölésre került kötelező irodalomként, ezzel biztosítva a tananyag korszerűségét, használható ismereteit. Ez utóbbit a hallgatókkal való konzultáció is megerősítette. Figyelemre méltó a saját jegyzetek készítésére irányuló eredményes törekvés. Az oktatók a minden tekintetben alacsony képzési létszámok ellenére is kötelességüknek érzik saját tananyagok írását és a hallgatók rendszeres ellátását oktatási segédanyagokkal. Kérdéses azonban, hogy a kis képzési létszám mellett érdemes-e (szükséges-e) saját jegyzetek készítése, különösen ha a könyvpiacra a szükséges könyvek rendelkezésre állnak.

Személyi feltételek

Az oktatói kar többsége az intézmény főállású alkalmazottja. Az oktatók alapképzettsége és tudományos fokozata szakirányú, azaz a képzésben túlnyomó többségben gazdasági diplomával és doktori fokozattal rendelkező oktatók dolgoznak. A képzésben 39 oktató vesz részt, közülük 20 fő rendelkezik PhD/CSc-fokozattal. A főállású oktatók száma

32 fő (82,05%), minősítéssel 62,5%-uk rendelkezik. Az összes oktatóból 20 fő tantárgyfelelős. Az oktatói korösszetétel megfelelő: az 1970-1980 között született főiskolai docensek száma összesen 13. A képzés több oktatója PhD-hallgató.

A szakfelelős, egyúttal a *számvitel* specializáció felelőse is Suhányi Erzsébet, hosszabb ideje oktatói pályán működő, doktori fokozattal és habilitációval rendelkező főiskolai tanár. Szakmai felkészültsége, gyakorlata és oktatói képessége az elvártaknak megfelel. Magas kreditszámban felelőse számos tantárgynak, s az oktatói munkából is fokozottan kiveszi részét. Ugyanez mondható el a *pénzügy* specializáció felelőséről, Gyulaffy Béláné Berényi Máriáról, aki szintén magas kreditszámban nagyszámú tantárgyért felelős, illetve sok órában oktat. A specializációfelelősökhöz nagyon sok tárgy kötődik, a specializálódásra kicsi a lehetőség. A főállású oktatók félévente 2-3 tárgyat oktatnak, de van olyan oktató is, aki hét tárgy oktatásában vesz részt. Az átlagos óraterhelés 7-10 óra/hét (e terhelésnél figyelembe kell venni, hogy a csoportlétszámok igen alacsonyak, tehát a dolgozatjavítás, vizsgáztatás az intézményben átlagon alulinak tekinthető). Ugyanakkor az egyéni konzultációk nem jelennek meg az óraterhelésben. Mindhárom képzési helyszínen az oktatók a kötelező óraterhelés terhére végzik munkájukat, külön díjazást nem kapnak a több helyszínen folyó képzés miatt. A *számvitel* oktatói közül könyvvizsgálói képesítéssel egy sem rendelkezik, és a szakmai közéletben sem jelennek meg (pl. Magyar Számviteli Szakemberek Egyesülete stb.). Csak a szakfelelős – egyben a szakot gondozó Pénzügyi és Számviteli Tanszék vezetője – a Szlovák Okleveles Könyvelők Kamarájának a tagja.

A képzés gyakorlatiassága érdekében több külső (óraadó) munkatársat (összesen 7 fő) is foglalkoztatnak, akik rendelkeznek mérlegképes szakképesítéssel. Az óraadó oktatók – helyesen – csak 1 vagy 2 tárgy oktatására vállalkoznak.

Tudományos háttér

Az intézményben egyéni oktatói, valamint tanszéki és intézményi szintű kutatómunka egyaránt folyik. A *pénzügyi* kutatási témák sorából kiemelhető a régió országai pénzügyi rendszerének kutatása, valamint a devizahitelezés tapasztalatainak vizsgálata. A *számviteli* tárgyú kutatások között a legnagyobb súlya a nemzetközi számviteli szabályokhoz igazodás feltételei kutatásának van. Megjelöltek néhány olyan témát is, amelyek közös *pénzügyi és számviteli* kutatásnak tekinthetők.

A temesvári Banat Egyetemen és az Eperjesi Egyetemen van tudományos együttműködésük. Évről évre tartanak nemzetközi vagy hazai orientációjú tudományos konferenciát, melyeken igen sokféle téma jelenik meg az előadásokban. Ez a tevékenység biztató kezdetnek tekinthető, de egyelőre az elvárásoktól elmarad. A kutatási outputok egyelőre még nem jelentek meg magasabb minőségű formában (neves nemzetközi konferenciák, független, referált publikációk). A tanszékvezetőkön kívül viszonylag kevés azoknak a *számviteli* oktatóknak a száma, akik publikálnak, kivéve a saját jegyzeteket, példatárakat.

Az oktatók egy része a PhD kutatásaihoz kapcsolódó témában végez elemzéseket és publikál. A kutatási aktivitás az intézmény vezetősége és az oktatók szerint a tudományos és képzési normatíva intézménytől való megvonása miatt nehézségekbe ütközik, hiszen kevesebb konferencián tudnak részt venni az oktatók, mint korábban.

Infrastrukturális feltételek

Infrastruktúra-ellátottság szempontjából az intézmény sajátos helyzetben van, mivel a főiskola három helyszínen működik. Az intézmény névleges központja Kalocsán van, az oktatói munka nagyrészt Budapesten folyik, de Kecskeméten is rendelkezésükre áll egy bérelt épületrész. Budapesten összesen 19, Kalocsán 14 tanterem szolgálja az oktatást. Az oktatás célját szolgáló tantermek, eszközök és adminisztrációs helyiségek megfelelő ellátottságot biztosítanak, a tárgyi feltételek mindhárom helyszínen rendelkezésre állnak. A három helyszínen 1700 felett van a férőhelyek száma, ami a hallgatói létszámhoz viszonyítva igen túlméretezett, ebből következően a kihasználtság alacsony. Az oktatást elősegítő számítógépellátottság jónak minősíthető, a három képzési helyet figyelembe véve átlagosan négy hallgatóra jut egy számítógép – ez az arány a képzési helyeket tekintve erősen differenciált. A legrosszabb arány a budapesti képzési helyen van, az egy számítógépre jutó hallgatói létszám 5 fő.

A kalocsai székhely infrastrukturális helyzete átlagon felüli. Jóval meghaladja azokat az igényeket, amelyeket a jelenlegi hallgatói létszám indokolna és támasztana. Itt jól felszerelt nyelvi és számítástechnikai labor is működik. A kecskeméti képzési helyen szintén jól felszerelt bérelt helyiségekben folyik az oktatás. A budapesti épület nem korszerű, de számítástechnikai és egyéb oktatástechnikai eszközökkel jól felszerelt, bővítésre is alkalmas. Az Egységes Tanulmányi Rendszer alkalmazása rendszeres, a Coospace program használata alkalomszerű.

A kollégiumi férőhelyek biztosítottak, még Kalocsán is biztosítottak lennének, ha lenne ott is nappali tagozatos képzés.

Komoly hiányosság, hogy a főiskolának nincs saját könyvtára, közkönyvtárakkal kötöttek együttműködési szerződéseket. Nem biztos, hogy a közkönyvtárak ugyanazt a szolgáltatást képesek nyújtani, mint egy saját könyvtár, a közkönyvtári állomány fejlesztése nem feltétlenül követi hatékonyan a főiskola oktatási igényeit.

A képzési létszám és kapacitás

A nappali képzésben az éves tervezett felvételi létszám a vizsgált 2009/10-2013/14 közötti időszakban 50-ről 110-re emelkedett, majd 60 főre csökkent. A felvettek száma (21, 30, 16, 21, 10) összesen 98 volt. A részidejű képzés éves tervezett felvételi létszáma 50-ről 120-ra emelkedett, majd 72-re csökkent. A felvettek száma (64, 80, 49, 41, 43) összesen 277.

A képzésben levők létszámát tekintve az éves kapacitás 520 fő, melyből a levelező tagozat 320 főt, 61,5%-ot képvisel, az összesített éves átlagos kapacitáskihasználtság 41,3%. A főiskola képzési területi kapacitása 1445 fő, megoszlása 705 fő nappali tagozat, 740 fő levelező tagozat. A szak hallgatói létszáma a főiskola képzési területi kapacitásának 17 %-át köti le.

A képzési létszám mind nappali, mind levelező tagozaton jelentősen elmarad a kapacitás elvi mértékétől. Ezzel együtt a *pénzügy és számvitel* alapszak az intézmény második legnépszerűbb szakja a *gazdálkodási és menedzsment* szak után.

A kalocsai helyszínen a regionális beiskolázás volt jellemző. Mivel a felvett hallgatók nagy részének a tandíj fokozott nehézséget jelent, a főiskola igyekszik a kevésbé tehető családok gyermekeinek biztosítani a továbbtanulást – emiatt tartják alacsonyabban a tandíjukat, illetve kedvezményes tananyagcsomagot biztosítanak a hallgatóknak. Sokan a tanulás mellett dolgoznak is, elsősorban a tanulmányaik finanszírozása érdekében.

Az alacsony beiskolázási létszám okát elsősorban az állami finanszírozás beszűkülésében látja az intézmény, de vélhetően – különösen Kalocsán – demográfiai okok is közrejátszanak. A budapesti képzési helyen bizonyára a nagy tekintélyű konkurens intézmények hatásával is kell számolni. A kialakult helyzetben nagy jelentősége van a felzárkóztatásnak, melyre vonatkozóan az intézmény célorientált programokat szervez.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzési folyamatban az előadások és a gyakorlatok aránya megfelelő, a szemináriumok és gyakorlatok számát viszont szükséges lenne emelni. A tudásátadás különböző formái között – az alacsony hallgatói létszám miatt – nincsenek merev határok, a jórészt tíz főnél kisebb csoportok esetében szabad tér nyílik a formák közötti átváltásra. A személyre szabott kiscsoportos oktatói munka hatékonyabbnak tűnik a nagycsoportos képzésen alapuló formánál. A „családiás” létszámok miatt az oktató-hallgató viszony nagyon közvetlen. A diákok akár elektronikus úton, vagy személyesen is fordulhatnak az oktatókhoz, kérhetnek külön konzultációkat is. A félév elfogadásának feltétele gyakran beadandó feladat, melyhez szükség esetén a hallgatók szintén segítséget kapnak. A kisebb létszámú hallgatói csoportok – hátrányaik mellett – szélesebb körben lehetőséget teremtenek a szóbeli vizsgáztatásra.

A tanterv tartalmaz ún. kritériumtárgyakat is: *testnevelés, idegen nyelv szakdolgozat konzultáció, szakmai gyakorlat* (az *idegen nyelv* az 1-4. félévben kritériumkövetelmény, a *szakmai idegen nyelv* az 5-6. félévben gyakorlati jeggyel zárul, mely kredittel elismert). A foglalkozásokon való részvételt „katalógus rendszerrel” folyamatosan ellenőrzik, így a hiányzások nem számottevőek.

A szakmai gyakorlatoknak a főiskolán nagy jelentőséget tulajdonítanak, megkülönböztetetten kezelik. A szakmai gyakorlat szervezése a kis létszámot tekintve könnyen megoldható. A főiskola és a gyakorlati hely szerződést köt a szakmai gyakorlat lebonyolítására. A szakmai gyakorlat színhelyén a megbízott vagy felkért gyakorlatvezető az intézmény által kidolgozott és rendszeresített, részletes kérdőívben értékeli a hallgatót a gyakorlat során nyújtott teljesítményét. A gyakorlat során a szakfelelős által kijelölt oktató legalább két alkalommal felkeresi a gyakorlaton lévő hallgató munkahelyét.

A külföldi hallgatók intézménybe irányuló beáramlása átlagos mértékű, a külföldi részképzés viszont nem jellemző, a saját hallgatók külföldre irányuló mobilitása minimális. Idegen nyelven tárgyakat nem oktatnak a képzésben, valószínűleg azért, mert jellemzően gondot okoz a hallgatók nyelvi felkészültségének a hiánya.

Értékelés és ellenőrzés

Az elsajátított tudás értékelésének és ellenőrzésének minden lehetséges formáját alkalmazza az intézmény, törekszik a szóbeli kollokviumok számának és súlyának növelésére. A jelzett számonkérési formák aránya elfogadható.

A szakdolgozati témaválasztásban tág tere van a hallgatói döntésnek.

A záróvizsga három részből áll: szakmai tárgyakat átfogó komplex szóbeli vizsgarész, amely 6 tárgy ismeretanyagát öleli fel (a *menedzsment* tárgyak súlya kissé túlzottnak tűnik), a specializációhoz tartozó tárgyakból szóbeli vizsga (külön-külön a két specializációra), diplomamunka megvédése.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvett hallgatók létszáma és az ugyanazon időszak végzett hallgatóinak száma nagy kontrasztot mutat. A nappali képzésre felvett 98 hallgatóhoz képest (8, 6, 8, 9, 9) összesen 40 diploma kiadására került sor. A levelező képzésre 277 hallgató nyert felvételt, a kiadott diplomák száma (14, 10, 9, 31, 21) összesen 85. Látható, hogy a nyelvvizsga hiánya a legfőbb ok, nem pedig a hallgatói lemorzsolódás. A hallgatók túlnyomó többsége – köszönhetően az oktatás szervezetségének és gondosságának, egyúttal a diákokkal történő egyéni konzultációknak – eljut az eredményes záróvizsgáig, azonban az előírt és nem teljesített nyelvvizsga-követelmények miatt a hallgatók (50, 65, 53, 59, 31%-a), átlagosan 51,6%-a a képzés lezárultával nem kapja kézhez a diplomát. E probléma megoldásában az intézmény a belső nyelvvizsgáztatási rendszer kialakításával és a hallgatók ez irányú segítségével az utóbbi időben érzékelhető eredményeket ért el.

A tehetséggondozás területét tekintve a 2011-2014. években 9 fő vett részt intézményi TDK-n, OTDK-n pedig 2 fő. Emellett néhány hallgató részt vett a BigOne *számviteli* versenyen is.

Kevés hallgató folytatja tanulmányait a szak elvégzése után, viszont a végzett hallgatóknak nincsenek elhelyezkedési gondjaik, könnyen álláshoz jutnak, annál is inkább, mert a diploma mellé mérlegképes végzettséget is szereznek.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

Tartalmi és formai értelemben a vizsgált alapszakért az intézmény Pénzügyi és Számviteli Tanszéke és közvetlenül annak vezetője felelős. Az intézmény – és ezen belül az alapszak méreteit tekintve – a rektor, a szakfelelős, a specializációfelelős és az illetékes tanszékvezető együttesen irányítja és figyelemmel kíséri az oktatómunkát. A tanszék vezetője részt vesz a vezetői értekezleteken, melyeken a szakkal és a működéssel kapcsolatos felmerülő észrevételeket, problémákat, tapasztalatokat megvitatják. A tanszék 7 oktatójából négy fő minősített. Az előírt feltételek biztosítottak.

A szabályzatok bármely jellegű kidolgozását, tartalmát, továbbá annak módosítását illetően a döntéshozó a tanszék vezetője és az illetékes tantárgyfelelős. A szakdolgozatokhoz kapcsolódó konzulensi feladatok, TDK dolgozatok mentori tevékenységének ellátásában a tanszék minden oktatója részt vesz.

A főiskola új, leendő hallgatóinak megnyerésére a szóróanyagok elkészítése, sajtómegjelenések ütemezése, valamint a továbbiakban az iskolalátogatások megszervezése és lebonyolítása a Rektori Hivatal és a Kommunikációs Iroda közös feladata.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Folyamatos gyakorlat az oktatói munka hallgatói véleményezése, a hallgatói elégedettség vizsgálata és a Diplomás Pályakövetési Rendszer (DPR) vonatkozó tapasztalatainak követése. Az utóbbihoz kapcsolódó munkaerőpiaci visszajelzések kifejezetten kedvező képet adnak végzett hallgatóik szakmai érvényesüléséről.

Az intézmény minden vizsgaidőszak lezárulta után figyelemmel kíséri hallgatóinak előmenetelét. Részletesebben ez főként azokat a hallgatókat érinti, akik valamely probléma miatt az előre meghatározott ütemben kevésbé tudnak haladni.

Az OMHV felmérések évente készülnek. A felmérés eredményeit minden oktató a saját területére vonatkoztatva korrigálhatja, de komolyabb helyzet esetén már a tanszékvezető feladata a problémák kezelése. A minőségbiztosítási rendszer keretében kétfévente végeznek teljesítményértékeléseket. A követés részét képezik még a hallgatói elégedettségvizsgálatok, továbbá az érdemjegyek alapján készített elemzések értékelése, mindezek alapján a konzekvenciák levonása. A különféle vizsgálatokból fontos információk nyerhetők az oktatói előmenetel, az új szakmai eredmények beépítése és a képzési kimenetek minősítése tekintetében.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az intézmény és a szak *erősségei* közé tartozik a jó felkészültségű s együttműködésre képes/hajlandó oktatói kar, az érdeklődő és motivált hallgatók, a naprakész ismeretek tananyagba építésének gyakorlata, s az üzleti szférával való nagyon jó szakmai kapcsolat. A *gyengeségek* közé tartozik a beiskolázási nehézségek fokozódása, a nyelvvizsga-követelményt nem teljesítő hallgatók nagy száma, a szak hallgatóinak tartósan alacsony száma. A *fenyegetések* között tartható számon a hallgatói rekrutációs bázis középtávú további szűkülése, valamint az a tény, hogy a hallgatók a munkavállalási kényszer miatt egyre gyakrabban megszakíthatják a tanulmányaikat. A *lehetőségek* közé tartozik az alapszak idegen nyelvű változatának kidolgozása és beépítése, esetleg a duális képzésben való részvétel.

Megállapítható, hogy a képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek a *pénzügy és számvitel* alapszak tekintetében a főiskola eleget tesz. A képzés személyi feltételei is – az előírások alapján – megfelelőek. Az infrastruktúra is biztosított a központban és a telephelyeken a követelményeket tekintve. Úgy tűnik,

hogy a képzés alapvetően gyakorlatias, kiscsoportos, team munkára épülő. Ez talán még előnynek is tekinthető. A minimális hallgatói létszám lehet ösztönző is az oktatók számára, de „klasszikus” előadások néhány főnek (8-10 fő) nem tarthatók, így nincs is lényeges határ az előadások és gyakorlatok között. Talán ez is oka annak, hogy az elméleti felkészítés nem elsődleges. A hallgatók is ezt erősítették meg a beszélgetések során.

A kevés számú oktató között jó az együttműködés. Alapvető érdekük, hogy megfelelő – legalább minimális – létszám álljon rendelkezésre, főként a munkahelyük megőrzése miatt is. Vélhetően ez nem jár együtt a számonkérés színvonalában kompromisszumokkal.

A kutatómunka gyengének tűnik a főiskolán. Kétségtelenül érzékelhetőek az erőfeszítések, de a kis kapacitások miatt az eredmények nem kiemelkedőek. A szakmai közvéleményben az intézmény – beleértve az oktatókat is – nem meghatározó. Erre lényegesen nagyobb figyelmet kell a jövőben fordítani.

A szakon a nemzetközi kapcsolatok nem jellemzőek. A hallgatók nyelvismeretének hiánya súlyos terhet jelent. Ezzel kapcsolatban a hat féléves nyelvoktatás határfoka elgondolkodtató, bár a hallgatói hozzáállás is sok problémát vet fel.

A jelenlegi adottságokra építve a főiskola képes a meglévő hiányosságok kiküszöbölésére, és emelheti az oktató munka színvonalát. Még nagyon sokat kell tennie annak érdekében, hogy szakmailag is elismert felsőoktatási intézményként emlegessék.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Meg kellene fontolni a nappali képzés újraindítását Kalocsán, mert annak a környék munkaerő-ellátásának javításában alig túlértékelhető hatása lenne.
2. A képzés legfontosabb problémája a nyelvoktatás kérdése, a diplomát megszerezni nem képes, abszolutóriummal rendelkező hallgatók nagy aránya. A főiskolának a jelenleginél nagyobb súlyt kellene fektetnie arra, hogy ezen a súlyos problémán házon belül érdemben javítani tudjanak. Ennek legkézenfekvőbb módja a nyelvórák heti számának megnövelése. Talán még az is segítene valamelyest, ha a jelenlegi óraszámot sűrítenek, vagyis 6 félév helyett 3-4 félévre koncentrálnák az órákat, de mindenképpen legalább heti 4 órát kapna minden nyelvtanuló. A magyar hallgatókat vonják be az idegen nyelvű oktatásba.
3. A tudományos kutató munka nem elég eredményes, sem az oktatói állomány, sem a hallgatók részéről. A gyakorlatorientált szemlélet sok előnye sem homályosíthatja el a kutatómunka jelentőségét.
4. Egy harmadik, az előző két ponttal összefüggő gyengeség a főiskola nem túl hangsúlyos nemzetközi kapcsolatrendszere, az oktatók és a hallgatók külföldi tapasztalatszerzése. Ezen a területen is többet kellene tudni felmutatni (konferencia-részvételek, közös oktatási programok, több Erasmus hallgató stb.).
5. Fontos lenne egy saját könyvtár létrehozása, legalább a nappali képzés telephelyén, Budapesten.
6. Felhívjuk a figyelmet, hogy a szakk KKK-jában már nem *szakirány*, hanem *specializáció* szerepel.

Zsigmond Király Főiskola	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy és számvitel</i> alapképzési szak <i>bank és tőzsde; vállalati pénzügy és számvitel</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2013/8/VIII/9.</p>	<p>2016/1/VII/5/16. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- személyi feltételek
- tudományos háttér

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzés folyik a Zsigmond Király Főiskolán a *pénzügy és számvitel* alapszakon magyar nyelven. A képzési követelményeknek való megfelelés alapvetően biztosított. A meghatározó ismeretkörökre vonatkozó előírások megfelelnek a követelményeknek. A szakmai törzsanyag és a specializációk vonatkozásában a választható tárgyak hiánya kifogásolható, bár elvileg a specializáció választási lehetőséget adhatna. Két specializáció kialakítására került sor, de évente csak egy specializáció indul, általában a *vállalati pénzügy és számvitel*. Kérdéses, hogy így valóban biztosított-e a választási lehetőség, illetve a csökkenő létszám mellett van-e létjogosultsága két specializáció fenntartásának. Az egy féléves alapozó nyelvi képzés, illetve a szakmai nyelvi képzés a 2-4. szemeszterben heti 4 órában elvileg biztosíthatná a szakmai nyelvvizsgára történő felkészítést, de az eredmények tükrében ennek hatékonysága megkérdőjeleződik. Az összkredit értékét 20%-kal meghaladó kreditértékű szabadon választható tárgyakkal van kínálata.

Személyi feltételek

A képzés 49 tantárgyát 29 oktató tanítja, közülük 25 tantárgyfelelős. A szakfelelős, Sipos Zoltán formai szempontból megfelel a követelményeknek, de oktatói és publikációs tevékenysége a szak profiljához csak kevéssé kötődik. 2 alapozó és 1 szakmai törzstárgy tantárgyfelelőse, az önértékelésben feltüntetett adattal szemben nem 4, hanem 12 kredit felelőse. A *bank és tőzsde* specializáció felelőse, Botos Balázs okleveles közgazdász, és CSc címmel rendelkezik közgazdaságtudományból. A *vállalati pénzügy és számvitel* specializáció felelőse, Szegediné Lengyel Piroska tanár és szakközgazdász, PhD-fokozattal bír, de tudományos fokozatának tudományterülete nem felel meg a szak képzési profiljának. A *bank és tőzsde* specializáció felelőse egy alapozó, egy szakmai törzstárgyért és egy specializációs tárgyért felel, a *vállalati pénzügy és számvitel* specializáció felelőse két alapozó és négy szakmai törzstárgyért felel, de nem felelőse az általa vezetett specializáció egy tárgyának sem, illetve a *környezet-gazdaságtan* kurzus **felelőseként nem tart sem előadást, sem szemináriumot**. A specializációfelelősök publikációs tevékenysége nem kapcsolódik a szak, illetve az általuk vezetett specializáció profiljához. Néhány tantárgyfelelős nem rendelkezik tudományos fokozattal, egyre vonatkozóan az oktatói táblázatban ellentmondó információk szerepelnek. Három tantárgyfelelős esetében rosszul van feltüntetve a szakon gondozott tantárgyaik kreditértéke, valójában 3 helyett 9; 4 helyett 12; 4 helyett 8 kreditértékű tantárgyért felelnek. Két AE oktató kreditterhelése 18, illetve 22 kredit (ami **túllépi** a MAB maximális 1/3-os elvárását). Egy tantárgyfelelős a törzsanyag és a *bank és tőzsde* specializáció tárgyainál AT, a *vállalati pénzügy és számvitel* tárgyainál AE besorolású, az intézményi kreditterhelése 27. Az **AT/AE oktatókra vonatkozó 3:1 arány nem teljesül**, az önértékelés összefoglaló táblázata szerint 19:9, valójában az oktatói táblázat alapján 14:14 arány érvényesül. A V oktatókra vonatkozó max. 20%-os arány érvényesül.

Az oktatói kar beosztás szerinti megoszlása megfelelőnek tekinthető, életkor szerinti megoszlása viszont határozottan problémásnak tűnik, az oktatói kar közel harmada 65 év feletti, s nincs 35 évnél fiatalabb oktató.

Tudományos háttér

A szakon folyó képzés tudományos háttérével kapcsolatban kétségek merülnek fel. Az intézet keretei között két kutatóközpont is működik, de ezek profilja nehezen köthető a *pénzügyi és számviteli* oktatási profilhoz (*informatikai*, illetve *geopolitikai* kutatások). A publikációs eredményeket illetően az oktatók jelentős eredményeket nem mutatnak fel, az elmúlt években mindösszesen 61 publikáció kapcsolódott a *közgazdaság*-, illetve a *gazdálkodástudományi* területhez. A pályázati tevékenységre vonatkozó információk jelentős aktivitásról tanúskodnak, de ennek a képzés szakterületéhez való kapcsolódása korlátozottnak tekinthető (társadalmi rétegződés, Sziget-kutatások).

Infrastrukturális feltételek

A képzés tantermi és számítástechnikai infrastrukturális feltételei biztosítottak. A könyvtári kötetállomány magasanak tekinthető, de a *közgazdasági* s ezen belül a *pénzügyi-számviteli* könyvállomány nagyságáról nem állnak rendelkezésre információk. Hasonlóképpen korlátozottnak tűnik a *közgazdasági* folyóiratokkal való ellátottság is. Van könyvtárúsitó bolt, a hallgatók jegyzetekhez történő hozzáférési lehetősége biztosítottnak tűnik, egyéb szakkönyvekkel együtt biztosítható a hallgatók megfelelő szakirodalommal történő ellátása.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves képzési kapacitás a vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben és a részidejű (levelező képzésben) képzésben 20-20 fő, a felvettek száma a teljes idejű képzésben összesen 139 fő (57, 31, 15, 21, 15), a részidejű összesen 209 fő (63, 57, 47, 23, 19).

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő, az alapozó ismeretek és specializációk tárgyai, s részben a szakmai törzsanyag tárgyak esetében jelentős a gyakorlatok szerepe, melyek megfelelő létszám mellett működnek. Jellemző az önálló feladatmegoldás, a projektmunka. Kiselőadásokra van mód, és fontos a házi dolgozatok készítésének szerepe is. A szakmai nyelvi képzés a 2-4. szemeszterben, a nyelvi alapozó kurzus az 1. szemeszterben heti 4 órában folyik.

Az Erasmus aktivitás mind kifelé, mind befelé megfelelőnek tekinthető, az egyetemi kapcsolatok száma, földrajzi orientációja kellően diverzifikált, ugyanakkor a hallgatók idegen nyelvi felkészültségével kapcsolatos problémái tükrében kétséges, hogy ez mennyire hatékonyan használható ki.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérésben kellően sok forma alkalmazására kerül sor, így a szóbeli vizsgák alkalmazása is jelentős szerepet játszik. A gyakorlati képzés tekintetében kiemelendő a gyakorlati szakemberek bevonása vendégelőadóként, témavezetőként és az államvizsgáztatás feladataiba is.

A szakmai gyakorlaton részt vevő hallgatók tapasztalatai változóak a gyakorlati helyek szakmai kompetenciájukat fejlesztő hatásáról. Az intézet jelentős vállalati/intézményi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. A Karrier Centrum technikai lebonyolító szerepe és a szakfelelős szakmai értékelő szerepe összehangoltan biztosítja a megfelelő gyakorlati képzés kereteit. Pozitívumként értékelhető a gyakorlóléhség és a szakfelelős kettős értékelési rendszerének működtetése is.

A szakdolgozati témaválasztás alapja az az összesen két szemeszterben futó szakszeminárium. Az egyes oktatók által előzetesen felajánlott témákon túl a rendszer nyitott a hallgatók által önállóan kezdeményezett témaválasztásra – az egyéni témák elfogadtatása, majd témavezetése szintén az adott szakterületet felügyelő tanárok feladata. A szakdolgozathoz igyekeznek segítséget nyújtani a hallgatóknak, egyrészt a szakszemináriumi foglalkozásokon módszertani és szakmai segítséget kapnak a hallgatók a tudományos igényű munka elkészítéséhez, másrészt a témához rendelt konzulens a téma szaktekintélyeként szakmai tanácsokkal irányítja a hallgatót, segíti a szakirodalomban való eligazodását, a munkáját folyamatosan véleményezi.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban kiadott diplomák száma a teljes idejű képzésben összesen 62 (-, 6, 17, 20, 19), a részidejű képzésben 48 (-, 4, 13, 14, 17). Megállapítható, hogy kevés a végzett hallgató. A lemorzsolódás jelentős. A hallgatók lassabban haladnak, amit némileg magyaráz az alacsony pontszámokban is kifejeződő hallgatói minőség.

A sikeresen záróvizsgázott hallgatók között nagyon nagy a középfokú szakmai nyelvvizsgálóval nem rendelkezők aránya: a nyelvvizsga hiánya miatt összesen 163 fő (-, 19, 46, 55, 43) nem kapott diplomát közvetlenül a záróvizsga után, a

hallgatók 46-64%-a. Tendenciájában is romló a helyzet, így kétséges, hogy mennyire lehetséges a szakmai kurzusok keretében az idegen nyelvű irodalom feldolgozása.

A főiskola kérdésesnek tartja a szakmai nyelvvizsga megkövetelésének szükségességét is, mivel az elhelyezkedő, illetve a levelező hallgatók nagy része nyelvhasználatot nem különösebben igénylő területen dolgozik. Az azonban tény, hogy az arányt jelentősen rontja a levelező tagozaton munka mellett tanulmányokat folytatók száma, akik még nehezebben tudják a szakos követelmények mellett a szakmai nyelvvizsga követelményeit is teljesíteni. A főiskola a hallgatók szakmai nyelvismerete bővítésének támogatása érdekében a szabadon választható tantárgyblokkon belül idegen nyelvű kurzusokat hirdet meg a hallgatóknak. A nyelvtanulás hatékonyságának növelése céljából az idegen nyelvű kurzusok mellé online tanítást és tanulási lehetőséget biztosít az ILIAS és a Moodle online platformokon keresztül.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája a Gazdaság- és Vezetéstudományi Intézet. A szakfelelős az intézet vezetője, főiskolai tanár, aki több szakért is felel, érdekérvényesítési képessége a különböző intézményi fórumok felé erős.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az oktatói bemenet szempontjából a belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak előléptetésekre is. A külső forrásokra történő támaszkodás az egyetemi/főiskolai tanárok utánpótlása szempontjából jellemző, de ismételten hangsúlyozandó a fiatalítás igénye, a 35 év alatti oktatói kar hiányának kezelési igénye.

A megfelelő tudományos aktivitás hiányában kétséges, hogy mi biztosíthatja új eredmények beépülését a képzésbe.

Az oktatók folyamatos hallgatói értékelése szabályozottnak tűnik, hasonlóképpen a végzett hallgatók és a munkaerőpiaci szereplők visszajelzésének működtetése, pozitív kezdeményezés az államvizsga bizottságok tapasztalatainak folyamatos értékelése is.

A lemorzsolódás tekintetében a hallgatók nem kicsiny részének későbbi végzése jelentős problémának tekinthető. Az intézmény a Mentor program bevezetésével próbál megfelelő megoldással élni a helyzet javítása érdekében.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés C-SWOT elemzése általános, a főiskolára vonatkozó megállapításokat tartalmaz, nem szakspecifikus, és a *gazdálkodási és menedzsment* alapszakra hivatkozik (az önértékelésben több szövegrész szerepel a *gazdálkodási és menedzsment* alapszak megnevezésével és önértékeléséből), így kérdéses, hogy a *pénzügy és számvitel* alapszakra vonatkozó problémákkal az intézmény mennyiben szembesül.

Általánosságban helyesen látják a helyzetet, de egyes esetekben a problémák jelentőségét alulbecsülik. A legfontosabb *veszélyek* a makrogazdasági-demográfiai trendekből adódnak, csökkenő jelentkezői/hallgatói létszámot eredményezve. Bár az elemzés nem tér ki a fiatalok, sőt a középiskolát végzettek körében jelentkező és fokozódó kivándorlásra, az tovább súlyosbíthatja a helyzetet. A csökkenő hallgatói létszám mellett a növekvő versennyel is számolni kell.

A főiskola az *erősségek* között fogalmazza meg a kiemelkedő oktatói állományt. Ez a pozitív vélemény csak részben felel meg a valóságnak, hiszen az oktatói állomány jórészt elöregedett, az oktatók egy részének a szakra vonatkozó kompetenciái nem állnak összhangban a végzettségükkel és kutatási irányultságuk sem követi a szakhoz szükséges kompetenciákat. A gyakorlatfókuszú oktatás, a vállalati kapcsolatok kétségtelenül az erősségek közé tartoznak.

Az *gyengeségek* közül kiemelik a Budapesten belüli kedvezőtlen elhelyezkedést, bár ugyanakkor láthatóan a budapesti hely önmagában előny. A hallgatók alacsony szintű idegennyelv-tudása és gyenge felkészültségük is kétségkívül problematikus. A *gyengeségek* között hangsúlyozzák, hogy fiatal intézményről van szó, és arra is kitérnek, hogy belföldi és nemzetközi tanulmányi versenyeken a hallgatói összlétszámhoz képest alacsony a részvételi arány. A nagy intézményekhez képest kevesebb támogatást és pályázati forrást tudnak szerezni. Ez visszatükröződik az oktatási és kutatási projektek számában is.

Kedvező *lehetőségek* nem igazán látszanak. A külföldi hallgatók nagyobb számú fogadása nem igazán valószínű, a meglévő partnerkapcsolatok fokozódó kihasználása inkább, bár az eredmény kétséges. A *lehetőségek* között említik a nyitott egyetem koncepciójának megvalósítását, a képzés színvonalának emelését és a vállalatokkal történő kapcsolattartást. Kérdéses azonban, hogy az oktatói kar generációs problémájának kezelésére vonatkozó stratégia rendelkezésre áll-e, különös tekintettel a professzori utánpótlásra. Fontos lenne továbbá a kutatási aktivitás képzési profilhoz való kapcsolódásának biztosítása is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges az oktatói/tantárgyi kreditértékek megfeleltetése és az AT/AE arány rendezése.
2. Indokolt az oktatói utánpótlás lehetőségeinek elemzése.
3. Javasolt a vezető oktatók szakirányú kutatási publikációs tevékenységének erősítése.

Pénzügy mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>pénzügy</i> mesterképzési szak <i>befektetés-elemző, monetáris és közpénzügyek;</i> <i>vállalati pénzügy</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/53.</p>	<p>2016/1/VII/5/19. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- egyes tantárgyfelelősök nem vesznek részt a részidejű képzésben.
- vendégoktató tantárgyfelelős, illetve tudományos fokozattal nem rendelkező tantárgyfelelős van a képzésben.
- egyes AE oktatók kreditterhelése 15-nél több.
- a vendégoktatók száma túllépi a képzésben részt vevő oktatók 20%-át.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *pénzügy* mesterszakon a Budapesti Corvinus Egyetemen magyar nyelvű teljes idejű nappali és részidejű, esti képzés folyik. A KKK-nak való megfelelés csak részben érvényesül: az alapozó ismeretek 30-45 kredites követelménye nem teljesül (16 kredit), a szakmai törzsanyagra vonatkozó 20-33 kredites követelmény szintén nem teljesül (50 kredit). A tanterv tartalmi szempontból részben megfelel a KKK-előírásoknak, de az *ökonometria*, a *többváltozós statisztikai modellezés* és a *pénzügyi jog* tárgyak az alapozó ismeretek közé valók. A differenciált szakmai ismeretre vonatkozó 25-45 kredites határérték teljesül (30 kredit). A három specializáció – *befektetés-elemző, monetáris és közpénzügyek; vállalati pénzügy* – közül a *monetáris és közpénzügyek* specializációt több éven keresztül nem indították, a 2015/16-os tanévre pedig egyetlen specializációt sem hirdettek meg. Megjegyzendő, hogy a *monetáris és közpénzügyek* specializációmegnevezés csak az önértékelés adatlapján szerepel, helyette az önértékelés szövegében a *pénzügypolitika és közpénzügyek* megnevezést használják.

A gyakorlati ismeretek minimum 30%-os aránya teljesül, a specializációtól függően, de minden esetben legalább 40%-os arányban. Elmaradt a tantervből a *beruházási és finanszírozási döntések* és a *csődelőrejelzés és vállalati válságkezelés* tantárgyak óraszámainak feltüntetése. A szabadon választható tárgyakra vonatkozó minimum 6 kredites követelmény teljesül. A diplomamunkával kapcsolatos 15 kredites követelmény ugyancsak teljesül, a két féléves szakszemináriumi rendszer a 3. és 4. szemeszterben megfelelő felkészítést jelent a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez.

Positívként említhető a tantárgystruktúra nem szétaprózódott jellege, a relatíve magas tantárgyi kreditérték (5 kredit a szakmai törzstárgyak esetében, illetve a differenciált szakmai tárgyaknál, 4 kredit az alapozó tárgyak esetében).

Jelentős a szakot gondozó Befektetések és Vállalati Pénzügy Tanszék angol és magyar nyelvű tananyagfejlesztési tevékenysége és a tananyagok elektronikus formában történő rendelkezésre bocsátása is. Fontos szempont a saját kutatási eredmények beépítése az oktatott tananyagba.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Berlinger Edina megfelelősége biztosított, PhD-fokozattal rendelkezik közgazdaságtudományból, két szakmai törzstárgy tárgyfelelőse is. A specializációfelelősök (Walter György, Zsembery Levente, Bánfi Tamás) megfelelősége szintén biztosított, két specializációfelelős PhD-fokozattal bír, a harmadik pedig DSc tudományos

címmel (bár az egyik táblázatban PhD-fokozatot tüntettek fel a neve mellett); egyikük egy szakmai törzstárgy s az általa vezetett specializáció 3 tantárgyának a felelőse, a másik kettő pedig az általuk vezetett specializáció egy-egy tárgyának felelősei.

A banküzemtan, nemzetközi tőkepiacok működése, adó- és közpénzügyek elmélete felelőse tudományos fokozattal nem rendelkező adjunktus, illetve tanársegéd. Négy AE oktató, köztük a *vállalati pénzügy* specializáció felelőse **kreditterhelése meghaladja a 15 kreditet**, amelyet a MAB maximálisan elvár. Két **vendégoktató tantárgyfelelős, az utóbbi tudományos fokozattal nem rendelkezik.**

Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül (58:17). A vendégoktatók száma meghaladja a MAB által kívánatosnak tartott 20%-ot, ami valószínűleg a „vendégoktató” kategória félreértéséből adódik: a gyakorlati szakemberek is AE oktatóknak tekintendők. A képzésben résztvevő összes oktató létszáma (95) nem egyezik meg az AT+AE+V oktatók létszámával (97), sem pedig a munkaköri beosztás szerint részletezett oktatók létszámával (90).

Az oktatói kar beosztás szerinti megoszlása nem feltétlenül szerencsés, csak 34% a tanárok és docensek aránya. Életkor szerinti megoszlásuk kevésbé problémásnak tekinthető, ugyanakkor a 7 professzorból hatan 55 évnél idősebbek. Pozitívumként említhető az utánpótlás szempontjából a tanszék 18 PhD-hallgatója.

Az esti képzés tantervében egyes tantárgyak felelősei mások, mint a nappali képzés tantervében. Több tantárgyfelelős nem vesz részt az általa jegyzett tantárgy oktatásában. Két tantárgyfelelősnek nincs tudományos fokozata, és egy vendégoktató tantárgyfelelős (aki egyébként a nappali képzésben nem vesz részt).

Tudományos háttér

A szakon folyó képzés tudományos háttere kiemelkedő. Jelentős publikációs eredményeket mutat fel a kollégák jelentős része, különösen az alapozó és szakmai törzstárgyak oktatói. A pályázati aktivitás is fokozott mértékű a Gazdálkodástudományi Karon. Igen jelentős az oktatók részvétele a különböző szakmai és tudományos szervezetekben, a szakot gondozó intézet konferenciaszervezési aktivitása is kiemelendő.

Pozitívan értékelhető a BÉT támogatásával 2014-ben létrehozott kutatóközpont (Financial Research Centre).

Infrastrukturális feltételek

A képzés tantermi és számítástechnikai infrastrukturális feltételei biztosítottak, a Pénzügyi Laboratórium működtetése is fontos pozitívumként említhető. A *vállalati pénzügyi információs rendszerek, az alkalmazott vállalatértékelés* tárgyak számítógépes termekben történő oktatása a képzés megfelelő informatikai háttéréről tanúskodik.

A 472.000 kötetes könyvtár megfelelő szakirodalmi háttérrel biztosít, 24 külföldi szakfolyóirat is rendelkezésre áll. A PhD-disszertációk, szak- és TDK-dolgozatok elektronikus archívuma szintén jelentős mértékben hozzájárulhat a hallgatók felkészítéséhez. Pozitívum az 50 darabos angol nyelvű szakkönyvtár létesítése.

Az egyetemen működő jegyzetbolt forgalmi tapasztalatai tükrében megfelelő a hallgatók kari jegyzetekkel, egyéb szakirodalommal való ellátása.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves tervezett felvételi keretszám a 2009/10-2013/14-es tanévek között 120-160 között ingadozott, a felvett hallgatók létszáma emelkedő tendenciájú: 91, 128, 96, 117, 133, összesen 565 a keresztfélévekben is induló képzésre felvett hallgatók száma. A részidejű, esti képzés a 2009/10-es és a 2010/11-es tanévekben nem indult, a 2011/12-2013/14-es tanévek között a felvettek összlétszáma 33 volt. A *pénzügy* mesterszakon részidejű képzést nem hirdettek a 2015/16-os tanévre.

A fenti hallgatói létszámokat az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő. Az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag tárgyai s a specializációtárgyak esetében is jelentős a gyakorlatok szerepe. A gyakorlatok 30-40 fős, illetve géptermi szeminárium esetén 20-25 fős létszám mellett működnek. (Ugyanakkor megemlítendő, hogy hallgatói észrevételekben kritikaként fogalmazódik meg a magas szemináriumi létszám.) Jellemző az önálló feladatmegoldás, kiselőadásokra van mód, és fontos a házi dolgozatok készítése is.

Az oktatók jelentős vállalati kapcsolatrendszerrel, vállalati kutatásban való részvétellel rendelkeznek. Külső szakemberek jelentős szerepet vállalnak gyakorlati ismeretterjesztő előadásokkal, szakdolgozati témavezetéssel,

opponensként. A részvételük a képzésben, illetve egyéb vendégelőadások keretében a hallgatók gyakorlati ismereteinek biztosítása szempontjából fontos elem lehet.

A hallgatói észrevételek tükrében kérdéses, mennyire biztosított az egyes modulok tárgyainak összehangoltsága, az egymásra épülés megfelelő-e, illetve az oktató-hallgatói kapcsolat mennyire erős.

A kar Erasmus aktivitása mind kifelé, mind befelé megfelelő, az egyetemi kapcsolatok száma, földrajzi orientációja kellően diverzifikált.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérésben kellően sok forma alkalmazására kerül sor, de a szóbeli vizsgák alkalmazása kevésbé gyakori.

A szakdolgozati témaválasztásban alkalmazott rendszer megfelelő, különösen pozitívan értékelhető a két féléves szakszemináriumi rendszer a 3. és 4. szemeszterben, ez megfelelő felkészítést jelent a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez.

A szakdolgozatokat két bíráló értékeli (a kari oktatók mellett a téma jellegének megfelelően külső szakemberek bevonására is sor kerül). Pozitívum a komplex szóbeli vizsga intézménye, melynek révén a hallgatók két tétel keretében adnak számot tudásukról, ez biztosíthatja a hallgatók felkészültségének megfelelő mérését.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A kumulált hallgatói létszám jelentős növekedése figyelhető meg: 45, 141, 306, 448, 551, 1491. A jelentős növekedés mögött a hallgatók képzési idejének elhúzódása is állhat. A teljes idejű képzésben kiadott diplomák száma 2011/12-2013/14 között (69, 100, 63) összesen 232, ez a 2 évvel korábbi felvételi létszámokhoz viszonyítva nem túl magas. Az önértékelésben bemutatott adatok szerint a lemorzsolódottak száma (1, 5, 43, 75, 72) összesen 196 fő.

A részidejű, esti képzésben 2013-ban 6, 2014-ben pedig 2 diploma kiadására került sor, mindezek tükrében a részidejű képzés fenntarthatóságával kapcsolatosan erős kétségek fogalmazhatóak meg.

A tehetséggondozást értékelve a két féléves szakszemináriumi rendszer a 3. és 4. szemeszterben megfelelő felkészítést jelenthet a hallgatók számára nemcsak a szakdolgozat elkészítéséhez, hanem a későbbi kutatói pályára lépés szempontjából is. A demonstrátori rendszerbe történő bekapcsolódás biztosított (a képzésen évente 25-30 demonstrátort foglalkoztatnak), élénk a TDK-tevékenység, a szakkollégiumok közül 6 tevékenységébe kapcsolódhatnak be a *pénzügy* mesterszakos hallgatók. A Befektetések és Vállalati Pénzügyek Tanszék alkotótáborai és havi előadásai is pozitívumként értékelhetők a hallgatók orientálása, a tehetséggondozás szempontjából.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős és a specializációfelelősök, illetve a tanszékvezetők és a programigazgatók közötti munkamegosztás megfelelő, erős a szakfelelős érdekérvényesítési képessége a különböző kari fórumok felé. A mesterszak gazdája a Gazdálkodástudományi Kar Befektetések és Vállalati Pénzügy Tanszéke és a Közgazdaságtudományi Kar Pénzügy Tanszéke.

Megfelelő gyakorisággal kerül Kari Tanács elé a kar oktatási stratégiájának megvitatása, oktatási eredményességének értékelése (képzési portfólió átalakítására vonatkozó igény, nappali-esti képzésben résztvevők aránya, keresztféléves képzés létjogosultsága).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az oktatói bemenet minőségirányítása szabályozottnak értékelhető, a belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak saját hallgatóik kinevelésére, előléptetésekre. A külső forrásokra történő támaszkodás nem jellemző, az egyetemi tanárok utánpótlása szempontjából jelentkezhetnek problémák.

A megfelelő tudományos aktivitás és a tananyagfejlesztési tevékenység biztosítja az új eredmények beépülését a képzésbe.

Az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése és az oktatók folyamatos tanszéki értékelése megfelelően működik a karon, pozitívum a hallgatói értékelésnek a teljesítményértékelési rendszerre való visszahatása.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer jól kiépített, a végzett hallgatók elhelyezkedési tapasztalatai tekintetében a szakterületnek megfelelő elhelyezkedés aránya megfelelő, jelentős a szerepvállalás mind a fővárosi, mind a vidéki, mind pedig a külföldi munkaerőpiaci igények kielégítése szempontjából.

Pozitívként értékelhető a belépő hallgatók motivációinak, elvárásainak, jellemzőinek felmérése, illetve a végzős hallgatóknak a képzés egészéről alkotott elképzelésének feltérképezése.

Alapvető minőségbiztosítási kérdés, hogyan történik a belépő hallgatók felzárkóztatása, szintre hozása a más egyetemek alapszakjairól, illetve az egyetem más alapszakjairól érkező belépők esetében. A kar a belépést követően kiegészítő kurzusok keretei között próbálja biztosítani a felzárkóztatást, de – hallgatói észrevételek szerint – a saját alapszokról felvett hallgatók előrehaladását akadályozhatja a mesterképzésben a többiek felzárkóztatására fordított idő. Érdemes lenne a lemorzsolódási statisztikát a saját alapszokról felvettek és a többiek megkülönböztetésével vezetni.

A hallgatók tanulmányok melletti munkavégzése a mesterképzésen igen elterjedt gyakorlat, ami eredményezheti az óralátogatottság csökkenését és a tanulmányi eredmények romlását (ez a kiadott diplomák számában is megmutatkozik), ugyanakkor a munkavállalás természetesen javíthatja a diákok elhelyezkedési esélyét.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az elemzés igen alapos, a főbb kérdések: a minősített, belső és főállású oktatók arányának elégtelensége, az oktatói kar beosztás szerinti összetételére vonatkozó stratégia, különös tekintettel a professzori utánpótlásra, habilitációra (ez nem jelenik meg *gyengességként*), a hallgatói bemenet minőségi problémái és heterogenitása, a hallgatók tanulmányok melletti munkavállalása, az állami források csökkenésének kompenzálása, az intézmény létevel kapcsolatos bizonytalanságoknak a felvételizőkre és oktatókra gyakorolt távoltató hatása, a külföldi hallgatók számának növelése, a magyar hallgatók külföldi (vagy akár fővárosban belüli) elvándorlásának problémája (ez viszont nem jelenik meg *veszélyként az önértékelésben*).

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag tantárgyainak átcsoportosítása javasolt a képzési követelményeknek való maradéktalan megfelelés érdekében.
2. Biztosítsák az oktatói kör formális megfelelését is a MAB elvárásainak (tudományos fokozattal rendelkező tantárgyfelelősök, vendégoktató ne legyen tantárgyfelelős, AE oktatók kreditterhelése, vendégoktatók száma).
3. A részidejű képzés hálótervének és tantárgyfelelősi körének a nappali képzéshez történő igazítása javasolt.

Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar, Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy</i> mesterképzési szak <i>vállalati pénzügy</i> specializáció	2016/1/VII/5/20. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.
szakindítási MAB határozat: 2008/7/XII/3/87. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	

A monitor eljárás oka:

- a zalaegerszegi képzésben a tantárgyfelelősök több tantárgy oktatásában nem vesznek részt, és a tárgyak oktatói az esetek több mint 30%-ban nem rendelkeznek tudományos fokozattal.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés nappali és levelező formában indul a Pénzügyi és Számviteli Karon (PSZK) és levelező formában a Gazdálkodási Kar Zalaegerszegen (GKZ). A képzés tanterve megfelel a KKK-nak, a tantervben megadott tantárgyak alkalmasak a KKK-ban meghatározott ismeretek átadására. Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelelő.

A KKK szerint az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma 30-45 kredit, a szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 20-33 kredit, az szakon ez 31, illetve 28 kredit. A differenciált szakmai anyaghoz 40 kreditet rendelnek (KKK 25-45), a szabadon választható tárgyak 6, a diplomamunka 15 kredit kreditet ér. A szakmai törzsanyagban belül kissé túlsúlyos a módszertani tárgyak köre. Tekintettel arra, hogy az alapozó tárgyak többsége is módszertani jellegű, indokolt lenne, hogy a szakmai törzsanyagban belül nagyobb arányban jelenjenek meg *pénzügyi* jellegű ismeretek.

A szakon két specializáció került akkreditálásra a lehetséges háromból: *a vállalati pénzügyek és a monetáris és közpénzügyek* specializáció, eddig azonban csak a *vállalati pénzügyek specializáció* indult, a *monetáris és közpénzügyek* nem. A választási lehetőség a hallgatók számára így virtuális, ami azért is problémásnak tekinthető, mert a szakmai törzstárgyak között nincs *közpénzügyi* jellegű tárgy nevesítve, így ilyen jellegű ismeretek legfeljebb csak részben jelenhetnek meg a *pénzügyi közgazdaságtan* tantárgy keretében. Pozitívként említhető a tantárgystruktúra nem szétaprózódott jellege, a relatíve magas tantárgyi kreditérték (az alapozó és a szakmai törzstárgyak esetében 4-5 kredit, illetve 5 kredit a differenciált szakmai tárgyaknál).

A képzésben alkalmazott tananyagok elfogadhatóak.

Személyi feltételek

A szakfelelős – aki a specializáció felelőse is – Farkas Szilveszter egyetemi docens, a Pénzügy Tanszék tanszékvezetője. 1984 óta tanít a felsőoktatásban pénzügyeket, vállalati pénzügyeket, szakmai felkészültsége, tudományos teljesítménye elfogadható, a formai szempontoknak eleget tesz. Több évtizedes oktatói tapasztalattal bír, az MTMT adatbázis alapján 45 tudományos közleményére 74 hivatkozás érkezett, bár a közlemények fókuszja nem feltétlenül harmonizál az általa oktatott tantárgyakkal. 3 tantárgy tárgyfelelőse is a szakon, ezen belül 1 tantárgy felelőse az általa vezetett specializációban. A *monetáris és közpénzügyek* specializáció felelőse, Barati-Stec Izabella szakmai megfelelése elvileg biztosított, PhD fokozattal rendelkezik gazdálkodás- és szervezéstudományokból, 3 tantárgy tárgyfelelőse is a szakon, ezen belül 2 tantárgy felelőse az általa – virtuálisan – vezetett specializációban.

A képzésben résztvevő oktatók AT/AE/V aránya 16/1/0, teljesíti az mesterszak működéséhez kapcsolódó követelményeket. Mindezek alapján a képzésben felkínált tantárgyak száma (21) nagyjából másfélszerese az oktatói létszámnak. A budapesti képzési helyen a tantárgyfelelősök minden esetben részt vesznek az általuk vezetett tantárgy

oktatásában. Egy AE kreditterhelése 18 kredit (meghaladva a 15 kredites határértéket).

Az oktatók óraterhelése nagyon jelentős szóródást mutat (3 és 35,6 óra között szóródik). A 15 óra fölötti óraterhelés már ellehetetleníti az akadémiai munkát és előrejutást, pedig a képzésben résztvevő oktatók jelentős része ebbe a kategóriába esik.

A zalaegerszegi képzési helyen a szakfelelős, a specializációfelelősök és a tárgyfelelősök személyei megegyeznek a budapesti képzési helyszíni oktatóival, ugyanakkor a budapesti oktatók egyáltalán nem vesznek részt a zalaegerszegi képzésben. Így értelemszerűen nem teljesül az a kívánalom, hogy a tárgy felelőse vegyen részt az oktatásban. Sokkal komolyabb probléma az, hogy a zalaegerszegi képzésben az oktatásban résztvevő 13 oktató közül mindössze 5 rendelkezik tudományos fokozattal. Az igazi szaktárgyakat lényegében fokozat nélküli oktatók oktatják, akiknek a tudományos munkássága szerény, és több esetben nem harmonizál az oktatott tantárgyakkal. Az oktatók óraterhelése itt is jelentős szóródást mutat, ugyanakkor az óraszámok terjedelme szűkebb: 1 és 20 közötti. Ilyen oktatói állománnyal kétséges, hogy a szak képes felkészíteni a hallgatókat a PhD képzésre történő továbblépésre. Az AT/AE/V arány 12/1/0, megfelel az elvárásoknak.

Tudományos háttér

A PSZK tudományos teljesítménye nem nevezhető kiemelkedőnek, de mindenképp elfogadható. Évente átlagosan 150 tudományos közlemény születik, amelyek kb. 20%-a idegen nyelvű, bár vitathatatlanul nem az „A” kategóriás folyóiratokra koncentrálnak. Ez annyit jelent, hogy évente nagyjából 1,5 közlemény/fő a kibocsátás. Összességében látszik a karon, hogy törekszik a minél komolyabb helytállásra, hiszen konferenciákat szerveznek, jelentős részt vállalnak az OTDK szervezésében.

A PSZK két jelentős OTKA-pályázatban vesz részt, melyek egyike a közpénzügyekhez, a másik a vállalkozásfinanszírozási témakörhöz kapcsolódik, illetve 3 más pályázati projektben vállal szerepet, jelentős külföldi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. Fontos kezdeményezés a kettős diploma kiadásának terve.

A GKZ-n az oktatásban résztvevő kollégák publikációs összteljesítménye évente átlagosan kari szinten nem éri el a 8 dolgozatot, azaz egy oktatónak átlagosan háromévente jelenik meg egy írása. A publikációs aktivitás tehát meglehetősen szerény, szakmai műhelyről a GKZ esetén semmilyen szinten sem beszélhetünk, és az oktatók részéről e téren tapasztalt motiváció is kifejezetten szerény volt.

A GKZ 3 pályázati projektben vállal szerepet, melyek témája többé-kevésbé kapcsolódik a szak képzési profiljához.

Infrastrukturális feltételek

Mind a PSZK, mind a GKZ megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkezik. A tantermek, számítástechnikai laborok megfelelő számban és méretben állnak rendelkezésre, kihasználtságuk azonban helyszínenként eltérő. Zalaegerszegen 40-70% körüli a kihasználtság, törekedni kellene a terület és az épületek (köztük a kollégium) jobb hasznosítására.

A könyvtári ellátottság a gazdálkodás- és szervezéstudományok területén mindkét helyszínen megfelelő, bár a nagyobb budapesti méretek következtében nem kiegyenlített. A 75.000 kötet, ebből 65.000 könyv megfelelő állománynak tekinthető, jelentős az idegen nyelvű könyvállomány, és kiemelkedő mind a könyvtári, mind a tanszéki folyóirat-előfizetés is. A megbeszéléseken jelenlevő kancellár nyilatkozott az infrastruktúra további fejlesztéséről.

A szakhoz kapcsolódó tananyagok minden hallgató számára hozzáférhetőek, ezek leggyakrabban olyan tankönyvek, amelyeket a főiskolai kollégák szerzői munkaközössége gesztorál.

A szakdolgozati adatbázis is jól szolgálhatja a hallgatói felkészítést.

A képzési létszám és kapacitás

A budapesti képzési helyen mind nappali, mind részidős formában indítják a szakot. A teljes idejű képzésben résztvevő hallgatók létszáma nem túl jelentős, az első évben (2010/11) 42 hallgatót vettek fel, míg az utolsó (2013/14) évben mindössze 19-et, és a létszám folyamatos csökkenést mutat. A részidejű képzés hallgatói létszáma (66-99 fő) nagyjából stabilnak nevezhető. Érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy a szakot csak részidős formában indítsák, különösen ha figyelembe vesszük az oktatók leterheltségi mutatóit. Az intézményi kapacitás e számokon jelentősen túlmutat, viszont az alapszakos képzésekben résztvevő hallgatói létszám leköti e fölös kapacitásokat is.

A GKZ-n nappali formában nem indul a képzés, részidős formában is mindössze egyetlen alkalommal (2012/13) sikerült elindítani 22 hallgatóval a szakot, a vizsgálatba bevont többi esztendőben jelentkezők hiányában nem indult a szak.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés ebből a szempontból jól szervezett. A gyakorlatorientáltságon túl, amit az előadások és szemináriumok optimális aránya, a kötelezően előírt irodalom korszerűsége és a szemináriumokra kijelölt tananyag jól megválasztott módszertan szerinti feldolgozása biztosít, a képzés a különböző foglalkozásokon a konkrét gyakorlaton túl a szakmához kapcsolódó kiemelt összefüggéseket is feltárja. Az órai foglalkozások mellett több szakmai tantárgy esetében elektronikus tananyagok (tesztek és videós előadások) biztosítják a feldolgozásra kijelölt tananyag még hatékonyabb feldolgozásának lehetőségét. A látogatott tanórák a mesterszak esetében elvárható követelményeket teljes mértékben kielégítették. A hallgatói visszajelzések alapján elmondható, hogy a csoportos és egyéni feladatok aránya elfogadható. A képzésen oktatott tantárgyakhoz kapcsolódó előkövetelményként megjelölt tantárgyak teljesítése szervezett keretek között biztosítottnak látszik azon hallgatók számára, akik korábban az alapképzésben nem tanulták azokat. A *pénzügy* mesterszak inkább elméleti képzést kínál, így az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatása majdnem minden stúdium esetében napirenden van. Mindezek alapján a képzés a pénzügyi és számviteli szakma elvárásainak megfelelő kompetenciákat közvetít a hallgatók felé.

A külföldi részképzések legfőképp az Erasmus program szerepe jelentős az intézményben.

Értékelés és ellenőrzés

A mesterszak moduljához kapcsolódó tantárgyak esetében a számonkérés jellege alapvetően a tantárgyhoz kapcsolódóan feldolgozásra kijelölt tananyaghoz igazodik, így a szakmai tárgyak többségénél évközi számonkérések is biztosítják a hallgató folyamatos tanulását. Az írásbeli vizsgák többségében megjelenő kérdéskörök körültekintően körbejárják az adott tantárgyhoz kapcsolódó tematikában kijelölt részterületeket. A gyakorlatorientált tantárgyakhoz kapcsolódó írásbeli vizsga az elméleti ismeretanyagot legtöbb esetben tesztkérdésekkel, a konkrét gyakorlati ismereteket konkrét gyakorlati problémákat feldolgozó példákkal, esettanulmányokkal teszteli. A szóbeli vizsgákhoz kapcsolódó tételsorok a tantárgyi útmutatóban kijelölt tematikához kapcsolódó ismeretanyag alapján készülnek. A magas követelményrendszer alapján alapvető célnak látszik, hogy a *pénzügy* mesterszakon végzett hallgatók rendelkezzenek a mesterszak esetében elvárható kompetenciákkal.

A szakdolgozati témák aktuálisak, a témaválasztásra megfelelően szabályozottan a 3. szemeszterben kerül sor. A szakdolgozati témaválasztás során pozitívként értékelhető a hallgatóknak a specializációnak megfelelő téma irányába történő terelése. Különösen pozitívan értékelhető a kötelező *kutatásmódszertan 2.* tárgy a 3. szemeszterben, ez megfelelő felkészítést jelenthet a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez. Az áttekintett szakdolgozatok színvonala elfogadható, azok az előre definiált szempontrendszernek megfelelően és a tartalommal összhangban kerültek bírálásra. Ezen szempontok alapján a képzés kielégíti az elvárásokat.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A *pénzügy* mesterszak esetében a lemorzsolódás igen csekély: 2010/11 és 2012/13 között 94 hallgatót vettek fel, 2011/12 és 2013/14 között 90 diplomát adtak ki. A részidős képzésben hasonlóan jó az arány: 343 hallgatóból 317 kapott diplomát. Az egyes években kiadott diplomák száma ugyanakkor nagyon hullámzó mind a teljes idejű, mind a részidejű képzésben, ami arra utal, hogy a többség nem négy félév alatt fejezi be tanulmányait.

Az mesterszokról éves szinten nagyjából 5 hallgató méretteti meg magát a TDK-n, és a közölt adatok alapján lényegében az indulók fele kap lehetőséget az OTDK-n való indulásra. A nappali tagozatos mesterszak hallgatóinak többsége a diploma megszerzésekor már rendelkezik munkahellyel.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *pénzügy* mesterszak szerencsés helyet tölt be a főiskola életében, mivel a szak felelőse egyben a Pénzügy Intézeti Tanszék vezetője. Rajta kívül még egy főiskolai tanár, a Pénzügy Intézeti Tanszék oktatója lát el a mentori feladatokat. A mentor és a hallgatók közötti folyamatos kommunikáció eredményeként a hallgatók és az egyes tanszékek közötti, az oktatás megfelelő színvonalához szükséges kapcsolat biztosítottnak látszik. A képzésbe bevont szervezeti egységek közti kommunikáció elfogadható szintű.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségügyi tevékenységének első irányítási rendszere az EU-s ENQA/2005 ESG sztenderdjei alapján 2005-ben kezdte meg működését. A minőségfejlesztési tevékenységek eredményeképpen a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi díj elismerésben részesült. 2012-re elkészült egy MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer is, amelyet egy külső független cég évente auditál. A főiskolán belül a PSZK hozott létre elsőként ISO

tanúsítványon alapuló rendszert. A Minőségirányítási Kézikönyv megfogalmazta az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, továbbá létrejött a minőségügy főiskolai és kari szintű struktúrája, élén a Minőségirányítási és Értékelési Bizottsággal, valamint a Minőségügyi Irodával. Az éves minőségügyi tevékenység mérésére kidolgozták és bevezették az EFQM Kiválósági Modelljének megfelelő 9 kritériumot tartalmazó önértékelési rendszert.

Az oktatók alkalmazása, kinevezése az előírt kari követelményeknek és a kapcsolódó jogszabályoknak megfelelően történik. A nemrég bevezetett oktatói önértékelési rendszer alapján pedig az oktatók szakmai és módszertani fejlődése is biztosítottnak látszik.

A kiemelt tantárgyak esetében a hallgatói körben kérdőíves felméréssel értékelik a tananyagot és az előadások, szemináriumok színvonalát. A kérdőíves felmérések, a kor szakmai elvárásai és a szakma tudományos eredményei figyelembe vételével a kötelezően előírt tankönyveket frissítik, és az oktatásmódszertan is rendszeresen fejlesztésre kerül. A rendszeres záróvizsgaelnöki értékelés pozitívumnak tekinthető a kimeneti minőség értékelése szempontjából.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízisben egyetlen szakspecifikus ügy kerül elő: a külső korlátok között megjelenik, hogy a *pénzügy* mesterszakok túlzottan uniformizáltak. Valójában teljesen általános, a főiskolára és hazai felsőoktatási rendszerre vonatkozó részletek merülnek csak fel. A *korlátok* között megjelenő állami finanszírozás, illetve annak bizonytalansága vitathatatlanul az egyik legkomolyabb ilyen tényező.

Érdekes az *erősségek* közt megemlíteni a tudományos fokozattal és jelentős oktatási tapasztalattal rendelkező tanári kart. E pont legfeljebb a budapesti képzési hely esetén állja meg a helyét, Zalaegerszegen ez nem így van.

Az egyik legkomolyabb veszélyforrás a folyamatos publikációs elvárások *versus* magas oktatói leterheltség, aminek eredményeképpen az egyik irány értelemszerűen sérül. Az mesterszakos oktatás során világos, világos, hogy a cél egyrészt a munkaerőpiac számára olyan szakemberek képzése, akik alkalmasak beilleszkedni a vállalati környezetbe, ugyanakkor cél, hogy alkalmasak legyenek a doktori képzésben a tanulmányaik folytatására.

A C-SWOT analízis nem reflektál az egyetemi/főiskolai tanárok utánpótlásának kérdésére, nem látható, hogy van-e megfelelő stratégia ennek biztosítására. Szintén nem említi veszélyként az önértékelés a nappali tagozatos hallgatók jelentős mértékű munkavállalását a tanulmányaik mellett, ami ugyan javíthatja a későbbi elhelyezkedési esélyeiket, de arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a képzés hatékonyságát ronthatja.

A GKZ esetén érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy van-e értelme ebben a formában fenntartani a kart, hiszen mind az oktatói, mind a hallgatói állomány tekintetében jelentősen elmarad nemcsak az anyaintézmény kvalitásaitól, de a hazai átlagtól is. A kar vezetése kifejezetten önállótlannak tűnt, ugyanakkor a BGE kontrollja kifejezetten gyengének.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A tantárgyfelelősök vegyenek részt az általuk gondozott tárgyak oktatásában Zalaegerszegen is. Ha a zalaegerszegi képzésben nem tudnak részt venni, akkor az ott oktatók legalább 70%-ban rendelkezzenek tudományos fokozattal és releváns publikációkkal.
2. Javasolt az oktatói állomány tudományos munkájának erősítése, oktatással való leterheltségük csökkentése, de legalább az aránytalanságok megszüntetése.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p style="text-align: center;"><i>pénzügy</i> mesterképzési szak <i>vállalati pénzügy; monetáris- és közpénzügyek;</i> <i>befektetés-elemző</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/75.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/5/21. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak teljes idejű (nappali) képzési formában folyik 1260 összóraszámom. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya alkalmas a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátítására. Az alapozó ismeretek 11 tantárgyat tartalmaznak 45 kredit értékben, a szakmai törzsanyag 8 tantárgyat 26 kredit értékben. A differenciált szakmai ismeretek közös szakasza során 19 kredit teljesítendő, a specializáció ismeretköreire így viszont csak 9 kredit jut. A szakdolgozat 15 kreditet ér, a szabadon választható tárgyak 6 kredit értékben vehetők fel az egyetem kínálatából. A szak specializációi (*vállalati pénzügy; monetáris- és közpénzügyek; befektetés-elemző*) lefedik a KKK-ban meghatározott 3 fő irányt.

Az írott tananyagok, a kötelező és ajánlott szakirodalom korszerű, megfelel az ország egyik vezető *pénzügyi* mesterképzésétől elvárható szintnek.

Személyi feltételek

Tarafás Imre DSc, a szak felelőse nemzetközi szaktekintély a makropénzügyek területén, teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi tanár, a *monetáris és közpénzügyek* specializáció felelőse is egyben. A többi specializáció felelősei (Andor György, Ormos Mihály) szakterületükön elismert szakemberek, teljes munkaidőben foglalkoztatott egyetemi docensek.

A szak 37 oktatójának jelentős többsége országosan ismert tanár. 32 oktató AT foglalkoztatású, a képzésen megbízási szerződéssel foglalkoztatott egyetlen professor emeritust foglalkoztatnak. A tantárgyfelelősök (24) valamennyien rendelkeznek tudományos fokozattal, de 14 tantárgy felelőse csak adjunktus. Az oktatói korfa ideálisnak mondható, nagyjából egyenletes eloszlású. A képzésben résztvevő oktatók száma, leterheltsége és minősítettsége megfelelő, hét oktató intézményi kreditterhelése ugyanakkor meghaladja a 25 kreditet.

Tudományos háttér

A szak tudományos háttérét az Üzleti Tudományok Intézetének három tanszéke adja. Eben az intézetben 2008 óta 818 közlemény, 332 folyóiratcikk és 69 könyv született, ami magáért beszél.

A szak oktatói közül többeknek jelent meg publikációja a Web of Science adatbázisban jegyzett folyóiratban. Ki kell emelni Andor György és Ormos Mihály tudományos teljesítményét. A Pénzügy Szakcsoport tagjai rendszeresen vesznek részt nemzetközi konferenciákon, ugyanakkor a hazai tudományos közéletben való aktívabb részvételük növelhető lenne, ez a BME ilyen irányú beágyazottságát tovább javíthatná.

Infrastrukturális feltételek

A BME központilag menedzselt infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadóteremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. A képzés kihasználja az egyetem irigylésre méltó helyzetét. A szak egy külön szinttel rendelkezik, ahol jól felszerelt előadótermek és megfelelő számítástechnika érhető el.

Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár: a BME OMIKK. A BME OMIKK-ban külön Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. Az Egyetemi Tankönyv és Jegyzetbizottság saját kiadót és könyvesboltot is működtet, ahol a jegyzeteken kívül szakkönyvek, nyelvkönyvek is beszerezhetők.

Minden tárgyhoz magas színvonalú tananyagokat és oktatási segédleteket (videofelvételeket, ppt-s diásorokat az előadásokról) biztosítanak, melyeket minden évben értékelnek a hallgatók.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálózásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a karon történekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

Az elmúlt öt évben 220 fő volt a felvételi keret a szakon, és 41-122 hallgatót vettek fel, a kapacitás tehát magasabb hallgatói létszámot is lehetővé tette. Országos szinten ugyanakkor a BME – a BCE-vel együtt – a legnépszerűbb a *pénzügy* mesterszakra jelentkezők körében. Ez különösen figyelemre méltó annak ismeretében, hogy a BME 2015 szeptemberéig nem indított *pénzügy és számvitel* alapszakot.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai megfelelőek, a többi, hasonló irányú felsőoktatási intézményével azonosak. Az önértékelés szerint a képzés alapvető célja a gyakorlatias szemlélet elsajátítása. A szakon oktatott több mint 30 tantárgyból azonban mindössze 7-nél van szeminárium, a többinél csak előadás. Érdekes azonban megjegyezni, hogy a specializációkhoz kötődő tárgyak nem a 100 fő körüli teljes évfolyamnak, hanem csak körülbelül annak harmada-fele létszámú hallgatónak futnak, így a specializációbeli előadások hallgatói létszáma nem nagy. Rugalmas, hallgatóbarát, ugyanakkor kifejezetten szigorú az oktatás megszervezése, mivel a hallgatóknak a vizsgával záruló tantárgyak esetén katalógustartanak (biometrikus azonosítással), míg a félévközi követelményeket előíró tárgyak esetén ilyen előírás nincs. Nem támogatják a nappali hallgatók egyetem melletti munkavállalását.

A tananyagokat minden félév elején az oktatók kötelesek elektronikusan eljuttatni az oktatásszervezési csoporthoz. A tananyagok minden évben felülvizsgálatra kerülnek.

Értékelés és ellenőrzés

A képzés kifejezetten jól szervezett, hétfőn délelőttönként tartják a zárthelyi dolgozatokat, félévközi számonkéréseket, így próbálják elérni, hogy a hallgatók ne a zárthelyik előtti órák terhére készüljenek.

A hallgatók kommunikációs készségeinek fejlesztését segítené, ha emelkedne a szóbeli számonkérés aránya. Ugyan a szigorlatok és a záróvizsgán felül néhány tantárgy esetében megjelenik szóbeli számonkérés rész is (pl. *üzleti gazdaságtan, vállalati pénzügyek* stb.), de ebből több lehetőséget kellene teremteni.

Kiemelendő, hogy a hallgatóknak – a bolognai rendszert megelőző, ötéves képzéshez hasonlóan – *pénzügyből* és *menedzsmentből* is szigorlatozniuk kell, melynek során egy előre meghirdetett tételsor alapján adnak számot a képzés ismeretanyagának átfogó elsajátításáról. Nagyfokú oktatói rugalmasságot jelent, hogy a hallgatók a szorgalmi időszakban is szigorlatozhatnak, melynek sikerességét külön szigorlati felkészítő előadások, konzultációk segítik.

Az alapozó és a szakmai törzstárgyak 56%-a kollokviummal zárul. A gyakorlati jegyek aránya a differenciált szakmai ismeretek esetében 100%-ra tehető, míg a választható tárgyak esetében nem megítélhető, tekintettel arra, hogy a hallgatók az egyetem által meghirdetett mestertantárgyak bármelyikét felvehetik.

Egyedülálló a szakdolgozati témaválasztásra kidolgozott hallgatói adminisztrációs rendszer (MAR). Ez az elektronikus rendszer a téma- és konzulensválasztás folyamatától a témakiírás, dolgozatleadás feladatain, a záróvizsgára jelentkezésen és beosztáson keresztül a záróvizsga és diplomamunka-védés folyamatáig, adminisztrálásáig az egész folyamatot átfogja, útmutatókkal segítve a hallgatókat, naprakész tájékoztatókkal ellátva a tanárokat a folyamat állásáról.

A záróvizsga három részből áll: egy *pénzügy*, egy *menedzsment* tétel kidolgozásából és a szakdolgozat védéséből.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

Bár az ország egészében drámaian esett a közgazdász jellegű oktatásban résztvevők száma, és az üzleti képzés területén a *pénzügy-számvitelt* nehéznek mondják a hallgatók, a BME *pénzügy* mesterképzését nem érintette megrendítő módon

az országos trend. A csúc 122-ről 95-re esett csak vissza a felvett hallgatók száma, ami még bőven megfelelő a hatékony oktatáshoz.

A szakra eddig mindösszesen 561 hallgatót vettek fel, és eddig 211 hallgató fejezte be diplomaszerezéssel a képzést. Ha az elmúlt négy évet számítjuk, akkor a képzésre 2009/10-2012/13 között 357 hallgató került be, és 2010/11-2013/14 között 196 diplomát adtak ki. Sok hallgató 4 félévnél hosszabb idő alatt szerzi meg diplomáját, a lemorzsolódás így nem tekinthető jelentősnek.

A képzés hallgatói nagyon jó helyen szerepelnek mind az intézményi, mind az országos tudományos diákköri konferenciákon. A Pénzügyek Tanszék PhD hallgatói jelentős részben, míg demonstrátorai kizárólag erről a szakról kerülnek ki.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős a szak gazdája, együttműködve a vezetési szintekkel. A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselője a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes, valamint a hallgatók képviselői. Valamennyi szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a Hallgatói Önkormányzat véleményét. A Kari Tanács dönt a tantervmódosításról, specializációkról, a szükséges erőforrások elosztásáról, és értékeli a szakon folyó oktatás tapasztalatait. Ezen témákat a szakfelelős, a szakbizottságok, a kari Oktatási Bizottság készíti elő. A *pénzügy* mesterszak folyamatainak monitorozása, fejlesztése az Üzleti Tudományok Intézet és azon belül a Pénzügy Szakcsoport feladata.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételt képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban. A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakot gondozó kar tevékenységének minden elemét TQM szemléletű vezetési módszerekkel irányítja. Minőségbiztosítási rendszerük irányítása és működtetése a Kari Minőségfejlesztési Bizottság feladata. E bizottság a TQM vezetési filozófia elveinek megfelelően – a kar és a szervezeti egységek vezetőinek minőség iránt érzett felelősségét is hangsúlyozva – a Dékáni Tanács tagjaiból áll. A Kari Minőségfejlesztési Bizottság ezt a tevékenységét a Kari Tanács állandó-, munka- és szakbizottságainak folyamatos bevonásával látja el.

A szakon kizárólag a legkiválóbb oktatók vehetnek részt a képzési folyamatban. Ennek monitorozására az Oktatás Hallgatói Véleményezésnek (OHV) rendszere a legalkalmasabb, amely a tanóra színvonala, a számonkérések rendszere és a kiadott segédanyagok minőségével kapcsolatos elemeket vizsgálja. Csak az az oktató vehet részt képzésben, aki folyamatosan 3,5 feletti minősítési mutatóval rendelkezik. Egyedülálló, hogy az OHV adatok pénzügyileg is visszacsatolásra kerülnek, hiszen az egyes szervezeti egységek kari költségvetési támogatási algoritmusa tartalmazza ezeket az eredményeket is: ha valamelyik tanszék magas minősítést kap a hallgatóktól, akkor ez többlet-finanszírozásban ölt testet.

A Diplomás Pályakövető Rendszert, a végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét az egyetem Diákközpontja működteti. A felmérések fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és a szakok tantervei, valamint a tananyagok fejlesztése során figyelembe veszik.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az analízis reálisan látja a szak helyzetét. A szak *erőssége* a kiemelkedő oktatói gárda, a jól szervezett oktatás és a kiváló infrastruktúra, *gyengesége* a relatíve kevés szeminárium és az idegen nyelvű kurzusok hiánya. A szak számára a legnagyobb *lehetőség* az oktatásban az adatelemzés irányába történő elmozdulás elősegítése. A *veszélyek* egyeznek a többi felsőoktatási intézményre leselkedő veszélyekkel: a közoktatás további rohamos romlása, az államilag finanszírozott üzleti képzés háttérbe szorítása, tehetséges diákok külföldre áramlása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatók hazai tudományos közéletben való aktívabb részvétele növelhető lenne, ez a BME ilyen irányú beágyazottságát is segíthetné.
2. Javasolható a gyakorlati órák és a kiscsoportos oktatás, valamint a szóbeli számonkérés arányának növelése.
3. Szükséges lenne néhány tantárgyat idegen nyelven (is) meghirdetni, és megfontolandó az idegen nyelvű képzés elindítása. Az idegen nyelvű képzést akkreditáltassák a MAB-bal.

Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy</i> mesterképzési szak	<p>2016/1/VII/5/22. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>
szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/81. (BCE-KE közös képzésként)	

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Az oktatói kreditterhelések meghaladják a MAB által maximálisan elvárt szintet.
- A tanterv több ponton eltér a KKK-tól.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés nem tartalmaz specializációt.

A képzési követelményeknek való megfelelés csak részben teljesül. Az alapozó ismeretek 30-45 kredites követelménye **nem teljesül** (20 kredit). Tartalmi szempontból a *vezetői gazdaságtan* kurzus nehezen beilleszthető ebbe a tantárgycsoportba. A szakmai törzsanyagra vonatkozó **20-33 kredites követelmény helyett 50 kredit** jelenik meg. Tartalmi szempontból részben megfelel a KKK-előírásoknak, de két tárgy (*ökonometria* és *többváltozós statisztikai modellezés*) inkább az alapozó ismeretek körébe sorolható. A differenciált szakmai ismeretre vonatkozó 25-45 kredites határérték éppen teljesül (25 kredit), tartalmi szempontból megfelel az előírásoknak. A gyakorlati ismeretek minimum 30%-os aránya teljesül (40% feletti érték). A szabadon választható tárgyakra vonatkozó minimum 6 kredites követelmény teljesül (10 kredit). A differenciált szakmai ismeretek vonatkozásában a választható tárgyak hiánya kifogásolható. A diplomamunkával kapcsolatos 15 kredites követelmény teljesül. Különösen pozitívan értékelhető a két féléves szakszemináriumi rendszer a 3. és 4. szemeszterben: ez megfelelő felkészítést jelent a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez.

Pozitívként említhető a tantárgystruktúra nem szétaprózódott jellege, a relatíve magas tantárgyi kreditérték (4 kredit az alapozó tárgyak és részben a szakmai törzstárgyak esetében, illetve 5 kredit a differenciált szakmai tárgyaknál és a szakmai törzstárgyak jelentős részénél).

Az elmélet és a gyakorlat aránya megfelel az előirtaknak. A tananyagok és a szakirodalom korszerű, a szakmai törzstárgyak többsége saját, illetve BCE-s egyetemi/kari jegyzetekkel, tankönyvekkel támogatott.

A levelező tagozat tanterve elkészült, de felvételre még nem került sor, noha a mesterképzések iránti érdeklődés általában a levelező munkarendű képzés iránt erősebb.

Személyi feltételek

A szakfelelős (Varga József) szakmai megfelelősége biztosított, PhD-fokozatot *közgazdaságtudományból*, habilitációt *gazdálkodás- és szervezéstudományokból* szerzett, 5 tantárgy tárgyfelelőse is.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősök szakmai kompetenciája megfelelő: többségük közgazdász, csak 3 tantárgyfelelős rendelkezik valamilyen mérnöki alapvégzettséggel. Valamennyi tárgyfelelős esetében a tantárgyfelelőség együtt jár az oktatásban történő részvétellel. A *pénzügy jog* 2. tantárgy felelőse tanársegéd, PhD-fokozattal rendelkezik.

Az oktatók között szintén nagy arányban vannak *agrártudományi* végzettségűek, amit az egyetem főprofilja magyaráz, viszont a tudományos fokozat és a kutatási területük, publikációik kapcsolódnak a szakon oktatott tantárgyaikhoz. A képzésben részt vevő 18 oktatóból 16 minősített (88%). Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül, a vendégoktatókra oktatókra vonatkozó legfeljebb 20%-os arány szintén. A kredit- és óraterhelések magasak. A 14 tantárgyfelelősből 10-nek 25 kredit feletti a kreditterhelése, ami **megaladja** a MAB által elvárt max. 1/3-os arányt, egy AE oktató kreditterhelése pedig **megaladja** a 15 kredites határértéket.

Az oktatói kar életkor szerinti megoszlása megfelelő, arra viszont fel kell hívni a figyelmet, hogy a 4 egyetemi tanár közül hárman 65 év feletti (ezt a C-SWOT elemzésben, a *gyengeségek* között is említik). Az intézmény tájékoztatása szerint időközben a professzori kar 2 fővel bővült.

Tudományos háttér

A képzés indítása óta öt évben a képzéshez kötődően számos helyi és országos elismertségű program indult el. A szakfelelős, a szak alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói mind kellő számú és minőségi – a szakhoz is kötődő – publikációs aktivitással rendelkeznek, emellett kutatási projektek is kapcsolódnak a szakhoz. A szak hat program keretében folytat szakmai tudományos műhelytevékenységet: Helyi pénzügyi rendszerek; Az iszlám és konvencionális bankok működése; A Grameen-modell kutatása; Közpénzügyi menedzsment; Adózás és versenyképesség és A vállalkozások finanszírozásának aktuális kérdései. Ide sorolandó a Kaposvári Közgazdaságtudományi szemináriumok (KAKtuSz) program is. Mindezek kellő szakmai alapot tudnak biztosítani a képzés tudományos háttérének kialakítására.

Infrastrukturális feltételek

A szakot gondozó kar infrastruktúrája megfelel a képzés elvárásainak mind az oktatás, mind az oktatást kiszolgáló létesítmények, berendezések terén. A termék a szükséges technikai feltétellel ellátottak (projektor, számítógép). A számítástechnikai ellátottság megfelelő, minden oktató és adminisztrátor rendelkezik saját számítógéppel és a szükséges szoftverekkel. Kari könyvtár nincs, de az egyetemi könyvtárban, amely 2005-ben készült el, minden fontos szakmai anyag hozzáférhető a hallgatók és az oktatók számára. Az egyetem tagja az EISZ-nek, ezáltal biztosított minden jelentősebb adatbázishoz való hozzáférés, így a digitalizált dokumentumok rendelkezésre állnak. A karon működő jegyzetbolt forgalmi tapasztalatai tükrében megfelelő a hallgatók kari jegyzetekhez történő hozzáférési lehetősége, illetve egyéb szakkönyvek értékesítésével is foglalkozva biztosított a hallgatók megfelelő szakirodalommal történő ellátása.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma 45 főről indult, amely szám 2011-ben 30-ra csökkent. A ténylegesen felvett hallgatók száma (7, 21, 12, 22, 13) kiegyenlített. Az átlagos kapacitáskihasználtság 43,4%.

A szak hallgatói létszáma stabil, de alacsony. Ez önmagában hordozza a képzés hatékonyságának problémáit, viszont a fenntartása a doktori képzésbe történő utánpótlás biztosítása miatt a kar részéről indokolt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő, az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag tárgyai és a differenciált ismeretek esetében is jelentős a gyakorlatok szerepe. Jellemző az önálló feladatmegoldás, a kiselőadás, illetve a házi dolgozat. Az egyes modulok tárgyainak összehangoltsága biztosított, az egymásra épülés érvényesítése megoldott, az oktató-hallgatói kapcsolat kifejezetten erős, a viszonylag kis létszámú képzés és családias légkör mellett ez biztosíthatónak tekinthető. Ugyanakkor a minőség romlását eredményezheti, hogy az oktatóknak nagyon sokféle tárgyat kell oktatniuk (ez a C-SWOT elemzés *gyengeségei* között említésre is kerül).

Pozitívumként értékelhető a kar jelentős tananyagfejlesztési tevékenysége a 2011-2014 közötti időszakban. A szak profiljához kapcsolódóan különösen a *pénzügyi* tananyagok fejlesztése, a más egyetemekkel történő együttműködés a tananyagfejlesztésben előremutató.

A kar Erasmus aktivitása mind kifelé, mind befelé megfelelőnek tekinthető, az egyetemi kapcsolatok száma, földrajzi orientációja kellően diverzifikált, különösen erős az iszlám térség vonatkozásában történő kapcsolatépítés.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérésben kellően sok forma alkalmazására kerül sor, a szóbeli vizsgák alkalmazása is kellőképpen gyakori.

A szakdolgozati témaválasztásban alkalmazott rendszer megfelelőnek minősíthető. Jellemző a képzési profilnak megfelelő *pénzügyi* témák választása, a hallgatók megfelelő terelése a témaválasztásban.

A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és egy komplex szóbeli vizsgából áll. A szakdolgozatok megfelelő értékelése az opponensek általi bírálat révén biztosított (melynek során a kar oktatói mellett a téma jellegének megfelelően külső szakemberek bevonására is sor kerül). A komplex szóbeli vizsga biztosítja a hallgatók felkészültségének megfelelő mérését.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma a vizsgált időszakban összesen 75 fő. Diplomát 33-an kaptak eddig (-, 1, 14, 7, 11). Ez 44%-os végzési arányt jelent. A nyelvvizsga hiánya nem okoz problémát, mivel a mesterszakos hallgatók már a bemenetkor rendelkeznek nyelvvizsgával.

A szakon a képzést elkezdők nagy része nem tudja a mintatanterv szerinti időkereten belül befejezni tanulmányait, túlfutóként vesz részt a képzésben, és nagy a lemorzsolódásuk veszélye. Erre azért is érdemes ráirányítani a figyelmet, mert (a C-SWOT elemzésben a *korlátok* között felsoroltak szerint) a hallgatók jelentős része az egyetem alapszakjairól érkezik.

A kötelező *kutatásmódszertan, kommunikáció* kurzus megfelelő felkészítést biztosít a módszertani alapok elsajátítására. A kar által szervezett Kaposvári Közgazdaságtudományi Szeminárium a hallgatók kutatási ambícióinak felkeltésében, kutatási feladatokba történő bekapcsolása szempontjából fontos elem. A saját kari folyóiratban történő publikálási lehetőség, az éves nemzetközi konferencia munkáiba történő bevonás is jelentős szerepet tölt be a hallgatók kutatói pályára történő továbblépése szempontjából.

A *pénzügy* mesterszak hallgatói a kar Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskolájában folytathatják tanulmányaikat. A doktori iskola egyik rész-tudományterülete a *pénzügy és makrogazdasági elemzések*, melynek keretében jelenleg 12 hallgató folytat kutatást, és készíti doktori disszertációját.

A demonstrátori rendszerbe történő bekapcsolódás is biztosított a hallgatók számára; a kar keretei között működő Baka József Szakkollégium tevékenysége és a sikeres TDK és OTDK aktivitás is támogatja a tehetséggondozást.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a Gazdaságtudományi Kar gondozza. A szak jól beágyazott a kar és az egyetem működési és döntéshozatali folyamataiba, ennek megfelelően az érdekérvényesítő képessége is komoly mértékben biztosított. A szakfelelős magas színvonalon biztosítja a képzésnek nemcsak a tartalmi, hanem a szervezési folyamatainak rendezettségét, együttműködve a kari vezetéssel.

Megfelelő gyakorisággal kerül Kari Tanács elé a kar oktatási stratégiájának megvitatása, oktatási eredményességének értékelése (képzési portfólió átalakítására vonatkozó igény stb.).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítási feladatok közül a dolgozói elégedettségmérést, valamint az oktatók hallgatói véleményezését kari szinten, a minőségirányítási célok megfogalmazását, a működési rend aktualizálását, a képzési tervek értékelését és az oktatók véleményezését tanszékenként végzik.

Az oktatói bemenet minőségirányítása szabályozottnak értékelhető, a belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak saját hallgatóik kinevelésére, előléptetésekre. A külső forrásokra történő támaszkodás az egyetemi tanárok utánpótlása szempontjából jellemző, ott biztosíthat megfelelő megoldást. Az oktatói elégedettségmérés eredményeinek legkritikusabb pontja évről évre az ösztönzési rendszer. Ennek javítása érdekében a kar vezetése nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a kimagasló munkát végző oktatók az egyetemen folyó pályázati projektekből juthassanak keresetkiegészítéshez.

Az OMHV kérdőívek kitöltésében a korábbi évek tapasztalata alapján számos változtatást kellett végrehajtaniuk: visszatértek a papír alapú felméréshez. A szak oktatóinak minősítése jó.

A lemorzsolódás kezelésére a 2013/2014-es tanévtől bevezették az évfolyamfelelősi rendszert.

A szakon végzettek elhelyezkedési aránya a régiós versenytársakkal azonos szinten mozog. Az arány javítására gyakornoki ösztöndíjprogramot hirdettek, keresik az együttműködési lehetőségeket vállalati ösztöndíjrendszerekkel is.

A szak hallgatóinak nagy része már a felvétel idején rendelkezik teljes vagy részmunkaidős állással. A munkavállalók mesterképzésen való részvételét munkahelybarát órarenddel, a tanórák tömbösítésével támogatják, ami a minőségbiztosítás szempontjából nem egyértelműen kedvező. A képzés színvonalát, erősségét mutatja viszont, hogy tanévenként 2-3 végzős hallgatót tudnak felvenni a doktori képzésre.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés *korlátjaiként* a törvényi szabályozás változásaiból eredeztethető kiszámíthatatlanság és a finanszírozás kérdésköre van feltüntetve. Ezt egészíti ki a régió viszonylagos fejletlensége, valamint a felsőoktatási régióban meglévő konkurencia, vagyis az, hogy más egyetemokről ritkán és kevesen jönnek a mesterszakra. *Erősségként* emelik ki többek között a szoros hallgató-oktató kapcsolatot, valamint a szakmai szervezetekkel és más oktatási intézményekkel való együttműködést. *Gyengeségnek* a hallgatók eltérő felkészültségi szintjét, a tömbösített oktatást és az oktatók leterheltségét tartják. *Lehetőséget* látnak a szakmai és nemzetközi kapcsolatok további fejlesztésében, esetleg a duális képzésben. *Veszélynek* tekintik a finanszírozás bizonytalanságát, az egyetemen belüli konkurenciát és a hallgatói létszám csökkenését.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges az oktatói kredit- és óraterhelések csökkentése, a MAB szempontoknak megfelelő módosítása.
2. Az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag tantárgyainak átcsoportosítása szükséges a képzési és kimeneti követelményeknek való maradéktalan megfelelés érdekében.
3. Megfontolandó a levelező képzési forma elindítása a hallgatói létszám növelésének érdekében.

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy</i> mesterképzési szak <i>vállalati pénzügy; befektetés-elemző</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/50.	2016/1/VII/5/23. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés 2 specializációt tartalmaz: *vállalati pénzügy*, és *befektetés-elemző*.

A képzési követelményeknek való megfelelés biztosított. Az alapozó ismeretek 30-45 kredites követelménye teljesül (33 kredit), de tartalmi szempontból a KKK-előírások tükrében az *üzleti intelligencia* és a *termelés és folyamat menedzsment* kurzus nehezen beilleszthető. A szakmai törzsanyagra vonatkozó 20-33 kredites követelmény szintén teljesül (30 kredit), tartalmi szempontból is megfelel a KKK-előírásoknak. A differenciált szakmai ismeretre vonatkozó 25-45 kredites határérték teljesül (30 kredit), tartalmi szempontból két specializáció kerül meghirdetésre: *befektetés-elemző* illetve *vállalati pénzügy*, melyek közül az utóbbi felé tolódik el a hallgatói érdeklődés. A szabadon választható tárgyakra vonatkozó minimum 6 kredites követelmény teljesül (12 kredit). A gyakorlati ismeretek aránya a specializációk függvényében 35-40%-os. Pozitívumként említhető a tantárgystruktúra nem szétaprózódott jellege, a relatíve magas tantárgyi kreditérték (6 kredit az alapozó és szakmai törzstárgyak esetében, illetve a differenciált szakmai tárgyak jelentős részénél). A diplomamunkával kapcsolatos 15 kredites értékelés sajátos szerkezetben valósul meg (3 kredit konzultáció + 6-6 kredit a két bíráló általi értékelés alapján). Ha az egyik bírálat elégtelen, akkor a hallgató nem szerezhet abszolutóriumot.

A nappali képzésben a mintatanterv alapján az alapozó ismeretek 330 óra + szakmai törzsanyag 300 óra + differenciált szakmai ismeretek 300 óra, szabadon választható tárgyak 120 óra, diplomadolgozat konzultáció 30 óra. Az 1200 kontaktórát a 12 kreditnyi szakdolgozat-készítéssel együtt biztosítják, ami legalább 120 hallgatói munkaórának felel meg.

A tananyagok és a szakirodalom korszerű, a szakmai törzstárgyak többsége saját (kari) jegyzetekkel, tankönyvekkel támogatott.

A levelező képzési forma tanterve megfelel a nappali tagozatos képzés szerkezeti arányainak és tartalmi követelményeinek, így a különböző képzési formák egyenértékűsége biztosítható.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Bélyácz Iván szakmai-tudományos megfelelése messzemenően biztosított, két tantárgy tárgyfelelőse is a képzésen. A specializációk felelőse, Pintér Éva megfelelése szintén biztosított, mindkét specializáción egy-egy tantárgy felelőse, ugyanakkor nem szerencsés, hogy mindkét specializációnak ugyanaz a felelőse.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősök szakmai kompetenciája megfelelő. A képzésben részt vevő 21 oktatóból 18 minősített (85%). Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül, a vendégoktatókra oktatókra vonatkozó max. 20%-os arány szintén. A kredit- és óraterhelések arányai megfelelőek.

Az oktatói kar életkor szerinti megoszlása kevésbé szerencsés (a 21 oktatóból 8 született 1970 után), a középgeneráció vonatkozásában magasabb részarány volna megfelelő.

Tudományos háttér

A szakon folyó képzés tudományos háttere megfelelő. A szak alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói mind kellő számú és minőségű – a szakhoz is kötődő – publikációs aktivitással rendelkeznek, emellett kutatási projektek is

kapcsolódnak a szakhoz. A pályázati aktivitás is fokozott mértékű a Közgazdaságtudományi Karon, de nem ítéltető meg, hogy ebben a *pénzügyi* szakterülethez kapcsolódó témák mennyire meghatározóak, illetve hogy a szakterület oktatói milyen mértékben kapcsolódnak be a pályázati kutatásokba.

Infrastrukturális feltételek

A kar 2003-ban felújított épülete teljes körűen megfelel az oktatás igényeinek. A termek a szükséges technikai feltétellel ellátottak (projektor, számítógép). A számítástechnikai ellátottság megfelelő.

2010-ben költözött be a kari könyvtár a Tudásközpont könyvtárába, ahol a legmodernebb feltételek állnak rendelkezésre a könyvtárlátogató hallgatók és oktatók számára. A jegyzetek nagy része digitális formában is rendelkezésre áll. Különösen pozitív elemként említhető az évenkénti 5000 kötetes állománybővülés, ugyanakkor az előfizetett folyóiratok számának radikális csökkenése (a korábbi érték 44%-ára) kritikusan értékelhető. A kutatói munkát a PTE által előfizetett adatbázisok is támogatják.

A karon működő Coospace rendszeren keresztül biztosított minden, a tanulmányok abszolválásához szükséges információ (tantárgyi programok, előadásvázlatok, minta-vizsgasorok stb.). A könyvtárban is hozzáférhetők a könyvek, segédletek, jegyzetek. A karon működő jegyzetbolt forgalmi tapasztalatai tükrében megfelelő a hallgatók kari jegyzetekhez történő hozzáférési lehetősége, illetve egyéb szakkönyvek értékesítésével is foglalkozva biztosított a hallgatók megfelelő szakirodalommal történő ellátása.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma a nappali tagozaton 80 fő volt évente. A levelező tagozaton 2009-ben 100 fő volt, a következő évben 80-ra csökkent, majd 2013-ban 105-re nőtt. A ténylegesen felvett hallgatók száma kiegyenlített mind a nappali (42, 72, 59, 64, 51), mind a levelező (61, 65, 39, 28, 47) tagozaton. A kapacitások tekintetében a 2010/11. tanévtől a 2013/14. tanévre 90%-ról 64%-ra csökkent a kihasználtság, ami jelentős mértékű visszaesést mutat.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelő, az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag tárgyai esetében jelentős a gyakorlatok szerepe. Jellemző az önálló feladatmegoldás, a kiselőadás, illetve a házi dolgozat.

Értékelés és ellenőrzés

A kollokviummal és a gyakorlati jeggyel záró tantárgyak aránya nem ideális minden félévben, de nem jellemezhető aránytalanul a féléves és vizsgaidőszak hallgatói terhelése. A szóbeli vizsgák alkalmazása kevésbé gyakori. A csoportfeladatok kifejezetten a gyakorlati jeggyel záródó tárgyaknál dominálnak. A zárthelyi és vizsgadolgozatok jól számon kérik a leadott ismeretanyagot. Minden oktató biztosítja az egyéni konzultációs lehetőséget az oktatott tárgyaik esetén.

A szakdolgozat 10 megadott témaköre közül 2 (*marketingstratégiák, vállalati kommunikáció*) nehezen kapcsolható a szak profiljához. A témaválasztást követően a szakvezetés rendeli a hallgatóhoz az oktatót, tehát a hallgató témát és nem konzultant választ, ami kifejezetten jó gyakorlat. A legkedveltebb témacsoport a *vállalati pénzügyek és a számviteli információs rendszerek*, amelyek jól reprezentálják a szakon elvárt ismereteket.

A záróvizsgán csak a szakdolgozat megvédése szerepel a szakdolgozat prezentálásával és a bírálók által javasolt kérdések megválaszolásával, amelynek teljes ideje kb. 30 perc/hallgató. A záróvizsgának a védésre és a szakdolgozathoz kapcsolódó kérdésekre történő szűkítése nem szerencsés, mert – a képzés során komplex számonkérések (szigorlatok) hiányában – ez nem biztosítja a hallgatók felkészültségének a megfelelő mérését. A záróvizsga-bizottság véleményét figyelembe veszik a szak fejlesztésénél.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésre felvettek száma a vizsgált időszakban összesen 288 fő, a részidejű képzésre felvettek száma 240 fő. Nappali tagozaton a keresztféléves meghirdetés hozta a legnagyobb hallgatói létszámot. (Az alapképzés az őszi félévben szakmai gyakorlattal végződik, ezért a jelentkezők nagy része a mesterképzést a tavaszi félévben kezdi meg.) Diplomát 113-an kaptak eddig a nappali tagozaton (-, -, -, 47, 66), és 158-an levelezőn -, 35, 43, 40, 40).

A kötelező *kutatásmódszertan* kurzus, illetve *diplomadolgozat konzultáció* biztosítja a hallgatók felkészítését a szakdolgozat megfelelő szintű elkészítésére és a további tudományos munkára. Pozitív kezdeményezés az oktatók tudományos kutatásainak bemutatása a hallgatók számára, illetve a mesterszakos hallgatók bevonása a kutatási programokba, ez segítheti a doktori képzésre történő továbblépést.

A tehetséggondozás a KTK tevékenysége által adott. A hallgatói aktivitást motiválandó pontgyűjtő füzetet vezettek be. A Janus Pannonius Közgazdasági Szakkollégium műhelyei is segítik a hallgatók tudományos tevékenységét. A Simonyi Üzlet- és Gazdaságfejlesztési Központ Vállalkozásfejlesztési Programja jó felkészítést jelent a gyakorlati életben történő szerepvállalásra. A szak hallgatóinak OTDK szereplései és eredményei az elmúlt időszakban kiegyenlítettek, a kari szintű TDK vállalást célszerű ösztönözni.

A végzettség munkaerőpiaci megfelelése jó színvonalú, a szükséges kompetenciákkal az elvárási szint felett rendelkeznek. A kar Erasmus aktivitása mind kifelé, mind befelé megfelelőnek tekinthető, az egyetemi kapcsolatok száma, földrajzi orientációja kellően diverzifikált.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot a Közgazdaságtudományi Kar gondozza. A szak jól beágyazott a kar működési és döntéshozatali folyamataiba, ennek megfelelően az érdekérvényesítő képessége is komoly mértékben biztosított. A szakfelelős és a szakkoordinátor magas színvonalon biztosítják a képzésnek nemcsak a tartalmi, hanem szervezési folyamatainak rendezettségét is, együttműködve a kari vezetéssel.

Megfelelő gyakorisággal kerül Kari Tanács elé a kar oktatási stratégiájának megvitatása, oktatási eredményességének értékelése (képzési portfólió átalakítására vonatkozó igény, nappali-levelező képzésben résztvevők aránya, keresztféléves képzés létjogosultsága).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kar ISO 9001 és ISO 14001 rendszert működtet.

A PTE KTK oktatóinak teljesítmény értékelési rendszere példaértékű, jól szolgálja a motivációt. Az oktatók módszertani, szakmai fejlődési lehetősége a doktori képzést követően is biztosított. A szak oktatóinak színvonalas kutatási-publikációs tevékenysége a szak tananyagfejlesztését is jól szolgálja. A belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak saját hallgatóik kinevelésére, előléptetésekre. A külső forrásokra történő támaszkodás kevésbé jellemző, az egyetemi tanárok utánpótlása szempontjából ez nem feltétlenül biztosít megfelelő megoldást. A 40 év alatti oktatók óralátogatásának rendszere megfelelő, ugyanakkor a mentoronkénti 10-12 oktató túlzott terhelést jelent.

A hallgatók munkaerőpiaci megfelelést szolgálják azok a kari rendezvények, amelyeken a kar vezetése, az oktatók a hallgatókkal együtt közvetlen információt kapnak a munkáltatóktól az elvárásokról és a lehetőségekről.

A kimenetek tekintetében a DPR felmérések a következő fontos információkat biztosították: a KTK végzettjei közül dolgoztak legnagyobb arányban külföldön a diplomázás előtt (17,7%); az abszolutórium megszerzése után a munkahelykeresést követően a végzetteknek csak 5,75%-a nem talált munkát, ami a karok közül a legalacsonyabb érték; a friss diplomások nettó keresete 223.070 Ft, ami az orvosi kar végzettjei után a második legmagasabb jövedelem.

Alapvető minőségbiztosítási kérdés, hogy hogyan történik a más intézmények alapszakjairól érkező hallgatók (a hallgatók kb. 20%-a) felzárkóztatása, szintre hozása. A kar kiegészítő kurzusok, illetve szakkollégiumi keretek között próbálja biztosítani a felzárkóztatást. A hallgatói észrevételek szerint a saját alapszokról felvett hallgatók előrehaladását akadályozhatja a többiek felzárkóztatására fordított idő a mesterképzésben.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzés *korlátjaiként* a törvényi szabályozás változásaiból eredeztethető kiszámíthatatlanság, valamint a finanszírozás kérdésköre van feltüntetve. *Erősségként* emelik ki többek között az oktatók minősítetttségét, szaktudását, az intézmény infrastruktúráját, az oktatás gyakorlatiasságát, valamint azt, hogy a képzés illeszkedik az üzleti szféra igényeihez. *Gyengeségnek* a PR tevékenység hiányát, a külső szakértők alacsony létszámát és a csökkenő hallgatói létszámot tartják. *Lehetőséget* látnak pályázatokban, a tandíj csökkentésében, illetve abban, hogy a *pénzügy* mesterképzésre folyamatos igény mutatkozik. *Veszélynek* tekintik a mesterképzések főváros-centrikusságát, az oktatói elvándorlást és a hallgatók alacsony előképzettségi szintjét.

Reálisak a kar- és szakvezetés által kiemelt teendők, stratégiák a jövőre nézve. Ezek között megjelenik a vállalati partnerség fokozása, az Erasmus mobilitási lehetőségek jobb kihasználása, az oktatói motiváció növelése, a PR tevékenység fokozása, az alumni és más kapcsolati tőkék jobb kihasználása, a mentori rendszer fejlesztése, valamint vállalati tréningek indítása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A szak mintatantervében szereplő féléves óraszámok megfeleltetése a 2011. évi CCIV. törvény 17.§ (1) pontjának („A teljes idejű képzés félévenként legalább háromszáz tanórából áll.”).
2. Szükséges a személyi feltételek MAB szempontoknak megfelelő módosítása (órát nem tartó tárgyfelelős).
3. Megfontolásra ajánlandó a záróvizsga rendszerének átalakítása, a számonkérésben komplex szóbeli vizsga keretében a hallgatók ismereteinek, kompetenciáinak értékelése.
4. A diplomamunkához kapcsolódó 15 kredites értékelés átalakítása javasolt.

Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>pénzügy</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2011/7/VIII/44.	2016/1/VII/5/24. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés nem tartalmaz specializációt. A tantervben az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag zömében olyan tárgyakat tartalmaz, amelyek az alapszak képzési szintjén túlmenő tudást közvetítenek. Ezt egészítik ki a differenciált szakmai ismeretek három ismeretkörre bontva: *monetáris és közpénzügyek, pénz- és tőkepiac, vállalati pénzügyek*. A tantárgyi blokkok arányai alapvetően megfelelőek, s belső szerkezetük is elfogadható. A *monetáris és közpénzügyek* ismeretkör viszonylag kevés specifikus tárgyat tartalmaz, ugyanakkor viszonylag nagy a látókörbővítő és történeti jellegű tárgyak súlya. A differenciált szakmai ismeretek között érdemes lenne nagyobb súlyt adni a *haladó számviteli és a pénzügyi piaci működést* bemutató tárgyakkal.

A tudásanyag közvetítésében az elmélet és gyakorlat aránya megfelelő. A kurzusleírásokhoz mellékelt szakmai irodalom új és mértékadó ismereteket közvetít, jól szolgálva a mesterszak képzési céljait.

Személyi feltételek

A szakfelelős Kovács Árpád, más irányú alapképzettséggel rendelkező szakember, de szakirányú tudományos fokozata, több évtizedes közpénzügyi vezetői gyakorlata és pénzügyi tudása alkalmassá teszi a szakfelelősi feladatok ellátására. A tantárgyfelelősök mindegyike rendelkezik tudományos minősítéssel. A tantárgyfelelősség minden esetben együtt jár az oktatásban való részvétellel. A mesterszak oktatásában részt vesznek a társkarok oktatói is. Az oktatói kar csaknem teljes egészében az egyetem főállású munkatársa (23 oktatóból 17 AT). Az óra- és kreditterhelések megfelelőek. Az AT/AE/ oktatók 3:1 aránya teljesül, a vendégoktatók aránya szintén.

A mesterszakon oktatók szakmai felkészültsége mind összességében, mind az egyéneket illetően megkérdőjelezhetetlen. A jól felkészült kari és társkari oktatók korszerű és az alapképzési ismeretanyagon túlmutató ismereteket közvetítenek a mesterszakos hallgatóknak.

Az oktatók korstruktúrája alapvetően megfelelőnek tekinthető, bár a középgenerációba tartozó oktatók alulreprezentáltak: a szak 23 oktatója közül 9 fő született 1970 után.

Tudományos háttér

A vizsgált mesterszakkal összefüggésben *pénzügyi* kutatások három átfogó tématerületen folynak. Az első a *költségvetési politika* témakörében folyó kutatás, melyet a szakfelelős koordinál; ez a program nemzetközi összehasonlítást is tartalmaz. A második tématerület a *pénzügyi kultúra fejlődésére és állapotára* irányuló kutatás, amely kérdőíves felmérést is magában foglal. A harmadik témakör a pénz történetével foglalkozó, *pénzügyi elmélet-történeti* kutatómunkát jelent. A vonatkozó területeken hosszabb ideje folyik több tanszék is érintő kutatómunka, melynek eredményeként számos tudományos közleményt jelentettek meg a szak oktatói/kutatói.

Infrastrukturális feltételek

A mesterszak képzését is biztosító Gazdaságtudományi Kar igényesen kialakított, minden igényt kielégítő körülmények között végzi munkáját. Az oktatást szolgáló termek és szemináriumi szobák, az adminisztratív célú irodák megfelelő elhelyezést biztosítanak. A kar igénybe veheti a társkarok helyiségeit is. A számítástechnikai és oktatástechnikai felszereltség példásan magas színvonalú. A szak hallgatói hozzájutnak a munkájukat segítő adatbázisokhoz és módszertani segédletekhez. A kar hallgatói korlátlanul elérhetik a Szegedi Tudományegyetem Központi Könyvtárának szolgáltatásait, erre tekintettel önálló kari könyvtár fenntartására nincs szükség. A hallgatók minden szükséges tankönyvet, jegyzetet könnyen be tudnak szerezni.

Mindent egybevetve a mesterszakon, s tágabban a kar egészében az oktatás infrastrukturális feltételei ideálisak.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált mesterszakon a kapacitás cca. felét tudják kitölteni. A nappali tagozatos felvehető létszám 50 fő, a levelező tagozaton 40 fő a felvehető létszám. A kapacitásfeltöltés értékei változóan alakultak az utóbbi két/három évben. Nappalin (-, -, 19, 43, 21) és levelezőn (-, -, -, 26, 21) egyaránt 58%-os az átlagos kapacitáskihasználtság.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások és szemináriumok képzésbeli aránya a mesterképzés céljainak megfelel. Az órátartást az oktatás nagyfokú szervezettsége és fegyelmezettség jellemzi. A más forrásokból átvett szakirodalmi anyagok mellett a képzés oktatói a saját műveiket is használják az oktatás során.

A hallgatók külföldről beáramló mobilitása és a magyar hallgatók kifelé áramlása igen intenzív, tanévenként 30-40 főt érint a be- és kiutazás.

Értékelés és ellenőrzés

A tanultak számonkérésének az egyetem által kidolgozott rendje van, amelyhez a szak irányítói igazodnak. A mesterszak hallgatói elé állított számonkérési módok kiegyensúlyozottak, s megfelelnek a képzési céloknak. A számonkérési rendre a magas fokú szervezettség és a körültekintő lebonyolítás a jellemző, így szabályozott a hallgatói panaszok orvoslása is. A kar gondosan kidolgozta és működteti az általános és szakmai kompetenciák elsajátításának módját és kritériumrendszerét.

A szakdolgozati témaválasztásban a hallgatói döntés a meghatározó.

A záróvizsga rendjében együtt szerepel a szakdolgozat védeése és a szóbeli vizsga. A záróvizsga bizottságoknak mindig van külső tagja.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton 2011-2013 között összesen 83 fő, levelezőn 2012-2013 között 47 fő. Diplomát 21-en kaptak eddig nappali és 4-en levelező tagozaton. Mivel a mesterszakra felvett hallgatók mindegyike a beiskolázáskor rendelkezik nyelvvizsgával, a szakon a nyelvvizsga hiánya nem gátja a diploma megszerzésének. A hallgatók jellemzően nem fejezik be a mintatanterv szerint a tanulmányaikat, sokan „csúsznak” egy-egy félévet.

A jelentkező hallgatók törekszenek az államilag finanszírozott helyek elnyerésére, ezt jelzi alapos felkészültségük és a magas pontszám. A vizsgált mesterszakra túlnyomórészt az egyetemen a *pénzügy-számvitel* alapszakon végzett hallgatók kerülnek be, a külső hallgatói jelentkezés kevés.

A szak hallgatóit szervezett formában, átfogó programok keretében készítik fel a továbblépésre. Erre szolgál a kutatóműhely kurzus működtetése, a szakkollégiumi, a demonstrátori rendszer és a tudományos diákköri mozgalom ösztönzése. Ez utóbbi igen jelentős eredményeket mutat fel hosszabb idő óta.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak belső tartalmából következően a mesterképzési program irányítása nem intézethez rendelődik, hanem a szakfelelőshöz és a képzési felelősökhöz. Ők felelősek a szakon folyó képzés tartalmának megújításáért, új kurzusok bevezetéséért. A feladataik közé tartozik továbbá a képzési folyamat minden mozzanatának irányítása és a számonkérés lebonyolítása. Fontos szerepük van a képzéssel kapcsolatos döntések előkészítésében is.

A szak menedzselése összefogott és hatékony, és minden tekintetben eredményes.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A vizsgált mesterszaknak nincsenek sajátos minőségbiztosítási eljárásai, a kar általános vonatkozó rendje mérvadó. A kari minőségfejlesztési feladatok elvégzéséért kari bizottság felel. A minőségbiztosítási tevékenység átfogja az oktatói alkalmazás, a továbbképzés, a teljesítményértékelés és az elégedettségmérés mozzanatait. Ezek közül kiemelkedik az oktatói teljesítményértékelés és a hallgatói előrehaladás vizsgálatának kritikai elemzése. A hallgatói elégedettségmérés tapasztalatait rendre figyelembe veszik az oktató munkában. Az oktatói munka hallgatói véleményezése a minőségbiztosítási rendszer fontos mozzanata.

A körültekintő minőségfejlesztési tevékenység nagy szerepet játszik a mesterszakos hallgatók csekély arányú lemorzsolódásában.

A kar és a szak vezetői nagy figyelmet fordítanak a munkaerőpiaci visszajelzésekre és a diplomás pályakövetési rendszer eredményeire. A vizsgált mesterszakon végzett hallgatók pályára kerüléséről és elégedettségéről az eltelt idő rövidsége miatt még viszonylag kevés tapasztalat áll rendelkezésre.

A MAB a szakindításról hozott határozatában kifogásolta a *makrogazdaságtan* tantárgy tematikáját és irodalomjegyzékét, valamint a *pénzügyi jog* kötelező irodalmát. A kar és a szak vezetése a *makrogazdaságtan* című tantárgy tartalmának átalakításával és mindkét tantárgy irodalomjegyzékének a kiegészítésével reagált erre.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A kar és a szak vezetői a *pénzügy* mesterképzés külső feltételeit kedvezőtlennek ítélik. A munkaerőpiacon gyenge a készlet arra, hogy a hallgatók az alapdiploma mellé mesterszakos végzettséget is szerezzenek. Több okból is úgy vélik, hogy egyre kevesebb jelentkezőre számíthatnak, s mivel sok intézmény folytat azonos tartalmú és célú képzést, a piac telítődésére kell számítani. *Korlátnak* tartják, hogy a *pénzügy* mesterszakra nemcsak a *pénzügy-számvitel* alapszakot végzett hallgatók pályáznak, hanem más alapszakot végzettek is, akiknek a *pénzügyi* ismeretei eltérőek.

A vizsgált mesterszak *erősségének* tekintik a jól felkészült oktatói háttérrel, a szoros hallgatói kapcsolattartást s a korábban végzett hallgatóktól érkező pozitív munkaerőpiaci visszajelzéseket. A viszonylag alacsony hallgatói létszám lehetővé teszi a hallgatókkal történő intenzív egyéni foglalkozást. A szak *erőssége*, hogy a tehetséges hallgatók számára többlet segítséget tudnak nyújtani.

A szak oktatói a maguk szakmai *gyengeségeként* élik meg, hogy túlterheltségük miatt a szándékoltnál kevésbé eredményesen képesek részt venni publikációkkal a nemzetközi tudományos vérkeringésben.

A szak irányítói fejlesztési-előrelépési *lehetőséget* látnak a kar és a régió vállalatai, pénzügyi intézményei közötti kapcsolatok építésében-fejlesztésében. Törekedni kívánnak az államigazgatási és közigazgatási intézményekkel való kapcsolattartásra is.

A szakon folyó oktatást veszélyeztető tényezőként tekintik a középiskolából jövő hallgatói tudás és képességek további romlását. *Veszélyként* értékeli a felsőoktatás fejlesztési stratégiájának a társadalomtudományokra vonatkozó bizonytalanságait is.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A differenciált szakmai ismeretek tárgykörben érdemes nagyobb súlyt adni a *haladó számviteli* és a *pénzügyi piaci működést* bemutató tárgyaknak.
2. Az oktatói kör fiatalítása, valamint a fiatal oktatók fokozatszerzésének támogatása javasolt.

<p>Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar Gödöllő, Budapest, Békéscsaba</p>	<p>AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS</p>
<p style="text-align: center;"><i>pénzügy</i> mesterképzési szak <i>vállalati pénzügy</i> specializáció</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/10/XII/3/33.</p>	<p style="text-align: center;">2016/1/VII/5/25. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való <i>folyamatos megfelelése esetén</i> – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *pénzügy* mesterszakon magyar nyelvű teljes idejű nappali, és részidejű, levelező képzés folyik a Szent István Egyetem gödöllői székhelyén és a budapesti telephelyen. 2009-2010-ben a békéscsabai telephelyen is indult magyar nyelvű *pénzügy* mesterképzés, a GAEK honlapján még 2015 szeptember végén is elérhető volt a levelező tagozat I. évfolyama számára a 2015/16-os tanév 1. félévi órarendje.

A képzés tanterve megfelel a KKK-nak, a megadott tantárgyakkal, azok megtekintett tematikáival alkalmas a KKK-ban meghatározott ismeretek átadására. Az elmélet és a gyakorlat aránya is megfelelő a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátításához. A KKK alapján az alapozó ismeretekhez rendelhető kreditek száma: 30-45 kredit, a SzIE-n ez 33; a szakmai törzsanyaghoz rendelhető kreditek száma: 20-33 kredit, az intézményben 33; a differenciált szakmai anyaghoz rendelhető kreditek száma: 25-45 kredit, esetünkben ez ugyancsak 33, a szabadon választható tárgyak 6 kreditet tesznek ki, és a diplomamunkához rendelt kreditérték 15 kredit. Ez a struktúra minden tekintetben megfelel a KKK-ban rögzített értékeknek. A gyakorlati ismeretek aránya is eléri a meghatározott értéket. A képzésben a *vállalati pénzügy* specializációt hirdetik, amelynek tartalma teljesen megfelel a specializációhoz kapcsolódó követelményeknek.

A látogatás során bemutatott tananyagok megfelelnek az elvárásoknak.

Személyi feltételek

A *pénzügy* mesterszak szakfelelőse, valamint a specializáció felelőse egyaránt Zéman Zoltán, a képzést gondozó Üzleti Tudományok Intézetének intézetigazgató egyetemi docense, 20 éve oktat az egyetemen *controlling, számvitel, pénzügyek, pénzügyi menedzsment* tárgyakat. Tudományos munkássága az MTMT alapján: 160 tudományos mű szerzője, ebből 55 folyóiratcikk, 3 önálló könyv, 54 könyvfejezet és 40 konferencia-közlemény. Független hivatkozásainak száma meghaladja a 100-at. Szakmai közéleti tevékenysége elfogadható. Összességében minden szempontból eleget tesz a szakvezetéssel szemben támasztott követelményeknek, komoly háttérrel adva a mesterszaknak.

A képzésben részt vevő oktatók elhivatottsága vitán felül áll. Az AT/AE/V arány 22/4/4, ami ugyancsak megfelel a kritériumoknak. A képzésben résztvevő 14 tárgyfelelős oktató mind rendelkezik PhD fokozattal.

Az oktatók heti óraterhelése jelentős szóródást mutat: 5-20 óra. A képzésben résztvevő oktatók jelentős részének 15 óra fölötti az óraterhelése, ami pedig már ellehetetleníti az akadémiai munkát és előrelépést. Némi ellentmondást mutat a kredit- és az óraterhelés, hiszen van olyan oktató, aki 35 kredit értékű tantárgy felelőse az intézményben, míg átlagos óraterhelése heti 8 óra, más esetben a mindössze 9 kreditnyi tárgyfelelősséggel rendelkező oktató 20 órát oktat.

Az MTMT alapján az oktatók kutatási területei és az oktatott tárgyak által lefedett ismeretkörök teljes harmóniát mutatnak.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó kutatási munka elfogadható színvonalú. A hallgatók minden alapot megkaphatnak ahhoz, hogy folytassák tanulmányaikat PhD képzésen is. Az Üzleti Tudományok Intézetén belül működik a Pénzügymenedzsment és Controll Tanszék, valamint a Számviteli Tanszék. A két tanszéken összesen 11 oktató tevékenykedik, közülük 7 fő minősített (63,63 %). A minősített oktatók közül 2 fő habilitált. A minősítéssel jelenleg nem rendelkező munkatársak PhD képzésben vesznek részt.

A szakhoz kapcsolódó kutatási tevékenységek szorosan kapcsolódnak más intézetek, illetve tanszékek által vezetett projektekhez. Néhány fontosabb kutatási program: a vezetői számvitel alkalmazási lehetőségei a KKV szektorban, a pénzügyi menedzsment alkalmazásában lévő controlling technikák, az agrárfinanszírozás átalakulása, a termelés finanszírozása, a mezőgazdasági vállalkozások belső és külső információs rendszerének kapcsolata.

Az intézet mellett működik Pénzügyi kutatócsoport és Számviteli kutatócsoport is. 2013-ban szervezték meg a Pénzügy menedzsment és controlling kutatócsoportot. Az Üzleti Tudományok Intézetének létrehozását követően, 2013 után alapították a Nemzetközi Pénzügykutató Központot és a Nemzetközi Adószakértői Kutatóközpontot.

Az oktatók rendszeresen részt vesznek hazai és a nemzetközi konferenciákon. Jelentős a publikációk száma, az önértékelés szerint éves átlagban meghaladja az 50 publikációt. A kutatási eredményeket hasznosítják a tananyagok kidolgozása során, illetve beépítik a napi oktatómunkába.

Infrastrukturális feltételek

A képzés infrastrukturális feltételei mindegyik képzési helyszínen biztosítottak, beleértve nemcsak a fizikai infrastruktúrát, hanem például a megfelelő szoftverekhez és adatbázisokhoz való hozzáférés lehetőségét is.

A könyvtár jelentős gazdaságtudományi folyóirat-állománnyal is rendelkezik. Az egyetemi számítógépekről jogtisztán elérhetőek a legfontosabb szoftverek és adatbázisok, ami főleg az évközi feladatok megoldását, a TDK munkák és a diplomadolgozatok készítését segíti.

A tanuláshoz szükséges tananyagok – mind a saját kiadású, mind a más kiadók által kiadott szakkönyvek – a könyvesboltban beszerezhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzés éves tervezett felvételi keretszáma a vizsgált 2010/11-2014/15 közötti időszakban 200-ról 40 főre csökkent, majd 110-re emelkedett, a felvettek száma azonban mindössze 45 (20, 0, 25, 0, 0). A nappali képzés a 2011/12-es tanévben és a 2013/14-es tanév óta nem indult. A levelező képzés éves tervezett felvételi keretszáma 320-ról 128 főre csökkent, majd 175 főre emelkedett. A felvettek száma 351 (79, 91, 59, 81, 41) volt.

Összességében a rendelkezésre álló kapacitáshoz viszonyítva nagyon szerények ezek a számok, nem érik el a kapacitás 25%-át sem.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás alapvetően előadások és gyakorlati foglalkozások formájában történik. A kis létszámok következtében ez az elkülönítés inkább elméleti jellegű, nehezen különböztethető meg a kétféle módszer, ezek leginkább keverednek. A gyakorlati ismeretek elsajátítását esettanulmányok is segítik. A hallgatók prezentáció készítésével, kiselőadásokkal fejlesztik ismereteiket.

A hallgatói visszajelzések alapján kifejezetten ritkán jelennek meg idegen nyelvű anyagok a képzésben kötelező elemként. A nappali és részidős képzési formában ugyanazokat a tananyagokat használják.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes kurzusok oktatói a félév megkezdésekor közzéteszik a tantárgyi tematikát és a követelményrendszert, amelyet a félév során már nem lehet módosítani.

Az oktatási folyamat során megszerzett ismeretek ellenőrzése az adott kurzus jellegétől függően lehet a szemeszter végén szóbeli, írásbeli vizsga, vagy önálló beadandó feladat. A félévközi hallgatói munkát alapvetően zárthelyi dolgozatok íratásával ellenőrzik, de gyakran egyéni vagy csoportos beadandó feladatok, prezentálások is előfordulnak a számonkérés során. A kisebb hallgatói létszám miatt a *pénzügy* és *számvitel* tárgyakból eléggé gyakori a szóbeli vizsgáztatás is. A kis létszámú szemináriumi (gyakorlati foglalkozások) csoportok következtében az oktatók személyesen is ismerik a hallgatókat, így lehetőség nyílik arra is, hogy a hallgató egyéni érdeklődésének megfelelően adjanak ki feladatokat és értékeljék azokat.

A szakdolgozatok alkalmasak arra, hogy a hallgató egy adott témakörben a szakirodalmi jártasságát, elemző, értékelő készségét minősítse. A szakdolgozati témaválasztás irányított, az adott munkahelyre szabott, alapvetően gyakorlatorientált jellegű.

A záróvizsga a diplomamunka védéséből és húzott tételek megválaszolásából tevődik össze. A záróvizsga- bizottságok írásban is értékelik a hallgatók felkészültségét, melyet az oktatási dékánhelyettes is megkap, így biztosított a visszacsatolás is az oktatási folyamatról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

A nappali képzési formában mindösszesen 5 diplomát bocsátott ki az intézmény. A részidős formában a vizsgált időszakban 161 (37, 43, 37, 44, 0) diplomát adtak ki.

A hallgatókat bevonják a TDK munkába. Azzal is ösztönzik őket, hogy a doktori képzésre való felvételnél az eredményes TDK munka plusz pontokat jelent. Meg kell jegyezni, hogy – mivel a doktori képzésben résztvevő hallgatók jellemzően a nappali képzési formában végzetek közül kerülnek ki – e szakon komoly utánpótlás nevelésről nem beszélhetünk, hiszen a nappali képzés eddig mindössze két alkalommal indult el jelentkezők hiányában.

A tehetséges hallgatókat demonstrátorként foglalkoztatják, bevonva őket a kutatómunkába, képzési anyagok előkészítésébe is. A hallgatók a Pénzügymenedzsment Szakkollégium keretében is fejleszthetik ismereteiket.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak általános és fejlesztési feladatait a szakfelelős látja el, együttműködve a specializációfelelőssel. Az akkreditációs szempontok folyamatos érvényesítéséért az oktatási dékánhelyettes felelős. Az esetleges tantervi módosításokat a tantárgyfelelősök kezdeményezik, de a GTK Oktatásfejlesztési Kabinetjében a szakfelelős ezek előterjesztője. Szükség esetén a módosításokat a Kari Tanács tárgyalja, illetve fogadja el.

A *pénzügy* mesterszak „gazdája” az Üzleti Tudományok Intézete, azon belül is a Pénzügymenedzsment és Controll Tanszék, valamint a Számvitel Tanszék. A szak oktatásának szervezését a GTK Oktatásszervezési Csoportja látja el. A beiskolázási tevékenységet elsősorban a kari titkárság végzi, de e tevékenységben részt vesz a szakfelelős is. A felvételi folyamatot és rendszert a Dékáni Kabinet működteti az oktatási dékánhelyettes irányításával, természetesen kikérve a szakfelelős véleményét is. A felvétel eredményéről a kar dékánja tájékoztatja a szakfelelőst.

A szakfelelős és a specializációfelelősök tartják a kapcsolatot a hallgatókkal, rendszeresen tartanak tájékoztatókat nekik. A tájékoztatók főbb témái: általános tájékoztató az induló évfolyam részére; félévértékelő megbeszélések (kérdőíves felmérés alapján), a tapasztalatok összegzése; specializációtájékoztató; szakdolgozat készítésével kapcsolatos tájékoztatás; záróvizsga tájékoztató és felkészítés. A szakfelelős és a specializációfelelős fogadóórákon, e-mail-ben, telefonon válaszolnak a felmerülő csoportos vagy egyéni hallgatói problémákra. Az egyes tárgyak oktatói is elérhetők pl. konzultációra.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A kar minőségbiztosítási munkáját a saját mozgástérrel, hatás- és feladatkörrel rendelkező Kari Minőségügyi Bizottság segíti, mely szorosan együttműködik az intézményi szintű minőségügyi szervezetekkel. A Kari Minőségügyi Bizottság működési szabályzatok és minőségügyi mérőszámok megalkotásán és működtetésén keresztül tud visszacsatolási lehetőséget biztosítani a döntéshozók részére.

A végzett hallgatók pályakövetése alapján megállapítható, hogy a hallgatók elhelyezkedése a végzés után nem okoz különösebb problémát.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis azonos a *pénzügy és számvitel* alapszak C-SWOT analízisével. Az elemzésben döntően általános, az egyetemre és hazai felsőoktatási rendszerre vonatkozó részletek merülnek csak fel. Az alap- és a mesterszaknak is specifikus *erőssége* a „több évtizedes pénzügyi szakirány, illetve szakoktatási tapasztalat és arra épülő piaci ismertség (versenyársak, vállalkozások)”. A *külső feltételek, korlátok* között megjelenő állami finanszírozás, illetve annak hiányosságai, valamint a demográfiai hanyatlás vitathatatlanul a legkomolyabb olyan tényezők, amelyekhez az elmúlt években alkalmazkodni kellett. Az egyik legkomolyabb *veszélyforrás* a folyamatos publikációs elvárások *versus* magas oktatói leterheltség, aminek eredményeképpen az egyik irány értelemszerűen sérül.

Összefoglalóan az állapítható meg, hogy a gödöllői képzés tekintetében az intézmény az akkreditációs szempontoknak megfelel. Ugyanakkor az intézménynek a nappali képzési forma tekintetében mindenképpen legalább középtávra döntést kellene hoznia.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatói állomány tudományos munkájának erősítése, oktatással való leterheltségének csökkentése, de legalább az aránytalanságok megszüntetése.
2. A kutatóközpontok honlapjait aktualizálják.
3. A lemorzsolódás okainak elemzését figyelembe véve javasoljuk a lemorzsolódás csökkentésére irányuló intézkedések megtételét.

Számvitel mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
számvitel mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/60.	2016/1/VII/5/26. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- Néhány tárgy felelőseinek, köztük vendégoktatónak nincs tudományos fokozata.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A számvitel mesterszakon teljes idejű nappali, magyar nyelvű képzés folyik a Budapesti Corvinus Egyetemen. A tanterv krediteloszlása a KKK-nak megfelel. A KKK-ban előírt ismeretköröket a tanterv tartalmazza. A szak igen gyakorlatorientált, nagyszámú gyakorlati óra van a tantervben.

Bár az önértékelés 3. oldalán az olvasható, hogy „a vizsgált időszakban szakirány indítására nem került sor”, az önértékelés más helyéről kiderül, hogy 2013 előtt a képzésben két szakirány volt: *vezetői számvitel és ellenőrzés és könyvvizsgálat*.

A tanulmányoknak az alapszakra való épülése megfelelő.

Személyi feltételek

A szak felelőse Gyenge Magdolna docens, aki gazdasági dékánhelyettesi funkciót is betölt a karon. Rajta kívül a szak oktatásának igen nagy terhe nehezedik néhány oktatóra, de az oktatói kreditterhelés nem haladja meg a MAB által maximálisan elvárt arányokat.

A képzésben 61 oktató vesz részt, közülük 32-en rendelkeznek tudományos minősítéssel. Többen folytatják doktori tanulmányaikat. A szakon oktatók mintegy fele főállású (AT), 10 részállású (AE) van a képzésben, és 19 vendégoktatót alkalmaznak. A vendégoktatók száma meghaladja a MAB által kívánatosnak tartott 20%-ot, ami valószínűleg a „vendégoktató” kategória félreértéséből adódik: a gyakorlati szakemberek is AE oktatóknak tekintendők.

Néhány tantárgy felelőseinek, köztük vendégoktatónak **nincs tudományos fokozata**.

Tudományos háttér

A vezető oktatók szakmájuk elismert képviselői, publikációs tevékenységük jelentős. Többségük fontos szakmai funkciókat töltött vagy tölt be, pl. Magyar Könyvvizsgálói Kamara, Országos Számviteli Bizottság elnöke, Magyar Igazságügyi Szakértők Tanácsa, és/vagy nemzetközi szervezet(ek) tagja is. Tájékozottak a külföldi szakirodalomban, a nemzetközi standardokhoz való igazodás érdekében gondoskodnak a külföldi szakirodalom áttüztetéséről, magyarázásáról. Gyakorlatilag a szakmában használatos tankönyvek jelentős részét ők írták.

A szak oktatói az önértékelés szerint számos szaklapban publikálnak, többnyire az aktuális témakörökhöz kapcsolódó kutatási eredményeikből, de a publikációs tevékenységüket érdemes lenne fokozni.

A kutatási témák közül kiemelhetők a számvitel elméleti és módszertani hátterének, a nemzetközi számviteli rendszereknek (IFRS/IRS) és a nemzetközi adózásnak a kutatása, a nemzeti számviteli standardok, irányelvek

kidolgozása, a számviteli és adószabályozás fejlesztése, a számlarendek, számviteli politikák, könyvviteli és könyvvizsgálati szoftverek készítése, valamint az adóharmonizáció. Az önértékelésben említett kutatások közül több felmérés, elemzés valószínűleg megrendelésre készült, nem került publikálásra.

Infrastrukturális feltételek

A képzés tantermi és számítástechnikai infrastrukturális feltételei biztosítottak, a Bloomberg adatszolgáltatóval közösen működtetett Pénzügyi Laboratórium is fontos pozitívumként említhető. A két számítógépes teremben elérhető adatbázis-kezelő szoftverek a régióban egyedülálló módon támogatják az oktatás gyakorlatorientációját. A 472.000 kötetes könyvtár megfelelő háttérrel biztosít a szakirodalom-ellátottság szempontjából, a 24 külföldi szakfolyóirat rendelkezésre állása szintén pozitív elem. A PhD-disszertációk, szak- és TDK-dolgozatok elektronikus archívuma is jelentős mértékben hozzájárulhat a hallgatók felkészítéséhez.

Az egyetemen működő jegyzetbolt forgalmi tapasztalatai tükrében megfelelő a hallgatók kari jegyzetekkel, egyéb szakirodalommal való ellátása.

A tanulástámogatási módszerek közül kiemelendő a Moodle (e-learning rendszer) használata.

A képzési létszám és kapacitás

Az éves tervezett felvételi keretszám a 2009/10-2013/14 tanévek között 180-ról 100 főre csökkent. A felvett hallgatók létszáma (57, 92, 70, 80, 53) összesen 352 fő volt. 2012-ig a szak keresztfélévben is indult, 2013-ban pedig csak keresztfélévben hirdették meg. A 2015/16-os tanév őszi félévére ugyancsak meghirdették a képzést.

A fenti hallgatói létszámokat az intézmény képzési területi kapacitása lehetővé tette.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Előadások, gyakorlatok és otthoni munkavégzés, csoportos és egyéni feladatmegoldások váltakoznak. A közös feladatmegoldások az együttműködési, az önálló mérlegelési és a döntési kompetenciákat erősítik. Jellemző az informatika felhasználása és az e-learning módszerek is. A személyes találkozásokon tapasztaltak alapján a diákok motiváltak, visszaigazolják az oktatás hatékonyságát.

A felhasználókkal való szoros kapcsolat révén az oktatók jól ismerik a felhasználói szféra igényeit, amelyeknek meg tudják feleltetni a képzést.

A külföldi részképzés, az idegen nyelvű oktatás viszont nem jellemzi a képzést.

Értékelés és ellenőrzés

A tananyag ismeretének értékelése a szorgalmi időszakban a tanórán tett írásbeli vagy szóbeli beszámolóval, írásbeli (zárthelyi) dolgozattal, otthoni munkával készített feladat értékelésével, a vizsgaidőszakban vizsgával történik. Az értékelés és ellenőrzés módszerei annak függvényében változnak, hogy az adott tárgy gyakorlati jeggyel vagy kollokviummal (vizsgával) zárul-e. Azon tárgyak esetén, amelyek gyakorlati jeggyel zárulnak, a számonkérés az évközi munkán alapul, jelenthet ez önálló vagy csoportos beadandó feladat kidolgozást, évközi prezentációt vagy osztott évközi írásbeli dolgozatírást, illetve ezek kombinációját.

Az értékelés valamennyi tárgy esetén ötfokozatú skálán történik.

A záróvizsga témakörei az alábbiak szerint alakultak: a *vezetői számvitel* szakirányon: stratégiai vezetői számvitel, nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok, konszolidált beszámoló, vállalkozások adózása, a számvitel számítógépes támogatása; az *ellenőrzés és könyvvizsgálat* szakirányon: pénzügyi kimutatások elemzése, könyvvizsgálati standardok, költségvetési szervek és hitelintézetek ellenőrzése, hazai és nemzetközi adózás, könyvvizsgálat számítógépes támogatása. A záróvizsga a témakörök komplex számonkérésére fókuszált, azaz az egyes kérdések nem külön-külön tantárgyakhoz kapcsolódtak, hanem egy-egy ismeretanyag átfogó bemutatására törekedtek. Pl. a *vezetői számvitel* szakirányon a hallgatók feladata egy nagyobb („A”) és egy viszonylag kisebb („B”) témakör átfogó kezelésének bemutatása volt. Nagyobb témaként értelmezték pl.: a management filozófiák és vezetői számviteli módszerek a költségek tudatos irányítására, a költségek csökkentésére, a versenyelőny megszerzésére, kihasználva az értékláncban meglévő kapcsolatokat, valamint a költségkószók optimalizálási lehetőségeit; kisebb téma a látens adó témaköre, vagy a környezetvédelem és adózás kapcsolatának bemutatása volt.

A komplexitás igénye az egyes ismeretkörök feldolgozása során is kiemelt igényként jelenik meg, ez többnyire visszaigazolást nyer a záróvizsga tapasztalataiban.

A képzés eredményessége hallgatói létszámadatok, tehetség gondozás

Diplomát első ízben 2012-ben adtak ki, a diplomák száma (4, 55, 67) összesen 126. A két évvel korábban felvettek számához viszonyítva kb. kétharmaduk végez a tervezett időn belül, van tehát csúszás.

A nyelvvizsga hiánya miatti diploma elmaradás csak 2010-ben és 2011-ben volt jelentősebb, 25 illetve 12,5%, az utóbbi két évben azonban már nem volt ilyen ok. Átlagosan a hallgatók felének a felvételnél már nyelvvizsgája van.

A szakon lemorzsolódás nem jellemző.

A kiemelkedő hallgatókra külön figyelnek az oktatók a szakon, egyedileg foglalkoznak velük.

Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek oktatásának kiemelt terepe a *kutatásmódszertan* tantárgy beépítése a szak programjába. A tantárgy keretében a hallgatók megismerkednek a kutatómunka céljával, a témaválasztás és a kutatómunka megszervezésének problémáival. Elkészítik saját kutatási tervüket, kidolgoznak egy koncepciót, összegyűjtik a választott témájukhoz kapcsolódó hazai és külföldi szakirodalmakat, illetve kutatási eredményeket. Esettanulmányokon keresztül betekintést nyernek a kutatási és elemzési módszerekbe, eljárásokba és technikákba, a statisztikai adatgyűjtés, a véletlen mintavétel, a megfigyelés, a kísérlet, az empirikus és terepkutatás nehézségeibe. A szemináriumokon foglalkoznak a kutatási eredmények értékelésével és a kutatás etikai kérdéseivel is.

Szerves vonulatot alkot a demonstrátori munka, a TDK tevékenység s a PhD-ra jelentkezés. (A demonstrátori munka egyetemi szintű újra - szabályozására a közelmúltban került sor.) Az egyetemi tudományos diákköri munkákban évről évre 2-2 számvetési TDK-szekció alakult.

A hallgatók nagy része a tanulás mellett dolgozik.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős 2014 októberéig Baricz Rezső professor emeritus volt, akik a szak „menedzselését” rendkívüli szakmai tekintélye által biztosította. A szakfelelősváltással, Gyenge Magdolna kinevezése révén, a szak menedzselése továbbra is biztosított.

Jó az együttműködés az alapszakkal, a társ-tanszékekkel más egyetemeken és a szakmai szervezetekkel.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

Az oktatói munka hallgatói nyomon követésére 2005-től működött egyetemi szintű rendszer. A hallgatói véleményeknek az év oktatója díj odaítélésében is szerepe van, s a tartósan gyenge minősítést kapott oktatóknak fejlesztési tervet írhat elő a dékán. Ezt a szisztémát – a MAB intézményi akkreditációs javaslatai alapján – 2014 júniusában fejlesztették tovább, lehetővé téve a szak szerinti szűrést és a vizsgáztatás minősítését is. A 2014-es módosítások gyakorlatilag a teljes minőségügyi szabályozást egyszerűsítették, áttekinthetőbbé tették a MAB-nak az intézményi akkreditációban tett észrevételei alapján.

A diplomás pályakövetés a szakon megoldott, a végzetek e-mail címei rendelkezésre állnak. Rendszeresen az alumni találkozik.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A mesterszak előnye a valóban képzett szakemberek biztosítása. Azonban kívánatos a képzés további fejlesztése. Mindenképpen fontos lenne, hogy a szakon kritikusan gondolkodó, innovatív elméletet is képezzenek, akik szélesebb áttekintéssel is bírnak a jelenlegi nemzetközi gazdasági folyamatok szakmájukat érintő alakulásáról.

E szakon is hatnak az általános demográfiai tényezők, a hallgatói létszám csökkenése. A Corvinus márkánév azonban mind a bemenet, mind a kijövet oldaláról vonzó, és még mindig túljelentkezés van ezen a szakon is. Igény is van a kimenetnél a képzett munkaerőre, amit a jó elhelyezkedés mutat. Érzékelhető azonban, hogy a szak alapításkor kialakított elvárások nem teljesültek. A tényleges felvételi számok alatta maradnak a tervezettnek. Az is látható, hogy a hallgatók többsége az alapszak után elhelyezkedik, és a mesterképzés alatt is dolgozik. A legjobb hallgatók számára a főállású tudományos pálya kevésbé vonzó, ezért kevés a PhD-ra jelentkezők száma (az oktatásban már tanárként résztvevők természetesen igyekeznek megszerezni a fokozatot). Mindenképpen *veszélyforrás* a jövőre nézve a közalkalmazotti bérek elmaradása a piaci lehetőségektől, mert ez az oktatói utánpótlást veszélyeztetheti (netán kontraszelektív lehet). Mindenképpen biztosítani kell a gyakorló szakemberek bevonását továbbra is a képzésbe, ez kell ahhoz, hogy valóban naprakész ismeretekkel rendelkezzenek, s lássák a gyakorlat kihívásait.

A *gyengeségek* között említhetjük meg, hogy a szak a magyar igényekre készített fel, ezért egyelőre csak magyar nyelven folyik az oktatás. A nemzetközi kapcsolat nem erősség a szakon. Ez abból fakad, hogy a munkaerőpiacon értelemszerűen

a magyar számviteli szabályokat jól tudó szakembereket keresik. Megjegyzendő, e téren a szakon végzettek olyan állásokat is el tudnak nyerni, ahol 2-3 éves tapasztalat a feltétel. (Érthető, mert – amint többször is utaltunk rá – a többség az oktatás mellett dolgozik.) Egyre szélesebb körben jelentkezik azonban a nemzetközi előírások ismeretének az igénye, ami a képzés továbbfejlesztését indokolja.

Kitörési pontnak a szak a részidejű, levelező képzés indítását, angol nyelvű tárgyak meghirdetéseket és a pályázati munka erősítését jelölték meg. Ezekkel egyetértve felhívjuk a figyelmet, hogy nem látható, milyen finanszírozási lehetőségek kapcsolódnak majd a levelező oktatáshoz. Az angol nyelvű kurzusok meghirdetése igen időszerű és fontos. Duális képzést is terveznek.

A pénzügyi lehetőségek alakulása, a támogatott képzés esetleges fennmaradása, az oktatók bérhelyzetének szükséges, de bizonytalan javulása, az egyetem sorsának bizonytalanságai *veszélyforrásként* jelentkeznek.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Biztosítsák az oktatói kör formális megfelelését is a MAB elvárásainak (tudományos fokozattal rendelkező tantárgyfelelősök, vendégoktató ne legyen tantárgyfelelős).
2. Meg kell oldani az oktatók arányosabb kreditterhelését, szorgalmazni kell a PhD-fokozatok megszerzését.
3. Érdeemes az adózási témák nem csupán követő, de konstruktív, előre mutató kutatása és oktatása, amihez a nemzetközi szakirodalom alaposabb ismerete szükséges. Ez segíthetné a publikációs tevékenységet is.
4. Megoldást kell találni a szélesebb szakmai beágyazódásra, az etikai kérdésekkel való foglalkozásra. A szakma szerepe ebben döntő fontossággal bír majd, hiszen a könyvvizsgálók értékelése az üzleti partnerek, felügyeleti szervek számára is igen fontos most is, és az lesz még inkább.
5. Az oktatás fejlesztésébe fokozottabban vonják bele a szakma képviselőit; az oktatásban kapjon nagyobb hangsúlyt az állami intézmények számviteli és ellenőrzési munkájának elemzése.

Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Főiskolai Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>számvitel</i> mesterképzési szak <i>ellenőrzés és könyvvizsgálat; vezetői számvitel</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2008/8/V/15. (a Budapesti Gazdasági Főiskolán)	2016/1/VII/5/27. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A képzés nappali és levelező formában indul a *Pénzügyi és Számviteli Karon* (PSZK). A képzési követelményeknek való megfelelés biztosított: az alapozó ismeretekre vonatkozó 20-30 és a szakmai törzssanyagra vonatkozó 35-45 kredités előírás 30, illetve 35 kredittel teljesül és azok tartalma megfelel a követelményeknek. A differenciált szakmai ismeretek 31 kreditet képviselnek, a KKK erre 25-45 kredités határértéket határoz meg. A két specializáció – *vezetői számvitel*, illetve *ellenőrzés és könyvvizsgálat* – között a hallgatók választása csak a részidejű képzésben érvényesül, a nappali képzésben nem hirdetik meg mindkettőt minden évben az alacsony hallgatói létszám miatt. A gyakorlati ismeretek minimum 30%-os aránya teljesül (37 kredit). A szabadon választható tárgyakra vonatkozó minimumkövetelmény teljesül 9 kredit biztosításával. A diplomamunkáért 15 kredit jár, a *kutatómódszertan* 2. kurzus megfelelő felkészítést jelent a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez.

Pozitívumként említhető a tantárgystruktúra nem szétaprózódott jellege, a relatíve magas tantárgyi kreditérték (az alapozó tárgyaknál 4-5, a szakmai törzstárgyak esetében 5 kredit, illetve többségében 5 kredit a differenciált szakmai tárgyaknál).

A levelező képzési forma tanterve megfelel a nappali tagozatos képzés szerkezeti arányainak és tartalmi követelményeinek, így a különböző képzési formák egyenértékűsége biztosítható. Az óraszámok a nappali képzési formához képest 37%-os arányt képviselnek.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Simon Szilvia szakmai/tudományos megfelelése biztosított, gazdálkodás- és szervezéstudományokból szerzett PhD-fokozatot, 3 tantárgy tárgyfelelőse is a szakon, publikációs tevékenysége összhangban van a szak képzési profiljával. Mindkét specializációfelelős: Madarasiné Szirmai Andrea és Szekeres Bernadett PhD-fokozattal rendelkezik gazdálkodás- és szervezéstudományokból, 3 tantárgy tárgyfelelősei is a szakon, ezen belül 1-1 tantárgy felelősei az általuk vezetett specializációban. Valamennyien teljes munkaidőben foglalkoztatott főiskolai docensek.

A tantárgyfelelősök AT besorolású főiskolai docensek vagy tanárok, szakmai kompetenciájuk megfelelő. Valamennyi tárgyfelelős esetében a tantárgyfelelősség együtt jár az oktatásban történő részvétellel.

A képzésben részt vevő 38 oktatóból 34 AT besorolású. Az oktatók kreditterhelése nem haladja meg a jogszabályi határértékeket, a heti óraterhelés azonban több esetben 15 óra fölött van. Az oktatói kar beosztás szerinti megoszlása megfelelőnek tekinthető, életkor szerinti megoszlása sem tűnik problémásnak, arra viszont fel kell hívni a figyelmet, hogy az egy egyetemi tanár és 6-ból 5 főiskolai tanár 55 év feletti (s erre a C-SWOT analízisben nem hívják fel a figyelmet).

Tudományos háttér

A PSZK tudományos teljesítménye nem nevezhető kiemelkedőnek, de mindenképp elfogadható. Évente átlagosan 150 tudományos közlemény születik amelynek kb. 20%-a idegen nyelvű, bár vitathatatlanul nem az „A” kategóriás folyóiratokra koncentrálnak. Ez annyit jelent, hogy évente nagyjából 1,5 közlemény/fő a kibocsátás. Összességében látszik a karon, hogy törekszik a minél komolyabb helytállásra, hiszen konferenciákat szerveznek, és jelentős részt vállalnak az OTDK szervezésében.

A PSZK két jelentős OTKA-pályázatban vesz részt, melyek egyike közpénzügyekhez, a másik vállalkozásfinanszírozási témakörhöz kapcsolódik. 3 további pályázati projektben vállal szerepet, jelentős külföldi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. Fontos kezdeményezés a kettős diploma kiadásának terve.

Infrastrukturális feltételek

A képzés tantermi és számítástechnikai infrastrukturális feltételei biztosítottak, megfelelő a nyelvi laborokkal való ellátottság is. A pénzügyi-számviteli szoftverek alkalmazása pozitívumként említhető, igen jelentős (77) szoftverállomány áll rendelkezésre.

A könyvtári háttér vonatkozásában a 75.000 kötet, ebből 65.000 könyv megfelelő állománynak tekinthető, jelentős az idegen nyelvű könyvállomány, és kiemelkedő mind a könyvtári, mind a tanszéki folyóirat-előfizetés is, illetve a szakdolgozati adatbázis is jól szolgálhatja a hallgatói felkészítést.

A szakhoz kapcsolódó tananyagok minden hallgató számára hozzáférhetőek, ezek leggyakrabban olyan tankönyvek, amelyeket a főiskolai kollégák szerzői munkaközössége gesztorál. Pozitívumként értékelhető a kar jelentős tananyag-fejlesztési tevékenysége, ezen belül a *számviteli* szakterülethez kapcsolódó jelentős jegyzet/könyvkiadási aktivitás. Az e-learninges tananyagfejlesztés magyar/német/francia/angol nyelven 4 egyetem közreműködésével igen pozitív kezdeményezés.

A képzési létszám és kapacitás

A kapacitáskihasználtság az egyes felvett évfolyamok vonatkozásában a teljes idejű képzés esetében 0-63% között ingadozott a megelőző öt tanévben, 2013/14-ben 33% volt. A részidejű képzés vonatkozásában mindig közel 100%-os volt a kihasználtság, egyszer 100% feletti érték is előfordult, jelenleg 91%.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok és gyakorlatok aránya megfelelőnek tekinthető. Az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag tárgyai és a differenciált ismeretek esetében is jelentős a gyakorlatok szerepe, melyek a nappali tagozaton megfelelő létszám mellett működnek, jellemző az önálló feladatmegoldás, kiselőadásokra van mód, illetve fontos a házi dolgozatok készítésének szerepe is.

Az egyes modulok tárgyainak összehangoltsága biztosított, az egymásra épülés érvényesítése megoldott, az oktató-hallgatói kapcsolat kifejezetten erős, a viszonylag kis létszámú képzés (nappali tagozat) mellett ez biztosíthatónak tekinthető.

Kiemelendő a gyakorlati szakemberek részvétele a képzésben vendégoktatóként (3 fő), illetve egyéb vendégelőadások keretében, rendszeres meghívás formájában, mindemellett a főállású oktatók jelentős gyakorlati tevékenysége (pl. könyvvizsgálat, adótanácsadás területén) a hallgatók gyakorlati ismereteinek biztosítása szempontjából szintén fontos.

A nyelvi kompetenciák fejlesztéséhez a nyelvi laboratórium használata, az angol nyelvű BA-képzés tárgyai felvételének lehetősége (bár költségtérítés mellett), illetve az *angol nyelvű szakirodalom feldolgozás* szabadon választható tantárgy teremthet lehetőséget.

A számítógépes adatelemzés, a számvitel számítógépes támogatása, a könyvvizsgálat számítógépes támogatása és a pénzügyi döntések üzleti szimulációs szoftver alkalmazásával kurzusok biztosíthatják a számítástechnikai alkalmazások megismerését a hallgatók számára.

A kar Erasmus aktivitása mind kifelé, mind befelé megfelelőnek tekinthető, az egyetemi kapcsolatok száma, földrajzi orientációja kellően diverzifikált.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérésben kellően sok forma alkalmazására kerül sor, de a szóbeli vizsgák alkalmazása kevésbé gyakori (az alacsonyabb létszámú képzés a nappali tagozat esetében lehetővé tenné, mégsem élnek vele).

A szakdolgozati témaválasztásban alkalmazott rendszer megfelelőnek minősíthető, jellemző a képzési profilnak megfelelő számviteli témák választása, a hallgatók irányítása a témaválasztásban a specializációjuknak megfelelően a 3. szemeszterben. Pozitívumként említhető a legalább 3 konzultáció biztosítása a hallgatók számára, illetve a kötelező *kutatásmódszertan* 2. tárgya a 3. szemeszterben. Ez megfelelő felkészítést jelent a hallgatók számára a szakdolgozat elkészítéséhez, és a kutatási érdeklődés felkeltésére is alkalmas.

A záróvizsga vonatkozásában a szakdolgozatok megfelelő értékelése az opponensek általi bírálat révén biztosított (melynek során a kari oktatók mellett a téma jellegének megfelelően külső szakemberek bevonására is sor kerül), a képzés menete közbeni komplex számonkérések (szigorlatok) hiányában pozitívumként értékelhető a komplex szóbeli vizsga intézménye, melynek révén a hallgatók két tétel keretében adnak számot tudásukról, ez biztosíthatja a hallgatók felkészültségének megfelelő mérését.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésben az összes jelentkező száma a felvételi keretszám 32-277%-a között jelentősen ingadozott, egy év kivételével meghaladta a keretszámot, de az első helyes jelentkezések száma sohasem érte el a felvételi keretszámot, a felvettek száma az utóbbi 4 évben 15-19 fő között mozgott.

A részidejű képzésben az összes jelentkező száma mindig legalább 3-szorosa volt a keretszámnak, az első helyes jelentkezések száma is mindig meghaladta a keretszámot, a felvettek száma is mindig elérte vagy legalább megközelítette a keretszámot, de abszolút értékét tekintve a korábbi 92 fős csúcstétéről 59 főre csökkent.

A kiadott diplomák száma nagyon alacsony mind a nappali, mind a levelező képzésben a két évvel korábbi felvételi létszámhoz képest, tehát jelentős a lemorzsolódás problémája. A 2009 és 2012 között felvett hallgatók mintegy 40%-a szerzett 2014-ig diplomát. A belépési kritériumtárgyak nem teljesítése miatti újrafelvétel torzító hatása megdőbentő.

A demonstrátori rendszerbe történő bekapcsolódás biztosított a hallgatók számára. A kar keretei között működő szakkollégium tevékenysége, illetve a TDK-aktivitás is megfelelőnek minősíthető a tehetséggondozás szemszögéből, bár az OTDK eredményesség nem túl jelentős. A Biztos Jövő Ösztöndíj, illetve a tudományos és szakmai ösztöndíjak rendszere pénzügyileg támogatja a tehetséggondozás rendszerét.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelős és a specializációfelelősök, illetve a tanszékvezetők közötti munkamegosztás megfelelőnek tekinthető, a szakfelelős érdekérvényesítési képessége a különböző kari fórumok felé erős.

Megfelelő gyakorisággal kerül Kari Tanács illetve Szenátus elé a kar oktatási stratégiájának megvitatása, oktatási eredményességének értékelése (képzési portfólió átalakítására vonatkozó igény, nappali-levelező képzésben résztvevők aránya, keresztféléves képzés létjogosultsága).

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskola minőségügyi tevékenységének első irányítási rendszere az EU-s ENQA/2005 ESG sztenderdjei alapján 2005-ben kezdte meg működését. A minőségfejlesztési tevékenység eredményeképpen a főiskola 2010-ben Felsőoktatási Minőségi díj elismerésben részesült. 2012-re elkészült egy MSZ EN ISO 9001:2009 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer is, amelyet egy független cég évente auditál. A főiskolán belül a PSZK hozott létre elsőként ISO tanúsítványon alapuló rendszert. A Minőségirányítási Kézikönyv megfogalmazta az intézmény minőségpolitikáját, a minőséggel kapcsolatos küldetésnyilatkozatát, továbbá létrejött a minőségügy főiskolai és kari szintű struktúrája, élén a Minőségirányítási és Értékelési Bizottsággal, valamint a Minőségügyi Irodával. Az éves minőségügyi tevékenység mérésére kidolgozták és bevezették az EFQM Kiválósági Modelljének megfelelő, 9 kritériumot tartalmazó önértékelési rendszert.

Az oktatók alkalmazása, kinevezése az előírt kari követelményeknek és a kapcsolódó jogszabályoknak megfelelően történik. A nemrég bevezetett oktatói önértékelési rendszer alapján pedig az oktatók szakmai és módszertani fejlődése is biztosítottnak látszik. A belépő oktatóknál a belső/külső arány vonatkozásában jelentős mértékben támaszkodnak saját hallgatóik kinevelésére, előléptetésekre, a külső forrásokra történő támaszkodás az egyetemi/főiskolai tanárok utánpótlása szempontjából biztosíthat megfelelő megoldást.

A kiemelt tantárgyak esetében a hallgatói körben kérdőíves felmérés alapján kerül kiértékelésre a tananyag és az előadások, szemináriumok színvonala. A kérdőíves felmérések, a kor szakmai elvárásainak és a szakma tudományos eredményeinek figyelembe vételével a kötelezően előírt tankönyveket frissítik, és az oktatásmódszertan is rendszeresen fejlesztésre kerül. A rendszeres záróvizsgaelnöki értékelés pozitívumnak tekinthető a kimeneti minőség értékelése szempontjából.

A felvételi rendszer igen komplex értékelést biztosít a bemeneti minőségbiztosítás szempontjából, a más szakról, karról vagy intézményből érkezett hallgatók felzárkóztatása is szabályozott (az intézményen belülről érkező nem *pénzügy és számvitel* alapszakos hallgatók esetében már az alapképzés keretében van lehetőség pótlólagos kurzusok felvételére). Ugyanakkor a hallgatók jelentős lemorzsolódása, későbbi végzése, újrafelvétele figyelmeztető jel. Mindemelllett nem állnak rendelkezésre statisztikák a 'belső', illetve 'külső' hallgatók lemorzsolódásában mutatkozó különbségek vonatkozásában.

A Diplomás Pályakövetési Rendszer jól kiépített, a végzett hallgatók elhelyezkedési tapasztalatai tekintetében a szakterületnek megfelelő elhelyezkedés biztosított, jelentős a szerepvállalás mind a fővárosi, mind a vidéki, részben pedig a külföldi munkaerőpiaci igények kielégítése szempontjából is.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az elemzés igen alaposnak minősíthető, a legfontosabb kérdések a szak jövőjével kapcsolatban az alábbiak:

- A főiskolai/egyetemi tanárok utánpótlására vonatkozóan van-e megfelelő stratégia (a gyengeségek között nem szerepel a probléma).
- A kutatási eredmények jobb beépítése a tananyagokba, szervezettebb kutatások folytatása olyan *gyengeség*, amelyen feltétlenül javítani kell.
- Az oktatók leterheltségéből és a magas publikációs elvárásoknak való egyidejű megfelelésből következően a vállalati szférába történő elvándorlás veszélye megjelenik, ugyanakkor az oktatási színvonal visszaesésének veszélye az önértékelésben nem jelenik meg.
- -A szakdolgozati konzultációk nagy leterheltséget jelentő problémája és a nagy létszámú szemináriumok minőségrontó hatása a részidejű képzésben jelentős nehézség.

Veszélyeztető és korlátozó tényező is egyben a Budapesten, illetve az országon belüli gazdasági képzőhelyek magas száma, amely ugyanakkor a versenyképesség javítását eredményezheti.

Hiányzik az elemzésből a duális képzésre való nyitottság kérdése, a nappali tagozatos hallgatók korai munkaerőpiaci belépésének esetleges hatékonyságrontó szerepe, a külföldi hallgatók képzésének realitása, a magyar hallgatók külföldi elvándorlásának problémája.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Megfontolandó a kapacitásoknak a nappali és a levelező képzési forma közötti átcsoportosítása.
2. Javasolt az oktatói állomány tudományos munkájának erősítése, oktatással való leterheltségük csökkentése, de legalább az aránytalanságok megszüntetése.
3. A jelentős mértékű lemorzsolódás és az újrafelvételi tendenciák tükrében a más intézményből/szakról érkező hallgatók felzárkóztatási rendszerének átalakítása javasolt, amit különösen indokol, hogy a belépő hallgatók kb. 50%-a más intézményből s kb. 40%-uk nem *pénzügy és számvitel* alapszakról érkezik.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és társadalomtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>számvitel</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/9/XIII/3/16.	2016/1/VII/5/28. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre.

Minőségértékelés

1.A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szak levelező formában folyik 460 óra összórászamon. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és a gyakorlat aránya nagyrészt alkalmasak a KKK-ban felsorolt kompetenciák elsajátítására. Az alapozó ismeretek 26 kreditet, 6 tantárgyat tartalmaznak, a szakmai törzsanyag pedig 44 kreditet és 10 tárgyat, amelyek közül egy az *üzleti jog blokk* három tárgya közül választható. A szakon méretgazdaságossági okok miatt nem indítanak specializációkat, annak ellenére, hogy a szak indításakor kettőt (*vezetői számvitel, ellenőrzés és könyvvizsgálat*) akkreditáltak. A differenciált szakmai ismeretek ennek megfelelően 35 kredit értékben közös tárgyakat tartalmaznak (ebből 15 kredit diplomatervezés), ezt követően azonban a hallgatóknak lehetőségük van e két irányt részben lefedő modulok (9 kredit) mentén specializálódni. A hallgatók hat kredit értékben szabadon választhatnak tantárgyakat az egyetem kínálatából. A tanterv szerint az 1. és 3. félév csak 26 kredittel rendelkezik, a 4. félév viszont 39 kredites. Ez nem felel meg az elvárt 30 kredit/félév +- 10%-os elvárásnak! (A 2. félév 29 kredittel rendben van.)

Mind az írott tananyagok, mind pedig az előadás-diák, továbbá a kijelölt kötelező és ajánlott szakirodalom korszerű, aktuális információkat tartalmaz.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Ormos Mihály, a modulvezetők és a tantárgyfelelősök nagy szakmai és oktatási tapasztalattal, tudományos fokozattal és területükön megfelelő és kellő számú publikációkkal rendelkeznek. A szak csaknem valamennyi oktatója az egyetem főállású dolgozója, 20 oktatóból mindössze egy vendégoktató (professor emeritus) és két AE oktató besorolású oktató. Az óraterhelések sem intézményi, sem szakos vonatkozásban (levelező képzés miatt ez érthető is) nem mutatnak magas kontaktóra terhelést, egy oktatónál sem haladja meg a 8 óra/hét értéket az intézményi szintű terhelés. Hat oktató intézményi kreditterhelése viszont 25 kreditnél magasabb, ami magas oktatói terhelést jelez. Az oktatói korfa ideálisnak mondható, nagyjából egyenletes megoszlású. A szakot gondozó szakcsoport 3-3 docensből és adjunktusból, egy tanársegédből és két doktorjelöltből áll.

Tudományos háttér

A szakfelelős és a szak oktatói mind kellő számú és minőségi – a szakhoz is kötődő – publikációs aktivitással rendelkeznek, kutatási projektjeiken keresztül is kapcsolódnak a szakhoz, a felsőoktatáson kívüli szakmai tevékenységük is szoros kapcsolatban van a mesterszakon oktatott diszciplínákkal. Több oktatónak megjelent publikációja a *Web of Science* adatbázisban jegyzett folyóiratban, illetve a *Cour des Comptes Européenne* című folyóiratban. Kiemelkedő eredményeket értek el az emisszió-kereskedelmi rendszerek számviteli kérdéseit illetően. A szak oktatói több konferencián tartottak előadást, nemzetközi publikációs és kutatási aktivitásuk kimagaslóan elismerésre méltó. A szakok közötti együttműködést leginkább a tantárgyaik átiktatása jellemzi.

Infrastrukturális feltételek

A BME központilag menedzselt infrastrukturális feltételei kielégítőek. A BME 12 db 300-600 fős előadó teremmel, 24 db 121-250 fős előadóteremmel és 199 db 12-120 fős tanteremmel rendelkezik. A termek mindegyike táblával és vetítési felülettel ellátott, a 100 főnél nagyobb termekben fixen szerelt projektor is működik. Jó az internetes hálózat. A képzés kihasználja az egyetem irigylésre méltó helyzetét. Külön szintet biztosított a szak számára az egyetem, ahol jól felszerelt előadóterem és számítástechnika áll az oktatás rendelkezésére.

Az ország egyik legnagyobb könyvtára a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár: a BME OMIKK. A BME OMIKK-ban Gazdaságtudományi Olvasó működik, és a kar valamennyi szervezeti egysége tanszéki könyvtárat is működtet. Az Egyetemi Tankönyv és Jegyzetbizottság saját kiadót és könyvesboltot is működtet, ahol a jegyzeteken kívül szakkönyvek, nyelvkönyvek is beszerezhetők. Minden

tárgyhoz magas színvonalú tananyagokat és oktatási segédleteket (videofelvételeket, ppt-s diásokat az előadásokról) biztosítanak, melyeket minden évben értékelnek a hallgatók.

Az Egyetem Karrier Irodája segítséget nyújt a hallgatók számára többek közt az önéletrajzírásban, a karriertervezésben, valamint az álláskeresésben. A BME Copy fénymásoló szalon pedig lehetőséget biztosít a nyomtatásra, fénymásolásra, szkennelésre, laminálásra és spirálozásra.

Az információáramlást szolgálja a kari HÖK honlapja, melyre folyamatosan információkat töltenek fel a karon történekekről, valamint a különböző pályázati lehetőségekről. A hallgatókkal való kapcsolattartást segíti a kari HÖK Facebook-oldala is. A Hallgatói Önkormányzat számos rendezvényt szervez, melyek főként a közösségépítést és a közösségformálást szolgálják.

A képzési létszám és kapacitás

Az intézmény személyi és tárgyi képzési kapacitása jóval túlmutat a jelenlegi hallgatói létszámon. Jelenleg országosan is kiemelkedő a BME *számvitel* (levelezős) mesterszakára felvettek létszáma. Az önköltséges levelező képzést tekintve ide jelentkezők a legtöbben első helyen, míg az állami finanszírozott képzésnél évek óta többszörös a túljelentkezés. Az elmúlt hat év alatt a képzésre felvett hallgatók száma megnégyszereződött, de a 2014/15-ös tanévben felvettek még így is a 150 fős felvételi keretszámnak csak a 63%-át teszik ki.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tudásátadás módjai megfelelőek, a többi, hasonló irányú felsőoktatási intézményével azonosak. Az önértékelés szerint a képzés alapvető célja a gyakorlatias szemlélet elsajátítása. A szakon oktatott 29 tantárgyból azonban mindössze 6-nál van szeminárium, a többinél csak előadás. Rugalmas, hallgatóbarát az oktatás megszervezése, mivel a hallgatók munkahelyi elfoglaltságától függően szabadon választhatnak a pénteki vagy a szombati előadások között.

A képzés struktúrája jól szolgálja a hatékony ismeretátadást. Az egyéni munka elvárt a szak több tárgya esetén, és biztosított az egyéni konzultációs lehetőség az oktatók fogadó óráin kívül is. Előtérbe helyezik a kreatív feladatmegoldásokat, növelve a hallgatók problémamegoldó képességét.

Az egyetem nem indítja a *pénzügy és számvitel* alapképzési szakot; a *számvitel* mesterszakra különböző alapszakokról érkezők a hallgatók, így a pénzügyi, számviteli, adózási ismereteik különböző színvonalúak lehetnek. A mesterszak tantárgystruktúráját sikerült úgy kialakítani, hogy az első félévben mindenki számára mód nyílik a felzárkózásra, a későbbi mestertárgyak megalapozására. A kompetenciafejlesztés eredményessége több szalon is visszacsatolásra kerül, amelynek igen fontos része a piaci visszacsatolás.

A tananyagok és a szakirodalom korszerű, a szakmai törzstárgyak, valamint a differenciált szakmai ismeretek tárgyai saját egyetemi-kari jegyzetekkel, tankönyvekkel támogatottak.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatók kommunikációs készségeinek fejlesztését segítené, ha emelkedne a szóbeli számonkérés aránya. A szigorlatok és a záróvizsga kivételével ugyanis jelenleg a szak valamennyi tárgyánál kizárólag írásbeli a számonkérés.

A kollokviummal és a gyakorlati jeggyel záró tantárgyak aránya ideális minden félévben. Az alapozó és a szakmai törzstárgyak kétharmada kollokviummal zárul. A gyakorlati jegyek aránya a differenciált szakmai ismeretek esetében 50%-ra, míg a modulok és a választható tárgyak esetében 100%-ra tehető. A csoportfeladatok kifejezetten a gyakorlati jeggyel záródó tárgyaknál dominálnak. A zárthelyi és vizsgadolgozatok jól visszakerik a leadott ismeretanyagot. Minden oktató biztosítja az egyéni konzultációs lehetőséget az oktatott tárgyaik esetén.

Dicséretesnek és az alapképzéseknél is általánosságban bevezetendőnek tartjuk, hogy a hallgatóknak *számvitelből* és *pénzügyből* is – a bolognai rendszert megelőző ötéves képzéshez hasonlóan – szigorlatozniuk kell, amikor is egy előre meghirdetett tételsor alapján adnak számot a képzés ismeretanyagának átfogó elsajátításáról. Nagyfokú oktatói rugalmasságot jelent, hogy a hallgatók a szorgalmi időszakban is szigorlatozhatnak, melynek sikerességét szigorlati felkészítő előadások segítik.

Egyedülálló a szakdolgozati témaválasztásra kidolgozott hallgatói adminisztrációs rendszer (MAR). Ez az elektronikus rendszer a téma- és konzulensválasztás folyamatától a témakiírás, dolgozatleadás feladatain, a záróvizsgára jelentkezők és beosztáson keresztül a záróvizsga és diplomamunka-védés folyamatáig, adminisztrálásáig az egész folyamatot átfogja, útmutatókkal segítve a hallgatókat, naprakész tájékoztatókkal ellátva a tanárokat a folyamat állásáról.

A záróvizsgáknál – a szigorlatokhoz hasonlóan – *pénzügyi és számviteli* tételsor (1-1 tétel) alapján, szóbeli vizsga

keretében adnak a hallgatók számot a képzés ismeretanyagának átfogó ismeretéről, és a diplomamunka is megvédésre kerül.

A folyamatos hallgatói visszajelzések (órai reakciók, tantárgyszintű megkérdezések, OHV) mellett a hallgatók tudásának elmélyülését mérő szigorlatok (és szigorlati felkészítők), a diplomamunkák egyéni konzultációi, illetve a záróvizsga is visszacsatolást ad az értékelés megfelelő voltáról. Ezek az információk (a jellegükből adódóan) közvetlenül eljutnak az érintett oktatókhoz, így az oktatástechnikai és számonkérési korrekciók is rövid időn belül megtörténnek.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A *számvitel* mesterszakot eddig 165 hallgató fejezte be, de közülük mindössze 49%-nak sikerült diplomát kapnia (81 fő). Ennek valamiféle magyarázatára, az okok feltárására nem került sor. Az alapképzésnél gyakran előfordul ilyen aránytalanság, ami általában a nyelvvizsga hiányára vezethető vissza. Itt azonban ez nem jöhet szóba, hiszen a felvett hallgatók több mint 90%-a nyelvvizsgával rendelkezett. Az elmúlt öt évben mindössze két olyan végzős hallgató volt, akinél a nyelvvizsga hiánya akadályozta meg a diplomaszerezését.

A tehetséggondozást szolgálják a karon a Tudományos Diákköri Konferenciák, a hallgatói „önképzés” (pl. Liska Tibor Szakkollégium) támogatása és természetesen a tehetséges hallgatók kari tudományos munkákba való bevonása (demonstrátorként, ösztöndíjasként) is. Szintén a belső tehetséggondozás részének tekinthetőek az évente megrendezésre kerülő kari, országos és nemzetközi esettanulmányi versenyek, illetve az erre való módszertani felkészítés is. Tekintettel azonban arra, hogy levelező képzésről van szó, ahol a hallgatók 90%-a munka mellett képzzi magát (a képzésre a bekerülés minimális bemeneti követelménye három, szakmában eltöltött gyakorlati év), a hallgatók nehezebben vonhatók be a különféle tanulmányi versenyekbe, TDK dolgozat írásába, demonstrátori munkába, jelentkezésük a PhD képzésre is minimális.

A képzés sikerét jelzi, hogy a Magyarországon jelen lévő nagy könyvvizsgáló cégek számára komoly referenciát és előnyt jelent, ha egy állásajánlatukra a BME-n végzett hallgató jelentkezik. Évente több konkrét állásajánlatra kapnak a tanárok információt e cégek vezetőitől és az ott dolgozó végzett hallgatóktól, a pályázati felhívásokat közzéteszik a hallgatók levelezési listáján.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak megfelelően beágyazott a kar és az egyetem működési és döntéshozatali folyamataiba, ennek megfelelően az érdekérvényesítő képessége is biztosított. A szakfelelős magas színvonalon biztosítja a képzés tartalmi és szervezési folyamatainak rendezettségét, együttműködve a kari vezetéssel. A szakfelelős munkáját a szakterületi szakbizottságok támogatják, amelyeknek tagjai az érintett tanszékek vezetői, a kar vezetésének képviselőiben a dékán vagy az oktatási dékánhelyettes, valamint a hallgatók képviselői. Valamennyi szakmai, személyi és fontos hallgatói probléma esetében a dékán kikéri az illetékes kari szakbizottság és a Hallgatói Önkormányzat véleményét. A Kari Tanács dönt a tantervmódosításról, esetleges specializációkról, a szükséges erőforrások elosztásáról, és értékeli a szakon folyó oktatás tapasztalatait. Ezen témák előkészítése a szakfelelős, a szakbizottságok, a kari Oktatási Bizottság feladata. A *számvitel* mesterszak folyamatainak monitorozása, fejlesztése az Üzleti Tudományok Intézet Részidős és Továbbképzési Központ feladata, annak vezetői, bizottságai és a Hallgatói Iroda menedzserei végeznek aktív ez irányú tevékenységet.

A hallgatókat érintő szabályzatok a törvényi előírások figyelembe vételével, az intézményi sajátosságoknak megfelelően kerültek kidolgozásra. A hallgatók többsége nem ismeri a szabályzatokban foglaltakat (kivételt képez ez alól a Tanulmányi és Vizsga Szabályzat, valamint a Térítési és Juttatási Szabályzat), így általában a Hallgatói Önkormányzathoz fordulnak a felmerülő kérdéseikkel.

A Hallgatói Önkormányzat komoly szerepet vállal az intézmény működésében és a döntéshozatalban. A törvényi előírásnál magasabb létszámmal (szavazati jogú tagok egyharmada) vannak jelen a kar legfőbb döntéshozó szervében, a Kari Tanácsban. A kapcsolat a kar vezetése és a Hallgatói Önkormányzat kari vezetése között kiváló, mindkét fél érdekelt és motivált abban, hogy a hallgatók igényeit és véleményeit figyelembe vegyék. A hallgatói beszélgetésen pozitívumként emelték ki a résztvevők, hogy oktatóik rendkívül hallgatóbarátok és segítőkészek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A szakot gondozó kar tevékenységének minden elemét TQM szemléletű vezetési módszerekkel irányítja. Minőségbiztosítási rendszerük irányítása és működtetése a Kari Minőségfejlesztési Bizottság feladata. E bizottság a TQM vezetési filozófia elveinek megfelelően – a kar és a szervezeti egységek vezetőinek minőség iránt érzett felelősségét is hangsúlyozva – a Dékáni Tanács tagjaiból áll. A Kari Minőségfejlesztési Bizottság ezt a tevékenységét a Kari Tanács állandó, munka- és szakbizottságainak folyamatos bevonásával látja el.

A szakon kizárólag a legkiválóbb oktatók vehetnek részt a képzési folyamatban. Ennek monitorozására az Oktatás Hallgatói Véleményezésnek (OHV) rendszere a legalkalmasabb, amely a tanóra színvonala, a számonkérések rendszere és a kiadott segédanyagok minőségével kapcsolatos elemeket vizsgálja. Csak az az oktató vehet részt a képzésben, aki folyamatosan 3,5 feletti minősítési mutatóval rendelkezik. Egyedülálló, hogy az OHV adatok pénzügyileg is visszacsatolásra kerülnek, hiszen az egyes szervezeti egységek kari költségvetési támogatási algoritmusa tartalmazza ezeket az eredményeket is: ha valamelyik tanszék magas minősítést kap a hallgatóktól, akkor ez többlet-finanszírozásban ölt testet.

A Diplomás Pályakövető rendszert, a végzett hallgatók visszacsatolási rendszerét az egyetem Diákközpontja működteti. A felmérések fontosabb tapasztalatait a kar vezetői rendszeresen áttekintik, és a szakok tantervei és a tananyagok fejlesztésében figyelembe veszik.

A hallgatói pályaeértékelést és pályakövetést részben már az is meghatározza, hogy 3 év szakmában eltöltött gyakorlat a minimális bemeneti követelmény a képzésre. Ezzel összefüggő tapasztalatuk, hogy a hallgatók 90%-a aktívan dolgozik. A képzésben részt vett hallgatókkal több fórumon rendszeres kapcsolatot tartanak, így igen nagyszámú visszajelzéshez jutnak, ami alapján az látszik, hogy a képzés elvégzése nagymértékben támogatja a hallgatók előrelépését. Tapasztalatuk szerint az évfolyamonként szervezett levelezési lista jó kapcsolati rendszer, sok hallgató a képzés elvégzése után is folyamatosan tartja egymással és a BME-vel is a kapcsolatot.

2007-ben, a szak indításakor, a MAB a támogató határozatban kritikaként fogalmazta meg, hogy „nem szerencsés, hogy az adózás I. a 2., az adózás II. a 4. félévben szerepel; ugyanez a helyzet a vezetői számvitel I. és II. tantárgyaknál is. A képzés célja így is megvalósítható, de oktatásmódszertani szempontból megfontolandó a két féléves tárgyak egymást követő félévekben történő oktatása.” Ebben a tekintetben a tantervben nem történt változás.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A szakon végzett hallgatók biztos és alapos nemzetközi számviteli, adózási és könyvvizsgálati ismeretekkel rendelkeznek, köszönhetően a szakot gondozó tanszék magas színvonalú oktatói és kutatói teljesítményének, szakmai kompetenciájának, publikációs aktivitásának, ideális korösszetételének, közösségi és tudományos műhelyének, a kari és az egyetemi vezetés támogatásának.

A C-SWOT elemzésben felsorolt *korlátok* több hazai felsőoktatási intézmény üzleti képzéseinek önértékeléseikhez hasonlóak, pl. a törvényi szabályozás változásából eredeztethető kiszámíthatatlanság, valamint a finanszírozás kérdésköre.

A kar az egyetemen belül törekszik a működőképesség biztosítására a képzés, a kutatás és a kapcsolódó külső finanszírozási források (projektek) bevonásával.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a mintatantervben szereplő féléves kreditszámok kiegyenlítése a jogszabályi előírásoknak megfelelően.
2. Felhívjuk a figyelmet, hogy a teljes munkaidejű oktatók 1/3-ának az oktatói terhelése éppen a kritikus határnál tart (18-ból 6-nak van 25 fölötti kreditje).
3. Bővíteni javasoljuk a kiscsoportos foglalkozások, a gyakorlati jeggyel záruló tárgyak és a szóbeli vizsgáztatások számát.
4. A tantárgyak elnevezéséből nem derül ki egyértelműen, hogy alap- vagy mesterszakos tárgyról van-e szó. Javasolt a differenciált szakmai ismeretek tárgyneveinek jobb megfeleltetése a szak KKK-jában megnevezett ismeretekhez.
5. A jövőben biztosítani kellene az idegen nyelvű képzés lehetőségét. Az idegen nyelvű képzést akkreditáltassák a MAB-bal.

Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
számvitel mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2008/5/VIII/4/12.	2016/1/VII/5/29. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, magyar nyelvű képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Teljes idejű és részidejű (levelező) képzést folytatnak magyar nyelven.

A képzés tartalma, felépítése a KKK-nak megfelelő. Az ismeretkörök illeszkednek a KKK-ban meghatározott, kialakítandó kompetenciákhoz. Az egyes tantárgyakat – két esettől eltekintve – fele előadás - fele gyakorlat struktúrában oktatják, a számonkéréseket tekintve a kollokviumok és gyakorlati jegyek aránya erősen a kollokviumok irányába tolódik (14 kollokvium vs. 7 gyakorlati jegy). A tananyagok korszerűek, rendszeresen felülvizsgálatra kerülnek. A képzés mind formailag, mind tartalmilag eleget tesz a *számvitel* mesterszakkal szemben támasztott követelményeknek.

A képzésben használt tananyagok, oktatási segédletek naprakészek, színvonalasak.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Bács Zoltán habilitált egyetemi docens, 21 éves oktatási tapasztalattal, 16 éves vezetői tapasztalattal rendelkezik. Az MTMT-ben fellelhető adatok alapján összesen öt folyóiratcikke jelent meg, ebből egy idegen nyelven. Tudományos közleményeinek száma 48, Hirsch indexe 2, független hivatkozásainak száma 9. A szak oktatói gárdája a követelményeknek eleget tesz. A képzés tantárgyainak száma 21 (a szabadon választható tárgyak nélkül), a képzésben 23 oktató vesz részt, közülük 16 tantárgyfelelős. Tudományos fokozata minden oktátónak van. Az AT/AE/V arány 19/4/0, ami megfelel az elvárásoknak.

A heti óraterhelés sok oktató esetén meghaladja a 12-t, néhány esetben a 16-ot is, ami meglehetősen nagy szám, különösen annak tükrében, hogy az akadémiai előmenetel szempontjából kifejezetten jelentős tudományos teljesítményt várnak el az oktatóktól a doktori iskolában.

Tudományos háttér

A képzéshez kapcsolódó kutatási műhely motorja a doktori iskola. Az oktatói állomány fiatal, dinamikus és a doktori iskola által meghatározott magas követelmények teljesítése szempontjából motivált. Az egyes szakok mögött álló intézetek kutatási szinergiáját nem lehet felfedezni, leszámítva a *módszertani, statisztikai* területet. E terület képviselői szívesen dolgoznak együtt a *gazdálkodástudományi* műhelyek bármelyikével, és az általuk elért eredmény nemzetközi szinten is elismerésre méltó.

Az oktatók többsége az általa oktatott tárgyaknak megfelelő kutatási tevékenységet végez, bár vitathatatlanul van a kutatási munkának némi agrárjellege.

A mesterképzéseknek egyik alapvető célja, hogy felkészítsenek a PhD képzésbe történő felvételre és tudományos munkák végzésére. E tekintetben a szakot gondozó Számviteli és Pénzügyi Intézet korrekt módon jár el, hiszen a tanszékeken folyó kutatásokba bevonják a mesterszakos hallgatókat, akik így képet kapnak a tudományos munka sajátosságairól.

Infrastrukturális feltételek

A szakon folyó képzés általános infrastrukturális feltételei kiválóak. Mind az oktatók, kutatók, mind a hallgatók elhelyezése a hazai színvonalat tükrözi. A kampuson néhány új és jónéhány régebbi épületben folyik a képzés. Az épületek és az előadótermek jó színvonalon karbantartottak vagy újak. A kari integráció csak a közgazdasági könyvtár szempontjából okozott gondot. A gazdálkodástudományi kötetekkel való ellátottság megfelelő, az utóbbi években a friss irodalom beszerzése pénzügyi nehézségekbe ütközik. A könyvtári állomány kiegészül az elektronikus hozzáférésű

szakirodalommal és tananyagokkal. Az általános és speciális adatbázisok a könyvtári laboratóriumokból vagy otthoni gépekről is elérhetők.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzés felvételi keretszáma évente maximálisan 80 fő, a felvettek száma összesen 187 fő (41, 39, 34, 41, 32). A levelező képzés keretszáma évente maximálisan 93 fő, a felvettek száma 111 (25, 7, 28, 28, 23). Valójában csak intézményi döntés kérdése, hogy meddig éri meg a részidős képzés folytatása.

A csökkenő hallgatói létszámhoz képest a kapacitások mára túlméretezettek.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés során a tudásátadás struktúrája, módja megfelelő, a hazai gyakorlattal teljes mértékben harmonizál. Az előadás-gyakorlat arány az érintett diszciplínák területén még épp elfogadható. Az órai foglalkozások mellett több szakmai tantárgy esetében elektronikus tananyagok is biztosítják a feldolgozásra kijelölt tananyag hatékony feldolgozását. A csoportos és egyéni feladatok aránya elfogadható. Az oktatók beszámolóiban kifejezetten törekednek arra, hogy az új tudományos eredmények bekerüljenek a tantárgyak oktatásába.

Mindezek alapján a képzés a *számviteli* szakma elvárásainak megfelelő kompetenciákat közvetít a hallgatók felé.

Értékelés és ellenőrzés

A képzésben megjelenő 21 tantárgyból 14 zárul kollokviummal, 7 pedig gyakorlati jeggyel. Mesterszakon ez némileg eltúlzott arány a vizsgával záruló tárgyak javára. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy több esetben a vizsgára bocsátás feltételeként gyakorlati jellegű számonkérések is megjelennek.

A szakdolgozati témaválasztások jók, a munkák kidolgozottak. *Vállalkozások gazdasági és pénzügyi elemzése* témával a szakdolgozatok 20%-a foglalkozik, *vállalatfinanszírozással* 16%, *számviteli rendszerek értékelésével* 14%, *nemzetközi számvitellel* 14%, de megjelenik a szakdolgozat témák között 8%-os súllyal a *vállalatértékelés* is. A szakdolgozatok bírálati alaposak, valóban szakmaiságot tükröznek.

A záróvizsga során a hallgatók szakmai műhely keretében adhatnak számot tudásukról.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban a teljes idejű képzésben 96 diplomát adtak ki (-, -, 31, 36, 29), a levelező képzésben 56 hallgató kapott diplomát (-, 8, 13, 19, 16). Nyelvvizsgahiány miatt mindössze 2 hallgató nem kapott diplomát közvetlenül a záróvizsga után, ami leginkább annak köszönhető, hogy a *pénzügy és számvitel* alapszak olyan nyelvismeretet követel, ami elegendő a mesterszak elvégzéséhez is.

A mesterszak egyik alapfeladata, hogy felkészítse a hallgatókat a doktori képzésre való továbblépésre. E tekintetben az intézmény jól láthatóan törekszik arra, hogy a tehetséges hallgatóknak valóban legyen esélyük erre. A kar és a képzés hallgatói komoly energiákat fektetnek a tudományos diákköri munkába is. Az elmúlt hét évben 9 kari TDK-át szerveztek. Kiválóak a karnak az OTDK-n elért eredményei.

A mesterszakon végzett hallgatók jelentős része könnyedén el tud helyezkedni.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *számvitel* mesterszak a Gazdaságtudományi Kar gondozásában van, az oktatott tárgyak szinte mindegyike a karhoz kapcsolódik. A szak menedzselése a Számviteli és Pénzügyi Intézet koordinálásában történik a szakfelelős és a szakreferens irányításával. A szak felelőse egyben az egyetem kancellárja, az intézet igazgatója és az egyik tanszék vezetője, így értelemszerűen a szak magas szinten képviselve van mind a kari, mind az egyetemi döntéshozatalban.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A Debreceni Egyetem karokra lebontott minőségbiztosítási rendszert működtet. Az egyetem minőségbiztosítási rendszerének 2014-2015. évi fejlesztési irányairól szóló dokumentuma leírja és megerősíti a kari szintű Minőségügyi Bizottságok feladatait. A bizottság a beiskolázással, a tantárgyak meghirdetésével, a hallgatói értékelésekkel, az oktatók folyamatos értékelésével, az információs folyamatokkal, a szabályzatokkal kiemelten foglalkozik. A visszajelzések kiértékelése és feldolgozása tanszékenként, illetve oktatónként is változhat.

Kimondott cél, hogy kizárólag fokozattal rendelkező kollégák kerülhessenek be a kar oktatói állományába, ennek megfelelően ezt mint bemeneti kritériumot alkalmazza a kar a jövőben.

Az oktatók értékelése mind a szak vezetője részéről, mind a hallgatóság részéről periodikusan megtörténik. A hallgatói visszajelzések papír alapon kerülnek feldolgozásra, az online kidolgozás indokolt. Sajnálatos, hogy a hallgatói minősítések eredményeként megszületett döntések nincsenek megfelelően visszacsatolva a hallgatók felé.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis nem szakspecifikus információkat tartalmaz, hanem általános, az intézmény szakjaira vonatkozik. Természetesen vannak az elemzésben releváns felvetések, de azok nem kifejezetten a *számvitel* mesterszakra vonatkoznak. A *veszélyek* között említett tételek is lényegében bármely felsőoktatási intézmény anyagában lehetnének: a hallgatói létszám csökkenése (demográfiai okok miatt); a szakmai utánpótlás problémái; a pénzügyi stabilitás és a megfelelő szintű állami támogatás hiánya az oktatásban és kutatásban; alacsony bérek az oktatás-kutatásban dolgozók valamennyi szintjén stb.

A felsőoktatás finanszírozásának jelenlegi rendszere, mint korlátozó tényező, nehezen fogadható el, hiszen – ahogy az önértékelésből is kiderül – lényegében minden hallgató államilag finanszírozott. A helyzet vitathatatlannal bizonytalan, így a változásra való felkészülés jegyében inkább a *veszélyek* között említhető, semmint a külső korlátozó tényezőknél.

A *veszélyekre* vagy *gyengeségre* történő reakciót, tervet nem mutattak be.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. A kutatóegyetemi besorolás követelményeivel összhangban stratégiát és **intézkedési tervet** kell kidolgozni a nemzetközi kutatási és publikációs tevékenység erősítésére. Javasolt az agrártémákon túlmenően a képzéshez illő kutatások és publikációk számának növelése.
2. Érdemes elgondolkodni azon, hogy milyen lépéseket lehet megtenni annak érdekében, hogy a részidejű képzésben a hallgatók száma emelkedjen.
3. Indokolt a lemorzsolódás csökkentése érdekében **intézkedési tervet** készíteni.
4. Javasolt a hallgatói visszajelzések online kidolgozása, a hallgatói minősítések eredményeként megszületett döntések visszacsatolása.
5. Ajánlott az új kar egységes arculatának megteremtése, logóval és egyéb arculati elemekkel magyarul és angolul egyaránt. Ez valószínűleg hozzájárulna az ismertségi szint javulásához a régió túl is, és növelhetné a hallgatói érdeklődést.

Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>számvitel</i> mesterképzési szak <i>ellenőrzés és könyvvizsgálat,</i> <i>vezetői számvitel</i> specializációk</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/65.</p>	<p>2016/1/VII/5/30. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.</p>

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *számvitel* mesterszakon a Miskolci Egyetem teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytat magyar nyelven. A tanterv megfelel a képzési és a kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek. Az mesterképzésben szükséges és elvárt ismeretek mellett az intézményi sajátosságok is megjelennek a tantervben, új, más ismeretek is gazdagítják azt. Ez elsősorban az alapozó ismeretek, a szakmai törzsanyag keretében kialakított kötelezően választható, illetve a specializációkhoz szabadon választható tantárgyakra igaz. A sokszínűséget a választható tárgyak átgondolt kínálata adja, amely a szűken vett szakmai ismeretek mellett segíti a vállalkozások helyzetének és gazdasági környezetének az elemzését, valamint kiegészíti a vállalkozás irányításához, vezetéséhez szükséges ismereteket (pl. a *matematikai statisztikai elemzés*; a *befektetési alapkezelés*; a *döntéselőkészítés, üzleti előrejelzés*; az *üzleti információgazdálkodás*).

A tanterv szervesen épül az alapképzés tantervére, mintegy annak folytatása. A tantárgyak elhelyezkedése a tantervi hálón időben és térben is megfelelő. Az egyes tárgyak egymásra épülése logikus. Az elméleti és gyakorlati órák aránya megfelel az adott tantárgyak jellegének, és hozzájárul az ott megkívánt kompetenciák elsajátításához. A tanterv szerkezete arányos, a kimenetet tekintve összekapcsolódó, szükséges, korszerű ismereteket tartalmaz, és megfelel a szak azon képzési céljának, hogy a mesterdiploma megszerzését követően a hallgatók folytathassák tanulmányaikat a PhD képzésben, illetve különböző szakmai területeken – okleveles könyvvizsgálói, adótanácsadói, adószakértői szakképesítéseket szerezzenek –, ugyanakkor megfelel a gyorsan változó napi igényeknek is, lehetővé téve az azonnali munkába állást.

Személyi feltételek

A személyi feltételek kifejezetten jók a szakon. Az oktatást megfelelően képzett szakemberek végzik. Az oktatási terhelések azonban – összehasonlítva a többi felsőoktatási intézménnyel – viszonylag magasak. A szakfelelős, egyben az *ellenőrzés és könyvvizsgálat* specializáció felelőse, Pál Tibor okleveles közgazdász. Mind a tudományos, mind pedig az egyéb szakmai és közéleti tevékenysége – könyvvizsgálói kamarai tisztsége, számviteli bizottsági tagságai, egyéb országos bizottsági tagságai – a *számvitel*hez, annak szabályozásához, irányításához és az oktatáshoz kötődik. Harminc éve oktat az egyetemen, közel két évtizede vezető beosztásban. A *vezetői számvitel* specializáció felelőse, Bozsik Sándor is okleveles közgazdász. Több tantárgy felelőse, heti átlagos óraterhelése 16.

A tantervben 31 tantárgy van, ebből 21 felvétele kötelező; a képzésben 27 oktató vesz részt, közülük 15-en tantárgyfelelősök. A szakon oktató oktatók 70%-a vezető oktató, 56%-uk tantárgyfelelős. A vezető oktatók felének 12 fölötti a heti átlagos óraterhelése. A tanársegédek felének a terhelése szintén 12 óra hetente vagy még annál is több, a másik felének 8,7 órát meghaladó a terhelése. A tantárgyfelelősök 75%-a 12 vagy magasabb óraterhelés mellett dolgozik, mintegy 50%-uk pedig 30-35 kredit felelőse (26 AT oktatóból 7 tantárgyfelelős intézményi kreditterhelése magasabb 25-nél, ez a MAB bírálati szempontjai szerint nem kifogásolható, nem éri el az 1/3-os arányt.) A 15 tantárgyfelelős 1/3-ánál a magas kreditszámhoz magas óraterhelés kapcsolódik. A magas óra- és kreditterhelés – a szakfelelős szóbeli tájékoztatása szerint – átmeneti. Ha a PhD-képzésekben résztvevő fiatal munkatársak megszerzik a PhD fokozatot, akkor a terhelés és a tantárgyfelelősség is megoszlik majd.

A 27 oktató 74%-a minősített, és arányuk évről évre emelkedik. A teljes oktatói állomány 75%-ának *közgazdasági* végzettsége van, ezen belül 10% alatt van azoknak a száma, akik másoddiplomaként szereztek meg a *közgazdasági* végzettségüket.

A szakon oktató 27 főből 26 fő főállású. Az átlagéletkor 44 év, a vezető oktatóké 47 év, de az oktatók 52%-a 40 éves vagy annál fiatalabb, ebből csak 11% a harminc év alatti.

A kötelező tárgyak – beleértve a specializáció tárgyait is – $\frac{3}{4}$ -ét a szakot gondozó Üzleti Információgazdálkodási és Módszertani Intézet gondozza. A vezető oktatók szakmai tapasztalata közel két évtizedes. Az intézet oktatói folyamatosan vesznek részt szakmai továbbképzéseken hallgatóként és előadóként is. Egymás után szerzik meg az okleveles könyvvizsgálói és adószakértői képesítést, és vesznek részt ezen képzések szakkönyveinek megírásában és összeállításában.

Az oktatói kör alkalmanként jelentősen bővül az intézet szakmai kapcsolatrendszeréből fakadóan (Könyvvizsgálói Kamara, NAV, Állami Számvevőszék, Központi Statisztikai Hivatal, nemzetközi könyvvizsgáló cégek, bankok, biztosítóintézetek). A meghívott vendégelőadók a tananyag és az oktatás fejlesztésében is részt vesznek.

Tudományos háttér

A kar intézetei és intézeti tanszékei három kutatási központban, 13 műhelyben folytatnak kutatási tevékenységet. Fokozott figyelmet szentelnek a befogadó régió szempontjából stratégiai fontosságú témáknak. Nemzetközi kutatások terén elsősorban a kelet-közép európai régió kutatásaiba kapcsolódtak be eredményesen. E kereteken belül a szakot gondozó intézet a szak tantárgyi struktúrájához is igazodva elsősorban a *vállalkozások finanszírozási környezetével, a vállalati számviteli információs rendszerek elméleti és gyakorlati kérdéseivel, a gazdasági és társadalmi környezetből származó információszerzés és feldolgozás* témájával foglalkozik. A kutatásokba bevonják a hallgatókat is.

Az intézeti kutatásokban résztvevő oktatók több mint húsz könyv, jelentős számú szakcikk, jegyzet és példatár megírásában vettek részt. Az intézet munkatársai a doktori képzésben is aktívak, tudományos és szakmai kapcsolatokat tartanak fent a partneregyetemekkel és más intézményekkel, könyvvizsgáló társaságokkal, szakmai szervezetekkel.

Infrastrukturális feltételek

A tantermi ellátottság a folyó felújítások ellenére is megfelelő. Az előadótermek oktatástechnikai eszközökkel felszereltek. A kisebb termeket igény szerint látják el oktatástechnikai eszközökkel. A számítástechnikai laboratóriumok 54 munkaállomással rendelkeznek. Különbféle számviteli, statisztikai, könyvvizsgálói szoftverrel felszereltek. A két SAP labor 30, illetve 27 főt tud egyszerre kiszolgálni (a MAB látogatás idején még felújítás alatt álltak). A taniroda számítógépein elérhető a különféle szakmai szoftverek és a *számviteli, adózási* online folyóiratok.

A központi könyvtár 400 férőhelyes. Emellett 2013 óta kari könyvtár is működik, ami 6 intézeti könyvtár összevonásával alakult. Ez pozitív, de ma, a számítógépes nyilvántartás, rendelés stb. korában kérdéses, hogy racionális-e külön kari, a központi könyvtárhoz képest kissé szegényesnek tűnő könyvtár fenntartása, ami – az elhúzódozó felújítás miatt – valójában nem is működik, egyelőre az állomány több helyen érhető el. A központi könyvtáron keresztül elérhetőek nemzetközi adatbázisok, de ezek hallgatói felhasználása még korlátozott.

Az oktatók munkafeltételei az átmenetileg zajló felújítás ellenére is jók.

A képzési létszám és kapacitás

A teljes idejű képzés éves tervezett felvételi keretszáma 2009/10-2013/14 között 21-ről 30-ra emelkedett, a felvettek száma (25, 22, 19, 19, 8) 93 volt; a részidejű, levelező képzés éves tervezett felvételi keretszáma ugyanebben az időszakban 28-ről 39-re emelkedett, a felvettek száma pedig (22, 20, 15, 13, 7) 77 volt. A tendencia egyértelműen csökkenő. A keresztféléves indítást a teljes idejű képzésre jelentkezők részesítették előnyben, az őszi félévben történő indítást pedig a levelező képzésre jelentkezők.

A 2014/15-ös tanévben mintegy 80 hallgató tanult a szakon.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az előadások, szemináriumok, gyakorlatok aránya a tantárgyak belső arányainak, a KKK és a MAB elvárásainak megfelel. Az elméleti és gyakorlati képzés mellett a szak jellegéből adódóan magas az egyéni hallgatói munka aránya. A szak tárgyait érintő folyamatos változások állandó tananyagfejlesztést igényelnek az oktatóktól. A mesterképzés erőteljesebben támaszkodik külső szakértők részvételére az oktatásban. A vállalati példák esettanulmányokkénti feldolgozása a mesterképzésben nagyobb hangsúlyt kap. A folyamatos tananyagfejlesztés és esettanulmányok készítése módszertanilag nagy segítséget nyújt a hallgatók egyéni munkájához és problémamegoldó készségének fejlesztéséhez. A kompetenciák fejlesztésében nagy szerepe van az egyes tantárgyakon belül az egyéni és csoportos munkának, valamint a tanirodában zajló kiscsoportos foglalkozásoknak (*számviteli, adózási* esettanulmányok feldolgozása, szituációs gyakorlatok, adatbázisok használata).

A hallgatók bevonása a kutatásokba nagyban elősegíti az egyéni és csoportos munkavégzés megismerését. Üzleti szimulációs játék keretén belül tesztelik a hallgatók egyes tantárgyakban külön-külön megszerzett tudásának összefüggő ismeretkénti alkalmazását. Egy-egy speciális téma elmélyítését meghívott külső szakemberek előadásai segítik.

A hallgatók szerint nem jellemző az idegen nyelvű szakirodalom olvasásának elvárása.

Értékelés és ellenőrzés

A képzési célhoz igazodó tartalmi követelményeket a tantárgyi programok, az ellenőrzés formáit és az értékelés rendjét a tanterv határozza meg, amely előírásokat az Egyetemi és a Kari Hallgatói Követelményrendszer is tartalmazza. Az egyenletes hallgatói terhelés biztosítása érdekében a félévközi számonkérések (zárthelyik, egyéni és csoportos beadandók, prezentációk) számát a tantárgyi programok tartalmazzák. Időbeli ütemezésük a Kari Hallgatói Önkormányzat egyetértésével történik. A vizsgák időpontjainak kiírása kari szinten az egyes intézetek és a hallgatói önkormányzat javaslatainak figyelembevételével történik.

A diplomadolgozat elkészítésének tartalmi és formai követelményeit kari szabályzat írja elő. Intézeti tanszékenként 15-20 témát írnak ki. Egyéni témaválasztás a konzulensként felkért oktató hozzájárulásával lehetséges. A szakdolgozati témák igen változatosak. A nappali tagozatos hallgatók legnépszerűbb tématerülete a *controlling* és a *számviteli ellenőrzés*, a levelező tagozatos hallgatók témaválasztását a munkahely motiválja inkább. A diplomadolgozattal szemben elvárás, hogy a szakirodalmat a hallgató önállóan dolgozza fel és értékelje, a tananyag nem kötelező irodalom. A dolgozat elkészítésének folyamatát a konzulensek felügyelik. Minden hallgatónak van külső és belső konzulense. A dolgozat benyújtására csak a belső konzulens jóváhagyásával kerülhet sor.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szak létszámadatai az országos helyzetnek megfelelően alakultak. A 2009/10-es tanévtől kezdődően a felvettek száma fokozatosan csökkent mind a nappali, mind pedig a levelező tagozaton. A 2014/15. tanévben 10 főt vettek fel a nappali, 14 főt a levelező tagozatra.

A nappali tagozaton kiadott diplomák száma (0, 3, 1, 30, 20) 54, a levelező tagozaton pedig (0, 14, 5, 10, 7) 36. A 2011/12-es tanévtől kezdődően a felvettek 100%-a rendelkezik nyelvvizsgával.

A karon és a szakon a hallgatók felkészítése az önálló munkára és továbbképzésre tudatosan és szervezeten folyik. Az önálló kutatáshoz szükséges ismeretek átadása a *kutatásmódszertan* tárgy keretében történik. Ösztönzik, mentorálják a TDK munkát: a karon évente átlagosan 60 dolgozat születik, 30-59 dolgozat kerül OTDK-ra és 9-25 pályamű nyert díjat. Bevonják a hallgatókat kutatóközpontok, műhelyek, intézetek kutatásaiba.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak gazdája az Üzleti Információgazdálkodási és Módszertani Intézet. A szak felelőse a Számviteli Intézeti Tanszék tanszékvezető egyetemi docense. A szak menedzselésében intézményi és kari közreműködők is részt vesznek: a szakreferens egyetemi docens kapcsolatot tart az oktatókkal, hallgatókkal és az intézményi szervezetekkel, tájékoztat és karban tartja a szak dokumentációját; az oktatási adminisztrációt 1 fő igazgatási ügyintéző végzi; a szakmai gyakorlatért felelős intézeti megbízott egyetemi docens; a tehetséggondozásért felelős tanársegéd. A felvételi eljárásban, a tanulmányok elindításának és adminisztrációjában a dékáni hivatal munkatársai is részt vesznek.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A MAB korábbi intézményi akkreditációs jelentésében tett javaslatára reagálva a kar a lemorzsolódás csökkentésére UNIDUO Projekt keretében háromszintű modellt dolgozott ki annak érdekében, hogy feltárja, melyik veszélyességi zónában milyen eszközökkel támogassa a lemaradó hallgatókat, illetve motiválja őket a felzárkóztatásra, különösen *matematikából* és *informatikából*. A beiskolázási tevékenység megerősítésére az UNIDUO Projekt keretein belül a kar új arculatot dolgozott ki, és számos intézkedést hozott: megjelenés a médiában, beiskolázási tájékoztatók, szóróanyagok, kari és intézeti honlapokon bővebb tájékoztató információk megjelenése az oktatásról, diákéletéről, nyílt napok.

Az oktatók elégedettség mérésére az intézményi önértékelési ciklusoknak megfelelően 2009-ben és 2013-ban került sor. A kari oktatói/munkatársi elégedettségi vizsgálat megtekintett eredményei érzékelhető romlást jeleznek 2009 és 2013 között. Különösen a *teljesítmény elismerésénél*, a *karon belüli kommunikációnál*, a *megtartóképességnél*, a *munkafeltételeknél* negatív a kép. Nagy a különbség a munkatársi és a hallgatói elégedettségi vizsgálatok sugallta helyzetkép között. Ez azt jelezheti, hogy az oktatók közötti belső gondok kevésbé sugároznak ki a hallgatókkal való foglalkozásra.

A szakmai tartalommal való hallgatói elégedettséget a kurzusértékelés, az oktatói munka hallgatói véleményezésének központi eszköze méri. Az oktatók hallgatói értékelésénél a *számvitel* szak tantárgyainak globális indexe 4,2 az ötfokozatú skálán, 6 kötelező tantárgy oktatása színvonalának mutatója 3,8, a tárgyak előadójának mutatója 4,2.

A Kari Tanács intézkedései során racionalizálták a szak tantárgyi struktúráját, bővítették a kritikus tárgyak óraszámát, a vizsganapok előtt konzultációs lehetőséget biztosítanak a kritikus tárgyakból (*stratégiai menedzsment, SAP erőforrás adminisztráció, kvantitatív statisztikai módszerek, haladó vállalati pénzügyek*). Tantárgyanként csoportokba összevonva értékeli a törzs-, illetve a szakmai törzstárgyakat és a választható tárgyakat. A folyamatos fejlesztéseknek, a változások nyomán követésének tudható be, hogy a hallgatók a tananyagokat korszerűnek, aktuálisnak ítélték.

A motivációs és pályakövetési vizsgálatok felmérései intézményi szinten történnek, szakspecifikus adatok nem álltak rendelkezésre. A munkaerőpiaci visszajelzések (felmérések) igazolják a kar és az intézet erőfeszítéseit az ismeretek gyakorlati alkalmazhatósága és a nyelvtudás erősítése területén. Az eredmények nagy szórása azonban további erőfeszítéseket kíván az intézménytől.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A képzés nagyon erős, markáns intézményi sajátosságokkal is rendelkezik. Lehetőséget ad mind a munkahelyi bevételre és a gyors beilleszkedésre, mind pedig a továbbtanulásra. A szak vezetése reálisan látja a szak helyzetét. Az önértékelés és a C-SWOT elemzés is ezt mutatja.

A szak főbb *erősségei* a kiválóan felépített tanterv, a törzstárgyak és a szakmai törzstárgyak tartalma, korszerűsége, ezek jegyzetekkel, oktatási segédletekkel, tankönyvekkel való folyamatos támogatása; a magas szintű szakmai ismeretekkel és vállalati gyakorlattal rendelkező oktatók; a gyakorlatorientált képzés, a hallgatók felkészítése a vállalkozások működésének, folyamatainak megismerésére (üzleti szimulációs programok, esettanulmány versenyek, szakmai gyakorlati helyek); szoros szakmai együttműködés intézményekkel, cégekkel (bankok, adóhivatalok, könyvvizsgáló cégek).

A szak főbb *gyengeségei*: a szakon belül a specializációválasztás korlátozottsága; az oktatói túlterheltség rontja a kutatási hatékonyságot; a nyelvi, jogi, informatikai ismeretek területén a hallgatói elvárások meghaladják az egyetem, illetve a kar lehetőségeit; a szakmai gyakorlati helyek biztosítása; a szakdolgozatok minőségének romlása, összhangban a felvételi pontszámok illetve a hallgatók motivációjának csökkenésével, a kutatói pálya iránti érdeklődésük csökkenése.

A szak *lehetőségei*: a munkaerőpiacon nagy a kereslet a szakon végzettek, jól képzettek iránt; szakmai kapcsolatok bővítése más intézményekkel, az államháztartási és vállalkozói szféra szereplőivel, multinacionális vállalatokkal; vállalati szakemberek további bevonása az oktatásba; a vállalati igényeknek jobban megfelelő oktatási struktúra és tananyag fejlesztése; külföldi egyetemekkel való szakmai együttműködés, kutatási és publikációs lehetőség biztosítása, külföldi részképzésekben való részvételi lehetőség kiaknázása; ösztöndíjprogramok kidolgozása; regionális pályázati lehetőségek kihasználásával fejlesztési forrásokhoz, munkahelyekhez jutás lehetősége.

A szak *veszélyei*: a demográfiai helyzet és a felsőoktatás finanszírozás változásának következményeként a legfőbb veszély a hallgatói létszám fokozatos csökkenése, a beiskolázásra kerülő hallgatók felvételi pontszámának folyamatos csökkenése, a kellő motiváltság hiánya (ami a középiskolai képzés és nevelés hiányossága is), a felsőoktatási rendszer átalakítása; a vállalkozások néhány munkakörben előnyben részesítik az alacsonyabb számviteli végzettséggel rendelkező munkavállalókat, vagy saját belső képzéseiket preferálják, ami a későbbiekben megnehezítheti a friss diplomások elhelyezkedését, illetve a munkahelyváltást; a *számvitel* szak ismeretanyaga szélesebb *számviteli* előképzettséget igényel, mint amit a felzárkóztató tárgyak keretében reálisan nyújtani lehet.

A képzés helyzetét nehezíti a régió demográfiai, társadalmi, gazdasági, szociális helyzete. *Korlátot* jelent még a rohamosan fejlődő, változó informatikai eszközök beszerzése és az egyetem elhúzódo felújítása.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az oktatói terhelések csökkentése.
2. Az egyetemi és a kari bázisvállalati rendszer kialakítása.
3. Az oktatók idegen nyelvi készségének fejlesztése, hogy képesek legyenek idegen nyelven előadást tartani, ennek támogatása és motiválása.

Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>számvitel</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2012/1/XI/20.	2016/1/VII/5/31. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A nagyon alacsony és csökkenő hallgatói létszám kérdésessé teszi a képzés fenntarthatóságát.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon csak részidejű (levelező) képzés folyik magyar nyelven. A tanterv, az előírt tanulmányi területek, ismeretkörök, az elmélet és gyakorlat aránya megfelelnek a KKK-nak és a MAB elvárásainak. A tananyagok és a szakirodalom korszerűek. A szakmai törzstárgyak többsége saját egyetemi-kari jegyzetekkel, tankönyvekkel támogatott. Jó gyakorlat, hogy a szabadon választható tantárgyak többsége idegen nyelven is felvehető.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Vágyi Ferenc megfelel a MAB elvárásoknak. Több, a képzés szempontjából is mérvadó szakmai egyesületnek a tagja. A 38 tantárgyat 19 oktató oktatja, köztük 13 tantárgyfelelős A tantárgyfelelősök és a tantárgyak oktatói az önértékelésben foglaltak alapján alkalmasak az oktatásra, a kutatási területük, publikációik kapcsolódnak az oktatott tantárgyaikhoz. Az AT/AE oktatók aránya (17/2) megfelel a MAB elvárásainak. Az egyetemi tanári címmel rendelkező oktatók számának növelése indokolt: mindössze 2 fő egyetemi tanár vesz részt a képzésben.

Az oktatói korfa optimálisnak tekinthető.

Tudományos háttér

A szak tudományos háttére az elvárásoknak megfelelő. A szakfelelős és a képzés alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói is kellő számú és minőségi publikációs aktivitással rendelkeznek. A kar egyik kiemelt kutatási területe a *nemzetközi adózási tendenciák vizsgálata, a regionális munkaerőpiaci folyamatok elemzése, továbbá a kis- és középvállalkozások, mezőgazdasági termelők Európai Unió csatlakozásának piaci-pénzügyi feltételrendszerének analízise*. A kar együttműködik a hazai közgazdasági felsőoktatási intézményekkel (BCE, DE, PTE, SZIE, BGE, ÁVF, ME, KE). Ezen belül a BCE, a Kaposvári Egyetem és a kar részvételével 5 éve működik a KAKTUSZ nevű tudományos műhely, amely minden évben a *penzügyek, finanszírozás, számvitel* ismeretköréből dolgoz fel aktuális témákat az adott kar oktatói és hallgatói részvételével. A kar és a szakot gondozó Pénzügyi és Számviteli Intézet kapcsolatrendszere a szakmai szervezetekkel is nagyon erős, így a legújabb kutatási anyagokat kapja meg az intézet, illetve előadások keretében a hallgatók. A kar nemzetközi kapcsolatai széleskörűek, az elmúlt években csatlakoztak az ETAP nevű nemzetközi felsőoktatási számviteli szervezethez. Immár 8. éve szerveznek Soproni Pénzügyi Napok néven pénzügyi-számviteli-adózási konferenciát.

Az oktatók elmondása alapján a komoly elismertséggel bíró publikációs aktivitás akadályokba ütközik, hiszen ez csak a külföldi szakmai folyóiratokban való megjelenéssel biztosított, amelyre esetlegesen több hónapot kell várni, s a gyorsan változó feltételrendszerben már aktualitását vesztheti a publikáció témája.

Infrastrukturális feltételek

A jelenlegi infrastruktúra magas színvonalon szolgálja ki a hallgatókat. Van elegendő tanterem, és a technikai felszereltségük is elfogadható (projektor, digitális tábla, internetkapcsolat). Két számítástechnikai labor segíti az oktatást. Egy terem videokonferencia-berendezéssel is ellátott. A központi könyvtár és egy kisebb kari könyvtár áll a hallgatók rendelkezésére. Az elektronikus tananyagok egy *e-learning* portálon érhetőek el. A nyelvtanulást és nyelvvizsgázási lehetőséget az egyetem Idegen Nyelvi Központja segíti, amely 12 teremben rendelkezik 5 munkahelyes multimédiás laborral.

A képzés során a hallgatóknak lehetőséget biztosítanak arra is, hogy konkrét, vállalati gyakorlatban is használt szoftvereket próbáljanak ki, azok megfelelő színvonalú kezelését beépítették a követelményrendszerbe. A hallgatóknak a rendszerek outputjait készségszinten értelmezniük is kell.

A képzési létszám és kapacitás

A képzés 2012-ben indult. A felvételi kapacitás a teljes idejű képzésben évente 20 fő, a részidejű (levelező képzésben) évente 20-30 fő. A jelentkezők száma a szakindítás első évében is alacsony volt, nappali képzésre csak 5 hallgatót vettek fel. Az alacsony érdeklődést indokolhatja a szak alacsony ismertsége, továbbá a munkaerőpiaci differenciálatlanság: a kar egyéb mesterszakjai is vonzóak mindazoknak a hallgatóknak, akik a későbbiekben *pénzügyi* területen terveznek karriert. A levelező képzésre összesen 15 főt (10, 5) vettek fel. Az előző évihez képest csökkent mind a jelentkezők száma, mind a felvettek száma. Ennek oka lehet a mesterszak nehézségi foka, illetve a még mindig nem kellő ismertsége. Komoly marketingmunkára van szükség a jövőben a jelentkezők számának növelése érdekében.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés struktúrája jól szolgálja a hatékony ismeretátadást. Biztosítottak az egyéni és csoportos felzárkóztatási, konzultációs lehetőségek.

A szak több tárgyát angolul oktatják az erasmusos külföldi hallgatóknak, ezeket felvehetik a magyar hallgatók is.

A város és a környék vállalkozásainak gazdasági vezetői rendszeresen tartanak tájékoztató szakmai előadásokat az aktuális folyamatokról a szak, a kar hallgatóinak. Jó gyakorlat a karon a vállalati hét, amely során koncentráltan kapnak a hallgatók ismereteket az aktuális gazdasági folyamatokról és lehetőségekről. A levelező tagozat képzés hallgatói azonban csak korlátozottan élhetnek ezekkel a lehetőségekkel a hét közbeni elfoglaltságaik miatt, hiszen mindegyikük rendelkezik már munkahellyel.

A *számvitel* mesterképzést elvégző hallgatók megfelelő kompetenciával rendelkeznek az egyes számviteli részmodulok tekintetében. Megismerik az egyes modulok konzisztenciális követelményeit és a részrendszerek közötti kapcsolatok kialakítási lehetőségeit. Képesé válnak megfogalmazni az elvárásokat az egyes modulok tekintetében, és minősíteni tudják a későbbiek során is a látókörükbe kerülő rendszereket.

Értékelés és ellenőrzés

A gyakorlati jegyek és kollokviumok félévenkénti arányai megfelelnek a hazai gyakorlatnak, nem rónak jelentősebb terhet a hallgatóra. Szakmai gyakorlat nincs a képzésben, viszont igyekeznek a mesterszakon is érvényesíteni a szak KKK-jában szereplő kompetenciák gyakorlatias bemutatását, hasznosíthatóságát. Ennek érdekében több éve együttműködnek a környékükön levő vállalkozásokkal, önkormányzatokkal, önkormányzati intézményekkel, az országosan ismert és elismert cégekkel, egyesületekkel, kamarákkal. Az e szervezetektől felkért tisztségviselők mint előadók nemcsak színesítik a képzést, hanem gyakorlati példáikon keresztül megteremtik az elmélet és a gyakorlat összehangolását, szintézisét.

A mesterszakot gondozó intézet minden évben meghirdeti a választható szakdolgozati témaköröket, amelyekről a hallgatók az oktatás során, illetve a kar honlapján megjelenő diplomadolgozatok témakörei összefoglalóból tájékozódhatnak. A hallgatók témaválasztása három nagy csoportra osztható. Egyrészt a *nemzetközi számvitel*, másrészt a *hazai számviteli szabályok* vizsgálata, harmadrészt ezekhez kapcsolódó területek (*adózás, kontrolling, vállalatértékelés*) releváns témáit dolgozzák fel.

A záróvizsga része a szakdolgozat megvédése, amelynek az érdemjegye a két bíráló által adott jegyek számtani átlagából és a dolgozat szóbeli védésével megszerzett jegyből számított számtani átlag kerekített értékéből áll össze. A záróvizsga másik lényeges része a komplex szóbeli vizsga, amelyben a hallgató számot ad a differenciált szakmai anyag körében megszerzett tudásáról. A komplex szóbeli vizsga tárgyai: a kötelezően választandó szakirányú modul és a szabadon választható multidiszciplináris szakmai ismeretek tárgyaira vonatkozó, összesen két kérdés. A szak folyamatosan aktualizált és elfogadott záróvizsgatételei a kar honlapján is elérhetőek. A záróvizsga-bizottság általában a szakfelelős,

illetve a gondozó intézet egy vezető oktatójának elnökletével, valamint 3-4, a kar más intézeteit is képviselő belső tag segítségével végzi tevékenységét. Fontos teljes jogú tagja a bizottságnak egy külső szakember is, aki a gyakorlatias üzleti elvek tananyagba való beintegrálódásának szintjét tudja ellenőrizni.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teljes idejű képzésben nem végzett hallgató, a részidejű (levelező) képzésben 6 hallgató kapott diplomát. A képzés csak rövid ideje működik, ezért egyelőre mély következtetéseket a jelentkezők és a felvettek számáról nem lehet levonni. Az megfigyelhető, hogy az előző évben csökkent mind a jelentkezők száma, mind a felvettek száma.

A kar a tehetséggondozást kari szinten integrált keretek között valósítja meg. A demonstrátori munka, TDK-tevékenység, szakkollégiumi élet egymás kiegészítői. A szak hallgatói leginkább a Pénzügyi és Számviteli Intézet keretein belül végeznek demonstrátori tevékenységet. A kar 2010 júniusában alapította meg a Gidai Erzsébet Közgazdaságtudományi Szakkollégiumot (GEKSZ). A szakkollégium a tehetséggondozás egy olyan szoros, együttműködő köteléke, ahová csak kevesebben kerülnek be, a nagyon szűk „elitképzés” helye, melybe komoly megtiszteltetés és rang bekerülni. A szakkollégium kari szinten működik, mind BA, mind MA hallgatók előtt nyitott. A tehetséggondozás során a gyakorlatközpontú képzés fontos elemként lehetőséget biztosítanak a kari projekteken való részvételre is. Az egyhetes őszi Integrált Vállalati Hét és a tavaszi *Contact Day* szervezésében is jelentős részt vállalnak a hallgatók.

Vállalati partnereik segítségével ösztöndíjrendszert működtetnek.

Az Erasmus aktivitás kifelé nem kellően kihasználta, amelyet a hallgatók a külföldön töltött időszak anyagi terheivel indokoltak.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakot és Pénzügyi és Számviteli Intézet gondozza. A képzés jól beágyazott a kar és az egyetem működési és döntéshozatali folyamataiba, ennek megfelelően az érdekérvényesítő képessége is biztosított. A szakon folyó munkát a szakfelelős koordinálja. A szakon oktatót körét az intézetigazgatóval együtt határozzák meg. A tárgyak tematikájának kialakítása, aktualizálása az oktatók feladata, amelyet a szakfelelős ellenőriz. A szak minőségbiztosításához kapcsolódó feladatokat tekintve a szakfelelős jelentős támogatást kap a kari minőségbiztosítási bizottságtól, annak vezetőjétől, valamint az oktatási dékánhelyettestől is. A Kari Tanács a fontosabb ellenőrzési pontokon (tantárgyi mátrix elfogadása, módosítása, az oktatásszervezés rendjének szabályozása, a záróvizsga bizottságok jóváhagyása) szükség esetén be tud avatkozni a képzési folyamatba és annak minőségébe.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A minőségbiztosítás kari szinten működik, szakspecifikus megoldások nincsenek.

A Minőségbiztosítási Bizottság tagjai az elnök, intézetenként egy képviselő, valamint egy HÖK delegált. A bizottság a következő információkra építi tevékenységét: oktatói munka hallgatói véleményezése (OHV) –a félév végén a Neptun rendszerben elérhető anonim kérdőív kitöltésével. Az eredmény egészét a dékán kapja meg. Az intézetvezetők a területükhöz tartozó tárgyak értékelését látják. Az OHV eredményeket az oktatók értékeléséhez és tananyagfejlesztéshez egyaránt felhasználják. Az OHV kitöltési aránya rendkívül alacsony, 15-30% körül mozog.

A képzés hallgatói véleményezése a záróvizsgára jelentkező hallgatók körében történik papír alapú kérdőív kitöltésével. Az eredményt a dékán, az oktatásért felelős dékánhelyettes, a szakfelelős és a Minőségbiztosítási Bizottság kapja meg. Az eredmény alapján készült intézkedési terv koordinálása a szakfelelős feladata.

A diplomás hallgatók pályakövetési rendszere (DPR) keretében közvetlenül a végzés után, valamint a végzést követő 3-5 évben is megkeresik a hallgatókat, de nagyon alacsony a válaszadási arány. A szak hallgatóinak kis létszáma miatt a formális vizsgálat helyett nagyobb jelentőségű a személyes tapasztalat.

Az oktatók 3 lépcsőben értékelik a képzést: a tárgyfelelősök minden kurzus befejezése után javaslatokat tesznek a tárgy oktatásának javításával kapcsolatban; a záróvizsga-bizottság tagjai a képzésre vonatkozó következtetéseket is levonnak; a szakfelelős évente értékeli az elmúlt két félév tevékenységét, és ennek alapján tesz javaslatokat.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A *számvitel* mesterszak C-SWOT analízise megegyezik a *penzügy és számvitel* alapszak elemzésével. Az önértékelésben benne maradt az alapszakra vonatkozó *erősség*, miszerint a szak a vonzáskörzetben más felsőoktatási intézményben nem került akkreditálásra. *Korlátként* jelölik meg többek között a felsőoktatási intézményrendszer területén

tapasztalható bizonytalanságokat, a földrajzi elhelyezkedést, az osztrák felsőoktatási intézmények elszívó erejét. A képzés *erősségei* között szerepel a széleskörű vállalati kapcsolatrendszer, az oktatási infrastruktúra, de nem biztos, hogy ide sorolható a Nyugat-Dunántúl régió lakosságának az országotól kedvezőbb jövedelmi helyzete. A *gyengeségek* között helyesen látják a minőségbiztosítási rendszerből visszacsatolás útján nyert információk feldolgozásának nehézségeit és a beiskolázási tevékenység területén tapasztalható hiányosságokat. A *lehetőségek* között jelenik meg a beiskolázási tevékenység Ausztria irányába történő kiszélesítése, a képzés idegen nyelven történő beindítása. Kérdéses azonban, hogy a speciális magyar *számvitelre* lesz-e elég külföldi érdeklődő. *Veszélyeztető* tényezőként van jelen az oktatói utánpótlásbázis problémája. A nyelvtudással, *pénzügyi-számviteli* képesítésekkel rendelkező fiatal oktatók és kutatók számára a hazai munkaerőpiaci lehetőségek szélesek, és jelentkezik a határon átívelő elszívó hatás is. A finanszírozási nehézségek miatt korlátosak az oktatói előléptetések lehetőségei, amelyek a *veszélyeket* tovább fokozzák. Az egyetemen belüli karok együttműködésének nehézségei akadályozzák a közös projektek megvalósítását, esetenként a szinergiák kihasználása helyett a versenyhelyzetet erősítik.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Komoly marketingmunkára van szükség a jövőben a jelentkezők számának növelése érdekében.
2. Az oktatói utánpótlási nehézségek feloldása érdekében kari szinten szükséges intézkedéseket tenni.
3. A vezető oktatóknak az elégségesnél jóval több – főképpen idegen nyelvű – publikációs tevékenységre kell időt találniuk, hogy előre tudjanak lépni a tudományos ranglétrán, ami a hosszú távú fennmaradás egyik feltétele.
4. A tervezett német nyelvű képzés akkreditálását kérik a MAB-tól.

Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>számvitel</i> mesterképzési szak szakindítási MAB határozat: 2007/8/XII/3/70.	2016/1/VII/5/32. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A tanterv több ponton eltér a KKK-tól.
- Az elvárt 300 kontakt tanóra/félév a képzés 4. félévében nem teljesül.

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A szakon a képzés nappali és részidejű (levelező) munkarendben folyik, magyar nyelven. A képzés nem tartalmaz specializációt, tartalmaz ugyanakkor két modult. A képzéshez 4 hét összefüggő, intézményen kívüli szakmai gyakorlat tartozik.

A képzés tartalma az alapozó és szakmai törzstárgyak tekintetében a mintatanterv alapján összességében megfelel az elvárásoknak. A tananyagok korszerűek, azok jegyzet-tankönyv formában is hozzáférhetőek és külön érdeme a karnak, a szaknak a saját tananyag-fejlesztés.

A meghatározó ismeretkörökre vonatkozó előírások nem felelnek meg a KKK előírásainak. Az alapozó ismeretek 20-30 kredites előírásához képest a tanterv 33 kreditet tartalmaz. A szakmai törzstárgy 35-45 kredites előírásához képest a tanterv 30 kreditet tartalmaz. A diplomamunkához rendelt 9 kredit szintén nem felel meg az elvártnak (15 kredit), még akkor sem, ha a „modulok” között szereplő *diplomaszeminárium* 3 kreditjét hozzá számítjuk. A differenciált szakmai ismereteket feltételezhetően a tanterv két 42 kredites „modulja” képviseli. A modulok 9-9 tárgyból azonban 6 azonos, így a kötelezően választható ismeretkör mindössze 15 kredit. A szabadon választható tárgyak 6 kredites értéke teljesül. Az elvárt 1200 kontaktóra nem teljesül, elsősorban a 4. félévben kevés a kontaktórák száma.

Személyi feltételek

A szakfelelős Molnárné Barna Katalin, aki egyben a szak bemenetét jelentő *pénzügy és számvitel* BA szak felelőse is, szakmai, tudományos tevékenységét illetően megfelel az elvárásoknak, az elmúlt két évben kifejezetten a szakhoz közeli területeken publikál.

A képzés további személyi feltételei a formai követelményeknek megfelelnek. Minden tantárgyfelelős rendelkezik tudományos fokozattal. A tantárgyfelelősség minden esetben együtt jár az oktatásban való részvétellel. A képzésben részt vevő 24 oktatóból 18 minősített (75%). Az AT/AE oktatókra vonatkozó minimum 3:1 arány teljesül, a vendégoktatókra oktatókra vonatkozó legfeljebb 20%-os arány szintén. A kredit- és óraterhelések arányai megfelelőek. Az oktatók többsége heti átlagos óraterhelése 10 alatt marad, ami igen kedvező oktatói terhelést jelent intézményi szinten.

Az oktatói állomány – elsősorban a tantárgyfelelősök többsége – alapképzését tekintve nem közgazdász, viszont tudományos fokozatukat közgazdasági területen szereztek, publikációik pedig biztosítják az oktatott szakmai területek magas szintű ismeretét, ennek megfelelően megfelelnek a MAB elvárásoknak.

Tudományos háttér

A szakfelelős, a szak alapozó-, törzs- és differenciált tárgyainak oktatói mind kellő számú és minőségi – a szakhoz is kötődő – publikációs aktivitással rendelkeznek, emellett kutatási projektek is kapcsolódnak a szakhoz. A szak tudományos háttérét biztosítja a karon működő négy tudományos műhely és kutatócsoport.

Infrastrukturális feltételek

A szakot gondozó kar infrastruktúrája megfelel a képzés elvárásainak mind az oktatás, mind az oktatást kiszolgáló létesítmények, mind a berendezések, mind a személyi kapacitások terén. A termék a szükséges technikai felszereléssel ellátottak (projektor, számítógép). A számítástechnikai ellátottság megfelelő. A Gazdaságtudományi Kar számítógépes laboratóriumában lehetőséget biztosítanak a Cobra könyvelőprogram használatának gyakorlására.

Kari könyvtár nincs, de az egyetemi könyvtárban minden fontos szakmai anyag hozzáférhető a hallgatók és az oktatók számára. A könyvtár beszerzi valamennyi, a karon oktatott szak- és doktori képzéshez igényelt szakkönyvet, nyomtatott vagy online folyóiratot. Az Elektronikus Információs Szolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) keretében a legjelentősebb teljes szövegű (Science Direct, SpringerLink, EBSCO), illetve kivonatos adatbázisok (Scopus, Web of Science) előfizetése révén biztosított a kar oktatói, kutatói és hallgatói számára a legfrissebb szakirodalmi forrásokhoz való hozzáférés.

A Gazdaságtudományi Kar intenzíven fejleszti elektronikus tananyagait, melyek a MOODLE keretrendszerben hozzáférhetőek a hallgatók számára. 2009 végére valamennyi tárgy tematikája és követelményrendszere elérhetővé vált a MOODLE-rendszerben, továbbá a legtöbb tárgy előadásvázlatai és segédanyagai is megtalálhatóak ugyanott. Ezzel párhuzamosan folyamatosan bővül azon tárgyak köre, amelyek teljes szövegű tananyaga elérhető elektronikusan.

A képzési létszám és kapacitás

A szak tervezett hallgatói létszáma nappali tagozaton 2009-ben 50 főről indult. A következő évben 40-re csökkent, 2013-tól már csak 30 fő a keretszám. Levelezőn 2009-ben 80 fős keretszámmal indult a szak, az éves tervezett felvételi keret a következő évtől kezdve már csak 60 fő volt. A ténylegesen felvett hallgatók száma nappali (5, 15, 17, 15, 5, 14) és levelező (28, 36, 22, 14, 36, 16) tagozaton egyaránt stabil. Az átlagos kapacitáskihasználtság nappali tagozaton 31,7%, levelező tagozaton pedig 40,25%.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A képzés struktúrája jól szolgálja a hatékony ismeretátadást. Biztosítottak az egyéni és csoportos konzultációs, felzárkóztatási lehetőségek. A szak tantervében lévő tantárgyak tananyagfejlesztése folyamatos egyrészt a tananyagok napi aktualitásainak megjelenítésével (prezentációk frissítése), másrészt oktatási segédletek összeállításával.

Az előadások és szemináriumok tananyaga felkerül a MOODLE-rendszerbe, így az oktatói munka sokkal hatékonyabb, mert a hallgatóknak csak a lényeges kiegészítéseket kell jegyzetelnie. Az előre feltöltött anyagok alapján a szemináriumi munka is sokkal gyorsabb. A tananyagok folyamatosan kiegészülnek az új tudományos eredményekkel.

A kompetenciafejlesztés eredményességét a képzési célokhoz igazítva mintavételes eljárással mérik. Amennyiben a mérés eredménye beavatkozást tesz szükségessé, akkor a kompetencia mátrix segítségével azon tárgyakban történik fejlesztés, ami az adott kompetencia eredményességét befolyásolja. Alapelvük, hogy 5 éven belül minden mérést legalább kétszer végrehajtsanak, hogy ezáltal a rendszer zárt legyen, és a beavatkozás hatásának monitorozása is megtörténjen. Hosszabb távon a mérési eredményeket és tapasztalatokat felhasználják a mérőeszközök tökéletesítésére is. A kompetenciafejlesztés folyamatába (a mérőeszköz validálási folyamatába, a kompetenciafejlesztés eredményeinek munkaerőpiaci nyomon követésébe) rendszeresen bevonják a munkaerőpiaci szereplőket.

A hallgatói mobilitás alacsonynak minősíthető, elsődlegesen a nyelvi kommunikációs gyengeségek miatt.

Értékelés és ellenőrzés

A számonkérés nem a szokványos kollokvium-gyakorlati jegy rendszerben működik. A számonkérés rendje a tantárgyakat az érdemjegy megszerzése szempontjából az alábbi csoportokba sorolja: folyamatos számonkérés (F), félévközi jegy (É), kollokvium (K), vizsga (V). Ez helyi sajátosság, amely valamelyest bonyolítja a számonkérési folyamatok tervezhetőségét, dokumentálását.

A félévközi és vizsgaidőszaki számonkérések félévenkénti arányai megfelelnek a hazai gyakorlat átlagának, nem rónak jelentősebb terhet a hallgatóra.

A *számvitel* mesterképzési szak hallgatói 4 hetes, intézményen kívüli szakmai gyakorlaton vesznek részt. A szakmai gyakorlat lebonyolítására minden olyan vállalkozás vagy intézmény kiválasztható, illetve felkérhető, amely a szak jellegéhez kapcsolódó tevékenységet folytat, és ahol léteznek felsőfokú végzettséget igénylő, betöltött munkakörök. A szakmai gyakorlatok megszervezését és lebonyolítását külön minőségügyi eljárás szabályozza. A levelező tagozatos

hallgatók a szakmai gyakorlat teljesítése alól felmentést kapnak, ha a záróvizsgára bocsátásig igazoltan rendelkeznek legalább négy hét munkavisztonnyal valamilyen gazdasági tevékenységet felölelő munkakörben.

A szakdolgozati témaválasztás rendszerint az oktatók által kiírt témák alapján történik, de lehetőség van egyéni témák kialakítására is. A szakdolgozatnak bizonyítania kell, hogy a végzett hallgató rendelkezik az elméleti ismeretekkel, és egyben birtokában van olyan gyakorlati tapasztalatoknak, készségeknek, amelyek közvetlenül hasznosíthatók a munkaerőpiacon.

A záróvizsgára bocsátás feltételeit a Pannon Egyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata tartalmazza. A záróvizsga a szakdolgozat megvédéséből és a szak anyagára épülő szakmai vizsgából áll. A tételsor a *vállalkozások adózása, költségvetési kapcsolatok ellenőrzése; a haladó vezetői számvitel; a könyvvizsgálati standardok; a stratégiai controlling; a stratégiai vezetői számvitel; és a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok* tantárgyak anyagaiból áll össze.

A záróvizsga-bizottság három főből áll. A záróvizsga-bizottság elnöke rendszerint nagy tapasztalattal rendelkező vállalati szakember. A záróvizsga-bizottság elnöke és tagjai a záróvizsga után kérdőívet töltenek ki, amelynek alapján a szükséges beavatkozásokat meg lehet tenni.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A felvettek száma nappali tagozaton 2009-2013 között összesen 57 fő, levelező tagozaton 136 fő. Diplomát 39-en kaptak eddig nappali tagozaton (7, 3, 12, 6, 11), és 86-an levelezőn (21, 21, 15, 18, 11).

A mesterképzésre első helyen jelentkező hallgatók aránya 43-50% között alakult a vizsgált időszakban, a 2014/15. tanévben a jelentkezők 50%-a jelölte be első helyen a *számvitel* mesterszakot. A felvettek számát tekintve a 2013/14-es tanévben tapasztalt csökkenés után következő tanévben az állami finanszírozottak száma a korábbi tanévekhez hasonlóan alakult a folyamatos pontszám-emelkedés ellenére is. A beiskolázást nehezíti, hogy a *számvitel* területén nehezebb az alapszakot elvégző hallgatókat motiválni a mesterképzés elvégzésére, amelynek legfőbb oka az, hogy az alapszak elvégzésével a hallgatók mérlegképes könyvelői végzettséget is szereznek. Így a hallgatók két végzettséget igazoló bizonyítvánnyal/oklevéllel hagyják el az intézményt, e végzettségeket a munkaerőpiac elismeri, és inkább a kilépésre ösztönzi a hallgatókat.

A részidejű képzést vállaló hallgatók tekintetében a jelentkezések visszaesésének üteme erőteljesebb, azonban az első helyen jelentkező hallgatók aránya általában 40% körüli az adott időszakokban. Az állami finanszírozással bekerült hallgatók létszáma csökkenő tendenciát mutat, amely a kiadott diplomák számában is tükröződik. Az intézmény tapasztalatai szerint a mesterképzésbe nemcsak *számviteli* szakterületről jönnek hallgatók, hanem egyre többen jelentkeznek általános gazdasági szakterületről, akik a szakmai előrelépés lehetősége miatt választják ezt a mesterszakot. Ezen igények kielégítése érdekében a tantervbe más szakterületek *menedzsmentjére* vonatkozó tárgyak, illetve *vezetési ismereteket* átadó kurzusok is beillesztésre kerültek.

A Gazdaságtudományi Kar számos lehetőséget biztosít a kiemelkedő hallgatók számára kutatásokba, kutatási és innovációs projektekbe való bekapcsolódásra. A kar vezetése tehetséggondozás programot dolgozott ki az alap-, mester- és PhD hallgatók számára, melynek az alappillérei a BusinessLab, az Esettanulmány Klub, a Magyar Közgazdasági Társaság Ifjúsági Tagozat, a Harsányi János Szakkollégium, a tanszéki kutatások, a demonstrátori rendszer és a Tudományos Diákkör. Kifejezetten a szakra vonatkozó TDK eredmények nem állnak rendelkezésre.

A Pannon Egyetem Karrier Irodája 2008 óta végez diplomás pályakövetést. Az őszi adatfelvétel háromévente, míg a tavaszi felmérés évente ismétlődik, így a vizsgálat sorozat alkalmas a végzett hallgatók életpályájának nyomon követésére. A legfrissebb, 2013 júliusában készült online felmérésben a vizsgált sokaságot a 2008-ban, 2010-ben és 2012-ben abszolutóriumot szerzett hallgatók jelentették. Az évek során egyre csökkent azon hallgatók átlagos álláskereső ideje (és ezen idő szórása is). A 2008-ban abszolvált hallgatók (nem számítva azokat, akik továbbtanultak, vagy már az egyetemi tanulmányaik során is dolgoztak) átlagosan 5,8 hónapot töltöttek álláskeresőssel (5,5 hónap szórással), a 2010-ben abszolvált hallgatóknál az átlag 5,2 hónap volt (4,4 hó-nap szórással), míg a 2012-ben abszolváltak átlag 5,1 hónap alatt találtak állást (3,4 hónap szórással). Az abszolvált hallgatók egyre nagyobb százaléka helyezkedik el a versenyszférában (és nem a közszférában): a 2008-ban abszolváltak 68%-a, a 2010-ben abszolváltak 69%-a, a 2012-ben abszolváltak 82%-a.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakalapítás és szakindítás rendje, valamint a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (SZMSZ mellékletek) rögzítik, milyen feladatokat kell elvégeznie az érintetteknek a szak tervezési-fejlesztési munkái során. A szak képzési programjának kialakítását és módosítását a PE-ME-07-02 *Képzési program (tanterv) kialakítása és módosítása* Minőségirányítási Eljárás szabályozza.

A fejlesztések, módosítások munkamenetének fő lépéseit a szakfelelős dokumentáltan koordinálja. A szakvezetőt a Pannon Egyetem rektora nevezi ki. A szakfelelős a szak tartalmáért, a teljes képzési folyamatért felelős vezető oktató. Hatáskörébe tartozik a szak képzési céljainak az érintettek körében történő rendszeres monitorozása, az eredmények folyamatba történő beépítése és a tantervbe való integrálás előkészítése.

A szak tanterve definiálja a szakterületi bizottság összetételét. A szakterületi bizottság megvitatja és javaslatot tesz a szakkal kapcsolatos fejlesztésekről (pl. tanterv módosítása, követelmények változása, stb.). A tanterv elfogadása a Szenátus vagy a GTK Kari Tanács jogkörébe tartozik, attól függően, hogy a módosítás mire vonatkozik. A szak működtetése a kar és az egyetem oldaláról kellően támogatott.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A PE GTK az oktatók alkalmazását, belépését illetően a Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatában leírtak szerint jár el. A Pannon Egyetem Humánpolitikai Szabályzatának előírása értelmében valamennyi, legalább egy éves közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkező oktatói, tanári munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazott munkateljesítményét évente értékelni szükséges. Az értékelést a munkairányítói jogkörrel rendelkező vezető készíti el az értékeléssel folytatott személyes megbeszélés alkalmával.

Az éves teljesítményértékelés alkalmával rögzített adatok alapul szolgálnak a karriertervezéshez, információkat biztosítanak a munkatársak képzéséhez, továbbképzéséhez, valamint a humánerőforrás-gazdálkodási stratégia részét képező személyzetfejlesztéshez.

Oktatói elégedettség vizsgálatot rendszeresen, háromévente végeznek

A belépő hallgatók szintjére elsősorban a felvételi ponthatárból vonható le következtetés.

A Gazdaságtudományi Kar nagy figyelmet fordít a hallgatói véleményekre, amit a minőségpolitikai nyilatkozat is hangsúlyoz. Minden félév végén, még a félév végi értékelés és a vizsgaidőszak megkezdése előtt a hallgatók kérdőívet töltenek ki, amelyben adott szempontok szerint értékelik a kurzust és az oktató teljesítményét. Az OMHV felmérések eredményeit intézeti és tanszéki, valamint oktatói szinten küldik ki és értékelik. Az elmúlt időszakban a szak oktatóira vonatkozó eredmények alapján a szükséges fejlesztési/beavatkozási lépéseket az intézetek és tanszékek megtették. Ezekről minden esetben feljegyzés készült.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT elemzések *korlátjaiként* a törvényi szabályozás változásaiból eredeztethető kiszámíthatatlanság, valamint a finanszírozás kérdésköre van feltüntetve. Ezt egészítik ki a régió viszonylagos fejlettségéből adódó *lehetőségek* és *erősségek*, valamint a felsőoktatási régióban meglévő konkurencia. A szak *erőssége* az erős tudományos háttérrel rendelkező oktatói gárda, az infrastrukturális ellátottság, a széleskörű vállalati kapcsolatrendszer (ami a gyakorlat-orientáltságot és a munkahelyi elhelyezkedések lehetőségét biztosítja), és a tehetségmenedzsment. *Gyengeségnek* az adminisztrációs terheket, a hallgatói motivációt, valamint a bizonytalan nyelvtudást tartják (aminek következtében nehézséget jelent az idegen nyelvű szakirodalmak feldolgozása, és az Erasmus nyújtotta lehetőségek kihasználása). *Lehetőséget* látnak nemzetközi együttműködésekben, EU-s pályázatokban, illetve a versenytársakkal történő együttműködésben. *Veszélynek* a beiskolázási piac csökkenését, a növekvő lemorzsolódást, a versenyhelyzetet tartják.

A kar törekszik a működőképesség biztosítására a képzés, a kutatás és a kapcsolódó projektek, külső finanszírozási források bevonásával.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Szükséges a szak mintatantervében szereplő féléves óraszámok megfeleltetése a 2011. évi CCIV. törvény 17.§ (1) pontjának (300 tanóra/félév).
2. Az alapozó ismeretek és a szakmai törzsanyag tantárgyai, valamint a diplomamunka esetében a kreditértékek módosítása szükséges a képzési és kimeneti követelményeknek való maradéktalan megfelelés érdekében.
3. Célszerű a beiskolázási tevékenység fejlesztése a hallgatói létszám növelése érdekében, valamint a lemorzsolódás csökkentésére stratégiai terv összeállítása. Továbbá javasolt a végzetek munkaerőpiaci értékének erősítése az Erasmus programok ösztönzésével (esetleg ezek anyagi támogatásával is).
4. Dicséretes, hogy a záróvizsga-bizottságok munkájában külsős szakemberek is részt vesznek, de javasoljuk, hogy a záróvizsga-bizottságok elnökei az egyetem oktatói közül kerüljenek ki.

Biztosítási és pénzügyi matematika mesterképzési szak

Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>biztosítási és pénzügyi matematika</i> mesterképzési szak <i>aktuárius; kvantitatív pénzügyek</i> specializációk szakindítási MAB határozat: 2008/2/X/4/2.	2016/1/VII/5/17. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

A *biztosítási és pénzügyi matematika* mesterszakon a BCE és az ELTE – közös képzésként – teljes idejű nappali képzést folytat magyar nyelven.

A tanterv megfelel a KKK-ban előírt követelményeknek. A tananyagok és a szakirodalom korszerűségét és a nemzetközi sztenderdeknek való naprakész megfelelést a kimagasló oktatói gárda biztosítja. A Nemzetközi Aktuárius Szövetség (IAA) és az Európai Aktuárius Akadémia (EAA) által kibocsátott tankönyveket az oktatók felhasználják az oktatásban.

Az Európai Aktuárius Szövetség (AAE). Oktatási Bizottságának ülésein rendszeres téma az *aktuárius* oktatás tudásanyagának fejlesztése, mert ez biztosítja a szakma nemzetközi sikerességét. Mivel az EU-ban a tagállamokban szerzett *aktuárius* diplomát kölcsönösen elismerik, az AAE a magyar képviselő, Kovács Erzsébet szakfelelős révén aktívan részt vesz mind a tematikák fejlesztésében, mind az új témakörök oktatásba való beillesztésében.

Személyi feltételek

A szak felelőse a BCE-n Kovács Erzsébet CSc egyetemi tanár, a Magyar Aktuárius Társaság (MAT) alapító tagja, az AAE Oktatási Bizottságában Magyarország képviselője. Az ELTE-n a szak felelőse, Michaletzky György professzor az MTA doktora, a Magyar Aktuárius Társaság alapító tagja, nyolc hazai és nemzetközi tudományos társaság aktív tagja. Témába vágó publikációk és tankönyv szerzője. Az *aktuárius* specializáció felelőse a BCE-n Ágoston Kolos, az ELTE-n Arató Miklós, a *kvantitatív pénzügyek* specializáció felelőse a BCE-n Csóka Péter, az ELTE-n Márkus László.

A képzésben résztvevő oktatók száma 62, közülük 39 fő a BCE oktatója, 23 fő az ELTE oktatója. A BCE oktatói közül 21 főállású (AT), 8 részfoglalkoztatott (AE), 10 fő vendégoktató, gyakorlati szakember. Az ELTE oktatói közül 4 fő az MTA doktora (DSc), további 11 fő rendelkezik tudományos fokozattal (CSc/PhD). Az oktatók közül 12 főállású (AT), további 3 részfoglalkoztatott (AE), 8 fő vendégoktató, gyakorlati szakember. Az utóbbiak közül kiemelten: Generali és Aegon Biztosítók, ING, Morgan Stanley, OTP, MNB.

A vendégoktatók száma meghaladja a MAB által kívánatosnak tartott 20%-ot, ami valószínűleg a „vendégoktató” kategória félreértéséből adódik: a gyakorlati szakemberek is AE oktatóknak tekintendők.

A MAT vezetői részt vesznek az oktatásban. Munkájuk kiterjed a tantárgyak tematikájának kialakításától az előadások megtartásán, szakszemináriumi konzultációk tartásán keresztül a szakdolgozatok elbírálásáig. Így a hallgatók elméleti tudása a szükséges gyakorlati, üzleti ismeretekkel is bővül.

Az oktatók között a tudományos fokozattal rendelkezők aránya 65%. A BCE 21 fő főállású oktatója közül 3 egyetemi tanár, 12 egyetemi docens, 6 adjunktus vagy tanársegéd. Egy oktató maximális kreditterhelése a szakon 19 kredit, az intézményben 34 kredit. Egy oktató átlagos óraterhelésének maximuma a szakon 9 óra/hét, az intézményben 24 óra/hét. Ez kirívóan magas óraterhelés. A 26 oktató közül 21 főnek az átlagos óraterhelése az intézményben több mint 12 óra/hét! Az ELTE oktatóinak esetében egy oktató maximális kreditterhelése a szakon 13, az intézményben 25 kredit. Egy oktató maximális óraterhelése a szakon 5 óra/hét, az intézményben 10 óra/hét. Az oktatói korfa messze van az ideálistól, kevés a fiatal oktató. Hiányzik a doktori képzésből származó oktatói utánpótlás.

Számos tantárgyfelelős, elsősorban az ELTE TTK oktatói **nem vesznek részt** az általuk jegyzett tantárgy oktatásában⁶⁷.

⁶⁷ Az ELTE jelezte, hogy módosítják a tantervet, biztosítják a tantárgyfelelősök részvételét a tantárgy oktatásában.

Tudományos háttér

A két egyetem oktatói és a tudomány alkalmazói, a pénzügyi világ gyakorló szakemberei között szoros szakmai együttműködés alakult ki. Ez elősegíti a közös tudományos tevékenységet és a szak oktatásának eredményességét.

Az ország egyetlen *biztosítási* kutatócsoportja a BCE-n működik, Kovács Erzsébet szakfelelős irányításával. Az előző években a Biztosítási Oktató és Kutató Csoport (BOKCS) több pályázaton indult és nyert el támogatást a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletétől. A Nemzetközi Bankárképző Központtal közös kutatásban a *hitelminősítés* módszertanát kutatták, modellezték a kis- és középvállalatok adatain a *nemfizetés kockázatát*. A *nyugdíjrendszerek* kutatásában is szakmai műhelyként vesznek részt. Jelentős eredményük volt 2012-ben az ONYF anyagi támogatásával a 18 szakember által írt 16 tanulmány, amelyet Kovács Erzsébet szerkesztett könyvvé. A MABISZ 2014-ben keretmegállapodást kötött az egyetemmel, ennek keretében a BOKCs az *öngondoskodás*, különösen *egészségbiztosítás* és *nyugdíjbiztosítás* területén végez kutatást, feltárja a nemzetközi gyakorlat követhető példáit.

A *kvantitatív pénzügyek* területét a BCE-n elsősorban a Befektetések és Vállalati Pénzügy Tanszék oktatja. A tanszék munkatársai folyamatosan publikálnak hazai, nemzetközi folyóiratokban és jelennek meg egyéb kiadványokban, tananyagfejlesztésben. 2009-2014 között a tanszék munkatársai 198 publikációt jelentettek meg, melyek részletei az MTMT adatbázisban megtekinthetők. A tanszék által szervezett konferenciák és workshopok közül ki kell emelni az Annual Financial Market Liquidity Conference elnevezésű nemzetközi konferenciát, amit 2014-ben ötödik alkalommal szerveztek meg. A tanszék munkatársai sok kutatási projektben vettek részt, számos pályázat van most is folyamatban. A kutatási területek elsősorban a *vállalati pénzügy*, a *kockázatkezelés*, a *likviditáskezelés*, a *piaci mikrostruktúrák*, a *jóléti rendszerek pénzügyei* területét érintették. A tanszék 2012 őszén elindított egy eseménysorozatot (Corvinus Lectures in Finance), amelynek keretében előadásokat szerveznek a hallgatók és más érdeklődő számára. Szakértőket, cégvezetőket hívnak meg, hogy előadást tartsanak például egy-egy jelentős piaci eseményről vagy vállalati tranzakcióról, a tudományos kutatások újabb fejleményeiről.

Az ELTE-n a szakot gondozó Valószínűségelméleti és Statisztika Tanszék legjelentősebb K+F projektjeinek témái: biztosítók számára halandósági vizsgálatok, tartalékolási módszerek, árvíz- és földrengésmoделlek területi kockázati besorolása. Pénzintézeteknek hitelkockázati modellek, CDO, CDS árazás stb.

Infrastrukturális feltételek

A BCE tárgyainak oktatása túlnyomórészt az egyetem előadó- és szemináriumi termeiben történik, ahol alapértelmezés szerint rendelkezésre áll a központi számítógép, az internetes hálózat és projektor. Rendszeresen oktatnak az egyetem számítástechnikai termeiben is a Sóház épületében. Emellett a *biztosítási és pénzügyi matematika* mesterszak rendkívül kedvező módon két speciális berendezésű termet is igénybe vehet kifejezetten a szaktárgyak oktatására. A központi épületben egy speciális tanszéki szemináriumi gépterem működik 20 számítógéppel. Ez a terem főként a mesterszakos tárgyak oktatását segíti, és lehetővé teszi, hogy kis csoportban számítógépes problémamegoldáson alapuló interaktív órákat tartsanak. A Bloomberg adatszolgáltatóval közösen működtetett Pénzügyi Laboratórium is fontos pozitívumként említhető.

A BCE Központi Könyvtára számos szolgáltatást nyújt a hallgatóknak. Emellett a Magyar Aktuárius Társaság (MAT) több éve, a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ) 2014-től kezdődően anyagi támogatást nyújt a Biztosítási Szakkönyvtár állományának bővítésére. Így lehetővé vált a különösen drága, új, döntően angol nyelven megjelenő *biztosítási és pénzügyi* szakkönyvek megvásárlása. A Pénzügyi Laboratóriumhoz is kapcsolódik egy 50 darabos angol nyelvű szakkönyvtár, ami tartalmazza többek között a *kvantitatív pénzügyek* specializáció tantárgyaihoz is kapcsolódó legfontosabb sztenderd nemzetközi tankönyvek legfrissebb kiadásait.

Az *aktuárius* képzés támogatására rendelkezésre áll a VIP nemzetközileg ismert, *aktuárius* számításokat támogató szoftvere.

Az ELTE-n a TTK látványosi campusának két új épületében folyik az oktatás. A tantermek, laborok, oktatói szobák jól felszereltek: a nagy előadótermek multimédiás eszközök és vetítőberendezés található, a szemináriumi helyiségekben vetítőtáblának vannak elhelyezve, laptop, projektor, internetelés stb. biztosított. A TTK könyvtára hatalmas gyűjteményében a könyvek, szakfolyóiratok, jegyzetek papír alapon és többségükben elektronikus hordozókon is olvashatók. A folyóiratállomány rendkívül gazdag, kb. 4700 folyóirat már digitalizált formában is elérhető. Az olvasótermekben számítógépeket is elhelyeztek. Az olvasótermi férőhelyek száma 323. Az északi tömbben jegyzetbolt működik.

A képzési létszám és kapacitás

A szak népszerűsége miatt a felvehető létszámhoz képest többszörös a túljelentkezés. A szakra felvételt nyerni írásbeli felvételi dolgozat, majd felvételi beszélgetés eredményeképpen lehet. A BCE-n a 2009/10-2013/14 közötti vizsgált időszakban az éves tervezett felvételi keret 60-ról 30-ra csökkent, a felvettek létszáma évente átlagosan 33 (23, 39, 35,

31, 37, összesen 165 fő).

A szak létszámát az intézmény személyi és tárgyi kapacitása lehetővé teszi.

Az ELTE-n az éves tervezett felvételi keretszám 2009/10-2014/15 között 30-ról 20-ra csökkent, a felvettek száma 102 volt (12, 14, 20, 19, 19, 18). 2015-ben az ELTE nem hirdethette meg a képzést, a 2015/16-os tanévre csak a BCE vehetett fel hallgatókat. 40 hallgató nyert felvételt, vagyis az ELTE-re korábban évente átlagosan 17 felvett hallgató a 2015/16-os tanévben nem jelentkezett a BCE-re. Lehet némi adminisztratív előnye annak az oktatási kormányzati intézkedésnek, hogy a szakot két évenként felváltva hirdesse meg a két egyetem, de láthatóan elbizonytalanítja azokat a jelentkezőket, akikhez már eljutott a sikeres szak híre, vagy akik jobban bíznak egyik vagy másik egyetemben, és ezért szívesebben választják azt.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

Az oktatás előadások és gyakorlatok (szemináriumok) formájában történik. Szakmai gyakorlat nincs a képzésben. A gyakorlati foglalkozások aránya az alapozó tárgyak esetén 46%, a törzsanyag esetén 41%, a differenciált szakmai tárgyak esetén 34% az *aktuárius* specializáción, 53% a kvantitatív pénzügyek specializáción. Néhány hallgató visszajelzés utal arra, hogy keveslik a gyakorlati órák számát az oktatásban.

A belépő hallgatók több felsőoktatási intézmény különböző alapszakjairól jönnek. Ezen hallgatók előrehaladásának követése, a felzárkóztatás és a közös tudásszintre hozás az első félév kiemelt feladata. A BCE-n kezdik a félévet azok a hallgatók, akik az alapképzésükben erős *matematikai* képzést kaptak, de a *közgazdasági* ismereteik hiányosak; azok a hallgatók pedig, akik *gazdasági* jellegű alapszokról jöttek, az első félévben az ELTE-n *matematikából* kapnak jelentősen több tárgyat.

Mivel a szak kis létszámú, az oktatók és hallgatók kapcsolata szoros, rendszeres visszacsatolásra van lehetőség. Az oktatók az éppen aktuális anyagrézsről kívánalmi szerint adnak egyéni vagy kiscsoportos beadandó feladatot a hallgatóknak.

Évente négy tantárgy felvehető angol nyelven. A diplomamunka készítéséhez elengedhetetlen idegen nyelvű cikkek, könyvek olvasása.

Értékelés és ellenőrzés

A gyakorlatok értékelése alapvetően zárthelyi dolgozatok eredménye alapján történik. Több tárgynál tipikusan megkövetelik a beadandó házi feladatot. Az elméleti anyagból kollokválnak a hallgatók. Az *aktuárius* specializáción 24, a *kvantitatív pénzügyek* specializáción 21 kollokvium van. Ezek többsége szóbeli vizsga, de van írásbeli + szóbeli kombinált vizsga is. A kollokviumok száma magas, az *aktuárius* specializáción 7+6+8+3, a *kvantitatív pénzügyek* specializáción 7+6+5+3.

A képzés Oktatási Bizottsága minden évben kiír diplomamunka-témajavaslatokat. A hallgatók más témát is választhatnak, ha azt az Oktatási Bizottság jóváhagyja. A diplomamunkák magas színvonalúak, jól kiválasztott, szakmailag érdekes, újszerű témákból készülnek. Több hallgató a bírálója révén kap állásajánlatot.

A negyedik félév végén záróvizsgát tesznek a hallgatók. A záróvizsga bizottság 6-8 főből áll. Képviselve van mindkét egyetem (ELTE, BCE) és egy fő az üzleti életből. A vizsga két részből áll: először a diplomamunka védeke történik meg, ennek keretében a hallgató bemutatja a dolgozatot, annak eredményeit, majd válaszol a bírálók és vizsgáztatók kérdéseire. A második részben tételsorból húznak kérdéseket a hallgatók, és rövid felkészülés után szóban válaszolnak.

A vizsgakövetelmények megfelelnek az AAE és az IAA követelményeinek is.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A mesterszak közös képzésében 2011-14 között mindkét intézmény kiadott diplomát. Eddig a BCE-n (0, 10, 15, 23) összesen 48 diploma kiadására került sor. Az ELTE-n (5, 8, 11, 15) összesen 39 diplomát adtak ki. A nyelvvizsga hiánya nem jellemzi a képzést, inkább a mintatantervhez képest egy-egy félév csúszás, többnyire külföldi tanulmányok miatt. A végleges lemorzsolódás csekély.

A tehetséggondozás fő színtere a BCE-n a szakszeminárium, a TDK és a demonstrátori munka. A demonstrátori rendszer keretében a legjobb mesterszakos hallgatókat igyekeznek bevonni az alapszakos oktatásba, ahol részt vesznek a szemináriumok és konzultációk tartásában, a házi feladatok javításában és a vizsgafelügyeletben. Az ELTE szakos hallgatóira a TDK munka nem jellemző, az elmúlt években csak 3 hallgató adott be TDK dolgozatot.

Az önálló kutatásra való felkészülést a mesterképzés során azzal is segítik, hogy több tantárgyból önálló vagy kis

csoportos (2-3 fős) házi dolgozatot, elemzést készítenek és prezentálnak a hallgatók. A részben előre megadott, részben önállóan gyűjtött adatok és idegen nyelvű források felhasználása, elemző bemutatása során ötvözik a hallgatók az egyes tantárgyakban szerzett ismereteiket. Az írásban elkészített tanulmányt az oktatók értékelik.

A képzés eredményességét mutatja, hogy az *aktuárius* képzések nemzetközi hálózata révén a BCE-hallgatók sikerrel pályáztak a Salzburgi Egyetem koncentrált kurzusára, a franciaországi Euro-Mediterranean Institute of Risk Science képzésére, illetve a Trieszti Egyetem programjára.

A BPM Mesterszak kiváló hallgatója BCE GTK kitüntetést a két specializáció egy-egy végzős hallgatója kapja minden évben.

A MAT 2011-ben megalapította a Biztosításmatematika Ifjú Mestere díjat, amit minden évben az *aktuárius* szakirányon diplomázó, tanulmányai során és szakdolgozatával kiemelkedően sikeres hallgatónak ítél oda. A díj a szakmai elismerés mellett három szakmai konferencián, szimpóziumon való ingyenes részvételt finanszíroz a díjazott hallgatók számára. A Biztosítás és Kockázat c. online folyóirat minden számában megjelenik egy-egy, a mesterszakra végzett kiváló hallgató szakdolgozatából készült rövidebb tanulmány, amely a friss diplomás hallgatók számára jelentős szakmai presztízst jelent.

A hallgatóknak elvileg lehetőségük lenne doktori képzésben továbbfejleszteni a tudásukat akár hazai, akár külföldi egyetemeken. Ezzel a lehetőséggel azonban nagyon kevesen élnek a könnyű és jó kereseti lehetőségű munkába állás miatt. A hallgatók jelentős hányada már a képzés ideje alatt munkát vállal. Az esetek túlnyomó többségében leendő szakmájuk szerint helyezkednek el.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakfelelősöket a dékán nevezi ki, és felügyeli a munkájukat. A *biztosítási és pénzügyi matematika* mesterszak felelősei képviselik a szakot belső és külső fórumokon, fejlesztési javaslatokat fogalmaznak meg, értékelik a szakon folyó munkát, javaslatot tesznek a Kari Tanács felé a szakkal kapcsolatos kérdésekben, tagjai a két egyetemet képviselő szakspecifikus oktatási bizottságnak.

A közös képzés 8 tagú (egyetemenként 4-4 tag) oktatási bizottságának feladata a diplomatémák, hallgatói kérvények elbírálása; tárgyi tematikák, felelősök változtatása esetén javaslat, illetve záróvizsga bizottság tagjaira vonatkozó javaslat benyújtása a Kari Tanácsnak.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A BCE minőségirányítási rendszerét a Minőségügyi Kézikönyv (2014. június 30.) írja le. Az ELTE minőségbiztosítása egyetemi szinten irányított, a Rektori Hivatal részeként gondoskodnak az ezzel kapcsolatos feladatok elvégzéséről.

A képzés minőségbiztosítását illetően a következők állapíthatók meg: Az oktatói létszám bővítésére, új ember alkalmazására évek óta nincs lehetőség. A szak oktatói kutatnak, publikálnak az oktatás mellett, de a leterheltségük túlzott. A hallgatók általában nagyra értékelik a szakon oktató belső és külső előadók szakmai felkészültségét és hozzáállását. A munkaerőpiaci visszajelzések kiemelkedően jók. Számos, a biztosítási, pénzügyi és tanácsadó szektorban dolgozó óraadó oktató maga mellé veszi a legjobb végzősöket.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízisben a *külső feltételek, korlátok* között kiemelendő, hogy lényegesen befolyásolja a képzés lehetőségeit a képzésben résztvevő két egyetem munkájának összehangolása, továbbá hogy a szakma jogi, közgazdasági szabályozásának változásai folyamatos követést igényelnek. A szak *erőssége*, hogy az oktatás kis létszám mellett, a pénzügyi szféra elismert szakembereinek bevonásával történik. Ez biztosítja a magas színvonalat, a kutatási beágyazottságot, a kapcsolatot a felhasználói körrel. *Gyengeség* az oktatók túlterheltsége; a jó elhelyezkedési és anyagi lehetőségek nem ösztönzik a hallgatókat arra, hogy jelentkezzenek doktori iskolába, így az oktatói utánpótlás veszélyben van.

Kívánatos lenne a hallgatók angol nyelvi képességeinek, szakmai nyelvismeretének tudatos fejlesztése. Idegen nyelven történő szakszöveg olvasás alapvető elvárás, de jó lenne, ha az idegen nyelven tartott előadásokra való felkészítés is hangsúlyos része lenne az oktatásnak.

A legnagyobb *veszély* a személyi feltételek megteremtésében van. A szak oktatói a szakma kiváló képviselői. Tudásukat piaci körülmények között is hasznosítani tudják az egyetemi bérezés többszöröséért. A külső szakemberek nem a fizetésért, hanem a szakma iránti elkötelezettségükért jönnek be az egyetemre néhány órát megtartani. Kérdéses, hogy meddig tartható fenn így magas szintű oktatás.

A *biztosítási és pénzügyi matematika* mesterszaknál megvalósul, hogy a különböző alapképzésről és különböző oktatási intézményekből jövő hallgatók olyan mesterképzést kapnak, amely egyaránt kielégíti a jelentkezők és a gazdaság elvárásait is. Két nagy egyetem, az ELTE és a BCE a tudásának legjavát teszi bele a képzésbe. Páratlanul értékes ez a hazai felsőoktatásban, és jó lenne, ha mintául szolgálna más egyetemek és szakok esetén is. A kis létszámú képzésre magas képzettségű hallgatók jelentkeznek. Ezt mutatja többek között, hogy mindenkinek van már a felvétелkor nyelvvizsgálója, s azt használják is: a szakirodalom jelentős részben idegen nyelvű.

A tapasztalatok szerint a két egyetem érintett oktatói között kifogástalan az együttműködés; a két egyetemi adminisztráció összehangolásában időnként adódnak nehézségek. Elhangzottak olyan hallgatói vélemények, s a szak SWOT analízise is elismeri, hogy a két egyetem adminisztrációjának jobb összehangolása szükséges lenne.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Módosítsák a tantervet annak érdekében, hogy eleget tegyenek a MAB bírálati szempontjainak a személyi feltételek tekintetében. (A gyakorlati élet képviselői AE oktatóknak tekintendők, nem V vendégoktatóknak: a vendégoktató más felsőoktatási intézmény oktatója.)
2. Jó lenne megoldani azt a problémát, hogy az oktatók túlterheltek. A kirívóan magas óraterhelés valójában nem annyira a képzés, mint inkább az egész egyetem problémája.
3. Csökkentsék a kollokviumok számát, 8 kollokvium egy félév végén túlzottan sok, 7 is meggondolandó. Vizsgálják meg, összevonhatók-e tantárgyak.

Nem értékelt képzések (nincs végzett évfolyam)

Intézmény	Szak	Magyar nyelvű képzés MAB szakindítási határozatának száma
BCE	alkalmazott közgazdaságtan BA (angol nyelvű képzés)	2005/6/X/2/59
BGE	közszolgálati ⁶⁸ BA	2011/3/VII/1
	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MA	2014/8/XIII/20
	turizmus-vendéglátás BA (Székelyudvarhely)	2011/6/IX/3
	vállalkozásfejlesztés MA	2014/8/XIII/19
MET	emberi erőforrások BA	2012/7/VIII/1
	gazdálkodási és menedzsment BA (angol nyelvű képzés)	2007/6/VIII/3/3
	kereskedelem és marketing BA (angol nyelvű képzés)	2008/4/VIII/3/7
	nemzetközi gazdálkodás BA (angol nyelvű képzés)	2005/6/X/2/94
	pénzügy és számvitel BA	NA 2014/6/VIII/1
BME	pénzügy és számvitel BA	2014/8/XIII/1
CEU	közgazdálkodás és közpolitika MA	2009/7/XII/33
DE	vállalkozásfejlesztés MA (angol nyelvű képzés)	2008/7/XII/3/26
IBS-ELTE	alkalmazott közgazdaságtan	2014/4/IX/2
IBS	emberi erőforrások BA	2014/8/XIII/6
IBS (AVF)	nemzetközi gazdálkodás BA	2011/2/XI/1
KE	regionális és környezeti gazdaságtan MA (angol nyelvű képzés)	2010/1/XIV/29
KJF	turizmus-menedzsment MA	2012/1/XI/18
	vállalkozásfejlesztés MA	2011/9/X/8
KRE	emberi erőforrások BA	2012/9/VI/5
	gazdálkodási és menedzsment BA	2014/6/VIII/2
ME	emberi erőforrások BA	2013/4/IX/5
NYF	turizmus-vendéglátás BA	2011/7/VIII/7
NYME	turizmus-menedzsment MA	2014/6/VIII/8
PE	kereskedelem és marketing BA	2014/8/XIII/13
PTE	üzleti szakoktató	2013/5/IX/1
PPKE	nemzetközi gazdálkodás BA	2012/4/IX/1
SZIE	vezetés és szervezés MA (angol nyelvű képzés)	2007/8/XII/3/55
SZTE	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MA (angol nyelvű képzés)	2007/8/XII/3/77
	vállalkozásfejlesztés MA	2013/9/IX/4
TPF	nemzetközi gazdálkodás BA (angol nyelvű képzés)	2012/1/XI/10
WSUF	gazdálkodási és menedzsment BA	NA 2012/9/VI/9
	pénzügy és számvitel BA	2011/8/VI/7

Intézmény	Szak	angol nyelvű képzés MAB szakindítási határozatának száma
SZTE	gazdálkodási és menedzsment BA	2012/8/VIII/5
DE	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MA	2012/10/XIII/13

⁶⁸ 2015. szeptember 1. után nem indítható.

Melléklet

FOI	Kód	Szint	Tárgy	Döntés	Határozatszám	Hatály	Intézk.terv	Monitor
BCE	P17/1	Bs	alkalmazott közgazdaságtan	A	2016/1/VII/1/1	2021.01.31	2016.03.31	
BME	P17/2	Bs	alkalmazott közgazdaságtan	A	2016/1/VII/1/2	2021.01.31		
ELTE	P17/3	Bs	alkalmazott közgazdaságtan	A	2016/1/VII/1/3	2021.01.31	2016.03.31	
PE	P17/4	Bs	alkalmazott közgazdaságtan	A	2016/1/VII/1/4	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PTE	P17/5	Bs	alkalmazott közgazdaságtan	A	2016/1/VII/1/5	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BCE	P17/6	Bs	gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés	A	2016/1/VII/1/6	2021.01.31	2016.03.31	
SZIE	P17/7	Bs	gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés	A	2016/1/VII/1/7	2016.12.31		
IBS (AVF)	P17/8	Bs	közszolgálati	NA	2016/1/VII/1/8			
BCE	P17/9	Bs	közszolgálati	NA	2016/1/VII/1/9			
BKF	P17/10	Bs	közszolgálati	NA	2016/1/VII/1/10			
DE	P17/11	Bs	közszolgálati	NA	2016/1/VII/1/11			
KRF	P17/12	Bs	közszolgálati	NA	2016/1/VII/1/12			
NYME	P17/13	Bs	közszolgálati	NA	2016/1/VII/1/13			
PPKE	P17/14	Bs	közszolgálati	A	2016/1/VII/1/14	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZE	P17/15	Bs	közszolgálati	A	2016/1/VII/1/15	2021.01.31		2017.09.01
BCE	P17/16	Ms	gazdaság-matematikai elemző	A	2016/1/VII/1/16	2021.01.31		2017.09.01
BCE	P17/17	Ms	közgazdálkodás és közpolitika (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/1/17	2021.01.31	2016.03.31	
NYME	P17/18	Ms	közgazdálkodás és közpolitika	A	2016/1/VII/1/18	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZTE	P17/19	Ms	közgazdálkodás és közpolitika	A	2016/1/VII/1/19	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BCE	P17/20	Ms	közgazdasági elemző	A	2016/1/VII/1/20	2021.01.31	2016.03.31	
BME	P17/21	Ms	közgazdasági elemző	A	2016/1/VII/1/21	2021.01.31		
KEE	P17/22	Ms	közgazdasági elemző (angol nyelven)	A	2016/1/VII/1/22	2021.01.31	2016.03.31	
ELTE	P17/23	Ms	közgazdasági elemző	A	2016/1/VII/1/23	2021.01.31	2016.03.31	
PE	P17/24	Ms	közgazdasági elemző (az angol nyelvű képzés nem akkreditált)	A	2016/1/VII/1/24	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PTE	P17/25	Ms	közgazdasági elemző	A	2016/1/VII/1/25	2021.01.31		
PTE	P17/26	Bs	gazdaság- és pénzügy-matematikai elemzés	NA	2016/1/VII/1/26			
BCE	P18/1	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/1	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BGF	P18/2	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/2	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
EKF	P18/3	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/3	2021.01.31	2016.03.31	
KRF	P18/4	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/4	2021.01.31	2016.12.31	2017.09.01
PE	P18/5	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/5	2021.01.31		
PTE	P18/6	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/6	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01

Gazdaságtudomány képzési terület

SZIE	P18/7	Bs	emberi erőforrások (távoktatás is)	A	2016/1/VII/2/7	2021.01.31	2016.03.31	
WSUF	P18/8	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/8	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
ZSKF	P18/9	Bs	emberi erőforrások	A	2016/1/VII/2/9	2021.01.31		2017.09.01
IBS (AVF)	P18/10	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/10	2021.01.31	2016.03.31	
BCE	P18/11	Bs	gazdálkodási és menedzsment (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/11	2021.01.31		2017.09.01
BGF	P18/12	Bs	gazdálkodási és menedzsment (távoktatás is)	A	2016/1/VII/2/12	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BKF	P18/13	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/13	2021.01.31		
BME	P18/14	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/14	2021.01.31		
DE	P18/15	Bs	gazdálkodási és menedzsment (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/15	2021.01.31	2016.03.31	
DF	P18/16	Bs	gazdálkodási és menedzsment	NA	2016/1/VII/2/16			
EDUTUS	P18/17	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/17	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
EJF	P18/18	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/18	2021.01.31		2017.09.01
EKF	P18/19	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/19	2021.01.31		
GDF	P18/20	Bs	gazdálkodási és menedzsment (távoktatás is)	A	2016/1/VII/2/20	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
IBS	P18/21	Bs	gazdálkodási és menedzsment	NA	2016/1/VII/2/21			
KRF	P18/22	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/22	2021.01.31		
KJF	P18/23	Bs	gazdálkodási és menedzsment (távoktatás is)	A	2016/1/VII/2/23	2021.01.31	2016.03.31	
ME	P18/24	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/24	2021.01.31		
NYF	P18/25	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/25	2021.01.31	2016.03.31	
NYME	P18/26	Bs	gazdálkodási és menedzsment (magyar és német nyelven)	A	2016/1/VII/2/26	2021.01.31	2016.03.31	
OE	P18/27	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/27	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PE	P18/28	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/28	2021.01.31	2016.03.31	
PTE	P18/29	Bs	gazdálkodási és menedzsment (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/29	2021.01.31		
SZE	P18/30	Bs	gazdálkodási és menedzsment (távoktatás is)	A	2016/1/VII/2/30	2021.01.31		
SZTE	P18/31	Bs	gazdálkodási és menedzsment (távoktatás is)	A	2016/1/VII/2/31	2021.01.31	2016.03.31	
SZIE	P18/32	Bs	gazdálkodási és menedzsment (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/32	2021.01.31	2016.03.31	
TPF	P18/33	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/33	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
ZSKF	P18/34	Bs	gazdálkodási és menedzsment	A	2016/1/VII/2/34	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BCE	P18/35	Ms	Master of Business Administration (angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/35	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BME	P18/36	Ms	Master of Business Administration	A	2016/1/VII/2/36	2021.01.31		
DE	P18/37	Ms	Master of Business Administration (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/37	2021.01.31		2017.09.01
ME	P18/38	Ms	Master of Business Administration (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/38	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PE	P18/39	Ms	Master of Business Administration	A	2016/1/VII/2/39	2021.01.31		
PTE	P18/40	Ms	Master of Business Administration (az angol nyelvű képzés nem akkreditált)	A	2016/1/VII/2/40	2021.01.31		
SZTE	P18/41	Ms	Master of Business Administration	NA	2016/1/VII/2/41			

BCE	P18/42	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/42	2021.01.31		2017.09.01
BME	P18/43	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/43	2021.01.31		
KE	P18/44	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/44	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
ME	P18/45	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/45	2021.01.31		2017.09.01
NYME	P18/46	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/46	2021.01.31		2017.09.01
PTE	P18/47	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/47	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZE	P18/48	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/48	2021.01.31	2016.03.31	
SZTE	P18/49	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/49	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZIE	P18/50	Ms	regionális és környezeti gazdaságtan	A	2016/1/VII/2/50	2021.01.31	2016.03.31	
IBS (AVF)	P18/51	Ms	vállalkozásfejlesztés	A	2016/1/VII/2/51	2021.01.31	2016.03.31	
BCE	P18/52	Ms	vállalkozásfejlesztés	A	2016/1/VII/2/52	2021.01.31		
DE	P18/53	Ms	vállalkozásfejlesztés	A	2016/1/VII/2/53	2021.01.31	2016.03.31	
KRF	P18/54	Ms	vállalkozásfejlesztés	A	2016/1/VII/2/54	2021.01.31	2016.12.31	
ME	P18/55	Ms	vállalkozásfejlesztés	A	2016/1/VII/2/55	2021.01.31		
NYME	P18/56	Ms	vállalkozásfejlesztés	A	2016/1/VII/2/56	2021.01.31	2016.03.31	
OE	P18/57	Ms	vállalkozásfejlesztés	A	2016/1/VII/2/57	2021.01.31	2016.03.31	
BCE	P18/58	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/58	2021.01.31		
BKF	P18/59	Ms	vezetés és szervezés	NA	2016/1/VII/2/59			
BME	P18/60	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/60	2021.01.31		
DE	P18/61	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/61	2021.01.31	2016.03.31	
KRF	P18/62	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/62	2021.01.31	2016.12.31	2017.09.01
ME	P18/63	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/63	2021.01.31		
NYME	P18/64	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/64	2021.01.31	2016.03.31	
PE	P18/65	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/65	2021.01.31		
PTE	P18/66	Ms	vezetés és szervezés (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/2/66	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZE	P18/67	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/67	2021.01.31		
SZIE	P18/68	Ms	vezetés és szervezés	A	2016/1/VII/2/68	2021.01.31	2016.03.31	
NYF	P18/69	Bs	gazdálkodási és menedzsment (Beregszász)	A	2016/1/VII/2/69	2021.01.31	2016.03.31	
SZE	P18/70	Ms	vezetés és szervezés (Székelyudvarhely)	A	2016/1/VII/2/70	2021.01.31		2017.09.01
BCE	P18/71	Ms	vezetés és szervezés (Csíkszereda)	A	2016/1/VII/2/71	2021.01.31		
BCE	P19/1	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/1	2021.01.31	2016.03.31	
BGF	P19/2	Bs	kereskedelem és marketing (magyar, angol és német nyelven, távoktatás is)	A	2016/1/VII/3/2	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BKF	P19/3	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/3	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
DE	P19/4	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/4	2021.01.31	2016.03.31	
EDUTUS	P19/5	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/5	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01

KE	P19/6	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/6	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
KRF	P19/7	Bs	kereskedelem és marketing (távoktatás is)	A	2016/1/VII/3/7	2021.01.31		
ME	P19/8	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/8	2021.01.31	2016.03.31	
PTE	P19/9	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/9	2021.01.31	2016.03.31	
SZE	P19/10	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/10	2021.01.31	2016.03.31	
SZTE	P19/11	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/11	2021.01.31	2016.03.31	
SZIE	P19/12	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/12	2021.01.31	2016.03.31	
SZF	P19/13	Bs	kereskedelem és marketing (távoktatás is)	A	2016/1/VII/3/13	2021.01.31	2016.03.31	
WSUF	P19/14	Bs	kereskedelem és marketing	NA	2016/1/VII/3/14			
NYME	P19/15	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/15	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
OE	P19/16	Bs	kereskedelem és marketing	A	2016/1/VII/3/16	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZF	P19/17	Bs	turizmus-vendéglátás (magyar és angol nyelven, távoktatás is)	A	2016/1/VII/3/17	2021.01.31	2016.03.31	
BCE	P19/18	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/18	2021.01.31	2016.03.31	
BGF	P19/19	Bs	turizmus-vendéglátás (magyar, angol és német nyelven, távoktatás is)	A	2016/1/VII/3/19	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BKF	P19/20	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/20	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
DE	P19/21	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/21	2021.01.31	2016.03.31	
EDUTUS	P19/22	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/22	2021.01.31	2016.03.31	
EKF	P19/23	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/23	2021.01.31	2016.03.31	
KRF	P19/24	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/24	2021.01.31	2016.12.31	2017.09.01
KJF	P19/25	Bs	turizmus-vendéglátás (távoktatás is)	A	2016/1/VII/3/25	2021.01.31	2016.03.31	
ME	P19/26	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/26	2021.01.31	2016.03.31	
PE	P19/27	Bs	turizmus-vendéglátás (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/3/27	2021.01.31	2016.03.31	
PTE	P19/28	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/28	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZIE	P19/29	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/29	2021.01.31	2016.03.31	
NYME	P19/30	Bs	turizmus-vendéglátás	A	2016/1/VII/3/30	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BGF	P19/31	Bs	üzleti szakoktató (kereskedelmi, ügyviteli, vendéglátó szakirányok)	A	2016/1/VII/3/31	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
NYME	P19/32	Bs	üzleti szakoktató (kereskedelmi, vendéglátó szakirányok)	NA	2016/1/VII/3/32			
BCE	P19/33	Ms	logisztikai menedzsment	A	2016/1/VII/3/33	2021.01.31		
DE	P19/34	Ms	logisztikai menedzsment	A	2016/1/VII/3/34	2021.01.31	2016.03.31	
ME	P19/35	Ms	logisztikai menedzsment	A	2016/1/VII/3/35	2021.01.31	2016.03.31	
PE	P19/36	Ms	logisztikai menedzsment	A	2016/1/VII/3/36	2021.01.31		
SZE	P19/37	Ms	logisztikai menedzsment	A	2016/1/VII/3/37	2021.01.31	2016.03.31	
SZIE	P19/38	Ms	logisztikai menedzsment	A	2016/1/VII/3/38	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BCE	P19/39	Ms	marketing (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/3/39	2021.01.31		
BGF	P19/40	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/40	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01

BME	P19/41	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/41	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
EDUTUS	P19/42	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/42	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
ME	P19/43	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/43	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PTE	P19/44	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/44	2021.01.31	2016.03.31	
SZE	P19/45	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/45	2021.01.31	2016.03.31	
SZTE	P19/46	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/46	2021.01.31	2016.03.31	
SZIE	P19/47	Ms	marketing	A	2016/1/VII/3/47	2021.01.31	2016.03.31	
BCE	P19/48	Ms	turizmus-menedzsment	NA	2016/1/VII/3/48			
BGF	P19/49	Ms	turizmus-menedzsment	A	2016/1/VII/3/49	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BKF	P19/50	Ms	turizmus-menedzsment	A	2016/1/VII/3/50	2021.01.31	2016.03.31	
KRF	P19/51	Ms	turizmus-menedzsment	A	2016/1/VII/3/51	2021.01.31	2016.12.31	2017.09.01
PE	P19/52	Ms	turizmus-menedzsment (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/3/52	2021.01.31	2016.03.31	
PTE	P19/53	Ms	turizmus-menedzsment	A	2016/1/VII/3/53	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
EDUTUS	P19/54	Bs	kereskedelem és marketing (Székelyudvarhely)	A	2016/1/VII/3/54	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
EDUTUS	P19/55	Ms	marketing (Székelyudvarhely)	NA	2016/1/VII/3/55			
SZE	P19/56	Ms	marketing (Znojmo)	NA	2016/1/VII/3/56			
BGF	P19/57	Bs	turizmus-vendéglátás (Nyitra)	NA	2016/1/VII/3/57			
BME	P20/1	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/1	2021.01.31		
ME	P20/2	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/2	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PE	P20/3	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/3	2021.01.31	2016.03.31	
TPF	P20/4	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/4	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BCE	P20/5	Bs	nemzetközi gazdálkodás (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/4/5	2021.01.31	2016.03.31	
BGF	P20/6	Bs	nemzetközi gazdálkodás (magyar, angol, német és francia nyelven)	A	2016/1/VII/4/6	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BKF	P20/7	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/7	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
DE	P20/8	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/8	2021.01.31	2016.03.31	
EDUTUS	P20/9	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/9	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
NYME	P20/10	Bs	nemzetközi gazdálkodás (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/4/10	2021.01.31	2016.03.31	
WSUF	P20/11	Bs	nemzetközi gazdálkodás	NA	2016/1/VII/4/11			
ZSKF	P20/12	Bs	nemzetközi gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/12	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZF	P20/13	Bs	nemzetközi gazdálkodás (magyar és angol nyelven, távoktatás is)	A	2016/1/VII/4/13	2021.01.31	2016.03.31	2018.09.01
ANNYE	P20/14	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás (német nyelven)	A	2016/1/VII/4/14	2021.01.31		
BCE	P20/15	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás (magyar és angol nyelven)	A	2016/1/VII/4/15	2021.01.31	2016.03.31	
BME	P20/16	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/16	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
DE	P20/17	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/17	2021.01.31	2016.03.31	
ME	P20/18	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/18	2021.01.31		2017.09.01

NYME	P20/19	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/19	2021.01.31	2016.03.31	
PE	P20/20	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/20	2021.01.31	2016.03.31	
SZE	P20/21	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/21	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZTE	P20/22	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/22	2021.01.31		2017.09.01
SZIE	P20/23	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/23	2021.01.31	2016.03.31	
ZSKF	P20/24	Ms	nemzetközi gazdaság és gazdálkodás	A	2016/1/VII/4/24	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BCE	P21/1	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/1	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BGF	P21/2	Bs	pénzügy és számvitel (távoktatás is)	A	2016/1/VII/5/2	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
DE	P21/3	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/3	2021.01.31	2016.03.31	
IBS	P21/4	Bs	pénzügy és számvitel	NA	2016/1/VII/5/4			
KE	P21/5	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/5	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
KRF	P21/6	Bs	pénzügy és számvitel (távoktatás is)	A	2016/1/VII/5/6	2021.01.31	2016.12.31	
ME	P21/7	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/7	2021.01.31	2016.03.31	
NKE	P21/8	Bs	pénzügy és számvitel	NA	2016/1/VII/5/8			
NYME	P21/9	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/9	2021.01.31		
PE	P21/10	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/10	2021.01.31	2016.03.31	
PTE	P21/11	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/11	2021.01.31	2016.03.31	
SZTE	P21/12	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/12	2021.01.31	2016.03.31	
SZIE	P21/13	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/13	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
SZF	P21/14	Bs	pénzügy és számvitel (távoktatás is)	A	2016/1/VII/5/14	2021.01.31	2016.03.31	
TPF	P21/15	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/15	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
ZSKF	P21/16	Bs	pénzügy és számvitel	A	2016/1/VII/5/16	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BCE-ELTE	P21/17	Ms	biztosítási és pénzügyi matematika	A	2016/1/VII/5/17	2021.01.31	2016.03.31	
BCE	P21/19	Ms	pénzügy	A	2016/1/VII/5/19	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BGF	P21/20	Ms	pénzügy	A	2016/1/VII/5/20	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BME	P21/21	Ms	pénzügy	A	2016/1/VII/5/21	2021.01.31		
KE	P21/22	Ms	pénzügy	A	2016/1/VII/5/22	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PTE	P21/23	Ms	pénzügy	A	2016/1/VII/5/23	2021.01.31	2016.03.31	
SZTE	P21/24	Ms	pénzügy	A	2016/1/VII/5/24	2021.01.31		
SZIE	P21/25	Ms	pénzügy	A	2016/1/VII/5/25	2021.01.31	2016.03.31	
BCE	P21/26	Ms	számvitel	A	2016/1/VII/5/26	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
BGF	P21/27	Ms	számvitel	A	2016/1/VII/5/27	2021.01.31		
BME	P21/28	Ms	számvitel	A	2016/1/VII/5/28	2021.01.31		
DE	P21/29	Ms	számvitel	A	2016/1/VII/5/29	2021.01.31	2016.03.31	
ME	P21/30	Ms	számvitel	A	2016/1/VII/5/30	2021.01.31	2016.03.31	

Gazdaságtudomány képzési terület

NYME	P21/31	Ms	számvitel	A	2016/1/VII/5/31	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01
PE	P21/32	Ms	számvitel	A	2016/1/VII/5/32	2021.01.31	2016.03.31	2017.09.01